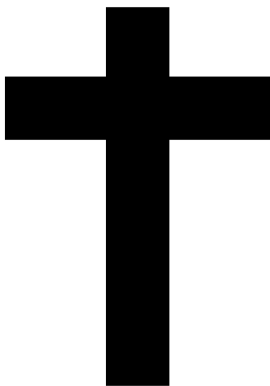

Biblica® Libre Ang
Pulong Sang Dios

Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios (Bible) for
the Philippines

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios

Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios

(Bible) for the Philippines

copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 Biblica, Inc.

Language: Ilonggo

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Magamit sang tanan ini nga obra/translation paagi sa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Agod makita ang kopya sang ini nga license, bisitahi ang <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ukon magpadala sang sulat sa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Ang Biblica® amo ang trademark nga rehistrado para sa Biblica, Inc., ang paggamit sang sini (Biblica®) nga trademark ginakinahanglan sang permiso halin sa Biblica, Inc. Suno sa polisiya nga ginbutyag didto sa CC BY-SA license, mahimo nga kopyahon kag idistribute ining orihinal nga obra/ translation basta nga ipabilin ang trademark nga Biblica® suno sa orihinal sini nga pagkasulat. Kon yara ikaw nga ginbag-o ukon ginhimo nga modipikasyon sa sini nga kopya, kinahanglan ipahibalo kon ano ini kag butangan sang sini nga impormasyon: “Ang orihinal nga obra/ translation iya sang Biblica Inc. magamit ini nga wala sing bayad, bisitahi lang ang www.biblica.com kag ang open.bible.” Ang impormasyon bahin sa copyright kinahanglan makita sa Title ukon copyright page sang obra/translation. Amo ini ang dapat masulat:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Kon may yara ikaw nga ginbag-o sa kopya, kinahanglan nga mahibal-an ini paagi sa paggamit sang pareho gihapon nga license (CC BY-SA).

Kon kinahanglan nga ipahibalo mo sa Biblica Inc., ang imo ginhimo nga pagbag-o ukon modipikasyon sa sini nga kopya, palihog bisitahi kami sa <https://open.bible/#feedback>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God’s Word involves a great responsibility to be true to God’s Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025

84488a6a-84c1-596e-af6b-5a0f432656b4

Contents

Mateo	1
Marcos	90
Lucas	145
Juan	237
Binuhatan	305
Roma	388
1 Corinto	426
2 Corinto	462
Galacia	486
Efeso	499
Filipos	511
Colosas	520
1 Tesalonica	529
2 Tesalonica	537
1 Timoteo	542
2 Timoteo	552
Tito	560
Filemon	565
Hebreo	567
Santiago	594
1 Pedro	603
2 Pedro	614
1 Juan	621
2 Juan	630
3 Juan	632
Judas	634
Pahayag	637

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Mateo

*Ang mga Katigulangan ni Jesu-Cristo
(Luc. 3:23-38)*

¹ Amo ini ang lista sang mga katigulangan ni Jesu-Cristo nga kaliwat ni David. Si David nga ini kaliwat ni Abraham.

² Si Abraham amay ni Isaac, si Isaac amay ni Jacob, kag si Jacob amay ni Juda kag sang iya mga utod nga lalaki.

³ Si Juda amay ni Perez kag ni Zera, kag si Tamar ang ila iloy. Si Perez amay ni Hezron, kag si Hezron amay ni Ram.*

⁴ Si Ram amay ni Aminadab, si Aminadab amay ni Nashon, kag si Nashon amay ni Salmon.

⁵ Si Salmon amay ni Boaz, kag si Rahab ang iya iloy. Si Boaz amay ni Obed, kag si Ruth ang iya iloy. Si Obed amay ni Jesse,

⁶ kag si Jesse amay ni Haring David.

Si David amay ni Solomon kag ang iya iloy asawa anay ni Uria.

⁷ Si Solomon amay ni Rehoboam, si Rehoboam amay ni Abia, kag si Abia amay ni Asa.

⁸ Si Asa amay ni Jehoshafat, si Jehoshafat amay ni Joram, kag si Joram amay ni Uziah.

⁹ Si Uziah amay ni Jotam, si Jotam amay ni Ahaz, kag si Ahaz amay ni Hezekiah.

¹⁰ Si Hezekiah amay ni Manase, si Manase amay ni Amos,[†] si Amos amay ni Josiah,

¹¹ kag si Josiah amay ni Jeconiah[‡] kag sang iya mga utod nga lalaki. Sang sadto nga panahon, ginbihag ang mga taga-Israel pa-Babilonia.

¹² *Amo naman ini ang sa lista pagkatapos nga mabihag ang mga taga-Israel pa-Babilonia: si Jeconiah amay ni Shealtiel, si Shealtiel amay ni Zerubabel,*

¹³ *si Zerubabel amay ni Abiud, si Abiud amay ni Eliakim, kag si Eliakim amay ni Azor.*

¹⁴ Si Azor amay ni Zadok, si Zadok amay ni Akim, kag si Akim amay ni Eliud.

¹⁵ Si Eliud amay ni Eleazar, si Eleazar amay ni Matan, si Matan amay ni Jacob,

¹⁶ si Jacob amay ni Jose nga bana ni Maria. Si Maria amo ang iloy ni Jesus nga ginatawag Cristo.

* **1:3** Ram: Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, Aram.

† **1:10** Amos: ukon, Amon

‡ **1:11** Jeconiah: ukon, Jehoyakin

¹⁷ Gani may 14 ka henerasyon halin kay Abraham hasta kay David. Kag may 14 man ka henerasyon halin kay David hasta sa pagbihag sa mga taga-Israel pa-Babilonia. Halin sa pagbihag pa-Babilonia may 14 pa gid ka henerasyon hasta kay Cristo.

Ang Pagkatawo ni Cristo
(Luc. 2:1-7)

¹⁸ Amo ini ang *estorya sang* pagkatawo ni Jesu-Cristo: Si Maria nga iya iloy kalaslon na kay Jose. Pero sa wala pa sila mag-upod nasapwan ni Maria nga nagabusong na siya paagi sa Espiritu Santo.

¹⁹ Karon, si Jose nga mangin iya bana isa ka matarong nga tawo kag indi siya luyag nga mahuy-an si Maria sa mga tawo. Gani ginpakamaayo niya nga bulagan si Maria sa tago lang.

²⁰ Samtang ginahunahuna ini ni Jose, nagpakita sa iya sa damgo ang anghel sang Ginoo nga nagasiling, “Jose, kaliwat ni David, indi ka magkahadlok nga magpangasawa kay Maria, kay nagabusong siya paagi sa Espiritu Santo.

²¹ Magabata siya sing lalaki kag ngalanan mo ang bata nga Jesus, § kay luwason niya ang iya katawhan sa ila mga sala.”

²² Natabo ini para matuman ang ginsiling sang Ginoo paagi sa propeta nga nagsiling,

²³ “Magabusong ang isa ka birhen kag magabata sing lalaki. Kag pagatawgon ang ini nga bata nga Emmanuel”* (nga kon sayuron, “Ang Dios kaupod ta”).

²⁴ Gani pagbugtaw ni Jose gintuman niya ang ginsiling sang anghel sang Ginoo, kag ginpangasawa niya si Maria.

²⁵ Pero wala niya gintandog si Maria samtang wala pa ini makabata. *Sang nakabata na si Maria*, gin-ngalanan ni Jose ang bata nga Jesus.

2

Ginsimba si Jesus sang mga Lalaki nga Halin sa East

¹ Natawo si Jesus sa Betlehem nga sakop sang Judea sang panahon nga si Herodes ang hari. May nag-abot nga mga tawo sa Jerusalem halin sa east nga mga eksperto sa kahulugan sang mga bituon.*

² Nagpamangkot sila, “Diin bala natawo ang hari sang mga Judio? Nakita namon ang iya bituon sa east, gani nagkadto kami diri sa pagsimba sa iya.”

§ 1:21 *Jesus*: buot silingon sang sini nga ngalan sa Hebreo, *Nagaluwas ang Ginoo*.

* 1:23 Isa. 7:14 * 2:1 *eksperto sa kahulugan sang mga bituon*: sa Griego, magoi. Indi gid sigurado ang kahulugan sang sini nga pulong.

³ Sang pagkabati sini ni Haring Herodes, indi siya mapahamtang, pati ang tanan nga tawo sa Jerusalem.

⁴ Gani ginpatawag niya ang tanan nga manugdumala nga mga pari kag mga manunudlo sang Kasuguan, kag nagpamangkot siya sa ila kon diin matawo ang Cristo.

⁵ Nagsabat sila, “Didto sa Betlehem nga sakop sang Judea, kay amo ini ang ginsulat sang isa ka propeta,

⁶ “‘Ikaw, Betlehem, sa duta sang Juda, indi ikaw ang pinakakubos sa nagapanguna nga mga banwa sa Juda;

kay dira sa imo magahalin ang pangulo nga magaatipan sa akon katawhan nga Israelinhon.’”

⁷ *Pagkabati sadto ni Herodes*, ginpatawag niya sing sekreto ato nga mga eksperto[‡] kag ginpamangkot sila kon san-o gid nagguwa ang bituon nga ila nakita.

⁸ Pagkatapos ginpakadto niya sila sa Betlehem. Nagsiling siya, “Lakat kamo kag pangitaa ninyo sing maayo ang bata. Kag kon makita ninyo siya, pahibalua ninyo ako, para makakadto man ako kag makasimba sa iya.”

⁹⁻¹⁰ Sang mahambal ini sang hari, naglakat ang mga eksperto. Samtang nagalakat sila nakita nila ang bituon nga ila anay nakita. Gani nalipay gid sila. Nag-una sa ila ang bituon hasta sa lugar nga sa diin nahamtang ang bata.

¹¹ Pagsulod nila sa balay, nakita nila ang bata kag ang iya iloy nga si Maria. Nagluhod sila kag nagsimba sa bata. Dayon ginbuksan nila ang ila dala, kag naghalad sila sa bata sang bulawan, insenso, kag *pahamot nga mira*.

¹² Pagpuli nila nag-agi sila sa lain nga dalan kay ginpaandaman sila paagi sa damgo nga indi na sila magbalik kay Herodes.

Ang Pagpalagyo sa Egypt

¹³ Sang makahalin na ang mga tawo nga halin sa east, nagpakita ang anghel sang Ginoo kay Jose sa damgo kag nagsiling, “Bangon ka, dal-a ang bata kag ang iya iloy kag magpalagyo kamo sa Egypt. Didto lang anay kamo magpabilin hasta nga magsiling ako sa inyo nga puwede na kamo makabalik, kay pangitaon ni Herodes ang bata para patyon siya.”

¹⁴ Gani sadto gid nga gab-i, nagbangon si Jose kag gindala niya ang mag-iloys didto sa Egypt.

¹⁵ Nagtiner sila didto hasta napatay si Herodes.

[†] 2:6 Mic. 5:2 [‡] 2:7 ato nga mga eksperto: Tan-awa ang footnote sa bersikulo 1.

Ini natabo para matuman ang ginsiling sang Ginoo paagi sa propeta nga nagsiling, “Gintawag ko ang akon anak halin sa Egypt.”§

Ang Pagpamatay sa mga Bata

¹⁶ Sang mahibaluan ni Herodes nga gindayaan siya sang mga eksperto, nangakig gid siya. Nagmando siya nga pamasyon ang tanan nga bata nga lalaki sa Betlehem kag sa palibot sini, nga nagaedad sang duha ka tuig paidalom. Kay suno sa iya nahibaluan sa mga eksperto, mga duha na ka tuig ang nakaligad halin sang ila pagkakita sang bituon.

¹⁷ Sa sina nga pagpamatay sa mga bata, natuman ang ginpropesiya ni Propeta Jeremias nga nagsiling,

¹⁸ “May nabatian nga paghinibi kag pagpanalambiton sa Rama.

Nagahibi si Raquel tungod sa iya mga kabataan.

Nagahibi siya kag indi na gid maulo-ulohan,

tungod kay ang iya mga kabataan nagkalamatay.”*

Ang Pagbalik halin sa Egypt

¹⁹ Sang patay na si Herodes, nagpakita ang anghel sang Ginoo kay Jose sa damgo didto sa Egypt.

²⁰ Nagsiling siya, “Bangon ka, dal-a ang bata kag ang iya iloy kag magbalik kamo sa duta sang Israel, tungod kay napatay na ang mga nagatinguha nga magkuha sang kabuhi sang bata.”

²¹ Gani nagbangon si Jose kag gindala niya ang mag-iloy pabalik sa duta sang Israel.

²² Pero sang pagkabati ni Jose nga si Arkelaus amo ang nagbulos sa iya amay nga si Herodes bilang hari sa Judea, hinadlukan siya nga magpuli didto. Sang mapaandaman pa gid siya paagi sa damgo, nagderetso siya sa probinsya sang Galilea,

²³ kag didto sila nag-estar sa banwa sang Nazaret. Gani natuman ang ginsiling sang mga propeta sang una nga tawgon ang Cristo nga Nazaretnon.

3

Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso

(Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18; Juan 1:19-28)

¹ Karon, nag-abot ang tion nga si Juan nga manugbautiso nagkadto sa kamingawan sang Judea, kag nagsugod siya sa pagwali.

² Nagsiling siya, “Maghinulsol kamo sa inyo mga sala, kay malapit na* ang paghari sang Dios!”†

³ Si Juan amo ang ginhambal ni Propeta Isaias sang nagsiling siya,

“May nagawali sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya*, ‘Ipregarar ninyo ang alagyan para sa Ginoo.

Tadlunga ang dalan nga iya pagaagyan.’”‡

⁴ Ang bayo ni Juan hinimo halin sa bulbol sang camel kag ang iya paha panit. Ang iya pagkaon apan kag honey.

⁵ Madamo gid nga mga tawo ang nagkadto sa iya halin sa Jerusalem, sa tanan nga banwa sang Judea, kag sa tanan nga lugar sa pihak kag pihak sang *Suba sang Jordan*.

⁶ Gintuad nila ang ila mga sala kag ginbautisohan sila ni Juan sa *Suba sang Jordan*.

⁷ Nakita ni Juan nga madamo nga Pariseo kag Saduceo ang nagkadto sa pagpabautiso. Nagsiling siya sa ila, “Kamo nga mga kaliwat sang mga man-og! Sin-o ang nagsiling sa inyo nga makapalagyo kamo sa palaabuton nga kaakig *sang Dios*?

⁸ Kon matuod nga naghinulsol kamo sa inyo mga sala, pamatud-i ninyo ini sa inyo mga binuhatan.

⁹ Indi kamo magsiling nga indi kamo pagsilutan tungod kay kamo mga kaliwat ni Abraham. Kay bisan ang mga bato nga ini sarang mahimo sang Dios nga mga anak ni Abraham.

¹⁰ Tandai ninyo ini: ang wasay handa na sa pagtapas sa puno sang mga kahoy. Ang tagsa ka kahoy nga wala naga-pamunga sang maayo nga bunga pagatapson kag ihaboy sa kalayo.

¹¹ “Ako nagabautiso sa inyo sa tubig sa pagpakilala nga nagahinulsol na kamo sa inyo mga sala, pero may magaabot nga nagasunod sa akon nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako takos nga mangin iya ulipon.§ Siya magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo kag sa kalayo.

¹² *Pareho siya sa tawo* nga nagapahangin sang iya inani para painon ang tinggas sa upa. Ang tinggas ibutang niya sa bodega, pero ang upa sunugon niya sa kalayo nga indi gid mapatay.”

Ang Pagbautiso kay Jesus

(*Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22*)

¹³ Karon, naghalin si Jesus sa Galilea kag nagkadto kay Juan didto sa *Suba sang Jordan* para magpabautiso.

* **3:2** *malapit na*: ukon, *nag-abot na* † **3:2** *Dios*: sa literal, *langit*. Bilang pagtahod sa ngalan sang Dios, ginagamit sang mga Judio ang pulong nga “langit” sa baylo sang ngalan sang Dios. ‡ **3:3** Isa. 40:3 § **3:11** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon*: sa literal, *indi gani ako takos nga magbitbit sang iya sandalyas*.

¹⁴ Indi kuntani magbautiso si Juan sa iya, kay siling niya, “Ngaa magpabautiso ka sa akon? Ako gani ang kinahanglan magpabautiso sa imo.”

¹⁵ Pero nagsiling si Jesus sa iya, “Sige lang, tungod nga amo ini ang dapat ta nga himuon para matuman ang gusto sang Dios.” Gani nagsugot si Juan nga bautisohan si Jesus.

¹⁶ Sang mabautisohan na si Jesus, nagtakas siya sa tubig. Dayon nag-abri ang langit kag nakita ni Jesus ang Espiritu sang Dios nga naghugpa sa iya pareho sang pating.

¹⁷ Kag may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasiling, “Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa iya.”

4

Ang Pagtentar kay Jesus

(Mar. 1:12, 13; Luc. 4:1-13)

¹ Pagkatapos sadto, gindala sang Espiritu Santo si Jesus sa kamingawan para tentaron sang yawa.

² Sa sulod sang 40 ka adlaw kag 40 ka gab-i nagpuasa si Jesus, kag gin-gutom siya.

³ Nagpalapit sa iya ang manugtentar *nga si Satanas* kag nagsiling, “Kon ikaw ang Anak sang Dios, himua ini nga mga bato nga mangin tinapay.”

⁴ Pero nagsabat si Jesus sa iya, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi lang sa pagkaon mabuhi ang tawo, kundi sa tagsa ka pulong sang Dios.’”*

⁵ Dayon gindala siya sang yawa sa *Jerusalem*, ang balaan nga siyudad, didto sa pinakamataas nga parte sang templo.

⁶ Dayon nagsiling siya kay Jesus, “Kon ikaw ang Anak sang Dios, lukso ka paidalom. Kay nagasiling ang Kasulatan, “‘Suguon sang Dios ang iya mga anghel sa pagbantay sa imo. Saluon ka nila para indi mapilas ang imo tiil sa bato.’”†

⁷ Pero ginsabat siya ni Jesus, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi pagtestingi ang Ginoo nga imo Dios.’”‡

⁸ Sa liwat gindala pa gid siya sang yawa sa mataas gid nga bukid, kag ginpakita sa iya ang tanan nga ginharian sang kalibutan kag ang iya sini gahom kag manggad.

⁹ Nagsiling ang yawa sa iya, “Ini tanan ihatag ko sa imo kon magluhod ka kag magsimba sa akon.”

¹⁰ Dayon nagsiling si Jesus, “Palayo ka Satanas! Nagasiling ang Kasulatan, ‘Simbahon mo ang Ginoo nga imo Dios kag siya gid lang ang imo alagaron.’”§

* 4:4 Deu. 8:3 † 4:6 Sal. 91:11, 12 ‡ 4:7 Deu. 6:16 § 4:10 Deu. 6:13

¹¹ Dayon naghalin ang yawa, kag nag-abot ang mga anghel sang Dios kag nag-alagad kay Jesus.

*Nagsugod si Jesus sang Iya Buluhaton sa Galilea
(Mat. 1:14, 15; Luc. 4:14, 15)*

¹² Sang mabatian ni Jesus nga napriso si Juan nga manug-bautiso, nagbalik siya sa Galilea.

¹³ Wala siya nagtiner sa Nazaret kundi nagderetso siya sa Capernaum. Ini nga *banwa* ara sa higad sang Dagat* sang Galilea kag sakop sang Zebulun kag Naftali.

¹⁴ Natabo ini para matuman ang ginpropesiya ni Propeta Isaias nga nagasiling,

¹⁵ “Ang duta sang Zebulun kag sang Naftali
alagyan pakadto sa dagat†
kag ara sa tabok sang *Suba sang Jordan*.
Ini nga mga lugar sakop sang Galilea
nga ginaestaran sang mga indi Judio.

¹⁶ Ang mga tawo dira nga nadulman
makakita sang puwerte nga kasanag.
Ang mga nadulman nga ginahadlukan nga mapatay
masanagan.”‡

¹⁷ Halin sadto nagsugod si Jesus sa pagwali. *Siling niya*,
“Maghinulsol kamo sa inyo mga sala, kay malapit na§ ang
paghari sang Dios.”

*Gintawag ni Jesus ang Apat ka Mangingisda
(Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11)*

¹⁸ Sang nagalakat si Jesus sa higad sang Dagat sang Galilea,
nakita niya ang mag-utod nga si Simon nga ginatawag Pedro
kag si Andres nga nagaladlad sang pukot. Mga mangingisda
sila.

¹⁹ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sunod kamo sa akon kag
himuon ko kamo nga mga mangingisda sang mga tawo.”

²⁰ Sa gilayon ginbayaan nila ang ila mga pukot kag nag-
sunod sa iya.

²¹ Pagkatapos sadto, nagpadayon si Jesus sa paglakat, kag
sa unhan nakita niya ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan
nga mga anak ni Zebedee. Nagakay-o sila sang ila pukot didto
sa sakayan kaupod sang ila amay. Gintawag ni Jesus ang mag-
utod,

²² kag sa gilayon ginbayaan nila ang ila sakayan kag ang ila
amay kag nagsunod sila kay Jesus.

* **4:13** *Dagat*: Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, *linaw*. † **4:15** *alagyan pakadto sa dagat*: ukon, *malapit sa dagat* ‡ **4:16** Isa. 9:1-2 § **4:17** *malapit na*: ukon, *nag-abot na*

Nagpanudlo kag Nagpang-ayo si Jesus
(Luc. 6:17-19)

²³ Naglibot si Jesus sa bilog nga Galilea nga nagapanudlo sa mga simbahan sang mga Judio. Ginwali niya sa ila ang Maayong Balita parte sa paghari *sang Dios*, kag ginpang-ayo niya ang tanan nga klase sang balatian sang mga tawo.

²⁴ Nangin bantog siya sa bilog nga Syria, gani nagdala ang mga tawo sang tanan nga masakiton sa iya: bisan ang mga nagaantos sing tama sa ila mga masakit, ang mga ginagamhan sang mga demonyo, ang mga kuyapon, kag ang mga paralitiko. Ginpang-ayo sila tanan ni Jesus.

²⁵ Madamo gid nga mga tawo ang nagsunod kay Jesus halin sa Galilea, Decapolis, Jerusalem, Judea, kag sa tabok sang *Suba sang Jordan*.

5

Ang Pagpanudlo ni Jesus sa Bukid

¹ Sang makita ni Jesus ang madamo nga tawo, nagtaklad siya sa bukid kag nagpungko didto. Nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod,

² kag nagpanudlo siya sa ila. Siling niya,

³ “Bulahan ang mga tawo nga nagakilala
nga imol sila sa espirtual nga mga butang,
kay sakop sila sa paghari sang Dios.*

⁴ Bulahan ang mga nagakasubo,
kay lipayon sila sang Dios.

⁵ Bulahan ang mga mapainubuson,†
kay mangin ila ang kalibutan.‡

⁶ Bulahan ang mga tawo nga luyag gid magtuman
sang kabubut-on sang Dios,
kay buligan sila *sang Dios* sa pagtuman sina nga handom.

⁷ Bulahan ang mga maluluy-on,
kay kaluoyan sila *sang Dios*.

⁸ Bulahan ang mga tawo nga matinlo ang ila tagipusuon,
kay makita nila ang Dios.

⁹ Bulahan ang mga tawo nga nagabulig nga mapahari ang
kalinong,
kay pagatawgon sila nga mga anak sang Dios.

¹⁰ Bulahan ang mga tawo nga ginahingabot
tungod sa ila pagsunod sa kabubut-on sang Dios,
kay sakop sila sa paghari sang Dios.

* 5:3 *Dios*: Amo man sa bersikulo 10, 19 kag 20. Tan-awa ang “footnote” sa 3:2.

† 5:5 *mapainubuson*: ukon, *malulo* ‡ 5:5 *kalibutan*: siguro ang buot silingon, ang bag-o nga kalibutan sa palaabuton. Tan-awa ang 2 Ped. 3:13 kag Pah. 21:1.

11 “Bulahan kamo kon tungod sa inyo pagsunod sa akon ginayaguta kamo, ginahingabot, kag ginabutang-butangan sang tanan nga kalainan.

12 Amo man ini ang ila ginhimo sang una sa mga propeta. Gani magkalipay gid kamo tungod nga mabaton ninyo ang dako nga balos sa langit.

Asin kag Suga

(Mar. 9:50; Luc. 14:34-35)

13 “Pareho kamo sang asin diri sa kalibutan. Pero kon maglain ang sabor sang asin, wala na sing may mahimo para mapabalik pa ang iya sabor. Gani indi na mapuslan kundi ginapilak na lang kag ginatapakan sang mga tawo.

14 “Pareho kamo sang suga nga nagahatag kasanag sa *mga tawo* sa kalibutan. Kag ini makita gid pareho sang banwa nga ginpatindog sa ibabaw sang bukid nga indi matago.

15 Wala sing may nagasindi sang suga kag takluban lang dayon ini sang sulukban, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang tanan sa sulod sang balay.

16 Gani amo man ang inyo himuon. Pasigaha ninyo ang inyo suga sa mga tawo, para makita nila ang inyo maayo nga mga binuhatan kag para dayawon nila ang inyo Amay sa langit.

Ang Pagpanudlo Parte sa Kasuguan

17 “Indi kamo maghunahuna nga nagkadto ako diri sa pagbaliwala sang Kasuguan *ni Moises* kag sang mga *sinulatan sang mga* propeta. Nagkadto ako diri sa pagtuman sini.

18 Sa pagkamatuod, samtang ara pa ang langit kag ang duta, wala gid sing bisan gamay nga parte sang Kasuguan nga mabaliwala hasta wala pa matuman ang tanan. §

19 Gani ang bisan sin-o nga maglapas sang bisan labing gamay nga parte sang Kasuguan kag magtudlo sa iban nga maglapas man, siya ang labing kubos sa *mga nasakop sa* paghari sang Dios. Pero ang bisan sin-o nga magtuman sang Kasuguan, kag magtudlo sini sa iban nga magtuman man, kabigon siya nga dungganon sa *mga nasakop sa* paghari sang Dios.

20 Gani ginasugiran ko kamo nga kinahanglan ang inyo pagtuman sa kabubut-on sang Dios maglabaw pa sa pagtuman sang mga manunudlo sang Kasuguan kag sang mga Pariseo, kay kon indi, indi gid kamo masakop sa paghari sang Dios.”

§ 5:18 *hasta wala pa matuman ang tanan*: posible ang buot silingon, *hasta wala pa matuman ang tanan nga katuyuan sang Kasuguan*; ukon, *hasta wala pa matuman ang tanan nga magakalatabo sa palaabuton*.

Ang Pagpanudlo Parte sa Kaakig

²¹ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Nabatian ninyo nga ginsiling sang una sa aton mga katigulangan nga indi sila magpatay,* kay ang bisan sin-o nga magpatay pagasilutan.

²² Pero ako nagasiling sa inyo nga ang bisan sin-o nga nagakaakig sa iya kapareho pagasilutan. Kag ang bisan sin-o nga nagapakalain sa iya kapareho sa pagsiling ‘Wala ka sing pulos,’ dal-on siya sa korte para silutan. Kag ang bisan sin-o nga magsiling sa iya kapareho ‘Buang,’ pagasilutan siya sa nagadabadaba nga kalayo sa impyerno.

²³ Gani bisan ara ka na sa halaran nga nagadala sang imo halad sa Dios kag madumduman mo nga ang imo utod may malain nga buot sa imo,

²⁴ ibilin mo anay ang imo nga inughalad malapit sa halaran kag kadtuan mo gilayon ang imo utod kag magpakighusay sa iya. Dayon magbalik ka sa halaran kag maghalad sang imo inughalad sa Dios.

²⁵ “Kon may mag-akusar sa imo, magpakighusay ka gilayon sa iya samtang nagapakadto pa lang kamo sa korte. Kay kon didto na kamo sa korte, itugyan ka sang huwis sa opisyal para prisohon.

²⁶ Sa pagkamatuod, indi ka gid makaguwa kon indi mo anay mabayaran ang tanan.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagpanginbabayi

²⁷ “Nabatian ninyo nga ginsiling sang una nga indi dapat magpanginbabayi.†

²⁸ Pero ako nagasiling sa inyo nga kon ang lalaki magtulok sa babayi nga may handom sa pagpakighilawas sa iya, pareho lang nga nagapanginbabayi na siya sa iya hunahuna sa sina nga babayi.

²⁹ Gani kon ang imo tuo nga mata amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, lukata ina kag ipilak. Kay maayo pa nga madula ang isa ka parte sang imo lawas sang sa kompleto ang imo lawas pero ipilak ka man lang sa impyerno.

³⁰ Kon ang imo tuo nga kamot amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, utda ina kag ipilak. Kay maayo pa nga madula ang isa ka parte sang imo lawas sang sa kompleto ang imo lawas pero makadto ka man lang sa impyerno.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagbulagay

(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

³¹ “Ginsiling man sang una nga kon ang lalaki luyag magbulag sa iya asawa, dapat maghatag siya sa iya asawa sang kasulatan sang pagbulagay.‡

* 5:21 Exo. 20:13; Deu. 5:17 † 5:27 Exo. 20:14; Deu. 5:18 ‡ 5:31 Deu. 24:1

³² Pero ako nagasiling sa inyo nga kon bulagan sang lalaki ang iya asawa nga wala man lang naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, § siya mismo ang nagatulod sa iya asawa nga magpakasala *kay magapamana ini liwat*; kag ang bisan sin-o nga magpangasawa sa sadto nga babayi nga ginbulagan nagapanginbabayi.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagsumpa

³³ “Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* sa aton mga katigulangan nga kon ang tawo may ginpromisa kag ginsumpaan pa niya sa ngalan sang Ginoo, kinahanglan iya gid ini tumanon.*

³⁴ Pero ako nagasiling sa inyo nga kon magpromisa kamo, indi kamo magsumpa. Indi kamo magsiling nga ‘Saksi ang langit’ kay amo ini ang trono sang Dios,

³⁵ ukon ‘Saksi ang duta’ kay amo ini ang tulungtungan sang iya tiil. Indi man kamo maggamit sang ngalan sang Jerusalem sa inyo pagsumpa tungod kay amo ini ang siyudad sang bantog nga Hari.

³⁶ Kag indi man kamo magsiling nga, ‘Bisan mapatay pa ako,’ kay bisan pa gani ang isa lang ka buhok indi mo mapaputi ukon mapaitom.

³⁷ Dapat magsiling ka lang ‘Huo’ kon huwa kag ‘Indi’ kon indi; kay kon magsumpa pa kamo halin na ina kay Satanas.

Indi Kamo Magbalos sa Inyo Isigkatawo (Luc. 6:29-30)

³⁸ “Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* nga ‘Ang maglukat sang mata sang iya isigkatawo, lukaton man ang iya mata; kag ang magbingaw sang ngipon sang iya isigkatawo, bingawon man.’†

³⁹ Pero ako nagasiling sa inyo nga indi ninyo pagbalusi sing malain ang nagahimo sing malain sa inyo. Kon tampaon ka sa tuo nga guya, itaya pa ang imo wala nga guya.

⁴⁰ Kon may magdemanda sa imo para kuhaon ang imo bayo, ihatag pati ang imo pangtabon nga panapton.

⁴¹ Kon may soldado nga magpilit sa imo nga magpas-an sang iya karga sang isa ka kilometro, himua nga duha.

⁴² Hatagi ang nagapangayo sa imo, kag pahulama ang nagahulam sa imo.

Higugmaa ang Inyo mga Kaaway (Luc. 6:27-28, 32-36)

§ 5:32 *naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon*: posible ang buot silingon, nagpanginlalaki * 5:33 Lev. 19:12; Num. 30:2; Deu. 23:21 † 5:38 Exo. 21:24; Lev. 24:20; Deu. 19:21

43 “Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* nga ‘Higugmaa ninyo ang inyo kapareho[‡] kag dumti ninyo ang inyo mga kaaway.’

44 Pero ako nagasiling sa inyo nga higugmaa ninyo ang inyo mga kaaway. Bisan pa ang mga nagahingabot sa inyo pangamuyuan ninyo.

45 Kag kon himuon ninyo ini, mangin *matuod* kamo nga mga anak sang inyo Amay sa langit.[§] Kay indi lang ang mga maayo nga mga tawo ang iya ginapasilakan sang adlaw kundi pati man ang mga malain. Kag indi lang ang mga matarong ang iya ginahatagan sang ulan kundi pati man ang mga indi matarong.

46 Kon ang nagahigugma sa inyo amo lang ang inyo ginahigugma, makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios? Indi gid!* Kay bisan ang mga manugsukot sang buhis *nga ginakabig ninyo nga makasasala* nagahimo man sina.

47 Kag kon ang inyo mga kapareho lang ang inyo ginabugno, ano gid ang inyo ginahimo nga labaw sa iban? Bisan ang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios nagahimo man sina.

48 Gani dapat wala kamo sing pinilian pareho sang inyo Amay sa langit.”

6

Ang Paghatag sa Iban

1 “Mag-andam kamo kay basi kon ang inyo pagkadiosnon pakita-kita lang sa mga tawo. Kay kon pakita-kita lang, wala gid kamo sing may mabaton nga balos *halin sa inyo Amay sa langit*.

2 “Gani kon nagalimos kamo, indi ninyo pag-ipanugid pareho sang ginahimo sang mga hipokrito sa mga simbahan kag sa mga dalan. Ginahimo nila ina para dayawon sila sang mga tawo. Sa pagkamatuod, nabaton na nila ang ila balos.*

3 Kon nagalimos kamo, indi ninyo pagpahibalua bisan pa ang inyo suod nga abyan

4 para sekreto ang inyo paghatag. Kag ang inyo Amay nga nakakita sang inyo ginahimo sa sekreto amo ang magabalos sa inyo.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pangamuyo

(*Luc. 11:2-4*)

5 “Kon magpangamuyo kamo, indi kamo magsunod sa ginahimo sang mga hipokrito. Luyag nila magpangamuyo

[‡] 5:43 Lev. 19:18 § 5:45 mangin *matuod* kamo nga mga anak sang inyo Amay sa langit tungod nga pareho kamo sa iya nga maayo ang iya pagtratar sa tanan. * 6:2 ang ila balos: nga amo ang pagdayaw sang mga tawo sa ila

nga nagatindog sa mga simbahan kag sa mga kanto sang mga dalan para makita sang mga tawo. Sa pagkamatuod, nabaton na nila ang ila balos,† *gani wala na sila sing may mabaton halin sa Dios.*

⁶ Pero kon kamo magpangamuyo, magsulod kamo sa inyo kuwarto kag magpanirado. Didto kamo magpangamuyo sa inyo Amay nga indi makita.‡ Kag ang inyo Amay nga nakakita sang inyo ginahimo sa sekreto amo ang magabalos sa inyo.

⁷ “Kon nagapangamuyo kamo, indi kamo maggamit sang madamo nga pulong nga wala sing pulos. Amo ina ang ginahimo sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios. Kay nagahunahuna sila nga sabton sila sang Dios kon malawig ang ila mga pangamuyo.

⁸ Indi ninyo pagsunda ang ila ginahimo. Kay nakahibalo na ang aton Amay sang aton mga kinahanglan sa wala pa kita makapangayo.

⁹ Gani magpangamuyo kamo sing pareho sini:
“‘Amay namon nga sa langit,

kabay pa nga tahuron ka sang mga tawo.§

¹⁰ Kabay pa nga maghari ka diri sa amon.

Kag subong nga ang imo kabubut-on ginatuman dira sa langit,

kabay pa nga tumanon man diri sa kalibutan.

¹¹ Hatagi kami sang amon kinahanglanon nga pagkaon sa sini nga adlaw.

¹² Patawara kami sang amon mga sala, kay ginapatawad man namon ang nakasala sa amon.

¹³ Indi mo kami pag-ipadaog sa mga temtasyon, kundi luwasa kami kay Satanas.*

Tungod nga ikaw ang Hari, ang Makagagahom, kag ang Dalayawon hasta san-o. Amen.†

¹⁴ Kon ginapatawad ninyo ang mga tawo nga nakasala sa inyo, patawaron man kamo sang inyo Amay nga ara sa langit.

¹⁵ Pero kon indi kamo magpatawad sa ila, ang inyo Amay indi man magpatawad sa inyo.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagpuasa

¹⁶ “Kon magpuasa kamo, indi kamo magsunod sa mga hipokrito. Nagalagaw sila nga wala nagapanghilam-os kag wala nagapanghusay para mahibaluan sang iban nga naga-puasa sila. Sa pagkamatuod, nabaton na nila ang ila balos.

† 6:5 ang ila balos: Tan-awa ang footnote sa bersikulo 2. ‡ 6:6 nga indi makita: ukon, sa tago § 6:9 tahuron ka sang mga tawo: sa literal, tahuron ang ngalan mo

* 6:13 Satanas: sa literal, Malain † 6:13 Tungod...Amen: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

17 Pero kon kamo magpuasa, magpanghilam-os kamo kag magpanghusay,

18 para wala sing may makahibalo nga nagapuasa kamo luwas lang sa inyo Amay nga indi makita. Kag ang inyo Amay nga nakakita sang inyo mga ginahimo sa sekreto amo ang magabalos sa inyo.

Ang Manggad sa Langit

(Luc. 12:33-34)

19 “Indi kamo magtipon sang manggad para sa inyo kaulingon diri sa kalibutan, tungod kay ang mga sapat-sapat kag ang tuktok magaut-ot sini, ukon mahimo nga sudlon sang makawat ang inyo balay kag kawaton ini.

20 Sa baylo, magtipon kamo sang inyo manggad didto sa langit, kay didto wala sing sapat-sapat kag tuktok nga nagaut-ot, kag wala sing makawat nga makasulod.

21 Kay kon diin ang inyo manggad didto man ang inyo tagipusuon.

Ang Mata amo ang Suga sang Lawas

(Luc. 11:34-36)

22 “Ang aton mata amo ang suga sang aton lawas. Gani kon masanag ang imo panulok, masanagan ang imo bilog nga lawas.

23 Pero kon madulom ang imo panulok madulman ang imo bilog nga lawas. Gani kon ang ginasiling nga suga nga ara sa imo wala nagahatag sang kasanag, tama gid kadulom ang imo nga kahimtangan.

Sin-o ang Aton dapat Alagaron, Ang Dios ukon ang Manggad?

(Luc. 16:13; 12:22-31)

24 “Wala sing tawo nga makaalagad sing dungan sa duha ka agalon, kay magasikway siya sa isa kag magahigugma sa isa; magadampig siya sa isa kag magapakalain sa isa. Indi man kamo makaalagad sing dungan sa Dios kag sa manggad.

25 “Amo gani nga nagasiling ako sa inyo nga indi kamo magpalibog sa inyo pagpangabuhi, kon ano ang inyo kaunon ukon imnon kag kon ano ang inyo bayuon. Kay kon ginhataan kamo sang Dios sang kabuhi kag lawas, indi mahimo nga indi niya kamo paghatagan sang pagkaon kag bayo.

26 Tan-awa bala ninyo ang mga pispis sa kahanginan. Wala sila nagatanom, wala sila nagaani, kag wala sila nagatipon sang pagkaon sa bodega, pero ginapakaon sila sang inyo Amay. Indi bala mas labaw pa kamo sang sa mga pispis?

27 Sin-o sa inyo ang makapalawig sang inyo kabuhi bisan diutay lang paagi sa inyo pagpalibog? *Wala gid!*

²⁸ “Kag ngaa nagapalibog gid kamo kon sa diin kamo makuha sang inyo bayo? Talupangda ninyo kon paano nagatubo ang mga bulak sa latagon. Wala sila nagapangabudlay ukon nagahimo sang ila bayo.

²⁹ Sa pagkamatuod, bisan ang bantog kag manggaranon nga hari nga si Solomon, ang iya mga bayo indi makatupong sa katahom sang bisan isa lang sa sini nga mga bulak.

³⁰ Kon ginapatahom sang Dios ang mga hilamon nga buhi subong, pero sa ulihi *malaya kag* tutdan man lang, indi bala nga mas labi pa gid nga pabayuan niya kamo? Kadiutay sang inyo pagtuo!

³¹ Gani indi kamo magpalibog kon ano ang inyo kaunon kag imnon, kag kon ano ang inyo bayuon.

³² Amo ina ang ginapalibugan sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios. Pero nakahibalo ang inyo Amay sa langit nga kinahanglan ninyo ina nga mga butang.

³³ Gani unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sang Dios kag ang pagtuman sa iya kabubut-on, kag ihatag gid niya ang tanan ninyo nga mga kinahanglanon.

³⁴ Gani indi kamo magpalibog parte sa buwas, kay ang buwas may kaugalingon nga palaligban. Indi kinahanglan nga dugangan pa ninyo ang palaligban nga nagaabot sa kada adlaw.”

7

Ang Paghukom sa Iban (Luc. 6:37-38, 41-42)

¹ “Indi ninyo paghukman ang iban para indi man kamo paghukman *sang Dios*.

² Kay kon paano ang paghukom ninyo sa iban pareho man sina ang paghukom *sang Dios* sa inyo. Ang basihan ninyo sa paghukom sa iban amo man ang basihan *sang Dios* sa paghukom sa inyo.

³ Ngaa ginahimutaran mo gid ang gamay nga puling sa mata sang imo isigkatawo, pero wala mo gani ginasapak ang imo puling nga daw troso kadako?

⁴ Paano ka makasiling sa iya, ‘Abi kuhaon ko ang imo puling,’ kon sa imo mata mismo may puling nga daw troso kadako?

⁵ Hipokrito! Kuhaa anay ang puling nga daw troso kadako sa imo mata, para masanag ang imo pagkuha sang gamay nga puling sa mata sang imo isigkatawo.

⁶ “Indi ninyo pag-ipilak ang balaan nga mga butang sa mga ido, kay basi balikdon kamo kag kadton. Kag indi ninyo pag-ipilak ang inyo mga perlas sa mga baboy, kay pagatasakon lang nila.*

Magpangayo, Magpangita, kag Magpanuktok
(Luc. 11:9-13)

⁷ “Magpangayo kamo sa Dios kag hatagan niya kamo. Pangitaa ninyo sa iya ang inyo ginapangita kag makita ninyo. Magpanuktok kamo kag pagabuksan niya kamo.

⁸ Kay ang tanan nga nagapangayo, nagabaton. Ang mga nagapangita, makakita. Kag ang mga nagapanuktok, pagabuksan.

⁹ Kamo nga mga ginikanan, kon magpangayo sang pagkaon ang inyo bata hatagan bala ninyo sang bato?

¹⁰ Kon magpangayo siya sang isda hatagan bala ninyo sang man-og? *Siyempre indi!*

¹¹ Ti kon kamo nga mga malain makahibalo maghatag sang maayo nga mga butang sa inyo mga bata, daw ano pa gid ang inyo Amay sa langit! Ihatag gid niya ang maayo nga mga butang sa mga nagapangayo sa iya.

¹² “Himua ninyo sa inyo isigkatawo ang luyag ninyo nga himuon man nila sa inyo. Amo ini ang husto nga pagtuman sa Kasuguan ni Moises kag sa mga *sinulatan sang mga propeta*.

Ang Makitid nga Puwertahan
(Luc. 13:24)

¹³ “Magsulod kamo sa makitid nga puwertahan, tungod kay masangkad ang puwertahan kag malapad ang dalan nga nagapakadto sa kalaglagaan, kag madamo ang nagaagi sa sina nga dalan.

¹⁴ Pero makitid ang puwertahan kag mabudlay ang dalan nga nagapakadto sa kabuhi nga *wala sing katapusan*, kag diutay lang ang nagaagi sa sina nga dalan.

Ang Kahoy Makilala sa Iya Bunga
(Luc. 6:43-44)

¹⁵ “Mag-andam kamo sa indi matuod nga mga propeta. Nagapalapit sila sa inyo nga daw sa *mabuot nga mga karnero*, pero ang matuod pareho sila sa mabangis nga mga ido.†

¹⁶ Makilala ninyo sila paagi sa ila mga buhat. Pareho bala sang tunukon nga kahoy-kahoy, wala ini nagapamunga sang higos ukon ubas.

¹⁷ Ang maayo nga kahoy nagapamunga sang maayo. Pero ang malain nga kahoy nagapamunga sang malain.

* 7:6 Siguro ang buot silingon ni Jesus sa sini nga bersikulo, indi kamo magtudlo sang pulong sang Dios sa mga tawo nga indi luyag magpamati. † 7:15 *mabangis nga mga ido*: sa English, *wolves*

18 Ang maayo nga kahoy indi makapamunga sang malain, kag ang malain nga kahoy indi makapamunga sang maayo.

19 Ang tanan nga kahoy nga wala nagapamunga sang maayo ginatapas kag ginasunog dayon.

20 Gani ang indi matuod nga mga propeta makilala ninyo sa ila mga buhat.

*Ang Nagahimo sang Malain Indi Pagkilalahon sang Dios
(Luc. 13:25-27)*

21 “Madamo nga tawo ang nagatawag sa akon, ‘Ginoo,’ pero wala nagakahulugan nga masakop sila sa paghari sang Dios.† Ang mga tawo lamang nga nagatuman sang kabubut-on sang akon Amay sa langit amo ang masakop sa iya paghari.

22 Sa adlaw sang paghukom madamo ang magasiling sa akon, ‘Ginoo, sa imo ngalan§ nagwali kami sang imo pulong, nagtabog sang mga demonyo, kag naghimo sang madamo nga milagro.’

23 Dayon magasiling ako sa ila, ‘Wala ako makakilala sa inyo. Palayo kamo sa akon, kamo nga nagahimo sing malain!’

*Ang Paanggid Parte sa Duha ka Tawo nga Nagpatindog sang Balay
(Luc. 6:47-49)*

24 “Gani ang bisan sin-o nga nagapamati kag nagatuman sang akon mga ginatudlo, pareho siya sa tawo nga maalam nga nagpatindog sang iya balay sa *pundasyon nga bato*.

25 Sang nag-ulan sing tudo kag nagbaha, kag nagwaswas ang mabaskog nga hangin sa balay, wala ini maguba tungod nga ginpatindog sa *pundasyon nga bato*.

26 Pero ang tawo nga nakabati sang akon mga ginatudlo pero wala nagatuman, pareho siya sa tawo nga buang-buang nga nagpatindog sang iya balay sa balas.

27 Sang nag-ulan sing tudo kag nagbaha, kag nagwaswas ang mabaskog nga hangin sa balay, natumba ang balay, kag nagrinagamak hasta nawasak.”

Ang Awtoridad ni Jesus

28 Pagkatapos hambal ni Jesus sini nga mga butang, natin-gala gid ang mga tawo sa iya pagpanudlo,

29 tungod nga nagatudlo siya nga may awtoridad, kag indi pareho sang ila mga manunudlo sang Kasuguan.

† 7:21 Dios: Tan-awa ang footnote sa 3:2.
ukon awtoridad

§ 7:22 ngalan: buot silingon, gahom

8

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit

(Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16)

¹ Sang nagpanaog na si Jesus sa bukid, madamo nga tawo ang nagsunod sa iya.

² Dayon, may nagpalapit sa iya nga isa ka tawo nga may delikado nga balatian sa panit.* Nagluhod ang tawo sa iya kag nagsiling, “Ginoo,† kon gusto mo, mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga matinlo.”

³ Dayon gintandang siya ni Jesus nga nagasiling, “Gusto ko. Magmatinlo ka!” Sa gilayon nagtinlo siya‡ sa iya balatian.

⁴ Kag nagsiling si Jesus sa iya, “Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o parte sini, kundi magderetso ka sa pari kag magpatan-aw sa iya.§ Dayon maghalad ka sang halad nga ginsugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo nga matinlo ka na.”

Gin-ayo ni Jesus ang Suluguon sang Kapitan

(Luc. 7:1-10)

⁵ Karon, sang nagapasulod si Jesus sa Capernaum, ginsug-ata siya sang isa ka kapitan sang mga soldado nga Romanhon. Nagpakitluoy siya nga nagasiling,

⁶ “Ginoo,* ang akon suluguon nagamasakit didto sa balay. Indi na siya makahulag kag puwerte gid ang iya pag-antos.”

⁷ Nagsiling si Jesus sa iya, “Sige, kadtuan ko siya kag ayuhon.”

⁸ Pero nagsabat ang kapitan, “Ginoo, indi ako takos nga magpasulod sa imo sa akon balay. Maghambal ka lang kag magaayo ang akon suluguon.

⁹ Nahibaluan ko ini tungod kay ako sa idalom man sang mga opisyal, kag may mga soldado man sa idalom ko. Gani kon magmando ako sa isa ‘lakat,’ nagalakat siya, kag kon magmando ako sa isa, ‘kadto diri,’ nagakadto siya. Kag kon ano ang akon ginasugo sa akon ulipon, ginahimo niya.”†

¹⁰ Pagkabati sadto ni Jesus natingala gid siya. Kag nagsiling siya sa mga tawo nga nagasunod sa iya, “Sa pagkamatuod, wala pa gid ako nakakita sang tawo sa Israel nga may pagtuo nga pareho sini.

* **8:2 delikado nga balatian sa panit:** sa iban nga mga translations, aro. Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13. † **8:2 Ginoo:** ukon, Sir ‡ **8:3 nagtinlo siya:** buot silingon, *matinlo na ang iya panit kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.*

§ **8:4 magpatan-aw sa iya** para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon. * **8:6 Ginoo:** ukon, Sir † **8:9** Ang iya buot silingon, nagatuo siya nga kon ano ang ihambal ni Jesus matuman.

11 Gani tandai ninyo ini! Madamo nga indi Judio halin sa bisan diin nga parte sang kalibutan[‡] ang magapungko sa punsyon upod kay Abraham, Isaac, kag Jacob sa paghari sang Dios.

12 Pero madamo nga Israelinhon nga amo kuntani ang masakop sa paghari *sang Dios* ang ipilak sa kadudulman nga sa diin magahinibi sila kag magabagrot ang ila mga ngipon.”[§]

13 Nagsiling si Jesus sa kapitan, “Pauli ka, matabo ang imo ginatuohan.” Kag sa sadto gid nga tion nag-ayo ang suluguon sang kapitan.

Madamo ang Ginpang-ayo ni Jesus

(*Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41*)

14 Nagkadto si Jesus sa balay ni Pedro. Pag-abot niya didto, nakita niya ang ugangan ni Pedro nga babayi nga nagahigda nga may hilanat.

15 Gintandog ni Jesus ang iya kamot, kag sa gilayon nag-ayo siya. Nagbangon siya kag ginhimusan niya sang pagkaon sila ni Jesus.

16 Sang sirom na, madamo nga tawo nga ginagamhan sang mga demonyo ang gindala kay Jesus. Sa isa lang niya ka paghambal naghalalin ang malain nga mga espiritu, kag ang tanan nga masakiton ginpang-ayo niya.

17 Ginhimo niya ini para matuman ang ginsiling ni Propeta Isaias,

“Siya ang nagkuha sang aton mga masakit,
kag nag-ayo sang aton mga balatian.”^{*}

Ang Pagsunod kay Jesus

(*Luc. 9:57-62*)

18 Sang makita ni Jesus nga madamo nga tawo ang nagtilipon didto sa iya, ginsugo niya ang iya mga sumulunod nga magtabok sa pihak sang dagat.[†]

19 Karon, may manunudlo sang Kasuguan nga nagpalapit sa iya kag nagsiling, “Manunudlo, maupod ako sa imo bisan diin ka makadto.”

20 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ang mga fox may mga buho nga ginapulian kag ang mga pispis may mga pugad, pero *ako nga Anak sang Tawo* wala sing kaugalingon nga balay nga akon mapahuwayan.”

21 May isa pa ka sumulunod ni Jesus nga nagsiling, “Ginoo, mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay.”[‡]

[‡] **8:11** sa bisan diin nga parte sang kalibutan: sa literal, sa east kag sa west **§ 8:12**
magabagrot ang ila mga ngipon: siguro tungod sa kaakig ukon kasakit *** 8:17**
Isa. 53:4 [†] **8:18** dagat: Tan-awa ang footnote sa 4:13. [‡] **8:21** mapuli anay ako sa
paglubong sang akon amay: Siguro ang buot silingon sang tawo, mapuli anay siya
sa wala pa mapatay ang iya amay, kag kon patay na kag nalubong na, masunod
siya kay Jesus.

22 Nagsabat si Jesus sa iya, “Upod ka sa akon kag pabay-i ang mga patay[§] sa paglubong sang ila mga patay.”

Ginpauntat ni Jesus ang Mabaskog nga Hangin

(Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25)

23 Dayon nagsakay si Jesus sa sakayan, kag nag-upod sa iya ang iya mga sumulunod.

24 *Samtang nagabiyahe sila*, hinali lang nga nagbaskog ang hangin, kag daw indi na kitaon ang ila sakayan tungod sa kadalagko sang mga balod. Pero nagakatulog sadto si Jesus.

25 Gani ginpalapitan siya sang iya mga sumulunod kag ginpukaw, “Ginoo,* luwasa kami! Malumos kita!”

26 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ngaa bala nahadlok gid kamo? Kadiutay sang inyo pagtuo!” Dayon nagbangon siya kag ginmanduan niya ang hangin kag ang mga balod nga mag-untat. Kag sa gilayon naglinaw.

27 Natingala gid ang iya mga sumulunod kag nagsiling sila, “Ano bala ini nga tawo nga bisan ang hangin kag ang mga balod nagatuman sa iya?”

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Tawo nga May Malain nga mga Espiritu

(Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39)

28 Pag-abot nila sa tabok sang dagat, sa lugar sang mga Gadarenhon,† ginsugata si Jesus sang duha ka tawo nga naghalin sa mga *kuweba nga* lulubngan. Ining duha ka tawo ginagamhan sang mga demonyo. Mabangis sila kaayo, gani nahadlok ang mga tawo nga mag-agi didto.

29 Pagkakita nila kay Jesus nagsinggit sila, “Ikaw nga Anak sang Dios, ano ang imo labot sa amon? Nagkadto ka bala diri para silutan kami sa wala pa ang tion?”

30 Didto sa unhan may madamo nga baboy nga nagakaon.

31 Nagpakitluoy ang mga demonyo nga nagasiling, “Kon tabugon mo gid man kami, tuguti na lang kami nga magsulod sa sina nga mga baboy.”

32 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sige, lakat kamo!” Gani nagguwa sila *sa duha ka tawo* kag nagsulod sa mga baboy. Dayon nagdinaguso ang mga baboy padulhog sa banglid deretso sa tubig kag nagkalalumos.

33 Nagdinalagan ang mga manugsagod sang mga baboy pakadto sa banwa kag nagpanugid kon ano ang natabo sa mga baboy kag sa duha ka tawo nga gin-gamhan sang mga demonyo.

§ 8:22 *mga patay*: seguro ang buot silingon, *mga patay sa panulok sang Dios*

* 8:25 *Ginoo*: ukon, Sir † 8:28 *Gadarenhon*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gerasenhon*; sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

³⁴ Gani ang tanan nga tawo sa banwa nagkadto kay Jesus kag nagpakitluoy nga maghalin siya sa ila lugar.

9

Gin-ayo ni Jesus ang Paralitiko

(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

¹ Gani nagsakay si Jesus kag ang iya kaupdanan sa sakayan pabalik sa tabok sang dagat. Pag-abot nila didto nagpuli dayon si Jesus sa iya banwa.

² Sang didto na siya, gindala sa iya ang isa ka paralitiko nga ara sa hiligdaan. Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila, nagsiling siya sa paralitiko, “Anak, indi ka magkabalaka, *kay* ginpatawad na ang imo mga sala.”

³ Karon, may mga manunudlo sang Kasuguan didto nga nakabati, gani nagsiling sila sa ila kaugalingon, “Ginainsulto sang sini nga tawo *ang Dios*.”

⁴ Nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna, gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa bala malain ang inyo ginahunahuna?”

⁵ Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling, ‘Ginpatawad na ang imo mga sala,’ ukon ang magsiling, ‘Magtindog ka kag maglakat?’

⁶ Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko nga ako* nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad sang mga sala.” Dayon nagsiling siya sa paralitiko, “Magtindog ka, dal-a ang imo hiligdaan kag magpuli.”

⁷ Nagbangon dayon ang paralitiko kag nagpuli.

⁸ Pagkakita sadto sang mga tawo hinadlukan sila,* kag gindayaw nila ang Dios kay naghatag siya sa mga tawo sang gahom nga pareho sadto.

Gintawag ni Jesus si Mateo

(Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32)

⁹ Sang paghalin ni Jesus didto, nakita niya ang manugsukot sang buhis nga si Mateo nga nagapungko sa balayaran sang buhis. Nagsiling si Jesus sa iya, “Dali, sunod ka sa akon.” Kag nagtindog si Mateo kag nagsunod kay Jesus.

¹⁰ Karon, samtang nagakaon si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa balay *ni Mateo*, madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga ginakabig nga* mga makasasala ang nag-abot kag nag-upod kaon sa ila.

¹¹ Nakita ini sang mga Pariseo. Gani ginpamangkot nila ang iya mga sumulunod, “Ngaa nagaupod kaon ang inyo

* **9:8** hinadlukan sila: sa iban nga mga kopya sang Griego, *natingala gid sila*

manunudlo sa mga manugsukot sang buhis kag sa *iban pa nga mga makasasala?*"

¹² Nabatian ni Jesus ang ila pamangkot, gani ginsabat niya sila, "Ang tawo nga maayo ang lawas wala nagakinahanglan sang doktor, kundi ang nagamasakit lang.

¹³ Usisaa ninyo kon ano ang *kahulugan sang ginasing sa Kasulatan*, 'Indi ang inyo mga halad ang akon luyag kundi ang inyo kaluoy sa inyo isigkatawo.'[†] Wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga *nagakilala nga sila matarong*, kundi sa mga makasasala."

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa

(Mar. 2:18-22; Luc. 5:33-39)

¹⁴ May mga sumulunod si Juan nga *manugbautiso* nga nagkadto kay Jesus kag nagpamangkot, "Kami kag ang mga Pariseo permi nagapauasa. Pero ngaa ang imo mga sumulunod wala nagapauasa?"

¹⁵ Nagsabat si Jesus sa ila, "Mahimo bala nga magpangasubo ang mga bisita samtang kaupod pa nila ang nobyo? Siyempre indi! Pero magaabot ang tion nga kuhaon ang nobyo sa ila kag amo na ina ang ila pagpuasa."

¹⁶ *Siling pa ni Jesus*, "Indi maayo nga itukap ang bag-o nga tela sa daan nga bayo, kay *kon malabhan* magakulo ang bag-o nga tela kag magadako pa gid ang gisi.

¹⁷ Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag ang suludlan indi na mapuslan. Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa bag-o nga suludlan nga panit, kag ining duha magadugay."[‡]

Ang Patay nga Bata nga Babayi kag ang Babayi nga Nagtandog kay Jesus

(Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56)

¹⁸ Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang isa ka manugdumala sang *simbahan sang mga Judio*. Nagluhod siya kay Jesus kag nagpakitluoy, "Ang akon anak nga babayi bag-o gid lang napatay, pero kon kadtuan mo siya kag itungtong mo ang imo kamot sa iya, nagatuo ako nga mabuhi siya liwat."

¹⁹ Gani nagtindog si Jesus kag nag-upod sa iya. Nag-upod man ang mga sumulunod ni Jesus.

²⁰⁻²¹ Samtang nagalakat sila, may babayi nga nagpalapit sa likod ni Jesus. Ini nga babayi ginapanguwaan sang dugo sa sulod sang dose na ka tuig. Naghunahuna siya nga kon

[†] 9:13 Hos. 6:6 [‡] 9:17 Nagsugid si Jesus sini nga mga paanggid para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga pagpanudlo sang mga Judio.

matandog lang niya ang bayo ni Jesus magaayo gid siya. Gani gintandog niya ang gaway-gaway[§] sang bayo ni Jesus.

²² Nagliso dayon si Jesus kag pagkakita niya sa babayi nagsiling siya, “Anak, indi ka magkabalaka. Ang imo pagtuo nag-ayo^{*} sa imo.” Sa gilayon nag-ayo siya.

²³ Nagpadayon si Jesus sa balay sang manugdumala. Sang pagsulod niya, nakita niya nga didto ang mga manugplawta *nga nagatukar sa lubong* kag ang mga tawo nga nagaginahod.

²⁴ Gani nagsiling siya sa mga tawo, “Guwa kamo anay! Kay indi patay ang bata kundi nagakatulog lang.” Ginkadlawan nila si Jesus.

²⁵ Sang napaguwa na ang mga tawo, nagsulod dayon si Jesus sa kuwarto sang bata. Gin-uyatan niya ang kamot sang bata kag nagbangon ini.

²⁶ Kag ang balita parte sini naglapnag sa tanan nga banwa sa sina nga lugar.

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Bulag

²⁷ Paghalin ni Jesus sa sadto nga lugar, may duha ka bulag nga nagsunod sa iya nga nagasinggit, “Kaliwat ni David,[†] kaluoyi kami!”

²⁸ Sang pag-abot ni Jesus sa balay nga iya ginadayunan, nagpalapit sa iya atong duha ka bulag. Ginpamangkot niya sila, “Nagatuo bala kamo nga sarang ko kamo maayo?” Nagsabat sila, “Huo, Ginoo.”[‡]

²⁹ Dayon gintandog ni Jesus ang ila mga mata kag nagsiling, “Suno sa inyo pagtuo pagahimuon ina sa inyo.”

³⁰ Sa gilayon nag-ayo ang ila mga mata kag nakakita na sila. Ginpaandaman sila ni Jesus nga indi gid sila magpanugid bisan kay sin-o.

³¹ Pero naglakat sila kag ginpanugid nila sa bilog nga lugar kon ano ang ginhimo ni Jesus sa ila.

Gin-ayo ni Jesus ang Apa

³² Sang nagapapuli na sila, may gindala kay Jesus nga apa tungod kay ginagamhan siya sang demonyo.

³³ Pagkatapos nga natabog ni Jesus ang demonyo, naka-hambal dayon ang apa. Natingala gid ang mga tawo. Nagsiling sila, “Halin pa sang una wala kita sing may nakita nga pareho sini sa bilog nga Israel.”

[§] **9:20-21** *gaway-gaway*: sa English, *tassel*. Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5. ^{*} **9:22** *nag-ayo*: ukonkag *nagluwas* [†] **9:27** *Kaliwat ni David*: Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian. [‡] **9:28** *Ginoo*: ukon, *Sir*

³⁴ Pero nagsiling ang mga Pariseo, “Nagatabog siya sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa iya sang pangulo sang mga demonyo.”

Naluoy si Jesus sa mga Tawo

³⁵ Naglibot si Jesus sa mga banwa kag mga baryo, kag nagpanudlo siya sa mga simbahan sang mga Judio. Ginwali niya ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios, kag ginpang-ayo niya ang tanan nga klase sang balatian.

³⁶ Pagkakita niya sa madamo nga tawo, naluoy gid siya sa ila tungod nga madamo ang ila mga palaligban pero wala sing may nagabulig sa ila. Pareho sila sa mga karnero nga wala sing manugbantay.

³⁷ Gani nagsiling siya sa iya mga sumulunod, “Malapad ang alanihon,[§] pero diutay gid lang ang manug-ani.

³⁸ Gani magpangamuyo kamo sa Ginoo, ang tag-iya sang alanihon, nga magpadala siya sang mga manug-ani sa iya alanihon.”

10

Ang Dose ka Apostoles

(Mar. 3:13-19; Luc. 6:12-16)

¹ Gintawag ni Jesus ang iya dose ka sumulunod kag ginhatagan niya sila sing awtoridad sa pagtabog sang mahigko nga mga espiritu kag sa pag-ayo sang tanan nga klase sang balatian.

² Amo ini ang ngalan sang dose ka apostoles: si Simon (nga ginatawag Pedro) nga amo ang nagapanguna sa ila, si Andres nga iya utod, ang duha ka anak ni Zebedee nga si Santiago kag si Juan,

³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo (nga manug-sukot sang buhis), si Santiago nga anak ni Alfeus, si Tadeus,

⁴ si Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma), kag si Judas Iscariote* nga amo ang nagtraidor kay Jesus.

Ang Buluhaton sang Dose ka Apostoles

(Mar. 6:7-13; Luc. 9:1-6)

⁵ Sa wala pa mapalakat ni Jesus ang dose *ka apostoles* ginsilingan niya sila, “Indi kamo magkadto sa mga lugar sang mga indi Judio ukon sa mga banwa sang mga Samariahanon,

⁶ kundi kadtui ninyo ang katawhan sang Israel nga pareho sa mga karnero nga nagtalang.

⁷ Isugid ninyo sa ila nga malapit na[†] ang paghari sang Dios.

[§] 9:37 *Malapad ang alanihon*: buot silingon, *Madamo nga tawo nga handa na sa pagbaton sang Maayong Balita*. Pareho sila sa alanihon nga husto na gid anihon.

* 10:4 Judas Iscariote: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot*. [†] 10:7 *malapit na*: ukon, *nag-abot na*

⁸ Ayuha ninyo ang mga masakiton, banhawa ninyo ang mga patay, ayuha ninyo ang mga tawo nga may delikado nga balatian sa panit[‡] para makabig sila nga matinlo, kag tabuga ninyo ang mga demonyo. Nakabaton kamo sa Dios nga wala sing bayad, gani maghatag man kamo nga wala sing bayad.

⁹ Indi kamo magbalon sang kuwarta,[§]

¹⁰ ukon bag, ukon ilislan nga bayo, ukon sandalyas, ukon baston, kay ang nagapangabudlay dapat gid man nga hatagan sang iya mga kinahanglanon.

¹¹ “Kon magsulod kamo sa isa ka banwa ukon sa isa ka baryo, magpangita kamo sang tawo nga maalwan nga magbaton sa inyo sa iya balay. Kag didto kamo magdayon hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.

¹² Sa inyo pagsulod sa sina nga balay, bendisyunan ninyo ang mga nagaestar didto.

¹³ Kon matuod nga ginabaton kamo sang tagbalay, bendisyuni ninyo sila, pero kon indi, indi ninyo pagbendisyuni.

¹⁴ Kon may mga panimalay ukon banwa nga indi gid magbaton sa inyo ukon indi gid magpamati sa inyo, bayai na lang ninyo sila. Paghalin ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa inyo tiil *bilang paandam kontra sa ila*.

¹⁵ Sa pagkamatuod, sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton nila sang sa mga taga-Sodom kag mga taga-Gomora.

Ang Palaabuton nga mga Paghingabot

(Mar. 13:9-13; Luc. 12:12-17)

¹⁶ “Tandai ninyo ini! Pareho kamo sa mga karnero nga akon ginapadala sa mabangis nga mga ido.* Gani magmaalamon kamo pareho sang mga man-og, kag magmabuot pareho sang mga pating.

¹⁷ Mag-andam kamo sa mga tawo, kay pagadakpon nila kamo kag dal-on sa mga hukmanan kag pagahanuton nila kamo sa ila mga simbahan.

¹⁸ Iakusar nila kamo sa mga gobernador kag mga hari tungod sang inyo pagsunod sa akon. Kag didto magasugid kamo sang Maayong Balita sa ila kag sa mga indi Judio.

¹⁹ Kon imbistigaron na kamo, indi kamo magpalibog kon ano ang inyo ihambal, kag kon paano kamo magsabat. Kay kon kamo didto na, ang *Espiritu Santo* amo ang magatudlo sa inyo kon ano ang inyo isabat.

[‡] **10:8** *delikado nga balatian sa panit*: Tan-awa ang footnote sa 8:2. [§] **10:9** *kuwarta*: sa literal, *bulawan, pilak kag saway*. Ang ila mga kuwarta hinimo halin sa sini nga mga materyales. * **10:16** *mabangis nga mga ido*: sa English, *wolves*

²⁰ Gani ang inyo ihambal indi inyo kundi iya sang Espiritu nga halin sa inyo Amay. Siya ang magahambal paagi sa inyo.

²¹ “*Sa sina nga mga inadlaw* may mga tawo nga magapapatay sang ila mga utod. May mga amay nga magapapatay sang ila mga anak. Kag may mga anak nga magakontra sa ila mga ginikanan, kag ipapatay nila sila.

²² Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon. Pero ang nagapadayon sa *pagsunod* hasta sa katapusan amo ang maluwas.

²³ Kon hingabuton kamo sa isa ka banwa, magpalagyo kamo pakadto sa isa ka banwa. Kay sa pagkamatuod, sa wala pa ninyo malibot ang tanan nga banwa sang Israel, *ako nga Anak* sang Tawo magabalik.

²⁴ “Wala sing estudyante nga labaw pa sa iya maestro, kag wala sing ulipon nga labaw pa sa iya amo.

²⁵ Gani tuman na sa estudyante nga mangin pareho sa iya maestro, kag sa ulipon nga mangin pareho sa iya amo. Kon ako nga nagapamuno sa inyo gintawag nga Satanas,[†] ano pa gid ayhan kalain ang ila itawag sa inyo nga akon mga sumulunod.

Ang Dapat Kahadlukan (Luc. 12:2-7)

²⁶ “Gani indi kamo magkahadlok sa mga tawo. Kay wala sing tinago nga indi mahibaluan sa ulihi, kag wala sing sekreto nga indi mabuyagyag.[‡]

²⁷ Ang mga butang nga sa inyo ko lang ginasugid, isugid ninyo sa tanan. Kag ang mga butang nga akon ginahutik sa inyo, ipahibalo ninyo sa mga tawo.

²⁸ Indi kamo magkahadlok sa mga tawo nga makapatay sa inyo lawas pero indi makapatay sa inyo kalag. Ang Dios amo ang dapat ninyo kahadlukan, tungod nga siya ang sarang makalaglag sa inyo lawas kag sa inyo kalag sa impyerno.

²⁹ Indi bala barato lang kon baklon ang duha ka maya? Pero wala sing isa sa ila nga mahulog sa duta nga indi suno sa pagbuot sang inyo Amay.

³⁰ Kag kon parte sa inyo, bisan pa ang inyo buhok sa ulo naisip niya tanan.

³¹ Gani indi kamo magkahadlok, kay mas mahal pa kamo sang sa madamo nga maya.

Ang Pagkilala kay Cristo (Luc. 12:8-9)

[†] 10:25 *Satanas*: sa Griego, *Beelzebul* [‡] 10:26 Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag.

32 “Ang bisan sin-o nga nagakilala sa akon sa atubangan sang mga tawo, kilalahon ko man siya sa atubangan sang akon Amay sa langit.

33 Pero ang bisan sin-o nga wala nagakilala sa akon sa atubangan sang mga tawo, indi ko man pagkilalahon sa atubangan sang akon Amay sa langit.

Ang mga Miyembro sang Panimalay Magakontrahanay Tungod kay Cristo

(Luc. 12:51-53; 14:26-27)

34 “Indi kamo maghunahuna nga nagkadto ako diri sa kalibutan para mangin maayo ang relasyon sang isa kag isa. Nagkadto ako diri para magkontrahanay sila. §

35 Kay tungod sa akon, magakontra ang anak nga lalaki sa iya amay, ang anak nga babayi sa iya iloy, kag ang umagad nga babayi sa iya ugangan nga babayi.

36 Ang mangin kontra sang isa ka tawo amo mismo ang miyembro sang iya kaugalingon nga panimalay.*

37 “Ang nagahigugma sang iya amay ukon sang iya iloy labaw sa akon indi takos sa akon. Kag ang nagahigugma sang iya mga anak labaw sa akon indi takos sa akon.

38 Ang bisan sin-o nga indi magsunod sa akon tungod kay nahadlok siya nga mapatay para sa akon† indi takos sa akon.

39 Ang nagapaniguro nga indi madula ang iya kabuhi madula pa gani. Pero ang nagasikway sang iya kabuhi tungod sa iya pagsunod sa akon makabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan.

Ang mga Balos

(Mar. 9:41)

40 “Ang tawo nga nagabaton sa inyo nagabaton man sa akon. Kag ang nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon.

41 Ang tawo nga nagabaton sang propeta tungod sa pagkapropeta sini magabaton sang balos halin sa Dios pareho sang pagabatunon sang propeta. Kag ang nagabaton sang matarong nga tawo tungod sa pagkamatarong sini magabaton sang balos halin sa Dios pareho sang pagabatunon sang matarong nga tawo.

42 Kag ang bisan sin-o nga maghatag sang bisan isa lang ka baso nga tubig sa isa sang *akon* labing kubos nga *sumulunod*

§ 10:34 para magkontrahanay sila: sa literal, para magdala sang espada * 10:36 Mic. 7:6 † 10:38 nahadlok siya nga mapatay para sa akon: sa literal, indi siya magpas-an sang iya krus. Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

tungod kay ini siya akon sumulunod, ina nga tawo sigurado nga magabaton sang iya balos.”

11

Si Jesus kag si Juan nga Manugbautiso
(Luc. 7:18-35)

¹ Pagkatapos nga natudluan ni Jesus ang iya dose ka sumulunod, naghalin siya sa sadto nga lugar kag nagkadto sa palibot nga mga banwa para magtudlo kag magwali sa mga tawo.

² Sang ara pa si Juan *nga manugbautiso* sa sulod sang prisohan, nabatian niya ang parte sa mga ginhimo ni Cristo, gani ginpakadto niya kay Cristo ang iya mga sumulunod

³ sa pagpamangkot sa iya, “Sugiri kami, ikaw bala ang amon ginapaabot ukon mahulat pa kami sang iban?”

⁴ Ginsabat sila ni Jesus, “Magbalik kamo kay Juan kag sugiri ninyo siya sang inyo nakita kag nabatian.

⁵ Sugiri ninyo siya nga ang mga bulag nakakita, ang mga piang nakalakat, ang mga may delikado nga balatian sa panit* *nag-ayo kag* nakabig na nga matinlo, ang mga bungol nakabati, ang mga patay nabanhaw, kag ang Maayong Balita ginawali sa mga imol.

⁶ Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha sa akon.”

⁷ Sang makahalin na ang mga sumulunod ni Juan, nagpamangkot si Jesus sa mga tawo, “Sang pagkadto ninyo kay Juan sa kamingawan, ano ang inyo ginapaabot nga makita? Nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang *tawo nga nagapaayon-ayon lang pareho sang* kugon nga ginahapay-hapay sang hangin?

⁸ Ukon nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang tawo nga nagabayo sang malahalón? Pero ang mga nagabayo sang malahalón nagaestar sa mga palasyo sang mga hari.

⁹ Abi sugiri ninyo ako kon ngaa nagkadto kamo didto. Indi bala para makita ninyo ang isa ka propeta? Huo, kag labaw pa gani siya sa propeta.

¹⁰ Kay siya amo ang ginasiling *sang Dios* sa Kasulatan, ‘Ipadala ko ang akon mensahero una sa imo sa pagpreparar sang imo alagyan.’”†

¹¹ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Sa pagkamatuod, hasta subong wala pa gid sing may natawo nga maglabaw pa kay Juan. Pero karon ang bisan sin-o nga labing kubos sa mga naga-pasakop sa paghari sang Dios‡ mas labaw pa kay Juan.

* **11:5** *delikado nga balatian sa panit*: Tan-awa ang footnote sa 8:2. † **11:10** Mal. 3:1 ‡ **11:11** *Dios*: Tan-awa ang footnote sa 3:2.

¹² Halin sang pagwali ni Juan hasta subong, nagapamilit ang mga tawo nga masakop sila sa paghari sang Dios.

¹³ Kay sa wala pa mag-abot si Juan, ginpahayag na sa tanan *nga sinulatan* sang mga propeta kag sa Kasuguan *ni Moises ang parte sa paghari sang Dios*.

¹⁴ Kag kon patihon ninyo ang ila mga mensahi, si Juan amo si Elias nga ginpropesiya nga magaabot.

¹⁵ Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.

¹⁶ “Karon, sa ano ko bala ipaanggid ang *mga tawo* sa sini nga henerasyon? Pareho sila sa mga bata nga nagapungko sa plasa *nga nagahampang*. Ang isa ka grupo nagasiling sa isa,

¹⁷ ‘Gintukaran namon kamo sang sunata nga para sa kasal, § pero wala kamo magsaot. Ginkantahan namon kamo sang kanta nga para sa patay, pero wala man kamo maghibi.’

¹⁸ *Ang mga tawo sa sini nga henerasyon pareho man sa ila*, kay sang pag-abot ni Juan, nakita nila nga nagapuasa siya kag wala nagainom sang bino, gani nagasiling sila nga ginagamhan siya sang demonyo.

¹⁹ Kag *ako nga Anak* sang Tawo, pag-abot *ko*, nakita nila nga nagakaon kag nagainom, gani nagasiling sila nga palakaon ako kag palainom. Nagasiling man sila nga abyan ako sang mga manugsukot sang buhis kag sang *iban pa nga* mga makasasala. Pero indi bali, ang mga tawo nga nagasunod sa kabubut-on sang Dios nagakomporme nga husto ang ginapahimo sang Dios sa amon.”*

Ang mga Banwa nga Indi Magtuo kay Jesus (Luc. 10:13-15)

²⁰ Pagkatapos sadto, naghambal si Jesus kontra sa mga banwa sa diin naghimo siya sang madamo nga milagro, tungod kay wala sila maghinulsol sang ila mga sala.

²¹ Nagsiling siya, “Kaluluoy kamo nga mga taga-Corazin! Kaluluoy man kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro nga akon ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Tyre kag sa Sidon, dugay na kuntani sila nagsuksok sang sako kag nagbutang sang abo sa ila mga ulo sa pagpakita nga nagahinulsol sila sa ila mga sala.

²² Gani dumduma ninyo nga sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton ninyo sang sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon.

§ 11:17 sunata nga para sa kasal: sa literal, plawta * 11:19 ang mga tawo...sa amon: ukon, ang kaalam nga ginatudlo namon napamatud-an nga husto tungod sa resulta sini sa kabuhi sang mga nagbaton sini.

²³ Kag kamo nga mga taga-Capernaum nagahunahuna nga dayawon kamo bisan didto sa langit. Pero sa impyerno[†] gid kamo itagbong! Kay kon ang mga milagro nga akon ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Sodom, kuntani ang Sodom ara pa hasta subong!

²⁴ Gani dumduma ninyo nga sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton ninyo sang sa mga taga-Sodom.”

May Kapahuwayan kay Jesus

(Luc. 10:21-22)

²⁵ Sang sadto nga tion nagpangamuyo si Jesus, “Amay, nga tag-iya sang langit kag sang duta, ginadayaw ko ikaw tungod nga ang kamatuoran nga gintago mo sa mga *tawo nga ginakabig nga mga* maalam kag may mga tinun-an ginpahayag mo sa mga tawo nga pareho sang mga bata *nga diutay lang ang kaalam*.

²⁶ Amay, salamat gid nga amo ina ang imo kabubut-on.”

²⁷ *Pagkatapos sadto, nagsiling si Jesus sa mga tawo*, “Ang tanan nga butang gintugyan sa akon sang akon Amay. Ang Amay lang ang nakakilala sa *akon nga iya* Anak. Kag ang nakakilala sa Amay ako gid lang nga iya Anak kag ang mga tawo nga buot ko nga ipakilala sa Amay.

²⁸ “Palapit kamo sa akon, tanan kamo nga ginabudlayan kag ginabug-atan kag papahuwayon ko kamo.

²⁹ Magsunod kamo kag magpatudlo sa akon kay mabuot ako kag mapainubuson. Makapahuway kamo,

³⁰ kay ang akon mga sugo mahapos nga tumanon kag mamag-an lang ang akon ginapahimo.”

12

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway

(Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-5)

¹ Isa sadto ka tion, sa Adlaw nga Inugpahuway, nagaagi sila ni Jesus sa kaumahan sang trigo. Gutom gid ang iya mga sumulunod, gani namuksi sila sang mga uhay sang trigo kag nagkaon.

² Pagkakita sadto sang mga Pariseo nagsiling sila kay Jesus, “Tan-awa ang imo mga sumulunod! Ginahimo nila ang ginabawal nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway.”

³ Ginsabat sila ni Jesus, “Wala bala ninyo mabasahi sa *Kasulatan* ang ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom?

⁴ Nagsulod siya sa balay sang Dios kag ginkaon niya kag sang iya mga kaupod ang tinapay nga ginhalad sa Dios, bisan

[†] **11:23** impyerno: ukon, lugar sang mga patay. Sa Griego, *Hades*.

pa nga ginabawal sang *Kasuguan* ang magkaon sadto luwas lang sa mga pari.

⁵ Kag isa pa, wala bala ninyo mabasahi sa *Kasuguan* nga ang mga pari *nagaobra* sa templo bisan Adlaw nga Inugpahuway? Isa ini ka pagsupak sa pagsulundan sa Adlaw nga Inugpahuway, pero wala sila nakasala.

⁶ Ang matuod may ari diri nga mas importante pa sa templo.

⁷⁻⁸ Kay *ako nga* Anak sang Tawo may gahom sa pagsiling kon ano ang husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway. Kon naintiendihan ninyo ining *ginasiling sang Dios sa Kasulatan*, ‘Indi ang *inyo mga* halad ang akon luyag kundi ang *inyo* kaluoy sa *inyo isigkatawo*,’* wala ninyo kuntani pagpakalaina ang mga tawo nga wala sing sala.”

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot

(*Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11*)

⁹ Naghalin si Jesus sa sadto nga lugar kag nagkadto sa simbahan sang mga Judio.

¹⁰ May tawo didto nga pingkaw† ang kamot. Kag may mga Pariseo man didto nga nagapangita sang kabangdanan nga maakusar nila si Jesus. Gani nagpamangkot sila kay Jesus, “Tugot bala ang pagpang-ayo sa Adlaw nga Inugpahuway?”

¹¹ Nagsabat si Jesus sa ila, “Abi may karnero kamo nga nahulog sa buho sa Adlaw nga Inugpahuway. Ano, pabay-an lang bala ninyo tungod kay Adlaw nga Inugpahuway? Siyempre, kuhaon ninyo!

¹² Pero ang tawo mas importante pa sang sa karnero. Gani ginatugot sang *Kasuguan* ang pagbulig sa isigkatawo bisan pa sa Adlaw nga Inugpahuway.”

¹³ Dayon nagsiling si Jesus sa tawo nga *pingkaw*, “Untaya ang imo kamot.” Gin-untay niya, kag nag-ayo ini pareho sang isa niya ka kamot.

¹⁴ Dayon nagguwa ang mga Pariseo kag nagplano sila kon paano nila mapatay si Jesus.

Ang Pinili nga Alagad sang Dios

¹⁵ Sang mahibaluan ni Jesus ang plano sang mga Pariseo, naghalin siya sa sadto nga lugar. Madamo nga tawo ang nagsunod sa iya kag gin-ayo niya ang tanan nga masakiton.

¹⁶ Ginpaandaman niya sila nga indi magpanugid sa iban parte sa iya.‡

¹⁷ Katumanan ini sang ginsiling sang *Dios paagi kay* Propeta Isaias:

* **12:7-8** Hos. 6:6 † **12:10** *pingkaw*: ukon, *paralisado* ‡ **12:16** *parte sa iya*: ukon, *kon sin-o siya*

18 “Ari ang akon ginpili nga alagad.

Palangga ko siya kag nalipay ako sa iya.

Gamhan ko siya sang akon Espiritu,

kag ipahayag niya ang hustisya sa mga nasyon.

19 Indi siya magpakigbais ukon magsinggit,

kag indi mabatian ang iya tingog sa mga dalan.

20 Indi niya pagpabay-an ang mga maluya sa pagtuo[§]

ukon pagtalikdan ang mga nadulaan na sang paglaom.

Indi siya mag-untat hasta nga mapahari niya ang hustisya.

21 Kag ang mga tawo sa tanan nga nasyon magalaom sa iya.”*

Si Jesus kag si Satanas

(*Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23*)

22 Karon may gindala kay Jesus nga tawo nga bulag kag apa tungod kay ginagamhan siya sang demonyo. Gin-ayo ni Jesus ang tawo kag dayon nakahambal na siya kag nakakita.

23 Natingala ang tanan, kag nagsiling sila, “Siya ayhan ang kaliwat ni David?”†

24 Pagkabati sang mga Pariseo nagsiling sila, “Ina nga tawo nagatabog sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa iya ni Satanas‡ nga amo ang pangulo sang mga demonyo.”

25 Nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna, gani nagsiling siya sa ila, “Kon ang *mga pumuluyo sang* isa ka ginharian magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, ina nga ginharian malaglag. Amo man ang matabo sa bisan ano nga banwa ukon panimalay kon *ang mga nagaestar dira* magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.

26 Gani kon si Satanas mismo ang nagatabog sang iya mga sakop, nagapakita lang ina nga nagabinahin-bahin sila kag nagailinaway. Ti paano pa makapadayon ang iya ginharian?

27 Kag kon si Satanas ang nagahatag sa akon sang gahom para magtabog sang mga demonyo, sin-o ang nagahatag sang gahom sa inyo mga sumulunod nga nagatabog man sang mga demonyo? Ang inyo mga sumulunod mismo nagapamatuod nga sala gid kamo.

28 Karon, tungod kay nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa Espiritu sang Dios, nagapamatuod ini nga ang paghari sang Dios nag-abot na sa inyo.

29 “Ang matuod, wala sing tawo nga sarang makasulod sa balay sang makusog nga tawo sa pagkuha sang iya mga pagkabutang kon indi niya anay paggapuson inang makusog

§ 12:20 *maluya sa pagtuo*: ukon, *mga ginadaogdaog*

† 12:23 *kaliwat ni David*: Tan-awa ang footnote sa 9:27.

Griego, *Beelzebul*

* 12:21 Isa. 42:1-4

‡ 12:24 *Satanas*: sa

nga tawo. Pero kon magapos na niya, makapagusto na siya sa pagkuha sang mga pagkabutang sa sina nga balay.§

³⁰ “Ang wala nagaapin sa akon, kontra sa akon. Kag ang wala nagabulig sa akon sa pagtipon *sang mga tawo sa Dios* nagapalapta lang.

³¹ Gani sugiran ko kamo; ang bisan ano nga sala kag pagpakalain, mapatawad. Pero ang nagapakalain sa Espiritu *Santo* indi gid mapatawad.

³² Ang bisan sin-o nga maghambal sing malain kontra sa *akon nga* Anak sang Tawo mapatawad, pero ang magpakalain sa Espiritu Santo indi gid mapatawad sa sini nga panahon ukon sa palaabuton nga panahon.

Ang Kahoy Makilala Paagi sa Iya Bunga
(*Luc. 6:43-45*)

³³ “Kon maayo ang kahoy maayo man ang iya bunga; kon malain ang kahoy malain man ang iya bunga. Ang kahoy makilala sa iya bunga.

³⁴ Mga kaliwat kamo sang man-og! Kag tungod nga kamo malain, paano kamo makahambal sang maayo? Kay kon ano ang ara sa tagipusuon amo man ang nagaguwa sa baba.

³⁵ Ang maayo nga tawo nagahambal sang maayo, kay maayo ang iya ginahunahuna. Pero ang malain nga tawo nagahambal sang malain, kay malain ang iya ginahunahuna.

³⁶ Sa pagkamatuod, sa adlaw sang paghukom, ang kada isa magapanabat sa Dios sa iya mga ginahambal nga wala sing pulos.

³⁷ Kay ibasi sa imo mga ginahambal kon silutan ka ukon indi.”

Ginpangayuan si Jesus sang Milagro
(*Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32*)

³⁸ May mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo nga nagsiling kay Jesus, “Manunudlo, abi pakitai kami sang isa ka milagro bilang pamatuod *nga ginpadala ka sang Dios*.”

³⁹ Nagsabat si Jesus sa ila, “*Kamo nga mga tawo sa sini* nga henerasyon, tama kalaot kag indi matutom sa pagsunod sa Dios. Nagapangayo kamo sang milagro, pero wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas sa milagro nga pareho sang natabo kay Propeta Jonas.

⁴⁰ Subong nga si Jonas tatlo ka adlaw kag tatlo ka gab-i sa tiyan sang dako nga isda, amo man ang matabo sa *akon nga* Anak sang Tawo. Kay magapabilin ako sa sulod sang tatlo ka adlaw kag tatlo ka gab-i sa idalom sang duta.

§ 12:29 Ang buot silingon ni Jesus, napierdi na niya si Satanas. Amo ina nga natabog niya ang iya mga sinakpan.

41 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw* ang mga taga-Nineve upod sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon nila kamo. Kay pagkabati sang mga taga-Nineve sadto sang wali ni Jonas, naghinulsol sila. Karon may ari diri nga labaw pa kay Jonas, *pero wala kamo naghinulsol sang nagwali siya sa inyo.*

42 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw *man* ang rayna nga halin sa south† upod sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon niya kamo. Kay naghalin pa siya sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan sa pagpamati sa kaalam ni *Haring* Solomon. Karon may ari diri nga labaw pa kay Solomon, *pero wala kamo nagpamati sa iya.*

Kon Magguwa ang Mahigko nga Espiritu
(Luc. 11:24-26)

43 “Kon magguwa ang mahigko nga espiritu sa tawo nga iya ginsudlan, nagalibot siya sa mga lugar nga wala sing tubig kay nagapangita siya sang lugar nga iya mapahuwayan. Kon indi siya makakita sang palahuwayan

44 magahunahuna siya nga magbalik na lang sa iya ginhalinan. Kag kon sa iya pagbalik makita niya nga ang iya ginhalinan wala sing may nagaestar, matinlo kag nahimos ang tanan,

45 malakat siya dayon kag manghagad sang pito pa gid ka espiritu nga mas malain pa sang sa iya. Magasulod sila sa sadto nga tawo kag didto mag-estar. Kag ang kahimtangan sang tawo mangin grabe pa gid sang sa una. Amo man ina ang matabo sa sining malain nga henerasyon; *magadugang pa gid ang ila kalaot.*”

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus
(Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21)

46 Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang iya iloy kag ang iya mga utod. Nagahulat sila sa guwa kay luyag nila nga magpakighambal sa iya.

47 May isa ka tawo nga nagsiling sa iya, “Ang imo iloy kag mga utod nagahulat sa guwa. Luyag nila nga magpakighambal sa imo.”

48 Nagsabat si Jesus sa iya, “Nahibaluan mo bala kon sin-o ang akon iloy kag mga utod?”

49 Dayon gintudlo niya ang iya mga sumulunod kag nagsiling, “Amo ini sila ang akon iloy kag mga utod!”

50 Kay ang bisan sin-o nga nagahimo sang kabubut-on sang akon Amay sa langit amo ang akon iloy kag mga utod.”

* 12:41 *mabanhaw*: ukon, *magatindog*. Amo man sa bersikulo 42. † 12:42 *rayna nga halin sa south*: Amo ang rayna sang Sheba suno sa 1 Har. 10.

13

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og

(Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8)

¹ Sa amo man nga adlaw, nagguwa si Jesus sa balay kag nagkadto siya sa higad sang dagat* kag nagpungko didto.

² Pero tungod kay gintipunan siya sang madamo nga tawo, nagsakay siya sa sakayan nga nagapundo kag didto siya nagpungko sa pagtudlo. Ang mga tawo didto sa higad sang dagat nagapamati samtang nagatudlo siya.

³ Madamo nga butang ang iya gintudlo sa ila paagi sa mga paanggid. Siling niya:

“May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi.

⁴ Sa iya pagsab-og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag gintuka ini sang mga pispis.

⁵ Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Hapaw lang ang duta sini, gani madali nga nagtubo ang binhi tungod kay man-abaw ang duta.

⁶ Pero nalayong ini sang nainitan sang adlaw, kag tungod nga diutay lang ang gamot, nalaya.

⁷ Ang iban nga mga binhi nagtupa kag nagtubo sa duta nga may mga tunukon nga hilamon, pero pagdabong sang mga hilamon nalumos ang tanom.

⁸ Ang iban pa gid nga mga binhi nagtupa sa maayo nga duta, *nagtubo* kag nagpamunga. Ang iban 100, ang iban 60, kag ang iban 30 *ka pilo ang bunga*.

⁹ Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

Ang Katuyuan sang mga Paanggid

(Mar. 4:10-12; Luc. 8:9-10)

¹⁰ Dayon nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpamangkot, “Ngaa nagahambal ka sa mga tawo paagi sa mga paanggid?”

¹¹ Nagsabat si Jesus sa ila, “Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa paghari sang Dios† ginasugid sa inyo *nga maintiendihan ninyo*, pero sa iban wala ginasugid *nga maintiendihan nila*.

¹² Kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran pagahatagan pa gid sang pag-intiendi, kag madamo gid ang idugang sa iya. Pero ang tawo nga wala nagatuman sa kamatuoran, bisan ang diutay nga iya naintiendihan, kuhaon pa sa iya.

* **13:1** *dagat*: Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, *linaw*. † **13:11** *Dios*: sa literal, *langit*. Amo man sa bersikulo 24, 31, 33, 44, 45, 47 kag 52. Tan-awa ang footnote sa 3:2.

¹³ Gani nagahambal ako sa ila paagi sa mga paanggid tungod kay nagatulok sila pero indi makakita, kag nagapamati sila pero indi makaintiendi.

¹⁴ Gani natuman sa ila ang ginsiling *sang Dios paagi kay Propeta* Isaias,

“‘Sige lang kamo pamati, pero indi kamo makaintiendi.

Sige lang kamo tulok, pero indi kamo makakita.

¹⁵ Kay matig-a ang tagipusuon sang sini nga mga tawo.

Gintakpan nila ang ila mga dulunggan,†

kag ginpiyong nila ang ila mga mata.

Kay basi makakita sila kag makabati,

kag makaintiendi kag magbalik sa akon,

kag ayuhon ko sila. §

¹⁶ Pero bulahan kamo nga nagasunod sa akon, kay nakakita kamo kag nakabati.

¹⁷ Sa pagkamatuod, madamo nga propeta kag matarong nga mga tawo sang una ang naghandom nga makakita kag makabati sang inyo nakita kag nabatian subong, pero wala natabo ini sa ila tiyempo.

Ginpaathag ni Jesus ang Kahulugan sang Paanggid
(*Mar. 4:13-20; Luc. 8:11-15*)

¹⁸ “Gani, pamatii ninyo kag tun-i kon ano ang kahulugan sang paanggid parte sa manugsab-og.

¹⁹ Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nagapamati sang pulong parte sa paghari *sang Dios*, pero wala sila nakaintiendi. Nag-abot si Satanas kag gin-agaw ang pulong sa ila tagipusuon.

²⁰ Ang kabatuhan nga manabaw lang ang duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios* kag ginbaton nila ini gilayon nga may kalipay.

²¹ Pero indi hugot sa ila tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila pagtuo. Pag-abot sang pag-antos ukon paghingabot tungod sa pulong *sang Dios nga ila ginbaton*, nagbiya sila sa ila pagtuo.

²² Ang duta nga may mga hilamon nga tunukon nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios*. Ugaling tungod sa mga palaligban sa sini nga panahon kag paghimulat nga makamanggad nalipatan nila ang pulong *sang Dios* nga ila nabatian kag wala ini namunga *sa ila kabuhi*.

²³ Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nagpamati kag nakaintiendi sang pulong

† **13:15** *dulunggan*: sa iban nga Bisaya, *dalunggan* § **13:15** Isa. 6:9-10

sang Dios. Gani namunga gid ang pulong sa ila kabuhi. Ang iban 100, ang iban 60, kag ang iban 30 *ka pilo ang bunga.*”

Ang Paanggid Parte sa Matag-as nga mga Hilamon

²⁴ Nagpadayon si Jesus sa iya pagtudlo sa mga tawo paagi sa paanggid. Nagsiling siya, “Ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini nga estorya: May tawo nga nagsab-og sang maayo nga binhi sa iya duta.*

²⁵ Pagkagab-i, samtang ang mga tawo nagakatulog, ang iya kaaway nagkadto didto kag nagsab-og sang *liso sang matag-as nga mga hilamon** kag nagpuli.

²⁶ Sang nagtubo ang trigo kag nagpamunga, nagtubo man ang mga hilamon.

²⁷ Gani nagkadto sa iya ang iya mga ulipon kag nagsiling, ‘Indi bala maayo nga binhi ang aton ginsab-og sa imo duta? Diin naghalin ang mga hilamon?’

²⁸ Nagsabat siya, ‘Ang kaaway amo ang naghimo sini.’ Gani ginpamangkot siya sang mga ulipon, ‘Gabuton bala namon ang mga hilamon?’

²⁹ Nagsabat siya, ‘Indi lang, kay basi samtang ginagabot ninyo ang hilamon magabot ninyo pati ang trigo.

³⁰ Pabay-i lang ninyo hasta mag-abot ang tig-alani. Sa tig-alani suguon ko ang mga manug-ani nga panggabuton anay ang mga hilamon kag bugkuson para sunugon. Pagkatapos ipatipon ko sa ila ang trigo kag dal-on sa akon bodega.’”

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa

(*Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-19*)

³¹ Ginsugiran pa gid niya sila sini nga paanggid, “Ang paghari sang Dios pareho sa binhi sang mustasa† nga ginpanggas sang isa ka tawo sa iya duta.

³² Ang binhi sang mustasa amo ang pinakagamay sa tanan nga binhi. Pero kon magtubo na gani amo ang pinakamataas sa mga ulutanon, kag pareho na sa kahoy ang iya kataason. Bisan gani ang mga pispis sarang makapugad sa iya mga sanga.”

Ang Paanggid Parte sa Inugpahabok sa Tinapay

(*Luc. 13:20-21*)

³³ Ginsugiran naman niya sila sini nga paanggid, “Ang paghari sang Dios pareho man sa inugpahabok‡ nga ginmiksla§ sang babayi sa isa ka labador nga harina nga iya masahon, kag naghabok dayon ang bilog nga linamas.”

* **13:25** *matag-as nga mga hilamon:* Ini isa ka klase sang hilamon nga may liso nga makahililo. † **13:31** *mustasa:* Ini isa ka klase sang mustasa nga dako gid.

‡ **13:33** *inugpahabok:* ukon, *lebadura*. Sa English, *yeast*. § **13:33** *ginmiksla:* sa iban nga Bisaya, *ginmiskla*

*Kon Ngaa Paanggid ang Gin-gamit ni Jesus sa Pagtudlo
(Mar. 4:33-34)*

³⁴ Naggamit si Jesus sang mga paanggid sa tanan niya nga pagpanudlo parte sa paghari sang Dios. Wala siya sing may ginhambal sa mga tawo nga indi paagi sa paanggid.

³⁵ Katumanan ini sang ginsiling sang Dios paagi sa iya propeta:

“Tudluan ko kamo paagi sa mga paanggid.

Sugiran ko kamo sang mga kamatuoran nga wala pa gid mahibalui

halin pa sang pagtuga sang kalibutan.”*

*Ginpaathag ni Jesus ang Kahulugan sang Paanggid Parte sa
Matag-as nga mga Hilamon*

³⁶ Pagkatapos sadto ginbayaan ni Jesus ang mga tawo kag nagsulod siya sa balay. Nagsulod man didto ang iya mga sumulunod kag nagpamangkot sa iya, “Sugiri kami kon ano ang kahulugan sang paanggid parte sa matag-as nga mga hilamon.”

³⁷ Nagsiling siya, “Ang tawo nga nagsab-og sang maayo nga binhi *amo ako nga Anak sang Tawo*.

³⁸ Ang duta nga ginsab-ugan amo ang kalibutan. Ang maayo nga binhi amo ang mga tawo nga nagapasakop sa paghari sang Dios. Kag ang mga hilamon amo ang mga tawo nga sakop ni Satanas.

³⁹ Ang yawa amo ang kaaway nga nagsab-og sang mga hilamon. Ang tig-alani amo ang katapusan sang sini nga panahon, kag ang mga manug-ani amo ang mga anghel.

⁴⁰ Subong nga ang hilamon ginagabot kag ginasunog dayon, amo man ang magakalatabo sa katapusan sang sini nga panahon.

⁴¹ *Ako nga Anak sang Tawo* magapadala sang akon mga anghel para tipunon kag paguwaon halin sa mga sakop sang akon paghari ang tanan nga nagahimo sang malain nga nangin kabangdanan sang pagpakasala sang iban.

⁴² Dayon ipilak sila sa nagadabadaba nga kalayo.[†] Kag didto magahibi sila kag magabagrot ang ila mga ngipon.[‡]

⁴³ Ang mga matarong magasilak pareho sang adlaw sa paghari sang ila Amay. Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.

Ang Paanggid Parte sa Manggad nga Ginlubong

* **13:35** Sal. 78:2 † **13:42** *nagadabadaba nga kalayo*: sa literal, *nagadabadaba nga hurnohan*. Siguro ang buot silingon sini amo ang impyerno. Amo man sa bersikulo 50. ‡ **13:42** *magabagrot ang ila mga ngipon*: siguro tungod sa kaakig ukon kasakit

44 “Ang paghari sang Dios pareho man sa manggad nga ginlubong sa duta nga nasapwan sang isa ka tawo. Ang iya ginhimo, gintampukan niya ini liwat, kag nagpuli siya nga malipayon. Ginbaligya niya ang tanan niya nga pagkabutang kag ginbakal niya dayon ato nga duta.

Ang Paanggid Parte sa Perlas

45 “Ang paghari sang Dios pareho man sa negosyante nga nagapangita sang mga perlas.

46 Sang makakita siya sang malahalón gid nga perlas, nagpuli siya kag ginbaligya ang tanan niya nga pagkabutang kag ginbakal niya dayon ato nga perlas.

Ang Paanggid Parte sa Pukot

47 “Ang paghari sang Dios pareho man sa pukot nga ginladlad sa dagat, kag sari-sari nga mga isda ang nakuha.

48 Sang madamo na ang isda sa pukot ginbutong ini sang mga mangingisda pahigad. Dayon nagpungko sila para pillion ang mga isda. Ang maayo nga mga isda ginbutang nila sa mga alat, pero ang malain§ ginpamilak nila.

49 Pareho man sini ang matabo sa katapusan sang sini nga panahon. Magaabot diri ang mga anghel para painon ang mga tawo nga malain sa mga tawo nga matarong.

50 Kag ang mga tawo nga malain ipilak sa nagadabadaba nga kalayo. Magahibi sila kag magabagrot ang ila ngipon.”

51 Dayon nagpamangkot si Jesus sa ila, “Naintiendiha bala ninyo ang tanan ko nga ginpanghambal?” Nagsabat sila, “Huo.”

52 Sa liwat nagsiling si Jesus, “Gani ang kada manunudlo nga may natun-an parte sa paghari sang Dios pareho sang tagbalay nga *may madamo nga pagkabutang sa iya bodega*. Indi lang ang daan nga mga butang ang iya ginapaguwa sa bodega kundi pati ang mga bag-o man.”*

Ginsikway si Jesus sa Nazaret

(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

53 Pagkatapos nga nagtudlo si Jesus sining mga paanggid, naghalin siya sa sina nga lugar

54 kag nagkadto sa iya banwa. Nagpanudlo siya didto sa simbahan sang mga Judio. Natingala sa iya ang mga tawo kag nagpinamangkutanay, “Diin bala siya nagkuha sina nga kaalam kag sang gahom sa paghimo sang mga milagro?

§ 13:48 *maayo...malain*: ukon, *puwede kaunon...indi puwede kaunon* * 13:52 *Indi lang...bag-o man*: buot silingon, *Indi lang ang daan nga mga butang ang iya ginatudlo kundi pati ang mga bag-o man*.

⁵⁵ Indi bala nga anak siya sang panday? Indi bala si Maria ang iya iloy kag ang mga utod niya amo sila ni Santiago, Jose, Simon, kag Judas?

⁵⁶ Indi bala ang iya mga utod nga babayi nagaestar diri? Diin bala siya nagkuha sang iya abilidad?"

⁵⁷ Gani indi gid sila magtuo sa iya. Nagsiling si Jesus sa ila, "Ginatahod ang propeta bisan diin luwas lang sa iya kaugalingon nga banwa kag panimalay."

⁵⁸ Gani wala naghimo si Jesus sang madamo nga milagro didto tungod nga indi sila magtuo sa iya.

14

Ang Pagpatay kay Juan nga Manugbautiso (Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9)

¹ Sa sadtong mga inadlaw, nakabalita si Herodes nga manugdumala sang *Galilea* parte kay Jesus.

² Gani nagsiling siya sa iya mga opisyal, "Siya amo si Juan nga manugbautiso. Nabanhaw siya! Amo ina nga may gahom siya sa paghimo sang mga milagro."

³⁻⁴ Sadto anay, ginpadakop ni Herodes si Juan tungod nga ginsilingan siya ni Juan, "Bawal ang imo pagpuyo upod kay Herodias." Kay si Herodias asawa ni Felipe nga utod ni Herodes. Tungod sa dumot ni Herodias kay Juan, ginpadakop siya ni Herodes kag ginpriso.

⁵ Ipapatay kuntani ni Herodes si Juan, ugaling nahadlok siya sa mga Judio tungod nga ginakabig nila si Juan nga propeta.

⁶ Pag-abot sang kaadlawan ni Herodes, nagsaot ang dalaga nga anak ni Herodias para sa mga bisita nga nagtambong didto, kag nalipay gid si Herodes.

⁷ Gani nagsiling siya sa dalaga, "Sige, magpangayo ka sa akon bisan ano, kag ginasumpa ko nga ihatag ko gid ina sa imo."

⁸ Sa impluwensya sang iya iloy nagsabat ang dalaga, "Ihatag mo sa akon subong ang ulo ni Juan nga manugbautiso nga nabutang sa bandehado."

⁹ Pagkabati sadto ni Haring Herodes nagkasubo gid siya. Pero tungod nga nakapanumpa siya kag nabatian mismo sang iya mga bisita, nagsugo siya nga himuon ang ginapan-gayo sang dalaga.

¹⁰ Ginpautod niya ang ulo ni Juan didto sa prisohan.

¹¹ Ginbutang nila dayon sa bandehado kag gindala sa dalaga. Kag ginhatag niya ini sa iya iloy.

¹² Ang lawas ni Juan ginkuha sang iya mga sumulunod kag ginlubong nila dayon. Pagkatapos nagkadto sila kay Jesus kag ginsugid sa iya ang natabo kay Juan.

*Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo
(Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Sang pagkabati sadto ni Jesus, nagsakay siya sa sakayan kag nagtabok pakadto sa kamingawan. Pagkabati sang mga tawo halin sa nagkalain-lain nga banwa *nga si Jesus naka-halin na*, naglakat sila pakadto sa iya kaladtuan.

¹⁴ Sang pagpanaog ni Jesus sa sakayan, nakita niya ang madamo gid nga mga tawo. Naluoy gid siya sa ila, kag ginpang-ayo niya ang mga masakiton nga ila gindala didto.

¹⁵ Sang lapit na magsirom, nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod. Nagsiling sila, “Hapon na gid, kag ari kita diri sa kamingawan. Palakta na ang mga tawo sa mga baryo para makabakal sila sang ila pagkaon.”

¹⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kinahanglan nga palakton sila. Kamo mismo ang maghatag sang pagkaon sa ila.”

¹⁷ Nagsabat sila, “Lima gid lang ka bilog ang aton tinapay kag duha ka isda.”

¹⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Abi dal-a ninyo diri sa akon.”

¹⁹ Ginsilingan niya ang mga tawo nga magpungko sa hila-mon. Dayon ginkuha niya ang lima ka tinapay kag duha ka isda, kag nagtangla siya sa langit kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod kag ginpanagtag nila ini sa mga tawo.

²⁰ Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. *Pagkatapos kaon*, gintipon nila ang mga nabilin, kag dose pa ka alat ang napuno.

²¹ Mga 5,000 ka lalaki ang nakakaon, wala labot ang mga babayi kag mga bata.

*Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig
(Mar. 6:45-52; Juan 6:15-21)*

²² Pagkatapos sadto, ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga magsakay sa sakayan kag mag-una didto sa tabok samtang ginapapuli niya ang mga tawo.

²³ Sang nakahalina ang mga tawo nagtaklad siya nga isahanon lang sa bukid para magpangamuyo. Nagab-ihan siya didto.

²⁴ Sa amo man nga tion ang sakayan nga ginasakyan sang iya mga sumulunod malayo na sa baybayon kag ginabulubalinsay sang balod, tungod kay sugata sa hangin.

²⁵ Sang kaagahon na, nagkadto si Jesus didto sa ila nga nagalakat sa ibabaw sang tubig.

²⁶ Pagkakita sang iya mga sumulunod nga may nagalakat sa ibabaw sang tubig hinadlukan sila, kag nagsinggit, “Bagat!”

²⁷ Sa gilayon nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo magkahadlok, ako ini! Magpakaisog kamo!”

²⁸ Nagsiling dayon si Pedro, “Ginoo, kon ikaw ina, pakadtua ako sa imo nga nagalakat man sa ibabaw sang tubig.”

²⁹ Nagsiling si Jesus sa iya, “Sige, dali!” Gani nagpanaog si Pedro sa sakayan kag naglakat sa ibabaw sang tubig pakadto kay Jesus.

³⁰ Pero sang matalupangdan ni Pedro nga mabaskog ang hangin, hinadlukan siya kag amat-amat siya nga naglugdang. Gani nagsinggit siya, “Ginoo, buligi ako!”

³¹ Sa gilayon gindawat siya ni Jesus kag gin-uyatan nga nagasiling, “Kadiutay sang imo pagtuo! Ngaa bala nagaduhaduha ka?”

³² Pagsakay nila nga duha sa sakayan nag-untat dayon ang *mabaskog nga hangin*.

³³ Ginsimba siya sang mga tawo sa sakayan nga nagasiling, “Matuod gid nga ikaw ang Anak sang Dios.”

Gin-ayo ni Jesus ang mga Masakiton sa Genesaret

(Mar. 6:53-56)

³⁴ Pag-abot nila sa pihak, nagdungka sila sa baybayon sa Genesaret.

³⁵ Nakilala dayon si Jesus sang mga tawo didto kag ginpahibalo nila sa palibot nga mga lugar nga ara si Jesus. Gani ginpangdala sang mga tawo ang tanan nga masakiton sa iya.

³⁶ Ginpangabay nila si Jesus nga tugutan niya ang mga masakiton nga tandugon siya bisan sa gaway-gaway* na lang sang iya bayo. Kag ang tanan nga nakatandog nag-ayo.

15

Mga Tradisyon sang mga Katigulangan

(Mar. 7:1-13)

¹ Pagkatapos sadto may mga Pariseo kag mga manunudlo sang Kasuguan halin sa Jerusalem nga nagpalapit kay Jesus kag nagpamangkot,

² “Ngaa bala ang imo mga sumulunod wala nagasunod sa tradisyon sang aton mga katigulangan? Wala nila ginahimo ang *ritual sang pagpanghinaw* sang kamot antes magkaon.”

³ Ginsabat sila ni Jesus, “Kamo man, ngaa ginalapas ninyo ang sugo sang Dios tungod sa inyo tradisyon nga ina?”

⁴ Halimbawa, nagsiling ang Dios, ‘Tahura ang imo amay kag iloy,’* kag ‘Ang bisan sin-o nga magpakamalaot sa iya

* **14:36** *gaway-gaway*: sa English, *tassel*. Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5. * **15:4** Exo. 20:12; Deu. 5:16

amay ukon iloy dapat patyon.”†

⁵ Pero kamo ya nagatudlo nga kon ang tawo maghambal sa iya ginikanan nga ang bulig nga ihatag kuntani niya sa ila natigana na nga ihatag sa Dios,

⁶ indi na kinahanglan nga magbulig siya sa ila. Gina-pakawalay pulos ninyo ang pulong sang Dios tungod sa inyo tradisyon.

⁷ Mga hipokrito! Matuod gid ang ginsiling *sang Dios* parte sa inyo *paagi kay Propeta* Isaias,

⁸ “Ang mga tawo nga ini nagapadungog sa akon sa baba lang, pero ang ila tagipusuon malayo sa akon.

⁹ Wala sing pulos ang ila pagsimba sa akon, kay ang ila mga ginatudlo mga pagsulundan nga ginhimo lang sang tawo.”‡

Ang Nagapahigko sa Tawo

(*Mar. 7:14-23*)

¹⁰ Gintawag ni Jesus ang mga tawo kag ginsilingan niya sila, “Pamati kamo kag intiendiha ninyo ang akon ihambal.

¹¹ Ang mga butang nga nagasulod sa baba sang tawo wala nagapahigko§ sa iya, kundi ang mga nagaguwa sa iya baba.”

¹² Dayon nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod kag nagsiling, “Nahibaluan mo bala nga nagsakit ang buot sang mga Pariseo sa mga ginhambal mo nga ato?”

¹³ Nagsabat si Jesus, “Ang kada tanom nga wala gintanom sang akon Amay sa langit pagagabuton.

¹⁴ Pabay-i lang ninyo sila. Mga bulag sila nga manugtuytoy. Kag kon ang bulag magatuytoy sa bulag, sila nga duha mahu-log sa buho.”

¹⁵ Dayon nagsiling si Pedro kay Jesus, “Sugiri kami sang kahulugan sadto nga paanggid.”

¹⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Wala pa bala kamo makain-tiendi?

¹⁷ Wala bala kamo kahibalo nga ang bisan ano nga nagasulod sa baba nagaderetso sa tiyan kag sa ulihi nagaguwa sa lawas?

¹⁸ Pero ang nagaguwa sa baba nagahalin sa tagipusuon, kag amo ang nagapahigko sa tawo.

¹⁹ Kay sa tagipusuon sang tawo nagahalin ang malain nga mga panghunahuna nga amo ang nagatulod sa iya sa pagpatay, pagpanginbabayi ukon pagpanginlalaki, pagpakigrelasyon nga imoral, pagpangawat, pagtestigo sang butig, kag pagyaguta sa iya isigkatawo.

† 15:4 Exo. 21:17; Lev. 20:9 ‡ 15:9 Isa. 29:13 § 15:11 *butang...nagapahigko*: May mga pagkaon nga ginabawal sang mga Judio nga kaunon para indi sila makabig nga mahigko.

²⁰ Amo ini ang nagapahigko sa tawo. Pero ang magkaon nga wala nahimo ang *ritual* sang pagpanghinaw sang kamot indi makapahigko sa tawo.”

Ang Pagtuo sang Babayi nga Canaanhon

(Mar. 7:24-30)

²¹ Naghalin si Jesus sa sadto nga lugar kag nagkadto sa mga lugar nga malapit sa Tyre kag Sidon.

²² May isa ka babayi nga Canaanhon nga nagaestar didto. Nagpalapit siya kay Jesus nga nagapakitluoy. Siling niya, “Ginoo, kaliwat ni David,* kaluoyi ako! Ang akon anak nga babayi ginagamhan sang demonyo kag nagaantos gid siya.”

²³ Pero wala nagsabat si Jesus. Ang iya mga sumulunod nagpalapit sa iya kag nagpangabay gid nga nagasiling, “Pahalina ang babayi nga ina, kay sige lang ang iya sunod sa aton kag kagahod sa iya.”

²⁴ Dayon nagsiling si Jesus, “Ginpadala ako diri sa pagbulig sa mga Israelinhon nga pareho sa mga karnero nga nagkaladula.”

²⁵ Pero nagpalapit pa gid ang babayi kay Jesus kag nagluhod sa iya nga nagasiling, “Ginoo, buligi ako!”

²⁶ Nagsiling si Jesus sa iya sa *paanggid*, “Indi maayo nga kuhaon ang pagkaon sang mga anak kag ihaboy sa mga ido.”†

²⁷ Kag nagsiling ang babayi, “Husto ina Ginoo, pero bisan pa ang mga ido nagakaon sang mga usik nga nagakalahulog sa lamisa sang ila amo.”

²⁸ Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Kadako sang imo pagtuo! Gani mabaton mo ang imo ginapangayo sa akon.” Kag sa amo gid nga tion nag-ayo ang iya anak.

Madamo ang Ginpang-ayo ni Jesus

²⁹ Naghalin didto si Jesus kag naglakat sa higad sang Dagat‡ sang Galilea. Sang ulihi nagtaklad siya sa bukid kag nagpungko didto.

³⁰ Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya nga may dala nga mga piang, pingkaw, bulag, apa kag madamo pa nga mga masakiton. Ginpamutang sila sa tiilan ni Jesus kag ginpang-ayo niya sila tanan.

³¹ Natingala gid ang mga tawo kay nakita nila nga ang mga apa makahambal na, maayo na ang kamot sang mga pingkaw, ang mga piang makalakat na kag ang mga bulag makakita na. Kag gindayaw nila ang Dios sang Israel.

* **15:22** *Kaliwat ni David*: Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian. † **15:26** Ang buot silingon ni Jesus, nga buligan niya anay ang mga Judio kag indi lang anay ang mga indi Judio. ‡ **15:29** *Dagat*: Tan-awa ang footnote sa 13:1.

Ginpakaon ni Jesus ang 4,000 ka Tawo

(Mar. 8:1-10)

³² Gintawag ni Jesus ang iya mga sumulunod kag ginsilingan, “Naluoy gid ako sa sina nga mga tawo. Tatlo na ka adlaw nga nagaupod-upod sila sa akon kag wala na sila sing kalan-on. Indi ko gusto nga magpuli sila nga wala kakaon kay basi kon malipong sila sa dalan.”

³³ Nagsiling ang iya mga sumulunod sa iya, “Diin bala kita makakuha sang pagkaon diri sa kamingawan para sa sining madamo nga tawo?”

³⁴ Nagpamangkot si Jesus sa ila, “Pila ka bilog ang inyo tinapay dira?” Nagsabat sila, “Pito, kag pila ka magagmay nga isda.”

³⁵ Dayon ginpapungko ni Jesus ang mga tawo sa duta.

³⁶ Ginkuha niya ang pito ka tinapay kag ang mga isda kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ini kag ginhatag sa iya mga sumulunod. Kag sila amo ang nagpanagtag sa mga tawo.

³⁷ Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. Pagkatapos gintipon nila ang tinapay nga sobra, kag nakapuno sila sang pito ka alat.

³⁸ Mga 4,000 ka lalaki ang nagkalaon wala labot ang mga babayi kag mga bata.

³⁹ Pagkatapos sadto ginpapuli ni Jesus ang mga tawo. Dayon nagsakay siya sa sakayan kag nagtabok sa lugar sang Magadan.

16

Nagpangayo sang Milagro ang mga Pariseo kag mga Saduceo

(Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56)

¹ May mga Pariseo kag mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus sa pagtilaw sa iya. Nagpangabay sila sa iya nga magpakita siya sang milagro halin sa Dios* bilang pamatuod nga ginpadala siya sang Dios.

² Nagsiling si Jesus sa ila, “Kon nagasalop ang adlaw kag ang langit mapula, nagasiling kamo nga ‘Maayo ang tiyempo buwas.’

³ Kag kon aga pa kag ang langit magal-om, nagasiling kamo nga ‘Maulan subong nga adlaw.’ Nahibaluan ninyo kon magaulan ukon indi paagi sa pagtan-aw sa langit, pero indi kamo kahibalo sang kahulugan sang mga nagakalatabo subong.

⁴ Kamo nga mga tawo sa sini nga henerasyon, tama kalaot kag indi matutom sa pagsunod sa Dios. Nagapangayo kamo

* 16:1 Dios: sa literal, langit

sing milagro, pero wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas sa milagro nga pareho sang natabo kay Jonas.” Dayon naghalin siya.

Ang Paandam ni Jesus Parte sa mga Pariseo kag mga Saduceo
(Mar. 8:14-21)

⁵ Nagtabok si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa pihak sang dagat, pero ang iya mga sumulunod nalipat magbalon sang pagkaon.

⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Mag-andam gid kamo sa inugpahabok† sa tinapay sang mga Pariseo kag mga Saduceo.”

⁷ Pagkabati sadto sang iya mga sumulunod nagsiling sila, “Siguro ginhambal niya ato tungod kay wala kita nakadala sang tinapay.”

⁸ Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ila ginahunahuna. Gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa nagabinaisay kamo nga wala kamo nakadala sang tinapay? Kadiutay sang inyo pagtuo!

⁹ Wala pa bala ninyo maintiendihi nga indi kita dapat magpalibog parte sa tinapay? Wala bala ninyo madumdumi ang lima ka bilog nga tinapay nga akon ginpamihak-pihak para makakaon ang 5,000 ka tawo? Nalipatan bala ninyo kon pila ka alat ang inyo napuno sa mga nabilin nga tinapay?

¹⁰ Wala bala ninyo madumdumi nga sa pito ka bilog nga tinapay ginpakaon ko ang 4,000 ka tawo, kag pila pa ka alat ang sobra?

¹¹ Ti ngaa wala kamo makaintiendi nga indi tinapay ang akon buot hambalon sang pagsiling ko nga, ‘Mag-andam kamo sa inugpahabok sa tinapay sang mga Pariseo kag mga Saduceo?’”

¹² Gani naintiendihan nila nga indi gali ang inugpahabok sa tinapay ang ila dapat likawan kundi ang pagpanudlo sang mga Pariseo kag mga Saduceo.

Sin-o si Jesus Suno kay Pedro
(Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21)

¹³ Karon, sang didto na sila ni Jesus sa lugar sang Cesarea Filipos nagpamangkot siya sa iya mga sumulunod, “Suno sa mga tawo, sin-o bala ako nga Anak sang Tawo?”

¹⁴ Nagsabat sila, “May nagasiling nga ikaw si Juan nga manugbautiso. Ang iban nagasiling nga ikaw si Elias. May iban pa gid nga nagasiling nga ikaw si Jeremias, kag kon indi, basta isa sa mga propeta.”

¹⁵ Nagsiling si Jesus sa ila, “Pero suno sa inyo, sin-o bala ako?”

† 16:6 inugpahabok: ukon, lebadura. Sa English, yeast.

16 Nagsabat si Simon Pedro, “Ikaw ang Cristo, ang Anak sang Dios nga buhi!”

17 Nagsiling si Jesus sa iya, “Simon nga anak ni Jonas, bulahan ka, tungod kay ang nagsugid sa imo sini nga butang indi tawo kundi ang akon Amay sa langit.

18 Kag tungod sini ginatawag ko ikaw nga Pedro, *nga kon sayuron ‘bato.’* Kag sa sini nga bato pagatukuron ko ang akon iglesya, kag bisan ang gahom sang kamatayon[‡] indi makadaog sa iya.

19 Ihatag ko sa imo ang awtoridad sa paghari sang Dios. \$ Ang bisan ano nga indi mo pagtugutan diri sa kalibutan amo man ang indi pagtugutan sang Dios, kag ang bisan ano nga tugutan mo amo man ang tugutan sang Dios.”*

20 Dayon ginpaandaman ni Jesus ang iya mga sumulunod nga indi gid sila magpanugid bisan kay sin-o nga siya amo ang Cristo.

Ginsugid ni Jesus nga Magaantos Siya kag Patyon

(Mar. 8:31-9:1; Luc. 9:22-27)

21 Halin sadto ginpaathag ni Jesus sa iya mga sumulunod kon ano ang matabo sa iya. Nagsiling siya, “Kinahanglan gid nga magkadto ako sa Jerusalem. Didto magaantos gid ako sa himuon sa akon sang mga manugdumala sang mga Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag sang mga manunudlo sang Kasuguan. Ipatatay nila ako, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.”

22 Sang pagsiling niya sadto gindala siya ni Pedro sa ulohan kag ginsaway, “Ginoo, ipalayo lang sa imo ang ginhambal mo nga ina. Indi pag-itugot sang Dios nga matabo ina sa imo.”

23 Nagliso si Jesus kag nagsiling sa iya, “Palayo ka sa akon, Satanas! Ginabalabagan mo ako nga maghimo sang kabubuton sang Dios tungod kay ang imo hunahuna indi iya sang Dios kundi iya sang tawo!”

24 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Kon may tawo nga gusto magsunod sa akon, indi niya dapat pagpasulabihon ang iya kaugalingon. Kag dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon[‡] sa iya nga pagsunod sa akon.

[‡] **16:18** *gahom sang kamatayon:* sa literal, *mga puwertahan sang lugar sang mga patay* \$ **16:19** *awtoridad sa paghari sang Dios:* sa literal, *mga yabi sang ginharian sang langit* *

16:19 *indi pagtugutan sang Dios...tugutan sang Dios:* ukon, *wala gintugutan sang Dios...gintugutan sang Dios*, kay sa Griego future periphrastic perfect ina (kon sa English, shall not have been permitted...shall have been permitted). † **16:24** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus*. Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

²⁵ Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa akon makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.

²⁶ Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? Wala gid! Kay wala gid sang butang nga sarang niya mahatag para mapabalik niya ang iya kabuhi.

²⁷ Kay *ako nga* Anak sang Tawo magabalik diri sa kalibutan nga nagasilak sa gahom sang akon Amay, kag kaupod ko ang iya mga anghel. Dayon balusan ko ang tagsa-tagsa suno sa iya mga binuhatan.

²⁸ Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta makita nila *ako nga* Anak sang Tawo nga nagabalik diri bilang Hari.”

17

Ang Pagbalhin Sang Dagway ni Jesus

(*Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36*)

¹ Pagligad sang anom ka adlaw gindala ni Jesus si Pedro kag ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan sa mataas nga bukid nga silahanon lang.

² Samtang nagatulok sila kay Jesus, nagbalhin ang iya dagway. Ang iya guya nagsilak pareho sang adlaw, kag ang iya bayo nagputi nga nagasilak.

³ Hinali lang nakita nila si Moises kag si Elias nga nagapakig-estorya sa iya.

⁴ Dayon nagsiling si Pedro kay Jesus, “Ginoo, maayo nga ari kami* diri. Kon luyag mo, mahimo ako diri sing tatlo ka payag, ang isa para sa imo, ang isa para kay Moises, kag ang isa pa gid para kay Elias.”

⁵ Wala pa siya makatapos hambal ginlikupan sila sang masilaw nga panganod. Kag may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga nagsiling, “Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa iya. Pamatii ninyo siya!”

⁶ Pagkabati sadto sang mga sumulunod, nagluhod sila sa tuman nga kahadlok.

⁷ Ginpalapitan sila ni Jesus kag gintandog nga nagsiling, “Tindog kamo! Indi kamo magkahadlok!”

⁸ Sang pagtangla nila wala sila sing iban nga nakita didto kundi si Jesus gid lang.

⁹ Sang nagapadulhog na sila sa bukid, ginmanduan sila ni Jesus, “Indi gid kamo magpanugid bisan kay sin-o parte

* 17:4 kami: ukon, kita

sa inyo nakita samtang *ako nga* Anak sang Tawo wala pa mabanhaw.”

¹⁰ Pagkatapos nagpamangkot sa iya ang iya mga sumulunod, “Ngaa bala nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga kinahanglan mag-abot anay si Elias *sa wala pa mag-abot ang Cristo?*”

¹¹ Nagsabat si Jesus, “Husto ina, kinahanglan nga mag-abot anay si Elias para ipreparar niya ang tanan nga butang.

¹² Pero sugiran ko kamo, si Elias nag-abot na. Ugaling wala lang siya nakilala sang mga tawo kag ginhimo nila ang ila gusto sa iya. Kag amo man ang ila himuon sa *akon nga* Anak sang Tawo. Paantuson man nila ako.”

¹³ Dayon naintiendihan sang iya mga sumulunod nga si Juan nga manugbautiso amo ang iya ginatumod.

Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga may Malain nga Espiritu
(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43)

¹⁴ Sang pag-abot nila sa madamo nga tawo may isa ka lalaki nga nagpalapit kay Jesus kag nagluhod nga nagasiling,

¹⁵ “Ginoo,[†] kaluoyi man ang akon bata nga lalaki. Kuyapon siya kag kon abuton siya gani grabe gid ang iya pag-antos. Permi siya nagakatumba sa kalayo kag permi nagakahulog sa tubig.

¹⁶ Gindala ko siya sa imo mga sumulunod, pero indi sila makapaayo sa iya.”

¹⁷ Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa sini nga* henerasyon wala sing pagtuo kag mga balingag. Hasta san-o pa bala ang akon pag-antos sa inyo? Dal-a ninyo diri sa akon ang bata!”

¹⁸ Ginsabdong dayon ni Jesus ang demonyo sa bata kag sa gilayon nagguwa ini. Sa sadto gid nga tion nag-ayo ang bata.

¹⁹ Sang silahanon na lang nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpamangkot, “Ngaa bala indi namon matabog ang espiritu *sa bata?*”

²⁰ Nagsabat si Jesus sa ila, “Tungod kay kulang ang inyo pagtuo. Sa pagkamatuod, kon may pagtuo kamo nga pareho sa binhi sang mustasa, sarang kamo makasiling sa sini nga bukid, ‘Saylo ka didto!’ Kag ang bukid masaylo. Wala gid sang butang nga indi ninyo mahimo.”

²¹ Pero ini nga klase sang espiritu indi ninyo matabog kon indi kamo magpangamuyo kag magpuasa.[‡]

Ginsambit Liwat ni Jesus ang Parte sa Iya Kamatayon
(Mar. 9:30-32; Luc. 9:43b-45)

[†] 17:15 Ginoo: ukon, Sir [‡] 17:21 Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

²² Samtang nagatilipon ang iya mga sumulunod didto sa Galilea, nagsiling si Jesus sa ila, “*Ako nga Anak sang Tawo kinahanglan na*§ *nga itugyan sa mga tawo*

²³ *nga magapatay sa akon. Pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.*” Nagkasubo gid ang mga sumulunod *ni Jesus sa iya ginsiling*.

Ang Pagbayad sang Buhis para sa Templo

²⁴ Sang pag-abot nila ni Jesus sa Capernaum, ginpalapitan si Pedro sang mga manugsukot sang buhis sa templo kag ginpamangkot, “Nagabayad bala ang inyo manunudlo sang buhis para sa templo?”

²⁵ Nagsabat si Pedro sa iya, “Huo, nagabayad siya.”

Pagsulod ni Pedro sa balay ginpamangkot siya dayon ni Jesus, “Simon, kon sa imo abi, sin-o bala ang ginapabayad sang mga hari diri sa kalibutan sang buhis, ang ila bala mga anak ukon ang iban?”

²⁶ Nagsabat si Pedro, “Siyempre ang iban.” Dayon nagsiling si Jesus, “Kon amo sina, nagakahulugan nga ang mga anak indi kinahanglan nga magbayad.*

²⁷ Ugaling kon indi kita magbayad basi kon maglain ang ila buot sa aton, gani magkadto ka sa dagat kag magpamunit. Abrihan mo ang baba sang una nga isda nga imo makuha kag makita mo didto ang kuwarta nga sarang ta ibayad para sa aton buhis nga duha. Kuhaon mo ang kuwarta kag ibayad dayon sa mga nagasukot sang buhis para sa templo.”

18

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

¹ Sang sadto nga tion, nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpamangkot, “Sin-o gid bala ang labaw sa tanan nga nasakop sa paghari sang Dios?”*

² Gintawag ni Jesus ang bata nga gamay kag ginpatindog niya sa ila tunga.

³ Dayon nagsiling siya, “Sa pagkamatuod, kon indi kamo magbag-o kag mangin pareho sa magagmay nga mga bata, indi gid kamo masakop sa paghari sang Dios.

⁴ Kay ang tawo nga nagapaubos pareho sa sini nga bata, amo ang labaw sa tanan nga nasakop sa paghari sang Dios.

§ **17:22** *kinahanglan na*: ukon, *malapit na* * **17:26** Ang buot silingon ni Jesus, tungod nga sila mga anak sang Dios, indi kinahanglan nga magbayad sila sang buhis para sa templo sang Dios. * **18:1** *Dios*: sa literal, *langit*. Amo man sa bersikulo 3, 4 kag 23. Tan-awa ang footnote sa 3:2.

5 “Kag ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod sa akon,[†] nagabaton man sa akon.

6 Pero ang bisan sin-o nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sining magagmay nga mga kabataan nga nagatuo sa akon, maayo pa sa iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga bato kag itagbong siya sa lawod.

Mga Kabangdanan sang Pagpakasala

(Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2)

7 “Kaluluoy ang mga tawo diri sa kalibutan tungod sa mga butang nga mangin kabangdanan sang ila pagpakasala. Kon sa bagay ini nga mga butang nagaabot gid man. Pero kaluluoy gid ang tawo nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang iya isigkatawo.

8 “Kon ang imo kamot ukon tiil amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, utda ina kag ipilak! Mas maayo pa nga isa lang ang imo kamot ukon tiil pero may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo kamot ukon tiil pero ipilak ka man lang sa kalayo nga nagadabadaba sa wala sing katapusan.

9 Kag kon ang imo mata amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, lukata ina kag ipilak! Mas maayo pa nga isa lang ang imo mata pero may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo mata pero ipilak ka man lang sa kalayo sa impyerno.

Ang Paanggid Parte sa Karnero nga Nadula

(Luc. 15:3-7)

10 “Mag-andam kamo nga indi gid ninyo pag-ibaliwala bisan ang isa sa sining magagmay nga mga bata. Kay ang matuod, ang mga anghel sang Dios nga nagabantay sa ila ara permi sa atubangan sang akon Amay sa langit.

11 Kay *ako* nga Anak sang Tawo nagkadto *diri sa kalibutan* sa pagluwas sa mga tawo nga nagkaladula *tungod sa ila mga sala*.[‡]

12 “Kon ang isa ka tawo may 100 ka karnero kag nadula ang isa, ano bala ang iya himuon? Sigurado gid nga bayaan niya ang 99 nga nagahalab sa mga bukid kag pangitaon niya ang karnero nga nadula.

13 Kag kon iya ini makita malipay gid siya. Sa pagkamatuod, mas dako ang iya kalipay sa isa nga nadula nga iya nakita sang sa 99 nga wala nadula.

14 Amo man ina ang balatyagon sang inyo Amay sa langit. Indi gid niya luyag nga madula ang bisan isa lang ka gamay nga bata.

[†] **18:5** *tungod sa akon*: sa literal, sa akon ngalan [‡] **18:11** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga tekstos.

Kon Nakasala sa Imo ang Kapareho Mo nga Tumuluo

15 “Kon ang imo kapareho nga tumuluo nakasala sa imo, kadtuan mo siya kag sugiran mo dayon sang iya ginhimo nga sala. Pero ini himuon mo nga kamohanon lang. Kon magpamati siya sa imo, magaayuhay kamo liwat, kag mapabalik mo siya sa Dios.

16 Pero kon indi siya magpamati sa imo, magdala ka sang isa ukon duha man ka tumuluo para ‘ang akusasyon mapamatud-an sang duha ukon tatlo ka saksi,’ *§suno sa Kasulatan*.

17 Pero kon indi pa gid siya magpamati sa ila, isugid ini sa iglesya. Kag kon indi pa gid siya magpamati sa ila, indi na ninyo siya pagsapaka kundi kabiga ninyo siya nga pareho sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios ukon pareho sang mga manugsukot sang buhis.*

Ang Ginadumilian kag ang Ginatugutan

18 “Sa pagkamatuod, ang bisan ano nga indi ninyo pagtugutan diri sa kalibutan amo man ang indi pagtugutan sang Dios, kag ang bisan ano nga tugutan ninyo amo man ang tugutan sang Dios.†

19 “Kag sa pagkamatuod, kon ang duha sa inyo diri sa kalibutan magsugtanay parte sa bisan ano nga inyo pangayun sa pangamuyo, himuon ina sa inyo sang akon Amay sa langit.

20 Kay kon diin ang duha ukon tatlo nga nagatipon tungod sa akon,‡ ako kaupod nila.”

Ang Paanggid Parte sa Ulipon nga Indi Magpatawad

21 Nagpalapit si Pedro kay Jesus kag nagpamangkot, “Ginoo, kon ang akon utod§ permi lang makasala sa akon, kapila ko gid bala siya patawaron? Kapito gid bala?”

22 Nagsabat si Jesus sa iya, “Indi lang kapito, kundi ka-77.*

23 Kay ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini nga estorya*: May isa ka hari nga nagahusay sang mga utang sang iya mga ulipon.

24 Samtang nagahusay siya sang ila mga utang, may gindala sa iya nga ulipon nga ang iya utang minilyon.

25 Tungod nga indi siya makabayad nagsugo ang hari nga ibaligya siya pati ang iya asawa kag ang iya mga bata. Kag

§ 18:16 Deu. 19:15 * 18:17 manugsukot sang buhis: ginakabig sila sang mga Judio nga mga makasasala. † 18:18 indi pagtugutan sang Dios...tugutan sang Dios: Tan-awa ang footnote sa 16:19. ‡ 18:20 tungod sa akon: sa literal, sa akon nagan § 18:21 utod: siguro ang buot silingon, kapareho nga tumuluo * 18:22 ka-77: ukon, ka-70 ka pito (70 x 7)

ibaligya man ang tanan niya nga pagkabutang para mabayaran niya ang iya utang.

²⁶ Ang ginhimo sang ulipon, nagluhod siya sa hari kag nagpakitluoy nga nagasiling, 'Pasensyaha lang ako anay kay bayaran ko gid ikaw sang tanan!'

²⁷ Naluoy ang hari sa iya, gani ginpatawad siya kag wala na pagpabayara sang iya utang, kag ginpapuli siya.[†]

²⁸ "Pagpuli sang ato nga ulipon, nasugata niya ang kapareho niya nga ulipon nga may utang sa iya nga gamay gid lang. Gindakop niya siya kag ginkuga dayon nga nagasiling, 'Bayari ako sang imo utang!'

²⁹ Nagluhod sa iya ang iya kapareho nga ulipon nga nagapakitluoy, 'Pasensyaha lang ako anay kay bayaran ko gid ikaw!'

³⁰ Pero wala gid siya nagpasugot. Ginpapriso gid niya ang ulipon nga ato hasta makabayad.

³¹ Pagkakita sadto sang iban pa gid nga mga ulipon naglain ang ila buot, gani nagkadto sila sa ila hari kag ginsugid ang parte sa natabo.

³² Ginpatawag sang hari ang ulipon kag nagsiling, 'Masyado ka kalain nga ulipon. Ginpatawad ko ikaw sa imo utang sa akon tungod kay nagpakitluoy ka sa akon.

³³ Ngaa bala wala mo pagkaluoyi ang imo kapareho nga ulipon pareho sang akon pagkaluoy sa imo?"

³⁴ Naakig gid ang hari sa iya, gani ginpapriso siya kag ginpasilutan hasta mabayaran ang tanan niya nga utang."

³⁵ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Amo man ini ang himuon sa inyo sang akon Amay sa langit kon indi kamo magpatawad sa inyo kapareho sing tinagipusuon."

19

Ang Pagpanudlo ni Jesus Parte sa Pagbulagay sang Mag-asawa

(Mar. 10:1-12)

¹ Pagkatapos sang pagpanudlo ni Jesus sadto nga mga butang, naghalin siya sa Galilea kag nagkadto sa mga lugar nga sakop sang Judea sa tabok sang *Suba sang Jordan*.

² Madamo nga tawo ang nagsunod sa iya, kag ginpang-ayo niya sila sa ila mga masakit.

³ Karon, may mga Pariseo nga nagkadto man didto sa iya sa pagtilaw* sa iya. Gani nagpamangkot sila, "Tugot bala sa Kasuguan nga bulagan sang lalaki ang iya asawa sa bisan ano nga kabangdanan?"

[†] **18:27** ginpapuli siya: ukon, ginhilway siya sa prisohan * **19:3** pagtilaw: ukon, pagdakop-dakop

⁴ Nagsabat si Jesus, “Wala bala kamo nakabasa sa Kasulatan nga sang ginsuguran ‘ginhimo sang Dios ang tawo nga lalaki kag babayi’[†]?

⁵ Pagkatapos nagsiling ang Dios, ‘Amo ina ang rason nga bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya asawa, kag sila nga duha mangin isa.’[‡]

⁶ Indi na sila duha kundi isa. Gani indi dapat bulagon sang tawo ang gin-isa sang Dios.”

⁷ Liwat nagsiling ang mga Pariseo sa iya, “Ngaa nagsiling si Moises nga puwede bulagan sang lalaki ang iya asawa, basta hatagan lang niya sang kasulatan sang pagbulagay?”[§]

⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Gintugutan kamo ni Moises nga bulagan ninyo ang inyo asawa tungod kay matig-a ang inyo ulo. Pero indi amo ina ang plano sang Dios halin sang ginsuguran.

⁹ Amo ina nga nagasiling ako sa inyo nga kon bulagan sang lalaki ang iya asawa nga wala man lang naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon,^{*} kag pagkatapos magpangasawa siya sang iban, nagapanginbabayi siya. Kag ang magpangasawa sa babayi nga ginbulagan nagapanginbabayi man.”[†]

¹⁰ Dayon nagsiling ang mga sumulunod ni Jesus, “Kon amo ina ang pagsulundan sa mag-asawa, maayo pa nga indi na lang magpangasawa.”

¹¹ Nagsabat si Jesus, “Ini nga pagtulun-an indi mabaton sang tanan luwas sang mga tawo nga ginhatagan sini *sang Dios*.

¹² May madamo nga kabangdanan kon ngaa may mga lalaki nga indi makapangasawa: ang iban natawo nga indi makapangasawa; ang iban indi makapangasawa tungod nga ginkapon sila; kag ang iban pa gid indi magpangasawa tungod sa ila pagpasulabi sa paghari sang Dios.[‡] Gani, ang makasarang nga indi magpangasawa, indi magpangasawa.”

*Ginbendisyonan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata
(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)*

¹³ Karon, may mga tawo nga nagdala sang magagmay nga mga bata kay Jesus para tungtungan niya sang iya kamot kag pangamuyuan. Pero ginsaway sila sang mga sumulunod ni Jesus.

[†] 19:4 Gen. 1:27; 5:2 [‡] 19:5 Gen. 2:24 [§] 19:7 Deu. 24:1 ^{*} 19:9 *naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon*: posible ang buot silingon, *nagpanginlalaki* [†] 19:9 *Kag ang...nagapanginbabayi man*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. [‡] 19:12 *Dios*: sa literal, *langit*. Amo man sa bersikulo 14 kag 23. Tan-awa ang footnote sa 3:2.

¹⁴ Nagsiling si Jesus sa ila, “Pabay-i lang ninyo ang mga bata nga magpalapit sa akon. Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho sa ila nasakop sa paghari sang Dios.”

¹⁵ Dayon gintungtung ni Jesus ang iya kamot sa mga bata kag ginbendisyunan niya sila. Pagkatapos sadto naglakat siya.

Ang Tawo nga Manggaranon

(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

¹⁶ May isa ka tawo nga nagpalapit kay Jesus kag nagpamangkot, “Manunudlo, ano bala ang maayo nga dapat ko himuon para maangkon ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?”

¹⁷ Nagsabat si Jesus sa iya, “Ngaa nagpamangkot ka sa akon kon ano ang maayo? Isa lang ang maayo, kag wala sing iban kundi ang Dios. Kon gusto mo nga makabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan tumanon mo ang mga sugo.”

¹⁸ Nagpamangkot siya liwat, “Ano nga mga sugo?” Nagsiling si Jesus sa iya, “Indi ka magpatay, indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig,

¹⁹ tahuron mo ang imo amay kag iloy,^S kag higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.”*

²⁰ Nagsabat ang pamatan-on, “Ina tanan ginatuman ko. Ano pa bala ang kulang sa akon?”

²¹ Nagsabat si Jesus, “Kon gusto mo nga wala ka na gid sing kakulangan *sa panulok sang Dios*, magpuli ka kag ibaligya ang imo mga pagkabutang, kag ang kuwarta ipanagtag mo sa mga imol. Sa sini nga paagi makaangkon ka sang manggad sa langit. Dayon, magbalik ka kag magsunod sa akon.”

²² Pagkabati sadto sang pamatan-on naghali siya nga masinulub-on kay madamo ang iya manggad.

²³ Gani nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Sa pagkamatuod, mabudlay gid para sa isa ka manggaranon nga magpasakop sa paghari sang Dios.

²⁴ Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios.”

²⁵ Pagkabati sadto sang iya mga sumulunod, natingala gid sila. Gani nagpamangkot sila, “Ti kon amo sina, sin-o na lang ang maluwas?”

²⁶ Gintulok sila ni Jesus kag ginsilingan, “Kon sa tawo lang indi gid ini mahimo, pero kon sa Dios ang tanan nga butang mahimo.”

²⁷ Dayon nagsiling si Pedro sa iya, “Ti kami, ginbayaan namon ang tanan kag nagsunod sa imo. Karon, ano bala ang amon mabaton nga balos?”

²⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, magaabot ang adlaw nga bag-uhon sang Dios ang kalibutan, kag *ako nga Anak* sang Tawo magapungko sa akon harianon nga trono. Sa sina nga adlaw, kamo nga nagsunod sa akon magapungko sa dose ka trono para hukman ninyo ang dose ka tribo sang Israel.

²⁹ Kag ang bisan sin-o nga nagbiya sa iya balay, mga utod, amay, iloy, mga bata, ukon mga duta tungod sa akon magabaton sang madamo pa gid nga balos, kag magapanubli sang kabuhi nga wala sing katapusan.

³⁰ Madamo nga dungganon subong nga sa ulihi mangin kubos, kag madamo nga kubos subong nga sa ulihi mangin dungganon.”

20

Ang mga Nagaobra sa Talamnan sang Ubas

¹ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang paghari sang Dios mapaang-gid sa *sini nga estorya*: May isa ka tawo nga may talamnan sang ubas. Naglakat siya aga pa gid sa pagpangita sang mga tawo nga maobra sa iya talamnan.

² *Sang makakita siya sang mga trabahador*, nagkasugot sila nga ang ibayad sa ila suno man sa inadlaw nga suhol. Dayon ginpakadto niya sila sa iya talamnan.

³ Sang mga alas nuwebe na sang aga, naglakat naman ang tag-iya kag may nakita siya nga mga tawo nga nagaistambay lang sa merkado tungod nga wala sila sing obra.

⁴ Nagsiling siya sa ila, ‘Mag-obra kamo didto sa akon talamnan, kay suhulan ko kamo sing husto.’

⁵ Gani nagkadto sila didto kag nag-obra. Sang udto na, naglakat naman ang tag-iya, *kag nakakita naman siya sang mga trabahador*. Amo man ang iya ginhimo pag-abot sang mga alas tres sang hapon.

⁶ Pag-abot sang alas singko, naglakat naman siya, kag may nakita naman siya nga mga nagaistambay. Nagsiling siya sa ila, ‘Ngaa bala nagaistambay lang kamo diri sa bilog nga adlaw?’

⁷ Nagsabat sila, ‘Ti ano man ang amon himuon, kay wala sing may nagapaobra sa amon.’ Gani ginsilingan niya sila nga magkadto sa iya talamnan kag mag-obra.

8 “Sang sirom na, nagsiling ang tag-iya sang talamnan sa iya engkargado, ‘Tawga ang mga nagaulobra kag suwelduhan. Unahon mo bayad ang naulihi gid nga nag-obra kag pasunod hasta sa mga nahauna nga nag-obra.’

9 Ang mga nag-obra sugod sang mga alas singko ginhatagan sang suweldo para sa isa ka adlaw nga obra.

10 Sang suhulan na ang mga aga pa gid nag-umpisa obra, naghunahuna sila nga dako ang ila mabaton sang sa mga tawo nga naulihi nga nag-obra. Pero ang kada isa sa ila ginsuhulan man sang para sa isa ka adlaw nga obra.

11 Pagkabaton nila sadto, nagreklamo sila sa tag-iya.

12 Siling nila, ‘Ang mga naulihi isa ka oras lang ang ila obra, pero kami ya isa ka adlaw gid ang amon pagpabalhas kag pagpainit, pero palareho lang ang imo suhol sa amon!’

13 Nagsiling siya sa isa sa ila, ‘Amigo, wala ko ikaw pag-dayai. Indi bala nagkasugot kita nga bayaran ko ikaw suno sa inadlaw nga suhol?’

14 Batuna ang kantidad nga para sa imo inobrahan kag magpuli. Kay akon ini gusto nga hatagan ang naulihi nga nag-obra pareho sa akon ginhatag sa imo.

15 Indi bala makapagusto ako sang akon himuon sa akon kuwarta kay akon ini? Ayhan nahisa ka lang tungod kay maayo ako sa ila.’

16 “Gani amo man ina *ang matabo*. Ang mga kubos subong amo ang mangin dungganon sa ulihi, kag ang mga dungganon subong amo ang mangin kubos sa ulihi.”

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa iya Kamatayon (Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

17 Sang nagapakadto na sila ni Jesus sa Jerusalem, ginpain niya ang dose *ka apostoles* sa mga tawo kay may inugsugid siya sa ila.

18 Nagsiling siya, “Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem kag *ako nga* Anak sang Tawo itugyan didto sa manugdumala nga mga pari kag mga manunudlo sang Kasuguan, kag sentensyahan nila ako nga patyon.

19 Dayon itugyan nila ako sa mga indi Judio para yagutaon, hanuton, kag ilansang sa krus. Pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.”

Ang Pangabay sang Asawa ni Zebedee (Mar. 10:35-45)

20 Nagpalapit kay Jesus ang asawa ni Zebedee upod ang iya duha ka anak nga lalaki. Nagluhod siya kay Jesus kay may ipangabay siya.

21 Gani nagsiling si Jesus sa iya, “Ano ang imo gusto?” Nagsabat ang asawa ni Zebedee, “Kon mahimo, kon maghari

ka na, papungkuon mo ang akon duha ka anak sa imo tupad; ang isa sa tuo kag ang isa sa wala.”

²² Pero ginsabat sila ni Jesus, “Wala kamo makahibalo kon ano ang inyo ginapangayo. Masarangan bala ninyo ang mga pag-antos nga antuson ko?”* Nagsiling sila, “Huo, masarangan namon.”

²³ Nagsiling si Jesus sa ila, “Masarangan ninyo gani, pero indi ako ang nagapili kon sin-o ang mapungko sa akon tuo kag sa akon wala. Kay may ara na nga gintigan-an sini ang akon Amay.”

²⁴ Pagkabati sang napulo ka sumulunod kon ano ang ila ginpangayo, nangakig gid sila sa mag-utod.

²⁵ Gani gintawag sila tanan ni Jesus kag ginsilingan, “Nahibaluan ninyo nga ang mga manugdumala sang mga nasyon may gahom sa ila mga sakop kag pagusto lang sila kon ano ang ila himuon sa ila.

²⁶ Pero indi amo ini ang sa inyo. Kay kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin gamhanan, dapat mangin suluguon siya ninyo.

²⁷ Kag kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pangulo, dapat mangin ulipon siya sang tanan.

²⁸ Bisan pa gani *ako nga* Anak sang Tawo wala nagkadto diri sa kalibutan para alagaran kundi mag-alagad kag maghatag sang akon kabuhi para matubos ang madamo nga tawo.”

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Bulag

(Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43)

²⁹ Sang nagapaguwa na sila ni Jesus sa Jerico, madamo nga tawo ang nagsunod sa iya.

³⁰ Karon, may duha didto ka bulag nga nagapungko sa higad sang dalan. Nabatian nila nga nagaagi si Jesus, gani nagsinggit sila, “Ginoo,[†] kaliwat ni David,[‡] kaluoyi kami!”

³¹ Ginsaway sila sang mga tawo nga maghipos. Pero gintuduhan pa gid gani nila singgit, “Ginoo, kaliwat ni David, kaluoyi kami!”

³² Nagpundo si Jesus, gintawag niya sila kag ginpamangkot, “Ano ang inyo gusto nga himuon ko sa inyo?”

³³ Nagsabat sila, “Ginoo, gusto namon nga makakita!”

³⁴ Naluoy si Jesus sa ila, gani gintandog niya ang ila mga mata, kag sa gilayon nakakita sila. Dayon nagsunod sila sa iya.

* **20:22** Masarangan...antuson ko: sa literal, *Mainom bala ninyo ang ilimnon nga pagaimnon ko?* † **20:30** Ginoo: ukon, Sir ‡ **20:30** kaliwat ni David: Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.

21

*Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Juan 12:12-19)*

¹ Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerusalem kag nakaabot na sa *baryo sang Betfage*, sa Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni Jesus ang duha niya ka sumulunod.

² Nagsiling siya sa ila, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Pagsulod ninyo, may makita kamo nga donkey nga nahigot kag ara man ang iya bata. Hubari ninyo kag dal-a diri sa akon.

³ Kon may magpamangkot sa inyo, sabta ninyo, ‘Kinahanglan ini sang Ginoo,’ kag ipadala niya dayon sa inyo.”

⁴ Ini natabo para matuman ang ginhambal sang propeta:

⁵ “Sugiri ang mga pumuluyo sang Zion* nga ang ila hari nagaabot na.

Mapainubuson siya, kag *nagaabot nga*
nagasakay sa bataon nga donkey.”†

⁶ Gani naglakat ang duha ka sumulunod kag gintuman nila ang sugo ni Jesus.

⁷ Gindala nila ang donkey upod ang bata sini didto kay Jesus. Ginhapinan nila ini sang ila mga panapton kag ginsakyan dayon ni Jesus.

⁸ Madamo gid nga tawo ang naghumlad sang ila mga panapton sa dalan, kag ang iban nagtapas sang mga sanga sang mga kahoy kag ginladlad ini sa dalan *bilang pagpadungog kay Jesus*.

⁹ Nagsinggit ang mga tawo nga nagauna kag ang nagasunod sa iya,

“Dayawon ta ang kaliwat ni David!”‡

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!”§*

“Dayawon ta ang Dios!”

¹⁰ Sang pagsulod ni Jesus sa Jerusalem naggirinual ang mga tawo didto. Nagsiling sila, “Sin-o bala ang tawo nga ina?”

¹¹ Nagsabat ang mga tawo nga kaupod ni Jesus, “Amo ini ang propeta nga si Jesus nga taga-Nazaret nga sakop sang Galilea.”

*Nagkadto si Jesus sa Templo
(Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Juan 2:13-22)*

* **21:5** mga pumuluyo sang Zion: sa Griego, anak nga babayi sang Zion † **21:5**

Zac. 9:9 ‡ **21:9** kaliwat ni David: Tan-awa ang footnote sa 9:27. § **21:9** ang iya

pinadala: sa literal, ang nagakari sa ngalan sang Ginoo * **21:9** Sal. 118:26

12 Nagkadto si Jesus sa templo kag gintabog niya ang mga tawo nga nagapamakal kag nagabaligya didto. Ginpaliskad niya ang mga lamisa sang mga manugbaylo sang kuwarta kag ang mga pulungkuan sang mga manugbaligya sang mga pating *nga inughalad*.

13 Nagsiling siya sa ila, “Nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Ang akon balay tawgon nga balay nga palangamuyuan.’[†] Pero ginhimo ninyo nga palanaguan sang mga tulisan!”[‡]

14 May mga bulag kag mga lupog nga nagpalapit sa iya didto sa templo kag gin-ayo niya sila.

15 Naakig ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang Kasuguan sang makita nila ang makatilingala nga mga butang nga iya ginahimo kag sang mabatian nila ang mga kabataan didto sa templo nga nagasinggit, “Dayawon ta ang kaliwat ni David!”

16 Gani nagsiling sila kay Jesus, “Nabatian mo man bala ang ila ginasiling?” Nagsabat si Jesus, “Huo. Ngaa, wala bala kamo kabasa sa *sining ginasiling sang Kasulatan*:

“‘Bisan gani ang magagmay nga mga bata
gintudluan mo nga magdayaw sa imo’[§]”

17 Dayon ginbayaan sila ni Jesus. Nagguwa siya sa siyudad sang *Jerusalem* kag nagpa-Betania kag didto nagtulog.

Ginpakamalaot ni Jesus ang Kahoy nga Higera
(*Mar. 11:12-14, 20-24*)

18 Pagkaaga, sang nagapabalik na si Jesus sa siyudad sang Jerusalem gin-gutom siya.

19 Karon, may nakita siya nga kahoy nga higera sa higad sang dalan. Gani ginpalapitan niya ini, pero wala siya sing may nakita nga bunga kundi mga dahon lang. Nagsiling siya dayon sa kahoy, “Indi ka na makapamunga hasta san-o!” Kag sa gilayon nalaya ang higera.

20 Sang makita ini sang iya mga sumulunod natingala gid sila. Nagsiling sila, “Ngaa nalaya gilayon ang higera?”

21 Nagsabat si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, kon may pagtuo kamo kag wala nagaduhaduha, mahimo man ninyo ang ginhimo ko sa kahoy nga higera. Kag indi lang ina kundi makasiling kamo bisan pa sa sini nga bukid, ‘Maghalin ka kag magsaylo sa dagat,’ kag matabo ina.

22 Ang bisan ano nga inyo pangayuon sa pangamuyo mabaton gid ninyo, kon nagatuo kamo.”

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus
(*Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8*)

²³ Nagkadto liwat si Jesus sa templo. Kag samtang nagatudlo siya didto, nagpalapit sa iya ang mga manugdumala nga mga pari kag mga manugdumala sang mga Judio kag nagpamangkot, “Ano bala ang imo awtoridad sa paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo? Sin-o ang naghatag sa imo sang sini nga awtoridad?”

²⁴ Nagsabat si Jesus sa ila, “Mamangkot man ako sa inyo. Kag kon masabat ninyo ini, sabton ko man kamo kon ano ang akon awtoridad sa paghimo sini nga mga butang.

²⁵ Kay sin-o bala naghalin ang awtoridad ni Juan sa pagbautiso, sa Dios* bala ukon sa tawo?” Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat. Siling nila, “Kon magsiling kita nga halin sa Dios, masiling siya, ‘Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?’

²⁶ Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, delikado kita sa mga tawo kay nagapati sila nga si Juan propeta *sang Dios*.”

²⁷ Gani nagsabat sila kay Jesus, “Wala kami kahibalo.” Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Ti indi ko man kamo pag-sugiran kon kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang.”

Ang Paanggid Parte sa Duha Ka Mag-utod nga Lalaki

²⁸ Nagsiling liwat si Jesus sa ila, “Suno sa inyo hunahuna, ano ang buot silingon sini? May isa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki. Ginkadtuan niya ang magulang kag ginsilingan, ‘Toto, magkadto ka subong sa aton talamnan sang ubas kag mag-obra.’

²⁹ Nagsabat siya, ‘Indi ko!’ Pero sang ulihi nagbaylo ang iya hunahuna kag nagkadto siya sa ila talamnan kag nag-obra.

³⁰ Nagkadto man ang amay sa manghod kag ginsilingan man niya siya pareho sang iya ginsiling sa magulang. Nagsabat ang manghod, ‘Huo, tay,’ pero wala siya nagtuman.

³¹ Ti, diin sa duha ang nagtuman sang sugo sang iya amay?” Nagsabat sila, “Ang magulang.” Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, nauna pa sa inyo nga nagapasakop sa paghari sang Dios ang mga manugsukot sang buhis kag ang mga babayi nga nagbaligya sang ila lawas.

³² Kay si Juan nga *manugbautiso* nagkadto diri kag nagatudlo sa inyo sang husto nga paagi para mangin matarong kamo, pero wala kamo nagpati sa iya. Ang mga manugsukot sang buhis kag ang mga babayi nga nagbaligya sang ila lawas nagpati sa iya. Kag bisan nakita ninyo ini, wala gid kamo nagbag-o sang inyo hunahuna kag nagpati sa iya.”

Ang Paanggid Parte sa mga Agsador (Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19)

* 21:25 Dios: sa literal, langit

³³ *Nagsiling si Jesus sa ila*, “Pamatii ninyo ang isa pa gid ka paanggid. May isa ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Ginpakudalan niya ini, kag nagpahimo siya sang buho sa dako nga bato para pulugaan sang ubas. Nagpatindog man siya sang isa ka balantayan. Pagkatapos ginpaagsahan niya ang iya talamnan kag naglakat sa malayo nga lugar.

³⁴ Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang iya mga ulipon sa mga agsador[†] sa pagkuha sang iya parte.

³⁵ Pero pag-abot didto sang mga ulipon, ginpangdakop sila sang mga agsador. Ginbunal nila ang isa, ginpatay ang isa, kag ginbato pa gid nila ang isa.

³⁶ Pagkatapos sadto nagsugo ang tag-iya sang madamo pa gid nga mga ulipon sang sa nauna. Pero amo man gihapon ang ginhimo sa ila.

³⁷ Sang ulihi ginpadala niya ang iya anak. Naghunahuna siya nga tauron nila ang iya anak.

³⁸ Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, ‘Ari na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya palanublion.’

³⁹ Gani gindakop nila siya kag gindala didto sa guwa sang talamnan kag ginpatay.”

⁴⁰ *Dayon nagpamangkot si Jesus*, “Kon magbalik ang tag-iya sang talamnan, ano bala ang iya himuon sa sadto nga mga agsador?”

⁴¹ Nagsabat sila, “Pamatyon niya atong malain nga mga agsador kag indi gid niya pagkaluoyan. Dayon paagsahan niya ang iya talamnan sa mga agsador nga magahatag sang iya parte sa kada patubas.”

⁴² Nagsiling pa si Jesus sa ila, “Wala bala ninyo ini mabasahi sa Kasulatan?

“‘Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato.

Ang Ginoo ang naghimo sini

kag makatilingala ini sa aton!’”[‡]

⁴³ *Dayon nagsiling si Jesus*, “Amo ina nga indi na kamo ang pagaharian sang Dios kundi ang katawhan nga nagatuman sang iya mga ginapahimo.

⁴⁴ Ang bisan sin-o nga mahulog sa sini nga bato mabali, pero ang mahulugan sang amo nga bato madugmok gid.”[§]

[†] **21:34** *agsador*: sa English, *tenant* [‡] **21:42** Sal. 118:22-23 [§] **21:44** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

⁴⁵ Pagkabati sang manugdumala nga mga pari kag mga Pariseo sang mga paanggid ni Jesus, naintiendihan nila nga sila ang iya ginatumod.

⁴⁶ Gani gusto na gid nila nga dakpon si Jesus, pero nahadlok sila sa mga tawo tungod kay ginakilala nila nga propeta si Jesus.

22

Ang Paanggid Parte sa Punsyon (Luc. 14:15-24)

¹ Nagtudlo liwat si Jesus sa ila paagi sa paanggid.

² Nagsiling siya, “Ang paghari sang Dios* mapaanggid sa *sini nga estorya*: May isa ka hari nga nagpreparar sang punsyon para sa kasal sang iya anak nga lalaki.

³ Ginsugo niya ang iya mga ulipon nga tawgon na ang mga tawo nga iya ginpang-imbatar. Pero ang mga inimbatar indi magtambong.

⁴ Ginsugo naman niya ang iban pa gid nga mga ulipon. Siling niya, ‘Silingon ninyo ang mga ginpang-imbatar nga naihaw ko na ang mga baka kag ang iban nga mga sapat nga akon ginpatambok kag preparado na ang pagkaon. Gani magkadto na sila diri kag magpamunsyon.’

⁵ Pero ang mga tawo nga ginpang-imbatar wala nagsapak. Ang isa nagkadto sa iya uma, kag ang isa sa iya negosyo.

⁶ Ang iban ya, gindakop nila ang mga ginsugo sang hari, ginpakahuy-an nila kag ginpatay.

⁷ Gani nangakig gid ang hari. Ginsugo niya ang iya mga soldado nga pamatyon ang nagpamatay sang iya mga ulipon kag sunugon ang ila banwa.

⁸ Dayon gintawag niya ang iya mga ulipon kag nagsiling, ‘Preparado na ang punsyon sa kasal, ugaling ang mga ginpang-imbatar indi takos.

⁹ Gani kadto na lang kamo sa mga karsada nga may madamo nga nagaagi kag imbitara ninyo ang tanan nga inyo masugata.’

¹⁰ Naglakat ang mga ulipon kag nagkadto sa mga karsada, kag ang tanan nga ila nasugata, maayo ukon malain man, ginpang-imbatar nila. Kag napuno sang tawo ang kalan-an sa punsyon.

¹¹ “Sang ulihi nagsulod ang hari kay gusto niya nga makita ang mga bisita. May nakita siya didto nga isa ka tawo nga wala nakailis sang bayo nga para sa punsyon.

* **22:2** Dios: Tan-awa ang footnote sa 3:2.

¹² Gani nagsiling ang hari sa iya, ‘Amigo, ngaa nakasulod ka diri nga wala nakasukso sang bayo nga para sa punsyon?’ Pero ang tawo wala gid nagtingog kay wala siya sang isabat.

¹³ Dayon nagsiling ang hari sa iya mga suluguon, ‘Gapusa ninyo ang iya kamot kag tiil kag ihaboy didto sa guwa sa madulom. Didto magahibi siya kag magabagrot ang iya ngipon.[†]’”

¹⁴ Pagkatapos nagsiling si Jesus, “Madamo ang ginaimbitar nga magpasakop sa paghari sang Dios, pero diutay lang ang mga ginapili nga masakop.”

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis

(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

¹⁵ Naghalin ang mga Pariseo kag nagplano sila kon paano nila madakop si Jesus paagi sa iya ginapanghambal.

¹⁶ Dayon ginsugo nila ang iban sang ila mga sumulunod kag ang pila ka miyembro sang partido ni Herodes. Nagpamangkot sila kay Jesus, “Manunudlo, nahibaluan namon nga matuod ang imo ginasugid. Ginatudlo mo ang kamatuoran parte sa kabubut-on sang Dios sa mga tawo. Kag wala ka nagapadala-dala sa mga tawo bisan sin-o pa sila.

¹⁷ Ano bala sa imo, husto bala nga *kita nga mga Judio* magbayad sang buhis sa Emperador sang Roma[‡] ukon indi?”

¹⁸ Pero nahibaluan ni Jesus ang ila malain nga tinutuyo, gani nagsiling siya sa ila, “Mga hipokrito! Ngaa bala ginati-lawan ninyo ako nga dakpon paagi sa sini nga pamangkot?

¹⁹ Abi pakitai ninyo ako sang kuwarta nga ginagamit sa pagbayad sang buhis.” Kag ginpakita nila ang kuwarta.[§]

²⁰ Nagsiling si Jesus sa ila, “Kay sin-o bala ini hitsura kag ngalan?”

²¹ Nagsabat sila, “Iya sang Emperador.” Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador ang iya sang Emperador, kag sa Dios ang iya sang Dios.”

²² Pagkabati nila sang sabat ni Jesus natingala gid sila. Gani ginbayaan na lang nila siya.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw

(Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40)

²³ Sa amo man nga adlaw may mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus. (Ini nga mga tawo wala nagapati nga may pagkabanhaw.) Nagpamangkot sila,

²⁴ “Manunudlo, nagsiling si Moises nga kon mapatay ang lalaki nga wala sila bata sang iya asawa, dapat ang iya utod

[†] **22:13** *magabagrot ang iya ngipon* siguro tungod sa kaakig ukon kasakit

[‡] **22:17** *Emperador sang Roma*: sa literal, *Cesar* [§] **22:19** *kuwarta*: sa literal, *denarius*, nga kuwarta sang mga Romano

ang magpangasawa sa nabalo para makapabata siya para sa iya utod nga napatay.*

²⁵ Karon, may pito diri anay ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagulangan nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata. Gani ang balo ginpangasawa sang sunod nga utod.

²⁶ Ini siya napatay man nga wala sila sang bata. Gani ang balo ginpangasawa naman sang ikatlo kag amo man ang natabo sa iya kag sa tanan nga mag-ulutod hasta sa ikapito.

²⁷ Sang ulihi ang babayi napatay man.

²⁸ Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sino gid siya asawa sang pito *ka mag-ulutod*, kay sila tanan nagpangasawa sa iya?"

²⁹ Nagsiling si Jesus sa ila, "Sala gid kamo, tungod nga wala kamo nakaintiendi sang Kasulatan kag sang gahom sang Dios.

³⁰ Sa adlaw sang pagkabanhaw, ang mga tawo indi na mag-asawahay tungod nga pareho na sila sang mga anghel sa langit.

³¹ Kon parte sa pagkabanhaw, wala bala ninyo mabasahi sa *Kasulatan* ang ginsiling sang Dios sa inyo nga

³² 'Ako ang Dios ni Abraham, Isaac, kag Jacob'†? *Ti buhi sila, kay* ang Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang mga buhi."

³³ Pagkabati sadto sang mga tawo natingala gid sila sang iya pagpanudlo.

Ang Labing Importante nga Sugo

(*Mar. 12:28-34; Luc. 10:25-28*)

³⁴ Pagkabati sang mga Pariseo nga ang mga Saduceo wala gid sing may mahimo kay Jesus, nagtipon sila liwat kag nagpalapit sa iya.

³⁵ Isa sang mga manunudlo sang Kasuguan ang nagpamangkot kay Jesus sa pagtilaw‡ sa iya.

³⁶ Siling niya, "Manunudlo, ano gid bala ang labing importante nga sugo sa Kasuguan?"

³⁷ Nagsabat si Jesus sa iya, "'Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bug-os mo nga tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, kag sa bug-os mo nga hunahuna.'§

³⁸ Amo ini ang labing importante nga sugo sa tanan.

³⁹ Kag ang ikaduha nga labing importante pareho man sini, 'Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.'*

⁴⁰ Ang bilog nga Kasuguan *ni Moises* kag ang mga *sinulatan sang mga* propeta napasad sa sining duha ka sugo."

* **22:24** Deu. 25:5 † **22:32** Exo. 3:6 ‡ **22:35** pagtilaw: ukon, pagdakop-dakop

§ **22:37** Deu. 6:5 * **22:39** Lev. 19:18

Ang Pamangkot Parte sa Cristo

(Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44)

⁴¹ Sa wala pa nagbululag ang mga Pariseo, nagpamangkot si Jesus sa ila,

⁴² “Ano bala ang inyo pagkilala sa Cristo? Kay sin-o bala siya kaliwat?” Nagsabat sila, “Kay David.”

⁴³ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Kon kaliwat *lang* siya ni David, ngaa si David nga gintuytuyan sang Espiritu *Santo* nagtawag sa iya nga Ginoo? Kay nagsiling siya,

⁴⁴ “Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,

Pungko diri sa akon tuo

hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.”†

⁴⁵ Kon gintawag siya ni David nga iya Ginoo, paano bala nga siya kaliwat *lang* ni David?”

⁴⁶ Wala gid sing may nakasabat kay Jesus sa iya pamangkot. Halin sadto wala na gid sing may nangahas nga magpamangkot sa iya.

23

Mag-andam sa mga Pariseo kag sa mga Manunudlo sang Kasuguan

(Mar. 12:38-39; Luc. 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Dayon naghambal si Jesus sa mga tawo kag sa iya mga sumulunod.

² Siling niya, “Ang mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo amo ang ginsaligan nga magpaathag sang Kasuguan ni Moises.

³ Gani tumana ninyo ang ila ginatudlo sa inyo, pero indi kamo magsunod sang ila ginahimo tungod kay lain ang ila ginahimo sang sa ila ginahambal.

⁴ Nagahimo sila sang mga mabudlay nga mga pagsulundan para sa mga tawo, pero wala sila nagabulig bisan diutay lang para matuman ang ila ginsugo.*

⁵ Ang tanan nga ginahimo nila pakita-kita lang sa mga tawo. Ginapalapad nila ang mga kahon-kahon nga bulutangan sang mga ginpili nga mga pulong halin sa Kasulatan nga ila ginabugkos sa ila agtang kag sa ila butkon. Kag ginapalaba pa nila ang mga gaway-gaway† sa punta sang ila mga bayo *para silingon nga mga diosnon gid sila.*

⁶ Sa mga punsyon kag sa mga simbahan, gusto gid nila nga magpungko sa mga pulungkuan nga para sa mga dungganon.

⁷ Sa mga lugar nga madamo sang tawo,‡ gusto nila nga

† 22:44 Sal. 110:1 * 23:4 pero...ginsugo: ukon, pero sila mismo wala nagatinguha bisan gamay lang sa pagtuman sa sini nga mga pagsulundan. † 23:5 gaway-gaway: sa English, tassel. Tan-awa sa Num. 15:37-39 kag Deu. 22:12. ‡ 23:7 mga lugar nga madamo sang tawo: sa literal, mga merkado

tamyawon sila kag tawgon nga mga 'Manunudlo.'

⁸ Pero kamo inyo, indi dapat magpatawag nga 'Manunudlo,' kay mag-ulutod kamo kag isa lang ang inyo manunudlo.

⁹ Indi man kamo magtawag 'Amay' sa bisan kay sin-o diri sa duta, kay isa lang gid ang inyo Amay, ang Amay nga ara sa langit.

¹⁰ Kag indi kamo magpatawag, 'Agalon,'[§] kay isa lang ang inyo agalon kag siya amo ang Cristo.

¹¹ Kon sin-o sa inyo ang nagaalagad sa iya kaupod amo ang labaw sa tanan.

¹² Ang nagapakataas sang iya kaugalingon paubuson *sang Dios*. Pero ang nagapaubos sang iya kaugalingon pataason *sang Dios*.

*Ginapakamalaot sang Dios ang Ila Pagkahipokrito
(Mar. 12:40; Luc. 11:39-42, 44, 52; 20:47)*

¹³ "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ginabalabagan ninyo ang mga tawo nga magpasakop sa paghari sang Dios. Kamo mismo indi magpasakop, kag ginapunggan pa ninyo ang mga tawo nga nagatinguha nga magpasakop.

¹⁴ "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ang inyo pagtuo sa Dios pakita-kita lang. Ginaubos ninyo kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga babayi, kag ginatabon-tabunan lang ninyo ang inyo ginahimo paagi sa malawig nga mga pagpangamuyo. Gani mas dako ang silot nga inyo pagabatunon!*

¹⁵ "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Nagakadto kamo sa bisan diin nga lugar kag nagatabok pa sa mga dagat para maconvert ninyo ang bisan isa lang ka tawo sa inyo relihiyon. Pero kon maconvert na ninyo ginahimo ninyo siya nga sobra pa sa inyo kalain kag bagay gid sa impyerno.

¹⁶ Kaluluoy kamo nga mga bulag nga manugtuytoy. Nagatudlo kamo nga, 'Kon ang tawo magsumpa sa templo, indi kinahanglan nga tumanon niya ang iya ginsumpa. Pero kon magsumpa siya sa bulawan didto sa templo, kinahanglan tumanon gid niya ang iya ginsumpa.'

¹⁷ Buang-buang kag bulag kamo. Diin ang mas importante, ang bulawan ukon ang templo nga nagapabalaan sa bulawan?

[§] **23:10** *Agalon*: ukon, *Maestro*; ukon, *Lider* * **23:14** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga tekstos.

18 Nagatudlo man kamo nga 'kon ang tawo magsumpa sa halaran, indi kinahanglan nga tumanon niya ang iya ginsumpa. Pero kon magsumpa siya sa halad nga ara sa halaran kinahanglan tumanon gid niya ang iya ginsumpa.'

19 Mga bulag gid kamo! Diin ang mas importante, ang halad ukon ang halaran nga nagapabalaan sa halad?

20 Amo ina nga kon ang tawo magsumpa sa halaran, nagsumpa siya sa halaran kag sa tanan nga halad sa halaran.

21 Kag kon ang tawo magsumpa sa templo, nagsumpa siya sa templo kag sa Dios nga nagapuyo didto.

22 Kag kon ang tawo magsumpa sa langit, nagsumpa siya sa trono sang Dios, kag sa Dios nga nagapungko didto.

23 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Nagahatag kamo sa Dios sang inyo ikanapulo bisan sa mga panakot sa pagkaon, pero ginabaliwala ninyo ang mas importante nga mga sugo parte sa matarong nga pagkabuhi, pagkamaluluy-on, kag pagkamasaligan. Maghatag kamo sang inyo ikanapulo pero indi ninyo pag-ibaliwala ang mas importante nga mga sugo.

24 Bulag gid kamo nga mga manunudlo. Nagasala kamo sang sapat-sapat sa inyo *ilimnon*, pero ginatulon ninyo ang camel.[†]

25 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Kay ginahugasan ninyo ang sa guwa *lang* nga parte sang tasa kag pinggan bilang *ritual*, pero ang sa sulod ninyo puno sang kadalok kag kahisa.[‡]

26 Bulag kamo nga mga Pariseo! Tinlui ninyo anay ang sa sulod nga parte sang tasa kag pinggan, kag ang sa guwa mangin matinlo man.[§]

27 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Pareho kamo sa mga lulubngan nga ginpintahan sang puti kag matahom tulukon sa guwa, pero sa sulod puro lang tul-an sang patay kag iban pa nga mahigko nga mga butang.

28 Pareho gid kamo sina kay kon tulukon kamo sang mga tawo daw husto man ang inyo ginahimo pero ang matuod, puro pakita-kita lang, kay sa sulod sang inyo tagipusyon malain gid kamo.

[†] 23:24 *sapat-sapat...camel*: Ang iban nga mga sapat-sapat kag mga sapat pareho sang camel ginakabig sang mga Judio nga mahigko. [‡] 23:25 *pero...kahisa*: ukon, pero ang sa sulod sini puno sang mga butang nga nakuha ninyo tungod sang inyo kadalok kag kahisa. [§] 23:26 *Tinlui...matinlo man*: buot silingon, Dapat mangin matinlo ang inyo mga hunahuna, kag mangin matinlo man ang inyo mga ginahimo kag ginahambal.

Ginpropesiya ni Jesus nga Silutan Sila
(Luc. 11:47-51)

²⁹ “Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ginapakay-o ninyo sing maayo kag ginapatahom ang lulubngan sang mga matarong kag mga propeta,

³⁰ kag nagasiling kamo, ‘Kon buhi kami sang tiyempo sang amon mga katigulangan, wala kami nagpartisipar sa ila nga pagpamatay sang mga propeta.’

³¹ Gani, ginaako ninyo nga mga kaliwat kamo sang mga tawo nga nagpamatay sang mga propeta.*

³² Sige, tapusa ninyo ang ginsuguran sang inyo mga katigulangan!

³³ Pareho kamo sa mga man-og, mga kaliwat kamo sang mga dalitan nga mga man-og. Indi gid kamo makapalagyo sa silot sa impyerno.

³⁴ Gani pamati kamo! Magapadala ako sa inyo sang mga propeta kag maalam nga mga tawo kag mga manunudlo. Ang iban sa ila pamasyon ninyo. Ipalansang ninyo sila sa krus. Kag ang iban hanuton ninyo sa inyo mga simbahan. Kag kon bisan diin nga lugar sila magpalagyo lagson ninyo.

³⁵ Amo ina nga silutan kamo sa inyo pagpamatay sa tanan nga tawo nga matarong halin kay Abel hasta kay Zacarias nga anak ni Barakia, nga inyo ginpatay sa tunga sang templo kag sang halaran.

³⁶ Sa pagkamatuod, *kamo nga mga tawo sa sini* nga hen-erasyon amo ang manabat sa sining tanan nga sala.

Nagkasubo si Jesus sa mga Taga-Jerusalem
(Luc. 13:34-35)

³⁷ “Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngaa ginabato ninyo kag ginapamatay ang mga propeta nga ginpadala *sang Dios* sa inyo? Permi ko ginahandom nga tipunon kamo *kag atipanon* pareho sang munga nga nagatipon sang iya mga piso sa idalom sang iya mga pakpak, pero indi kamo gusto sini!

³⁸ Karon, bahala kamo sa inyo kaugalingon.

³⁹ Kay indi na gid ninyo ako makita hasta sa pag-abot sang adlaw nga magasiling kamo, ‘Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala.†‡”

24

Ginpropesiya ni Jesus nga Maguba ang Templo
(Mar. 13:1-2; Luc. 21:5-6)

* **23:31** Bilang kaliwat napanubli nila ang ila malain nga ugali. † **23:39** ang iya pinadala: sa literal, ang nagakari sa ngalan sang Ginoo ‡ **23:39** Sal. 118:26

¹ Nagguwa si Jesus sa templo kag samtang nagalakat siya nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod kag gintudlo nila sa iya ang templo.

² Nagsiling si Jesus sa ila, “Tan-awa ninyo ini tanan. Sa pagkamatuod, magakalaguba ini kag wala gid sing may ma-bilin nga mga bato nga nagasalampaw.”

Mga Kagamo kag mga Paghingabot

(Mar. 13:3-13; Luc. 21:7-19)

³ Sang nagapungko si Jesus didto sa Bukid sang mga Olibo, nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod nga silahanon lang. Nagsiling sila, “Sugiri kami kon san-o matabo ang mga butang nga imo ginsiling. Kag ano bala ang tanda sang imo pagbalik diri kag sang katapusan sang sini nga panahon?”

⁴ Nagsabat si Jesus sa ila, “Mag-andam kamo nga wala sing may makapatalang sa inyo.

⁵ Kay madamo ang maga-abot kag magasiling nga sila amo ako, ang Cristo, kag madamo ang ila mapatalang.

⁶ Makabati kamo sang mga gira nga malapit sa inyo kag makabalita kamo nga didto sa malayo nagagira man. Pero indi kamo magkahadlok. Kinahanglan gid nga matabo ini, pero indi pa ini ang katapusan.

⁷ Magailinaway ang mga nasyon kag magailinaway ang mga ginharian. May maga-abot nga mga gutom kag mga linog sa nagkalain-lain nga lugar.

⁸ Ini tanan umpisa pa lang sang mga kabudlayan nga mag-aabot.

⁹ “Sa sina nga mga inadlaw dumtan kamo sang *mga tawo sa* tanan nga nasyon tungod sang inyo pagsunod sa akon. Dakpon nila kamo kag itugyan sa mga tawo nga magasilot sa inyo, kag ang iban sa inyo pagapatyon.

¹⁰ Kag kon mag-abot na ang mga paghingabot, madamo ang magatalikod sa ila pagtuo. Dumtan nila kag traiduran ang ila kapareho nga mga tumuluo.

¹¹ Magaguwa ang indi matuod nga mga propeta kag madamo ang ila patalangan.

¹² Kag tungod sang pagdugang sang kalautan, ang gugma sang madamo nga tumuluo magalas-ay.

¹³ Pero ang nagapadayon *sa pagsunod sa akon* hasta sa katapusan amo ang maluwas.

¹⁴ Kag sa wala pa maga-abot ang katapusan, iwali sa bilog nga kalibutan ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios para mahibaluan ini sang tanan nga katawhan.”

Ang Makangilil-ad nga Butang

(Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24)

15 Nagpropesiya si Propeta Daniel parte sa makangilil-ad nga butang nga mangin kabangdanan nga pabay-an *ang templo*.^{*} (Kamo nga nagabasa, intiendihon ninyo kon ano ang kahulugan sini!) Kon makita ninyo ini nga ara na sa templo,[†]

16 kamo nga ara sa Judea dapat magpalagyo sa kabukiran.

17 Ang *matabuan nga* ara sa guwa sang iya balay indi na magsulod pa sa pagkuha sang iya mga pagkabutang.

18 Ang *matabuan nga* ara sa iya uma indi na magpuli pa sa pagkuha sang iya bayo.

19 Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*.

20 Magpangamuyo kamo nga ang inyo pagpalagyo indi matabo sa tigtulugnaw ukon sa Adlaw nga Inugpahuway.

21 Kay sa sina nga tiyempo magaabot ang puwerte nga pag-antos nga wala pa gid matabo halin sang pagtuga sang kalibutan kag wala sing may matabo pa nga pareho sina hasta san-o.

22 Kon ina nga mga inadlaw wala ginpalip-ot sang *Ginoo*, wala gid sing may mabilin nga tawo. Pero tungod sang *iya kaluoy sa iya* mga pinili, palip-uton *niya* ina nga mga inadlaw.

23 “Gani kon may magsiling sa inyo, ‘Ari na ang Cristo!’ ukon ‘Didto siya!’ indi kamo magpati.

24 Kay magaguwa ang indi matuod nga mga Cristo kag ang indi matuod nga mga propeta. Magahimo sila sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang sa katuyuan nga patalangan, kon mahimo, bisan pa ang mga pinili sang *Dios*.

25 Gani tandai gid ninyo ini! Ginasugid ko na sa inyo nga daan ini nga mga butang sa wala pa matabo.

26 “Gani kon may mga tawo nga magsiling sa inyo, ‘Si Cristo ato sa kamingawan,’ indi kamo magkadto didto. Kag kon may magsiling, ‘Ara siya sa sulod,’[‡] indi gid kamo magpati.

27 Kay kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na, *makakita ang tanan tungod kay* mangin pareho ini sa kilat nga sa diin ang iya kirab makita halin sa east hasta sa west.

28 “*May hulubaton nga nagasiling*, ‘Kon diin may patay nga lawas, didto man nagatilipon ang mga uwak.’

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan

(*Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28*)

29 “Pagkatapos sang pag-antos sa sina nga tiyempo,
“‘ang adlaw magadulom,

^{*} 24:15 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 [†] 24:15 *templo*: sa literal, balaan nga lugar

[‡] 24:26 *Ara siya sa sulod*: siguro ang buot silingon, *ara siya upod sa iya sekreto nga grupo*.

ang bulan indi na magsanag,
kag ang mga bituon magakalahulog.

Ang mga butang[§] sa langit

pagapatalangon sa ila kinaandan nga alagyan.^{*,†}

³⁰ “Dayon makita sa langit ang tanda sang akon pagbalik, kag magahibi ang tanan nga katawhan sa kalibutan. Kag makita nila *ako nga* Anak sang Tawo sa mga panganod nga magaabot nga may gahom kag puwerte nga kadungganan.[‡]

³¹ Sa mabaskog nga tunog sang trumpeta suguon ko ang akon mga anghel sa pagtipon sang akon mga pinili halin sa tanan nga lugar sang kalibutan.

Ang Kahoy nga Higera

(*Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33*)

³² “Magtuon kamo sang leksyon sa kahoy nga higera. Kon ang iya mga sanga nagapanalingsing na, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang tig-ilinit.

³³ Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na ini tanan nga butang *nga akon ginasugid sa inyo*, mahibaluan ninyo nga madali na lang ako mag-abot.

³⁴ Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa mapatay ang *mga tawo sa* sini nga henerasyon.

³⁵ Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid madula *kundi matuman gid ini*.

Wala sing may Nakahibalo kon San-o gid Mabalik si Jesus

(*Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30, 34-36*)

³⁶ “Kon parte sa adlaw ukon oras sang akon pag-abot, wala gid sing may nakahibalo bisan ang mga anghel sa langit ukon *ako nga* Anak sang Dios, kundi ang Amay gid lang.

³⁷ Kon ano ang ginhimo sang mga tawo sang tiyempo ni Noe amo man ang himuon sang mga tawo kon mag-abot na *ako nga* Anak sang Tawo.

³⁸ Kay sa wala pa mag-abot ang grabe gid nga baha ang mga tawo *wala na sing iban pa nga ginapinsar kundi magpangali-pay*. Sige lang ang ila kaon, inom, kag inasawahay hasta sa adlaw nga nagsulod si Noe sa barko.

³⁹ Wala gid sila kahibalo kon ano ang matabo hasta nag-abot ang baha kag nagkalalumos sila tanan. Pareho man sini ang matabo kon *ako nga* Anak sang Tawo mag-abot na.

⁴⁰ Sa sina nga mga inadlaw, kon matabuan nga may duha ka lalaki nga nagaobra sa talamnan, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.

[§] 24:29 *butang*: sa literal, *gahom* * 24:29 *pagapatalangon...alagyan*: ukon, *uyugon* † 24:29 Isa. 13:10; 34:4 ‡ 24:30 *gahom kag puwerte nga kadungganan*: ukon, *gahom nga nagasilak gid*

41 Kag kon may duha ka babayi nga nagagaling; ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.

42 Gani magbantay kamo, kay wala kamo kahibalo kon san-o magaabot ang inyo Ginoo.

43 Tandai ninyo ini: kon nahibaluan sang tagbalay kon ano nga oras sa gab-i maabot ang makawat, sigurado nga magbantay siya para indi makasulod ang makawat sa iya balay.

44 Gani magbantay gid kamo, kay sa oras nga wala ninyo ginapaabot, *ako nga* Anak sang Tawo magaabot.

Ang Ulipon nga Masaligan

(Luc. 12:41-48)

45 “Ang masaligan kag maalam nga ulipon amo ang ginapili sang amo nga magdumala sa iya kaupod nga mga ulipon. Siya ang nagahatag sa ila sang ila pagkaon sa husto nga oras.

46 Bulahan ato nga ulipon nga sa pagbalik sang iya amo maabtan siya nga nagahimo sang iya buluhaton.

47 Sa pagkamatuod, padumalahon siya sa tanan nga pagkabutang sang iya amo.

48 Pero kaluluoy ang indi maayo nga ulipon nga sa paglakat sang iya amo magahunahuna siya nga madugay pa siya magbalik,

49 gani magasugod siya sa pagpamintas sa iya kaupod nga mga ulipon kag magaupod kaon kag inom sa mga palahubog.

50 Magaabot ang iya amo sa oras nga wala gid niya ginahunahuna

51 kag grabe ang silot nga iya agumon. § Ibutang siya sa isa ka lugar upod sa mga hipokrito. Didto may paghinibi kag pagbinagrot sang mga ngipon.”

25

Ang Paanggid Parte sa Napulo ka Dalaga

1 “Pag-abot sang sina nga adlaw,* ang paghari sang Dios† mapaanggid sa *sini nga estorya*: May napulo ka dalaga nga nagdala sang ila mga suga kay masugata sila sa nobyo nga kalaslon.

2 Ang lima sa ila maalamon kag ang lima indi maalamon.‡

3 Ang mga indi maalamon nagdala sang ila mga suga, ugaling wala sila nagdala sang reserba nga lana para kon maubos ang lana sa ila suga may inugtughong pa sila.

§ 24:51 kag grabe ang silot nga iya agumon: sa literal, kag tadtaron siya * 25:1 Pag-abot sang sina nga adlaw: siguro ang buot silingon, ang pagbalik ni Ginoong Jesus. Tan-awa ang 24:36. † 25:1 Dios: sa literal, langit ‡ 25:2 maalamon...indi maalamon: ukon, mainandamon...indi mainandamon

⁴ Ang mga maalamon nagdala man sang ila mga suga kag nagdala pa gid sang reserba nga lana sa suludlan.

⁵ Kag tungod nga madugay mag-abot ang nobyo gintuyo sila kag natulugan sila tanan.

⁶ “Sang tungang gab-i na may nagsinggit, ‘Ari na ang nobyo! Dali kamo, sugataa ninyo siya.’

⁷ Ang napulo ka dalaga nagbugtaw kag ginpreparar nila ang ila mga suga.

⁸ Dayon ang mga *dalaga nga* indi maalamon nagsiling sa mga maalamon, ‘Hatagi kami sang inyo lana kay nagapiraw na ang amon suga.’

⁹ Nagsabat sila, ‘Indi mahimo, kay kon hatagan namon kamo pareho kita nga kulangon. Magkadto na lang kamo sa mga tindahan kag magbakal sang para sa inyo.’

¹⁰ Paghalin nila para magbakal sang lana amo man ang pag-abot sang nobyo. Ang lima nga nakapreparar nag-upod sa iya sa punsyon. Pagsulod nila, ginsiradhan dayon ang puwertahan.

¹¹ “Dugay-dugay nag-abot man ang lima ka dalaga nga magbakal sang lana, kag nagpanawag, ‘Sir, sir, pasudla kami.’

¹² Pero nagsabat ang nobyo, ‘Sa pagkamatuod, wala ako makakilala sa inyo.’”

¹³ *Dayon nagsiling si Jesus*, “Amo ina nga kinahanglan nga magbantay kamo kay wala kamo kahibalo kon san-o nga adlaw ukon oras ako maabot.”

Ang Paanggid Parte sa Tatlo ka Ulipon

(Luc. 19:11-27)

¹⁴ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “*Ang paghari sang Dios ma-paanggid sa sini nga estorya: May isa ka tawo nga manuglakat sa iban nga lugar. Gani gintawag niya ang iya mga ulipon kag gintugyan sa ila ang iya kuwarta para inegosyo nila.*

¹⁵ Ang kada isa sa ila ginhatagan niya suno sa ila masarangan sa pagnegosyo. Ang isa ginhatagan niya sing 5,000, ang isa 2,000, kag ang isa pa gid ginhatagan niya sing 1,000. Dayon naglakat siya.

¹⁶ Ang ulipon nga nakabaton sang 5,000 nagnegosyo dayon kag nakaganansya siya sing 5,000.

¹⁷ Amo man ang ginhimo sang nakabaton sang 2,000, kag nakaganansya siya sing 2,000.

¹⁸ Pero ang nakabaton sang 1,000 naglakat kag nagkutkot sa duta, kag ginlubong niya ang kuwarta nga ginhatag sang iya amo *para inegosyo*.

¹⁹ “Sang ulihi nagbalik ang ila amo kag gintawag niya ang iya mga ulipon para magsuma sila sang iya kuwarta nga ginpanegosyo sa ila.

²⁰ Ang ulipon nga nakabaton sing 5,000 nagpalapit kag ginhatag niya sa iya amo ang 5,000 nga kapital pati ang 5,000 nga iya ganansya. Nagsiling siya, 'Indi bala ginhatagan mo ako sang 5,000? Ti ari ang sa akon. Nakaganansya pa gid ako sing 5,000.'

²¹ Kag nagsiling ang iya amo, 'Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka! Kag tungod nga masaligan ka kag maayo magpatikang sang diutay nga kantidad, karon itugyan ko sa imo ang mas dako pa gid nga kantidad. Dali, magkalipay ka upod sa akon!'

²² Ang ulipon nga nakabaton sing 2,000 nagpalapit man. Nagsiling siya sa iya amo, 'Indi bala nga ginhatagan mo ako sing 2,000? Ari, nakaganansya man ako sing 2,000!'

²³ Nagsiling ang iya amo, 'Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka! Kag tungod nga masaligan ka kag maayo magpatikang sang diutay nga kantidad, karon itugyan ko sa imo ang mas dako pa gid nga kantidad. Dali, magkalipay ka upod sa akon!'

²⁴ Nagpalapit man ang ulipon nga nakabaton sing 1,000. Nagsiling siya, 'Sir, nahibaluan ko nga masyado ka kaestrikto kag wala kaluoy nga tawo, kay ginakuha mo ang patubas bisan indi ikaw ang nagtanom, kag ginakuha mo ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban.

²⁵ Gani ginhadlukan ako. Amo ina nga ginlubong ko na lang sa duta ang imo kuwarta. Ari ang imo kuwarta.'

²⁶ Nagsiling ang iya amo, 'Malain ka kag matamad nga ulipon! Nahibaluan mo gali nga ginakuha ko ang patubas bisan indi ako ang nagtanom, kag ginakuha ko ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban.

²⁷ Ti ngaa wala mo pag-ibutang sa bangko ang akon kuwarta para sa akon pagbalik makuha ko ang akon kuwarta nga may saka pa?'

²⁸ *Nagsiling siya dayon sa iban pa nga mga ulipon*, 'Sige kuhaa ninyo ang iya kuwarta kag ihatag sa ulipon nga may kantidad nga 10,000.

²⁹ Kay ang bisan sin-o nga may ara hatagan pa. Pero ang wala iya, bisan ang diutay nga ara sa iya kuhaon pa.

³⁰ Ang ulipon nga wala sing pulos ihaboy ninyo sa kadudulman didto sa guwa. Didto magahibi siya kag magabagrot ang iya mga ngipon. §'

Ang Katapusan nga Paghukom

³¹ "Kon ako nga Anak sang Tawo mag-abot na bilang Hari, nga ginaupdan sang tanan nga anghel, magapungko ako dayon sa akon trono nga harianon.

§ 25:30 magabagrot ang iya mga ngipon siguro tungod sa kaakig ukon sa kasakit.

³² Ang tanan nga katawhan sa kalibutan pagatipunon para mag-atubang sa akon. Dayon tungaon ko sila sa duha ka grupo pareho sang pagseparar sang manugbantay sang sapat sa mga karnero kag mga kanding.

³³ Ang mga karnero, *nga amo ang mga matarong*, ibutang ko sa akon tuo, kag ang mga kanding, *nga amo ang mga malain*, ibutang ko sa akon wala.

³⁴ Kag bilang Hari, magasiling ako sa mga tawo sa akon tuo, 'Kamo nga ginpakamaayo sang Dios nga akon Amay, batuna ninyo ang inyo parte sa paghari *sang Dios*, nga ginpreparar para sa inyo halin pa sang pagtuga sang kalibutan.

³⁵ Kay sang gin-gutom ako ginpakaon ninyo ako, kag sang gin-uhaw ako ginpainom ninyo ako. Sang nangin pangayaw ako ginpadayon ninyo ako sa inyo balay;

³⁶ sang wala ako sang bayo ginpabayuan ninyo ako; sang nagmasakit ako gin-atipan ninyo ako; kag sang ginpriso ako ginbisitahan ninyo ako.'

³⁷ Dayon magasabat ang mga matarong sa akon tuo, 'Ginoo, san-o ka bala namon nakita nga gutom kag ginpakaon namon, ukon nauhaw kag ginpainom namon?

³⁸ San-o ka bala namon nakita nga nangin pangayaw kag ginpadayon ka namon sa amon balay, ukon wala sing bayo kag ginpabayuan namon?

³⁹ San-o ka bala namon nakita nga nagmasakit ukon napriso kag ginbisitahan namon?'

⁴⁰ Ako nga Hari magasabat, 'Sa pagkamatuod, kon ginhimo ninyo ini sa isa sang akon labing kubos nga mga utod, pareho man nga ginhimo ninyo ini sa akon.'

⁴¹ "Dayon magasiling ako sa mga tawo sa akon wala, 'Halin kamo diri sa akon, kamo nga ginpakamalaot sang Dios! Didto kamo sa kalayo nga nagadabadaba sa wala sing katapusan nga ginpreparar para sa yawa kag sa iya mga anghel.

⁴² Kay gin-gutom ako pero wala ninyo ako ginpakaon, gin-uhaw ako pero wala ninyo ako ginpainom.

⁴³ Sang pangayaw ako wala ninyo ako pagpadayuna sa inyo balay; sang wala ako bayo wala ninyo ako pagpabayui; pagmasakit ko kag sang pagkapriso ko wala ninyo ako pag-atipana.'

⁴⁴ Dayon magasabat sila, 'Ginoo, san-o ka namon nakita nga gin-gutom ukon gin-uhaw, ukon wala dalayunan, ukon wala bayo, ukon nagmasakit, ukon napriso nga wala kami nagbulig sa imo?'

⁴⁵ Kag ako nga Hari magasabat, 'Sa pagkamatuod, kon wala ninyo pagbuligi ang isa sang akon labing kubos nga mga utod, pareho lang ina nga wala ninyo ako pagbuligi.'

⁴⁶ Kag ini sila pahalिनon kag silutan sa wala sing katapusan. Pero ang mga matarong hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan.”

26

Ang Plano nga Patyon si Jesus

(Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Pagkatapos sang pagpanudlo ni Jesus sang sini nga mga butang, nagsiling siya sa iya mga sumulunod,

² “Nahibaluan ninyo nga duha na lang ka adlaw antes mag-abot ang Piesta sang Paglabay sang Anghel, kag *ako nga Anak* sang Tawo itugyan sa mga tawo para ilansang sa krus.”

³ Kag sa amo man nga oras didto sa palasyo ni Caifas nga pangulo nga pari, nagtilipon ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manugdumala sang mga Judio.

⁴ Gin-meetingan nila kon paano nila madakop si Jesus nga indi mahibaluan sang mga tawo, kag pagkatapos patyon dayon.

⁵ Nagsiling sila, “Indi ta lang pagtabuon sa piesta kay basi kon magkinagamo ang mga tawo.”

Ginbubuan si Jesus sang Pahamot sa Betania

(Mar. 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Sang didto si Jesus sa Betania, sa balay ni Simon nga *sadto anay* may delikado nga balatian sa panit,*

⁷ may nagpalapit sa iya nga isa ka babayi. May dala siya nga tibod-tibod nga may sulod nga malahalón gid nga pahamot. Samtang nagakaon si Jesus ginbubuan niya sang pahamot ang ulo ni Jesus.†

⁸ Pagkakita sadto sang iya mga sumulunod nangakig sila kag nagsiling, “Ngaa ginausikan lang niya ina?”

⁹ Sarang kuntani mabaligya ina sa dako nga kantidad kag ang iya bili ihatag sa mga imol!”

¹⁰ Nahibaluan ni Jesus kon ano ang ila ginhambal, gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa ginahilabtan ninyo siya? Maayo ining iya ginhimo sa akon.

¹¹ Ang mga imol permi ninyo makaupod, pero ako indi ninyo permi makaupod.

¹² Ginbubuan niya sang pahamot ang akon lawas bilang pagpreparar sa akon lubong.

¹³ Sa pagkamatuod, bisan diin iwali ang Maayong Balita sa bilog nga kalibutan, ang iya ginhimo sa akon isugid man bilang handumanan sa iya.”

* **26:6** *delikado nga balatian sa panit*: Tan-awa ang footnote sa 8:2. † **26:7** Siguro ginhimo niya ini bilang pagpadungog kay Jesus.

Nagsugot si Judas nga Itugyan si Jesus

(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

¹⁴ Karon, ang isa sang dose *ka apostoles* nga ginatawag Judas Iscariote[‡] nagkadto sa manugdumala nga mga pari.

¹⁵ Nagsiling siya sa ila, “Pila ang inyo ibayad sa akon kon itugyan ko sa inyo si Jesus?” Ginhatagan nila dayon si Judas sing 30 ka bilog nga pilak.

¹⁶ Kag halin sadto nagpangita siya sing kahigayunan kon paano niya matugyan si Jesus sa ila.

Nagsugid si Jesus nga Itugyan Siya

(Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

¹⁷ Sang nahauna nga adlaw sang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok, nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpamangkot, “Sa diin ang imo gusto nga magpreparar kami sang panyapon sa Piesta sang Paglabay sang Anghel?”

¹⁸ Nagsabat si Jesus sa ila, “Kadto kamo sa siyudad sang *Jerusalem*, didto sa tawo nga akon ginsugid sa inyo, kag silingon ninyo siya, ‘Nagsiling ang Manunudlo nga nag-abot na ang oras nga pagapatyon siya, kag gusto niya nga magselebrar sang Piesta sang Paglabay sang Anghel diri sa imo balay kaupod sang iya mga sumulunod.’”

¹⁹ Gintuman sang mga sumulunod ang ginsugo ni Jesus, kag ginpreparar nila didto ang panyapon para sa piesta.

²⁰ Sang sirom na, nagpanyapon si Jesus kag ang dose *ka apostoles*.

²¹ Samtang nagakaon sila, nagsiling si Jesus, “Sa pagkamuod, ang isa sa inyo magatraidor sa akon.”[§]

²² *Pagkabati sang mga apostoles*, nagkasubo gid sila kag nagbulos-bulos sila pamangkot sa iya, “Ginoo, indi ako, di bala?”

²³ Nagsabat si Jesus sa ila, “Ang isa nga nagsawsaw sang *tinapay* sa yahong upod sa akon amo ang magatraidor sa akon.

²⁴ *Ako nga Anak* sang Tawo pagapatyon suno sa ginasing sang Kasulatan, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon. Maayo pa para sa iya nga wala siya natawo.”

²⁵ Dayon nagsiling si Judas nga traidor, “Manunudlo, indi ako, di bala?” Nagsabat si Jesus sa iya, “Ikaw ang nagsiling sina.”

Ang Balaan nga Panihapon

(Mar. 14:22-26; Luc. 22:14-20; 1 Cor. 11:23-25)

[‡] **26:14** *Judas Iscariote*: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot*. [§] **26:21** *magatraidor sa akon*: buot silingon, *magatugyan sa akon sa akon mga kaaway*

26 Samtang nagakaon sila, nagkuha si Jesus sang tina-pay. Ginpasalamatan niya ini sa *Dios* kag ginpamihak-pihak. Dayon ginhatag niya sa iya mga sumulunod kag nagsiling, “Kuha kamo kag magkaon, amo ini ang akon lawas.”

27 Pagkatapos nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa *Dios*, kag ginhatag sa ila nga nagsiling, “Tanan kamo mag-inom sini,

28 tungod nga amo ini ang akon dugo nga iula para mapatawad ang mga sala sang madamo nga tawo. Ini nagapamatuod nga may bag-o na nga kasugtanan ang *Dios* sa mga tawo.

29 Sugiran ko kamo, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin sa ubas hasta sa adlaw nga magainom ako sang bag-o nga klase sang ilimnon kaupod ninyo sa paghari sang akon Amay.”

30 Dayon nagkanta sila sang mga pagdayaw sa *Dios*, kag pagkatapos nagkadto sila sa Bukid sang mga Olibo.

Ginpropesiya ni Jesus nga Ipanginwala Siya ni Pedro
(*Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Juan 13:36-38*)

31 Nagsiling si Jesus sa ila, “Karon sa gab-i tanan kamo magabiya sa akon, kay nagsiling ang *Dios* sa Kasulatan, ‘Patyon ko ang manugbantay sang mga karnero, kag magaalaplaag ang mga karnero.’* ”

32 Pero sa tapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa inyo didto sa Galilea.”

33 Nagsiling si Pedro kay Jesus, “Bisan sila tanan magbiya sa imo, ako indi gid!”

34 Nagsiling si Jesus sa iya, “Sa pagkamatuod, sa sini nga gab-i, sa wala pa makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”

35 Nagsabat si Pedro, “Indi ko gid ikaw ipanginwala bisan patyon pa nila ako upod sa imo!” Amo man ang ginsiling sang tanan nga sumulunod.

Nagpangamuyo si Jesus sa Getsemane
(*Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46*)

36 Dayon nagkadto sila sa lugar nga ginatawag Getsemane. Pag-abot nila didto, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Magpungko kamo diri samtang nagapangamuyo ako didto sa ulo-unhan.”

37 Gindala niya si Pedro kag ang duha ka anak ni Zebedee. Natublag kag nagpangalisod gid si Jesus.

38 Kag nagsiling siya sa ila, “Daw sa mapatay ako sa kalisod. Pabilin kamo diri kag magpulaw upod sa akon.”

* 26:31 Zac. 13:7

³⁹ Dayon nagkadto pa gid siya sa ulo-unhan; nagluhod siya kag nagpangamuyo. Siling niya, “Amay, kon mahimo ilikaw ang pag-antos nga nagaabot sa akon. Pero indi ang akon luyag ang dapat matuman kundi ang imo.”

⁴⁰ Pagbalik niya sa iya *tatlo ka* sumulunod naabtan niya sila nga nagakatulog. Nagsiling siya kay Pedro, “Indi gid bala kamo makapulaw upod sa akon bisan isa lang ka oras?”

⁴¹ Magpulaw kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang temtasyon. Luyag sang *inyo* espiritu nga *mag-sunod* ugaling maluya ang *inyo* lawas.”

⁴² Naglakat liwat si Jesus sa ulo-unhan kag nagpangamuyo, “Amay, kon kinahanglan nga atubangon ko ang pag-antos nga ini, ang imo kabubut-on amo ang matuman.”

⁴³ Nagbalik siya liwat sa iya mga sumulunod kag naabtan naman niya sila nga nagakatulog, kay natuyo gid sila.

⁴⁴ Sa liwat ginbayaan sila ni Jesus, naglakat siya sa ulo-unhan kag nagpangamuyo. Ikatlo na niya ini nga pagpangamuyo kag amo man gihapon nga pangamuyo.

⁴⁵ Dayon nagbalik siya sa iya mga sumulunod kag nagsiling, “Nagakatulog pa bala kamo gihapon kag nagapahuway-huway? Pamati! Amo na ini ang tion nga *ako nga* Anak sang Tawo itugyan sa mga makasasala!

⁴⁶ Dali na! Ari na ang tawo nga magatraidor sa akon!”

Ang Pagdakop kay Jesus

(Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴⁷ Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot si Judas nga isa sa dose *ka apostoles*. Kaupod niya ang madamo nga tawo nga may dala nga mga espada kag mga inuglampos. Ginsugo sila sang manugdumala nga mga pari kag mga manugdumala sang mga Judio.

⁴⁸ Nakasiling na nga daan ang traidor *nga si Judas* sa mga manugdakop kon ano ang iya senyales: “Ang tawo nga akon halukan amo ang inyo ginapangita. Dakpa ninyo siya.”

⁴⁹ Gani pag-abot ni Judas, nagderetso siya kay Jesus kag nagsiling, “Manunudlo, maayong gab-i.” Kag ginhalukan niya siya.

⁵⁰ Nagsiling si Jesus sa iya, “Amigo, sige, himua na kon ano ang imo ginkadto diri.” Ginpalapitan nila si Jesus kag gindakop.

⁵¹ Ang isa sang mga kaupod ni Jesus naggabot sang iya espada kag ginlabo niya ang ulipon sang pangulo nga pari kag nautod ang dulunggan sini.

⁵² Nagsiling si Jesus sa iya, “Ibalik sa tagob ang imo espada! Ang nagagamit sang espada sa espada man mapatay.

⁵³ Wala ka siguro kahibalo nga sarang ako makapangayo sing bulig sa akon Amay kag sa gilayon padal-an niya ako sing dose ka batalyon nga mga anghel?

⁵⁴ Ugaling kon himuon ko ina, paano matuman ang Kasulatan nga amo ini ang kinahanglan matabo?"

⁵⁵ Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, "Ano, tulisan bala ako nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga espada kag mga inuglampos sa pagdakop sa akon? Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo. Ti ngaa wala ninyo ako pagdakpa?

⁵⁶ Pero ini tanan nagakalatabo para matuman ang ginsulat sang mga propeta sa Kasulatan." Dayon ginbayaan siya sang iya mga sumulunod kag nagpalagyo sila tanan.

Gindala si Jesus sa Korte

(Mar. 14:53-63; Luc. 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dayon gindala si Jesus sang mga nagdakop sa iya sa *balay ni Caifas* nga pangulo nga pari. Nagtilipon didto ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga manugdumala sang mga Judio.

⁵⁸ Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad kay Jesus. Nagsulod siya sa ugsaran sang balay sang pangulo nga pari kag nagpungko upod sa mga guwardya para makita niya kon ano ang matabo kay Jesus.

⁵⁹ Ang manugdumala nga mga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio nagpangita sang mga butig nga ebidensya kontra kay Jesus para ipapatay nila siya.

⁶⁰ Pero bisan madamo ang nagpalapit kag nagsugid sang butig kontra kay Jesus, wala sila sing may nakita *nga ebidensya para ipapatay siya*. Sang ulihi may duha ka tawo nga nagpalapit

⁶¹ kag nagsiling sila, "Nabatian namon ini nga tawo nga nagsiling, 'Sarang ko maguba ang ini nga templo sang Dios kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon ko liwat!'"

⁶² Gani nagtindog ang pangulo nga pari kag nagpamangkot kay Jesus, "Wala ka bala sing isabat sa sini nga mga akusasyon kontra sa imo?"

⁶³ Wala gid nagsabat si Jesus. Nagsiling liwat ang pangulo nga pari, "Sugiri kami sa atubangan sang buhi nga Dios. Ikaw bala ang Cristo nga Anak sang Dios?"

⁶⁴ Nagsiling si Jesus sa iya, "Ginasiling mo. Kag sugiran ko kamo, halin subong makita ninyo *ako nga Anak sang Tawo nga nagapungko sa tuo sang Makagagahom nga Dios*, kag makita man ninyo ako sa mga panganod sa kalangitan nga nagabalik *diri sa kalibutan*."

⁶⁵ Pagkabati sadto sang pangulo nga pari gin-gisi niya ang iya bayo *sa kaakig* kag nagsiling, “Gin-insulto niya *ang Dios!* Indi na kinahanglan sang mga testigo! Nabatian ninyo ang pag-insulto niya *sa Dios.*”

⁶⁶ Ano bala sa inyo?” Nagsabat sila, “Dapat siya patyon.”

⁶⁷ Dayon ginduplaan nila siya sa guya kag ginsumbag, kag ang mga nagtampa sa iya

⁶⁸ nagsiling, “Kon ikaw ang Cristo, pakta abi kon sin-o ang nagtampa sa imo.”

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus

(*Mar. 14:66-72; Luc. 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Si Pedro didto pa sa ugsaran nga nagapungko. May nagpalapit sa iya nga babayi nga suluguon sang pangulo nga pari kag nagsiling, “Indi bala kaupod ka man ni Jesus nga taga-Galilea?”

⁷⁰ Pero ginpanginwala ni Pedro ini sa tanan nga tawo didto sa guwa. Siling niya, “Wala ako kahibalo kon ano ang imo ginahambal.”

⁷¹ Dayon nagkadto siya sa may puwertahan. Nakita siya sang isa naman ka suluguon nga babayi, kag nagsiling sa mga tawo didto, “Ini nga tawo kaupod man ni Jesus nga taga-Nazaret.”

⁷² Sa liwat ginpanginwala ini ni Pedro kag nagsiling, “Ginsumpa ko, wala ako kakilala sa tawo nga inyo ginasing!”

⁷³ Sa wala madugay nagpalapit kay Pedro ang mga tawo didto kag nagsiling, “Kaupod ka gid ni Jesus, kay ang imo panghambal pareho sa iya.”

⁷⁴ Pero nagpanumpa gid si Pedro nga nagasing, “Bisan mapatay pa ako, wala gid ako kakilala sa tawo nga inyo ginasing.” Dayon nagpamalo ang manok,

⁷⁵ kag nadumduman ni Pedro ang ginsiling ni Jesus sa iya, “Sa wala pa makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.” Dayon nagguwa siya kag naghilibion.

27

Gindala si Jesus kay Pilato

(*Mar. 15:1; Luc. 23:1-2; Juan 18:28-32*)

¹ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nag-meeting ang tanan nga manugdumala nga mga pari kag ang mga manugdumala sang mga Judio kon ano ang ila himuon para ipapatay si Jesus.

² Gin-gapos nila siya kag gindala didto kay Gobernador Pilato* para itugyan sa iya.

* **27:2** *Pilato*: Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

Ang Kamatayon ni Judas
(Bin. 1:18-19)

³ Pagkahibalo ni Judas nga traidor nga si Jesus ginsentsyahan na nga patyon, ginbasol niya ang iya kaugalingon. Nagkadto siya sa manugdumala nga mga pari kag manugdumala nga mga Judio para iuli ang 30 ka bilog nga pilak.

⁴ Nagsiling siya, “Nakasala ako tungod nga gintugyan ko sa inyo ang tawo nga wala sing sala.” Nagsabat sila, “Ano ang amon labot? Imo ina salabton!”

⁵ Ginpilak ni Judas ang kuwarta didto sa sulod sang templo. Dayon nagguwa siya kag ginbitay niya ang iya kaugalingon.

⁶ Ginpamulot sang manugdumala nga mga pari ang kuwarta kag nagsiling, “Bawal ini ibutang sa bulutangan sang kuwarta sa templo tungod kay amo ini ang kuwarta nga ginbayad para ipapatay ang isa ka tawo.”

⁷ Nagsugtanay sila nga ang kuwarta ibakal sang duta sang manughimo sang kolon para himuon nila nga lulubngan para sa mga indi Judio.

⁸ Amo ina nga hasta subong ang duta nga ato ginatawag nga “Duta sang Dugo.”†

⁹ Sa sadto nga hitabo natuman ang ginpropesiya ni Propeta Jeremias nga nagsiling, “Ginkuha nila ang 30 ka bilog nga pilak nga ginkasugtan sang mga kaliwat ni Israel nga ibakal sa iya,

¹⁰ kag ang kuwarta ginbakal nila sang duta sang manughimo sang kolon, suno sa ginsugo sa akon sang Ginoo.”‡

Gin-imbistigar ni Pilato si Jesus
(Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Karon, sang didto na si Jesus kay Pilato ginpamangkot siya ni Pilato, “Ikaw bala ang hari sang mga Judio?” Nagsabat si Jesus, “Ginasiling mo.”

¹² Pero wala siya magsabat sa mga akusasyon sang manugdumala nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio.

¹³ Gani nagsiling si Pilato sa iya, “Ngaa bala wala ka nagasabat sa ila mga akusasyon kontra sa imo?”

¹⁴ Pero wala gid nagsabat si Jesus bisan isa ka tinaga, gani natingala gid ang gobernador.

Ginsentsyahan si Jesus nga Patyon
(Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

† 27:8 Duta sang Dugo: Amo ina ang tawag sa duta tungod nga ang kuwarta nga ginbakal sa sini nga duta amo ang ginbayad para ipapatay si Jesus. ‡ 27:10 Zac. 11:12-13; Jer. 19:1-13; 32:6-9

15 Kinabatasan sang gobernador nga kada Piesta sang Paglabay sang Anghel nagahilway siya sang isa ka priso nga ginapangayo sang mga tawo.

16 Sang sadto nga tion, may isa ka bantog nga priso nga ang iya ngalan si Barabas.

17 Sang nagatipon ang mga tawo, nagpamangkot si Pilato, “Sin-o ang inyo gusto nga akon buy-an, si Barabas ukon si Jesus nga ginatawag nga Cristo?”

18 Nahibaluan ni Pilato nga nahisa ang mga manugdumala kay Jesus, amo gani nga gin-akusar nila si Jesus sa iya.

19 Samtang nagapungko si Pilato sa hukmanan, ginpasuguan siya sang iya asawa nga nagasiling, “Indi mo paghilabtan inang matarong nga tawo, kay kagab-i indi gid ako mapahamtang tungod sa akon damgo parte sa iya.”

20 Pero ang ginhimo sang manugdumala nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio, ginsutsot nila ang mga tawo nga si Barabas ang ila pangayuon nga buy-an kag ipapatay si Jesus.

21 Gani nagpamangkot liwat ang gobernador, “Sin-o sa duha nga ini ang inyo gusto nga akon buy-an?” Nagsabat sila, “Si Barabas!”

22 Nagsiling si Pilato, “Ti ano karon ang akon himuon kay Jesus nga ginatawag Cristo?” Nagsabat sila tanan, “Ilansang siya sa krus!”

23 Nagpamangkot si Pilato sa ila, “Ngaa, ano bala nga sala ang iya nahimo?” Pero gintuduhan pa gid gani nila singgit, “Ilansang siya sa krus!”

24 Sang pagkakita ni Pilato nga wala na siya sing may mahimo kay basi magkinagamo ang mga tawo, nagpakuha siya sang tubig kag nagpanghinaw sa atubangan sang mga tawo. Nagsiling siya, “Wala ako sang labot sa kamatayon sang sini nga tawo. Inyo ina salabton! Limpyo ang akon kamot.”

25 Nagsabat ang mga tawo, “Kami kag ang amon mga anak amo ang manabat sang iya kamatayon!”

26 Dayon ginbuy-an ni Pilato si Barabas. Pero si Jesus ginpahanot niya kag gintugyan sa *mga soldado* para ilansang sa krus.

*Ginyaguta sang mga Soldado si Jesus
(Mar. 15:16-20; Juan 19:2-3)*

27 Dayon gindala sang mga soldado si Jesus sa sulod sang palasyo sang gobernador, kag ginpatipon didto sa iya ang bilog nga batalyon sang mga soldado.

28 Gin-ubahan nila siya kag ginsukluban sang kapa nga pula.

²⁹ Pagkatapos naghimo sila sang korokorona nga tunukon kag ginsuksok ini sa ulo ni Jesus. Ginpakaptan nila sa iya tuo nga kamot ang bulobaston *nga pareho sang iya sang hari*. Dayon nagluhod-luhod sila sa iya kag nagyaguta nga nagasiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio!”

³⁰ Ginduplaan nila siya kag ginkuha ang ginakaptan niya nga bulobaston kag ginlampos sa iya ulo.

³¹ Sa tapos sang ila pagyaguta, gin-uba nila ang kapa kag ginsuksukan nila siya liwat sang iya bayo. Dayon gindala nila siya sa guwa *sang siyudad* para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus

(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Sang nagapaguwa pa lang sila *sa siyudad*, may nasugata sila nga tawo nga si Simon nga taga-Cyrene. Ginpilit nila siya nga magpas-an sang krus ni Jesus.

³³ Pag-abot nila sa lugar nga ginatawag Golgota (nga kon sayuron, lugar sang bagol), §

³⁴ ginhatagan nila si Jesus sang bino nga may simbog nga mapait. Pero pagkatilaw niya sadto, wala niya pag-imna.

³⁵ Dayon ginlansang nila siya sa krus, kag ginpartida nila ang iya mga bayo paagi sa paggabet-gabet.

³⁶ Pagkatapos sadto nagpungko sila kag nagbantay sa iya.

³⁷ Sa ibabaw sang iya ulo nagbutang sila sang karatula. Gin-sulat nila didto ang akusasyon kontra sa iya nga nagasiling:
AMO INI SI JESUS NGA HARI SANG MGA JUDIO.

³⁸ May duha man didto ka tulisan nga ginlansang sa krus upod kay Jesus. Ang isa sa tuo niya kag ang isa sa wala.

³⁹ Ang mga tawo nga nagaalagid didto nagalungo-lungo nga nagainsulto kag nagayaguta kay Jesus.

⁴⁰ Siling nila, “Ikaw nga nagasiling nga gub-on mo ang templo kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon mo liwat, luwasa ang imo kaugalingon! Kon ikaw ang Anak sang Dios, panaog ka sa krus!”

⁴¹ Pareho man sina ang yaguta sang manugdumala nga mga pari, mga manunudlo sang Kasuguan, kag mga manugdumala sang mga Judio.

⁴² Nagsiling sila, “Ginluwas niya ang iban, pero indi siya makaluwas sang iya kaugalingon! Indi bala hari siya kuno sang Israel? Kon makapanaog siya sa krus, matuo kita sa iya.

⁴³ Nagasiling siya nga nagasalig siya sa Dios. Ti, tan-awon ta kon gusto siya sang Dios nga luwason, kay siling man niya ang Anak siya sang Dios!”

§ 27:33 *lugar sang bagol*: siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto.

44 Kag pareho man sina ang pagyaguta sa iya sang mga tulisan nga ginlansang upod sa iya.

Ang Pagkapatay ni Jesus

(Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Sugod sang alas dose sang udto, nagdulom ang bug-os nga duta sa sulod sang tatlo ka oras.

46 Pag-alas tres sang hapon nagsinggit si Jesus sing mabaskog, “*Eli, Eli, lema sabactani?*” nga kon sayuron, “Dios ko, Dios ko, ngaa ginpabay-an mo ako?”*

47 Pagkabati sang iban nga nagatilindog didto nagsiling sila, “Ginatawag niya si Elias!”

48 May isa ka tawo didto nga nagdalagan kag nagkuha sang espongha.† Gintusmog niya ini sa maaslom nga bino kag gintakod sa *punta sang* tukon kag gintunghol sa baba ni Jesus para supsupon niya.

49 Pero ang iban nagsiling, “Pabay-i lang siya! Tan-awon ta kon maabot si Elias sa pagluwas sa iya.”

50 Liwat nagsinggit sing mabaskog si Jesus kag nabugto ang iya ginhawa.

51 Sa amo man nga oras, napihak ang kurtina sa sulod sang templo sa Jerusalem halin sa ibabaw paidalom. Naglinog, kag ang mga bato nagkalabuka,

52 hasta ang mga lulubngan nagkalaabri. Madamo nga katawhan sang Dios nga patay na ang nagkalabanhaw.

53 Nagguwa sila sa ila mga lulubngan, pagkatapos nga nabanhaw si Jesus. Dayon nagsulod sila sa balaan nga siyudad *sang Jerusalem* kag madamo nga tawo ang nakakita sa ila.

54 Ang kapitan kag ang mga soldado nga nagabantay kay Jesus kinulbaan gid sang mabatyagan nila ang paglinog kag sang makita nila ang mga nagkalatabo. Nagsiling sila, “Matuod gid nga siya amo ang Anak sang Dios!”

55 Sa ulo-unhan may madamo nga babayi nga nagatan-aw sa nagakalatabo. Ini sila ang nagsunod kag nag-atipan kay Jesus halin pa sa Galilea.

56 Kaupod nila si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga iloy ni Santiago kag ni Jose, kag ang asawa ni Zebedee.

Ang Paglubong kay Jesus

(Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Pagkahapon may nag-abot nga isa ka manggaranon nga tawo nga taga-Arimatea. Ang iya ngalan si Jose kag nangin sumulunod siya ni Jesus.

58 Ginkadtuan niya si Pilato kag ginpangayo ang bangkay ni Jesus. Dayon nagmando si Pilato nga ihatag sa iya.

* 27:46 Sal. 22:1 † 27:48 *espongha*: sa English, *sponge*

⁵⁹ Ginkuha ni Jose ang bangkay ni Jesus kag ginsamburan niya sang bag-o nga tela nga linen.

⁶⁰ May bag-o nga lulubngan si Jose nga gin-guhab sa banglid nga iya ginpahimo para sa iya kaugalingon. Didto niya ginbutang ang bangkay ni Jesus. Dayon ginpaligid niya ang dako nga bato sa pagtakop sang puwertahan sang lulubngan. Pagkatapos naglakat siya.

⁶¹ Nagpabilin didto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa gid ka Maria. Nagapungko sila nga nagaatubang sa lulubngan.

Ginpaguardyahan ang Lulubngan

⁶² Sang sunod nga adlaw, adlaw ato nga Sabado, nagkadto ang manugdumala nga mga pari kag ang mga Pariseo kay Pilato.

⁶³ Nagsiling sila, “Halangdon nga Gobernador, nadumdu-man namon nga sang buhi pa atong manugpatalang, nagsil-ing siya nga mabanhaw siya kuno pagkaligad sang tatlo ka adlaw.

⁶⁴ Gani maayo siguro pabantayan mo ang lulubngan niya sa sulod sang tatlo ka adlaw, kay basi kon ang iya bangkay kawaton sang iya mga sumulunod kag dayon ipanugid nila sa mga tawo nga nabanhaw siya. Kag kon matabo ining kabutigan mangin mas malain pa ini sang sa nahauna.”

⁶⁵ Nagsiling si Pilato sa ila, “May mga guwardya kamo. Kamo mismo ang magpabantay suno sa inyo nahibaluan.”

⁶⁶ Gani nagkadto sila sa lulubngan, kag ginmarkahan nila ang bato *nga nagatakop sa lulubngan* para mahibaluan nila kon may nagbukas. Dayon ginbilin nila didto ang ila mga guwardya.

28

Nabanhaw si Jesus

(Mar. 16:1-10; Luc. 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Sang kaagahon sang Domingo, pagkatapos sang Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa ka Maria didto sa lulubngan kay gusto nila magtan-aw.

² Karon, gulpi lang nga naglinog sing mabaskog, kay ang anghel sang Ginoo halin sa langit nagpaligid sang bato *nga nagatakop sa lulubngan* kag ginpungkuan niya dayon ini.

³ Ang iya hitsura masyado kasilaw nga daw kilat, kag ang iya bayo maputi gid kaayo.

⁴ Ang mga guwardya *sang lulubngan* nagkulurog sa kahad-lok kag nagkalatumba nga daw sa mga patay.

⁵ Nagsiling ang anghel sa mga babayi, “Indi kamo magkahadlok. Nahibaluan ko kon ngaa nagkadto kamo diri. Gina-pangita ninyo si Jesus nga ginlansang sa krus.

⁶ Wala na siya diri, kay nabanhaw siya pareho sang iya ginsiling sa inyo. Dali kamo diri, tan-awa ninyo ang ginhamyangan sa iya.”

⁷ *Pagkatapos sadto nagsiling ang anghel sa ila*, “Kadto kamo gilayon sa iya mga sumulunod, kag sugiri ninyo sila nga nabanhaw na siya, kag mauna siya sa inyo didto sa Galilea. Didto ninyo siya makita. Indi ninyo pagkalimtan ang ginsugid ko nga ini sa inyo.”

⁸ Gani dali-dali sila nga naghalin didto sa lulubngan. Bisan hinadlukan sila, nalipay gid sila sa *ginbalita sa ila sang anghel*. Kag nagdalagan sila para sugiran ang mga sumulunod ni Jesus.

⁹ Dugay-dugay nasugata nila si Jesus nga nagapangamusta sa ila. Dayon nagpalapit sila kay Jesus kag nagluhod sa iya. Ginhakos nila ang tiil ni Jesus kag nagsimba sila sa iya.

¹⁰ Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo magkahadlok. Kad-tui ninyo ang akon mga utod* kag silingon ninyo sila nga magkadto didto sa Galilea. Didto makita nila ako.”

Ang Sugid sang mga Guwardya

¹¹ Paghalin sang mga babayi sa lulubngan, ang iban nga mga guwardya naglakat man kag nagkadto sa siyudad kag ginsugid nila sa manugdumala nga mga pari ang tanan nga natabo didto sa lulubngan.

¹² Gani nag-meeting ang manugdumala nga mga pari kau-pod ang mga manugdumala sang mga Judio. Nagkasugot sila nga hatagan nila sang madamo nga kuwarta ang mga soldado para indi sila magsugid kon ano gid ang matuod nga natabo.

¹³ Gintudluan nila ang mga soldado kon ano ang ila isugid sa mga tawo. Nagsiling sila, “Sugiran ninyo ang mga tawo nga samtang nagakatulog kamo kagab-i, nag-abot ang iya mga sumulunod kag ginkuha nila ang bangkay ni Jesus.

¹⁴ Kon mabatian ini sang gobernador kami ang bahala nga magpaathag sa iya para indi kamo maano.”

¹⁵ Gani ginbaton nila ang kuwarta kag gintuman nila ang ginsiling sa ila. Gani hasta subong amo ini nga estorya ang ginapalapnag sang mga Judio.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod

(*Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Juan 20:19-23; Bin. 1:6-8*)

¹⁶ Karon, nagkadto ang onse ka sumulunod ni Jesus didto sa Galilea, sa bukid nga iya ginsiling sa ila.

* **28:10** mga utod: buot silingon, ang mga sumulunod ni Jesus. Tan-awa sa bersikulo 16.

¹⁷ Pagkakita nila sa iya nagsimba sila sa iya, pero ang iban nagpangduhaduha *kon si Jesus gid bala ang ila nakita.*

¹⁸ Nagpalapit si Jesus sa ila kag nagsiling, “Ginhatag sa akon ang tanan nga gahom sa langit kag sa duta.

¹⁹ Gani kadtui ninyo ang tanan nga katawhan kag himuon ninyo sila nga akon mga sumulunod. Bautisohan ninyo sila sa ngalan sang Amay, sang Anak, kag sang Espiritu Santo.

²⁰ Tudlui ninyo sila nga tumanon ang tanan nga akon ginsugo sa inyo. Dumdumon ninyo nga kaupod ninyo ako permi hasta sa katapusan sang sini nga panahon.”

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Marcos

*Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso
(Mat. 3:1-12; Luc. 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹ Amo ini ang Maayong Balita parte kay Jesu-Cristo nga Anak sang Dios. Nagsugod ini

² sang matuman ang ginsulat ni Propeta Isaias *parte sa ginhambal sang Dios sa iya Anak nga nagasiling*, “Ipadala ko ang akon mensahero una sa imo sa pagpreparar sang imo alagyan.*

³ Magawali siya sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya*, ‘Ipreparar ninyo ang alagyan para sa Ginoo. Tatlunga ang dalan nga iya pagaagyan.’”†

⁴ *Kag natuman ini sang pag-abot ni Juan nga manugbautiso* didto sa kamingawan, nga sa diin nagwali siya sa mga tawo nga magpabautiso sila sa pagpakita sang ila paghinulsol para mapatawad ang *ila* mga sala.

⁵ Madamo gid nga mga tawo ang nagkadto kay Juan halin sa Jerusalem kag sa bilog nga *probinsya sang Judea*. Gintuad nila ang ila mga sala kag ginbautisohan sila ni Juan sa Suba sang Jordan.

⁶ Ang bayo ni Juan hinimo halin sa bulbol sang camel, kag ang iya paha panit. Ang iya ginakaon apan kag honey.

⁷ Amo ini ang iya ginapahibalo: “May magaabot nga naga-sunod sa akon nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako takos nga mangin iya ulipon.”‡

⁸ *Nagsiling pa gid siya*, “Ako nagabautiso sa inyo sa tubig, pero siya magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo.”

*Ang Pagbautiso kag Pagtentar kay Jesus
(Mat. 3:13-4:11; Luc. 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Sang sadto nga tion, nag-abot si Jesus halin sa Nazaret nga sakop sang Galilea, kag nagpabautiso siya kay Juan sa *Suba sang Jordan*.

¹⁰ Pagtakas ni Jesus sa tubig, nakita niya dayon nga nag-abri ang langit, kag naghugpa sa iya ang Espiritu Santo sa dagway sang pating.

* 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 Isa. 40:3 ‡ 1:7 *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon*: sa literal, *indi gani ako takos nga magduko sa paghubad sang higit sang iya sandalyas*.

¹¹ Kag may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasil-ing, “Ikaw ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa imo.”

¹² Sa gilayon ginpakadto siya sang Espiritu Santo sa kamin-gawan.

¹³ Kag didto siya nagtiner sa sulod sang 40 ka adlaw nga ginatentar ni Satanas. May mapintas nga mga sapat didto, pero ginbuligan siya sang mga anghel.

Gintawag ni Jesus ang Apat ka Mangingisda

(Mat. 4:12-22; Luc. 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Sang napriso si Juan nga manugbautiso, nagkadto si Jesus sa Galilea kag nagwali sang Maayong Balita nga halin sa Dios.

¹⁵ Nagsiling siya, “Nag-abot na ang tion nga ginpropesiya sang mga propeta sang una. Malapit na ang paghari sang Dios. Gani maghinulsol kamo sa inyo mga sala kag magtuo sa Maayong Balita.”

¹⁶ Isa sadto ka adlaw, sang nagalakat si Jesus sa higad sang Dagat* sang Galilea, nakita niya ang mag-utod nga si Simon kag si Andres nga nagaladlad sang pukot. Mga mangingisda sila.

¹⁷ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sunod kamo sa akon kag himuon ko kamo nga mga mangingisda sang mga tawo.”

¹⁸ Sa gilayon ginbayaan nila ang ila mga pukot kag nag-sunod sa iya.

¹⁹ Pagkatapos sadto, nagpadayon si Jesus sa paglakat, kag sa unhan nakita niya ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan nga mga anak ni Zebedee. Ara sila sa ila sakayan nga nagakay-o sang ila pukot.

²⁰ Gintawag dayon sila ni Jesus. Ginbayaan nila didto sa sakayan ang ila amay nga si Zebedee kag ang mga trabahador nila, kag nagsunod sila kay Jesus.

Ang Tawo nga may Malain nga Espiritu

(Luc. 4:31-37)

²¹ Nagkadto sila ni Jesus sa Capernaum. Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway, nagsulod si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag nagpanudlo.

²² Natingala gid ang mga tawo sa iya pagpanudlo, tungod nga nagatudlo siya nga may awtoridad, kag indi pareho sang mga manunudlo sang Kasuguan.

²³ Sa mga tawo didto nga nagatilipon may isa nga gi-nagamhan sang mahigko nga espiritu nga nagsinggit,

§ 1:15 Malapit na: ukon, Nag-abot na * 1:16 Dagat: Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, linaw.

24 “Jesus nga taga-Nazaret, ano ang labot mo sa amon? Nagkadto ka bala diri sa paglaglag sa amon? Kilala ko ikaw. Ikaw ang Balaan nga *ginpadala* sang Dios.”

25 Pero ginsabdong ni Jesus ang espiritu, “Maghipos ka kag magguwa sa iya!”

26 Ang ato nga tawo ginpakurog sang mahigko nga espiritu nga nagasinggit samtang nagaguwa sa iya.

27 Natingala gid ang mga tawo didto, gani nagsiling sila, “Ano ini? Bag-o ini nga klase sang pagpanudlo nga may gahom. Bisan ang mahigko nga mga espiritu ginamanduan niya kag nagatuman sa iya.”

28 Gani madasig nga naglapnag ang balita parte kay Jesus sa bilog nga probinsya sang Galilea.

Ginpang-ayo ni Jesus ang Madamo nga Tawo
(Mat. 8:14-17; Luc. 4:38-41)

29 Naghalin sila sa simbahan sang mga Judio kag nagkadto sa balay nila ni Simon kag ni Andres. Nag-upod man si Santiago kag si Juan.

30 Sang sadto nga tion, nagahigda ang ugangan nga babayi ni Simon, kay may hilanat siya. Kag ginsugid dayon nila ini kay Jesus.

31 Gani ginpalapitan siya ni Jesus kag gin-uyatan sa kamot kag ginpabangon. Nag-ayo dayon siya, kag ginhimusan niya sang pagkaon sila ni Jesus.

32 Pagkasalop sang adlaw, gindala sang mga tawo kay Jesus ang tanan nga nagamasakit kag ang mga ginagamhan sang mga demonyo.

33 Madamo gid nga mga tawo sa banwa ang nagtilipon sa puwertahan sang *balay*.

34 Gin-ayo ni Jesus ang madamo nga nagamasakit sang nagkalain-lain nga balatian, kag gintabog niya ang madamo nga demonyo. Wala niya pagtuguti nga maghambal ang mga demonyo, kay kilala nila kon sin-o siya.

Nagwali si Jesus sa Galilea
(Luc. 4:42-44)

35 Sang sunod nga adlaw, sang madulumdulom pa, nagbangon si Jesus kag nagkadto sa kamingawan kag nagpangamuyo.

36 Ginpangita siya ni Simon kag sang iya mga kaupod.

37 Pagkakita nila kay Jesus nagsiling sila, “Ginapangita ka sang tanan.”

38 Pero nagsiling siya sa ila, “Malakat kita sa malapit nga mga banwa para makawali man ako didto, kay amo ini ang kabangdanang nagkadto ako *diri sa kalibutan*.”

³⁹ Gani ginlibot ni Jesus ang bilog nga Galilea nga nagawali sa mga simbahan sang mga Judio kag nagatabog sang mga demonyo *sa mga tawo nga ila ginsudlan*.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit

(*Mat. 8:1-4; Luc. 5:12-16*)

⁴⁰ May nagpalapit kay Jesus nga isa ka tawo nga may delikado nga balatian sa panit.[†] Nagluhod siya kay Jesus kag nagpakitluoy, “Kon gusto mo, mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga matinlo.”

⁴¹ Naluoy gid si Jesus sa iya. Gani gintandog niya siya kag nagsiling, “Gusto ko. Magmatinlo ka!”

⁴² Sa gilayon nadula ang iya balatian kag nagtinlo siya.[‡]

⁴³ Ginpalakat dayon siya ni Jesus pagkatapos nga ginpaan-daman niya siya. Siling niya,

⁴⁴ “Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o parte sini, kundi magderetso ka sa pari kag magpatan-aw sa iya.[§] Dayon maghalad ka sang halad nga ginsugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo nga matinlo ka na.”

⁴⁵ Pero ato nga tawo naglakat kag nagsagi panugid parte sa natabo sa iya. Gani naglapnag ang balita *parte sa natabo sa tawo* hasta indi na makasulod si Jesus sa mga banwa, kay nagadinaguso ang mga tawo pakadto sa iya. Didto na lang siya nagtiner sa kamingawan. Pero padayon pa gihapon ang pagkadto sang mga tawo sa iya halin sa iban nga mga lugar.

2

Gin-ayo ni Jesus ang Paralitiko

(*Mat. 9:1-8; Luc. 5:17-26*)

¹ Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbalik si Jesus sa Capernaum. Naglapnag ang balita nga ara siya sa iya ginaestaran.

² Gani madamo nga tawo ang nagtilipon didto hasta nga napuno ang balay, kag bisan pa sa may puwertahan nagaginutok sila. Ginwali ni Jesus sa ila ang pulong *sang Dios*.

³ Karon may mga tawo nga nag-abot kag gindala sa iya ang isa ka paralitiko nga ginatuwangan sang apat ka tawo.

⁴ Pero tungod nga nagaginutok ang mga tawo indi sila makapalapit kay Jesus. Gani gin-guhaban nila ang atop sa

[†] **1:40** *delikado nga balatian sa panit*: sa iban nga mga translations, *aro*. Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13. [‡] **1:42** *nagtinlo siya*: buot silingon, *matinlo na ang iya panit kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon*. **§ 1:44** *magpatan-aw sa iya* para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.

ibabaw sang ginatindugan ni Jesus. Pagkatapos gintunton nila ang paralitiko nga nagahigda sa iya hiligdaan.

⁵ Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila *sa iya*, nagsiling siya sa paralitiko, “Anak, ginpatawad na ang imo mga sala.”

⁶ Sang mabatian ini sang mga manunudlo sang Kasuguan nga nagapungko didto, nagsiling sila sa ila kaugalingon,

⁷ “Paano nga makahambal siya sang subong sina? Pag-insulto ina *sa Dios*. Wala sing bisan sin-o nga makapatawad sang mga sala kundi ang Dios lang.”

⁸ Sa gilayon nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna. Gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa nagahunahuna kamo sang subong sina?

⁹ Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling sa paralitiko, ‘Ginpatawad na ang imo mga sala,’ ukon ang magsiling, ‘Magtindog ka, dal-a ang imo hiligdaan kag maglakat?’

¹⁰ Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko nga ako* nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad sang mga sala.”

¹¹ Gani nagsiling siya sa paralitiko, “Magtindog ka, dal-a ang imo hiligdaan kag magpuli!”

¹² Samtang nagatan-aw sila, nagbangon ang paralitiko kag gindala niya ang iya hiligdaan kag nagguwa. Natingala gid sila tanan kag gindayaw nila ang Dios. Siling nila, “Wala pa kami sing may nakita nga pareho sini.”

Gintawag ni Jesus si Levi

(Mat. 9:9-13; Luc. 5:27-32)

¹³ Pagkatapos sadto nagbalik liwat si Jesus sa higad sang Dagat *sang Galilea*. Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya, gani gintudluan niya sila.

¹⁴ Kag samtang nagalakat siya, nakita niya *ang manugsukot sang buhis nga* si Levi nga anak ni Alfeus. Didto siya nagapungko sa balayaran sang buhis. Nagsiling si Jesus sa iya, “Dali, sunod ka sa akon.” Kag nagtindog si Levi kag nagsunod kay Jesus.

¹⁵ Karon, samtang nagakaon si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa balay ni Levi, madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga ginakabig nga* mga makasasala ang nag-upod sa ila kaon, kay madamo na ang nagasunod sa iya.

¹⁶ May mga manunudlo sang Kasuguan nga mga Pariseo nga didto man. Nakita nila si Jesus nga nagakaon upod sa mga manugsukot sang buhis kag sa *iban pa nga ginakabig nga* mga makasasala pareho sa mga manugsukot sang buhis. Nagpamangkot sila sa iya mga sumulunod, “Ngaa nagakaon siya upod sa mga tawo nga pareho sina?”

17 Nabatian ni Jesus ang ila pamangkot, gani ginsabat niya sila, “Ang tawo nga maayo ang lawas wala nagakinahanglan sang doktor, kundi ang nagamasakit lang. Gani wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga *nagakilala nga sila matarong*, kundi sa mga makasasala.”

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa
(Mat. 9:14-17; Luc. 5:33-39)

18 Ang mga sumulunod ni Juan nga *manugbautiso* kag ang mga Pariseo nagapauasa.* May mga tawo nga nagpalapit kay Jesus kag nagpamangkot, “Ngaa ang mga sumulunod ni Juan kag ang mga sumulunod sang mga Pariseo nagapauasa pero ang imo ya wala?”

19 Nagsabat si Jesus sa ila, “Mahimo bala nga magpuasa ang mga bisita sa kasal samtang kaupod pa nila ang nobyo? Siyempre, indi!

20 Pero magaabot ang tion nga ang nobyo kuhaon sa ila, kag amo na ina ang ila pagpuasa.”

21 *Siling pa ni Jesus*, “Indi maayo nga itukap ang bag-o nga tela sa daan nga bayo, kay *kon malabhan* magakulo ang bag-o nga tela kag magadako pa gid ang gisi.

22 Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag pareho nga indi na mapuslan. Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa bag-o nga suludlan nga panit.”†

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway
(Mat. 12:1-8; Luc. 6:1-5)

23 Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, samtang nagaagi sila ni Jesus sa kaumahan sang trigo, namuksi ang iya mga sumulunod sang mga uhay sang trigo.

24 Gani nagsiling ang mga Pariseo kay Jesus, “Tan-awa *ang imo mga sumulunod*! Ngaa ginahimo nila ang ginabawal nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway?”

25 Ginsabat sila ni Jesus, “Wala bala ninyo mabasahi sa *Kasulatan* ang ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom kag nagkinahanglan sang pagkaon?

26 Nagsulod si David sa balay sang Dios sadtong panahon nga si Abiatar ang pangulo nga pari. Ginkaon ni David ang tinapay nga ginhalad sa Dios, kag ginpakaon man niya ang iya mga kaupod, bisan pa nga bawal ang magkaon sadto luwas lang sa mga pari.”

* 2:18 *nagapauasa* suno sa ginatudlo sang mga Judio. † 2:22 Nagsugid si Jesus sina nga paanggid para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga pagpanudlo sang mga Judio.

²⁷ Kag nagsiling pa gid si Jesus, “Ginhimo ang Adlaw nga Inugpahuway para sa kaayuhan sang tawo. Wala ginhimo ang tawo para sa kaayuhan sang Adlaw nga Inugpahuway.

²⁸ Gani, *ako nga Anak sang Tawo* may gahom sa *pagsiling kon ano ang husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway.*”

3

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot

(*Mat. 12:9-14; Luc. 6:6-11*)

¹ Sa liwat nagbalik si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag may tawo didto nga pingkaw* ang kamot.

² Tungod nga ang mga Pariseo nagapangita gid sang kabangdanan nga maakusar nila si Jesus, ginabantayan nila kon bala ayuhon niya ang ato nga tawo sa Adlaw nga Inugpahuway.

³ Nagsiling si Jesus sa tawo nga pingkaw, “Magpalapit ka diri sa atubangan.”

⁴ Pagkatapos nagpamangkot siya sa mga Pariseo, “Ano bala ang ginatugot sang aton Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway: ang paghimo sang maayo sa mga tawo ukon ang paghimo sang malain? Ang pagluwas sang ila kabuhi ukon ang pagpatay?” Pero wala gid sing may nagsabat.

⁵ Gintulok sila ni Jesus nga may kaakig, pero nasubuan man siya tungod sang katig-a sang ila balatyagon. Dayon nagsiling siya sa tawo nga pingkaw, “Untaya ang imo kamot!” Gintuntay niya, kag nag-ayo ini.

⁶ Pagkatapos sadto, nagguwa ang mga Pariseo kag nagpakigkita sa mga miyembro sang partido ni Herodes. Nagplano sila kon paano nila mapatay si Jesus.

Madamo nga Tawo ang Nagtipon kay Jesus

⁷ Nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa higad sang Dagat *sang Galilea*. Nagsunod sa ila ang madamo nga tawo nga halin sa Galilea kag sa Judea.

⁸ Madamo man ang naghalin sa Jerusalem, sa Idumea, sa tabok sang *Suba sang Jordan*, kag sa palibot sang Tyre kag Sidon, kay nabatian nila ang iya ginpanghimo.

⁹ Tungod sa kadamuon sang mga tawo ginsilingan niya ang iya mga sumulunod nga magpreparar sang sakayan para sa iya, agod nga kon magdinaguso sa iya ang mga tawo may masakyan siya.

¹⁰ Tungod nga madamo ang iya ginpang-ayo, ang tanan nga may masakit nagdinasok para makatandog sa iya.

* **3:1** *pingkaw*: ukon, *paralisado*

¹¹ Kag kon makita siya sang mga *tawo nga ginagamhan sang mahigko* nga mga espiritu, nagaluhod sila kag nagasinggit, “Ikaw ang Anak sang Dios!”

¹² Pero ginpaandaman gid niya ang mahigko nga mga espiritu nga indi magpanugid kon sin-o siya.

Ginpili ni Jesus ang Dose ka Apostoles

(*Mat. 10:1-4; Luc. 6:12-16*)

¹³ Pagkatapos sadto, nagtaklad si Jesus sa bukid kag gintawag niya ang luyag niya nga pilion. Gani nagpalapit sila sa iya.

¹⁴ Dayon nagpili siya sang dose nga iya man gintawag nga mga apostoles[†] para mangin kaupod niya kag ipadala niya sa pagpangwali.

¹⁵ Ginhatagan niya sila sing gahom para magtabog sang mga demonyo.

¹⁶ Amo ini ang dose nga iya ginpili:[‡] si Simon (nga iya ginngalanan nga Pedro),

¹⁷ si Santiago kag ang iya utod nga si Juan nga mga anak ni Zebedee (gin-ngalanan sila nga Boanerges nga ang buot silingon, mga anak sang daguob),

¹⁸ si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago nga anak ni Alfeus, si Tadeus, si Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma),

¹⁹ kag si Judas Iscariote[§] nga amo ang nagtraidor kay Jesus.

Si Jesus kag si Satanas

(*Mat. 12:22-32; Luc. 11:14-23; 12:10*)

²⁰ Dayon, nagpulili sila ni Jesus. Kag nagtilipon liwat ang mga tawo didto, gani si Jesus kag ang iya mga sumulunod wala na sing tiyempo bisan magkaon.

²¹ Pagkabati sang iya pamilya parte sa mga ginahimo ni Jesus, nagkadto sila didto para kuhaon siya, kay nagsiling ang mga tawo nga buang siya.

²² Ang mga manunudlo sang Kasuguan nga nag-abot halin sa Jerusalem nagsiling, “Ginsudlan siya ni Satanas^{*} nga pangulo sang mga demonyo. Gani paagi sa gahom ni Satanas nagatabog siya sang mga demonyo.”

²³ Gintawag ni Jesus ang mga tawo nga magpalapit sa iya, kag naghambal siya sa ila paagi sa sini nga mga paanggid, “Indi mahimo nga si Satanas magtabog sang iya mga kaupod.

[†] **3:14** *nga iya...apostoles*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. [‡] **3:16** *Amo in...ginpili*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya

sang orihinal nga teksto. [§] **3:19** *Judas Iscariote*: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot*. ^{*} **3:22** *Satanas*: sa Griego, *Beelzebul*

24 Kon ang *mga pumuluyo sang* isa ka ginharian magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, ina nga ginharian indi makapadayon.

25 Amo man ang matabo sa isa ka panimalay kon *ang mga nagaestar dira* magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.

26 Gani kon si Satanas kag ang iya mga sakop magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, ang iya ginharian indi man makapadayon kundi malaglag ini.

27 “Ang matuod, wala sing tawo nga sarang makasulod sa balay sang makusog nga tawo sa pagkuha sang iya mga pagkabutang kon indi niya anay paggapuson inang makusog nga tawo. Pero kon magapos na niya, makapagusto na siya sa pagkuha sang mga pagkabutang sa sina nga balay.”†

28 “Nagasiling pa gid ako sing matuod, nga ang tanan nga klase sang sala kag pagpakalain mapatawad.

29 Pero ang bisan sin-o nga nagapakalain sa Espiritu Santo indi gid mapatawad. Ini nga sala indi gid mapatawad hasta san-o.”

30 Ginhambal ini ni Jesus kay nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga ginagamhan siya kuno sang mahigko nga espiritu.

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus

(Mat. 12:46-50; Luc. 8:19-21)

31 Dayon nag-abot ang iloy kag ang mga utod ni Jesus. Samtang nagatindog sila didto sa guwa sang balay ginpatawag nila siya.

32 Madamo nga tawo didto ang nagapungko sa palibot ni Jesus. Siling sang mga tawo sa iya, “Ang imo iloy kag mga utod ara sa guwa kag ginapatawag ka nila.”

33 Siling niya, “Nahibaluan bala ninyo kon sin-o ang akon iloy kag mga utod?”

34 Nagtulok siya sa mga tawo nga nagapungko sa palibot niya kag nagsiling, “Amo ini sila ang akon iloy kag mga utod!”

35 Ang bisan sin-o nga nagahimo sang kabubut-on sang Dios amo ang akon iloy kag mga utod.”

4

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og

(Mat. 13:1-9; Luc. 8:4-8)

1 Nagpanudlo liwat si Jesus sa higad sang dagat. Madamo gid nga mga tawo ang nagtilipon sa iya palibot. Gani nagsakay siya sa sakayan nga nagapundo kag nagpungko siya didto. Kag ang mga tawo nagpabilin sa higad sang dagat.

† 3:27 Ang buot silingon ni Jesus, napierdi na niya si Satanas. Amo ina nga matabog niya ang iya mga sinakpan.

² Madamo nga butang ang iya gintudlo sa ila paagi sa mga paanggid.

³ Siling niya, “Magpamati kamo! May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi.

⁴ Sa iya pagsab-og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag gintuka ini sang mga pispis.

⁵ Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Hapaw lang ang duta sini, gani madali nga nagtubo ang binhi tungod kay man-abaw ang duta.

⁶ Pero nalayong ini sang nainitan sang adlaw, kag tungod nga diutay lang ang gamot, nalaya.

⁷ Ang iban nga mga binhi nagtupa *kag nagtubo* sa duta nga may mga tunukon nga hilamon, pero pagdabong sang mga hilamon nalumos ang tanom, gani wala nakapamunga.

⁸ Ang iban pa gid nga mga binhi nagtupa sa maayo nga duta, kag nagtubo ini kag nagpamunga. Ang iban 30, ang iban 60, kag ang iban 100 *ka pilo ang bunga*.”

⁹ Siling pa ni Jesus sa ila, “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

Ang Katuyuan sang mga Paanggid
(Mat. 13:10-17; Luc. 8:9-10)

¹⁰ Pagpalauli sang mga tawo, ang dose *ka apostoles* kag ang iban pa gid nga nagaupod kay Jesus nagpamangkot sa iya kon ano ang kahulugan sang sadto nga paanggid.

¹¹ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa paghari sang Dios ginasugid sa inyo *nga maintiendihan ninyo*, pero sa iban, ang tanan nga butang *parte sa paghari sang Dios* ginasugid sa ila paagi sa mga paanggid,

¹² para *matuman ang ginasiling sang Kasulatan* nga, “Sige lang ang ila tulok, pero indi sila makakita.

Sige lang ang ila pamati, pero indi sila makaintiendi.

Kay kon makaintiendi sila,

magahinulsol sila kag patawaron sila sang Dios.’”*

Ginpaathag ni Jesus ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mat. 13:18-23; Luc. 8:11-15)

¹³ Nagpamangkot dayon si Jesus sa ila, “Kon indi kamo makaintiendi sadto nga paanggid, paano ninyo maintiendihan ang iban ko pa nga mga paanggid?

¹⁴ *Ang kahulugan sang akon paanggid amo ini: ang ginsab-og sang mangunguma amo ang pulong sang Dios.*

* 4:12 Isa. 6:9, 10

¹⁵ Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga sang pagkabati nila sang pulong *sang Dios*, nag-abot man dayon si Satanas kag gin-agaw niya ang pulong sa ila tagipusuon.

¹⁶ Ang kabatuhan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga sang pagkabati nila sang pulong *sang Dios*, ginbaton nila dayon ini nga may kalipay,

¹⁷ pero indi hugot sa ila tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila pagtuo. Pag-abot sang pag-antos ukon paghingabot tungod sa *ila nga pagbaton sa pulong sang Dios*, nagbiya sila gilayon sa ila pagtuo.

¹⁸ Ang duta nga may mga tunukon nga hilamon nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios*.

¹⁹ Ugaling tungod sa mga palaligban sa sini nga panahon kag paghimulat nga makamanggad, kag tungod sa sobra nga handom sang iban nga mga butang, nalipatan nila ang pulong *sang Dios* nga ila nabatian kag wala ini namunga sa *ila kabuhi*.

²⁰ Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nagpamati sang pulong *sang Dios* kag ginbaton nila sa ila tagipusuon kag namunga sa *ila kabuhi*. Ang iban 30, ang iban 60, kag ang iban 100 *kapilo ang bunga*.”

Ang Paanggid Parte sa Suga (Luc. 8:16-18)

²¹ Nagpadayon pa gid sa paghambal si Jesus sa ila, “Kon ang tawo magsindi sang suga, wala niya ginatakluban sang sulukban ukon ginabutang sa idalom sang katre, kundi ginabutang niya sa tulungtungan.

²² Amo man ina nga wala sing tinago nga indi magguwa sa ulihi, kag wala sing sekreto nga indi mabuyagyag.[†]

²³ Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

²⁴ Nagsiling pa gid siya, “Pamatii ninyo ako sing maayo! Magahatag ang Dios sa inyo sing pag-intiendi suno sa inyo pagpamati, kag iya pa gani ini dugangan.

²⁵ Kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran pagahatagan pa gid sang pag-intiendi. Pero ang tawo nga wala nagatuman sa kamatuoran, bisan ang diutay nga iya naintiendihan kuhaon pa sa iya.”

Ang Paanggid Parte sa Binhi nga Nagtubo

[†] 4:22 Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag.

²⁶ Siling pa gid ni Jesus, “Ang paghari sang Dios mapaang-gid sa *sini nga estorya*: May isa ka tawo nga nagsab-og sang binhi sa iya uma.

²⁷ Samtang nagapadayon siya sa iya obra kada adlaw kag samtang nagatulog siya kada gab-i, ang mga binhi nga iya ginsab-og nagatubo bisan wala niya mahibalui kon paano.

²⁸ Ang duta mismo amo ang *nagapatubo kag* nagapabunga sang mga tanom: nahauna ang dahon, dason ang uhay, kag sa ulihi ang matinggas nga bunga.

²⁹ Kag kon luto na, ginaani sang tag-iya kay alanihon na.”

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa

(*Mat. 13:31-32, 34; Luc. 13:18-19*)

³⁰ Nagpamangkot si Jesus sa *ila*, “Sa ano ta mapaanggid ang paghari sang Dios? Ano nga paanggid ang aton gamiton para mapaathag ini?

³¹ Ang paghari sang Dios pareho sa binhi sang mustasa.[‡] Pinakagamay ini sa tanan nga binhi,

³² pero kon matanom na, nagatubo kag nagalabaw pa sa tanan nga ulutanon nga bisan ang mga pispis sarang maka-pugad sa iya mahandong nga mga sanga.”

³³ Madamo pa gid nga mga paanggid nga pareho sini ang gin-gamit ni Jesus sa iya pagpanudlo sa mga tawo, suno lang sa *ila* maintiendihan.

³⁴ Wala siya sing may ginhambal sa mga tawo nga indi paagi sa paanggid, pero ginapaathag niya ini tanan sa iya mga sumulunod kon silahanon na lang.

Ginpauntat ni Jesus ang Bagyo

(*Mat. 8:23-27; Luc. 8:22-25*)

³⁵ Sang sirom na sadto nga adlaw, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Dali, matabok kita sa pihak sang dagat.”

³⁶ Gani ginbayaan sang iya mga sumulunod ang madamo nga tawo nga nagatipon, kag naglarga sila kaupod ni Jesus nga didto na sa sakayan. May mga sakayan man didto nga nagdungan sa *ila*.

³⁷ Kag *samtang nagabiyahe sila*, hinali lang nga nagbaskog ang hangin. Sige ang basya sang dalagko nga mga balod, kag daw sa mapuno na ang sakayan.

³⁸ Pero si Jesus didto sa buli sang sakayan nga nagakatulog nga may ulunan. Ginpukaw nila siya. Siling nila, “Manunudlo, wala ka bala nagakabalaka nga malunod na kita?”

³⁹ Gani nagbangon siya kag ginsabdong niya ang hangin kag ang balod. Siling niya, “Untat!” Kag nag-untat ang hangin kag naglinaw ang dagat.

[‡] **4:31** *mustasa*: Ini isa ka klase sang mustasa nga dako gid.

⁴⁰ Siling dayon ni Jesus sa ila, “Ngaa bala nahadlok kamo? Ano, wala pa gid bala kamo sing pagtuo *sa akon?*”

⁴¹ Kinulbaan gid sila, kag nagpinamangkutanay sila, “Sino gid ayhan ini nga bisan ang hangin kag ang mga balod nagatuman sa iya?”

5

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga may Malain nga mga Espiritu

(*Mat. 8:28-34; Luc. 8:26-39*)

¹ Pagkatapos sadto nakaabot sila sa tabok sang Dagat* *sang Galilea*, sa lugar sang mga Gerasenhon.†

² Sang nakapanaog na si Jesus sa sakayan, ginsugata siya sang isa ka tawo nga halin sa mga *kuweba nga lulubngan*. Ini nga tawo ginagamhan sang mahigko nga espiritu

³ kag didto siya nagaestar sa mga lulubngan. Wala na gid sing may makagapos sa iya, bisan makakadena sa iya.

⁴ Kay madamo na nga tion nga gin-gapos sang kadena ang iya mga tiil kag mga kamot, pero ginapamugto lang niya ini. Wala gid sing may makapugong sa iya.

⁵ Adlaw-gab-i, bisan ara siya sa mga *kuweba nga lulubngan* ukon sa mga bukid man, permi siya nagasinggit kag ginapilas niya ang iya lawas sang bato.

⁶ Pagkakita niya kay Jesus sa malayo, nagdalagan siya pakadto sa iya kag nagluhod.

⁷⁻⁸ Dayon nagsiling si Jesus sa espiritu nga nagagahom sa sadto nga tawo, “Ikaw nga mahigko nga espiritu, magguwa ka sa sini nga tawo!” Nagsinggit ang tawo, “Jesus, Anak sang Labing Mataas nga Dios, ano ang imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo sa ngalan sang Dios nga indi mo ako pagsilutan.”

⁹ Ginpamangkot siya dayon ni Jesus, “Ano ang imo ngalan?” Nagsabat siya, “Ang akon ngalan si Panong kay madamo kami.”

¹⁰ Kag sige ang iya pagpakitluoy kay Jesus nga indi lang sila pagtabugon sa sadto nga lugar.

¹¹ Malapit didto, may madamo nga baboy nga nagakaon sa banglid.

¹² Nagpakitluoy kay Jesus ang mga demonyo nga nagasing, “Tuguti na lang kami nga magsulod sa sina nga mga baboy.”

¹³ Gani gintugutan niya sila. Kag nagguluwa ang mahigko nga mga espiritu sa tawo kag nagsulod sa mga baboy. Dayon

* 5:1 *Dagat*: Tan-awa ang footnote sa 1:16 † 5:1 *Gerasenhon*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gadarenhon*; sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

ang tanan nga baboy didto nga mga duha ka libo nagdinaguso padulhog sa banglid deretso sa tubig kag nagkalalumos.

¹⁴ Nagdinalagan ang mga manugsagod sang mga baboy kag ginpanugid nila sa mga tawo sa banwa kag sa kaumahan ang mga natabo nga ato. Gani nagkadto ang mga tawo didto kay Jesus para tan-awon kon ano ang natabo.

¹⁵ Pag-abot nila kay Jesus nakita nila ang tawo nga sadto anay gin-gamhan sang panong sang mga demonyo. Nagapungko siya nga may bayo kag husto na ang iya paminsaron. Gani hinadlukan sila.

¹⁶ Ang mga nakakita mismo sa natabo nagsugid sa mga tawo kon ano ang natabo sa tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo kag ang natabo sa mga baboy.

¹⁷ Gani tungod sa sini nga hitabo, nagpakitluoy sila kay Jesus nga maghalin sa ila lugar.

¹⁸ Sang manugsakay na si Jesus sa sakayan, ang tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo nagpakitluoy sa iya nga kon mahimo paupdon siya.

¹⁹ Pero wala siya pagtuguti ni Jesus, kundi ginsilingan siya, “Magpuli ka sa imo pamilya kag sugiran mo sila kon ano ang ginhimo sang Ginoo sa imo kag kon paano siya naluoy sa imo anay kahimtangan.”

²⁰ Gani naglakat ang tawo kag nagkadto sa Decapolis. Kag didto ginpanugid niya ang ginhimo ni Jesus sa iya. Natingala gid ang tanan nga nakabati sa iya.

Ang Bata ni Jairus kag ang Babayi nga Nagtandog sang Bayo ni Jesus

(Mat. 9:18-26; Luc. 8:40-56)

²¹ Pagtabok liwat ni Jesus sa pihak sang dagat, madamo naman nga mga tawo ang nagtilipon didto sa iya.

²²⁻²³ Nag-abot man didto si Jairus nga isa ka manugdumala sang simbahan sang mga Judio. Pagkakita niya kay Jesus, nagluhod siya sa iya kag nagpakitluoy, “Ang akon bata nga dalagita daw mapatay na. Kon mahimo kadtui siya *didto sa balay* kag itungtong ang imo kamot sa iya, para mag-ayo siya kag mabuhil!”

²⁴ Gani nag-upod si Jesus sa iya. Madamo gid nga mga tawo ang nag-upod kay Jesus kag nagadinaguso sila sa iya.

²⁵ May babayi didto nga ginapangguwaan sang dugo sa sulod sang dose na ka tuig.

²⁶ Puwerte gid ang iya pag-antos sa pihak sang iya pag-pabulong sa nagkalain-lain nga manugbulong. Nagasto na niya ang tanan niya nga mga pagkabutang, pero wala gid siya mag-ayo. Nagdugang pa gid gani ang iya masakit.

27 Nabatian niya ang mga balita parte kay Jesus, gani nagdasok siya sa mga tawo sa likod dampi ni Jesus kag gintandog niya ang bayo ni Jesus,

28 kay naghunahuna siya, “Kon matandog ko lang bisan ang iya bayo, magaayo gid ako.”

29 Sa gilayon nag-untat ang pagpangguwa sang dugo sa iya, kag nabatyagan niya nga nag-ayo na siya sa iya masakit.

30 Nabatyagan ni Jesus nga may gahom nga nagguwa sa iya, gani nagliso siya kag nagsiling, “Sin-o ang nagtandog sa akon bayo?”

31 Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Kadamo sang tawo nga nagadinaguso sa imo, ngaa nagapamangkot ka pa kon sin-o ang nagtandog sa imo?”

32 Pero nagpanulok-tulok pa gid siya kon sin-o ang nagtandog sa iya.

33 Tungod nga nahibaluan sang babayi kon ano ang natabo sa iya, nagpalapit siya kay Jesus nga nagakurog sa kahadlok. Nagluhod siya kag nagsugid sang matuod.

34 Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Anak, ang imo pagtuo nag-ayo[‡] sa imo. Magpuli ka nga may kalinong, kay maayo ka na.”

35 Samtang nagahambal pa siya sa babayi, may nag-abot nga pila ka tawo halin sa balay ni Jairus. Siling nila kay Jairus, “Patay na ang imo bata. Indi na pagdisturbuha ang manunudlo.”

36 Pero wala nagsapak si Jesus sa sadto nga balita. Nagsiling siya kay Jairus, “Indi ka magkahadlok. Magtuo ka lang.”

37 *Gani nagpadayon gid sila.* Pero wala siya sang may ginpaupod luwas kay Pedro kag ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan.

38 Pag-abot nila sa balay ni Jairus, nakita ni Jesus nga nagaginahod ang mga tawo. Ang iban nagahinibi kag ang iban nagapanalambiton.

39 Nagsulod sila ni Jesus sa balay, kag nagsiling siya sa mga tawo, “Ngaa nagaginahod kag nagahinibi kamo? Indi patay ang bata, kundi nagakatulog lang.”

40 Ginkadlawan nila si Jesus. Gani ginpaguwa niya ang tanan nga tawo kag ginpasulod niya sa kuwerto sang bata ang iya sini amay kag iloy, kag ang tatlo nga iya kaupod.

41 Dayon gin-uyatan niya ang kamot sang bata kag nagsiling, “*Talitha, Koum,*” nga kon sa aton pa, “Day, magbangon ka!”

42 Kag nagbangon dayon ang dalagita kag naglakat-lakat. (Ang dalagita nagaedad sang dose ka tuig). Tungod sa natabo, dako gid ang ila pagkatingala.

[‡] 5:34 *nag-ayo*: ukonkag *nagluwas*

⁴³ Pero ginmanduan sila ni Jesus nga indi gid magpanugid bisan kay sin-o parte sa natabo. Dayon ginsilingan niya sila nga hatagan sang pagkaon ang bata.

6

*Ginsikway si Jesus sa Nazaret
(Mat. 13:53-58; Luc. 4:16-30)*

¹ Pagkatapos sadto, nagpuli si Jesus sa iya banwa, kag nag-upod sa iya ang iya mga sumulunod.

² Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway nagpanudlo siya sa simbahan sang mga Judio. Madamo nga tawo didto ang nakabati sa iya kag natingala gid sila. Siling nila, “Ngaa madamo sang nahibaluan ang tawo nga ini? Sa diin bala siya nakakuha sini nga kaalam? Kag ngaa makahimo siya sang mga milagro?”

³ Indi bala siya ang panday nga anak ni Maria kag utod nila ni Santiago, Jose, Judas kag Simon? Kag indi bala ang mga utod niya nga mga babayi diri man nagapuli?” Gani indi gid sila magtuo sa iya.

⁴ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Ginatahod ang propeta bisan diin luwas lang sa iya kaugalingon nga banwa kag sa iya mga paryente kag panimalay.”

⁵ *Amo ina nga wala siya makahimo sang mga milagro sa sadto nga lugar, luwas lang sa pila ka masakiton nga iya gintandog sang iya kamot kag nag-ayo.*

⁶ Natingala siya nga indi sila magtuo sa iya.

*Ginpadala ni Jesus ang Dose Niya ka Apostoles
(Mat. 10:5-15; Luc. 9:1-6)*

Pagkatapos sadto naglibot si Jesus nga nagapanudlo sa mga baryo.

⁷ Gintawag niya ang dose *niya ka apostoles* kag ginpadala niya sila sing tagduha-duha. Ginhatagan niya sila sing awtoridad sa pagtabog sang mahigko nga mga espiritu.

⁸ Ginmanduan niya sila, “Indi kamo magdala sang bisan ano sa inyo paglakat kundi baston gid lang. Indi man kamo magdala sang pagkaon, kuwarta ukon bag.

⁹ Puwede kamo makasuksok sang sandalyas, pero indi kamo magdala sang ilislan nga bayo.

¹⁰ Kon padayunon kamo sa isa ka balay, dira gid lang kamo magdayon hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.

¹¹ Pero kon ang mga tawo sa isa ka lugar indi magbaton sa inyo kag indi magpamati sang inyo ginawali, bayai lang ninyo sila, kag sa paghalin ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa inyo tiil bilang paandam kontra sa ila.”

¹² Gani naglakat sila kag nagwali nga dapat maghinulsol ang mga tawo sa ila mga sala.

¹³ Madamo nga demonyo ang ila gintabog kag madamo nga masakiton ang ila ginhaplasan sang lana nga nag-alayo.

*Ang Pagpatay kay Juan nga Manugbautiso
(Mat. 14:1-12; Luc. 9:7-9)*

¹⁴ Nakaabot kay Haring Herodes ang mga balita parte kay Jesus tungod nga nagbantog na siya. Ang iban nagasiling nga si Jesus amo si Juan nga manugbautiso nga nabanhaw, amo ina nga may gahom siya sa paghimo sang mga milagro.

¹⁵ Pero nagasiling ang iban nga siya si Propeta Elias. Kag nagasiling pa gid ang iban nga siya isa ka propeta nga pareho sang mga propeta sang una.

¹⁶ Pero pagkabati ni Herodes sina nga mga balita, nagsiling siya, “Nabanhaw si Juan nga akon ginpapugutan sang ulo.”

¹⁷⁻¹⁸ Ginpapugutan ni Herodes sang ulo si Juan tungod sang dumot ni Herodias sa iya, kay amo ini ang natabo: Ginpangasawa ni Herodes si Herodias nga asawa sang iya utod nga si Felipe. Permi lang ginahambalan ni Juan si Herodes nga indi husto ang iya pagpangasawa sa asawa sang iya utod. Gani tungod kay Herodias, ginpadakop ni Herodes si Juan kag ginpapriso.

¹⁹ Kag tungod sa dumot ni Herodias kay Juan gusto niya nga ipapatay siya, pero indi niya mahimo *tungod nga indi magsugot si Herodes*.

²⁰ Kay nahadlok si Herodes kay Juan tungod nga nahibaluan niya nga si Juan diosnon kag matarong nga tawo. Gani gin-apinan ni Herodes si Juan para indi maano. Gusto ni Herodes nga magpamati sa mga wali ni Juan bisan matuod nga ang iya mga nabatian nagapalibog sang iya ulo.

²¹ Sang ulihi nag-abot gid man ang tion nga ginahulat ni Herodias. Natabo ini sa kaadlawan ni Herodes. Nagpapunsyon si Herodes kag gin-imbatar niya ang mga opisyal sang Galilea, ang mga kumander *sang Romanhon nga mga soldado*, kag ang mga kilala nga mga tawo didto.

²² Sa tion na sang punsyon, nagsulod ang dalaga nga anak ni Herodias kag nagsaot. Nalipay gid si Herodes kag ang iya mga bisita. Gani nagsiling si Herodes sa dalaga, “Pangayo ka sa akon sang bisan ano nga imo naluyagan kag ihatag ko sa imo.”

²³ Kag siling pa gid niya sa dalaga, “Ginasumpa ko nga bisan ano ang imo pangayuon sa akon ihatag ko sa imo, bisan katunga pa sang akon ginharian.”

²⁴ Nagguwa ang dalaga kag nagpamangkot sa iya iloy kon ano ang iya pangayuon. Nagsabat ang iya iloy nga pangayuon niya ang ulo ni Juan nga manugbautiso.

²⁵ Dayon nagdali-dali siya balik sa hari. Pag-abot niya didto nagsiling siya, “Gusto ko nga ihatag mo sa akon subong gid ang ulo ni Juan nga manugbautiso nga nabutang sa bandehado.”

²⁶ Pagkabati sadto sang hari nagkasubo gid siya. Pero tungod nga nakapanumpa siya kag nabatian mismo sang iya mga bisita, indi niya gusto nga maguba ang iya promisa sa dalaga.

²⁷ Sa gilayon ginsugo niya ang isa ka soldado nga dal-on sa iya ang ulo ni Juan. Gani naglakat ang soldado sa prisohan kag ginpugutan sang ulo si Juan.

²⁸ Pagkatapos ginbutang niya sa bandehado ang ulo ni Juan kag ginhatag sa dalaga, kag ginhatag man sang dalaga sa iya iloy.

²⁹ Pagkabati sang mga sumulunod ni Juan parte sa natabo, ginkadtuan nila kag ginkuha ang lawas ni Juan kag ginbutang sa lulubngan.

*Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo
(Mat. 14:13-21; Luc. 9:10-17; Juan 6:1-14)*

³⁰ Ang mga apostoles nga naglakat sa pagwali nagbalik kay Jesus. Ginsugid nila sa iya ang tanan nila nga ginhimo kag mga ginpanudlo.

³¹ Tungod sa kadamuon sang mga tawo nga nagapakadto-pakari, wala na gid sila sang tiyempo bisan sa pagkaon. Gani nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Dali, makadto kita sa kamingawan para makapahuway-huway kamo bisan dali lang.”

³² Gani nagsakay sila sa sakayan kag nagkadto sa kamingawan.

³³ Pero nakilal-an sila sang madamo nga tawo nga nakakita sang ila paghalin. Gani nagdalagan ang mga tawo halin sa nagkalain-lain nga banwa pakadto sa lugar nga ginapakadtuan nila ni Jesus, kag nauna pa sila abot didto.

³⁴ Sang pagpanaog ni Jesus sa sakayan, nakita niya ang madamo gid nga mga tawo. Naluoy gid siya sa ila, kay daw pareho sila sa mga karnero nga wala sing manugbantay. Gani gintudluan niya sila sang madamo nga butang.

³⁵ Sang hapon na gid, nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod. Siling nila, “Hapon na gid, kag ari kita diri sa kamingawan.

³⁶ Palakta na ang mga tawo sa mga baryo kag sa mga sityo sa palibot para makabakal sila sang ila pagkaon.”

³⁷ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Kamo mismo ang maghatag sang pagkaon sa ila.” Nagsabat sila kay Jesus, “Mga walo ka bulan nga suweldo ang magasto sa tinapay nga ipakaon sa ila. Malakat bala kami kag magbakal sang sina nga kantidad sang tinapay?”

³⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Pila ka bilog ang inyo tinapay dira? Abi, tan-awa ninyo.” Sang mausisa nila nagsiling sila, “Lima ka tinapay, kag may duha ka isda.”

³⁹ Dayon ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga papungkuon sing grupo-grupo ang mga tawo sa hilamon.

⁴⁰ Gani nagpulungko ang mga tawo sa tag-100 kag tag-50.

⁴¹ Dayon ginkuha ni Jesus ang lima ka tinapay kag duha ka isda, kag nagtangla siya sa langit kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag sa mga tawo. Kag ginpartida man niya ang isda sa tanan.

⁴² Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog.

⁴³ *Pagkatapos kaon*, gintipon nila ang mga nabilin nga tinapay kag isda, kag dose pa ka alat ang napuno.

⁴⁴ Ang kadamuon sang mga lalaki lang nga nagkalaon 5,000.

Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig

(Mat. 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Pagkatapos sadto, ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga magsakay sa sakayan kag mag-una didto sa Bet-saida, sa tabok sang dagat, samtang ginapapuli niya ang mga tawo.

⁴⁶ Sang nakahalin na ang mga tawo, nagtaklad siya sa bukid para magpangamuyo.

⁴⁷ Pagkagab-i, ang sakayan didto na sa tunga sang dagat, pero si Jesus didto pa sa takas nga nagaisahanon lang.

⁴⁸ Nakita niya nga ginabudlayan sila sa pagbugsay, kay nagasugata ang hangin. Sang kaagahon na, nagkadto siya didto sa ila nga nagalakat sa ibabaw sang tubig. Maagi lang siya kuntani sa ila,

⁴⁹⁻⁵⁰ pero pagkakita nila nga may nagalakat sa ibabaw sang tubig, hinadlukan gid sila kag nagsinggit, “Bagat!” Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo magkahadlok, ako ini! Magpakaisog kamo!”

⁵¹ Dayon nagsakay siya sa sakayan kag nag-untat ang *mabaskog* nga hangin. Kag natingala gid sila,

⁵² tungod kay bisan nakita na nila ang milagro nga ginhimo niya sa tinapay, wala pa gid sila makaintiendi sang kahulugan sadto, kay nadulman pa ang ila hunahuna.

*Ginpang-ayo ni Jesus ang mga Masakiton sa Genesaret
(Mat. 14:34-36)*

⁵³ Pag-abot nila sa pihak, nagdungka sila sa baybayon sa Genesaret sa diin ginpundo nila ang sakayan.

⁵⁴ Pagpanaog nila, nakilala dayon sang mga tawo si Jesus.

⁵⁵ Gani nagdali-dali ang mga tawo sa pagkadto sa palibot nga mga lugar kag ginpamutang nila sa mga hiligdaan ang mga masakiton kag gindala nila sa mga lugar nga mabatian nila nga didto si Jesus.

⁵⁶ Bisan sa diin siya magkadto, sa mga sityo, sa mga baryo ukon sa mga banwa man, basta mabatian sang mga tawo nga didto siya, ginadala nila ang ila mga masakiton sa lugar nga ginatipunan permi sang mga tawo. Ginpangabay nila si Jesus nga tugutan niya ang mga masakiton nga tandugon siya bisan sa gaway-gaway* na lang sang iya bayo. Kag ang tanan nga nakatandog nag-ayo.

7

*Mga Tradisyon sang mga Katigulangan
(Mat. 15:1-9)*

¹ May mga Pariseo kag pila ka manunudlo sang Kasuguan nga nag-abot halin sa Jerusalem nga nagtipon sa palibot ni Jesus.

² Nakita nila nga ang iban sang mga sumulunod ni Jesus nagakaon nga wala nila ginhimo ang *ritual sang pagpanghinaw sang kamot*.

³ Ang mga Judio, labi na ang mga Pariseo, indi magkaon kon indi anay sila makapanghinaw sang ila mga kamot suno sa tradisyon sang ila mga katigulangan.

⁴ Indi man sila magkaon sang bisan ano nga naghalin sa tindahan kon indi anay sila makapanghinaw. Madamo pa gid ang ila mga pagsulundan pareho sang pagpanghugas sang mga tasa, kolon, kag mga saway nga mga lulutuan.

⁵ Gani nagpamangkot kay Jesus ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan, “Ngaa ang imo mga sumulunod wala nagasunod sa tradisyon sang aton mga katigulangan? Nagakaon sila nga wala nila ginhimo ang *ritual sang pagpanghinaw sang kamot*.”

⁶ Ginsabat sila ni Jesus, “Matuod gid ang ginsiling sang Dios parte sa inyo nga mga hipokrito suno sa ginsulat ni *Propeta Isaias*,

“‘Ang mga tawo nga ini nagapadungog sa akon sa baba lang, pero ang ila tagipusuon malayo sa akon.

* **6:56** *gaway-gaway*: sa English, *tassel*. Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5.

⁷ Wala sing pulos ang ila pagsimba sa akon,
kay ang ila mga ginatudlo mga pagsulundan
nga ginhimo lang sang tawo.*

⁸ Ginasiway ninyo ang sugo sang Dios, kag ang mga tradisyon sang tawo amo ang inyo ginatuman."

⁹ Nagsiling pa gid si Jesus, "Maayo gid kamo magpadihot sa pagsikway sang ginapatuman sang Dios para masunod ninyo ang inyo mga tradisyon.

¹⁰ Pareho abi sini: nagsiling si Moises, 'Tahura ang imo amay kag iloy,† kag 'Ang bisan sin-o nga magpakamalaot sa iya amay ukon iloy dapat patyon.‡

¹¹ Pero kamo ya nagatudlo nga kon ang tawo maghambal sa iya ginikanan nga ang bulig nga ihatag kuntani niya sa ila Korban (buot silingon, inughatag sa Dios),

¹² wala na ninyo siya ginaobligar nga magbulig sa ila.

¹³ Ginapakawalay pulos ninyo ang pulong sang Dios tungod sa inyo tradisyon nga ginpanubli ninyo *sa inyo mga katigulang-an*. Kag madamo pa gid nga pareho sini ang inyo ginahimo."

Ang Nagapahigko sa Tawo

(Mat. 15:10-20)

¹⁴ Gintawag liwat ni Jesus ang mga tawo kag ginsilingan, "Pamati kamo tanan sa akon, kag intiendiha ninyo ang akon ihambal.

¹⁵ Wala sing butang nga nagasulod sa tawo nga nagapahigko sa iya, kundi ang mga nagaguwa sa iya.

¹⁶ Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian!"§

¹⁷ Pagkatapos ginbayaan niya ang mga tawo kag nagsulod siya sa balay. *Sang sa sulod na siya*, ang iya mga sumulunod nagpamangkot sa iya kon ano ang kahulugan sadtong paang-gid.

¹⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, "Ngaa, wala man bala kamo makaintiendi? Wala bala ninyo mahibalui nga ang bisan ano nga ginakaon indi makapahigko sa tawo?*

¹⁹ Kay wala man ina nagasulod sa iya tagipusuon kundi sa iya tiyan kag nagaguwa man sa iya lawas." *Sa sining ginhambal ni Jesus* ginapahayag niya nga puwede kaunon ang tanan nga pagkaon.

²⁰ Nagsiling pa gid siya, "Ang nagaguwa sa tawo amo ang nagapahigko sa iya.

* 7:7 Isa. 29:13 † 7:10 Exo. 20:12; Deu. 5:16 ‡ 7:10 Exo. 21:17; Lev. 20:9

§ 7:16 Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. * 7:18 bisan ano nga ginakaon indi makapahigko sa tawo: May mga pagkaon nga ginabawal sang mga Judio nga kaunon para indi sila makabig nga mahigko.

²¹ Kay sa tagipusuon sang tawo nagahalin ang malain nga mga panghunahuna nga amo ang nagatulod sa iya sa pagpakigrelasyon nga imoral, pagpangawat, pagpatay,

²² pagpanginlalaki ukon pagpanginbabayi, pagkahisa, paghimo sang tanan nga kalainan, pagpangdaya, pagpagusto himo sang kalautan, pagkamahisaon, pagyaguta sa iya *isigkatawo*, pagpabugal, kag paghimo sang mga kabuangan.

²³ Ini tanan nga kalainan nagahalin sa sulod sang tagipusuon sang tawo, kag amo ini ang nagapahigko sa iya.”

Ang Pagtuo sang Isa ka Babayi

(Mat. 15:21-28)

²⁴ Dayon naghalin si Jesus sa Galilea kag nagkadto sa mga lugar nga malapit sa Tyre.[†] Pag-abot niya didto nagdayon siya sa isa ka balay, kag indi niya gusto nga mahibaluan sang mga tawo nga didto siya; pero indi gid ini matago.

²⁵⁻²⁶ Karon, may babayi nga Griego nga nakabati nga didto si Jesus. Ini nga babayi taga-Fenicia nga sakop sang Syria, kag ang iya linguahe Griego. May anak siya nga babayi nga ginagamhan sang mahigko nga espiritu. Gani nagkadto siya kay Jesus kag nagluhod, kag nagpakitluoy nga kon mahimo tabugon niya ang demonyo sa iya anak.

²⁷ Pero nagsiling si Jesus sa iya sa *paanggid*, “Kinahanglan nga pakaunon anay ang mga anak, kay indi maayo nga kuhaon ang pagkaon sang mga anak kag ihaboy sa mga ido.”[‡]

²⁸ Gani nagsiling ang babayi sa iya, “Husto ina Ginoo, pero bisan pa ang mga ido sa idalom sang lamisa nagakaon sang mga usik sang mga anak.”

²⁹ Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Tungod sa imo sabat, sarang ka na makapuli. Nagguwa na ang demonyo sa imo anak.”

³⁰ Nagpuli ang babayi kag naabtan niya ang iya anak nga nagahigda sa katre, kag ang demonyo nakaguwa na sa iya.

Gin-ayo ni Jesus ang Bungol kag Apa

³¹ Paghalin ni Jesus sa mga lugar nga sakop sang Tyre, nagagi siya sa Sidon kag sa mga lugar nga sakop sang Decapolis. Pagkatapos nagderetso siya sa Dagat sang Galilea.

³² May tawo didto nga bungol kag apa nga gindala sang mga tawo kay Jesus. Nagpakitluoy sila sa iya nga itungtong niya ang iya kamot sa sini nga tawo.

³³ Ginpain siya ni Jesus sa kadam-an, kag gin-gulo ni Jesus ang iya mga tudlo sa mga dulunggan sang tawo. Pagkatapos nagdupla siya kag gintandog ang dila sadtong lalaki.

[†] **7:24** Tyre: sa iban nga mga dumaan nga kopya sang Griego, *Tyre kag Sidon*

[‡] **7:27** Ang buot silingon ni Jesus, nga buligan niya anay ang mga Judio kag indi lang anay ang mga indi Judio.

³⁴ Dayon nagtangla si Jesus sa langit kag nagginhawa sing madalom, kag nagsiling sa iya, “*Effata!*” Kon sa aton pa, “Magbukas ka!”

³⁵ Pagkatapos sadto nakabati na siya kag maathag na ang iya paghambal.

³⁶ Dayon ginbilinan niya ang mga tawo nga indi sila magpanugid bisan kay sin-o parte sa natabo. Pero bisan ginabawalan sila, nagdugang pa gani ang ila pagpalapnag sang balita sa mga tawo.

³⁷ Dako gid ang katingala sang mga tawo. Siling nila, “Daw ano kaayo sang iya mga ginahimo! Bisang mga bungol napabati niya kag ang mga apa napahambal niya!”

8

Ginpakaon ni Jesus ang 4,000 ka Tawo

(Mat. 15:32-39)

¹ Pagkatapos sang pila ka adlaw, nagtilipon naman ang madamo nga tawo didto kay Jesus. Sang wala na sila sang pagkaon, gintawag ni Jesus ang iya mga sumulunod kag ginsilingan,

² “Naluoy gid ako sa sina nga mga tawo. Tatlo na ka adlaw nga nagaupod-upod sila sa akon kag wala na sila sing kalan-on.

³ Kon papulion ko sila nga gutom basi malipong sila sa dalan kay malayo gid ang ginhalinan sang iban sa ila.”

⁴ Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Diin bala kita makakuha sang pagkaon diri sa kamingawan para ipakaon sa sini nga mga tawo?”

⁵ Pero nagpamangkot si Jesus sa ila, “Pila ka bilog ang inyo tinapay dira?” Nagsabat sila, “Pito.”

⁶ Dayon ginpapungko ni Jesus ang mga tawo sa duta. Ginkuha niya ang pito ka tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ini kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag sa mga tawo.

⁷ May pila man sila ka bilog nga magagmay nga mga isda. Ginpasalamatan man niya ini kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag sa mga tawo.

⁸ Nagkaon sila kag nagkalabusog. Pagkatapos gintipon nila ang tinapay nga sobra, kag nakapuno sila sang pito ka alat.

⁹ Ang mga lalaki lang nga nagkalaon mga 4,000. Pagkatapos sadto, ginpapuli ni Jesus ang mga tawo

¹⁰ kag nagsakay siya sa sakayan kaupod sang iya mga sumulunod kag nagkadto sa Dalmanuta.

Ginpangayuan si Jesus sang Milagro

(Mat. 16:1-4; Luc. 11:29-32)

¹¹ Pag-abot nila didto, may mga Pariseo nga nagkadto kay Jesus kag nagpakigbais sa iya. Gusto nila nga tilawan si Jesus gani nagpangayo sila sa iya sang milagro halin sa Dios* bilang pamatuod *nga ginpadala siya sang Dios*.

¹² Pero nagpanghayhay si Jesus kag nagsiling, “Ngaa bala nagapangayo sang milagro ang *mga tawo* sa sini nga hen-erasyon? Sa pagkamatuod, wala gid sang milagro nga ipakita sa ila!”

¹³ Dayon ginbayaan niya ato nga mga Pariseo. Nagbalik siya sa sakayan kag nagtabok liwat sa pihak sang dagat.

*Ang Inugpahabok sang mga Pariseo kag ni Herodes
(Mat. 16:5-12)*

¹⁴ Nalipatan sang iya mga sumulunod nga magdala sang tinapay luwas sa isa lang ka bilog nga nadala nila sa sakayan.

¹⁵ Ginpaandaman sila ni Jesus *paagi sa paanggid*, “Mag-andam gid kamo sa inugpahabok† sa tinapay sang mga Pariseo kag ni *Haring Herodes*.”‡

¹⁶ Nagbinaisay sila nga nagasiling, “Ginhambal niya ato kay wala kita nakadala sang tinapay.”

¹⁷ Nahibaluan ni Jesus kon ano ang ginabaisan nila. Gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa ginabaisan ninyo nga wala kamo tinapay? Indi pa gid bala kamo makaintiendi? Mabudlay bala gihapon kamo paintiendihon?”

¹⁸⁻¹⁹ May mga mata kamo, pero indi kamo makakita. May mga dulunggan kamo, pero indi kamo makabati. Wala gid bala ninyo madumdumi ang pagpamihak-pihak ko sang lima ka tinapay para sa 5,000 ka tawo? Pila bala ka alat ang napuno sang inyo natipon nga sobra?” Nagsabat sila, “Dose!”

²⁰ *Nagpamangkot pa gid si Jesus*, “Kag ang pagpamihak-pihak ko sang pito ka tinapay para sa 4,000, pila bala ka alat ang napuno sang inyo natipon nga sobra?” Nagsabat sila, “Pito!”

²¹ Dayon nagsiling si Jesus, “Indi pa gihapon ninyo main-tiendihan *ang ginhambal ko parte sa inugpahabok?*”

Gin-ayo ni Jesus ang Isa ka Bulag sa Betsaida

²² Pag-abot nila sa Betsaida may mga tawo didto nga nag-dala sang bulag nga lalaki kay Jesus. Nagpakitluoy sila sa iya nga tandugon niya ang bulag *para makakita*.

²³ Gani gin-uyatan niya ang kamot sang bulag kag gintuy-tuyan pakadto sa guwa sang Betsaida. Pag-abot nila sa guwa

* **8:11** Dios: sa literal, *langit* † **8:15** inugpahabok: ukon, *lebadura*. Sa English, *yeast* ‡ **8:15** Ang buot silingon ni Jesus, nga dapat indi sila magsunod sa malain nga batasan sang mga Pariseo kag ni Haring Herodes.

ginduplaan niya ang mga mata sang bulag. Dayon gintung-tong niya ang iya mga kamot sa bulag kag nagpamangkot, “May nakita ka na bala?”

²⁴ Nagtangla ang lalaki kag nagsiling, “Nakakita na ako sang mga tawo, pero daw sa mga kahoy nga nagalakat.”

²⁵ Gani gintung-tong liwat ni Jesus ang iya kamot sa mga mata sang bulag. Pagkatapos naghimutad sing maayo ang bulag kag nag-ayo ang iya mga mata. Maathag na ang tanan sa iya panulok.

²⁶ Ginpapuli siya ni Jesus kag ginsilingan, “Indi ka na mag-balik sa Betsaida.”§

Ang Ginhambal ni Pedro Parte kay Jesus

(Mat. 16:13-20; Luc. 9:18-21)

²⁷ Pagkatapos sadto, nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa mga baryo nga sakop sang Cesarea Filipos. Samtang nagalakat sila nagpamangkot si Jesus sa iya mga sumulunod, “Suno sa mga tawo, sin-o bala ako?”

²⁸ Nagsabat sila, “*May mga nagasiling nga ikaw* si Juan nga manugbautiso. Ang iban *nagasiling nga ikaw* si Elias, kag ang iban pa gid *nagasiling nga ikaw* isa sa mga propeta.”

²⁹ Dayon nagpamangkot siya sa ila, “Pero suno sa inyo sin-o bala ako?” Nagsabat si Pedro, “Ikaw ang Cristo!”

³⁰ Dayon ginpaandaman sila ni Jesus nga indi gid magpanugid bisan kay sin-o parte sa iya.

Naghambal si Jesus Parte sa Iya Kamatayon kag Pagkabanhaw

(Mat. 16:21-28; Luc. 9:22-27)

³¹ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “*Ako nga Anak* sang Tawo kinahanglan gid nga mag-antos sa pagahimuon sa akon sang mga manugdumala sang mga Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag sang mga manunudlo sang Kasuguan. Sikwayon nila ako kag patyon, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.”

³² Ginpaathag gid niya ini sa ila. Pagkabati sadto ni Pedro, gindala niya si Jesus sa ulo-unhan kag ginsaway *nga indi maghambal sina*.

³³ Pero nagliso si Jesus, nagtulok sa iya mga sumulunod, kag ginsabdong si Pedro, “Palayo ka sa akon, Satanas! Kay ang imo hunahuna indi iya sang Dios kundi iya sang tawo.”

³⁴ Dayon gintawag niya ang mga tawo kaupod sang mga sumulunod niya nga magpalapit. Nagsiling siya sa ila, “Kon may tawo nga gusto magsunod sa akon, indi niya dapat

§ 8:26 *Indi ka na magbalik sa Betsaida*: Siguro indi gusto ni Jesus nga magpanugid ang bulag sa mga tawo sa Betsaida nga gin-ayo niya siya.

pagpasulabihon ang iya kaugalingon. Kag dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon* sa iya nga pagsunod sa akon.

³⁵ Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa akon kag sa Maayong Balita makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.

³⁶ Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? *Wala gid!*

³⁷ Kay wala gid sang butang nga sarang niya mahatag para mapabalik niya ang iya kabuhi.

³⁸ Ang bisan sin-o nga nagakahuya sa akon kag sa akon mga ginatudlo sa sini nga henerasyon, nga ang mga tawo malain kag indi diosnon, igakahuya ko man kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na nga nagasilak sa gahom sang akon Amay, kag kaupod ko ang balaan nga mga anghel.”

9

¹ Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta makita nila ang paghari sang Dios nga magaabot nga may gahom.”

Ang Pagbalhin sang Dagway ni Jesus

(Mat. 17:1-13; Luc. 9:28-36)

² Pagkaligad sang anom ka adlaw, gindala ni Jesus sila ni Pedro, Santiago, kag Juan sa mataas nga bukid nga silahanon lang. Samtang nagatulok sila kay Jesus, nagbalhin ang iya dagway.

³ Ang iya bayo nagputi gid kag masilaw. Wala sing bisan sin-o diri sa kalibutan nga makapaputi pareho sadto.

⁴ Dayon nakita nila si Elias kag si Moises nga nagapakig-estorya kay Jesus.

⁵ Nagsiling si Pedro kay Jesus, “Manunudlo, maayo nga ari kami* diri. Mahimo kami sing tatlo ka payag, ang isa para sa imo, ang isa para kay Moises, kag ang isa pa gid para kay Elias.”

⁶ Amo ini ang iya ginsiling kay indi siya kahibalo kon ano ang iya dapat ihambal tungod kay ginkulbaan gid sila.

⁷ Dayon may nag-abot nga panganod kag ginlikupan sila. Kag may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga nagsiling, “Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Pamatii ninyo siya!”

* **8:34** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus*. Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

* **9:5** *kami:* ukon, *kita*

⁸ Sa gilayon nagtulok sila sa palibot, pero wala sila sing may nakita kundi si Jesus lang.

⁹ Sang nagapadulhog na sila sa bukid, ginmanduan sila ni Jesus, “Indi gid kamo magpanugid bisan kay sin-o parte sa inyo nakita samtang *ako nga* Anak sang Tawo wala pa mabanhaw.”

¹⁰ Gani wala gid nila ginpanugid ang mga natabo nga ato. Pero sang silahanon na lang, nagpinamangkutanay sila kon ano ang kahulugan sang iya ginsiling nga mabanhaw.

¹¹ Nagpamangkot sila kay Jesus, “Ngaa bala nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga kinahanglan mag-abot anay si Elias *sa wala pa mag-abot ang Cristo?*”

¹²⁻¹³ Nagsabat si Jesus sa ila, “Husto ina, kinahanglan nga mag-abot anay si Elias para ipreparar niya ang tanan nga butang. Pero sugiran ko kamo, si Elias nag-abot na. Ginhimo sang mga tawo sa iya ang ila gusto suno sa nasulat parte sa iya. Pero ngaa bala nasulat man nga *ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan nga mag-agi sing madamo nga pag-antos kag sikwayon sang mga tawo?”

*Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga may Malain nga Espiritu
(Mat. 17:14-21; Luc. 9:37-43)*

¹⁴ Pagbalik nila ni Jesus sa mga sumulunod nga nabilin, nakita nila nga madamo nga tawo ang nagatipon didto sa ila. Didto man ang pila ka manunudlo sang Kasuguan nga nagapakigbais sa mga sumulunod ni Jesus.

¹⁵ Pagkakita sang mga tawo kay Jesus natingala gid sila, gani nagdinalagan sila pakadto sa iya para abiabihon siya.

¹⁶ Dayon nagpamangkot si Jesus sa ila, “Ano ang inyo ginabaisan?”

¹⁷ May isa ka tawo didto nga nagsabat, “Manunudlo, gindala ko diri sa imo ang akon bata nga lalaki kay ginagamhan siya sang espiritu nga nagapaapa sa iya.

¹⁸ Kon atakihon siya sang espiritu nagakatumba siya sa duta, nagabura ang iya baba, kag nagabagrot ang iya mga ngipon, pagkatapos nagatiskog siya dayon. Ginpangabay ko ang imo mga sumulunod nga tabugon nila ang espiritu pero indi sila makasarang.”

¹⁹ Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa sini nga henerasyon wala gid sing pagtuo! Hasta san-o pa bala ang akon pag-antos sa inyo? Dal-a ninyo diri ang bata.*”

²⁰ Gani gindala nila ang bata didto sa iya. Pagkakita sang espiritu kay Jesus, ginpakurog niya ang bata, gintumba kag ginpaligid sa duta nga nagabura ang iya baba.

²¹ Ginpamangkot ni Jesus ang amay sang bata, “San-o pa nga nagaamo sini ang bata?” Nagsabat ang amay, “Halin sang gamay pa siya.

²² Permi lang siya ginahaboy sa kalayo kag ginatagbong sa tubig sang malain nga espiritu para patyon. Pero kon may mahimo ka, kaluoyi kag buligi man kami!”

²³ Nagsiling si Jesus sa iya, “Ngaa nagasiling ka nga kon may mahimo ako? Ang tanan nga butang mahimo *ko* sa tawo nga nagatuo *sa akon*.”

²⁴ Dayon nagsabat ang amay sang bata, “Nagatuo ako, pero buligi ako sa akon pagpangduhaduha.”

²⁵ Pagkakita ni Jesus nga nagdinaguso na ang mga tawo pakadto sa iya, nagsiling siya sa mahigko nga espiritu, “Ikaw nga espiritu nga nagapaapa kag nagapabungol sa bata, ginamanduan ko ikaw nga magguwa sa iya kag indi na gid magbalik sa iya!”

²⁶ Nagsinggit ang espiritu kag ginpakurog niya sing mabaskog ang bata kag nagguwa. Ang bata daw patay na, gani nagsiling ang kadam-an, “Patay na siya!”

²⁷ Pero gin-uyatan ni Jesus ang kamot sang bata kag ginpabangon, kag nagtindog ang bata.

²⁸ Sang pagsulod ni Jesus sa balay nga ila ginadayunan, nagpamangkot sa iya ang iya mga sumulunod sang silahanon na lang, “Ngaa bala indi namon matabog ang espiritu *sa bata*?”

²⁹ Nagsabat siya sa ila, “Ato nga klase *sang espiritu* mapaguwa lang paagi sa pangamuyo.”

Naghambal Liwat si Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 17:22-23; Luc. 9:43b-45)

³⁰ Naghalin sila sa sadto nga lugar kag nag-agi sa Galilea. Indi niya luyag nga mahibaluan sang mga tawo nga didto siya,

³¹ kay nagatudlo siya sa iya mga sumulunod. Nagsiling siya sa ila, “*Ako nga Anak* sang Tawo itugyan sa mga tawo nga magapatay sa akon. Pero pagkatapos sang tatlo ka adlaw mabanhaw ako.”

³² Ang iya mga sumulunod wala makaintiendi kon ano ang iya buot silingon. Pero natahap sila nga magpamangkot sa iya.

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?
(Mat. 18:1-5; Luc. 9:46-48)

³³ Nag-abot sila sa Capernaum. Sang didto na sila sa balay, nagpamangkot si Jesus sa ila, “Ano bala ang inyo ginabaisan sa dalan samtang nagalakat kamo?”

³⁴ Pero naghipos lang sila tungod kay nagbinaisay sila kon sin-o gid sa ila ang labaw sa tanan.

³⁵ Gani nagpungko si Jesus kag gintawag niya ang dose *ka apostoles*. Dayon nagsiling siya sa ila, “Kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pangulo, kinahanglan magpaubos siya kag mangin suluguon sang tanan.”

³⁶ Dayon nagkuha siya sang bata nga gamay kag ginbutang niya sa ila tunga. Ginsabak niya dayon ang bata kag nagsiling sa ila,

³⁷ “Ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod sa akon,[†] nagabaton man sa akon. Kag ang nagabaton sa akon nagabaton man sa *akon Amay nga* nagpadala sa akon.”

*Ang Indi Kontra sa Aton Nagadampig sa Aton
(Luc. 9:49-50)*

³⁸ Nagsiling si Juan sa iya, “Manunudlo, nakakita kami sang isa ka tawo nga nagatabog sang mga demonyo sa imo ngalan.[‡] Ginpauntat namon siya kay indi naton siya kaupod.”

³⁹ Pero nagsiling si Jesus, “Pabay-i lang ninyo siya kay wala sing may nagahimo sang milagro sa akon ngalan nga maghambal man dayon sang malain kontra sa akon.

⁴⁰ Ang bisan sin-o nga wala nagakontra sa aton nagadampig sa aton.

⁴¹ Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga maghatag sa inyo sang bisan isa lang ka baso nga tubig tungod kay kamo iya ni Cristo, ina nga tawo magabaton gid sang iya balos.

*Mga Kabangdanan sang Pagpakasala
(Mat. 18:6-9; Luc. 17:1-2)*

⁴² “Pero ang bisan sin-o nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sining magagmay nga mga kabataan nga nagatuo sa akon, maayo pa sa iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga bato kag itagbong siya sa dagat.

⁴³⁻⁴⁴ Kon ang imo kamot amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, utda ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo kamot pero may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo kamot pero makadto ka man lang sa impyerno. Ang kalayo didto indi gid mapatay.[§]

⁴⁵⁻⁴⁶ Kon ang imo tiil amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, utda ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo

[†] 9:37 *tungod sa akon*: sa literal, *sa akon ngalan* [‡] 9:38 *ngalan*: buot silingon, *gahom ukon awtoridad* [§] 9:43-44 Sa iban nga mga kopya sang Griego gindugang diri ang mga pulong nga makita sa bersikulo 48.

tiil pero may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo tiil pero ipilak ka sa impyerno.*

⁴⁷ Kag kon ang imo mata amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala, lukata ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo mata pero masakop ka sa paghari sang Dios sang sa duha ang imo mata pero ipilak ka man lang sa impyerno.

⁴⁸ Ang mga ulod didto wala sing kamatayon kag ang kalayo wala nagakapatay.†

⁴⁹ “Kay pagaasinan ang tanan paagi sa kalayo.‡

⁵⁰ Ang asin maayo, pero kon maglain ang iya sabor, wala na sing may mahimo para mapabalik pa ang iya sabor. *Kag kon paano ang asin nagabulig sa aton*, dapat pareho man kamo sa asin nga nagabulig sa isa kag isa nga mangin maayo ang inyo relasyon.”

10

Ang Pagpanudlo ni Jesus Parte sa Pagbulagay

(Mat. 19:1-12; Luc. 16:18)

¹ Dayon naghalin si Jesus sa Capernaum kag nagkadto sa mga lugar nga sakop sang Judea, kag nagtabok siya sa *Suba sang Jordan*. Madamo naman nga mga tawo ang nagtilipon didto sa iya kag gintudluan niya sila pareho sang masami niya nga ginahimo.

² May mga Pariseo nga nagkadto man didto sa pagtilaw* kay Jesus. Gani nagpamangkot sila, “Tugot bala sa Kasuguan nga bulagan sang lalaki ang iya asawa?”

³ Ginsabat sila ni Jesus *paagi sa isa ka pamangkot*, “Ano bala ang sugo sa inyo ni Moises?”

⁴ Nagsabat sila, “Nagtugot si Moises nga puwede bulagan sang lalaki ang iya asawa, basta makahimo lang siya sang kasulatan sang pagbulagay.”†

⁵ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ginsulat ni Moises sa inyo ini nga sugo tungod nga matig-a ang inyo ulo.

⁶ Pero sang ginsuguran, sang pagtuga sa kalibutan, ‘ginhimo sang Dios ang tawo nga lalaki kag babayi.’‡

⁷ ‘Amo ina ang rason nga bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya asawa,

⁸ kag sila nga duha mangin isa.’§ Indi na sila duha kundi isa.

⁹ Gani indi dapat bulagon sang tawo ang gin-isa sang Dios.”

* **9:45-46** Sa iban nga mga kopya sang Griego gindugang diri ang mga pulong nga makita sa bersikulo 48. † **9:48** Isa. 66:24 ‡ **9:49** Posible ini nga bersikulo nagakahulugan sang paglimpyo sa kabuhi sang mga tumuluo paagi sa mga pag-antos. Posible man nga nagakahulugan ini sang pagsilot sa mga indi tumuluo. * **10:2** *pagtilaw*: ukon, *pagdakop-dakop* † **10:4** Deu. 24:1 ‡ **10:6**

Gen. 1:27; 5:2 § **10:8** Gen. 2:24

10 Pag-abot nila sa balay, nagpamangkot naman ang mga sumulunod parte sa sadto nga butang.

11 Nagsiling si Jesus sa ila, “Kon bulagan sang lalaki ang iya asawa kag magpangasawa sang iban, nagapanginbabayi siya kag nakasala sa iya una nga asawa.

12 Kag kon bulagan sang babayi ang iya bana kag magpamana sang iban, nagapanginlalaki siya.”

*Ginbendisyunan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata
(Mat. 19:13-15; Luc. 18:15-17)*

13 May mga tawo nga nagdala sang ila magagmay nga mga bata kay Jesus para tungtungan niya sang iya kamot kag bendisyunan. Pero ginsaway sila sang mga sumulunod ni Jesus.

14 Pagkakita ni Jesus sa natabo, nangakig siya kag nagsiling sa iya mga sumulunod, “Pabay-i lang ninyo ang mga bata nga magpalapit sa akon. Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho sa ila nasakop sa paghari sang Dios.

15 Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga indi magpasakop sa paghari sang Dios pareho sang pagpasakop sang mga bata nga ini indi gid malakip sa paghari sang Dios.”

16 Dayon ginpangkugos niya ang mga bata, gintungtung niya ang iya kamot sa ila kag ginbendisyunan sila.

*Ang Tawo nga Manggaranon
(Mat. 19:16-30; Luc. 18:18-30)*

17 Sang manuglakat na si Jesus, may tawo nga nagdalagan palapit sa iya kag nagluhod. Dayon nagpamangkot ang tawo, “Maayo nga Manunudlo, ano bala ang akon himuon para maangkon ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?”

18 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ngaa nagasiling ka nga maayo ako? Wala gid sing bisan sin-o nga maayo kundi ang Dios lang.

19 *Kon parte sa imo pamangkot*, nahibaluan mo naman ang ginasiling sang Kasuguan: ‘Indi ka magpatay, indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig, indi ka magpangdaya, tahuron mo ang imo amay kag iloy.’”*

20 Nagsabat siya kay Jesus, “Manunudlo, ina tanan ginatuman ko halin sang bata pa ako.”

21 Gintulok siya ni Jesus nga may paghigugma kag ginsilingan, “Isa pa ka butang ang kulang sa imo. Pauli ka kag ibaligya ang imo mga pagkabutang, kag ang kuwarta ipanagtag mo sa mga imol. Sa sini nga paagi makaangkon ka

* 10:19 Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20

sang manggad sa langit. Dayon magbalik ka kag magsunod sa akon.”

²² Nagkasubo gid ang tawo sang pagkabati niya sadto kag naghaling siya nga masinulub-on, kay madamo ang iya manggad.

²³ *Sang makahalin na ang tawo*, nagpanulok-tulok si Jesus sa palibot kag nagsiling sa iya mga sumulunod, “Mabudlay gid para sa mga manggaranon nga magpasakop sa paghari sang Dios.”

²⁴ Natingala ang mga sumulunod sa iya ginhambal. Gani nagpadayon siya sa pagsiling, “Mga anak, daw ano kabudlay ang magpasakop sa paghari sang Dios.

²⁵ Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios.”

²⁶ Natingala gid sila kag nagsiling, “Ti kon amo sina, sin-o na lang ang maluwas?”

²⁷ Gintulok sila ni Jesus kag ginsilingan, “Kon sa tawo lang indi gid ini mahimo, pero indi ini mabudlay sa Dios, kay ang tanan nga butang mahimo niya.”

²⁸ Nagsiling si Pedro sa iya, “Ti kami, ginbayaan namon ang tanan kag nagsunod sa imo.”

²⁹ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, wala sing tawo nga nagbiya sa iya balay, mga utod, iloy, amay, mga bata, ukon mga duta tungod sa akon kag sa Maayong Balita,

³⁰ nga indi makabaton sang madamo pa gid nga balos sa sini nga panahon: mga balay, mga utod, mga iloy, mga bata, mga duta, kag pati mga paghingabot; kag sa palaabuton makabaton man sang kabuhi nga wala sing katapusan.

³¹ Madamo nga dungganon subong nga sa ulihi mangin kubos, kag madamo nga kubos subong nga sa ulihi mangin dungganon.”

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa Iya Kamatayon (Mat. 20:17-19; Luc. 18:31-34)

³² Samtang nagataklad sila pakadto sa Jerusalem, nagauna si Jesus sa ila. Ginakulbaan ang iya mga sumulunod, kag ginahadlukan gid ang iban nga nagasunod sa iya. Ginpain niya liwat ang iya dose *ka apostoles* kag ginsugiran niya sila kon ano ang matabo sa iya.

³³ Nagsiling siya sa ila, “Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem kag *ako nga* Anak sang Tawo itugyan didto sa manugdumala nga mga pari kag mga manunudlo sang Kasuguan. Sentensyahan nila ako nga patyon kag itugyan sa mga tawo nga indi Judio.

³⁴ Yagutaon nila ako, duplaan, hanuton, kag dayon patyon. Pero pagkaligad sang tatlo ka adlaw mabanhaw ako.”

Ang Ginapangayo ni Santiago kag ni Juan
(Mat. 20:20-28)

³⁵ Nagpalapit sa iya si Juan kag si Santiago nga mga anak ni Zebedee kag nagsiling, “Manunudlo, may pangayuon kuntani kami sa imo.”

³⁶ Nagsabat si Jesus sa ila, “Ano ang inyo pangayuon sa akon?”

³⁷ Nagsiling sila, “Kon maghari ka na, *palihog* papungkua kami nga duha sa imo tupad; ang isa sa tuo kag ang isa sa wala.”

³⁸ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Wala kamo kahibalo kon ano ang inyo ginapangayo. Masarangan bala ninyo ang mga pag-antos nga antuson ko? Kag masarangan man bala ninyo ang mga kalisod nga pagaagyan ko?”†

³⁹ Nagsabat sila, “Huo, masarangan namon.” Nagsiling si Jesus sa ila, “Masarangan ninyo gani,

⁴⁰ pero indi ako ang nagapili kon sin-o ang mapungko sa akon tuo kag sa akon wala, kay may ara na nga gintigan-an para sini.”

⁴¹ Pagkabati sang napulo ka sumulunod kon ano ang ila ginpangayo, nangakig gid sila kay Santiago kag kay Juan.

⁴² Gani gintawag sila tanan ni Jesus kag ginsilingan, “Nahibaluan ninyo nga ang mga manugdumala sang mga nasyon may gahom sa ila mga sakop kag pagusto lang sila kon ano ang ila himuon sa ila.

⁴³ Pero indi amo ini ang sa inyo. Kay kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin gamhanan, dapat mangin suluguon siya ninyo.

⁴⁴ Kag kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pangulo, dapat mangin ulipon siya sang tanan.

⁴⁵ Kay bisan pa gani *ako nga* Anak sang Tawo wala nagkadto diri sa kalibutan para alagaran, kundi mag-alagad kag maghatag sang akon kabuhi para matubos ang madamo nga tawo.”

Gin-ayo ni Jesus ang Bulag nga si Bartimeus
(Mat. 20:29-34; Luc. 18:35-43)

⁴⁶ Nag-abot sila ni Jesus sa Jerico. Kag sang nagapaguwa na si Jesus sa sini nga banwa kaupod sang iya mga sumulunod kag sang madamo nga tawo, may isa ka bulag didto nga nagapungko kag nagapakilimos sa higad sang dalan. Siya si Bartimeus nga anak ni Timeus.

† **10:38** Masarangan...pagaagyan ko: sa literal, Mainom bala ninyo ang ilimnon nga pagaimnon ko? Magpabautiso bala kamo sa bautiso nga batunon ko?

⁴⁷ Pagkabati niya nga nagaagi si Jesus nga taga-Nazaret, nagsinggit siya, “Jesus, kaliwat ni David,[‡] kaluoyi ako!”

⁴⁸ Madamo nga tawo didto ang nagsaway sa iya nga maghipos. Pero gintuduhan pa gid gani niya singgit, “Kaliwat ni David, kaluoyi ako!”

⁴⁹ Nagpundo si Jesus kag nagsiling, “Dal-a ninyo siya diri sa akon.” Gani gintawag nila ang bulag, kag nagsiling sila, “Magkalipay ka, tindog kay ginatawag ka ni Jesus.”

⁵⁰ Ginhaboy niya ang iya pangtabon nga panapton kag nagdali-dali siya palapit kay Jesus.

⁵¹ Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Ano bala ang imo gusto nga himuon ko sa imo?” Nagsabat ang bulag, “Manunudlo, gusto ko nga makakita.”

⁵² Dayon ginsilingan siya ni Jesus, “Lakat ka; ang imo pag-tuo nag-ayo[§] sa imo.” Sa gilayon nakakita siya kag nagsunod kay Jesus sa dalan.

11

*Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 21:1-11; Luc. 19:28-40; Juan 12:12-19)*

¹ Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerusalem kag nakaabot na sa *mga baryo sang Betfage kag Betania*, sa Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni Jesus ang duha niya ka sumulunod kag

² ginsilingan, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Pagsulod ninyo, may makita kamo nga bataon nga donkey nga nahigot. Wala pa gid ini masakyi. Hubari ninyo kag dal-a diri.

³ Kon may magpamangkot sa inyo, ‘Ngaa ginahimo ninyo ina?’ sabton ninyo, ‘Kinahanglan ini sang Ginoo kag iuli man ini dayon.’”

⁴ Gani naglakat sila, kag *pag-abot nila didto sa baryo* nakita nila ang bataon nga donkey sa higad sang dalan nga nahigot sa puwertahan sang isa ka balay. Sang ginahubaran na nila ang donkey,

⁵ ginpamangkot sila sang mga tawo nga nagatilindog didto, “Hoy, ano ang inyo ginahimo dira? Ngaa ginahubaran ninyo ang donkey?”

⁶ Kag ginsabat nila ang mga tawo suno sa ginsiling ni Jesus. Gani ginpabay-an sila sang mga tawo.

⁷ Pagkatapos sadto gindala sang duha ka sumulunod ang donkey kay Jesus. Pag-abot didto, ginhapinan nila ini sang ila mga panapton kag ginsakyan dayon ni Jesus.

[‡] **10:47** *Kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalain sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian. [§] **10:52** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

⁸ Madamo nga tawo ang naghumlad sang ila mga panapton sa dalan, kag ang iban nagladlad sang mga sanga nga ila gintapas halin sa uma *bilang pagpadungog kay Jesus*.

⁹ Ang nagauna kay Jesus kag ang nagasunod nagasinggit, “Dayawon ta ang Dios!”

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!”*†

¹⁰ “Ginapakamaayo sang Dios ang palaabuton nga ginharian sang aton katigulangan nga si David!”

“Dayawon ta ang Dios!”

¹¹ Pag-abot ni Jesus sa Jerusalem, nagkadto siya sa templo. Nagpanan-aw tan-aw siya sa tanan nga butang didto. Pagkatapos, tungod nga madali na lang magsalop ang adlaw, nagguwa siya kag nagkadto sa Betania upod sa iya dose *ka apostoles*.

Ginpakamalaot ni Jesus ang Kahoy nga Higera
(Mat. 21:18-19)

¹² Pagkaaga, sang paghalin nila sa Betania *pabalik sa Jerusalem*, gin-gutom si Jesus.

¹³ May nakita siya nga kahoy nga higera nga madabong ang dahon. Gani ginkadtuan niya kon may bunga. Pero wala siya sing may nakita nga bunga kundi puro lang dahon, kay indi pa ato tion nga inugpamunga.

¹⁴ Dayon nagsiling si Jesus sa higera, “Wala na sing may makakaon sang imo bunga hasta san-o!” Nabatian sang iya mga sumulunod ang iya ginhambal.

Nagkadto si Jesus sa Templo
(Mat. 21:12-17; Luc. 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Pag-abot nila sa Jerusalem, nagkadto si Jesus sa templo. Gintabog niya ang mga tawo nga nagapamakal kag nagabali-gya didto. Ginpamaliskad niya ang mga lamisa sang mga manugbaylo sang kuwarta kag ang mga pulungkuan sang mga manugbaligya sang mga pating *nga inughalad*.

¹⁶ Indi siya magtugot nga manglaktod ang mga tawo sa templo nga nagadala sang ila mga inugbaligya.

¹⁷ Dayon gintudluan niya ang mga tawo didto sa templo. Siling niya, “Indi bala nga nagsiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Ang akon balay tawgon nga balay nga palangamuyuan para sa tanan nga nasyon’? Pero ginhimo ninyo nga palanaguan sang mga tulisan. §”

* **11:9** ang iya pinadala: sa literal, ang nagakari sa ngalan sang Ginoo † **11:9** Sal.

118:26 ‡ **11:17** Isa. 56:7 § **11:17** Jer. 7:11

¹⁸ *Ang ginhimo nga ato ni Jesus* nabatian sang manugdumala nga mga pari kag sang mga manunudlo sang Kasuguan. Gani nagpangita sila sang paagi para patyon siya. Pero hinadlukan sila sa iya kay natingala gid ang mga tawo sa iya mga ginapanudlo.

¹⁹ Sang sirom na, nagguwa si Jesus kag ang iya mga sumulod sa siyudad.

Ang Leksyon Parte sa Kahoy nga Higera

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Pagkaaga, sang nagapabalik sila pa-Jerusalem, didto naman sila nag-agi sa kahoy nga higera, kag nakita nila nga nalaya ini kag patay na halin sa gamot.

²¹ Nadumduman ni Pedro ang natabo. Gani nagsiling siya kay Jesus, “Manunudlo, tan-awa ang kahoy nga higera nga imo ginpakamalaot! Nalaya na!”

²² Nagsiling si Jesus sa ila, “Magtuo kamo sa Dios!”

²³ Ang matuod, kon may pagtuo kamo, sarang kamo makasiling sa sini nga bukid, ‘Maghalin ka kag magsaylo sa dagat,’ kag kon wala kamo nagapangduhaduha sa inyo tagipusuon kundi nagatuo nga ini matabo, matuman ina suno sa inyo ginhambal.

²⁴ Gani ginasugiran ko kamo nga bisan ano ang inyo pangayuon sa pangamuyo, magtuo kamo nga nabaton na ninyo, kag mabaton gid ninyo.

²⁵ Kag kon nagapangamuyo kamo, patawara ninyo anay ang mga nakahimo sing sala sa inyo, para ang inyo mga sala patawaron man sang inyo Amay nga ara sa langit.

²⁶ Kay kon wala kamo nagapatawad sa iban, indi man kamo pagpatawaron sang inyo Amay nga ara sa langit.”*

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus

(Mat. 21:23-27; Luc. 20:1-8)

²⁷ Pag-abot nila sa Jerusalem, nagbalik si Jesus sa templo. Kag samtang nagalakat siya sa *ugsaran sang templo*, nagpalapit sa iya ang manugdumala nga mga pari, mga manunudlo sang Kasuguan kag mga manugdumala sang mga Judio.

²⁸ Nagpamangkot sila kay Jesus, “Ano bala ang imo awtoridad sa paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo? Sin-o ang naghatag sa imo sang awtoridad sa paghimo sini?”

²⁹ Nagsabat si Jesus sa ila, “Mamangkot man ako sa inyo. Sabton anay ninyo ako, pagkatapos sabton ko man kamo kon ano ang akon awtoridad sa paghimo sini nga mga butang.

* **11:26** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

³⁰ Kay sin-o bala naghaling ang awtoridad ni Juan sa pag-bautiso, sa Dios† bala ukon sa tawo? Sabta ninyo ako!”

³¹ Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat, “Kon magsiling kita nga halin sa Dios, masiling siya, ‘Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?’

³² Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, *mangakig sa aton ang mga tawo.*” (Hinadlukan sila sa mga tawo kay nagapati ang mga tawo nga si Juan propeta *sang Dios.*)

³³ Gani nagsabat sila kay Jesus, “Wala kami kahiralo.” Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Ti indi ko man kamo pag-sugiran kon kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang.”

12

*Ang Paanggid Parte sa mga Agsador
(Mat. 21:33-46; Luc. 20:9-19)*

¹ Dayon naghambal si Jesus sa ila paagi sa mga paanggid, “May isa ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Ginpakudalan niya ini, kag nagpahimo siya sang buho sa dako nga bato para pulugaan sang ubas. Nagpatindog man siya sang isa ka balantayan. Pagkatapos ginpaagsahan niya ang iya talamnan kag naglakat sa malayo nga lugar.

² Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang isa ka ulipon sa mga agsador* sa pagkuha sang iya parte.

³ Pero pag-abot didto sang ulipon, gindakop siya sang mga agsador kag ginbunal, kag ginpapuli nga wala gid sing dala.

⁴ Ginpadala naman sang tag-iya ang isa pa ka ulipon, pero ginpakahuy-an nila kag ginlampusan sa ulo.

⁵ Nagpadala pa gid siya sang isa pa ka ulipon, kag ila ini ginpatay. Madamo pa gid ang ginpadala sang tag-iya. Ang iban ginbunal nila, kag ang iban ginpatay.

⁶ Sa katapusan, wala na siya sang ulipon nga ipadala. Gani ginpadala niya ang iya pinalangga nga anak. Kay naghuhuna siya nga tahuron nila ang iya anak.

⁷ Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, ‘Ari na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya palanublion.’

⁸ Gani gindakop nila siya kag ginpatay. Ginhaboy nila ang iya bangkay sa guwa sang talamnan sang ubas.”

⁹ *Dayon nagsiling si Jesus,* “Ti ano bala ang himuon sang tag-iya sang talamnan? Sigurado gid nga kadtuan niya ang mga

† **11:30** Dios: sa literal, *langit*. Amo man sa bersikulo 30.
English, *tenant*

* **12:2** agsador: sa

agsador kag pamatyon. Dayon paagsahan niya sa iban ang iya talamnan.

¹⁰ Wala bala ninyo ini mabasahi sa Kasulatan?

“Ang bato nga ginsikway sang mga panday amo ang nangin pundasyon nga bato.

¹¹ Ang Ginoo ang naghimo sini kag makatilingala ini sa aton!”[†]

¹² Nahibaluan sang manugdumala nga mga Judio nga sila gid ang ginatumod sang sadto nga paanggid. Gani gusto nila nga dakpon si Jesus, pero nahadlok sila sa mga tawo. Gani ginpabay-an na lang nila siya, kag naglakat sila.

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis
(Mat. 22:15-22; Luc. 20:20-26)

¹³ Ginsugo nila ang pila ka Pariseo kag pila ka miyembro sang partido ni Herodes sa pagdakop-dakop kay Jesus paagi sa iya paghambal *para maakusar nila siya*.

¹⁴ Gani nagkadto sila kay Jesus kag nagpamangkot, “Manunudlo, nahibaluan namon nga matuod ang imo ginasugid. Kay wala ka nagapadala-dala sa mga tawo bisan sin-o pa sila, kundi kon ano ang kamatuoran parte sa kabubut-on sang Dios sa mga tawo amo gid ang imo ginatudlo. *Ano bala sa imo, husto bala nga kita nga mga Judio magbayad sang buhis sa Emperador sang Roma? Dapat bala kita magbayad ukon indi?”*

¹⁵ Pero nahibaluan ni Jesus nga nagapakuno-kuno sila, gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa bala ginatilawan ninyo ako nga dakpon paagi sa sini nga pamangkot? Abi dal-i ninyo ako diri sang kuwarta[‡] kay tan-awon ko.”

¹⁶ Gani gindal-an nila siya. Dayon nagpamangkot siya sa ila, “Kay sin-o bala ini hitsura kag ngalan?” Nagsabat sila, “Iya sang Emperador.”

¹⁷ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador ang iya sang Emperador, kag sa Dios ang iya sang Dios.” Kag natingala gid sila sa iya.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw
(Mat. 22:23-33; Luc. 20:27-40)

¹⁸ Dayon may mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus. Ini nga mga tawo wala nagapati nga may pagkabanhaw.

¹⁹ Nagpamangkot sila, “Manunudlo, suno sa ginsulat ni Moises sa aton, kon mapatay ang lalaki nga wala sila bata sang iya asawa, dapat ang iya utod ang magpangasawa sa nabalo para makapabata siya para sa iya utod *nga napatay*.[§]

[†] 12:11 Sal. 118:22-23 [‡] 12:15 *kuwarta*: sa literal, *denarius*, nga kuwarta sang mga Romanhon [§] 12:19 Deu. 25:5

²⁰ Karon, may pito ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagulangan nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata.

²¹ Gani ang balo ginpangasawa sang sunod nga utod. Ini siya napatay man nga wala sila sang bata. Gani ang balo ginpangasawa naman sang ikatlo kag amo man ang natabo,

²² hasta sa ikapito. Nagkalamatay sila tanan nga wala gid nakapabata sa sadto nga babayi. Sang ulihi ang babayi napatay man.

²³ Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid siya nga asawa, kay sila nga pito nagpangasawa sa iya?"

²⁴ Nagsiling si Jesus sa ila, "Sala gid kamo, tungod nga wala kamo nakaintiendi sang Kasulatan kag sang gahom sang Dios.

²⁵ Kay kon mabanhaw na ang mga patay, indi na sila mag-asawahay, tungod nga pareho na sila sang mga anghel sa langit.

²⁶ Kon parte sa mga patay nga mabanhaw, wala bala kamo nakabasa sang sinulatan ni Moises parte sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy, sa diin nagsiling ang Dios kay Moises, 'Ako ang Dios ni Abraham, Isaac, kag Jacob'?"

²⁷ *Ti buhi sila, kay* ang Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang mga buhi. Gani sala gid kamo."

Ang Labing Importante nga Sugo

(*Mat. 22:34-40; Luc. 10:25-28*)

²⁸ May isa ka manunudlo sang Kasuguan didto nga nakabati sang ila diskusyon. Nabatian niya nga maayo ang sabat ni Jesus. Gani nagpalapit siya kag nagpamangkot man, "Ano gid bala ang labing importante nga sugo?"

²⁹ Nagsabat si Jesus, "Ang labing importante nga sugo amo ini: 'Pamati, *katawhan sang* Israel! Ang Ginoo nga aton Dios amo lang ang Ginoo.

³⁰ Gani higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bug-os mo nga tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, sa bug-os mo nga hunahuna kag sa bug-os mo nga kusog.'†

³¹ Ang sunod nga labing importante nga sugo amo ini: 'Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.'‡ Wala na sing sugo nga labaw pa sa sining duha."

³² Nagsiling ang manunudlo sang Kasuguan sa iya, "Husto ka manunudlo! Matuod ang imo ginasiling nga may isa lang ka Dios kag wala na sing iban pa.

³³ Kag ang paghigugma sa iya sa bug-os nga tagipusuon, sa bug-os nga hunahuna, kag sa bug-os nga kusog, kag ang paghigugma sa aton isigkatawo pareho sang paghigugma

* 12:26 Exo. 3:6 † 12:30 Deu. 6:4-5 ‡ 12:31 Lev. 19:18

naton sa aton kaugalingon mas importante sang sa tanan nga halad nga ginasunog kag iban pa nga mga halad.”

³⁴ Pagkabati ni Jesus nga husto gid ang iya mga sabat, nagsiling siya sa iya, “Malapit ka na nga masakop sa paghari sang Dios.” Halin sadto wala na gid sing may nangahas nga magpamangkot kay Jesus.

Ang Pamangkot Parte sa Cristo

(Mat. 22:41-46; Luc. 20:41-44)

³⁵ Sang nagapanudlo si Jesus sa templo nagsiling siya, “Ngaa nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga ang Cristo kaliwat *lang* ni David?”

³⁶ Si David mismo nga gintuytuyan sang Espiritu Santo nagsiling,

“Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,

Pungko diri sa akon tuo

hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.”[§]

³⁷ Kon gintawag siya ni David nga iya Ginoo, paano bala nga siya kaliwat *lang* ni David?”

Nagpaandam si Jesus Batok sa mga Manunudlo sang Kasuguan

(Mat. 23:1-36; Luc. 20:45-47)

Naluyag magpamati kay Jesus ang madamo gid nga mga tawo.

³⁸ Sa iya mga pagpanudlo nagsiling siya, “Mag-andam kamo sa mga manunudlo sang Kasuguan nga gusto maglagaw-lagaw nga nagasuksok sang espesyal nga bayo.* Sa mga lugar nga madamo sang tawo,[†] gusto nila nga tamyawon sila.

³⁹ Sa mga simbahan ukon sa mga punsyon, ginapili gid nila ang mga pulungkuan nga para sa mga dungganon.

⁴⁰ Ginaubos nila kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga babayi, kag ginatabon-tabunan lang nila ang ila ginahimo paagi sa malawig nga mga pagpangamuyo. Ini sila magabaton sang mas dako nga silot.”

Ang Halad sang Balo nga Babayi

(Luc. 21:1-4)

⁴¹ Nagpungko si Jesus sa tupad sang ginahulugan sang kuwarta didto sa templo kag ginpanilagan niya ang mga tawo nga nagahulog sang ila mga kuwarta. Madamo nga mang-garanon ang nagahulog sang dalagko nga mga kantidad.

⁴² May nagpalapit nga isa ka imol nga balo nga babayi kag naghulog sang duha lang ka sinsilyo.

[§] 12:36 Sal. 110:1 * 12:38 *espesyal nga bayo*: sa literal, *malaba nga bayo*

[†] 12:38 *mga lugar nga madamo sang tawo*: sa literal, *mga merkado*

⁴³ Gintawag ni Jesus ang iya mga sumulunod kag nagsiling sa ila, “Sa pagkamatuod, mas madamo ang ginhulog sang imol nga balo sa ginahulugan sang kuwarta sang sa tanan nga naghatag.

⁴⁴ Kay sila madamo ang ila kuwarta kag ang ila ginhatag baliwala lang sa ila; pero ang balo, bisan imol siya, ginhatag niya ang tanan nga iya ginasaligan para mabuhi.”

13

*Naghambal si Jesus Parte sa Pagguba sang Templo
(Mat. 24:1-2; Luc. 21:5-6)*

¹ Sang nagapaguwa na si Jesus sa templo, ang isa sang iya mga sumulunod nagsiling, “Manunudlo, tan-awa bala ini nga templo. Ang gin-gamit nga mga bato dalagko kag katahom sang pagpatindog sini.”

² Nagsiling si Jesus sa iya, “Ini nga templo nga ginhimo sa dalagko nga mga bato magakalaguba sa palaabuton kag wala gid sing may mabilin nga mga bato nga nagasalampaw.”

*Mga Kagamo kag mga Paghingabot
(Mat. 24:3-14; Luc. 21:7-19)*

³ Sang nagapungko si Jesus didto sa Bukid sang mga Olibo nga nagaatubang sa templo, nagpalapit si Pedro, si Santiago, si Juan, kag si Andres kag nagpamangkot sa iya nga silahanon lang.

⁴ *Silingnila*, “Sugiri kami kon san-o matabo ang mga butang nga imo ginsiling? Kag ano bala ang tanda nga madali na lang ini tanan matabo?”

⁵ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Mag-andam kamo nga wala sing may makapatalang sa inyo.

⁶ Kay madamo ang magaabot kag magasiling nga sila amo ako, kag madamo ang ila mapatalang.

⁷ Kon makabati kamo sang mga gira nga malapit sa inyo kag makabalita kamo nga didto sa malayo nagagira man, indi kamo magkahadlok. Kinahanglan gid nga matabo ini, pero indi pa ini ang katapusan.

⁸ Magailinaway ang mga nasyon kag magailinaway ang mga ginharian. May magaabot nga mga linog sa nagkalain-lain nga lugar kag may magaabot nga mga gutom. Pero ini nga mga butang umpisa pa lang sang mga kabudlayan nga magaabot.

⁹ “Mag-andam kamo, kay pagadakpon kamo kag dal-on sa mga hukmanan. Pagahanuton kamo sa mga simbahan sang mga Judio. Magaatubang kamo sa mga gobernador kag sa mga hari tungod sang inyo pagsunod sa akon. Kag didto magasugid kamo sang Maayong Balita sa ila.

¹⁰ *Sa wala pa mag-abot ang katapusan*, kinahanglan iwali anay ang Maayong Balita sa tanan nga nasyon.

¹¹ Kon dal-on kamo *sa korte* kag imbistigaron, indi kamo magpalibog kon ano ang inyo isabat, kay kon sa oras nga kinahanglan kamo maghambal, ihambal lang ninyo ang ginapahambal sa inyo *sang Espiritu Santo*. Kay indi kamo ang magahambal kundi ang Espiritu Santo *paagi sa inyo*.

¹² *Sa sina nga mga inadlaw*, may mga tawo nga magapapatay sang ila mga utod. May mga amay nga magapapatay sang ila mga anak. Kag may mga anak nga magakontra sa ila mga ginikanan, kag ipapatay nila sila.

¹³ Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon. Pero ang nagapadayon *sa pagsunod* hasta sa katapusan amo ang maluwas.

Ang Makangilil-ad nga Butang

(*Mat. 24:15-28; Luc. 21:20-24*)

¹⁴ “Makita ninyo ang makangilil-ad nga butang nga mangin kabangdanan nga pabay-an *ang templo*.* Nabutang ini *sa templo*, sa lugar nga indi dapat tindugan sini. (Kamo nga nagabasa, intiendihon ninyo kon ano ang kahulugan sini!) Kon matabo na ini, ang mga ara sa Judea dapat magpalagyo sa kabukiran.

¹⁵ Ang *tawo nga matabuan nga* ara sa guwa sang iya balay indi na magsulod pa sa pagkuha sang bisan ano.

¹⁶ Ang *matabuan nga* ara sa iya uma indi na magpuli pa sa pagkuha sang iya bayo.

¹⁷ Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*.

¹⁸ Magpangamuyo kamo nga indi ini matabo sa tigtulug-naw.

¹⁹ Kay sa sina nga mga inadlaw magaabot ang pag-antos nga wala pa gid matabo halin sang pagtuga sang Dios sang kalibutan hasta subong, kag wala sing may matabo pa nga pareho sina hasta san-o.

²⁰ Kon ina nga mga inadlaw wala ginpalip-ot sang Ginoo wala gid sing may mabilin nga tawo. Pero tungod sang *iya kaluoy sa iya* mga pinili, ginpalip-ot niya ina nga mga inadlaw.

²¹ “Kon may magsiling sa inyo, ‘Ari na ang Cristo!’ ukon ‘Didto siya!’ indi kamo magpati.

²² Kay magaguwa ang indi matuod nga mga Cristo kag ang indi matuod nga mga propeta. Magahimo sila sang mga

* 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11

milagro kag makatilingala nga mga butang sa katuyuan nga patalangan, kon mahimo, bisan pa ang mga pinili *sang Dios*.

²³ Gani magbantay kamo! Ginasugid ko na sa inyo nga daan ini nga mga butang sa wala pa matabo.

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan

(*Mat. 24:29-31; Luc. 21:25-28*)

²⁴ “Pagkatapos sang pag-antos sa sina nga tiyempo, ang adlaw magadulom, ang bulan indi na magsanag,

²⁵ kag ang mga bituon magakalahulog. Ang mga butang[†] sa langit pagapatalangan sa ila kinaandan nga alagyan.

²⁶ Dayon *ako nga Anak* sang Tawo makita sa mga panganod nga nagabalik *diri sa kalibutan* nga may puwerte nga gahom kag kadungganan.[‡]

²⁷ Suguon ko ang akon mga anghel sa pagtipon sang akon mga pinili halin sa tanan nga lugar sang kalibutan.

Ang Leksyon sa Kahoy nga Higera

(*Mat. 24:32-35; Luc. 21:29-33*)

²⁸ “Magtuon kamo sang leksyon sa kahoy nga higera. Kon ang iya mga sanga nagapanalingsing na, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang tig-ilinit.

²⁹ Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na ini nga mga butang, mahibaluan ninyo nga madali na lang ako mag-abot.

³⁰ Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa mapatay ang *mga tawo sa sini* nga henerasyon.

³¹ Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid madula *kundi matuman gid ini*.

Wala sing may Nakahibalo kon San-o gid Mabalik si Jesus

(*Mat. 24:36-44*)

³² “Kon parte sa adlaw ukon oras sang akon pag-abot, wala gid sing may nakahibalo bisan ang mga anghel sa langit ukon *ako nga Anak sang Dios*, kundi ang Amay gid lang.

³³ Gani magbantay kamo kag mag-andam, kay wala kamo kahibalo kon san-o ako maabot.

³⁴ Pareho man ini sa tawo nga naglakat sa malayo nga lugar. Antes siya maghalin sa iya balay, ginbilinan niya sang mga ulobrahon ang tagsa niya ka ulipon kag ginhambalan ang guwardya sa puwertahan nga magbantay *sa iya nga pag-abot*.

³⁵ Gani magbantay kamo, kay wala kamo kahibalo kon san-o mabalik ang tag-iya sang balay; mahimo nga sa hapon, sa tungang gab-i, sa kaagahon ukon sa pagbutlak sang adlaw.

[†] 13:25 butang: sa literal, gahom [‡] 13:26 puwerte nga gahom kag kadungganan: ukon, puwerte nga gahom nga nagasilak

³⁶ Basi kon sa iya pagbalik maabtan niya kamo nga nagakatulog.

³⁷ Ang ginasiling ko sa inyo ginasiling ko sa tanan: Magbantay kamo!”

14

Ang Plano Batok kay Jesus

(Mat. 26:1-5; Luc. 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Duha na lang ka adlaw kag magaabot ang Piesta sang Paglabay sang Anghel kag Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok. Ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang Kasuguan may tuyo nga patyon si Jesus. Gani nagapangita sila sang paagi kon paano nila madakop si Jesus nga indi mahibaluan sang mga tawo.

² Nagsiling sila, “Indi ta lang pagtabuon sa piesta kay basi kon magkinagamo ang mga tawo.”

Ginbubuan sang Pahamot ang Ulo ni Jesus

(Mat. 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Sang didto si Jesus sa Betania, samtang nagakaon siya sa balay ni Simon nga *sadto anay* may delikado nga balatian sa panit,* may isa ka babayi nga nag-abot. May dala siya nga tibod-tibod nga may sulod nga malahalón gid nga pahamot. Ini nga puro nga pahamot halin sa tanom nga “nardo.” *Pagpalapit niya kay Jesus* gin-utod niya ang liog sang tibod-tibod kag ginbubo niya ang pahamot sa ulo ni Jesus.

⁴ May mga tawo didto nga nangakig kag nagsiling, “Ngaa bala ginausikan lang niya ang pahamot?”

⁵ Sarang kuntani ina mabaligya sa kantidad nga bali isa ka tuig nga suweldo kag ang bili ihatag sa mga imol.” Kag ginakigan nila ang babayi.

⁶ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ngaa ginahilabtan ninyo siya? Pabay-i lang ninyo siya. Maayo ining iya ginhimo sa akon.

⁷ Ang mga imol permi ninyo makaupod kag sarang kamo makabulig sa ila sa bisan ano nga oras nga gusto ninyo, pero ako indi ninyo permi makaupod.

⁸ Ini nga babayi naghimo sang iya masarangan para sa akon. Ginbubuan niya sang pahamot ang akon lawas bilang pagpreparar sa akon lubong.

⁹ Sa pagkamatuod, bisan diin iwali ang Maayong Balita sa bilog nga kalibutan, ang iya ginhimo sa akon isugid man bilang handumanan sa iya.”

* **14:3** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 1:40.

Nagsugot si Judas sa Pagtugyan kay Jesus

(Mat. 26:14-16; Luc. 22:3-6)

¹⁰ Si Judas Iscariote[†] nga isa sang dose *ka apostoles* nagkadto sa manugdumala nga mga pari para itugyan si Jesus sa ila.

¹¹ Pagkabati sang manugdumala nga mga pari kon ano ang katuyuan ni Judas nalipay gid sila kag nagpromisa sila sa paghatag sa iya sang kuwarta. Kag halin sadto nagpangita siya sing kahigayunan kon paano niya matugyan si Jesus sa ila.

Ang Panihapon nila ni Jesus sa Piesta sang Paglabay sang Anghel

(Mat. 26:17-25; Luc. 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

¹² Nag-abot ang una nga adlaw sang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok. Amo ini ang adlaw nga ginahalad ang mga karnero nga ginakaon para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel. Gani nagpamangkot ang mga sumulunod ni Jesus sa iya, “Sa diin ang imo gusto nga magpreparar kami sang panyapon sa Piesta sang Paglabay sang Anghel?”

¹³ Ginsugo niya ang iya duha ka sumulunod. Siling niya, “Kadto kamo sa siyudad *sang Jerusalem*. Pag-abot ninyo didto may masugata sa inyo nga tawo nga nagadala sang banga nga may tubig. Sunda ninyo siya

¹⁴ kon diin nga balay siya masulod. Kag magsiling kamo sa tagbalay, ‘Nagapamangkot ang Manunudlo kon diin ang kuwarta nga pagakaunan niya upod sang iya mga sumulunod sa pagselebrar sang Piesta sang Paglabay sang Anghel.’

¹⁵ Ipakita niya sa inyo ang malapad nga kuwarta sa ibabaw nga kompleto sang kagamitan kag preparado na. Didto kamo maghimos sang aton panyapon.”

¹⁶ Naglakat ang mga sumulunod, kag pag-abot nila sa siyudad nakita nila ang tanan suno sa ginsiling ni Jesus sa ila. Kag ginpreparar nila didto ang panyapon para sa piesta.

¹⁷ Sang sirom na, nag-abot si Jesus kag ang *iya dose ka apostoles*.

¹⁸ Sang nagakaon na sila sa lamisa, nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, ang isa sa inyo nga kaupod ko diri sa pagkaon magatraidor sa akon.”[‡]

¹⁹ Nagkasubo gid sila kag kada isa sa ila nagpamangkot sa iya, “Indi ako, di bala?”

[†] **14:10** *Judas Iscariote*: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buotsilingon, *Judas nga taga-Keriot*. [‡] **14:18** *magatraidor sa akon*: buotsilingon, *magatugyan sa akon sa akon mga kaaway*

²⁰ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang magatraidor sa akon isa sa inyo nga dose—ang nagasawsaw *sang tinapay* sa yahong upod sa akon. §

²¹ *Ako nga* Anak sang Tawo pagapatyon suno sa ginasiling sang Kasulatan, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon. Maayo pa para sa iya nga wala siya natawo.”

Ang Panihapon sang Ginoo

(*Mat. 26:26-30; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25*)

²² Samtang nagakaon sila, nagkuha si Jesus sang tinapay. Ginpasalamatan niya sa *Dios* kag ginpamihak-pihak. Dayon ginhatag niya sa iya mga sumulunod kag nagsiling, “Kauna ninyo; amo ini ang akon lawas.”

²³ Pagkatapos nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa Dios, kag ginhatag sa ila. Kag sila tanan nag-inom.

²⁴ Nagsiling si Jesus, “Amo ini ang akon dugo nga iula para sa madamo nga tawo. Ini nagapamatuod nga may bag-o na nga kasugtanan ang Dios sa mga tawo.

²⁵ Sa pagkamatuod, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin sa ubas hasta sa adlaw nga magainom ako sang bag-o nga klase sang ilimnon sa paghari sang Dios.”

²⁶ Dayon nagkanta sila sang mga pagdayaw sa Dios, kag pagkatapos nagkadto sila sa Bukid sang mga Olibo.

Ginpropesiya ni Jesus ang Pagpanginwala ni Pedro

(*Mat. 26:31-35; Luc. 22:31-34; Juan 13:36-38*)

²⁷ Nagsiling si Jesus sa ila, “Tanan kamo magabiya sa akon, kay nagsiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Patyon ko ang manugbantay sang mga karnero, kag magaalaplaag ang mga karnero.’* ”

²⁸ Pero sa tapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa inyo didto sa Galilea.”

²⁹ Nagsiling si Pedro kay Jesus, “Bisan sila tanan magbiya sa imo, ako indi gid!”

³⁰ Nagsiling si Jesus sa iya, “Sa pagkamatuod, sa sini nga gab-i, sa wala pa makapamalo ang manok sing makaduha, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”

³¹ Pero nag-insister pa gid si Pedro nga nagsiling, “Indi ko gid ikaw ipanginwala bisan patyon pa nila ako upod sa imo.” Amo man ang ginsiling sang tanan nga sumulunod.

Nagpangamuyo si Jesus sa Getsemane

(*Mat. 26:36-46; Luc. 22:39-46*)

§ 14:20 ang nagasawsaw sang tinapay sa yahong upod sa akon: ukon, nga nagakaon upod sa akon * 14:27 Zac. 13:7

³² Dayon nagkadto sila sa lugar nga ginatawag Getsemane. *Pag-abot nila didto*, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Magpungko kamo diri samtang nagapangamuyo ako.”

³³ Gindala niya sila ni Pedro, Santiago, kag Juan *sa ulo-unhan*. Natublag kag nagpangalisod gid si Jesus.

³⁴ Kag nagsiling siya sa ila, “Daw sa mapatay ako sa kalisod. Pabilin kamo diri kag magpulaw.”

³⁵ Dayon nagkadto pa gid siya sa ulo-unhan, nagluhod siya sa duta kag nagpangamuyo nga kon mahimo ipaiway lang ang pag-antos nga iya ginaatubang.

³⁶ Nagpangamuyo siya, “Amay, ang tanan nga butang mahimo mo. Gani ilikaw mo ini nga pag-antos nga nagaabot sa akon. Pero indi ang akon luyag ang dapat matuman kundi ang imo.”

³⁷ Pagbalik niya *sa iya tatlo ka sumulunod*, naabtan niya sila nga nagakatulog. Nagsiling siya kay Pedro, “Simon, nagakatulog ka bala? Indi ka bala makapulaw bisan isa lang ka oras?”

³⁸ Magpulaw kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang temtasyon. Luyag sang *inyo espiritu nga mag-sunod* ugaling maluya ang *inyo* lawas.”

³⁹ Naglakat liwat si Jesus sa ulo-unhan kag nagpangamuyo. Amo man gihapon ang iya pangamuyo.

⁴⁰ Pagkatapos nagbalik siya liwat sa iya mga sumulunod kag naabtan naman niya sila nga nagakatulog, kay natuyo gid sila. *Kag sang ginpukaw niya sila, nahuya sila* kag indi sila kahibalo kon ano ang ila isabat sa iya.

⁴¹ Sa ikatlo nga pagbalik niya sa ila nagsiling siya, “Nagakatulog pa bala kamo gihapon kag nagapahuway-huway? Husto na ina! Amo na ini ang tion nga *ako nga* Anak sang Tawo itugyan sa mga makasasala.

⁴² Dali na! Ari na ang tawo nga magatraidor sa akon.”

Ang Pagdakop kay Jesus

(*Mat. 26:47-56; Luc. 22:47-53; Juan 18:3-12*)

⁴³ Samtang nagahambal pa si Jesus nag-abot si Judas nga isa sa dose *ka apostoles*. Kaupod niya ang madamo nga tawo nga may dala nga mga espada kag mga inuglampos. Ginsugo sila sang manugdumala nga mga pari, mga manunudlo sang Kasuguan kag mga manugdumala sang mga Judio.

⁴⁴ Nakasiling na nga daan ang traidor *nga si Judas* sa mga manugdakop kon ano ang iya senyales: “Ang tawo nga akon halukan amo ang inyo ginapangita. Dakpa ninyo siya kag dala nga ginaguwardyahan gid sing maayo.”

⁴⁵ Gani pag-abot ni Judas, nagderetso siya kay Jesus kag nagsiling, “Manunudlo!” Kag ginhalukan niya siya.

⁴⁶ Dayon gindakop nila si Jesus.

⁴⁷ Pero ang isa sang mga kaupod ni Jesus naggabot sang iya espada kag ginlabo niya ang ulipon sang pangulo nga pari kag nautod ang iya dulunggan.

⁴⁸ Nagsiling si Jesus sa mga nagdakop sa iya, “Ano, tulisan bala ako nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga espada kag mga inuglampos sa pagdakop sa akon?”

⁴⁹ Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo kag kamo didto man. Ti ngaa wala ninyo ako pagdakpa? Pero kinahanglan nga matabo ini para matuman ang mga nasulat sa Kasulatan *parte sa akon.*”

⁵⁰ Dayon ginbayaan siya sang iya mga sumulunod kag nagpalagyo sila tanan.

⁵¹ May isa ka pamatan-on nga lalaki didto nga nagsunod kay Jesus nga nagapanampi lang sang tela nga linen. Gindakop siya sang mga soldado,

⁵² ugaling nanginpadlos siya kag nagpalagyo nga hublas, kay nahawiran nila ang iya ginatampi.

Si Jesus sa Atubangan sang Korte

(Mat. 26:57-68; Luc. 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Gindala nila si Jesus sa *balay sang pangulo* nga pari. Nagtilipon didto ang manugdumala nga mga pari, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo sang Kasuguan.

⁵⁴ Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad kay Jesus. Nagsulod siya sa ugsaran sang balay sang pangulo nga pari kag nagpungko upod sa mga guwardya para magpainit-init malapit sa kalayo.

⁵⁵ Karon, ang manugdumala nga mga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio nagpangita sang mga ebidensya kontra kay Jesus para ipapatay nila siya, pero wala gid sila sing may nakita.

⁵⁶ Madamo ang nagtestigo sang butig kontra sa iya pero wala nagsinanto ang ila mga sugid.

⁵⁷ May iban pa gid didto nga nagtestigo sang butig kontra kay Jesus. Nagsiling sila,

⁵⁸ “Nabatian namon siya nga nagsiling, ‘Gub-on ko ini nga templo nga ginpatindog sang tawo, kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon ko ang lain nga templo nga indi tawo ang magahimo.’”

⁵⁹ Pero ang ila mga sugid wala nagsinanto.

⁶⁰ Nagtindog sa tunga ang pangulo nga pari kag nagpamangkot kay Jesus, “Wala ka bala sing isabat sa sini nga mga akusasyon kontra sa imo?”

⁶¹ Wala gid nagsabat si Jesus. Gani ginpamangkot siya liwat sang pangulo nga pari, “Ikaw bala ang Cristo nga Anak sang Dalayawon *nga Dios?*”

⁶² Nagsabat si Jesus sa iya, “Huo, ako matuod, kag *ako nga* Anak sang Tawo makita ninyo nga nagapungko sa tuo sang Makagagahom *nga Dios*, kag makita man ninyo ako sa mga panganod sa kalangitan nga nagabalik *diri sa kalibutan.*”

⁶³ Pagkabati sadto sang pangulo nga pari, gin-gisi niya ang iya bayo sa *kaakig* kag nagsiling, “Indi na kinahanglan sang mga testigo!

⁶⁴ Nabatian ninyo ang pag-insulto *niya sa Dios*. Ano bala sa inyo?” Kag ginsentensyahan nila siya nga patyon.

⁶⁵ Ang iban sa ila nagdupla kay Jesus. Ginbuta-butahan nila siya kag ginsumbag. Dayon nagsiling sila, “Pakta abi kon sin-o ang nagsumbag sa imo?” Pagkatapos ginkuha siya sang mga guwardya kag sige ang ila tampa sa iya.

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus

(Mat. 26:69-75; Luc. 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Sang si Pedro didto pa sa ugsaran, nag-agi ang isa sa mga babayi nga suluguon sang pangulo nga pari.

⁶⁷ Pagkakita niya kay Pedro nga nagapainit-init *malapit sa kalayo*, ginhimutaran niya siya kag nagsiling, “Kaupod ka man ni Jesus nga taga-Nazaret.”

⁶⁸ Pero nagpanginwala siya nga nagasiling, “Wala ako kahibalo kon ano ang imo ginahambal.” Dayon nagkadto siya sa puwertahan paguwa. Sa sadto gid nga oras nagpamalo ang manok.

⁶⁹ Didto nakita naman siya sang suluguon nga babayi, kag nagsiling siya liwat sa mga tawo didto, “Ini nga tawo isa sang mga kaupod ni Jesus.”

⁷⁰ Pero nagpanginwala naman si Pedro. Dugay-dugay nagsiling ang mga tawo didto, “Kaupod ka gid niya kay taga-Galilea ka man.”

⁷¹ Pero nagpanumpa gid si Pedro nga nagasiling, “Bisan mapatay pa ako, wala gid ako kakilala sa tawo nga inyo ginasiling.”

⁷² Dayon nagpamalo naman ang manok, kag nadumduman ni Pedro ang ginsiling ni Jesus sa iya, “Sa wala pa makapamalo ang manok sing makaduha, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.” Kag naghilibion gid siya.

15

Gindala si Jesus kay Pilato

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luc. 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nag-meeting ang manugdumala nga mga pari kaupod ang mga manugdumala sang mga Judio, ang mga manunudlo sang Kasuguan, kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio. Gin-gapos nila si Jesus kag gindala didto kay *Gobernador Pilato** para itugyan sa iya.

² Ginpamangkot siya ni Pilato, “Ikaw bala ang hari sang mga Judio?” Nagsabat si Jesus sa iya, “Ginasiling mo.”

³ Madamo ang mga akusasyon sang manugdumala nga mga pari kontra kay Jesus.

⁴ Gani ginpamangkot siya liwat ni Pilato, “Wala ka bala sing isabat sa mga akusasyon nga ina? Madamo gid ang ila akusasyon kontra sa imo.”

⁵ Pero wala gid nagsabat si Jesus, gani natingala gid si Pilato.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon

(Mat. 27:15-26; Luc. 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Kinabatasan ni Pilato nga kada Piesta sang *Paglabay sang Anghel* nagahilway siya sang isa ka priso nga ginapangayo sang mga tawo.

⁷ May isa ka priso didto nga si Barabas. Ini nga tawo ginpriso kaupod sadtong mga nakapatay sang pagrebelde nila kontra sa gobyerno.

⁸ Madamo nga tawo ang nagpalapit kay Pilato kag nagpangayo nga himuon niya liwat sa sadto nga tuig ang kinabatasan niya nga ginahimo.

⁹ Nagpamangkot siya sa ila, “Gusto bala ninyo nga buy-an ko ang hari sang mga Judio?”

¹⁰ Nahibaluan ni Pilato nga nahisa ang manugdumala nga mga pari, amo gani nga gin-akusar nila si Jesus sa iya.

¹¹ Pero ginsutsot sang manugdumala nga mga pari ang mga tawo nga si Barabas lang ang ila pangayuon nga buy-an kag indi si Jesus.

¹² Ginpamangkot ni Pilato ang mga tawo, “Ano ang akon himuon sa tawo nga inyo ginasiling nga hari sang mga Judio?”

¹³ Nagsinggit sila, “Ilansang siya sa krus!”

¹⁴ Nagsiling si Pilato sa ila, “Ngaa, ano bala nga sala ang iya nahimo?” Pero gintuduhan pa gid gani nila singgit, “Ilansang siya sa krus!”

¹⁵ Gani tungod nga gusto ni Pilato nga paayunan ang mga tawo, ginbuy-an niya si Barabas. Pero si Jesus ginpahanot niya kag gintugyan sa *mga soldado* para ilansang sa krus.

* **15:1** *Pilato*: Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

Ginyaguta sang mga Soldado si Jesus

(Mat. 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Gindala sang mga soldado si Jesus sa sulod sang palasyo sang gobernador kag ginpatipon didto ang bilog nga batalyon sang mga soldado.

¹⁷ Pagkatapos ginsukluban nila si Jesus sang kapa nga granate[†] kag naghimo sila sang korokorona nga tunukon kag ginsuksok nila sa iya ulo.

¹⁸ Dayon nagsaludo sila sa iya nga nagasiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio!”

¹⁹ Kag sige ang ila lampos sang bulobaston sa iya ulo kag ginaduplaan pa nila siya. Ginluhod-luhuran nila siya kag ginsulusimba.

²⁰ Sa tapos sang ila pagyaguta, gin-uba nila ang kapa nga granate kag ginsuksukan nila siya *liwat* sang iya bayo. Dayon gindala nila siya sa guwa sang *siyudad* para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus

(Mat. 27:32-44; Luc. 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ *Sang nagalakat na sila*, nasugata nila ang isa ka tawo nga halin sa uma. (Ang iya ngalan amo si Simon nga taga-Cyrene, nga amay ni Alexander kag ni Rufus.) Ginpilit nila siya nga magpas-an sang krus ni Jesus.

²² Dayon gindala nila si Jesus sa lugar nga ginatawag Golgota (nga kon sayuron, lugar sang bagol).[‡]

²³ Pag-abot nila didto ginhatagan nila si Jesus sang bino nga may simbog nga mira,[§] pero indi mag-inom si Jesus.

²⁴ Dayon ginlansang nila siya sa krus, kag ginpartida nila ang iya mga bayo paagi sa paggabot-gabot, para mahibaluan kon ano nga parte ang makuha sang kada isa.

²⁵ Mga alas nueve sadto sang aga sang ginlansang nila si Jesus sa krus.

²⁶ May karatula sa *ibabaw sang krus* kag amo ini ang naka-sulat nga akusasyon kontra sa iya:

ANG HARI SANG MGA JUDIO.

²⁷ May duha man didto ka tulisan nga ginlansang sa krus upod kay Jesus. Ang isa sa tuo niya kag ang isa sa wala.

²⁸ Sa sini nga paagi natuman ang nasulat sa Kasulatan nga nagasiling, “Ginkabig siya nga isa sa mga kriminal.”^{*}

²⁹ Ang mga tawo nga nagaalagi didto nagalungo-lungo nga nagainsulto kag nagayaguta kay Jesus. Siling nila, “Gali ha!

[†] **15:17** *granate*: sa English, *purple* [‡] **15:22** *lugar sang bagol*: siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto. [§] **15:23** *mira*: posible pangkuha ini sa hapdi ukon sakit. ^{*} **15:28** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Ikaw nga nagasiling nga gub-on mo ang templo kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon mo liwat,

³⁰ panaog ka sa krus kag luwasa ang imo kaugalingon!”

³¹ Pareho man sina ang yaguta sang manugdumala nga mga pari kag mga manunudlo sang Kasuguan. Nagsiling sila sa isa kag isa, “Ginluwas niya ang iban, pero indi siya makaluwas sang iya kaugalingon!”

³² Tan-awon ta abi karon kon makapanaog sa krus ang Cristo nga hari sang Israel, kag kon makapanaog siya matuo kita sa iya.” Pati ang iya mga kaupod nga ginlansang nagyaguta man sa iya.

Ang Pagkapatay ni Jesus

(Mat. 27:45-56; Luc. 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Sang udto na, nagdulom ang bug-os nga duta sa sulod sang tatlo ka oras.

³⁴ Pag-alas tres sang hapon nagsinggit si Jesus sing mabaskog, “*Eloi, Eloi lema sabactani?*” nga kon sayuron, “Dios ko, Dios ko, ngaa ginpabay-an mo ako?”†

³⁵ Pagkabati sang iban nga nagatilindog didto nagsiling sila, “Pamatii ninyo, ginatawag niya si Elias.”

³⁶ Sa gilayon nagdalagan ang isa ka tawo kag nagkuha sang espongha. Gintusmog niya ini sa maaslom nga bino kag gintakod sa *punta sang* tukon kag gintunghol sa baba ni Jesus para supsupon niya. Nagsiling siya, “Pabay-an ta lang siya anay. Tan-awon ta kon maabot si Elias sa pagkuha sa iya sa krus.”

³⁷ Nagsinggit sing mabaskog si Jesus kag nabugto ang iya ginhawa.

³⁸ Sa amo man nga oras, napihak ang kurtina sa sulod sang templo sa Jerusalem halin sa ibabaw paidalom.

³⁹ Ang kapitan sang mga soldado nga nagatindog sa atubangan sang krus nakakita kon paano nabugto ang ginhawa ni Jesus. Nagsiling siya, “Matuod gid nga ang ini nga tawo amo ang Anak sang Dios!”

⁴⁰ Sa ulo-unhan may mga babayi nga nagatan-aw sa nagakalatabo. Kaupod nila si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga iloy ni Jose kag sang iya manghod nga si Santiago, kag si Salome.

⁴¹ Sang didto pa si Jesus sa Galilea, ini nga mga babayi nagaupod kag nagabulig sa iya. May iban pa nga mga babayi nga didto man nga nakaupod kay Jesus sa Jerusalem.

Ang Paglubong kay Jesus

(Mat. 27:57-61; Luc. 23:50-56; Juan 19:38-42)

† 15:34 Sal. 22:1

⁴² *Napatay si Jesus* sa adlaw nga inugpreparar para sa piesta. Tungod nga hapon na gid kag ang sunod nga adlaw amo ang Adlaw nga Inugpahuway,

⁴³ nangisog si Jose nga taga-Arimatea nga magkadto kay Pilato para pangayuon ang bangkay ni Jesus. Si Jose nga ini ginatahod nga miyembro sang Korte sang mga Judio kag isa sa mga nagapaabot sa paghari sang Dios.

⁴⁴ Pagkabati ni Pilato nga si Jesus patay na, natingala siya. Gani ginpatawag niya ang kapitan sang mga soldado kag ginpamangkot niya kon patay na si Jesus.

⁴⁵ Sang mabatian ni Pilato ang ginsugid sang kapitan nga patay na si Jesus, gintugutan niya si Jose nga kuhaon ang bangkay.

⁴⁶ Gani nagbakal si Jose sang tela nga linen. Dayon ginkuha niya ang bangkay ni Jesus sa krus kag ginsamburan sang tela nga iya ginbakal. Ginbutang niya ang bangkay sa lulubngan nga gin-guhab sa banglid. Kag ginpaligid niya ang dako nga bato sa pagtakop sang puwertahan sang lulubngan.

⁴⁷ Nagatan-aw didto si Maria nga taga-Magdala kag si Maria nga iloy ni Jose, gani nakita nila kon diin ginlubong si Jesus.

16

Ang Pagkabanhaw

(*Mat. 28:1-8; Luc. 24:1-12; Juan 20:1-10*)

¹ Pagkatapos sang Adlaw nga Inugpahuway, si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga iloy ni Santiago, kag si Salome nagbakal sing pahamot kay makadto sila sa lulubngan sa paghaplas sang bangkay ni Jesus.

² Aga pa gid sang Domingo, sang manugbutlak na ang adlaw, nagkadto sila sa lulubngan.

³⁻⁴ *Samtang nagalakat sila*, nagpinamangkutanay sila, “Sino ang aton pangabayon nga magpaligid sang bato nga nagatakop sa puwertahan sang lulubngan?” (Kay masyado kadako sang bato.) Pero pag-abot nila didto, nakita nila nga napaligid na ang bato.

⁵ Gani nagsulod sila sa lulubngan kag nakita nila ang isa ka bataon nga lalaki nga nagapungko sa tuo dampi nga may maputi nga bayo. Hinadlukan gid sila.

⁶ Dayon nagsiling ang lalaki sa ila, “Indi kamo magkahadlok! *Nahibaluan ko nga ginapangita ninyo si Jesus nga taga-Nazaret nga ginlansang sa krus. Wala na siya diri! Nabanhaw siya! Tan-awa bala ninyo ang ginhamyangan sa iya.*”

⁷ *Dayon nagsiling siya*, “Lakat kamo, sugiri ninyo ang iya mga sumulunod labi na gid si Pedro nga mauna si Jesus sa

inyo didto sa Galilea. Didto ninyo siya makita suno sa iya ginsiling sa inyo.”

⁸ Gani nagguwa ang mga babayi sa lulubngan kag nagdalagan, kay nagakurog sila sa kakulba. Wala sila sang may ginsugiran, kay hinadlukan gid sila.*

⁹ Aga pa gid sang Domingo nabanhaw si Jesus. Una gid siya nagpakita kay Maria nga taga-Magdala nga iya gintabugan sang pito ka demonyo.

¹⁰ Dayon ginkadtuan ni Maria ang mga sumulunod ni Jesus nga nagakasubo kag nagahilibion, kag ginsugiran niya sila.

¹¹ Pero wala sila nagpati sa iya ginsugid nga buhi si Jesus kag nagpakita sa iya.

¹² Pagkatapos sadto, nagpakita si Jesus sa lain nga dagway sa iya duha ka sumulunod sang nagapakadto sila sa uma.

¹³ Gani nagbalik sa Jerusalem ining duha ka sumulunod kag ginsugiran nila ang iban nga mga kaupod nila nga si Jesus nagpakita sa ila, pero wala man sila nagpati.

¹⁴ Sang ulihi nagpakita naman si Jesus sa onse *ka apostoles* sang nagakaon sila. Ginsabdong niya sila tungod nga wala sila sing pagtuo kag tungod sang katig-a sang ila mga tagipusuon, kay wala sila nagpati sa ginsugid sang mga nakakita sa iya sa tapos siya nabanhaw.

¹⁵ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Lakat kamo sa bilog nga kalibutan kag iwali ang Maayong Balita sa tanan nga tawo.

¹⁶ Ang bisan sin-o nga magtuo kag magpabautiso maluwas, pero ang indi magtuo pagasilutan.

¹⁷ Ini nga mga tanda makita sa mga tawo nga nagatuo sa akon: paagi sa akon ngalan† magatabog sila sang mga demonyo; magahambal sila sang iban nga mga linguahe nga wala nila matun-i;

¹⁸ kon makauyat sila sang mga man-og ukon makainom sang bisan ano nga hilo indi sila maano; kag kon itungtong nila ang ila mga kamot sa mga nagamasakit, magaayo ini.”

Gindala si Jesus pa-Langit

(Luc. 24:50-53; Bin. 1:9-11)

¹⁹ Sa tapos makahambal si Ginoong Jesus sa ila, gindala siya pa-langit kag nagpungko sa tuo sang Dios.

* **16:8** Sa iban nga kopya sang Griego, makita ang masunod nga mga pulong sa tunga sang bersikulo 8 kag 9, kag sa isa ka kopya makita lang ini pagkatapos sang bersikulo 8 kag wala na sang sugpon nga bersikulo 9-20: *Dayon dali-dali nila ini tanan nga ginbalita kay Pedro kag sa iya mga kaupod. Pagkatapos sadto, ginpadala sila ni Jesus halin sa east hasta sa west sa pagsugid sang pinasahi kag indi madula nga mensahi sang kaluwasan nga nagadala sang kabuhi nga wala sing katapusan. Amen.* † **16:17** ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad

²⁰Dayon nagwali ang iya mga sumulunod sa bisan diin nga lugar. Ginbuligan sila sang Ginoo, kag ginpamatud-an niya ang ginawali sang mga sumulunod paagi sa mga tanda nga ila ginhimo.

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Lucas

Panguna

¹⁻³ Talahuron nga Teofilus:

Madamo na ang mga nagsulat parte sa mga butang nga nagkalatabo sa aton. *Ginsulat nila ang parte kay Jesus* nga gin-estorya man sa aton sang mga tawo nga nagsugid sang Maayong Balita kag nakakita mismo sang mga nagkalatabo halin pa gid sang una. Gin-usisa ko gid ini tanan halin pa sang una, kag naisipan ko nga isulat ini sang ensakto kag detalyado para sa imo

⁴ para masiguro mo nga matuod gid ang mga butang nga ginsugid sa imo.

Nagpakita ang Anghel kay Zacarias

⁵ Sang si Herodes ang hari sa Judea, may pari didto nga ang iya ngalan si Zacarias nga halin sa linya sang pagkapari ni Abia. Ang iya asawa si Elizabet nga kaliwat man ni Aaron.

⁶ Ining mag-asawa nagkabuhi sing matarong sa atubangan sang Dios. Ginasunod nila nga may katutom ang tanan nga sugo kag mga pagsulundan sang Ginoo.

⁷ Pero wala sila sing bata, kay baw-as si Elizabet kag tigu-lang na sila.

⁸ Karon, nag-abot ang adlaw nga ang grupo nila ni Zacarias amo na ang magaalagad sa Dios didto sa templo.

⁹ Naggabot-gabot ang mga pari suno sa ila kinabatasan, kag si Zacarias amo ang napilian nga magsunog sang insenso sa halaran. Gani nagsulod siya sa templo sang Ginoo.

¹⁰ Samtang nagasunog siya sang insenso didto sa sulod, madamo nga tawo sa guwa ang nagapangamuyo sa Dios.

¹¹ Dayon nagpakita sa iya ang anghel sang Ginoo nga nagatindog sa tuo dampi sang halaran nga iya ginasunungan sang insenso.

¹² Sang pagkakita ni Zacarias sa anghel nagulpihan siya kag hinadlukan.

¹³ Pero nagsiling ang anghel sa iya, “Zacarias, indi ka magkahadlok! Ginsabat sang Dios ang imo pangamuyo; si Elizabet nga imo asawa magabata sang lalaki. Ngalan mo siya nga Juan.

¹⁴ Magamalipayon ka gid tungod sa iya, kag madamo ang magakalipay tungod sang pagkatawo niya.

15 Kay mangin gamhanan siya sa atubangan sang Ginoo. Indi siya dapat mag-inom sang bino ukon bisan ano nga ilimnon nga makahulubog. Halin pa sa tiyan sang iya iloy ang Espiritu Santo ara na sa iya.

16 Kag pabalikon niya ang madamo nga Israelinhon sa Ginoo nga ila Dios.

17 Magauna siya sa Ginoo para ipreparar niya ang mga tawo para sa pag-abot sang Ginoo. Himuon niya ini sa bulig sang Espiritu Santo kag sa gahom nga pareho sang iya sadto ni Elias. Pabalikon niya ang kalulo sang mga ginikanan* sa ila mga kabataan, kag pabalikon man niya ang mga tawo nga wala nagatuman sa Dios sa matarong nga panghunahuna.”

18 Nagsiling si Zacarias sa anghel, “Paano ko masiguro nga matuman ang ginhambal mo, kay kami nga mag-asawa tigulang na?”

19 Nagsabat ang anghel, “Ako si Gabriel nga nagaalagad sa atubangan gid sang Dios. Ginpadala niya ako para magsugid sa imo sining maayong balita.

20 Pero tungod nga wala ka nagpati sang akon ginsugid, ma-gaapa ka hasta sa adlaw nga matuman ang akon ginhambal sa imo. Kag matuman gid ini kon mag-abot na ang adlaw nga gintalana sang Dios.”

21 Ang mga tawo sa guwa nagapadayon sa paghulat kay Zacarias. Natingala gid sila ngaa nga kadugay gid sa iya sa sulod sang templo.

22 Sang pagguwa na niya indi na siya makahambal kag nagasinyas na lang siya sa mga tawo. Naintiendihan nila nga may ginpakita sa iya ang Dios didto sa sulod sang templo. Halin sadto nangin apa siya.

23 Pagkatapos sang iya turno sa pag-alagad sa templo, nag-puli siya.

24 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbusong si Elizabet nga iya asawa. Sa sulod sang lima ka bulan wala gid siya nagguwa-guwa sa ila balay.

25 Nagsiling siya, “Ginkaluoyan gid man ako sang Ginoo, kay sa sini nga tion ginkuha niya ang akon kahuy-anan sa mga tawo bilang isa ka baw-as.”

Nagpakita ang Anghel kay Maria

26 Sang anom na ka bulan ang pagbusong ni Elizabet, gin-sugo liwat sang Dios ang anghel nga si Gabriel nga magkadto sa Nazaret, nga isa sang mga banwa sa Galilea.

* 1:17 ginikanan: sa literal, amay

27 Ginpadala siya didto sa isa ka birhen nga ang ngalan si Maria. Si Maria kalaslón na kay Jose, nga isa sang mga kaliwat ni *Haring David*.

28 Pag-abot sang anghel kay Maria, nagsiling siya, “*Maria*, magkalipay ka, *kay* ang Ginoo kaupod mo kag ginpakamaayo niya ikaw.”†

29 Pagkabati sini ni Maria naglibog gid ang iya ulo, kag ginhunahuna niya kon ano bala ang kahulugan sini.

30 Gani nagsiling ang anghel sa iya, “*Maria*, indi ka magkahadlok, kay ginpakita sang Dios ang iya kaayo sa imo.

31 Magabusong ka kag magabata sang lalaki, kag ngalanan mo siya nga Jesus.

32 Mangin bantog siya kag kilalahon nga Anak sang Labing Mataas nga Dios. Ihatag sa iya sang Ginoong Dios ang ginharian sang iya katigulangan nga si David.

33 Magahari siya sa mga kaliwat ni Jacob hasta san-o; ang iya paghari wala sing katapusan.”

34 Nagsiling si Maria sa anghel, “Paano bala ang pagkahimo sini, kay birhen pa ako?”

35 Nagsabat ang anghel, “Magaabot sa imo ang Espiritu Santo, kag magalikop sa imo ang gahom sang Labing Mataas nga Dios. Gani ang balaan nga bata nga matawo sa imo kilalahon nga Anak sang Dios.

36 Tan-awa bala ang imo paryente nga si Elizabet. Nagsiling ang iban nga indi na siya makabata kay tigulang na gid siya. Pero karon anom na ka bulan ang iya ginabusong,

37 tungod kay sa Dios, ang tanan sarang mahimo.”

38 Gani nagsiling si Maria, “Alagad lang ako sang Ginoo. Kabay pa nga matuman sa akon ang imo ginsiling.” Dayon naghalin ang anghel.

Nagbisita si Maria kay Elizabet

39 Pagkatapos sang pila ka adlaw, naghimos si Maria kag nagdali-dali kadto sa isa ka banwa sa kabukiran sang Judea.

40 Nagsulod siya sa balay nila ni Zacarias kag nangamusta kay Elizabet.

41 Pagkabati ni Elizabet sang pagpangamusta ni Maria, naghulag sing mabaskog ang bata sa iya tiyan. Gin-gamhan si Elizabet sang Espiritu Santo,

42 kag sa mabaskog nga tingog naghambal siya, “Sa tanan nga babayi ikaw lang ang ginbendisyunan sang Dios sang pareho sini! Ginbendisyunan man niya ang imo ginabusong!

43 Dako gid ini nga kadungganon nakon tungod kay ginbisitan ako sang iloy sang akon Ginoo.

† 1:28 *Maria...ikaw:* ukon, *Kamusta ka na, Maria, ikaw nga ginpakamaayo sang Ginoo kag ginaupdan niya.*

44 Kay bisan mismo ang bata sa akon tiyan malipayon nga naghulag sing mabaskog sang mabatian ko ang imo pagpangamusta.

45 Bulahan gid ikaw nga nagtuo nga matuman sa imo ang ginhambal sang Ginoo!”

Ang Pagdayaw ni Maria sa Dios

46 Nagsiling si Maria,

“Nagadayaw gid ako sa Ginoo!

47 Kag nagakalipay ang akon espiritu sa Dios nga akon Manluluwas.

48 Kay gindumdom niya ako nga iya kubos[‡] nga alagad.

Sugod subong, magasiling ang tanan nga henerasyon nga bulahan ako,

49 tungod sang makatilingala nga mga butang nga ginhimo sa akon sang gamhanan nga Dios.

Balaan siya *nga Dios!*

50 Nagakaluoy siya sa mga tawo nga nagatahod sa iya sa kada henerasyon.

51 Naghimo siya sang puwerte nga mga buhat paagi sa iya gahom.

Gintabog niya ang mga tawo nga mataas ang ila pagtan-aw sa ila kaugalingon.

52 Ginlaglag niya ang gamhanan nga mga hari halin sa ila mga trono.

Kag ginbayaw niya ang mga kubos.

53 Ginbusog niya sang maayo nga mga butang ang mga ginagutom.

Pero ang mga manggaranon ginpahalin niya nga wala gid sing dala.

54-55 Ginbuligan niya kita nga mga kaliwat ni Israel, nga iya mga suluguon.

Kay wala niya pagkalimti ang iya promisa sa aton mga katigulangan—kay Abraham kag sa iya mga kaliwat—

nga kaluoyan niya sila hasta san-o!”

56 Kag nagtiner si Maria didto sa ila ni Elizabet sang mga tatlo ka bulan antes siya magpuli.

Ang Pagkatawo ni Juan nga Manugbautiso

57 Karon nag-abot na ang tion nga inugbata ni Elizabet, kag nagbata siya sang lalaki.

58 Pagkabati sang iya mga kasilingan kag mga paryente nga dako ang kaluoy sang Ginoo sa iya, nagkalipay sila kaupod niya.

[‡] 1:48 *kubos*: sa iban nga Bisaya, *ubos*; ukon, *kabos*

⁵⁹ Sang walo na ka adlaw ang bata, nagtambong ang mga kasilingan kag mga paryente sa pagtuli sa iya. Kuntani ngalanan nila siya nga Zacarias pareho sang iya amay,

⁶⁰ pero indi komporme si Elizabet. Nagsiling siya, “Indi mahimo, dapat Juan ang ingalan sa iya.”

⁶¹ Nagsiling sila, “Pero wala gid kamo sang paryente nga pareho sina ang ngalan.”

⁶² Kag ginsinyasan nila ang amay kon ano ang iya gusto nga ingalan sa iya bata.

⁶³ Nagsinyas siya nga hatagan siya sang sululatan. Dayon nagsulat siya, “Ngalanan siya nga Juan.” Natingala gid sila tanan.

⁶⁴ Sa gilayon nakahambal si Zacarias kag nagdayaw siya sa Dios.

⁶⁵ Ginkulbaan ang tanan nila nga mga kasilingan sa balita parte sa tanan nga nagkalatabo, kag nangin bantog man ini sa tanan nga kabukiran sang Judea.

⁶⁶ Ang tanan nga tawo nga nakabati sini nagpamalandong kag nagpamangkot, “Mangin ano ayhan ini nga bata kon magdako na siya?” Kay maathag nga ang gahom sang Ginoo ara sa iya.

Ang Propesiya ni Zacarias

⁶⁷ Gin-gamhan sang Espiritu Santo si Zacarias nga amay ni Juan kag amo ini ang iya ginhambal,

⁶⁸ “Dayawon ta ang Ginoo nga Dios sang Israel!

Kay gindumdom kag ginhilway niya kita nga iya katawhan.

⁶⁹ Ginpadala niya sa aton ang makagagahom nga manlu-luwas

nga kaliwat sang iya alagad nga si David.

⁷⁰ Amo man ini ang iya ginsiling sang una nga panahon paagi sa iya pinili nga mga propeta.

⁷¹ Nagpromisa siya nga luwason niya kita sa aton mga ka-away

kag sa mga tawo nga nagadumot sa aton.

⁷² *Nagsiling man siya nga* kaluoyan niya

ang aton mga katigulangan kag dumdumon niya

ang iya balaan nga kasugtanan

⁷³ nga ginsumpa niya sa aton katigulangan nga si Abraham.

⁷⁴ Ina nga kasugtanan amo nga luwason gid niya kita sa aton mga kaaway

para makasimba§ kita nga wala sing kahadlok,

⁷⁵ kag mangin balaan kag matarong kita

sa iya atubangan sa adlaw-adlaw ta nga pagkabuhi.”

§ 1:74 makasimba: ukon, makaalagad

⁷⁶ *Dayon naghambal man si Zacarias sa iya bata,*
“Ikaw Juan, pagatawgon ka nga propeta sang Labing Mataas
nga Dios.

Kay magauna ka sa Ginoo para ipreparar mo
ang mga tawo para sa iya pag-abot.

⁷⁷ Magatudlo ka sa iya katawhan nga maluwas sila.
Patawaron sila sang Dios sa ila mga sala,

⁷⁸ kay ang aton Dios maluluy-on kag mahigugmaon.
Ipadala niya ang manluluwas halin sa langit
nga pareho sa nagabutlak nga adlaw,

⁷⁹ nga magasilak sa mga tawo nga ara sa kadudulman
kag nahadlok sa kamatayon.

Magatudlo siya sa aton kon paano mangin maayo
ang aton relasyon sa Dios kag sa aton isigkatawo.”

⁸⁰ Karon, ang bata nga si Juan nagdako kag nanging
mabaskog sa espiritu. Nag-estar siya sa kamingawan hasta sa
adlaw nga nagsugod siya sa iya pagpanudlo sa mga Israelin-
hon.

2

Ang Pagkatawo ni Jesus (Mat. 1:18-25)

¹ Sang sadto nga panahon *nga natawo si Juan*, naghimo ang
Emperador sang Roma nga si Augustus sang kasuguan nga
ang mga pumuluyo sang tanan nga nasyon sa iya ginharian
dapat magpalista.

² (Amo ato ang una nga census sang si Quirinius ang gober-
nador sang *probinsya sang Syria*.)

³ Gani nagpuli ang mga tawo sa ila kaugalingon nga banwa
para magpalista.)

⁴ Amo ini ang kabangdanan nga nagkadto si Jose sa Betle-
hem nga sakop sang Judea, ang lugar nga sa diin natawo si
Haring David, tungod nga isa siya sang mga kaliwat ni David.
Nagaestar sadto si Jose sa banwa sang Nazaret nga sakop sang
Galilea sang nagkadto siya sa Betlehem.

⁵ Gindala ni Jose si Maria nga iya palangasaw-on para
magpalista man. Nagabusong na sadto si Maria.

⁶ Kag sang didto sila sa Betlehem, nag-abot ang tion nga
inugbata na niya.

⁷ Nagbata siya sang lalaki nga amo ang iya kamagulangan
nga bata. Ginputos niya sang lampin kag ginpahigda sa
kalan-an sang sapat, tungod nga wala gid sing lugar para sa
ila sa mga balay nga dalayunan.

Nagpakita ang mga Anghel sa mga Manugbantay sang mga
Karnero

⁸ Malapit sa banwa sang Betlehem may mga manugbantay sang mga karnero nga nagapulaw sa latagon sa pagbantay sang ila mga karnero.

⁹ Sa hinali lang nagpakita sa ila ang isa ka anghel sang Ginoo kag ginlikupan sila sang kasanag sang Ginoo. Hinadlukan gid sila,

¹⁰ pero naghambal ang anghel, “Indi kamo magkahadlok, kay nagkadto ako diri sa inyo para sugiran ko kamo sang maayong balita nga magahatag sang dako nga kalipay sa tanan nga tawo.

¹¹ Kay subong nga adlaw sa banwa ni *Haring David* natawo ang inyo manluluwas. Siya ang pinadala nga hari, nga amo ang Ginoo.

¹² Amo ini ang tanda sang akon ginasiling: makita ninyo ang bata nga naputos sang lampin kag nagahigda sa kalan-an sang sapat.”

¹³ Pagkatapos *hambal sang anghel*, hinali lang nga nagpakita ang madamo gid nga mga anghel sa langit kag nagupod sa iya nga nagadayaw sa Dios. Siling nila,

¹⁴ “Dalayawon ang Dios sa langit.

May kalinong na diri sa duta,

sa mga tawo nga iya nahamut-an!”

¹⁵ Sang makahalina ang mga anghel pabalik sa langit, naghambalanay ang mga manugbantay sang mga karnero, “Dali, malakat kita sa Betlehem kag tan-awon ta ang natabo nga ginpahayag sa aton sang Ginoo!”

¹⁶ Gani dali-dali sila nga nagkadto sa Betlehem kag nakita nila si Maria kag si Jose, kag ang bata nga nagahigda sa kalan-an sang sapat.

¹⁷ Dayon ginsugid nila ang ginhambal sang anghel parte sa bata.

¹⁸ Natingala gid ang tanan nga nakabati sa ginbalita sang mga manugbantay sang mga karnero.

¹⁹ Gintipigan ni Maria ini nga mga butang sa iya tagipusuon kag ginapamalandungan niya permi.

²⁰ Nagbalik ang mga manugbantay sang mga karnero nga dako ang ila pagdayaw sa Dios tungod sang tanan nga ila nabatian kag nakita, nga suno gid sa ginsugid sang anghel sa ila.

Gin-ngalanan ang Bata nga Jesus

²¹ Sang ikawalo nga adlaw nga natawo ang bata, gintuli nila siya kag gin-ngalanan Jesus. Amo ini ang ngalan nga ginsiling sang anghel sa wala pa siya ginbusong.

Ginhalad si Jesus sa Templo

²² Karon, nag-abot ang adlaw nga magahalad si Jose kag si Maria sa templo sa Jerusalem para tumanon ang Kasuguan ni Moises parte sa babayi nga bag-o nagbata para makabig siya nga matinlo. Kag gindala man nila ang bata sa Jerusalem para ihalad sa Ginoo.

²³ Kay nasulat sa Kasuguan sang Ginoo, “Ang tagsa ka kamagulangan nga lalaki idedikar sa Ginoo.”*

²⁴ Kag para makabig si Maria nga matinlo, naghalad sila suno sa ginasiling sang Kasuguan sang Ginoo, “Duha ka pating ukon duha ka bataon nga tukmo.”†

²⁵ Didto sa Jerusalem may tawo nga ang iya ngalan si Simeon. Ini nga tawo matarong kag diosnon kag nagahulat siya nga matuman ang propesiya nga pagaluwason sang Dios ang Israel paagi sa hari nga iya ipadala. Ara sa iya ang Espiritu Santo,

²⁶ kag ginpahayag sa iya sang Espiritu Santo nga indi siya mapatay sa wala pa niya makita ang hari‡ nga ipadala sang Ginoo.

²⁷ Dayon, ginpasulod siya sang Espiritu Santo didto sa *ugsaran sang templo*. Didto man gindala si Jesus sang iya mga ginikanan sa pagtuman sang ginsiling sang Kasuguan.

²⁸ *Pagkakita ni Simeon sa bata*, ginkugos niya kag nag-dayaw siya sa Dios nga nagasiling,

²⁹ “Karon Ginoo, puwede mo na ako kuhaon,
kay natuman na ang imo ginpromisa sa akon.
Matawhay na ang akon hunahuna,

³⁰ kay subong nga adlaw nakita ko na ang Manluluwas

³¹ nga imo ginpreparar para sa tanan nga tawo.

³² Siya ang magahatag sang kasanag sa mga hunahuna sang mga tawo nga indi Judio nga wala nakakilala sa imo, kag magahatag man sang kadunggan sa imo katawhan nga mga Israelinhon.”

³³ Natingala gid ang amay kag iloy sang bata sa ginhambal ni Simeon parte sa bata.

³⁴ Pagkatapos nga mabendisyunan sila ni Simeon, nagsil-ing siya kay Maria nga iloy sang bata, “Ini nga bata ginpili sang Dios sa paglaglag kag sa pagluwas§ sang madamo sa Israel. Mangin tanda siya nga halin sa Dios. Madamo ang magahambal sang malain kontra sa iya.

³⁵ Gani ikaw mismo magabatyag sing kasubo nga daw ginabuno ang imo tagipusuon. Ipahayag man niya ang malain nga mga hunahuna sang mga tawo.”

* 2:23 Exo. 13:2, 12 † 2:24 Lev. 12:8 ‡ 2:26 hari: sa literal, Cristo § 2:34 sa paglaglag kag sa pagluwas: sa literal, sa pagpaubos kag sa pagpataas

³⁶ May propeta man didto nga babayi nga ang iya ngalan si Ana. Anak siya ni Fanuel nga kaliwat ni Asher. Tigulang na gid siya kaayo. Pito lang ka tuig ang pag-upod nila sang iya bana

³⁷ kag nabalo siya. 84 na ka tuig ang iya edad* kag permi gid siya didto sa templo, kay adlaw-gab-i nagasimba siya sa Dios nga nagapuasa kag nagapangamuyo.

³⁸ Sa sina mismo nga tion nagpalapit siya *sa ila ni Jose* kag nagpasalamat sa Dios tungod sa bata. Naghambal man siya parte kay Jesus sa mga tawo nga nagapaabot sang adlaw nga luwason sang Dios ang Jerusalem.†

Ang Pagbalik sa Nazaret

³⁹ Sang natuman na ni Jose kag ni Maria ang tanan nga dapat nila tumanon suno sa Kasuguan sang Ginoo, nagpuli sila sa ila banwa, sa Nazaret nga sakop sang Galilea.

⁴⁰ Nagdako kag nagbakod ang bata, kag nanging maalam siya; kag ginpakamaayo siya sang Dios.

Sa Templo si Jesus

⁴¹ Kada tuig nagakadto ang mga ginikanan ni Jesus sa Jerusalem para magpamiesta sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.

⁴² Sang dose na ka tuig si Jesus, nagpamiesta sila pareho sang ila kinaandan nga ginahimo.

⁴³ Pagkatapos sang piesta, nagpuli sila, pero si Jesus ya nagpabilin sa Jerusalem. Wala ini nahibalui sang iya mga ginikanan.

⁴⁴ Ang hunahuna nila nga nagaupod si Jesus sa ila mga kaupdanang nagapapuli man. Isa gid ka adlaw ang ila pagpanglakaton. Sang ulihi ginpangita nila si Jesus sa ila mga paryente kag mga abyan.

⁴⁵ Nasapwan nila nga wala gali makaupod si Jesus sa ila. Gani nagbalik sila sa Jerusalem para pangitaon siya.

⁴⁶ Sa ikatlo nga adlaw nakita nila si Jesus didto sa templo nga nagapungko kaupod sa mga manunudlo *sang Kasuguan*. Nagapamati siya kag nagapamangkot sa ila.

⁴⁷ Ang tanan nga nagapamati sa iya natingala gid sa iya mga nahiballuan kag mga pagsabat.

⁴⁸ Pagkakita sang iya mga ginikanan sa iya, natingala gid sila. Nagsiling ang iya iloy, “Anak, ngaa nga ginhimo mo ini sa amon? Ginkulbaan gid kami sa amon pagpangita sa imo!”

* **2:37** 84 na ka tuig ang iya edad: ukon, 84 na ka tuig nga siya nabalo † **2:38**
Jerusalem: buot silingon, mga Israelinhon

⁴⁹ Nagsabat si Jesus sa ila, “Ngaa bala ginapangita gid ninyo ako? Wala bala kamo nakahibalo nga dapat diri ako sa balay sang akon Amay?”

⁵⁰ Pero wala sila nakaintiendi sang iya buot silingon.

⁵¹ Nag-upod si Jesus sa iya mga ginikanan puli sa Nazaret, kag padayon siya nga nangin matinumnon sa ila. Ini tanan nga butang gintipigan ni Maria sa iya tagipusuon.

⁵² Nagdugang pa gid ang kaalam ni Jesus kag padayon ang iya pagdako, kag nalipay gid sa iya ang Dios kag ang mga tawo.

3

Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Juan 1:19-28)

¹⁻² Pagkaligad sang pila ka tuig, may ginhambal ang Dios kay Juan nga anak ni Zacarias didto sa kamingawan. Natabo ini sang ika-15 nga tuig sang pagdumala ni Tiberius nga Emperador sang Roma. Sa sini man nga tion, si Poncio Pilato ang gobernador sang Judea, kag si Herodes ang pangulo sang Galilea. Si Felipe nga utod ni Herodes ang pangulo sang Iturea kag Traconitis; kag si Lysanias ang pangulo sang Abilene. Si Anas kag si Caifas ang pangulo nga mga pari.

³ *Tungod sang ginhambal sang Dios kay Juan*, nagkadto siya sa tanan nga lugar sa pihak kag pihak sang *Suba sang Jordan* kag nagwali. Nagsiling siya sa mga tawo, “Maghinulsol kamo sa inyo mga sala kag magpabautiso, para patawaron kamo sang Dios.”

⁴ Sa sini nga iya ginahimo natuman ang sinulatan ni Propeta Isaias,

“May nagawali sing mabaskog sa kamingawan.

Siling niya,

‘Ipregarar ninyo ang alagyan para sa Ginoo.

Tadlunga ang dalan nga iya pagaagyan!

⁵ Ang tagsa ka nalupyakan tampukan,

kag ang tagsa ka bukid tapanon.

Ang mga tiko nga dalan tadlungon,

kag ang mga batsihon nga dalan kay-uhon.

⁶ Dayon makita sang tanan nga tawo

kon ano ang himuon sang Dios sa pagluwas sa ila.’”*

⁷ Madamo sang tawo ang nagkadto kay Juan para magpabautiso. Nagsiling si Juan sa ila, “Kamo nga mga kaliwat sang mga man-og! Sin-o ang nagsiling sa inyo nga maka-palagyo kamo sa palaabuton nga kaakig *sang Dios*?

* 3:6 Isa. 40:3-5

⁸ Kon matuod nga naghinulsol kamo sa inyo mga sala, pamatud-i ninyo ini sa inyo mga binuhatan. Indi kamo magsiling nga indi kamo pagsilutan tungod kay kamo mga kaliwat ni Abraham. Kay bisan ang mga bato nga ini sarang mahimo sang Dios nga mga anak ni Abraham.

⁹ Tandai ninyo ini: ang wasay handa na sa pagtapas sa puno sang mga kahoy. Ang tagsa ka kahoy nga wala nagapamunga sang maayo nga bunga pagatapson kag ihaboy sa kalayo.”

¹⁰ Nagpamangkot ang mga tawo kay Juan, “Ti ano ang amon himuon?”

¹¹ Nagsabat si Juan, “Kon sin-o sa inyo ang may duha ka panid nga bayo, ihatag ang isa sa wala sing bayo. Kag kon sin-o sa inyo ang may pagkaon, hatagi ang wala.”

¹² May mga manugsukot sang buhis nga nagkadto man kay Juan para magpabautiso. Nagsiling sila kay Juan, “Manunudlo, ano ang amon himuon?”

¹³ Nagsabat si Juan, “Kon nagasukot kamo sang buhis, indi kamo magsukot sing sobra sa ginapasukot sa inyo *sang gobyerno*.”

¹⁴ May mga soldado man nga nagpamangkot. Siling nila, “Ti, kami ya, ano man ang amon himuon?” Nagsabat si Juan sa ila, “Indi kamo magpamahog ukon magbutang-butang para makapanguwarta. Magkontento kamo sa inyo suweldo.”

¹⁵ Pagkabati sang mga tawo sa mga pagpanudlo ni Juan, naghunahuna sila nga basi kon si Juan amo na ang Cristo nga ila ginapaabot.

¹⁶ Pero nagsiling si Juan sa ila, “Ako nagabautiso sa inyo sa tubig, pero may magaabot nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako takos nga mangin iya ulipon.[†] Siya magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo kag sa kalayo.

¹⁷ Pareho siya sa tawo nga nagapahangin sang iya inani para painon ang tinggas sa upa. Ang tinggas ibutang niya sa bodega, pero ang upa sunugon niya sa kalayo nga indi gid mapatay.”

¹⁸ Samtang ginawali ni Juan ang Maayong Balita sa mga tawo, madamo pa siya sang mga ginpangtudlo nga naka-pabakod sa ila.

¹⁹ Pero si Herodes nga pangulo sang Galilea ginsaway ni Juan tungod nga ginhimo niya nga kerida ang iya bayaw nga si Herodias kag tungod sang madamo pa nga kalainan nga iya ginhimo.

²⁰ Sang ulihi nagdugang pa gid ang sala ni Herodes, kay ginpriso niya si Juan.

[†] **3:16** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon*: sa literal, *indi ako takos nga maghubad sang higot sang iya sandalyas*

Ang Pagbautiso kay Jesus
(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

²¹ May adlaw sadto nga pagkatapos nga nabautisohan ni Juan ang mga tawo, si Jesus nagpabautiso man. Sang naga-pangamuyo si Jesus, nag-abri ang langit

²² kag naghugpa sa iya ang Espiritu Santo sa dagway sang pating. Dayon may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasiling, “Ikaw ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa imo.”

Ang mga Katigulangan ni Jesus
(Mat. 1:1-17)

²³ Mga 30 na ang edad ni Jesus sang nagsugod siya sang iya buluhaton. Sa hunahuna sang mga tawo, anak siya ni Jose nga anak ni Eli.

²⁴ Si Eli anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi. Si Levi anak ni Melki. Si Melki anak ni Janai. Si Janai anak ni Jose.

²⁵ Si Jose anak ni Matatias. Si Matatias anak ni Amos. Si Amos anak ni Nahum. Si Nahum anak ni Esli. Si Esli anak ni Nagai.

²⁶ Si Nagai anak ni Maat. Si Maat anak ni Matatias. Si Matatias anak ni Semin. Si Semin anak ni Josec. Si Josec anak ni Joda.

²⁷ Si Joda anak ni Joanan. Si Joanan anak ni Resa. Si Resa anak ni Zerubabel. Si Zerubabel anak ni Shealtiel. Si Shealtiel anak ni Neri.

²⁸ Si Neri anak ni Melki. Si Melki anak ni Adi. Si Adi anak ni Cosam. Si Cosam anak ni Elmadam. Si Elmadam anak ni Er.

²⁹ Si Er anak ni Josue. Si Josue anak ni Eliezer. Si Eliezer anak ni Jorim. Si Jorim anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi.

³⁰ Si Levi anak ni Simeon. Si Simeon anak ni Juda. Si Juda anak ni Jose. Si Jose anak ni Jonam. Si Jonam anak ni Eliakim.

³¹ Si Eliakim anak ni Melea. Si Melea anak ni Mena. Si Mena anak ni Matata. Si Matata anak ni Natan. Si Natan anak ni David.

³² Si David anak ni Jesse. Si Jesse anak ni Obed. Si Obed anak ni Boaz. Si Boaz anak ni Salmon.[‡] Si Salmon anak ni Nashon.

³³ Si Nashon anak ni Aminadab. Si Aminadab anak ni Admin. Si Admin anak ni Arni. Si Arni anak ni Hezron. Si Hezron anak ni Perez. Si Perez anak ni Juda.

³⁴ Si Juda anak ni Jacob. Si Jacob anak ni Isaac. Si Isaac anak ni Abraham. Si Abraham anak ni Tera. Si Tera anak ni Nahor.

³⁵ Si Nahor anak ni Serug. Si Serug anak ni Reu.[§] Si Reu anak ni Peleg. Si Peleg anak ni Eber. Si Eber anak ni Shela.*

[‡] 3:32 Salmon: sa iban nga mga kopya sang Griego, *Sala* § 3:35 Reu: Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Ragau*. * 3:35 Shela: Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Sala*.

³⁶ Si Shela anak ni Cainan. Si Cainan anak ni Arfaxad. Si Arfaxad anak ni Shem. Si Shem anak ni Noe. Si Noe anak ni Lamec.

³⁷ Si Lamec anak ni Metusela. Si Metusela anak ni Enoc. Si Enoc anak ni Jared. Si Jared anak ni Mahalalel. Si Mahalalel anak ni Kenan.[†]

³⁸ Si Kenan anak ni Enosh. Si Enosh anak ni Set. Si Set anak ni Adan. Si Adan anak sang Dios.

4

Ang Pagtentar kay Jesus

(Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13)

¹ Si Jesus nga gin-gamhan sang Espiritu Santo naghaling sa *Suba sang Jordan*. Kag gindala siya sang Espiritu Santo sa kamingawan.

² Didto gintentar siya sang yawa sa sulod sang 40 ka adlaw. Sa sadtong mga inadlaw wala gid siya magkaon, gani gin-gutom siya.

³ Nagsiling ang yawa sa iya, “Kon ikaw ang Anak sang Dios, himua ini nga bato nga mangin tinapay.”

⁴ Pero nagsabat si Jesus sa iya, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi lang sa pagkaon mabuhì ang tawo.’”^{*}

⁵ Dayon gindala sang yawa si Jesus sa mataas nga lugar, kag sa isa lang ka pamisok ginpakita niya kay Jesus ang tanan nga ginharian sang kalibutan.

⁶ Dayon nagsiling siya kay Jesus, “Ihatag ko sa imo ang tanan nga gahom kag manggad sang sini nga mga ginharian, tungod kay ini tanan ginhatag sa akon kag puwede ko man ihatag sa kay bisan sin-o nga gusto ko hatagan.

⁷ Gani ini tanan mangin imo kon magsimba ka sa akon.”

⁸ Ginsabat siya ni Jesus, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Simbahan mo ang Ginoo nga imo Dios kag siya gid lang ang imo alagaron.’”[†]

⁹ Sa tapos sini gindala sang yawa si Jesus didto sa Jerusalem kag ginpatindog sa pinakamataas nga parte sang templo. Dayon nagsiling siya kay Jesus, “Kon ikaw ang Anak sang Dios, lukso ka paidalom.

¹⁰ Kay nagsiling ang Kasulatan, ‘Suguon sang Dios ang iya mga anghel sa pagbantay sa imo.

¹¹ Saluon ka nila para indi mapilas ang imo tiil sa bato.’”[‡]

¹² Pero ginsabat siya ni Jesus, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi pagtestingi ang Ginoo nga imo Dios.’”[§]

¹³ Pagkakita sang yawa nga indi gid niya matentar si Jesus ginbayaan niya anay siya.

[†] 3:37 Kenan: Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Cainam*.

^{*} 4:4 Deu. 8:3 [†] 4:8

Deu. 6:13 [‡] 4:11 Sal. 91:11-12 [§] 4:12 Deu. 6:16

Ginsuguran ni Jesus ang Iya Buluhaton

(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15)

¹⁴ Dayon nagbalik si Jesus sa Galilea nga ang gahom sang Espiritu Santo ara sa iya. Ang balita parte sa iya naglapnag sa bilog nga Galilea kag sa tanan nga lugar sa palibot sini.

¹⁵ Nagpanudlo siya sa mga simbahan sang mga Judio kag gindayaw siya sang tanan.

Ginsikway si Jesus sa Nazaret

(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

¹⁶ Dayon nagkadto si Jesus sa Nazaret. Amo ini ang lugar sa diin siya nagdako. Nagkadto siya sa simbahan sang mga Judio sang Adlaw nga Inugpahuway suno sa iya kinabatasan. Nagtindog siya para magbasa sang Kasulatan.

¹⁷ Ginhatag sa iya ang sinulatan ni Propeta Isaias. Ginhum-lad niya ini kag pagkakita niya sang parte sang Kasulatan nga iya ginapangita, ginbasa niya dayon nga nagasiling:

¹⁸ “Ang Espiritu sang Ginoo ari sa akon.

Kay ginpili niya ako nga magwali sang maayong balita sa mga imol.

Ginpadala niya ako sa pagsugid sa mga bihag nga hilway na sila,

kag sa mga bulag nga makakita na sila.

Ginpadala niya ako sa paghilway sa mga ginadaogdaog,

¹⁹ kag sa pagsugid nga amo na ini ang tion

nga luwason sang Ginoo ang iya katawhan.”*

²⁰ Dayon ginlukot ni Jesus ang Kasulatan kag ginbalik sa manugbulig sang simbahan. Nagpungko siya dayon *para magsugod sa pagtudlo*. Ang tanan nga tawo nagtulok gid sa iya.

²¹ Siling ni Jesus sa ila, “Ini nga parte sang Kasulatan natuman na subong nga adlaw samtang ginapamatian ninyo ang pagbasa sini.”

²² Gindayaw siya sang tanan kag dako gid ang ila katingala sa iya matahom nga mga pulong. Siling nila, “Indi bala anak lang siya ni Jose?”

²³ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sigurado gid nga sambiton ninyo sa akon ang hulubaton nga nagasiling, ‘Manugbulong, bulunga anay ang imo kaugalingon, *nga ang buot silingon*, ang mga butang nga amon nabatian nga imo ginpanghimo sa banwa sang Capernaum dapat himuon mo man diri sa amon lugar.’”

²⁴ Dayon nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, wala sing propeta nga ginakilala sa iya kaugalingon nga banwa.

* 4:19 Isa. 61:1-2

²⁵ *Hunahunaa ninyo ang natabo sang una sang panahon ni Propeta Elias. Wala pagpaulana sang Dios sa sulod sang tatlo ka tuig kag tunga kag dako gid ang gutom sa bug-os nga duta. Matuod nga madamo ang mga balo nga babayi sa bilog nga Israel sa sadto nga tion sang gutom.*

²⁶ Pero wala gid pagsugua sang Dios si Elias para buligan ang bisan sin-o sa ila; kundi ginpadala siya sa isa ka balo nga babayi *nga indi Judio* nga nagaestar sa banwa sang Zarefat nga sakop sang Sidon.

²⁷ Amo man ini ang natabo sang panahon ni Propeta Elisha. Madamo sang tawo didto sa Israel nga may delikado nga balatian sa panit,[†] pero wala gid sing may gin-ayo sa ila. Si Naaman *nga indi Judio* nga taga-Syria amo ang gin-ayo.”

²⁸ Pagkabati sadto sang mga tawo sa simbahan nangakig gid sila.

²⁹ Nagtilindog sila kag gin-guyod nila si Jesus paguwa sa banwa, didto sa may pil-as dampi (kay ang ila banwa sa ibabaw sang bukid). Gusto nila nga itiklod si Jesus didto sa pil-as.

³⁰ Pero naglusot si Jesus sa tunga nila kag gimbayaan sila.

*Ang Tawo nga may Malain nga Espiritu
(Mar. 1:21-28)*

³¹ Halin didto, nagdulhog si Jesus sa banwa sang Capernaum nga sakop sang Galilea. Sang Adlaw nga Inugpahuway nagtudlo siya sa *simbahan sang mga Judio*.

³² Natingala gid ang mga tawo sa iya pagpanudlo tungod nga may awtoridad siya kon maghambal.

³³ Didto sa simbahan may tawo nga ginsudlan sang espiritu sang mahigko nga demonyo. Nagsinggit siya sing mabaskog,

³⁴ “Jesus nga taga-Nazaret, ano ang labot mo sa amon? Nagkadto ka bala diri sa paglaglag sa amon? Kilala ko ikaw. Ikaw ang Balaan *nga ginpadala* sang Dios.”

³⁵ Pero ginsabdong ni Jesus ang demonyo. Siling niya, “Maghipos ka kag magguwa sa iya!” Sa tunga sang kadam-an gintumba sang demonyo ang tawo kag nagguwa siya, pero wala siya makahalit sa tawo.

³⁶ Natingala gid ang mga tawo didto kag nagsiling sa isa kag isa, “Ano ining iya ginpanghambal? May awtoridad siya kag gahom sa pagmando sa mahigko nga mga espiritu nga magguwa, kag nagatuman sila.”

³⁷ Dayon ang balita parte kay Jesus naglapnag sa tanan nga lugar sa palibot.

[†] 4:27 *delikado nga balatian sa panit*: sa iban nga mga translations, *aro*. Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13

Gin-ayo ni Jesus ang mga Masakiton

(Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34)

³⁸ Nagguwa si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag nagkadto sa balay ni Simon. Ang ugangan nga babayi ni Simon may mataas nga hilanat, gani ginpangabay nila si Jesus nga kon mahimo ayuhon niya siya.

³⁹ Nagpalapit si Jesus kag nagtindog sa kilid sang iya ginahigdaan kag ginsabdong ang hilanat, kag nag-ayo siya. Nagbangon siya dayon kag ginhimusan niya sang pagkaon sila ni Jesus.

⁴⁰ Sang nagasalop na ang adlaw, madamo gid nga mga tawo ang nagdala sang ila mga masakiton didto kay Jesus. Gintungtong ni Jesus ang iya kamot sa tagsa-tagsa sa ila kag nag-alayo sila tanan.

⁴¹ Pati ang mga demonyo ginpaguwa niya sa madamo nga tawo. Samtang nagaguwa ang mga demonyo, nagasinggit sila kay Jesus, “Ikaw ang Anak sang Dios!” Pero ginsaway sila ni Jesus nga indi sila maghambal tungod kay nahibaluan nila nga siya amo ang Cristo.

⁴² Sang kaagahon na, nagguwa si Jesus sa sadto nga banwa kag nagkadto sa kamingawan. Ginpangita siya sang mga tawo. Kag sang pagkakita nila sa iya, nagpakitluoy sila nga indi anay siya maghalin didto sa ila.

⁴³ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Kinahanglan iwali ko man sa iban nga mga banwa ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios, kay amo ina ang rason kon ngaa ginpadala ako.”

⁴⁴ Gani nagpadayon si Jesus sa pagwali sa mga simbahan sang mga Judio didto sa Judea.

5

Gintawag ni Jesus ang Iya Nahauna nga mga Sumulunod

(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

¹ Isa sadto ka adlaw, nagatindog si Jesus sa higad sang Dagat* sang Genesaret.† Nagdinaguso sa iya ang madamo nga tawo tungod nga luyag nila magpamati sang pulong sang Dios.

² May nakita si Jesus nga duha ka sakayan nga ara sa higad kag ang mangingisda nakapanaog na sa paghugas sang ila mga pukot.

³ Ang isa ka sakayan iya ni Simon. Ginsakyan ini ni Jesus kag ginpangabay niya si Simon nga itulod diutay ang sakayan palayo sa higad. Nagpungko si Jesus kag nagpanudlo sa mga tawo.

* 5:1 *Dagat*: Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, “linaw” † 5:1 *Dagat sang Genesaret*: Amo man ini ang Dagat sang Galilea.

⁴ Pagkatapos niya panudlo, nagsiling siya kay Simon, “Ipalawod ninyo ang inyo sakayan kag iladlad ang inyo mga pukot para makakuha kamo sang mga isda.”

⁵ Nagsiling si Simon kay Jesus, “Manunudlo,† isa gid ka gab-i ang amon pagpangisda pero wala gid kami sang may nakuha. Pero tungod kay nagsiling ka nga iladlad ang pukot, ti iladlad ko.”

⁶ Nagpalawod sila kag ginladlad nila ang ila mga pukot. Madamo gid nga mga isda ang ila nakuha kag daw magisi na ang ila mga pukot.

⁷ Gani ginpaypay nila ang ila mga kaupod sa isa ka sakayan para buligan sila. Pag-abot sang ila mga kaupod ginpuno nila sang isda ang duha ka sakayan, kag daw malunod sila *tungod sa kadamuon sang isda*.

⁸ Pagkakita sadto ni Simon Pedro, nagluhod siya kay Jesus kag nagsiling, “Ginoo, palayo ka sa akon kay makasasala ako nga tawo.”

⁹ Kay natingala gid si Simon pati ang iya mga kaupdanan tungod sa kadamuon sang isda nga ila nakuha.

¹⁰ Natingala man ang mga kasusyo ni Simon nga si Santiago kag si Juan nga mga anak ni Zebedee. Dayon nagsiling si Jesus kay Simon, “Indi ka magkahadlok. Sugod subong *indi na isda ang imo pangitaon kundi ang mga tawo para madala sila sa Dios*.”

¹¹ Sang napahigad na nila ang ila mga sakayan, ginbayaan nila ang tanan kag nagsunod kay Jesus.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit

(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

¹² Sang didto si Jesus sa isa ka banwa, may tawo didto nga ang iya lawas puno sang delikado nga balatian sa panit.‡ Pagkakita niya kay Jesus nagpalapit siya kag nagluhod nga nagapakitluoy, “Ginoo* kon gusto mo, mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga matinlo.”

¹³ Dayon gintandog siya ni Jesus nga nagasiling, “Gusto ko. Magmatinlo ka!” Sa gilayon nadula ang iya balatian sa panit.

¹⁴ Pagkatapos ginmanduan siya ni Jesus, “Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o parte sini, kundi magderetso ka sa pari kag magpatan-aw sa iya.† Dayon maghalad ka sang halad nga ginsugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo nga matinlo ka na.”

‡ 5:5 *Manunudlo*: sa literal, *Agalon* § 5:12 *delikado nga balatian sa panit*:

Tan-awa ang footnote sa 4:27. * 5:12 *Ginoo*: ukon, *Sir* † 5:14 *magpatan-aw sa iya* para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.

¹⁵ Bisan amo ato ang ginmando sa tawo naglapnag gihapon ang balita parte kay Jesus, kag madamo gid ang mga tawo nga nagtilipon sa pagpamati sa iya kag sa pagpabulong sang ila mga balatian.

¹⁶ Pero permi nagakadto si Jesus sa kamingawan kag naga-pangamuyo didto.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga Paralitiko

(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

¹⁷ Isa ka adlaw sang si Jesus nagapanudlo, may mga Pariseo kag mga manunudlo sang Kasuguan nga nagapungko malapit sa iya. Ini nga mga tawo naghalin pa sa nagkalain-lain nga baryo sang Galilea kag Judea, kag pati sa Jerusalem. Ara kay Jesus ang gahom sang Ginoo sa pag-ayo sang mga masakiton.

¹⁸ May mga tawo nga nag-abot nga dala ang isa ka paralitiko nga ara sa hiligdaan. Ginhimulatan nila nga dal-on siya kay Jesus sa sulod sang balay.

¹⁹ Pero tungod sa kadamuon sang mga tawo wala gid sila sing may maagyan pasulod. Gani nagsaka sila sa atop sang balay kag gin-guhaban nila ang atop. Pagkatapos gintunton nila ang paralitiko nga ara sa hiligdaan sa atubangan ni Jesus.

²⁰ Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila *sa iya*, nagsiling siya *sa paralitiko*, “Abyan,[‡] ginpatawad na ang imo mga sala.”

²¹ Ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan nagsiling sa ila kaugalingon, “Sin-o gid bala ang ini nga tawo nga nagainsulto *sa Dios*? Wala sing bisan sin-o nga makapatawad sang mga sala kundi ang Dios lang.”

²² Nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna, gani nagsiling siya sa ila, “Ngaa bala nagahunahuna kamo sang subong sina?”

²³ Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling, ‘Ginpatawad na ang imo mga sala,’ ukon ang magsiling, ‘Magtindog ka kag maglakat?’

²⁴ Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko nga ako* nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad sang mga sala.” Dayon nagsiling siya sa paralitiko, “Magtindog ka, dal-a ang imo hiligdaan kag magpuli!”

²⁵ Sa gilayon nagtindog ang paralitiko sa atubangan nila. Dayon gindala niya ang iya hiligdaan kag nagpuli nga naga-dayaw sa Dios.

²⁶ Natingala gid ang tanan nga tawo didto. Gindayaw nila ang Dios nga may kahadlok. Siling nila, “Makatilingala nga mga butang ang aton nakita subong.”

[‡] 5:20 *Abyan*: sa literal, *Tawo*

Gintawag ni Jesus si Levi
(Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17)

²⁷ Pagkatapos sadto, naghalin si Jesus didto kag nakita niya ang manugsukot sang buhis nga si Levi nga nagapungko sa balayaran sang buhis. Nagsiling si Jesus sa iya, “Dali, sunod ka sa akon.”

²⁸ Nagtindog si Levi, ginbayaan niya ang tanan kag nag-sunod kay Jesus.

²⁹ Dayon naghiwat si Levi sang dako nga punsyon para kay Jesus didto sa iya balay. Madamo nga manugsukot sang buhis kag iban pa nga mga tawo ang nagtambong nga nangin kaupod nila sa pagkaon.

³⁰ Pagkakita sini sang mga Pariseo kag sang ila mga kaupod nga mga manunudlo sang Kasuguan nagreklamo sila sa mga sumulunod ni Jesus. Siling nila, “Ngaa nagaupod kamo kaon kag inom sa mga manugsukot sang buhis kag sa *iban pa nga* mga makasasala?”

³¹ Si Jesus ang nagsabat sa ila, “Ang tawo nga maayo ang lawas wala nagakinahanglan sang doktor, kundi ang naga-masakit lang.

³² Wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga *nagakilala nga sila* matarong, kundi sa mga makasasala para maghinul-sol sila.”

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa
(Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22)

³³ May mga tawo didto nga nagsiling kay Jesus, “Ang mga sumulunod ni Juan *nga manugbautiso* kag ang mga sumulunod sang mga Pariseo masami nga nagappuasa kag naga-pangamuyo, pero ang imo mga sumulunod sige lang ang kaon kag inom.”

³⁴ Nagsabat si Jesus sa ila, “Mahimo bala nga magpuasa ang mga bisita sa kasal samtang kaupod pa nila ang nobyo? *Siyempre, indi!*

³⁵ Pero magaabot ang tion nga ang nobyo kuhaon sa ila, kag amo na ina ang ila pagpuasa.”

³⁶ Ginsugiran pa gid sila ni Jesus sang mga paanggid, “Indi maayo nga maggisi sang bag-o nga bayo para itukap sa daan nga bayo, kay luwas nga magisi ang bag-o, ang gintukap indi magbagay sa daan nga bayo.

³⁷ Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag ang suludlan indi na mapuslan.

38 Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa bag-o nga suludlan nga panit.”§

39 *Nagsiling pa si Jesus*, “Wala sing tawo nga anad na sa daan nga bino nga magpangita sang bag-o, kay suno sa iya, mas manami ang daan nga bino.”

6

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway

(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

1 Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, samtang nagaagi sila ni Jesus sa kaumahan sang trigo, namuksi ang iya mga sumulunod sang mga uhay sang trigo, kag ginpiripis nila ini kag ginkaon.

2 Pero may mga Pariseo nga nagsiling kay Jesus, “Ngaa ginahimo ninyo ang ginabawal nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway?”

3 Ginsabat sila ni Jesus, “Wala bala ninyo mabasahi sa *Kasulatan* ang ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom?”

4 Nagsulod siya sa balay sang Dios kag nagkuha sang tinapay nga ginhalad sa Dios kag ginkaon niya. Ginpakaon man niya ang iya mga kaupod, bisan pa nga ginabawal sang *Kasuguan* ang magkaon sadto luwas lang sa mga pari.”

5 Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “*Ako nga Anak* sang Tawo may gahom sa pagsiling kon ano ang husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway.”

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot

(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

6 Sang isa naman ka Adlaw nga Inugpahuway, nagsulod si Jesus sa simbahan sang mga Judio sa pagpanudlo. May tawo didto nga pingkaw* ang tuo niya nga kamot.

7 Tungod nga ang mga manunudlo sang *Kasuguan* kag ang mga Pariseo nagapangita gid sang kabangdanan nga maakusar nila si Jesus, ginabantayan nila kon bala ayuhon niya ang ato nga tawo sa Adlaw nga Inugpahuway.

8 Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ara sa ila hunahuna. Gani nagsiling siya sa tawo nga pingkaw, “Tindog ka kag magpalapit diri sa atubangan.” Kag nagtindog siya kag nagkadto kay Jesus.

9 Dayon siling ni Jesus sa mga manunudlo sang *Kasuguan* kag sa mga Pariseo, “Ano bala ang ginatugot sang aton *Kasuguan* sa Adlaw nga Inugpahuway: ang paghimo sang maayo

§ 5:38 Nagsugid si Jesus sina nga mga paanggid para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga pagpanudlo sang mga Judio. * 6:6 pingkaw: ukon, paralisado

sa mga tawo, ukon ang paghimo sang malain? Ang pagluwas sang ila kabuhi, ukon ang pagpatay?”

¹⁰ Nagtulok si Jesus sa ila tanan. Dayon naghambal siya sa tawo nga pingkaw, “Untaya ang imo kamot.” Gin-untay niya, kag nag-ayo ini.

¹¹ Pero nangakig gid ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga Pariseo, gani nag-estorya sila kon ano ang himuon nila kay Jesus.

Ginpili ni Jesus ang Dose ka Apostoles

(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

¹² Sang sadto nga panahon, nagtaklad si Jesus sa bukid para magpangamuyo. Kag nagpangamuyo siya didto sa sulod sang isa gid ka gab-i.

¹³ Pagkaaga gintawag niya ang iya mga sumulunod, kag nagpili siya sa ila sang dose, kag gintawag niya sila nga mga apostoles.

¹⁴ Ang ila mga ngalan amo si Simon (nga gin-ngalanan ni Jesus nga Pedro), si Andres nga iya utod, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome,

¹⁵ si Mateo, si Tomas, si Santiago nga anak ni Alfeus, si Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma),

¹⁶ si Judas nga anak sang isa pa ka Santiago, kag si Judas Iscariote[†] nga amo ang nagtraidor kay Jesus.

Nagpanudlo si Jesus kag Nagpang-ayo

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ *Pagkatapos sadto*, nagdulhog sila sa patag. Nagtilipon didto ang iya mga sumulunod kag ang madamo nga tawo nga halin sa mga banwa sang Judea kag sa Jerusalem. May mga tawo man didto nga halin pa sa Tyre kag Sidon nga malapit sa dagat.

¹⁸ Nagkadto sila didto para magpamati sa mga ginatudlo ni Jesus kag magpabulong sang ila mga masakit. Ang mga tawo nga ginapaantos sang mahigko nga mga espiritu gin-ayo man niya.

¹⁹ Kag ang tanan nga tawo didto nagatinguha gid nga makatandog sa iya, kay may gahom nga nagaguwa sa iya nga nagaayo sa ila tanan.

Ang Bulahan kag ang Kaluluoy

(Mat. 5:1-12)

²⁰ Dayon nagtulok si Jesus sa iya mga sumulunod kag nagsiling,

“Bulahan kamo nga mga imol,

[†] **6:16** *Judas Iscariote*: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot*.

kay sakop kamo sa paghari sang Dios.

²¹ Bulahan kamo nga ginagutom,
kay magaabot ang panahon nga indi na gid kamo
paggutumon.

Bulahan kamo nga nagahibi,
kay magakadlaw kamo.

²² Bulahan kamo kon tungod sa inyo pagsunod
sa *akon nga* Anak sang Tawo mangakig ang mga tawo sa
inyo,
sikwayon kamo, yagutaon,
kag pakalainon ang inyo ngalan.

²³ “Amo man ini ang ginhimo sang ila mga katigulangan
sa mga propeta sang una. Gani kon himuon nila ini sa inyo,
magkalipay gid kamo tungod nga mabaton ninyo ang dako
nga balos sa langit.

²⁴ “Pero kaluluoy kamo nga mga manggaranon,
kay naangkon na ninyo ang inyo kalipay.

²⁵ Kaluluoy kamo nga mga busog subong,
kay magaabot ang adlaw nga gutumon kamo.

Kaluluoy kamo nga nagakadlaw subong,
kay magaabot ang adlaw nga magapangasubo kamo kag
magahilibion.

²⁶ Kaluluoy man kamo kon ginadayaw kamo sang tanan,
kay amo man ini ang ginhimo sang ila mga katigulangan
sa mga indi matuod nga mga propeta.

Higugmaa Ninyo ang Inyo mga Kaaway
(Mat. 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Pero kamo nga nagapamati sa akon, nagasiling ako sa
inyo nga higugmaa ninyo ang inyo mga kaaway kag maghimo
sang maayo sa mga wala nagahigugma sa inyo.

²⁸ Pakamaayuha ang mga nagapakamalaot sa inyo, kag
pangamuyui ang mga nagaabusar sa inyo.

²⁹ Kon tampaon ka sa isa ka guya, itaya mo pa gid ang pihak
mo nga guya. Kon may magkuha sang imo bayo, ihatag pati
ang imo pangtabon nga panapton.

³⁰ Hatagi ang bisan sin-o nga nagapangayo sa imo; kag kon
may magkuha sang imo pagkabutang indi na pagbawia.

³¹ Himua ninyo sa inyo isigkatawo ang luyag ninyo nga
himuon man nila sa inyo.

³² “Kon ang nagahigugma sa inyo amo lang ang inyo gi-
nahigugma, makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios?*
Indi gid! Kay bisan pa ang mga makasasala nagahigugma
man sa mga nagahigugma sa ila.

³³ Kag kon nagahimo kamo sing maayo sa mga tawo lang nga maayo sa inyo, makabaton bala kamo sing balos *halin sa Dios*? Bisan ang mga makasasala nagahimo man sina.

³⁴ Kon nagapahulam kamo sa mga tawo nga ginaekspektar ninyo nga makabayad, makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios*? Bisan ang mga makasasala nagapahulam man sa ila kapareho nga mga makasasala basta nahibaluan nila nga makabayad sila.

³⁵ Amo ini ang inyo himuon: Higugmaa ninyo ang inyo mga kaaway kag himua ang maayo sa ila. Kon magpahulam kamo, pahulamon ninyo nga wala nagapaabot nga bayaran kamo. Kon amo ini ang inyo ginahimo, mabaton ninyo ang dako nga balos kag takos kamo nga tawgon nga mga anak sang Labing Mataas nga Dios. Kay siya maayo gid bisan pa sa mga tawo nga malain kag wala sing kabalaslan.

³⁶ Magmaluluy-on kamo pareho sang inyo Amay.

Indi Ninyo Paghukman ang Iban

(Mat. 7:1-5)

³⁷ “Indi ninyo paghukman ang iban para indi man kamo paghukman *sang Dios*. Indi kamo magsiling nga dapat sila silutan, para indi man kamo pagsilutan *sang Dios*. Patawara ninyo ang mga nakasala sa inyo para patawaron man kamo *sang Dios*.

³⁸ Maghatag kamo para pagahatagan man kamo *sang Dios*. Kon maghatag ang Dios sa inyo, ginasukob gid niya sing maayo, ginauyog, ginadasok, kag nagaawas pa antes ibubo sa inyo suludlan. Kay kon paano ang inyo paghatag sa iban amo man ina ang paghatag *sang Dios* sa inyo.”

³⁹ Pagkatapos sadto ginsugiran sila ni Jesus sini nga paang-gid, “Wala sing bulag nga sarang makatuytoy sa iya kapareho nga bulag, kay sila nga duha mahulog sa kanal.

⁴⁰ Wala sing estudyante nga labaw pa sa iya maestro, pero kon natudluan gid siya sing maayo kag nakatapos sang iya pagtuon, magapareho man siya sa iya maestro.

⁴¹ “Ngaa ginahimutaran mo gid ang gamay nga puling sa mata sang imo isigkatawo, pero wala mo gani ginasapak ang imo puling nga daw troso kadako?

⁴² Paano ka makasiling sa iya, ‘Abi, kuhaon ko ang imo puling,’ kon indi mo gani makita ang imo puling nga daw troso kadako? Hipokrito! Kuhaa anay ang puling nga daw troso kadako sa imo mata, para masanag ang imo pagkuha sang gamay nga puling sa mata sang imo isigkatawo.

Makilala ang Tawo sa Iya Binuhatan

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

43 “Ang maayo nga kahoy wala nagapamunga sang malain, kag ang malain nga kahoy wala nagapamunga sang maayo.

44 Ang tagsa ka kahoy makilala mo sa iya bunga. Ang tunukon nga kahoy-kahoy wala nagapamunga sang higos[‡] ukon ubas.

45 *Ang tawo pareho sina.* Ang maayo nga tawo nagahambal sang maayo kay maayo ang iya tagipusuon. Pero ang malain nga tawo nagahambal sang malain kay malain ang iya tagipusuon. Kon ano ang sa tagipusuon sang tawo amo man ang nagaguwa sa iya baba.

Ang Matuod nga Sumulunod

(Mat. 7:24-27)

46 “Ngaa nagatawag kamo sa akon, ‘Ginoo’? Wala man kamo nagatuman sang ginasiling ko sa inyo.

47 Ipakita ko sa inyo ang halimbawa sang tawo nga naga-palapit sa akon, kag nagapamati kag nagatuman sang akon mga ginatudlo.

48 Pareho siya sang isa ka tawo nga nagkutkot sing madalom kag nagpatindog sang balay sa pundasyon nga bato. Sang nag-awas ang suba kag nagbaha, gin-agnan sang tubig ang balay, pero wala gid ini maano tungod kay mapag-on ang iya pundasyon.

49 Pero ang tawo nga nakabati sang akon mga ginatudlo pero wala nagatuman, pareho siya sa isa ka tawo nga nagpatindog sang balay nga wala sing mapag-on nga pundasyon. Pag-awas sang suba, gin-agnan sang tubig ang balay. Natumba dayon ini kag nawasak.”

7

Gin-ayo ni Jesus ang Ulipon sang Kapitan

(Mat. 8:5-13)

1 Pagkatapos panudlo ni Jesus sa mga tawo, nagkadto siya sa Capernaum.

2 May kapitan didto sang mga soldado nga Romanhon nga may ulipon nga nagamasakit kag daw mapatay na. Palangga gid niya ang iya ulipon.

3 Gani pagkabati sang kapitan parte kay Jesus, ginsugo niya ang pila ka manugdumala sang mga Judio sa pagpangabay kay Jesus nga magkadto *didto sa iya balay* kag ayuhon ang iya ulipon.

4 Pag-abot nila kay Jesus nagpakitluoy gid sila sa iya. Nagsil-ing sila, “Kon mahimo buligi ang kapitan, kay maayo gid siya nga tawo.

[‡] 6:44 *higos*: ang bunga sang kahoy nga higera (ukon, fig tree)

⁵ Palangga niya kita nga mga Judio kag nagpatindog pa gani siya sang simbahan para sa aton.”

⁶ Gani nag-upod si Jesus sa ila. Sang malapit na sila sa balay sang kapitan, ginsugo sang kapitan ang pila ka amigo niya para sugataon si Jesus kag silingon, “Ginoo, indi na pagpabudlayi ang imo kaugalingon. Indi ako takos nga magpasulod sa imo sa akon balay.

⁷ Amo gani nga indi ako ang nagkadto sa imo kay indi ako takos nga magpalapit sa imo. Maghambal ka lang kag magaayo ang akon suluguon.

⁸ Nahibaluan ko ini tungod kay ako sa idalom man sang mga opisyal, kag may mga soldado man sa idalom ko. Gani kon magmando ako sa isa, ‘Lakat,’ nagalakat siya, kag kon magmando ako sa isa, ‘Kadto diri,’ nagakadto siya. Kag kon ano ang akon ginasugo sa akon ulipon, ginahimo niya.”

⁹ Pagkabati sadto ni Jesus natingala gid siya. Nag-atubang siya sa mga tawo nga nagaupod sa iya kag nagsiling, “Wala pa gid ako nakakita sang tawo sa Israel nga may pagtuo nga pareho sini.”

¹⁰ Ang mga ginpadala sang kapitan nagbalik sa iya balay kag pag-abot nila, nakita nila nga maayo na ang ulipon.

Ginbanhaw ni Jesus ang Anak sang Balo nga Babayi

¹¹ Sang wala madugay nagkadto si Jesus sa banwa sang Nain. Nag-upod sa iya ang iya mga sumulunod kag ang madamo nga tawo.

¹² Sang malapit na sila sa puwertahan sang banwa sang Nain, nasugata nila ang madamo nga tawo nga nagakumpanyar. Ang napatay bugtong nga anak sang balo nga babayi.

¹³ Pagkakita ni Ginoong Jesus sa iloy sang napatay, naluoy gid siya. Siling niya, “Indi ka maghibi.”

¹⁴ Dayon nagpalapit si Jesus sa ginakargahan sang patay kag gintandog niya para magpundo ang mga nagadala sini. Nagsiling si Jesus sa patay, “Noy, magbangon ka!”

¹⁵ Nagbangon ang patay, nagpungko kag naghambal. Dayon ginhatag siya ni Jesus sa iya iloy.

¹⁶ Sang makita ato sang mga tawo natingala gid sila, kag gindayaw nila ang Dios. Nagsiling sila, “Gindumdom sang Dios ang iya katawhan. Ginhatagan niya kita sang gamhanan nga propeta.”

¹⁷ Ang balita parte sa ginhimo ni Jesus naglapnag sa bilog nga Judea kag sa tanan nga lugar sa palibot sini.

*Si Jesus kag si Juan nga Manugbautiso
(Mat. 11:2-19)*

18 Ini tanan nga hitabo ginbalita kay Juan sang iya mga sumulunod.

19 Gani gintawag ni Juan ang duha sang iya mga sumulunod kag ginsugo niya nga magkadto sa Ginoo sa pagpamangkot, “Ikaw bala ang amon ginapaabot ukon mahulat pa kami sang iban?”

20-21 Gani nagkadto sila kay Jesus. Pag-abot nila didto madamo ang ginapang-ayo ni Jesus nga mga masakiton, bisan ang mga grabe gid nga mga balatian, kag ang mga ginagamhan sang malain nga espiritu. Madamo man nga mga bulag ang iya ginpang-ayo. Karon, nagpamangkot kay Jesus ang duha ka sumulunod ni Juan. Siling nila, “Ginsugo kami ni Juan nga manugbautiso sa pagpamangkot sa imo kon ikaw bala ang amon ginapaabot ukon mahulat pa kami sang iban?”

22 Ginsabat sila ni Jesus, “Magbalik kamo kay Juan kag sugiri ninyo siya sang inyo nakita kag nabatian. Sugiri ninyo siya nga ang mga bulag nakakita, ang mga piang nakalakat, ang mga may delikado nga balatian sa panit* *nag-ayo kag* nakabig na nga matinlo, ang mga bungol nakabati, ang mga patay nabanhaw, kag ang Maayong Balita ginawali sa mga imol.

23 Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha sa akon.”†

24 Sang makahalina ang mga ginsugo ni Juan, nagpamangkot si Jesus sa mga tawo, “Sang pagkadto ninyo kay Juan sa kamingawan, ano ang inyo ginapaabot nga makita? Nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang *tawo nga nagapaayon-ayon lang pareho sang* kugon nga ginahapay-hapay sang hangin?”

25 Ukon nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang tawo nga nagabayo sang malahalona? Pero ang mga nagabayo sang malahalona kag nagapagusto sang ila pangabuhi nagaestar sa mga palasyo.

26 Abi sugiri ninyo ako kon ngaa nagkadto kamo didto. Indi bala para makita ninyo ang isa ka propeta? Huo, kag labaw pa gani siya sa propeta.

27 Kay siya amo ang ginasiling sang Dios sa Kasulatan, ‘Ipadala ko ang akon mensahero una sa imo sa pagpreparar sang imo alagyan.’‡

28 *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Sa pagkamatuod, hasta subong wala pa gid sing may natawo nga maglabaw pa kay Juan. Pero karon ang bisan sin-o nga labing kubos sa mga nagapasakop sa paghari sang Dios mas labaw pa kay Juan.”

* 7:22 *delikado nga balatian sa panit*: Tan-awa ang footnote sa 4:27. † 7:23 *wala nagaduhaduha sa akon*: ukon, wala nadula ang iya pagtuo sa akon 3:1 ‡ 7:27 *Mal.*

²⁹ Pagkabati sang mga tawo, pati sang mga manugsukot sang buhis sa mga pagpanudlo ni Jesus, nagkomporme sila sa ginapahimo sang Dios, kay ini sila nagpabautiso na kay Juan.

³⁰ Pero ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan wala nagkomporme sa katuyuan sang Dios para sa ila, kay ini sila wala magpabautiso kay Juan.

³¹ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Sa ano ko bala ipaanggid ang mga tawo sa sini nga henerasyon?”

³² Pareho sila sa mga bata nga nagapungko sa plasa nga *nagahampang*. Ang isa ka grupo nagasiling sa isa, ‘Gintukaran namon kamo sang sunata nga para sa kasal, pero wala kamo magsaot. Ginkantahan namon kamo sang kanta nga para sa patay, pero wala man kamo maghibi!’

³³ *Kamo pareho man sa ila*, kay sang pag-abot ni Juan, nakita ninyo nga nagapuasa siya kag wala nagainom sang bino, gani nagasiling kamo nga ginagamhan siya sang demonyo.

³⁴ *Kag ako nga Anak sang Tawo*, pag-abot ko, nakita ninyo nga nagakaon kag nagainom, gani nagasiling kamo nga palakaon ako kag palainom. Nagasiling man kamo nga abyan ako sang mga manugsukot sang buhis kag sang *iban pa nga mga makasasala*.

³⁵ Pero indi bali, ang mga tawo nga nagasunod sa kabubuton sang Dios nagakomporme nga husto ang ginapahimo sang Dios sa amon.”§

Si Jesus sa Balay ni Simon nga Pariseo

³⁶ Karon, may isa ka Pariseo nga nag-agda kay Jesus nga magkaon sa iya balay. Gani nagkadto si Jesus kag nagkaon didto.

³⁷ Sa sina nga banwa may isa ka babayi nga kilala gid nga makasasala. Pagkabati niya nga didto si Jesus sa balay sang Pariseo nagkadto man siya didto. May dala siya nga pahamot nga nasulod sa tibod-tibod nga hinimo halin sa *bato nga alabastro*.

³⁸ Nagpalapit siya sa likod ni Jesus, sa may tiilan dampi.* Kag didto nagahibi siya nga nagatulo ang iya mga luha sa tiil ni Jesus. Ginpahiran niya ini sang iya buhok kag ginhalukan. Pagkatapos ginbubuan niya sang pahamot ang tiil ni Jesus.

³⁹ Sang pagkakita sadto sang Pariseo nga nag-agda kay Jesus, nagsiling siya sa iya kaugalingon, “Kon ini nga tawo matuod nga propeta, kuntani nahibaluan niya kon sin-o kag kon ano nga klase sang babayi ang nagatandog sa iya, kay ang babayi nga ina makasasala.”

§ 7:35 ukon, *Pero indi bali, ang kaalam nga ginatudlo namon napamatud-an nga husto tungod sa resulta sini sa kabuhi sang mga nagbaton sini.* * 7:38 Sang nagakaon sila ni Jesus sadto, nagahigda sila nga nagatakilid.

40 Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ara sa iya nahuna, gani nagsiling siya, “Simon, may isugid ako sa imo.” Nagsabat si Simon, “Ano ina, manunudlo?”

41 Nagsiling si Jesus, “May duha ka tawo nga nag-utang sang kuwarta sa manugpautang. Ang isa nag-utang 500, kag ang isa 50.

42 Sang ulihi, tungod nga indi sila makabayad, wala na lang sila pagpabayara sang nagpautang sa ila. Ti, sin-o ayhan sa ila nga duha ang magahigugma sing labi sa ila nautangan?”

43 Nagsabat si Simon, “Siguro ang may dako nga utang.” Nagsiling si Jesus, “Husto ang imo pagbinagbinag.”

44 Dayon ginbalikid niya ang babayi kag nagsiling kay Simon, “Nakita mo bala ang ginhimo sang babayi nga ini? Pagsulod ko diri sa imo balay wala mo ako paghatagi sang tubig nga inughugas sa akon tiil. Pero ang babayi nga ini, ginhugasan niya ang akon tiil paagi sa iya luha, kag ang iya buhok amo pa ang ginhimo niya nga inugpahid.

45 Wala mo ako paghaluki *bilang pag-abiabi*. Pero ini nga babayi, halin pa sang akon pag-abot diri wala untat ang iya paghalok sa akon tiil.

46 Wala mo pagpatului sang lana ang akon ulo *bilang pag-baton mo sa akon*, pero ini nga babayi, ang malahalon gid nga pahamot ang iya gimbubo sa akon tiil.

47 Gani sugiran ko ikaw, nga ang dako nga gugma nga ginpakita niya sa akon nagapamatuod nga ang iya madamo nga sala ginpatawad na; pero sa tawo nga diutay lang ang sala nga ginpatawad, diutay lang ang paghigugma nga iya ginapakita.”

48 Naghambal dayon si Jesus sa babayi, “Ginpatawad na ang imo mga sala.”

49 Ang mga nagakaon kaupod ni Jesus nagsiling sa ila kagalingon, “Sin-o bala ini nga bisan ang mga sala mapatawad niya?”

50 Dayon nagsiling si Jesus sa babayi, “Ang imo pagtuo nagluwas sa imo. Magpuli ka nga may kalinong.”

8

Ang mga Babayi nga Nagabulig kay Jesus

1 Pagkatapos sadto, naglibot si Jesus sa mga banwa kag mga baryo nga nagawali sang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios. Upod sa iya ang dose *ka apostoles*,

2 kag ang iban nga mga babayi nga iya gin-ayo sa malain nga mga espiritu kag mga balatian. Ang isa sa ila amo si Maria nga taga-Magdala nga pito gid ka demonyo ang ginpaguwa sa iya.

³ Upod man nila amo si Juana nga asawa ni Cuza nga amo ang ginasaligan ni Herodes *sa iya palasyo*. Si Susana isa man sa ila kag may madamo pa gid nga mga babayi. Amo ini sila ang nagahatag sang mga kinahanglanon nila ni Jesus halin sa ila pagkabutang.

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og

(*Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9*)

⁴ May adlaw nga madamo gid nga mga tawo halin sa mga banwa ang padayon nga nag-inabot kag nagtilipon kay Jesus. Ginsugiran sila ni Jesus sini nga paanggid:

⁵ “May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi. Sa iya pagsab-og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag natapakan ini sang mga nagaalagi kag gintuka sang mga pispis.

⁶ Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Nagtubo ini pero nalaya dayon kay mala ang duta.

⁷ Ang iban nagtupa sa duta nga may mga tunukon nga hilamon, kag dungan nga nagtubo ining hilamon kag ang binhi. Gani sang ulihi nalumos sang hilamon ang nagtubo nga binhi.

⁸ Ang iban nagtupa sa maayo nga duta, nagtubo kag nag-pamunga sing 100 ka pilo.” Nagsiling pa si Jesus sa ila, “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

Ang Katuyuan sang mga Paanggid

(*Mat. 13:10-17; Mar. 4:10-12*)

⁹ Ginpamangkot siya sang iya mga sumulunod kon ano ang kahulugan sang sadto nga paanggid.

¹⁰ Nagsabat siya, “Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa paghari sang Dios ginasugid sa inyo nga maintiendihan ninyo, pero sa iban ginasugid ini paagi sa mga paanggid para, “‘bisan sige lang sila tulok

indi sila makakita,
kag bisan sige lang sila pamati
indi sila makaintiendi.’”*

Ginpaathag ni Jesus ang Paanggid Parte sa Manugsab-og

(*Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20*)

¹¹ Dayon ginpaathag ni Jesus ang kahulugan sang paanggid. Nagsiling siya, “Ang binhi amo ang pulong sang Dios.

¹² Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati *sang pulong sang Dios*, pero nag-abot ang yawa kag ginkuha niya ang pulong sa ila mga tagipusuon, para indi sila magtuo kag maluwas.

* **8:10** Isa. 6:9

¹³ Ang kabatuhan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati man sang pulong *sang Dios* kag ginbaton nila nga may kalipay, pero indi hugot sa ila mga tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila pagtuo, kay sang pag-abot sang mga pagtilaw nagtalikod sila dayon.

¹⁴ Ang duta nga may mga tunukon nga hilamon nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nakabati *sang pulong sang Dios*, pero nadaog sila sang ila mga palaligban, mga manggad, kag mga kalipayan sa sini nga kalibutan, gani wala sila nagpamunga.

¹⁵ Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga nagpamati sang pulong *sang Dios*, kag ginatipigan nila ini sa ila maayo kag sinsero nga mga tagipusuon kag nagatinguha sila sa pagtuman sini hasta nga nagpamunga ini *sa ila kabuhi*.”

Ang Paanggid Parte sa Suga
(*Mar. 4:21-25*)

¹⁶ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Wala sing may nagasindi sang suga kag takluban lang dayon sang suludlan ukon ibutang lang sa idalom sang katre, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang mga nagasulod *sa balay*.”

¹⁷ Amo man ina nga wala sing tinago nga indi magguwa sa ulihi, kag wala sing sekreto nga indi mahibaluan kag mabuyagyag.[†]

¹⁸ “Gani pamatii ninyo ako sing maayo, kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran pagahatagan pa gid sang pag-intiendi. Pero ang tawo nga wala nagatuman sa kamatuoran, bisan ang ginahunahuna niya nga iya nain-tiendihan, kuhaon pa sa iya.”

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus
(*Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35*)

¹⁹ Karon, nag-abot ang iloy kag ang mga utod ni Jesus. Tungod sa kadamuon sang mga tawo indi sila makapalapit sa iya.

²⁰ Gani may nagsugid kay Jesus, “Ang imo iloy kag mga utod nagahulat sa guwa. Gusto nila nga magpakigkita sa imo.”

²¹ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga nagapamati kag nagatuman sang pulong sang Dios amo ang akon iloy kag mga utod.”

Ginpauntat ni Jesus ang Hangin kag Balod
(*Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41*)

[†] **8:17** Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag.

22 Isa sadto ka adlaw nagsakay si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa sakayan. Nagsiling siya sa ila, “Dali, matabok kita sa pihak sang dagat.”[‡] Kag nagbiyahe sila.

23 Samtang nagabiyahe sila natulugan si Jesus. Hinali lang nga nagbaskog ang hangin kag sige sulod ang tubig sa ila sakayan. Tama na gid ka delikado ang ila kahimtangan.

24 Gani ginpalapitan nila si Jesus kag ginpukaw, “Manunudlo![§] Manunudlo! Malunod na kita!” Nagbangon si Jesus kag ginmanduan niya ang hangin kag ang mga balod nga mag-untat. Kag sa gilayon naglinaw.

25 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Diin bala ang inyo pagtuo?” Natingala gid ang iya mga sumulunod nga may kakulba. Siling nila sa isa kag isa, “Sin-o gid ayhan ini nga bisan ang hangin kag ang mga balod ginamanduan niya kag nagatuman sa iya?”

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Malain nga mga Espiritu

(Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20)

26 Nagpadayon sila sa pagbiyahe hasta nakaabot sila sa lugar sang mga Gerasenhon* nga nagaatubang sa Galilea.

27 Pagtakas ni Jesus, ginsugata siya sang isa ka tawo nga ginagamhan sang mga demonyo. Ini nga tawo permi lang nagauba kag wala nagapuli sa iya balay sa banwa. Didto siya nagaestar sa mga *kuweba nga* lulubngan.

28 Sang makita niya si Jesus nagsinggit siya kag nagluhod sa atubangan niya. Dayon naghambal siya sa mabaskog nga tingog, “Jesus, Anak sang Labing Mataas nga Dios, ano ang imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo nga indi mo ako pagsilutan.”

29 Amo ini ang ginsiling niya tungod kay ginsugo na ni Jesus ang mahigko nga espiritu nga magguwa sa iya. Kapila siya ka beses nga sudlan sang espiritu. Kag bisan ginagapos sang mga tawo ang iya mga kamot kag tiil sang mga kadena, kag ginabantayan gid siya, ginapamugto lang niya ini, kag ginadala siya sang demonyo sa kamingawan.

30 Ginpamangkot siya ni Jesus, “Sin-o ang imo ngalan?” Nagsabat siya, “Ako si Panong.” Amo ina ang sabat niya tungod kay madamo ang mga demonyo nga nagsulod sa iya.

31 Kag nagpakitluoy ang mga demonyo nga indi lang sila pagtabugon sa kadadalman *nga sa diin sila silutan*.

32 Malapit didto, may madamo nga baboy nga nagakaon sa banglid. Nagpakitluoy kay Jesus ang mga demonyo nga

[‡] 8:22 *dagat*: Tan-awa ang footnote sa 5:1 § 8:24 *Manunudlo*: sa literal, *Agalon*.

Amo man sa bersikulo 45. * 8:26 *Gerasenhon*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gadarenhon*; sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

tugutan na lang sila nga magsulod sa mga baboy. Kag gin-tugutan sila ni Jesus.

³³ Gani nagguwa ang mga demonyo sa tawo kag nagsulod sa mga baboy. Dayon nagdinaguso ang mga baboy padulhog sa banglid deretso sa tubig kag nagkalalumos.

³⁴ Sang makita sang mga manugsagod sang mga baboy ang natabo, nagdinalagan sila, kag ginpanugid nila ini sa mga tawo sa banwa kag sa kaumahan.

³⁵ Gani nagkadto ang mga tawo kay Jesus kay gusto nila nga makita ang natabo. Pag-abot nila didto, nakita nila ang tawo nga sadto anay gin-gamhan sang mga demonyo. Nagapungko siya sa tiilan ni Jesus nga may bayo kag husto na ang iya paminsaron. Gani hinadlukan sila.

³⁶ Ang mga nakakita sa natabo nagsugid sa mga tawo kon paano nag-ayo ang tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo.

³⁷ Dayon ang tanan nga Gerasenhon[†] kag ang mga tawo nga nagaestar sa palibot nila nagpangabay kay Jesus nga maghalin siya didto sa ila, kay dako gid ang ila kahadlok. Gani nagsakay si Jesus sa sakayan kag nagbalik sa iya ginhalinan.

³⁸ Ang tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo nagpakitluoy kay Jesus nga mag-upod sa iya. Pero nagsiling si Jesus sa iya,

³⁹ “Magpuli ka sa inyo kag isugid mo ang mga ginhimo sang Dios sa imo.” Gani nagpuli ang tawo, kag naglibot siya sa bilog nga banwa nga nagapanugid sang tanan nga ginhimo ni Jesus sa iya.

Ang Babayi nga Bata ni Jairus kag ang Babayi nga Gina-pangguwaan sang Dugo

(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

⁴⁰ Sang pagdungka ni Jesus sa tabok sang dagat, nalipay gid ang mga tawo sa pag-abiabi sa iya tungod kay tanan sila nagapaabot sa iya.

⁴¹ Dugay-dugay may nag-abot nga tawo nga ang iya ngalan si Jairus. Isa siya ka manugdumala sang simbahan sang mga Judio. Sang pagpalapit niya kay Jesus nagluhod siya kag nagpakitluoy nga magkadto siya didto sa iya balay,

⁴² tungod kay daw mapatay na ang iya bugtong nga bata. Ining babayi nga bata nagaedad sang dose ka tuig. Sang nagapakadto sila ni Jesus sa balay ni Jairus, nagadinaguso ang madamo nga tawo sa iya.

⁴³ Karon, may babayi didto nga ginapangguwaan sang dugo sa sulod sang dose na ka tuig. Naubos na niya gasto ang

[†] 8:37 Gerasenhon: Tan-awa ang footnote sa bersikulo 26.

tanang niya nga pagkabutang sa pagpabulong.[‡] Pero wala gid sang may nakaayo sa iya.

⁴⁴ Nagdasok siya sa mga tawo hasta nakapalapit siya sa likod ni Jesus. Dayon gintandog niya ang gaway-gaway[§] sang bayo ni Jesus, kag sa gilayon nag-untat ang pagpanguwa sang dugo sa iya.

⁴⁵ Dayon nagsiling si Jesus, “Sin-o ang nagtandog sa akon?” Tanang sila naghambal nga wala sila makatandog sa iya. Gani nagsiling si Pedro, “Manunudlo, nahibaluan mo man nga kadamo sang tawo nga nagadinas-ukanay sa imo palibot.”

⁴⁶ Pero nagsabat si Jesus, “May nagtandog gid sa akon, tungod nga nabatyagan ko nga may gahom nga nagguwa sa akon.”

⁴⁷ Sang matalupangdan sang babayi nga nahibaluan ni Jesus ang ginhimo niya, nagpalapit siya nga nagakurog kag nagluhod kay Jesus. Sa atubangan sang tanang ginsugid niya kay Jesus kon ngaa gintandog niya siya kag kon paano siya nag-ayo dayon.

⁴⁸ Nagsiling si Jesus sa iya, “Anak, ang imo pagtuo nag-ayo^{*} sa imo. Magpuli ka nga may kalinong.”

⁴⁹ Samtang nagahambal pa siya sa babayi may nag-abot halin sa balay ni Jairus. Siling niya *kay Jairus*, “Patay na ang imo bata. Indi na pagdisturbuha ang manunudlo.”

⁵⁰ Pero pagkabati sadto ni Jesus nagsiling siya kay Jairus, “Indi ka magkahadlok, magtuo ka lang kag magaayo siya.”

⁵¹ Pag-abot nila sa balay ni Jairus wala niya pagtuguti ang iban nga mag-upod sa iya sa sulod luwas lang sa ila ni Pedro, Juan, kag Santiago, kag ang amay kag iloy sang bata.

⁵² Sige ang hinibi sang mga tawo didto. Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo maghibi, kay indi patay ang bata kundi nagakatulog lang.”

⁵³ Ginkadlawan nila si Jesus tungod kay nahibaluan nila nga patay na gid ang bata.

⁵⁴ Nagpalapit si Jesus sa bata kag gin-uyatan niya ang kamot kag nagsiling, “Day, magbangon ka!”

⁵⁵ Kag dayon nagbalik ang iya espiritu kag nagbangon siya gilayon. Nagsugo si Jesus nga pakan-on ang bata.

⁵⁶ Natingala gid ang iya mga ginikanan, pero ginmanduan sila ni Jesus nga indi gid magpanugid sa bisan kay sin-o parte sa natabo.

[‡] **8:43** *Naubos...pagpabulong*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. [§] **8:44** *gaway-gaway*: sa English, *tassel*. Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5.

^{*} **8:48** *nag-ayo*: ukonkag *nagluwas*

9

*Ginpadala ni Jesus ang Iya Dose ka Apostoles**(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)*

¹ Gintipon ni Jesus ang dose *niya ka apostoles*. Ginhatagan niya sila sang awtoridad kag gahom sa pagtabog sang tanan nga demonyo kag sa pagpang-ayo sang mga balatian.

² Dayon ginsugo niya sila nga magpangwali parte sa paghari sang Dios kag magpang-ayo *sang mga masakiton*.

³ Ginsilingan niya sila, “Indi kamo magbalon sang bisan ano sa inyo pagpanglakaton: bisan baston, bag, pagkaon, kuwarta, ukon ilislan nga bayo.

⁴ Kon padayunon kamo sa isa ka balay, dira gid lang kamo magdayon hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.

⁵ Pero kon ang mga tawo sa isa ka lugar indi magbaton sa inyo, bayai ninyo ina nga lugar; kag sa paghalin ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa inyo tiil bilang paandam kontra sa ila.”

⁶ Dayon naglakat ang iya mga apostoles kag naglibot sa mga baryo nga nagawali sang Maayong Balita kag nagapang-ayo sang mga masakiton.

*Naglibog ang Ulo ni Herodes Parte kay Jesus**(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)*

⁷ Ang balita parte sa ginahimo nila ni Jesus nakaabot kay Herodes nga pangulo *sang Galilea*. Naglibog gid ang ulo ni Herodes kay may mga tawo nga nagasiling, “Nabanhaw si Juan *nga manugbautiso*.”

⁸ May iban man nga nagasiling, “Siya si *Propeta Elias* sang una nga nag-abot subong.” Kag may iban pa gid nga nagasiling, “Nabanhaw ang isa sa mga *propeta*.”

⁹ Nagasiling si Herodes, “Ginpapugutan ko sing ulo si Juan. Pero sin-o ayhan ini nga tawo? Kay makatilingala nga mga butang ang akon nabatian parte sa iya.” Gani nagtinguha gid si Herodes nga makita niya si Jesus.

*Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo**(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Juan 6:1-14)*

¹⁰ Pagbalik sang mga apostoles ni Jesus, ginsugid nila sa iya kon ano ang ila mga nahimo. Dayon gindala sila ni Jesus sa banwa sang Betsaida. Wala siya sing may ginpaupod nga iban.

¹¹ Pero pagkahibalo sang mga tawo nga nakahalina sila ni Jesus, nagsunod sila. *Pag-abot nila didto*, ginbaton sila ni Jesus kag ginhambalan parte sa paghari sang Dios. Kag ginpang-ayo man niya ang mga masakiton.

¹² Sang lapit na lang magsalop ang adlaw, nagpalapit sa iya ang *iya dose ka apostoles* kag nagsiling, “Palakta na ang

mga tawo sa mga baryo kag sa mga sityo sa palibot para makapangita sila sang ila pagkaon kag tululugan, kay ari kita diri sa kamingawan.”

¹³ Pero nagsiling si Jesus, “Kamo mismo ang maghatag sang pagkaon sa ila.” Nagsabat sila, “Lima gid lang ka bilog ang aton tinapay kag duha ka isda. Indi ini makaigo, luwas kon magbakal kita sang pagkaon para sa ila tanan.”

¹⁴ (Ang kadamuon sang mga lalaki lang mga 5,000.) Gani nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Papungkua ninyo ang mga tawo sing grupo-grupo, tag-50 kada grupo.”

¹⁵ Gintuman nila ang sugo ni Jesus kag ginpapungko nila ang tanan nga tawo.

¹⁶ Dayon ginkuha ni Jesus ang lima ka tinapay kag duha ka isda, kag nagtangla siya sa langit kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag sa mga tawo.

¹⁷ Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. Dayon gintipon nila ang mga nabilin, kag dose pa ka alat ang napuno.

Ang Ginpabutyag ni Pedro Parte kay Jesus

(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

¹⁸ Isa ka adlaw nagapangamuyo si Jesus nga siya lang. Ang iya mga sumulunod ara sa iya tupad. Nagpamangkot si Jesus sa ila, “Suno sa mga tawo, sin-o bala ako?”

¹⁹ Nagsabat sila, “May nagasiling nga ikaw si Juan nga manugbautiso. Ang iban nagasiling nga ikaw si Elias, kag ang iban pa gid nagasiling nga ikaw isa sa mga propeta sang una nga nabanhaw.”

²⁰ Nagsiling si Jesus sa ila, “Pero suno sa inyo sin-o bala ako?” Nagsabat si Pedro, “Ikaw ang Cristo nga ginpromisa sang Dios nga magahari.”

Naghambal si Jesus Parte sa Iya Palaabuton nga Pag-antos kag Kamatayon

(Mat. 16:20-28; Mar. 8:30-9:1)

²¹ Dayon ginmanduan sila ni Jesus nga indi gid sila magpanugid bisan kay sin-o nga siya amo ang Cristo.

²² Nagsiling siya, “Ako nga Anak sang Tawo kinahanglan gid nga mag-antos sa pagahimuon sa akon sang mga manugdumala sang mga Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag sang mga manunudlo sang Kasuguan. Sikwayon nila ako kag patyon, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.”

²³ Dayon nagsiling si Jesus sa tanan nga tawo didto, “Kon may tawo nga gusto magsunod sa akon, indi niya dapat pagpasulabihon ang iya kaugalingon. Kag dapat handa siya

sa pag-atubang sa kamatayon* sa iya nga pagsunod sa akon adlaw-adlaw.

²⁴ Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa akon makaangkon sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

²⁵ Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? *Wala gid!*

²⁶ Kay ang bisan sin-o nga nagakahuya sa akon kag sa akon mga ginatudlo, igakahuya ko man kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na nga nagasilak sa gahom nga halin sa akon kag sa Amay kag sa balaan nga mga anghel.

²⁷ Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta makita nila ang paghari sang Dios.”

Ang Pagbalhin sang Dagway ni Jesus

(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

²⁸ Mga walo ka adlaw pagkatapos nga ginhambal ni Jesus ini, gindala niya si Pedro, si Juan, kag si Santiago pataklad sa bukid para magpangamuyo.

²⁹ Sang nagapangamuyo si Jesus nagbalhin ang iya dagway, kag ang iya bayo nagputi gid kag masilaw.

³⁰ Hinali lang may nagpakita nga duha ka tawo nga naga-pakighambal sa iya. Sila amo si Moises kag si Elias.

³¹ Nagasilak man sila kag nagapakighambal sila kay Jesus parte sa iya kamatayon nga madali na lang matuman sa Jerusalem.

³² Nagakatulog sila ni Pedro sing mahamuok. Pero nakamata sila, kag nakita nila si Jesus nga nagasilak kag ang duha ka tawo nga nagatindog sa iya tupad.

³³ Sang manughalin na ang duha ka tawo kay Jesus, nagsiling si Pedro sa iya, “Manunudlo,[†] maayo nga ari kami[‡] diri. Mahimo kami sing tatlo ka payag, ang isa para sa imo, ang isa para kay Moises, kag ang isa para kay Elias.” (Ang matuod, wala nakahibalo si Pedro kon ano ang iya ginahambal.)

³⁴ Wala pa makatapos hambal si Pedro ginlikupan sila sang panganod. Hinadlukan sila ni Pedro sang magtabon sa ila ang panganod.

³⁵ Dayon may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga nagasiling, “Amo ini ang akon pinili nga Anak. Pamatii ninyo siya!”

* **9:23** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus*. Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

[†] **9:33** *Manunudlo:* sa literal, *Agalon*. Amo man sa bersikulo 49. [‡] **9:33** *kami:* ukon, *kita*

³⁶ Sang nag-untat na ang tingog, nakita nila nga si Jesus na lang ang nabilin. Ginhipsan lang anay nila ni Pedro ang ila nakita pagkasunod nga mga inadlaw.

Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga May Malain nga Espiritu
(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

³⁷ Sang sunod nga adlaw, nagdulhog sila halin sa bukid. Madamo nga tawo ang nagsugata kay Jesus.

³⁸ Didto sa kadam-an may isa ka tawo nga nagsinggit, “Manunudlo, kon mahimo tan-awa anay ang akon bugtong nga bata nga lalaki.

³⁹ Ginagamhan siya sang *malain nga* espiritu. Kon mag-abot gani, gulpi lang siya nagasiagit, nagakurog, kag nagabura ang iya baba. Indi maghalin sa iya ang espiritu kon indi niya anay masakit sing tudo gid ang akon bata.

⁴⁰ Ginpangabay ko ang imo mga sumulunod nga tabugon ini, pero indi sila makasarang.”

⁴¹ Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa sini* nga henerasyon wala gid sing pagtuo kag mga balingag. Hasta san-o pa bala ang akon pag-antos sa inyo? Dal-a diri ang imo bata.”

⁴² Sang nagapalapit kay Jesus ang bata, ginlampos siya sang demonyo sa duta kag ginpakurog. Pero gintabog ni Jesus ang mahigko nga espiritu kag gin-ayo niya ang bata. Dayon ginbalik niya siya sa iya amay.

⁴³ Natingala gid ang tanan nga tawo sa dako nga gahom sang Dios.

Naghambal Liwat si Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Sang nagakatingala pa ang mga tawo sa tanan nga ginhimo ni Jesus, nagsiling siya sa iya mga sumulunod,

⁴⁴ “Tandaan gid ninyo ini: *Ako nga Anak* sang Tawo kinahanglan na § nga itugyan sa mga tawo *nga nagakontra sa akon.*”

⁴⁵ Pero wala sila makaintiendi sini kay ginlipod ini sa ila hunahuna para indi nila maintiendihan. Kag natahap sila magpamangkot sa iya parte sa sini nga butang.

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?
(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

⁴⁶ *May isa ka tion nga nagbinaisay* ang iya mga sumulunod kon sin-o gid sa ila ang labaw sa tanan.

⁴⁷ Pero nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna. Gani nagkuha siya sang gamay nga bata kag ginpatindog sa iya kilid.

§ 9:44 kinahanglan na: ukon, malapit na

48 Dayon nagsiling siya, “Ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod sa akon,* nagabaton man sa akon. Kag ang nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon. Kay ang labing kubos sa inyo amo ang labaw sa tanan.”

Ang Indi Kontra sa Inyo Kadampig Ninyo

(Mar. 9:38-40)

49 Nagsiling si Juan kay Jesus, “Manunudlo, nakakita kami sang isa ka tawo nga nagatabog sang mga demonyo sa imo ngalan.† Ginpauntat namon siya kay indi naton siya kaupod.”

50 Pero nagsiling si Jesus sa iya, “Pabay-i lang ninyo siya, kay ang bisan sin-o nga wala nagakontra sa inyo nagadampig sa inyo.”

Wala Pagbatuna si Jesus sa isa ka Baryo sa Samaria

51 Sang madali na lang ang adlaw nga si Jesus dal-on pa-langit, nagdesisyon siya nga magkadto na sa Jerusalem.

52 Gani may ginpauna siya nga mga tawo sa isa ka baryo sa Samaria para magpreparar sang iya dalayunan.

53 Pero ang mga tawo sa sadto nga baryo wala magbaton sa iya kay nahibaluan nila nga makadto siya sa Jerusalem.

54 Pagkahibalo sini sang iya mga sumulunod nga si Santiago kag si Juan, nagsiling sila kay Jesus, “Ginoo, luyag mo bala nga mangayo kami sang kalayo halin sa langit para sunugon sila?”

55 Pero ginbalikid sila ni Jesus kag ginsaway.‡

56 Kag nagderetso na lang sila sa iban nga baryo.

Ang mga Sumulunod ni Jesus

(Mat. 8:19-22)

57 Sang nagapadayon sila sa ila pagpanglakaton, may isa ka tawo nga nagsiling kay Jesus, “Maupod ako sa imo bisan diin ka makadto.”

58 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ang mga fox may mga buho nga ginapulian kag ang mga pispis may mga pugad, pero *ako nga Anak sang Tawo* wala sing kaugalingon nga balay nga akon mapahuwayan.”

59 Dayon nagsiling si Jesus sa isa, “Upod ka sa akon!” Nagsabat ang tawo, “Ginoo, mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay.”§

* 9:48 tungod sa akon: sa literal, sa akon ngalan † 9:49 ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad ‡ 9:55 Ang iban nga mga kopya sang Griego may sugpon pa sa bersikulo 55 kag 56: Wala kamo kahibalo kon ano nga klase sang espiritu ang yara sa inyo. Kay nagkari ang Anak sang Tawo indi sa paglaglag sa mga tawo kundi sa pagluwas sa ila. § 9:59 mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay: Siguro ang buot silingon sang tawo, mapuli anay siya sa wala pa mapatay ang iya amay, kag kon patay na kag nalubong na, masunod siya kay Jesus.

⁶⁰ Nagsabat si Jesus sa iya, “Pabay-i ang mga patay* sa paglubong sang ila mga patay. Pero ikaw ya maglakat kag iwali ang parte sa paghari sang Dios.”

⁶¹ May isa pa gid nga nagsiling kay Jesus, “Ginoo, maupod ako sa imo; pero tuguti ako anay nga magpuli kag maglisen-sya sa akon pamilya.”

⁶² Nagsabat si Jesus sa iya, “Ang tawo nga nagaarado nga nagabulobalikid indi mapuslan *ang iya pagpangalagad* sa idalom sang paghari sang Dios.”†

10

Ginpadala ni Jesus ang 72 Niya ka Sumulunod

¹ Pagkatapos sadto, nagpili ang Ginoo sang 72* pa gid ka tawo kag ginpadala niya sila sing tagduha-duha sa mga banwa nga iya pagakadtuan.

² Nagsiling siya sa ila, “Malapad ang alanihon pero diutay gid lang ang manug-ani. Gani magpangamuyo kamo sa Ginoo, ang tag-iya sang alanihon, nga magpadala siya sang mga manug-ani sa iya alanihon.

³ Lakat kamo! Pero mag-andam kamo, kay pareho kamo sa mga karnero nga akon ginapadala sa mabangis nga mga ido.†

⁴ Indi kamo magdala sang kahita, bag, ukon sandalyas. Indi man kamo magdulog sa dalan kag magpanamyaw sa inyo masugata‡

⁵ Kon magsulod kamo sa isa ka balay, magsiling kamo, ‘Kabay nga bendisyunan sang Dios ini nga pamilya.’

⁶ Kag kon bagay sila nga magbaton sa inyo pagbendisyon, bendisyunan sila sang Dios. Pero kon indi, indi man sila pagbendisyunan sang Dios.

⁷ Magdayon kamo sa una nga balay nga nagabaton sa inyo, kag indi kamo magsaylo-saylo sang inyo dalayunan. Batuna ninyo ang ila ginapakaon sa inyo, kay ang nagapangabudlay dapat lang nga suhulan.

⁸ Kag kon diin kamo nga lugar magkadto nga ang mga tawo magabaton sa inyo, kauna ninyo ang bisan ano nga ila ginapakaon sa inyo.

* **9:60** *mga patay*: siguro ang buot silingon, *mga patay sa panulok sang Dios*

† **9:62** Ang buot silingon, ang tawo nga nagaarado nga nagabulobalikid, indi mapuslan ang iya pag-arado. Pareho man sina ang tawo nga nagasunod kay Jesus nga may ginapamalikdan, indi mapuslan ang iya pag-alagad sa idalom sang paghari sang Dios. * **10:1** 72: sa iban nga mga kopya sang Griego, 70 † **10:3** *mabangis nga mga ido*: sa English, *wolves* ‡ **10:4** *Indi man kamo...masugata*: Siguro amo ang sugo ni Jesus para magdali sila, nga indi sila mag-usik sang panahon sa malawig nga pagpanamyaw ukon pagpakig-estorya.

⁹ Ayuha ninyo ang mga nagamasakit kag sugiri ninyo sila nga malapit na[§] ang paghari sang Dios sa ila.

¹⁰ Pero kon mag-abot kamo sa isa ka banwa nga ang mga tawo indi magbaton sa inyo, magkadto kamo sa mga karsada kag magsiling,

¹¹ *‘Tungod nga indi kamo magbaton sa amon, bisan ang yab-ok sang inyo banwa nga nagatapik sa amon tiil amon taktakon bilang paandam kontra sa inyo. Tandai ninyo ini: malapit na ang paghari sang Dios.’*”

¹² *Dayon nagsiling si Jesus*, “Sugiran ko kamo, sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton nila sang sa mga taga-Sodom.”

*Ang mga Banwa nga Wala Naghinulsol
(Mat. 11:20-24)*

¹³ *Dayon nagsiling si Jesus*, “Kaluluoy kamo nga mga taga-Corazin! Kaluluoy man kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro nga akon ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Tyre kag sa Sidon, dugay na kuntani sila nagsuksok sang sako kag nagbutang sang abo sa ila mga ulo sa pagpakita nga nagahinulsol sila sa ila mga sala.

¹⁴ Gani sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton ninyo sang sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon.

¹⁵ Kag kamo nga mga taga-Capernaum nagahunahuna nga dayawon kamo bisan didto sa langit. Pero sa impyerno* gid kamo itagbong!”

¹⁶ *Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga inugpadala*, “Ang nagapamati sa inyo nagapamati man sa akon, kag ang nagasikway sa inyo nagasikway man sa akon, kag ang nagasikway sa akon nagasikway man sa nagpadala sa akon.”

Ang Pagbalik sang 72 ka Sumulunod

¹⁷ Pagbalik sang 72 nga ginpadala sang Ginoo malipayon gid sila, kag nagsiling sila kay Jesus, “Ginoo, bisan ang mga demonyo nagtuman sa amon paagi sa imo ngalan!”†

¹⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Nakita ko ang pagkahulog ni Satanas halin sa langit nga daw kilat kadasig.

¹⁹ Ginhatagan ko kamo sang awtoridad para madaog ninyo ang mga demonyo kag ang tanan nga gahom sang aton kaaway nga si Satanas,‡ kag wala sing may makahalit sa inyo.

§ 10:9 malapit na: ukon, nag-abot na. Amo man sa bersikulo 11. * 10:15 impyerno: ukon, lugar sang mga patay. Sa Griego, Hades. † 10:17 ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad ‡ 10:19 sa literal, Ginhatagan ko kamo sang awtoridad sa pagtapak sa mga man-og kag mga iwi-iwi, kag sa tanan nga gahom sang kaaway.

²⁰ Pero indi kamo magkalipay tungod nga ang *malain nga* mga espiritu nagtuman sa inyo, kundi magkalipay kamo tungod nga ang inyo ngalan nasulat na didto sa langit.”

Ginlipay si Jesus sang Espiritu Santo

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Sang sadto nga tion, ginlipay gid si Jesus sang Espiritu Santo. Nagsiling si Jesus, “Amay, nga tag-iya sang langit kag sang duta, ginadayaw ko ikaw tungod nga ang kamatuoran nga gintago mo sa mga *tawo nga ginakabig nga mga* maalam kag may mga tinun-an ginpahayag mo sa mga tawo nga pareho sang mga bata *nga diutay ang kaalam*. Amay, salamat gid nga amo ina ang imo kabubut-on.”

²² *Pagkatapos sadto, nagsiling si Jesus sa mga tawo*, “Ang tanan nga butang gintugyan sa akon sang akon Amay. Ang Amay lang ang nakakilala sa *akon nga iya* Anak. Kag ang nakakilala sa Amay ako gid lang nga iya Anak kag ang mga tawo nga buot ko nga ipakilala sa Amay.”

²³ Dayon nag-atubang si Jesus sa iya mga sumulunod kag naghambal sa ila nga silahanon lang, “Bulahan kamo tungod nga nakita gid ninyo ang mga butang nga akon ginapanghimo.

²⁴ Sa pagkamatuod, madamo nga propeta kag mga hari sang una ang naghandom nga makakita kag makabati sang inyo nakita kag nabatian subong, pero wala natabo ini sa ila tiyempo.”

Ang Maayo nga Samariahanon

²⁵ May isa didto ka manunudlo sang Kasuguan nga nagtin-dog kag nagpamangkot sa pagdakop-dakop kay Jesus, “Manunudlo, ano ang akon dapat himuon para maangkon ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?”

²⁶ Nagsabat si Jesus sa iya, “Ano bala ang ginasiling sang Kasuguan suno sa imo nabasahan?”

²⁷ Nagsabat ang tawo, “Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bug-os mo nga tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, sa bug-os mo nga kusog, kag sa bug-os mo nga hunahuna. § Kag higugmaon mo ang imo kapareho pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.”*

²⁸ Nagsiling si Jesus sa iya, “Husto gid ang imo sabat. Himua ina para may kabuhi ka *nga wala sing katapusan*.”

²⁹ Pero indi gusto sang manunudlo sang Kasuguan nga mahuy-an siya, gani nagpamangkot pa gid siya, “Sin-o bala ang akon kapareho?”

³⁰ Ginsabat siya ni Jesus *paagi sa isa ka estorya*. Siling niya, “May isa ka tawo nga nagdulhog pa-Jerico halin sa Jerusalem. Samtang nagalakat siya, hinali lang nga ginbanggaan siya sang mga tulisan. Ginkuha nila ang iya pagkabutang pati ang iya bayo, ginbakol nila siya, kag ginbayaan nga lipong kag daw patay na.

³¹ Natabuan man nga may pari nga nagdulhog sa amo nga dalan. Pagkakita niya sang tawo *nga nagahamyang*, naglikaw siya sa pihak sang dalan kag gin-agnan lang niya siya.

³² Nag-agi man didto ang isa ka Levita. Pagkakita niya sang tawo naglikaw man siya kag nag-agi lang.

³³ Sang ulihi may nakaagi nga Samariahanon. Pagkakita niya sa tawo *nga ginbakol* naluoy gid siya.

³⁴ Gani ginpalapitan niya siya kag ginbulong. Ginbutangan niya sang lana kag bino ang iya pilas kag ginbugkusan. Dayon ginpasakay niya siya sa iya ginasakyan nga sapat kag gindala sa isa ka dalayunan. Didto, gin-atipan pa gid niya siya.

³⁵ Sang sunod nga adlaw, ginhatagan niya sing kuwarta ang tag-iya sang dalayunan kag nagsiling, ‘Atipanon mo siya, kag kon kulangon pa ang akon ginhatag sa imo dugangan ko lang ini sa akon pagbalik diri.’”

³⁶ *Dayon naghambal si Jesus sa manunudlo sang Kasuguan*, “Ti sa imo, sin-o bala sa ila nga tatlo ang nagpakita nga siya ang kapareho sang ginbanggaan sang mga tulisan?”

³⁷ Nagsiling ang manunudlo sang Kasuguan, “Ang tawo nga nagpakita sang kaluoy sa iya.” Nagsiling dayon si Jesus, “Himua man ang pareho sang ginhimo niya.”

Nagbisita si Jesus sa Ila ni Marta kag Maria

³⁸ Nagpadayon sa paglakat si Jesus kag ang iya mga sumu-lunod, kag nakaabot sila sa isa ka baryo. May babayi didto nga ang iya ngalan si Marta. Ginpadayon niya sila sa iya balay.

³⁹ May utod siya nga si Maria nga nagpungko didto sa tiilan ni Ginoong Jesus kay gusto niya magpamati sang iya mga ginatudlo.

⁴⁰ Pero si Marta nagapalibog gid sa paghimos sang pagkaon nila ni Jesus. Gani nagpalapit siya kay Jesus kag nagsiling, “Ginoo, wala lang bala sing kaso sa imo nga ginapabay-an lang ako sang akon utod sa paghimos sang pagkaon? Abi hambali man siya nga buligan niya ako!”

⁴¹ Nagsabat ang Ginoo sa iya, “Ikaw Marta, madamo nga butang ang imo ginapaligban.

⁴² Isa ka butang gid lang ang kinahanglan kag amo ini ang ginpili ni Maria nga labing maayo, kag wala sing may makakuha sini sa iya.”

11

Nagtudlo si Jesus Parte sa Pangamuyo

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Isa sadto ka adlaw, sang pagkatapos pangamuyo ni Jesus, ang isa sang iya mga sumulunod nagpalapit sa iya kag nagsiling, “Ginoo, si Juan *nga manugbautiso* nagtudlo sa iya mga sumulunod sa pagpangamuyo. Tudlui man kami magpangamuyo.”

² Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Magpangamuyo kamo pareho sini:

“‘Amay, kabay pa nga tahuron ka sang mga tawo.*

Kabay pa nga maghari ka diri sa amon.

³ Hatagi kami sang amon kinahanglanon nga pagkaon adlaw-adlaw.

⁴ Patawara kami sang amon mga sala, kay ginapatawad man namon ang tanan nga nakasala sa amon.

Kag indi mo kami pag-ipadaog sa mga temtasyon.’”

⁵ Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Abi kon may amigo ka, kag sa tungang gab-i magkadto ka sa iya balay kag magsiling sa iya, ‘Amigo, pahulama ako anay sang pagkaon,†

⁶ kay may amigo ako nga bag-o lang nag-abot kag wala gid ako sang ipakaon sa iya.’

⁷ Dayon magsabat siya sa sulod, ‘Indi na ako pagdisturbuha. Nasiradhan na namon ang puwertahan kag nagahigda na ako kag ang akon mga bata, gani mabudlay na sa akon ang pagbanganon para hatagan ka.’

⁸ Pero ang matuod, bisan daw indi siya magbanganon kag maghatag sa imo, bisan amigohay pa kamo, magabanganon gid siya kag magahatag sang imo ginakinahanglan tungod kay wala ka nagahuyahuya sa pagpilit sa iya.

⁹ Gani ginasilingan ko kamo: Magpangayo kamo sa Dios kag hatagan *niya* kamo. Pangitaa ninyo sa iya ang inyo *ginapangita* kag makita ninyo. Magpanuktok kamo kag pagabuksan *niya* kamo.

¹⁰ Kay ang tanan nga nagapangayo, nagabaton. Ang mga nagapangita, makakita. Kag ang mga nagapanuktok, pagabuksan.

¹¹ Kamo nga mga ginikanan,‡ kon magpangayo ang inyo bata sang isda hatagan bala ninyo sang man-og?

¹² Kon magpangayo siya sang itlog, hatagan bala ninyo sang iwi-iwi? *Siyempre indi!*

* **11:2** tahuron ka sang mga tawo: sa literal, tahuron ang ngalan mo † **11:5** pagkaon: sa literal, tatlo ka tinapay ‡ **11:11** ginikanan: sa literal, amay

13 Ti kon kamo nga mga malain makahibalo maghatag sang maayo nga mga butang sa inyo mga bata, daw ano pa gid ang inyo Amay sa langit! Ihatag gid niya ang Espiritu Santo sa mga nagapangayo sa iya.”

*Si Jesus kag ang Hari sang Malain nga mga Espiritu
(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)*

14 Isa sadto ka tion nagtabog si Jesus sang demonyo nga nagsulod sa isa ka tawo nga nangin kabangdanan sang iya pagkaapa. Sang napaguwa niya ang demonyo, nakahambal dayon ang apa. Natingala gid ang mga tawo.

15 Pero may mga tawo didto nga nagsiling, “Nagatabog siya sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa iya ni Satanas^S nga amo ang pangulo sang mga demonyo.”

16 Ang iban didto gusto nga tilawan si Jesus, gani nagpangayo sila sa iya sang milagro halin sa Dios* bilang pamatuod nga ginpadala siya sang Dios.

17 Pero nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna, gani nagsiling siya sa ila, “Kon ang mga pumuluyo sang isa ka ginharian magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, ina nga ginharian malaglag. Amo man ang matabo sa panimalay kon ang mga nagaestar dira magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.

18 Gani kon si Satanas kag ang iya mga sakop magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, paano makapadayon ang iya ginharian? Kay nagsiling man bala kamo nga nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa akon ni Satanas.

19 Kon si Satanas ang nagahatag sa akon sang gahom para magtabog sang mga demonyo, sin-o ang nagahatag sang gahom sa inyo mga sumulunod nga nagatabog man sang mga demonyo? Ang inyo mga sumulunod mismo nagapamatuod nga sala gid kamo.

20 Karon, tungod kay nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa gahom sang Dios, nagapamatuod ini nga ang paghari sang Dios nag-abot na sa inyo.”

21 *Ginsugiran sila ni Jesus sang isa pa ka paanggid*, “Kon nagaguwardya ang makusog nga tawo sa iya balay, nga kompleto ang armas, indi gid maano ang iya mga pagkabutang.

22 Pero kon sulungon siya sang mas makusog pa sang sa iya, mapierdi siya. Ang iya ginasaligan nga mga armas kuhaon sa iya, kag pati ang tanan niya nga mga pagkabutang pamartidahon pa.”

^S 11:15 Satanas: sa Griego, *Beelzebul* * 11:16 Dios: sa literal, *langit*

²³ *Pagkatapos nagsiling si Jesus, “Ang wala nagaapin sa akon, kontra sa akon. Kag ang wala nagabulig sa akon sa pagtipon sang mga tawo sa Dios nagapalapta lang.*

*Ang Pagbalik sang Mahigko nga Espiritu
(Mat. 12:43-45)*

²⁴ “Kon ang mahigko nga espiritu magguwa sa tawo nga iya ginsudlan, nagalibot siya sa mga lugar nga wala sing tubig kay nagapangita siya sang lugar nga iya mapahuwayan. Kon indi siya makakita sang palahuwayan, magahunahuna siya nga magbalik na lang sa iya ginhalinan.

²⁵ Kag kon sa iya pagbalik makita niya nga ang iya ginhalinan matinlo na kag nahimos ang tanan,

²⁶ malakat siya dayon kag manghagad sang pito pa gid ka espiritu nga mas malain pa sang sa iya. Magasulod sila sa sadto nga tawo kag didto mag-estar. Kag ang kahimtangan sang tawo mangin grabe pa gid sang sa una.”

Ang Matuod nga Pagkabulahan

²⁷ Pagkatapos hambal ni Jesus sadto, may babayi didto sa kadam-an nga nagsinggit sa iya, “Bulahan ang babayi nga nagbusong kag nagpatiti sa imo!”

²⁸ Nagsabat si Jesus, “Pero mas bulahan ang mga tawo nga nagapamati kag nagatuman sang pulong sang Dios.”

*Ginpangayuan si Jesus sang Milagro
(Mat. 12:38-42; Mar. 8:11-12)*

²⁹ Samtang nagadamo pa gid ang mga tawo nga nagatilipon kay Jesus, nagsiling siya, “Kamo nga mga tawo sa sini nga henerasyon tama kalaot. Nagapangayo kamo sang milagro bilang pamatuod nga ginpadala ako sang Dios. Pero wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas sa milagro nga pareho sang natabo kay Jonas.

³⁰ Subong nga si Jonas nangin tanda sa mga taga-Nineve, ang matabo sa *akon nga Anak* sang Tawo mangin tanda man sa inyo.

³¹ Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw† ang rayna nga halin sa south‡ upod sa *inyo nga mga tawo sa sini nga henerasyon* kag basulon niya kamo. Kay naghalin pa siya sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan sa pagpamati sa kaalam ni *Haring Solomon*. Karon may ari diri nga labaw pa kay Solomon, *pero wala kamo nagpamati sa iya.*

³² Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw *man* ang mga taga-Nineve upod sa *inyo nga mga tawo sa sini nga henerasyon*

† **11:31** *mabanhaw*: ukon, *magatindog*. Amo man sa bersikulo 32. ‡ **11:31** *rayna nga halin sa south*: Amo ang rayna sang Sheba suno sa 1 Har. 10

kag basulon man nila kamo. Kay pagkabati sang mga taga-Nineve sadto sang wali ni Jonas, naghinulsol sila. Karon may ari diri nga labaw pa kay Jonas, *pero wala kamo naghinulsol sang nagwali siya sa inyo.*”

Ang Suga nga Ara sa Aton
(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Wala sing tawo nga nagasindi sang suga kag taguon lang niya ini dayon ukon takluban sang sulukban, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang mga nagasulod *sa balay*.

³⁴ Ang aton mata amo ang suga sang aton lawas. Kon masanag ang imo panulok, masanagan ang imo bilog nga lawas. Pero kon madulom ang imo panulok, madulman ang imo bilog nga lawas.

³⁵ Gani siguruhon mo nga nasanagan ka gid, kay basi nga ang imo ginasiling nga masanag madulom.

³⁶ Kag kon ang imo bilog nga lawas nasanagan kag wala gid sing parte nga nadulman, masanagan ang tanan, pareho sang pagsiga sang suga sa imo.”

Ang mga Ginpanghambal ni Jesus Kontra sa mga Pariseo
kag mga Manunudlo sang Kasuguan
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

³⁷ Pagkatapos hambal ni Jesus, may isa ka Pariseo nga nag-agda sa iya nga magkaon sa iya balay. Gani nag-upod si Jesus kag nagkaon.

³⁸ Natingala ang Pariseo sang makita niya nga wala nag-panghugas si Jesus antes magkaon *suno sa ila ritual*.

³⁹ Gani naghambal ang Ginoo sa iya, “Kamo nga mga Pariseo, ginahugasan ninyo ang sa guwa *lang* nga parte sang tasa kag pinggan *bilang ritual*, pero ang sa sulod ninyo puno sang kadalok kag kalautan.

⁴⁰ Mga buang-buang! Indi bala nga ang Dios nga naghimo sang guwa nga parte amo man ang naghimo sang sulod nga parte?

⁴¹ Gani para mangin matinlo kamo, kaluoyi ninyo ang mga imol kag indi ninyo pagdaluki kon ano man ang ila mga kinahanglanon.

⁴² “Kaluluoy kamo nga mga Pariseo! Ginahatag ninyo ang inyo ikanapulo bisan sang inyo mga panakot, pero ginabali-wala ninyo ang paghimo sang matarong sa inyo isigkatawo kag ang paghigugma sa Dios. Maghatag kamo sang inyo ikanapulo pero indi ninyo pag-ibaliwala ang paghimo sang sinang mas importante nga mga butang.

43 “Kaluluoy kamo nga mga Pariseo! Kay kon ara kamo sa mga simbahan, gusto gid ninyo magpungko sa mga pulungkuan nga para sa mga dungganon. Kag sa mga lugar nga madamo sang tawo, gusto gid ninyo nga magtamyaw sila sa inyo.

44 Kaluluoy kamo! Pareho kamo sa lulubngan nga wala sing tanda kag ginatapakan lang sang mga tawo nga wala kahibalo nga lulubngan gali ato.”§

45 Nagsiling ang isa ka manunudlo sang Kasuguan, “Manunudlo, sa imo panghambal ginainsultuhan mo man kami.”

46 Nagsabat si Jesus, “Kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan, kaluluoy man kamo! Kay ginapabug-atan ninyo ang mga tawo sa madamo nga pagsulundan nga ginadugang ninyo sa Kasuguan, pero kamo mismo wala gani nagatuman.

47 Kaluluoy kamo! Nagapakay-o kamo sang mga lulubngan sang mga propeta nga ginpamatay sang inyo mga katigulangan.

48 Gani nagapamatuod kamo kag nagakomporme man sang ila mga ginhimo. Kay sila ang nagpamatay sang mga propeta kag kamo ang nagapakay-o sang ila mga lulubngan.

49 Amo gani nga suno sa kaalam sang Dios nagsiling siya, ‘Magapadala ako sa ila sang mga propeta kag mga apostoles; ang iban sang akon ipadala pagapatyon nila, kag ang iban hingabuton nila.’

50 Gani *kamo nga mga tawo sa sini* nga henerasyon pagasilutan man sang Dios tungod sang ila pagpamatay sang mga propeta sang una, halin pa sang pagtuga sang kalibutan—

51 halin kay Abel hasta kay Zacarias nga ginpatay sa tunga sang halaran kag sang templo. Huo, nagsiling ako sa inyo, *kamo nga mga tawo sa sini* nga henerasyon silutan gid tungod sang ila mga ginhimo.

52 “Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan! Kay ginatago ninyo ang yabi sa pag-intiendi sang kamatuoran. Indi lang nga wala kamo nagasunod sa kamatuoran, kundi ginabalabagan pa ninyo ang iban nga gusto mag-sunod.”

53 Pagkatapos nga naghalin si Jesus sa balay, ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga Pariseo nagsugod na nga magdumot gid sa iya. Sige ang ila pamangkot sa iya parte sa nagkalain-lain nga butang

54 sa pagdakop-dakop sa iya mga pulong.

§ 11:44 Sa hunahuna sang mga Judio, kon matandugan nila ang lulubngan, mahigko na sila kag indi na makapalapit sa Dios. Gani ang buot silingon sang sini nga bersikulo, ang mga Pariseo pareho sang mga lulubngan nga nagapahigko sa mga tawo. Ginalatnan nila ang mga tawo sang ila ginahimo nga malain.

12

Mag-andam sa mga Tawo nga Pakita-kita lang ang Ila Gi-nahimo

(Mat. 10:26-27)

¹ Sang nagdugok ang linibo-libo nga mga tawo kay Jesus kag nagaginutok sila, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Mag-andam kamo, kay basi malatnan kamo sang batasan* sang mga Pariseo nga puro pakita-kita lang.

² Pero wala sing tinago nga indi mahibaluhan sa ulihi.

³ Gani, bisan ano ang inyo ginahambal sa madulom, ma-batian sa masanag, kag ang inyo ginahutik sa sirado nga kuwerto, mahibaluhan sang tanan.

Ang Dapat Kahadlukan

(Mat. 10:28-31)

⁴ “Mga abyan, indi kamo magkahadlok sa mga tawo nga makapatay lang sang inyo lawas, kag pagkatapos wala na sila sing mahimo pa sa inyo.

⁵ Sugiran ko kamo kon sin-o ang inyo kahadlukan: kahad-lukan ninyo ang Dios, kay pagkatapos nga mapatay niya ang lawas sang tawo may gahom pa gid siya sa paghaboy sang iya kalag sa impyerno. Amo gani nga ginapaandaman ko kamo nga ang Dios dapat ninyo kahadlukan.

⁶ Indi bala nga barato lang ang *pispis nga* maya? Pero wala sing isa sa ila nga ginakalimtan sang Dios.

⁷ Gani labi pa gid kamo, kay bisan ang inyo buhok sa ulo naisip niya tanan. Gani indi kamo magkahadlok, kay mas mahal pa kamo sang sa madamo nga maya.”

Ang Pagkilala kay Jesus

(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Ang bisan sin-o nga nagakilala sa akon sa atubangan sang mga tawo nga ako iya Ginoo, *ako nga* Anak sang Tawo magakilala man sa iya sa atubangan sang mga anghel sang Dios.

⁹ Pero ang wala nagakilala sa akon sa atubangan sang mga tawo, indi ko man pagkilalahon sa atubangan sang mga anghel sang Dios.

¹⁰ Ang bisan sin-o nga maghambal sing malain kontra sa *akon nga* Anak sang Tawo mapatawad; pero ang mag-pakalain sa Espiritu Santo indi gid mapatawad.

¹¹ “Kon tungod sa inyo pagtuo pagadal-on kamo sa simba-han sang mga Judio ukon sa mga manugdumala sang banwa para imbistigaron, indi kamo magpalibog kon ano ang inyo isabat.

* **12:1 batasan:** sa literal, *inugpahabok ukon lebadura*. Sa English, *yeast*.

12 Kay sa sina nga tion tudluan kamo sang Espiritu Santo kon ano ang inyo dapat ihambal.”

Ang Paanggid Parte sa Manggaranon nga Nagsalig sa Iya Manggad

13 May tawo didto nga nagsiling, “Manunudlo, silinga ang akon utod nga partihan niya ako sang amon palanublion.”

14 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ano ako, huwis ukon manug-partida sang inyo pagkabutang?”

15 Dayon naghambal si Jesus sa mga tawo, “Mag-andam kamo sa tanan nga klase sang pagkamainangkunon, kay ang matuod nga pagkabuhi wala nagadepende sa madamo nga manggad.”

16 Kag ginsugiran niya sila sang isa ka paanggid, “May isa ka tawo nga manggaranon nga may duta nga madamo gid ang patubas.

17 Gani nagsiling siya sa iya kaugalingon, ‘Ano ang akon himuon? Wala na ako butangan sang akon patubas!

18 Maayo pa siguro nga ipaguba ko ang akon mga bodega kag ipatindog ang mas dako pa gid, kag dira ko ibutang ang akon mga patubas kag mga pagkabutang.

19 Kag tungod kay madamo na ang akon natipon para sa palaabuton nga mga tinuig, mapahuway-huway lang ako anay, magkaon, mag-inom, kag magpangalipay!’

20 Pero nagsiling ang Dios sa iya, ‘Buang-buang! Karon nga gab-i bawion ko sa imo ang imo kabuhi. Ti sin-o ang magapulos sang imo gintipon nga manggad?’

21 Amo man ina ang matabo sa tawo nga nagatipon sang manggad para lang sa iya kaugalingon pero pobre sa atubangan sang Dios.”

Magsalig sa Dios

(Mat. 6:25-34)

22 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Gani nagasiling ako sa inyo nga indi kamo magpalibog sa inyo pagpangabuhi, kon ano ang inyo kaunon kag kon ano ang inyo bayuon.

23 Kay kon ginhatagan kamo sang Dios sang kabuhi kag lawas, indi mahimo nga indi niya kamo paghatagan sang pagkaon kag bayo.

24 Tan-awa ninyo ang mga uwak: wala sila nagatanom, wala nagaani, kag wala sila sang bodega nga ginatipunan sang ila pagkaon, pero ginapakaon sila sang Dios. Indi bala mas labaw pa kamo sang sa mga pispis?

25 Sin-o sa inyo ang makapalawig sang inyo kabuhi bisan diutay lang paagi sa inyo pagpalibog? *Wala gid!*

²⁶ Gani, tungod nga wala man kamo sang may mahimo sa pagpalawig sang inyo kabuhi, ngaa magpalibog pa gid kamo sang iban nga mga butang?

²⁷ Talupangda ninyo kon paano nagatubo ang mga bulak; wala sila nagapangabudlay ukon nagahimo sang ila bayo. Sa pagkamatuod, bisan ang bantog kag manggaranon nga hari nga si Solomon, ang iya mga bayo indi makatupong sa katahom sang bisan isa lang sa sini nga mga bulak.

²⁸ Kon ginapatahom sang Dios ang mga hilamon nga buhi subong, pero sa ulihi *malaya kag* tutdan man lang, indi bala nga mas labi pa gid nga pabayuan niya kamo? Kadiutay sang inyo pagtuo!

²⁹ Indi kamo magpalibog kon ano ang inyo kaunon kag imnon.

³⁰ Amo ina ang ginapalibugan sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios. Pero nakahibalo ang inyo Amay sa langit nga kinahanglan ninyo ina nga mga butang.

³¹ Gani unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sang Dios kag ihatag gid niya ang inyo mga kinahanglanon.

Mga Manggad sa Langit (Mat. 6:19-21)

³² “Kamo nga nagasunod sa akon pila lang gid,[†] pero indi kamo magkahadlok kay ginbuot sang inyo Amay nga pahar-ion kamo sa iya ginharian.

³³ Ibaligya ninyo ang inyo pagkabutang, kag ihatag ang kuwarta sa mga imol para makatipon kamo sang manggad didto sa langit. Ini indi gid mabuhinan ukon madunot, tungod nga wala didto sing makawat nga makapalapit kag wala man sing mga sapat-sapat nga makaut-ot.

³⁴ Kay kon diin ang inyo manggad didto man ang inyo tagipusuon.

Magpreparar sa Pagbalik sang Ginoo

³⁵⁻³⁶ “Magpreparar kamo sa tanan nga tion para indi kamo makibot sa pagbalik sang inyo Ginoo. Sunda ninyo ang mga ulipon nga nagahulat sa pagbalik sang ila amo nga nagtambong sa punsyon. Nagabantay sila kag wala nila ginapatay ang ila mga suga. Gani bisan ano nga oras mag-abot ang ila amo, kon magpanuktok, mabuksan nila dayon ang puwertahan.

³⁷ Bulahan ato nga mga ulipon nga maabtan sang ila amo nga nagabugtaw kag nagabantay sa iya pag-abot. Ang matuod, magapreparar ang ila amo sa pagserbisyo sa ila.

[†] **12:32** Kamo nga nagasunod sa akon pila lang gid: sa literal, *Gamay nga panong sang mga karnero*

Papungkuon niya sila sa iya lamisa kag siya mismo ang magaserbi sa ila.

³⁸ Bulahan gid sila kon maabtan sila nga nakapreparar sa iya pag-abot bisan sa tungang gab-i ukon kaagahon.

³⁹ Tandai ninyo ini: kon nahibaluan sang tagbalay kon ano nga oras maabot ang makawat, bantayan gid niya para indi makasulod ang makawat sa iya balay.

⁴⁰ Gani magbantay gid kamo, kay sa oras nga wala ninyo ginapaabot, *ako nga* Anak sang Tawo magaabot.”

Ang Masaligan kag ang Indi Masaligan nga Ulipon
(Mat. 24:45-51)

⁴¹ Nagpamangkot si Pedro, “Ginoo, para bala kay sin-o ang paanggid nga ina, sa amon bala ukon sa tanan?”

⁴² Ginsabat siya ni Jesus *paagi sa isa ka paanggid*, “Indi bala nga kon sin-o ang masaligan kag maalam nga ulipon amo ang ginapili sang amo nga magdumala sa iya kaupod nga mga ulipon? Siya ang nagahatag sa ila sang ila pagkaon sa husto nga oras.

⁴³ Bulahan ato nga ulipon nga sa pagbalik sang iya amo maabtan siya nga nagahimo sang iya buluhaton.

⁴⁴ Sa pagkamatuod, padumalahon siya sa tanan nga pagkabutang sang iya amo.

⁴⁵ Pero kaluluoy ang ulipon nga sa paglakat sang iya amo magahunahuna siya nga madugay pa siya magbalik, gani magasugod siya sa pagpamintas sa iya kaupod nga mga ulipon, lalaki kag babayi man, kag magapagusto siya sang kaon, inom kag pahubog.

⁴⁶ Magaabot ang iya amo sa oras nga wala gid niya ginahunahuna, kag grabe ang silot nga iya agumon.[‡] Ibutang siya sa isa ka lugar upod sa mga tawo nga indi gid masaligan.

⁴⁷ “Ang ulipon nga nakahibalo kon ano ang luyag sang iya amo pero wala nagatuman, madamo nga hanot ang iya pagaagumon.

⁴⁸ Kag ang ulipon nga wala nakahibalo kon ano ang luyag sang iya amo kag nakahimo sang mga butang nga indi maayo hanuton man, pero diutay lang. Kay ang bisan sin-o nga ginhatagan sang madamo, madamo man ang ginapaabot sa iya. Mas madamo ang ginapaabot sa tawo nga gintugyanan sang madamo.”

Si Jesus ang Kabangdanan sang Pagbinahin-bahin
(Mat. 10:34-36)

[‡] **12:46** kag grabe ang silot nga iya agumon: sa literal, kag tadtaron siya

⁴⁹ *Nagsiling pa gid si Jesus sa ila*, “Nagkadto ako diri sa kalibutan sa pagdala sang *silot nga daw* kalayo, kag luyag ko nga magdabdad na ini.

⁵⁰ Pero sa wala pa ini matabo madamo anay nga mga pagantos ang akon maagyan. Kag indi gid ako mapahamtang samtang wala pa ini matapos.

⁵¹ “Nagahunahuna bala kamo nga nagkadto ako diri sa kalibutan para mangin maayo ang relasyon sang isa kag isa? Ang matuod, nagkadto ako diri para magbinahin-bahin ang mga tawo.

⁵² Kay halin subong, *tungod sa akon*, may lima ka tawo sa pamilya nga magabinahin-bahin. Ang tatlo kontra sa duha kag ang duha kontra sa tatlo.

⁵³ Ang amay kag ang iya anak nga lalaki magakontrahanay. Ang iloy kag ang iya anak nga babayi magakontrahanay, kag ang ugangan nga babayi kag ang iya umagad nga babayi magakontrahanay.”

Panilagi Ninyo ang mga Nagakalatabo Karon
(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, “Kon makita ninyo ang gal-om sa west nagasiling kamo nga magaulan, kag amo gani ang matabo.

⁵⁵ Kag kon maghuyop na ang habagat nagasiling kamo nga magainit, kag amo man ang matabo.

⁵⁶ Mga hipokrito! Makahibalo kamo magpakot kon ano ang matabo paagi sa inyo pagtan-aw sa duta kag sa langit, pero ngaa indi kamo makapakot sang mga nagakalatabo subong?

Magpakig-uli ka sa Imo Kaaway
(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ “Ngaa wala gid ninyo ginabinagbinag kon ano ang husto?

⁵⁸ Kon may mag-akusar sa imo, tinguhai gid sa pagpakighusay samtang nagapakadto pa lang kamo sa korte. Kay basi piliton gid niya ikaw nga dal-on sa huwis kag itugyan ka dayon sang huwis sa opisyal para prisohon.

⁵⁹ Kag indi ka gid makaguwa kon indi mo anay mabayaran ang tanan.”

13

Maghinulsol Kamo

¹ May mga tawo didto nga nagbalita kay Jesus parte sa mga taga-Galilea nga ginapatay ni Pilato sang nagahalad sila sang mga sapat sa templo.

² Nagsiling si Jesus sa ila, “Siguro nagahunahuna kamo nga natabo ato sa ila tungod nga mas makasasala sila sang sa iban nga mga taga-Galilea.

³ Pero indi! Pero sugiran ko kamo, kon indi kamo maghinulsol kag magtalikod sa inyo mga sala, kamo tanan mapatay man.

⁴ Ti, ano karon atong 18 ka tawo nga natumbahan sang tore sa Siloam kag nagkalamatay. Siguro nagahunahuna man kamo nga sila ang pinakamalaot sa tanan nga taga-Jerusalem.

⁵ Pero indi! Pero sugiran ko kamo, kon indi kamo maghinulsol kag magtalikod sa inyo mga sala, kamo tanan mapatay man.”

Ang Kahoy nga Wala Nagapamunga

⁶ Dayon ginsugiran sila ni Jesus sang isa ka paanggid, “May isa ka tawo nga may gintanom nga higera sa iya talamnan sang ubas. Ginkadtuan niya ini nga tanom kag gintan-aw kon bala may bunga, pero wala gid siya sing may nakita.

⁷ Gani ginhambalan niya ang nagaatipan sang iya talamnan, ‘Tatlo na ka tuig ang akon pagbalik-balik diri nga nagatan-aw kon may bunga na ang higera, pero wala gid makapamunga. Maayo pa tapson mo na lang ina. Ginakuha lang niya ang abuno sang duta.’

⁸ Pero nagsiling ang manug-atipan, ‘Sir, pabay-an ta lang anay sa sini nga tuig kay kutkutan ko ang iya palibot kag abunuhan.

⁹ Basi pa lang nga magpamunga sa sunod nga tuig. Pero kon indi pa gid siya magpamunga amo na ina ang pagtapas ta.’”

Gin-ayo ni Jesus ang Buktot nga Babayi

¹⁰ Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag nagpanudlo.

¹¹ May babayi didto nga nanging buktot tungod nga ginapamasakit siya sang *malain nga* espiritu. Sa sulod sang 18 ka tuig indi gid siya makatadlong sang iya lawas.

¹² Sang makita siya ni Jesus, gintawag niya siya kag ginsilingan, “Tyay, maayo ka na sa imo masakit.”

¹³ Dayon gintungtong niya ang iya mga kamot sa babayi, kag sa gilayon nagtadlong ang iya likod kag nagdayaw siya sa Dios.

¹⁴ Pero nangakig gid ang manugdumala sang simbahan, tungod kay nagpang-ayo si Jesus sa Adlaw nga Inugpahuway. Nagsiling siya sa mga tawo, “Sa isa ka semana may anom ka adlaw para mag-obra. Sa sina nga mga adlaw magkadto kamo diri sa pagpabulong, pero indi sa Adlaw nga Inugpahuway.”

¹⁵ Nagsabat ang Ginoo sa iya, “Mga hipokrito kamo! Indi bala nga kon may baka kamo ukon kabayo, ginahubaran

ninyo kag ginaguyod sa mga palaimnan bisan sa Adlaw nga Inugpahuway?

¹⁶ Kon ginahimo ninyo ina sa sapat, ngaa indi ko paghimuon ang maayo sa sini nga babayi nga isa man sang mga kaliwat ni Abraham? Gin-gapos siya ni Satanang sa sulod sang 18 ka tuig, gani dapat nga hilwayon siya sa gahom ni Satanang bisan sa Adlaw nga Inugpahuway.”

¹⁷ Sa sabat nga ini ni Jesus nahuy-an ang mga nagakontra sa iya. Sa pihak nga bahin, nalipay gid ang mga tawo tungod sa makatilingala nga mga butang nga iya ginpanghimo.

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa

(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

¹⁸ Nagpadayon pa gid si Jesus sa paghambal, “Sa ano ko bala ipaanggid ang paghari sang Dios?

¹⁹ Ang paghari sang Dios pareho sa binhi sang mustasa* nga ginpanggas sang isa ka tawo sa iya katamnan. Nagtubo ini kag nagdako nga daw sa kahoy ang iya kataason, kag ginpugaran sang mga pispis ang iya mga sanga.”

Ang Paanggid Parte sa Inugpahabok sang Tinapay

(Mat. 13:33)

²⁰ Dayon nagsiling pa gid si Jesus, “Sa ano ko pa gid bala ipaanggid ang paghari sang Dios?

²¹ Pareho ini sa inugpahabok nga ginmiksila sang babayi sa isa ka labador nga harina nga iya masahon, kag naghabok dayon ang bilog nga linamas.”

Ang Makitid nga Puwertahan

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Sang nagapakadto si Jesus sa Jerusalem, nagapanudlo siya sa mga baryo kag mga banwa nga iya ginaagyan.

²³ Karon, may nagpamangkot sa iya, “Ginoo, diutay lang bala ang maluwas?” Nagsabat si Jesus,

²⁴ “Magtinguha gid kamo sa pagsulod sa makitid nga puwertahan. Kay ang matuod, madamo ang gusto nga magsulod, pero indi sila makasulod.

²⁵ Kon nakapanirado na ang tagbalay magatindog gid lang kamo sa guwa kag magapanuktok nga nagasiling, ‘Ginoo, pasudla kami.’ Pero sabton niya kamo, ‘Wala ako makakilala sa inyo.’

²⁶ Dayon magasiling kamo, ‘Indi bala nga nag-upod kita sa pagkaon, kag nagtudlo ka sa mga kalye sang amon banwa?’

²⁷ Pero magasabat siya sa inyo, ‘Wala gid ako makakilala sa inyo. Palayo kamo sa akon, tanan kamo nga nagahimo sang malain!’

* **13:19** *mustasa*: isa ka klase sang mustasa nga dako gid.

²⁸ Magahibi kamo kag magabagrot ang inyo mga ngipon[†] kon makita ninyo si Abraham, Isaac, Jacob kag ang tanan nga propeta nga nasakop sa paghari sang Dios, pero kamo ya wala nasakop.

²⁹ Kag makita ninyo ang mga indi Judio nga naghalin sa tanan nga parte sang kalibutan[‡] nga magapungko sa punsyon sa paghari sang Dios.

³⁰ May mga tawo nga kubos subong, pero sa ulihi mangin dungganon. Kag may mga dungganon subong, pero sa ulihi mangin kubos.”

*Ang Paghigugma ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 23:37-39)*

³¹ Sang sadto nga tion, may mga Pariseo nga nagpalapit kay Jesus kag nagsiling, “Kinahanglan maghalin ka na diri kay gusto ni Herodes nga patyon ka.”

³² Pero ginsabat sila ni Jesus, “Lakat, sugiri ninyo inang madaya[§] nga Herodes nga nagatabog ako sang mga demonyo kag nagapang-ayo sang mga masakiton subong hasta buwas, kag sa ikatlo nga adlaw matapos ko na ang akon obra.

³³ Basta kinahanglan gid nga padayunon ko ang akon paglakat subong, sa buwas, kag sa sunod nga adlaw, kay indi nagakabagay nga ang propeta patyon sa iban nga lugar luwas sa Jerusalem.

³⁴ “Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngaa ginabato ninyo kag ginapamatay ang mga propeta nga ginpadala *sang Dios* sa inyo? Permi ko ginahandom nga tipunon kamo *kag atipanon* pareho sang munga nga nagatipon sang iya mga piso sa idalom sang iya mga pakpak, pero indi kamo gusto sini.

³⁵ Karon, bahala kamo sa inyo kaugalingon. Indi na gid ninyo ako makita hasta sa pag-abot sang adlaw nga magasiling kamo, ‘Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala.’^{*,†}”

14

Gin-ayo ni Jesus ang Masakiton nga Tawo

¹ Isa sadto ka Adlaw nga Inugpahuway, gin-imbatar si Jesus sang isa ka manugdumala sang mga Pariseo nga magkaon sa iya balay. Pag-abot ni Jesus didto, ginbantayan siya sang mga tawo nga nagakontra sa iya *kon bala lapason niya ang Kasuguan*.

[†] **13:28** *magabagrot ang inyo mga ngipon*: siguro tungod sa kaakig ukon kasakit.

[‡] **13:29** *sa tanan nga parte sang kalibutan*: sa literal, *sa east, west, north, kag south*

[§] **13:32** *madaya*: ang literal sini sa English, *fox* * **13:35** *ang iya pinadala*: sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo* † **13:35** Sal. 118:26

² Karon, may tawo didto nga nagapalamanog ang bilog niya nga lawas.

³ Nagpamangkot si Jesus sa mga manunudlo sang Kasuguan kag sa mga Pariseo, “Ginatugot bala sang aton Kasuguan nga magpang-ayo *sang mga masakiton* sa Adlaw nga Inugpahuway ukon wala?”

⁴ Pero naghipos lang sila. Dayon ginkaptan ni Jesus ang tawo kag gin-ayo. Pagkatapos ginpalakat niya.

⁵ Kag nagsiling siya sa mga tawo didto, “Abi may bata kamo ukon baka nga mahulog sa bubon sa Adlaw nga Inugpahuway. Ano, pabay-an lang bala ninyo tungod kay Adlaw nga Inugpahuway? Siyempre, kuhaon ninyo!”

⁶ Pero wala gid sing may nakasabat sa iya pamangkot.

Ang Pagpaubos kag ang Pagkamaabiabihon

⁷ Napanilagan ni Jesus nga ang mga tawo nga ginpang-imbatar nagapili sang mga pulungkuan nga para sa dungganon nga mga tawo. Gani ginsugiran niya sila sini nga paanggid,

⁸ “Kon imbitaron ka sa punsyon sang kasal, indi mo pagpilion ang pulungkuan nga para sa dungganon nga mga tawo. Kay basi may gin-imbatar nga mas dungganon pa gid sang sa imo.

⁹ Kag ang nag-imbatar sa inyo nga duha magapalapit sa imo kag magsiling, ‘Abi halin ka anay dira, kay napreparar na ini nga pulungkuan sa sini nga tawo.’ Ti mahuy-an ka kag mapungko ka na lang sa pulungkuan nga para sa ordinaryo nga mga tawo.

¹⁰ Pero kon imbitaron ka, pilion mo ang pulungkuan nga para sa ordinaryo nga mga tawo, para sa pag-abot sang nag-imbatar sa imo palapitan ka niya kag papungkuon sa pulungkuan nga para sa dungganon nga mga tawo. Kundi mapadunggan ka pa sa atubangan sang tanan nga ginpang-imbatar.

¹¹ Kay ang bisan sin-o nga nagapakataas sang iya kaugalingon paubuson, pero ang nagapaubos sang iya kaugalingon pataason.”

¹² Dayon nagsiling si Jesus sa tawo nga nag-imbatar sa iya, “Kon mag-imbatar ka sang mga tawo nga magpanyaga ukon magpanyapon sa inyo, indi *lang* pag-imbatarang imo mga amigo ukon ang imo mga utod ukon ang imo mga paryente ukon ang imo mga kasilingan nga manggaranon, kay basi kon imbitaron ka man nila kag mabaton mo na ang imo balos.

¹³ Kon magpapunsyon ka, imbitaron mo *man* ang mga imol, ang mga pingkaw, ang mga piang, kag ang mga bulag.

14 Mangin bulahan ka tungod kay indi sila makabalos sa imo. Ang Dios amo ang magabalos sa imo sa pag-abot sang panahon sang pagkabanhaw sang mga matarong.”

Ang Paanggid Parte sa Punsyon

(Mat. 22:1-10)

15 Sang pagkabati sadto sang isa nga nakaupod kay Jesus sa pagkaon, nagsiling siya, “Bulahan atong mga tawo nga magakaon sa punsyon sa paghari sang Dios!”

16 Dayon gin-estoryahan siya ni Jesus, “May isa ka tawo nga nagpreparar sang dako nga punsyon, kag madamo ang iya ginpang-imbitar.

17 Pag-abot sang oras nga inugkaon na, ginsugo niya ang iya ulipon nga kadtuan ang mga ginpang-imbitar kag silingon, ‘Magkadto na kamo kay preparado na ang tanan!’

18 Pero kada isa sa ila nagbalibad nga indi sila makakadto. Nagsiling ang isa, ‘Bag-o lang ako nakabakal sang duta kag kinahanglan nga kadtuan ko kag tan-awon. Gani naga-pangabay ako nga pasensyaha lang anay ako.’

19 Nagsiling pa gid ang isa, ‘Indi ako makakadto kay bag-o lang ako nakabakal sang napulo ka baka kag tilawan ko na kon bala maayo iarado. Gani pasensyaha lang anay ako.’

20 Nagsiling pa gid ang isa, ‘Bag-o gid lang ako ginkasal, gani indi ako makakadto.’

21 Pagkatapos nagbalik ang ulipon sa iya amo kag ginsugiran niya siya kon ngaa indi sila makakadto. Pagkabati sang amo nangakig siya. Gani nagsiling siya sa iya ulipon, ‘Kadto didto sa mga karsada kag mga kalye sang aton banwa kag dal-a diri ang mga imol, mga pingkaw, mga bulag, kag mga piang.’

22 Sang mahimo ato sang ulipon, nagsiling siya sa iya amo, ‘Sir, natuman ko na ang imo sugo, pero may bakante pa gid sa kalan-an.’

23 Gani nagsiling ang amo sa iya, ‘Kadto didto sa mga dalan sa guwa sang banwa kag piliton mo ang mga tawo nga imo makita nga magkadto diri para mapuno ang akon balay.

24 Sugiran ko kamo sang matuod, sa mga tawo nga akon gin-imbitar, wala gid sing may makatilaw sa ila sang akon ginpreparar nga pagkaon.’”

Ang Pagsunod sa Ginoo

(Mat. 10:37-38)

25 Sang nagapadayon si Jesus sa iya paglakat *pakadto sa Jerusalem*, madamo nga tawo ang nag-upod sa iya. Ginbalikid niya sila kag nagsiling,

26 “Kon may tawo nga luyag magsunod sa akon, pero mas palangga pa niya ang iya mga ginikanan, asawa, mga bata,

mga utod, ukon ang iya kaugalingon sang sa akon, indi siya takos nga mangin akon sumulunod.

²⁷ Ang bisan sin-o nga indi magsunod sa akon tungod kay nahadlok siya nga mapatay para sa akon* indi takos nga mangin akon sumulunod.

²⁸ Ang tawo nga luyag magsunod sa akon pareho siya sang isa ka tawo nga nagaplano nga magpatindog sang tore. Una, bantaon niya anay kon pila ang magasto niya kag kon bala makaigo ang iya kuwarta nga gastuhon hasta mahuman ini.

²⁹ Kay kon indi niya ini paghimuon basi pundasyon pa lang ang iya maobra kag maubos na ang iya kuwarta kag indi na niya mahuman. Gani kadlawan gid siya sang mga tawo nga makakita.

³⁰ Magasiling sila, ‘Nagsagi lang patindog nga indi man lang makapahuman.’

³¹ Pareho man sa isa ka hari nga magapakig-away sa iban nga hari. Kinahanglan planohon niya anay kon bala ang iya mga soldado nga 10,000 makasarang magpakig-away sa hari nga may 20,000 ka soldado.

³² Kon banta niya nga indi siya makasarang, maayo pa nga samtang wala pa ang away magsugo siya sang pila sang iya mga tinawo sa pagpangabay sa iya kontra nga hari nga luyag na lang niya nga magpakighusay.

³³ Gani binagbinagon man ninyo anay ang inyo pagsunod sa akon, kay kon indi ninyo pagbayaan ang tanan nga inyo ginapasulabi diri sa kalibutan, indi man kamo takos nga mangin akon sumulunod.

Ang Asin

(Mat. 5:13; Mar. 9:50)

³⁴ “Ang asin maayo, pero kon maglain ang iya sabor, wala na sing may mahimo para mapabalik pa ang iya sabor.

³⁵ Indi na mapuslan bisan ilakot pa sa mga higko para iabuno, gani ginapilak na lang. Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

15

Ang Nadula nga Karnero

(Mat. 18:12-14)

¹ Madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga ginakabig nga* mga makasasala ang nagpalapit kay Jesus sa pagpamati sang iya mga pagpanudlo.

* **14:27** nahadlok siya nga mapatay para sa akon: sa literal, *indi siya magpas-an sang iya krus*. Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

² Nagkumod ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan. Siling nila, “Ini nga tawo nagabaton sang mga makasasala, kag nagaupod sa ila sa pagkaon!”

³ Gani ginsugiran sila ni Jesus sang *mga* paanggid. Siling niya,

⁴ “Halimbawa, may tawo nga may 100 ka karnero. Ang isa nadula. Ti ano ang iya himuon? Siyempre bayaan niya anay ang 99 sa palahalban kag pangitaon ang nadula hasta nga makita niya ini.

⁵ Kon makita na niya magakalipay siya kag pas-anon niya ini puli.

⁶ Pag-abot niya sa ila balay panawgon niya ang iya mga abyan kag mga kasilingan kag magsiling, ‘Dali kamo, magkalipay kita, kay nakita ko na ang akon karnero nga nadula.’”

⁷ Dayon nagsiling si Jesus, “Pareho man sina didto sa langit. Mas dako ang kalipay tungod sa isa ka makasasala nga nagahinulsol sang sa 99 nga mga matarong nga indi kinahanglan nga maghinulsol.

Ang Nadula nga Kuwarta

⁸ “Ukon halimbawa may isa ka babayi nga may napulo ka sinsilyo. Ano ayhan ang iya himuon kon madula ang isa? Siyempre sindihan niya ang suga kag silhigan sing maayo ang iya balay para pangitaon ang sinsilyo hasta nga makita niya ini.

⁹ Kon makita na niya ini, panawgon niya ang iya mga amiga kag mga kasilingan kag magsiling, ‘Magkalipay kita, kay nakita ko na ang akon sinsilyo nga nadula.’”

¹⁰ Dayon nagsiling si Jesus, “Pareho man sina ang kalipay sang mga anghel sang Dios sa langit kon ang isa ka makasasala maghinulsol.”

Ang Nadula nga Anak

¹¹ May isa pa gid ka paanggid nga ginsugid si Jesus. Nagsiling siya, “May isa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki.

¹² Nagsiling ang manghod sa iya amay, ‘Tay, ihatag na sa akon ang akon parte nga palanublion.’ Gani ginpartida niya ang iya mga pagkabutang sa ila nga duha.

¹³ Pagligad sang pila ka adlaw, ginpamaligya sang manghod ang iya parte kag naglakat sa malayo nga lugar. Kag didto nagpagusto siya gasto sang iya kuwarta sa wala gid sing kapuslanan.

¹⁴ Sang naubos na niya gasto ang iya kuwarta, nag-abot ang puwerte nga gutom sa sadto nga lugar. Binudlayan gid siya.

¹⁵ Gani nag-obra na lang siya sa uma sang tawo nga taga-didto bilang manugbahog sang baboy.

16 Kon kaisa gusto niya nga magkaon sang kalan-on sang baboy para mauli-ulian ang iya kagutom, kay wala gid sing may nagahatag sang pagkaon sa iya.

17 “Sang ulihi nakatalupangod siya sa iya kahimtangan. Nadumduman niya nga didto sa ila pagusto sa pagkaon ang mga trabahador sang iya amay, pero siya ya daw mapatay na sa kagutom.

18 Gani nagsiling siya, ‘Maayo pa mapuli na lang ako didto kay tatay kag magsiling sa iya, “Tay nakasala ako sa Dios kag sa imo.

19 Karon indi na ako takos nga tawgon nga imo anak, kabiga na lang ako nga isa sang imo mga trabahador.”’

20 Gani nagpuli siya.

“Sang malayo pa siya, nakita siya sang iya amay. Naluoy gid ang amay sa iya anak, gani nagdalagan siya pakadto sa iya anak kag ginhakos niya siya kag ginhalukan.

21 “Dayon naghambal ang iya anak sa iya, ‘Tay, nakasala ako sa Dios kag sa imo. Indi na ako takos nga tawgon nga imo anak. Kabiga na lang ako nga isa sang imo mga trabahador.’*

22 “Gintawag sang amay ang iya mga ulipon kag nagsiling, ‘Dali, kuha kamo sang pinakamatahom nga bayo kag ipabayo sa iya. Suksuki man ninyo siya sang singsing kag sandalyas.

23 Dayon kuhaa ninyo ang ginpatambok nga bataon nga baka kag ihawa. Magapunsyon kita.

24 Tungod kay ining akon anak, *nga ginakabig ko* nga patay na, karon nabuhi. Nadula siya pero karon nakita.’ Gani nagsugod sila sa pagsinadya.

25 “Natabo ini sang sa uma pa ang magulang niya nga bata. Sang nagpuli na siya, kag malapit na sa balay, nabatian niya ang sunata kag may nagasinaot.

26 Gani gintawag niya ang isa sang mga suluguon kag nagpamangkot, ‘May ano diri sa balay?’

27 Ginsugiran siya sang suluguon, ‘Ang imo utod nagpuli na kag ginpaihaw ni tatay mo ang ginpatambok nga bataon nga baka, kay nagbalik siya nga maayo ang iya lawas kag wala man maano.’

28 “Pagkabati niya sadto nangakig siya kag indi siya magsulod sa balay. Gani nagguwa ang iya amay kag gin-uloulohan siya.

29 Pero nagsabat siya sa iya amay, ‘Dumduma bala kon pila na ka tuig ang akon pag-alagad sa imo. Wala gid ako magsupak sa mga sugo mo. Pero bisan isa lang ka bataon nga kanding wala mo gid ako paghatagi para magkalipay ako upod sa akon mga amigo.

* **15:21** *Kabiga...trabahador*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

³⁰ Karon, pag-abot sang imo anak nga nagwaldas sang imo pagkabutang upod sa mga babayi nga nagabaligya sang ila lawas, ginpaihawan mo pa siya sang ginpatambok nga bataon nga baka.'

³¹ "Pero nagsabat ang iya amay, 'Ikaw permi diri sa akon, kag ang tanan nga akon imo man.

³² Dapat kita magkalipay, kay ang imo utod *nga ginkabig ta* nga patay na, karon nabuhi. Nadula siya pero karon nakita na.'

16

Ang Dayaon nga Tinugyanan

¹ Nagsugid si Jesus *sang isa ka paanggid* sa iya mga sumu-lunod. *Siling niya*, "May isa ka manggaranon nga may suluguon nga gintugyanan niya sang iya mga pagkabutang. Karon may nagsugid sa manggaranon nga ang iya mga pagkabutang ginausikan lang sang iya tinugyanan nga suluguon.

² Gani ginpatawag niya siya kag ginhambalan, 'Ano ining nabatian ko nga ginausikan mo lang ang akon pagkabutang? Maayo pa magsumahay kita parte sa akon pagkabutang kay halin subong pahalidon ko na ikaw.'

³ Tungod nga ginapahalin na siya sang iya amo, nagsiling siya sa iya kaugalingon, 'Ano bala ang akon himuon? Indi ako makasarang sang mabug-at nga obra pareho sang pagkutkot sang buho, kag nahuya man ako nga magpakilimos.

⁴ Ah, nahibaluan ko na kon ano ang akon himuon agod bisan pahalidon ako sang akon amo may makadtuan ako nga mga tawo nga magabaton sa akon sa ila mga balay.'

⁵ Ang iya ginhimo, isa-isa niya nga ginpatawag ang mga may utang sa iya amo. Nagpamangkot siya sa nahauna, 'Pila ang imo utang sa akon amo?'

⁶ Nagsabat siya, '100 ka banga* nga lana sang olibo.' Nagsiling ang tinugyanan sa iya, 'Sige, ari ang lista sang imo utang, pungko kag isulat 50.'

⁷ Pagkatapos nagpamangkot siya sa ikaduha, 'Pila ang imo utang sa akon amo?' Nagsabat siya, '100 ka sako nga trigo.†' 'Sige, ari ang lista sang imo utang, isulat nga 80 lang ka sako.'

⁸ *Pagkahibalo sang amo sang iya ginhimo*, gindayaw niya ang dayaon nga tinugyanan tungod nga maayo siya magpadihot. Kay ang mga tawo sa sini nga panahon mas maayo magpadihot sa ila isigkatawo sang sa mga tawo nga ginpasanagan na *sang Dios*.

* 16:6 100 ka banga: ukon, 800 ka galon † 16:7 trigo: sa English, wheat

9 “Gani sugiran ko kamo, bisan matuod nga ang manggad ginagamit sa pagpangdaya, gamita ninyo ini sa pagpakig-amigo, para pag-abot sang adlaw nga wala na ini nga manggad, batunon nila[‡] kamo didto sa puluy-an nga wala na sing katapusan.

10 Ang tawo nga masaligan sa gagmay nga mga butang masaligan man sa dalagko nga mga butang. Kag ang tawo nga nagadaya sa gagmay nga mga butang, nagadaya man sa dalagko nga mga butang.

11-12 Gani kon indi kamo masaligan sa manggad sa kalibutan nga indi gid inyo, sin-o ang magatugyan sa inyo sang matuod gid nga manggad nga napreparar para sa inyo?

13 “Wala sing suluguon nga makaalagad sa duha ka agalon. Kay magasikway siya sa isa kag magahigugma sa isa; magadampig siya sa isa kag magapakalain sa isa. Indi man kamo makaalagad sing dungan sa Dios kag sa manggad.”

*Ang Iban pa gid nga mga Butang nga Gintudlo ni Jesus
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mar. 10:11-12)*

14 Pagkabati sadto sang mga Pariseo, ginyaguta nila si Jesus kay dalok gid sila sa kuwarta.

15 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ginapakita-kita lang ninyo sa mga tawo nga maayo kamo. Pero nahibaluan sang Dios kon ano gid ang sa inyo tagipusuon. Kay ang mga butang nga ginapasulabi sang tawo ginakahigkuan sang Dios.

16 “Sa wala pa mag-abot si Juan *nga manugbautiso*, ang Kasuguan *ni Moises* kag ang *mga sinulatan* sang mga propeta amo ang ginasunod sang mga tawo. Halin sang pag-abot ni Juan ginawali na ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios, kag madamo gid ang nagapamilit nga magpasakop.

17 Pero *wala ini nagakahulugan nga nadula na ang Kasuguan*. Mahapos pa nga madula ang langit kag ang duta sang sa mangin wala sing pulos bisan ang pinakagamay nga parte sang Kasuguan.

18 “Gani kon bulagan sang lalaki ang iya asawa kag magpangasawa sang iban, nagapanginbabayi siya. Kag ang magpangasawa sa babayi nga ginbulagan nagapanginbabayi man.

Si Lazarus kag ang Manggaranon

19 “Sang una may isa ka manggaranon nga ang iya bayo malahalón gid kag nagapagusto siya sa manamit nga mga pagkaon adlaw-adlaw.

20 May isa man ka tawo nga imol nga ang iya ngalan si Lazarus. Ang iya lawas puno sang katol. Ginadala siya didto sa puwertahan sang balay sang manggaranon.

[‡] 16:9 nila: ukon, mga anghel

²¹ Gusto niya nga makakaon kuntani bisan sang mga pagkaon na lang nga nagakalahulog sa lamisa sang manggaranon. Ginapalapitan siya sang mga ido kag ginadilapan ang iya mga katol.

²² Sang ulihi napatay si Lazarus kag gindala siya sang mga anghel didto sa tupad gid ni Abraham. Ang manggaranon napatay man kag ginlubong.

²³ Kag sang nagaantos siya sing puwerte gid sa impyerno[§] nakita niya sa malayo si Abraham kag didto sa iya tupad si Lazarus.

²⁴ Gani nagsinggit ang manggaranon kay Abraham, 'Amay Abraham, kaluoyi man ako! Sugua si Lazarus nga itum-oy niya sa tubig bisan ang iya na lang tudlo kag patuluan ang akon dila para mabugnawan, kay puwerte gid ang akon pag-antos sa sini nga kalayo.'

²⁵ Pero ginsabat siya ni Abraham, 'Anak, sang nagakabuhi ka pa sa kalibutan maayo gid ang imo kahimtangan, kag si Lazarus ya nag-antos. Pero subong ginalipay siya diri kag ikaw nagaantos.

²⁶ Luwas pa sina, ang imo ginapangayo indi gid mahimo, tungod may dako nga kadadalman nga nagaseparar sa aton, nga ang bisan sin-o diri sa amon nga gusto magsaylo dira indi gid makatabok, kag wala man sang may makatabok nga halin dira sa inyo pakadto diri sa amon.'

²⁷ Dayon nagsiling ang manggaranon, 'Amay Abraham, kon amo gali sina, nagapangabay ako sa imo nga kon mahimo ipadala mo si Lazarus sa balay sang akon amay,

²⁸ kay may lima pa ako ka utod nga lalaki, kag paandaman niya sila para indi sila makakadto sa sini nga lugar nga puro lang pag-antos.'

²⁹ Pero nagsabat si Abraham, 'Ato man didto sa ila ang mga ginsulat ni Moises kag sang mga propeta. Dapat pamtian nila ina.'

³⁰ Nagsabat ang manggaranon, 'Pero amay Abraham, indi sila magpati. Pero kon may napatay nga magkadto didto sa ila, magahinulsol sila sa ila mga sala.'

³¹ Pero nagsiling si Abraham, 'Kon indi gani sila magpati sa mga ginsulat ni Moises kag sang mga propeta, ti indi man sila magpati bisan pa may mabanhaw nga patay!'"

17

*Mga Kabangdanan sang Pagpakasala
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)*

[§] 16:23 *impyerno*: ukon, lugar sang mga patay. Sa Griego, *Hades*.

¹ Nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Indi mahimo nga indi mag-abot ang mga butang nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang tawo. Pero kaluluoy ang tawo nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang iya isigkatawo.

² Mas maayo pa sa iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga bato kag itagbong siya sa dagat sang sa mangin kabangdanan siya sang pagpakasala sang isa sining mga kubos.*

³ Gani mag-andam kamo!

“Kon makasala ang imo utod sa imo, sawaya siya. Kag kon maghinulsol siya, patawara siya.

⁴ Kon sa sulod sang isa ka adlaw makapito siya makasala sa imo, kag kada makasala siya nagapangayo siya sing patawad, patawara siya.”

Ang Pagtuo

⁵ Nagsiling ang mga apostoles sa iya, “Ginoo, dugangi ang amon pagtuo!”

⁶ Nagsabat ang Ginoo sa ila, “Kon may pagtuo kamo nga pareho sa binhi sang mustasa, sarang kamo makasiling sa sini nga kahoy, ‘Gabuta ang imo kaugalingon kag magsaylo sa dagat!’ Kag mapati ini sa inyo.”

Ang Katungdanan sang Ulipon

⁷ Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Halimbawa, may ulipon ka nga nagaarado ukon nagabantay sang imo mga sapat, kag bag-o lang siya makapuli halin sa iya obra. Bilang amo magasiling bala ikaw sa iya, ‘Dali kaon na’?”

⁸ Siyempre indi, kundi magasiling ka, ‘Abi, himusi ako sang akon panyapon kag magserbi ka sa akon. Pagkatapos ikaw naman ang magkaon.’

⁹ Wala ginapasalamati ang ulipon tungod kay ginahimo lang niya ang iya katungdanan.

¹⁰ Gani kamo man, sa tapos nga inyo mahimo ang ginapahimo sa inyo, hunahunaon ninyo nga kamo mga ulipon lang nga nagatuman sang inyo katungdanan.”

Gin-ayo ni Jesus ang Napulo ka Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit

¹¹ Sang nagapanglakaton si Jesus pakadto sa Jerusalem, nag-agi siya sa border sang Samaria kag Galilea.

¹² Sang nagapasulod siya sa isa ka baryo, ginsugata siya sang napulo ka tawo nga may delikado nga balatian sa panit.† Nagtindog lang sila sa ulo-unhan,‡

* **17:2** mga kubos: posible ang buot silingon, mga imol; ukon, mga bag-o pa lang sa pagtuo; ukon, mga kabataan † **17:12** delikado nga balatian sa panit: Tan-awa ang footnote sa 4:27. ‡ **17:12** Wala sila nagpalapit kay Jesus kay bawal sa ila ang magpalapit sa mga tawo, kay basi madagtaan nila ang mga tawo sang ila pagkahigko.

13 kag nagasinggit, “Jesus, Manunudlo!§ Maluoy ka sa amon!”

14 Pagkakita ni Jesus sa ila, nagsiling siya, “Kadto kamo sa mga pari kag magpatan-aw sa ila.”*

Sang nagalakat pa lang sila, naglimpyo na ang ila panit.

15 Pagkakita sang isa sa ila nga naayo na siya, nagbalik siya kay Jesus nga nagasinggit sang pagdayaw sa Dios.

16 Nagluhod siya kag nagpasalamat kay Jesus. Ato nga tawo Samariahanon.

17 Dayon nagsiling si Jesus, “Indi bala nga napulo ang nag-alayo? Diin na ang siyam?”

18 Ngaa wala nagbalik ang iban para magpasalamat sa Dios luwas sa sining tawo nga indi Judio?”

19 Kag nagsiling si Jesus sa iya, “Tindog ka kag magpuli. Ang imo pagtuo nagluwas† sa imo.”

Ang Parte sa Paghari sang Dios

(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 May mga Pariseo nga nagpamangkot kay Jesus kon san-o magaabot ang paghari sang Dios. Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagsugod sang paghari sang Dios wala sing tanda nga makita.

21 Gani wala sing may makasiling, ‘Diri nagahari ang Dios!’ ukon, ‘Didto siya nagahari!’ kay ang paghari sang Dios ara mismo sa inyo.”

22 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Magaabot ang tion nga magahandom kamo nga kuntani makita ninyo *ako nga Anak sang Tawo* bisan isa lang ka adlaw, pero indi pa ina matabo.

23 May mga tawo nga magasiling sa inyo, ‘Didto siya!’ ukon ‘Ari siya!’ Indi kamo magpati sa ila ukon magpangita sa akon.

24 Kay *ako nga Anak sang Tawo* magabalik pareho sang kilat nga nagakirab sa palibot.‡

25 Pero madamo anay nga mga pag-antos ang akon dapat pagaagyan. Pagasikwayon ako sang *mga tawo sa sini nga henerasyon*.

26 “Kon ano ang ginhimo sang mga tawo sang tiyempo ni Noe amo man ang himuon sang mga tawo sa tiyempo nga mag-abot na *ako nga Anak sang Tawo*.

27 *Sang tiyempo ni Noe*, ang mga tawo wala na sing iban pa nga ginapinsar kundi magpangalipay. Sige lang ang ila kaon, inom, kag inasawahay hasta sa adlaw nga nagsulod si Noe sa

§ 17:13 Manunudlo: sa literal, Agalon * 17:14 magpatan-aw sa ila para makita sang mga pari nga nadula na ang ila balatian kag makabig na sila nga matinlo sa ila relihiyon. † 17:19 nagluwas: ang buot silingon sini sa Griego, nagluwas ukonkag nag-ayo ‡ 17:24 Ang buot silingon ni Jesus, kon magbalik siya, makita gid sang tanan.

barko. Dayon nag-abot ang grabe gid nga baha kag nalumos sila tanan.

²⁸ Ang himuon sang mga tawo mangin pareho man sang ginhimo sang mga tawo sang tiyempo ni Lot. Ang mga tawo sadto sige lang kaon, inom, pamakal, pamaligya, pananom, kag patindog sang ila mga balay.

²⁹ Pero sang adlaw nga si Lot nakaguwa na sa Sodom, nag-ulan didto sang kalayo kag asupre. § Kag nagkalamatay sila tanan.

³⁰ Amo man ina ang matabo kon *ako nga Anak sang Tawo* mag-abot na.

³¹ Sa sina nga adlaw, ang tawo nga matabuan nga ara sa guwa sang iya balay indi na magsulod pa sa pagkuha sang iya mga pagkabutang. Kag ang didto sa talamnan indi na magpuli pa sa iya balay.

³² Dumduma ninyo ang natabo sa asawa ni Lot.

³³ Ang bisan sin-o nga nagatinguha nga indi madula ang iya kabuhi madula pa gani. Pero ang bisan sin-o nga nagasikway sang iya kabuhi *tungod sa iya pagsunod sa akon* makabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan.

³⁴ Ang matuod, sa sina nga gab-i, kon matabuan nga may duha ka tawo nga nagahulid nga nagakatulog, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.

³⁵ Kon may duha ka babayi nga nagagaling, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.

³⁶ Kag kon may duha ka tawo nga nagaobra sa uma, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.”*

³⁷ Dayon nagpamangkot ang iya mga sumulunod, “Ginoo, diin bala ini matabo?” Ginsabat niya sila sa paanggid, “Kon diin may patay nga lawas, didto man nagatilipon ang mga uwak.”

18

Ang Balo nga Babayi kag ang Huwis

¹ Ginsugiran pa gid ni Jesus ang iya mga sumulunod sang isa ka paanggid para tudluan sila sa pagpangamuyo permi kag indi madulaan sing paglaom.

² Nagsiling siya, “May isa ka huwis sa isa ka siyudad nga wala nagakahadlok sa Dios kag baliwala lang sa iya ang iya isigkatawo.

³ Kag didto man sa sina nga siyudad may isa ka balo nga babayi nga permi nagabalik-balik sa huwis kag nagasiling, ‘Hatagi ako sang hustisya kontra sa akon kaaway.’

§ 17:29 *asupre*: sa English, *sulfur* * 17:36 Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

4-5 Sang premiro indi magbulig ang huwis. Pero sang ulihi, tungod nga sige ang pagbalik-balik sang balo kag ginadisturbo siya permi, naghunahuna siya nga bisan wala siya nagakahadlok sa Dios kag baliwala lang sa iya ang iya isigkatawo, magabulig na lang siya para makuha sang balo ang hustisya agod indi na siya matak-an sa iya nga pagbalik-balik.”

6 Dayon nagsiling si Ginoo *ng Jesus* sa ila, “Ti nakita ninyo ang ginhimo sang huwis nga indi gani matarong?”

7 Ang Dios pa ayhan! Indi gid mahimo nga indi niya paghatagan hustisya ang iya katawhan nga nagapanawag sa iya adlaw-gab-i. Sigurado gid nga indi niya sila pagpabay-an.

8 Ang matuod, buligan niya sila gilayon. Pero kon magbalik na *ako nga* Anak sang Tawo diri sa kalibutan, may makita ayhan ako nga mga tawo nga nagatuo?”

Ang Paanggid Parte sa Pariseo kag sa Manugsukot sang Buhis

9 May mga tawo didto nga nagasalig nga sila gid lang ang matarong kag nagainsulto sila sa iban. Gani ginsugiran sila ni Jesus sining paanggid:

10 “May duha ka tawo nga nagkadto sa templo sa pagpangamuyo. Ang isa Pariseo kag ang isa manugsukot sang buhis.

11 Nagtindog ang Pariseo kag nagpangamuyo parte sa iya kaugalingon sing subong sini, ‘Dios ko, nagapasalamat ako sa imo nga indi ako pareho sang iban nga mga tawo, nga mga kawatan, dayaon, kag babahedor. Kag salamat nga indi man ako pareho sa sini nga manugsukot sang buhis.

12 Kaduha ako magpuasa kada semana, kag ginahatag ko ang ikanapulo sang tanan ko nga kinitaan.’

13 Ang manugsukot sang buhis nagtindog sa malayo kag indi gani siya magtangla sa langit, kundi ginapukpok niya ang iya dughan sa paghinulsol nga nagsiling, ‘Dios ko, kaluoyi ako nga makasasala!’

14 Sa pagkamatuod, ining tawo nagpuli sa iya balay nga ginpakamatarong *sang Dios* sang sa isa. Kay ang bisan sin-o nga nagapakataas sang iya kaugalingon paubuson *sang Dios*, pero ang nagapaubos sang iya kaugalingon pataason.”

Ginbendisyunan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata (Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 May mga tawo nga nagdala sang ila magagmay nga mga bata kay Jesus para tungtungan niya sang iya kamot *kag bendisyunan*. Sang makita ini sang mga sumulunod *ni Jesus*, ginsaway nila ang mga tawo.

16 Pero gintawag ni Jesus ang mga bata nga magpalapit sa iya, kag nagsiling siya *sa iya mga sumulunod*, “Pabay-i lang

ninyo ang mga bata nga magpalapit sa akon. Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho sa ila nasakop sa paghari sang Dios.

¹⁷ Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga indi magpasakop sa paghari sang Dios pareho sang pagpasakop sang mga bata nga ini indi gid malakip sa paghari sang Dios.”

Ang Tawo nga Manggaranon

(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

¹⁸ May isa ka manugdumala sang mga Judio nga nagpamangkot kay Jesus, “Maayo nga Manunudlo, ano bala ang akon himuon para maangkon ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?”

¹⁹ Nagsabat si Jesus sa iya, “Ngaa nagsiling ka nga maayo ako? Wala gid sing bisan sin-o nga maayo kundi ang Dios lang.

²⁰ Kon parte sa imo pamangkot, nahibaluan mo naman ang ginasiling sang Kasuguan: ‘Indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, indi ka magpatay, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig, tahuron mo ang imo amay kag iloy.’”*

²¹ Nagsabat ang tawo, “Ina tanan ginatuman ko halin sang bata pa ako.”

²² Sang pagkabati ni Jesus sang iya sabat, nagsiling siya, “Isa pa ka butang ang kulang sa imo. Ibaligya ang imo mga pagkabutang, kag ang kuwarta ipanagtag sa mga imol. Kag makaangkon ka sang manggad sa langit. Dayon magbalik ka kag magsunod sa akon.”

²³ Pero sang pagkabati niya sadto, nagkasubo siya tungod kay manggaranon gid siya.

²⁴ Sang makita ni Jesus nga nagkasubo siya, nagsiling siya, “Mabudlay gid para sa mga manggaranon nga magpasakop sa paghari sang Dios.

²⁵ Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios.”

²⁶ Dayon nagpamangkot ang mga nakabati sang ginhambal ni Jesus, “Ti kon amo sina, sin-o na lang ang maluwas?”

²⁷ Ginsabat sila ni Jesus, “Ang indi mahimo sang tawo mahimo sang Dios.”

²⁸ Dayon nagsiling si Pedro, “Ti kami, ginbayaan namon ang amon mga pagkabutang kag nagsunod sa imo.”

²⁹ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, wala gid sing tawo nga nagbiya sang iya balay, asawa, mga utod,

* 18:20 Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20

ginikanan, ukon mga bata tungod sang iya pagpasakop sa paghari sang Dios,

³⁰ nga indi makabaton sa sini nga panahon sang madamo pa gid sang sa iya ginbayaan, kag sa palaabuton makabaton man sang kabuhi nga wala sing katapusan.”

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa Iya Kamatayon (Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

³¹ Ginpain ni Jesus ang iya dose ka apostoles kag ginsilingan, “Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem, kag didto matuman ang mga ginsulat sang mga propeta parte sa akon nga Anak sang Tawo.

³² Kay itugyan ako sa mga tawo nga indi Judio. Yagutaon nila ako, pakahuy-an kag duplaan.

³³ Hanuton man nila ako kag patyon, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako.”

³⁴ Pero wala gid makaintiendi ang mga apostoles kon ano ang buot silingon ni Jesus, kay ginlipod sa ila ang kahulugan sang iya ginhambal.

Gin-ayo ni Jesus ang Bulag nga Manugpakilimos (Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

³⁵ Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerico, may isa ka bulag nga nagapungko sa higad sang dalan nga nagapakilimos.

³⁶ Pagkabati niya nga nagaalagi ang madamo nga tawo, nagpamangkot siya kon ano ato.

³⁷ Ginsugiran nila siya nga nagaagi si Jesus nga taga-Nazaret.

³⁸ Pagkahibalo niya sadto nagsinggit siya, “Jesus, kaliwat ni David,[†] kaluoyi ako!”

³⁹ Ginsaway siya sang mga tawo nga maghipos. Pero gintuduhan pa gid gani niya singgit, “Kaliwat ni David, kaluoyi ako!”

⁴⁰ Dayon nagpundo si Jesus kag nagsugo nga dal-on ang bulag sa iya. Pag-abot sang bulag ginpamangkot siya ni Jesus,

⁴¹ “Ano bala ang imo gusto nga himuon ko sa imo?” Nagsabat ang bulag, “Ginoo,[‡] gusto ko nga makakita.”

⁴² Nagsiling si Jesus sa iya, “Makakita ka na. Ang imo pagtuo nag-ayo[§] sa imo.”

⁴³ Kag sa gilayon nakakita siya. Dayon nagsunod siya kay Jesus nga nagadayaw sa Dios. Pagkakita sang mga tawo sini, nagdayaw sila sa Dios.

[†] **18:38** Kaliwat ni David: Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalina sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian. [‡] **18:41** Ginoo: ukon, Sir [§] **18:42** nag-ayo: ukonkag nagluwas

19

Si Zakeus

¹ Nagsulod si Jesus sa Jerico kay didto siya maagi *pakadto sa Jerusalem*.

² May isa ka tawo didto nga manggaranon nga ang iya ngalan si Zakeus. Siya amo ang pangulo sang mga manugsukot sang buhis.

³ Gusto gid niya nga makita kon sin-o gid si Jesus. Pero putot si Zakeus kag tungod sa kadamuon sang mga tawo indi siya makakita kay Jesus.

⁴ Gani nagdalagan siya sa unhan kag nagsaka sa kahoy nga sikomoro para makita niya si Jesus, kay didto gid siya dampi maagi.

⁵ Pag-abot ni Jesus didto nagtangla siya kag nagsiling, “Zakeus, dali-dali ka nga magpanaog, kay subong nga adlaw kinahanglan didto ako madayon sa imo balay.”

⁶ Gani dali-dali nga nagpanaog si Zakeus, kag ginbaton niya si Jesus sing malipayon gid.

⁷ Sang makita sang mga tawo nga didto nagadayon si Jesus sa balay ni Zakeus, nagkumod sila nga nagasiling, “Ngaa dira gid siya nagadayon sa balay sinang tawo nga makasasala?”

⁸ *Didto sa iya balay* nagtindog si Zakeus kag nagsiling, “Ginoo, ipanagtag ko sa mga imol ang katunga sang akon pagkabutang. Kag kon may gindayaan ako, ibalik ko sa iya ang apat ka pilo.”

⁹ Nagsiling si Jesus sa iya, “Karon ginluwas ini nga pamilya, tungod nga kaliwat man siya ni Abraham.

¹⁰ Kay *ako nga Anak* sang Tawo nagkadto diri sa kalibutan sa pagpangita kag sa pagluwas sang mga nagtalang.”*

Ang Paanggid Parte sa Tatlo ka Ulipon

(Mat. 25:14-30)

¹¹ Samtang nagapamati pa ang mga tawo, ginsugiran sila ni Jesus sang paanggid tungod kay malapit na sila sa Jerusalem kag ang hunahuna sang mga tawo masugod na gid ang paghari sang Dios.

¹² Nagsiling si Jesus sa ila, “May isa ka dungganon nga tawo nga naglakat sa malayo nga lugar sa pagbaton sang awtoridad bilang hari *sa iya lugar*, kag magabalik man siya dayon.

¹³ Pero *sa wala pa siya makahalin* ginpatawag niya ang iya napulo ka ulipon kag ginpanghatagan ang kada isa sa ila sang palareho nga kantidad sang kuwarta, kag nagsiling siya

* **19:10** *nagtalang* sa matuod nga dalan, ukon sa relasyon sa Dios.

sa ila, 'Gamita ninyo sa negosyo ang akon ginhatag sa inyo samtang wala ako.'

¹⁴ "Karon, ang iya mga kasimanwa wala naluyag sa iya. Gani sang nakahalin na siya, nagpadala sila sing mga representante sa ginkadtuan niya sa pagsiling nga indi nila gusto nga maghari siya sa ila.

¹⁵ Pero ginhimo man siya gihapon nga hari. Pagbalik niya sa iya lugar, ginpatawag niya ang mga ulipon nga iya ginpanghatagan sang kuwarta nga inegosyo, para mahibaluan niya kon pila ang ila naganansya.

¹⁶ Ang premiro nga nag-abot nagsiling sa iya, 'Sir, ang imo kuwarta nga ginhatag sa akon nakaganansya sang napulo ka pilo.'

¹⁷ Nagsiling ang hari, 'Maayo gid! Maayo ka nga ulipon. Tungod nga masaligan ka sa diutay nga butang, padumalahon ko ikaw sa napulo ka siyudad.'

¹⁸ Ang ikaduha nga ulipon nag-abot man kag nagsiling, 'Sir, ang imo kuwarta nga ginhatag sa akon nakaganansya sing lima ka pilo.'

¹⁹ Nagsabat ang hari sa iya, 'Padumalahon ko ikaw sa lima ka siyudad.'

²⁰ Kag nag-abot ang isa pa gid kag nagsiling, 'Sir, ari ang imo kuwarta. Ginputos ko gid ini kag gintago,

²¹ kay nahadlok ako sa imo tungod masyado ka kaestrikto. Ginakuha mo ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban, kag ginakuha mo ang patubas bisan indi ikaw ang nagtanom.'

²² Nagsiling ang hari sa iya, 'Wala ka sing pulos nga ulipon! Ang imo ginhambal amo mismo ang akon gamiton sa pagsentensya sa imo. Nahibaluan mo gali nga estrikto ako kag ginakuha ko ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban, kag ginakuha ko ang patubas bisan indi ako ang nagtanom.

²³ Ti ngaa wala mo pag-ibutang sa bangko ang akon kuwarta para sa akon pagbalik makuha ko ang akon kuwarta nga may saka pa?'

²⁴ Kag nagsiling ang hari sa mga tawo nga nagatindog didto, 'Kuhaa ninyo sa iya ang kuwarta kag ihatag sa tawo nga nakaganansya sing napulo ka pilo.'

²⁵ Pero nagsabat sila, 'Sir, may napulo na siya ka pilo.'

²⁶ Nagsabat ang hari, 'Sugiran ko kamo, ang bisan sin-o nga may ara hatagan pa. Pero ang wala iya, bisan ang diutay nga ara sa iya kuhaon pa.

²⁷ Kon parte sa sadto nga mga tawo nga nagakontra sa akon kag indi gusto nga maghari ako sa ila, dal-a ninyo sila diri sa akon kag pamatyon!' "

*Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Juan 12:12-19)*

²⁸ Pagkatapos niya hambal sadto, nagpadayon sila ni Jesus sa paglakat pakadto sa Jerusalem.

²⁹ Sang malapit na sila sa *mga baryo sang* Betfage kag Betania, sa bukid nga ginatawag Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni Jesus ang duha sang iya mga sumulunod.

³⁰ Nagsiling siya sa ila, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Pagsulod ninyo, may makita kamo nga bataon nga donkey nga nahigot. Wala pa gid ini masakyi. Hubari ninyo kag dal-a diri.

³¹ Kon may magpamangkot sa inyo kon ngaa ginahubaran ninyo ang donkey, sabton ninyo nga kinahanglan sang Ginoo.”

³² Gani naglakat sila nga duha, kag ang ginsiling ni Jesus sa ila natuman gid.

³³ Sang ginahubaran nila ang bataon nga donkey ginpamangkot sila sang tag-iya, “Ngaa ginahubaran ninyo ina?”

³⁴ Nagsabat sila, “Kinahanglan ini sang Ginoo.”

³⁵ Gindala nila dayon kay Jesus. Pag-abot didto, ginhapinan nila ang donkey sang ila mga panapton kag ginpasakay si Jesus.

³⁶ Sang nagasakay siya *pakadto sa Jerusalem*, ginhumlad sang mga tawo ang ila mga panapton sa dalan *bilang pagpadungog sa iya*.

³⁷ Kag sang nagapadulhog na siya halin sa Bukid sang mga Olibo, nagakalipay ang iya mga sumulunod kag nagasinggit sa pagdayaw sa Dios tungod sang mga milagro nga ila nakita.

³⁸ Nagsiling sila,

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang Hari nga iya pinadala!”†

“Maayo na ang aton relasyon sa Dios.‡

Dayawon ta ang Dios!”

³⁹ Sa kadam-an may mga Pariseo nga nagsiling kay Jesus, “Manunudlo, pahipusa ang imo mga sumulunod.”

⁴⁰ Nagsabat si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, kon maghipos sila, ang mga bato amo ang magasinggit sang mga pagdayaw.”

Naghibi si Jesus Para sa mga Taga-Jerusalem

⁴¹ Sang malapit na si Jesus sa siyudad sang Jerusalem, kag sang makita niya ini, naghibi siya para sa mga pumuluyo sini.

† 19:38 Sal. 118:26 ‡ 19:38 *Maayo na ang aton relasyon sa Dios: ukon, May kalinong na nga halin sa Dios.*

⁴² Nagsiling siya, “Kuntani nahibaluan ninyo subong nga adlaw kon ano ang makahatag sa inyo sang kalinong! Ugaling nalipdan ang inyo pag-intiendi.

⁴³ Magaabot ang adlaw nga ang inyo siyudad libutan sang kuta sang inyo mga kaaway. Kibunon nila kamo sa tanan nga direksyon para indi gid kamo makapalagyo.

⁴⁴ Pamatyon nila kamo, kag gub-on nila ang inyo siyudad nga wala na gid sang may mabilin nga mga bato nga nagasalampaw. *Ini tanan matabo sa inyo tungod nga wala ninyo pagsapaka ang tion nga luwason na kuntani kamo sang Dios.*”

Gintabog ni Jesus ang mga Nagabaligya sa Templo
(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ *Pag-abot nila sa Jerusalem*, nagkadto si Jesus sa templo kag gintabog niya ang mga nagabaligya didto.

⁴⁶ Nagsiling siya sa ila, “Nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Ang akon balay lugar nga palangamuyuan.’[§] Pero ginhimo ninyo nga palanaguan sang mga tulisan.”*

⁴⁷ Halin sadto, nagatudlo siya sa templo adlaw-adlaw. Ang manugdumala nga mga pari, ang mga manunudlo sang Kasuguan, kag ang mga opisyal sang banwa nagtinguha sa pagpatay sa iya.

⁴⁸ Pero wala sila sing kahigayunan sa paghimo sini tungod kay nawili ang mga tawo sa pagpamati sang iya mga pagpanudlo.

20

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus
(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

¹ Isa ka adlaw, samtang nagatudlo si Jesus kag nagawali sang Maayong Balita sa mga tawo didto sa templo, nagpalapit sa iya ang manugdumala nga mga pari, ang mga manunudlo sang Kasuguan, kag ang mga manugdumala sang mga Judio.

² Nagpamangkot sila, “Sugiri kami kon ano ang imo awtoridad sa paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo. Sin-o ang naghatag sa imo sang sini nga awtoridad?”

³ Nagsabat si Jesus sa ila, “May pamangkot man ako sa inyo. Sugiri ninyo ako,

⁴ kay sin-o bala naghalin ang awtoridad ni Juan sa pagbautiso, sa Dios* bala ukon sa tawo?”

⁵ Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat, “Kon magsiling kita nga halin sa Dios, masiling siya, ‘Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?’

§ 19:46 Isa. 56:7 * 19:46 Jer. 7:11 * 20:4 Dios: sa literal, langit

⁶ Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, batuhon kita sang mga tawo, kay nagapati sila nga si Juan propeta *sang Dios.*”

⁷ Gani nagsabat sila kay Jesus, “Wala kami kahibalo kon kay sin-o naghalin *ang awtoridad ni Juan.*”

⁸ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Ti indi ko man kamo pagsugiran kon kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang.”

Ang Paanggid Parte sa Agsador

(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

⁹ Dayon nagsugid si Jesus sa mga tawo sini nga paanggid: “May isa ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Pagkatapos ginpaagsahan niya ini kag naglakat sa malayo nga lugar kag nagtiner didto sing malawig.

¹⁰ Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang isa ka ulipon sa mga agsador[†] sa pagkuha sang iya parte. Pero pag-abot didto sang ulipon, ginbunal siya sang mga agsador kag ginpapuli nga wala gid sing dala.

¹¹ Dayon nagsugo liwat ang tag-iya sang isa pa ka ulipon. Pero pag-abot sang ulipon sa mga agsador, ginbunal man siya kag ginpakahuy-an kag ginpabalik man nila nga wala gid sing dala.

¹² Ginsugo pa gid sang tag-iya ang ikatlo nga ulipon, pero pag-abot niya didto ginsakit nila siya kag gintabog pauli.

¹³ Gani nagsiling ang tag-iya sang talamnan, ‘Ano na lang ang akon himuon? Ah, ipadala ko na lang ang akon pinalangga nga anak. Kay siguro tahuron nila siya.’

¹⁴ Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, ‘Ari na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya palanublion.’

¹⁵ Gani gindala nila siya sa guwa sang talamnan kag ginpatay.”

Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, “Ti ano ayhan ang himuon sang tag-iya sa ila?

¹⁶ Sigurado gid nga kadtuan niya ang mga agsador kag pamatyon. Dayon paagsahan niya sa iban ang iya talamnan.” Pagkabati sadto sang mga tawo nagsiling sila, “Kabay pa nga indi lang pag-itugot sang Dios nga matabo ang pareho sina!”

¹⁷ Pero gintulok sila ni Jesus kag ginpamangkot, “Ano bala ang kahulugan sang Kasulatan nga nagasiling,

“‘Ang bato nga ginsikway sang mga panday amo ang nangin pundasyon nga bato’[‡]?”

¹⁸ Ang bisan sin-o nga mahulog sa sadto nga bato mabali, pero ang mahulugan sang amo nga bato madugmok gid.”

[†] 20:10 agsador: sa English, *tenant* [‡] 20:17 Sal. 118:22

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis

(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

¹⁹ Sa sadto gid nga tion dakpon na siya kuntani sang mga manunudlo sang Kasuguan kag sang manugdumala nga mga pari, kay nahibaluan nila nga sila gid ang iya ginatumod sa iya nga paanggid. Pero nahadlok sila sa mga tawo.

²⁰ Gani naghulat pa gid sila sing kahigayunan. Nagpadala sila sing mga espiya nga nagpakuno-kuno nga maayo ang ila tuyo, para kon may makita sila nga sala sa iya ginapanghambal iakusar nila siya sa gobernador.

²¹ Nagpamangkot ini nga mga espiya kay Jesus, “Manunudlo, nahibaluan namon nga husto ang imo ginapanghambal kag ginapanudlo. Kag wala ka sing may ginapasulabi bisan sin-o, kundi kon ano ang kamatuoran parte sa kabubuton sang Dios sa mga tawo amo gid ang imo ginatudlo.

²² Ano bala sa imo, husto bala nga kita *nga mga Judio* magbayad sang buhis sa Emperador sang Roma ukon indi?”

²³ Pero nahibaluan ni Jesus ang ila madaya nga tinutuyo, gani nagsiling siya sa ila,

²⁴ “Abi pakitai ninyo ako sang kuwarta. § Kay sin-o bala hitsura kag ngalan ang nabutang dira?” Nagsabat sila, “Iya sang Emperador.”

²⁵ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador ang iya sang Emperador kag sa Dios ang iya sang Dios.”

²⁶ Gani sa atubangan sang tanan wala gid nila siya madakpi sa iya mga paghambal. Kag tungod nga natingala sila sa sabat ni Jesus, naghupos na lang sila.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw

(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

²⁷ May mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus. Ini nga mga tawo wala nagapati nga may pagkabanhaw.

²⁸ Nagpamangkot sila, “Manunudlo, suno sa ginsulat ni Moises sa aton, kon mapatay ang lalaki nga wala sila sing bata sang iya asawa, dapat ang iya utod ang magpangasawa sa nabalo para makapabata siya para sa iya utod nga napatay.*

²⁹ Karon, may pito ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagulangan nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata.

³⁰ Gani ang balo ginpangasawa sang sunod nga utod. Pero napatay man siya nga wala sila sang bata.

³¹ Amo man ang natabo sa ikatlo nga utod, hasta sa ikapito. Nagkalamatay sila tanan nga wala gid nakapabata sa sadto nga babayi.

§ 20:24 *kuwarta*: sa literal, *denarius*, nga kuwarta sang mga Romanhon.

* 20:28 Deu. 25:5

³² Sang ulihi ang babayi napatay man.

³³ Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid siya nga asawa? Kay sila nga pito nagpangasawa sa iya.”

³⁴ Ginsabat sila ni Jesus, “Ang mga tawo sa sini nga panahon nagaasawahay.

³⁵ Pero ang bisan sin-o nga suno sa Dios takos nga banhawon kag magkabuhi sa palaabuton nga panahon indi na magaasawahay.

³⁶ Indi na sila mapatay tungod nga mangin pareho na sila sang mga anghel; mga anak sila sang Dios, kay ginbanhaw sila.

³⁷ Kon parte sa pagbanhaw sang mga patay, bisan gani ang ginsiling ni Moises didto sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy nagapamatuod sini. Indi bala nga gintawag niya ang Ginoo nga ‘Dios ni Abraham, Isaac, kag Jacob’[†]?

³⁸ *Ti buhi sila, kay ang Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang mga buhi, kay kon sa iya, buhi ang tanan.*”

³⁹ Nagsiling ang iban nga mga manunudlo sang Kasuguan, “Manunudlo, husto ang imo sabat.”

⁴⁰ Kag wala na gid sing may nangahas nga magpamangkot sa iya.

Ang Pamangkot Parte sa Cristo

(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

⁴¹ Karon, nagpamangkot si Jesus sa mga tawo, “Ngaa nagsiling sila nga ang Cristo kaliwat *lang* ni David?

⁴² Kay si David mismo nagsiling sa Libro sang mga Salmo: “‘Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,

Pungko diri sa akon tuo

⁴³ hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.’[‡]

⁴⁴ Kon gintawag siya ni David nga iya Ginoo, paano bala nga siya kaliwat *lang* ni David?”

Nagpaandam si Jesus Parte sa mga Manunudlo sang Kasuguan

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

⁴⁵ Sang nagapamati ang mga tawo kay Jesus, nagsiling siya sa iya mga sumulunod,

⁴⁶ “Mag-andam kamo sa mga manunudlo sang Kasuguan nga gusto maglagaw-lagaw nga nagasuksok sang espesyal nga bayo.[§] Sa mga lugar nga madamo sang tawo,^{*} gusto nila nga tamyawon sila. Sa mga simbahan ukon sa mga punsyon ginapili gid nila ang mga pulungkuan nga para sa mga dungganon.

[†] 20:37 Exo. 3:6 [‡] 20:43 Sal. 110:1 [§] 20:46 *espesyal nga bayo*: sa literal, malaba nga bayo
^{*} 20:46 *mga lugar nga madamo sang tawo*: sa literal, mga merkado

⁴⁷ Ginaubos nila kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga babayi, kag ginatabon-tabunan lang nila ang ila ginahimo paagi sa malawig nga mga pagpangamuyo. Ini sila magabaton sang mas dako nga silot.”

21

Ang Halad sang Balo nga Babayi
(Mar. 12:41-44)

¹ Sang ulihi nagpanan-aw tan-aw si Jesus kag nakita niya ang mga manggaranon nga nagahulog sang ila kuwarta sa ginahulugan sini.

² Kag nakita man niya ang isa ka imol nga balo nga babayi nga nagahulog sang duha lang ka sinsilyo.

³ Dayon nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, mas madamo ang ginhulog sang imol nga balo sang sa ila tanan.

⁴ Kay sila madamo ang ila kuwarta kag ang ila ginhatag baliwala lang sa ila; pero ang balo, bisan imol siya, ginhatag niya ang tanan nga iya ginasaligan para mabuhi.”

Ang Parte sa Pagkaguba sang Templo
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

⁵ May mga tawo didto nga nagaestorya parte sa matahom nga mga bato sang templo kag sa mga dekorasyon sini nga ginregalo sang mga tawo. Pero nagsiling si Jesus sa ila,

⁶ “Magaabot ang adlaw nga ang mga butang nga ini nga inyo nakita gub-on, kag wala gid sing may mabilin nga mga bato nga nagasalampaw.”

Ang Parte sa Palaabuton nga mga Inadlaw
(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

⁷ Nagpamangkot sila kay Jesus, “Manunudlo, san-o bala matabo ang mga butang nga imo ginsiling? Ano bala ang tanda nga madali na lang ini matabo?”

⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Mag-andam kamo nga indi kamo pagpatalangon. Kay madamo ang magaabot kag magasiling nga sila amo ako, kag magasiling man sila nga nag-abot na ang tion. Pero indi kamo *magpati ukon* magsunod sa ila.

⁹ Kon makabati kamo nga may mga gira kag mga ginamo, indi kamo magkahadlok, kay ina kinahanglan nga matabo anay, pero wala nagakahulugan nga magaabot na ang kata-pusan.”

¹⁰ Kag nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Magailinaway ang mga nasyon kag magailinaway ang mga ginharian.

¹¹ May magaabot nga mabaskog nga mga linog, kag may mga gutom kag mga kahalitan nga magaabot sa nagkalain-lain nga lugar. Kag makita man ninyo ang mga makahaladlok kag makatilingala nga mga tanda halin sa langit.

12 “Pero sa wala pa ini matabo, pagadakpon kamo kag hingabuton sang mga tawo. Pagadal-on nila kamo sa mga simbahan sang mga Judio *para sentensyahan* kag prisohon. Pagadal-on man nila kamo sa mga hari kag mga gobernador *para imbistigaron*. Ini tanan himuon nila sa inyo tungod sang inyo pagsunod sa akon.

13 Pero ini mangin kahigayunan ninyo sa pagsugid sa ila sang Maayong Balita.

14 Gani itanom ninyo sa inyo hunahuna nga kon matabo ini, indi kamo magpalibog kon ano ang inyo isabat,

15 kay hatagan ko kamo sang kaalam sa pagsabat para indi makasabat kontra sa inyo ang inyo mga kaaway.

16 Itugyan kamo sa inyo mga kaaway sang inyo mismo mga ginikanan, mga utod, mga paryente, kag sang inyo mga amigo. Kag ang iban sa inyo patyon gid nila.

17 Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon.

18 Pero *indi gid kamo maano*; wala sing bisan isa ka buhok ninyo nga madula.

19 Kay kon magpadayon kamo makaangkon kamo sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

Ang Parte sa Pagkaguba sang Jerusalem

(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 “Kon makita ninyo nga ang Jerusalem ginalibutan na sang mga soldado, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang iya kalaglagan.

21 Gani ang nagaestar sa Judea dapat magpalagyo sa kabukiran. Kag ang ara sa siyudad sang Jerusalem magpalagyo man. Ang mga tawo sa uma dapat indi magsulod sa Jerusalem.

22 Kay amo na ina ang mga inadlaw nga silutan sang Dios ang Jerusalem sa pagtuman sang ginasiling sang Kasulatan.

23 Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*. Magaabot ang puwerte nga pag-antos sa sini nga lugar, kay dako ang kaakig sang Dios sa sini nga mga tawo.

24 Ang iban sa ila magakalamatay sa gira, kag ang iban pagabihagon sa iban nga mga nasyon. Kag ini nga siyudad sang Jerusalem pagagub-on kag pagadumalahan sang mga indi Judio samtang ginatugutan sang Dios.

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan

(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

25 “Matabo man nga may mga tanda nga makita sa adlaw, sa bulan, kag sa mga bituon. Diri sa kalibutan makulbaan

ang mga nasyon tungod sang dalagko nga mga balod nga nagalinagumba.

²⁶ Magakalalipong ang mga tawo sa kahadlok kon ano ang matabo sa sini nga kalibutan. Kay ang mga butang sa langit* pagapatalangon sa ila kinaandan nga alagyan.†

²⁷ Dayon *ako nga* Anak sang Tawo makita sa panganod nga nagabalik *diri sa kalibutan* nga may gahom kag puwerte nga kadungganan.‡

²⁸ Kon ini nga mga butang magasugod na nga magkalatabo, maglaom kamo kag maghulat§ kay madali na lang ang pagluwas sa inyo.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Higera

(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

²⁹ Dayon ginsugiran sila ni Jesus sini nga paanggid: “Tan-awa ninyo ang kahoy nga higera kag ang iban pa nga mga kahoy.

³⁰ Indi bala nga kon makita ta nga nagapang-ugbos na nagasiling kita nga madali na lang ang tig-ilinit?

³¹ Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na ini nga mga butang nga akon ginasugid sa inyo, mahibaluan ninyo nga malapit na* ang paghari sang Dios.

³² Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa mapatay ang *mga tawo* sa sini nga henerasyon.

³³ Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid madula *kundi matuman gid ini*.

Mag-andam Kamo

³⁴ “Gani bantayan ninyo ang inyo kaugalingon nga indi kamo mawili sa pagpangalipay, sa pagpahubog, kag sa pagpalibog sa inyo pagpangabuhi, kay basi kon hinali lang nga mag-abot ato nga adlaw *nga wala kamo makabantay*,

³⁵ nga daw sa nasiod kamo. Kay *gulpi lang* ini nga magaabot sa tanan nga nagaestar diri sa kalibutan.

³⁶ Gani magpreparar kamo permi kag magpangamuyo nga kon matabo na ini tanan, may kabakod kamo para indi kamo maano, kag makaatubang kamo sa *akon nga* Anak sang Tawo *nga indi mahuya*.”

³⁷ Adlaw-adlaw nagakadto si Jesus sa templo kag naganudlo. Kon gab-i, nagatulog siya sa Bukid sang mga Olibo.

³⁸ Aga pa gid nagakadto ang mga tawo sa templo sa pagpamati sa iya.

* 21:26 mga butang sa langit: sa literal, mga gahom sa langit † 21:26 pagapatalangon...alagyan: ukon, uyugon ‡ 21:27 gahom kag puwerte nga kadungganan: ukon, gahom nga nagasilak gid § 21:28 maglaom kamo kag maghulat: sa literal,

magtindog kamo kag magtangla * 21:31 malapit na: ukon, nag-abot na

22

Ang Plano sa Pagpatay kay Jesus

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Malapit na lang ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok nga ginatawag man nga Piesta sang Paglabay sang Anghel.

² Ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang Kasuguan nagapangita sing paagi kon paano nila mapatay si Jesus *nga indi magkinagamo*, kay nahadlok sila sa mga tawo.

Nagsugot si Judas sa Pagtraidor kay Jesus

(Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11)

³ Nagsulod si Satanas kay Judas nga ginatawag Iscariote, nga isa sang dose *ka apostoles ni Jesus*.

⁴ Gani naglakat siya kag nagpakigkita sa manugdumala nga mga pari kag sa mga opisyal sang mga guwardya sa templo. Ginhambalan nila kon paano niya matugyan si Jesus sa ila.

⁵ Nalipay gid sila kag nagsugot nga bayaran siya.

⁶ Nagsugot man si Judas, kag halin sadto nagpangita siya sing kahigayunan kon paano niya matugyan si Jesus sa ila nga indi mahibaluan sang mga tawo.

Nagsugo si Jesus nga Magpreparar sang Panihapon Para sa Piesta

(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷ Karon, nag-abot na ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok. Amo ini ang adlaw nga kinahanglan *sang mga Judio* nga maghalad sing mga karnero *nga ila pagakaunon* para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.

⁸ Gani ginsugo ni Jesus si Pedro kag si Juan. Siling niya, “Mag-una kamo kag magpreparar sang aton panyapon para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.”

⁹ Nagpamangkot sila sa iya, “Diin bala ang gusto mo nga magpreparar kami sini?”

¹⁰ Nagsabat si Jesus sa ila, “Pag-abot ninyo sa siyudad *sang Jerusalem*, may masugata sa inyo nga tawo nga nagadala sang banga nga may tubig. Sunod kamo sa iya sa balay nga iya pagasudlan,

¹¹ kag magsiling kamo sa tagbalay, ‘Nagapamangkot ang Manunudlo kon diin ang kuwarto nga pagakaunan niya upod sang iya mga sumulunod sa pagselebrar sang Piesta sang Paglabay sang Anghel.’

¹² Ipakita niya sa inyo ang malapad nga kuwarto sa ibabaw nga kompleto sang kagamitan. Didto kamo maghimos sang aton panyapon.”

¹³ Naglakat ang duha nga iya ginsugo, kag nakita nila ang tanan suno sa ginsiling ni Jesus sa ila. Kag ginpreparar nila didto ang panyapon para sa piesta.

Ang Panihapon sang Ginoo

(Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26; 1 Cor. 11:23-25)

¹⁴ Pag-abot sang tion nga inugpanyapon na, nagpungko si Jesus kaupod sang iya mga apostoles para magkaon.

¹⁵ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Dako gid ang akon handom nga sa wala pa ako mag-antos, mag-ulupod kita anay sa pagkaon sa pagselebrar sining Piesta sang Paglabay sang Anghel.

¹⁶ Kay ang matuod, indi na ako magkaon liwat sini hasta matuman ang iya matuod nga kahulugan sa paghari sang Dios.”

¹⁷ Dayon nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa Dios, kag nagsiling, “Palibuta ninyo ini kag bulus-bulusan inom.

¹⁸ Sugiran ko kamo, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin sa ubas hasta mag-abot ang paghari sang Dios.”

¹⁹ Nagkuha siya sang tinapay kag ginpasalamatan niya sa Dios. Ginpamihak-pihak niya dayon, kag ginpanagtag sa ila nga nagasiling, “Amo ini ang akon lawas nga ginahatag para sa inyo. Himua ninyo ini sa pagdumdom sa akon.”

²⁰ Pagkatapos nila kaon sang tinapay, amo man ang iya ginhimo sa ilimnon: *ginkuha niya ini, ginpasalamatan, kag nagsiling*, “Ini nga ilimnon amo ang bag-o nga kasugtanan nga patigayunon paagi sa akon dugo nga iula para sa inyo.

²¹ “Pero pamati kamo! Kaupod ta diri sa pagkaon ang tawo nga magatraidor sa akon.*

²² Kay ako nga Anak sang Tawo pagapatyon suno sa plano sang Dios, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon.”

²³ Pagkabati nila sadto nagpinamangkutanay sila kon sin-o ayhan sa ila ang magahimo sina.

Ang Pagbinais-bais kon Sin-o ang Labaw sa Tanan

²⁴ Sang ulihi nagbinais-bais ang mga apostoles kon sin-o gid sa ila ang labaw sa tanan.

²⁵ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga hari sang mga nasyon may gahom sa ila mga sakop. Kag gusto sang sini nga mga manugdumala nga tawgon sila nga mga ‘manugbulig sa mga tawo.’

²⁶ Pero sa inyo ya indi pareho sina. Kay kon sin-o sa inyo ang may mataas nga katungdanan, dapat magpaubos siya.

* **22:21** *magatraidor sa akon*: buot silingon, *magatugyan sa akon sa akon* mga kaaway

Kag kon sin-o sa inyo ang nagadumala, dapat mangin pareho siya sa sulugon.

²⁷ Sin-o sa duha ang mas labaw, ang ginaserbihan sang pagkaon ukon ang nagaserbi? Indi bala mas labaw ang ginaserbihan? Pero ako mismo ang nagaserbi sa inyo bisan ako ang inyo agalon.

²⁸ “Kamo ang nagaunong sa akon sa mga pagtilaw nga akon ginaagyan.

²⁹ Gani tungod nga ginhatagan ako sang akon Amay sang gahom sa paghari, hatagan ko man kamo sang gahom sa paghari.

³⁰ Mangin kaupod ko kamo sa pagkaon kag pag-inom sa akon paghari. Magadumala kag magahukom kamo sa dose ka tribo sang Israel.”

*Naghambal si Jesus nga Ipanginwala Siya ni Pedro
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Juan 13:36-38)*

³¹ Dayon naghambal si Jesus kay Pedro, “Simon, pamati bala! Naglisensya si Satanas nga tilawan gid niya kamo nga daw sa ginaayag nga trigo.

³² Pero ginpangamuyuan ko gid ikaw nga indi madula ang imo pagtuo. Kag kon makapanumbalik ka na, palig-unon mo ang pagtuo sang imo mga utod.”

³³ Nagsabat si Pedro, “Ginoo, handa gid ako nga mag-unong sa imo bisan sa prisohan ukon sa kamatayon.”

³⁴ Nagsiling si Jesus sa iya, “Pedro, sugiran ko ikaw sing matuod, sa wala pa makapamalo ang manok karon nga gab-i ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses nga wala ka makakilala sa akon.”

Sa Panahon sang Kabudlayan

³⁵ Dayon ginpamangkot ni Jesus ang iya mga apostoles, “Sang ginsugo ko kamo anay nga maglakat sa pagwali, ginsilingan ko kamo nga indi magdala sing kahita, bag, ukon sandalyas. Ti ano, ginkulang bala kamo?” Nagsabat sila, “Wala gid.”

³⁶ Nagsiling si Jesus, “Pero karon, ang bisan sin-o nga may kahita ukon bag, dapat dal-on niya. Kag kon sin-o sa inyo ang wala sing espada, magbaligya siya sang iya bayo kag magbakal sing espada.

³⁷ Sa pagkamatuod, dapat matuman ang ginasiling sang Kasulatan parte sa akon nga, ‘Ginkabig siya nga isa sang mga kriminal.’† Ang nasulat gani sa Kasulatan parte sa akon nagakatuman na.”

³⁸ Nagsiling ang mga apostoles, “Ginoo, ari may duha ka espada diri.” Nagsabat si Jesus, “Husto na ina.”

† 22:37 Isa. 53:12

Nagpangamuyo si Jesus sa Bukid sang mga Olibo

(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

³⁹ Sang paghalin didto ni Jesus, nagkadto siya sa Bukid sang mga Olibo pareho sang permi niya nga ginahimo. Nag-upod sa iya ang iya mga sumulunod.

⁴⁰ Pag-abot nila didto nagsiling siya, “Magpangamuyo kamo nga indi kamo madaog sang temtasyon.”

⁴¹ Nagpalayo siya sa ila kag nagkadto sa ulo-unhan. Didto nagluhod siya kag nagpangamuyo.

⁴² Siling niya, “Amay, kon luyag mo, ilikaw ini nga pagantos nga nagaabot sa akon. Pero indi ang akon luyag ang dapat matuman kundi ang imo.”

⁴³ Nagpakita sa iya ang anghel halin sa langit kag nagpabakod sa iya.

⁴⁴ Tungod sang dako nga kasakit nga iya ginabatyag, nagpangamuyo pa gid siya sing hugot sa iya tagipusuon, kag ang iya balhas daw sa dugo nga nagatulo sa duta.‡

⁴⁵ Pagkatapos niya pangamuyo, nagtindog siya kag nagbalik sa iya mga sumulunod. Naabtan niya sila nga nagakatulog tungod kay ginkapoy sila sang puwerte gid nga pagpangasubo.

⁴⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ngaa nagakatulog kamo? Magbangon kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang temtasyon.”

Ang Pagdakop kay Jesus

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Sang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang madamo gid nga mga tawo. Si Judas mismo nga isa sa dose *ka apostoles* ang nagapanguna sa ila. Nagpalapit si Judas kay Jesus sa paghalok sa iya.

⁴⁸ Nagsiling si Jesus sa iya, “Judas, traiduran mo bala *ako nga Anak sang Tawo* paagi sa isa ka halok?”

⁴⁹ Sang makita sang mga upod ni Jesus nga may himuon na sa iya ang mga tawo, nagsiling sila, “Ginoo, panglabuon bala namon *sila?*”

⁵⁰ Kag ginlabo sang isa sang mga sumulunod ni Jesus ang ulipon sang pangulo nga pari, kag nautod ang iya tuo nga dulunggan.

⁵¹ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Husto na ina!” Dayon ginbalik ni Jesus ang nautod nga dulunggan sang tawo kag gin-ayo niya.

⁵² Dayon nagsiling si Jesus sa manugdumala nga mga pari, sa mga opisyal sang mga guwardya sa templo, kag sa iban nga mga manugdumala sang mga Judio nga nagkadto didto sa

‡ 22:44 Ini nga mga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

pagdakop sa iya, “Ano, tulisan bala ako nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga espada kag mga inuglampos sa pagdakop sa akon?”

⁵³ Adlaw-adlaw didto ako sa templo kag kamo didto man. Ti ngaa wala ninyo ako pagdakpa? Pero amo na ini ang inyo tion nga *dakpon ako. Kag sa sini nga tion* nagahari ang kadulom.”

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus

(*Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Gindakop nila si Jesus kag gindala sa balay sang pangulo nga pari. Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad.

⁵⁵ Didto sa tunga sang ugsaran nagadabok sang kalayo ang mga tawo kag nagapungko sa malapit para magpainit-init. Nagpalapit man si Pedro didto sa ila kag nagpungko.

⁵⁶ May isa ka suluguon nga babayi nga nakakita kay Pedro nga nagapungko malapit sa kalayo. Ginhimutaran niya si Pedro, kag nagsiling dayon, “Ini nga tawo kaupod man sadtong tawo.”

⁵⁷ Pero nagpanginwala si Pedro. Siling niya, “Day, wala gani ako makakilala sa iya.”

⁵⁸ Dugay-dugay may nakakita naman sa iya nga lalaki nga nagsiling, “Ikaw isa man sang iya nga kaupod.” Pero nagsabat si Pedro, “Indi ako iya kaupod.”

⁵⁹ Pagkaligad sang mga isa ka oras may nagsiling naman, “Matuod gid nga ining tawo kaupod niya kay siya taga-Galilea man.”

⁶⁰ Pero nagsabat si Pedro, “Wala ako kahibalo sang imo ginapanghambal.” Sang nagahambal pa si Pedro, nagpamalo ang manok.

⁶¹ Nagbalikid ang Ginoo kag gintulok niya si Pedro. Dayon nadumduman ni Pedro ang ginsiling sang Ginoo sa iya, “Sa wala pa makapamalo ang manok karon, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”

⁶² Gani nagguwa si Pedro kag naghilibion gid.

Ginyaguta kag Ginbunal si Jesus

(*Mat. 26:67-68; Mar. 14:65*)

⁶³ Ginyaguta kag ginbunal si Jesus sang mga tawo nga nagaguwardya sa iya.

⁶⁴ Ginbuta-butahan nila siya *kag ginsumbag*, kag ginsilingan, “Pakta abi kon sin-o ang nagsumbag sa imo?”

⁶⁵ Kag madamo pa gid ang ila ginpanghambal nga malain kontra sa iya.

Gindala si Jesus sa Korte sang mga Judio

(*Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Juan 18:19-24*)

⁶⁶ Pagkaaga, nagtilipon ang mga manugdumala sang mga Judio. Ang iban sa ila manugdumala nga mga pari, kag ang iban mga manunudlo sang Kasuguan. Gindala nila si Jesus sa ila Korte.

⁶⁷ Nagsiling sila kay Jesus, “Sugiri kami kon ikaw bala ang Cristo.” Nagsabat siya, “Bisan sugiran ko kamo indi man gihapon kamo magpati.

⁶⁸ Kag kon may pamangkot ako sa inyo indi man kamo magsabat.

⁶⁹ Pero halin subong, *ako nga* Anak sang Tawo magapungko na sa tuo sang makagagahom nga Dios.”

⁷⁰ Nagsiling sila tanan, “Kon amo, ikaw gali ang Anak sang Dios.” Nagsabat si Jesus, “Ti kamo mismo ang nagsiling.”

⁷¹ Gani nagsiling sila, “Ti ano pa gid nga mga ebidensya ang aton kinahanglan? Kita na mismo ang nakabati sang iya ginhambal.”

23

Gindala si Jesus kay Pilato

(Mat. 27:1-2; 11:14; Mar. 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pagkatapos sadto, nagtindog sila tanan kag gindala nila si Jesus kay Pilato.*

² Dayon gin-akusar nila si Jesus kay Pilato. Siling nila, “Ini nga tawo nadakpan namon nga nagapatalang sang amon kasimanwa nga mga Judio, kay ginasingan niya sila nga indi magbayad sing buhis sa Emperador, kag nagsiling pa gid siya nga siya amo ang Cristo. Ang buot niya silingon nga siya isa ka hari.”

³ Gani ginpamangkot siya ni Pilato, “Ikaw bala ang hari sang mga Judio?” Nagsabat si Jesus sa iya, “Ginasiling mo.”

⁴ Dayon nagsiling si Pilato sa manugdumala nga mga pari kag sa mga tawo, “Wala ako sang nakita nga sala sa sini nga tawo para silutan siya.”

⁵ Pero nagpamilit gid sila nga nagsiling, “Nagadala siya sang gamo sa mga tawo sa bilog nga Judea paagi sa iya mga pagpanudlo, halin sa Galilea hasta diri sa Jerusalem.”

Gindala si Jesus kay Herodes

⁶ Pagkabati sadto ni Pilato, nagpamangkot siya kon taga-Galilea bala si Jesus.

⁷ Sang pagkahibalo niya nga si Jesus halin sa lugar nga sakop sang ginadumalahan ni Herodes, ginpadala niya si Jesus sa iya, kay sang sadto nga tion ato man si Herodes sa Jerusalem.

* **23:1** *Pilato*: Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

⁸ Pagkakita ni Herodes kay Jesus nalipay gid siya, kay dugay na ang iya handom nga makita si Jesus tungod kay madamo na ang iya nabatian parte sa iya, kag ginaekspektar niya nga maghimo siya sang milagro para makita niya.

⁹ Madamo ang mga pamangkot ni Herodes kay Jesus, pero wala gid siya magsabat.

¹⁰ Ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang Kasuguan nagatindog didto kag kon anu-ano pa ang ila mga akusasyon kay Jesus.

¹¹ Gin-insulto kag ginyaguta siya ni Herodes kag sang iya mga guwardya. *Kag dugang pa gid nga pagyaguta*, ginpasuksan nila siya sang matahom gid nga bayo, nga daw isa ka dungganon nga tawo, kag ginpabalik didto kay Pilato.

¹² Sa sadto nga adlaw nag-amigohay si Pilato kag si Herodes, kay sadto anay nagakontraahanay sila.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon

(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Ginpatawag ni Pilato ang manugdumala nga mga pari, ang mga manugdumala sang banwa, kag ang mga tawo.

¹⁴ Dayon nagsiling siya sa ila, “Gindala ninyo diri sa akon ining tawo nga ginasiling ninyo nga nagapatalang sa mga tawo. Pero sa akon pag-usisa sa iya sa atubangan mismo ninyo, wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya nga pareho sang inyo ginasugid.

¹⁵ Bisan si Herodes gani wala man sing may nakita nga sala sa sining tawo. Amo gani nga ginpabalik niya siya diri. Wala gid sing may nahimo ini nga tawo nga takos sang kamatayon.

¹⁶ Gani ipahanot ko lang siya kag buy-an.”

¹⁷ Sa tagsa ka Piesta sang Paglabay sang Anghel kinahanglan ni Pilato nga maghilway sang isa ka priso.[†]

¹⁸ Pero nagsinggit ang mga tawo, “Patya ang tawo nga ina kag buy-i sa amon si Barabas!”

¹⁹ (Napriso si Barabas tungod nga kaupod siya nga nagrebelde sa Jerusalem kag nakapatay pa siya.)

²⁰ Gusto kuntani ni Pilato nga buy-an si Jesus, gani ginhambalan pa gid niya ang mga tawo.

²¹ Pero sige ang singgit sang mga tawo, “Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!”

²² Naghambal pa gid sa ila si Pilato sa ikatlo, “Ngaa, ano gid bala nga sala ang nahimo niya? Wala ako sing may nakita nga sala sa iya nga takos sang kamatayon. Ipahanot ko siya kag buy-an dayon.”

[†] **23:17** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

²³ Pero sige pa gid ang ila sininggit nga ilansang siya sa krus. Kag sang ulihi ginpamhatian gid man sila.

²⁴ Nagdesisyon si Pilato nga pasugtan ang gusto sang mga tawo nga *ilansang si Jesus sa krus*.

²⁵ Ginbuy-an niya ang tawo nga napriso tungod sang iya pagrebelde sa gobyerno kag pagpamatay, kay amo ato ang ginpangayo sang mga tawo. Pero si Jesus ya, gintugyan niya sa ila para mahimo nila ang ila gusto sa iya.

Ginlansang si Jesus sa Krus

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Sang ginadala nila si Jesus sa lugar nga pagalansangan sa iya, may nasugata sila nga tawo nga si Simon nga taga-Cyrene. Nagapasulod siya sa siyudad halin sa uma. Ginhawiran nila siya, kag ginpapas-an nila sang krus, kag ginpasunod kay Jesus.

²⁷ Madamo nga tawo ang nagsunod kay Jesus. May mga babayi didto nga nagahilibion kag nagapanalambiton tungod nga naluoy gid sila kay Jesus.

²⁸ Pero ginbalikid sila ni Jesus kag ginsilingan, “Kamo nga mga babayi nga taga-Jerusalem, indi kamo maghibi tungod sa akon. Hibii ninyo ang inyo kaugalingon kag ang inyo mga anak.

²⁹ Tungod nga magaabot ang mga inadlaw nga magasiling ang mga tawo, ‘Bulahan ang mga babayi nga baw-as kag wala sing may ginapatiti.’

³⁰ Sa sina nga tion magasiling ang mga tawo sa mga bukid, ‘Tiphagi kami kag tabuni!’[‡]

³¹ Kay kon ginahimo nila ini sa akon nga wala gani sing sala, ti ano pa gid ayhan kalain ang ila himuon sa tawo nga may sala?”[§]

³² Luwas kay Jesus may duha pa ka tawo nga mga kriminal nga ila gindala para pagapatyon.

³³ Pag-abot nila sa lugar nga ginatawag “Bagol,” ginlansang nila si Jesus sa krus upod ang duha ka kriminal. Ang isa ginbutang nila sa tuo ni Jesus kag ang isa sa wala.

³⁴ Nagsiling si Jesus, “Amay, patawara sila kay wala sila kahibalo sang ila ginahimo.”^{*} Kag naggabot-gabot ang mga soldado para partidahon ang mga bayo ni Jesus.

³⁵ Nagatilindog didto ang mga tawo nga nagatulok. Ginyaguta siya sang mga manugdumala sang banwa. Siling nila, “Ginluwas niya ang iban, luwason man niya ang iya kaugalingon kon siya amo ang Cristo nga pinili sang Dios.”

[‡] 23:30 Hos. 10:8 [§] 23:31 sa literal, *Kay kon ginahimo nila ini sa buhi pa nga kahoy, ano pa gid ayhan sa laya na nga kahoy?* ^{*} 23:34 Nagsiling...ginahimo: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

³⁶ Nagyaguta man sa iya ang mga soldado samtang naga-palapit sila para paimnon siya sang maaslom nga bino.

³⁷ Siling nila, “Kon ikaw ang Hari sang mga Judio, luwasa ang imo kaugalingon!”

³⁸ Kag may ginbutang sila nga karatula didto sa iya uluhan nga nagasiling:

AMO INI ANG HARI SANG MGA JUDIO.

³⁹ Ang isa sa mga kriminal nga nalansang sa krus nagyaguta man kay Jesus. Siling niya, “Indi bala nga ikaw ang Cristo? Luwasa ang imo kaugalingon kag kami man!”

⁴⁰ Pero ginsaway siya sang isa ka kriminal. Siling niya, “Wala ka bala nahadlok sa Dios? Pareho man lang kita nga ginasilutan.

⁴¹ Kita nga duha dapat lang nga silutan tungod sang aton mga sala. Pero ini nga tawo wala gid sing sala.”

⁴² Dayon nagsiling siya kay Jesus, “Jesus, dumduma man ako kon maghari ka na!”

⁴³ Nagsiling si Jesus sa iya, “Matuod ining ginasiling ko sa imo nga subong nga adlaw mangin kaupod ko ikaw sa Paraiso.”

Ang Pagkapatay ni Jesus

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Sang mga alas dose na sang udto, wala na nagsilak ang adlaw kag nagdulom ang bug-os nga duta sa sulod sang tatlo ka oras. Napihak ang kurtina sang templo *halin sa ibabaw paidalom*.

⁴⁶ Nagsinggit sing mabaskog si Jesus, “Amay, ginatugyan ko sa imo ang akon espiritu!”[†] Sang makahambal siya sadto nabugto ang iya ginhawa.

⁴⁷ Pagkakita sang kapitan sang natabo, nagdayaw siya sa Dios. Siling niya, “Matuod gid nga wala sing sala ini nga tawo!”

⁴⁸ Ang mga tawo nga nagtilipon sa pagtan-aw sang nagkalatabo nagpalauli nga nagapamukpok sang ila dughan *tungod sang dako nga kasubo*.

⁴⁹ Ang mga nakakilala kay Jesus kag ang mga babayi nga nag-upod sa iya halin pa sa Galilea nagtindog sa malayo kag nakita man nila ang nagkalatabo.

Ang Paglubong kay Jesus

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ May isa ka tawo nga ang iya ngalan si Jose nga taga-Arimatea nga sakop sang Judea. Miyembro siya sang Korte sang mga Judio, pero wala siya nagsugot sa ila plano sa

[†] 23:46 Sal. 31:5

pagpatay kay Jesus. Maayo kag matarong siya nga tawo, kag nagapaabot siya sa paghari sang Dios.

⁵² Nagkadto siya kay Pilato kag ginpangayo niya ang bangkay ni Jesus.

⁵³ Dayon ginkuha niya ang bangkay ni Jesus sa krus kag gin-samburan sang tela nga linen. Ginbutang niya ang bangkay sa lulubngan nga gin-guhab sa banglid nga wala pa gid malubngi.

⁵⁴ Biyernes sadto kag adlaw sang pagpreparar para sa Adlaw nga Inugpahuway.

⁵⁵ Ang mga babayi nga nag-upod kay Jesus halin sa Galilea nagsunod man kay Jose kag nakita nila ang ginlubngan kag kon paano ang pagbutang sang bangkay ni Jesus.

⁵⁶ Dayon nagpuli sila kag nagpreparar sing mga pahamot nga inughaplas sa bangkay ni Jesus.

Pero sa Adlaw nga Inugpahuway, nagpahuway sila suno sa Kasuguan.

24

Ang Pagkabanhaw

(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Aga pa gid sang nahauna nga adlaw sang semana, nagkadto ang mga babayi sa lulubngan nga dala ang gin-preparar nila nga pahamot.

² Pag-abot nila didto, nakita nila nga ang bato nga gintakop sa lulubngan napaligid na.

³ Nagsulod sila, pero wala nila makita ang bangkay ni Ginoong Jesus.

⁴ Sang nagapalibog sila kon ano ang natabo, hinali lang nga may nagtindog nga duha ka lalaki sa tupad nila. Ang ila mga bayo masyado kasilaw.

⁵ Hinadlukan gid ang mga babayi, gani nagduko na lang sila. Pero nagsiling ang duha ka lalaki, “Ngaa ginapangita ninyo ang buhi diri sa mga patay?

⁶ Wala na siya diri. Nabanhaw siya! Indi bala nagsiling siya sa inyo sang didto pa siya sa Galilea,

⁷ nga siya nga Anak sang Tawo kinahanglan itugyan sa mga makasasala kag ilansang sa krus, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw siya?”

⁸ Kag nadumduman sang mga babayi ang ginhambal ni Jesus.

⁹ Gani nagpuli sila halin sa lulubngan kag ginsugiran nila ang onse *ka apostoles* kag ang iban pa nga mga sumulunod.

¹⁰ Ang mga babayi nga nagsugid sa mga apostoles amo sila ni Maria nga taga-Magdala, si Juana, si Maria nga iloy ni Santiago, kag ang iban pa gid nga mga babayi.

¹¹ Pero wala nagpati ang mga apostoles, kay ang hunahuna nila nga himo-himo lang ini sang mga babayi.

¹² Pero nagdalagan si Pedro pakadto sa lulubngan. Pag-abot niya didto nagduko siya kag naglingling sa sulod, kag nakita niya nga ang mga tela nga linen nga ginputos kay Jesus amo na lang ang nabilin. Gani nagpuli siya nga natingala kon ano gid ang natabo.

*Sa Dalan nga Pakadto sa Emaus
(Mar. 16:12-13)*

¹³ Sa sadto gid nga adlaw, may duha ka sumulunod ni Jesus nga nagalakat pakadto sa baryo nga ginatawag Emaus, nga mga onse ka kilometro halin sa Jerusalem.

¹⁴ Nagaestorya sila parte sa mga nagkalatabo sa Jerusalem.

¹⁵ Sang nagaestorya sila kag nagabaisay *parte sadto nga mga butang*, nagpalapit si Jesus kag nag-upod sa ila.

¹⁶ Wala sila makakilala sa iya tungod kay ginlipod ini sa ila mga panulok.

¹⁷ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ano ang inyo ginahambalan samtang nagalakat kamo?” Nagpundo ang duha kag ang ila dagway nagapakita nga nagapangasubo sila.

¹⁸ Ang isa sa ila nga ang iya ngalan si Cleopas nagsabat, “Ikaw lang siguro ang pangayaw sa Jerusalem nga wala kahibalo kon ano ang mga nagkalatabo didto sa sining mga inadlaw.”

¹⁹ Nagpamangkot si Jesus sa ila, “Ngaa, ano bala ang natabo?” Nagsabat sila, “Parte bala kay Jesus nga taga-Nazaret. Makagagahom siya nga propeta sa panulok sang Dios kag sang mga tawo paagi sa iya mga pagpanudlo kag gamhanan nga mga hinimuan.

²⁰ Gin-akusar siya sang aton manugdumala nga mga pari kag sang iban pa gid naton nga mga manugdumala para sentensyahan sang kamatayon. Kag ginlansang siya sa krus.

²¹ Naglaom kami nga siya amo na ang amon ginahulat nga magabawi sang aton nasyon nga Israel *sa kamot sang mga taga-Roma*. Ugaling ikatlo na ini subong nga adlaw halin sang ginpatay siya.

²²⁻²³ Pero ang katingalahan pa gid, ginsugiran kami sang amon mga kaupdanan nga mga babayi nga sa ila pagkadto didto sa lulubngan ni Jesus, temprano pa gid kaina sang aga, wala nila makita ang iya bangkay. Ginsugid man nila nga may nakita sila nga mga anghel nga nagsiling sa ila nga buhi si Jesus.

²⁴ Pagkatapos, ang iban sang amon mga kaupod nagkadto man sa lulubngan, kag ang ginsugid sang mga babayi amo man ang ila nakita. Wala gid nila makita si Jesus didto.”

²⁵ Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkabalingag gid sang inyo mga panghunahuna! Ngaa bala wala ninyo pag-patihi dayon ang tanan nga ginhambal sang mga propeta sa *Kasulatan*?

²⁶ Indi bala nga kinahanglan nga mag-antos anay ang Cristo sang mga butang nga ini sa wala pa siya mapadunggan sang Dios?”

²⁷ Kag ginpaathag sa ila ni Jesus ang tanan nga ginasiling sang *Kasulatan* parte sa iya, halin sa *mga ginsulat ni Moises* hasta sa mga *ginsulat sang mga propeta*.

²⁸ Pag-abot nila sa baryo nga ila kaladtuan, ginpakita ni Jesus nga daw magapadayon siya sa iya paglakat.

²⁹ Pero ginpilit gid nila nga hawiran siya. Siling nila, “Diri ka lang anay sa amon kay nagasalop na ang adlaw. Dugay-dugay gab-i na.” Gani nag-upod siya sa ila.

³⁰ Sang nagapungko na sila para magkaon, nagkuha si Jesus sang tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Dayon ginpamihak-pihak niya kag ginhatag sa ila.

³¹ Kag ginbuksan na ang ila panulok kag nakilala nila nga si Ginoong Jesus gali ato, pero hinali lang nga nadula siya sa ila panulok.

³² Nagsiling sila, “Amo gali nga kanami gid sang aton bal-atyagon sang ginpaathagan niya kita sang *Kasulatan* sam-tang nagalakat kita sa dalan.”

³³ Dayon nagbalik sila sa Jerusalem kag naabtan nila ang onse *ka apostoles* kag ang iban pa gid nga mga sumulunod nga nagatlipon

³⁴ kag nagasiling, “Matuod gid man nga nabanhaw ang Ginoo! Nagpakita siya kay Simon.”

³⁵ Kag nagsugid man ang duha kon ano ang natabo sa ila didto sa dalan pa-Emaus kag kon paano nila nakilala si Jesus sang nagapamihak-pihak siya sang tinapay.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Juan 20:19-23; Bin. 1:6-8)

³⁶ Samtang ginaestoryahan nila ini, hinali lang nga nagtin-dog si Jesus didto sa tunga nila kag nagsiling, “Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo.”

³⁷ Kinulbaan kag hinadlukan gid sila kay abi nila kalag ang ila nakita.

³⁸ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ngaa bala natublag gid kamo? Kag ngaa bala nagapangduhaduha kamo nga ako ini?”

³⁹ Tan-awa bala ninyo ang *agi sang mga lansang sa* akon mga kamot kag mga tiil. Hikapa ninyo ako. Indi ako kalag. Ang kalag wala sing lawas pero ako ya may lawas kag makita gid ninyo.”

⁴⁰ Pagkatapos niya hambal sini ginpakita niya sa ila ang *mga pilas sa iya* mga kamot kag mga tiil.*

⁴¹ Sa ila dako nga kalipay kag katingala daw indi sila makapati sang ila nakita. Kag nagpamangkot si Jesus sa ila, “May pagkaon bala kamo diri?”

⁴² Ginhatagan nila siya sang isa ka gulot nga sinugba nga isda.

⁴³ Ginkuha niya kag ginkaon samtang nagatulok sila.

⁴⁴ Pagkatapos nagsiling siya sa ila, “Amo ini ang akon ginsiling sa inyo sang nagaupdanay pa kita, nga ang tanan nga nasulat parte sa akon sa Kasuguan ni Moises, sa mga *sinulatan sang mga* propeta, kag sa mga salmo kinahanglan gid nga matuman.”

⁴⁵ Dayon ginbuksan ni Jesus ang ila mga hunahuna para maintiendihan nila ang Kasulatan.

⁴⁶ Siling niya sa ila, “Nagasiling ang Kasulatan nga ang Cristo kinahanglan gid nga mag-antos kag mapatay, pero mabanhaw siya sa ikatlo nga adlaw.

⁴⁷ Kag kinahanglan nga isugid sa tanan nga nasyon halin sa Jerusalem nga tungod sa iya[†] patawaron sang Dios ang mga tawo nga nagahinulsol sang ila mga sala.

⁴⁸ Kamo ang mga saksi sa sini nga mga butang.

⁴⁹ Ipadala ko sa inyo ang *Espiritu Santo nga* ginpromisa sang akon Amay. Pero indi kamo anay maghalin diri sa Jerusalem samtang wala pa ninyo mabaton ang gahom nga halin sa langit.”

Gindala si Jesus pa-Langit

(Mar. 16:19-20; Bin. 1:9-11)

⁵⁰ Dayon gindala sila ni Jesus sa Betania. Pag-abot nila didto ginbayaw niya ang iya mga kamot kag ginbendisyunan sila.

⁵¹ Samtang nagabendisyon siya sa ila amat-amat siya nga nagbulag sa ila kag gindala pa-langit.

⁵² Ginsimba nila siya kag nagbalik sila sa Jerusalem nga may dako nga kalipay.

⁵³ Kag permi sila didto sa templo nga nagadayaw sa Dios.

* **24:40** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. † **24:47** *tungod sa iya*: sa literal, *sa iya ngalan*

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Juan

Ang Pulong nga Ginahalinan sang Kabuhi

¹ Sang una pa nga daan,* ara na ang *ginatawag* nga Pulong. Ang Pulong kaupod na sang Dios, kag ang Pulong mismo Dios.

² Halin pa gid sang una ang Pulong kaupod na sang Dios.

³ Paagi sa iya, ginhimo ang tanan nga butang, kag wala gid sing may nahimo nga indi paagi sa iya.

⁴ Ang Pulong amo ang ginahalinan sang kabuhi. Kag ini nga kabuhi pareho sa suga tungod kay amo ini ang nagapasanag sa hunahuna sang mga tawo.

⁵ Ini nga suga nagapasanag sa kadulom† kag ang iya kasanag wala nadaog sang kadulom.‡

⁶ Karon may tawo nga ginpadala sang Dios. Ang iya ngalan si Juan.

⁷ Ginpadala siya sang Dios sa pagsugid kon sin-o ang suga, agod paagi sa iya magatuo ang tanan nga tawo.

⁸ Indi si Juan ang suga, kundi nag-abot siya sa pagsugid kon sin-o ang suga.

⁹ Si Jesu-Cristo amo ang matuod nga suga nga nag-abot diri sa kalibutan kag nagapasanag sa hunahuna sang tanan nga tawo.

¹⁰ Nag-abot siya diri sa kalibutan. Kag bisan ginhimo ang kalibutan paagi sa iya, ang *mga tawo sang* kalibutan§ wala nagkilala sa iya.

¹¹ Nagkadto siya sa iya mismo *mga kasimanwa*, pero ang kalabanan sa ila wala magbaton sa iya.

¹² Pero ang bisan sin-o nga nagbaton kag nagtuo sa iya* ginhatagan niya sing kinamatarong† nga mangin anak sang Dios.

¹³ Nangin anak sila sang Dios indi paagi sa lawasnon nga pagkatawo ukon sa pagbuot sang tawo, kundi paagi sa pagbuot sang Dios.

¹⁴ Ang Pulong nagpakatawo kag nagpakig-upod diri sa aton. Nakita namon ang iya kadungganang bilang bugtong

* **1:1** Sang una pa nga daan: ukon, Sang wala pa matuga ang kalibutan † **1:5** kadulom: buot silingon, kalibutan nga nadulman tungod sang sala ‡ **1:5** wala nadaog sang kadulom: ukon, wala naintiendihan sang mga ara sa kadulom § **1:10** mga tawo sang kalibutan: buot silingon, mga tawo nga nagasunod sa malain nga pagginawi kag prinsipyo sang kalibutan * **1:12** sa iya: sa literal, sa iya ngalan † **1:12** kinamatarong ukon, katungod

nga Anak sang Amay. Puno siya sang kaayo kag puro kamatuoran ang iya ginasugid.

¹⁵ Nagpamatuod si Juan parte sa iya. Nagsiling siya, “Siya amo ang akon ginasiling nga magaabot nga ulihi sa akon. Pero labaw pa siya sang sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga daan.”

¹⁶ Tungod sa dako nga kaluoy ni Cristo ang iya mga pagpakamaayo sa aton tanan nagasinunod-sunod lang.

¹⁷ Ang Kasuguan ginhatag sang Dios sa aton paagi kay Moises, pero ang bugay kag ang kamatuoran nag-abot sa aton paagi kay Jesu-Cristo.

¹⁸ Wala gid sing bisan sin-o nga tawo nga nakakita sa Dios nga Amay. Pero ginpakilala siya sa aton sang bugtong nga Anak nga Dios nga kaupod permi sang Amay.[‡]

Ang Mensahi ni Juan nga Manugbautiso

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:2-8; Luc. 3:1-18)

¹⁹ Nagpamatuod si Juan *parte kay Jesus* sang ginpakadto sa iya sang mga *lider sang mga* Judio sa Jerusalem ang pila ka pari kag Levita para pamangkuton siya kon sin-o gid siya.

²⁰ Ginprangka sila ni Juan, “Indi ako ang Cristo *nga inyo ginahulat.*”

²¹ Nagpamangkot sila, “Kon indi ikaw ang Cristo, sin-o? Si Elias *nga propeta?*” Nagsabat si Juan, “Indi ako si *Elias.*” *Gani nagsiling sila liwat, “Siguro ikaw ang ginasiling nga Propeta nga magaabot?”* Pero nagsabat naman si Juan nga indi siya *ang Propeta nga ila ginasiling.*

²² Gani nagsiling sila, “*Ti sugiri kami kon sin-o gid ikaw para may isugid man kami sa mga nagsugo sa amon. Ano ang masiling mo parte sa imo kaugalingon?*”

²³ Nagsabat si Juan, “Ako ang tawo nga ginhambal ni Propeta Isaias sang nagsiling siya,

“‘May nagawali sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya,*

Tadlunga ang alagyan nga pagaagyan sang Ginoo!’”[§]

²⁴ Ang mga nagsugo gali sa ato nga mga tawo nga nagkadto kay Juan amo ang mga Pariseo.*

²⁵ Ginpamangkot nila liwat si Juan, “Ngaa nga nagapangbautiso ka sang mga tawo kon indi ikaw ang Cristo, ukon si Elias, ukon ang Propeta *nga amon ginahulat nga mag-abot?*”

²⁶ Nagsabat si Juan, “Ako nagapangbautiso sa tubig, pero may ara sa inyo subong nga wala ninyo makilala.

[‡] **1:18** nga kaupod permi sang Amay: ukon, nga ginahigugma sang Amay; sa literal, nga ara sa dughan sang Amay [§] **1:23** Isa. 40:3 * **1:24** Ukon, Ang iban sa mga ginsugo nga mga tawo nga magkadto kay Juan nga Pariseo.

²⁷ Siya ang *ginasiling ko nga* magaabot nga nagasunod sa akon, pero indi gani ako takos nga mangin iya ulipon.”[†]

²⁸ Natabo ini sa Betania, sa tabok sang *Suba sang* Jordan, nga sa diin nagapangbautiso si Juan.

Ang Karnero sang Dios

²⁹ Sang sunod nga adlaw nakita ni Juan si Jesus nga naga-palapit sa iya. Nagsiling dayon si Juan *sa mga tawo*, “Ari na ang Karnero sang Dios nga magkuha sang sala sang *mga tawo sa* kalibutan.

³⁰ Siya amo ang akon ginasiling nga magaabot nga ulihi sa akon, pero labaw pa siya sang sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga daan.

³¹ Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya. Pero nagkadto ako diri nga nagapangbautiso sa tubig para ipakilala siya sa mga taga-Israel.

³² Nagapamatuod ako nga nakita ko ang Espiritu *Santo* nga nagpanaog sa iya halin sa langit nga pareho sang pating kag nagpabilin sa iya.

³³ Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya, pero ang Dios nga nagsugo sa akon nga magbautiso sa tubig amo ang nagsiling nga daan sa akon nga kon makita ko na gani ang Espiritu *Santo* nga magpanaog kag magpabilin sa isa ka tawo, ina nga tawo amo ang magabautiso sa Espiritu Santo.

³⁴ Kag ina nakita ko gid. Gani napamatud-an ko gid nga siya amo ang Anak sang Dios.”

Ang Nahauna nga mga Sumulunod ni Jesus

³⁵ Sang sunod nga adlaw, didto naman si Juan kaupod ang duha ka tawo nga iya sumulunod.

³⁶ Pagkakita niya kay Jesus nga nagalabay, nagsiling siya, “Ari na ang Karnero sang Dios.”[‡]

³⁷ Pagkabati sadto sang duha niya ka sumulunod, nagsunod sila dayon kay Jesus.

³⁸ Pagbalikid ni Jesus, nakita niya sila nga nagasunod. Gani nagpamangkot siya, “Ano bala ang inyo kinahanglan?” Nagsabat sila, “Rabbi, sa diin ka bala nagaestar?” (Ang buot silingon sang Rabbi “Manunudlo.”)

³⁹ Nagsiling siya, “Dali, upod kamo sa akon para makita ninyo.” Gani nag-upod sila kag nakita nila ang iya ginaestaran. Mga alas kuwatro na sadto sang hapon, gani didto na lang sila nagpabilin hasta mag-aga.

[†] **1:27** indi gani ako takos nga mangin iya ulipon: sa literal, indi gani ako takos sa paghubad sang iya sandalyas [‡] **1:36** Karnero sang Dios: buot silingon, si Jesus pareho sang karnero nga ihalad para sa kapatawaran sang sala sang mga tawo.

40 Ang isa sa duha nga nakabati sa ginsiling ni Juan kag nagsunod kay Jesus amo si Andres nga utod ni Simon Pedro.

41 *Pagkaaga*, ginpangita niya dayon ang iya utod nga si Simon kag ginsugiran niya nga nakita nila ang Mesias. (Ang buot silingon sang Mesias “Cristo.”)

42 Dayon gindala niya si Simon kay Jesus. Pag-abot nila kay Jesus, gintulok ni Jesus si Simon kag nagsiling, “Ikaw si Simon nga anak ni Juan. Pero halin subong tawgon ka na nga Cefas.” Ang Cefas pareho man sa ngalan nga Pedro. §

Gintawag ni Jesus si Felipe kag si Natanael

43 Sang sunod nga adlaw, nagdesisyon si Jesus nga magkadto sa Galilea. *Pag-abot niya didto*, nakita niya si Felipe kag ginsilingan, “Dali, sunod sa akon!”

44 (Si Felipe nga ini taga-Betsaida.* Taga-didto man si Andres kag si Pedro.)

45 Dayon ginpangita ni Felipe si Natanael. Kag *sang nakita na niya*, nagsiling siya sa iya, “Nakita na namon ang tawo nga ginmitlang ni Moises sa Kasuguan kag *ginmitlang man sa ginsulat* sang mga propeta. Siya gali amo si Jesus nga taga-Nazaret nga anak ni Jose.”

46 Nagsiling si Natanael, “May ara bala nga maayo halin sa Nazaret?” Nagsabat si Felipe, “Dali, upod bala para makita mo.”

47 Pagkakita ni Jesus kay Natanael nga nagapalapit sa iya, nagsiling siya, “Ari ang matuod nga Israelinhon nga wala gid nagadaya.”†

48 Nagsiling dayon si Natanael sa iya, “Ngaa kilala mo ako?” Nagsabat si Jesus, “Sa wala ka pa gintawag ni Felipe, nakita ko na ikaw didto sa idalom sang kahoy nga higera.”

49 Gani nagsiling si Natanael, “Manunudlo,” matuod gid nga ikaw ang Anak sang Dios! Ikaw ang hari sang Israel.

50 Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Nagatuo ka bala sa akon tungod kay nagsiling ako sa imo nga nakita ko ikaw didto sa idalom sang kahoy nga higera? Mas sobra pa dira ang imo makita sa pila ka adlaw.”

51 Kag nagsiling pa gid si Jesus sa iya, “Sa pagkamatuod, ginasukid ko sa inyo nga magaabot ang adlaw nga makita ninyo ang langit nga nagaabri kag makita man ninyo ang mga anghel sang Dios nga nagasaka-panaog pakadto‡ sa *akon nga Anak sang Tawo*.”

§ 1:42 *Pedro*: ang buot silingon “bato” * 1:44 *Betsaida*: isa ka lugar sa probinsya sang Galilea. † 1:47 *wala gid nagadaya*: ukon, *wala gid nagabutig*

‡ 1:51 Gen. 28:12

2

Ang Kasal sa Banwa sang Cana

¹ Pagkaligad sang duha ka adlaw, may kasal sa Cana nga sakop sang Galilea. Didto ang iloy ni Jesus.

² Gin-imbatar man si Jesus kag ang iya mga sumulunod.

³ Kag natabuan nga naubos ang bino *didto sa punsyon*. Gani nagsiling ang iloy ni Jesus sa iya, “Naubusan sila sing bino.”

⁴ Nagsabat si Jesus, “Babayi,* indi kinahanglan nga singganan mo pa ako kon ano ang akon dapat himuon. Wala pa mag-abot ang akon tion.”

⁵ Nagsiling dayon ang iloy ni Jesus sa mga suluguon, “Himua lang ninyo ang bisan ano nga isugo niya.”

⁶ May mga pagsulundan ang mga Judio sa pagpanghinaw antes magkaon. Gani may anom didto ka tadyaw nga ang kada tadyaw sarang masudlan sang mga 20 ukon 30 ka galon nga tubig.

⁷ Nagsiling si Jesus sa mga suluguon, “Pun-a ninyo sing tubig ang mga tadyaw.” Gani ginpuno nila ini.

⁸ Pagkatapos nagsiling si Jesus sa ila, “Sige, magsandok kamo kag dal-a sa nagadumala sang punsyon.” Gani nagsandok sila kag gindala didto sa nagadumala,

⁹ kag gindimdiman dayon sang nagadumala ang tubig nga nahimo nga bino. Wala siya nakahibalo kon diin naghalin ang bino. (Pero nakahibalo ang mga suluguon nga nagsandok sang tubig.) Gani gintawag niya ang nobyo

¹⁰ kag ginsilingan, “Kalabanan sa mga tawo nagaserbi sang maayo nga klase nga bino sa umpisa kag kon damo na gani ang nainom sang mga bisita, amo na ang ila paghatag sang ordinaryo nga bino. Pero ikaw ya lain, kay subong mo lang ginpaguwa ang maayo nga klase nga bino.”

¹¹ Ang natabo nga ini sa Cana nga sakop sang Galilea amo ang una nga milagro nga ginhimo ni Jesus. *Sa iya ginhimo nga ini* ginpakita niya ang iya gahom, kag nagtuo sa iya ang iya mga sumulunod.

¹² Pagkatapos sang kasal, nagpa-Capernaum si Jesus kau-pod sang iya iloy, mga utod, kag mga sumulunod, kag nagtiner sila didto sing pila ka adlaw.

Nagkadto si Jesus sa Templo

(*Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luc. 19:45-46*)

¹³ Malapit na ang fiesta sang mga Judio nga ginatawag nga Fiesta sang Paglabay sang Anghel. Gani nagpa-Jerusalem si Jesus.

* **2:4 Babayi:** Indi klaro kon ngaa gintawag ni Jesus ang iya iloy nga “Babayi,” pero wala ini siguro nagakahulugan nga wala niya ginatahod ang iya iloy.

¹⁴ Kag *didto* may nakita siya nga mga tawo sa templo nga nagabaligya sang mga inughalad nga mga baka, mga karnero kag mga pating. May mga tawo man *didto* nga nagapangbaylo sang kuwarta sa ila mga lamisa.

¹⁵ Gani naghimo siya sing halanot nga lubid. Pagkatapos ginpanabog niya ang mga karnero kag mga baka paguwa sa templo. Ginpangwas-ag man niya ang mga kuwarta sang mga manugbaylo sang kuwarta kag ginpamaliskad ang ila mga lamisa.

¹⁶ Nagsiling siya sa mga nagabaligya sang pating, “Kuhaa ninyo ini diri! Indi ninyo paghimua nga balaligyaan ang balay sang akon Amay!”

¹⁷ Sa sining iya ginhimo, nadumduman sang iya mga sumulunod ang ginasiling sang Kasulatan, “Tungod sang akon pagpakamahal sa imo balay malaglag ako.”[†]

¹⁸ Tungod sang iya ginhimo, nagpamangkot ang mga *lider sang mga* Judio sa iya, “Ano nga milagro ang imo mahimo nga ipakita sa amon nga ikaw may awtoridad sa paghimo sini?”

¹⁹ Nagsabat si Jesus, “Gub-a ninyo ang templo nga ini kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon ko liwat.”

²⁰ Nagsiling sila, “Ang templo nga ini ginpatindog sa sulod sang 46 ka tuig kag patindugon mo lang sa sulod sang tatlo ka adlaw?”

²¹ Pero *wala sila nakaintiendi, kay* ang ginatumod ni Jesus nga templo amo ang iya lawas.

²² Gani sang nabanhaw siya, nadumduman sang iya mga sumulunod nga ginhambal niya ini. Kag nagpati sila sa *ginpropesiya* sang Kasulatan kag sa iya ginsiling *parte sa iya pagkabanhaw*.

Nahibaluan ni Jesus kon ano ang sa Tagipusuon sang Tanan nga Tawo

²³ Sang *didto* si Jesus sa Jerusalem, sang tiyempo sang Piesta sang Paglabay sang Anghel, madamo ang nakakita sang mga milagro nga iya ginpanghimo kag madamo sa ila ang nagtuo sa iya.[‡]

²⁴ Pero si Jesus wala nagsalig sa ila pagtuo sa iya kay nahibaluan man niya ang tanan nga tawo.

²⁵ Indi na kinahanglan nga sugiran pa siya parte sa mga tawo, kay nahibaluan na niya nga daan kon ano gid ang sa sulod sang ila tagipusuon.

3

Si Jesus kag si Nicodemus

[†] 2:17 Sal. 69:9 [‡] 2:23 sa iya: sa literal, sa iya ngalan

¹ May isa ka tawo nga ang iya ngalan si Nicodemus. Ini nga tawo isa sa mga manugdumala sang mga Judio, kag miyembro siya sang grupo nga ginatawag nga Pariseo.

² Isa sadto ka gab-i, nagkadto siya kay Jesus kag nagsiling sa iya, “Rabbi,* nahibaluan namon nga ikaw manunudlo nga ginpadala sang Dios, tungod kay wala sing may makahimo sang mga milagro nga pareho sang imo ginapanghimo kon ang Dios wala nagaupod sa iya.”

³ Nagsabat si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga wala sing tawo nga masakop sa paghari sang Dios† kon indi siya matawo liwat.”‡

⁴ Nagpamangkot si Nicodemus, “Ti, paano ang pagkatawo liwat sang tawo kon tigulang na siya? Indi na siya puwede nga magsulod sa tiyan sang iya iloy para magpakatawo liwat.”

⁵ Nagsabat si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga wala sing tawo nga masakop sa paghari sang Dios kon indi siya matawo paagi sa tubig kag sa Espiritu Santo.

⁶ Ang ginbata paagi sa tawo, tawhanon, pero ang ginbata paagi sa gahom sang Espiritu Santo, espirituhanon.

⁷ Gani indi ka matingala sa akon ginsiling sa imo nga kinahanglan matawo kamo liwat.

⁸ Nagahuyop ang hangin sa bisan diin nga iya gusto. Mabatian ta ang iya huni, pero wala kita kahibalo kon diin ini nagahalin kag kon diin ini nagapakadto. Pareho man sini sa tawo nga natawo paagi sa Espiritu Santo.”

⁹ Gani nagpamangkot si Nicodemus, “Ti paano bala ang pagkahimo sini?”

¹⁰ Nagsabat si Jesus, “Bantog ka nga manunudlo sa Israel, pero wala ka kahibalo sini?”

¹¹ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga ang mga butang nga amon nahibaluan kag nakita amo ang amon ginasugid. Ugaling indi kamo magpati sa amon ginasugid.

¹² Karon, kon wala gani kamo nagapati sa akon ginasugid sa inyo parte sa mga butang diri sa kalibutan, mas indi na gid kamo magpati sa akon kon sugiran ko kamo parte sa mga butang didto sa langit.

¹³ Kag wala sing bisan sin-o nga nakasaka sa langit kundi *ako lang gid nga* Anak sang Tawo, kay didto man *ako* naghalin sa langit.”

¹⁴ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Pareho sang ginhimo ni Moises sa iya pagbayaw sang man-og sa kamingawan, sa amo

* **3:2** *Rabbi*: buot silingon, *manunudlo* † **3:3** *masakop sa paghari sang Dios*: sa literal, *makakita sang ginharian sang Dios* ‡ **3:3** *matawo liwat*: ukon, *matawo halin sa ibabaw*

man nga paagi, *ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan nga pagabayawon man,§

¹⁵ para ang kada isa nga magtuo sa akon makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.”

¹⁶ Kay ginahigugma gid sang Dios ang *mga tawo sa* kalibutan, amo gani nga ginhatag niya ang iya bugtong nga Anak, para ang bisan sin-o nga magtuo sa iya indi mawala* kundi hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan.

¹⁷ Kay ang Dios wala nagpadala sang iya Anak diri sa kalibutan para sentensyahan ang mga tawo *nga silutan*, kundi ginpadala niya siya sa pagluwas sang mga tawo.

¹⁸ *Gani* ang bisan sin-o nga tawo nga nagatuo sa iya indi pagsentensyahan *nga silutan*, pero ang bisan sin-o nga wala nagatuo *sa iya* nasentensyahan na tungod nga wala siya nagtuo sa bugtong nga Anak sang Dios.†

¹⁹ Silutan sila tungod kay nag-abot siya diri sa kalibutan bilang suga‡ pero mas gusto pa sang mga tawo nga magpabilin sa kadulom sang sa magpalapit sa *iya nga nagahatag sang* kasanag, kay malain ang ila mga ginahimo.

²⁰ Ang tawo nga malain ang iya ginahimo wala naluyag sa kasanag. Nagalikaw pa gani siya sa kasanag kay basi kon mahibaluan ang iya ginahimo nga malain.

²¹ Pero ang tawo nga nagaginawi suno sa kamatuoran nagapalapit sa kasanag, para makita nga ang iya maayo nga hinimuan nahimo niya paagi sa bulig sang Dios.

Si Jesus kag si Juan

²² Pagkatapos sini nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa kaumahan sang Judea. Nagtiner sila didto nga nagapangbautiso sa mga tawo.

²³ Nagapangbautiso man si Juan didto sa Enon, malapit sa Salim, kay madamo ang tubig didto. Nagkaladto ang mga tawo kay Juan para magpabautiso.

²⁴ (Wala pa sadto napriso si Juan.)

²⁵ Karon ang iban sa mga sumulunod ni Juan kag ang isa ka Judio nagbinaisay parte sa bautiso.§

²⁶ Sang ulihi nagkadto sila kay Juan kag nagsiling, “Manunudlo, nadumduman mo bala atong tawo nga upod mo

§ **3:14** Sa Num. 21:8-9, ginhimo ni Moises ang man-og nga saway kag ginhigot ini sa kahoy nga malaba kag ginbandira. Ang bisan sin-o nga ginkagat sang man-og magaayo kon magtulok sining man-og nga saway. * **3:16** *mawala*: sa English, *perish, be destroyed* † **3:18** *sa bugtong nga Anak sang Dios*: sa literal, *sa ngalan sang bugtong nga Anak sang Dios* ‡ **3:19** *bilang suga* para maghatag sing kasanag sa mga hunahuna sang mga tawo. § **3:25** *bautiso*: ukon, *ritual sang pagpanghugas*

anay didto sa tabok sang *Suba sang Jordan*, nga imo ginpakilala sa mga tawo? Nagapangbautiso na siya subong kag halos ang tanan nga tawo didto na nagakadto sa iya!”

²⁷ Nagsabat si Juan, “Wala gid sing sarang mahimo ang tawo kon indi pagbuot sang Dios.

²⁸ Kamo mismo makapamatuod nga nagsiling ako nga indi ako ang Cristo, kundi ginpadala lang ako *sang Dios* una sa iya *para magbalita nga siya magaabot na*.

²⁹ *Pareho bala kon may kasal*: ang nobya para gid lang sa nobyo, kag ang amigo sang nobyo nga nagatambong kag nagahulat nagakalipay kon mabatian niya nga ara na ang nobyo. Pareho man sa akon subong, nalipay gid ako *nga ang mga tawo nagakadto na kay Jesus*.

³⁰ Kinahanglan magdugang pa gid ang pagkabantog ni Jesus, kag ako ya dapat na nga kalimtan.”

Ang Naghalin sa Langit

³¹ Si Cristo halin sa langit, gani labaw siya sa tanan. Taga-diri kita sa kalibutan kag ang mga butang nga aton ginahambal amo ang diri lang gid sa kalibutan. Pero siya nga halin sa langit labaw sa tanan.

³² Nagasugid siya parte sa mga butang nga iya nakita kag nabatian sa langit, pero diutay gid lang ang nagapati sa iya ginasugid.

³³ Pero ang mga nagapati sa iya nga ginasugid nagapamatuod nga ang ginasugid sang Dios matuod.

³⁴ Kay si Cristo nga ginpadala sang Dios *diri sa kalibutan* nagasugid sa aton kon ano ang ginasugid sang Dios sa iya, tungod kay wala sing limitasyon ang paghatag sang Dios sa iya sang *Espiritu Santo*.

³⁵ Ginahigugma sang Amay ang iya Anak kag gintugyan niya sa iya ang tanan.

³⁶ Ang bisan sin-o nga nagatuo sa Anak *sang Dios* may kabuhi nga wala sing katapusan. Pero ang bisan sin-o nga indi magtuman sa Anak *sang Dios* indi gid paghatagan sang kabuhi *nga wala sing katapusan*, kundi ang kaakig sang Dios magapabilin sa iya.

4

Si Jesus kag ang Babayi nga Taga-Samaria

¹⁻³ Karon, nakabati ang mga Pariseo nga mas madamo na ang mga sumulunod ni Jesus sang sa kay Juan, kag mas madamo na ang iya ginpangbautisohan. (Sa pagkamatuod, indi si Jesus mismo ang nagapangbautiso, kundi ang iya mga sumulunod.) Pagkahibalo ni Jesus nga nahibaluan na ini

sang mga Pariseo, naghaling siya sa Judea kag nagbalik sa Galilea.

⁴ *Sa ila pagpakadto sa Galilea* kinahanglan gid nga mag-agi sila sa Samaria.

⁵ Sang nagaagi na sila sa Samaria, nakaabot sila sa banwa nga ginatawag Sicar, malapit sa ruta nga ginhatag ni Jacob sa iya anak nga si Jose.

⁶ May bubon didto nga ginhimo ni Jacob. Kag tungod nga udtong-adlaw na kag nakapoy na gid si Jesus sa iya paglakat, nagpungko na lang siya sa higad sang bubon.

⁷⁻⁸ Ang iya mga sumulunod nagderetso sa banwa para magbakal sang pagkaon. Karon, nag-abot ang isa ka babayi nga taga-Samaria para magsag-ob. Nagsiling si Jesus sa iya, “Abi paimna man ako.”

⁹ Nagsiling ang babayi sa iya, “Indi bala nga ikaw Judio kag ako Samariahanon, kag babayi pa.* Ngaa mangayo ka sa akon sang tubig?” (Amo ini ang iya ginsiling tungod kay ang mga Judio wala nagasapak sa mga Samariahanon.)

¹⁰ Nagsiling si Jesus sa babayi, “Kon nahibaluan mo lang kon ano ang ginahatag sang Dios, kag kon sin-o ang nagapan-gayo sa imo sang tubig, ikaw pa kuntani ang mangayo sa akon para hatagan ko ikaw sang tubig nga nagahatag sang kabuhi.”

¹¹ Nagsiling ang babayi sa iya, “Sir, wala ka sing timba kag madalom ang bubon. Diin bala ikaw makakuha sang tubig nga nagahatag sang kabuhi?”

¹² Ang aton katigulangan nga si Jacob amo ang nagkutkot sini nga bubon. Siya kag ang iya mga anak pati ang iya mga kasapatan nag-inom sa sini nga bubon. Ano, sobra ka pa bala sa aton katigulangan nga si Jacob?”

¹³ Nagsabat si Jesus, “Ang bisan sin-o nga nagainom sa sini nga tubig pagauhawon liwat.

¹⁴ Pero ang bisan sin-o nga magainom sang tubig nga akon ihatag indi na pag-uhawon hasta san-o. Kay ang tubig nga akon ihatag sa iya mangin pareho sang buhi nga tuburan dira sa iya nga magahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan.”

¹⁵ Gani nagsiling ang babayi kay Jesus, “Sir, hatagi man ako sina nga tubig nga imo ginasiling para indi na ako pag-uhawon liwat, kag para indi na kinahanglan nga magbalik-balik pa ako diri para magsag-ob.”

¹⁶ Nagsiling si Jesus sa iya, “Ti kadtui ang imo bana kag dal-a diri.”

¹⁷ Nagsabat ang babayi, “Wala ako sing bana.” Nagsiling si Jesus, “Husto ina. Wala matuod ikaw sing bana,

* **4:9** Sadto anay ang mga Judio kag ang mga Samariahanon wala nagasapakay, labi na gid ang lalaki sa babayi.

18 kay sadto lima ang imo nanging bana, kag ang lalaki nga imo ginapuyo subong indi mo matuod nga bana. Gani matuod ang ginasiling mo nga ina.”

19 Nagsiling ang babayi sa iya, “Sir, siguro propeta ka.

20 Ang amon mga katigulangan nagsimba sa Dios sa sini nga bukid, pero kamo *nga mga Judio* nagsiling nga ang mga tawo dapat magsimba sa Dios sa Jerusalem.”

21 Nagsiling si Jesus sa babayi, “Pamati bala anay! Maga-abot ang tion nga indi na kamo magsimba sa Amay sa sini nga bukid ukon sa Jerusalem.

22 Kamo *nga mga Samariahanon* wala gid kamo makakilala kon sin-o ang inyo ginasimba. Pero kami nga mga Judio nakakilala kon sin-o ang amon ginasimba, kay paagi sa amon luwason sang Dios ang mga tawo.

23 Sa pagkamatuod, magaabot ang adlaw kag nag-abot na gani, nga ang matuod nga mga manugsimba magasimba sa Amay paagi sa espiritu kag kamatuoran. Kag amo ini nga klase sang mga manugsimba ang gusto sang Dios nga magasimba sa iya.

24 Ang Dios espiritu, gani ang nagsimba sa iya dapat magsimba paagi sa espiritu kag kamatuoran.”

25 Nagsiling ang babayi, “Nahibaluan ko nga magaabot ang Mesias nga ginatawag man nga Cristo. Kag kon mag-abot na siya, sugiran niya kita parte sa tanan nga butang.”

26 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako nga nagapakighambal sa imo subong amo ang ginasiling mo nga magaabot.”

27 Pagkasiling niya sini nag-abot dayon ang iya mga sumulunod. Natingala gid sila sang nakita nila nga nagapakighambal siya sa isa ka babayi. Pero wala gid sing bisan sin-o sa ila nga nagpamangkot sa babayi kon ano ang iya kinahanglan. Wala man sila nagpamangkot kay Jesus kon ngaa nagapakighambal siya sa babayi.

28 Dayon ginbilin sang babayi ang iya banga nga salag-uban kag nagbalik sa banwa. *Pag-abot niya didto* nagsiling dayon siya sa mga tawo,

29 “Dali bala kamo, tan-awa ninyo ang tawo nga nakahibalo sang tanan ko nga ginpanghimo. Basi kon amo na ini ang Cristo.”

30 Gani nagkadto ang mga tawo didto kay Jesus.

31 Samtang wala pa nag-alabot ang mga tawo didto kay Jesus, ginpangabay si Jesus sang iya mga sumulunod nga magkaon na.

32 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “May pagkaon ako nga wala ninyo mahibalui.”

³³ Gani nagpinamangkutanay ang iya mga sumulunod kon bala may nagdala sa iya sing pagkaon.

³⁴ Nagsiling dayon si Jesus sa ila, “Ang akon kalan-on amo ang pagtuman sang kabubut-on sang nagpadala sa akon kag ang pagtapos sang buluhaton nga iya ginpahimo sa akon.

³⁵ Indi bala nagasiling man kamo nga apat pa ka bulan bag-o mag-abot ang tig-alani. Pero kon sa akon lang, tig-alani na ini. Tan-awa bala ninyo ang madamo nga tawo nga nagaalabot! Kon sa mga alanihon pa, ina luto na gid, kag alanihon na.[†]

³⁶ Kamo nga bilang mga manug-ani may pagabatunon kamo nga balos *halin sa Dios*. Kag ang *mga tawo, nga bilang* inyo ginaani, pagahatagan *niya* sing kabuhi nga wala sing katapusan. Gani ang mga nagatanom *sang pulong sang Dios* kag ang mga nagaani sang bunga pareho nga magakalipay.

³⁷ Matuod gid man ang ginasiling nga ‘lain ang nagatanom kag lain man ang nagaani.’

³⁸ Ang inyo halimbawa pareho sa mga manug-ani nga akon ginpadala nga mag-ani sa mga alanihon nga indi kamo ang nagtanom. Kay iban ang nagtudlo anay sa ila, kag kamo ang nakapullos sang ila pinangabudlayan.”

³⁹ Madamo nga Samariahanon sa sadto nga lugar ang nag-tuo kay Jesus tungod sa ginsugid sang babayi nga nahibaluan ni Jesus ang tanan niya nga ginpanghimo.

⁴⁰ Gani pag-abot sang mga Samariahanon didto kay Jesus, ginpangabay gid nila siya nga kon mahimo magtiner siya anay didto sa ila. Gani nagtiner siya didto sing duha ka adlaw.

⁴¹ Tungod sa iya mga ginpanudlo, madamo pa gid nga mga tawo didto ang nagtuo sa iya.

⁴² Nagsiling dayon ang mga tawo sa babayi, “Karon nagatuo kami sa iya indi lang tungod sa imo ginsugid sa amon, kundi kami gid mismo nakabati sa iya. Kag nahibaluan namon nga siya amo ang Manluluwas sang kalibutan.”

Gin-ayo ni Jesus ang Anak sang Isa ka Opisyal

⁴³ Pagkatapos sang duha ka adlaw nga pagtiner nila ni Jesus didto, nagpa-Galilea dayon sila.

⁴⁴ (Si Jesus mismo ang nagsiling nga ang propeta wala ginatahod sa iya kaugalingon nga banwa.)

⁴⁵ Karon pag-abot nila sa Galilea, maayo ang pagbaton sa ila sang mga tawo. Kay ang ini nga mga tawo didto man sang pagpiesta sa Jerusalem kag nakita nila ang tanan nga iya ginpanghimo didto.

[†] 4:35 ang madamo...alanihon na: sa literal, *mga uma nga maputi na nga alanihon*

⁴⁶ Nagbalik liwat si Jesus sa Cana nga sakop sang Galilea, sa lugar nga sa diin ginhimo niya nga bino ang tubig. Karon, may isa ka opisyal sang gobyerno didto nga ang iya anak nga lalaki nagamasakit didto sa Capernaum.

⁴⁷ Pagkabati niya nga si Jesus nagbalik sa Galilea halin sa Judea, nagkadto dayon siya kay Jesus kag ginpangabay niya siya nga magkadto sa *Capernaum* kag ayuhon ang iya anak nga daw mapatay na gid.

⁴⁸ Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon indi kamo anay makakita sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang, indi pa kamo magtuo sa akon.”

⁴⁹ Pero nagsiling ang opisyal nga nagapakitluoy, “Sir, kon mahimo upod man anay sa akon samtang buhi pa ang akon anak.”

⁵⁰ Nagsiling si Jesus sa iya, “Magpuli ka na. Maayo na ang imo bata.” Nagpati ang opisyal sa ginhambal ni Jesus sa iya, gani nagpuli siya dayon.

⁵¹ Samtang nagapapuli siya, ginsugata siya sang iya mga ulipon kag ginsugiran nga ang iya anak maayo na.

⁵² Gani nagpamangkot siya kon ano nga oras nag-ayo ang iya anak. Nagsiling ang mga ulipon, “Mga ala una kahapon sang hapon wala na siya sing hilanat.”

⁵³ Nadumduman dayon sang opisyal nga amo gid ato nga oras sang nagsiling si Jesus sa iya nga ang iya anak maayo na. Gani siya kag ang iya bilog nga panimalay nagtuo kay *Jesus*.

⁵⁴ Amo ini ang ikaduha nga milagro nga ginhimo ni Jesus sa Galilea sang paghalin niya sa Judea.

5

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo sa Betsaida

¹ Pagkatapos sadto, nagpa-Jerusalem naman si Jesus sa pagtambong sa isa ka fiesta sang mga Judio.

² Sa isa ka puwertahan sang pader sang Jerusalem, nga alagyan sang mga karnero, may tubig nga palaligusan nga kon sa Hebreo nga pulong ginatawag nila nga Betesda.* Sa palibot sang tubig may lima ka palasilungan

³ nga sa diin nagahiligda ang madamo nga masakiton—mga bulag, mga piang kag mga paralitiko.

⁴ Nagahulat sila nga maghulag ang tubig. Kay kon kaisa, may anghel sang Dios nga nagapanaog didto kag ginaukay niya ang tubig. Ang makauna lusong sa tubig sa tapos ini maukay sang anghel nagaayo bisan ano pa ang iya masakit.†

* **5:2** *Betesda*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *Betzata*; sa iban pa gid nga mga kopya, *Betsaida* † **5:4** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

⁵ Karon, may isa ka tawo didto nga ang iya masakit 38 na ka tuig.

⁶ Nakita siya ni Jesus nga nagahigda didto, kag nahibaluan ni Jesus nga ang iya masakit amo na sadto kadugay. Gani nagsiling si Jesus sa iya, “Gusto mo bala nga mag-ayo?”

⁷ Nagsabat ang masakiton, “Kuntani, sir, pero wala sing tawo nga magdala sa akon sa tubig kon ginaukay na. Samtang nagapakadto pa lang ako sa tubig ginaunahan ako permi sang iban.”

⁸ Nagsiling si Jesus sa iya, “Bangon, dal-a ang imo hiligdaan kag maglakat.”

⁹ Sa gilayon nag-ayo ang tawo sa iya masakit, kag gindala niya ang iya hiligdaan kag naglakat.

Natabo ini sang Adlaw nga Inugpahuway.

¹⁰ Gani nagsiling ang mga *lider sang mga* Judio sa tawo nga gin-ayo, “Adlaw ini nga Inugpahuway kag wala ikaw ginatugot nga magdala sang imo hiligdaan.”

¹¹ Nagsiling ang tawo nga gin-ayo. “Ang tawo nga nag-ayo sa akon amo ang nagsiling sa akon nga dal-on ko ang akon hiligdaan kag maglakat.”

¹² Gani ginpamangkot nila siya kon sin-o bala nga tawo ang nagsugo sa iya nga magdala sang iya hiligdaan kag maglakat.

¹³ Pero wala siya makakilala kon sin-o ang nag-ayo sa iya, kay nadula man lang si Jesus tungod sa kadamuon sang mga tawo.

¹⁴ Sang ulihi nakita liwat ni Jesus ang tawo nga iya gin-ayo nga didto sa templo, kag nagsiling si Jesus sa iya, “Ti maayo ka na subong. Indi ka na magpakasala, kay basi mas malain pa gid ang matabo sa imo.”

¹⁵ Naglakat dayon ang tawo kag nagkadto sa mga *lider sang mga* Judio. Ginsugiran niya sila nga si Jesus ang nag-ayo sa iya.

¹⁶ Gani halin sadto ang mga *lider sang mga* Judio nag-umpisa na nga maghingabot kay Jesus, tungod kay nagpang-ayo siya sa Adlaw nga Inugpahuway.

¹⁷ Pero may rason si Jesus, siling niya sa ila, “Ang akon Amay nagapadayon sa pag-obra, gani ako nagaobra man.”

¹⁸ Tungod sa sining ginhambal ni Jesus nagtinguha pa gid gani ang mga *lider sang mga* Judio nga patyon siya, tungod kay indi lang nga ginlapas niya ang kasuguan parte sa Adlaw nga Inugpahuway, kundi nagsiling pa gid siya nga ang Dios amo ang iya gid mismo nga Amay, nga nagakahulugan nga nagapakigtupong siya sa Dios.

¹⁹ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ako nga Anak *sang Dios* wala gid sing may mahimo kon sa akon lang, kundi kon ano ang akon nakita nga ginahimo sang akon Amay amo man ina ang akon ginahimo. Gani kon ano ang ginahimo sang akon Amay, amo man ina ang akon ginahimo bilang Anak.

²⁰ Palangga sang Amay ang Anak, gani ginapakita niya sa akon nga iya Anak ang tanan nga iya ginahimo. Kag sobra pa gid sa sini nga mga butang ang ipakita sang Amay sa akon *nga akon himuon* para matingala kamo tanan.

²¹ Kon ang Amay nagabanhaw sang mga patay kag naga-hatag sa ila sing kabuhi, ako nga iya Anak nagahatag man sing kabuhi sa kay bisan sin-o nga akon gusto hatagan.

²² Indi ang Amay ang magahukom sa mga tawo; kundi *ako nga iya* Anak amo ang ginhatagan sang awtoridad nga maghukom,

²³ para ang tanan magpadungog sa Anak pareho sang ila pagpadungog sa Amay. Gani ang wala nagapadungog sa akon wala man nagapadungog sa Amay nga nagpadala sa akon.

²⁴ “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang tawo nga nagatuman sang akon mga pulong kag nagatuo sa nagpadala sa akon may kabuhi nga wala sing katapusan. Indi na siya pagsilutan tungod kay ginsaylo na siya halin sa kamatayon pakadto sa kabuhi.

²⁵ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga magaabot ang tiyempo, kag nag-abot na gani, nga ang mga patay[‡] makabati sang pulong sang Anak sang Dios, kag ang magbaton sang iya pulong[§] hatagan sang kabuhi.

²⁶ Tungod nga ang Amay may gahom sa paghatag sang kabuhi, *ako nga iya* Anak makahatag man sang sina nga kabuhi, kay ginhatagan man niya ako sing gahom sa paghatag sina sa mga tawo.

²⁷ Ginhatagan man niya ako sing awtoridad nga maghukom tungod kay ako amo ang Anak sang Tawo.

²⁸ Indi kamo matingala sa sini nga mga butang, kay magaabot ang tion nga ang tanan nga patay makabati sang akon pulong,

²⁹ kag magaguwa sila sa ila lulubngan. Ang mga tawo nga naghimo sing maayo banhawon kag hatagan sing kabuhi *nga wala sing katapusan*, kag ang mga tawo nga naghimo sing malain banhawon man pero silutan.”

Ang mga Nagapamatuod Parte kay Jesus

[‡] 5:25 Sa panulok sang Dios ang tanan nga tawo patay na tungod sang ila mga sala. [§] 5:25 *pulong*: sa literal, *tingog*

³⁰ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Wala ako sing sarang mahimo kon ako lang. Nagahukom ako matuod, pero ang akon paghukom suno sa ginsugid sang Dios sa akon. Gani ang akon paghukom matarong tungod kay wala ako nagahimo sang akon gusto, kundi ang gusto sang nagpadala sa akon.

³¹ Karon, kon ako lang gid ang nagasugid parte sa akon kaugalingon makaduda kamo sa akon ginahambal.

³² Pero may isa nga nagapamatuod parte sa akon, kag nahibaluan ko nga ang iya ginahambal masaligan.

³³ Nagpamatuod man si Juan *nga manugbautiso* parte sa akon. Indi bala may mga ginsugo kamo kay Juan para pamangkuton siya? Kag nagsugid siya sang matuod.

³⁴ Kon sa bagay wala ako nagakinahanglan sang pagpamatuod sang tawo *parte sa akon*. Ginasambit ko lang si Juan para *magtuo* kamo *sa akon kag* maluwas.

³⁵ Ang halimbawa ni Juan pareho sang suga nga nagasiga kag nagasanag; kag indi bala nalipay kamo, bisan dali lang, sa iya mga ginpasanag sa inyo?

³⁶ Pero may nagapamatuod pa gid parte sa akon nga sobra pa kay Juan. Ini wala sing iban kundi ang mga butang nga ginahimo ko nga ginapahimo sang Amay sa akon. Nagapamatuod ini nga ang Amay amo ang nagpadala sa akon.

³⁷ Kag ang Amay nga nagpadala sa akon amo man mismo ang nagpamatuod parte sa akon. Pero wala gid ninyo siya nakita ukon nabatian nga nagahambal,

³⁸ kag wala man ninyo ginbaton ang iya pulong, tungod kay wala kamo nagapati sa akon nga iya ginpadala.

³⁹ Ginatun-an ninyo sing maayo ang Kasulatan kay nahahunahuna kamo nga sa sini nga paagi maangkon ninyo ang kabuhi nga wala sing katapusan. Ang Kasulatan mismo nagapamatuod parte sa akon.

⁴⁰ Pero indi man gihapon kamo magpalapit sa akon para maangkon ninyo ang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

⁴¹ “Wala ko ginapangita nga dayawon ako sang mga tawo.

⁴² Kilala ko gid kamo kag nahibaluan ko nga sa inyo mga tagipusuon wala kamo sing paghigugma sa Dios.

⁴³ Nagkadto ako diri nga may awtoridad halin sa Amay, pero wala kamo nagabaton sa akon. Pero kon may iban nga mag-abot nga nagagamit sang iya kaugalingon nga awtoridad, amo ang inyo batunon.

⁴⁴ Paano ang inyo pagtuo sa akon kon ang pagdayaw sang inyo mga kapareho amo lang ang inyo ginapangita kag wala ninyo ginapangita ang pagdayaw nga halin sa Dios, nga amo lang ang matuod nga Dios?

⁴⁵ Indi kamo maghunahuna nga ako ang magaakusar sa inyo sa Amay. Si Moises mismo nga inyo ginasaligan amo ang magaakusar sa inyo.

⁴⁶ Kon matuod nga nagapati kamo kay Moises, kuntani magpati man kamo sa akon, tungod nga si Moises mismo nagsulat parte sa akon.

⁴⁷ Pero tungod kay wala kamo nagapati sa iya mga ginsulat, amo ina nga indi man kamo magpati sa akon ginasiling sa inyo.”

6

Ginpakaon ni Jesus ang Lima 5,000 ka Tawo
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17)

¹ Pagkatapos sadto, nagtabok liwat si Jesus sa Dagat sang Galilea nga ginatawag man nga Dagat sang Tiberias.

² Madamo nga tawo ang nagsulunod sa iya, tungod kay nakita nila ang iya mga ginpanghimo nga mga milagro sa iya pagpang-ayo sang mga masakiton.

³ Nagtaklad si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa bukid kag didto nagpungko.

⁴ (Malapit na lang sadto ang piesta sang mga Judio nga ginatawag Piesta sang Paglabay sang Anghel.)

⁵ Pagtan-aw ni Jesus, nakita niya nga madamo nga tawo ang nagapalapit sa iya. Gani nagsiling siya kay Felipe, “Sa diin bala kita makabakal sang pagkaon* para makakaon ini nga mga tawo?”

⁶ (Amo ini ang iya pamangkot tungod kay gusto niya nga tilawan si Felipe. Pero sa pagkamatuod, may plano na siya nga daan kon ano ang iya himuon.)

⁷ Nagsiling si Felipe sa iya, “Sa kadamuon sang mga tawo nga ini, bisan gamay lang ang aton ihatag, ang walo ka bulan nga suweldo sang isa ka tawo kulang pa nga ibakal sang ila pagkaon.”

⁸ Pero nagsiling ang utod ni Simon Pedro nga si Andres nga isa man sa mga sumulunod ni Jesus,

⁹ “May bata diri nga lalaki nga may lima ka tinapay† nga barley kag duha ka isda. Pero ano ang pulos sini sa amo nga kadamuon sang mga tawo?”

¹⁰ Nagsiling si Jesus, “Papungkua ninyo ang mga tawo.” Kag ginpapungko nila sila, kay hila munon man ato nga lugar. Ang mga lalaki lang mga 5,000 nga daan.

* 6:5 *pagkaon*: sa literal, *tinapay*. Amo man sa bersikulo 7. Tan-awa ang footnote sa bersikulo 9. † 6:9 *tinapay*: Ang tinapay sa ila nga kultura amo ang pinakapagkaon nila pareho sang kan-on sa aton nga kultura.

¹¹ Pagkatapos ginkuha ni Jesus ang tinapay kag nagpasalamat sa Dios, kag ginpanagtag niya ini sa mga tawo nga nagapungko didto. Amo man ang iya ginhimo sa isda, kag nabusog sila tanan.

¹² Pagkatapos nila kaon, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Tipuna ninyo ang mga nabilin para wala gid sing may mausik."

¹³ Gani gintipon nila ang tanan nga nabilin. Kag halin sa lima ka tinapay nga barley nga ginpakaon sa mga tawo, nakapuno pa sila sang dose ka alat.

¹⁴ Pagkakita sang mga tawo sadto nga milagro nga ginhimo ni Jesus, nagsiling sila, "Amo na gid ini matuod ang Propeta nga aton ginahulat nga magaabot diri sa kalibutan!"

¹⁵ Nakahibalo na nga daan si Jesus nga may tuyo sila nga kuhaon siya kag piliton nga mangin hari nila. Gani naghalin siya didto kag nagtaklad balik sa bukid nga siya lang.

Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig

(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

¹⁶ Sang sirom na, nagdulhog sa baybay ang iya mga sumulunod

¹⁷ kag nagsakay sa sakayan. Gab-i na, pero wala pa makabalik si Jesus didto sa ila. Gani nag-umpisa na lang sila nga magtabok pabalik sa Capernaum.

¹⁸ Samtang nagatabok sila, hinali lang nga nagbaskog ang hangin kag nagdalagko ang mga balod.

¹⁹ Pagkaantad nila sing mga lima ukon anom ka kilometro, nakita nila si Jesus nga nagalakat sa ibabaw sang tubig pakadto sa ila sakayan, kag hinadlukan sila.

²⁰ Pero nagsiling si Jesus sa ila, "Indi kamo magkahadlok, ako ini!"

²¹ Gani ginpasakay nila siya. Pagkasakay ni Jesus, nakaabot sila dayon sa ila kaladtuan.

Ginpangita sang mga Tawo si Jesus

²²⁻²³ Sang sunod nga adlaw, ang mga tawo wala pa gid naghalin didto sa lugar nga ginpakaunan sa ila sang Ginoo sang tinapay nga iya ginpasalamatan sa Dios. Nahibaluan nila nga sang gab-i nga nagligad may isa lang ka sakayan, kag amo ato ang ginsakyan sang mga sumulunod ni Jesus. Nahibaluan man nila nga si Jesus wala nagsakay upod sa iya mga sumulunod. Karon, may nag-abot didto nga mga sakayan nga halin sa Tiberias.

²⁴ Gani pagkahibalo sang mga tawo nga wala na didto si Jesus kag ang iya mga sumulunod, nagsakay sila sa mga sakayan kag nagpa-Capernaum para pangitaon si Jesus.

Ang Tinapay nga Nagahatag sang Kabuhi

25 Pag-abot nila didto sa Capernaum nakita nila si Jesus. Nagsiling sila, “Manunudlo, san-o ka pa diri?”

26 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ginapangita ninyo ako indi tungod sa mga milagro nga inyo nakita, kundi tungod kay ginpakaon ko kamo sang tinapay kag nabusog kamo.

27 Pero indi kamo magpangabudlay para sa pagkaon nga madunot man lang, kundi *magpangabudlay kamo* para sa pagkaon nga nagapadayon hasta san-o, nga nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan. *Ako nga* Anak sang Tawo amo ang magahatag sa inyo sini nga pagkaon, kay ako ang ginhatagan sang Dios nga Amay sang awtoridad nga maghatag sini.”

28 Gani nagpamangkot sila sa iya, “Ti ano ang dapat namon nga himuon para masunod namon ang gusto nga ipahimo sang Dios?”

29 Nagsabat si Jesus, “Ang gusto sang Dios nga inyo himuon amo ini: magtuo kamo sa akon nga iya ginpadala.”

30 Nagsiling man sila, “Ti, ano nga milagro ang imo mapakita sa amon para magtuo kami sa imo?”

31 Sadto anay ang aton mga katigulangan nagkaon sang manna sang didto pa sila sa kamingawan. Kay nagsiling ang Kasulatan nga ginhatagan sila ni Moises sang tinapay nga halin sa langit.”[‡]

32 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga indi si Moises ang naghatag sang tinapay nga halin sa langit kundi ang akon Amay. Kag siya amo man ang nagahatag sa inyo sang matuod nga tinapay nga halin sa langit.

33 Kay ang tinapay nga ginahatag sang Dios wala sing iban kundi siya nga naghalin sa langit kag nagahatag sang kabuhi sa *mga tawo diri sa* kalibutan.”

34 Nagsiling dayon ang mga tawo, “Ti, sir, hatagi man kami permi sina nga tinapay nga imo ginasiling.”

35 Nagsiling si Jesus, “Ako amo ang tinapay[§] nga nagahatag sang kabuhi. Ang nagapalapit sa akon kag nagatuo indi na gid paggutumon ukon pag-uhawon.

36 “Pero pareho bala sang ginsiling ko anay sa inyo, indi gihapon kamo magtuo sa akon bisan nakita na ninyo *ang mga milagro nga akon ginhimo*.*

37 Ang tanan nga tawo nga ginahatag sang Amay sa akon magapalapit sa akon, kag ang mga nagapalapit sa akon indi

[‡] 6:31 Exo. 16:4; Neh. 9:15; Sal. 78:24 § 6:35 *tinapay*: ukon, *pagkaon* * 6:36 *bisan nakita na ninyo...ginhimo*: sa iban nga mga teksto, *bisan nakita na ninyo ako*

ko gid pagsikwayon.

³⁸ Kay nagkadto ako diri halin sa langit indi para tumanon ko ang akon kaugalingon nga kabubut-on, kundi para tumanon ko ang kabubut-on sang Amay nga nagpadala sa akon.

³⁹ Kag ang kabubut-on sang nagpadala sa akon amo ini: nga indi ko pagpabay-an nga mawala ang bisan isa ka tawo nga iya gintugyan sa akon, kundi nga banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw.

⁴⁰ Kay amo ini ang gusto sang akon Amay: nga ang tanan nga nagakilala kag nagatuo sa *akon nga iya* Anak makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw.”

⁴¹ Karon, nagkulumuron ang mga Judio kontra kay Jesus, kay nagsiling siya nga siya amo ang tinapay nga naghalin sa langit.

⁴² Nagsiling sila, “Si Jesus man lang ina nga anak ni Jose. Ngaa nagsiling siya nga halin siya sa langit, kay kilala ta man gani ang iya amay kag iloy?”

⁴³ Ginsabat sila ni Jesus, “Indi kamo magsagi kumod dira.

⁴⁴ Wala sing tawo nga makapalapit sa akon kon indi pagtan-dugon ang iya tagipusuon sang Amay nga nagpadala sa akon. Kag ang mga tawo nga magpalapit sa akon banhawon ko sa katapusan nga adlaw.

⁴⁵ Nagsiling ang isa sa mga propeta, ‘Tudluan sila tanan sang Dios.’† Gani ang tanan nga nagapamati sa mga ginatudlo sang Amay magapalapit sa akon.

⁴⁶ Wala ini nagakahulugan nga may tawo na nga nakakita sa Amay. Ako nga naghalin sa Dios nga Amay amo gid lang ang nakakita sa iya.

⁴⁷ “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuo sa *akon* may kabuhi na nga wala sing katapusan,

⁴⁸ tungod kay ako amo ang tinapay nga nagahatag sang kabuhi.

⁴⁹ Ang inyo mga katigulangan nagkaon sang manna sang didto pa sila sa kamingawan, pero nagkalamatay gihapon sila.

⁵⁰ Pero may ara sang tinapay nga naghalin sa langit, kag ang bisan sin-o nga magkaon sini indi na mapatay.

⁵¹ Ako amo ang buhi nga tinapay nga naghalin sa langit. Ang bisan sin-o nga magkaon sa sini nga tinapay magakabuhi hasta san-o. Tungod kay ang tinapay nga akon ihatag sa iya wala sing iban kundi ang akon lawas. Ini nga lawas ihatag ko para makabaton ang *mga tawo diri sa kalibutan sang kabuhi nga wala sing katapusan.*”

† 6:45 Isa. 54:13

⁵² Nagbinaisay ang mga Judio *nga nagapamati kay Jesus*. Nagsiling sila, “Paano bala ang paghatag sang tawo nga ini sa aton sang iya lawas para kaunon ta?”

⁵³ Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasiling ko sa inyo nga kon indi kamo magkaon sang lawas sang Anak sang Tawo kag kon indi kamo mag-inom sang iya dugo, indi gid kamo makabaton sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.”

⁵⁴ Pero ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagainom sang akon dugo may kabuhi nga wala sing katapusan, kag banhawon ko siya sa katapusan nga adlaw.

⁵⁵ Kay ang akon lawas kag ang akon dugo amo ang matuod nga tinapay kag matuod nga ilimnon.[‡]

⁵⁶ Ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagainom sang akon dugo nagapabilin sa akon kag ako nagapabilin man sa iya.

⁵⁷ Ang *Dios nga* Amay nga nagpadala sa akon amo ang ginahalinan sang kabuhi, kag tungod sa iya nagakabuhi ako. Pareho man sini ang matabo sa mga nagakaon sa akon, magakabuhi man sila tungod sa akon.

⁵⁸ Ako ang tinapay nga naghalin sa langit. Indi ini pareho sa manna nga ginkaon sang inyo mga katigulangan, kay nagkalamatay gihapon sila. Ang nagakaon sang sini nga tinapay nga akon ginasiling sa inyo magakabuhi hasta san-o.”

⁵⁹ Ini nga mga butang ginahambal ni Jesus sang siya nagapanudlo didto sa simbahan sang mga Judio sa Capernaum.

Ang mga Pulong nga Nagahatag sang Kabuhi nga Wala sing Katapusan

⁶⁰ Madamo sa iya mga sumulunod ang nakabati sa iya gintudlo, kag nagsiling sila, “Tama kabudlay ining ginatudlo niya, sin-o bala ang makabaton sini?”

⁶¹ Bisan wala sing may nagsugid kay Jesus, nahibaluan niya nga ang iya mga sumulunod mismo nagakulumuron tungod sang iya pagpanudlo nga ato. Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Nasakitan bala kamo sa akon ginahambal?”

⁶² Ti paano na lang kon *ako nga* Anak sang Tawo makita ninyo nga nagsaka pabalik sa akon ginahalinan?

⁶³ Ang *Espiritu Santo* amo ang nagahatag sang kabuhi. Ang tawo indi makahimo sini. Ang akon mga ginahambal sa inyo halin sa *Espiritu Santo*, kag nagahatag sang kabuhi.

⁶⁴ Pero may ara sa inyo nga wala nagatuo sa akon.” (Nagsiling siya sini tungod kay nahibaluan na niya nga daan kon sin-

[‡] 6:55 *matuod nga tinapay kag matuod nga ilimnon* nga nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan.

o atong mga indi magatuo kag kon sin-o ang magatraidor sa iya.)

⁶⁵ Kag nagsiling pa gid siya, “Amo ini ang kabangdanan kon ngaa nagsiling ako sa inyo nga wala sing may makapalapit sa akon kon indi siya pagtugutan sang Amay.”

⁶⁶ Halin sadto, madamo sa mga sumulunod ni Jesus ang nagbiya sa iya kag wala na magsagi upod.

⁶⁷ Gani nagsiling si Jesus sa iya dose *ka apostoles*, “Ti, mabiya man bala kamo sa akon?”

⁶⁸ Nagsabat si Simon Pedro sa iya, “Ginoo, sa kay sin-o pa bala kami makadto? Ikaw lang ang may mensahi nga makahatag sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.”

⁶⁹ Nagatuo kami sa imo tungod kay nahibaluan namon nga ikaw amo gid ang Balaan nga ginpadala sang Dios.”

⁷⁰ Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi bala ginpili ko kamo nga dose? Pero ang isa sa inyo yawa!”[§]

⁷¹ Ang ginatumod ni Jesus amo si Judas nga anak ni Simon Iscariote.* Kay bisan tuod si Judas isa sa dose *ka apostoles*, pero siya amo ang magatraidor kay Jesus.

7

Si Jesus kag ang Iya mga Utod nga Lalaki

¹ Pagkatapos sadto, naglibot-libot si Jesus sa Galilea. Ginlikawan niya nga magkadto sa Judea tungod kay ang mga *lider sang mga* Judio nagtinguha sa pagpatay sa iya.

² Karon, sang malapit na ang piesta sang mga Judio nga ginatawag Piesta sang Pagpatindog sang mga Payag,

³ nagsiling ang mga utod ni Jesus sa iya, “Ngaa indi ka maghalin diri kag magkadto sa Judea para makita sang imo mga sumulunod ang mga milagro nga imo ginahimo?”

⁴ Kay wala sing tawo nga nagatago sang iya ginabuhat kon gusto siya makilala sang tanan. Gani kon nagahimo gid man ikaw sang mga milagro, ipakita mo na lang ini sa tanan!”

⁵ (Amo ini ang ginhambal sang mga utod ni Jesus kay bisan gani sila wala man nagtuo sa iya.)

⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Kamo puwede maghimo sang inyo gusto bisan ano nga oras, pero kon sa akon, indi pa ini ang husto nga tion nga himuon ko ang dapat ko nga himuon.

⁷ Kamo indi pagdumtan sang *mga tawo sang* kalibutan, pero ako ginadumtan nila kay ginabuyagyag ko ang ila malain nga mga ginahimo.

[§] 6:70 yawa: buot silingon, *gin-usar sang yawa* * 6:71 Simon Iscariote: Indi apelyido ni Simon ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Simon nga taga-Keriot*.

⁸ Kamo lang ang magpamiesta. Pero indi lang ako kay wala pa mag-abot ang akon tiyempo.”

⁹ Pagkahambal niya sini sa ila nagpabilin siya sa Galilea.

Nagkadto si Jesus sa Piesta

¹⁰ Pagkahalin sang mga utod ni Jesus para magpamiesta, nagsunod man si Jesus sa ila. Wala siya mag-upod sa kadam-an tungod kay indi niya gusto nga mahibaluhan sang mga tawo nga didto siya.

¹¹ Didto sa piesta, ginpangita siya sang mga *lider sang mga* Judio. Nagsiling sila, “Diin bala siya?”

¹² Naghinuring-huring ang mga tawo parte sa iya. Ang iban nagsiling, “Maayo siya nga tawo.” Pero may iban man nga nagsiling, “Indi ina matuod, kay ginatunto lang niya ang mga tawo.”

¹³ Pero sekreto gid lang ang ila pag-estorya parte sa iya, kay nahadlok sila sa mga *lider sang mga* Judio.

¹⁴ Sang nagatunga-tunga na ang piesta, nagkadto si Jesus sa templo kag nagpanudlo.

¹⁵ Natingala gid ang mga *lider sang mga* Judio. Siling nila, “Sa diin bala nakakuha sang kaalam ang tawo nga ini? Wala gani siya nakaeskwela.”*

¹⁶ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga ginatudlo ko sa inyo wala naghalin sa akon, kundi naghalin sa Amay nga nagpadala sa akon.

¹⁷ Ang bisan sin-o nga gusto magtuman sang kabubut-on sang Dios, makahibalo kon ining akon ginatudlo halin sa Dios ukon akon-akon lang.

¹⁸ Ang tawo nga nagatudlo sa iya kaugalingon nga kaalam nagapadungog sa iya lang kaugalingon. Pero ang nagapadungog sa nagpadala sa iya, amo ang mapatihan kag wala sing kalautan sa iya.

¹⁹ Indi bala nga ginhatag sa inyo ni Moises ang Kasuguan? Pero wala gid sing bisan isa sa inyo nga nagatuman sang Kasuguan, tungod kay kon nagatuman kamo, ngaa gusto ninyo ako nga patyon?”

²⁰ Nagsiling ang mga tawo, “Ginagamhan ka siguro sang demonyo! Ngaa, sin-o bala ang gusto magpatay sa imo?”

²¹ Nagsiling si Jesus, “Natingala kamo tungod kay may tawo ako nga gin-ayo sa Adlaw nga Inugpahuway.

²² *Pero hunahunaa bala ninyo:* gintudluan kamo ni Moises nga dapat tulion ninyo ang inyo mga kabataan. (Kon sa bagay ini wala nag-umpisa kay Moises kundi sa inyo mga

* **7:15** *Wala gani siya nakaeskwela:* siguro ang buot silingon, wala siya nakaeskwela para mangin isa ka manunudlo.

katigulangan sang una pa gid). Gani ginatuli ninyo sila bisan Adlaw nga Inugpahuway.

²³ Kon ginatuli gani ninyo ang bata sa Adlaw nga Inugpahuway para indi ninyo malapas ang Kasuguan ni Moises,[†] ti ngaa bala nangakig kamo sa akon tungod nga gin-ayo ko ang isa ka tawo sa Adlaw nga Inugpahuway?

²⁴ Indi kamo magsiling nga ang ginahimo sang tawo malain kon wala kamo makausisa. Usisaa ninyo anay siya para mahibaluan ninyo kon ano ang husto.”

Nagahunahuna ang mga Tawo Kon si Jesus amo na ang Cristo

²⁵ May mga taga-Jerusalem nga nagsiling, “Indi bala amo ini ang tawo nga ginahingabot sang aton mga lider nga patyon?

²⁶ Pero ari siya nagahambal sa mga tawo, kag ang aton mga lider wala man lang nagahambal kontra sa iya. Basi kon nahibaluan na gid man nila nga siya amo ang Cristo.

²⁷ Pero nahibaluan ta gid kon diin naghalin ang tawo nga ini. Pero kon ang Cristo na ang mag-abot wala sing may makahibalo kon diin siya maghalin.”

²⁸ Gintuduhan dayon ni Jesus ang iya tingog didto sa templo. Nagsiling siya, “Ti ano, nakilala na ninyo kon sin-o gid ako, kag kon diin ako naghalin? Sa matuod lang, wala ako nagkadto diri sa kalibutan suno sa akon kaugalingon nga gusto, kundi ang matuod nga Dios amo ang nagpadala sa akon. Wala ninyo siya makilala.

²⁹ Pero ako ya, kilala ko siya, tungod kay didto ako naghalin sa iya, kag siya mismo ang nagpadala sa akon.”

³⁰ Tungod sa sining ginhambal ni Jesus, dakpon na siya kuntani sang mga lider sang mga Judio. Pero wala sing may nagdakop sa iya, kay wala pa mag-abot ang iya tion.[‡]

³¹ Sa pihak sina, madamo pa gid sa mga tawo ang nagtuo sa iya. Nagsiling sila, “Siya na gid siguro ang Cristo, kay wala sing may makadaog sa iya sa mga milagro nga iya ginahimo.”

Ginsugo ang mga Guwardya sa Pagdakop kay Jesus

³² Nabatian sang mga Pariseo ang mga hinuring-huring sang mga tawo parte kay Jesus, gani sila kag ang mga manugdumala nga mga pari nagsugo sa mga guwardya sang templo nga dakpon si Jesus.

[†] **7:23** Suno sa Kasuguan ni Moises, dapat tulion sang mga Judio ang ila mga bata sa ikawalo nga adlaw halin sang ila pagkatawo. Ginatuli nila sila bisan pa nga ang ikawalo nga adlaw nagtupa sa Adlaw nga Inugpahuway. [‡] **7:30** ang iya tion: buot silingon, ang kabubut-on sang Dios

33 Nagsiling si Jesus, “Malip-ot na lang ang tion nga magpakig-upod ako sa inyo tungod kay magabalik na ako sa nagpadala sa akon.

34 Pangitaon ninyo ako, pero indi na ninyo ako makita, tungod kay indi kamo makakadto sa akon kaladtuan.”

35 Nagpinamangkutanay ang mga *lider sang mga* Judio, “Sa diin bala siya makadto nga indi ta siya makita? Ano, makadto bala siya sa mga siyudad sang mga Griego (nga sa diin ang iban nga mga Judio naglalapta) para magpanudlo sa mga Griego?

36 Kay ngaa nagasiling siya nga ‘Pangitaon ninyo ako, pero indi na ninyo ako makita, tungod kay indi kamo makakadto sa akon kaladtuan?’”

Ang Tubig nga Nagahatag sang Kabuhi

37 Karon, nag-abot ang katapusan nga adlaw sang piesta. Amo ini ang pinakaimportante nga adlaw sang piesta. Sa sadto nga adlaw nagtindog si Jesus kag naghambal sing mabaskog, “Ang bisan sin-o nga ginauhaw magpalapit sa akon kag mag-inom.

38 Kay nagasiling ang Kasulatan nga ang bisan sin-o nga magtuo sa akon, magailig halin sa iya tagipusuon ang tubig nga nagahatag sang kabuhi.”

39 (Ang buot silingon ni Jesus sa tubig nga nagahatag sang kabuhi amo ang Espiritu *Santo* nga madali na lang ihatag sa mga tawo nga nagatuo sa iya. Sadto nga tiyempo wala pa mahatag ang Espiritu *Santo*, tungod kay wala pa makabalik si Jesus sa langit.)

Lain-lain ang Pagpati sang mga Tawo Parte kay Jesus

40 Madamo sa mga tawo ang nakabati sang ginhambal ni Jesus, kag nagsiling ang iban, “Ini nga tawo amo na gid ang Propeta *nga aton ginapaabot*.”

41 Nagsiling man ang iban, “Amo na ini ang Cristo!” Pero nagsiling pa gid ang iban, “Indi, kay indi mahimo nga ang Cristo magahalin sa Galilea.

42 Indi bala nagasiling ang Kasulatan nga ang Cristo magahalin sa kaliwat ni David, kag matawo sa Betlehem, ang baryo nga ginhalinan ni David?”

43 Gani lain-lain ang pagpati sang mga tawo parte kay Jesus.

44 Ang iban didto gusto magdakop sa iya, pero wala gid sing may nagpangisog sa pagdakop sa iya.

Indi Magtuo kay Jesus ang mga Lider sang mga Judio

45 Karon, nagbalik ang mga guwardya sang templo sa mga manugdumala nga mga pari kag mga Pariseo nga nagsugo sa ila para dakpon si Jesus. Pag-abot sang mga guwardya,

nagsiling dayon ang nagsugo sa ila, “Ngaa wala ninyo siya pagdakpa kag dal-on diri?”

⁴⁶ Nagsiling ang mga guwardya, “Karon pa gid lang kami nakabati sang tawo nga nagahambal pareho sadto.”

⁴⁷ Nagsiling ang mga Pariseo, “Ang buot ninyo silingon pati kamo natunto man niya?

⁴⁸ May nakita bala kamo nga mga Pariseo kag mga manug-dumala nga nagatuo sa iya?

⁴⁹ Wala gid! Ang mga tawo lang gid nga wala kahibalo sang Kasuguan *ni Moises* ang nagatuo sa iya. Pakamalauton gid sila sang Dios.”

⁵⁰ Ang isa sini sa ila nga mga Pariseo amo si Nicodemus. Amo ini siya ang tawo nga nagpakigkita anay kay Jesus.

⁵¹ Nagsiling siya sa iya mga kaupod, “Indi bala nga kontra sa aton kasuguan ang pagsentensya sa tawo nga wala ta pa nabatian sa iya mismo kon ano ang iya ginhimo?”

⁵² Nagsiling sila kay Nicodemus, “Ano, daw sa taga-Galilea ka man. Usisaa bala *ang Kasulatan* kag makita mo nga wala gid sing propeta sang Dios nga magahalin sa Galilea.”

⁵³ Pagkatapos sadto nagpalauli sila tanan. §

8

Ang Babayi nga Nadakpan nga Nagpanginlalaki

¹ Nagkadto si Jesus sa Bukid sang mga Olibo.

² Sang kaagahon, nagbalik siya liwat sa templo. Madamo nga tawo ang nagtilipon didto sa iya. Gani nagpungko siya kag nagpanudlo sa ila.

³ Karon, ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga Pariseo nagdala didto kay Jesus sang isa ka babayi nga nadakpan nga nagapanginlalaki, kag ginpatindog nila siya sa atubangan sang tanan nga tawo.

⁴ Nagsiling sila dayon kay Jesus, “Manunudlo, nadakpan ang ini nga babayi sa akto mismo nga nagapanginlalaki.

⁵ Suno sa Kasuguan ni Moises, ang pareho sini nga klase sang babayi dapat batuhon hasta mapatay. Ti, ano sa imo?”

⁶ Amo ato ang ila pamangkot tungod kay ginatilawan lang nila si Jesus, para kon magsala siya sa iya sabat may iakusar sila kontra sa iya. Pero ang ginhimo ni Jesus, nagduko siya kag nagsulat sa duta paagi sa iya tudlo.

§ 7:53 Ang mga daan kag masaligan nga mga kopya sang orihinal nga teksto wala sang Juan 7:53-8:11. May pila ka kopya nga may ara sang sini nga mga bersikulo, ukon parte lang sang sini nga mga bersikulo, pagkatapos sang Juan 7:36, Juan 21:25, Luc. 21:38 ukon Luc. 24:53.

⁷ Pero tungod kay sige gihapon ang ila pamangkot sa iya, nagtindog si Jesus kag nagsiling sa ila, “Kon sin-o sa inyo ang wala sing sala amo ang mag-una haboy sa iya sing bato.”

⁸ Pagkatapos niya hambal sadto, nagpungko siya kag nagduko, kag nagsulat liwat sa duta.

⁹ Pagkabati sadto sang mga manunudlo sang Kasuguan kag sang mga Pariseo, isa-isa sila nga naghalin umpisa sa mga tigulang, hasta nga si Jesus na lang ang nabilin kag ang babayi nga nagatindog pa didto.

¹⁰ Nagtindog si Jesus kag nagsiling sa babayi, “Ti diin na sila? Wala gid sing may nagsentensya sa imo?”

¹¹ Nagsiling ang babayi, “Wala gid, sir.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako wala man nagasentensya sa imo. Magpuli ka na, pero indi ka na magpakasala liwat.”

Si Jesus amo ang Suga sang mga Tawo sa Kalibutan

¹² Nagsiling liwat si Jesus sa mga tawo, “Ako ang suga sang mga tawo sa kalibutan. Ang nagasunod sa akon, indi na magakabuhi sa kadulom, kundi masanagan siya sang suga nga nagahatag sang kabuhi.”

¹³ Pagkabati sadto sang mga Pariseo, nagsiling sila, “Ikaw man lang ang nagasugid parte sa imo kaugalingon, gani indi ka mapatihan.”

¹⁴ Nagsiling si Jesus sa ila, “Bisan tuod nga nagasugid ako parte sa akon kaugalingon, ang akon ginasugid matuod, tungod kay nahibaluan ko kon diin ako naghalin kag kon diin ako makadto. Pero kamo wala kahibalo kon diin ako naghalin kag kon diin ako makadto.

¹⁵ Ang inyo pagsentensya indi masaligan tungod kay ina suno gid lang sa hunahuna sang tawo. Pero ako wala nagasentensya kay bisan sin-o.

¹⁶ Kag kon magsentensya gid man ako, ang akon sentensya husto, tungod kay indi lang ako ang magasentensya kundi duha kami, ako kag ang Amay nga nagpadala sa akon.

¹⁷ Indi bala nasulat sa inyo Kasuguan nga kon magsinanto ang sugid sang duha ka tawo, ang ila sugid matuod?

¹⁸ Ako nagapamatuod parte sa akon kaugalingon kag ang Amay nga nagpadala sa akon nagapamatuod man parte sa akon.”

¹⁹ Nagsiling ang mga Pariseo sa iya, “Ti, sa diin bala ang imo amay?” Nagsiling si Jesus, “Wala kamo makakilala sa akon ukon sa akon Amay. Kon nakilala kuntani ninyo ako, makilala man ninyo ang akon Amay.”

²⁰ Ini tanan ginhambal ni Jesus sang nagatudlo siya sa templo, malapit sa ginabutangan sang kuwarta. Pero wala sing may nagdakop sa iya, kay wala pa mag-abot ang iya tion.

Si Jesus Indi Taga-diri sa Kalibutan

²¹ Nagsiling liwat si Jesus sa mga lider sang mga Judio, “Malakat ako, kag pangitaon ninyo ako, pero magakalamatay lang kamo nga nagapadayon sa pagpakasala. Kag indi kamo makakadto sa akon kaladtuan.”

²² Gani nagpinamangkutanay sila,* “Ano bala ang buot niya silingon nga kita kuno indi makakadto sa iya kaladtuan? Ano, mahikog bala siya?”

²³ Nagsiling si Jesus sa ila, “Kamo kalibutanon, pero ako langitnon. Kamo iya sang kalibutan, pero ako ya indi.

²⁴ Amo ina nga nagsiling ako sa inyo nga magakalamatay lang kamo nga wala mapatawad ang inyo mga sala. Kay kon indi kamo magtuo nga ako amo ang Cristo, sigurado gid nga magakalamatay lang kamo nga nagapadayon sa pagpakasala.”

²⁵ Nagsiling sila, “Ngaa, sin-o ka gid bala?” Nagsiling si Jesus, “Indi bala ginsugiran ko na kamo halin pa sang una kon sin-o gid ako?”

²⁶ Madamo ang akon inugsentensya kontra sa inyo mga ginahimo. Sa pagkamatuod, ang mga butang nga akon ginagusgid sa mga tawo amo lang ang mga butang nga ginapahambal sa akon sang nagpadala sa akon. Kag ang tanan nga iya ginagusgid matuod.”

²⁷ Wala sila makaintiendi nga naghambal siya sa ila parte sa Amay.

²⁸ Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Kon ibayaw† na ninyo *ako nga Anak sang Tawo*, mahibaluan na ninyo nga ako gali amo *ang Cristo*. Sa sina nga tion mahibaluan man ninyo nga ang tanan nga akon ginahimo kag ginagusgid wala sing iban kundi ang mga butang nga ginapahimo kag ginapasugid sa akon sang Amay.

²⁹ Ang nagpadala sa akon nagaupod permi sa akon kag wala niya gid ako ginapabay-an, tungod kay kon ano ang iya gusto amo man ang akon ginahimo.”

³⁰ Pagkabati sang mga tawo sa sining mga ginhambal ni Jesus, madamo sa ila ang nagtuo sa iya.

Ang Kamatuoran nga Nagahilway sa Tawo

³¹ Karon, nagsiling si Jesus sa mga Judio nga nagtuo sa iya, “Kon padayon kamo nga nagatuman sa akon mga ginatudlo, matuod gid nga kamo akon mga sumulunod.

³² Mahibaluan ninyo ang kamatuoran kag ang kamatuoran amo ang magahilway sa inyo.”

* **8:22** *sila*: sa literal, *ang mga Judio* † **8:28** *ibayaw*: buot silingon, *ilansang sa krus*

³³ Nagsiling sila sa iya, “Mga kaliwat kami ni Abraham, kag wala pa gid sing may nakaulipon sa amon. Ngaa nagsiling ka nga mahilway kami?”

³⁴ Nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang bisan sin-o nga nagapakasala, ulipon sang sala.

³⁵ Ang isa ka ulipon umalagi lang sa panimalay, pero ang anak ya permanente.

³⁶ Gani kon ang Anak *sang Dios* amo ang magahilway sa inyo, mahilway gid kamo.

³⁷ Nahibaluan ko nga mga kaliwat kamo ni Abraham, pero ginatinguhaan ninyo nga patyon ako tungod kay indi kamo magbaton sang akon mga ginatudlo.

³⁸ Ginasugid ko sa inyo ang mga butang nga akon nakita sa Amay; pero kamo, ginahimo ninyo ang inyo nabatian sa inyo amay.”

³⁹ Nagsiling sila kay Jesus, “Ang amon amay amo si Abraham.” Nagsiling si Jesus, “Kon matuod nga mga kaliwat kamo ni Abraham, kuntani ginahimo ninyo ang *maayo pareho sang* iya mga ginhimo.

⁴⁰ Pero ang inyo ginahimo, ginatinguhaan ninyo nga patyon ako, bisan nagsugid man lang ako sa inyo sang kamatuoran nga akon nabatian halin sa Dios. Si Abraham wala gid nakahimo pareho sining inyo ginahimo.

⁴¹ Ang inyo ginahimo pareho man sa ginahimo sang inyo amay.” Nagsiling sila, “Indi kami mga anak sa guwa.[‡] Ang Dios amo ang amon Amay.”

⁴² Nagsiling si Jesus sa ila, “Kon matuod nga ang Dios amo ang inyo Amay, kuntani palanggaon ninyo ako, kay ako naghalin sa Dios. Wala ako nagkadto diri sa kalibutan sa akon lang luyag, kundi siya amo ang nagpadala sa akon.

⁴³ Indi ninyo maintiendiha ang akon mga ginahambal tungod kay indi kamo makaagwanta sa pagpamati sang akon pulong.

⁴⁴ Ang yawa amo ang inyo amay kag kon ano ang gusto sang inyo amay amo man ang inyo gusto nga himuon. Manugpatay siya sang tawo halin pa sang una. Wala sing pulos para sa iya ang kamatuoran tungod kay wala gid sing kamatuoran sa iya. Batasan niya ang magbutig, tungod kay butigon siya kag siya amo ang ginahalina sang tanan nga kabutigan.

⁴⁵ Pero ako, ang kamatuoran amo ang akon ginasugid sa inyo, kag amo ina nga indi kamo magpati sa akon.

⁴⁶ Sin-o bala sa inyo ang makapamatuod nga nakahimo ako sang sala? *Wala gid!* Ti ngaa indi kamo magpati sa akon kon nagsugid ako sang kamatuoran?

[‡] **8:41** *Indi kami mga anak sa guwa: buot silingon, Indi si Satanas ang amon amay*

⁴⁷ Ang mga tawo nga iya sang Dios nagapati sa pulong sang Dios. Pero tungod kay kamo indi iya sang Dios, amo ina nga indi kamo magpati sa akon.”

Si Jesus kag si Abraham

⁴⁸ Nagsabat kay Jesus ang mga *lider sang mga* Judio, “Matuod gali ang amon ginasiling nga ikaw isa ka Samariahanon, § kag ginagamhan sang demonyo.”

⁴⁹ Nagsiling si Jesus, “Wala ako ginagamhan sang demonyo. Ginapadunggan ko lang ang akon Amay, pero kamo, ginapakahuy-an ninyo ako.

⁵⁰ Wala ako nagahandom sang kadungganang para sa akon kaugalingon. Ang Amay amo ang nagahandom *nga padunggan ako sang mga tawo*, kag siya ang makahukom *kon matuod ang akon ginasugid*.

⁵¹ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang mga nagatuman sang akon mga pagpanudlo indi na mapatay hasta san-o.”

⁵² Nagsiling sa iya ang mga *lider sang mga* Judio, “Sigurado na gid kami nga ginagamhan ka sang demonyo. Bisan si Abraham napatay, kag ang mga propeta nagkalamatay man. Pero nagasiling ka nga ang nagatuman sang imo mga pagpanudlo indi na gid mapatay hasta san-o.

⁵³ Ano, mas maayo ka pa bala kay Abraham? Napatay gani siya. Kag ang mga propeta nagkalamatay man. Ngaa, sin-o ka gid haw?”

⁵⁴ Nagsiling si Jesus sa ila, “Kon ako lang gid ang magpadungog sa akon kaugalingon, wala ini sing pulos. Pero ang akon Amay amo gid ang nagapadungog sa akon. Siya amo ang inyo ginasiling nga inyo Dios.

⁵⁵ Ugaling wala ninyo siya makilala. Pero ako ya, kilala ko siya. Karon, kon magsiling ako nga wala ako makakilala sa iya, magaguwa nga butigon ako pareho sa inyo. Pero ang matuod, kilala ko gid siya kag ginatuman ko ang iya pulong.

⁵⁶ Nalipay gid ang inyo amay nga si Abraham nga makita niya ang akon tion. Kag nakita niya gani kag nalipay gid siya.”

⁵⁷ Nagsiling ang mga *lider sang mga* Judio sa iya, “Ti, paano ang imo pagkakita kay Abraham nga wala pa gani 50 ang imo edad?”

⁵⁸ Nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga sang wala pa matawo si Abraham, ara na ako nga daan.”

⁵⁹ Tungod sa sining ginhambal ni Jesus nagpulot sila sing bato para habuyon siya. Pero nagpanago* si Jesus kag naghalin sa templo.

§ 8:48 Samariahanon: Ini sila ginapakanubo sang mga Judio ang mga Samariahanon. Mga makasasala sila sa ila panulok. * 8:59 nagpanago: ukon, gintago

9

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga Natawo nga Bulag

¹ Samtang nagalakat sila ni Jesus, may nakita sila nga tawo nga bulag halin pa sang iya pagkatawo.

² Karon ginpamangkot si Jesus sang iya mga sumulunod, “Manunudlo, kay sin-o bala sala nga natawo siya nga bulag? Iya bala sala ukon sala sang iya mga ginikanaan?”

³ Nagsabat si Jesus, “Indi tungod sang iya sala ukon sang sala sang iya mga ginikanaan, kundi nabulag siya para makita sang mga tawo ang gahom sang Dios *paagi sa pag-ayo* sa iya.

⁴ Dapat himuon ta ang ginapahimo sang Dios nga nagpadala sa akon samtang adlaw pa. Kay magaabot ang gab-i nga indi ta na mahimo ang iya ginapahimo.

⁵ Samtang ari pa ako sa kalibutan ako ang suga nga naga-hatag sang kasanag sa mga tawo.”

⁶ Pagkahambal niya sadto nagdupla siya dayon sa duta. Ginmiksila niya ang dupla sa duta kag ginlamhit niya ini sa mga mata sang bulag.

⁷ Nagsiling siya dayon sa bulag, “Kadto ka sa palaligusan sa Siloam kag magpanghilam-os didto.” (Ang buot silingon sang Siloam “Ginpadala.”) Gani nagkadto ang bulag sa Siloam kag nagpanghilam-os. Pagkatapos nagbalik siya dayon nga nakakita na.

⁸ Nagsiling ang iya mga kasilingan kag ang mga tawo nga nakakita anay sa iya nga nagapakilimos, “Indi bala nga ang ina nga tawo amo anay ang nagasagi pungko nga nagapakilimos?”

⁹ Nagsiling ang iban, “Amo ina siya!” Pero may iban nga nagsiling, “Indi ina siya! Kundi pareho lang sila sing hitsura.” Gani ang tawo mismo nagsiling, “Ako gid ang tawo nga inyo ginasiling.”

¹⁰ Gani ginpamangkot nila siya, “Paano bala nga makakita ka na subong?”

¹¹ Nagsiling siya, “Ang tawo nga ginatawag nga si Jesus naghimo sang lunang.* Pagkatapos ginlamhit niya ini sa akon mga mata kag ginsilingan niya ako dayon nga magkadto sa palaligusan sa Siloam kag magpanghilam-os. Gani nagkadto ako didto kag pagkatapos ko panghilam-os, nakakita na ako.”

¹² Ginpamangkot nila siya kon diin na ang tawo nga nag-ayo sa iya. Nagsiling siya, “Ambot, wala ako kahibalo.”

Gin-imbistigar sang mga Pariseo ang Tawo nga Gin-ayo

¹³ Gindala nila dayon sa mga Pariseo ang ato nga tawo, nga sadto anay bulag.

* **9:11** *lunang*: sa iban nga Bisaya, *lutak*

¹⁴ Adlaw sadto nga Inugpahuway sang pagmiksila ni Jesus sang duta kag sang pag-ayo niya sa mata sang tawo nga bulag.

¹⁵ Gani ginpamangkot man siya sang mga Pariseo kon paano nga makakita na siya. Kag ginsugiran niya sila, “Ginlamhitan ni Jesus sing lunang ang akon mga mata kag pagkatapos nagpanghilam-os ako, kag subong makakita na ako.”

¹⁶ May mga Pariseo nga nagsiling, “Ang tawo nga naghimo sini indi halin sa Dios, tungod kay wala siya nagatuman sang kasuguan parte sa Adlaw nga Inugpahuway.” Pero nagsiling ang iban, “Kon siya tawo nga makasasala indi siya makahimo sang mga milagro nga pareho sini.” Gani nagbinahin-bahin sila.

¹⁷ Nagpamangkot pa gid liwat ang mga Pariseo sa tawo nga sadto anay bulag, “Siling mo gin-ayo ka niya, ti karon, ano ang masiling mo parte sa iya?” Nagsiling siya, “Kon sa akon lang, isa siya ka propeta.”

¹⁸ Pero indi magpati ang mga *lider sang mga* Judio nga bulag siya anay kag subong makakita na, gani ginpatawag nila ang iya mga ginikanan.

¹⁹ Pagkatapos ginpamangkot nila sila, “Inyo bala anak ini? Matuod gid man bala nga natawo siya nga bulag? Ngaa makakita na siya subong?”

²⁰ Nagsabat ang iya mga ginikanan, “Kilala namon nga siya amon anak kag matuod nga natawo siya nga bulag.

²¹ Pero kon paano nga makakita na siya kag kon sin-o ang nag-ayo sang iya mga mata, ina ang wala namon mahibalui. Pamangkuta ninyo siya kay may buot naman na siya kag sarang makasabat para sa iya kaugalingon.”

²² Amo sadto ang sabat sang iya mga ginikanan tungod kay nahadlok sila sa mga *lider sang mga* Judio. Kay ang ini nga mga *lider* nagsugtanay na nga daan nga ang bisan sin-o nga magkilala kay Jesus nga siya amo ang Cristo indi na nila pagpasudlon sa ila simbahan.

²³ Amo gani nga ang iya mga ginikanan nagsiling, “Pamangkuta ninyo siya kay may buot naman na siya.”

²⁴ Gani gintawag nila liwat ang tawo nga sadto anay bulag kag ginsilingan, “Padunggi ang Dios *paagi sa pagsugid sang matuod parte sadto nga tawo*. Kon sa amon lang, nahibalan namon nga siya makasasala.”

²⁵ Nagsabat ang tawo, “Wala ako kahibalo kon makasasala siya ukon indi. Basta nahibalan ko nga sang una bulag ako pero subong makakita na.”

²⁶ Nagpamangkot naman sila, “Ano bala ang iya ginhimo sa imo? Paano niya gin-ayo ang imo mga mata?”

27 Nagsabat siya, “Indi bala nga ginsugiran ko na kamo? Pero indi kamo magpati. Ti ngaa nagapamangkot pa kamo liwat? Ano, gusto man bala ninyo nga mangin iya mga sumulunod?”

28 Gani nangakig sila kag ginbuyayaw nila siya kag ginsilingan, “Ikaw iya nga sumulunod, pero kami mga sumulunod ni Moises.

29 Nahibaluan namon nga nagpakighambal ang Dios kay Moises sang una, pero kon parte sa tawo nga ina, wala gani kami kahibalo kon diin siya naghalin!”

30 Nagsabat dayon ang tawo, “Katingalahan! Siya ang nag-ayo sa akon, pagkatapos nagasiling kamo nga wala kamo kahibalo kon sa diin siya naghalin.

31 Nahibaluan ta nga wala nagasabat ang Dios sa mga makasasala. Pero ginasabat niya ang mga tawo nga nagatahod sa iya kag nagatuman sang iya kabubut-on.

32 Halin sang una wala pa gid kita makabati nga may tawo nga nag-ayo sang mata sang isa ka tawo nga bulag halin sang iya pagkatawo.

33 Kon indi siya naghalin sa Dios, indi siya kuntani makahimo sing pareho sini.”

34 Nagsabat ang mga lider sang mga Judio, “Natawo ka kag nagdako sa sala, kag karon tudluan mo pa kami?” Kag ginsilingan nila siya nga indi na siya pagtugutan nga magsulod sa *ila mga simbahan*.

Ang Espiritual nga Pagkabulag

35 Karon, nabalitaan ni Jesus nga indi na nila pagpasudlon sa *ila mga simbahan* ang tawo nga sadto anay bulag. Gani ginpangita niya ang tawo. Pagkakita niya sa iya ginpamangkot niya siya, “Nagatuo ka bala sa Anak sang Tawo?”

36 Nagsabat siya, “Sir, sugiri man ako kon sin-o siya para makatuo ako sa iya!”

37 Nagsiling si Jesus, “Nakita mo na siya, kay siya mismo ang nagapakighambal sa imo subong.”

38 Nagsiling dayon ang tawo, “Ginoo, nagatuo ako sa imo!” Kag nagluhod siya dayon kag nagsimba kay Jesus.

39 Nagsiling si Jesus, “Nagkadto ako diri sa kalibutan para hukman ang mga tawo. Ang mga *nagakilala nga sila* bulag sa *kamatuoran* ayuhon ko para makakita sila. Kag ang mga *nagasiling nga sila kuno* indi bulag, magaguwa nga *sila amo ang bulag*.”

40 Karon, may mga Pariseo didto nga malapit sa iya nga nakabati sang iya ginhambal. Kag nagpamangkot sila, “Ang buot mo silingon pati kami mga bulag man?”

⁴¹ Ginsabat sila ni Jesus, “Kon *ginabaton ninyo nga bulag kamo sa kamatuoran*, wala kamo kuntani sing sala. Pero tungod kay nagasiling kamo nga indi kamo bulag, *ini nagakahulugan lang nga may sala pa gihapon kamo.*”

10

Ang Matuod nga Manugbantay sang mga Karnero

¹ “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kon ang tawo nagasulod sa toril sang mga karnero pero wala nagaagi sa puwertahan kundi nagataklas sa kudal, ina nga tawo kawatan kag tulisan.

² Pero ang tawo nga nagasulod paagi sa puwertahan amo ang manugbantay sang mga karnero.

³ Ginapasulod siya sang bantay sa puwertahan kag ang iya tingog kilala sang mga karnero. Ginatawag niya ang iya mga karnero sa ila mga ngalan, kag ginadala niya dayon sila paguwa.

⁴ Kon makaguwa na sila, nagauna siya sa ila kag ang iya mga karnero nagasunod sa iya tungod kay kilala nila ang iya tingog.

⁵ Indi magsunod ang mga karnero sa tawo nga indi nila kilala, kundi magapalagyo gani sila tungod kay wala sila nakakilala sang iya tingog.”

⁶ Ginsugid sa ila ni Jesus ini nga paanggid, pero wala gid sila nakaintiendi kon ano ang buot silingon sini.

Si Jesus ang Maayo nga Manugbantay

⁷ Gani nagsiling liwat si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ako amo ang puwertahan sang mga karnero.*

⁸ May mga nauna sa akon nga *mga manunudlo nga ang ila kahalimbawa pareho sa mga kawatan kag mga tulisan*. Pero ang akon mga karnero wala nagpati sa ila.

⁹ Ako amo ang puwertahan. Ang nagasulod paagi sa akon maluwas. Pareho siya sa karnero nga nagasulod kag nagaguwa, kag makakita siya sing halalbon.

¹⁰ Ang katuyuan sang kawatan amo ang pagpangawat, ang pagpatay kag ang pagpangguba. Pero ako ya nagkadto diri sa kalibutan para mahatagan ko ang mga tawo sing kabuhi kag ini wala gid sing kulang.

¹¹ “Ako amo ang maayo nga manugbantay sang mga karnero. Ang maayo nga manugbantay desidido nga maghatag sang iya kabuhi para sa iya mga karnero.

¹² Indi siya pareho sa tawo nga ginasuhulan lang nga magbantay. Kay ang tawo nga ginasuhulan lang nagapalagyo

* **10:7** *mga karnero nga amo ang mga tawo nga nagasunod kay Cristo.*

kon makita na niya nga nagaabot ang wolf kag bayaan lang niya ang mga karnero. Gani nagalalapta ang mga karnero kag ang iban sa ila tukbon.

¹³ Ang sinuhulan nagapalagyo, tungod kay sinuhulan man lang siya kag baliwala lang sa iya kon ano ang matabo sa mga karnero.

¹⁴⁻¹⁵ Pero ako amo ang maayo nga manugbantay sang mga karnero. Kon paano ang pagkakilala sa akon sang Amay kag ang akon pagkakilala sa iya, pareho man sina ang akon pagkakilala sa akon mga karnero kag ang ila pagkakilala sa akon. Kag ihatag ko ang akon kabuhi para sa ila.

¹⁶ May iban pa man ako nga mga karnero nga wala diri sa inyo grupo *nga mga Judio*. Dapat pasudlon ko man sila. Mag-apamati man sila sa akon, kag ang tanan nga nagapamati sa akon mangin isa lang ka grupo nga may isa ka manugbantay.

¹⁷ “Ginapalangga ako sang Amay tungod kay ginahatag ko ang akon kabuhi *para sa ila*, kag pagkatapos mabuhi man ako liwat.

¹⁸ Wala sing may makapatay sa akon kon indi ko ini pag-itugot. Pero kabubut-on ko nga ginahatag ang akon kabuhi. May awtoridad ako sa paghatag sini, kag may awtoridad man ako sa pagbawi sini. Amo ini ang ginsiling sang Amay sa akon.”

¹⁹ Tungod sa ginhambal nga ato ni Jesus nagbinahin-bahin liwat ang mga Judio.

²⁰ Madamo sa ila ang nagsiling, “Ang tawo nga ini ginagamhan sang demonyo kag buang-buang. Ngaa nagasagi kamo pamati sa iya?”

²¹ Pero nagsiling ang iban, “Ang tawo nga ginagamhan sang demonyo indi makatudlo sing pareho sina. Kag isa pa, paano makapaayo ang isa ka tawo sang bulag kon ginagamhan siya sang demonyo?”

Ginsikway si Jesus sang mga Judio

²² Karon, nag-abot ang tiyempo sa pagsaulog sa Jerusalem sang Piesta sang Pagdedikar sang Templo. Tigtulugnaw sadto,

²³ kag nagalakat-lakat si Jesus didto sa templo sa ginatawag nga Balkon ni Solomon.

²⁴ Nagtilipon ang mga Judio sa iya kag nagsiling sila, “Ngaa ginatago-tago mo pa sa amon kon sin-o gid ikaw? Sugiri kami sing deretso kon ikaw amo ang Cristo.”

²⁵ Nagsiling si Jesus sa ila, “Ginsugiran ko na kamo kon sin-o gid ako pero indi kamo magpati sa akon. Ang mga milagro nga ginahimo ko sa awtoridad nga halin sa akon Amay nagapamatuod man kon sin-o gid ako.

²⁶ Pero indi kamo magpati sa akon tungod kay indi kamo kaupod sa akon mga karnero.

²⁷ Ang akon mga karnero nagapamati sa akon. Kilala ko sila kag nagasunod sila sa akon.

²⁸ Ginahatagan ko sila sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag indi gid sila mawala. Wala gid sing may makaagaw sa ila sa akon kamot.

²⁹ Ginhatag sila sa akon sang akon Amay nga gamhanan sa tanan, kag wala gid sing may makaagaw sa ila sa kamot sang Amay.

³⁰ Ako kag ang Amay isa lang.”

³¹ *Pagkabati sadto sang mga Judio nagpulot liwat sila sang mga bato para batuhon siya.*

³² Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Madamo ang ginhimo ko nga maayo nga inyo mismo nakita. Kag ginpahimo ini sa akon sang Amay. Sa diin bala sa sining akon mga ginpanghimo ang nangin kabangdanan nga inyo ako batuhon?”

³³ Ginsabat siya sang mga Judio, “Indi kami magbato sa imo tungod sang imo maayo nga mga hinimuan, kundi batuhon ka namon tungod sa imo pag-insulto sa *Dios*! Kay ikaw tawo man lang, pero nagasiling ka nga ikaw *Dios*.”

³⁴ Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi bala nasulat sa inyo Kasuguan nga nagsiling ang *Dios* nga kamo mga *dios*†?”

³⁵⁻³⁶ Kag nahibaluan ta nga matuod permi ang ginasiling sang Kasulatan. Gani kon nagsiling ang *Dios* nga mga *dios* ang mga tawo nga ginhatagan sang iya mensahi, ti ngaa nagasiling kamo nga gin-insulto ko *siya* tungod kay nagsiling ako nga ako Anak sang *Dios*? Ang Amay mismo ang nagpili kag nagpadala sa akon diri sa kalibutan.

³⁷ Kon wala ako nagahimo sang ginapahimo sang Amay sa akon, indi dapat nga magpati kamo sa akon.

³⁸ Pero kon ginahimo ko ang ginapahimo sang Amay sa akon, bisan indi ninyo gusto nga magpati sa akon *mga ginasiling*, dapat patihan ninyo ang akon mga hinimuan, para mahibaluan gid ninyo nga ang Amay ari sa akon kag ako ara sa iya.”

³⁹ Gintinguhaan nila liwat nga dakpon si Jesus, pero nakalikaw siya sa ila.

⁴⁰ Nagtabok liwat si Jesus sa *Suba sang Jordan* kag nagkadto sa lugar nga sa diin nagpangbautiso si Juan. Kag didto siya dayon nagtiner.

⁴¹ Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya kag nagsiling, “Wala matuod nakahimo sing mga milagro si Juan, pero ang tanan nga iya ginhambal parte sa sini nga tawo matuod.”

† 10:34 Sal. 82:6

⁴² Gani madamo sa mga tawo didto ang nagtuo kay Jesus.

11

Ang Pagkapatay ni Lazarus

¹ May isa ka tawo nga nagamasakit nga ang iya ngalan si Lazarus. Nagaestar siya sa Betania, ang baryo nga ginaestaran man sang iya mga utod nga si Maria kag si Marta.

² Si Maria nga ini amo ang nagbubo sang pahamot sa tiil sang Ginoo kag iya dayon ginpahiran sang iya buhok. Ang iya utod nga si Lazarus nagamasakit.

³ Gani nagpadala ang mag-utod nga babayi sang balita kay Jesus nga ang iya pinalangga nga amigo nagamasakit.

⁴ Pagkabati ni Jesus nga si Lazarus nagamasakit, nagsiling siya, “Ini nga masakit indi magaresulta sang kamatayon. Ang katuyuan nga nagamasakit siya kay para mapadunggan ang Dios tungod sa iya gahom kag para ako nga Anak sang Dios mapadunggan man.”

⁵ Palangga ni Jesus si Marta, si Maria kag si Lazarus.

⁶ Pero ginpaligad pa niya ang duha ka adlaw pagkatapos nga iya nabalitaan nga si Lazarus nagamasakit.

⁷ Dayon, nagsiling siya sa iya mga sumulunod, “Dali kamo, mabalik na kita sa Judea.”

⁸ Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Manunudlo, indi bala nga pila pa lang ka adlaw nga batuhon ka kuntani didto sang mga Judio? Kag karon mabalik ka pa didto?”

⁹ Nagsiling si Jesus, “Indi bala nga may dose ka oras kon adlaw? Gani kon maglakat ang tawo kon adlaw indi siya makasandad, tungod kay masanag pa.

¹⁰ Pero kon maglakat siya kon gab-i makasandad siya kay madulom.”*

¹¹ Pagkatapos nagsiling pa gid si Jesus, “Ang aton amigo nga si Lazarus nagakatulog. Pero kadtuan ko siya kag pukawon.”

¹² Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Ginoo, kon nagakatulog siya, magaayo pa siya.”

¹³ Abi nila nagakatulog lang matuod si Lazarus, pero ang buot silingon ni Jesus nga patay na si Lazarus.

¹⁴ Gani ginsilingan sila ni Jesus sing maathag, “Patay na si Lazarus.

¹⁵ Pero nagapasalamat ako nga wala ako didto kay para ini sa inyo kaayuhan, *tungod kay may himuon ako* para magdugang pa gid ang inyo pagtuo sa *akon*. Dali, kadtuan ta siya.”

* **11:10** Ginhambal ni Jesus ini nga paanggid para ipahibalo sa ila nga wala pa sing may malain nga matabo sa ila didto sa Judea.

¹⁶ Karon, si Tomas nga ginatawag nga si Kapid nagsiling sa iya mga kaupod, “Ti, maupod na lang kita bisan kon patyon kita upod sa iya.”

Si Jesus amo ang Nagahatag sang Kabuhi

¹⁷ Sang pag-abot ni Jesus sa *Betania*, nabalitaan niya nga apat na ka adlaw sa lulubngan si Lazarus.

¹⁸ Ang *Betania* mga tatlo lang ka kilometro halin sa *Jerusalem*.

¹⁹ Gani madamo nga *Judio* nga taga-*Jerusalem* ang nagkadto didto sa paglipay kay *Marta* kag kay *Maria* sa pagkapatay sang ila utod.

²⁰ Pagkabati ni *Marta* nga nagapadulong si Jesus, nagguwa siya sa pagsugata sa iya, pero si *Maria* nagpabilin sa balay.

²¹ Pag-abot ni *Marta* kay Jesus, nagsiling siya, “Ginoo, kon diri ka lang, wala kuntani napatay ang akon utod.

²² Pero nahibaluan ko nga bisan subong magahatag ang Dios sa imo sang bisan ano nga imo pangayuon sa iya.”

²³ Nagsiling si Jesus sa iya, “Mabanhaw ang imo utod.”

²⁴ Nagsabat si *Marta*, “Nahibaluan ko nga mabanhaw siya sa katapusan nga adlaw kon banhawon na ang mga patay.”

²⁵ Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako ang nagabanhaw sang mga patay, kag ako man ang nagahatag sang kabuhi. Ang nagatuo sa akon, bisan mapatay pa siya, mabuhi siya liwat.

²⁶ Ang bisan sin-o nga nagakabuhi kag nagatuo sa akon indi na mapatay hasta san-o. Ti, nagapati ka bala sini?”

²⁷ Nagsabat si *Marta*, “Huo, Ginoo! Nagapati gid ako nga ikaw amo ang Cristo, ang Anak sang Dios nga *amon ginahulat* nga magaabot diri sa kalibutan.”

Naghibi si Jesus

²⁸ Pagkahambal sadto ni *Marta*, nagbalik siya sa ila balay kag gintawag niya ang iya utod nga si *Maria* kag ginhutikan, “Ari na ang Manunudlo kag ginapatawag ka niya.”

²⁹ Pagkabati sadto ni *Maria*, nagtindog siya kag nagdali-dali guwa kag nagkadto didto kay Jesus.

³⁰ (Wala pa makasulod si Jesus sa banwa sang *Betania*. Didto pa lang siya sa lugar nga sa diin ginsugata siya ni *Marta*.)

³¹ Pagkakita sang mga *Judio*, nga kaupod ni *Maria* sa balay nga nagaunong sa iya, nga nagtindog siya kag magdali-dali guwa, ginsunod nila siya kay abi nila makadto siya sa lulubngan para didto maghibi.

³² Pag-abot ni *Maria* didto kay Jesus, nagluhod siya kag nagsiling, “Ginoo, kon diri ka lang, wala kuntani napatay ang akon utod.”

³³ Pagkakita ni Jesus nga nagahibi si Maria kag pati ang iya mga kaupod nga mga Judio, natandog gid ang iya tagipusuon.

³⁴ Nagpamangkot siya dayon sa ila, “Sa diin ninyo siya ginlubong?” Nagsabat sila, “Dali Ginoo, itudlo namon sa imo.”

³⁵ Naghibi si Jesus.

³⁶ Gani nagsiling ang mga Judio, “Kita ninyo kon daw ano ang iya pagpalangga kay Lazarus!”

³⁷ Pero nagsiling ang iban, “Indi bala nga gin-ayo niya ang mga mata sang bulag? Ti ngaa wala niya mapunggi ang kamatayon ni Lazarus?”

Ginbanhaw ni Jesus si Lazarus

³⁸ Natandog liwat ang tagipusuon ni Jesus. Kag nagkadto siya dayon didto sa ginlubngan kay Lazarus. Isa ini ka kuweba nga natakpan sang isa ka bato.

³⁹ *Pag-abot nila didto*, nagsiling si Jesus, “Kuhaa ninyo ang bato.” Pero nagsiling si Marta nga utod sang napatay, “Ginoo, mabaho na siya subong, kay apat na ka adlaw nga siya ginlubong!”

⁴⁰ Nagsiling si Jesus sa iya, “Indi bala nga nagsiling ako sa imo nga kon magtuo ka, makita mo ang gahom sang Dios?”

⁴¹ Gani ginkuha nila ang bato. Nagtangla si Jesus sa langit kag nagsiling, “Amay, nagapasalamat ako sa imo tungod kay ginpamatian mo ako.

⁴² Nahibaluan ko nga permi mo ako ginapamatian, pero nagasiling ako sing pareho sini para sa mga tawo nga diri subong sa akon palibot, para magpati sila nga ikaw amo ang nagpadala sa akon.”

⁴³ Pagkatapos niya hambal sini, nagsinggit siya, “Lazarus, guwa ka!”

⁴⁴ Kag nagguwa matuod ang patay nga ang iya kamot kag tiil may nagasambod pa nga mga tela nga linen, kag ang iya guya naputos man sang panyo. Nagsiling si Jesus sa ila, “Hubari ninyo siya kag palakta.”

Nagplano ang mga Lider sang mga Judio nga Patyon si Jesus (Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)

⁴⁵ Madamo sa mga Judio nga nagbisita sa ila ni Maria ang nagtuo kay Jesus pagkakita nila sa iya ginhimo.

⁴⁶ Pero ang iban sa ila nagkadto sa mga Pariseo kag nag-sugid sang ginhimo ni Jesus.

⁴⁷ Gani gintawag sang mga Pariseo kag sang mga manugdu-mala nga mga pari ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio. Kag sang nagatilipon na sila, nagsiling sila, “Ano bala ang aton himuon? Madamo nga milagro ang ginahimo sang sini nga tawo.

⁴⁸ Kon pabay-an ta lang siya, ang tanan magatuo na sa iya *nga siya amo ang hari sang Israel*. Kag kon amo ini ang matabo, sulungon kita sang mga Romanhon kag gub-on nila ang aton templo kag ang aton bilog nga nasyon!”

⁴⁹ Pero ang isa sa mga kaupod nila nga si Caifas, nga pangulo nga pari sadto nga tuig, nagsiling, “Wala gid kamo sing nahibaluan!

⁵⁰ Wala bala ninyo mahunahunai nga mas maayo pa nga isa lang ka tawo ang mapatay para sa aton nasyon kaysa ang bilog nga nasyon ang madula?”

⁵¹ Wala niya ato ginhambal nga iya-iya lang, kundi bilang pangulo nga pari sadto nga tuig, naghambal ang Dios paagi sa iya nga kinahanglan nga mapatay si Jesus para sa mga Judio.

⁵² Kag indi lang para sa sina nga katawhan, kundi para man sa tanan nga anak sang Dios nga naglalapta sa iban nga mga lugar, para matipon sila kag mangin isa sila tanan.

⁵³ Halin sadto nga adlaw nagplano ang mga lider sang mga Judio nga patyon si Jesus.

⁵⁴ Gani wala na nagsagad[†] pakita si Jesus sa mga *banwa sang mga* Judio, kundi nagkadto siya sa lugar nga malapit sa kamingawan, sa isa ka banwa nga ginatawag Efraim. Didto siya nagtiner kaupod sang iya mga sumulunod.

⁵⁵ Karon, malapit na lang ang piesta sang mga Judio nga ginatawag Piesta sang Paglabay sang Anghel. Gani madamo nga tawo ang nagpa-Jerusalem para sa indi pa mag-abot ang piesta makapakatinlo sila sang ila kaugalingon *suno sa pagsulundan sang ila relihiyon*.

⁵⁶ Ginpangita nila si Jesus, pero wala nila makita. Gani samtang nagatindog sila didto sa templo, nagpinamangkutanay sila, “Ano bala sa banta ninyo? Indi gid siya siguro magpamiesta, di bala?”

⁵⁷ Sadto gali nga tion nagsugo na nga daan ang mga manug-dumala nga mga pari kag ang mga Pariseo nga ang bisan sin-o nga makahibalo kon diin si Jesus dapat magsugid sa ila para madakop nila siya.

12

Ginbubuan ni Maria sang Pahamot si Jesus
(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

¹ Karon, sang anom na lang ka adlaw bag-o mag-abot ang piesta, nagkadto si Jesus sa Betania, sa lugar ni Lazarus nga iya ginbanhaw.

[†] **11:54** nagsagad: sa iban nga Bisaya, nagsagay ukon naghagad

² Nagpreparar sila sing panyapon para kay Jesus. Si Lazarus isa sa mga kaupod ni Jesus nga nagakaon sa lamisa. Si Marta amo ang nagaserbi.

³ Si Maria iya nagkuha sing mga tunga sa litro nga mala-halon nga pahamot. Puro ini *nga pahamot nga halin sa tanom* nga nardo. Ginbubo niya ini sa tiil ni Jesus. Pagkatapos ginpahiran niya sang iya buhok. Kag napuno ang bilog nga balay sang kahamot sang sadto nga pahamot.

⁴ Pero ang isa sa mga sumulunod ni Jesus nga si Judas Iscariote,* nga amo ang magatraidor sa iya,† nagsiling,

⁵ “Ang bili sang sina nga pahamot mga isa gid ka tuig nga suweldo sang isa ka tawo. Ngaa wala ina pag-ibaligya kag ang bili ipanghatag sa mga imol?”

⁶ Ginsiling niya ini, indi tungod kay naluoy siya sa mga imol, kundi tungod kay kawatan siya. Siya amo ang nagauyat sang ila kuwarta kag permi niya ini ginakuhaan.

⁷ Pero nagsiling si Jesus, “Pabay-i lang siya! Ipatago lang sa iya ang nabilin *nga pahamot* para itigana sa akon lubong.‡

⁸ Ang mga imol permi ninyo makaupod, pero ako indi ninyo permi makaupod.”

Ang Plano nga Patyon si Lazarus

⁹ Madamo nga Judio ang nakabalita nga didto si Jesus sa Betania, gani nagkadto sila didto. Nagkadto sila indi lang tungod kay Jesus, kundi gusto man nila nga makita si Lazarus nga iya ginbanhaw.

¹⁰ Gani ginplano sang mga manugdumala nga mga pari nga patyon man si Lazarus,

¹¹ kay tungod sa iya, madamo na nga mga Judio ang nag-biya sa ila kag nagtuo kay Jesus.

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40)

¹² Sang sunod nga adlaw, nabalitaan sang madamo nga tawo nga nag-alabot sa pagpamiesta nga si Jesus naga-pakadto na sa Jerusalem.

¹³ Gani nagkuha sila sang mga dahon sang palma kag ginsugata nila si Jesus nga nagasinggit, “Dayawon ta ang Dios!”

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!”§*

* **12:4** Judas Iscariote: Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, Judas nga taga-Keriot. † **12:4** magatraidor sa iya: buot silingon, magatugyan sa iya sa iya mga kaaway ‡ **12:7** Ipatago...lubong: ukon, Ginbubo

niya ini para ipreparar ako sa adlaw nga ilubong ako. § **12:13** ang iya pinadala: sa literal, ang nagakari sa nalan sang Ginoo

* **12:13** Sal. 118:26

“Ginapakamaayo niya ang Hari sang Israel!”

¹⁴ Nakakita si Jesus sang isa ka bataon pa nga donkey kag amo ato ang iya ginsakyan. Sa iya ginhimo nga ato natuman ang Kasulatan nga nagasiling,

¹⁵ “Kamo nga mga pumuluyo sang Zion,[†] indi kamo magkahadlok. Pamati kamo! Nagaabot na ang inyo hari, nga nagasakay sa bataon nga donkey.”[‡]

¹⁶ Sadto nga tiyempo, ang mga sumulunod ni Jesus wala pa makaintiendi kon ano ang kahulugan sang mga nagakalatabo nga ato. Pero pagkatapos nga si Jesus nakabalik na sa langit, amo pa lang nila napinsaran nga ang ginhimo sang sadto nga mga tawo amo gid gali ang nakasulat sa Kasulatan.

¹⁷ Madamo nga tawo ang nakakita sang pagtawag kag pagbanhaw ni Jesus kay Lazarus halin sa iya lulubngan. Kag ini nga mga tawo nagpamalita sa natabo.

¹⁸ Gani madamo nga tawo ang nagsugata kay Jesus, tungod kay nabalitaan nila ato nga milagro nga iya ginhimo.

¹⁹ Gani naghambalanay ang mga Pariseo, “Ti tan-awa ninyo, nagasunod na sa iya ang tanan nga tawo. Wala na gid kita sing may mahimo!”

May mga Griego nga Nagpangita kay Jesus

²⁰ May mga Griego man nga nag-alabot sa *Jerusalem* para magpamiesta kag magsimba sa Dios.

²¹ Nagkadto sila kay Felipe nga taga-Betsaida nga sakop sang Galilea. Nagpangabay ang mga Griego, “Sir, gusto namon kuntani nga magpakigkita kay Jesus.”

²² Ginsugiran ni Felipe si Andres kag duha sila ang nagkadto kay Jesus para sugiran siya.

²³ Nagsiling dayon si Jesus sa ila, “Karon nag-abot na ang tion nga padunggan *ako nga* Anak sang Tawo, makita na ang akon gahom.

²⁴ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kon ang isa ka binhi indi pag-ilubong sa duta kag mapatay, ina magapabilin gid lang nga isa ka binhi. Pero kon *ilubong kag* mapatay, *magatubo ini kag* magapamunga sing madamo.[§]

²⁵ Ang tawo nga sobra ang iya paghigugma sa iya kabuhi madula niya ini, pero ang tawo nga wala nagakanugon sang iya kabuhi sa sini nga kalibutan *tungod sa akon* makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.

²⁶ Ang bisan sin-o nga gusto mag-alagad sa akon kina-hanglan magsunod sa akon, para kon diin ako didto man ang

[†] 12:15 mga pumuluyo sang Zion: sa Griego, anak nga babayi sang Zion [‡] 12:15

Zac. 9:9 [§] 12:24 Ang buot silingon ni Jesus nga siya pareho sina, tungod kay kon mapatay na siya, madamo ang mahatagan sing bag-o nga kabuhi.

akon suluguon. Ang tawo nga nagaalagad sa akon padunggan sang akon Amay.”

Naghambal si Jesus Parte sa iya Kamatayon

²⁷ *Nagsiling pa si Jesus*, “Karon nagalibog ang akon hunahuna. Ano bala ang akon isiling? Ano, masiling bala ako sa Amay nga luwason na lang niya ako sa sini nga tion? Pero amo ini ang katuyuan sang akon pagkadto diri, nga magantos sang mga kasakit sa sini nga tion.”

²⁸ *Nagsiling dayon si Jesus sa Amay*, “Amay, ipakita ang imo gahom sa mga tawo.” May naghambal dayon halin sa langit, “Ginpakita ko na *paagi sa imo*, kag ipakita ko pa liwat.”

²⁹ Ang mga tawo nga nagtalambong didto nakabati sang tingog. Nagsiling sila, “Nagapangdaguob!” Pero nagsiling ang iban, “Nagapakighambal sa iya ang anghel!”

³⁰ Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ginpabati ato sang Dios indi para sa akon kundi para sa inyo.

³¹ Halin subong sentensyahan na niya ang *mga tawo sang kalibutan*. Kag mapierdi na niya *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga kalibutan.

³² Kag kon ibayaw na gani ako halin sa duta, papalapiton ko ang tanan nga tawo sa akon.”

³³ (Sa iya paghambal sadto, ginsugid niya kon ano nga klase sang kamatayon ang iya pagaantuson.)

³⁴ Nagsabat ang mga tawo sa iya, “Suno sa amon Kasuguan magakabuhi ang Cristo hasta san-o. Gani ngaa bala nagasiling ka nga ang Anak sang Tawo kinahanglan nga mapatay? Sin-o gid ina nga Anak sang Tawo ang imo ginasiling?”

³⁵ Nagsiling si Jesus sa ila, “Madali na lang madula ang suga sa tunga ninyo. Gani magkabuhi kamo sa sini nga suga samtang diri pa, kay basi bala kon maabtan kamo sang kadulom. Tungod kay ang nagalakat sa kadulom indi makahibalo kon diin siya nagapadulong.

³⁶ Gani magtuo kamo sa *akon nga amo ang suga* samtang diri pa *ako* sa inyo, para masanagan ang inyo hunahuna.”*

Indi Magpati ang mga Judio kay Jesus

Pagkatapos niya hambal sadto naglakat siya kag nagpanago sa ila.

³⁷ Bisan nakita na gid nila ang madamo nga milagro nga ginpanghimo ni Jesus, wala pa gihapon sila nagtuo sa iya.

³⁸ Gani natuman ang ginsiling ni Propeta Isaias, “Ginoo, sin-o bala ang nagpati sa amon mensahi?”

* **12:36** *para masanagan ang inyo hunahuna*: sa literal, *para mangin mga anak kamo sang kasanag*

Sin-o bala sa mga ginpakitaan mo sang imo gahom ang nagtuo?"†

³⁹ Ginhambal pa ni Isaias nga indi sila magtuo tungod nga:

⁴⁰ "Ginbulag sila sang Dios para indi sila makakita, kag gintakpan niya ang ila mga hunahuna para indi sila makaintiendi,

kay basi pa kon magbalik sila sa Dios kag ayuhon niya sila."‡

⁴¹ Ginhambal ato ni Isaias tungod kay nakita niya ang gahom ni Jesus kag nagsugid siya parte sa iya.

⁴² Pero bisan amo sina, madamo nga lider *sang mga Judio* ang nagtuo kay Jesus. Pero wala lang sila nagpabutyag sang ila pagtuo tungod kay nahadlok sila nga indi na sila pagpasudlon sang mga Pariseo sa mga simbahan sang mga Judio.

⁴³ Kay ginpasulabi nila ang pagdayaw sang mga tawo sang sa pagdayaw sang Dios.

Ang Pulong ni Jesus amo ang Magasentensya sa mga Tawo

⁴⁴ Naghambal sing mabaskog si Jesus, "Kon ang tawo magtuo sa akon, indi lang siya nagatuo sa akon kundi nagatuo man siya sa nagpadala sa akon.

⁴⁵ Ang nakakita sa akon nakakita man sa nagpadala sa akon.

⁴⁶ Nagkadto ako diri sa kalibutan sa pagpasanag sa hunahuna sang mga tawo, para ang bisan sin-o nga magatuo sa akon indi magapabilin sa kadulom.

⁴⁷ Kon may ara nga nakabati sang akon mga pagpanudlo pero wala nagatuman, indi ako ang magasentensya sa iya *nga silutan*. Kay wala ako nagkadto diri sa kalibutan para sentensyahan ang mga tawo kundi para luwason.

⁴⁸ May ara nga magasentensya sa mga tawo nga nagasikway sa akon kag wala nagabaton sa akon mga pagpanudlo; ang mga pulong nga akon gintudlo amo ang magasentensya sa ila sa katapusan nga adlaw!

⁴⁹ Kay ang akon mga pagpanudlo indi halin sa akon kundi halin sa Amay nga nagpadala sa akon. Siya amo ang nagsugo sa akon kon ano ang akon itudlo.

⁵⁰ Kag nahibaluan ko nga ang iya mga pagpanudlo, nga iya ginsiling sa akon nga ipanudlo, nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan. Gani ginasugid ko sa inyo ang tanan nga ginapasugid sang Amay."

13

Ginhugasan ni Jesus ang mga Tiil sang iya mga Sumulunod

¹ Sa wala pa mag-abot ang adlaw sang Piesta sang Paglabay sang Anghel, nahibaluan na nga daan ni Jesus nga nag-abot na ang tion nga mahalin na siya sa sini nga kalibutan kag mabalik sa Amay. Palangga gid niya ang iya mga sumulunod diri sa kalibutan, kag hasta sa katapusan ginpakita niya ang iya pagpalangga.

² *Sang gab-i na*, nagpanyapon si Jesus kag ang iya mga sumulunod. Karon, napasulod na nga daan sang yawa sa hunahuna ni Judas nga anak ni Simon Iscariote* ang handom nga traiduran niya si Jesus.

³ Nahibaluan ni Jesus nga ang tanan *nga gahom* ginhatag na sang Amay sa iya. Nahibaluan man niya nga sa Dios siya naghalin kag sa Dios man siya mabalik.

⁴ Samtang sa lamisa pa ang iya mga sumulunod, nagtindog siya kag nag-uba sang iya pangguwa nga bayo. Pagkatapos nagkuha siya sang tuwalya kag ginwagkos niya ini sa iya hawak.

⁵ Ginbubuan dayon niya sang tubig ang labador kag ginpanghugasan niya ang mga tiil sang iya mga sumulunod. Ang kada mahugasan niya nga tiil, ginapahiran dayon niya sang tuwalya nga iya ginwagkos sa iya hawak.

⁶ Pag-abot niya kay Simon Pedro, nagsiling si Simon sa iya, “Ginoo, hugasan mo bala ang akon mga tiil?”

⁷ Ginsabat siya ni Jesus, “Karon indi mo pa maintiendiha kon ano ang kahulugan sining akon ginahimo, pero maintiendiha mo man ini sa ulihi.”

⁸ Nagsiling si Pedro, “Indi matabo hasta san-o nga ikaw ang maghugas sang akon mga tiil.” Pero nagsiling si Jesus sa iya, “Ti kon indi ka magpahugas sang imo mga tiil sa akon, indi ka na akon kaupod.”

⁹ Gani nagsiling si Simon Pedro, “*Ti kon amo sina* Ginoo, indi lang ang akon mga tiil ang imo hugasan, kundi pati man ang akon mga kamot kag ang akon ulo.”

¹⁰ Pero nagsiling si Jesus, “Ang nakapaligo, limpyo na ang iya bilog nga lawas, kag indi na kinahanglan nga hugasan pa luwas lamang sa iya mga tiil. Limpyo na kamo, pero indi tanan kamo.”

¹¹ (Nagsiling siya nga indi limpyo ang tanan tungod kay nahibaluan niya kon sin-o ang magatraidor sa iya.)

¹² Sang nahugasan na ni Jesus ang ila mga tiil, ginsuksok niya liwat ang iya pangguwa nga bayo kag nagbalik sa lamisa. Nagpamangkot dayon siya sa ila, “Ti, naintiendiha bala ninyo kon ano ang kahulugan sang akon ginhimo sa inyo?”

* **13:2** *Simon Iscariote*: Indi apelyido ni Simon ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Simon nga taga-Keriot*.

¹³ Ginatawag ninyo ako nga Manunudlo kag Ginoo, kag husto ina, kay ako gid man ang inyo Manunudlo kag Ginoo.

¹⁴ Ti kon ako gani nga inyo Ginoo kag Manunudlo naghugas sang inyo mga tiil, dapat man nga maghinugasay kamo sang inyo mga tiil.

¹⁵ Ginhimo ko ini bilang halimbawa para sundon ninyo. Gani himuon man ninyo sa isa kag isa ining akon ginhimo sa inyo.

¹⁶ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga wala sing ulipon nga labaw pa sa iya amo, kag wala sing sinugo nga labaw pa sa nagsugo sa iya.

¹⁷ Karon nga nahibaluan na ninyo ini nga mga butang, bulahan kamo kon inyo ini himuon.

¹⁸ “Wala ako nagasiling nga bulahan kamo tanan, kay kilala ko ang akon mga ginpili. Pero kinahanglan nga matuman ang ginasiling sang Kasulatan nga ‘ang tawo nga nagasalo sa akon sa pagkaon amo pa ang nagtraidor sa akon.’[†]

¹⁹ Ginasugid ko na ini nga daan sa inyo samtang wala pa matabo, para kon matabo na magapati kamo nga ako amo gid man ang Cristo.

²⁰ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagabaton sa mga tawo nga akon ginapadala nagabaton man sa akon, kag ang nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon.”

Nagsugid si Jesus nga may Magatraidor sa Iya

(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23)

²¹ Pagkahambal sadto ni Jesus, nagkasubo gid siya. Siling niya, “Sa pagkamatuod, ang isa sa inyo magatraidor sa akon.”

²² Gani nagtinulukay ang iya mga sumulunod nga nagalibog ang ila ulo kon sin-o sa ila ang iya ginatumod.

²³ Karon, ang isa sa mga sumulunod nga palangga gid ni Jesus nagapungko didto sa iya tupad.

²⁴ Gani ginsinyasan siya ni Simon Pedro nga pamangkuton si Jesus kon sin-o ang iya ginatumod.

²⁵ Gani nagpalapit pa gid siya kay Jesus kag nagpamangkot kon sin-o ang magatraidor sa iya.

²⁶ Nagsabat si Jesus, “Itusmog ko ang tinapay nga ini, kag kon sin-o ang akon hatagan, siya amo ang magatraidor sa akon.” Dayon gintusmog niya ang tinapay kag ginhatag kay Judas nga anak ni Simon Iscariote.

²⁷ Pagkabaton ni Judas sadto nga tinapay, nagsulod si Satanas sa iya. Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Sige, himua na sa gilayon ang imo himuon.”

[†] **13:18** Sal. 41:9

²⁸ (Didto sa mga nagapanyapon, wala gid sing may nakain-tiendi kon ngaa naghambal si Jesus sadto kay Judas.

²⁹ Ang hunahuna sang iban nga mga sumulunod nga gin-sugo lang siya ni Jesus nga magbakal sang ila mga kina-hanglanon para sa piesta, ukon maghatag sing limos sa mga imol, kay si Judas amo ang nagauyat sang ila kuwarta.)

³⁰ Sang nakaon na ni Judas ang tinapay nagguwa siya dayon. Gab-i na sadto.

Ang Bag-o nga Sugo

³¹ Sang nakahalin na si Judas, nagsiling si Jesus, “Karon, *ako nga Anak* sang Tawo padunggan na, kag paagi sa akon ang Dios padunggan man.

³² Kag kon paagi sa akon dayawon ang Dios, ipakita man niya nga ako dalayawon man. Kag ini himuon niya dayon.”

³³ *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Kamo nga ginakabig ko nga akon mga anak, indi na ako makapakig-upod sa inyo sing madugay. Magapangita kamo sa akon, pero pareho sang akon ginsiling sa mga *lider sang mga* Judio, ginasiling ko man sa inyo subong nga indi kamo makakadto sa akon kaladtuan.

³⁴ Gani karon ginahatag ko sa inyo ang isa ka bag-o nga sugo: maghigugmaanay kamo. Kon paano ang akon paghigugma sa inyo dapat pareho man sina ang inyo paghigugma sa isa kag isa.

³⁵ Kon nagahigugmaanay kamo, ina mahibaluan sang tanan nga kamo akon mga sumulunod.”

Ginpropesiya ni Jesus ang Pagpanginwala ni Pedro (Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶ Karon, ginpamangkot siya ni Simon Pedro, “Ginoo, sa diin ka bala makadto?” Nagsabat si Jesus, “Indi ka subong makaupod sa akon kon diin ako makadto, pero sa ulihi magasunod ka man didto.”

³⁷ Pero nagpamangkot si Pedro, “Ginoo, ngaa indi ako makaupod sa imo subong? Kay desidido man ako nga maghatag sang akon kabuhi para sa imo.”

³⁸ Ginsabat siya ni Jesus, “Ano, desidido ka gid bala nga maghatag sang imo kabuhi para sa akon? Sa pagkamatuod, sa wala pa makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”

14

Si Jesus ang Dalan Pakadto sa Amay

¹ *Nagsiling si Jesus sa ila*, “Indi kamo magsagi palibog. Magsalig kamo sa Dios kag magsalig man kamo sa akon.

² Didto sa balay sang akon Amay may madamo nga kuwerto. Magauna ako didto para magpreparar sang lugar para sa inyo. Indi ako magsiling sini sa inyo kon indi ini matuod.

³ Kon didto na ako kag nakapreparar na sang lugar para sa inyo, mabalik ako para kuhaon ko kamo, para kon diin ako didto man kamo.

⁴ Kag nahibaluan ninyo ang dalan pakadto sa lugar nga akon pagakadtuan.”

⁵ Nagsiling si Tomas sa iya, “Ginoo, wala kami kahibalo kon diin ka makadto, gani paano namon mahibaluan ang dalan?”

⁶ Nagsabat si Jesus sa iya, “Ako amo ang dalan, ang kamatuoran, kag ang kabuhi. Wala sing may makakadto sa Amay kon indi paagi sa akon.

⁷ Kon kilala ninyo ako, kilala na man ninyo ang akon Amay. Kag halin gani subong kilala na ninyo siya kag nakita na.”

⁸ Nagsiling si Felipe sa iya, “Ginoo, ipakita sa amon ang Amay kag tama na ina para sa amon.”

⁹ Nagsabat si Jesus, “Dugay na ang aton pag-inupdanay, Felipe, pero wala pa gid gali ikaw makakilala sa akon? Ang nakakita sa akon nakakita man sa Amay. Ngaa nagsiling ka pa nga ipakita ko sa inyo ang Amay?”

¹⁰ Ano, wala bala ikaw nagapati nga ako ara sa Amay kag ang Amay ari sa akon? Ang mga pulong nga akon ginhambal sa inyo indi ina halin sa akon. Ang Amay nga ari sa akon amo ang nagahimo sang mga butang nga akon ginahimo.

¹¹ Magpati kamo sa akon nga ako ara sa Amay kag ang Amay ari sa akon. Kon indi ninyo gusto magpati sa akon ginasugid, patihi na lang ninyo ako tungod sa akon mga hinimuan.

¹² Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuo sa akon magahimo man sang mga butang nga akon ginahimo kag mas sobra pa gid ang iya himuon, tungod kay mabalik na ako sa Amay.

¹³⁻¹⁴ Buhaton ko ang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon, para mapadunggan ang Amay paagi sa Anak. Bisan ano ang inyo pangayuon sa akon ngalan* himuon ko ina.

Ang Espiritu Santo nga Ginpromisa ni Jesus

¹⁵ “Kon ginahigugma ninyo ako, tumanon ninyo ang akon mga sugo.

¹⁶⁻¹⁷ Kag pangabayon ko ang Amay nga ipadala niya sa inyo ang isa na man ka Manugbulig. Ang Manugbulig nga ini wala sing iban kundi ang Espiritu Santo nga amo ang magatudlo sa inyo sang kamatuoran. Kag magapabilin siya sa inyo hasta

* **14:13-14** sa akon ngalan: siguro ang buot silingon, *tungod nga kamo ara sa akon.*

san-o. Indi siya pagbatunon sang *mga tawo sa kalibutan tungod kay* indi nila siya makita kag wala sila makakilala sa iya. Pero kilala ninyo siya tungod kay siya kaupod ninyo, kag permi siya magapuyo sa inyo.

18 “Indi ko kamo pagbayaan nga wala sing upod; mabalik man ako sa inyo.

19 Madali na lang ako madula sa panan-aw sang *mga tawo diri sa kalibutan*, pero kamo makakita sa akon. Kag tungod kay ako nagakabuhi, kamo magakabuhi man.[†]

20 Pag-abot sina nga adlaw[‡] mahibaluan gid ninyo nga ako ara sa akon Amay, kag kamo ari sa akon, kag ako ara man sa inyo.

21 “Ang tawo nga nagabaton kag nagatuman sang akon mga sugo amo ang nagahigugma sa akon. Kag ang nagahigugma sa akon higugmaon man sang akon Amay. Higugmaon ko man siya kag ipakilala ko sa iya kon sin-o gid ako.”

22 Karon ginpamangkot siya ni Judas (indi ini si Judas Iscariote), “Ginoo, ngaa sa amon ka lang mapakilala kon sin-o ka gid? Ngaa indi ka magpakilala sa tanan?”

23 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ang nagahigugma sa akon magatuman sang akon mga pulong; higugmaon siya sang akon Amay, kag kami magapuyo sa iya mismo.

24 *Pero* ang wala nagahigugma sa akon wala nagatuman sang akon mga pulong. Ini nga mga pulong nga inyo ginapamatian indi halin sa akon, kundi halin sa Amay nga nagpadala sa akon.

25 “Ini nga mga butang ginasugid ko nga daan sa inyo samtang kaupod pa ninyo ako.

26 *Pero kon makahalin na gani ako*, ang Manugbulig nga amo ang Espiritu Santo amo ang ipadala sang Amay nga magbulos sa akon.[§] Siya ang magatudlo sa inyo sang tanan nga butang, kag magapadumdom siya sa inyo sang tanan nga akon ginsiling sa inyo.

27 “Indi kamo magpalibog kag indi man kamo magkahadlok, tungod kay ang kalinong ginabilin ko sa inyo. Ang akon kalinong mismo ginahatag ko sa inyo; indi ini pareho sang kalinong nga ginahatag sang kalibutan.

28 Nabatian ninyo ang akon ginsiling sa inyo nga mahalin ako pero mabalik man ako sa inyo. Kon ginahigugma ninyo ako, kuntani nagakalipay kamo nga makakadto ako sa Amay nga mas gamhanan pa sang sa akon.

[†] 14:19 *tungod kay ako nagakabuhi, kamo magakabuhi man*: buot silingon, *tungod kay ako may kabuhi nga wala sing katapusan, kamo may kabuhi man nga wala sing katapusan*. [‡] 14:20 *sina nga adlaw*: buot silingon, *ang iya pagkabanhaw*

[§] 14:26 *nga magbulos sa akon*: sa literal, *sa akon ngalan*

²⁹ Ginasugid ko nga daan ini sa inyo samtang wala pa matabo, para kon matabo na magabaskog pa gid ang inyo pagtuo sa akon.

³⁰ Indi na ako makapadugay sa paghambal sa inyo, tungod kay nagaabot na *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga kalibutan. Sa matuod, wala siya sing gahom sa akon.

³¹ Pero para mahibaluan sang tanan nga tawo nga ginahigugma ko ang Amay, ginasunod ko ang tanan nga iya ginapahimo sa akon. Dali na. Malakat na kita.”

15

Si Jesus ang Matuod nga Puno sang Ubas

¹ *Nagsiling pa si Jesus*, “Ako amo ang matuod nga puno sang ubas, kag ang akon Amay amo ang manug-atipan.

² Ang akon mga sanga nga wala nagapamunga ginapang-utod niya, kag ang kada sanga nga nagapamunga ginalimpyuhan niya para magpamunga pa gid sing madamo.

³ Kamo nalimpyuhan na paagi sa pulong nga akon ginsiling sa inyo.

⁴ Magpabilin kamo sa akon, kag magapabilin man ako sa inyo. Pareho nga ang sanga indi makapamunga sa iya lang kaugalingon, luwas kon magpabilin ini sa sanga, amo man kamo sina, indi kamo makapamunga* kon indi kamo magpabilin sa akon.

⁵ “Ako amo ang puno sang ubas, kag kamo ang akon mga sanga. Ang tawo nga nagapabilin sa akon kag nagapabilin man ako sa iya, siya amo ang magapamunga sing madamo, kay kon wala ako sa inyo wala gid kamo sing may mahimo.

⁶ Ang tawo nga nagabulag sa akon ihaboy, pareho sa mga sanga nga ginahaboy kag nagakalaya, dayon ginatipon kag ginahaboy sa kalayo para masunog.

⁷ Kon nagapabilin kamo sa akon kag kon ginatipigan ninyo sa inyo mga tagipusuon ang akon mga pulong, makapangayo kamo sa akon bisan ano nga inyo gusto, kag ini mabaton ninyo.

⁸ Kon padayon kamo nga nagapamunga sing madamo, ang akon Amay dayawon sang mga tawo, kag sa sini nga paagi mahibaluan nga kamo akon mga sumulunod.

⁹ Kon ano ang paghigugma sang Amay sa akon pareho man sina ang akon paghigugma sa inyo. Pabilin kamo sa akon gugma.

¹⁰ Kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo, padayon ang akon paghigugma sa inyo. Pareho man ini sa akon nga

* **15:4** *makapamunga*: buot silingon, *makahimo sang maayo nga mga binuhatan*

nagatuman sang mga sugo sang akon Amay, gani padayon man ang iya paghigugma sa akon.

¹¹ “Ginasugid ko ini sa inyo para malipay man kamo pareho sa akon, kag mangin bug-os gid ang inyo kalipay.

¹² Amo ini ang akon sugo: maghigugmaanay kamo pareho sang akon paghigugma sa inyo.

¹³ Kon may tawo nga desidido nga maghatag sang iya kabuhi para sa iya mga abyan, ina nga paghigugma indi na gid malabawan.

¹⁴ Mga abyan ko kamo kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo.

¹⁵ Indi ko na kamo pagtawgon nga mga ulipon, kay ang ulipon wala kahibalo kon ano ang ginahimo sang iya amo. Kundi ginatawag ko na kamo subong nga akon mga abyan, kay kon ano ang akon nabatian halin sa akon Amay amo man ang akon ginasugid sa inyo.

¹⁶ Indi kamo ang nagpili sa akon kundi ako ang nagpili sa inyo. Ginpili ko kamo para maglakat kag magpamunga sing mga bunga nga nagapadayon; para ang bisan ano nga inyo pangayuon sa Amay sa akon ngalan[†] ihatag niya sa inyo.

¹⁷ Gani amo ini ang akon sugo sa inyo: maghigugmaanay kamo.

Ang mga Nagatuo kay Jesus Ginadumtan sang mga Tawo sang Kalibutan

¹⁸ “Kon ginadumtan kamo sang *mga tawo sang kalibutan*, *indi kamo dapat matingala tungod kay* nahibaluan ninyo nga ako amo ang una nila nga ginadumtan.

¹⁹ Kon kaupod kamo sang *mga tawo sang kalibutan*, higugmaon kamo nila. Pero ginadumtan nila kamo tungod kay indi nila kamo kaupod kundi ginpili ko kamo halin sa ila.

²⁰ Dumdumon ninyo ang akon ginhambal sa inyo nga wala sing ulipon nga labaw pa sa iya amo.[‡] Gani kon ako ginhingabot nila, kamo hingabuton man nila. (Kag kon tumanon nila ang akon pulong, tumanon man nila ang inyo pulong.)

²¹ Ini tanan himuon nila sa inyo tungod kay nagatuo kamo sa akon, kag wala sila makakilala sa nagpadala sa akon.

²² Kon wala ako nagkadto *diri sa kalibutan* kag nagtudlo sa ila, wala kuntani sila sing salabton, pero karon indi na gid sila makabalibad sa ila mga sala.

²³ Ang nagadumot sa akon, nagadumot man sa akon Amay.

²⁴ Kon wala ako naghimo sang mga milagro sa tunga nila, nga wala sing bisan sin-o nga tawo nga nakahimo, wala kuntani sila sing salabton. Pero bisan nakita na gid nila ang

[†] **15:16** sa akon ngalan: siguro ang buot silingon, *tungod nga kamo ara sa akon*.

[‡] **15:20** Juan 13:16

akon mga hinimuan, nagadumot pa gihapon sila sa akon kag sa akon Amay.

²⁵ Sa ila ginahimo nga ini natuman ang nasulat sa ila Kasuguan nga nagasiling, ‘Gindumtan nila ako nga wala sing kabangdanan.’”§

²⁶ *Nagsiling dayon si Jesus sa ila*, “Ipadala ko sa inyo ang Espiritu Santo nga halin sa Amay. Siya amo ang ginatawag nga Manugbulig kag siya man ang manugtudlo sang kamatuoran. Kag kon mag-abot na siya isugid niya kon sin-o gid ako.

²⁷ Kag dapat magsugid man kamo *parte sa akon* tungod kay kaupod ko kamo halin pa sang una.

16

¹ “Ginasugid ko nga daan sa inyo ini nga mga butang agod *bisan ano pa ang matabo sa ulihi* indi madula ang inyo pagtuo sa akon.

² Indi na nila kamo pagpasudlon sa ila mga simbahan, kag magaabot ang tion nga ang bisan sin-o nga magpatay sa inyo magahunahuna nga nagaalagad siya sa Dios.

³ Himuon nila ini sa inyo tungod kay wala sila makakilala sa Amay ukon sa akon.

⁴ Pero ginasugid ko ini sa inyo para kon mag-abot na ang tion nga himuon nila *ini sa inyo*, madumduman ninyo nga ginpaandaman ko na kamo nga daan.

Ang Obra sang Espiritu Santo

“Ini nga mga butang wala ko ginsugid sa inyo sang una kay kaupod pa ninyo ako.

⁵ Pero karon mabalik na ako sa nagpadala sa akon kag wala gid sing may nagapamangkot bisan isa sa inyo kon diin ako makadto.

⁶ Karon nga ginsugiran ko na kamo, nagakasubo gid kamo.

⁷ Pero sa pagkamatuod, mas maayo para sa inyo nga maghalin ako diri, kay kon indi ako maghalin, ang Manugbulig indi mag-abot sa inyo. Pero kon maghalin ako, ipadala ko siya diri sa inyo.

⁸ Kag kon mag-abot na siya diri sa kalibutan ipakita niya sa mga tawo nga sila mga makasasala kag ako amo ang matarong. Kag ipakita man niya nga ang Dios magasenten-sya sa ila.

⁹ Ipakita niya sa mga tawo nga sila mga makasasala, tungod kay wala sila nagtuo sa akon.

¹⁰ Ipakita niya nga ako ang matarong, tungod kay makadto ako sa Amay kag indi na kamo makakita sa akon.

¹¹ Ipakita man niya sa ila nga ang Dios magasentensya sa ila, kay nasentensyahan na *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga kalibutan.

¹² “May madamo pa kuntani ako nga inugsugid sa inyo, ugaling indi pa kamo makaintiendi sini.

¹³ Pero kon mag-abot na ang Espiritu *Santo nga amo ang manugtudlo* sang kamatuoran, tudluan niya kamo sang tanan nga kamatuoran. Ang mga butang nga iya itudlo sa inyo indi halin sa iya, kundi kon ano ang iya nabatian amo ina ang iya isugid sa inyo. Isugid man niya sa inyo kon ano ang magakalatabo sa palaabuton.

¹⁴ Padunggan niya ako tungod kay ipaintiendi niya sa inyo ang akon mga ginpanudlo kag ginpanghimo.

¹⁵ Kay kon ano ang ginapanudlo sang Amay amo man ang sa akon. Amo ina nga nagsiling ako nga ang akon mga ginpanudlo ipaintiendi niya sa inyo.

Ang Kasubo Bayluhan sang Kalipay

¹⁶ “Indi na lang madugay kag indi na ninyo ako makita. Pero sa indi man madugay makita naman ninyo ako liwat.”

¹⁷ Nagpinamangkutanay ang iban sa iya mga sumulunod, “Ano bala ang buot niya silingon nga sa indi na lang madugay indi na naton siya makita, kag sa indi man madugay makita naman naton siya liwat? Kag nagsiling pa siya nga ini matabo tungod kay mabalik na siya sa Amay.

¹⁸ Ano bala ang iya buot silingon sa ‘indi na lang madugay’? Indi ta maintiendihan kon ano ang iya buot silingon.”

¹⁹ Nahibaluan ni Jesus nga gusto kuntani nila nga magpamangkot sa iya, gani nagsiling siya sa ila, “Nagsiling ako nga sa indi na lang madugay indi na ninyo ako makita, pero sa indi man madugay makita naman ninyo ako liwat. Indi bala nga amo ini kuntani ang inyo gusto nga ipamangkot sa akon?

²⁰ Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang *mga tawo sang kalibutan* magakalipay gid sa *matabo sa akon*, pero kamo magahibi sa kasubo. Pero ang inyo mga kasubo madula kag mabayluhan sang kalipay.

²¹ Pareho sa babayi nga nagapasakit tungod kay mabata na siya. Pero kon matawo na gani ang bata, malimtan na niya ang kasakit tungod sang iya kalipay nga natawo na ang iya bata diri sa kalibutan.

²² Kamo pareho man sina. Karon nagakasubo kamo, pero magapakita pa ako liwat sa inyo kag magaawas gid ang inyo kalipay. Kag wala gid sing bisan sin-o nga makakuha sang sina nga kalipay.

²³ “Kag kon mag-abot na gani ina nga adlaw indi na kinahanglan nga magpamangkot pa kamo sang bisan ano sa

akon. Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano nga inyo pangayuon *sa iya* sa akon ngalan.*

²⁴ Hasta subong wala pa kamo makapangayo sang bisan ano sa akon ngalan. Pangayo kamo para makabaton kamo, kag para mangin bug-os ang inyo kalipay.

Gindaog ni Jesus ang Kalibutan

²⁵ “Ginasugid ko ini nga mga butang sa inyo paagi sa mga paanggid. Pero magaabot ang tion nga indi na ako maggamit sang mga paanggid, kundi ideretso ko na nga isugid sa inyo ang parte sa Amay.

²⁶ Kon mag-abot na ina nga adlaw, kamo mismo ang mag-apangayo sa Amay sa akon ngalan. Indi na kinahanglan nga ako pa ang magapangayo sa Amay para sa inyo.

²⁷ Kay ang Amay mismo nagahigugma sa inyo tungod kay nagahigugma kamo sa akon, kag nagapati nga ako halin sa Dios.

²⁸ Halin ako sa Amay kag nagkadto ako diri sa kalibutan. Pero karon magahalin na ako sa sini nga kalibutan kag magabalik sa Amay.”

²⁹ Nagsiling dayon ang iya mga sumulunod, “Karon maathag na ang imo ginahambal kay wala ka na nagagamit sang mga paanggid.

³⁰ Karon sigurado na kami nga nahibaluan mo ang tanan nga butang, kay bisan gani nga wala kami nagapamangkot sa imo nahibaluan mo na nga daan ang amon mga ginahunahuna. Gani nagapati kami nga ikaw halin gid man sa Dios.”

³¹ Nagsabat si Jesus sa ila, “Ti, nagatuo na kamo subong sa akon?”

³² Pero magaabot ang tion kag nag-abot na gani subong nga magabululag kamo kag magapalauli, kag bayaan ninyo ako nga nagaisahanon lang. Pero bisan bayaan ninyo ako may kaupod gihapon ako tungod kay kaupod ko ang Amay.

³³ Ginasugid ko ini nga mga butang sa inyo para may kalinong kamo tungod sa inyo pagtuo sa akon. Paantuson kamo sang *mga tawo sang* kalibutan, pero indi kamo magkahadlok tungod kay gindaog ko na sila.”

17

Nagpangamuyo si Jesus Para sa Iya mga Sumulunod

¹ Pagkahambal sadto ni Jesus, nagtangla siya sa langit kag nagsiling, “Amay, nag-abot na ang tion. Padunggi ang imo Anak para padunggan ka man sang imo Anak.

* **16:23** sa akon ngalan: buot silingon, tungod nga kamo ara sa akon.

² Kay ginhatagan mo ako sing awtoridad nga maggahom sa tanan nga tawo, para mahatagan ko sang kabuhi nga wala sing katapusan ang tanan nga tawo nga imo ginhatag sa akon.

³ Kag amo ini ang kabuhi nga wala sing katapusan: nga ang mga tawo magkilala sa imo nga amo lamang ang matuod nga Dios kag magkilala man sa akon nga imo pinadala nga hari.

⁴ Ginpadunggan ko ikaw diri sa kalibutan tungod kay natapos ko na ang imo ginpahimo sa akon.

⁵ Gani karon Amay, padunggi ako dira sa imo presensya. Ihatag sa akon ang dungog nga akon man anay sang dira pa ako sa imo sa wala mo pa matuga ang kalibutan.

⁶ “Ginpakilala ko ikaw sa mga tawo nga imo ginpili sa kalibutan kag ginhatag sa akon. Imo sila anay kag ginhatag mo sila sa akon, kag gintuman nila ang imo mga sugo.

⁷ Karon nahibaluan na nila nga ang tanan nga imo ginhatag sa akon sa imo naghalin.

⁸ Kon ano ang imo gintudlo sa akon amo man ang akon gintudlo sa ila, kag ginbaton nila ini. Kag nahibaluan nila nga matuod gid man nga sa imo ako naghalin. Kag nagapati sila nga ikaw ang nagpadala sa akon.

⁹ “Nagapangamuyo ako para sa ila. Ini nga pangamuyo indi para sa *mga tawo sang* kalibutan, kundi para sa mga tawo nga imo ginhatag sa akon, tungod kay ini sila imo.

¹⁰ Ang tanan nga tawo nga akon, imo, kag ang tanan nga imo, akon man. Kag ginapadunggan nila ako.

¹¹ Karon mabalik na ako sa imo kag indi na ako magtiner sa sini nga kalibutan. Pero sila mabilin pa diri sa kalibutan. O balaan nga Amay, paagi sa imo gahom nga imo ginhatag sa akon bantayi ini nga mga tawo para sila tanan mangin isa pareho nga ikaw kag ako isa.

¹² Sang kaupod pa nila ako ginbantayan ko sila paagi sa imo gahom nga ginhatag mo sa akon. Ginbantayan ko sila, kag wala gid sing may nadula sa ila, luwas lang sa tawo nga madula gid man para matuman ang Kasulatan.

¹³ Karon mabalik na ako dira sa imo. Ini nga mga butang ginasugid ko na nga daan sa *ila* samtang diri pa ako sa kalibutan para malipay gid sila pareho sa akon.

¹⁴ Gintudlo ko sa ila ang imo ginpatudlo sa akon. Gindumtan sila sang *mga tawo sang* kalibutan. Kay indi na sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang kalibutan.

¹⁵ Wala ako nagapangabay nga kuhaon mo na sila diri sa kalibutan, kundi nga apinan mo sila kontra kay Satanas.

¹⁶ Indi sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang kalibutan.

¹⁷ Iseparar sila para mangin imo paagi sa kamatuoran; ang imo pulong amo ang kamatuoran.

¹⁸ Ginpadala mo ako diri sa kalibutan, gani ginapadala ko man sila *nga magpanudlo sa mga tawo diri* sa kalibutan.

¹⁹ Tungod sa ila ginahalad ko sa imo ang akon kaugalingon, para mangin imo man sila paagi sa kamatuoran.

²⁰ “Indi lang ang ini nga mga tawo nga nagatuo sa akon ang akon ginapangamuyuan, kundi pati man ang mga tawo nga magatuo sa akon sa ulihi paagi sa mga pagpanudlo sang mga nagatuo sa akon.

²¹ Ginapangamuyo ko sa imo nga sila tanan mangin isa, pareho man sa aton nga isa lang. Kag kon paano nga ikaw, Amay, ari sa akon kag ako ara sa imo, kabay pa nga sila ari man sa aton para ang *mga tawo sang* kalibutan magatuo nga ikaw amo ang nagpadala sa akon.

²² Ginhatagan ko sila sing kadungganang pareho man sang ginhatag mo sa akon, para mangin isa sila pareho man sa aton nga isa lang.

²³ Ako ara sa ila kag ikaw ari sa akon, para mangin isa gid sila, kag sa sini nga paagi mahibaluan sang *mga tawo sang* kalibutan nga ikaw amo ang nagpadala sa akon. Kag mahibaluan man nila nga ginapalangga mo ang mga tumuluo pareho sang imo pagpalangga sa akon.

²⁴ “Amay, gusto ko nga ang ini nga mga tawo nga imo ginhatag sa akon mangin kaupod ko kon diin ako, para makita man nila ang akon gahom, ang gahom nga imo ginhatag sa akon, tungod kay palangga mo ako bisan sa wala pa matuga ang kalibutan.

²⁵ Matarong nga Amay, ang *mga tawo sang* kalibutan wala makakilala sa imo. Pero ako nakakilala sa imo, kag ini sila nga akon mga kaupod nakahibalo nga ikaw amo ang nagpadala sa akon.

²⁶ Ginpakilala ko ikaw sa ila, kag ipakilala ko pa gid ikaw para ang imo paghigugma sa akon mangin ara man sa ila, kag para ako man mangin ara sa ila.”

18

Ang Pagdakop kay Jesus

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53)

¹ Pagkatapos pangamuyo ni Jesus, naglakat siya dayon kaupod sang iya mga sumulunod kag nagtabok sila sa Kidron nga ililigan sang tubig. Didto sila nagkadto sa lugar nga sa diin may talamnan *sang mga kahoy nga olibo*.

² Kabisado na nga daan ni Judas nga traidor ang ini nga lugar, kay permi didto nagatilipon si Jesus kag ang iya mga sumulunod.

³ Gani nagkadto didto si Judas nga may dala nga *Romanhon nga* mga soldado pati mga guwardya sa templo nga ginsugo sang mga manugdumala nga mga pari kag sang mga Pariseo. May dala sila nga mga sulo kag mga parol, kag mga armas.

⁴ Nahibaluan ni Jesus ang tanan nga matabo sa iya, gani ginsugata niya sila kag ginpamangkot, “Sin-o bala ang inyo ginapangita?”

⁵ Nagsabat sila, “Si Jesus nga taga-Nazaret.” Nagsiling si Jesus sa ila, “Ako si Jesus.”

Si Judas nga traidor didto man nagatindog kaupod sang mga tawo nga nagapangita kay Jesus.

⁶ Pagsiling ni Jesus nga siya amo ang ila ginapangita, nag-isol sila kag nagkalatumba sa duta.

⁷ Ginpamangkot liwat sila ni Jesus kon sin-o gid ang ila ginapangita. Nagsiling sila liwat, “Si Jesus nga taga-Nazaret.”

⁸ Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi bala nga ginsilingan ko na kamo nga ako? Gani kon ako gid man ang inyo ginapangita, pabay-i lang ninyo nga maghalin ining akon mga kaupod.”

⁹ (Ginhambal niya ini para matuman ang iya ginsiling sa Amay, “Wala gid sing may nadula bisan isa sa imo ginhatag sa akon.”*)

¹⁰ Karon, si Simon Pedro may dala nga espada. Gin-gabot niya ini kag ginlabo ang ulipon sang pangulo nga pari, kag nautod ang iya tuo nga dulunggan. Ang ngalan sang ulipon amo si Malcus.

¹¹ Nagsiling si Jesus kay Pedro, “Ibalik sa tagob ang imo espada. Nagahunahuna ka bala nga indi ko pag-antuson ang mga ginapaantos sang Amay sa akon?”

Gindala si Jesus kay Anas

¹² Gindakop si Jesus sang *Romanhon nga* mga soldado nga ginpangunahan sang ila kapitan, kag kaupod man sang mga guwardya nga mga Judio. Gin-gapos nila siya

¹³ kag gindala anay kay Anas nga ugangan ni Caifas. Si Caifas nga ini amo ang pangulo nga pari sadto nga tuig.

¹⁴ Siya man ang nagsiling sa *kapareho niya nga mga lider sang* mga Judio nga mas maayo nga isa lang ka tawo ang mapatay para sa ila nasyon.

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus

(*Mat. 26:69-70; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71*)

¹⁵ Si Simon Pedro kag ang isa pa ka sumulunod nagsunod man didto kay Jesus. Ini nga sumulunod kilala sang pangulo

* 18:9 Juan 6:39

nga pari, gani nakasulod siya sa ugsaran sang pangulo nga pari kaupod ni Jesus.

¹⁶ Pero si Pedro nabilin didto sa guwa sa may puwertahan. Karon, ato nga sumulunod nga kilala sang pangulo nga pari nagbalik didto sa guwa kag ginhambalan niya ang babayi nga nagabantay didto sa puwertahan, kag ginpasulod niya si Pedro.

¹⁷ Nagsiling ang babayi kay Pedro, “Indi bala nga ikaw isa man sa mga sumulunod sang sina nga tawo?” Nagsabat si Pedro, “Indi ah!”

¹⁸ Matugnaw sadto, gani nagdabok sang kalayo ang mga ulipon kag ang mga guwardya kag nagtindog sila sa palibot sang dabok para magpainit-init. Nagtindog man didto si Pedro kag nagpainit-init.

*Gin-imbistigar si Jesus sang Pangulo nga Pari
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)*

¹⁹ Karon, ginpamangkot si Jesus sang pangulo nga pari parte sa iya nga sumulunod kag sa iya ginapanudlo.

²⁰ Nagsabat si Jesus, “Indi sa sekreto ang akon ginatudlo sa mga tawo. Kay nagpanudlo ako mismo sa mga simbahan kag sa templo nga sa diin nagatilipon ang tanan nga Judio. Wala ako sing may gintudlo sa sekreto.

²¹ Ti ngaa ako ang inyo ginapamangkot? Pamangkuta ninyo ang mga tawo nga nakabati sa akon, kay nahibaluan nila kon ano ang akon gintudlo sa ila.”

²² Pagkahambal sadto ni Jesus, gintampa siya sang isa sa mga guwardya nga nagatindog malapit sa iya. Kag siling niya, “Amo bala ina ang panabat mo sa pangulo nga pari?”

²³ Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon ang sabat ko malain, magsiling ka kon diin sadto ang malain. Pero kon husto ang akon ginsiling, ti ngaa gintampa mo ako?”

²⁴ Karon, si Jesus nga nagapos pa ginpadala dayon ni Anas kay Caifas nga pangulo nga pari.

*Ginpanginwala Liwat ni Pedro si Jesus
(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62)*

²⁵ Samtang nagatindog pa si Simon Pedro nga nagapainit-init malapit sa kalayo, ginpamangkot siya sang mga tawo, “Indi bala nga ikaw isa man sa mga sumulunod sang sina nga tawo?” Nagpanginwala liwat si Pedro kag nagsiling, “Indi ah!”

²⁶ Karon, ang isa didto sa mga ulipon sang pangulo nga pari paryente sang tawo nga ang iya dulunggan gintigbas ni Pedro. Nagsiling siya, “Indi bala nga ikaw atong nakita ko nga kaupod niya didto sa talamnan sang mga kahoy nga olibo?”

27 Pero nagpanginwala liwat si Pedro. Kag dayon nagpamalo ang manok.

Gindala si Jesus kay Pilato

28 Halin kay Caifas gindala nila si Jesus didto sa palasyo sang Gobernador. Kaagahon na sadto. Wala nagsulod ang mga Judio sa palasyo tungod kay suno sa ila mga pagsulundan, nga kon magsulod sila sa balay sang indi Judio, indi na sila pagtugutan nga magkaon sang panyapon nga para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.

29 Gani si *Gobernador* Pilato[†] amo ang nagguwa didto sa ila kag nagpamangkot kon ano ang ila akusasyon kontra kay Jesus.

30 Nagsabat sila, “Kon wala siya sing may nahimo nga malain wala namon siya kuntani gindala diri sa imo.”

31 Nagsiling si Pilato sa ila, “Dal-a ninyo siya kag kamo ang maghukom sa iya suno sa inyo kasuguan.” Nagsabat ang mga Judio, “Pero wala kami ginatugutan nga magsentensya sing kamatayon sa tawo.”

32 (Natabo ini para matuman ang ginsiling ni Jesus kon ano nga klase sang kamatayon ang iya pagaagyan.)

33 Gani nagsulod liwat si Pilato sa palasyo kag gintawag si Jesus kag ginpamangkot, “Ikaw bala ang hari sang mga Judio?”

34 Nagsabat si Jesus, “Imo gid bala ina nga pamangkot, ukon ginsugiran ka lang sang iban parte sa akon?”

35 Nagsiling si Pilato, “Ano ang dumdom mo sa akon, Judio? Ang imo mga kasimanwa kag ang ila manugdumala nga mga pari amo ang nagdala sa imo diri sa akon. Ano gid bala ang nahimo mo?”

36 Ginsabat siya ni Jesus, “Ang akon ginharian wala diri sa sining kalibutan. Kon ang akon ginharian diri sa sining kalibutan, kuntani nagpakig-away ang akon mga alagad para indi ako madakop sang mga Judio. Pero sa pagkamatuod, ang akon ginharian wala diri sa sining kalibutan.”

37 Gani nagsiling si Pilato sa iya, “Kon amo, hari gali ikaw!” Ginsabat siya ni Jesus, “Husto ang imo ginsiling nga hari ako. Kag ang kabangdanan nga nagkadto ako diri sa kalibutan kag nagpakatawo, para isugid ko sa mga tawo ang kamatuoran. Kag ang tanan nga gusto makahibalo sang kamatuoran naga-pamati sa akon.”

38 Nagpamangkot dayon si Pilato, “Ti ano bala ang kamatuoran?”

[†] **18:29** *Pilato*: Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon

(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luc. 23:13-25)

Pagkahambal sadto ni Pilato, nagguwa siya liwat didto sa mga Judio kag nagsiling sa ila, “Wala ako sing may nakita nga sala sa sini nga tawo.

³⁹ Indi bala nga kinabatasan ninyo nga kada Piesta sang Paglabay sang Anghel nagapangayo kamo sa akon sang isa ka priso nga akon buy-an? Gani gusto bala ninyo nga buy-an ko ang hari sang mga Judio?”

⁴⁰ Nagsabat ang mga tawo nga nagasinggit, “Indi siya, kundi si Barabas!” (Si Barabas nga ini isa ka tulisan.‡)

19

¹ Gani ginpakuha ni Pilato si Jesus kag ginpalatigo niya siya.

² Pagkatapos naghimo dayon ang mga soldado sing korokorona nga tunukon kag ginbutang sa ulo ni Jesus. Ginpasuksan man nila siya sing kapa nga granate,

³ kag isa-isa sila nga nagpalapit sa iya nga nagsiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio.” Kag gintampa nila siya dayon.

⁴ Nagguwa liwat si Pilato didto sa mga tawo kag nagsiling, “Tan-awa, kay paguwaon ko siya diri liwat sa inyo para ipakita sa inyo nga wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya.”

⁵ Gani nagguwa si Jesus nga may korokorona nga tunukon kag may kapa nga granate. Nagsiling dayon si Pilato sa ila, “Tan-awa ninyo siya!”

⁶ Pagkakita sa iya sang manugdumala nga mga pari kag sang mga guwardya, nagsinggit sila, “Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!” Nagsiling si Pilato sa ila, “Bahala kamo, kuhaa ninyo siya kag kamo ang maglansang sa iya sa krus, kay para sa akon wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya.”

⁷ Nagsabat ang mga Judio, “May kasuguan kami, kag suno sa amon kasuguan, ini nga tawo dapat nga patyon, kay nagsiling siya nga Anak kuno siya sang Dios.”

⁸ Pagkabati sadto ni Pilato, hinadlukan pa gid siya tapat.

⁹ Gani gindala niya liwat si Jesus sa sulod sang palasyo kag ginpamangkot kon taga-diin gid siya. Pero wala nagsabat si Jesus.

¹⁰ Gani nagsiling si Pilato sa iya, “Ngaa indi ka magsabat sa akon? Wala ka bala kahibalo nga may awtoridad ako sa paghilway sa imo ukon sa pagpalansang sa imo sa krus?”

‡ **18:40** tulisan: ukonkag rebelde sa gobyerno

¹¹ Ginsabat siya ni Jesus, “Wala ka gid sing may mahimo sa akon kon wala ka paghatagi sang Dios sang awtoridad. Gani mas dako pa ang sala sang tawo nga nagtugyan sa akon diri sa imo.”

¹² Pagkabati sadto ni Pilato nagpangita pa gid siya sing paagi nga mabuy-an si Jesus. Ugaling nagsinggit ang mga Judio, “Kon buy-an mo siya, indi ka abyan sang Emperador. Kay ang bisan sin-o nga nagapakahari kaaway sang Emperador.”

¹³ Pagkabati sadto ni Pilato, gindala niya si Jesus sa guwa kag nagpungko siya sa hukmanan, didto sa lugar nga ginatawag, “Ang Plataporma nga Bato,” (kon sa Hebreo *nga linguahe*, “Gabbata”).

¹⁴ Mga alas dose gid sadto sang udto kag bisperas* sang Piesta sang Paglabay sang Anghel. Nagsiling si Pilato sa mga Judio, “Ari na ang inyo hari.”

¹⁵ Nagsinggit sila dayon, “Patya siya! Patya siya! Ilansang siya sa krus!” Gani nagpamangkot si Pilato sa ila, “Gusto bala ninyo nga ipalansang ko sa krus ang inyo hari?” Nagsabat ang manugdumala nga mga pari, “Wala na kami sing iban pa nga hari kundi ang Emperador lang!”

¹⁶ Gani gintugyan ni Pilato sa ila si Jesus para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43)

Gani gindala si Jesus sang mga soldado

¹⁷ kag nagguwa sila sa siyudad. Ginpapas-an nila kay Jesus ang iya krus pakadto sa lugar nga ginatawag, “Lugar sang Bagol,”† (kon sa Hebreo ginatawag nga “Golgota”).

¹⁸ Didto nila siya ginlansang sa krus. May duha man ka tawo nga ila gindungan lansang sa iya; ang isa sa wala kag ang isa sa tuo, kag si Jesus sa tunga nila.

¹⁹ Nagpasulat si Pilato sang isa ka karatula kag ginpabutang niya ini sa krus *ni Jesus*. Amo ini ang nakasulat:

SI JESUS NGA TAGA-NAZARET, ANG HARI SANG MGA JUDIO.

²⁰ Nasulat ini sa *mga linguahe nga* Hebreo, Latin kag Griego, kag madamo nga Judio ang nakabasa sini, tungod kay ang lugar nga ginlansangan kay Jesus malapit lang sa siyudad.

²¹ Nagsiling ang manugdumala nga mga pari sang mga Judio kay Pilato, “Kuntani indi ‘Ang Hari sang mga Judio’ ang imo ginpasulat, kundi ‘Ini nga tawo nagasiling nga siya kuno amo ang Hari sang mga Judio.’”

²² Nagsabat si Pilato, “Kon ano ang akon ginpasulat indi na ninyo pagliwatton.”

* **19:14** *bisperas*: sa iban nga Bisaya, *disperas* † **19:17** *Lugar sang Bagol*: siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto.

²³ Sang nalansang na sang mga soldado si Jesus sa krus, ginkuha nila ang iya bayo kag ginpartida sa apat ka parte, kada soldado isa ka parte. Ginkuha man nila ang iya pang-sulod nga bayo nga hinabol nga wala sing tinahian.

²⁴ Nagsiling ang mga soldado sa isa kag isa, “Indi ta lang ini pagpartidahon, kundi gabot-gabutan ta kon sin-o ang makakuha sini.” Ini natabo para matuman ang ginasing sang Kasulatan:

“Ginpartida nila ang akon mga bayo

kag gin-gabot-gabutan nila ang akon pangsulod nga bayo.”[‡]

Kag amo gani ang ginhimo sang mga soldado.

²⁵ Didto malapit sa krus ni Jesus nagatindog ang iya iloy, ang utod sang iya iloy, si Maria nga asawa ni Clopas, kag si Maria nga taga-Magdala.

²⁶ Pagkakita ni Jesus sa iya iloy kag sa iya pinalangga nga sumulunod nga nagatindog didto, nagsiling siya sa iya iloy, “Babayi,[§] kabiga siya nga imo anak.”

²⁷ Nagsiling man siya dayon sa iya sumulunod, “Kabiga siya nga imo iloy.” Kag halin sadto, ang iloy ni Jesus didto na nag-estar sa balay sang ato nga sumulunod.

Ang Pagkapatay ni Jesus

²⁸ Nahibaluan ni Jesus nga tapos na ang tanan, kag para matuman ang Kasulatan nagsiling siya, “Ginauhaw ako.”

²⁹ May isa didto ka suludlan nga puno sang maaslom nga bino. Gani gintusmog nila ang espongna sa bino kag gintakod dayon nila sa *punta sang* sanga sang isopo kag ginduhol sa baba ni Jesus.

³⁰ Sang masupsop niya ang bino, nagsiling siya dayon, “Tapos na!” Dayon nagduko siya kag nabugto ang iya ginhawa.

Ginbuno ang Kilid ni Jesus

³¹ Bisperas sadto sang piesta. Kag indi gusto sang mga Judio nga ang mga bangkay sang mga tawo nga ginlansang sa krus magpabilin didto sa krus tungod kay ang sunod nga adlaw, Adlaw nga Inugpahuway. Kag importante gid ini nga adlaw para sa mga Judio, kay natuon sa piesta. Gani ginpangabay nila kay Pilato nga kon mahimo pamalion ang mga batiis sang mga tawo nga ginlansang sa krus *para madali sila magkalamatay*, kag para mapanguha dayon ang ila mga bangkay.

[‡] 19:24 Sal. 22:18 [§] 19:26 *Babayi*: Indi klaro kon ngaa gintawag ni Jesus ang iya iloy nga “Babayi,” pero wala ini siguro nagakahulugan nga wala niya ginatahod ang iya iloy.

³² Gani nagkadto didto ang mga soldado kag ginpamali nila ang mga batiis sang duha ka tawo nga ginlansang kaupod ni Jesus.

³³ Pero pag-abot nila kay Jesus, nakita nila nga patay na siya, gani wala na lang nila pagbalia ang iya mga batiis.

³⁴ Pero ang ginhimo sang isa sa mga soldado, ginbuno niya ang kilid ni Jesus sing bangkaw, kag sa gilayon nag-ilig ang dugo kag tubig.

³⁵ Matuod ini nga mga hitabo tungod kay nakita ko mismo. Gani nahibaluan ko nga ang akon ginsulat nga ini matuod, kag ginsulat ko ini para magtuo man kamo.*

³⁶ Ini natabo para matuman ang nasulat sa Kasulatan nga nagasiling, “Wala gid sing bisan isa ka tul-an nga mabali sa iya.”†

³⁷ Kag may nasulat pa gid sa Kasulatan nga nagasiling, “Tan-awon nila ang tawo nga ila ginbuno.”‡

Ang Paglubong kay Jesus

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56)

³⁸ Pagkatapos sadto, nagkadto si Jose nga taga-Arimatea kay Pilato kag nagpangabay nga kon mahimo tugutan siya nga kuhaon niya ang bangkay ni Jesus didto sa krus. (Si Jose nga ini isa sa mga sumulunod ni Jesus, pero sa sekreto lang kay nahadlok siya sa mga *lider sang mga* Judio.) Gintugutan siya ni Pilato, gani ginkuha niya ang bangkay ni Jesus.

³⁹ Nag-upod man sa iya si Nicodemus. (Si Nicodemus nga ini nagkadto anay kay Jesus isa sadto ka gab-i.) May dala siya nga pahamot nga ginmiksila nga mira kag aloe, nga mga 45 ka kilo.

⁴⁰ Ginkuha nila ang bangkay ni Jesus kag ila ini ginsamburan sang mga tela nga linen upod sang mga pahamot. Kay amo ini ang kinabatasan sang mga Judio kon maglubong sang patay.

⁴¹ Didto sa lugar nga sa diin ginlansang si Jesus may katamnan, kag didto may isa ka bag-o nga lulubngan nga gin-guhab sa banglid§ nga wala pa gid malubngi.

⁴² Kag tungod nga preparasyon sadto sang mga Judio *para sa Adlaw nga Inugpahuway*, kag tungod kay malapit man lang ato nga lulubngan, didto na lang nila ginlubong si Jesus.

* **19:35** sa literal, *Kag ang nakakita sini nagpamatuod, kag ang iya pamatuod matuod, kag nakahibalo siya nga nagasiling siya sing matuod, para makatuo man kamo.* Nagapati ang kalabanan sang mga eksperto sa Biblia nga si Juan nga nagsulat sini nga libro nagatumod sa iya kaugalingon sa sini nga bersikulo.

† **19:36** Exo. 12:46; Num. 9:12; Sal. 34:20 ‡ **19:37** Zac. 12:10 § **19:41** *lulubngan nga gin-guhab sa banglid:* sa English, *tomb*

20

Ang Pagkabanhaw ni Jesus

¹ Aga pa gid sang adlaw nga Domingo, nagkadto si Maria nga taga-Magdala didto sa lulubngan. Pag-abot niya didto, nakita niya nga ang takop nga bato wala na didto sa puwer-tahan sang lulubngan.

² Gani nagdalagan siya pakadto kay Simon Pedro kag sa sumulunod nga palangga ni Jesus. *Pag-abot niya sa ila*, nagsiling siya, “Ginkuha nila ang Ginoo sa lulubngan, kag wala kami kahibalo kon diin nila siya ginbutang!”

³ Gani nagkadto si Pedro kag ato nga sumulunod didto sa lulubngan.

⁴ Nagdalagan sila nga duha, pero mas madasig ang isa sang sa kay Pedro. Gani una siya nga nakaabot sa lulubngan.

⁵ Pag-abot niya didto nagduko siya kag naglingling kag nakita niya ang mga tela nga linen *nga ginputos kay Jesus*, pero wala siya nagsulod.

⁶ Dugay-dugay nag-abot man si Simon Pedro, pero nagderetso siya sulod sa lulubngan. Nakita niya ang mga tela

⁷ kag ang panyo nga ginputos sa ulo ni Jesus. Nakabaruron* ang panyo sa isa ka lugar nga separar sa mga tela.

⁸⁻⁹ Nagsulod man dayon ang sumulunod nga una nag-abot, kag nakita man niya *ang mga butang sa sulod*. Bisan wala pa sila makaintiendi sang ginasiling sang Kasulatan nga kinahanglan mabanhaw si Jesus, nagpati siya sa sadto nga oras *nga nabanhaw si Jesus*.

¹⁰ Kag nagpuli dayon ang duha ka sumulunod.

Nagpakita si Jesus kay Maria nga taga-Magdala (Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

¹¹ Karon, si Maria nagatindog pa didto sa guwa sang lulubngan nga nagahibi. Samtang nagahibi siya, nagduko siya kag naglingling sa sulod sang lulubngan.

¹² Nakita niya nga may duha ka anghel didto sa sulod nga nagabayo sing puti. Didto sila nagapungko sa ginbutangan sang bangkay ni Jesus. Ang isa sa may ulohan dampi kag ang isa sa may tilan dampi.

¹³ Ginpamangkot sang mga anghel si Maria, “Ngaa nagahibi ka?” Nagsabat si Maria, “Tungod kay may nagkuha sang bangkay sang akon Ginoo kag wala ako kahibalo kon diin nila ginbutang!”

* **20:7** Nakabaruron: ukon, Napiud

14 Pagkahambal niya sadto nagbalikid siya dayon kag nakita niya si Jesus nga nagatindog, pero wala niya nakilala nga si Jesus gali ato.

15 Nagpamangkot si Jesus sa iya, “Ngaa nagahibi ka? Sin-o bala ang imo ginapangita?” Ang hunahuna ni Maria nga si Jesus amo ang manug-atipan sang mga tanom didto. Gani nagsiling siya sa iya, “Kon ikaw ang nagkuha sa iya, abi sugiri ako kon diin mo siya ginbutang, kay kuhaon ko siya.”

16 Nagsiling si Jesus sa iya, “Maria!” Nag-atubang si Maria kay Jesus, kag naghambal sa Hebreo *nga linguahe*, “*Raboni!*” (Kon sa aton pa, “Manunudlo.”)

17 Nagsiling si Jesus sa iya, “Indi ka mag-uyat sa akon, kay wala pa ako makasaka pabalik sa Amay. Ang imo himuon, kadtuan mo ang akon mga utod kag sugiran mo sila nga masaka na ako pabalik sa akon Amay kag inyo man Amay, sa akon Dios kag inyo man Dios.”

18 Gani ginkadtuan ni Maria nga taga-Magdala ang mga sumulunod *ni Jesus* kag ginsugiran niya dayon sila nga nakita niya ang Ginoo. Kag ginsugid man niya sa ila ang ginbilin ni Jesus.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod

19 Sang sirom na sadto nga adlaw nga Domingo, nagtilipon sa isa ka balay ang mga sumulunod. Kag tungod sa kahadlok sa mga *lider sang mga* Judio ginpangtrangkahan nila ang mga puwertahan sang balay nga ila ginatipunan. Nag-abot dayon si Jesus kag nagtindog didto sa tunga nila kag nagsiling, “Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo.”

20 Pagkatapos niya hambal sini, ginpakita niya sa ila ang *mga pilas* sa iya mga kamot kag sa iya kilid. Kag nalipay gid ang mga sumulunod sang makita nila ang Ginoo.

21 Kag nagsiling liwat si Jesus sa ila, “Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo. Kon paano nga ang Amay nagpadala sa akon, ako magapadala man sa inyo.”

22 Kag ginhuypan niya dayon sila kag nagsiling, “Batuna ninyo ang Espiritu Santo.

23 Kon patawaron ninyo ang mga sala ni bisan sin-o, ina ginpatawad na *sang Dios*. Pero kon indi ninyo pagpatawaron, ina wala ginpatawad *sang Dios*.”

Nagduda si Tomas

24 Si Tomas nga ginatawag nga si Kapid, nga isa man sa dose *ka apostoles*, wala didto sang pag-abot ni Jesus.

25 Gani ginsugiran siya sang iya kaupod nga mga sumulunod nga nakita nila ang Ginoo. Pero nagsiling si Tomas sa ila, “Kon indi ko makita ang agi sang mga lansang sa iya mga

kamot, kag kon indi ko matandog ang iya mga pilas, pati na ang *pilas sa iya kilid*, indi gid ako magpati.”

²⁶ Pagkaligad sang isa ka semana, nagtilipon liwat ang mga sumulunod ni Jesus sa balay nga ila ginatipunan, kag kaupod na nila si Tomas. Gintrangkahan nila ang mga puwertahan sang balay, pero nagsulod liwat si Jesus kag nagtindog didto sa ila tunga. Nagsiling siya sa ila, “Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo.”

²⁷ Dayon nagsiling siya kay Tomas, “Tomas, dali, tan-awa ang akon mga kamot. Tanduga *ang mga pilas*, pati na ang *pilas sa akon kilid*. Indi ka na magpangduhaduha, kundi magtuo ka na.”

²⁸ Nagsiling si Tomas kay Jesus, “Ginoo ko kag Dios ko!”

²⁹ Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Ti nagatuo ka na subong kay nakita mo na ako? Pero bulahan ang mga tawo nga nagatuo sa akon bisan wala nila ako makita.”

Ang Katuyuan sang sini nga Libro

³⁰ Madamo pa gid nga mga milagro ang ginpanghimo ni Jesus nga nakita mismo sang iya mga sumulunod nga wala masulat sa sini nga libro.

³¹ Pero ang mga nasulat diri ginsulat para magtuo kamo nga si Jesus amo ang Cristo, ang Anak sang Dios. Kag kon magtuo kamo sa iya[†] may kabuhi kamo *nga wala sing katapusan*.

21

Nagpakita si Jesus sa Pito ka Sumulunod

¹ Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagpakita liwat si Jesus sa iya mga sumulunod didto sa higad sang Dagat sang Tiberias. Amo ini ang natabo:

² Nagatilipon sila ni Simon Pedro, si Tomas nga ginatawag nga si Kapid, si Natanael nga taga-Cana nga sakop sang Galilea, ang mga anak ni Zebedee, kag may duha pa gid ka sumulunod ni Jesus.

³ Karon, nagsiling si Simon Pedro sa iya mga kaupod, “Mangisda ako.” Nagsiling man sila, “Maupod kami sa imo.” Gani nagsakay sila sa sakayan kag nagpalawod. Pero sa sadto nga gab-i wala gid sila sing may nakuha.

⁴ Sang manugbutlak na ang adlaw, nagtindog si Jesus sa baybayon. Pero wala kahibalo ang mga sumulunod nga si Jesus gali ato.

⁵ Nagsiling si Jesus sa ila, “Mga abyan, may nakuha bala kamo?” Nagsabat sila, “Wala gid.”

[†] **20:31** sa iya: sa literal, sa iya ngalan

⁶ Nagsiling siya sa ila, “Thulog ninyo ang inyo pukot sa tuo dampi sang sakayan, kag may makuha kamo.” Gani ginhulog nila didto ang ila pukot. Pagbatak nila indi na sila kadaog tungod sa kadamuon sang isda nga ila nakuha.

⁷ Nagsiling kay Pedro ang sumulunod nga palangga ni Jesus, “Ang Ginoo gali ato!” Pagkabati sini ni Simon Pedro, ginsuksok niya ang iya bayo nga iya gin-uba kag naglukso sa tubig *kag naglangoy pakadto kay Jesus*.

⁸ Ang iban nga mga sumulunod nga didto sa sakayan nagpahigad nga nagabutong sang pukot nga puno sang mga isda, kay ang ila kalayuon sa baybayon mga 50 lang ka dupa.

⁹ Sang nakatakas na sila, may nakita sila nga nagatumpok nga бага nga may ginasugba nga isda kag may tinapay man.

¹⁰ Nagsiling dayon si Jesus sa ila, “Dala kamo diri sang pila ka isda nga inyo nakuha.”

¹¹ Gani nagsaka si Simon Pedro sa sakayan kag ginbutong niya pahigad ang pukot nga puno sang dalagko nga mga isda nga bali 153 ka bilog. Pero bisan pa sa kadamo sang ila nakuha, wala gid magisi ang pukot.

¹² Nagsiling si Jesus sa ila, “Dali kamo kag magpamahaw.” Wala gid sing bisan isa sa iya mga sumulunod nga nangisog sa pagpamangkot kon sin-o gid siya, kay nahibaluan nila nga siya amo ang Ginoo.

¹³ Ginkuha dayon ni Jesus ang tinapay kag ginpanghatag sa ila. Amo man ang iya ginhimo sa isda.

¹⁴ Ikatlo na ini ka beses nga nagpakita si Jesus sa iya mga sumulunod halin sang iya pagkabanhaw.

Si Jesus kag si Pedro

¹⁵ Pagkatapos nila pamahaw, nagsiling si Jesus kay Simon Pedro, “Simon nga anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako labaw pa sa imo mga kaupod nga ini?” Nagsabat si Pedro, “Huo, Ginoo, nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Atipana ang akon mga karnero.”

¹⁶ Nagsiling liwat si Jesus sa iya, “Simon nga anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako?” Nagsabat siya liwat, “Huo, Ginoo, nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Atipana ang akon mga karnero.”

¹⁷ Sa ikatlo ka beses nagsiling si Jesus, “Simon nga anak ni Juan, ano, ginahigugma mo bala ako?” Naglain buot ni Pedro tungod kay katatlo na ka beses nga ginpamangkot siya ni Jesus kon ginahigugma bala niya siya. Gani nagsiling si Pedro sa iya, “Ginoo, nahibaluan mo ang tanan, kag nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Atipana ang akon mga karnero.”

¹⁸ Sa pagkamatuod, sang bataon ka pa, ikaw mismo ang nagasuksok sang imo paha kag nagakadto sa kon diin ang imo gusto. Pero kon tigulang ka na gani, padupahon ka lang kag iban na ang magapasuksok sang paha sa imo, kag dal-on ka dayon sa lugar nga indi mo gusto kadtuan.”

¹⁹ (Ginhambal ini ni Jesus para ipahibalo sa ila kon ano nga klase sang kamatayon ang maagyan ni Pedro, kag paagi sadto nga kamatayon madayaw niya ang Dios.) Dayon nagsiling si Jesus kay Pedro, “Sunod ka sa akon.”

Ang Palangga nga Sumulunod ni Jesus

²⁰ Pagbalikid ni Pedro nakita niya nga nagasunod sa ila ang palangga nga sumulunod ni Jesus. (Siya amo ang malapit gid kay Jesus sang nagapanyapon sila, kag amo ang nagpamangkot sa Ginoo kon sin-o ang magatraidor sa iya.*)

²¹ Pagkakita ni Pedro sa iya, nagsiling siya kay Jesus, “Ti paano siya ya Ginoo?”

²² Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay hasta sa akon pagbalik *diri sa kalibutan*, ti, ano ang labot mo? Basta ikaw ya magsunod sa akon.”

²³ Gani naglapnag ang balita sa mga kauturan nga ang ato nga sumulunod indi mapatay. Pero wala nagsiling si Jesus nga indi siya mapatay, kundi ang iya ginsiling, “Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay hasta sa akon pagbalik, ti, ano ang labot mo?”

²⁴ Siya amo ang sumulunod nga nagapamatuod nga matuod ang nasulat diri, kag siya mismo ang nagsulat sini. Kag nahibaluan ta nga ang iya ginasugid matuod.

²⁵ Madamo pa gid ang mga ginpanghimo ni Jesus nga kon isa-isahon sulat, siguro indi mag-igo sa bilog nga kalibutan ang tanan nga libro nga sulatan.

* **21:20** *magatraidor sa iya*: buot silingon, *magatugyan sa iya sa iya mga kaaway*

Binuhatan sang mga Apostoles

¹ *Hinigugma ko nga Teofilus:*

Sa akon una nga libro ginsulat ko ang tanan nga ginpanghimo kag ginpanudlo ni Jesus halin sang pagsugod niya sang iya buluhaton

²⁻³ hasta sa tion nga gindala siya pa-langit. Sa tapos siya napatay kag nabanhaw, makapila siya nagpakita sa nagkalain-lain nga paagi sa iya mga apostoles sa pagpamatuod nga nabanhaw siya. Sa sulod sang 40 ka adlaw nagpakita siya sa ila kag gintudluan niya sila parte sa paghari sang Dios. Kag sa wala pa siya makapa-langit, may mga sugo siya nga ginbiling sa iya ginpili nga mga apostoles. Ato nga mga sugo ginhatag niya paagi sa gahom sang Espiritu Santo.

⁴ Isa sadto ka tion, samtang nagakaon si Jesus kaupod nila, nagsiling siya, “Indi kamo anay maghalin sa Jerusalem. Hulaton ninyo ang *Espiritu Santo* nga ginpromisa sang Amay. Ginsugid ko na ini sa inyo sang una.

⁵ Nagpangbautiso si Juan sa tubig, pero sa pila ka adlaw pagabautisohan kamo sa Espiritu Santo.”

Ang Pagsaka ni Jesus pa-Langit

⁶ Isa ka tion, samtang nagatilipon sila, ginpamangkot nila si Jesus, “Ginoo, amo na bala ini ang tion nga patindugon mo liwat ang ginharian sang Israel?”*

⁷ Nagsabat si Jesus, “Wala kamo ginatuguti sang Amay nga mahibaluan ninyo kon san-o matabo ang mga butang nga iya gintalana.†

⁸ Pero pag-abot sang Espiritu Santo sa inyo, hatagan niya kamo sing gahom. Dayon isugid ninyo ang mga butang parte sa akon, halin diri sa Jerusalem hasta sa bilog nga Judea kag Samaria, kag hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan.”

⁹ Pagkatapos niya hambal sini, gindala siya pa-langit. Kag sang nagatulok sila sa iya nga nagapaibabaw, ginlikupan siya sang panganod kag dayon nadula siya sa ila panulok.

¹⁰ Samtang sige ang ila tan-aw sa langit, may duha ka lalaki nga nagabayo sang puti nga hinali lang nga nagtindog malapit sa ila

* **1:6** Ang ila ginahunahuna nga basi kon pahalinson ni Jesus ang mga taga-Roma nga nagadumala sa ila para sila nga mga taga-Israel makadumala liwat sang ila banwa. † **1:7** *gintalana*: sa Tagalog, *itinakda*

11 kag nagsiling, “Kamo nga mga taga-Galilea, ngaa nagatindog pa kamo diri nga nagatangla sa langit? Ining Jesus nga inyo nakita nga gindala paibabaw magabalik diri sa kalibutan. Kag kon paano siya nagpaibabaw, sa amo man sina nga paagi ang iya pagbalik.”

Nagpili ang mga Apostoles Kon Sin-o ang Ibulos kay Judas

12 Pagkatapos sadto, nagbalik ang mga apostoles sa Jerusalem halin sa Bukid sang mga Olibo. Ini nga bukid nga isa ka kilometro ang kalayuon halin sa siyudad sang Jerusalem.

13 Pag-abot nila sa Jerusalem, nagsaka sila sa ibabaw nga kuwarta sang balay nga ila ginadayunan. Sila amo sanday Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga anak ni Alfeus, Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma), kag si Judas nga anak ni Santiago.

14 Ini sila permi nagatipon para magpangamuyo. Kaupod man nila ang pila ka babayi pati si Maria nga iloy ni Jesus, kag ang mga utod nga lalaki ni Jesus.

15 Sang nagligad ang pila ka adlaw, nagtipon ang mga 120 ka tumuluo. Nagtindog si Pedro kag naghambal,

16 “Mga kauturan, kinahanglan matuman ang ginsiling sang Kasulatan nga ginpropesiya sang Espiritu Santo sang una paagi kay David. Ini parte kay Judas nga amo ang naggiya sa mga nagdakop kay Jesus.

17 Kaupod siya namon nga mga apostoles nga ginpili ni Jesus, kag parte siya sang amon buluhaton.”

18 (Pero nagbakal si Judas sang duta halin sa kuwarta nga iya nabaton sa malain nga buhat, kag didto nahulog siya nga una ang ulo. Nabusdik ang iya tiyan kag nagwagay ang iya tinai.

19 Nahibaluan ini sang tanan nga tawo sa Jerusalem, gani gintawag nila ato nga lugar Akeldama, nga kon sayuron, “Duta sang Dugo.”[‡])

20 *Nagsiling pa gid si Pedro*, “Nasulat sa Libro sang Salmo,
 “‘Pabay-i na lang ang iya ginaestaran,
 kag dapat wala na sing may mag-estar didto.’[§]
 Kag nasulat man,

“‘Thatag na lang sa iban ang iya katungdanan.’^{*}

[‡] 1:19 *Duta sang Dugo*: Amo ini ang tawag sa duta tungod nga diri nag-agay ang dugo ni Judas ukon tungod nga ang kuwarta nga ginbakal sa sini nga duta amo ang ginbayad para ipapatay si Jesus. [§] 1:20 Sal. 69:25 ^{*} 1:20 Sal. 109:8

²¹ “Gani kinahanglan nga magpili kita sang isa ka tawo *nga ibulos kay Judas*. Dapat isa siya sang mga kaupod ta sa bilog nga tion nga nagkabuhi diri si Ginoong Jesus,

²² halin sang pagpangbautiso ni Juan hasta sang gindala si Jesus pa-langit. Ang mapilian sa ila magabulig sa aton sa pagpamatuod nga nabanhaw si Jesus.”

²³ Gani duha ka lalaki ang ila ginpilian: si Matias kag si Jose nga ginatawag Barsabas (ukon Justus).

²⁴ Kag *antes sila magpili*, nagpangamuyo sila, “Ginoo, ikaw ang nakahibalo sang tagipusuon sang tanan nga tawo. Gani ipahayag sa amon kon sin-o sa duha nga ini ang imo ginpili

²⁵ nga mangin apostol sa pagbulos kay Judas. Kay ginbayaan ni Judas ang iya obra bilang isa ka apostol, kag nagkadto siya sa lugar nga bagay sa iya.”

²⁶ Pagkatapos nila pangamuyo, naggabot-gabot sila. Kag ang napilian amo si Matias. Gani si Matias amo ang gindugang sa onse ka apostoles.

2

Ang Pag-abot sang Espiritu Santo

¹ Pag-abot sang adlaw sang piesta *nga ginatawag Pentecostes*, nagtipon ang tanan nga tumuluo sa isa ka balay.

² Sang nagatipon sila, hinali lang nga may naghagunos nga halin sa langit pareho sang mabaskog nga hangin, kag puro na lang hagunos ang ila nabatian sa sulod sang balay nga ila ginatipunan.

³ Dayon may nakita sila nga mga dabdab sang kalayo nga daw sa mga dila nga naglalapta kag nagtungtong sa kada isa sa ila.

⁴ Napun-an sila tanan sang Espiritu Santo, kag naghambal sila dayon sang nagkalain-lain nga linguahe nga wala nila natun-i. Ang Espiritu *Santo* amo ang nagpahambal sina sa ila.

⁵ Sa amo man nga tion, didto sa Jerusalem, may mga Judio nga diosnon nga naghalin sa nagkalain-lain nga nasyon sa bilog nga kalibutan.

⁶ Pagkabati nila sang hagunos nga ato, nagdali-dali sila kadto sa ginatipunan sang mga tumuluo. Natingala gid sila tungod nga ang kada isa sa ila nakabati nga ang iya linguahe ginahambal sang mga tumuluo.

⁷ Siling nila, “Ano ini? Pulos sila mga taga-Galilea!

⁸ Ngaa nga makahambal sila sa aton kaugalingon nga linguahe?

⁹ Ang iban sa aton taga-Partia. May mga taga-Media, kag ang iban taga-Elam. May mga taga-Mesopotamia, Judea, kag Capadocia. May diri man nga taga-Pontus kag Asia.

¹⁰ Ang iban mga taga-Frigia, taga-Pamfilia, taga-Egypt, kag ang iban halin sa mga lugar nga sakop sang Libya nga malapit sa Cyrene. May mga taga-Roma,

¹¹ mga Judio, kag mga indi Judio nga naconvert sa relihiyon sang mga Judio. Kag ang iban halin sa Crete kag Arabia. Pero mabatian ta sila nga nagahambal sa aton nga mga lingguahe parte sa makatilingala nga mga hinimuan sang Dios!”

¹² Natingala gid ang tanan nga tawo didto. Kag tungod nga indi nila maintiendiha kon ano ang nagakatabo nagpina-mangkutanay na lang sila sa isa kag isa. Nagsiling sila, “Ano bala ini?”

¹³ Pero ang iban nagyaguta sa mga tumuluo. Siling nila, “Hubog ini nga mga tawo sang bino!”

Ang Wali ni Pedro

¹⁴ Gani nagtindog si Pedro upod sa onse *ka apostoles*, kag sa mabaskog nga tingog naghambal siya sa mga tawo, “Mga kasimanwa ko nga mga Judio, kag kamo tanan nga nagaestar sa Jerusalem, pamatii ninyo ako, kay isugid ko kon ano ang kahulugan sang sini nga mga butang.

¹⁵ Sala ang inyo hunahuna nga hubog ang ini nga mga tawo, kay alas nuwebe pa lang gani ini sang aga.

¹⁶ Amo ini ang ginpropesiya ni Propeta Joel sang una:

¹⁷ “Nagasiling ang Dios, “Sa katapusan nga mga inadlaw ihatag ko ang akon Espiritu sa tanan nga klase sang tawo. Ang inyo mga anak nga lalaki kag babayi magasugid sang akon mga mensahi.

Ang inyo pamatan-on nga mga lalaki makakita sang mga palanan-awon.

Ang inyo tigulang nga mga lalaki padamguhon ko.

¹⁸ Matuod nga sa sina nga mga inadlaw ihatag ko ang akon Espiritu sa akon mga ulipon nga lalaki kag babayi, kag isugid nila ang akon mga mensahi.

¹⁹ Magapakita ako sang mga makatilingala nga mga butang sa langit kag sa duta: may makita nga dugo, kalayo, kag madamol nga aso.

²⁰ Magadulom ang adlaw, kag ang bulan magapula pareho sang dugo.

Ini matabo sa wala pa mag-abot ang makatilingala gid nga adlaw *sang paghukom* sang Ginoo.

²¹ Pero ang bisan sin-o nga magdangop sa Ginoo maluwas.”””*

* 2:21 Jol. 2:28-32

²² *Nagpadayon si Pedro sa paghambal*, “Mga kasimanwa ko nga mga Israelinhon, pamatii ninyo ako! Si Jesus nga taga-Nazaret ginsugo diri sang Dios, kag ginpamatud-an ini sang Dios paagi sa mga milagro kag makatilingala nga mga butang nga iya ginhimo paagi kay Jesus. Kamo mismo nakahibalo sini kay ini tanan nagkalatabo diri sa inyo.

²³ Nahibaluan na nga daan sang Dios nga ini nga Jesus itugyan sa inyo kag amo na ini nga daan ang iya ginplano. Ginpapatay ninyo siya sa mga makasasala nga mga tawo nga naglansang sa iya sa krus.

²⁴ Pero ginbanhaw siya sang Dios kag ginluwas sa gahom sang kamatayon, kay ang matuod, bisan ang kamatayon wala sing gahom sa paghawid sa iya.

²⁵ Naghambal si David parte sa iya,
 “‘Nahibaluan ko nga permi nagaupod sa akon ang Ginoo.
 Kag tungod nga ara siya sa akon tupad, indi ako matublag.

²⁶ Amo ina nga malipayon ako;
 ang akon mga ginahambal puno sang kalipay.
 Kag magakabuhi ako nga may paglaom,

²⁷ kay indi mo ako pagpabay-an
 nga mabilin sa lugar sang mga patay.†
 Indi mo pagtugutan nga madunot ang imo matutom nga alagad.

²⁸ Ginatudluan mo ako
 kon paano ko maangkon ang *padayon nga* kabuhi.
 Tungod sang imo presensya, malipayon gid ako.’‡

²⁹ “Mga kasimanwa, maathag nga wala naghambal si David parte sa iya kaugalingon, kay nahibaluan ta nga ang aton katigulangan nga si David napatay kag ginlubong, kag hasta gani subong nahibaluan ta kon diin iya lulubngan.

³⁰ Propeta si David kag nahibaluan niya nga ang Dios nag-promisa sa iya nga ang isa sang iya mga kaliwat magapanubli sang iya ginharian.

³¹ Kag tungod nga nahibaluan ni David kon ano ang himuon sang Dios, naghambal siya parte sa pagkabanhaw ni Cristo, nga wala siya pagpabay-i nga mabilin sa lugar sang mga patay kag ang iya lawas wala madunot.

³² Ang iya ginatunod wala sing iban kundi si Jesus nga ginbanhaw sang Dios, kag kami tanan makasaksi nga nabanhaw siya.

³³ Ginbayaw siya sa tuo sang Dios.§ Kag ginhatag sa iya sang Amay ang Espiritu Santo nga ginpromisa sa iya. Ining

† 2:27 *lugar sang mga patay*: sa Griego, *Hades*. Amo man sa bersikulo 31. ‡ 2:28

Sal. 16:8-11 § 2:33 *Ginbayaw siya sa tuo sang Dios* nga amo ang pinakamataas nga posisyon.

Espiritu Santo ginpadala ni Jesus sa amon, *kag ang iya gahom amo ang inyo nakita kag nabatian subong.*

³⁴⁻³⁵ Indi si David ang ginbayaw sa langit, pero nagsiling siya,

“Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo:

Pungko diri sa akon tuo

hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.”*

³⁶ “Gani dapat gid nga mahibalan sang tanan nga Israelin-hon nga ini nga Jesus nga inyo ginlansang sa krus amo ang ginpili sang Dios nga mangin Ginoo kag Cristo.”

³⁷ Pagkabati sadto sang mga tawo natandog ang ila mga tagipusuon. Gani nagpamangkot sila kay Pedro kag sa iya kaupod nga mga apostoles, “Mga kauturan, ano ang dapat namon himuon?”

³⁸ Nagsiling si Pedro sa ila, “Ang tagsa-tagsa sa inyo maghinulsol sa inyo mga sala kag magpabautiso sa ngalan ni Jesu-Cristo,[†] kag dayon mapatawad ang inyo mga sala kag mabaton ninyo ang regalo sang Dios nga amo ang Espiritu Santo.

³⁹ Kay ini ginpromisa para sa inyo kag sa inyo mga anak kag sa tanan nga tawo nga didto sa malayo, sa tanan nga tawgon sang Ginoo nga aton Dios nga magpalapit sa iya.”

⁴⁰ Madamo pa ang mga ginpahayag ni Pedro sa pagpamatuod sa ila sang iya mga ginpanghambal. Kag nagpangabay siya sa ila, “Luwasa ninyo ang inyo kaugalingon sa sining malain nga katawhan.”

⁴¹ Madamo ang nagtuo sa iya mensahi kag nagpabautiso dayon sila. Sa sadto nga adlaw mga 3,000 ka tawo ang nagdugang sa mga tumuluo.

⁴² Nangin mapisan sila sa pagtuon sang mga ginatudlo sang mga apostoles, sa pagtilipon bilang mag-ulutod, sa pagpamihak-pihak sang tinapay, kag sa pagpangamuyo.

Ang Kabuhi sang mga Tumuluo

⁴³ Madamo nga milagro kag makatilingala nga mga butang ang ginhimo sang Dios paagi sa mga apostoles. Gani nagkabuhi ang mga tawo nga may pagtahod kag kahadlok sa Dios.

⁴⁴ Malapit ang pag-inupdanay sang mga tumuluo, kag gintingob nila ang ila mga pagkabutang para makaambit ang tanan.

⁴⁵ Ginpamaligya nila ang ila mga duta kag mga pagkabutang, kag ginpanagtag nila ang bili sa ila mga kaupod suno sa kinahanglan sang kada isa.

* **2:34-35** Sal. 110:1 † **2:38** sa ngalan ni Jesu-Cristo: siguro ang buot silingon, sa pagpakita nga kamo ara na kay Jesu-Cristo.

⁴⁶ Adlaw-adlaw nagatipon sila sa templo kag nagapamihak-pihak sang tinapay sa ila mga balay. Malipayon gid sila sa ila pag-ambitanay sa pagkaon,

⁴⁷ kag sige ang ila pagdayaw sa Dios. Naluyagan sila sang tanan nga tawo. Adlaw-adlaw ginadugang sang Ginoo sa ila ang mga tawo nga iya ginaluwas.

3

Ang Pag-ayo sang Tawo nga Lupog

¹ Isa sadto ka adlaw, sang mga alas tres sang hapon, nagkadto si Pedro kag si Juan sa templo. Oras ato sang pagpangamuyo.

² Sa puwertahan sang templo may tawo didto nga lupog halin pa sang iya pagkatawo. Adlaw-adlaw ginadala siya sa sina nga puwertahan nga ginatawag “Matahom,” para magpakilimos sa mga tawo nga nagasulod sa templo.

³ Pagkakita niya kay Pedro kag kay Juan nga nagapasulod sa templo, nagpangayo siya sing limos.

⁴ Ginhimutaran siya ni Pedro kag ni Juan. Dayon nagsiling si Pedro sa iya, “Magtulok ka sa amon.”

⁵ Nagtulok ang tawo sa ila nga nagapaabot nga limusan siya.

⁶ Pero nagsiling si Pedro sa iya, “Wala gid ako sing kuwarta. Pero may ari ako nga ihatag sa imo: Sa ngalan* ni Jesu-Cristo nga taga-Nazaret, maglakat ka!”

⁷ Dayon ginkaptan ni Pedro ang tuo nga kamot sang tawo kag ginpatindog siya. Hinali lang nga nagbaskog ang iya mga tiil kag mga bukobuko.†

⁸ Sa gilayon nagtindog siya kag naglakat-lakat. Pagkatapos nag-upod siya sa ila sa templo. Sige ang iya lakat-lakat kag tumbo-tumbo nga nagadayaw sa Dios.

⁹ Nakita sang tanan nga nagalakat kag nagadayaw siya sa Dios.

¹⁰ Natalupangdan nila nga siya gali amo ang tawo nga nagapungko kag nagapakilimos didto sa puwertahan sang templo nga ginatawag “Matahom.” Gani natingala gid sila sing dako sa natabo sa iya.

Naghambal si Pedro sa Balkon ni Solomon

¹¹ Daw indi na magbulag kay Pedro kag kay Juan ato nga tawo. Sige ang iya uyat sa ila samtang nagalakat sila sa lugar nga ginatawag “Balkon ni Solomon.” Nagdinaguso ang tanan nga tawo didto sa ila, kay natingala gid sila.

* 3:6 ngalan: buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † 3:7 bukobuko: sa English, *ankle-bones*

12 Pagkakita ni Pedro sa mga tawo nagsiling siya sa ila, “Mga kasimanwa ko nga mga Israelinhon, ngaa natingala kamo sini? Ngaa ginatulok gid ninyo kami? Nagahunahuna bala kamo nga napalakat namon ang tawo nga ini tungod sa amon gahom kag pagkadiosnon?

13 Ang Dios sang aton mga katigulangan nga si Abraham, si Isaac, kag si Jacob amo ang naghimo sini para padunggan niya ang iya alagad nga si Jesus. Amo ini ang Jesus nga inyo gintugyan sa mga may awtoridad kag inyo ginsikway sa atubangan ni Pilato, bisan nadesisyunan na niya nga buy-an siya.

14 Balaan siya kag matarong, pero ginsikway ninyo siya kag ginpangayo kay Pilato nga buy-an ang manugpatay nga tawo sa baylo niya.

15 Ginpatay ninyo ang nagahatag sang kabuhi, pero ginbanhaw siya sang Dios. Kag makapamatuod kami nga nabanhaw siya.

16 Ang pagtuo sa kay Jesus[‡] amo ang naghatag sang kabaskog sa sini nga tawo nga inyo nakilala kag nakita subong. Kamo mga saksi nga nag-ayo siya. Natabo ini tungod sa pagtuo kay Jesus.

17 “Mga kauturan, nahibaluan ko nga kamo kag ang inyo mga pangulo naghimo sini kay Jesus tungod nga wala kamo nakahibalo kon sin-o gid siya.

18 Ginpahayag na sang Dios sang una paagi sa mga propeta nga si Cristo kinahanglan gid nga mag-antos, kag sa inyo ginhimo sa iya, natuman ang ginhambal sang Dios.

19 Gani karon, kinahanglan maghinulsol na kamo kag magpalapit sa Dios, para patawaron niya ang inyo mga sala,

20 kag magaabot sa inyo ang bag-o nga kusog halin sa Ginoo. Pagkatapos ipadala niya si Jesus nga amo ang Cristo nga iya na nga daan ginpili para sa inyo.

21 Pero kinahanglan didto lang anay si Jesus sa langit hasta mag-abot ang tion nga bag-uon sang Dios ang tanan nga butang. Amo man ina ang ginsiling sang Dios sang una paagi sa iya pinili nga mga propeta.

22 Pareho sang ginsiling ni Moises, ‘Magapadala sa inyo ang Ginoo nga inyo Dios sang isa ka propeta nga pareho sa akon, nga kadugo ninyo. Kinahanglan nga pamatian ninyo ang tanan nga ginasiling niya sa inyo.

23 Ang indi magpamati sa ginasiling sang sini nga propeta pagapainon halin sa katawhan sang Dios kag pagalaglagon.’§

‡ 3:16 sa kay Jesus: sa literal, sa ngalan ni Jesus § 3:23 Deu. 18:15, 18, 19

²⁴ Pareho man sina ang ginsiling sang tanan nga propeta umpisa kay Samuel. Sila tanan nagpropesiya sang mga butang nga nagakalatabo subong.

²⁵ Ang mga ginpromisa sang Dios paagi sa iya mga propeta para gid sa aton nga mga Judio, kag lakip kita sa kasugtanan nga ginhimo sang Dios sa aton mga katigulangan, tungod nga nagsiling siya kay Abraham, 'Paagi sa imo kaliwat,* pakamaayuhon ko ang tanan nga katawhan sa kalibutan.†

²⁶ Gani ginsugo sang Dios ang iya pinili nga Alagad, una anay sa aton nga mga Judio, para pakamaayuhon kita paagi sa pagbiya sa aton nga kalautan."

4

Si Pedro kag si Juan sa Atubangan sang Korte

¹ Samtang nagahambal pa si Pedro kag si Juan sa mga tawo, ginpalapitan sila sang mga pari, sang opisyal sang mga guwardya sa templo, kag sang mga Saduceo.

² Naakig sila tungod nga nagapanudlo ining duha nga si Jesus nabanhaw, kag ini nagapamatuod nga may pagkabanhaw.

³ Gani gindakop nila si Pedro kag si Juan. *Kuntani imbistigaron nila ang duha*, pero tungod nga sirom na, ginsulod lang anay nila sila sa prisohan hasta magaga.

⁴ Pero *bisan amo ini ang natabo sa ila*, madamo sa mga nakabati sang ila pagpanudlo ang nagtuo. Ang mga lalaki lang nga nagtuo mga 5,000.

⁵ Pagkaaga, nagtilipon sa Jerusalem ang mga manugdumala nga mga pari, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo sang Kasuguan.

⁶ Didto man si Anas nga pangulo nga pari, si Caifas, si Juan, si Alexander, kag ang iban pa nga mga miyembro sang pamilya ni Anas.

⁷ Gindala sa ila si Pedro kag si Juan kag ginpamangkot, "Sa ano nga gahom kag kay sin-o awtoridad* ang inyo gin-gamit sa pag-ayo sang tawo nga lupog?"

⁸ Si Pedro nga gin-gamhan sang Espiritu Santo nagsabat, "Kamo nga mga pangulo kag mga manugdumala sang mga Judio,

⁹ kon ginausisa ninyo kami parte sa pag-ayo sang tawo nga lupog,

¹⁰ dapat mahibaluan ninyo tanan kag sang tanan nga taga-Israel, nga gin-ayo ang tawo nga ini nga nagatindog diri subong paagi sa ngalan† ni Jesu-Cristo nga taga-Nazaret. Siya

* 3:25 kaliwat: ukon, mga kaliwat † 3:25 Gen. 22:18; 26:4 * 4:7 awtoridad: sa literal, ngalan † 4:10 ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad

amo ang inyo ginlansang sa krus kag ginpatay. Pero ginbanhaw siya sang Dios.

¹¹ Si Jesus *amo ang ginatumod nga bato sa Kasulatan nga nagasiling,*

“‘Ang bato nga ginsikway ninyo nga mga panday amo ang nanging pundasyon nga bato.’”[‡]

¹² Wala na sing iban sa bilog nga kalibutan nga makaluwas sa aton kundi si Jesus lang.”

¹³ Natingala sila kay Pedro kag kay Juan nga wala gid sila nahadlok sa pagsugid, kay nahibaluan nila nga sila mga ordinaryo lang nga mga tawo kag wala sing mataas nga tinun-an. Dayon natalupangdan nila nga ini sila mga kaupod ni Jesus sang una.

¹⁴ Gusto nila nga maghambal kontra sa milagro nga gin-himo nila ni Pedro, pero tungod nga ang tawo nga gin-ayo nagatindog sa tupad ni Pedro kag ni Juan, naghupos na lang sila.

¹⁵ Gani ginpaguwa nila anay si Pedro kag si Juan sa Korte sang mga Judio kag naghambalanay sila.

¹⁶ Siling nila, “Ano bala ang aton himuon sa mga tawo nga ini? Kay bantog na sa bilog nga Jerusalem nga nakahimo sila sang milagro, kag indi kita makasiling nga butig ini.

¹⁷ Gani para indi na maglapnag ang ila pagpanudlo sa mga tawo, paandaman ta sila nga indi na gid magtudlo parte kay Jesus.”

¹⁸ Dayon ginpatawag nila si Pedro kag si Juan kag ginsilingan nga indi na gid sila maghambal ukon magpanudlo parte kay Jesus. §

¹⁹ Pero nagsabat si Pedro kag si Juan sa ila, “Abi hunahunaa ninyo sing maayo kon diin sini ang matarong sa panulok sang Dios: ang pagtuman sa inyo ukon ang pagtuman sa Dios?

²⁰ Indi mahimo nga indi kami magsugid parte sa amon nakita kag nabatian.”

²¹ Pero ginpaandaman gihapon sila nga indi na gid magpanugid, kag pagkatapos ginbuy-an sila. Bisan gusto nila kuntani nga sakiton ang duha, indi nila ini mahimo tungod nga nahadlok sila sa mga tawo, kay ang mga tawo nagadayaw sa Dios tungod sa milagro nga natabo.

²² Kay ang tawo nga gin-ayo paagi sa milagro sobra 40 ka tuig nga siya lupog.

Ang Pangamuyo sang mga Tumuluo kay Jesus

²³ Sang nabuy-an na si Pedro kag si Juan, nagbalik sila sa ila mga kaupod, kag ginsugid nila sa ila kon ano ang

‡ 4:11 Sal. 118:22 § 4:18 *parte kay Jesus*: sa literal, sa ngalan ni Jesus

ginsiling sang manugdumala nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio.

²⁴ Pagkabati sadto sang mga tumuluo nagpangamuyo sila sa Dios, “Ginoo nga makagagahom sa tanan, ikaw ang naghimo sang kalangitan, sang duta, sang dagat, kag sang tanan nga ara sa ila.

²⁵ Paagi sa Espiritu Santo ginpahambal mo ang amon katigulangan nga si David nga imo alagad. Siling niya,

“‘Ngaa bala puwerte gid ang kaakig sang mga indi Judio?*

Kag ngaa nagaplano ang mga Judio† sang wala sing pulos?

²⁶ Ang mga hari kag mga pangulo sa kalibutan nagtilipon kag nagpreparar sa pagpakig-away kontra sa Ginoo kag sa hari nga iya ginpili.’‡

²⁷ Matuod nga natuman na subong ang imo ginhambal sang una tungod nga diri mismo sa Jerusalem ang mga indi Judio kag ang katawhan sang Israel, pati si Herodes *nga hari* kag si Poncio Pilato *nga gobernador*, nagsugtanay nga kontrahon ang imo balaan nga alagad nga si Jesus nga imo ginpili nga mangin Hari.

²⁸ Sa ila ginhimo natuman na ang imo plano sang una. Kag ini natabo suno sa imo gahom kag kabubut-on.

²⁹ Kag karon, Ginoo, ginapahog nila kami. Buligi kami nga imo mga alagad nga magmaisog sa pagwali sang imo pulong.

³⁰ Ipakita ang imo gahom. Itugot nga paagi sa ngalan§ ni Jesus nga imo balaan nga alagad, mapaayo namon ang mga masakiton kag makahimo kami sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang.”

³¹ Pagkatapos nila pangamuyo, nag-uyog ang balay nga ila ginatipunan. Gin-gamhan sila tanan sang Espiritu Santo kag nangisog sa pagwali sang pulong sang Dios.

Ang Pagbinuligay sang mga Tumuluo

³² Tanan nga tumuluo isa lang sa panghunahuna kag balatyagon. Ang kada isa sa ila wala nagkabig nga ang iya mga pagkabutang iya gid lang, kundi para sa tanan.

³³ Grabe nga mga milagro ang ginhimo sang mga apostoles sa ila pagpamatuod nga si Ginoong Jesus nabanhaw. Kag dako gid ang bulig sang Dios sa tanan nga tumuluo.

³⁴ Wala sing may nawad-an sa ila kinahanglanon tungod kay may mga tumuluo nga nagpamaligya sang ila mga duta kag mga balay,

* 4:25 mga indi Judio: ukon, mga nasyon † 4:25 mga Judio: ukon, mga katawhan

‡ 4:26 Sal. 2:1-2 § 4:30 ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad

³⁵ kag ginhatag nila ang bili sa mga apostoles. Dayon ginpanagtag ini sang mga apostoles sa kada isa suno sa iya kinahanglanon.

³⁶ Amo man ini ang ginhimo ni Jose nga taga-Cyprus, nga kaliwat ni Levi. Ginatawag siya sang mga apostoles nga si Barnabas, nga kon sayuron “Manugpabakod.”

³⁷ Ginbaligya ni Jose ang iya duta kag ginhatag niya ang bili sa mga apostoles.

5

Si Ananias kag si Safira

¹ May ara nga mag-asawa nga nagbaligya man sang ila duta. Ang ngalan sang bana si Ananias, kag ang iya asawa si Safira.

² Pero gintago ni Ananias ang iban nga kantidad sang bili sang duta para sa ila kaugalingon. Ang iya asawa nagsugot man. Kag ginhatag niya ang nabilin nga kantidad sa mga apostoles.

³ Dayon nagpamangkot si Pedro, “Ananias, ngaa nagpadaog ka kay Satanas? Nagabutig ka sa Espiritu Santo tungod nga ang iban nga kuwarta nga bili sang imo duta gintago mo!

⁴ Indi bala nga sa wala mo pa mabaligya ang imo duta ikaw ang tag-iya sina? Kag sang nabaligya mo na ina indi bala ara sa imo pagbuot kon anhon mo ang kuwarta? Ngaa bala naghunahuna pa gid ikaw sa paghimo sini? Wala lang ikaw nagbutig sa tawo kundi labi na gid sa Dios.”

⁵⁻⁶ Pagkabati sadto ni Ananias, natumba siya kag napatay. Dayon ginpalapitan siya sang mga pamatan-on kag ginputos nila ang iya bangkay. Pagkatapos gindala nila siya paguwa kag ginlubong. Kag ang tanan nga nakabati sa natabo hinadlukan gid.

⁷ Pagkaligad sang mga tatlo ka oras, nagsulod ang asawa ni Ananias. Wala siya kahibalo kon ano ang natabo sa iya bana.

⁸ Ginpamangkot siya ni Pedro, “Sugiri ako sang matuod, amo gid bala ini tanan ang kantidad nga inyo nabaton sa inyo ginbaligya nga duta?” Nagsabat si Safira, “Huo, amo gid ina tanan ang amon nabaton.”

⁹ Gani nagsiling si Pedro sa iya, “Ngaa nagsugtanay kamo nga mag-asawa nga tilawan ang Espiritu sang Ginoo? Tanawa, ara na sa puwertahan ang mga pamatan-on nga naglubong sang imo bana, kag ikaw ila man nga tuwangan kag ilubong.”

¹⁰ Hinali lang natumba si Safira sa atubangan ni Pedro kag napatay. Pagsulod sang mga pamatan-on nakita nila nga

patay na si Safira. Gani gintuwangan nila siya paguwa kag ginlubong sa tupad sang iya bana.

¹¹ Tungod sa mga natabo nga ato, dako gid ang kahadlok sang bilog nga iglesya kag sang tanan nga nakabati sini.

Mga Milagro kag Makatilingala nga mga Butang

¹² Madamo nga milagro kag makatilingala nga mga butang ang ginhimo sang mga apostoles sa mga tawo. Nagatipon permí ang tanan nga tumuluo didto sa Balkon ni Solomon.

¹³ Bisan tuod nga ginatahod sila sang mga tawo, ang iban wala nangisog sa pagsimpon sa ila.

¹⁴ Nagdugang pa gid ang mga tumuluo sang Ginoo, mga lalaki kag mga babayi.

¹⁵ Tungod sa mga milagro nga ginpanghimo sang mga apostoles, gindala sang mga tawo ang ila mga masakiton sa higad sang mga dalan kag ginbutang nila sa mga hiligdaan, para kon mag-agi si Pedro maagyan sila bisan sang iya landong na lang.

¹⁶ Indi lang ina, kundi madamo man nga mga tawo sa mga baryo sa palibot ang nag-abot sa Jerusalem nga nagadala sang mga masakiton kag mga tawo nga ginagamhan sang mahigko nga mga espiritu. Kag nag-alayo sila tanan.

Ang Paghingabot sa mga Apostoles

¹⁷ Nahisa gid ang pangulo nga pari kag ang iya mga kaupod nga mga miyembro sang sekta nga Saduceo.

¹⁸ Gani gindakop nila ang mga apostoles kag ginsulod sa prisohan.

¹⁹ Pero pagkagab-i, ginbuksan sang anghel sang Ginoo ang puwertahan sang prisohan kag ginpaguwa niya sila. Nagsilang ang anghel sa ila,

²⁰ “Magkadto kamo sa templo kag tudluan ninyo ang mga tawo parte sa bag-o nga kabuhi nga ginahatag sang Dios.”

²¹ Gintuman nila ang ginsiling sang anghel, gani pagbutlak sang adlaw nagkadto sila sa templo kag nagpanudlo sa mga tawo.

Karon, ginpatawag sang pangulo nga pari kag sang iya mga kaupod ang tanan nga manugdumala sang Israel para mag-meeting ang bilog nga Korte sang mga Judio. May ginsugo man sila nga magkadto sa prisohan para kuhaon ang mga apostoles kag dal-on didto sa ila.

²² Pero pag-abot sang mga ginsugo didto sa prisohan, wala na didto ang mga apostoles. Gani nagbalik sila sa Korte sang mga Judio

²³ kag nagpanugid, “Pag-abot namon sa prisohan nakita namon nga may mga kandado pa ang mga puwertahan, kag ang mga guwardya didto pa sa mga puwertahan nga

nagabantay. Pero pagbukas namon sang prisohan wala kami sing may nakita nga tawo sa sulod.”

²⁴ Pagkabati sadto sang opisyal sang mga guwardya sa templo kag sang manugdumala nga mga pari, naglibog ang ila ulo kag indi nila maintiendiha kon ano ang natabo sa mga apostoles.

²⁵ Sang ulihi may isa ka tawo nga nag-abot kag nagsugid, “Ang mga tawo nga inyo ginsulod sa prisohan didto na sa templo kag nagapanudlo sa mga tawo.”

²⁶ Dayon nagkadto sa templo ang opisyal sang mga guwardya kag ang iya mga tinawo kag gindakop nila liwat ang mga apostoles, pero wala nila sila pagpuwersaha tungod nga nahadlok sila basi kon batuhon sila sang mga tawo.

²⁷ Gindala nila ang mga apostoles didto sa Korte sang mga Judio. Nagsiling ang pangulo nga pari sa ila,

²⁸ “Indi bala nga ginmanduan namon kamo nga indi kamo magtudlo parte kay Jesus? Pero tan-awa ninyo ang inyo ginhimo! Naglapnag na ang inyo pagpanudlo sa bilog nga Jerusalem, kag kami pa ang inyo ginapasibangdan nga nagpatay sa iya!”

²⁹ Nagsabat si Pedro kag ang iya mga kaupod, “Ang Dios ang dapat namon tumanon, kag indi ang mga tawo.

³⁰ Ginpatay ninyo si Jesus paagi sa paglansang sa iya sa krus. Pero ginbanhaw siya sang Dios, ang Dios nga ginsimba sang aton mga katigulangan.

³¹ Ginbayaw sang Dios si Jesus, kag didto na siya sa iya tuo bilang Pangulo kag Manluluwas, para kita nga mga Israelinhon mahatagan sang kahigayunan nga maghinulsol para mapatawad ang aton mga sala.

³² Nagapamatuod kami nga ini tanan matuod gid. Kag ang Espiritu Santo nga ginhatag sang Dios sa tanan nga nagatuman sa iya nagapamatuod man sa sini nga mga butang.”

³³ Pagkabati sadto sang mga miyembro sang Korte sang mga Judio, nangakig gid sila kag gusto nila nga patyon ang mga apostoles.

³⁴ Pero nagtindog ang ila kaupod nga si Gamaliel. Ini nga tawo Pariseo kag manunudlo sang Kasuguan. Ginatahod siya sang tanan. Nagsugo siya nga paguwaon anay ang mga apostoles.

³⁵ Dayon naghambal si Gamaliel sa iya mga kaupod, “Mga *kasimanwa ko nga mga* Israelinhon, hunahunaa ninyo anay sing maayo kon ano ang inyo himuon sa sini nga mga tawo.

³⁶ Kay sang una may tawo nga ang iya ngalan si Teudas nga nagapabugal nga daw si sin-o gid siya, kag may mga 400 ka tawo nga nagsunod sa iya. Pero sang ulihi ginpatay siya, kag

ang iya mga sumulunod naglalapta, kag nadula man lang ato nga grupo.

³⁷ Pagkatapos sini, sang tion sang pag-census sa mga tawo, si Judas naman nga taga-Galilea nakatipon sang mga tawo nga nagsunod sa iya. Pero ginpatay man siya kag naglalapta man ang iya mga sumulunod.

³⁸ Gani ang akon mahambal sa inyo amo ini: pabay-i lang ini nga mga tawo, kag indi sila pagsapaka. Kay kon ang ila mga ginahimo kag ginatudlo halin lang sa tawo, madula man lang ina.

³⁹ Pero kon ina halin sa Dios, indi ta sila mapunggan. Indi lang ina, kundi basi kon magguwa pa nga ang Dios na gid ang aton kontra.” Nakombinsi ang Korte sa laygay ni Gamaliel.

⁴⁰ Ginpatawag nila liwat ang mga apostoles kag ginpahanot. Pagkatapos ginmanduan nila sila nga indi na gid magpanudlo sa ngalan ni Jesus kag ginbuy-an dayon sila.

⁴¹ Naghalin didto ang mga apostoles nga may dako nga kalipay, tungod nga ginhatagan sila sang Dios sang pribilehiyo nga mag-antos para sa ngalan *ni Jesus*.

⁴² Adlaw-adlaw nagakadto sila sa templo kag sa mga balay, kag sige ang ila panudlo kag pagwali sang Maayong Balita parte kay Jesus nga siya amo ang Cristo.

6

Ang Pagpili sang Pito ka Lalaki

¹ Sang sadto nga panahon, nagadamo na gid ang mga sumulunod *ni Jesus*. Karon, nagreklamo ang mga Judio nga ang ila linguahe Griego kontra sa mga Judio nga ang ila linguahe Hebreo, tungod kay wala mahatagi sing adlaw-adlaw nga rasyon ang ila mga balo nga babayi.

² Gani gintawag sang dose ka apostoles ang tanan nga sumulunod *ni Jesus*. Dayon nagsiling sila, “Indi maayo nga pabay-an namon ang pagwali sang pulong sang Dios para mag-atipan lang sang materyal nga mga bulig.

³ Gani, mga kauturan, magpili kamo halin sa inyo mga kau-pod sang pito ka lalaki nga napamatud-an nga may maayo nga reputasyon, maalamon, kag ginagamhan sang Espiritu Santo. Sila amo ang aton padumalahon sining mga materyal nga mga bulig.

⁴ Kag kami naman ya, gamiton namon ang amon tiyempo sa pagpangamuyo kag sa pagwali sang pulong sang Dios.”

⁵ Komporme ang tanan nga tumuluo sa ginsiling sang mga apostoles. Gani ginpili nila si Esteban nga isa ka tawo nga hugot ang iya pagtuo kay Jesus kag ginagamhan sang Espiritu Santo. Napilian man nila si Felipe, si Procorus, si Nicanor, si

Timon, si Parmenas, kag si Nicolas nga taga-Antioc. Si Nicolas nga ini indi Judio, pero nagsaylo sa relihiyon sang mga Judio.

⁶ Gindala nila ining mga napilian sa mga apostoles. Kag nagpangamuyo ang mga apostoles kag nagtungtong sang ila mga kamot sa ila.*

⁷ Gani padayon nga naglapnag ang pulong sang Dios. Madamo pa gid nga mga taga-Jerusalem ang nangin sumu-lunod *ni Jesus*, kag madamo man nga mga pari ang nagtuo sa iya.

Ang Pagdakop kay Esteban

⁸ Ginbugayan *sang Dios* si Esteban sang dako gid nga gahom. Gani madamo nga milagro kag makatilingala nga butang ang iya ginhimo nga nakita sang mga tawo.

⁹ Pero may mga tawo nga nagkontra kay Esteban. Ini nga mga tawo mga Judio nga halin sa Cyrene, sa Alexandria, sa Cilicia, kag sa Asia. Mga miyembro sila sang simbahan sang mga Judio nga kon tawgon Simbahan sang mga Ginhilway sa Pagkaulipon. Padayon ang ila pagpakigbais kay Esteban.

¹⁰ Pero tungod nga si Esteban ginhatagan sang kaalam sang *Espiritu Santo*, indi gid sila makadaog sa iya.

¹¹ Gani ginsuhulan† nila ang pila ka tawo nga magsiling, “Nabatian namon si Esteban nga nag-insulto kay Moises kag sa Dios.”

¹² Sa sini nga paagi ginsutsot nila ang mga tawo, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo sang Kasuguan. Gindakop nila si Esteban kag gindala sa Korte sang mga Judio.

¹³ May ginpasulod man sila nga pila ka tawo sa pagtestigo sang butig kontra kay Esteban. Nagsiling sila, “Ini nga tawo permi gid nagahambal kontra sa aton sagrado nga templo kag sa Kasuguan *ni Moises*.

¹⁴ Nabatian namon siya nga nagasiling nga ang aton templo gub-on ni Jesus nga taga-Nazaret kag ilisan niya ang mga kinabatasan nga ginbilin sa aton ni Moises!”

¹⁵ Ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio naghimutad gid kay Esteban, kag nakita nila ang iya guya nga daw guya sang anghel.

7

Ang Wali ni Esteban

¹ Karon, nagpamangkot ang pangulo nga pari kay Esteban, “Ano, matuod bala ang ginasugid sang sini nga mga tawo?”

* **6:6** *nagtungtong sang ila mga kamot* sa pagdedikar sa ila sa ila buluhaton ukon sa pagbendisyon sa ila. † **6:11** *ginsuhulan*: ukon, *ginsutsot*

² Nagsiling si Esteban, “Mga kauturan kag mga ginikanan, pamatii ninyo ako. Sang una nga tiyempo, nagpakita ang Dios nga makagagahom sa aton katigulangan nga si Abraham sang didto pa siya sa Mesopotamia, sa wala pa siya magsaylo sa Haran.

³ Nagsiling ang Dios kay Abraham, ‘Bayai ang imo nasyon kag mga paryente, kag magkadto ka sa lugar nga akon itudlo sa imo.’*

⁴ Gani naghalin si Abraham sa lugar sang mga Kaldeanhon kag didto siya nag-estar sa Haran. Pagkapatay sang iya amay, ginpakadto siya sang Dios sa lugar nga aton ginaestaran subong.

⁵ Sa sadto nga tiyempo wala pa si Abraham paghatagi sang Dios sang bisan diutay lang nga duta. Pero nagpromisa ang Dios nga ang ini nga lugar ihatag niya sa iya kag sa iya mga kaliwat. Wala pa sing anak si Abraham sang pagpromisa sang Dios sadto.

⁶ Nagsiling ang Dios sa iya, ‘Ang imo mga kaliwat mangin pangayaw sa iban nga lugar. Mangin ulipon sila didto kag pintasan sa sulod sang 400 ka tuig.

⁷ Pero silutan ko ang nasyon nga magaulipon sa ila. Pagkatapos magahalin sila sa sadto nga nasyon kag magabalik sa sini nga lugar kag diri sila magasimba sa akon.’†

⁸ Dayon nagsugo ang Dios kay Abraham nga ang tanan nga lalaki dapat tulion bilang tanda sang kasugtanan. Gani pagkatawo sang iya bata nga si Isaac, gintuli niya siya sang walo pa lang siya ka adlaw. Amo man ini ang ginhimo ni Isaac kay Jacob nga iya anak. Kag si Jacob naghimo man sini sa dose niya ka anak nga sa diin kita nga mga Judio naghalin.

⁹ “Si Jose nga isa sa dose ka anak ni Jacob ginhisaan sang iya mga utod, gani ginbaligya nila siya. Dayon gindala siya sa Egypt kag nangin ulipon didto. Pero tungod nga ang Dios kaupod ni Jose,

¹⁰ ginbuligan niya siya sa tanan nga pag-antos nga iya gin-ayyan. Ginhatagan man siya sang Dios sang kaalam, gani naluyagan siya sang Faraon, ang hari sang Egypt. Ginhimo siya sang hari nga pangulo sa *bilog nga* Egypt kag sa tanan niya nga propedad.

¹¹ Sang ulihi nag-abot ang gutom sa bilog nga Egypt kag sa Canaan. Nag-antos gid ang mga tawo, kag ang aton mga katigulangan wala gid sing may makuhaan sang pagkaon.

¹² Gani pagkabati ni Jacob nga may pagkaon didto sa Egypt, ginpakadto niya didto *ang iya mga anak, nga amo* ang aton mga katigulangan. Amo ato ang nahauna nila nga pagkadto sa Egypt.

* 7:3 Gen. 12:1 † 7:7 Gen. 15:13, 14

¹³ Sang ikaduha na nila nga pagkadto didto, nagpakilala sa ila si Jose nga siya ila utod, kag ginsugid man niya sa Faraon ang parte sa iya pamilya.

¹⁴ Dayon nagtugon si Jose nga pakadtuon ang iya amay nga si Jacob sa Egypt upod sa bilog niya nga pamilya. (Mga 75 sila tanan.)

¹⁵ Gani nagkadto si Jacob kag ang aton mga katigulangan sa Egypt, kag didto sila nag-estar hasta nagkalamatay sila.

¹⁶ Gindala ang ila mga tul-an[‡] sa Shekem kag ginlubong sa lulubngan nga ginbakal ni Abraham sang una sa mga anak ni Hamor.

¹⁷ “Karon, sang malapit na matuman ang promisa sang Dios kay Abraham, nagdamo pa gid ang aton mga katigulangan didto sa Egypt.

¹⁸ Nag-abot man ang adlaw nga lain na ang hari sa Egypt. Wala siya makakilala kay Jose.

¹⁹ Gindayaan sini nga hari ang aton mga katigulangan kag ginpintasan. Ginpilit niya sila nga ihaboy nila ang ila mga lapsag[§] para magkalamatay.

²⁰ Amo man ato ang tion nga natawo si Moises, isa ka bata nga nahamut-an sang Dios. Ginsagod siya sang iya mga ginikanan sa ila balay sa sulod sang tatlo ka bulan.

²¹ Sang ginbilin na siya sa guwa sang balay, ginkuha siya sang babayi nga bata sang Faraon kag ginsagod bilang iya gid bata.

²² Gintudluan si Moises sang tanan nga kinaalam sang mga Egyptohanon, kag nangin bantog siya tungod sa iya mga paghambal kag sa iya mga hinimuan.

²³ “Sang si Moises 40 na ka tuig, napinsaran niya nga magbisita sa iya mga kasimanwa nga mga Israelinhon.

²⁴ Didto nakita niya ang isa sa ila nga ginapintasan sang isa ka Egyptohanon. Gin-apinan niya ang iya kasimanwa nga Israelinhon kag bilang balos ginpatay niya ang Egyptohanon.

²⁵ Sa ginhimo niya nga ini naghunahuna si Moises nga maintiendiha sang iya kapareho nga mga Israelinhon nga siya amo ang gamiton sang Dios sa paghilway sa ila. Pero wala sila nakaintiendi.

²⁶ Sang sunod nga adlaw, nagbalik si Moises kag nakita niya ang duha ka Israelinhon nga nagaaway. Gusto niya nga husayon ang duha, gani naghambal siya sa ila, ‘Pareho kamo nga mga Israelinhon. Ngaa nagaaway kamo?’

²⁷ Pero gintiklod siya sang isa nga nagapangdaogdaog kag ginsilingan, ‘Sin-o ang naghimo sa imo nga pangulo kag manughukom namon?’

[‡] 7:16 ang ila mga tul-an: sa literal, sila [§] 7:19 lapsag: bata nga bag-o natawo

28 Ano, patyon mo man bala ako pareho sa ginhimo mo sa Egyptohanon kahapon?*

29 Pagkabati sadto ni Moises nagpalagyo siya halin sa Egypt kag nagkadto sa duta sang Midian. Didto siya nag-estar kag nagpangasawa, kag didto man natawo ang iya duha ka anak nga lalaki.

30 “Pagkaligad sang 40 ka tuig, may isa ka anghel nga nagpakita kay Moises sang didto siya sa kamingawan nga malapit sa Bukid sang Sinai. Nakita ni Moises ang anghel sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy.

31 Natingala gid si Moises sa iya nakita, gani ginpalapitan niya ang kahoy-kahoy para tan-awon kon ano ato. Sang nagapalapit na siya, nabatian niya ang tingog sang Ginoo nga nagahambal sa iya,

32 ‘Ako ang Dios sang imo mga katigulangan nga si Abraham, si Isaac, kag si Jacob.’† Pagkabati sadto ni Moises nagkurog siya sa kahadlok kag wala siya nangahas nga magtulok.

33 Dayon nagsiling ang Ginoo sa iya, ‘Ubaha ang imo sandalyas, kay balaan ang lugar nga imo ginatindugan.

34 Nakita ko gid ang pag-antos sang akon katawhan sa Egypt, kag nabatian ko man ang ila mga paghibi. Gani nagpanaog ako sa pagluwas sa ila. Karon magpreparar ka, kay ikaw ang akon ipadala didto sa Egypt.‡

35 “Amo ini ang Moises nga ginsikway sadto sang iya mga kapareho nga Israelinhon nga nagasiling, ‘Sin-o ang naghimo sa imo nga pangulo kag manughukom *namon*?’ Amo man ini ang Moises nga ginpadala sang Dios nga mangin pangulo kag manughilway sa mga Israelinhon paagi sa bulig sang anghel nga iya nakita didto sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy.

36 Si Moises amo ang nagdala sang mga Israelinhon paguwa sa duta sang Egypt. Naghimo siya sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang sa Egypt, sa Mapula nga Dagat, kag sa kamingawan nga ila gin-agyan sa sulod sang 40 ka tuig.

37 Amo man ini ang Moises nga nagsiling sa mga Israelinhon, ‘Magapadala sa inyo ang Dios sang isa ka propeta nga pareho sa akon, nga kadugo ninyo.’§

38 Sang didto na ang aton mga katigulangan sa kamingawan, si Moises man ang nagpatunga sa mga tawo kag sa anghel nga nagpakighambal sa iya sa Bukid sang Sinai; kag didto siya nagbaton sang pulong sang Dios nga nagahatag sang kabuhi para ihatag man sa aton.

* 7:28 Exo. 2:14 † 7:32 Exo. 3:6 ‡ 7:34 Exo. 3:5, 7-8, 10 § 7:37 Deu. 18:15

39 “Pero ang aton mga katigulangan wala nagtuman sa ginpahimo ni Moises sa ila. Ginsikway nila si Moises bilang ila pangulo, kay gusto nila nga magbalik sa Egypt.

40 Naghambal sila kay Aaron, ‘Himui kami sang mga dios nga magapanguna sa amon, tungod nga wala kita kahibalo kon ano na ang natabo sining tawo nga si Moises nga nagpaguwa sa aton sa duta sang Egypt.’*

41 Dayon naghimo sila sang dios-dios sa dagway sang bataon nga baka. Naghalad sila sa sini nga dios-dios, kag nagpiesta sila sa kadungganang sang ila ginhimo.

42 Gani gintalikdan sila sang Dios. Ginpabay-an na lang niya sila nga magsimba sa mga bituon sa langit suno sa sinulatan sang mga propeta:

“Katawhan sang Israel, sang didto sa kamingawan ang inyo mga katigulangan sa sulod sang 40 ka tuig, ako bala ang ila ginhalaran sang ila mga halad? *Indi!*

43 Kag karon ginadala-dala pa ninyo ang tolda nga simbahan sang *inyo dios-dios nga si Molec,*

kag ang bituon *nga larawan*

sang inyo dios-dios nga si Refan.

Ginhimo ninyo ini nga mga imahen para simbahan.

Gani ipabihag ko kamo sa unhan pa sang Babilonia.’”†

44 *Nagsiling pa gid si Esteban,* “Sang didto pa ang aton mga katigulangan sa kamingawan, ara sa ila ang Tolda nga Simbahan nga sa diin nabutang ang Kasuguan. Ginhimo ang ini nga tolda suno sa sugo sang Dios kay Moises, suno sa desinyo nga ginpakita sa iya.

45 Sang ulihi, sang napatay na ang aton mga katigulangan, ang ila mga anak naman amo ang nagdala sang tolda. Ang ila pangulo amo si Josue. Naangkon nila ang mga duta *nga ginpromisa sang Dios* sa tapos nga matabog sang Dios ang mga katawhan nga nagaestar sa sadto nga mga lugar. Kag nagpabilin didto ang tolda nga gindala sang mga Israelinhon hasta sa tiyempo nga si David nangin hari.

46 Nalipay gid ang Dios kay David kag ginpangayo niya sa *Dios* nga tugutan siya nga magpatindog sang balay para *simbahan sang mga kaliwat* ni Jacob.

47 Pero si Solomon amo ang nagpatindog sang templo para sa Dios.

48 “Ugaling ang Labing Mataas nga Dios wala nagaestar sa mga balay nga ginhimo sang tawo. Pareho sang ginsiling sang *Dios paagi sa isa ka propeta,*

49 “‘Ako, ang Ginoo, nagasiling:
Ang langit amo ang akon trono,

* 7:40 Exo. 32:1 † 7:43 Amo. 5:25-27

kag ang duta amo ang tulungtungan sang akon mga tiil.
Gani ano nga klase sang balay
 ang patindugon ninyo para sa akon?

Diin bala ang lugar nga inyo papahuwayan sa akon?

⁵⁰ Indi bala ako ang naghimo sang tanan nga butang?”[‡]

⁵¹ *Nagsiling dayon si Esteban*, “Matig-a gid ang inyo mga ulo! Nagapabungol lang kamo sa mga mensahi sang Dios, kay indi ninyo gusto nga magtuman sang iya mga ginasiling sa inyo. Permi lang ninyo ginakontra ang Espiritu Santo. Pareho gid kamo sang inyo mga katigulangan.

⁵² Wala gid sing propeta sa ila tiyempo nga wala nila ginhingabot. Ang mga nagsugid parte sa pag-abot sang Matarong nga *Alagad*[§] ginpatay nila. Kag pag-abot diri ni Jesus, kamo amo ang nagtraidor kag nagpatay sa iya.

⁵³ Nagbaton kamo sang Kasuguan nga ginhatag sang Dios paagi sa mga anghel, pero wala ninyo pagtumana.”

Ang Pagbato kay Esteban

⁵⁴ Pagkabati sadto sang mga miyembro sang Korte, nangakig gid sila kay Esteban. Nagbagrot gid ang ila mga ngipon sa puwerte nga kaakig.

⁵⁵ Pero si Esteban nga ginagamhan sang Espiritu Santo nagtangla sa langit, kag nakita niya ang gahom sang Dios nga nagasilak kag si Jesus nga nagatindog sa tuo sang Dios.

⁵⁶ Pagkakita niya sadto nagsiling siya, “Tan-awa ninyo! Nakita ko nga abri ang langit kag si Jesus nga Anak sang Tawo nagatindog sa tuo sang Dios!”

⁵⁷ Nagsinggit ang mga miyembro sang Korte kag gintakpan nila ang ila mga dulungan. Kag nagdinaguso sila pakadto sa iya.

⁵⁸ Gindala nila si Esteban paguwa sa siyudad kag ginbato. Ginhukas sang mga nagsaksi kontra kay Esteban ang ila mga pangtabon nga panapton* kag ginbilin sa isa ka pamatan-on nga ang iya ngalan si Saulo.

⁵⁹ Sang ginabato nila si Esteban, nagapangamuyo siya. Siling niya, “Ginoong Jesus, batuna ang akon espiritu.”

⁶⁰ Dayon nagluhod siya kag nagsinggit sing mabaskog, “Ginoo, indi sila pagsukta sang sini nga sala nga ila ginahimo.” Pagkahambal niya sini, napatay siya dayon.

8

¹ Nagkomporme si Saulo sa pagpatay kay Esteban.

Ginhingabot ni Saulo ang mga Tumuluo

[‡] 7:50 Isa. 66:1-2 [§] 7:52 *Matarong nga Alagad*: buot silingon, si Jesus * 7:58 *Ginhukas...pangtabon nga panapton*: siguro para matawhay ang ila pagbato kay Esteban.

Halin sadto, nagsugod ang dako nga paghingabot sa iglesya sa Jerusalem. Gani naglalapta ang mga tumuluo sa bilog nga Judea kag Samaria. Ang mga apostoles lang ang wala naghalin sa Jerusalem.

² Ginlubong si Esteban sang diosnon nga mga tawo, kag ginhibian gid nila siya.

³ Pero si Saulo nagsugod sa paglaglag sa iglesya. Ginpamalaybalay niya *ang mga tumuluo* kag ginpapriso, lalaki ukon babayi man.

Gintudlo ang Maayong Balita sa Samaria

⁴ Naglalapta ang mga tumuluo kag ginwali nila ang Maayong Balita.

⁵ Isa sang mga tumuluo amo si Felipe. Nagkadto siya sa isa ka siyudad sa Samaria kag nagwali sa mga tawo parte kay Cristo.

⁶ Pagkabati sang mga tawo sang mga ginhambal ni Felipe, kag pagkakita nila sang mga milagro nga iya ginhimo, nagpamati gid sila.

⁷ Madamo nga tawo nga ginagamhan sang mahigko nga mga espiritu ang gin-ayo niya. Nagsinggit sing mabaskog ang mga espiritu samtang nagaguwa sila sa mga tawo. Madamo man nga mga paralitiko kag mga piang ang nag-alayo.

⁸ Gani dako gid ang kalipay sang mga tawo sa sadto nga siyudad.

⁹ May tawo man didto nga ang iya ngalan si Simon. Dugay na nga natingala gid sa iya ang katawhan sa Samaria tungod sang iya abilidad sa madyik. Nagapabugal siya nga daw si sin-o gid siya.

¹⁰ Ang tanan nga tawo sa siyudad, imol ukon manggaranon man, nagapamati gid sa iya. Nagsiling sila, “Ini nga tawo amo ang gahom sang Dios nga kon tawgon ‘Dako nga Gahom.’”

¹¹ Dugay na niya nga nadala ang mga tawo sa iya abilidad sa madyik, amo gani nga nagpati ang mga tawo sa iya.

¹² Pero sang pagwali ni Felipe sa ila sang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios kag parte kay Jesu-Cristo, nagtuo sila kag nagpabautiso, lalaki kag babayi.

¹³ Pati si Simon nagtuo man, kag sang nabautisohan na siya, nag-upod siya kay Felipe. Natingala gid siya sa makatilingala nga mga butang kag mga milagro nga ginhimo ni Felipe.

¹⁴ Pagkabati sang mga apostoles sa Jerusalem nga ang mga taga-Samaria nagtuo man sa pulong sang Dios, ginpadala nila didto si Pedro kag si Juan.

¹⁵ Pag-abot nila sa Samaria, nagpangamuyo sila para sa mga tumuluo didto nga mabaton nila ang Espiritu Santo.

¹⁶ Kay bisan nga nabautisohan na sila sa ngalan ni Ginoong Jesus, wala pa gid sila nakabaton sang Espiritu Santo.

¹⁷ Gintungtungan sila ni Pedro kag ni Juan sang ila mga kamot, kag nabaton nila dayon ang Espiritu Santo.

¹⁸ Nakita ni Simon nga sang pagtungtong sang mga apostoles sang ila mga kamot sa mga tumuluo nabaton nila ang Espiritu Santo. Gani gintanyagan niya sing kuwarta si Pedro kag si Juan kag nagsiling,

¹⁹ “Hatagi man ninyo ako sang sina nga gahom, para ang bisan sin-o nga tungtungan ko sang akon mga kamot magabaton man sang Espiritu Santo.”

²⁰ Pero nagsabat si Pedro sa iya, “Kabay pa nga madula ka kag ang imo kuwarta! Kay nagahunahuna ka nga mabakal mo sang kuwarta ang regalo sang Dios?”

²¹ Wala ka sing labot ukon parte sa mga ginapahimo sa amon sang Dios tungod nga ang imo tagipusuon indi matarong sa panulok sang Dios.

²² Gani hinulsuli ang imo malain nga tuyo kag magpangamuyo ka sa Ginoo nga patawaron ka sa imo ginahunahuna nga mahigko.

²³ Tungod nga nakita ko nga nahisa ka gid kag ginagapos ka sang imo kalautan.”

²⁴ Nagsiling si Simon, “Kon mahimo magpangamuyo man kamo sa Ginoo para sa akon para indi matabo sa akon ang silot nga inyo ginasiling.”

²⁵ Sa tapos nga nakapamatuod kag nakawali si Pedro kag si Juan sang mensahi sang Ginoo, nagbalik sila sa Jerusalem. Kag nagsugid man sila sang Maayong Balita sa mga baryo nga ila naagyan sa Samaria.

Si Felipe kag ang Opisyal nga Taga-Ethiopia

²⁶ Karon, may anghel sang Ginoo nga naghambal kay Felipe, “Magkadto ka gid dayon sa south, kag usuyon mo ang dalan nga halin sa Jerusalem pakadto sa Gaza.” (Ini nga dalan talagsa na lang ginaagyan.)

²⁷ Gani naglakat si Felipe, kag didto nakita niya ang tawo nga taga-Ethiopia. Nagapauli siya halin sa Jerusalem sa diin nagsimba siya sa Dios. Mataas ang iya katungdanan tungod nga siya ang ginatugyanan sang manggad sang Candace. (Ang Candace amo ang tawag sa rayna sang Ethiopia.)

²⁸ Nagasakay siya sa iya karwahe kag nagabasa sang libro ni Propeta Isaias.

²⁹ Nagsiling ang Espiritu Santo kay Felipe, “Kadtui kag magdungan ka sa iya karwahe.”

³⁰ Gani nagdalagan si Felipe kag nalambot niya ang karwahe, kag nabatian niya nga nagabasa ang opisyal sang

libro ni Propeta Isaias. Ginpamangkot siya ni Felipe kon naintiendiha niya ang iya ginabasa.

³¹ Nagsabat ang opisyal, “Indi gani! Kay paano ako makaintiendi kon wala sing may magpaathag sa akon?” Dayon ginpangabay niya si Felipe nga magsakay sa iya karwahe kag magtupad sa iya.

³² Amo ini ang parte sang Kasulatan nga iya ginabasa:
“Wala gid siya nagreklamo.

Pareho siya sang karnero nga ginadala sa ilihawan para ihawon,
ukon sang karnero nga samtang ginaguntingan wala gid nagatingog.

³³ Ginpakahuy-an siya kag indi husto ang pagsentensya sa iya.

Wala sing may makasugid parte sa iya mga kaliwat tungod nga ang iya kabuhi diri sa duta ginkuha.”*

³⁴ Nagsiling ang opisyal kay Felipe, “Palihog sugiri ako kon sin-o ang ginatumod sang propeta—ang iya kaugalingon bala ukon ang iban nga tawo?”

³⁵ Gani sugod sa sadto nga parte sang Kasulatan, ginsugid sa iya ni Felipe ang Maayong Balita parte kay Jesus.

³⁶ Sang nagapadayon sila sa dalanon nakaabot sila sa lugar nga may tubig. Nagsiling ang opisyal kay Felipe, “May tubig diri. May kabangdanan pa bala nga indi ako mabautisohan?”

³⁷ Nagsabat si Felipe sa iya, “Puwede ka na mabautisohan kon ang imo pagtuo hugot gid sa imo tagipusuon.” Nagsiling ang opisyal, “Huo, nagatuo ako nga si Jesu-Cristo amo ang Anak sang Dios.”†

³⁸ Ginpadulog sang opisyal ang karwahe kag naglusong sila nga duha sa tubig kag ginbautisohan siya ni Felipe.

³⁹ Pagkatakas nila sa tubig, gulpi lang nga gindala si Felipe sang Espiritu sang Ginoo. Wala na siya makita sang opisyal, pero malipayon gid ang opisyal samtang nagapadayon siya sa iya pagpuli.

⁴⁰ Sang makamarasmas si Felipe, didto na siya sa lugar sang Azotus.‡ Nagwali siya sang Maayong Balita sa mga banwa nga iya ginaagyan hasta nakaabot siya sa Cesarea.

9

Nakilala ni Saulo si Ginoong Jesus
(Bin. 22:6-16; 26:12-18)

* **8:33** Isa. 53:7-8 † **8:37** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. ‡ **8:40** Azotus: ukon, Ashdod

¹ Padayon pa gid ang pagpamahog ni Saulo sa mga sumulunod sang Ginoo nga pamatyon niya sila. Nagkadto pa siya sa pangulo nga pari

² kag nagpangayo sang mga surat nga magahatag sa iya sang awtoridad kag magapakilala sa iya sa mga simbahan sang mga Judio sa Damascus. Tuyo niya nga pangdakpon kag dal-on pabalik sa Jerusalem ang iya makita didto nga *mga sumulunod sang Dalan nga si Jesus*, lalaki ukon babayi man.

³ Sang malapit na lang si Saulo sa siyudad sang Damascus, may kasanag nga naghalin sa langit nga gulpi lang nagsilak sa iya palibot.

⁴ Dayon natumba siya sa duta, kag may tingog siya nga nabatian nga nagasiling, “Saulo, Saulo! Ngaa ginahingabot mo ako?”

⁵ Nagsabat si Saulo, “Sir, sin-o ka?” Nagsiling ang tingog, “Ako amo si Jesus nga imo ginahingabot.

⁶ Tindog ka kag magkadto sa siyudad, kay didto may masugid sa imo kon ano ang dapat mo nga himuon.”

⁷ Wala gid sing may nakatingog sa mga kaupod ni Saulo. Nagtilindog lang sila nga naurungan. Nakabati sila sang tingog, pero wala sila sing may nakita.

⁸ Nagtindog si Saulo, pero pagmuklat niya indi na siya makakita. Gani gintuytuyan siya sang iya mga kaupod hasta sa Damascus.

⁹ Sa sulod sang tatlo ka adlaw indi siya makakita, kag wala siya magkaon ukon mag-inom.

¹⁰ Karon, didto sa Damascus may isa ka sumulunod *ni Jesus* nga ang iya ngalan si Ananias. Nagpakita sa iya ang Ginoo paagi sa palanan-awon kag nagsiling, “Ananias!” Nagsabat si Ananias, “Ginoo, ari ako.”

¹¹ Nagsiling ang Ginoo sa iya, “Maglakat ka sa dalan nga ginatawag ‘Matadlong,’ kag didto sa balay ni Judas pangitaon mo ang tawo nga taga-Tarsus nga ang iya ngalan si Saulo. Subong gid nagapangamuyo siya,

¹² kag ginpakita ko sa iya nga ikaw nagsulod kag nagtung-tong sang imo kamot sa iya para makakita siya liwat.”

¹³ Pero nagsabat si Ananias, “Ginoo, nabatian ko halin sa madamo nga tawo ang parte sa tawo nga ina, kon daw ano siya kapintas sa imo mga katawhan sa Jerusalem.

¹⁴ Nagkadto siya gani diri sa Damascus nga may awtoridad halin sa manugdumala nga mga pari para pangdakpon niya ang tanan nga nagapanawag sa imo.”

¹⁵ Pero nagsiling ang Ginoo kay Ananias, “Lakat ka, kay ginpili ko siya sa pag-alagad sa akon, para ipakilala niya ang akon ngalan sa mga indi Judio kag sa ila mga hari, kag sa mga Israelinhon.

16 Kag ipakita ko man sa iya ang mga pag-antos nga dapat niya pagaagyan para sa akon.”

17 Gani ginkadtuan ni Ananias si Saulo sa balay *nga iya ginadayunan*, kag gintungtong niya ang iya kamot kay Saulo. Dayon nagsiling siya, “Saulo, utod ko sa *Ginoo*, ginsugo ako ni Ginoong Jesus diri sa imo. Siya ang nagpakita sa imo sa dalan sang nagapakadto ka diri. Ginsugo niya ako diri para makakita ka liwat, kag para gamhan ka sang Espiritu Santo.”

18 Hinali lang nagkalahulog halin sa mga mata ni Saulo ang daw mga himbis sang isda, kag nakakita siya liwat. Dayon nagtindog siya kag nagpabautiso.

19 Nagkaon siya kag nagbaskog liwat ang iya lawas.

Nagwali si Saulo sa Damascus

Nagtiner si Saulo sing mga pila ka adlaw sa Damascus upod sa mga sumulunod *ni Jesus*.

20 Nagkadto siya sa mga simbahan sang mga Judio kag ginwali niya ang parte kay Jesus nga siya amo ang Anak sang Dios.

21 Natingala gid ang tanan nga nakabati sa iya. Nagsiling sila, “Indi bala nga amo ini ang tawo nga nagahingabot sa mga nagatuo kay Jesus didto sa Jerusalem? Indi bala nagkadto siya gani diri para pangdakpon ang mga nagatuo sa sadto nga ngalan kag dal-on sa manugdumala nga mga pari?”

22 Nagdugang pa gid ang gahom ni Saulo sa pagwali. Ginpamatud-an niya nga indi gid mahimutig nga si Jesus amo ang Cristo. Kag indi makasabat sa iya ang mga Judio sa Damascus.

23 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagtipon ang mga Judio kag nagplano nga patyon nila si Saulo.

24 Adlaw-gab-i ginbantayan nila ang mga puwertahan sang siyudad, kay patyon nila siya. Pero may nakasugid kay Saulo parte sa ila plano.

25 Gani isa ka gab-i, ginpasulod siya sang iya mga sumulunod sa kaing kag gintunton sa guwa sang pader *sang siyudad*.

Si Saulo sa Jerusalem

26 Pag-abot ni Saulo sa Jerusalem, gusto gid niya kuntani nga magpakig-upod sa mga sumulunod *ni Jesus*, pero nahadlok sila sa iya. Indi sila magpati nga siya sumulunod na *ni Jesus*.

27 Pero ginbuligan siya ni Barnabas. Gindala niya siya sa mga apostoles *kag ginpakilala*. Ginsugid ni Barnabas sa ila kon paano nakita ni Saulo ang Ginoo sa dalan kag kon ano

ang ginhambal sa iya. Kag ginsugid man niya ang kaisog ni Saulo sa pagwali parte kay Jesus* didto sa Damascus.

28 Gani halin sadto nangin kaupod na nila si Saulo, kag bisan diin sa Jerusalem wala nahadlok si Saulo sa pagwali parte sa Ginoo.†

29 Naghambal man siya kag nagpakigbais sa mga Judio nga ang ila linguahe Griego, pero nangakig sila kag nagplano nga patyon siya.

30 Pagkahibalo sang mga tumuluo sang amo nga plano, gindul-ong nila si Saulo sa Cesarea kag ginpapuli sa Tarsus.

31 Pagkatapos sadto, nangin malinong ang pagpangabuhi sang iglesya sa bilog nga Judea, sa Galilea, kag sa Samaria. Nagbakod pa gid ang pagtuo sang mga tumuluo kag nagkabuhi sila nga may pagtahod sa Ginoo; kag tungod nga ginapabaskog sila sang Espiritu Santo, nagdamo pa gid sila.

Si Pedro sa Lyda kag sa Jopa

32 Karon, madamo nga lugar ang ginakadtuan ni Pedro para magbisita sa mga katawhan sang Dios. Nagkadto man siya sa mga tumuluo sa Lyda.

33 Didto nakita ni Pedro ang tawo nga ang iya ngalan si Eneas. Paralitiko siya kag wala gid makabangon sa iya hiligdaan sa sulod sang walo ka tuig.

34 Nagsiling si Pedro sa iya, “Eneas, ginaayo ka ni Jesu-Cristo. Gani magbangon ka kag himusa ang imo hiligdaan.” Dayon nagbangon si Eneas.

35 Nakita sang tanan nga pumuluyo sang Lyda kag sang Sharon nga maayo na si Eneas, kag nagtuo man sila sa Ginoo.

36 Karon, sa Jopa may tumuluo nga babayi nga ang iya ngalan si Tabita. (Sa Griego ang iya ngalan Dorcas.‡) Ini nga babayi madamo sang maayo nga mga binuhatan labi na gid sa mga imol.

37 Natabuan man sadto nga nagmasakit ini nga babayi kag napatay. Gintinluan nila ang iya bangkay kag ginhamyang sa ibabaw nga kuwerto.

38 Ang Jopa indi gid man malayo sa Lyda. Gani pagkabati sang mga sumulunod ni Jesus nga si Pedro didto sa Lyda, ginsugo nila ang duha ka tawo nga pangabayon siya nga magkadto dayon sa Jopa.

39 *Pag-abot nila kay Pedro*, nag-upod si Pedro sa ila. Pag-abot nila sa Jopa gindala siya sa ibabaw nga kuwerto. May mga balo didto nga nagahinibi. Ginpakita nila kay Pedro ang mga bayo nga gintahi ni Dorcas sang buhi pa siya.

* 9:27 parte kay Jesus: sa literal, sa ngalan ni Jesus † 9:28 parte sa Ginoo: sa literal, sa ngalan sang Ginoo ‡ 9:36 Dorcas: Ang buot silingon sang sini nga ngalan, usa.

⁴⁰ Dayon ginpaguwa sila tanan ni Pedro sa kuwarto. Nagluhod siya kag nagpangamuyo. Pagkatapos nag-atubang siya sa bangkay kag nagsiling, “Tabita, bangon ka!” Nagmuklat si Tabita, kag pagkakita niya kay Pedro nagpungko siya.

⁴¹ Gin-uyatan siya ni Pedro sa kamot kag ginbuligan nga magtindog. Pagkatapos gintawag niya ang mga balo kag ang iban nga mga katawhan sang Dios didto, kag ginpakita sa ila si Tabita nga buhi na.

⁴² Ini nga hitabo nabalitaan sa bilog nga Jopa, kag madamo ang nagtuo kay Ginoo *ng Jesus*.

⁴³ Nagtiner pa si Pedro sing mga pila ka adlaw sa Jopa sa balay ni Simon nga manugbulad sang panit.

10

Si Pedro kag si Cornelius

¹ Didto sa Cesarea may tawo nga ang iya ngalan si Cornelius. Ini nga tawo isa ka kapitan sang Romanhon nga mga soldado sa batalyon nga ginatawag Batalyon Italyano.

² Diosnon siya kag ang iya bilog nga pamilya. Madamo ang iya nahatag nga bulig sa imol nga mga Judio, kag permi siya nagapangamuyo sa Dios.

³ Isa sadto ka adlaw, mga alas tres sang hapon, may nagpakita sa iya nga anghel sang Dios. Klaro gid ang iya pagkakita sa anghel nga nagsulod sa iya balay kag nagtawag sa iya, “Cornelius!”

⁴ Pagkakita niya sa anghel hinadlukan siya kag nagsiling, “Ano ang imo kinahanglan?” Nagsiling ang anghel, “Ginpamatian sang Dios ang imo mga pangamuyo kag nalipay siya sa imo bulig sa mga imol. Gani ginadumdom ka sang Dios.

⁵ Karon, magsugo ka sang mga tawo sa Jopa kag ipasugat mo si Simon nga ginatawag Pedro.

⁶ Didto siya nagadayon kay Simon nga manugbulad sang panit. Ang iya balay ara sa higad sang baybay.”

⁷ Sang makahalin na ang anghel, gintawag ni Cornelius ang duha sang iya mga suluguon kag ang isa ka soldado nga isa sang iya mga ginasugo-sugo. Ang soldado nga ini diosnon man nga tawo.

⁸ Ginsugiran sila ni Cornelius sang tanan nga natabo, kag pagkatapos ginsugo niya sila pa-Jopa.

⁹ Sang sunod nga adlaw, sang manug-abot na sila sa banwa sang Jopa, nagsaka si Pedro sa atop* para magpangamuyo. Udtong-adlaw sadto.

* **10:9** Ang ila atop sadto matapan kag puwede mapahuwayan.

¹⁰ Gin-gutom si Pedro kag gusto niya nga magkaon. Pero sang ginapreparar pa nila ang pagkaon, may ginpakita sa iya ang Dios.

¹¹ Nakita niya ang langit nga nagbukas kag may naga-paidalom nga daw habol nga malapad, nga nahigtan sa apat ka corner.

¹² Kag sa sini nga habol nakita niya ang tanan nga klase sang mga sapat—ang mga sapat nga nagalakat, ang mga nagakamang, kag ang mga nagalupad.

¹³ Dayon may tingog siya nga nabatian nga nagasiling, “Pedro, magtindog ka! Mag-ihaw ka kag magkaon!”

¹⁴ Nagsabat si Pedro, “Ginoo, indi mahimo, tungod nga halin sadto wala pa gid ako nakakaon sang mga sapat nga pareho sini nga *suno sa Kasuguan* mahigko kag ginabawal nga kaunon.”

¹⁵ Nagsiling liwat ang tingog kay Pedro, “Indi pagkabiga nga mahigko ang bisan ano nga butang nga gintinluan na sang Dios.”

¹⁶ Ini nga hitabo tatlo gid ka beses nga ginsulit, kag pagkatapos, ginbatak ato gilayon pa-langit.

¹⁷ Samtang nagalibog ang ulo ni Pedro kag nagahunahuna kon ano ang kahulugan sang iya nakita, nag-abot man ang mga tawo nga ginsugo ni Cornelius. Kay pagkahibalo nila kon diin ang balay ni Simon, nagderetso sila dayon didto; kag pag-abot nila sa puwertahan sang kudal,

¹⁸ nagpanawag sila kag nagpamangkot kon nagadayon didto si Simon nga ginatawag Pedro.

¹⁹ Sang nagapalibog pa si Pedro kon ano ang kahulugan sang iya nakita, nagsiling ang Espiritu *Santo* sa iya, “May tatlo ka tawo nga nagapangita sa imo.

²⁰ Magpanaog ka kag mag-upod sa ila. Indi ka magkatahap sa pag-upod sa ila, kay ako amo ang nagsugo sa ila.”

²¹ Dayon nagpanaog si Pedro kag nagsiling sa mga tawo, “Ako amo ang inyo ginapangita. Ano ang inyo kinahanglan sa akon?”

²² Nagsiling sila, “Ginsugo kami diri ni Kapitan Cornelius. Maayo siya nga tawo kag nagasimba sa Dios. Ginatahod siya sang tanan nga Judio. Nagsiling sa iya ang balaan nga anghel sang Dios nga agdahon ka didto sa iya balay para mabatian niya kon ano ang imo ihambal.”

²³ Ginpasulod sila ni Pedro, kag didto sila nagtulog sa sadto nga gab-i.

Sang sunod nga adlaw nag-upod si Pedro sa ila. May pila man ka tumuluo sa Jopa nga nag-upod sa iya.

²⁴ Nag-abot sila sa Cesarea pagkasunod nga adlaw. Nagahulat sa ila si Cornelius kag ang iya mga paryente kag mga abyan nga inagda niya.

²⁵ Sang pag-abot ni Pedro, ginsugata siya ni Cornelius kag nagluhod sa pagsimba sa iya.

²⁶ Pero ginpatindog siya ni Pedro kag ginsilingan, “Magtindog ka, kay tawo man lang ako.”

²⁷ Kag padayon ang ila estorya samtang nagapasulod sila sa balay. Didto sa sulod sang balay nakita ni Pedro nga madamo ang mga tawo nga nagatlipon.

²⁸ Naghambal si Pedro sa ila, “Nakahibalo kamo nga kami nga mga Judio ginabawalan sang amon relihiyon nga magbisita ukon magpakig-upod sa mga indi Judio. Pero ginpaathag sang Dios sa akon nga indi ko dapat pagkabigon nga mahigko ang bisan sin-o nga tawo.

²⁹ Gani sang ginpasuguan ninyo ako nga magkadto diri, wala ako nagreklamo. Gani gusto ko karon mahibaluan kon ngaa ginpatawag ninyo ako.”

³⁰ Nagsabat si Cornelius, “Tatlo na subong ka adlaw ang nagligad sang nagapangamuyo ako diri sa balay, kag pareho man sini nga oras, mga alas tres sang hapon. Sang nagapangamuyo ako, hinali lang nga nagpakita sa akon ang tawo nga may masilaw nga bayo.

³¹ Dayon naghambal siya sa akon, ‘Cornelius, ginpamatian sang Dios ang imo pangamuyo kag ginadumdom niya ang imo bulig sa mga imol.

³² Karon, magsugo ka sang mga tawo nga magkadto sa Jopa kag ipasugat si Simon nga ginatawag Pedro. Didto siya nagadayon sa balay ni Simon nga manugbulad sang panit. Ang iya balay sa higad sang baybay.’

³³ Gani ginpatawag ko ikaw dayon, kag salamat kay nag-abot ka. Ari na kami tanan sa presensya sang Dios para magpamati kon ano ang ginsugo sang Ginoo sa imo nga isugid sa amon.”

Nagwali si Pedro sa Balay ni Cornelius

³⁴ Gani naghambal si Pedro, “Karon nareyalisar ko nga matuod gid man nga wala pinilian ang Dios.

³⁵ Ginabaton niya ang tawo sa bisan diin nga nasyon kon nagakahadlok ini sa Dios kag husto ang iya ginahimo.

³⁶ Nabatian ninyo ang Maayong Balita nga ginsugid sang Dios sa amon nga mga Israelinhon, nga ang tawo makaangkon na sang maayo nga relasyon sa iya paagi sa pagtuo kay Jesu-Cristo nga amo ang Ginoo sang tanan.

³⁷⁻³⁸ Nahibaluan man ninyo ang mga natabo sa bilog nga Judea parte kay Jesus nga taga-Nazaret. Indi bala nagsugod

ini sa Galilea sa tapos nga nakawali si Juan parte sa pag-bautiso? Ginhatagan sang Dios si Jesus sang Espiritu Santo kag gahom. Kag tungod nga ang Dios kaupod niya, naglakat siya sa nagkalain-lain nga lugar nga nagahimo sang maayo nga mga butang. Gin-ayo man niya ang tanan nga ginapaantos sang yawa.

³⁹ Kami mismo makapamatuod sang tanan niya nga ginpanghimo tungod nga nakita namon ini sa Jerusalem kag sa iban nga mga banwa sang mga Judio. Ginpatay nila siya paagi sa paglansang sa iya sa krus.

⁴⁰ Pero ginbanhaw siya sang Dios sa ikatlo nga adlaw kag ginpakita sa amon nga siya buhi.

⁴¹ Wala siya ginpakita sa tanan kundi sa amon lang nga mga pinili sang Dios nga mga saksi para ibalita sa iban ang parte sa iya. Nag-upod pa gani kami sa iya kaon kag inom pagkatapos nga nabanhaw siya.

⁴² Ginsugo niya kami sa pagwali sang Maayong Balita sa mga tawo kag sa pagpamatuod nga siya amo gid ang ginpili sang Dios nga mangin hukom sa mga buhi kag sa mga patay na.

⁴³ Si Jesu-Cristo amo ang ginsiling sang tanan nga propeta nga ang tanan nga nagatuo sa iya patawaron sa ila mga sala paagi sa iya ngalan.”

Nag-abot ang Espiritu Santo sa mga Indi Judio

⁴⁴ Samtang nagawali pa si Pedro, nag-abot ang Espiritu Santo sa tanan nga nagapamati didto.

⁴⁵ Ang mga tumuluo nga mga Judio nga nag-upod kay Pedro halin sa Jopa natingala nga ang Dios naghatag man sang Espiritu Santo sa mga indi Judio.

⁴⁶ Kay nabatian nila sila nga nagahambal sa nagkalain-lain nga linguahe nga wala nila natun-i kag nagadayaw sa Dios. Gani nagsiling si Pedro,

⁴⁷ “Nabaton na sini nga mga tawo ang Espiritu Santo pareho sa aton *bisan indi sila mga Judio*. Gani wala na sing makapugong sa ila para mabautisohan sila sa tubig.”

⁴⁸ Dayon nagsugo siya sa ila nga magpabautiso sa ngalan ni Jesu-Cristo.[†] Pagkatapos sadto, ginpangabay nila si Pedro nga magtiner anay sa ila sang pila ka adlaw.

11

Nagpaathag si Pedro sa mga Tumuluo sa Jerusalem

[†] **10:48** sa ngalan ni Jesu-Cristo: seguro ang buot silingon, sa pagpakita nga sila ara na kay Jesu-Cristo.

¹ Karon, nabatian sang mga apostoles kag sang mga tumuluo sa Judea nga ang mga indi Judio nagbaton man sang pulong sang Dios.

² Gani pagbalik ni Pedro sa Jerusalem, gin-usisa siya sang mga tumuluo nga mga Judio nga nagapati nga ang mga indi Judio kinahanglan magpatuli anay antes sila makaimpon sa ila.

³ Nagsiling sila *kay Pedro*, “Ngaa nagkadto ka didto kag nagkaon pa sa balay sang mga indi Judio nga wala matuli?”

⁴ Gani ginpaathag ni Pedro sa ila ang tanan nga natabo sa iya halin gid sa ginsuguran.

⁵ Nagsiling siya, “Sang nagapangamuyo ako didto sa banwa sang Jopa may ginpakita sa akon ang Dios. Nakita ko ang daw habol nga malapad nga nagapaidalom halin sa langit. Nahigtan ini sa apat ka corner, kag sa akon tupad nagpundo.

⁶ Ginhimutaran ko gid kag nakita ko nga ang iya sulod nagkalain-lain nga klase sang mga sapat—ang mga sapat nga nagalakat pati ang mga maila, ang mga nagakamang, kag ang mga nagalupad.

⁷ Dayon nabatian ko ang tingog nga nagsiling sa akon, ‘Pedro, magtindog ka! Mag-ihaw ka kag magkaon!’

⁸ Pero nagsabat ako, ‘Ginoo, indi ko ini mahimo tungod nga wala pa gid ako nakakaon sang mga sapat nga pareho sini nga *suno sa Kasuguan* mahigko kag ginabawal nga kaunon.’

⁹ Pagkatapos naghambal liwat ang tingog halin sa langit, ‘Indi pagkabiga nga mahigko ang bisan ano nga butang nga gintinluan na sang Dios.’

¹⁰ Ini nga hitabo tatlo gid ka beses nga ginsulit, kag pagkatapos ginbatak liwat ato pa-langit.

¹¹ Sa sadto man nga oras may tatlo ka tawo halin sa Cesarea nga nag-abot didto sa balay nga akon ginadayunan. Ato nga mga tawo ginsugo para pangitaon ako.

¹² Nagsiling sa akon ang Espiritu *Santo* nga indi ako magkatahap sa pag-upod sa ila. Ining anom ka utod *naton kay Cristo nga taga-Jopa* kaupod ko sa pagkadto sa balay ni Cornelius sa Cesarea.

¹³ Pag-abot namon didto ginsugiran kami ni Cornelius nga may nakita siya nga anghel sa sulod sang iya balay, kag nagsiling ang anghel sa iya, ‘Magsugo ka sang mga tawo nga magkadto sa Jopa sa pagsugat kay Simon nga ginatawag Pedro.

¹⁴ Isugid niya sa imo kon paano ka maluwas pati ang imo pamilya.’

¹⁵ Kag sang nagsugod na ako hambal, nag-abot ang Espiritu Santo sa ila pareho man sang iya pag-abot sa aton sang una.

16 Dayon nadumduman ko ang ginsiling ni Ginoo *ng Jesus*: ‘Nagpangbautiso si Juan sa tubig, pero pagabautisohan kamo sa Espiritu Santo.’

17 Gani ang natabo nga ato nagapamatuod nga ang ginhatag sang Dios sa aton nga mga Judio, sang kita nagtuo kay Ginoong Jesu-Cristo, ginhatag man niya sa mga indi Judio. Gani kon amo ato ang luyag sang Dios, sin-o ako nga magsupak sa iya?”

18 Pagkabati sadto sang mga tumuluo nga Judio, wala na sila magsagi basol kay Pedro, kundi nagdayaw sila sa Dios. Nagsiling sila, “Kon amo, ginahatag man sang Dios sa mga indi Judio ang kahigayunan nga maghinulsol para makabaton man sila sing kabuhi *nga wala sing katapusan*.”

Ang mga Tumuluo sa Antioc

19 Halin sang pagkapatay ni Esteban, naglalapta ang mga tumuluo tungod sang paghingabot sa ila. Ang iban sa ila nakalambot sa Fenicia, sa Cyprus, kag sa Antioc. Ginsugid nila ang mensahi *bisan diin sila magkadto*, pero sa mga Judio lang.

20 Pero ang iban nga mga tumuluo nga taga-Cyprus kag taga-Cyrene nagkadto man sa Antioc kag nagwali sang Maayong Balita parte kay Ginoong Jesus pati sa mga indi Judio.

21 Ang gahom sang Ginoo ara sa ila kag madamo gid ang nagtuo kag nagliso sa Ginoo.

22 Ini nga hitabo nabatian sang iglesya sa Jerusalem, gani ginpadala nila si Barnabas didto sa Antioc.

23 Pag-abot niya didto, nalipay siya kay nakita niya ang mga pagpakamaayo sang Dios sa mga tawo didto. Kag ginlaygayan niya sila tanan nga magmatutom sa Ginoo sa bug-os nila nga tagipusuon.

24 Si Barnabas nga ini maayo gid nga tawo. Ginagamhan siya sang Espiritu Santo, kag hugot gid ang iya pagtuo sa Dios. Gani madamo didto ang nagtuo sa Ginoo.

25 Dayon nagkadto si Barnabas sa Tarsus sa pagpangita kay Saulo.

26 Pagkakita niya kay Saulo, gindala niya siya pabalik sa Antioc. Isa gid ka tuig nga nangin kaupod sila sang iglesya didto kag madamo nga tawo ang ila gintudluan. Ang mga sumulunod *ni Jesus* sa Antioc amo ang una nga gintawag nga mga Kristohanon.

27 Sa sadto nga mga inadlaw may mga propeta sa Jerusalem nga nagkadto sa Antioc.

28 Ang ngalan sang isa sa ila si Agabus. Nagtindog siya kag paagi sa Espiritu *Santo* nagpropesiya siya nga may isa ka dako nga gutom nga magaabot sa bilog nga kalibutan.

(Ini natabo sa panahon nga si Claudius ang Emperador sang Roma.)

²⁹ Gani nagsugtanay ang mga sumulunod *ni Jesus sa Antioc* nga ang tagsa-tagsa sa ila magpadala sing bulig sa mga tumuluo sa Judea suno sa ila masarangan.

³⁰ Ginpadala nila ini paagi kay Barnabas kag kay Saulo para ihatag sa mga nagadumala sa mga tumuluo sa Jerusalem.

12

Ginhingabot ni Herodes ang mga Tumuluo

¹ Sang sadto nga tiyempo, nagsugod si Haring Herodes* sa paghingabot sa pila ka miyembro sang iglesya.

² Ginpapatay niya si Santiago nga utod ni Juan paagi sa espada.

³ Pagkakita niya nga nalipay ang mga Judio tungod sang iya ginhimo, ginpadakop man niya si Pedro. Natabo ini sa tion sang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok.

⁴ Ginpapriso niya si Pedro kag ginpaguwardyahan *sing bulos-bulos* sa apat ka grupo sang mga soldado, nga may apat ka soldado sa kada grupo. Suno sa plano ni Herodes, ang hearing ni Pedro himuon niya sa publiko pagkatapos sang Piesta sang Paglabay sang Anghel.

⁵ Gani ginpaguwardyahan niya si Pedro didto sa prisohan. Pero padayon nga nagpangamuyo sing hugot sa Dios ang iglesya para sa iya.

Ginpaguwa si Pedro sa Prisohan

⁶ Sang gab-i nga wala pa mapamatian ang kaso ni Pedro, nagakatulog siya nga ginakadenahan sang duha ka kadena sa tunga sang duha man ka soldado. Kag may mga guwardya pa nga nagabantay sa puwertahan sang prisohan.

⁷ Sa hinali lang nagsanag sa sulod sang prisohan kag nagpakita ang isa ka anghel sang Ginoo. Gin-uyog niya ang kilid ni Pedro para pukawon, kag nagsiling siya, “Dali! Bangon ka!” Kag nagkalahukas ang mga kadena nga nagagapos sa iya mga kamot.

⁸ Nagsiling ang anghel, “Isuksok ang imo bayo kag sandalyas.” Kag ginsunod ini ni Pedro. Dayon nagsiling ang anghel sa iya, “Isuksok ang imo pangtabon nga panapton kag magsunod sa akon.”

⁹ Kag nagsunod siya sa anghel paguwa sa prisohan. Wala kahibalo si Pedro kon bala matuod ang nagakalatabo. Abi niya damgo lang ato.

* **12:1** *Haring Herodes*: amo si Herodes Agripa I. Apo siya ni Herodes nga makita sa Mat. 2:1; 14:1

¹⁰ Gin-agyan lang nila ang nahauna kag ang ikaduha nga mga guwardya. Pag-abot nila sa salsalon nga puwertahan nga nagaatubang sa siyudad, nag-abri lang ini sa iya kaulingon. Kag nagguwa sila dayon. Pag-agi nila sa isa ka kalye, hinali lang nga ginbayaan siya sang anghel.

¹¹ Didto lang niya nahibaluan nga indi gali damgo ang natabo sa iya. Nagsiling siya, “Matuod gid nga ginpadala sang Ginoo ang iya anghel kag ginluwas niya ako sa kamot ni Herodes kag sa tanan nga ginahandom sang mga Judio nga matabo sa akon.”

¹² Sang nasapwan niya nga luwas na siya, nagkadto siya sa balay ni Maria nga iloy ni Juan Marcos. Madamo nga tawo ang nagtipon didto kag nagapangamuyo.

¹³ Nagpanuktok si Pedro sa guwa nga puwertahan, kag nagpalapit ang suluguon nga si Roda para tan-awon kon sin-o ang nagapanuktok.

¹⁴ Nakilala niya ang tingog ni Pedro kag sa iya kalipay, imbes nga abrihan niya ang puwertahan, nagdalagan siya pasulod para sugiran ang iya mga kaupod nga si Pedro ara sa guwa.

¹⁵ Nagsiling sila kay Roda, “Nagbuang ka na siguro!” Pero nag-insister gid si Roda nga ara gid si Pedro. Gani nagsiling sila, “Basi kon anghel ina ni Pedro.”

¹⁶ Pero sige pa gid ang panuktok ni Pedro. Gani sang ulihi gin-abrihan nila ang puwertahan, kag daw indi sila makapati nga si Pedro gid man gali.

¹⁷ Ginsinyasan sila ni Pedro nga maghipos, kag gin-estorya niya dayon sa ila kon paano siya ginpaguwa sang Ginoo sa prisohan. Ginsilingan niya sila nga sugiran nila si Santiago kag ang iban pa nga mga tumuluo. Dayon naghalin siya kag nagkadto sa iban nga lugar.

¹⁸ Pagkaaga, nagkinagamo ang mga guwardya, kay wala na si Pedro kag wala sila nakahibalo kon ano ang natabo sa iya.

¹⁹ Nagsugo si Herodes nga pangitaon siya, pero wala gid nila makita. Gani ginpaimbistigar niya ang mga guwardya kag ginpapatay niya dayon. Sa tapos sadto, naghalin si Herodes sa Judea. Nagkadto siya sa Cesarea kag didto nagtiner.

Ang Pagkapatay ni Herodes

²⁰ Naakig gid si *Haring* Herodes sa mga tawo sa Tyre kag Sidon. Gani nagsugtanay ang mga tawo nga magpakig-areglo sa hari tungod nga ang ila banwa nagakuha sang pagkaon sa banwa sang hari. Una, gin-amigo nila anay si Blastus para buligan sila, kay siya amo ang ginasaligan sang hari sa

palasyo. Dayon, nagkadto sila sa hari para magpakigkita sa iya.

²¹ Pag-abot sang adlaw nga si Herodes magpakigkita na sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon, ginsuksok niya ang iya harianon nga bayo kag nagpungko sa hukmanan kag nagpamulong-pulong.

²² Nagsilinggit ang mga tawo, “Indi tawo ang nagahambal nga ini, kundi dios!”

²³ Sa sadto gid nga tion ginsilutan siya sang anghel sang Ginoo, tungod nga wala niya ginhatagan sang kadungganang ang Dios. Gin-uluran siya kag napatay.

²⁴ Gani padayon nga naglapnag ang pulong sang Dios kag nagdamo pa gid ang mga tumuluo.

²⁵ Sa pihak nga bahin, nagbalik si Barnabas kag si Saulo sa Antioc halin sa Jerusalem[†] pagkatapos nga madul-ong nila *didto* ang bulig sa mga tumuluo. Gin-upod nila si Juan Marcos.

13

Ginpadala si Barnabas kag si Saulo sang Espiritu Santo

¹ Sa Antioc may mga propeta kag mga manunudlo nga miyembro sang iglesya. Sila amo si Barnabas, si Simeon nga ginatawag Negro, si Lucio nga taga-Cyrene, si Manaen nga nagdako sa panimalay^{*} ni Herodes nga gobernador, kag si Saulo.

² Samtang nagasimba sila sa Ginoo kag nagapuasa, nagsiling ang Espiritu Santo sa ila, “Paina ninyo para sa akon si Barnabas kag si Saulo, kay may ipahimo ako sa ila.”

³ Pagkatapos sang ila pagpuasa kag pagpangamuyo, gingungtungan nila si Barnabas kag si Saulo sang ila mga kamot kag ginpalakat sila.

Si Barnabas kag si Saulo sa Cyprus

⁴ Gani nagpa-Seleucia si Barnabas kag si Saulo nga ginpadala sang Espiritu Santo. Halin didto nagbiyahe sila pakadto sa *isla sang Cyprus*.

⁵ Pag-abot nila didto sa banwa sang Salamis, nagwali sila sang pulong sang Dios sa mga simbahan sang mga Judio. Si Juan Marcos kaupod man nila bilang kabulig nila sa obra.

⁶ Ginlibot nila ang bilog nga isla hasta nakalambot sila sa banwa sang Pafos. May nakita sila didto nga madyikero nga si Bar Jesus. Judio siya, kag nagapakuno-kuno nga siya propeta *sang Dios*.

[†] **12:25** sa Antioc halin sa Jerusalem: Amo ini sa iban nga mga kopya sang Griego. Sa iban pa nga mga kopya, sa Jerusalem. Sa iban pa gid nga mga kopya, *halin sa Jerusalem*. ^{*} **13:1** nagdako sa panimalay: ukon, kababata; ukon, suod nga abyan

⁷ Abyan siya ni Sergius Paulus nga gobernador sang amo nga isla. Si Sergius Paulus maalam nga tawo. Ginpatawag niya si Barnabas kag si Saulo tungod nga luyag niya nga magpamati sang pulong sang Dios.

⁸ Pero ginbalabagan sila sang madyikero nga si Elimas. (Amo ini ang ngalan ni Bar Jesus sa linguahe nga Griego.) Ginhimulatan gid niya nga mapalikaw ang gobernador nga indi siya makatuo kay Jesus.

⁹ Pero si Saulo nga ginatawag man nga Pablo gin-gamhan sang Espiritu Santo, kag gintulok niya sing masakit si Elimas kag nagsiling,

¹⁰ “Anak ka sang yawa! Kaaway ka sang tanan nga maayo! Pulos pangdaya kag pangtunto ang imo ginahimo. Gina-baliskad mo permi ang mga husto nga pamaagi sang Ginoo.

¹¹ Karon silutan ka sang Ginoo. Mabulag ka kag indi gid makakita sa sulod sang pila ka adlaw.” Nagdulom gilayon ang panulok ni Elimas kag nabulag siya. Nagpangapkap na lang siya nga nagapangita sang magatuytoy sa iya.

¹² Pagkakita sang gobernador sa natabo kay Elimas, nagtuo siya, kag natingala gid siya sa mga pagpanudlo parte sa Ginoo.

Sa Antioc nga Sakop sang Pisidia

¹³ Paghalin nila ni Pablo sa Pafos, nagbiyahe sila pa-Perga nga sakop sang Pamfilia. Pag-abot nila didto ginbayaan sila ni Juan Marcos. Nagbalik siya sa Jerusalem.

¹⁴ Sila ni Pablo nagderetso sa Antioc nga sakop sang Pisidia. Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto sila sa simbahan sang mga Judio kag nagpungko didto.

¹⁵ May nagbasa sa Kasuguan ni Moises kag sa mga *sinulatan sang mga* propeta. Dayon may ginsugo ang mga manug-dumala sang simbahan sa pagsiling sa ila ni Pablo, “Mga kauturan, kon may inughambal kamo nga makapabakod sa mga tawo, ihambal ninyo.”

¹⁶ Gani nagtindog si Pablo, kag ginsinyasan niya ang mga tawo nga magpamati sa iya. Nagsiling siya,

“Mga *kapareho ko nga mga* Israelinhon, kag kamo nga mga indi Israelinhon pero nagatahod man sa Dios, pamatii ninyo ako!

¹⁷ Ang Dios nga ginasimba sang mga Israelinhon amo ang nagpili sang aton mga katigulangan, kag ginpadamo niya sila sang didto pa sila nagaestar sa duta sang Egypt. Kag paagi sa iya gahom ginbuligan niya sila para makahalina sa Egypt.

¹⁸ Sa sulod sang 40 ka tuig, gin-agwanta[†] niya sila didto sa kamingawan.

[†] **13:18** *gin-agwanta*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *gin-atipan*

19 Pagkatapos ginlaglag niya ang pito ka nasyon sa duta sang Canaan, kag ginhatag niya ini nga kadutaan sa aton mga katigulangan.

20 Ini tanan ginhimo sang Dios sa sulod sang 450 ka tuig.

“Dayon ginhatagan niya sila sang mga tawo nga magapan-gulo sa ila hasta sa panahon ni Propeta Samuel.

21 Sang ulihi nagpangayo sila sang hari, gani ginhatag sang Dios si Saul nga anak ni Kish, nga isa sang mga kaliwat ni Benjamin. Naghari si Saul sa ila sa sulod sang 40 ka tuig.

22 Sang napahalin na sang Dios si Saul, si David naman ang iya ginhimo nga hari nila. Amo ini ang ginsiling sang Dios, ‘May nakita na ako nga tawo nga si David nga anak ni Jesse, nga nagakomporme sa akon luyag. Magatuman siya sa tanan ko nga isugo sa iya.’”[‡]

23 *Nagsilingpa gid si Pablo sa mga tawo*, “Sa kaliwat ni David naghalin si Jesus nga amo ang Manluluwas nga ginpromisa sang Dios sa Israel.

24 Sa wala pa magsugod si Jesus sa iya buluhaton, nagwali si Juan sa tanan nga Israelinhon nga maghinulsol sila sa ila mga sala kag magpabautiso.

25 Sang malapit na matapos ni Juan ang iya buluhaton, nagsiling siya sa mga tawo, ‘Siguro nagahunahuna kamo nga ako amo na ang inyo ginapaabot. Pero indi! Ginpauna lang ako. Magasunod siya sa akon, kag indi gani ako takos mangin iya ulipon.’”[§]

26 *Dayon nagsiling si Pablo*, “Mga kauturan, nga mga kaliwat ni Abraham kag mga indi Judio pero nagatahod man sa Dios, kita amo ang ginpadal-an sang Dios sang Maayong Balita parte sa kaluwasan.

27 Pero ang mga Judio nga nagaestar sa Jerusalem kag ang ila mga manugdumala wala nagkilala nga si Jesus amo ang Manluluwas. Wala man sila makaintiendi sang ginhambal sang mga propeta nga ginabasa nila kada Adlaw nga Inug-pahuway; pero sila man mismo amo ang nagtuman sang mga ginpropesiya sang mga propeta sang paghukom nila kay Jesus nga patyon.

28 Bisan wala sila sang mabakod nga ebidensya para patyon siya, ginpangayo gihapon nila kay Pilato nga ipapatay si Jesus.

29 Sang nahimo na nila ang tanan nga ginsiling sang Kasulatan nga matabo sa iya, ginkuha nila siya sa krus kag ginbutang sa lulubngan,

30 pero ginbanhaw siya sang Dios.

[‡] 13:22 1 Sam. 13:14 [§] 13:25 *mangin iya ulipon*: sa literal, maghubad sang higot sang iya mga sandalyas

³¹ Kag sa madamo nga inadlaw nagpakita siya sa mga tawo nga nag-upod sa iya sang paghalin niya sa Galilea pakadto sa Jerusalem. Atong mga tawo amo man ang nagapanugid subong sa mga Israelinhon parte kay Jesus.

³² Kag ari kami subong para isugid sa inyo ang Maayong Balita nga ginpromisa sang Dios sa aton mga katigulangan,

³³ nga gintuman na niya sa aton nga ila mga kaliwat. Ginhimo niya ini sang pagbanhaw niya kay Jesus. Amo ini ang nasulat sa ikaduha nga Salmo,

“‘Ikaw ang akon Anak, kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay.’”^{*}

³⁴ Kay ginpromisa man nga daan sang Dios nga banhawon niya siya kag ang iya lawas indi madunot, tungod kay nagsil-ing siya,

“‘Ang mga sagrado kag masaligan nga promisa nga akon ginpromisa kay David himuon ko sa imo.’”[†]

³⁵ Gani ginsiling pa gid sa isa pa ka Salmo,

“‘Indi mo pagtugutan nga madunot ang imo matutom nga alagad.’”[‡]

³⁶ “*Indi si David ang iya ginatumod, tungod nga pagkatapos sang pag-alagad ni David sa mga tawo sa iya nga henerasyon, suno sa mga ginpahimo sang Dios sa iya, napatay siya kag ginlubong sa kilid sang ginlubngan sang iya mga katigulangan, kag ang iya lawas nadunot.*

³⁷ Pero si Jesus nga ginbanhaw sang Dios wala gid madunot.

³⁸⁻³⁹ Gani mga kauturan, dapat ninyo mahibaluan nga paagi kay Jesus ginasugid namon sa inyo ang balita nga kita mapatawad sang Dios sa aton mga sala. Ang bisan sin-o nga nagatuo kay Jesus ginapakamatarong sang Dios. Ini indi mahimo paagi sa pagsunod sa Kasuguan ni Moises.

⁴⁰ Gani mag-andam kamo para indi matabo sa inyo ang ginsiling sang mga propeta,

⁴¹ “‘Kamo nga mga nagayaguta, matینگala gid kamo sa akon himuon.

Magakalamatay kamo tungod nga may himuon ako sa inyo tiyempo nga indi gid kamo magpati

bisan may magsugid pa sini sa inyo.’”[§]

⁴² Sang nagaguwa na si Pablo kag si Barnabas sa simbahan sang mga Judio, ginpangabay sila sang mga tawo nga magbalik sa sunod nga Adlaw nga Inugpahuway para sugiran pa gid sila parte sa sini nga mga butang.

⁴³ Pagbululag sang mga tawo sa simbahan, madamo nga Judio kag debotado nga mga convert sa relihiyon sang mga

^{*} 13:33 Sal. 2:7 [†] 13:34 Isa. 55:3 [‡] 13:35 Sal. 16:10 [§] 13:41 Hab. 1:5

Judio ang nagsunod kay Pablo kag kay Barnabas. Ginham-balan sila ni Pablo kag ni Barnabas kag ginkombinsi nga magpadayon sila sa pagsalig sa grasya sang Dios.

⁴⁴ Sang sunod nga Adlaw nga Inugpahuway halos ang tanan nga pumuluyo sa Antioc nagtipon *didto sa simbahan sang mga Judio* para magpamati sa pulong sang Ginoo.

⁴⁵ Pagkakita sang mga *lider sang mga Judio* sa madamo nga tawo nga nagtalambong, nahisa gid sila kag naghambal sila kontra sa mga ginpanghambal ni Pablo kag ginpakalain pa nila siya.

⁴⁶ Pero nag-isog pa gid si Pablo kag si Barnabas. Nagsiling sila *sa mga Judio*, “Kinahanglan gid nga iwali anay sa inyo *nga mga Judio* ang pulong sang Dios. Pero tungod kay ginasiikway ninyo siya, nagapakilala lang ina nga kamo indi bagay nga hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan. Gani halin subong, sa mga indi Judio na kami mawali sang Maayong Balita.

⁴⁷ Kay amo ini ang sugo sang Ginoo sa amon:

“‘Ginhimo ko ikaw nga pareho sa suga
nga magapasanag sa mga indi Judio,*
agod paagi sa imo makaabot ang kaluwasan
hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan.’”†

⁴⁸ Pagkabati sadto sang mga indi Judio, nalipay sila kag gin-dayaw nila ang pulong sang Ginoo. Kag ang tanan nga ginpili para sa kabuhi nga wala sing katapusan nangin tumuluo.

⁴⁹ Gani naglapnag ang pulong sang Ginoo sa sadto nga lugar.

⁵⁰ Pero ginsutsot sang mga *lider sang mga Judio* ang mga pangulo sang siyudad, pati ang mga relihiyuso kag kilala nga mga babayi, nga kontrahon sila ni Pablo. Gani ginhingabot nila si Pablo kag si Barnabas, kag gintabog sila sa sadto nga lugar.

⁵¹ Gintaktak ni Pablo kag ni Barnabas ang yab-ok sa ila mga tiil bilang paandam kontra sa ila. Dayon nagkadto sila sa Iconium.

⁵² Ang mga sumulunod *ni Jesus didto sa Antioc* ginagamhan sang Espiritu Santo, kag malipayon gid sila.

14

Sa Iconium

¹ Ang natabo sa Iconium pareho man *sa natabo sa Antioc*. Nagkadto si Pablo kag si Barnabas sa simbahan sang mga Judio. Kag tungod sa ila pagwali, madamo nga Judio kag indi Judio ang nagtuo kay Jesus.

* **13:47** mga indi Judio: ukon, mga nasyon † **13:47** Isa. 49:6

² Pero ginpalain sang mga Judio nga wala nagatuo ang buot sang mga indi Judio sa mga tumuluo, kag ginsutsot pa nila nga kontrahon sila.

³ Madugay ang tiner didto ni Pablo kag ni Barnabas. Wala sila nahadlok maghambal parte sa Ginoo. Ginpakita sang Ginoo nga matuod ang ila ginatudlo parte sa iya grasya, kay ginhatagan niya sila sing gahom sa paghimo sing mga milagro kag makatilingala nga mga butang.

⁴ Gani, ang mga tawo sa sadto nga siyudad nagbinahin-bahin; ang iban nagdampig sa mga Judio nga wala nagatuo, kag ang iban nagdampig sa mga apostoles.

⁵ May mga Judio kag mga indi Judio, kaupod ang ila mga pangulo, nga nagplano nga sakiton nila kag batuhon ang mga apostoles.

⁶ Pagkahibalo sang mga apostoles sang amo nga plano nagpalagyo sila pakadto sa Lystra kag sa Derbe, nga mga siyudad nga sakop sang Lycaonia, kag sa palibot nga mga lugar.

⁷ Kag ginwali nila didto ang Maayong Balita.

Sa Lystra

⁸ Sa Lystra may isa ka tawo nga lupog halin pa sang iya pagkatawo.

⁹ Nagpamati siya sa mga ginahambal ni Pablo. Ginhimutaran siya ni Pablo kag nakita niya nga may pagtuo ang lupog nga maayo siya.

¹⁰ Gani sa mabaskog nga tingog naghambal si Pablo sa iya, “Tindog ka sing tadlong!” Nagtindog dayon ang tawo kag naglakat-lakat.

¹¹ Pagkakita sang mga tawo sa ginhimo ni Pablo, nagsinggit sila sa Lycaonia nga linguahe, “Nagpanaog ang mga dios diri sa aton sa dagway sang tawo!”

¹² Gintawag nila si Barnabas nga si Zeus, kag si Pablo nga si Hermes tungod nga siya amo ang manughambal.

¹³ Ang templo sang ila dios nga si Zeus malapit lang sa guwa sang siyudad. Gani nagdala ang pari ni Zeus sing turo nga mga baka nga may kulintas nga bulak didto sa puwertahan sang siyudad. Gusto niya kag sang mga tawo nga ihalad ato sa mga apostoles.

¹⁴ Pagkahibalo ni Barnabas kag ni Pablo kon ano ang ila tuyo, gin-gisi nila ang ila mga bayo* kag nagdalagan sila sa tunga sang mga tawo kag nagsinggit,

¹⁵ “Mga abyan, ngaa mahalad kamo sa amon? Kami mga tawo man lang nga pareho sa inyo. Ginawali namon sa inyo

* **14:14** gin-gisi nila ang ila mga bayo sa pagpakita nga malain gid ang ginahimo sang mga tawo.

ang Maayong Balita para bayaan na ninyo ang mga wala pulos nga mga butang nga ini kag magpalapit sa Dios nga buhi. Siya amo ang naghimo sang kalangitan, sang duta, sang dagat, kag sang tanan nga ara sa ila.

¹⁶ Sang una ginpabay-an lang sang Dios ang mga tawo sa pagsunod sa ila luyag.

¹⁷ Pero sa tanan nga oras ginapakilala sang Dios ang iya kaugalingon sa mga tawo paagi sa iya mga ginahimo nga maayo. Ginahatagan niya kamo sing ulan kag mga patubas pag-abot sang tig-alani. Bugana nga pagkaon ang iya ginahatag sa inyo para malipay kamo.”

¹⁸ Pero bisan amo ini ang ginahambal sang mga apostoles, nabudlayan pa gid sila sa pagpugong sa mga tawo nga magpatay sang ila mga baka para ihalad sa ila.

¹⁹ May nag-abot nga mga Judio halin sa Antioch *nga sakop sang Pisidia* kag sa Iconium. Gin-ganyat nila ang mga tawo nga magdampig sa ila. Ginpulihan nila bato si Pablo kag ginguyod dayon paguwa sa banwa, kay hunahuna nila patay na siya.

²⁰ Pero pagtipon sang mga sumulunod *ni Jesus* didto sa iya palibot, nagbangon siya kag nagbalik sa banwa. Sang sunod nga adlaw nagkadto sila nga duha ni Barnabas sa Derbe.

Ang Ila Pagbalik sa Antioch nga Sakop sang Syria

²¹ Ginwali ni Pablo kag ni Barnabas ang Maayong Balita didto sa Derbe kag madamo ang ila nadala nga magsunod kay Jesu-Cristo. Pagkatapos nagbalik naman sila sa Lystra, sa Iconium, kag sa Antioch *nga sakop sang Pisidia*.

²² Ginpabakod nila ang mga sumulunod *ni Jesus* kag ginlay-gayan nga magpadayon gid sa ila pagtuo. Nagsiling man sila sa ila, “Madamo nga kabudlayan ang aton dapat pagaagyan antes kita masakop sa paghari sang Dios.”

²³ Sa kada lugar nga may iglesya, nagpili sila sang mga manugdumala para sa ila. Nagpuasa sila kag nagpangamuyo para sa mga ginpili, kag gintugyan nila sila sa Ginoo nga ila ginatuohan.

²⁴ Pagkatapos nag-agi sila sa Pisidia kag nag-abot sila sa Pamfilia.

²⁵ Nagwali sila didto sa Perga kag dason nagdulhog sila sa Atalia.

²⁶ Halin didto nagbiyahe sila pabalik sa Antioch *nga sakop sang Syria*. Amo ini ang lugar nga ila ginhalinan, kag diri man sila ginpangamuyuan sang mga tumuluo nga pakamaayuhon sila sang Dios sa ila buluhaton nga natapos na nila subong.

²⁷ Sang pag-abot ni Pablo kag ni Barnabas sa Antioc, gin-tipon nila ang mga tumuluo[†] kag ginsugid dayon sa ila ang tanan nga ginhimo sang Dios paagi sa ila, kag kon paano nga ang Dios naghatag kahigayunan para makatuo man ang mga indi Judio.

²⁸ Kag dugay ang ila pagtiner sa Antioc upod sa mga sumu-lunod *ni Jesus* didto.

15

Ang Meeting sa Jerusalem

¹ May mga tawo halin sa Judea nga *nagkadto sa Antioc kag* nagtudlo sa mga kauturan didto nga sila *nga mga indi Judio* indi maluwas kon indi sila magpatuli suno sa kinabatasan nga gintudlo ni Moises.

² Mainit ang pagpakigbais ni Pablo kag ni Barnabas kontra sa ila parte sini. Gani nagsugtanay ang mga tumuluo didto nga pakadtuon sa Jerusalem si Pablo kag si Barnabas, kag ang iban nga mga tumuluo sa Antioc, para magpakigkita sa mga apostoles kag sa mga manugdumala sang iglesya parte sa sini nga butang.

³ Dayon ginpadala sang iglesya sila ni Pablo. Sang pag-agi nila sa Fenicia kag sa Samaria, ginsugid nila sa mga tumuluo didto nga may mga indi Judio nga nagtuo man kay Cristo. Pagkabati nila sini, nalipay gid sila.

⁴ Pag-abot nila *ni Pablo* sa Jerusalem ginbaton sila sang iglesya, sang mga apostoles, kag sang mga manugdumala sang iglesya. Ginsugid nila ang tanan nga ginhimo sang Dios paagi sa ila.

⁵ Karon, may mga tumuluo didto nga mga miyembro sang grupo sang mga Pariseo. Nagtindog sila kag nagsiling, “Kinahanglan tulion ang mga indi Judio kag silingon sila nga magtuman sa Kasuguan ni Moises.”

⁶ Gani nag-meeting ang mga apostoles kag ang mga manugdumala sang iglesya para hambalan ini nga butang.

⁷ Malawig ang ila diskusyon. Sang ulihi nagtindog si Pedro kag nagsiling, “Mga kauturan, nahibaluan na ninyo nga gin-pili ako sang Dios halin sa inyo sang una pa para itudlo ko ang Maayong Balita sa mga indi Judio, para makabati man sila kag magtuo.

⁸ Nahibaluan sang Dios ang tagipusuon sang mga tawo. Kag ginpakita niya nga ginabaton man niya ang mga indi Judio, tungod nga ginhatag man niya ang Espiritu Santo sa ila pareho sang iya ginhimo sa aton sang una.

[†] **14:27** mga tumuluo: sa literal, *iglesya*

⁹ Sa panulok sang Dios, kita nga mga Judio kag sila nga mga indi Judio palareho lang. Kay gintinluan man niya ang ila mga tagipusuon tungod nga nagtuo sila.

¹⁰ Ngaa ginapaakig ninyo ang Dios? Ngaa gusto ninyo nga pasundon ang *aton kapareho nga mga sumulunod ni Jesus* sa mga pagsulundan nga bisan gani ang aton mga katigulangan kag kita wala man makasunod?

¹¹ Nagatuo kita nga maluwas kita paagi sa grasya ni Gi-noong Jesu-Cristo, kag amo man ini sa mga indi Judio.”

¹² Pagkabati nila sadto naghipos sila tanan. Dayon ginpamatian nila ang ginsugid ni Barnabas kag ni Pablo parte sa mga milagro kag makatilingala nga mga butang nga ginhimo sang Dios sa mga indi Judio paagi sa ila.

¹³ Pagkatapos nila hambal, nagsiling si Santiago, “Mga kauturan, pamatii ninyo ako.

¹⁴ Ginsugid sa aton ni Simon *Pedro* ang una nga pagtawag sang Dios sa mga indi Judio para may mga tawo man nga halin sa ila nga mangin iya.

¹⁵ Ini suno man sa mga ginsulat sang mga propeta sang una, kay nagasiling ang Kasulatan,

¹⁶ “Pagkatapos sini magabalik ako, kag patindugon ko liwat ang ginharian ni David nga pareho sang payag nga nawasak.

Pabangunon ko liwat ini sa iya pagkarumpag,

¹⁷ para ang iban nga mga tawo makapangita sa akon, ang tanan nga indi Judio nga akon gintawag nga mangin akon.

Ako, ang Ginoo, ang nagasiling sini,

kag himuon ko ini nga mga butang,”*

¹⁸ kag ginpahibalo ko na ini halin sang una pa.”

¹⁹ *Nagpadayon si Santiago sa pagsiling*, “Gani kon sa akon lang, indi na naton pagpabudlayan ang mga indi Judio nga nagatuo sa Dios.

²⁰ Sa baylo, sulatan ta sila nga indi magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, tungod nga mahigko ato sa aton panulok. Indi sila maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon. Indi man sila magkaon sang dugo ukon sang karne sang sapat nga sang pagkapatay ang dugo wala nakaguwa,

²¹ *agod indi mahigkuan ang mga Judio sa ila*. Tungod nga halin pa sang una, ginabasa na sang mga Judio kada Adlaw nga Inugpahuway sa ila mga simbahan ang nasulat nga Kasuguan nga ginbilin ni Moises. Kag ini ginatudlo nila sa kada banwa.”

* 15:17 Amo. 9:11-12

Ang Sulat Para sa mga Indi Judio nga Nagtuo kay Cristo

²² Dayon nagsugtanay ang mga apostoles kag ang mga manugdumala sang iglesya kag ang tanan nga tumuluo didto nga mapili sila sang mga lalaki sa grupo nila nga ila paupdon kay Pablo kag kay Barnabas sa Antioc. Si Judas nga kon tawgon Barsabas kag si Silas amo ang ila napilian. Ini nga mga tawo ginatahod sang mga tumuluo.

²³ Ang sulat nga ginpadala sa ila nagasiling:

“Kami nga mga apostoles kag mga manugdumala sang iglesya diri, nga inyo mga kauturan, nagapangamusta sa inyo nga mga indi Judio nga dira sa Antioc, Syria, kag Cilicia.

²⁴ Nakabati kami nga may mga tawo nga halin diri sa amon nga nagkadto dira sa inyo kag ginpalibog nila ang inyo mga hunahuna tungod sang ila mga gintudlo dira. Wala kami nagsugo sa ila nga magkadto dira kag magtudlo sang pareho sina.

²⁵ *Gani pagkabati namon sadto* nagsugtanay kami nga magpili sang mga tawo nga amon ipadala sa inyo *agod magsugid sang amon ginkasugtan*. Kaupod sila sang aton pinalangga nga si Pablo kag si Barnabas.

²⁶ Si Barnabas kag si Pablo nga ini nagtaya sang ila kabuhi sa pag-alagad sa aton Ginoong Jesu-Cristo.

²⁷ Si Judas kag si Silas nga amon ginpadala sa inyo mag-asugid man sang parte sa mga butang nga nasambit diri sa amon sulat.

²⁸ Nagsugtanay kami suno sa pagtuytoy sang Espiritu Santo nga indi na pagdugangan ang inyo mga sulundon luwas sa masunod nga mga kinahanglan gid nga tumanon ninyo:

²⁹ Indi kamo magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios; indi kamo magkaon sang dugo ukon sang karne sang sapat nga sang pagkapatay ang dugo wala nakaguwa; kag indi kamo maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon. Maayo kon likawan ninyo ang mga butang nga ini. Hasta na lang diri.”

³⁰ Dayon naglakat ang mga tawo nga ila ginpadala. Pag-abot nila didto sa Antioc, gintipon nila ang mga tumuluo kag ginhatag nila dayon ang sulat.

³¹ Pagkabasa sang mga tumuluo sang mga pagpabaskog sa ila, nalipay gid sila.

³² Si Judas kag si Silas mga propeta man, kag madamo ang ila mga gintudlo sa mga tumuluo sa pagpabakod sang ila pagtuo.

³³ Sa tapos sila makapabilin didto sing pila ka adlaw, nagbalik sila sa *Jerusalem* sa mga nagpadala sa ila. Pero sa wala pa sila maglakat, ginpangamuyuan anay sila sang mga tumuluo nga mangin maayo lang ang ila paglakat.

³⁴ Pero si Silas nagdesisyon nga magpabilin didto.†

³⁵ Nagtiner si Pablo kag si Barnabas sing pila ka adlaw sa Antioc. Madamo ang ila kaupod nga nagpanudlo kag nagwali sang pulong sang Ginoo.

Nagbulagay si Pablo kag si Barnabas

³⁶ Sang ulihi nagsiling si Pablo kay Barnabas, “Mabalik kita sa tanan nga banwa nga aton ginwalihan sang pulong sang Ginoo, kag bisitahan ta ang mga kauturan para mahibalan ta kon ano ang ila kahimtangan.”

³⁷ Komporme si Barnabas, pero gusto niya nga dal-on si Juan nga ginatawag Marcos.

³⁸ Pero si Pablo indi luyag nga paupdon si Marcos, tungod nga sang una nangin kaupod nila si Marcos, pero sang ulihi ginbayaan niya sila didto sa Pamfilia.

³⁹ Mainit ang ila pagbinaisay, gani nagbulagay sila. Gindala ni Barnabas si Marcos kag nagbiyahe sila pa-Cyprus.

⁴⁰ Kag si Silas ya ang gindala ni Pablo. Sa wala pa maghalin si Pablo kag si Silas, nagpangamuyo ang mga tumuluo sa Ginoo nga buligan niya sila nga duha sa ila paglakat.

⁴¹ Nagkadto sila ni Pablo sa Syria kag sa Cilicia kag ginpabakod nila ang mga iglesya didto.

16

Nag-upod si Timoteo kay Pablo kag kay Silas

¹ Nagpadayon sila ni Pablo sa paglakat sa Derbe kag sa Lystra. May sumulunod ni Jesus didto sa Lystra nga si Timoteo. Ang iya iloy Judio kag tumuluo man, pero ang iya amay Griego.

² Suno sa mga tumuluo didto sa Lystra kag sa Iconium, si Timoteo maayo nga tawo.

³ Gusto ni Pablo dal-on si Timoteo, gani gintuli niya siya para wala sing reklamo ang mga Judio kontra kay Timoteo, kay ang tanan nga Judio nga nagaestar sa amo nga mga lugar nakahibalo nga Griego ang amay ni Timoteo.

⁴ Pagkatapos nagkadto sila sa mga banwa kag ginpaathag nila sa mga tumuluo ang mga pagsulundan nga gindesisyunan sang mga apostoles kag sang mga manugdumala sang iglesya didto sa Jerusalem. Ginsilingan nila ang mga tumuluo nga tumanon nila ini nga mga pagsulundan.

⁵ Gani napabakod ang pagtuo sang mga iglesya, kag adlaw-adlaw nagadamo pa gid sila.

Ang Lalaki nga Taga-Macedonia

† 15:34 Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

⁶ Dayon nagkadto sila sa mga lugar nga sakop sang Frigia kag Galacia, kay wala sila pagtuguti sang Espiritu Santo nga magwali sang pulong sang Dios didto sa *probinsya sang Asia*.

⁷ Pag-abot nila sa border sang Mysia, gusto nila kuntani nga magkadto sa Bitinia, pero ang Espiritu ni Jesus wala nagtugot sa ila.

⁸ Gani nag-agi na lang sila sa Mysia kag nagdulhog sa Troas.

⁹ Sadto nga gab-i may ginpakita ang Dios kay Pablo. Nakita niya ang isa ka tawo nga taga-Macedonia nga nagatindog kag nagapakitluoy sa iya. Siling sang tawo, “Tabok ka diri sa Macedonia kag buligi kami.”

¹⁰ Gani nanghimos kami dayon sa pagkadto sa Macedonia, tungod nga nabatyagan namon nga ginatawag kami sang Dios sa pagwali sang Maayong Balita sa mga tawo didto.

Nagtuo si Lydia kay Jesus

¹¹ Nagsakay kami sa sakayan halin sa Troas kag nagderetso sa Samotracia, kag sang masunod nga adlaw nag-abot kami didto sa Neapolis.

¹² Halin sa Neapolis nagdungka kami sa Filipos nga isa ka siyudad sa nahauna nga distrito sang Macedonia. Madamo sa mga nagaestar didto taga-Roma, pati ang ila mga manug-dumala. Nagtiner kami sa Filipos sang pila ka adlaw.

¹³ Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway, nagguwa kami sa siyudad kag nagkadto sa higad sang suba tungod nga naghunahuna kami nga may lugar didto nga ginatipunan sang mga Judio para magpangamuyo. May nagtipon didto nga mga babayi, gani nagpungko kami kag nag-estorya sa ila.

¹⁴ Isa sang mga nagapamati sa amon amo si Lydia nga taga-Tiatira. Negosyante siya sang malahalón nga mga tela nga granate,* kag nagasimba man sa Dios. Gintandog sang Ginoo ang iya tagipusuon nga batunon ang mga ginahambal ni Pablo.

¹⁵ Nagpabautiso siya kag ang iya pamilya. Pagkatapos gin-agda niya kami sa iya balay. Nagsiling siya, “Kon sa pagbinagbinag ninyo ako matuod na nga tumuluo sa Ginoo, didto kamo magdayon sa akon balay.” Kag napilitan kami.

Ginpriso si Pablo kag si Silas sa Filipos

¹⁶ Isa ka adlaw, samtang nagapakadto kami sa lugar nga ginatipunan sa pagpangamuyo, ginsugata kami sang isa ka ulipon nga dalagita. Ato nga dalagita ginagamhan sang *malain nga espiritu* nga nagahatag sa iya sang abilidad sa pagpakot sang mga matabo sa palaabuton. Paagi sa sining abilidad nakapangwarta sing dako ang iya mga amo.

* **16:14** *granate*: sa English, *purple*

17 Karon, ini nga babayi permi lang nagasunod-sunod sa amon ni Pablo, kag amo ini ang iya ginasinggit, “Ini nga mga tawo mga alagad sang Labing Mataas nga Dios! Ginawali nila sa inyo kon paano kamo maluwat!”

18 Adlaw-adlaw amo ato ang iya ginahimo hasta tinak-an si Pablo. Gani binalikid niya ini nga babayi kag nagsiling sa espiritu nga *nagagahom sa iya*, “Sa ngalan† ni Jesu-Cristo ginamanduan ko ikaw nga magguwa sa iya!” Kag sa gilayon nagguwa sa iya ang espiritu.

19 Pagkakita sang iya mga amo nga wala na sila paglaom nga makapanguwarta pa paagi sa iya, gindakop nila si Pablo kag si Silas kag gin-guyod sa plasa kag gindala sa mga opisyal sang sadto nga lugar.

20 Nagsiling sila sa mga opisyal, “Ini nga mga tawo mga Judio kag nagagamo diri sa aton siyudad.

21 Nagatudlo sila sang mga pamatasan nga kontra sa aton kasuguan. Mga Romanhon kita, gani indi kita makasunod sang ila mga ginatudlo!”

22 Kag nagpuli ang mga tawo didto sa pagsakit sa ila ni Pablo. Pagkatapos ginpabugras sang mga opisyal ang mga bayo ni Pablo kag ni Silas kag ginpahanot sila dayon.

23 Sang natam-an na sila sing hanot, ginsulod nila sila sa prisohan. Ginsugo nila ang guwardya nga bantayan gid sila sing maayo.

24 Gani ginsulod sila sang guwardya sa sulod gid nga selda kag gin-gapos ang ila mga tiil.

25 Sang mga tungang gab-i na, nagapangamuyo si Pablo kag si Silas kag nagakanta sang mga pagdayaw sa Dios. Ang ila mga kaupod nga mga priso nagapamati sa ila.

26 Sa hinali lang naglinog sing mabaskog kag nag-uyog ang prisohan. Nag-alabri ang mga puwertahan sang prisohan kag nagkalahukas ang mga kadena sang tanan nga priso.

27 Nakamata ang guwardya, kag pagkakita niya nga abri na ang mga puwertahan sang prisohan, ang hunahuna niya nakapalagyo na ang mga priso. Gani gin-gabot niya ang iya espada para manginmatay.

28 Pero nagsinggit si Pablo, “Indi ka magpanginmatay! Ari pa kami tanan!”

29 Nagpakuha sing suga ang guwardya kag nagdali-dali siya sulod didto kag nagluhod sa atubangan nila ni Pablo kag ni Silas nga nagakurog.

30 Dayon, gindala niya sila ni Pablo sa guwa kag nagpa-mangkot, “Ano ang akon himuon para maluwat ako?”

† 16:18 ngalan: buot silingon, gahom ukon awtoridad

³¹ Nagsabat sila ni Pablo, “Magtuo ka kay Ginoong Jesus kag maluwas ka kag ang imo panimalay.”

³² Dayon gintudlo nila ni Pablo ang pulong sang Ginoo sa iya kag sa tanan nga miyembro sang iya panimalay.

³³ Sa sadto gid nga gab-i ginhugasan sang guwardya ang ila mga pilas, kag nagpabautiso siya dayon pati ang bilog niya nga panimalay.

³⁴ Pagkatapos gindala niya sila ni Pablo sa iya balay kag ginpakaon. Nalipay gid ang guwardya kag ang iya bilog nga panimalay nga sila nagatuo na sa Dios.

³⁵ Pagkaaga nagsugo ang mga opisyal sa mga pulis nga buy-an na sila ni Pablo.

³⁶ Kag ini ginbalita sang guwardya kay Pablo. Nagsiling siya, “Nagpasugo ang mga opisyal nga buy-an na kamo. Gani magguwa na kamo kag maayo lang nga paglakat.”

³⁷ Pero nagsiling si Pablo sa mga pulis nga ginsugo, “Ginpahanot nila kami sa publiko nga wala anay pag-imbistigara bisan mga Romanhon kami. Dayon ginpapriso nila kami. Pero karon gusto nila nga sa tago lang ang pagpaguwa sa amon? Indi mahimo! Kinahanglan ang mga opisyal mismo amo ang magkadto diri kag sila gid ang magpaguwa sa amon.”

³⁸ Pagsugid sang mga pulis sa mga opisyal sang ginhambal ni Pablo nga sila mga Romanhon, kinulbaan sila.

³⁹ Gani nagkadto ang mga opisyal sa prisohan kag nagpangayo pasensya sa ila ni Pablo. Dayon ginpaguwa nila sila ni Pablo kag ginpangabay nga maghalin na sila sa sadto nga siyudad.

⁴⁰ Sang nakaguwa na si Pablo kag si Silas sa prisohan, nagkadto sila dayon sa balay ni Lydia. Nagpakigkita sila didto sa mga tumuluo, kag ginlaygayan nila sila para palig-unon ang ila pagtuo. Pagkatapos naglakat sila.

17

Sa Tesalonica

¹ Nag-agi sila sa Amfipolis kag sa Apolonia hasta nakaabot sila sa Tesalonica. Didto sa Tesalonica may simbahan sang mga Judio.

² Kag suno sa kinabatasan ni Pablo, nagsulod siya sa ila simbahan, kag sa sulod sang tatlo ka Adlaw nga Inugpahuway, nagdiskusyon siya sa mga tawo didto. Ang Kasulatan amo ang iya gin-gamit

³ para pamatud-an sa ila nga ang Cristo kinahanglan gid nga mag-antos kag mabanhaw. Nagsiling si Pablo, “Ining Jesus nga akon ginasugid sa inyo amo ang Cristo.”

⁴ Ang iban sa ila nakombinsi sa ginhambal ni Pablo, kag nagsunod sila kay Pablo kag kay Silas. Madamo man nga mga Griego nga nagasimba sa Dios kag kilala nga mga babayi ang nag-upod sa ila.

⁵ Karon, nahisa ang mga *lider sang mga* Judio. Gani gintipon nila ang mga bugoy nga mga istambay. Kag sang madamo na ang ila natipon, nagsugod sila panggamo sa bilog nga siyudad. Gin-gubat nila ang balay ni Jason sa pagpangita kay Pablo kag kay Silas para madala sila sa atubangan sang mga tawo.

⁶ Pero sang wala nila makita si Pablo kag si Silas, gindakop nila si Jason kag ang iban pa nga mga tumuluo. Gin-guyod nila sila pakadto sa mga opisyal sang siyudad kag nagasinggit sila, “Ining mga tawo nagadala sing gamo bisan diin sila magkadto tungod sang ila mga ginatudlo. Kag karon ari na sila sa aton siyudad.

⁷ Ginpadayon pa sila ni Jason sa iya balay. Ini sila tanan nagakontra sa mga kasuguan sang Emperador tungod nga nagasiling sila nga may isa pa ka hari nga ang iya ngalan si Jesus.”

⁸ Pagkabati sadto sang mga tawo kag sang mga opisyal, nagginamo sila.

⁹ Sa wala pa nila mabuy-i si Jason kag ang iya mga kaupod, ginpabayad anay sila sang piansa.

Sa Berea

¹⁰ Pagkagab-i, ginpadala sang mga tumuluo si Pablo kag si Silas sa Berea. Pag-abot nila didto, nagkadto sila sa simbahan sang mga Judio.

¹¹ Mas bukas ang hunahuna sang mga tawo sa Berea sang sa mga tawo sa Tesalonica. Dako gid ang ila luyag sa pagpamati sang ginatudlo nila ni Pablo. Kag adlaw-adlaw sige ang ila usisa sang Kasulatan para tan-awon kon matuod gid bala ang mga ginapanghambal nila ni Pablo.

¹² Madamo sa ila ang nagtuo pati ang mga lalaki kag mga kilala nga mga babayi nga Griego.

¹³ Pero pagkabati sang mga Judio sa Tesalonica nga nagwali man si Pablo sang pulong sang Dios didto sa Berea, nagkadto sila didto kag ginsutsot ang mga tawo sa paggamo.

¹⁴ Gani gindul-ong dayon sang mga tumuluo si Pablo sa baybay. Pero si Silas ya kag si Timoteo nagpabilin sa Berea.

¹⁵ Ang mga tawo nga nagdul-ong kay Pablo nag-upod sa iya hasta sa Athens. Dayon nagbalik sila sa Berea nga may tugon halin kay Pablo nga si Silas kag si Timoteo maapas lang dayon sa iya sa Athens.

Sa Athens

16 Samtang nagahulat si Pablo kay Silas kag kay Timoteo didto sa Athens, nakita niya nga madamo gid ang ila mga dios-dios. Natublag gid siya.

17 Gani nagsulod siya sa simbahan sang mga Judio kag nagpakigdiskusyon sa ila kag sa mga indi Judio nga nagasimba man sa Dios. Adlaw-adlaw didto siya sa plasa nga nagapakigdiskusyon sa mga tawo nga iya masugata.

18 May duha ka klase sang mga manunudlo ang nagpakigdiskusyon kay Pablo. Ang isa ginatawag mga Epicureo, kag ang isa mga Estoico. Nagsiling ang iban sa ila, “Ano ayhan ang ginawakal sang tikalon nga ini?” Ang iban nagsiling, “Daw lain man nga mga dios ang iya ginawali.” Amo ini ang ila ginsiling tungod nga nagawali si Pablo sang Maayong Balita parte kay Jesus kag sa iya pagkabanhaw.

19 Gani gindala nila si Pablo sa *tilipunan nga ginatawag Areopagus*. Nagsiling sila sa iya, “Gusto namon nga mahibaluan ang bag-o nga pagtulun-an nga imo ginawali.

20 Kay may lain ka nga mga butang nga ginatudlo nga bag-o sa amon, gani gusto namon mahibaluan kon ano ina nga mga butang.”

21 (*Amo ini ang ila ginhambal tungod nga ang mga taga-Athens kag ang mga taga-iban nga lugar nga didto na nagaestar wala sing iban nga naluyagan kundi ang magdiskusyon parte sa bag-o nga mga pagpanudlo.*)

22 Gani nagtindog si Pablo sa atubangan sang mga tawo nga nagatipon didto sa Areopagus kag nagsiling, “Mga taga-Athens! Nakita ko nga kamo relihiyuso gid nga mga tawo.

23 Kay sa akon paglibot diri sa inyo siyudad nakita ko ang inyo mga ginasimba. May nakita pa ako nga halaran nga may nasulat nga nagsiling:

SA WALA PA MAKILALA NGA DIOS.

Ining Dios nga inyo ginasimba nga wala pa ninyo makilala amo ang Dios nga akon ginawali sa inyo.

24 “Amo ini ang Dios nga nagtuga sang kalibutan kag sang tanan nga ara sa kalibutan. Siya ang Ginoo nga tag-iya sang langit kag duta, gani wala siya nagapuyo sa mga templo nga ginhimo sang mga tawo.

25 Wala man siya nagakinahanglan sang bulig nga halin sa mga tawo tungod nga siya mismo ang nagahatag sang kabuhi sa aton, pati sang tanan ta nga kinahanglanon.

26 Halin sa isa lang ka tawo, ginhimo niya ang tanan nga lahi sang mga tawo kag ginpalapta sa bilog nga kalibutan. Ginplano man niya sang una pa ang mga border kon diin maestar ang mga tawo pati ang tion nga sila magakabuhi diri.

²⁷ Ini tanan ginhimo sang Dios para kita nga mga tawo magpangita sa iya, kag basi pa lang nga makita ta man siya. Pero ang matuod, ang Dios indi malayo sa aton,

²⁸ kay ‘tungod sa iya gahom nagakabuhi kita kag nagahulag.’ Pareho man sang ginsiling sang iban ninyo nga mga manugbinalaybay, ‘Kita matuod mga anak niya.’

²⁹ Gani, tungod nga kita mga anak sang Dios, indi kita dapat maghunahuna nga ang Dios pareho sang dios-dios nga bulawan, ukon pilak, ukon bato—imahen nga imbinto sang hunahuna kag kamot sang tawo.

³⁰ Sang una, sang wala pa makakilala ang mga tawo sa Dios, wala niya pagsapaka ang ila mga sala. Pero subong ginasugo sang Dios ang tanan nga tawo sa tanan nga lugar nga maghinulsol na kag bayaan ang ila malain nga mga ginahimo.

³¹ Kay may adlaw nga ginpili ang Dios nga hukman niya sing matarong ang tanan nga tawo diri sa kalibutan paagi sa tawo nga iya ginpili. Ginpamatud-an niya ini sa tanan paagi sa iya pagbanhaw sang amo nga tawo.”

³² Pagkabati nila nga nagahambal si Pablo parte sa pagkabanhaw, ang iban sa ila nagyaguta sa iya. Pero ang iban nagsiling, “Balik ka diri tungod nga gusto namon nga magpamati pa gid sa imo parte sa sini nga mga butang.”

³³ Pagkatapos naghalin si Pablo sa ila ginatipunan.

³⁴ Ang iban nga mga lalaki nagdampig sa iya kag nagtuo kay *Jesus*. Ang isa sa ila amo si Dionisius nga miyembro sang Areopagus; kag may babayi man nga si Damaris, kag may iban pa gid.

18

Sa Corinto

¹ Pagkatapos sadto, naghalin si Pablo sa Athens kag nagkadto sa Corinto.

² Didto nakilala niya si Aquila nga Judio nga taga-Pontus kag ang iya asawa nga si Priscila. Bag-o lang sila nag-abot halin sa Italia tungod nga may sugo ang Emperador nga si Claudius, nga ang tanan nga Judio kinahanglan maghalin sa Roma. Ginbisitahan ni Pablo ini nga mag-asawa sa ila balay.

³ Kag tungod nga pareho sila sa iya nga manughimo sang tolda, didto siya nagdayon sa ila kag nag-updanay sila sa ila obra.

⁴ Kada Adlaw nga Inugpahuway didto si Pablo sa simbahan sang mga Judio nga nagapakigdiskusyon sa mga Judio kag sa mga Griego para kombinsihon sila.

⁵ Sang pag-abot ni Silas kag ni Timoteo halin sa Macedonia, gin-gamit ni Pablo ang iya bilog nga tiyempo sa pagwali sang pulong sang Dios. Ginpamatud-an niya sa mga Judio nga si Jesus amo gid ang Cristo.

⁶ Pero ginkontra nila si Pablo kag ginpakalain. Gani ginwaswas niya ang yab-ok sa iya mga bayo *bilang paandam kontra sa ila*. Nagsiling siya, “Inyo gid sala kon silutan kamo sang Dios. Wala na ako sing salabton. Halin subong ang mga indi Judio na ang akon walihan.”

⁷ Gani ginbayaan niya ang mga Judio kag didto siya nagdayon sa balay ni Titius Justus. Ini nga tawo indi Judio, pero nagasimba sa Dios, kag ang iya balay ara gid sa tupad sang simbahan sang mga Judio.

⁸ Si Crispus nga manugdumala sang simbahan sang mga Judio kag ang iya panimalay nagtuo man kay Ginoo *ng Jesus*; kag madamo pa gid nga mga taga-Corinto nga nakabati kay Pablo ang nagtuo kag nagpabautiso.

⁹ Isa ka gab-i, nagpakita ang Ginoo kay Pablo paagi sa palanan-awon kag nagsiling, “Indi ka magkahadlok. Magpa-dayon ka sa pagwali kag indi ka mag-untat,

¹⁰ tungod kay ako kaupod mo. Madamo ang akon mga pinili sa sini nga siyudad, gani wala sing may magpangahas nga magsakit sa imo.”

¹¹ Gani isa ka tuig kag tunga ang pagtiner ni Pablo sa Corinto, kag gintudlo niya sa mga tawo ang pulong sang Dios.

¹² Pero sang si Galio na ang gobernador sa Acaya, nagtilipon ang mga Judio kag gindakop nila si Pablo kag gindala sa hukmanan.

¹³ Nagsiling sila, “Ini nga tawo nagakombinsi sa mga tawo nga magsimba sa Dios sa paagi nga kontra sa aton kasuguan.”

¹⁴ Mahambal na kuntani si Pablo, pero nagsiling si Galio sa mga Judio, “Kon ang kaso nga ini nga inyo ginadala diri sa akon parte sa nahimo nga malain ukon mabug-at nga sala, pamatian ko kamo.

¹⁵ Pero ini parte lang sa mga pulong, mga ngalan, kag sa inyo Kasuguan. Gani bahala kamo. Indi ko gusto nga maghusgar parte sa sina nga mga butang.”

¹⁶ Dayon ginpaguwa niya sila sa hukmanan.

¹⁷ Pagkatapos gindakop sang mga Griego si Sostenes nga manugdumala sang simbahan sang mga Judio kag ginbunal nila didto sa guwa sang hukmanan, pero wala gid nagsapak si Galio.

Nagbalik si Pablo sa Antioc

¹⁸ Madugay-dugay pa ang pagtiner ni Pablo kaupod sa mga tumuluo didto sa Corinto. Pagkatapos nagkadto siya dayon sa

Cencrea kaupod sang mag-asawa nga si Priscila kag si Aquila. Nagpautod siya sang buhok didto tungod nga may panaad siya sa Dios, kag natuman na niya atong panaad. Halin sa Cencrea nagbiyahe* sila pa-Syria.

¹⁹⁻²¹ Nag-agi sila sa Efeso kag didto nagkadto si Pablo sa simbahan sang mga Judio kag nagpakigdiskusyon sa ila. Ginpangabay nila siya nga magtiner lang anay didto sa ila, pero indi si Pablo. Sang mahalina na siya, nagsiling siya sa ila, “Kon itugot sang Dios, mabalik lang ako diri sa inyo.” Ginbiling ni Pablo ang mag-asawa nga si Priscila kag si Aquila didto sa Efeso kag nagsakay siya.

²² Pagdungka niya sa Cesarea, nagkadto siya sa Jerusalem kag ginbisitahan niya ang iglesya didto, pagkatapos nagderetso siya sa Antioch.

²³ Wala siya nagdugay didto, naghaling siya kag ginlibot niya ang mga lugar nga sakop sang Galacia kag Frigia kag ginpabakod niya ang pagtuo sang mga sumulunod *ni Jesus* didto.

Ang Tawo nga si Apolos

²⁴ Karon may isa ka Judio nga taga-Alexandria nga nag-abot sa Efeso. Ang iya ngalan si Apolos. Maayo siya maghambal kag madamo ang nahibaluan niya sa Kasulatan.

²⁵ Natudluan na siya nga daan sang pamaagi sang Ginoo. Mapisan siya magwali kag husto ang iya mga ginatudlo parte kay Jesus. Pero ang bautiso nga gintudlo ni Juan amo lang ang iya nahibaluan.

²⁶ Wala siya nahadlok maghambal sa simbahan sang mga Judio. Pagkabati ni Priscila kag ni Aquila sang iya ginapanudlo, gin-imbatar nila siya sa ila balay kag ginpaathag pa gid nila sa iya ang pamaagi sang Dios.

²⁷ Kag sang naghandom si Apolos nga magkadto sa Acaya, ginbuligan siya sang mga tumuluo sa Efeso. Ginsulatan nila ang mga sumulunod *ni Jesus* sa Acaya nga batunon nila si Apolos. Pag-abot niya didto dako gid ang iya nabulig sa mga nangin tumuluo tungod sa grasya sang Dios.

²⁸ Kay mapag-on ang iya mga rason nga halin sa Kasulatan nga si Jesus gid ang Cristo. Wala gid sang may mahimo ang mga Judio sa pagpakigbais sa iya sa tunga sang mga tawo.

19

Si Pablo sa Efeso

* **18:18** nagbiyahe: sa literal, nagpalayag

¹ Sang didto si Apolos sa Corinto, nagpanglakaton si Pablo sa mga kabukiran sang probinsya hasta nakaabot siya sa Efeso. Didto may nakita siya nga mga sumulunod.

² Ginpamangkot niya sila, “Nabaton na bala ninyo ang Espiritu Santo sang magtuo kamo?” Nagsabat sila, “Wala gani kami nakabati nga may ginatawag nga Espiritu Santo.”

³ Nagpamangkot si Pablo sa ila, “Sa ano nga bautiso kamo ginbautisohan?” Nagsabat sila, “Sa bautiso ni Juan.”

⁴ Nagsiling si Pablo sa ila, “Ang bautiso ni Juan para sa mga nagahinulsol sang ila mga sala. Pero nagsiling man si Juan sa mga tawo nga dapat sila magtuo sa nagasunod sa iya, nga wala sing iban kundi si Jesus.”

⁵ Pagkabati nila sadto, ginbautisohan dayon sila sa ngalan ni Ginoong Jesus.

⁶ Kag sang pagtungtong ni Pablo sang iya kamot sa ila, nag-abot sa ila ang Espiritu Santo. Naghambal sila dayon sang nagkalain-lain nga linguahe nga wala nila natun-i, kag may ginhambal man sila nga mga mensahi sang Dios.

⁷ Mga dose sila tanan ka lalaki.

⁸ Sa sulod sang tatlo ka bulan, padayon ang pagkadto ni Pablo sa simbahan sang mga Judio. Wala siya nahadlok maghambal sa mga tawo. Nagpakigdiskusyon siya para kombinsihon sila parte sa paghari sang Dios.

⁹ Pero ang iban sa ila matig-a gid ang ulo kag indi magtuo, kag sa tunga mismo sang kadam-an ginapakalain nila ang *mga sumulunod sang Dalan nga si Jesus*. Gani naghalin si Pablo sa ila simbahan kaupod ang mga sumulunod *ni Jesus*, kag adlaw-adlaw didto siya sa eskwelahan ni Tyranus nga nagapadayon sa pagpakigdiskusyon sa mga tawo.

¹⁰ Sa sulod sang duha ka tuig amo ini ang iya ginahimo, gani ang tanan nga nagaestar didto sa *probinsya sang Asia*, Judio kag indi Judio, nakabati sang pulong sang Ginoos.

Ang mga Anak ni Esceva

¹¹ Madamo nga tumalagsahon nga milagro ang ginpanghimo sang Dios paagi kay Pablo.

¹² Bisan ang mga panyo kag ang mga panghapin nga panap-ton nga iya nagamit gindala sa mga masakiton kag nag-ayo sila, kag nagguwa man ang malain nga mga espiritu.

¹³ Karon, may mga Judio didto nga nagalibot-libot nga nagatabog sang malain nga mga espiritu sa mga tawo nga ila ginsudlan. Gintilawan nila nga gamiton ang ngalan ni Ginoong Jesus para paguwaon ang malain nga mga espiritu.

Nagsiling sila sa malain nga mga espiritu, “Sa ngalan* ni Jesus nga ginawali ni Pablo, ginasugo ko kamo nga magguwa!”

¹⁴Amo man ini ang ginahimo sang pito ka anak nga lalaki ni Esceva. Si Esceva nga ini isa ka manugdumala nga pari sang mga Judio.

¹⁵*Gintilawan nila nga paguwaon ang malain nga espiritu sa ngalan ni Jesus.* Pero ang sabat sang malain nga espiritu sa mga anak ni Esceva amo ini, “Si Jesus kilala ko, kag si Pablo kilala ko man, pero sin-o kamo?”

¹⁶Dayon gindamhagan sila sang tawo nga may malain nga espiritu kag ginsakit. Wala gid sila sang may mahimo, gani nagpalagyo sila sa sadto nga balay nga hublas kag may mga pilas.

¹⁷Ini nga hitabo nabalitaan sang tanan nga Judio kag mga indi Judio nga nagaestar didto sa Efeso kag hinadlukan sila, kag napadunggan pa gid ang ngalan ni Ginoong Jesus.

¹⁸Madamo nga tumuluo didto ang nagpalapit nga nag-ako kag nagsugid sang mga malain nila nga mga nahimo.

¹⁹Kag madamo man sang mga madyikero† ang nagdala sang ila libro kag ginsunog nila mismo sa atubangan sang tanan. Minilyon ang kantidad sang tanan nga libro nga ginsunog.

²⁰Paagi sa sini nga hitabo naglapnag pa gid ang gahom sang pulong sang Ginoo.

Ang Gamo sa Efeso

²¹Pagkatapos sadto nga mga hitabo nagdesider si Pablo nga mag-agi sa Macedonia kag sa Acaya sa wala pa siya magkadto sa Jerusalem. Kag suno sa iya, halin sa Jerusalem kinahanglan makakadto man siya sa Roma.

²²Ginpauna niya sa Macedonia ang duha sang iya mga kabulig nga si Timoteo kag si Erastus, kag siya ya nagpabilin pa didto sa *probinsya sang Asia*.

²³Sang sadto nga tion, may natabo nga dako nga kinagamo sa Efeso tungod sa *mga sumulunod sang Dalan nga si Jesus*.

²⁴May isa ka platero‡ didto nga ang iya ngalan si Demetrius. Siya kag ang iya mga tinawo nagapanghimo sang gagmay nga mga templo-templo nga pilak nga ginsunod sa templo ni Artemis nga *ila diosa*, kag paagi sini nakapangwarta sila sing dako.

²⁵Gani ginpatawag niya ang iya mga trabahador kag ang iban pa nga mga platero. Dayon nagsiling siya sa ila,

* **19:13** *ngalan*: buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † **19:19** *madyikero*: buot silingon, *nagahimo sang “black magic.”* ‡ **19:24** *platero*: sa English, silversmith

“Mga abyan, nahibaluan ninyo nga ang aton pag-asenso sa pangabuhi nagahalin sa sining aton palangitan-an.

²⁶ Nakita ninyo kag nabatian ang ginahimo sining tawo nga si Pablo. Nagasiling siya nga ang mga dios nga ginahimo sang tawo indi matuod nga mga dios. Madamo ang nakombinsi kag napatalang niya diri sa Efeso kag sa bilog nga *probinsya sang Asia*.

²⁷ Gani delikado ang aton palangitan-an, kay basi kon pakalainon sang mga tawo. Kag indi lang ina, kundi delikado man ang templo sang aton bantog nga diosa nga si Artemis, kay basi kon mangin wala na sing pulos ini, kag indi na pagkilalahon sang mga tawo ang aton diosa nga ginasimba indi lang diri sa Asia kundi sa bilog man nga kalibutan!”

²⁸ Pagkabati sadto sang mga tawo, nangakig gid sila kag nagsugod sila sa pagsinggit, “Gamhanan si Artemis sang mga taga-Efeso!”

²⁹ Kag ang kinagamo naglapnag sa bilog nga siyudad. Gindakop nila ang mga kaupod ni Pablo nga si Gaius kag si Aristarcus nga mga taga-Macedonia. Pagkatapos nagdinalagan sila tanan sa ila ginatipunan nga ginaguyod ang duha.

³⁰ Gusto kuntani ni Pablo nga maghambal sa mga tawo, pero ginpunggan siya sang mga sumulunod *ni Jesus*.

³¹ May mga abyan si Pablo nga mga opisyal sa *probinsya sang Asia*. Ini sila nagpasugo kay Pablo nga pangabayon siya nga indi gid magkadto didto sa ila ginatipunan.

³² Karon, ang mga tawo didto nagkinagamo na gid. Ang iban sa ila may ginasinggit nga isa ka butang, pero ang iban lain man ang ila ginasinggit, tungod nga ang kalabanan sa ila wala nakahibalo kon ngaa nagtilipon sila didto.

³³ May tawo didto nga si Alexander nga gintulod sang mga Judio sa unahan para magpaathag nga sila nga mga Judio wala labot sa ginahimo nila ni Pablo. Ginbayaw niya ang iya kamot para pahipuson ang mga tawo.

³⁴ Pero pagkahibalo sang mga tawo nga siya Judio, nagsinggit sila tanan, “Gamhanan si Artemis sang mga taga-Efeso!” Kag sa sulod sang duha ka oras amo lang ato ang ila ginasinggit.

³⁵ Sang ulihi napahipos gid man sang manugdumala sang siyudad ang mga tawo. Dayon nagsiling siya, “Mga *kasi-manwa nga mga taga-Efeso*, ang tanan nga tawo nakahibalo nga kita nga taga-Efeso amo ang manugtatap sang templo ni Artemis nga gamhanan kag sang sagrado nga bato nga nahulog halin sa langit.

³⁶ Wala sing may makapanginwala sini. Gani, magpakatawhay kamo, kag indi kamo magpadasodaso.

³⁷ Gindala ninyo diri ini nga mga tawo, bisan ini sila wala nagpangawat sa aton templo kag wala nagpakalain sang aton diosa.

³⁸ Kon si Demetrius kag ang iya mga kaupod nga mga platero may kaso kontra sa bisan kay sin-o, may mga korte kag may mga manughukom kita. Dapat dal-on nila didto ang ila mga kaso.

³⁹ Pero kon kamo may iban pa gid nga reklamo, ina kinahanglan aregluhon sa opisyal nga pagtilipon sang mga pumuluyo.

⁴⁰ Karon delikado kita sa aton ginahimo nga ini. Kay basi kon iakusar kita *sang mga opisyal sang Roma* sa pagpangamo. Wala gid kita rason nga ihatag kon ngaa ginhimo ta ini."

⁴¹ Pagkatapos niya hambal sini, ginpapuli niya ang mga tawo.

20

Si Pablo sa Macedonia kag sa Greece

¹ Sang matapos na ang kinagamo, ginpatawag ni Pablo ang mga sumulunod *ni Jesus*. Ginlaygayan niya sila nga magpakabakod, kag dayon naglisensya siya nga makadto sa Macedonia.

² Madamo nga lugar ang iya ginpangadtuan didto sa Macedonia, kag ginpabakod niya ang mga tumuluo paagi sa iya pagwali sa ila. Dayon nagderetso siya sa Greece,

³ kag tatlo ka bulan ang iya pagtiner didto. Sang mabiyahe* na siya kuntani pa-Syria, nahibaluan niya ang plano sang mga Judio sa pagpatay sa iya, gani nagdesisyon siya nga magbalik paagi sa Macedonia.

⁴ Nag-upod sa iya si Sopater nga taga-Berea nga anak ni Pirus, si Aristarcus kag si Secundus nga mga taga-Tesalonica, si Gaius nga taga-Derbe, si Timoteo, kag ang mga taga-Asia nga si Tykicus kag si Trofimus.

⁵ Pag-abot namon sa Filipos, nag-una sila sa amon sa Troas kag didto nila kami ginhulat.

⁶ Ginpatapos namon anay ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok antes kami nagbiyahe halin sa Fili-pos. Lima ka adlaw ang amon biyahe kag nagkit-anay kami liwat didto sa Troas. Nagtiner kami didto sing pito ka adlaw.

Nabuhi Liwat si Euticus

⁷ Sang sabado sing gab-i, nagtipon kami sa pagpamihak-pihak sang tinapay. Kag tungod nga si Pablo mabiyahe sa sunod nga adlaw, nagwali siya hasta sang tungang gab-i.

* **20:3** mabiyahe: sa literal, mapalayag

⁸ Madamo ang mga suga didto sa ibabaw nga kuwerto nga amon ginatipunan.

⁹ May pamatan-on didto nga ang iya ngalan si Euticus nga nagapungko sa bintana. Kag tungod nga ang wali ni Pablo malawig, gintuyo siya kag sang ulihi natulugan sing hamuok kag nahulog siya sa bintana halin sa ikatlo nga panalغان.[†] Sang paghakwat nila sa iya, patay na siya.

¹⁰ Pero nagpanaog si Pablo, kag pag-abot niya kay Euticus, ginhap-an kag ginhakos niya siya. Dayon nagsiling siya sa mga tawo, “Indi kamo magpakulba, buhi siya!”

¹¹ Kag nagbalik si Pablo sa ibabaw, nagpamihak-pihak sang tinapay kag nagkaon. Sang nakakaon na siya, nagwali pa gid siya sa ila hasta sang pagbutlak sang adlaw. Dayon naglakat siya.

¹² Ang pamatan-on nga nahulog gindala nila puli nga buhi, kag nalipay gid sila.

Halin sa Troas pa-Miletus

¹³ Nagsakay kami sa sakayan pa-Asos, kay nagsiling si Pablo nga hapiton siya sa Asos tungod kay malakat lang siya pakadto didto.

¹⁴ Sang pagkitaay namon sa Asos, ginpasakay namon siya kag nagpadulong kami sa Mitilene.

¹⁵ Halin sa Mitilene, nagderetso pa gid kami sa Kios, kag sang sunod nga adlaw nakaabot kami didto. Sang sunod pa nga adlaw sa Samos kami, kag sang sunod pa gid nga adlaw sa Miletus na kami.

¹⁶ Nagdesisyon si Pablo nga indi na lang maghapit sa Efeso, kay indi niya gusto nga maatrasar siya sa *probinsya sang Asia*, tungod nga nagadali siya nga makaabot sa Jerusalem sa wala pa ang adlaw sang Pentecostes.

Ang mga Bilin ni Pablo sa mga Manugdumala sang Iglesia sa Efeso

¹⁷ Didto sa Miletus nagpasugo si Pablo sa Efeso nga magkadto sa iya ang mga manugdumala sang iglesia.

¹⁸ Pag-abot nila, nagsiling si Pablo sa ila, “Nahibaluan ninyo kon paano ang akon pagginawi sang ako kaupod pa ninyo, halin gid sang akon pag-abot sa *probinsya sang Asia*.

¹⁹ Nag-alagad ako sa Ginoo nga may pagpaubos kag paghibi.[‡] Madamo man nga mga kabudlayan ang akon ginantos tungod sang mga malain nga mga padihot sang mga Judio kontra sa akon.

²⁰ Nahibaluan man ninyo nga wala gid sang lipod-lipod ang akon pagsugid sa inyo sang mga butang nga para sa inyo

[†] 20:9 *panalغان*: sa Tagalog, *palapag*

[‡] 20:19 *paghibi*: siguro tungod sa iya

kabug-atan para sa kalibutan.

kaayuhan, nga akon gintudlo sa publiko kag sa inyo mga balay.

²¹ Ginpaandaman ko ang mga Judio kag mga indi Judio nga kinahanglan maghinulsol sila sa ila mga sala kag magbalik sa Dios, kag magtuo sa aton Ginoong Jesus.

²² Karon, makadto ako sa Jerusalem tungod nga amo ini ang sugo sang Espiritu Santo sa akon. Wala ako kahibalo kon ano ang matabo sa akon didto.

²³ Ang akon lang nahibaluan, nga bisan diin nga siyudad ang akon ginakadtuan, ang Espiritu Santo nagapaandam sa akon nga ang prisohan kag ang paghingabot nagahulat sa akon.

²⁴ Pero indi importante kon ano ang matabo sa akon, basta matapos ko lang ang buluhaton nga ginhatag sa akon ni Ginoong Jesus, nga amo ang pagwali sang Maayong Balita parte sa grasya sang Dios.

²⁵ “Nalibot ko kamo tanan sa akon pagwali parte sa paghari sang Dios, kag karon nahibaluan ko nga indi na kita magki-taay liwat.

²⁶ Gani sugiran ko kamo karon, nga kon may ara sa inyo nga indi maluwas, wala na ako sing salabton sa Dios.

²⁷ Kay wala gid ako sing may gintago sa inyo parte sa bug-os nga katuyuan kag plano sang Dios.

²⁸ Bantayi gid ninyo ang inyo kaugalingon kag ang tanan nga tawo sang Dios nga ginapabantayan sa inyo sang Espiritu Santo. Tatapa gid ninyo ang iglesya sang Dios nga iya gintu-bos paagi sa iya kaugalingon nga dugo. §

²⁹ Kay nahibaluan ko nga kon makahalin na ako may mga *manunudlo dira nga daw pareho sa* mabangis nga mga ido* nga magasulod sa inyo kag magaguba sang inyo grupo.

³⁰ Magaabot man ang tion nga sa inyo mismo grupo may mga tawo nga magasugid sang binutig sa pagpatalang sa mga sumulunod *ni Jesus* kag para sila ang ila pagasundon.

³¹ Gani mag-andam kamo, kag dumduma ninyo nga sa sulod sang tatlo ka tuig, adlaw-gab-i wala ako nag-untat sa paglaygay sa inyo tanan nga may mga paghibi.

³² “Kag karon ginatugyan ko kamo sa Dios kag sa iya pulong, ang pulong nga parte sa iya grasya, nga makapabakod sang inyo pagtuo kag makahatag sa inyo sang tanan nga pagpakamaayo nga gintigana para sa tanan nga ginpain sang Dios nga mangin iya.

³³ Wala ako naghandom sang inyo mga kuwarta kag mga bayo.

§ 20:28 paagi sa iya kaugalingon nga dugo: ukon, paagi sa dugo sang iya kaugalingon nga Anak * 20:29 mabangis nga mga ido: sa English, wolves

³⁴ Nakahibalo gid kamo nga nag-obra ako para may galastuhon ako sa akon mga kinahanglanon kag sa akon mga kaupdanan.

³⁵ Ginhimo ko ato para ipakita sa inyo nga paagi sa sini nga pagpangabudlay mabuligan ang mga imol. Dumdumon ta permi ang ginsiling ni Ginoong Jesus nga mas bulahan ang nagahatag sang sa nagabaton.”

³⁶ Pagkatapos hambal ni Pablo nagluhod siya kaupod nila tanan kag nagpangamuyo.

³⁷ Naghinibi sila tanan, kag ginhakos nila si Pablo kag ginhalukan.

³⁸ Nagkasubo gid sila tungod kay nagsiling si Pablo nga indi na sila magkitaay liwat. Pagkatapos gindul-ong nila si Pablo sa sakayan.

21

Ang Pagkadto ni Pablo sa Jerusalem

¹ Naglisensya kami sa mga manugdumala sang iglesya sa Efeso, kag nagbiyahe deretso hasta nakaabot kami sa Cos. Sang sunod nga adlaw, nagderetso kami sa isla sang Rodes. Kag halin didto nagpadayon kami sa Patara.

² Didto sa Patara may nakita kami nga sakayan nga manugkadto sa Fenicia, gani nagsakay kami.

³ Nalantawan namon ang *isla sang* Cyprus, pero wala kami nagpundo didto kundi nag-agi kami sa tuo dampi kag nagderetso sa Syria. Didto kami nagpundo sa Tyre, kay nagdiskarga didto ang sakayan.

⁴ Ginpangita namon ang mga sumulunod *ni Jesus* didto, kag nagdayon kami sa ila sa sulod sang isa ka semana. Paagi sa gahom sang Espiritu *Santo*, ginpaandaman nila si Pablo nga indi magkadto sa Jerusalem.

⁵ Pero pagkatapos sang isa ka semana, nagpadayon pa gid kami sang amon pagbiyahe. Tanan sila, pati ang ila mga asawa kag mga kabataan, nagdul-ong sa amon sa guwa sang siyudad. Nagluhod kami tanan didto sa baybay kag nagpangamuyo.

⁶ Sang nakalisensya na kami sa ila, nagsakay kami sa sakayan kag sila ya nagpuli.

⁷ Paghalin namon sa Tyre, nagpadayon kami sang amon pagbiyahe pakadto sa Tolemais. Pag-abot namon didto, nagpakigkita kami sa mga kauturan kag nagtiner kami didto sa ila sing isa ka adlaw.

⁸ Pagkatapos naglakat naman kami pa-Cesarea. Pag-abot namon didto, nagkadto kami sa balay ni Felipe nga manugwali sang Maayong Balita, kag didto kami nagdayon. Si Felipe

isa sang pito *ka tawo nga ginpili sang una sa Jerusalem nga magbulig sa mga apostoles.*

⁹ Apat ang iya mga bata nga dalaga nga mga propeta.

¹⁰ Pagkaligad sang pila ka adlaw, may nag-abot man nga propeta halin sa Judea. Ang iya ngalan amo si Agabus.

¹¹ Ginkadtuan niya kami kag ginkuha ang paha ni Pablo, kag gin-gapos niya ang iya kaugalingon nga mga tiil kag mga kamot. Dayon nagsiling siya, “Suno sa hambal sang Espiritu Santo, pareho man sini ang himuon sang mga Judio sa Jerusalem sa tag-iya sining paha, kag itugyan siya dayon sa mga indi Judio.”

¹² Pagkabati namon sini, kami kag ang mga tumuluo didto nagpangabay kay Pablo nga indi na siya magkadto sa Jerusalem.

¹³ Pero nagsabat si Pablo, “Ngaa nagahinibi kamo? Gina-paluya lang ninyo ako. Handa ako nga magpagapos kag bisan mapatay pa sa Jerusalem para kay Ginoong Jesus.”

¹⁴ Indi gid namon makombinsi si Pablo, gani nagsiling na lang kami, “Kabay pa nga matuman ang kabubut-on sang Ginoo.”

¹⁵ Sang makatiner kami didto sang pila ka adlaw, naghimos kami kag nagpa-Jerusalem.

¹⁶ May mga sumulunod man *ni Jesus* didto nga halin sa Cesarea nga nag-upod sa amon. Gindala nila kami sa balay ni Mnason nga taga-Cyprus kag didto kami nagdayon. Si Mnason isa sang mga una nga mga sumulunod *ni Jesus*.

Nagbisita si Pablo kay Santiago

¹⁷ Pag-abot namon sa Jerusalem, malipayon nga ginbaton kami sang mga kauturan.

¹⁸ Sang sunod nga adlaw, kaupod namon si Pablo nga nagbisita kay Santiago. Didto man ang mga manugdumala *sang iglesya sa Jerusalem.*

¹⁹ Ginkumusta sila ni Pablo kag ginsugiran sila sang tanan nga ginhimo sang Dios sa mga indi Judio paagi sa iya buluhaton.

²⁰ Pagkabati nila sa mga ginsugid niya, nagdayaw sila tanan sa Dios. Dayon nagsiling sila kay Pablo, “Nahibaluan mo utod, linibo na nga mga Judio ang nagatuo kay Jesus kag sila tanan nagasunod gid sa Kasuguan ni Moises.

²¹ Nakabati sila nga nagapanudlo ka sa mga Judio nga nagaestar sa lugar sang mga indi Judio nga indi na sila dapat magsunod sa Kasuguan ni Moises. Nagsiling ka kuno nga indi na nila pagtulion ang ila mga kabataan kag indi na magsunod sa iban pa nga mga kinabatasan *naton nga mga Judio.*

²² Karon, ano ayhan ang maayo nga himuon? Kay sigurado gid nga mahibaluan nila nga diri ka na.

²³ Maayo siguro nga himuon mo ang amon isiling sa imo. May apat diri ka lalaki nga may panaad *sa Dios*.

²⁴ Mag-upod ka sa ila kag himuon ninyo ang seremonya sa pagpakatinlo. Bayaran mo man ang ila mga kinahanglan sa paghalad sa Dios para makapakalbo man sila. Amo ini ang paagi nga ang tanan makahibalo nga ang mga balita nga ila nabatian parte sa imo indi matuod, tungod nga makita nila nga ikaw man nagatuman sa Kasuguan *ni Moises*.

²⁵ Kon parte sa mga indi Judio nga nagatuo kay Jesus, naka-padala na kami sang sulat sa ila parte sa amon gindesisyunan nga indi sila magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, ukon dugo, ukon sang karne sang sapat nga sang pagkapatay ang dugo wala nakaguwa. Kag indi sila maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon.”

²⁶ Gani sang sunod nga adlaw gindala ni Pablo atong apat ka lalaki kag nag-intra siya sa ila pagpakatinlo suno sa ila panaad. Dayon nagkadto si Pablo sa templo para isugid kon san-o matapos ang ila pagpakatinlo, kay sa tapos sini may ihalad nga mga sapat para sa tagsa-tagsa sa ila.

Gindakop si Pablo sa Templo

²⁷ Sang madali na lang matapos ang ikapito nga adlaw sang ila pagpakatinlo, may mga Judio nga halin sa *probinsya sang Asia* nga nakakita kay Pablo sa templo. Ginsutsot nila ang tanan nga tawo didto sa templo nga dakpon si Pablo.

²⁸ Nagsinggit sila, “Mga *kasimanwa ko nga mga Israelinhon*, bulig kamo! Amo ini ang tawo nga bisan diin siya magkadto nagapanudlo sing kontra sa aton nga mga Judio, kontra sa Kasuguan *ni Moises*, kag kontra sa sini nga templo. Indi lang ina, kundi gindala pa gid niya diri sa sulod sang templo ang mga tawo nga indi Judio, gani gindagtaan niya ining sagrado nga lugar!”

²⁹ (Ginhambal nila ini tungod nga nakita nila si Trofimus nga taga-Efeso nga nag-upod kay Pablo didto sa Jerusalem, kag ang hunahuna nila gindala siya ni Pablo sa templo.)

³⁰ Gani nagkinagamo ang mga tawo sa bilog nga Jerusalem kag nagdinaguso sila pakadto sa templo para dakpon si Pablo. Pagkadakop nila sa iya didto sa sulod, gin-guyod nila siya paguwa, kag ginsiradhan nila dayon ang puwertahan sang templo.

³¹ Patyon na nila kuntani si Pablo, pero may nagsugid sa kumander sang Romanhon nga mga soldado nga ang mga tawo sa bilog nga Jerusalem nagakinagamo.

³² Gani nagdala dayon ang kumander sang mga kapitan kag mga soldado didto sa mga tawo nga nagatilipon. Pagkakita sang mga tawo sa kumander kag sa mga soldado, gin-untatan nila bakol si Pablo.

³³ Ginkadtuan sang kumander si Pablo kag ginpadakop, kag nagsugo siya nga gapuson si Pablo sang duha ka kadena. Dayon nagpamangkot ang kumander sa mga tawo, “Sin-o bala ini nga tawo kag ano ang iya nahimo?”

³⁴ Pero nagkalain-lain nga sabat ang iya nabatian, kag tungod sa sobra nga kinagamo sang mga tawo indi mahibaluan sang kumander kon ano ang matuod nga natabo. Gani ginmanduan niya ang mga soldado nga dal-on si Pablo sa kampo.

³⁵ Pag-abot nila sa hagdanan sang kampo, ginhakwat na lang nila si Pablo tungod sang kinagamo sang mga tawo

³⁶ nga nagalagas kag nagasinggit, “Patyon siya!”

Ginsabat ni Pablo ang mga Akusasyon

³⁷ Sang dal-on na nila si Pablo sa sulod sang kampo, nagsiling siya sa kumander, “Puwede ko makaestorya sa imo?” Nagsiling ang kumander, “Makahibalo ka gali maghambal sang Griego?”

³⁸ Ang hunahuna ko anay nga ikaw amo ang lalaki nga taga-Egypt nga bag-o lang nagpanguna sa pagrebelde sa gobyerno. 4,000 ka tawo nga maisog kag puro armado ang iya gindala sa kamingawan.”

³⁹ Nagsabat si Pablo, “Ako isa ka Judio nga taga-Tarsus nga sakop sang Cilicia. Ang Tarsus indi lang ordinaryo nga siyudad. Kon mahimo, pahambala ako anay sa mga tawo.”

⁴⁰ Ginsugtan siya sang kumander nga maghambal, gani nagtindog si Pablo sa hagdanan kag nagsinyas sa mga tawo nga may ihambal siya. Sang naghipos na sila, naghambal siya sa Hebreo nga linguahe:

22

¹ “Mga kauturan kag mga ginikanan, pamatii ninyo anay ang akon mga rason sa pag-apin sang akon kaugalingon!”

² Pagkabati sang mga tawo nga nagahambal siya sa Hebreo nga linguahe, naghipos pa gid sila. Kag nagpadayon hambal si Pablo:

³ “Ako isa ka Judio nga natawo sa Tarsus nga sakop sang Cilicia, pero diri ako nagdako sa Jerusalem. Nagtuon ako diri kag nangin maestro ko si Gamaliel. Natuman ko sing maid-id ang Kasuguan nga ginsunod sang aton mga katigulangan. Kag pareho sa inyo karon, matutom man ako sa pag-alagad sa Dios.

4 Ginhingabot ko nga patyon ang *mga sumulunod sang Dalan nga si Jesus*. Indi lang ang mga lalaki kundi pati man ang mga babayi akon ginpangdakop kag ginpapriso.

5 Ang pangulo nga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio makapamatuod sa sining akon ginhambal. Sila mismo ang naghatag sa akon sang mga sulat nga para sa aton kapareho nga mga Judio didto sa Damascus. *Kag sa awtoridad sang mga sulat*, nagkadto ako sa Damascus para dakpon ang mga tawo nga nagatuo kay Jesus kag dal-on pabalik diri sa Jerusalem para silutan.

Gin-estorya ni Pablo Kon Paano Niya Nakilala si Jesus
(Bin. 9:1-19; 26:12-18)

6 “Udtong-adlaw gid sadto sang manug-abot na kami sa Damascus. Hinali lang may masilaw nga kasanag halin sa langit nga nagsiga sa akon palibot.

7 Natumba ako sa duta kag may nabatian ako nga tingog nga nagasiling sa akon, ‘Saulo, Saulo! Ngaa ginahingabot mo ako?’

8 Nagpamangkot ako, ‘Sir, sin-o ka?’ Nagsiling ang tingog sa akon, ‘Ako si Jesus nga taga-Nazaret nga imo ginahingabot.’

9 Nakita sang akon mga kaupdanang kasanag, pero wala sila nakabati* sang tingog nga nagahambal sa akon.

10 Kag nagpamangkot pa gid ako, ‘Ginoo, ano ang akon himuon?’ Nagsiling siya, ‘Tindog ka kag magkadto sa Damascus. Didto may masugid sa imo kon ano ang ipahimo sang Dios sa imo.’

11 Nabulag ako tungod sa kasilaw sadtong kasanag. Gani gintuytuyan ako sang akon mga kaupdanang pakadto sa Damascus.

12 “Didto sa Damascus may isa ka tawo nga ang iya ngalan si Ananias. Ini nga tawo matinumanon gid sa aton Kasuguan kag ginatahod sang tanan nga Judio nga nagaestar didto.

13 Nagkadto siya sa akon kag nagsiling, ‘Utod, makakita ka na.’ Kag sa gilayon *nagbalik ang akon panulok kag* nakita ko si Ananias.

14 Nagsiling siya sa akon, ‘Ginpili ka sang Dios sang aton katigulangan para mahibaluan mo ang iya kabubut-on, kag para makita mo ang Matarong *nga Alagad*† kag mabatian mo ang iya tingog.

15 Kay magasugid ka sa tanan sang imo nakita kag nabatian.

16 Gani indi ka na mag-atrasar. Tindog ka! Magpabautiso ka kag magpanawag sa iya para patawaron ang imo mga sala.’

Ginsugo si Pablo nga Magwali sa mga Indi Judio

* 22:9 wala sila nakabati: posible ang buot silingon, wala sila nakaintiendi

† 22:14 Matarong nga Alagad: buot silingon, si Jesus

17 “Pagkatapos sadto nagbalik ako sa Jerusalem, kag sang nagapangamuyo ako sa templo may nakita ako nga palanan-awon.

18 Nakita ko si Ginoong Jesus nga nagasiling sa akon, ‘Dali-dali ka halin diri sa Jerusalem, kay ang mga tawo diri indi magbaton sang imo ginasugid parte sa akon.’

19 Nagsiling ako sa iya, ‘Pero, Ginoo, *ngaa indi sila magpati kay* sila mismo nakahibalo nga sadto anay naglibot ako sa mga simbahan sang mga Judio para dakpon kag sakiton ang mga tawo nga nagatuo sa imo?’

20 Kag sang pagpatay kay Esteban nga imo manugpamatuod, isa man ako didto sang mga nagkomporme nga patyon siya, kag ako pa gani ang nagbantay sang mga pangtabon nga panapton sang mga nagpatay sa iya.’

21 Pero nagsiling liwat ang Ginoo sa akon, ‘Halin ka diri, tungod nga ipadala ko ikaw sa malayo nga lugar *para iwali mo ang Maayong Balita* sa mga indi Judio.’”

22 Pagkahambal sini ni Pablo, wala na nagpamati sa iya ang mga tawo. Nagsinggit sila, “Patya ninyo siya! Indi dapat mabuhi ang tawo nga pareho sina!”

23 Sige ang ila sininggit, kag ginauba nila ang ila mga bayo kag nagasabwag sila sang yab-ok sa ibabaw.

24 Gani nagmando ang kumander *sa iya mga soldado* nga pasudlon na si Pablo sa kampo kag hanuton para magsugid siya kon ano nga sala ang iya nahimo nga nangin kabangdanan kon ngaa ang mga Judio nagsinggit kontra sa iya.

25 Pero sang ginagapos na nila si Pablo para hanuton, nagsiling si Pablo sa kapitan nga nagatindog didto sa tupad niya, “Tugot bala sa kasuguan nga hanuton ninyo ang tawo nga Romanhon bisan wala pa nahukman kon may sala siya?”

26 Pagkabati sadto sang kapitan, ginkadtuan niya ang kumander kag ginsilingan, “Ano ining ginapahimo mo? Ini nga tawo Romanhon gali!”

27 Gani, nagkadto ang kumander kay Pablo kag nagpamangkot, “Sugiri ako. Romanhon ka bala?” Nagsabat si Pablo, “Huo.”

28 Nagsiling dayon ang kumander, “Ako nangin Romanhon paagi sa pagbayad sing dako nga kantidad.” Nagsabat si Pablo, “Pero ako Romanhon halin sang akon pagkatawo.”

29 Nag-isol dayon ang mga soldado nga magahanot na kuntani kay Pablo. Hinadlukan man ang kumander tungod nga ginpakadenahan niya si Pablo nga Romanhon gali.

Gindala si Pablo sa Korte sang mga Judio

30 Gusto pa gid masiguro sang kumander kon ngaa ginaakusar sang mga Judio si Pablo. Gani sang sunod nga

adlaw ginpahubaran niya si Pablo sang mga kadena kag nagpatawag siya sang meeting sa manugdumala nga mga pari kag sa bilog nga Korte sang mga Judio. Dayon gindala niya si Pablo didto sa ila.

23

¹ Gintulok maayo ni Pablo ang mga miyembro sang Korte kag naghambal, “Mga kauturan, kon parte sa akon pagkabuhi, matinlo ang akon konsensya sa Dios hasta subong.”

² Paghambal sadto ni Pablo, ginsugo sang pangulo nga pari nga si Ananias ang mga nagatindog malapit kay Pablo nga tampaon ang iya baba.

³ Nagsiling si Pablo sa iya, “Tampaon ka man sang Dios, ikaw nga hipokrito! Nagapungko ka dira para husgaran ako suno sa Kasuguan, pero ginalapas mo man ang Kasuguan sa imo pagsugo nga tampaon ako!”

⁴ Nagsiling ang mga tawo nga nagatindog malapit kay Pablo, “Ginainsulto mo ang pangulo nga pari sang Dios!”

⁵ Nagsabat si Pablo, “Mga kauturan, wala ako nakahibalo nga siya gali ang pangulo nga pari, tungod nga nagsiling ang Kasulatan, ‘Indi ninyo paghambalan sang malain ang nagadumala sa inyo.’*”

⁶ Sang makita ni Pablo nga may mga Saduceo kag mga Pariseo nga nagatambong didto, naghambal siya sing mabaskog sa mga miyembro sang Korte, “Mga kauturan, ako isa ka Pariseo, kag Pariseo man ang akon amay kag ang akon mga katigulangan. Ginaakusar ako diri subong tungod nga nagalaom ako nga may pagkabanhaw.”

⁷ Pagkahambal niya sini, nagkinagamo ang mga Pariseo kag ang mga Saduceo kag nagbinahin-bahin ang mga miyembro sang Korte.

⁸ Natabo ato tungod nga suno sa mga Saduceo wala sing pagkabanhaw. Wala man sila nagapati nga may mga anghel ukon mga espiritu. Pero ini tanan ginapatihan sang mga Pariseo.

⁹ Gani ang resulta, nag-amat-amat baskog ang pagsininggit. May mga manunudlo sang Kasuguan nga mga Pariseo nga nagtindog kag nagpamatok gid nga nagsiling, “Wala kami sing may nakita nga sala sa sini nga tawo. Ayhan may espiritu ukon anghel nga nagpakighambal sa iya!”

¹⁰ Nag-init pa gid ang ila pagbinais, hasta nga hinadlukan ang kumander kay basi kon pulihan† sang mga tawo si Pablo. Gani nagmando siya sa iya mga soldado nga magpanaog kag kuhaon si Pablo didto sa mga tawo kag dal-on sa kampo.

* 23:5 Exo. 22:28 † 23:10 pulihan: ukon, hulugniton

11 Pagkagab-i nagpakita ang Ginoo kay Pablo kag nagsiling, “Indi ka magkahadlok! Kay kon paano ka nagsugid parte sa akon diri sa Jerusalem, kinahanglan nga amo man ina ang imo himuon didto sa Roma.”

Ang Plano sa Pagpatay kay Pablo

12-13 Pagkaaga, nag-meeting ang mga sobra 40 ka Judio, kag nagplano sila kon ano ang ila himuon. Nagpanumpa sila nga indi gid sila magkaon kag mag-inom hasta indi nila mapatay si Pablo.

14 Pagkatapos nagkadto sila sa manugdumala nga mga pari kag sa mga manugdumala sang mga Judio kag nagsiling, “Nagpanumpa kami nga indi kami magkaon bisan ano hasta indi namon mapatay si Pablo.

15 Gani kamo kag ang Korte magpahibalo sa kumander nga gusto ninyo nga ipadala niya liwat diri sa inyo si Pablo. Magpakuno-kuno kamo nga gusto ninyo mag-imbistigar sa iya sing maid-id. Pero sa wala pa siya makaabot diri patyon namon siya.”

16 Pero ining plano nabatian sang hinablos nga lalaki ni Pablo, ang anak sang iya utod nga babayi. Gani nagkadto siya sa kampo kag ginsugiran niya si Pablo.

17 Dayon gintawag ni Pablo ang isa sang mga kapitan didto kag nagsiling, “Dal-a ang pamatan-on nga ini didto sa kumander, kay may isugid siya sa iya.”

18 Gani gindala siya sang kapitan didto sa kumander. Pag-abot nila didto, nagsiling ang kapitan, “Gintawag ako sang priso nga si Pablo, kag nagpangabay siya nga dal-on ko diri sa imo ini nga pamatan-on, kay may isugid siya kuno sa imo.”

19 Gin-uyatan sang kumander ang kamot sang pamatan-on kag gindala niya siya sa lugar nga indi sila mabatian sang iban. Dayon ginpamangkot niya siya, “Ano bala ang imo inugsugid sa akon?”

20 Nagsiling ang pamatan-on, “Nagsugtanay ang mga Judio nga pangabayon ka nila nga dal-on si Pablo sa Korte buwas, kay imbistigaron kuno nila sing maid-id.

21 Pero indi ka magpati sa ila, kay sobra 40 ka tawo ang magabantay kag magabangga sa iya. Nagpanumpa sila nga indi sila magkaon kag mag-inom hasta indi nila mapatay si Pablo. Preparado na sila kag nagahulat na lang sang imo pagtugot.”

22 Nagsiling ang kumander sa iya, “Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o nga ginsugiran mo ako sini.” Dayon ginpapuli niya ang pamatan-on.

Gindul-ong si Pablo kay Gobernador Felix

²³ Ginpatawag dayon sang kumander ang duha sang iya mga kapitan kag nagsiling sa ila, “Magpreparar kamo sang 200 ka soldado, kay ipadala ko kamo sa Cesarea. Magdala man kamo sang 70 ka manugkabayo kag 200 man ka soldado nga manugbangkaw. Kag maglakat kamo karon sa gab-i sa mga alas nuebe.

²⁴ Magpreparar man kamo sang mga kabayo nga pagasakyan ni Pablo. Bantayan gid ninyo siya sing maayo para indi siya maano hasta makaabot siya kay Gobernador Felix.”

²⁵ Kag nagsulat dayon ang kumander sa Gobernador nga nagsiling:

²⁶ “*Ako, si Claudius Lysias*, nagapangamusta sa imo, Talahuron nga Gobernador Felix.

²⁷ Ang tawo nga ini *nga ginpadala sa imo* gindakop sang mga Judio kag patyon na nila kuntani. Pero pagkahibalo ko nga siya Romanhon, nagdala ako sang mga soldado para luwason siya.

²⁸ Gusto ko kuntani nga mahibaluan kon ano ang ila akusasyon sa tawo nga ini, gani gindala ko siya sa ila Korte.

²⁹ Kag suno sa akon pagpangusisa, wala gid siya sing may nahimo nga malain para patyon siya ukon prisohon. Ang akusasyon kontra sa iya parte lang gid sa ila kaugalingon nga kasuguan.

³⁰ Gani sang pagkahibalo ko nga ini siya ginplanohan na sang mga Judio nga patyon, napinsaran ko nga mas maayo pa kon ipadala ko siya dira sa imo. Kag ginsilingan ko na ang mga may reklamo kontra sa iya nga sa imo nila dal-on ang ila akusasyon.”

³¹ Gintuman sang mga soldado ang ginmando sa ila. Kag sa sadto nga gab-i ginkuha nila si Pablo kag gindala sa Antipatris.

³² Pagkaaga, nagbalik sa kampo ang mga soldado nga nagalakat. Ang mga nagasakay sa kabayo amo lang ang nag-upod kay Pablo.

³³ Pag-abot nila sa Cesarea, ginhatag nila ang sulat sa Gobernador kag gin-intrigar si Pablo sa iya.

³⁴ Pagbasa niya sang sulat, ginpamangkot niya si Pablo kon taga-diin siya nga probinsya. Pagkahibalo niya nga taga-Cilicia si Pablo,

³⁵ nagsiling siya, “Pamatian ko ang imo kaso kon mag-abot na ang mga nag-akusar sa imo.” Kag ginpabantayan niya si Pablo didto sa palasyo nga ginpahimo ni Herodes.

24

Gin-akusar si Pablo sang mga Judio

¹ Sang makaligad ang lima ka adlaw, nagkadto sa Cesarea si Ananias nga pangulo nga pari. Kaupod niya ang pila ka manugdumala sang mga Judio kag ang abogado nga si Tertulus. Nag-atubang sila kay Gobernador Felix kag ginsugid nila sa iya ang ila akusasyon kontra kay Pablo.

² Pagtawag kay Pablo, nagsugod si Tertulus sa pag-akusar kay Pablo. Nagsiling siya, “Talahuron nga Gobernador, tungod sa imo maayo nga pagdumala naeksperiensyahan namon ang malawig nga kalinong. Kag madamo ang imo nahimo nga kaayuhan para sa amon nasyon.

³ Gani dako gid ang amon pagpasalamat sa imo kag indi gid namon ini malipatan.

⁴ Karon, tungod nga indi namon gusto nga maatrasar ang imo oras, ginapangabay ko lang nga kon mahimo, pamatii kami anay sing makadali lang.

⁵ Nakita namon nga ini nga tawo perwisyo. Nagadala siya sang gamo sa mga Judio sa bilog nga kalibutan, kag nagadumala siya sang sekta nga ginatawag Nazaretnon.*

⁶ Bisan ang amon templo gintinguhaan niya nga dagtaan. Gani gindakop namon siya. Sentensyahan na namon siya kuntani suno sa amon Kasuguan,

⁷ pero nag-abot ang kumander nga si Lysias kag ginpuwersa niya kuha sa amon si Pablo.

⁸ Dayon nagsiling siya nga kon sin-o ang may akusasyon kontra kay Pablo kinahanglan magkadto sa imo.† Kon usisaon mo ini nga tawo mahibaluan mo ang tanan nga amon ginaakusar sa iya.”

⁹ Kag nagsiling man ang mga *lider sang mga* Judio, “Matuod gid ang tanan niya nga ginasugid.”

Ginsabat ni Pablo ang mga Akusasyon Kontra sa Iya

¹⁰ Pagkatapos sadto, ginsinyasan sang Gobernador si Pablo nga siya naman ang maghambal. Dayon nagsiling si Pablo, “Nahibaluan ko nga madugay ka na nga nangin hukom sa sini nga nasyon. Gani ginakalipay ko ang pagpangapin sang akon kaugalingon sa imo atubangan.

¹¹ Kon imo usisaon, mahibaluan mo nga dose pa lang ka adlaw ang nagligad nga nag-abot ako sa Jerusalem para magsimba.

¹² Ini nga mga Judio wala gid nakakita nga nagpakigbais ako bisan kay sin-o ukon naggamo sang mga tawo didto sa templo, ukon sa mga simbahan sang mga Judio, ukon sa bisan diin nga lugar sa siyudad *sang Jerusalem*.

* **24:5** *Nazaretnon*: Amo ini ang tawag sa mga tumuluo tungod nga mga sumunod sila ni Jesus nga taga-Nazaret. † **24:8** *Sentensyahan...sa imo*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

¹³ Indi gani nila mapamatud-an sa imo nga matuod ang ila mga akusasyon sa akon.

¹⁴ Pero ang akon ginaako sa imo amo ini: ginasimba ko ang Dios sang amon mga katigulangan bilang *sumulunod sang Dalan nga si Jesus* nga ginatawag nila nga sekta. Pero nagatuo man ako sa tanan nga nasulat sa Kasuguan *ni Moises* kag sa tanan nga sinulatan sang mga propeta.

¹⁵ Ang akon paglaom sa Dios pareho man sang ila paglaom, nga ang tanan nga tawo, maayo kag malain, pagabanhawon niya.

¹⁶ Gani ginatinguhaan ko nga maghimo sang maayo para limpyo permi ang akon konsensya sa Dios kag sa mga tawo.

¹⁷ “Pagkaligad sang pila ka tuig nga wala ako sa Jerusalem, nagbalik ako didto para magdala sang kuwarta nga bulig sa akon *imol nga* mga kasimanwa kag para makahalad man ako sa Dios didto sa templo.

¹⁸ Kag naabtan nila ako didto sa templo nga nagahalad pagkatapos sang akon pagpakatinlo. Diutay lang ang mga tawo didto sang sadto nga tion; kag wala sing kinagamo.

¹⁹ Pero may mga Judio didto nga halin sa *probinsya sang Asia*.[‡] Sila amo kuntani ang mag-atubang sa imo kon may akusasyon gid man sila kontra sa akon.

²⁰ Pero tungod kay wala sila diri, pasugira ang mga tawo nga ari diri kon ano nga sala ang ila nakita sa akon sang ginimbistigar ako sang Korte.

²¹ Kay wala ako sing iban nga ginhambal sang nagatindog ako didto kundi ini: ‘Ginaakusar ninyo ako subong tungod nga nagapati ako nga ang mga patay pagabanhawon.’”

²² Tungod nga madamo na ang nahibaluan sadto ni Felix parte sa *mga sumulunod sang Dalan nga si Jesus*, gin-untat niya ang hearing. Nagsiling siya, “Desisyunan ko ugaling ang kaso nga ini kon mag-abot na diri si kumander Lysias.”

²³ Pagkatapos ginmanduan niya ang kapitan nga pabantayan si Pablo, pero hatagan man siya sing diutay nga kahilwayan, kag tugutan ang iya mga abyan sa pagbulig sa iya mga kinahanglanon.

Si Pablo sa Atubangan ni Felix kag ni Drusila

²⁴ Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbalik si Felix kag gindala niya ang iya asawa nga si Drusila, nga isa ka Judio. Ginpatawag niya si Pablo kag nagpamati siya sa iya pagpaathag parte sa pagtuo kay Cristo Jesus.

²⁵ Pero sang nagahambal na si Pablo parte sa matarong nga kabuhi, sa pagpugong sang kaugalingon, kag parte sa

[‡] **24:19** *mga Judio...sang Asia*: Ini sila ang nagsutsot sa mga tawo nga dakpon si Pablo. Tan-awa ang 21:27

palaabuton nga adlaw sang paghukom, hinadlukan si Felix kag nagsiling siya kay Pablo, “Husto na lang ina anay! Ipatawag ko lang liwat ikaw ugaling kon may tiyempo ako.”

²⁶ Permi niya ginapatawag si Pablo kag magpakighambal sa iya, kay nagapaabot-abot siya nga hatagan siya ni Pablo sing kuwarta.

²⁷ Pagkaligad sang duha ka tuig, ginbuslan si Felix ni Porcius Festus bilang gobernador. Tungod nga gusto ni Felix nga maluyagan siya sang mga Judio, ginpabay-an niya si Pablo sa prisohan.

25

Nagdangop si Pablo sa Emperador

¹ Karon, nag-abot si Festus sa probinsya sang *Judea bilang gobernador*, kag pagkaligad sang tatlo ka adlaw, nagkadto siya sa Jerusalem halin sa Cesarea.

² Didto ginsugid sa iya sang manugdumala nga mga pari kag sang mga pangulo sang mga Judio ang ila akusasyon kontra kay Pablo.

³ Kag ginpangabay nila si Festus nga hatagan sila pabor, nga ipadala niya si Pablo sa Jerusalem. (Pero ang ila plano gali banggaan nila si Pablo sa dalan kag patyon.)

⁴ Nagsabat si Festus, “Didto na lang si Pablo sa prisohan sa Cesarea. Indi ako magdugay diri kay mabalik ako didto.

⁵ Gani paupda ninyo sa akon ang inyo mga pangulo kag didto ninyo siya iakusar kon may malain siya nga nahimo.”

⁶ Sobra isa ka semana ang tiner ni Festus sa Jerusalem, pagkatapos nagbalik siya sa Cesarea. Sang sunod nga adlaw, nagpungko siya sa hukmanan kag nagsugo nga pasudlon si Pablo.

⁷ Pagsulod ni Pablo, ginpalibutan siya dayon sang mga Judio nga halin sa Jerusalem, kag madamo ang ila ginsugid nga mabug-at nga mga akusasyon kontra sa iya nga indi man nila gani mapamatud-an.

⁸ Gin-apinan ni Pablo ang iya kaugalingon. Siling niya, “Wala ako sing may nahimo nga sala kontra sa Kasuguan sang mga Judio, sa templo, ukon sa Emperador sang Roma.”

⁹ Tungod nga gusto ni Festus nga maluyagan siya sang mga Judio, ginpamangkot niya si Pablo, “Gusto mo bala nga magkadto sa Jerusalem kag didto ko pamatian ining imo kaso?”

¹⁰ Nagsabat si Pablo, “Diri ako nagatindog sa hukmanan sang Emperador, kag diri mo ako dapat sentensyahan. Wala ako sang may nahimo nga malain sa mga Judio kag nahibaluan mo man ina sing maayo.

11 Kon nakalapas gid man ako sang kasuguan kag dapat ako silutan sing kamatayon, batunon ko ang sentensya sa akon. Pero kon wala sing kamatuoran ang ila mga akusasyon kontra sa akon, indi ako dapat itugyan sa ila. Gani madangop na lang ako sa Emperador sang Roma!”

12 Nagpakig-estorya dayon si Festus sa mga miyembro sang iya korte, kag pagkatapos nagsiling siya kay Pablo, “Tungod nga madangop ka sa Emperador, ipadala ko ikaw sa Emperador.”

Ginpaatubang si Pablo kay Haring Agripa

13 Sang makaligad ang pila ka adlaw, nag-abot sa Cesarea si Haring Agripa* kag ang iya utod nga si Bernice tungod nga gusto nila nga bisitahan si Festus nga gobernador.

14 Sang makatiner sila didto sang pila ka adlaw, ginsugid ni Festus sa hari ang kaso ni Pablo. Nagsiling siya, “May priso diri nga ginbilin sang gobernador anay nga si Felix.

15 Pagkadto ko sa Jerusalem, ini nga tawo gin-akusar sa akon sang manugdumala nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio. Ginpangayo gid nila sa akon nga sentensyahan ko siya nga silutan.

16 Nagsiling ako sa ila nga indi batasan sang mga Romanhon nga silutan ang bisan sin-o nga wala pa mapaatubang sa mga nag-akusar sa iya, kag wala pa mahatagi sang kahigayunan nga masabat niya ang mga akusasyon kontra sa iya.

17 Gani nag-upod sila sa akon pagbalik diri sa Cesarea. Wala ako nag-usik sang tiyempo, kundi sang sunod nga adlaw nagpungko ako sa hukmanan kag ginpatawag ko ini nga tawo.

18 Naghunahuna ako nga may mabug-at gid sila nga akusasyon kontra sa iya, pero sang nagaatubangay na sila, wala man gali sila sing may gin-akusar nga malain gid kontra sa iya.

19 Ang mga butang nga ginbaisan nila wala sing iban kundi ang parte lang sa ila nga pagtuluohan kag parte sa isa ka tawo nga ang iya ngalan si Jesus. Patay na ini nga tawo, pero suno kay Pablo buhi siya.

20 Indi ako makahibalo kon ano ang akon himuon sa sini nga kaso, gani ginpamangkot ko si Pablo kon gusto niya nga magkadto sa Jerusalem kag didto mismo pamatian ang iya kaso.

21 Pero nagsiling si Pablo nga madangop na lang siya sang iya kaso sa Emperador para ang Emperador mismo ang mahusgar. Gani nagmando ako nga bantayan siya hasta mapadala ko siya sa Emperador.”

* 25:13 *Haring Agripa*: amo si Herodes Agripa II. Siya ang anak ni Haring Herodes nga makita sa 12:1

²² Nagsiling si Agripa kay Festus, “Gusto ko gid nga mabastian ini nga tawo.” Nagsiling si Festus, “Sige, buwas mabastian mo siya.”

²³ Sang sunod nga adlaw, nagkadto sa korte si Agripa kag si Bernice nga puwerte ang pagpadayaw sa ila pagkaharianon. Madamo nga opisyal sang mga soldado kag mga kilala nga mga tawo sa siyudad ang nag-upod sa ila. Dayon nagmando si Festus nga dal-on sa sulod si Pablo. Sang si Pablo didto na sa sulod,

²⁴ nagsiling si Festus, “Haring Agripa kag kamo tanan nga diri subong, ari ang tawo nga gin-akusar sa akon sang mga Judio diri sa Cesarea kag sa Jerusalem. Nagsinggit sila nga ini nga tawo indi dapat mabuhi.

²⁵ Pero suno sa akon pag-imbistigar wala gid ako sing may nakita nga malain nga nahimo ang ini nga tawo para sentensyahan sang kamatayon. Kag tungod nga nagdangop siya sa Emperador, nagdesisyon ako nga ipadala siya sa Emperador.

²⁶ Pero wala gid ako sang isulat sa Emperador kon ngaa ginapadala ko siya didto. Gani ginapaatubang ko siya sa inyo, kag labi na gid sa imo Haring Agripa, para sa tapos nga mausisa ta ang iya kaso, may isulat na ako.

²⁷ Tungod nga indi puwede nga ipadala ko sa Emperador ang isa ka priso nga wala gid sang maathag nga akusasyon kontra sa iya.”

26

Gin-apinan ni Pablo ang Iya Kaugalingon sa Atubangan ni Agripa

¹ Dayon nagsiling si Agripa kay Pablo, “Sige, ginatugutan ka nga maghambal sa pagdependa sang imo kaugalingon.” Gani nagsinyas si Pablo nga mahambal na siya. Nagsiling siya,

² “Haring Agripa, maayo gid nga makahambal ako subong sa pagpangapin sang akon kaugalingon sa imo atubangan parte sa tanan nga akusasyon sang mga Judio kontra sa akon.

³ Labi na gid nga nahibaluan mo sing maayo ang tanan nga kinabatasan sang mga Judio kag ang mga ginadibatihan nila. Gani nagapangabay ako nga kon mahimo pamatian mo ang akon ihambal.

⁴ “Nahibaluan sang mga Judio kon ano ang akon pagkabuhi sa akon banwa kag sa Jerusalem, sugod sang bata pa ako.

⁵ Kon magsugid lang sila sang matuod, sila mismo makapamatuod nga halin pa sang una, miyembro ako sang mga Pariseo nga amo ang pinakaistrikto nga sekta sa relihiyon sang mga Judio.

⁶ Kag ari ako diri sa korte nga ginahukman tungod kay nagapaabot ako nga himuon sang Dios ang iya ginpromisa sa amon mga katigulangan.

⁷ Kami nga dose ka tribo nagapaabot nga ini matabo gid. Gani adlaw-gab-i ginasimba namon ang Dios. Kag Haring Agripa, tungod sa akon pagtuo sa sini nga butang ginaakusar ako sang mga Judio.

⁸ *Kag kamo nga mga Judio*, ngaa sa pagtan-aw ninyo indi mapatihan nga ang Dios sarang makabanhaw sang mga patay?

⁹ “Sang una ako mismo naghunahuna nga dapat ko himuon ang akon masarangan para kontrahon ang ngalan ni Jesus nga taga-Nazaret.

¹⁰ Amo ini ang akon ginhimo anay didto sa Jerusalem. Paagi sa awtoridad nga ginhatag sa akon sang manugdumala nga mga pari, madamo nga katawhan sang Dios ang akon ginpapriso. Kag pagkatapos nga sila ginsentensyahan nga patyon, nagkomporme man ako.

¹¹ Madamo nga beses nga ginlibot ko ang mga simbahan sang mga Judio para pangitaon sila, kag silutan para piliton nga insultuhon *si Jesus*. Sa sobra ko nga kaakig sa ila, nakalambot ako sa malayo nga mga siyudad sa paghingabot sa ila.

Ginsugid ni Pablo kon Paano Niya Nakilala ang Ginoo
(Bin. 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Amo ini ang rason kon ngaa nagkadto ako sa Damascus nga may dala nga sulat halin sa manugdumala nga mga pari. Ato nga sulat naghatag sa akon sang awtoridad kag nagasiling kon ano ang akon pagahimuon didto.

¹³ Udtong-adlaw sadto, Haring Agripa, kag sang nagalakat ako, may kasanag halin sa langit nga masilaw pa sa adlaw nga naglikop sa akon kag sa akon mga kaupod.

¹⁴ Natumba kami tanan sa duta, kag may nabatian ako nga tingog nga naghambal sa akon sa Hebreo nga linguahe: ‘Saulo, Saulo! Ngaa ginahingabot mo ako? Ginasilutan mo lang ang imo kaugalingon. Pareho lang nga nagasipa ka sa taliwis nga kahoy.’

¹⁵ Nagpamangkot ako, ‘Sir, sin-o ka?’ Nagsabat ang Ginoo, ‘Ako si Jesus nga imo ginahingabot.

¹⁶ Bangon ka kag magtindog. Nagpakita ako sa imo kay ginpili ko ikaw nga mangin akon alagad. Isugid mo sa iban ang parte sa akon pagpakita sa imo subong, kag ang mga butang nga ipahayag ko sa imo sa palaabuton.

¹⁷ Luwason ko ikaw sa mga Judio kag sa mga indi Judio. Sugun ko ikaw sa ila

18 sa pagpamuklat sang ila mga mata para magliso sila halin sa kadudulman pakadto sa kasanag, kag halin sa gahom ni Satanas pakadto sa Dios. Kag paagi sa ila pagtuo sa akon, patawaron sila sa ila mga sala, kag makaupod na sila sa mga ginpain sang Dios nga mangin iya.'

Ginsugid ni Pablo ang Iya Buluhaton

19 "Gani, Haring Agripa, gintuman ko ang palanan-awon nga ginpakita sa akon halin sa langit.

20 Premiro nagwali ako sa Damascus kag dayon sa Jerusalem. Halin sa Jerusalem ginlibot ko ang bilog nga Judea, kag ginkadtuan ko man ang mga indi Judio. Ginwalihan ko sila nga dapat sila maghinulsol sa ila mga sala kag magpalapit sa Dios, kag ipakita nila paagi sa ila mga binuhatan nga sila matuod gid nga naghinulsol.

21 Amo ini ang rason nga gindakop ako sang mga Judio didto sa templo kag gintinguhaan gid nila nga patyon.

22 Pero ginbuligan ako sang Dios hasta subong nga adlaw. Gani ari ako diri para isugid sa tanan, sa mga kubos kag mga dungganon, ang ginsiling man anay sang mga propeta kag ni Moises nga magakalatabo:

23 nga ang Cristo dapat mag-antos kag mapatay, kag mangin una nga mabanhaw halin sa kamatayon para maghatag sing kasanag sa mga Judio kag sa mga indi Judio."

24 Sang nagahambal pa si Pablo, nagsinggit si Festus, "Pablo, nagbuang ka na! Ang imo sobra nga tinun-an amo ang nagapabuang sa imo!"

25 Nagsabat si Pablo, "Halangdon nga Festus, wala ako nagbuang. Matuod ang akon mga ginahambal kag husto ang akon hunahuna.

26 Ini nga mga butang nahibaluan ni Haring Agripa. Gani wala ako nagakahadlok maghambal sa iya. Kombinsido ako nga ini tanan nga butang nahibaluan na niya, tungod ini wala natabo sa tago lang.

27 Haring Agripa, nagapati ka bala sa mga ginasiling sang mga propeta? Nahibaluan ko nga nagapati ka."

28 Nagsabat si Agripa, "Siguro ang pinsar mo makombinsi mo ako gilayon nga mangin Kristohanon."

29 Nagsabat si Pablo, "Sa madali ukon sa madugay, ang akon pangamuyo sa Dios nga indi lang ikaw kundi ang tanan man nga nagapamati sa akon subong mangin Kristohanon pareho sa akon, luwas lang sa sining akon pagkapriso."

30 Dayon nagtindog ang hari, ang gobernador, si Bernice, kag ang tanan nga nagapungko didto.

³¹ Sang nagguwa sila, nagsiling sila sa isa kag isa, “Wala sing may nahimo nga malain ang ini nga tawo nga dapat sentensyahan nga patyon ukon prisohon.”

³² Nagsiling si Agripa kay Festus, “Kon wala lang siya magdangop sang iya kaso sa Emperador, puwede na siya kuntani buy-an.”

27

Ang Pagbiyahe ni Pablo Pakadto sa Roma

¹ Pagkatapos nga nakadesisyon sila nga palargahon kami pa-Italia, gin-intrigar nila si Pablo kag ang iban pa gid nga mga priso kay Julius. Si Julius nga ini kapitan sang Romanhon nga mga soldado nga kon tawgon “Batalyon sang Emperador.”

² Karon, *didto sa Cesarea* may isa ka sakayan nga halin sa Adramitium nga manuglarga pakadto sa mga pier sa *probin-sya sang Asia*. Amo ang amon ginsakyan. Nag-upod sa amon si Aristarcus nga taga-Tesalonica nga sakop sang Macedonia.

³ Sang sunod nga adlaw, nagdungka kami sa Sidon. Maayo ang pagtratar ni Julius kay Pablo. Gintugutan niya si Pablo nga magbisita sa iya mga abyan didto para mabuligan siya sa iya mga kinahanglanon.

⁴ Paghalin namon sa Sidon, nagbiyahe kami sa pihak sang *isla sang Cyprus* nga lipod sa hangin, tungod kay ang hangin nagasugata sa amon.

⁵ Gintabok namon ang dagat nga nagaatubang sa Cilicia kag Pamfilia, kag nagdungka kami sa Myra nga sakop sang Lycia.

⁶ Nakakita didto ang kapitan *nga si Julius* sang isa ka sakayan nga halin sa Alexandria nga makadto sa Italia, gani ginpasaylo niya kami didto.

⁷ Sa sulod sang pila ka adlaw, mahinay ang amon pagbiyahe, kag ginbudlayan gid kami hasta nakalambot kami malapit sa Cnidus. Tungod nga sugata gid ang hangin, indi kami makaderetso sa amon kaladtuan. Gani nagbiyahe kami sa pihak sang *isla sang Crete* nga lipod sa hangin, kag didto kami nag-agi malapit sa Salmone.

⁸ Nagpangalihid lang kami, pero ginbudlayan gid kami antes nakaabot sa lugar nga ginatawag “Maayo nga mga Dulungkaan.” Malapit ini sa banwa sang Lasea.

⁹ Nagdugay kami didto hasta naabtan kami sang tiyempo nga delikado ang pagbiyahe, kay nakaligad na ang *Adlaw sang Pagpuasa** *nga palatandaan nga tigmadalos na*. Gani nagsiling si Pablo sa amon mga kaupod,

* **27:9** *Adlaw sang Pagpuasa*: ginatawag man nga “Yom Kippur” ukon “Day of Atonement.” Pagkaligad sini nga hilikuton, tigmadalos na.

10 “Ginabanta ko nga delikado na kon magderetso kita, kag indi lang ang mga karga kag ang sakayan ang madula kundi basi pati ang aton kabuhi.”

11 Pero mas nakombinsi ang kapitan sang mga soldado sa hambal sang kapitan sang sakayan kag sang tag-iya sini sang sa hambal ni Pablo.

12 Kag tungod nga ang dungkaan didto indi maayo nga palalipdan sa mabaskog nga hangin, kalabanan sang amon mga kaupod nagkomporme nga magbiyahe, sa tuyo nga basi pa makalambot kami sa Fenix kag didto magtiner samtang tigmaladlos pa. Kay ang Fenix isa ka dulungkaan sa Crete nga may maayo nga pulunduhan kon tigmaladlos.

Ang Unos sa Lawod

13 Naghinay-hinay ang hangin halin sa south, kag naghuhuna ang amon mga kaupod nga puwede na kami makabiyahe. Gani ginbatak nila ang angkla kag nagbiyahe kami nga nagapangalihid sa *isla sang Crete*.

14 Sa wala madugay, nagbaskog ang hangin halin sa north, nga halin sa takas sang *isla sang Crete*.

15 Pag-abot sang mabaskog nga hangin sa amon, indi na makaabante ang sakayan, gani nagpaanod na lang kami kon diin kami dal-on sang hangin.

16 Sang sa south na kami dampi sang gamay nga isla sang Cauda, nakapalipod-lipod kami sing diutay. Bisan nabudlayan kami, nabatak pa namon ang baruto para indi maano.

17 Sang nabatak na ang baruto, gin-gaid ini sing hugot sa sakayan. Kag tungod nga nahadlok sila nga mabara ang sakayan sa pasil malapit sa Libya[†], ginpapanaog nila ang layag kag nagpaanod.

18 Sige pa gid ang mabaskog nga bagyo, gani sang sunod nga adlaw, nagsugod sila pamilak sa dagat sang mga kargaminto.

19 Sang sunod pa gid nga adlaw, ang mga kagamitan na mismo sang sakayan ang ila ginpamilak.

20 Sa sulod sang pila ka adlaw wala magpakita ang adlaw kag mga bituon kag sige pa gid ang bagyo. Sang ulihi nadulaan na kami sang paglaom nga maluwas pa.

21 Pila na ka adlaw nga ang mga tawo wala gid makakaon, gani nagsiling si Pablo sa ila, “Mga abyan, kon nagpati lang kamo sa akon nga indi kita dapat maghalin sa Crete, wala kuntani matabo ini nga mga kabudlayan kag mga kapierdihan.

22 Pero karon nagapangabay ako sa inyo nga magpakaisog kamo tungod nga wala sing may mapatay sa aton. Ang sakayan lang ang maguba.

[†] 27:17 *Libya*: sa Griego, *Syrtis*

²³ Kay kagab-i ang Dios nga nagapanag-iya sa akon kag akon ginaalagad nagpasugo sang anghel diri sa akon.

²⁴ Nagsiling siya, 'Pablo, indi ka magkahadlok. Dapat ka mag-atubang sa Emperador didto sa Roma. Kag sa kaluoy sang Dios ang tanan mo nga upod diri sa sakayan maluwat tungod sa imo.'

²⁵ Gani mga abyan, indi na kamo magkahadlok, kay nagasalig ako sa Dios nga matuman ang iya ginhambal sa akon.

²⁶ Pero idagsa kita sa isa ka isla."

²⁷ Ika-14 na nga gab-i nga gin-anod kami sang bagyo sa Dagat sang Adria,[‡] kag sang mga tungang gab-i na, ginbulubanta sang mga tripulante nga malapit na kami sa higad.

²⁸ Gani gintungkad nila ang dagat kag nasapwan nila nga mga 20 ka dupa ang iya kadalumon. Dugay-dugay gintungkad liwat nila kag mga 15 na lang ka dupa.

²⁹ Kag tungod nga nahadlok sila nga makabunggo kami sa mga bato, ginpunduhan nila sang apat ka angkla ang buli sang sakayan. Kag nagpangamuyo sila nga mag-aga na.

³⁰ Gusto kuntani sang mga tripulante nga magpalagyo sa sakayan. Gani ginpapanaog nila ang baruto sa dagat nga nagapakuno-kuno nga magahulog lang sila sang mga angkla sa dulong. §

³¹ Pero nagsiling si Pablo sa kapitan kag sa mga soldado, "Kon maghalin ang mga tripulante sa sakayan indi kamo makaluwas."

³² Gani gin-utod sang mga soldado ang mga kalat nga higot sang baruto kag ginpabay-an na lang nila nga maanod ang baruto.

³³ Sang kaagahon na, ginpilit sila tanan ni Pablo nga magkaon. Nagsiling siya, "Duha na ka semana ang inyo paghulat-hulat nga maglampuwas ang bagyo, kag wala gid kamo nakakaon.

³⁴ Gani magkaon kamo anay para makasurvive kamo, kay wala gid sing may mapatay sa inyo bisan isa."

³⁵ Sang makahambal sini si Pablo, nagkuha siya sang tinapay, kag sa atubangan sang tanan nagpasalamat siya sa Dios. Dayon ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag nagkaon.

³⁶ Nabuhi ang ila paglaom kag nagkaon sila tanan.

³⁷ (276 kami tanan nga nagsakay didto sa sakayan.)

³⁸ Sang nakakaon ang tanan kag nabusog na, ginpanghulog nila sa dagat ang ila mga dala nga uyas para magmag-an ang sakayan.

Pagkaguba sang Sakayan

[‡] 27:27 *Dagat sang Adria*: Parte ini sang Dagat sang Mediteraneo.
dulong: sa iban nga Bisaya, *prowa*

³⁹ Pagkaaga, wala nahibaluan sang mga tripulante kon diin na kami nga lugar, pero may nakita sila nga isa ka tinagong dagat nga may baybayon, gani nagsugtanay sila nga didto nila ipabara ang sakayan.

⁴⁰ Gani ginpang-utod nila ang mga kalat nga nahigot sa mga angkla. Ginpanghubad man nila ang mga kalat nga nahigot sa timon. Dayon, ginbatak nila ang layag sa dulong para paliron sila pabaybayon.

⁴¹ Pero sang ulihi nakabunggo ang sakayan sa pasil kag nabara, kay nag-ungot ang iya dulong. Ang buli sang sakayan amat-amat nga nawasak tungod sang mabaskog nga mga balod nga nagadapya.

⁴² Pamasyon na kuntani sang mga soldado ang tanan nga priso para indi sila makalangoy pahigad kag makapalagyo.

⁴³ Pero ginpunggan sila sang ila kapitan tungod nga gusto niya nga luwason si Pablo. Nagmando siya nga maglumpat una ang tanan nga makahibalo maglangoy, kag magpahigad.

⁴⁴ Ang indi makahibalo, magsunod lang nga nagakapyot sa mga tabla kag sa mga parte sang sakayan *nga nagalutaw*. Amo ato ang amon ginhimo, kag tanan kami nakalambot sa baybayon kag wala maano.

28

Sa Malta

¹ Sang didto na kami sa takas nga luwas na sa peligro, nasapwan namon nga ang ato nga isla ginatawag Malta.

² Maayo gid sa amon ang mga pumuluyo didto. Nagdabok sila sang kalayo tungod nga nagaulan kag ginatugnawan kami. Kag *samtang nagapainit-init kami*, gin-abiabi nila kami.

³ Nagtipon si Pablo sang isa ka bugkos nga kahoy nga inug-gatong. Pero pagbutang niya sang kahoy sa kalayo, nagguwa dayon ang dalitan nga man-og sa sadto nga gatong tungod sa init sang kalayo, kag ginkagat ang iya kamot.

⁴ Pagkakita sang mga pumuluyo didto sang man-og nga nagakabit sa kamot ni Pablo, nagsiling sila, “Sigurado gid nga kriminal ini nga tawo. Nakaluwas siya sa dagat pero indi magtugot ang *dios** sang katarungan nga mabuhi pa siya.”

⁵ Pero ginwaslik lang ni Pablo ang man-og didto sa kalayo kag wala man siya maano.

⁶ Nagapaabot ang mga tawo nga magbanog ang kamot ni Pablo ukon matumba siya kag mapatay. Pero madugay na ang ila hulat kag wala gid maano si Pablo. Gani nagbaylo ang ila hunahuna kag nagsiling sila, “Isa siya ka dios!”

* 28:4 dios: ukon, diosa

⁷ Ang ngalan sang pangulo sang sadto nga lugar amo si Publius. Ang iya duta malapit gid lang sa amon gintakasan. Maayo ang iya pagbaton sa amon, kag sa sulod sang tatlo ka adlaw didto kami sa iya nagdayon.

⁸ Natabuan man sadto nga ang amay ni Publius naga-masakit. May hilanat siya kag ginadisenterya. Gani nagsulod si Pablo sa iya kuwarto kag nagpangamuyo. Dayon gintung-tong niya ang iya kamot sa nagamasakit kag nag-ayo siya.

⁹ Tungod sa natabo, ang tanan nga nagamasakit didto sa isla nagkaladto sa amon kag gin-ayo man sila.

¹⁰ Madamo ang ila ginhatag sa amon nga mga regalo. Kag sang mabiyahe na kami, gindul-ungan pa nila kami sang amon mga kinahanglanon didto sa sakayan.

Halin sa Malta pa-Roma

¹¹ Sa tapos sang tatlo ka bulan *nga pagtiner namon sa isla sang Malta*, nagsakay kami sa isa ka sakayan nga nagpalipod didto sang tigmaladlos. Ini nga sakayan halin sa Alexandria. Ang iya marka sa dulong amo ang larawan sang kapid nga dios.

¹² Paghalin namon sa Malta, nag-agi kami sa Syracuse kag tatlo kami ka adlaw didto.

¹³ Halin didto nagbiyahe[†] kami hasta nakaabot kami sa Regium. Sang sunod nga adlaw naghuyop ang habagat, kag sa sulod sang duha ka adlaw nakaabot kami sa Puteoli.

¹⁴ Didto may nakita kami nga mga kauturan. Nagpangabay sila sa amon nga magtiner didto sa ila sing isa ka semana. Pagkatapos nagderetso kami sa Roma.

¹⁵ Pagkabati sang mga tumuluo sa Roma nga nag-abot na kami, ginsugat nila kami sa Merkado sang Apius[‡] kag sa Tres Tabernas. Sang makita ni Pablo ang mga tumuluo nagpasalamat siya sa Dios kag nagbakod ang iya kaugalingon.

Sa Roma

¹⁶ Sang pag-abot namon sa Roma, gintugutan si Pablo sa pag-estar kon diin ang luyag niya, nga may isa ka soldado nga magabantay sa iya.

¹⁷ Pagkaligad sang tatlo ka adlaw, ginpatawag ni Pablo ang mga pangulo sang mga Judio sa Roma. Sang nagatipon sila, nagsiling siya, “Mga kauturan, bisan wala ako sang may nahimo nga kontra sa aton banwa ukon sa mga kinabatasan nga halin sa aton mga katigulangan, gindakop nila ako sa Jerusalem kag gin-akusar sa mga Romanhon.

¹⁸ Gin-imbistigar ako sang Romanhon nga mga opisyal, kag pagkatapos nga mahibalan nila nga wala gid ako sing may

[†] **28:13** *nagbiyahe*: sa literal, *nagburdahi* [‡] **28:15** *sang Apius*: ukon, *ni Apius*

nahimo nga malain para sentensyahan nga patyon, buy-an kuntani nila ako.

¹⁹ Pero ginbalabagan sang mga Judio, gani napilitan ako nga magdangop sa Emperador, bisan wala ako sing kaso kontra sa akon kasimanwa nga mga Israelinhon.

²⁰ Amo ini nga ginpatawag ko kamo, para makahambal ako sa inyo, kay ginakadenahan ako subong tungod nga nagapati ako sa ginalauman sang mga Israelinhon.”

²¹ Nagsiling sila kay Pablo, “Wala kami nakabaton sang sulat halin sa Judea parte sa imo. Ang aton kapareho nga mga Judio nga nag-abot diri halin sa Jerusalem wala man sing dala nga balita ukon malain nga inughambal kontra sa imo.

²² Pero gusto man namon nga mabatian kon ano ang imo inugsugid, kay nahibaluan namon nga bisan diin nga lugar, ginapakalain sang mga tawo ang sekta mo nga ina.”

²³ Gani nagsugtanay sila kon san-o nga adlaw sila magtipon. Pag-abot sang natalana nga adlaw, mas madamo sang sa una ang nagtipon didto sa balay nga ginadayunan ni Pablo. Halin sa aga hasta sa gab-i ang pagpaathag ni Pablo. Ginpamatud-an niya sa ila ang parte sa paghari sang Dios, kag ginkombinsi niya sila parte kay Jesus paagi sa Kasuguan ni Moises kag sa mga *sinulatan sang mga propeta* para makombinsi sila.

²⁴ Ang iban nagpati sa iya ginahambal, pero ang iban wala magpati.

²⁵ Tungod nga indi sila magsugtanay, nagpalauli sila. Pero sa wala pa sila magpalauli may ginhambal pa si Pablo sa ila. Siling niya, “Wala gid nagsala ang ginsiling sang Espiritu Santo sa aton mga katigulangan paagi kay Propeta Isaias.

²⁶ Kay nagsiling siya:

“Kadtui ang ini nga mga tawo kag silingon mo sila:
Sige lang kamo pamati, pero indi kamo makaintiendi.

Sige lang kamo tulok, pero indi kamo makakita.

²⁷ Kay matig-a ang tagipusuon sang sini nga mga tawo.

Gintakpan nila ang ila mga dulunggan,
kag ginpiyong nila ang ila mga mata.

Kay basi makakita sila kag makabati,
kag makaintiendi sila kag magbalik sa akon,
kag ayuhon ko sila.”§

²⁸ *Nagsiling pa gid si Pablo*, “Gusto ko man isugid sa inyo nga ang pulong sang Dios parte sa kaluwasan ginbalita na sa mga indi Judio; kag magapamati gid sila.”

²⁹ Paghambal sadto ni Pablo, nagpalauli ang mga Judio nga mainit ang ila pagbinaisay.*

³⁰ Sa sulod sang duha ka tuig nagtiner si Pablo sa balay nga iya ginaarkilahan. Kag ginbaton niya ang tanan nga nagbisita sa iya.

³¹ Gintudluan niya sila parte sa paghari sang Dios kag parte kay Ginoong Jesu-Cristo. Wala gid siya nahadlok sa iya mga pagpanudlo kag wala sing may nagpamalabag sa iya.

* **28:29** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Roma

¹ Ako si Pablo nga ulipon ni Cristo Jesus. Gintawag**ako* sang Dios nga mangin apostol kag ginseparar agod magwali sang iya Maayong Balita.

² Ining Maayong Balita ginpromisa *sang Dios* sang una paagi sa iya mga propeta sa Balaan nga Kasulatan.

³ Ini parte sa iya Anak nga kaliwat ni David sa tawhanon nga pagkabuhi.

⁴ Gintalana siya nga Anak sang Dios nga may gahom suno sa Balaan nga Espiritu,† sang nabanhaw siya halin sa kamatayon. Siya si Jesu-Cristo nga aton Ginoo.

⁵ Paagi kay Cristo nabaton namon ang grasya nga mangin apostol para matuytuyan ang tanan nga katawhan sa husto nga pagtuo kag pagsunod sa iya. *Ini* para sa *kadayawan sang iya* ngalan.

⁶ Kag kamo *nga mga tumuluo dira sa Roma* kaupod man nila nga gintawag nga mangin iya ni Jesu-Cristo.

⁷ *Ining akon sulat para* sa inyo dira sa Roma nga ginahigugma sang Dios kag gintawag nga mangin iya mga katawhan.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya‡ kag kalinong§ halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Handom ni Pablo sa Pagkadto sa Roma

⁸ Una sa tanan nagapasalamat ako sa akon Dios paagi kay Jesu-Cristo para sa inyo tanan, kay ang inyo pagtuo ginasugid sa bilog nga kalibutan.

⁹ Permi ako nagapangamuyo para sa inyo, kag makapamatuod sini ang Dios nga akon ginaalagaran sa bug-os ko nga tagipusuon sa akon pagwali sang Maayong Balita parte sa iya Anak.

¹⁰ Permi ako nagapangamuyo sa Dios nga kon mahimo itugot niya nga makakadto ako dira sa inyo.

¹¹ Dako gid ang akon handom nga makita ko kamo para mapaambit ko sa inyo ang espirtual nga mga abilidad nga makapabakod sa inyo.

¹² Ang buot ko silingon, nga magbinuligay kita para mapabakod kita paagi sa akon pagtuo kag sa inyo pagtuo.

* **1:1** Gintawag; ukon, Ginpili † **1:4** sa Balaan nga Espiritu: ukon, sa iya espiritu nga balaan ‡ **1:7** grasya: ukon, pagpakamaayo § **1:7** kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan

¹³ Mga kauturan, gusto ko nga mahibalan ninyo nga makapila na ako nagplano nga magkadto dira sa inyo, pero permi lang may kasablan. *Gusto ko nga makakadto dira* para may mga tawo man ako nga mabuligan nga magtuo kay Cristo, pareho sang nahimo ko sa iban nga mga indi Judio sa *mga lugar nga akon ginkadtuan*.

¹⁴ Kay may obligasyon ako sa *pagwali sa tanan nga tawo*: sa mga may tinun-an kag sa wala, kag sa mga may alam kag sa wala.

¹⁵ Gani dako gid ang akon handom nga makawali man sang Maayong Balita dira sa inyo sa Roma.

Ang Gahom sang Maayong Balita

¹⁶ Wala ko ginakahuya ang pagwali sang Maayong Balita. Kay amo ini ang gahom sang Dios sa pagluwas sa tanan nga nagatuo, una sa mga Judio, kag dason sa mga indi Judio.

¹⁷ Kay ginapahayag sa Maayong Balita nga ginapakamatarong sang Dios ang mga tawo paagi gid lang sa pagtuo. Nagasiling ang Kasulatan, “Ang tawo nga ginapakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhi.”*

Ang Sala sang Tawo

¹⁸ Ginapakita sang aton Dios nga sa langit ang iya kaakig sa mga malain nga ginahimo sang mga tawo nga kontra sa iya kabubut-on. Ang mga malain nga ila ginahimo amo ang nagapugong sa ila sa pagkilala sang kamatuoran.

¹⁹ Kay sarang nila kuntani mahibalan ang parte sa Dios tungod nga ginpakita ini sang Dios sa ila.

²⁰ Matuod nga indi ta makita ang Dios, pero halin pa sang pagtuga sang kalibutan, ang iya wala katapusan nga gahom kag pagka-Dios napahayag na paagi sa mga butang nga iya gintuga. Gani wala sila sang may ibalibad *nga wala sila nakahibalo nga may Dios*.

²¹ Bisan nahibalan nila nga may Dios, wala sila naga-padungog kag nagapasalamat sa iya. Sa baylo, nanging wala sing pulos ang ila mga panghunahuna. Nadulman ang ila mga hunahuna nga indi makaintiendi sang kamatuoran.

²² Nagasiling sila nga sila mga maalam, pero nagaguwa nga sila mga buang-buang.

²³ Kay wala sila nagasimba sa Dios nga wala sing kamatayon, kundi ang ila ginasimba amo ang ginhimo nga mga dios-dios nga kaanggid sang mga tawo nga may kamatayon kag mga sapat nga nagalupad, nagalakat, kag nagakamang.

* 1:17 Hab. 2:4

²⁴ Tungod sang ila kabuangan ginpabay-an sila sang Dios sa paghimo sang malaw-ay nga mga butang nga ila nagustuhan, kag ang resulta, makahuluya ang ginahimo nila sa ila kapareho nga lalaki ukon babayi.

²⁵ Ginabayluhan nila sang kabutigan ang kamatuoran parte sa Dios. Ginasimba nila kag ginaalagad ang mga tinuga sang Dios, kag indi ang Manunuga nga dalayawon hasta san-o. Amen.

²⁶ Tungod nga ang mga tawo indi magkilala sa Dios, ginpabay-an niya sila sa paghimo sang makahuluya nga mga butang nga ila naluyagan. Nagapakigrelasyon ang mga babayi sa kapareho nila nga babayi imbes sa lalaki ang amo ang natural.

²⁷ Amo man ang mga lalaki, sa baylo nga maggamit sila sang babayi, nga amo ang natural, ang ila kailigbon ara sa ila kapareho nga lalaki. Makahuluya ang ila ginahimo sa lawas sang ila kapareho nga mga lalaki. Kag tungod sa sining ginahimo nila nga indi husto, silutan sila sang Dios sang silot nga bagay gid sa ila.

²⁸ Tungod nga indi sila magkilala sa Dios, ginpabay-an niya sila sa ila hunahuna nga indi makapili sang husto. Gani ginahimo nila ang mga butang nga indi dapat himuon.

²⁹ Nangin ulipon sila sang tanan nga klase sang kalainan, kalautan, kadalok, kag kahisa. Ara man sa ila ang pagpamatay, pag-ilinaway, pagkadayaon, kag ang paghunahuna sang mga malain nga himuon nila sa ila isigkatawo. Nagakut-sokutso sila

³⁰ kag nagapanglibak sa ila isigkatawo. Akig sila sa Dios, wala nagatahod sa ila isigkatawo, bugalon, hambog, kag nagapangita sila sang paagi sa paghimo sang malain. Wala sila nagatuman sa ila mga ginikanan,

³¹ wala pulos ang ila hunahuna, indi masaligan, kag wala sing kaluoy bisan pa sa ila pamilya.

³² Nahibaluan nila nga nagdeklarar ang Dios nga ang mga tawo nga nagahimo sini nga mga sala takos sang kamatayon, pero padayon gihapon ang ila paghimo. Kag indi lang ina, kundi nalipay pa gid sila kon may makita sila nga nagahimo pareho sang ila ginahimo.

2

Ang Paghukom sang Dios

¹ Karon, makasiling ka nga bagay sila silutan sang Dios kay masyado kalain ang ila ginahimo. Pero ikaw nga nagasiling sina ginasentensyahan mo man ang imo kaugalingon, kay ginapakalain mo sila pero ikaw mismo amo man ang imo ginahimo.

² Nahibaluan ta nga suno sa kamatuoran ang paghukom sang Dios sa mga tawo nga nagahimo sang malain.

³⁻⁴ Pero sin-o ka nga nagahukom sa iban nga amo man ang imo ginahimo? Siguro nagahunahuna ka nga tungod ang Dios maayo, mabinatason, kag mapinasensyahon, makalikaw ka sa iya paghukom. Wala ka bala kahibalo nga ang kaayo sang Dios nagahatag sang kahigayunan nga maghinulsol ka?

⁵ Pero tungod nga matig-a ang imo ulo kag indi ka maghinulsol, ginadugangan mo ang imo silot sa adlaw nga ipakita sang Dios ang iya kaakig kag ang iya matarong nga paghukom.

⁶ Kay ang Dios magabalos sa tagsa-tagsa suno sa iya mga binuhatan.*

⁷ May mga tawo nga nagapadayon sa paghimo sang maayo tungod nga ginahandom nila nga dayawon sila *sang Dios*, padunggan, kag hatagan sang kabuhi nga wala sing kamatayon. Ina nga mga tawo hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan.

⁸ Pero may mga tawo man nga maiyaiyahon nga nagasikway sang kamatuoran kag nagasunod sa kalainan. Makita sini nga mga tawo ang kaugot kag kaakig sang Dios.

⁹ Kay ang tanan nga tawo nga nagahimo sang malain mag aantos gid, una anay ang mga Judio kag dason ang mga indi Judio.

¹⁰ Pero ang mga tawo nga nagahimo sang maayo, dayawon kag padunggan *sang Dios*, kag mangin maayo ang ila kahimtangan, una anay ang mga Judio kag dason ang mga indi Judio.

¹¹ Kay ang Dios wala sing pinilian sa iya paghukom.

¹² Ang mga tawo nga nagahimo sang sala mawala, bisan wala sila kahibalo parte sa Kasuguan *ni Moises*. Ang mga tawo iya nga nakahibalo sang Kasuguan *ni Moises* pero nagapadayon sa paghimo sang sala, hukman man sang Dios, pero ang Kasuguan mismo ang iya gamiton sa paghukom sa ila.

¹³ Kay ang ginapakamatarong sang Dios amo ang nagatuman sang Kasuguan kag indi ang nagapamati lang.

¹⁴ Ang mga indi Judio wala kahibalo sang Kasuguan *ni Moises*. Pero kon ginahimo nila ang nasulat sa Kasuguan, nagapakita lang nga bisan wala sila kahibalo sang Kasuguan, nahibaluan nila kon ano ang husto nga himuon.

¹⁵ Ang ila ginahimo *nga maayo* nagapakita nga ang ginatudlo sang Kasuguan ara sa ila tagipusuon. Ang ila konsensya makapamatuod sini, kay kon kaisa ang ila konsensya

* 2:6 Sal. 62:12; Hul. 24:12

nagasiling nga sala ang ila ginahimo kag kon kaisa nagasiling man nga husto ang ila ginahimo.

¹⁶ Kag suno sa Maayong Balita nga akon ginatudlo, ina ipadumdom sa ila ni Jesu-Cristo sa adlaw nga siya pahukmon sang Dios sa tanan nga tawo. Hukman niya ang tanan nila nga mga tinago sa ila hunahuna.

Ang mga Judio kag ang Kasuguan

¹⁷ Karon, kamo nga nagasiling nga kamo mga Judio, nagasalig kamo sa Kasuguan kag nagapabugal pa nga malapit kamo sa Dios.

¹⁸ Nahibaluan ninyo kon ano ang luyag sang Dios kag kon ano ang labing maayo nga himuon, tungod kay natun-an ninyo ini sa Kasuguan.

¹⁹ Nagasalig kamo nga makatudlo kamo sa mga tawo nga bulag sa *kamatuoran* kag makahatag sang kasanag sa mga tawo nga nadulman.

²⁰ Nagasalig man kamo nga manugtudlo kamo sa mga tawo nga mahinay mag-intiendi kag sa mga *tawo nga* bata pa *kon parte sa Dios*. Amo ina ang inyo hunahuna tungod kay nagasalig kamo nga nahibaluan ninyo ang husto nga kaalam kag kamatuoran paagi sa Kasuguan.

²¹ Nagatudlo kamo sa iban, pero wala ninyo ginatudlui ang inyo kaugalingon. Nagatudlo kamo nga indi magpangawat, pero nagapangawat kamo.

²² Nagatudlo kamo nga indi magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, pero amo man ina ang inyo ginahimo. Nahigkuan gid kamo sa mga dios-dios, pero nagapangawat kamo sa mga simbahan.

²³ Nagapabugal kamo nga ara sa inyo ang Kasuguan *sang Dios*, pero ginapakahuy-an ninyo ang Dios tungod sang inyo paglapas sang Kasuguan.

²⁴ Nagasiling ang Kasulatan, “Tungod sa inyo *nga mga Judio*, ginainsulto sang mga indi Judio ang Dios.”†

²⁵ Ang pagkatinuli may pulos lang kon ginatuman ninyo ang Kasuguan. Pero kon wala ninyo ginatuman ini, pareho lang kamo sa mga *indi Judio nga* wala natuli.

²⁶ Kag amo man sa mga tawo nga indi tinuli: kon ginasunod nila ang ginapatuman sang Kasuguan, ginakabig man sila sang Dios nga mga tinuli.

²⁷ Gani kamo nga mga Judio husgaran nila tungod nga ginalapas ninyo ang Kasuguan, bisan ara sa inyo ining ginsulat nga Kasuguan kag bisan natuli kamo. Sila iya nagatuman sang Kasuguan bisan wala sila natuli.

† 2:24 Isa. 52:5

²⁸ Kon sa bagay sin-o gid bala ang matuod nga Judio kag matuod nga tinuli? Indi ang tawo nga ang iya giniklanan Judio kag ang iya pagkatinuli sa guwa lang.

²⁹ Ang matuod nga Judio amo ang tawo nga nagbag-o ang iya kabuhi paagi sa bulig sang Espiritu *Santo* kag indi tungod kay natuli siya suno sa Kasuguan. Ang tawo nga pareho sina ginadayaw sang Dios bisan wala siya ginadayaw sang mga tawo.

3

¹ Kon amo sini, may bintaha bala ang pagka-Judio ukon may pulos bala ang pagkatinuli?

² Sa matuod, madamo ang bintaha. Una sa tanan, gintugyan sa mga Judio ang pulong sang Dios.

³ Bisang matuod nga may mga Judio nga wala nagatuman sa pulong sang Dios, indi gid mahimo nga indi niya pagtumanon ang ginpromisa niya sang una.

⁴ Bisang ang tanan nga tawo butigon, ang Dios masaligan sa gihapon sa iya mga pulong. Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,

“Husto ikaw sa imo mga ginahambal,

kag wala ka nagakasala sa imo paghukom.”*

⁵ Karon, *basi may magsiling*, “Kon ikomparar ang amon ginahimo nga malain sa ginahimo sang Dios, makita nga maayo ang Dios. Gani kon makita ang kaayo niya tungod sa amon ginahimo nga malain, indi matarong ang Dios kon ipaagom niya ang iya kaakig sa amon tungod sa amon ginahimo.” Ina tawhanon lang nga mga rason.

⁶ Indi ina mahimo! Tungod nga kon amo sina, paano ang paghukom sang Dios sa mga tawo diri sa kalibutan?

⁷ *Basi may magsiling pa gid*, “Kon paagi sa amon pagbinutig magaguwa nga indi butigon ang Dios kag sa sini madayaw siya, ngaa silutan kami bilang makasasala?”

⁸ Ang ina nga rason nagasiling nga maayo ang maghimo sang malain para magaguwa ang maayo. Suno sa mga tawo nga nagapakalain sa amon, amo ini kuno ang amon ginatudlo. Ina nga mga tawo dapat gid man nga silutan *sang Dios*.

Ang Tanan nga Tawo Makasasala

⁹ Karon, ano ang aton masiling? Nga kita nga mga Judio mas maayo pa sang sa mga indi Judio? Indi ina matuod! Ginpahayag ko na nga ang tanan nga tawo, Judio man ukon indi, makasasala.

¹⁰ Kay amo gid ini ang ginasiling sang Kasulatan: “Wala gid sing bisang isa nga matarong;

* 3:4 Sal. 51:4

- 11 wala sing bisan isa nga nakaintiendi parte sa Dios,
kag wala sing may nagatinguha sa pagkilala sa iya.
- 12 Ang tanan nagsipak sa matuod nga dalan
kag palareho nga nangin wala sing pulos ang ila kabuhi.
Wala gid sing bisan isa nga nagahimo sing maayo.”†
- 13 “Ang ila mga ginahambal[‡] *delikado pareho sang* bukas nga
lulubngan.

Ang ila mga ginasugid[§] puro pangdaya.”*

“Ang ila mga pulong[†] *makahalalit* pareho sang dalit sang
man-og.”‡

- 14 “Ang nagaguwa sa ila mga baba
puro masakit nga mga pag-insulto.”§
- 15 “Maabtik sila magpatay.
- 16 Bisin diin sila magkadto nagapanglaglag sila
kag nagadala sang kalisod.
- 17 Wala sila sing may nahibaluan parte sa kalinong.*”†
- 18 “Kag wala sila sing kahadlok sa Dios.”‡

19 Karon, nahibaluan ta nga kon ano ang ginasiling sang Kasuguan, ginasiling ini sa aton nga mga Judio nga nagakabuhi sa idalom sang Kasuguan. Gani indi kita makasiling nga indi kita pagsilutan. Ang tanan magapanabat sa Dios tungod sa ila mga sala.

20 Kay wala gid sing tawo nga pakamatarungon sa atubangan sang Dios paagi sa pagtuman sang Kasuguan. Ang Kasuguan ginhatag sa tawo para ipakita nga siya makasasala.

Ang Paagi Kon Paano Ginapakamatarong sang Dios ang mga Tawo

21 Pero karon ginpahayag na kon paano ginapakamatarong sang Dios ang tawo. Ini indi paagi sa pagtuman sang Kasuguan. Ang Kasuguan mismo kag ang mga *sinulatan sang mga* propeta nagapamatuod sini.

22 Ginapakamatarong sang Dios ang tawo paagi sa pagtuo kay Jesu-Cristo, kay ang Dios wala sing pinilian. Gani ang bisan sin-o nga magtuo kay Jesu-Cristo ginapakamatarong niya.

23 Kay ang tanan nga tawo nagpakasala kag indi takos sa panulok sang Dios.

24 Pero tungod sa grasya sang Dios, ginpakamatarong kita paagi kay Cristo Jesus nga nagtubos sa aton, kag ini regalo sang Dios.

† 3:12 Sal. 14:1-3; 53:1-3 ‡ 3:13 *ginahambal*: sa literal, *tutunlan* § 3:13

ginasugid: sa literal, *dila* * 3:13 Sal. 5:9 † 3:13 *pulong*: sa literal, *bibig* ‡ 3:13

Sal. 140:3 § 3:14 Sal. 10:7 * 3:17 *kalinong*: ukon, *maayo nga pag-inupdanay*

† 3:17 Isa. 59:7-8 ‡ 3:18 Sal. 36:1

²⁵ Ginpadala siya sang Dios sa kalibutan para ihalad ang iya kabuhi para madula ang kaakig sang Dios sa aton, kag paagi sa iya dugo mapatawad kita sa aton mga sala kon magtuo kita sa iya. Ginhimo ini sang Dios para ipakita nga matarong siya. Kay sang una ginpaligad niya ang ila mga sala tungod nga mabinatason siya. Dapat kuntani ginsilutan na sila.

²⁶ Pero karon *ginhalad na niya ang kabuhi ni Cristo* para ipakita nga matarong siya. Tungod sa sining ginhimo sang Dios napamatud-an nga matarong siya bisan pa sa pagpakamatarong niya sa *mga makasasala nga* nagtuo kay Jesus.

²⁷ Gani wala gid sang bisan sin-o nga makapabugal. Kon ginapakamatarong kita sang Dios tungod sa aton pagtuman sang Kasuguan, makapabugal kita. Pero ang matuod, indi kita makapabugal tungod nga ginapakamatarong kita sang Dios paagi sa aton pagtuo.

²⁸ Kay nagapati kita nga ginapakamatarong sang Dios ang tawo paagi sa pagtuo kag indi sa iya pagtuman sang Kasuguan.

²⁹ Kon indi matuod ini, ang Dios, Dios lang sang mga Judio kag indi Dios sang mga indi Judio. Pero Dios man siya sang mga indi Judio,

³⁰ kay may isa lamang ka Dios. Kag pakamatarongon niya ang mga Judio kon sila magtuo *kay Jesus*, kag amo man ang mga indi Judio kon magtuo man sila *kay Jesus*.

³¹ Ini wala nagakahulugan nga ginasikway ta ang Kasuguan tungod sa pagtuo, kundi ginatuman ta ang iya husto nga katuyuan.

4

Si Abraham Bilang Halimbawa

¹ Bilang halimbawa kon paano ginapakamatarong sang Dios ang tawo, tan-awa bala ninyo si Abraham nga amay naton *nga mga Judio*.

² Kon ginpakamatarong siya *sang Dios* tungod sang iya mga binuhatan, kuntani may ipabugal siya. Pero ang matuod, wala siya sing may ipabugal sa Dios.

³ Nahibaluan ta ini tungod nga nagasiling ang Kasulatan, “Nagtuo si Abraham sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*.”*

⁴ Ang tawo nga nagaobra ginasuhulan. Ang suhol indi makabig nga regalo tungod kay iya ini ginpangabudlayan.

⁵ Pero ginpakamatarong kita sang Dios tungod sa aton pagtuo sa iya nga nagapakamatarong sa makasasala, kag indi tungod sa aton mga binuhatan.

* 4:3 Gen. 15:6

⁶ Amo man ini ang buot silingon ni David sang nagsiling siya nga bulahan ang tawo nga ginpakamatarong sang Dios indi tungod sa iya mga binuhatan.

⁷ *Nagsiling siya,*

“Bulahan ang mga tawo nga ang ila mga paglapas gin-patawad,

nga ang ila mga sala wala na ginadumdom sang Dios.

⁸ Bulahan ang tawo nga ang iya mga sala
indi na pag-isipon sang Ginoo kontra sa iya.”†

⁹ Ining mga ginhambal ni David indi lang para sa mga Judio, kundi para man sa mga indi Judio. Nahibaluan ta ini tungod nga nasambit na namon ang Kasulatan nga nagsiling, “Nagtuo si Abraham sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*.”

¹⁰ San-o bala ini natabo? Indi bala ang pagpakamatarong sa iya natabo sa wala pa siya matuli?

¹¹ Gintuli siya bilang tanda nga ginpakamatarong siya sang Dios tungod sang iya pagtuo sa wala pa siya matuli. Amo ina nga si Abraham nangin amay‡ sang tanan nga wala natuli pero nagatuo; kag tungod sa ila pagtuo ginpakamatarong sila *sang Dios*.

¹² Si Abraham amay man sang mga tinuli, indi tungod lang sang ila nga pagkatinuli, kundi tungod nga nagatuo sila subong nga nagtuo ang aton amay nga si Abraham sa wala pa siya matuli.

Ang Promisa sang Dios Nabaton Paagi sa Pagtuo

¹³ Sang una nagpromisa ang Dios kay Abraham kag sa iya mga kaliwat nga ang kalibutan mangin ila. Ginpromisa ini indi tungod nga gintuman ni Abraham ang Kasuguan, kundi tungod nga ginpakamatarong siya paagi sa iya pagtuo.

¹⁴ Kon ang mga nasakop sa Kasuguan§ amo lang ang makabaton sang ginpromisa sang Dios, wala sing pulos ang aton pagtuo sa Dios, kag amo man ang promisa sang Dios.*

¹⁵ Ang Kasuguan amo ang kabangdanan kon ngaa gina-paagom *sang Dios* ang iya kaakig. Kon wala sing Kasuguan, wala man sing paglapas.

¹⁶ Gani ang promisa sang Dios ginabasi sa pagtuo, para mangin regalo sang Dios kag mangin pamatuod nga ini mabaton sang tanan nga kaliwat ni Abraham—indi lamang sa mga *Judio* nga nasakop sa Kasuguan kundi sa mga *indi Judio*

† **4:8** Sal. 32:1-2 ‡ **4:11** *amay*: buot silingon, *espirituhanon nga amay* § **4:14** *ang mga nasakop sa Kasuguan*: buot silingon, ang mga Judio nga nagahimulat nga magsunod sa Kasuguan ni Moises. * **4:14** *amo man ang promisa sang Dios*: buot silingon nga mangin wala sing pulos ang promisa sang Dios kay wala sing may makatuman sang Kasuguan.

nga nagatuo man pareho kay Abraham. Kay si Abraham amo ang amay sang tanan nga nagatuo, Judio man ukon indi.

¹⁷ Nagasiling ang *Dios sa Kasulatan*, “Ginhimo ko ikaw nga amay sang madamo nga nasyon.”[†] Gani sa atubangan sang Dios, si Abraham aton amay. Kag ang Dios nga gintuohan ni Abraham amo man ang Dios nga nagahatag sang kabuhi sa mga patay[‡] kag nagatuga sang mga butang nga wala pa.

¹⁸ Bisan wala na gid sing paglaom *nga mangin amay*, nagtuo gihapon si Abraham kag padayon nga naglaom *nga tumanon sang Dios ang iya ginpromisa sa iya nga siya mangin amay*. Gani sa *iya pagtuo*, nangin amay siya sang madamo nga nasyon, suno gid sa ginsiling *sang Dios sa iya nga*, “Pareho man kadamo sa mga bituon ang imo mga kaliwat.”[§]

¹⁹ *Sang nagpromisa ang Dios kay Abraham*, mga 100 na ka tuig ang iya edad, kag nahibaluan niya nga tigulang na siya kag imposible nga makapabata pa. Nahibaluan man niya nga ang iya asawa indi makabata tungod nga baw-as si Sara. Pero wala nagluya ang iya pagtuo.

²⁰ Wala gid siya nagduhaduha sa promisa sang Dios, kundi nagtuo siya. Gani ginpabakod siya sang Dios. Kag gindayaw niya ang Dios

²¹ tungod nga nagsalig gid siya nga sarang ang Dios magtuman sang iya ginpromisa.

²² Gani tungod sa pagtuo ni Abraham ginpakamatarong siya *sang Dios*.

²³ Pero ang ginsulat sa Kasulatan nga “ginpakamatarong siya” ginsulat indi lang para kay Abraham,

²⁴ kundi para man sa aton. Pakamatarungan man kita kon nagatuo kita sa nagbanhaw kay Jesus nga aton Ginoo.

²⁵ Ginpatay si Jesus tungod sa aton mga sala, kag ginbanhaw siya para pakamatarungan kita.

5

Maayo na ang Aton Relasyon sa Dios

¹ Karon, tungod kay ginpakamatarong na kita paagi sa pagtuo *kay Jesu-Cristo*, maayo na ang aton relasyon sa Dios. Ini natabo tungod sa ginhimo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

² Paagi sa iya kag tungod sa aton pagtuo nakabaton kita sang sini nga grasya sang Dios, kag nagakalipay kita sa paglaom nga makaambit kita sa iya kadungganan.

³ Kag indi lang ina, kundi nagakalipay man kita sa aton mga pag-antos, kay nahibaluan ta nga paagi sa mga kalisod mangin mainantuson kita.

[†] 4:17 Gen. 17:5 [‡] 4:17 *patay*: pareho sa patay si Abraham kag si Sara kay tigulang na sila kag baw-as si Sara. [§] 4:18 Gen. 15:5

⁴ Kag kon mainantuson kita nalipay ang Dios sa aton, kag kon ang Dios nalipay sa aton may paglaom kita.

⁵ Kag indi mahimo nga indi ta mabaton ang aton ginalauman tungod nga paagi sa Espiritu Santo nga ginpadala sa aton, nahibaluan ta nga ginahigugma kita sang Dios.

⁶ Hunahunaa bala ninyo ang gugma sang Dios sa aton. Sang wala kita sing sarang mahimo *para makalikaw sa silot*, nagpanginmatay si Cristo para sa *aton nga* mga makasasala sa tion nga gintalana sang Dios.

⁷ Mabudlay sa isa ka tawo nga magpanginmatay para sa tawo nga matarong. Siguro may ara gid man nga magpanginmatay para sa maayo nga tawo.

⁸ Pero si Cristo nagpanginmatay para sa aton bisan sang mga makasasala pa kita. Sa sini nga paagi ginpakita sang Dios ang iya paghigugma sa aton.

⁹ Kag tungod nga ginpakamatarong na kita subong *sang Dios* paagi sa dugo ni Cristo, makasiguro gid kita nga tungod kay Cristo maluwas kita sa *kaakig sang Dios*.

¹⁰ Sang una mga kaaway kita sang Dios, pero paagi sa pagkapatay sang iya Anak napabalik na ang aton maayo nga relasyon sa iya. Kag karon nga may maayo na kita nga relasyon sa Dios, sigurado nga luwason niya kita paagi sa kabuhi ni Cristo.

¹¹ Kag indi lang ina, kundi nagakalipay kita subong sa aton relasyon sa Dios paagi sa aton Ginoong Jesu-Cristo. Paagi sa iya napabalik na ang aton maayo nga relasyon sa Dios.

Si Cristo kag si Adan

¹² Ang sala nagsulod sa kalibutan tungod sang paglapas ni Adan sa sugo sang Dios, kag ang iya sala nagdala sang kamatayon. Gani nag-abot ang kamatayon sa tanan nga tawo, tungod kay ang tanan nakasala.

¹³ Kay ari na sa kalibutan ang sala sa wala pa mahatag ang Kasuguan sa mga tawo. Pero kon wala sing Kasuguan, ang sala wala ginakabig kontra sa tawo.

¹⁴ Pero halin kay Adan hasta kay Moises, naggahom na ang kamatayon sa mga tawo bisan pa sa mga wala nakasala pareho sang paglapas ni Adan sa sugo sang Dios sa iya.

Si Adan amo ang larawan ni *Cristo nga ginapaabot sadto nga* magakari.

¹⁵ Pero *ining duha indi pareho, tungod kay* ang regalo sang Dios indi mapaanggid sa sala ni Adan. Matuod gid nga ang sala ni Adan nagdala sing kamatayon sa madamo nga tawo, pero labaw pa gid sa sini ang grasya sang Dios nga amo ang regalo nga nag-abot sa madamo nga tawo paagi sa isa ka tawo nga si Jesu-Cristo.

¹⁶ Ang regalo sang Dios indi mapaanggid sa sala ni Adan. Tungod sa sala ni Adan ginhukman kita nga silutan, pero tungod sa ginhimo ni Cristo, bisan madamo ang aton ginhimo nga mga sala, ginpakamatarong kita sang Dios.

¹⁷ Kon tungod sa sala sang isa ka tawo *nga si Adan* ang tanan mapatay, daw ano pa gid ka dako ang resulta sang ginhimo sang isa ka tawo nga si Jesu-Cristo. Kay ang mga tawo nga nagabaton sang dako nga grasya kag regalo sang Dios paagi kay Cristo ginapakamatarong sang Dios, kag magaangkon sila sang kabuhi.

¹⁸ Gani tungod sa sala sang isa ka tawo, ang tanan ginhukman nga silutan. Subong man, tungod sa ginhimo nga matarong sang isa ka tawo, ang tanan* ginpakamatarong sang Dios kag hatagan sila sang kabuhi.

¹⁹ Tungod sang isa ka tawo nga wala nagtuman sa Dios madamo ang nanging makasasala. Subong man, tungod sang pagtuman sang isa ka tawo madamo ang pakamatarungan *sang Dios*.

²⁰ Ginhatag sang Dios ang Kasuguan para makita sang mga tawo nga madamo ang ila paglapas, kag nagadugang pa gani kon may Kasuguan. Pero bisan nagdugang ang sala, nagdugang pa gid ang grasya sang Dios.

²¹ Gani subong nga ang sala naggahom sa tanan nga tawo kag nagresulta sang kamatayon, ang grasya *sang Dios* naggahom kag nagaresulta sang kabuhi nga wala sing katapusan. Kay tungod sa ginhimo ni Jesu-Cristo nga aton Ginoo ginpakamatarong na kita *sang Dios*.

6

Karon Bag-o na ang Aton Kabuhi

¹ Karon ano ang aton masiling? Magpadayon bala kita sa pagpakasala para magdugang pa gid ang grasya sang Dios sa aton?

² Indi gid! Indi mahimo nga magpadayon kita sa pagpakasala kay napatay na kita sa sala.*

³ Nakahibalo kamo nga sang pagbautiso sa aton sa *pagpakig-isa* kay Jesu-Cristo nagakahulugan nga kaupod man kita sa iya kamatayon.

⁴ Gani ang pagbautiso sa aton nagapakilala nga sang napatay si Cristo, kita napatay man kag ginlubong upod sa iya, para subong nga si Cristo ginbanhaw sang makagagahom nga Amay, kita magakabuhi man sang bag-o nga kabuhi.

* **5:18** ang tanan: buot silingon, ang tanan nga nagatuo ukon nagabaton sang iya grasya. * **6:2** napatay na kita sa sala: buot silingon, ang sala wala na labot ukon gahom sa aton

⁵ Kag kon nakipag-isa kita kay Cristo sa iya kamatayon, sigurado gid nga makaangkon kita sang bag-o nga kabuhi[†] pareho sang natabo sa iya sang siya ginbanhaw.

⁶ Nahibaluan ta nga ang aton daan nga pagkatawo nga makasasala ginlansang na sa krus kaupod ni Cristo para ang lawas nga ginagamhan sang sala indi na magkontrolar sa aton. Amo ina nga indi kita dapat ulipunon sang sala.

⁷ Kay kon ang tawo patay na, hilway na siya sa gahom sang sala.

⁸ Kag kon kita napatay upod kay Cristo, nagatuo kita nga mabuhi man kita upod sa iya.

⁹ Kay nakahibalo kita nga tungod si Cristo nabanhaw, indi na mahimo nga mapatay siya liwat. Wala na sing gahom ang kamatayon sa iya.

¹⁰ Napatay siya sang makaisa gid lang para sa sala, kag indi na gid ini maliwat. Buhi siya subong kag ang iya kabuhi para sa Dios.

¹¹ Gani tungod nga kamo ara na kay Cristo Jesus, kabiga ninyo nga ang inyo kaugalingon patay na sa sala,[‡] kag karon nagakabuhi na kamo para sa Dios.

¹² Indi na ninyo pagtuguti nga maggahom ang sala sa inyo lawas nga may kamatayon para indi na kamo magtuman sang iya kailigbon.

¹³ Indi ninyo paggamita ang bisan ano nga parte sang inyo lawas sa paghimo sang sala bilang instrumento sang kalainan. Kundi itugyan ninyo ang inyo bilog nga lawas sa Dios bilang instrumento sang pagkamatarong. Himua ninyo ini bilang mga tawo nga gintubos halin sa kamatayon kag ginhatagan sang *bag-o nga kabuhi*.

¹⁴ Gani ang sala indi dapat maggahom sa inyo, kay wala na kamo sa idalom sang Kasuguan, kundi ara na sa idalom sang grasya sang *Dios*.

Ang mga Nagahimo sang Matarong

¹⁵ Karon, tungod nga kita wala na sa idalom sang Kasuguan kundi sa idalom na sang grasya sang *Dios*, magpakasala pa bala kita? Indi gid!

¹⁶ Indi bala mga ulipon kita sang bisan ano nga aton ginatuman? Gani kon nagahimo kita sang sala, mga ulipon kita sang sala kag ang resulta sini kamatayon. Pero kon nagatuman kita sa Dios, mga ulipon kita sang Dios kag ang resulta sini amo nga pakamatarungan niya kita.

[†] 6:5 *makaangkon kita sang bag-o nga kabuhi*: ukon, banhawon kita [‡] 6:11 *patay na sa sala*: buot silingon, ang sala wala na labot ukon gahom sa aton

17 Sang una mga ulipon kamo sang sala. Pero salamat sa Dios tungod subong tinagipusuon na ang inyo pagtuman sa mga kamatuoran nga gintudlo sa inyo.

18 Ginhilway na kamo sang Dios sa gahom sang sala, kag subong ulipon na kamo sang matarong nga pagkabuhi.

19 Ginagamit ko bilang halimbawa ang parte sa pagkaulipon para madali ninyo maintiendihan ang akon buot silingon. Sang una ginpaulipon ninyo ang inyo kaugalingon sa sala paagi sa paggamit ninyo sang inyo lawas sa paghimo sang malaw-ay nga mga butang kag kalautan. Kag ang resulta sini nangin malain kamo. Pero karon, itugyan ninyo ang inyo kaugalingon bilang mga ulipon sang matarong nga pagkabuhi. Kag ang resulta sini mangin diosnon kamo.

20 Sang mga ulipon pa kamo sang sala, ang matarong nga pagkabuhi wala sa inyo.

21 Ti ano nga kaayuhan ang inyo nakuha sa inyo pagkabuhi sang una nga subong ginakahuya na ninyo? Ang resulta sadto amo ang kamatayon.

22 Pero karon ginhilway na kamo sa sala kag mga ulipon na kamo sang Dios. Kag ang inyo nakuha amo ang diosnon nga pagkabuhi. Ang resulta sini amo ang kabuhi nga wala sing katapusan.

23 Kay ang bayad sa sala amo ang kamatayon, pero ang kabuhi nga wala sing katapusan amo ang regalo sang Dios sa mga ara kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

7

Wala na Kita sa Idalom sang Kasuguan

1 Mga kauturan, nakahibalo kamo parte sa kasuguan. Gani nasiguro ko nga maintiendihan ninyo ang akon ipaathag sa inyo nga kon ang tawo patay na, ang kasuguan wala na sing gahom sa iya.

2 Pareho bala sang babayi nga may bana. Suno sa kasuguan, ang babayi nahigot sa iya bana samtang buhi pa ang iya bana. Pero kon ang iya bana patay na, hilway na siya sa kasuguan nga nagahigot sa iya sa iya bana.

3 Gani kon magpamana siya sa iban nga lalaki samtang buhi pa ang iya bana, nagapanginlalaki siya. Pero kon ang iya bana patay na kag magpamana siya sa iban, wala siya nagalapas sa kasuguan, kag wala man siya nagapanginlalaki.

4 Gani, mga kauturan, pareho man sina ang natabo sa inyo. *Wala na labot sa inyo ang Kasuguan*, kay napatay na kamo paagi sa kamatayon ni Cristo. Iya na kamo ni Cristo nga

nabanhaw, para magkabuhi kita sing mapuslanon sa pag-alagad sa Dios.

⁵ Sang ara pa kita sa aton daan nga pagkatawo, ang malain nga mga kailigbon amo ang nagagahom sa aton, kag nagdugang pa gani tungod sa Kasuguan. Kag tungod nga gin-himo ta ato nga mga butang, ang aton silot amo ang kamatayon.

⁶ Pero karon, tungod sa aton pagpakig-isa sa kamatayon ni Cristo, hilway na kita sa Kasuguan nga nag-ulipon sa aton. Ang aton pag-alagad sa Dios karon suno na sa bag-o nga kabuhi nga resulta sang aton pagsunod sa Espiritu *Santo* kag indi sa daan nga pagkabuhi nga resulta sang aton pagsunod sa Kasuguan.

Ang Kasuguan kag ang Sala

⁷ Karon basi kon may magsiling nga kon amo sina, malain gali ang Kasuguan. Wala ako nagasiling nga malain. Kay kon wala ang Kasuguan wala ako nakahibalo kon ano ang sala. Halimbawa, kon wala nagsiling ang Kasuguan, “Indi ka magkahisa,”* wala ako nakahibalo nga malain ang pagkahisa.

⁸ Pero tungod sa sala nga ara na nga daan sa akon, pagkahibalo ko nga malain gali ang pagkahisa, nagdugang pa gid ang akon kahisa. Gani kon wala sing Kasuguan, wala kita nakahibalo kon ano ang ginatawag nga sala.

⁹ Sang una nagkabuhi ako nga wala sing Kasuguan. Pero pagkahibalo ko sang Kasuguan, nakita ko nga ako gali makasasala, kag didto ko nahibaluan nga ako gali ginsentsyahan na sang kamatayon.

¹⁰ Gani ang Kasuguan nga ang katuyuan maghatag sang kabuhi amo ang nagdala sa akon sang kamatayon.

¹¹ Kay ang Kasuguan amo ang gin-gamit sang sala nga ara sa akon para mapatalang ako, kag ang resulta, nasentsyahan ako sang kamatayon tungod *nga indi ko masunod ang Kasuguan*.

¹² Ang Kasuguan balaan, kag ang tanan nga sugo sini balaan, matarong, kag maayo.

¹³ Nagakahulugan bala nga ang maayo nagdala sa akon sang kamatayon? Indi! Ginsentsyahan ako tungod sa akon sala. Kag diri nakita ta nga malain gid ang sala, kay gin-gamit niya ang Kasuguan nga maayo para masilutan ako sang kamatayon. Gani paagi sa Kasuguan nakita ta kon daw ano kalaot ang sala.

Ang Maayo nga mga Butang nga Gusto Himuon sang Tawo Indi niya Mahimo

* 7:7 Exo. 20:17; Deu. 5:21

14 Nahibaluan ta nga ang Kasuguan naghaling sa Espiritu sang Dios. Pero ako tawhanon kag ulipon sang sala.

15 Indi ko maintiendihan ang akon ginahimo. Kay ang maayo nga mga butang nga gusto ko nga himuon indi ko mahimo, pero ang mga butang nga indi ko gusto himuon amo ang akon ginahimo.

16 Kag kon wala ako naluyag sa akon ginahimo nga malain, nagakahulugan nga nagasugot ako nga husto ang ginasing sang Kasuguan.

17 Gani indi ako ang nagahimo sang malain kundi ang sala nga ari sa akon.

18 Kay nahibaluan ko nga diri sa akon, sa akon tawhanon nga kinaugali, wala gid sing maayo, tungod kay bisan gusto ko nga maghimo sang maayo indi ako makahimo.

19 Gani, ang maayo nga gusto ko nga himuon indi ko mahimo, pero ang malain nga indi ko gusto nga himuon amo ang akon ginahimo.

20 Karon, kon ginahimo ko ang indi ko gusto nga himuon, ini nagakahulugan nga indi ako ang nagahimo sini kundi ang sala nga ari sa akon.

21 Gani nasapwan ko nga kon gusto ko maghimo sang maayo ginabalabagan ako sang akon malain nga kinaugali.

22 Ang akon kaugalingon nalipay gid sa Kasuguan sang Dios,

23 pero may lain nga gahom[†] nga nagapanghikot sa akon nga pagkatawo, nga nagabalabag sa akon sa pagsunod sa Kasuguan nga akon nahibaluan. Tungod sini nangin ulipon ako sang gahom sang sala nga ara sa akon pagkatawo.

24 Makaluluoy gid ako! Sin-o bala ang makahilway sa akon sa sining makasala nga pagkatawo nga nagadala sa akon sa kamatayon?

25 Wala sing iban kundi ang Dios paagi kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo! Salamat sa Dios!

Amo ini ang akon kahimtangan: ang akon hunahuna nagapaulipon sa Kasuguan sang Dios, pero ang akon tawhanon nga kinaugali nagapaulipon sa gahom sang sala.

8

Ang Kabuhi sa Espiritu Santo

1 Karon, ang mga ara kay Cristo Jesus indi na paghukman nga silutan.

2 Kay sa tapos nga kita nangin ara na kay Cristo Jesus ginagamhan na kita sang Espiritu Santo nga nagahatag sang

[†] 7:23 gahom: sa literal, kasuguan

kabuhi. Gani hilway na kita sa sala kag kamatayon nga nagagahom sa aton.

³ Ang Kasuguan indi makakuha sang gahom sang sala sa aton kabuhi, tungod kay maluya ang aton tawhanon nga kinaugali. Ang Dios amo ang nagkuha sang gahom sang sala sa kabuhi sang tawo. Ginpadala niya ang iya Anak diri sa kalibutan nga mangin tawo pareho sa aton nga mga makasasala, para mangin halad para sa aton mga sala. Kag sa iya pagkatawo, ginlaglag sang Dios ang gahom sang sala.

⁴ Ginhimo niya ini para ang ginapatuman sang Kasuguan matuman sa aton nga wala na nagakabuhi suno sa luyag sang aton tawhanon nga kinaugali kundi suno sa luyag sang *Espiritu Santo*.

⁵ Ang mga tawo nga nagakabuhi suno sa ila tawhanon nga kinaugali wala sing iban nga ginahunahuna kundi kon ano ang naluyagan sang ila tawhanon nga kinaugali, pero ang mga tawo nga nagakabuhi suno sa pagtuytoy sang *Espiritu Santo* wala sing iban nga ginahunahuna kundi kon ano ang naluyagan sang *Espiritu Santo*.

⁶ Kon ang hunahuna sang tawo ara lang permi sa iya tawhanon nga kinaugali, ang resulta amo ang kamatayon. Pero kon ang mga butang nga luyag sang *Espiritu Santo* amo ang iya permi ginahunahuna, makabaton siya sang kabuhi kag kalinong.

⁷ Kaaway sang Dios ang tawo nga ang iya hunahuna ara lang permi sa iya tawhanon nga kinaugali, kay wala siya nagatuman sa Kasuguan sang Dios, kag ang matuod indi siya makatuman sini.

⁸ Ang mga tawo nga nagasunod sang ila tawhanon nga kinaugali indi gid makapalipay sa Dios.

⁹ Pero kamo wala na sa paggahom sang inyo tawhanon nga kinaugali. Kay kon ang *Espiritu* sang Dios nagapuyo sa inyo, ginagamhan na kamo sang *Espiritu*. Ang tawo nga wala sa iya ang *Espiritu* ni Cristo indi iya ni Cristo.

¹⁰ Pero tungod nga si Cristo ara sa inyo, bisan mapatay ang inyo lawas tungod sa sala, mabuhi gihapon ang inyo *espiritu* tungod kay ginpakamatarong kamo sang Dios.

¹¹ Karon, tungod nga ang *Espiritu* sang Dios nga nagbanhaw kay Jesus nagakabuhi sa inyo, siya nga nagbanhaw kay Cristo amo man ang magahatag sang kabuhi sa inyo mga lawas nga may kamatayon. Kag himuon niya ini paagi sa iya *Espiritu* nga nagapuyo sa inyo.

¹² Gani mga kauturan, may obligasyon kita sa *pagsunod sa gusto sang Dios* indi sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali.

13 Kay kon magkabuhi kamo suno sa inyo tawhanon nga kinaugali, mapatay kamo. Pero kon paagi sa Espiritu Santo isikway ninyo ang malain nga mga buhat sang inyo lawas, magakabuhi kamo.

Ang mga Anak sang Dios

14 Ang mga ginatuytuyan sang Espiritu sang Dios amo ang matuod nga mga anak sang Dios.

15 Kay ang Espiritu nga inyo nabaton wala naghimo sa inyo nga mga ulipon, nga nagakahadlok pareho sang inyo nabatyagan sang una, kundi naghimo siya sa inyo nga mga anak sang Dios. Karon, paagi sa Espiritu Santo makatawag na kita sa Dios nga, “Amay.”*

16 Ang Espiritu Santo upod sa aton espiritu amo ang naga-pamatuod nga kita mga anak sang Dios.

17 Kag tungod nga kita mga anak *na sang Dios*, mga manunubli kita sang mga butang nga ginatigana sang Dios para sa aton. Mga manunubli kita kaupod ni Cristo. Kay kon nagaantos kita subong pareho kay Cristo sang una, magaabot ang adlaw nga padunggan man kita kaupod niya.

Ang Maayo gid nga Kahimtangan sa Palaabuton

18 Kon sa akon lang, ang mga pag-antos subong indi makatupong sa maayo gid nga kahimtangan nga mangin aton sa palaabuton.

19 Kay ang tanan nga tinuga sang Dios nagahulat nga naga-handom gid sang tion nga ipahayag na sang Dios ang iya mga anak.

20 Kay ang tanan nga tinuga sang Dios wala makaabot sa katuyuan nga para sa ila. Natabo ini indi suno sa ila luyag kundi tungod nga amo ini ang kabubut-on sang Dios. Pero may paglaom pa,

21 kay magaabot ang adlaw nga ang mga tinuga sang Dios indi na madunot, kundi mangin kaupod sa mga anak sang Dios nga mahilway, nga mabutang sa maayo gid nga kahimtangan.

22 Nahibaluan ta nga hasta subong ang tanan nga tinuga sang Dios nagaugayong sa kasakit pareho sang pagpasakit sang manugbata.

23 Pero indi lang sila, kundi kita man nga nakabaton sang Espiritu Santo, nga amo ang una nga regalo sang Dios, nagaugayong man sa kasakit samtang nagapaabot kita sa adlaw nga bag-uhon sang Dios ang aton mga lawas kag himuon niya kita nga iya mga anak.

* **8:15** Sa literal makita ang Hebreo nga pulong “abba” kag ang Griego nga pulong “pater,” nga pareho nga nagakahulugan nga “tatay” ukon “amay.”

²⁴ Naluwas na kita kag nagapaabot na lang nga makompleto ini nga kaluwasan. Ang paglaom indi matawag nga paglaom kon ara na ang ginalauman. Kay sin-o bala ang magalaom kon ara na?

²⁵ Pero kon nagalaom kita sang mga butang nga wala pa sa aton, nagahulat kita nga may pagbatas.

²⁶ Kag tungod nga maluya kita, ang Espiritu *Santo* nagabulig sa aton. Indi kita makahibalo kon ano gid ang dapat nga pangamuyun, amo gani nga ang Espiritu *Santo* nagapangabay sa Dios para sa aton sa mga pag-ugayong nga indi mamitlang.

²⁷ Kag tungod nga nakahibalo ang Dios kon ano ang sa tagipusuon sang tawo, nakahibalo man siya sang hunahuna sang Espiritu *Santo*. Kay ang Espiritu *Santo* nagapangabay sa Dios para sa iya mga katawhan, kag suno sa kabubut-on sang Dios.

²⁸ Nakahibalo kita nga ang tanan nga nagakalatabo ginahimo sang Dios para sa kaayuhan sang mga nagahigugma sa iya, nga iya mga ginpili suno sa iya katuyuan.

²⁹ Kay halin pa sang una, nahibaluan na sang Dios kon sin-o ang iya mangin mga anak. Kag ginplano na niya nga daan nga mangin kaanggid sila sa iya Anak *nga si Jesus*, para siya ang mangin kamagulangan sa madamo nga kauturan.

³⁰ Gani ang mga tawo nga iya ginpili na nga daan gintawag niya *nga mangin iya mga anak*; kag ang mga tawo nga iya gintawag, iya man ginpakamatarong; kag ang iya ginpakamatarong, iya man ginpadunggan.

Ang Gugma sang Dios

³¹ Karon, kon hunahunaon ta ini nga mga butang, makasiling kita nga ang Dios nagaapin gid sa aton, kag wala sing may makahalit sa aton.

³² Wala niya ginlikaw ang iya Anak, kundi ginhalad niya para sa aton tanan. Kon ginhatag niya ang iya Anak, ihatag man niya sa aton ang tanan nga butang.

³³ Wala sing may makasiling nga kita nga mga pinili sang Dios nga makasasala, kay ang Dios mismo ang nagasiling nga kita ginpakamatarong na.

³⁴ Wala na sing may makasiling nga dapat kita silutan, kay si Cristo Jesus mismo ang *ginsilutan kag* napatay para sa aton, kag indi lang ina kundi ginbanhaw siya, kag karon didto siya sa tuo sang Dios nga nagapangabay sa Dios para sa aton.

³⁵ Wala sing may makapahamulag sa aton sa gugma ni Cristo. Bisan mag-agi kita sa mga pag-antos, kalisod, paghingabot, kagutom, kaimulon,[†] katalagman, kag bisan pa

[†] 8:35 *kaimulon*: sa literal, *kahublasan*

sa kamatayon, nasiguro ta nga ginahigugma kita gihapon ni Cristo.

³⁶ Nagasiling ang Kasulatan,

“Tungod sa amon pagtuo sa imo,

ara kami permi sa katalagman sang kamatayon.

Pareho kami sa mga karnero nga ilihawon.”[‡]

³⁷ Pero bisan amo ini ang aton kahimtangan, masarangan ta gid nga atubangon ini paagi sa bulig ni Cristo nga nahigugma sa aton.

³⁸⁻³⁹ Kay nasiguro ko gid nga wala sing may makapahamulag sa aton sa gugma sang Dios nga iya ginpakita paagi kay Cristo Jesus nga aton Ginoo. Bisan pa ang kabuhi diri ukon ang kamatayon, ang mga anghel ukon ang mga demonyo, ang nagakalatabo subong ukon ang magakalatabo sa palaabuton, ang mga may gahom, ang mga ara sa ibabaw ukon sa idalom sang kalibutan, ukon bisan ano pa nga mga butang nga gintuga sang Dios indi makapahamulag sa aton sa iya gugma.

9

Ang Dios kag ang mga Taga-Israel

¹ Karon may isugid pa ako sa inyo, kag ini matuod, kay ara ako kay Cristo kag wala ako nagabutig. Ang akon konsensya nga ginagamhan sang Espiritu *Santo* nagapamatuod man nga matuod ang akon igasugid,

² nga dako gid ang akon kasubo kag kasakit sa akon tagipusuon

³ tungod sa akon mga kasimanwa kag kadugo. Kon mahimo lang kuntani gusto ko nga ako ang sumpakon sang Dios kag ipahamulag kay Cristo para lang nga mahilway sila sa silot.

⁴ Madamo sila sang bintaha bilang mga Israelinhon. Ginkabig sila sang Dios bilang iya mga anak; ginpakitaan sila sang Dios sang iya masilaw nga presensya; naghimo ang Dios sang mga kasugtanan sa ila; ginhatag sa ila ang Kasuguan; gintudluan sila sang husto nga pagsimba sa iya; madamo ang iya mga ginpromisa sa ila;

⁵ mga kaliwat sila sang mga tawo nga ginpili sang Dios sang una; kag sa ila lahi naghaling si Cristo sang siya nagpakatawo, ang Dios nga makagagahom sa tanan kag dalayawon hasta san-o! Amen.

⁶ Pero *bisan wala nila napusli ini nga mga pribilehiyo*, wala ini nagakahulugan nga wala pagtumana sang Dios ang iya promisa, kay indi ang tanan nga kaliwat ni Israel pinili sang Dios.

[‡] 8:36 Sal. 44:22

⁷ Indi ang tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga iya kaliwat. Kay *nagsiling ang Dios kay Abraham*, “Sa kay Isaac magahalin ang imo mga kaliwat *nga akon ginpromisa*.”*

⁸ Ini nagakahulugan nga indi ang tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga mga anak sang Dios, kundi ang ginbata lang suno sa ginpromisa kay Abraham ang kilalahon nga mga anak sang Dios.

⁹ Kay amo ini ang promisa sang Dios kay Abraham: “Mabalik ako diri sa sunod nga tuig[†] kag si Sara may anak na nga lalaki.”‡

¹⁰ Kag paagi sa duha ka anak ni Rebeka kag sang aton katigulangan nga si Isaac, ginpakita man sang Dios nga indi tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga iya mga anak.

¹¹⁻¹² Sa wala pa magbata si Rebeka sang kapid, nagsiling ang Dios sa iya, “Ang magulang magaalagad sa manghod.”§ Ginhambal niya ini sang wala pa sila makahimo sing maayo ukon malain. Kay gusto niya itudlo nga kon magpili siya sang tawo wala siya nagabasi sa mga binuhatan kundi suno sa iya kabubut-on.

¹³ Nagasiling ang *Dios sa Kasulatan*, “Ginhigugma ko si Jacob, pero si Esau ya wala.”*

¹⁴ Karon, ano ang aton masiling? Nga indi matarong ang Dios? Indi ina husto!

¹⁵ Kay nagsiling ang Dios kay Moises, “Kaluoyan ko ang gusto ko nga kaluoyan.”†

¹⁶ Gani ang kaayo sang Dios wala nabasi sa gusto ukon sa ginahimo sang tawo, kundi tungod gid lang sa kaluoy sang Dios.

¹⁷ Kay sa Kasulatan nagsiling ang Dios sa hari sang Egypt,‡ “Ginhimo ko ikaw nga hari para sa sini nga katuyuan: agod paagi sa akon himuon kontra sa imo, mapakita ko ang akon gahom, kag para mangin bantog ang akon ngalan sa bilog nga kalibutan.”§

¹⁸ Gani ginakaluoyan sang Dios ang gusto niya kaluoyan, kag ginapatig-a niya ang ulo sang mga tawo nga gusto niya patig-ahon.

Ang Kaakig kag Kaluoy sang Dios

¹⁹ Karon, basi kon may magsiling sa akon, “Ngaa bala basulon pa sang Dios ang tawo *tungod sang iya pagpakasala*? Kag sin-o bala ang makapamatok sa kabubut-on sang Dios?”

* **9:7** Gen. 21:12 † **9:9** sa sunod nga tuig: ukon, sa natalana nga tion ‡ **9:9** Gen. 18:10, 14 § **9:11-12** Gen. 25:23 * **9:13** Mal. 1:2-3 † **9:15** Exo. 33:19 ‡ **9:17** hari sang Egypt: sa Hebreo, Faraon § **9:17** Exo. 9:16

²⁰ Pero sin-o gid bala ikaw nga magsabat sa Dios? “Makasil-ing bala ang hinimo nga butang sa naghimo sa iya, ‘Ngaa ginhiro mo ako nga pareho sini?’”*

²¹ Pareho bala sa manughimo sang kolon, pagusto siya kon ano ang iya himuon sa lunang nga iya ginauyatan. Kon gusto niya, sarang niya mahimo ang duha ka klase sang kolon paagi sa sadto nga lunang: ang isa para sa espesyal nga mga okasyon kag ang isa para sa ordinaryo lang.

²² Karon, gusto sang Dios nga ipakita ang iya gahom kag ang iya kaakig sa mga tawo nga dapat na silutan. Pero pagusto siya kon agwantahon niya anay ini nga mga tawo nga iya pagalaglagon.

²³ Ginahimo niya ini para mapakita niya ang iya dako nga kaayo sa mga tawo nga iya ginakaluoyan, nga iya na nga daan ginpreparar para padunggan.

²⁴ Kag kita amo ang mga tawo nga iya gintawag, indi lang halin sa mga Judio kundi halin man sa mga indi Judio.

²⁵ Amo ini ang ginsiling sang Dios sa libro ni Hoseas,
“Ang mga tawo nga indi akon,
tawgon ko nga ‘akon katawhan.’

Kag sila nga wala ko ginahigugma sadto anay,
higugmaon ko.”†

²⁶ kag,

“Sa karon ginatawag sila nga, ‘Indi akon katawhan,’
pero sa ulihi pagatawgon sila nga, ‘Mga anak sang buhi
nga Dios.’”‡

²⁷ Amo man ini ang ginsiling ni Isaias parte sa mga Israelin-hon: “Bisan daw pareho sa balas sa baybayon ang kadamuon sang mga kaliwat ni Israel, diutay lang sa ila ang maluwas.

²⁸ Kay sa labing madali pagasilutan sang Ginoo sing maid-id ang *mga tawo* sa kalibutan.”§

²⁹ Nagsiling man si Isaias,

“Kon ang Ginoo nga Makagagahom
wala sing may ginbilin sa aton lahi,
pareho na kuntani

kita sa Sodom kag Gomora.”*

Ang Israel kag ang Maayong Balita

³⁰ Ang akon buot silingon amo ini: ang mga indi Judio nga wala nagtinguha nga pakamatarungon amo ang ginpakamatarong sang *Dios* tungod nga nagtuo sila.

* 9:20 Isa. 29:16; 45:9 † 9:25 Hos. 2:23 ‡ 9:26 Hos. 1:10 § 9:28 Isa. 10:22-23

* 9:29 Isa. 1:9

³¹ Pero ang mga Israelinhon nga nagtinguha sa pagtuman sang Kasuguan para pakamatarungon sila sang Dios wala nakadangat sini.

³² Ngaa man? Kay sa baylo nga magtuo sila *kay Jesu-Cristo*, nagsalig sila sa ila mga binuhatan. Nasandad sila sa “bato nga kasandaran.”

³³ Pareho sa ginasiling *sang Dios* sa Kasulatan,
 “Pamati! Mabutang ako sa Zion sang bato nga nagapasandad sa mga tawo
 kag nagapadasma sa ila.
 Pero ang mga tawo nga nagatuo sa iya indi gid mahuy-an.”†

10

¹ Mga kauturan, dako gid ang akon handom nga ang akon mga kapareho nga mga Judio maluwas, kag ini ginapangamuyo ko sa Dios.

² Makapamatuod ako nga mapisan sila sa pag-alagad sa Dios, pero indi suno sa kamatuoran.

³ Kay wala sila kahibalo sang paagi sang Dios kon paano niya ginapakamatarong ang tawo. Ang ila ginahimo, nagatinguha sila sa ila kaugalingon nga paagi kag wala nila ginasunod ang paagi sang Dios.

⁴ *Wala sila makaintiendi nga* ang Kasuguan hasta lang kay Cristo, kay paagi sa ginhimo ni Cristo, ang tagsa-tagsa nga nagatuo sa iya amo lang ang ginapakamatarong.

Ang Kaluwasan Para sa Tanan

⁵ Amo ini ang ginsulat ni Moises parte sa pagpakamatarong paagi sa pagtuman sang Kasuguan: “Ang tawo nga nagatuman sang Kasuguan makaangkon sang kabuhi.”*

⁶ Pero amo ini ang ginasiling sa Kasulatan parte sa pagpakamatarong paagi sa pagtuo: “Indi ka magsiling sa imo kaugalingon, ‘Sin-o bala ang mapa-langit?’”† (kon sayuron, sa pagdala kay Cristo paidalom).

⁷ “Indi ka man magsiling, ‘Sin-o ang magpanaog sa kadadalman sang duta?’”‡ (kon sayuron, sa pagdala kay Cristo paibabaw halin sa mga patay).

⁸ Kundi nagasiling man ang Kasulatan,
 “Ara ina nga mga pulong sa inyo, sa inyo mismo baba kag tagipusuon.”§
 Kag ini nga pulong amo ang parte sa pagtuo nga amon ginawali:

† 9:33 Isa. 8:14; 28:16 * 10:5 Lev. 18:5 † 10:6 Deu. 30:12 ‡ 10:7 Deu. 30:13

§ 10:8 Deu. 30:14

⁹ nga kon isugid mo nga si Jesus amo ang Ginoo kag nagatuo ka sa imo tagipusuon nga ginbanhaw siya sang Dios halin sa kamatayon, maluwas ka.

¹⁰ Kay ang tawo ginapakamatarong *sang Dios* kon nagatuo siya sing hugot sa iya tagipusuon. Kag kon magsugid siya *nga nagatuo siya*, maluwas siya.

¹¹ Kay nagasiling ang Kasulatan, “Ang nagatuo sa iya indi gid mahuy-an.”*

¹² Kag ini nga promisa para sa tanan, Judio man ukon indi Judio, tungod nga ang Ginoo, Ginoo sang tanan, kag nagahatag siya sing bugana nga pagpakamaayo sa tanan nga nagadangop sa iya.

¹³ Kay *nagasiling ang Kasulatan*, “Ang bisan sin-o nga magadangop sa Ginoo maluwas.”†

¹⁴ Pero paano ang pagdangop nila sa iya kon wala sila magtuo? Kag paano sila makatuo sa iya kon wala sila makabati parte sa iya? Kag paano sila makabati kon wala sing may magsugid sa ila?

¹⁵ Kag paano makasugid ang mga mensahero kon wala sila ginsugo? Suno sa Kasulatan, “Daw ano kanami kon makita mo ang mga mensahero nga nagasugid sang maayong balita.”‡

¹⁶ Pero indi ang tanan nagbaton sang Maayong Balita. Pareho sang ginsiling ni Isaias, “Ginoo, sin-o bala ang nagpati sa amon mensahi?”§

¹⁷ Karon makasiling kita nga ang tawo magatuo lang kay Cristo kon makabati siya sang mensahi parte sa iya. Kag ining mensahi mabatian lang kon may ara nga magtudlo sini.

¹⁸ Karon, nakabati bala ang mga Israelinhon sang sini nga mensahi? Indi mahimo nga wala sila nakabati. Kay *nagasiling ang Kasulatan*,

“Ang ila mensahi nagalambot sa bilog nga kalibutan; nagalapnag ini sa bisan diin nga lugar.”*

¹⁹ Ti ano, wala bala nakaintiendi ang mga Israelinhon? *Indi mahimo nga wala sila nakaintiendi*. Kay una, nagsiling *ang Dios paagi kay Moises*,

“Paimunon ko kamo sa iban nga nasyon.

Paakigon ko kamo *paagi sa pagpakamaayo* sa buang-buang nga nasyon.”†

²⁰ Dayon *naghambal man ang Dios paagi kay Isaias* nga maisog nga nagsiling,

“Nakita ako sang mga tawo nga wala nagapangita sa akon.

* **10:11** Isa. 28:16 † **10:13** Jol. 2:32 ‡ **10:15** Isa. 52:7 § **10:16** Isa. 53:1

* **10:18** Sal. 19:4 † **10:19** Deu. 32:21

Nagpakilala ako sa ila bisan wala sila nagapamangkot parte sa akon.”[‡]

²¹ Pero parte sa mga Israelinhon nagsiling siya, “Sige ang akon paabot nga magbalik sa akon ang katawhan nga mga matig-a sing ulo kag mga malalison.”[§]

11

Ang Kaluoy sang Dios sa mga Judio

¹ Ti ano, ginsikway na bala sang Dios ang iya katawhan? Wala gid. Kay ako mismo isa ka Israelinhon, kaliwat ni Abraham, kag sakop sang tribo ni Benjamin.

² Wala ginsikway sang Dios ang iya katawhan nga ginpili na niya sang una pa. Nadumduman bala ninyo ang ginasiling sang Kasulatan parte kay Elias? Indi bala nagreklamo siya sa Dios parte sa Israel?

³ *Siling niya*, “Gino, ginpamatay nila ang imo mga propeta, kag gin-guba nila ang imo mga halaran. Ako na lang isa ang nabilin nga buhi kag ginatinguhaan man nila ako nga patyon.”^{*}

⁴ Pero ano bala ang sabat sang Gino sa iya? “May ginbiling ako nga 7,000 ka Israelinhon nga wala nagluhod sa *imahen ni Baal*.”[†]

⁵ Amo man ini subong sa aton panahon. May nabilin pa nga mga Israelinhon nga nagatuo sa Dios, kay ginpili niya sila tungod sa iya grasya.

⁶ Ang pagpili sa ila indi tungod sa ila binuhatan kundi suno sa grasya sang Dios; kay kon ginabasi sa binuhatan, indi na ina matawag nga grasya.

⁷ Karon, makasiling kita nga ang mga Israelinhon wala nakabaton sang ila ginahandom nga *mangin matarong*. Ang ginpili lang sang Dios amo ang nakabaton sang ila ginahandom, pero ang iban ginpatig-a *ang ila ulo*.

⁸ Amo ini ang ginsiling sang Kasulatan, “Daw sa ginpatulog sila sang Dios sing mahamuok, kag hasta subong indi nila maintiendihan ang ila nakita kag nabatian.”[‡]

⁹ Nagsiling man si David,

“Kabay pa nga ang ila mga punsyon[§] magadala sa ila sang kalaglagan, kasandaran, kag silot.

¹⁰ Kabay pa nga mabulagan sila. Kag kabay pa nga magbuluktot sila permi.”^{*}

[‡] 10:20 Isa. 65:1 § 10:21 Isa. 65:2 * 11:3 1 Har. 19:10, 14 † 11:4 1 Har. 19:18

[‡] 11:8 Deu. 29:4; Isa. 29:10 § 11:9 *ila mga punsyon*: siguro ang buot silingon, ang mga punsyon sa ila nga paghalad sa templo ukon mga piesta. Sa literal, lamisa.

* 11:10 Sal. 69:22-23

¹¹ Nasandad ang mga Judio *kay wala sila nagtuo kay Cristo*. Ti, ano karon? Nagakahulugan bala nga padayon na gid ang ila pagkahulog? Indi! Kundi tungod sa ila paglapas, nahatagan sing kahigayunan ang mga indi Judio nga maluwas. Kag sa sini mahisa ang mga Judio.

¹² Karon, kon ang paglapas kag ang kakulangan sang mga Judio nagdala sang madamo nga pagpakamaayo sa mga indi Judio, daw ano pa gid nga mga pagpakamaayo ang mangin resulta kon makompleto ang mga Judio *nga dapat magtuo sa iya*.

Ang Kaluwasan sang mga Indi Judio

¹³ Karon, nagahambal ako sa inyo nga mga indi Judio. Gin-himo ako sang Dios nga apostol para sa inyo. Kag ginakabig ko nga importante ini nga buluhaton nga ginhatag sa akon,

¹⁴ *kay* basi kon paagi sini mapahisa ko sa inyo ang akon mga kapareho nga mga Judio, para ang iban sa ila maluwas.

¹⁵ *Kay* kon ang pagsikway sang Dios sa mga Judio nanging kabangdanan nga ang *iban nga mga tawo sa* kalibutan naka-palapit sa Dios, daw ano pa gid ang mangin resulta kon ang mga Judio batunon liwat sang Dios. Mangin pareho sila sa mga patay nga nabanhaw.

¹⁶ Kon ang parte sang tinapay nahalad sa Dios, ang bilog nga tinapay iya man sang Dios. Kag kon ang gamot sang kahoy iya sang Dios, ang mga sanga sang kahoy iya man sang Dios.[†]

¹⁷ Ang mga Judio pareho sang mga sanga sang kahoy nga olibo nga ginpang-utod. Kag kamo nga mga indi Judio pareho sang mga sanga sang talunon nga olibo nga ginsugpon sa ginpang-utdan nga mga sanga. Gani nakaambit kamo sang mga kaayuhan nga ginhatag sang Dios sa mga Judio.

¹⁸ Pero indi kamo maghunahuna nga mas maayo pa kamo sang sa mga sanga nga ginpang-utod. Dumduma ninyo nga *kamo ginsugpon lang*. Indi kamo ang nagabuhi sa gamot, kundi ang gamot amo ang nagabuhi sa inyo.

¹⁹ Basi kon may magsiling sa inyo, “Ngaa ginpang-utod sila kag kami ang ginsugpon kon indi kami mas maayo sang sa ila?”

²⁰ Ginpang-utod sila tungod nga wala sila nagtuo *kay Cristo* kag kamo ang ginsugpon tungod nga nagtuo kamo. Gani indi kamo magpabugal kundi magkahadlok.

²¹ Tungod *kay* kon ginapang-utod sang Dios ang natural nga mga sanga, mahapos ang pagpang-utod sa inyo.

[†] **11:16** Ang buot silingon ni Pablo sa bersikulo 16, kon si Abraham iya sang Dios, ang iya mga kaliwat iya man sang Dios.

²² Diri makita ang kaayo sang Dios kag ang iya pagkaestrikto. Estrikto siya sa mga tawo nga indi magtuo sa iya, pero maayo siya sa inyo, kon nagapabilin kamo sa iya kaayo. Pero kon indi, pang-utdon man niya kamo.

²³ Kag kon indi na magpatig-a ang mga Judio kundi magtuo man, isugpon niya liwat sila sa puno, kay sarang ina mahimo sang Dios.

²⁴ Kay kamo pareho sang mga sanga sang talunon nga olibo nga ginpang-utod kag ginpangsugpon sa natural nga olibo, bisan pa nga indi ini kinaandan nga paagi. Pero mas mahapos para sa Dios nga ibalik ang natural nga mga sanga sa iya ginhalinan nga puno.

Ang Kaluoy sang Dios para sa Tanan

²⁵ Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo ining tinago nga kamatuoran, para indi kamo magpabugal nga daw si sin-o gid kamo. Ang pagpatig-a sang mga Israelinhon hasta gid lang sa tion nga makompleto na ang mga indi Judio nga dapat magtuo sa iya.

²⁶ Pagkatapos sini maluwas ang bilog nga Israel, pareho sang ginasiling sang Kasulatan,

“Magahalin sa Zion ang Manluluwas;

kuhaon niya ang tanan nga kalautan sa mga kaliwat ni Jacob.

²⁷ Kag amo ini ang akon kasugtanan sa ila:

patawaron ko ang ila mga sala.”[‡]

²⁸ Tungod kay ginsikway sang mga Judio ang Maayong Balita, nanging kaaway sila sang Dios, para kamo nga mga indi Judio mahatagan sang kahigayunan nga maluwas. Pero tungod nga mga pinili sila sang Dios, ginahigugma niya sila. Kay ginpromisa niya ini sang una sa ila mga katigulangan nga palanggaon niya ang ila mga kaliwat.

²⁹ Kag wala nagabaylo ang Dios sang iya hunahuna parte sa mga tawo nga iya ginapili kag ginapakamaayo.

³⁰ Sang una kamo nga mga indi Judio wala nagtuman sa Dios. Pero karon, tungod nga ang mga Judio wala nagtuman sa iya, ginakaluoyan kamo sang Dios.

³¹ Kag amo man ang matabo sa ila, nga bisan subong wala sila nagatuman sa Dios, kaluoyan man niya sila tungod nga ginakaluoyan niya kamo.

³² Kay gintugutan sang Dios nga ang tanan nga tawo man-gin ulipon sang ila mga sala para ipakita niya sa tanan ang iya kaluoy.

Pagpasalamat sa mga Kaayo sang Dios

[‡] 11:27 Isa. 59:20-21; Jer. 31:33-34

³³ Makatilingala gid ang kaayo sang Dios! Indi ta matungkad ang iya kaalam kag ang iya nahibalan! Sin-o bala ang makaintiendi sang iya desisyon kag sang iya mga pamaagi?

³⁴ *Pareho sang ginasiling sa Kasulatan,*

“Sin-o bala ang nakahibalo sang hunahuna sang Ginoo?

Sin-o bala ang makatudlo sa iya kon ano ang iya dapat himuon?”§

³⁵ “Wala kita sing may ihatag sa iya para may bayaran siya sa aton.”*

³⁶ Kay ang tanan nga butang nagahalin sa Dios, kag gin-himo ini paagi sa iya kag para sa iya. Dayawon siya hasta san-o! Amen.

12

Ang Pagkabuhi Bilang Kristohanon

¹ Gani mga kauturan, tungod sa kaluoy sang Dios sa aton, nagapangabay ako sa inyo nga ihalad ninyo ang inyo kaugalingon bilang buhi nga halad sa Dios. Itugyan ninyo ang inyo kaugalingon sa pag-alagad sa iya suno sa iya luyag. Amo ini ang husto nga pagsimba sa Dios.

² Indi kamo magsunod sa mga pagginawi sang mga tawo sa sini nga panahon. Tuguti ninyo *ang Dios* nga bag-uhon niya ang inyo hunahuna, para mahibalan ninyo ang kabubut-on sang Dios—kon ano ang maayo, husto, kag kon ano gid ang iya nagustuhan.

³ Bilang apostol nga amo ang grasya sang Dios sa akon, ginahambalan ko kamo tanan nga indi kamo maghunahuna nga daw si sin-o gid kamo, kundi hunahunaon ninyo sing husto kon ano ang inyo mga abilidad suno sa pagtuo nga ginhatag sang Dios sa inyo.

⁴ Kay kon paano nga ang aton lawas may madamo nga parte, kag ang kada parte may iya nga buluhaton,

⁵ kita nga mga tumuluo amo man. Bisan matuod nga madamo kita, isa lang kita ka lawas sa aton pagpakig-isa kay Cristo, kag nagaalangot kita sa isa kag isa.

⁶ Kag tungod nga ang kada isa sa aton may iya nga abilidad nga nabaton suno sa grasya sang Dios, gamiton ta ining ginhatag niya. Kon may ginhatagan sing abilidad sa pagsugid sang mensahi sang Dios, gamiton niya ina suno sa iya pagtuo.

⁷ Kag kon may ginhatagan sing abilidad sa pagserbisyo, dapat magserbisyo siya; kon sa pagtudlo, dapat magpanudlo;

⁸ kon sa paglaygay, dapat magpanglaygay; kon sa paghatag sa mga imol, dapat maalwan nga manughatag; kon sa pagdumala, magdumala nga may kapisan; kag kon sa pagbulig sa mga nalisdan, magbulig nga may kalipay.

⁹ Kinahanglan sinsero gid ang aton paghigugma. Likawan ta ang malain, kag himuon permi ang maayo.

¹⁰ Bilang mag-ulutod maghigugmaanay gid kita, kag magtinahuray sa isa kag isa.

¹¹ Magmapisan kita kag indi magtinamad; mag-alagad kita sa Ginoo nga hugot gid sa aton tagipusuon.

¹² Kag tungod nga may paglaom kita, dapat mangin malipayon kita. Batason ta ang mga kabudlayan, kag magpangamuyo kita permi.

¹³ Buligan ta ang mga katawhan sang Dios sa ila mga kinahanglanon, kag batunon ta sa aton balay ang mga pangayaw.

¹⁴ Ipangamuyo ninyo sa Dios nga pakamaayuhon niya ang mga tawo nga nagahingabot sa inyo. Indi kamo magpangamuyo nga silutan sila sang Dios.

¹⁵ Magkalipay kamo upod sa mga nagakalipay, kag magkasubo upod sa mga nagakasubo.

¹⁶ Tratara ninyo ang isa kag isa sing palareho.* Indi kamo magpabugal kundi magpakig-abyan sa mga tawo nga kubos. Indi kamo maghunahuna nga maalam gid kamo.

¹⁷ Kon may maghimo sang malain sa inyo, indi kamo magbalos sang malain. Kundi pinsaron ninyo kon paano kamo makahimo sing maayo sa atubangan sang mga tawo.

¹⁸ Himua ninyo ang inyo masarangan nga wala gid sing gamo sa inyo pagpakig-upod sa tanan nga tawo.

¹⁹ Mga hinigugma, indi gid kamo magbalos; pabay-i ang *Ginoo nga magsilot sa ila sa iya* kaakig. Kay nagasiling ang Ginoo sa Kasulatan, “Ako ang magabalos; ako ang magsilot.”†

²⁰ Gani *sundon ta ang ginasiling sang Kasulatan*: “Kon ang imo kaaway ginagutom, pakauna; kon ginauhaw, paimna. Kay kon himuon mo ini mahuya siya sa iya ginahimo sa imo.”§

²¹ Indi kamo magpadaog sa malain, kundi dauga ninyo ang malain paagi sa paghimo sang maayo.

13

Ang Aton Obligasyon sa mga Nagadumala sa Gobyerno

¹ Ang kada isa sa inyo dapat magmatinumanon sa mga nagadumala sa gobyerno, kay ang tanan nga paggobyerno

* **12:16** *Tratara...palareho*: ukon, *Magkabuhi kamo nga may pag-isa*. † **12:19** Deu. 32:35 ‡ **12:20** *mahuya siya sa iya ginahimo sa imo*: sa literal, *magatumpok ka sang бага sa iya ulo* § **12:20** Hul. 25:21-22

halin sa Dios kag ang mga manugdumala ginbutang sang Dios sa ila puwesto.

² Ang nagakontra sa gobyerno nagakontra sa pagbuot sang Dios, kag ang nagahimo sini nagadala sang silot sa ila kaulingon.

³ Kon maayo ang aton ginahimo, wala kita sing dapat kahadlukan sa mga nagadumala sa aton, luwas lang kon nagahimo kita sang malain. Gani para indi ka mahadlok sa mga nagadumala, maghimo ka sang maayo, kag dayawon ka pa nila.

⁴ Kay mga alagad sila sang Dios para sa aton kaayuhan. Pero kon nakahimo ka sang malain, dapat mahadlok ka sa ila, tungod nga may gahom sila sa pagsilot sa imo; kay ginbutang sila sang Dios sa ila puwesto para silutan ang mga nagahimo sang malain.

⁵ Gani dapat magpasakop kita sa *aton gobyerno*; indi lang tungod sa kahadlok naton sa silot, kundi tungod nga nahibaluan ta nga amo ini ang dapat naton nga himuon.

⁶ Amo man ini ang kabangdanan kon ngaa nagabayad kita sang aton buhis, kay ang mga manugdumala mga alagad sang Dios nga nagapangabudlay para gid sa sini nga butang.

⁷ Gani bayaran ninyo ang inyo nagkalain-lain nga klase sang buhis. Kag tahura ninyo kag padunggi ang mga may awtoridad.

Ang Aton Obligasyon sa Isa kag Isa

⁸ Dapat indi kamo magpabilin nga may utang bisan kay sino, luwas lang sa utang nga amo ang paghigugmaanay sa isa kag isa. Ang nagahigugma sa iya isigkatawo nakatuman sang Kasuguan.

⁹ Kay ang mga sugo nga pareho sang, “Indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, indi ka magpatay, indi ka magpangawat, indi ka magkahisa,”* kag ang iban pa nga mga sugo sarang matingob sa isa lang ka sugo nga nagasiling, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.”†

¹⁰ Kon ginahigugma ta ang aton isigkatawo, wala kita nagahimo sing malain sa ila. Amo ina nga kon may paghigugma kita ginatuman ta ang *bilog nga Kasuguan*.

¹¹ Dapat ninyo himuon ini, tungod nga nahibaluan ninyo nga tion na ini nga dapat kamo magbugtaw. Kay ang *kompleto* naton nga kaluwasan mas malapit na sang sa una nga nagtuo kita kay Jesu-Cristo.

* **13:9** Exo. 20:13-15, 17; Deu. 5:17-19, 21 † **13:9** Lev. 19:18

12-13 Ang kadudulman madali na lang matapos kag ang kasanag madali na gid mag-abot. Gani isikway ta na ang malain nga mga buluhaton sang kadudulman kag isuklob ta ang maayo nga kabuhi bilang armas naton nga mga ara na sa kasanag. Indi kita magpahubog ukon magsunod sa mga mahigko nga pagkinalipay. Indi kita maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon ukon magpagusto himo sang kalautan. Indi kita mag-inaway ukon maghisaay.

14 Sa baylo, ang pamatasan ni Ginoong Jesu-Cristo ang dapat makita sa inyo kabuhi. Kag indi ninyo paghatagan sing lugar ang inyo tawhanon nga kinaugali nga maghimo sang malain.

14

Indi Ninyo Pagpakalainon ang Iban

¹ Batuna ninyo ang tawo nga maluya ang iya pagtuo, kag indi ninyo siya pagbaisa sa iya ginapatihan.

² May mga tumuluo nga nagapati nga puwede makakaon sang bisan ano, kag may mga tumuluo nga maluya *ang ila pagtuo* nga ang ila ginakaon utan lang.

³ Ang tumuluo nga nagakaon sang bisan ano indi dapat magpakanubo sa tumuluo nga ang iya ginakaon utan lang, kag ang tumuluo nga utan lang ang ginakaon indi man dapat maghukom sa nagakaon sang bisan ano. Kay sila nga duha pareho nga ginabaton sang Dios,

⁴ kag sa Dios sila manabat. Gani sin-o ka bala nga maghukom sa suluguon sang iban? Ang iya Agalon gid lang amo ang makasiling kon maayo ukon malain ang iya ginahimo. Kag mahimo gid niya ang maayo, kay ang Ginoo amo ang magabulig sa iya sa paghimo sang maayo.

⁵ May mga tawo nga nagakabig nga may mga adlaw nga labi pa ka importante sang sa iban nga mga adlaw. Kag may nagakabig man nga ang tanan nga adlaw palareho lang. Ang kada isa maghimo sang iya kaugalingon nga desisyon *parte sa sini nga butang*.

⁶ Kon ang tawo may ginapasulabi nga adlaw, ginahimo niya ini para sa Ginoo. Kag ang tawo nga nagakaon sang bisan ano, ginahimo man niya ini para sa Ginoo, tungod nga nagapasalamat siya sa Dios sa iya ginakaon. Ang iban nga wala nagakaon sang iban nga pagkaon nagahimo sini para man sa Ginoo, kag nagapasalamat man sila sa Dios.

⁷ Kay wala sing bisan sin-o sa aton ang nagakabuhi ukon mapatay para sa iya kaugalingon.

⁸ Kon nagakabuhi kita, nagakabuhi kita para sa Ginoo, kag kon mapatay kita, para man sa Ginoo. Gani kon nagakabuhi kita ukon mapatay, iya kita sang Ginoo.

⁹ Amo gani nga si Cristo napatay kag nabanhaw, para mangin Ginoo siya sang mga buhi kag mga patay.

¹⁰ Gani indi kamo magpakanubo ukon maghukom sa inyo mga kauturan. Kay kita tanan magaatubang sa hukmanan sang Dios.

¹¹ Kay nagasiling ang Kasulatan,

“Ako, ang Ginoo nga buhi,

nagasumpa nga magaabot ang adlaw nga magaluhod ang tanan nga tawo sa akon

kag magakilala nga ako Dios.”*

¹² Amo ini nga ang kada isa sa aton magapanabat sa Dios sa aton mga ginhimo diri sa kalibutan.

¹³ Gani indi na kita maghukom sa isa kag isa. Sa baylo, likawan ta ang mga butang nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang aton kauturan.

¹⁴ Tungod nga ako ara kay Ginoong Jesus, nahibaluan ko nga wala sing pagkaon nga indi matinlo. Pero ang bisan sin-o nga nagakabig nga may pagkaon nga ginadumilian, ti indi siya dapat magkaon sina.

¹⁵ Karon, kon tungod sang imo ginakaon nalainan ang imo utod, wala ka nagahigugma sa iya. Napatay man si Cristo para sa iya, gani indi paggub-a ang iya pagtuo tungod sang imo ginakaon.

¹⁶ Bisan ginakabig ninyo nga ang isa ka butang indi malain, indi ninyo paghimua kon pakalainon kamo sang iban tungod sini.

¹⁷ Kay ang paghari sang Dios indi parte sa pagkaon kag pag-inom, kundi parte sa matarong nga kabuhi, maayo nga relasyon sa isa kag isa, kag kalipay nga halin sa Espiritu Santo.

¹⁸ Ang bisan sin-o nga nagaalagad kay Cristo sa sini nga paagi amo ang nagustuhan sang Dios kag ginatahod sang mga tawo.

¹⁹ Gani tinguhaan ta gid ang paghimo sang mga butang nga nagadala sing maayo nga relasyon kag nagapabakod sa isa kag isa.

²⁰ Indi paggub-a ang pagtuo sang ginluwas sang Dios tungod lang sa pagkaon. Sarang makaon ang tanan nga klase sang pagkaon, pero indi maayo nga magkaon sang pagkaon nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang iban.

²¹ Ang maayo nga himuon, indi ka magkaon sang karne ukon mag-inom sang makahulubog nga ilimnon ukon

* 14:11 Isa. 45:23

maghimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga magpakasala ang imo utod.

²² Gani kon ano man ang ginapatihan mo parte sa sini nga mga butang, dapat ikaw na lang kag ang Dios ang nakahibalo. Bulahan ang tawo nga wala niya ginahusgaran ang iya kaugalingon sa mga butang nga ginahimo niya nga para sa iya husto.

²³ Pero kon nagaduhaduha siya *sa iya pagkaon*, konsensyahan siya[†] kon kaunon niya ini, kay ang iya ginahimo wala nabasi sa iya ginapatihan. Sala ang bisan ano nga ginahimo ta nga wala nabasi sa aton ginapatihan.

15

Magpasunaid Kita sa mga Maluya

¹ Kita nga mga mabakod *sa pagtuo* dapat magpasunaid kag magbulig sa aton mga kaupod nga maluya pa. Indi lang ang aton gusto ang aton hunahunaon,

² kundi hunahunaon ta man ang kaayuhan sang kapareho ta nga tumuluo, para mapabakod ang iya pagtuo.

³ Bisan gani si Cristo wala naghandom sang iya kaugalingon nga kaayuhan. Kundi suno sa ginasiling sang Kasulatan, “Ang mga insulto sang mga tawo sa imo ginbatyag ko.”*

⁴ Ang tanan nga ginsulat sa Kasulatan sang una ginsulat sa pagtudlo sa aton. Paagi sa Kasulatan, ginatudluan kita nga batason ta ang mga kalisod, kag paagi man sa sini ginapabakod ang aton paglaom.

⁵ Kabay pa nga ang Dios nga nagapabakod sa aton kag nagahatag sa aton sang pagbatas magabulig sa inyo nga magisa kamo bilang mga sumulunod ni Cristo Jesus,

⁶ para magtingob kamo sa pagdayaw sa Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Maayong Balita para sa mga Indi Judio

⁷ Ginbaton kamo ni Cristo, gani batuna man ninyo ang isa kag isa para madayaw ang Dios.

⁸ Ang kabangdanan kon ngaa ginsugo si Cristo sa pagalagad sa mga Judio indi lang sa pagpakita nga ang Dios masaligan sa pagtuman sang iya mga promisa sang una sa ila mga katigulangan,

⁹ kundi sa pagpakita man sa mga indi Judio sang kaluoy sang Dios, para magdayaw man sila sa Dios. Kay nagasiling ang Kasulatan,

“Gani padunggan ko ikaw sa mga indi Judio.”†

† 14:23 konsensyahan siya: ukon, *sentensyahan siya sang Dios* * 15:3 Sal. 69:9

† 15:9 *mga indi Judio*: ukon, *mga nasyon*. Amo man sa bersikulo 10 kag 11

Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw.”‡

¹⁰ May nasulat man sa Kasulatan nga nagasiling,

“Kamo nga mga indi Judio,

magkalipay kamo kaupod sa katawhan sang Ginoo!”§

¹¹ Kag nagasiling pa gid,

“Tanan kamo nga mga indi Judio, dayawa ninyo ang Ginoo.

Tanan kamo nga katawhan, dayawa ninyo siya!”*

¹² Nagsiling man si Isaias,

“Magaguwa sa mga kaliwat ni Jesse† ang manugdumala sang mga indi Judio,

kag magasalig sila sa iya.”‡

¹³ Kabay pa nga ang Dios nga nagahatag sang paglaom maghatag man sa inyo sang kalipay kag kalinong tungod sang inyo pagtuo sa iya, agod paagi sa gahom sang Espiritu Santo magadugang pa gid ang inyo paglaom.

Ang Kabangdanan sang Pagsulat Sini ni Pablo

¹⁴ Mga kauturan, nasiguro ko gid nga maayo kamo nga mga tawo. Nasiguro ko man nga madamo na ang inyo nahibaluan, kag sarang na kamo makalaygay sa isa kag isa.

¹⁵ Pero nagsulat gihapon ako sa inyo nga wala sing lipod-lipod parte sa pila ka butang nga dapat ipadumdom sa inyo, kay nabaton ko ang grasya sang Dios

¹⁶ nga mangin alagad ni Cristo Jesus para sa mga indi Judio. Nagaalagad ako sa ila bilang pari kag ginatudlo ko sa ila ang Maayong Balita halin sa Dios para mangin halad sila nga iya maluyagan, nga mangin iya paagi sa Espiritu Santo.

¹⁷ Kag tungod nga ako ara kay Cristo Jesus, sarang ako makapabugal sang akon nahimo sa pag-alagad sa Dios.

¹⁸ Kag wala ako sing iban nga ipabugal kundi ang mga ginhimio ni Cristo paagi sa akon, nga ang mga indi Judio nagasunod na sa iya paagi sa akon mga pagtudlo kag mga hinimuan,

¹⁹ sa bulig sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang—kag ini tanan paagi sa gahom sang Espiritu Santo. Ang Maayong Balita parte kay Cristo ginwali ko bisan diin ako nagkadto, kag naglibot pa gani ako halin sa Jerusalem hasta sa Iliricum.

²⁰ Handom ko gid nga magwali sa mga lugar nga ang mga tawo wala pa makabati sang Maayong Balita parte kay Cristo, tungod kay indi ko gusto nga magwali sa mga lugar nga nawalihan na sang iban.

²¹ Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,

‡ 15:9 2 Sam. 22:50; Sal. 18:49 § 15:10 Deu. 32:43 * 15:11 Sal. 117:1 † 15:12 Jesse: Si Jesse ang amay ni Haring David. ‡ 15:12 Isa. 11:10

“Ang wala pa masugiri parte sa iya makakilala,
kag ang wala pa makabati *parte sa iya* makaintiendi.”§
22 Gani wala pa ako makaabot dira sa inyo *tungod nga naglibot ako sa mga banwa diri*.

Ang Plano ni Pablo nga Magkadto sa Roma

23 Pero karon, tungod nga natapos ko na ang akon obra sa sini nga mga lugar, kag tungod nga pila na ka tuig ang akon handom nga makakadto dira sa inyo,

24 ayhan magakitaay na gid kita. Kay ang akon plano maagi ako dira sa inyo kon magpa-Espania ako. Gusto ko nga malipay sa pagpakig-upod sa inyo bisan sa malip-ot lang nga tion antes ako magpa-Espania paagi sa inyo pagpatigayon.

25 Pero karon makadto ako anay sa Jerusalem para idul-ong ang bulig para sa mga katawhan sang Dios didto.

26 Kay ang *mga tumuluo sa Macedonia* kag Acaya nagbuluntar nga maghatag sang bulig sa mga imol nga mga katawhan sang Dios didto sa Jerusalem.

27 Gusto nila nga himuon ini. Kon sa bagay may kabalaslan sila sa mga tumuluo sa Jerusalem. Kay kon indi tungod sa mga tumuluo sa Jerusalem, ining mga indi Judio wala nakabaton sang espirtual nga mga pagpakamaayo. Gani dapat nga buligan sang mga indi Judio ang mga tumuluo sa Jerusalem sa ila materyal nga mga kinahanglanon.

28 Pagkatapos nga madala ko ini nga mga bulig sa ila kag masiguro nga nabaton gid nila, mahapit ako dira sa inyo antes ako magpa-Espania.

29 Kag nagapati ako nga sa pag-abot ko dira, madamo nga pagpakamaayo halin kay Cristo ang mabaton ta sa isa kag isa.

30 Gani mga kauturan, tungod kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo, kag tungod sa gugma nga ginhatag sang Espiritu *Santo* sa aton, nagapangabay ako nga buligan ninyo ako sa pagpangamuyo sing hugot sa Dios para sa akon.

31 Pangamuyo kamo nga indi ako maano sang mga indi tumuluo sa Judea, kag pangamuyo man kamo nga malipay ang mga katawhan sang Dios sa Jerusalem sa bulig nga akon dal-on sa ila.

32 Dayon, kon itugot sang Dios, makadto ako dira sa inyo nga puno sing kalipay, kag makapahuway ako kaupod ninyo.

33 Kabay pa nga ubayan kamo sang Dios nga nagahatag sang kalinong sa aton kabuhi. Amen.

16

Mga Pagpangamusta ni Pablo

¹ Karon gusto ko nga ipakilala sa inyo ang aton utod nga si Febe. Nagaalagad siya sa iglesya sa Cencrea.

² Batuna ninyo siya *bilang inyo utod* sa Ginoo kag amo gid ini ang dapat ninyo himuon bilang mga katawhan sang Dios. Buligan ninyo siya sa iya mga kinahanglanon, kay madamo ang iya nabuligan. Ako gani nabuligan man niya.

³ Ikamusta ninyo ako kay Priscila kag kay Aquila. Ini sila kaupod ko man nga mga manugpangabudlay kay Cristo Jesus.

⁴ Gintaya nila ang ila kabuhi sa katalagman para sa akon; kag indi lang ako ang nagapasalamat sa ila, kundi ang tanan man nga iglesya nga indi Judio.

⁵ Kamusta man sa mga tumuluo nga nagatipon* didto sa ila balay *sa pagsimba sa Dios*.

Nagapangamusta man ako sa akon hinigugma nga abyan nga si Epenetus. Siya ang nahauna nga nagtuo kay Cristo sa *probinsya sang Asia*.

⁶ Kamusta man kay Maria. Nagpangabudlay siya sing tudotudo para sa inyo.

⁷ Kamusta man sa akon mga kapareho nga Judio nga si Andronicus kag si Junias. Ini sila kaupod ko nga napriso. Kilala sila sang mga apostoles, kag una pa sila sa akon nga nag-Kristohanon.

⁸ Nagapangamusta man ako sa akon hinigugma nga abyan sa Ginoo nga si Ampliatus.

⁹ Kamusta man kay Urbanus nga kaupod namon nga manugpangabudlay kay Cristo, kag sa akon hinigugma nga abyan nga si Stakis.

¹⁰ Kamusta man kay Apeles. Bisan madamo ang iya naagyan nga mga pag-antos, wala gid siya nagtalikod kay Cristo. Kamusta man sa panimalay ni Aristobulus,

¹¹ kay Herodion nga akon kapareho nga Judio, kag sa mga ara sa Ginoo sa panimalay ni Narcisus.

¹² Nagapangamusta man ako kay Trifena kag kay Trifosa. Ini sila mga mapisan nga mga manugpangabudlay sa Ginoo. Kamusta man sa aton hinigugma nga abyan nga si Persis. Madamo ang iya nahimo para sa Ginoo.

¹³ Nagapangamusta man ako kay Rufus. Ini siya bantog nga manugpangabudlay sa Ginoo. Kamusta man sa iya iloy, nga ang pagkabig niya sa akon pareho gid sa iya anak.

¹⁴ Kamusta man sa ila ni Asyncritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, kag sa mga kauturan nga kaupod nila.

* **16:5** mga tumuluo nga nagatipon: sa literal, iglesya

¹⁵ Kamusta sa ila ni Filologus, Julia, Nereus, kag sa iya utod nga babayi, kay Olimpás, kag sa tanan nga katawhan sang Dios nga kaupod nila.

¹⁶ Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.[†] Ang tanan nga iglesya nga iya ni Cristo nagapangamusta dira sa inyo.

Katapusan nga mga Laygay

¹⁷ Nagapangabay ako sa inyo mga kauturan nga mag-andam kamo sa mga tawo nga ginahalanan sang pagbinahin-bahin kag nagatublag sang pagtuo sang mga tumuluo. Ginakontra nila ang mga pagpanudlo nga gintudlo sa inyo. Gani likawi ninyo sila.

¹⁸ Ang mga tawo nga nagahimo sina wala nagaalagad kay Cristo nga aton Ginoo, kundi ang ila lang gusto[‡] ang ila ginasunod. Ginapatalang nila ang mga tawo nga kulang sa ihibalo paagi sa ila maayo nga mga paghambal kag mga pagpadayaw-dayaw.

¹⁹ Bantog gid ang inyo pagtuman kay Cristo, gani nalipay gid ako; pero gusto ko nga magmaalamon kamo kon parte sa paghimo sang maayo, kag ignorante kon parte sa paghimo sang malain.

²⁰ Ang gahom ni Satanás madali na lang nga gub-on sang Dios nga nagahatag sa aton sang kalinong. Ipapiardi niya si Satanás sa inyo.

Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesus.

²¹ Ang akon kaupod nga manugpangabudlay nga si Timoteo nagapangamusta man sa inyo, pati si Lucio, si Jason, kag si Sosipater nga akon kapareho nga mga Judio.

²² (Ako, si Tertius nga ara man sa Ginoo, nagapangamusta man sa inyo. Ako ang nagsulat sining sulat *ni Pablo*.)

²³ Si Gaius nagapangamusta man sa inyo. Ako, si Pablo, nagadayon diri sa iya balay, kag diri man nagatipon ang mga tumuluo sa pagsimba sa Dios. Si Erastus nga tresurero sang siyudad kag ang aton utod nga si Quartus nagapangamusta man sa inyo.

²⁴ Kabay pa nga pakamaayuhon gid kamo tanan sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Amen.[§]

Pagdayaw sa Dios

[†] **16:16** bilang mag-ulutod kay Cristo: sa literal, nga may balaan nga halok

[‡] **16:18** ang ila lang gusto: sa literal, ang ila tiyan **§ 16:24** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga tekstos.

²⁵ Dayawon ta ang Dios nga makapabakod sa inyo suno sa Maayong Balita nga akon ginawali sa inyo. Ining Maayong Balita nga parte kay Jesu-Cristo madugay na nga gintago,

²⁶ pero ginpahayag na ini subong paagi sa mga sinulatan sang mga propeta. Ini suno sa sugo sang wala sing kamatayon nga Dios, para ang tanan nga tawo magtuo kag magtuman sa iya.

²⁷ Paagi kay Jesu-Cristo, dayawon ta hasta san-o ang Dios nga amo lang ang nakahibalo sang tanan! Amen.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Corinto

¹ Ako si Pablo nga gintawag sang Dios nga mangin apostol ni Cristo Jesus. Ako kag si Sostenes nga aton utod

² *nagapangamusta* sa iglesya sang Dios dira sa Corinto. Ginpain na kamo *sang Dios para mangin iya* tungod sa inyo pagpakig-isa kay Cristo Jesus. Ginpili niya kamo nga mangin iya mga katawhan upod sang tanan nga nagadangop sa aton Ginoong Jesu-Cristo sa bisan diin nga lugar. Siya Ginoo naton tanan.

³ Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Mga Pagpakamaayo Halin kay Cristo

⁴ Nagapasalamat ako permi sa Dios sa mga pagpakamaayo nga iya ginhatag sa inyo tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus.

⁵ Kay sa inyo pagpakig-isa kay Cristo, ginpabugana kamo *sang Dios* sa tanan nga butang—sa ihibalo kag sa paghambal.

⁶ Sa sini napamatud-an sa inyo nga matuod ang amon mga gintudlo parte kay Cristo.

⁷ Gani wala gid kamo makulangi sang espiritual nga mga abilidad nga ginahatag sang Dios samtang nagahulat kamo sang pagbalik sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

⁸ Si Cristo amo ang magapabakod sang inyo pagtuo hasta sa katapusan, para sa pag-abot sang adlaw nga siya maghukom, wala siya sing may ikasaway sa inyo.

⁹ Masaligan ang Dios nga nagtawag sa inyo sa pagpakig-isa sa iya Anak nga si Jesu-Cristo nga aton Ginoo.

Ang mga Nagatuo kay Cristo Dapat Mag-isa

¹⁰ Mga kauturan, nagapangabay ako sa inyo sa ngalan‡ sang aton Ginoong Jesu-Cristo, nga mag-isa kamo tanan kag likawan ninyo ang pagbinahin-bahin. Mag-isa kamo sa inyo mga panghunahuna kag sa inyo katuyuan.

¹¹ *Nasambit ko ini* tungod nga may nagsugid sa akon halin sa pamilya ni Cloe nga may nagailinaway dira sa inyo.

¹² Ang buot ko silingon amo ini: may ara kuno dira sa inyo nga nagasiling, “Ako sa kay Pablo,” kag may ara man nga nagasiling, “Ako sa kay Apolos,” ang iban pa gid nagasiling,

* **1:3** *grasya*: ukon, *pagpakamaayo* † **1:3** *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:10** *ngalan*: buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

“Ako sa kay Pedro,”[§] kag ang iban nagasiling, “Ako sa kay Cristo.”

¹³ *Indi ina maayo! Ngaa*, ginapartida bala si Cristo? Si Pablo wala nagpalansang sa krus para sa inyo. Wala man kamo pagbautisui sa ngalan ni Pablo.

¹⁴ Nagapasalamat ako sa Dios nga wala ako sing may ginbautisohan sa inyo magluwas lang kay Crispus kag kay Gaius.

¹⁵ Gani wala sing may makasiling nga ginbautisohan kamo sa akon ngalan.

¹⁶ (Ginbautisohan ko man gali si Stefanus kag ang iya pamilya. Pero magluwas sa sini nga mga tawo wala na ako sing may nadumduman pa.)

¹⁷ Kay wala ako pagsugua ni Cristo sa pagbautiso kundi sa pagwali sang Maayong Balita, indi sa *tawhanon nga kaalam* kay basi madulaan na sang gahom ang kamatayon ni Cristo sa krus.

Si Cristo Amo ang Gahom kag ang Kaalam sang Dios

¹⁸ Sa mga tawo nga nagakalawala*, ang pagtudlo parte sa *kamatayon ni Cristo* sa krus kabuangan lang, pero sa aton nga nagakalaluwas, ini gahom sang Dios.

¹⁹ Kay nagasiling ang Kasulatan,
“Gub-on ko ang kaalam sang mga tawo nga maalam,
kag ipakita ko nga wala sing pulos ang pag-intiendi sang mga may tinun-an.”†

²⁰ Ano karon ang pulos sang mga maalam, sang mga manunudlo sang Kasuguan, kag sang mga puwerte magdebate sa sini nga panahon? Kay ginpakita sang Dios nga kabuangan lang ang kalibutanon nga kaalam.

²¹ Kay sa kaalam sang Dios wala siya magtugot nga makilala siya sang mga tawo paagi sa kalibutanon nga kaalam. Kundi ginpakamaayo sang Dios nga luwason ang mga tawo paagi sa ila pagtuo sa ginawali nga *Maayong Balita*, nga suno sa mga tawo nga wala nagatuo kabuangan lang.

²² Ang mga Judio indi magtuo kon wala sing milagro nga makita, kag ang mga Griego nagapangita sang *ginasiling nila nga kaalam*.

²³ Pero kami ya, ginawali namon si Cristo nga ginlansang sa krus. *Ini nga pagwali* indi mabaton sang mga Judio kag kabuangan para sa mga indi Judio.

²⁴ Pero sa mga tawo nga gintawag sang Dios, Judio man ukon indi, si Cristo amo ang gahom kag ang kaalam sang Dios.

§ 1:12 Pedro: sa Griego, *Cefas*
kalaglagan † 1:19 Isa. 29:14

* 1:18 nagakalawala: ukon, nagapadulong sa

²⁵ Kay ang *ginahunahuna nila nga* kabuangan sang Dios mas labaw pa sang sa kaalam sang mga tawo, kag ang *ginahunahuna nila nga* kaluyahon sang Dios mas makusog pa sang sa kusog sang mga tawo.

²⁶ Mga kauturan, dumduma ninyo kon ano ang inyo kahim-tangan sang wala pa kamo pagtawga sang Dios, pila gid lang sa inyo ang ginakabig nga maalam ukon may ikasarang, kag pila man lang ang naghalin sa kilala nga mga pamilya.

²⁷ Pero ginpili sang Dios ang mga tawo nga ginakabig sang katawhan nga indi maalam para pakahuy-an ang mga maalam, kag ginpili man niya ang mga tawo nga wala gid sing gahom para pakahuy-an ang mga tawo nga gamhanan.

²⁸ Ginpili sang Dios ang mga kubos kag ang mga talamayon, nga mga ginakabig nga wala sing pulos, para ipakita niya nga indi importante ang ginakabig sang mga tawo nga impor-tante.

²⁹ Gani wala sing may makapabugal sa atubangan sang Dios.

³⁰ Sa pagbuot sang Dios ara kita kay Cristo Jesus. Si Cristo amo ang kaalam sang Dios[‡] para sa aton. Paagi sa iya, ginpakamatarong kita sang Dios, iya na kita, kag gintubos na ang aton mga sala.

³¹ Gani, pareho sang ginasiling sang Kasulatan, “Ang bisan sin-o nga gusto magpabugal, dapat ipabugal *lamang* niya ang ginhimo sang Ginoo.”[§]

2

Ang Kamatayon ni Cristo sa Krus

¹ Mga kauturan, sang pagkadto ko dira sa inyo sa pag-wali sang mga tinago nga kamatuoran sang Dios, wala ako naggamit sang madalom nga mga pulong ukon madalom nga mga kaalam.

² Kay gindesisyunan ko nga wala na ako sing iban pa nga iwali sa inyo kundi si Jesu-Cristo lang kag ang iya pag-palansang sa krus.

³ Nagkadto ako dira sa inyo nga may kaluyahon. Nagkurog pa gani ako sa kakulba.

⁴ Sang pagwali ko sa inyo, wala ako naggamit sang mabin-ulakbulakon nga mga pulong para makombinsi kamo, kundi ang Espiritu *Santo* amo ang nagpamatuod sa akon ginpang-hambal paagi sa iya gahom,

⁵ para ang inyo pagtuo indi mapasad sa kaalam sang tawo kundi sa gahom sang Dios.

[‡] **1:30** Si Cristo amo ang kaalam sang Dios: Para sa iban, ang ginhimo ni Cristo sa krus kabuangan, pero para kay Pablo ini kaalam sang Dios. [§] **1:31** Jer. 9:24

Ang Kaalam sang Dios

⁶ Kon sa bagay, nagatudlo kami sang madalom nga kaalam sa amon mga pagtudlo sa mga tawo nga mabakod na ang ila pagtuo sa Dios, pero ini nga kaalam wala naghalin sa mga tawo ukon sa mga nagadumala sa sini nga panahon nga natalana na nga magakawala.

⁷ Ining kaalam nga akon ginasiling amo ang tinago nga kaalam sang Dios nga wala ginpahayag sa mga tawo sang una. Sang wala pa matuga sang Dios ang kalibutan, ginplano na niya ini nga mga butang para mapadunggan niya kita.

⁸ Ang mga nagadumala sa sini nga panahon wala nakaintiendi sang plano sang Dios. Kay kon naintiendihan nila, wala kuntani nila ginlansang sa krus ang Ginoo nga makagagahom.

⁹ Pero suno sa ginasiling sang Kasulatan,
“Wala pa gid sing may nakita, nabatian,
ukon nahunahuna ang tawo
nga sarang maikomparar sa mga butang nga ginpreparar
sang Dios

sa mga tawo nga nagahigugma sa iya.”*

¹⁰ Ini nga plano sang Dios ginpahibalo na sa aton paagi sa iya Espiritu. Kay ang tanan nga butang nahibaluan sang Espiritu, bisan pa ang mga madalom nga hunahuna sang Dios.

¹¹ Pareho sa aton nga mga tawo, wala sing may nakahibalo sang ginahunahuna sang isa ka tawo magluwas lang sa iya kaugalingon nga espiritu. Amo man ang sa Dios, wala sing may nakahibalo sang iya hunahuna magluwas lang sa Espiritu sang Dios.

¹² Kag kita nga mga tumuluo ginhatagan sini nga Espiritu nga halin sa Dios kag indi ang iya sang kalibutan, para maintiendihan ta ang mga pagpakamaayo nga ginhatag sang Dios sa aton.

¹³ Gani ang mga pulong nga amon ginahambal halin sa Espiritu *Santo* kag indi halin sa kaalam sang tawo. Ginapaathag namon ang mga pagpanudlo nga halin sa Espiritu sa mga tawo nga ara sa ila ang Espiritu.

¹⁴ Pero ang tawo nga wala sa iya ang Espiritu sang Dios indi magbaton sang mga pagpanudlo nga halin sa Espiritu, tungod nga para sa iya kabuangan lang ini. Kag indi niya ini maintiendihan tungod nga ang Espiritu gid lang sang Dios amo ang makabulig sa iya sa pag-usisa sini nga mga butang.

¹⁵ Ang tawo nga ara sa iya ang Espiritu sang Dios makausisa *sing husto* sa tanan nga butang. Pero indi makausisa sa iya

* 2:9 Isa. 64:4

sing husto ang mga tawo nga wala sa ila ang Espiritu sang Dios.

¹⁶ *Nagasiling ang Kasulatan,*

“Sin-o bala ang nakahibalo sang hunahuna sang Ginoo?

Sin-o bala ang makatudlo sa iya kon ano ang iya dapat himuon?”†

Pero kita, ara sa aton ang hunahuna ni Cristo.

3

Ang mga Alagad sang Dios

¹ Mga kauturan, sang una indi ako makatudlo sa inyo bilang mga tawo nga ginatuytuyan sang Espiritu *Santo* kundi mga tawo nga nagakabuhi sa ila tawhanon nga kinaugali kag bata pa sa ila relasyon kay Cristo.

² Amo ina nga simple gid lang nga mga pagpanudlo ang akon gintudlo sa inyo, tungod kay indi pa ninyo masarangan ang madalom nga mga pagpanudlo. Kag bisan gani subong indi pa gid kamo makaintiendi.

³ Kay hasta subong, nagakabuhi pa kamo sa inyo tawhanon nga kinaugali tungod kay nagahinisaay kamo kag nagailin-away. Ining inyo ginahimo nagapamatuod lang nga pareho pa gihapon kamo sa mga tawo diri sa kalibutan.

⁴ May ara sa inyo nga nagasiling, “Ako kay Pablo,” kag may ara man nga nagasiling, “Ako kay Apolos.” Ti kundi pareho gid kamo sa mga tawo diri sa kalibutan, *kay nagabinahin-bahin kamo.*

⁵ Kon sa bagay sin-o gid bala si Apolos? Kag sin-o gid si Pablo? Mga alagad man lang kami sang Ginoo nga iya ginagamit para magtuo kamo. Ang kada isa sa amon nagahimo man lang sing buluhaton nga ginhatag sang Ginoo sa amon.

⁶ Ako ang nagtanom, kag si Apolos ang nagbunyag, pero ang Dios amo ang nagpatubo.

⁷ Indi importante ang nagatanom kag ang nagabunyag. Ang Dios lang gid ang importante kay siya ang nagapatubo.

⁸ Ang nagatanom kag ang nagabunyag pareho lang nga mga alagad, kag kada isa sa ila balusan sang Dios suno sa ila pagpangabudlay.

⁹ Ako kag si Apolos nagabuligay sa amon pagpangabudlay para sa Dios. Ang inyo halimbawa pareho sang palangumahan *nga ginapauma sa amon* sang Dios.

Ang halimbawa pa gid ninyo pareho sang isa ka balay nga iya ginapatindog.

¹⁰ Kag ako, bilang eksperto nga pangulo nga panday sang Dios, amo ang nagtukod sang pundasyon suno sa abilidad nga ginhatag niya sa akon. Pagkatapos, ang iban naman nga

† 2:16 Isa. 40:13

panday amo ang nagapadayon obra sini. Pero kinahanglan gid nga siguruhon sang kada panday nga maayo ang iya obra.

¹¹ Kay indi puwede nga magbutang sang iban pa nga pundasyon magluwas sa ginbutang na, nga amo si Jesu-Cristo.*

¹² May mga tawo nga *husto ang ila ginatudlo*. Ang ila halimbawa pareho sang nagapatindog sang balay sa pundasyon, nga ang ginagamit nga mga materyales bulawan, pilak, ukon mga malahalon nga mga bato. *Ang iban ya, wala sing pulos ang ila mga ginatudlo. Pareho lang nga nagpatindog sila sang balay sa mga materyales nga kahoy, kugon, kag dagami.*

¹³ Pero sa adlaw sang paghukom, mahibalan kon ano nga klase sang mga materyales ang gin-gamit sang kada isa, kay pagatilawan ini sa kalayo.

¹⁴ Kon ang ginpatindog sa pundasyon indi masunog, magabaton ang nagpatindog sang balos.

¹⁵ Pero kon masunog, wala gid siya sing may mabaton nga balos; pero ang iya kaugalingon maluwas. Ang iya halimbawa mangin pareho sa tawo nga nakaluwas sa balay nga nasunog, pero wala gid siya sing may nadala.

¹⁶ Indi bala nga templo kamo sang Dios kag ang Espiritu sang Dios nagapuyo sa inyo?

¹⁷ Gani kon gub-on ninyo ang ginapuy-an sang Dios, silutan niya kamo tungod nga ang templo sang Dios balaan. Kag ang templo nga ina wala sing iban kundi kamo mismo.

¹⁸ Indi pagdayai ang inyo kaugalingon. Kon may ara sa inyo nga nagahunahuna nga maalam siya *suno sa mga tawo* sa sini nga panahon, dapat ibaliwala lang niya ina nga kaalam para mangin maalam siya *sa panulok sang Dios*.

¹⁹ Kay para sa Dios, ang ginakabig nga kaalam sa sining kalibutan kabuangan lang. Kay nagasiling ang Kasulatan, "Ginadakop sang Dios ang mga maalam sa ila pagkadayaon."†

²⁰ Kag may ara pa gid sa Kasulatan nga nagasiling, "Nahibalan sang Ginoo nga ang mga ginarason sang mga tawo nga maalam wala sing pulos."‡

²¹ Gani indi dapat nga ang isa ka tawo ipabugal. Kay kami tanan nga nagatudlo ginhatag sang Dios sa inyo para sa inyo kaayuhan.

²² Ako, si Apolos, kag si Pedro§ inyo tanan. Bisan ang kalibutan nga ini, kag ang nagakalatabo subong kag sa palaabuton, pati ang inyo kabuhi kag kamatayon, tanan nga ini para sa inyo kaayuhan.

²³ Kag kamo ya, iya ni Cristo kag si Cristo iya sang Dios.

* **3:11** Ang buot silingon, si Jesu-Cristo amo gid lang ang dapat tuohan kag wala na sang iban pa. † **3:19** Job 5:13 ‡ **3:20** Sal. 94:11 § **3:22** Pedro: sa Griego, Cefas

4

Mga Apostoles ni Cristo

¹ Gani dapat kamo magkabig sa amon nga mga alagad kami ni Cristo nga gintugyanan sang Dios nga magbalita sang iya mga tinago nga kamatuoran.

² Kag ang tawo nga gintugyanan dapat magpakita nga masaligan gid siya.

³ Wala sing kaso sa akon kon ginausisa ninyo ako ukon ni bisan sin-o. Ako mismo wala nagasiling nga ang akon pag-alagad sa Dios maayo ukon indi.

⁴ Kon sa bagay limpyo ang akon konsensya, pero wala ina nagakahulugan nga wala na ako sing sala. Ang Ginoo gid lang ang makausisa sa akon.

⁵ Gani indi kamo maghukom sa wala pa mag-abot ang husto nga panahon. Hulata ninyo ang pag-abot sang Ginoo. Amo ina ang tion nga ipaguwa niya ang tanan nga sekreto kag motibo sang kada isa. Dayon ang kada isa magabaton sang pagdayaw nga halin sa Dios *nga bagay gid sa iya mga ginhimo*.

⁶ Mga kauturan, gin-gamit ko nga halimbawa para sa inyo ang akon kaugalingon kag si Apolos, para matun-an ninyo ang ginasiling nga “Indi magpasobra sa ginasiling sang Kasulatan.” Gani indi ninyo pag-ipabugal ang isa kag magsiling nga mas maayo siya sang sa isa.

⁷ Ngaa nagahunahuna kamo nga mas maayo gid kamo sang sa iban? Ano ang ara sa inyo nga wala naghalin sa Dios? Kag kon sa Dios naghalin, ti ngaa ginapabugal ninyo nga daw inyo gid?

⁸ Nagahunahuna kamo nga wala na sing kulang sa inyo, nga bugana na kamo kag nagahari na *sa ginharian sang Dios* bisan kami amon wala pa. Kuntani nagahari na kamo para makahari man kami upod sa inyo.

⁹ Kon sa akon lang, kami nga mga apostoles daw ginbutang sang Dios sa pinakamanubo nga kahimtangan. Pareho kami sa mga tawo nga sentensyado na nga patyon kag ginatulok sang bilog nga kalibutan, sang tanan nga tawo pati sang tanan nga anghel.

¹⁰ Tungod sa amon *pagtudlo parte* kay Cristo, *nagasiling ang mga tawo nga mga* buang kami. Pero kamo inyo, *nagahunahuna nga mga* maalam kamo tungod nga kamo ara kay Cristo. Mga maluya kami, pero *sa inyo hunahuna*, kamo indi. Ginadayaw pa kamo sang mga tawo, pero kami ya ginainsulto lang nila.

¹¹ Hasta gani subong ginaagwanta lang namon ang kagutom kag kauhaw, kag ginakulang pa kami sang amon

mga bayo. Ginasakit kami sang mga tawo, kag wala kami sang kaugalingon nga balay.

¹² Nagaobra kami sing tudo *para lang mabuhi*. Ginapangamuyuan namon ang mga tawo nga nagapakalain sa amon nga kaluoyan pa gid sila sang Dios. Kag ginaagwanta lang namon ang mga paghingabot sang mga tawo.

¹³ Ginapakahuy-an kami, pero nagasabat kami sing malulo. Hasta subong, sa hunahuna sang mga tawo daw basura kami, mga labing kubos nga klase sang mga tawo.

¹⁴ Wala ako nagasulat sini sa tuyo nga pakahuy-an kamo, kundi gusto ko nga tudluan kamo bilang mga hinigugma ko nga mga anak.

¹⁵ Kay bisan madamo ang nagatudlo sa inyo parte kay Cristo isa gid lang ang inyo amay sa *pagtuo*. Mga anak ko kamo kay Cristo Jesus tungod nga ako ang nagdala sa inyo sang Maayong Balita.

¹⁶ Gani ginapangabay ko kamo nga sundon ninyo ang akon ginahimo.

¹⁷ Amo ina nga ginapadala ko dira sa inyo si Timoteo nga akon hinigugma kag masaligan nga anak sa Ginoo, para magpadumdom siya sa inyo sang akon mga pamaagi sa pagkabuhi bilang sumulunod ni Cristo. Ini nga mga pamaagi akon man nga ginatudlo sa tanan nga iglesya sa bisan diin nga lugar.

¹⁸ Ang iban sa inyo nagapabugal na, kay abi nila indi na ako magkadto dira.

¹⁹ Pero kon itugot sang Ginoo, makadto ako dira sa labing madali. Kag tan-awon ko gid kon ano ang mahimo sang sina nga mga tawo nga masyado kahambog kon maghambal.

²⁰ Kay ang matuod, kon ang Dios amo ang nagahari sa aton kabuhi, mahibaluan man ina sang iban paagi sa aton mga hinimuan kag indi sa mga sugid lang.

²¹ Gani magpili kamo kon ano ang inyo gusto: pag-abot ko dira pang-akigan ko kamo ukon higugmaon nga may kalulo?

5

Ang Ginahimo nga Malaw-ay Dapat Ikahuya

¹ May nabalitaan ako nga may ara dira sa inyo nga nagapakighilawas sa asawa sang iya amay. Ini sobra pa sa ginahimo sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios, kay wala gani sila nagahimo sina.

² Kag sa *pihak sina* nahimo pa ninyo nga magpabugal. Dapat kuntani nagpangasubo kamo kag ginpahalin ninyo sa inyo grupo ang lalaki nga naghimo sina.

3-4 Bisan wala ako dira sa inyo sa lawas, ara ako dira sa espiritu. Kag sa ngalan* sang aton Ginoong Jesus, ginsentensyahan ko na ang naghimo sina nga sala. Gani sa inyo pagtilipon, kabiga ninyo nga ara ako upod sa inyo sa espiritu. Kag suno sa gahom nga ginhatag sa aton sang aton Ginoong Jesus,

5 itugyan ninyo ina nga tawo kay Satanas sa paglaglag sang iya lawas para maluwas ang iya espiritu sa adlaw sang *paghukom sang Ginoo*.

6 Indi kamo dapat magpabugal. Indi bala nahibaluan ninyo ang hulubaton nga nagasiling, “Kon ibutang ang gamay nga inugpahabok† sa harina kag masahon, magahabok ang bilog nga harina.”

7 Gani kuhaa ninyo ang inyo daan nga *mga sala nga pareho sa inugpahabok*, para mangin matinlo kag bag-o kamo. Ang matuod, hilway na kamo sa sining daan nga inugpahabok, kay si Cristo ginhalad na para sa aton. Pareho siya sa karnero nga ginahalad kon Piesta sang Paglabay sang Anghel.

8 Gani magselebrar kita sang sina nga piesta, kag magkaon sang tinapay nga wala sing inugpahabok, nga ang buot silingon talikdan ta na ang aton daan nga mga sala kag mga ginahimo nga malain, kag magkabuhi kita nga matinlo na sa sala, nga sinsero gid ang aton pagsunod sa kamatuoran.

9 Sa una ko nga sulat nga ginpadala sa inyo, nagsiling ako nga indi kamo magpakig-upod sa mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon.

10 Ang buot ko silingon, indi ang mga tawo nga wala pa makakilala sa Dios nga mga imoral ukon mga dalok-dalok kag mga kawatan, ukon mga nagasimba sa mga dios-dios. Kay kon sila inyo likawan, kinahanglan maghalin kamo sa sini nga kalibutan.

11 Ang akon ginatumod amo atong mga tawo nga nagapakilala nga mga kauturan pero mga imoral, dalok-dalok, nagasimba sa mga dios-dios, nagapang-insulto, palahubog, kag kawatan. Indi kamo dapat mag-upod sa ila bisan sa pagkaon.

12-13 Kon sa bagay ano ang aton labot sa paghukom sa mga indi tumuluo? Ang Dios lang ang magahukom sa ila. Pero kinahanglan gid nga binagbinagon ta kon maayo ukon malain ang ginahimo sang aton kapareho nga tumuluo, *kay nagasiling ang Kasulatan*, “Pahalina ninyo sa inyo grupo ang tawo nga malain.”‡

* 5:3-4 ngalan: buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † 5:6 ukon, *lebadura*. Sa English, *yeast*. ‡ 5:12-13 Deu. 17:7

6

Akusasyon sa Korte Batok sa Isa ka Utod sa Ginoo

¹ Kon ang isa sa inyo may reklamo kontra sa iya kapareho nga tumuluo, ngaa ginadala pa niya ini sa husgado nga wala makakilala sa Dios? Ngaa wala niya ginadala sa mga katawhan sang Dios *para husayon ini nga problema?*

² Indi bala nga *sa ulihi nga mga inadlaw kita nga mga* katawhan sang Dios amo ang magahukom sa *mga tawo sang kalibutan?* Gani kon kamo ang magahukom sa *mga tawo sang kalibutan*, ngaa indi kamo makasarang maghusay sang sina nga mga kaso nga tama kagamay?

³ Indi bala nga bisan gani ang mga anghel aton pagahukman? Ti kundi masarangan man ninyo nga husayon ang mga kaso sa sining pagkabuhi.

⁴ Gani kon may mga kaso kamo sa isa kag isa, ngaa ginadala pa ninyo ina sa mga tawo nga wala gani ginakilala sang iglesya?

⁵ Dapat mahuya kamo! Ano, wala gid bala dira sa inyo sang maalam nga kahibalo maghusay sang inyo ginaawayan?

⁶ Palareho kamo nga mga tumuluo, pero kamo man mismo ang nagaakusaray, kag didto pa mismo sa atubangan sang mga indi tumuluo.

⁷ Sa inyo pag-akusaray kamo mismo ang pierdi. Mas maayo pa nga pabay-an na lang ninyo ang nagahimo sa inyo sang malain kag nagadaya sa inyo.

⁸ Pero ang inyo ginahimo, kamo mismo ang nagadaya kag nagahimo sang malain bisan pa sa inyo mga kauturan.

⁹ Indi bala nga ang tawo nga nagahimo sing malain indi masakop sa paghari sang Dios? Gani indi ninyo pagdayai ang inyo kaugalingon! Kay indi gid masakop sa paghari sang Dios ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, ang mga nagapanginbabayi kag mga nagapanginlalaki, ang mga lalaki nga nabaligya sang ila lawas, ang mga lalaki nga nagauluasawa sa pareho nila nga lalaki,

¹⁰ ang mga kawatan, ang mga dalok-dalok, ang mga palahubog, ang mga nagahambal sang malain kontra sa ila isigkatawo, kag ang mga tulisan.

¹¹ Ang iban sa inyo pareho sini sang una. Pero natinluan na kamo sa inyo mga sala, ginpain na kamo sang Dios nga mangin iya, kag ginpakamatarong na kamo tungod kay Ginoong Jesu-Cristo* kag tungod sa Espiritu sang aton Dios.

Ang Inyo Lawas Puluy-an sang Dios

* **6:11** tungod kay Ginoong Jesu-Cristo: sa literal, sa ngalan ni Ginoong Jesu-Cristo

¹² *Ayhan may magasiling*, “Puwede ako maghimo sang bisan ano.” *Matuod ina*, pero may mga butang nga indi makabulig sa imo. Gani bisan ginatugot sa akon ang maghimo sang bisan ano, indi ako magpaulipon sa bisan ano.

¹³ *Ayhan may magasiling man nga* “Ang pagkaon ginhimo para sa tiyan kag ang tiyan ginhimo para sa pagkaon.” *Matuod ina*, pero magaabot ang adlaw nga ang tiyan kag ang pagkaon dulaon sang Dios. Pero indi matuod nga ginhimo ang lawas sang tawo para sa paghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, kundi ginhimo ini para sa pag-alagad sa Ginoo; kag ang Ginoo amo ang nagaatipan sini.

¹⁴ Kag sa ulihi ining aton lawas banhawon sang Dios paagi sa iya gahom, pareho sang ginhimo niya sa aton Ginoo.

¹⁵ Indi bala nga kita nga mga tumuluo parte sang lawas ni Cristo? Amo ina nga indi mahimo nga ang aton lawas, nga parte sang lawas ni Cristo, gamiton ta sa pagpakighilawas sa babayi nga nagabaligya sang iya lawas.

¹⁶ Indi bala nga kon ang lalaki nagapakighilawas sa babayi nga pareho sina, sila nga duha mangin isa na lang ka lawas? Kay nagasiling ang Kasulatan, “Sila nga duha mangin isa.”[†]

¹⁷ Kag sa pihak nga bahin, kon kita nakipag-isa kay Ginoong *Jesu-Cristo*, isa na kita ka espiritu sa iya.

¹⁸ Gani likawi ninyo ang imoral nga pagpakigrelasyon. Ang iban nga mga sala nga ginahimo sang tawo wala sing kaang-tanan sa lawas, pero ang tawo nga nagahimo sang imoralidad nagapakasala kontra sa iya kaugalingon nga lawas.

¹⁹ Indi bala nga ang Espiritu Santo nga ginhatag sang Dios nagapuyo sa aton lawas bilang iya templo? Gani ining aton lawas indi aton *kundi iya sang Dios*.

²⁰ Kay mahal gid ang iya pagbakal sa aton. Gani gamita ninyo ang inyo lawas sa paagi nga madayaw ang Dios.

7

Ang Parte sa Pag-asawahay

¹ Nagsulat kamo nga basi kon maayo sa lalaki nga indi magpangasawa.

² Pero *kon sa akon*, tungod kay madamo ang nagahimo sang imoralidad, magpangasawa ukon magpamana na lang kamo para malikawan ninyo ini.

³ Kag ang bana dapat magtuman sang iya obligasyon sa iya asawa, kag ang asawa dapat man magtuman sang iya obligasyon sa iya bana.

⁴ Kay ang lawas sang asawa iya na sang bana, kag ang lawas sang bana iya na man sang asawa.

[†] 6:16 Gen. 2:24

⁵ Gani indi ninyo pagdumilian ang inyo asawa ukon bana kon gusto niya nga himuon ang kinaandan nga ginahimo sang mag-asawa, luwas lang kon nagsugtanay kamo nga duha nga ini nga butang ipaiway lang anay, tungod nga gusto ninyo nga gamiton ang inyo oras sa pagpangamuyo. Pero pagkatapos sang inyo kasugtanan, balikan ninyo ang inyo kinaandan nga ginahimo bilang mag-asawa, kay basi kon sa ulihi indi na ninyo mapunggan ang inyo balatyagon, kag tentaron kamo ni Satanas.

⁶ Wala ako nagasugo sa inyo nga magpangasawa ukon magpamana kundi ginatugutan ko kamo sa luyag ninyo.

⁷ Gusto ko kuntani nga ang tanan pareho sa akon *nga wala sing asawa*. Pero wala kita nagapalareho tungod kay nagkalain-lain nga hiyas ang ginhatag sa aton sang Dios.

⁸ Kamo nga wala pa sing asawa ukon bana, kag pati ang mga balo nga babayi, mas maayo pa kon magpadayon kamo sa pagpangabuhi nga isahanon pareho sa akon.

⁹ Pero kon indi kamo makapugong sang inyo balatyagon, magpangasawa ukon magpamana na lang kamo. Kay maayo pa ina sang sa mag-antos kamo tungod sa inyo balatyagon nga daw indi mapunggan.

¹⁰⁻¹¹ Sa mga mag-asawa, amo ini ang akon sugo nga gin-hambal mismo sang Ginoo: ang asawa indi dapat magbulag sa iya bana, kag ang bana indi man magbulag sa iya asawa. Pero kon may asawa nga magbulag sa iya bana, dapat mag-pabilin siya nga wala sing bana, ukon indi gani magbalik na lang siya sa iya bana.

¹² Kon parte sa iban, amo ini ang gusto ko isiling (ini sa akon lang, wala sing may ginhambal ang Ginoo parte sini): kon ang tumuluo may asawa nga indi tumuluo pero gusto gihapon nga magpuyo sa iya, indi niya dapat pagbulagan.

¹³ Kag kon ang tumuluo may bana nga indi tumuluo pero gusto gihapon nga magpuyo sa iya, indi man niya dapat pagbulagan.

¹⁴ Kay ang indi tumuluo nga bana ginabaton sang Dios tungod sang tumuluo nga asawa, kag ang indi tumuluo nga asawa ginabaton man sang Dios tungod sang tumuluo nga bana. Kay kon indi amo sini, pati ang ila mga bata wala man ginabaton sang Dios. Pero ang matuod, ginabaton sila sang Dios.

¹⁵ Pero kon gusto sang indi tumuluo nga magbulag, tuguti. Hilway ka nga magbulag sa iya, kay gintawag kita sang Dios sa malinong nga pagkabuhi.

¹⁶ Total, bisan pungan mo ang imo asawa ukon bana nga indi magbulag sa imo, indi mo gid man masiguro nga maluwas mo siya.

Magkabuhi Kamo suno sa Pagtawag sang Dios sa Inyo

¹⁷ Ang kada isa dapat magkabuhi suno sa kahimtangan nga ginhatag sang Ginoo sa iya. Dapat magpabilin siya sa iya kahimtangan sang siya gintawag sang Dios *nga magtuo*. Amo ini ang pagsulundan nga akon ginatudlo sa tanan nga iglesya.

¹⁸ Halimbawa, kon may lalaki nga natuli na sang wala pa siya gintawag *sang Dios*, indi na niya paghimulatan nga ilisan pa niya ang iya kahimtangan. Kag kon may ara man nga wala natuli sang wala pa siya gintawag, indi na kinahanglan nga magpatuli pa siya.

¹⁹ Kay indi importante kon natuli ang tawo ukon wala. Ang importante amo ang pagtuman sang mga sugo sang Dios.

²⁰ Gani magpadayon ang kada isa suno sa iya kahimtangan sang siya gintawag *sang Dios*.

²¹ Kon ikaw isa ka ulipon sang gintawag ka *sang Dios*, indi bali. Pero kon may kahigayunan nga makahilway ka sa pagkaulipon, himusli ina nga kahigayunan.

²² Kay ang tawo nga ulipon sang gintawag siya nga mangin ara sa Ginoo, karon hilway na sa panulok sang Ginoo. Kag ang tawo nga indi ulipon sang siya gintawag, karon ulipon na ni Cristo.

²³ Mahal ang pagbakal *sang Dios* sa aton, gani indi kita basta-basta nga magpaulipon lang sa mga tawo.

²⁴ Gani mga kauturan, magpabilin ang kada isa sa inyo sa Dios suno sa iya kahimtangan sang gintawag siya *nga magtuo*.

Ang Parte sa mga Wala sing Asawa ukon Bana kag sa mga Balo nga Babayi

²⁵ Kon parte sa mga wala sing asawa ukon bana, wala ako sing sugo halin sa Ginoo. Pero bilang tawo nga masaligan tungod sa kaluoy sang Dios, ari ang akon opinyon.

²⁶ Tungod sang mga kabudlayan subong, mas maayo pa kon magpadayon na lang kita sa aton kahimtangan.

²⁷ Gani kon may asawa ka na, indi siya pagbulagi. Kag kon wala ka pa asawa, indi ka na lang magpangasawa.

²⁸ Pero kon magpangasawa ka gid man, indi ina sala. Kag kon magpamana ang dalaga indi man ina sala. Nagasiling ako nga indi na lang kamo kuntani magpangita sang inyo asawa ukon bana tungod nga gusto ko nga makalikaw kamo sa mga kabudlayan sang kabuhi sang may asawa ukon bana.

²⁹⁻³¹ Ang buot ko silingon mga kauturan, malip-ot na lang ang tiyempo nga nabilin. Gani tungod nga ang tanan nga butang sa sini nga kalibutan madula, halin subong, ang mga may asawa dapat magkabuhi nga daw wala sing asawa. Ang mga nagapangasubo dapat magkabuhi nga daw wala

nagapangasubo, kag ang mga nagakalipay magkabuhi nga daw wala nagakalipay. Ang mga nagapamakal dapat indi magsalig nga magapabilin sa ila ang ila mga ginbakal. Kag ang mga nagagamit sang *mga pagkabutang sang* kalibutan dapat indi mawili sa sina nga mga butang.

³² Gusto ko kuntani nga mahilway kamo sa mga palaligban *diri sa kalibutan*. Ang wala sing asawa wala sing iban nga ginapanumdom kundi ang hilikuton sang Ginoo kag kon paano siya makahatag sing kalipay sa iya.

³³ Pero ang lalaki nga may asawa nagapanumdom *pati* sa mga butang diri sa kalibutan kag kon paano siya makahatag sing kalipay sa iya asawa.

³⁴ Amo ina nga natunga permi ang iya hunahuna. Kag amo man ang mga babayi. Ang babayi nga wala sing bana wala sing iban nga ginapanumdom kundi ang pag-alagad sa Ginoo, kag gusto niya nga ihalad ang iya bilog nga kabuhi* sa pag-alagad sa iya. Pero ang babayi nga may bana nagapanumdom *pati* sa mga butang diri sa kalibutan kag kon paano siya makahatag sing kalipay sa iya bana.

³⁵ Ginasugid ko ini para sa inyo kaayuhan. Wala ko kamo ginabawalan nga magpangasawa ukon magpamana, kundi gusto ko lang nga mahapos kag wala sing sablag ang inyo pag-alagad sa Ginoo.

³⁶ Karon, *parte sa mga naganobyohanay*: kon sa hunahuna sang lalaki indi husto ang iya panggawi sa iya nobya, kag indi na siya makapugong sang iya balatyagon, kag sa iya hunahuna dapat nga magpakasal na sila, maayo pa nga magpakasal na lang sila. Indi ina sala.

³⁷ Pero kon desidido ang isa ka lalaki nga indi na niya pagpangasaw-on ang iya nobya, kag para sa iya indi kinahanglan nga magpangasawa, kay mapunggan niya ang iya kaugalingon, maayo ang iya ginahimo.

³⁸ Gani maayo ang ginahimo sang nagapangasawa sa iya nobya; pero mas maayo pa gid ang indi magpangasawa.

³⁹ Ang babayi nahigot sa iya bana samtang buhi pa ang iya bana. Ugaling kon patay na ang iya bana puwede na siya makapamana liwat. Pero kinahanglan tumuluo ang pilion niya.

⁴⁰ Kon sa akon lang, mas malipayon siya kon indi na siya magpamana. Ini opinyon ko lang, pero nagapati ako nga ang Espiritu sang Dios nga ari sa akon amo ang nagtudlo sini sa akon.

* **7:34** *bilog nga kabuhi*: sa literal, lawas kag espiritu

8

Ang Parte sa mga Pagkaon nga Ginhalad sa mga Dios-dios

¹ Karon, ang parte naman sa mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, *kon bala makakaon kita sini ukon indi*: bisan masiling ta nga madamo na ang aton nahibaluan, dumdumon naton nga ang nahibaluan sang tawo kon kaisa amo ang ginahalinan sang pagpabugal. Mas importante nga may paghigugma kita, kay ini makapabakod sa iban.

² Ang tawo nga nagahunahuna nga maalam na siya nagapakilala lang nga kulang pa gid ang iya nahibaluan.

³ Pero ang tawo nga nagahigugma sa Dios amo ang ginakilala sang Dios nga iya.

⁴ Gani kon parte sa mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, nakahibalo kita nga ang mga dios-dios indi matuod nga dios, kay may isa gid lang ka Dios.

⁵ Bisan tuod nga nagasiling ang iban nga may mga dios sa langit kag sa duta, kag madamo ang ginatawag nga “mga dios” kag “mga ginoo,”

⁶ pero sa aton may isa lang ka Dios, ang aton Amay nga naghimo sang tanan nga butang, kag nagakabuhi kita para sa iya. Kag may isa gid lang ka Ginoo, si Jesu-Cristo. Paagi sa iya, nahimo ang tanan nga butang kag paagi man sa iya nagakabuhi kita subong.

⁷ Pero may mga tumuluo nga wala nakahibalo sini nga kamatuoran. Kag tungod nga sadto anay nagasimba sila sa mga dios-dios, amo ina nga hasta subong kon magkaon sila sang pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, sa ila hunahuna daw kaupod na sila nga nagasimba sa mga dios-dios. Gani tungod nga kulang pa ang ila nahibaluan, nagapakasala sila sa ila konsensya.

⁸ Kon sa bagay, ang pagkaon wala sing kahalabtanan sa aton relasyon sa Dios. Wala sing may madula sa aton *relasyon sa Dios* kon indi kita magkaon sini, kag wala man sing may madugang kon magkaon kita.

⁹ Pero bisan tuod hilway kamo magkaon sang bisan ano, mag-andam kamo, kay basi kon amo ina ang mangin kabangdanan nga magpakasala ang mga tawo nga maluya *ang ila pagtuo*.

¹⁰ Halimbawa, may upod ka nga wala pa nakaintiendi, kag ikaw nga nakaintiendi na nakita niya nga nagakaon sa templo sang mga dios-dios, indi bala makaganyat ini sa iya nga magkaon man sang pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios bisan sa iya pagkilala sala ina?

¹¹ Gani ang imo utod nga maluya *ang pagtuo* nga isa man sang ginpanginmatyan ni Cristo mawala tungod sang imo “kaalam.”

¹² Sa sini nga paagi nakasala ka kay Cristo, tungod kay nakasala ka sa imo utod nga maluya *ang pagtuo*, sa imo pagganyat sa iya sa paghimo sang butang nga kontra sa iya konsensya.

¹³ Gani kon ang akon ginakaon mangin kabangdanan nga magpakasala ang akon utod, indi na lang ako magkaon sing karne hasta san-o, para indi magpakasala ang akon utod tungod sa akon.

9

Ang Kinamatarong kag Buluhaton sang Apostol

¹ Indi bala nga hilway ako? Indi bala nga apostol ako? Indi bala nga nagpakita mismo sa akon si Jesus nga aton Ginoo kag kamo nangin mga tumuluo tungod sa akon?

² Bisan ang iban wala nagakilala sa akon nga apostol, apostol gid ako sa inyo tungod nga kamo mismo ang ebidensya, kay paagi sa akon kamo ara na sa Ginoo.

³ Amo ini ang ginasabat ko sa mga tawo nga nagausisa sa akon.

⁴ *Bilang apostol*, wala bala kami sang kinamatarong sa pagpangayo sang amon pagkaon sa *amon mga gintudluan*?

⁵ Kag wala bala kami sang kinamatarong sa pagdala sang asawa nga tumuluo sa amon mga pagbiyahe pareho sang ginahimo sang mga utod sang Ginoo kag ni Pedro* kag sang iban nga mga apostoles?

⁶ Ano, kami lang bala ni Barnabas ang kinahanglan nga magpangabudlay para sa amon palangabuhian?

⁷ May soldado bala nga siya mismo ang nagagasto sang iya pagserbisyo? May tawo bala nga nagatanom nga wala nagapulos sang bunga sang iya tinamnan? Kag may nagasagod bala sang mga sapat nga wala siya sing parte?

⁸ Ining akon ginasiling indi lang tawhanon nga opinyon, kundi amo man ini ang ginatudlo sang Kasuguan.

⁹ Kay nasulat sa Kasuguan ni Moises, “Indi pagbusali ang baka samtang nagalinas ini.”† Kag indi kita maghunahuna nga baka lang ang gusto hambalon sang Dios sini.

¹⁰ Kay kami upod man sa iya gusto hambalon. Amo ina kon ngaa ang mga tawo nagaarado kag nagaani, tungod nga nagapaabot man sila nga may parte sa patubas.

* 9:5 Pedro: sa Griego, Cefas † 9:9 Deu. 25:4

11 Nagpanggas kami sa inyo sang espirtual nga mga binhi; dako na gid bala nga bagay kon magpaabot kami nga maghatag kamo sang materyal nga mga butang?

12 Kon ang iban *nga mga manunudlo* may kinamatarong sa pagpaabot sini halin sa inyo, mas labi na gid kami. Pero bisan may kinamatarong kami sa pagpaabot sang bulig halin sa inyo, wala kami nagpangayo sa inyo. Gin-antos namon ang tanan para indi masablagan ang paglapnag sang Maayong Balita parte kay Cristo.‡

13 Indi bala nga nahibaluan ninyo nga ang mga nagaalagad sa templo dira man nagakuha sang ila pagkaon? Kag ang mga nagaalagad sa halaran nagakuha man sang ila parte sa mga butang nga ginahalad sa halaran.

14 Sa amo man nga paagi, nagsugo ang Ginoo nga ang mga nakabaton sang Maayong Balita dapat nga magbulig sa mga kinahanglanon sang mga manugwali sang Maayong Balita para mabuhi sila.

15 Pero wala ko paggamita ang akon kinamatarong nga ina. Kag wala man ako nagasulat subong para pabati-batian kamo nga hatagan ninyo ako. Maayo pa nga mapatay ako sang sa himuon ko ina. Siguruhon ko nga wala sing bisan sino nga makakuha sang akon ginapabugal nga ini.§

16 Wala ko ginapabugal ang akon pagwali sang Maayong Balita, tungod nga amo ini ang akon obligasyon. Indi mahimo nga indi ko ini pagsundon tungod kay kaluluoy ako kon indi ko pag-iwali ang Maayong Balita.

17 Kon nagawali ako tungod nga amo ini ang akon ginpili nga obra, ti magapaabot ako sing suhol. Pero ang matuod, ginatuman ko lang ang akon obligasyon nga magwali tungod nga amo ini ang obra nga gintugyan sa akon sang Dios.

18 Ano karon ang balos nga akon mabaton? Ang ginaisip ko nga balos amo ang kalipay nga wala ako nagapabayad sa akon pagwali sang Maayong Balita, bisan matuod nga puwede ako magpabayad sang akon pagpangabudlay para sa Maayong Balita.

19 Bisan wala sing may nagaulipon sa akon, nagapaulipon ako sa tanan, para madamo pa gid ang akon madala *nga magtuo kay Cristo*.

20 Amo ina nga kon kaupod ko ang mga Judio nagakabuhi ako pareho sang Judio, para madala ko sila nga magtuo kay Cristo. Gani bisan indi ako sakop sa Kasuguan *sang mga Judio*, ginasunod ko ini, para madala ko sila sa aton pagtuo.

‡ 9:12 Kay basi kon may magpinsar nga kami nagaalagad lang tungod sa kuwarta.

§ 9:15 akon *ginapabugal nga ini* nga nagawali ako sang Maayong Balita nga wala sing bayad.

²¹ Kag amo man kon kaupod ko ang mga indi Judio. Wala ko ginasunod ang Kasuguan nga para sa mga Judio, kundi ginasunod ko ang pagkabuhi sang mga indi Judio para magtuo sila kay Ginoong Jesus. Wala ini nagakahulugan nga wala ko ginasunod ang mga sugo sang Dios, kay ang matuod, ginasunod ko ang mga sugo ni Cristo.

²² Nagapakigbagay ako sa mga *tumuluo nga* maluya ang *pagtuo* para mapabakod ko sila sa Ginoo. Nagapakigbagay ako sa tanan bisan ano ang ila kahimtangan, para sa bisan ano nga paagi maluwas ko ang iban sa ila.

²³ Ginahimo ko ini tanan tungod nga gusto ko nga magbaton sang mga pagpakamaayo kaupod sang mga nagabaton sang Maayong Balita.

²⁴ *Sa aton pagsunod sa Ginoo pareho kita sa mga manugdalagan. Kag sa palumba, indi bala nga madamo ang nagaintra pero isa lang ang makabaton sang premyo? Gani kay-uha ninyo ang inyo pagdalagan para makabaton kamo sang premyo.*

²⁵ Ang kada manughampang nagapraktis gid sing maayo nga may pagdisiplina sa iya kaugalingon. Ginahimo niya ini para sa premyo nga umalagi lang. Pero kita nagahimulat para sa premyo nga indi gid madula.

²⁶ Amo ina nga deretso gid ang akon dalagan pakadto sa lalambuton. Kag kon sa mga boksidor pa, wala ako nagasumbag sa hangin.

²⁷ Gani kon may mga malain nga handom sa akon lawas, ginahimulatan ko gid nga pungan ini kay basi kon sa tapos ko matudluan ang mga tawo, ako pa ang indi makabaton sang balos halin sa Dios.

10

Paandam nga Indi Magsimba sa mga Dios-dios

¹ Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo ang natabo sa amon mga katigulangan. Gintuytuyan sila sang Dios paagi sa panganod, kag ginbuligan niya sila sa ila pagtabok sa *Mapula nga* Dagat.

² Paagi sa sadto nga panganod kag dagat, *daw pareho lang nga* ginbautisohan sila tanan bilang mga sumulunod ni Moises.

³ Nagkaon sila tanan sang espirtual nga pagkaon.

⁴ Kag nag-inom sila tanan sang espirtual nga ilimnon, kay nag-inom sila halin sa espirtual nga bato. Ato nga bato nga nag-upod sa ila amo si Cristo mismo.

⁵ Pero bisan ginbuligan sila sang Dios, kalabanan sa ila wala gid naghimo sang husto nga makalipay sa Dios. Amo

gani nga ang ila mga bangkay naglalapta didto sa kamin-gawan.

⁶ Ang mga natabo nga ato sa ila nagahatag sang leksyon sa aton para makapangandam kita nga indi maghandom sa paghimo sang mga malain nga mga butang pareho sang ila ginhimo.

⁷ Indi kamo magsimba sa mga dios-dios pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Kay nasulat sa Kasulatan, “Nagkinaon sila kag nag-ininom, kag nagpagusto pangalipay* *sa ila pagsimba sa dios-dios.*”†

⁸ Kag indi gid kita magsunod sa ginhimo sang iban sa ila nga naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon. Amo gani nga *ginsilutan sila sang Dios kag 23,000 ang nagkalamatay sa isa lang ka adlaw.*

⁹ Indi ta pagtestingan ang Ginoo pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Amo gani nga ginpakagat niya sila sa mga man-og kag nagkalamatay sila.

¹⁰ Indi kamo magsagi kumod pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Amo gani nga ginpadal-an sila sang Dios sang anghel nga manugpatay sa pagpatay sa ila.

¹¹ Ini tanan nga butang nagkalatabo para mahibaluan ta nga ato nga mga butang indi gusto sang Dios. Kag ginsulat ato nga mga nagkalatabo sa pagpaandam sa aton nga nagakabuhi sa panahon nga madali na lang mag-abot ang katapusan.

¹² Gani kon nagahunahuna kamo nga ang inyo pagtuo mabakod na, mag-andam kamo kay basi kon makasala man kamo.

¹³ Wala sing temtasyon nga nagaabot sa inyo nga wala man nagaabot sa iban nga mga tawo. Pero masaligan ang Dios sa iya promisa nga indi niya kamo pagtugutan nga tentaron sing sobra sa inyo masarangan. Kag kon mag-abot ang mga temtasyon sa inyo, magahimo siya sing paagi para madaog ninyo ini.

¹⁴ Gani, mga hinigugma ko, indi gid kamo magsimba sa mga dios-dios.

¹⁵ Nagahambal ako sa inyo bilang mga tawo nga makain-tiendi. Gani binagbinaga ninyo ang akon ginahambal sa inyo.

¹⁶ May ginainom kita nga ginapasalamatan ta sa Dios, kag may tinapay man kita nga ginapamihak-pihak kag ginakaon. Indi bala sa sini nagapakig-ambit kita sa dugo kag sa lawas ni Cristo?

¹⁷ Kita tanan, bisan madamo, isa lang ka lawas tungod nga isa lang ka tinapay ang aton ginaambit.

* **10:7** *nagpagusto pangalipay*: ukon, nagsinaot † **10:7** Exo. 32:6

18 Tan-awa bala ninyo ang mga tawo sa Israel. Ang mga nagakaon sang mga halad nagapakig-ambit sa ginahimo sa halaran.

19 Ano ang buot ko silingon? Nga ang mga dios-dios kag ang pagkaon nga ginahalad sa ila may pulos?

20 Indi! Ang buot ko silingon, ang mga ginahalad sang mga tawo nga wala makakilala sa Dios mga halad sa mga demonyo kag indi sa Dios. Gani indi ko gusto nga magpakig-ambit kamo sa mga demonyo.

21 Indi mahimo nga mag-inom kamo sa tasa sang Ginoo kag sa tasa sang mga demonyo. Kag indi mahimo nga magkaon kamo sa kalan-an sang Ginoo kag sa kalan-an sang mga demonyo.

22 Ano, gusto ta bala nga magpangimon ang Ginoo? Kay kon mangakig na siya, nahibaluan ta nga indi gid kita makalikaw sa iya silot.

23 Tugot sa aton ang paghimo sang bisan ano, pero indi tanan makabulig ukon makapabakod sa iban.

24 Indi ninyo paghunahunaa ang inyo lang kaugalingon nga kaayuhan, kundi hunahunaa man ninyo ang kaayuhan sang iban.

25 Kauna ninyo ang bisan ano nga ginabaligya sa baligyaan sang karne nga wala na pulupamangkot *kon bala ina ginhalad sa mga dios-dios ukon wala*, para indi kamo pagtublagon sang inyo konsensya.

26 Kay *nagasiling ang Kasulatan*, “Ang kalibutan kag ang tanan nga ara sa sini iya sang Ginoo.”[‡]

27 Kon may indi tumuluo nga mag-imbatar sa inyo nga magkaon sa ila, kag gusto man ninyo nga magkadto, kauna ninyo ang bisan ano nga ginpreparar para sa inyo nga wala na pulupamangkot *kon bala ina ginhalad sa mga dios-dios ukon wala*, para indi kamo pagtublagon sang inyo konsensya.

28 Pero kon may magsiling sa inyo nga ang ina nga pagkaon ginhalad sa mga dios-dios, indi ninyo pagkauna, tungod lang sa sina nga tawo nga nagsiling sa inyo, para wala sing konsensya nga matublag.

29 Indi ang inyo kaugalingon nga konsensya ang akon buot silingon kundi ang konsensya sang sina nga tawo. *Karon basi magsiling kamo*, “Ngaa husgaran ang akon kahilwayan tungod sa konsensya sang iban?”

30 Kon ginapasalamatan ko sa Dios ang akon ginakaon, ngaa abi pakalainon ako tungod sa pagkaon nga akon ginapasalamatan?”

[‡] 10:26 Sal. 24:1

³¹ *Ini ang akon sabbat sa inyo:* bisan ano ang inyo himuon, bisan magkaon ukon mag-inom, himua ninyo ang tanan sa katuyuan nga madayaw ang Dios.

³² Indi gid kamo maghimo sang bisan ano nga makahatag kasandaran sa mga Judio ukon sa mga indi Judio, ukon sa iglesya sang Dios.

³³ Sunda lang bala ninyo ang akon ginahimo: permi ako nagapangita sang paagi nga mabuligan ko ang tanan nga tawo sa tanan ko nga ginahimo. Wala ako nagapangita sang akon kaugalingon nga kaayuhan kundi ang kaayuhan sang iban para maluwas sila.

11

¹ Gani sunda ninyo ako, kay ginasunod ko man si Cristo.

Ang Pagtabon sang Ulo kon Nagasimba

² Ginadayaw ko kamo, kay permi ninyo ako ginadumdom kag ginatipigan ninyo ang mga tradisyon nga ginpasa ko sa inyo.

³ Karon gusto ko nga mahibaluan ninyo nga si Cristo amo ang ulo sang tagsa ka lalaki, kag ang lalaki amo ang ulo sang babayi,* kag ang Dios amo ang ulo ni Cristo.

⁴ Kon ang lalaki magpangamuyo ukon magsugid sang mensahi sang Dios nga may tabon ang iya ulo, ginapakahuy-an niya ang iya ulo *nga amo si Cristo*.

⁵ Kag kon ang babayi magpangamuyo ukon magsugid sang mensahi sang Dios nga wala sing tabon ang iya ulo, ginapakahuy-an niya ang iya ulo *nga amo ang lalaki*, kag daw pareho lang nga nagpakalbo siya.

⁶ Kon ang babayi wala nagatabon sang iya ulo, maayo pa nga magpautod na lang siya sang iya buhok. Pero makahuluya sa babayi kon siya magpautod ukon magpakalbo. Gani dapat tabunan niya ang iya ulo.

⁷ Ang lalaki indi dapat magtabon sang iya ulo, kay *gintuga* siya *nga* kaanggid sang Dios kag siya ang iya dungog. Ang babayi amo ang dungog sang lalaki.

⁸ Kay ang lalaki wala paghimua halin sa babayi, kundi ang babayi amo ang ginhimo halin sa lalaki.

⁹ Kag wala man paghimua ang lalaki para sa babayi, kundi ang babayi ginhimo para sa lalaki.

¹⁰ Gani amo ina nga kinahanglan magtabon ang babayi sang iya ulo, agod bisan ang mga anghel makahibalo nga nagapasakop siya sa lalaki.†

* **11:3** babayi: ukon, iya asawa † **11:10** lalaki: ukon, iya bana

¹¹ Pero dapat nga dumdumon ta man nga sa aton kabuhi sa Ginoo, kinahanglan sang babayi ang lalaki kag kinahanglan man sang lalaki ang babayi.

¹² Kay ang una nga babayi ginhimo halin sa lalaki, kag karon ang lalaki nagakatawo halin sa babayi. Pero ang tanan nagahalin sa Dios.

¹³ Binagbinaga ninyo ini: Nagakabagay bala nga ang babayi magpangamuyo sa Dios nga wala sing tabon ang iya ulo?

¹⁴ Natural sa lalaki nga manubo ang iya buhok, kay makahuluya kon malaba ini.

¹⁵ Pero sa babayi iya, ang malaba nga buhok nagapatahom sa iya. Kay ginhatagan siya sang Dios sing malaba nga buhok bilang inugtabon sa iya ulo.

¹⁶ Pero kon may ara nga gusto magkontra sining amon ginatudlo, ang masiling ko lang, wala kami sang iban nga kinabatasan luwas sini. Kag amo man ini ang ginasunod sang mga iglesya sang Dios *sa bisan diin nga lugar*.

Ang Balaan nga Panihapon

(Mat. 26:1-29; Mar. 14:22-25; Luc. 22:14-20)

¹⁷ May isa pa gid ka butang nga gusto ko nga sambiton subong sa inyo, kag sa sini wala ko kamo ginadayaw, tungod kay ang inyo pagtilipon wala nagadala sing kaayuhan, kundi kalainan.

¹⁸ Kay nakabati ako nga kon nagatiliyon kamo bilang tumuluo, nagabinahin-bahin kamo, kag medyo nagapati ako nga may kamatuoran ini.

¹⁹ Siguro kinahanglan man nga matabo ina dira sa inyo para mahibaluan kon sin-o gid sa inyo ang matuod nga tumuluo.

²⁰ Kon nagatiliyon kamo para magsaulog sang Panihapon sang Ginoo, indi husto ang inyo ginahimo,

²¹ tungod kay wala kamo nagahulatay kon magkaon. Gani ang iban sa inyo *busog gid kag* hubog samtang ang iban ya gutom *kag ginauhaw*.

²² Ngaa indi kamo anay magkaon kag mag-inom sa inyo kaugalingon nga balay? Kay sa inyo ginahimo nga ina, ginapakahuy-an ninyo ang mga imol, kag pati ang *bilog nga* iglesya sang Dios ginainsulto ninyo. Ano bala ang akon isiling sa inyo? Dayawon ko bala kamo sa inyo ginahimo nga ina? Indi gid!

²³ Amo ini ang gintudlo sa akon sang Ginoo, kag gintudlo ko man sa inyo: nga sang sadto nga gab-i nga gintraiduran siya, nagkuha siya sang tinapay,

²⁴ kag tapos niya pasalamat sa *Dios*, ginpamihak-pihak niya ini kag nagsiling, “Amo ini ang akon lawas para sa inyo. Himua ninyo ini sa pagdumdom sa akon.”

²⁵ Pagkatapos nila kaon sang tinapay, amo man ang iya ginhimo sa ilimnon: *ginkuha niya ini, ginpasalamatan, kag* nagsiling, “Ini nga ilimnon amo ang bag-o nga kasugtanan nga patigayunon paagi sa akon dugo. Himua ninyo ini sa pagdumdom sa akon.”

²⁶ Sa kada kaon ninyo sang sina nga tinapay kag pag-inom sang sina nga ilimnon ginasugid ninyo ang kamatayon sang Ginoo hasta sa iya nga pagbalik.

²⁷ Gani ang bisan sin-o nga magkaon sang sina nga tinapay kag mag-inom sang sina nga ilimnon sang Ginoo sa paagi nga indi takos nagakasala kontra sa lawas kag dugo sang Ginoo.

²⁸ Kinahanglan mag-usisa anay ang tagsa-tagsa sang iya kaugalingon sa indi pa siya magkaon sang tinapay kag mag-inom sang ilimnon.

²⁹ Kay kon magkaon siya kag mag-inom nga wala niya ginabinagbinag ang kahulugan sang lawas *sang Ginoo*, nagadala lang siya sang silot sa iya kaugalingon.

³⁰ Amo ina nga madamo sa inyo ang maluya kag masakiton, kag ang iban gani nagkalamatay.

³¹ Pero kon usisaon ta anay ang aton kaugalingon, indi kita pagsilutan sang Dios.

³² Kon kita nga mga tumuluo ginasilutan sang Dios, ginatudluan niya kita para indi kita pagsentensyahan upod sa *mga tawo sang kalibutan*.[‡]

³³ Gani, mga kauturan, kon magtipon kamo sa pagsaulog sang Panihapon sang Ginoo, maghulatay kamo.

³⁴ Kon may ginagutom sa inyo, magkaon siya anay sa iya balay para indi kamo pagsilutan sang Ginoo tungod sa inyo ginahimo kon nagatilipon na kamo. Kon parte sa iban nga mga butang, aregluhon ko lang ugaling kon makaabot na ako dira.

12

Mga Abilidad nga Ginahatag sang Espiritu Santo

¹ Mga kauturan, gusto ko nga maintiendihan gid ninyo ang parte sa mga abilidad nga ginahatag sang Espiritu Santo.

² Nahibaluan ninyo nga sang wala pa kamo nakakilala sa Dios, ginpatalang kamo para magsimba sa mga dios-dios nga indi makahambal.

[‡] **11:32** *mga tawo sang kalibutan*: buot silingon, *mga tawo nga wala nagatuo sa Dios*

³ Gani gusto ko nga mahibaluan ninyo nga wala sing tawo nga ginatuytuyan sang Espiritu sang Dios nga makapaka-malaot kay Jesus. Kag wala man sang tawo nga makasiling nga si Jesus ang Ginoo kon wala siya ginatuytuyan sang Espiritu Santo.

⁴ May nagkalain-lain kita nga mga abilidad, pero isa lang ka Espiritu ang ginahalanan sini.

⁵ Nagkalain-lain ang paagi sa pag-alagad, pero isa lang ka Ginoo ang aton ginaalagaran.

⁶ Nagkalain-lain ang ginapahimo sang Dios sa aton, pero isa lang ka Dios ang nagagahom sa aton tanan para mahimo ta ini.

⁷ Ang tagsa-tagsa ginhatagan sang abilidad nga nagapakita nga ang Espiritu *Santo* ara sa iya, para makabulig siya sa iya kapareho nga tumuluo.

⁸ Ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo* sang abilidad sa pagsugid parte sa kaalam sang *Dios*, kag ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo* sang abilidad sa pagpaathag sina.

⁹ May ara man nga ginhatagan sing *dako gid nga* pagtuo, kag may ara man nga ginhatagan sang abilidad sa pagpang-ayo sang mga nagamasakit, kag ini tanan halin sa Espiritu *Santo*.

¹⁰ Ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo* sang gahom sa paghimo sing mga milagro; ang iban, abilidad sa pagsugid sang mensahi sang Dios; kag ang iban, abilidad sa pag-ihibalo kon bala ang nagagahom sa isa ka tawo amo ang Espiritu *Santo* ukon indi. May ginhatagan man sang abilidad nga maghambal sa iban nga mga lingguahe nga wala nila natun-i, kag may ara man nga ginhatagan sang abilidad sa pag-paathag kon ano ang kahulugan sang mga ginapanghambal sa sadto nga mga lingguahe.

¹¹ Pero isa gid lang ka Espiritu ang nagahatag sini tanan, kag ginapanagtag niya ini sa tagsa ka tawo suno sa iya gusto.

Ang Aton Halimbawa mga Parte sang Isa ka Lawas

¹² Ang lawas may madamo nga parte pero isa lang ka lawas. Pareho man sini sa *lawas ni Cristo*.

¹³ Kay kita tanan, Judio man ukon indi, ulipon ukon hilway, ginbautisohan sa isa lang ka Espiritu para mangin isa ka lawas. Kag isa man ka Espiritu ang ginbaton naton tanan.*

¹⁴ Ang lawas sang tawo isa lang pero may madamo nga parte.

¹⁵ Kon magsiling ang tiil, “Tungod nga ako indi kamot, indi ako parte sang lawas,” ina wala nagakahulugan nga indi siya parte sang lawas.

* **12:13** ginbaton naton tanan: sa literal, ginpainom sa aton tanan

¹⁶ Kag kon magsiling ang dulunggan, “Tungod nga ako indi mata, indi ako parte sang lawas,” ina wala man nagakahulungan nga indi siya parte sang lawas.

¹⁷ Kay kon ang bilog nga lawas sang tawo puro lang mata, paano ang iya pagkabati? Kag kon ang bilog nga lawas puro lang dulunggan, paano ang iya pagpanimaho?

¹⁸ Pero wala kita paghimua sang Dios nga pareho sina, kundi suno sa iya gusto, ginhimo niya ang aton lawas nga may nagkalain-lain nga parte.

¹⁹ Kon ang lawas isa lang ka parte, indi na ina matawag nga lawas.

²⁰ Ang matuod, madamo ang mga parte sang aton lawas, pero isa gid lang ka lawas.

²¹ Amo ina nga ang mata indi makasiling sa kamot, “Indi ko ikaw kinahanglan,” kag ang ulo indi man makasiling sa tiil, “Indi ko ikaw kinahanglan.”

²² Ang matuod, ang mga parte sang lawas nga daw maluya kinahanglan ta gid.

²³ Ang mga parte sang lawas nga daw indi gid importante aton gihapon ginaatipan sing maayo; kag ang mga parte nga daw malaw-ay tulukon aton man gihapon ginapatahom.

²⁴ Indi na naton kinahanglan nga himuon ini sa mga parte nga matahom na nga daan. Amo ini ang ginhimo sang Dios sa aton lawas, para mahatagan sing dungog ang mga parte nga daw indi gid importante.

²⁵ Ginhimo sang Dios ang mga parte sang aton lawas para magbinuligay, kag indi para magbinahin-bahin.

²⁶ Gani kon ang isa ka parte nagaantos, ang tanan nga parte nagaantos man. Kag kon ang isa ka parte ginadayaw, ang tanan nga parte nalipay man.

²⁷ *Ang buot ko silingon amo ini:* kita nga mga tumuluo amo ang lawas ni Cristo, kag ang tagsa-tagsa sa aton parte sang iya lawas.

²⁸ Kag sa sini nga *lawas, nga amo ang iglesya*, nagbutang ang Dios sang *mga masunod*: una sa tanan, mga apostoles; ikaduha, mga propeta; ikatlo, mga manunudlo; dayon mga manughimo sang mga milagro, mga manug-ayo sang mga masakiton, mga manugbulig, mga administrador, kag mga manughambal sang iban nga lingguahe nga wala natun-i.

²⁹ Nahibaluan man ninyo nga kita tanan indi mga apostoles. Indi man kita tanan mga propeta sang Dios, ukon mga manunudlo. Indi man ang tanan manughimo sang mga milagro.

³⁰ Ang gahom sa pag-ayo sang masakit wala man ginhatag sa aton tanan, ukon ang abilidad sa paghambal sa iban nga lingguahe nga wala natun-i. Kag kita tanan wala man

paghatagi sang abilidad sa pagpaathag kon ano ang kahulugan sang mga ginpanghambal sa sadto nga mga linguahe.

³¹ Pero tinguhai ninyo nga mabaton halin sa Dios ang mga importante gid nga mga abilidad. Kag karon itudlo ko sa inyo ang labing maayo sa tanan.

13

Ang Gugma

¹ Bisan makahambal ako sang nagkalain-lain nga linguahe sang mga tawo kag sang mga anghel, pero kon wala ako sing gugma sa akon isigkatawo, daw pareho lang ako sa agong nga magahod ukon lingganay nga matagsing.

² Kag bisan makasugid ako sang mensahi sang Dios kag makahibalo sang tanan nga tinago nga mga kamatuoran pati ang nagkalain-lain nga kaalam, kag bisan mapasaylo ko ang bukid tungod sang akon dako nga pagtuo, kon wala ako sing gugma wala gid ako sing pulos.

³ Bisan ipanagtag ko sa mga imol ang tanan ko nga mga pagkabutang, kag bisan ihalad ko ang akon lawas nga sunugon,* kon wala ako sing gugma wala ako gihapon sing pulos.

⁴ Ang tawo nga nagahigugma mapinasensyahan, maayo sa iya isigkatawo, indi mahisaon, indi hambog ukon bugalon,

⁵ indi bastos, indi maiyaiyahan, indi palaakig, indi madumot,

⁶ wala nalipay sa kalautan kundi sa kamatuoran,

⁷ permi mainantuson, permi may pagsalig kag paglaom, kag permi mabinatason.

⁸ May katapusan ang mga pagsugid sang mensahi sang Dios kag ang mga paghambal sa iban nga mga linguahe nga wala natun-i, pati ang *mga pagpaathag sang kaalam sang Dios*, pero ang gugma wala gid sing katapusan.

⁹ Kay ang mga butang nga aton nahibalan pati ang aton pagsugid sang mensahi sang Dios indi pa gid kompleto.

¹⁰ Pero kon mag-abot na ang adlaw nga makompleto na ang tanan, madula na inang mga bagay nga indi pa gid kompleto.

¹¹ Sang bata pa ako, ang akon paghambal, ang akon pagintiendi, kag ang akon hunahuna pareho sang bata. Pero sang may buot na ako, ginbayaan ko ang pagginawi sang bata.

¹² Sa karon daw nagatulok kita sa espiho nga malubog; pero magaabot ang adlaw nga mangin klaro gid ang tanan. Karon limitado ang aton nahibalan; pero magaabot ang adlaw nga

* **13:3** *lawas nga sunugon*: sa iban nga mga kopya sang Griego, *lawas para makapabugal*

mahibaluan ta ang tanan, pareho sang pagkahibalo sang Dios sa aton.

¹³ Tatlo ka butang ang nagapadayon, kag ang tatlo nga ini amo ang pagsalig, paglaom, kag ang gugma. Pero ang gugma amo gid ang labing importante.

14

Ang Paghambal sa Lingguahe nga Wala Natun-i

¹ Gani tinguhai gid ninyo nga maghigugma, pero handuma man ninyo nga mahatagan kamo sang mga abilidad nga halin sa Espiritu *Santo*, labi na gid ang pagsugid sang mensahi sang Dios.

² Ang tawo nga nagahambal sa iban nga linguahe nga wala niya natun-i wala nagapakighambal sa mga tawo kundi sa Dios, tungod nga ang mga tawo indi makaintiendi sa iya. Ang Espiritu *Santo* amo ang nagapahambal sa iya, kag ginahambal niya ang mga butang nga wala nahibalui sang iban.

³ Pero ang nagasugid sang mensahi sang Dios nagahambal sa mga tawo para makabulig, makapabakod, kag makalipay sa ila.

⁴ Ang tawo nga nagahambal sa iban nga linguahe nga wala niya natun-i nagapabakod sang iya kaugalingon, pero ang nagasugid sang mensahi sang Dios nagapabakod sa iglesya.

⁵ Gusto ko kuntani nga kamo tanan makahambal sa iban nga linguahe nga wala natun-i, pero mas maayo gid kon makasugid kamo sang mensahi sang Dios. Tungod nga ang tawo nga nagasugid sang mensahi sang Dios mas importante pa sang sa tawo nga nagahambal sa iban nga linguahe, luwas lang kon ipaathag man niya ang kahulugan sang iya ginahambal para mapabakod ang iglesya.

⁶ Ano ayhan ang inyo makuha, mga kauturan, kon magkadto ako dira sa inyo kag maghambal sa iban nga linguahe nga indi ninyo maintiendihan? Siyempre wala gid! Kinahanglan may inughambal ako sa inyo nga halin sa Dios, ukon may inuglaygay ako nga kamatuoran, ukon may inugsugid ako nga mensahi sang Dios, ukon may inugtudlo ako.

⁷ Bisan sa mga instrumento nga wala sing kabuhi pareho sa plawta ukon gitara, kon indi maathag ang pagpatunog sang mga nota paano ang pagkahibalo sang nagapamati kon ano nga kanta ang ginatukar?

⁸ Kag bisan sa manugtrumpeta sang mga soldado, kon indi maathag ang pagpatunog wala sing magpreparar para sa inaway.

⁹ Amo man ini sa inyo, paano ang pagkaintiendi sang nagapamati sang imo ginahambal kon nagahambal ka sa iban nga linguahe nga indi maintiendihan? Pareho lang nga nagahambal ka sa hangin.

¹⁰ Madamo nga linguahe diri sa kalibutan kag ang tagsa-tagsa may kahulugan.

¹¹ Pero kon indi ko maintiendihan ang ginahambal sang isa ka tawo kag indi niya man maintiendihan ang akon ginahambal, wala kami sang may makuha sa isa kag isa.

¹² Gani tungod nga nagahandom kamo nga makabaton sang mga abilidad nga halin sa Espiritu *Santo*, tinguhai ninyo nga mabaton ang mga abilidad nga makapabakod sa iglesya.

¹³ Gani ang tawo nga nagahambal sa iban nga linguahe nga wala niya natun-i dapat magpangamuyo nga hatagan man siya sang abilidad nga makapaathag kon ano ang kahulugan sang iya ginahambal.

¹⁴ Kay kon nagapangamuyo ako sa iban nga linguahe nga wala ko natun-i, bisan matuod nga nagapangamuyo ang akon espiritu, ang akon hunahuna indi makaintiendi sini.

¹⁵ Gani ano ang akon dapat himuon? Magapangamuyo ukon magakanta ako sa *akon* espiritu *bisan indi ko ini maintiendihan*, pero magapangamuyo ukon magakanta man ako nga maintiendihan sang akon hunahuna.

¹⁶ Kon magpasalamat ka sa Dios sa imo espiritu lang, *kag indi maintiendihan*, paano ang pagsiling sang iban “Amen” kon wala gani sila makaintiendi kon ano ang imo ginahambal?

¹⁷ Bisan matahom ang imo pagpasalamat sa Dios, pero kon ang iban indi makaintiendi, indi ka makabulig sa ila.

¹⁸ Nagapasalamat ako sa Dios nga wala sing may makalabaw sa akon kon parte sa paghambal sa mga linguahe nga wala natun-i.

¹⁹ Pero sa mga pagtililipon sang mga tumuluo,* mas maayo pa nga maghambal ako sang lima lang ka tinaga nga maintiendihan, para matudluan ko sila, sang sa maghambal ako sang linibo ka tinaga sa linguahe nga indi maintiendihan.

²⁰ Mga kauturan, *kon parte sa sining mga butang*, indi ko gusto nga maghunahuna kamo pareho sang bata. Kon parte sa malain, magmangin pareho kamo sa bata *nga wala sing buot parte sa malain*. Pero kon sa paggamit sang inyo hunahuna, magmangin tigulang kamo.

²¹ Nasulat sa Kasulatan nga nagsiling ang Ginoo, “Magapakighambal ako sa sini nga mga tawo

* **14:19** *pagtililipon sang mga tumuluo*: sa literal, *iglesya*

paagi sa lain nga mga linguahe sang mga taga-iban nga lugar,
pero indi gid sila magpamati sa akon.”†

22 Gani ang paghambal sa iban nga linguahe nga wala natun-i indi tanda para sa mga tumuluo kundi para sa mga indi tumuluo. Pero ang pagsugid sang mensahi sang Dios tanda para sa mga tumuluo, kag indi para sa mga indi tumuluo.

23 Gani, kon magtipon kamo nga mga tumuluo‡ kag tanan kamo maghambal sa mga linguahe nga wala ninyo natun-i, kag may mga nagatambong nga indi tumuluo nga wala nakahibalo kon ano ang inyo ginahimo, indi ayhan sila magsiling nga mga buang kamo?

24 Pero kon tanan kamo magsugid sang mensahi sang Dios kag may magsulod nga indi tumuluo nga wala nakahibalo kon ano ang inyo ginahimo, makilala niya nga siya gali makasasala kag mahibaluan niya ang matuod niya nga kahimtangan.

25 Magaguwa pati ang mga sekreto nga iya ginahunahuna. Dayon magaluhod siya *nga nagahinulsol* kag nagasimba sa Dios. Kag makasiling siya nga ang Dios ara matuod sa inyo.

Ang Matuod nga Pagsimba

26 Gani, mga kauturan, *amo ini ang dapat ninyo himuon* kon magtipon kamo: ang iban magkanta, ang iban magtudlo, ang iban magsugid sang ginpahayag sang Dios sa iya, ang iban maghambal sa linguahe nga wala niya natun-i, kag ang iban magpaathag kon ano ang kahulugan sina. Kag ang tanan nga ginahimo ninyo sa inyo pagtipon, himua ninyo para sa pagpabakod sa iglesya.

27 Kon may ara nga maghambal sa linguahe nga wala niya natun-i, dapat duha lang ukon tatlo ang maghambal, pero indi dapat magdulungan, kag kinahanglan may ara nga magpaathag kon ano ang kahulugan sang ginpanghambal.

28 Pero kon wala gid sing may makapaathag, dapat maghipos sila sa iglesya kag maghambal na lang sa ila kagalingon kag sa Dios.

29 Kon may ara sa inyo nga may abilidad sa pagsugid sang mensahi sang Dios, tuguti ninyo nga maghambal ang duha ukon tatlo. Kag ang iban magpamati kag magbinagbinag kon bala husto ukon indi ang ila ginahambal.

30 Karon, kon may nagapungko didto nga nagapamati kag ginahatagan sang Dios sang inughambal, dapat maghipos ang nagahambal para makahambal man siya.

† 14:21 Isa. 28:11, 12 ‡ 14:23 *mga tumuluo*: sa literal, *iglesya*

³¹ Sa sini nga paagi, tanan kamo nga mga manugsugid sang mensahi sang Dios makabulos-bulos hambal, para ang tanan makatuon kag mapabakod ang pagtuo.

³² Ang manugsugid sang mensahi sang Dios sarang makapugong§ sang iya kaugalingon.

³³ Kay ang Dios wala nagahatag sang kagamo kundi kalinong.

Pareho sa ginahimo sang tanan nga iglesya sang katawhan sang Dios,

³⁴ dapat maghipos ang mga babayi sa mga iglesya tungod nga wala sila ginatuguti nga maghambal. Dapat magpasakop sila sa mga lalaki pareho sang ginasiling sang Kasulatan.

³⁵ Kag kon ang babayi may pamangkot, maghulat siya nga makapuli sila, kag didto sa ila balay makapamangkot siya sa iya bana, tungod nga makahuluya nga maghambal ang babayi sa pagtilipon sang mga tumuluo.

³⁶ Ano, nagahunahuna bala kamo nga ang Maayong Balita naghalin sa inyo? Ukon kamo lang ang nakabaton sini?

³⁷ Kon may ara sa inyo nga nagahunahuna nga siya manugsugid sang mensahi sang Dios ukon ginatuytuyan siya sang Espiritu *Santo*, dapat kilalahon niya nga ang akon mga ginasulat sa inyo sugo mismo sang Ginoo.

³⁸ Kag kon may ara nga indi magsapak sa sining akon ginahambal, indi kamo magsapak sa iya.

³⁹ Gani mga kauturan, maghandom gid kamo nga makasugid sang mensahi sang Dios, kag indi ninyo pagpunggi ang paghambal sa mga linguahe nga wala natun-i.

⁴⁰ Pero himua ninyo ang tanan sa husto kag maayo nga paagi.

15

Ang Parte sa Pagkabanhaw ni Cristo

¹ Mga kauturan, gusto ko ipadumdom sa inyo ang Maayong Balita nga akon ginwali sa inyo. Ini ginbaton ninyo kag hasta subong amo man ang inyo ginatindugan.

² Paagi sa sining Maayong Balita maluwas kamo kon ginatipigan ninyo sing maayo ang akon ginwali sa inyo kag indi nga pasapayan lang ang inyo pagtuo.

³ Gintudlo ko sa inyo ang labing importante nga mga butang nga gintudlo sa akon: nga si Cristo napatay para maluwas kita sa silot tungod sang aton mga sala. Kag ini suno sa Kasulatan.

⁴ Ginlubong siya kag nabanhaw sa ikatlo nga adlaw, suno man sa Kasulatan.

§ 14:32 sarang makapugong: ukon, dapat magpugong

⁵ Nagpakita siya una kay Pedro* kag dayon sa iban pa sa dose ka apostoles.

⁶ Pagkatapos nagpakita man siya sa mga kauturan nga nagtipon nga sobra 500. Kag kalabanan sa ila buhi pa subong, pero ang iban patay na.

⁷ Nagpakita man siya kay Santiago kag dayon sa tanan nga apostoles.

⁸ Sang ulihi nagpakita man siya sa akon. Ang akon halimbawa pareho sang lapsag nga natawo sa indi pa oras *tungod nga hinali lang ang akon pagkilala sa iya*.

⁹ Ako ang labing kubos sa mga apostoles kag indi gani takos nga tawgon nga apostol, tungod nga ginhingabot ko ang iglesya sang Dios.

¹⁰ Pero sa kaluoy sang Dios sa akon, karon apostol na ako. Kag wala sing may makasiling nga wala sing pulos ang kaluoy sang Dios sa akon, tungod nga ang matuod, mas madamo ang akon nahimo kon ikomparar sa nahimo sang akon kapareho nga mga apostoles. Pero ina indi sa akon kaugalingon, kundi tungod sa kaluoy kag bulig sang Dios.

¹¹ Pero wala sing deperensya kon ako ukon sila ang nagatudlo sa inyo, ang importante nga pareho ang amon ginawali kag pareho man ang inyo ginatuohan.

Ang Pagkabanhaw sang mga Nagatuo sa Dios

¹² Kon ginawali namon sa inyo nga nabanhaw si Cristo, ngaa ang iban dira sa inyo nagasiling nga wala sing pagkabanhaw?

¹³ Kon matuod nga wala sing pagkabanhaw, nagakahulugan nga si Cristo wala man nabanhaw.

¹⁴ Kag kon wala nabanhaw si Cristo, wala sing pulos ang amon pagwali, kag wala man sing pulos ang inyo pagtuo.

¹⁵ Indi lang ina, kundi magaguwa nga nagabutig kami parte sa Dios, kay nagasugid kami nga ginbanhaw niya si Cristo.

¹⁶ Pero wala siya nabanhaw kon wala sing pagkabanhaw ang patay.

¹⁷ Kag kon si Cristo wala nabanhaw, ang inyo pagtuo wala sing pulos kag wala pa kamo napatawad sa inyo mga sala.

¹⁸ Kag nagakahulugan man nga ang mga tumuluo kay Cristo nga nagkalamatay na wala man naluwas.

¹⁹ Kon ang aton paglaom bilang Kristohanon para lang sa aton kabuhi diri sa kalibutan, kita gid ang makaluluoy sa tanan nga tawo.

²⁰ Pero ang matuod, nabanhaw si Cristo halin sa kamatayon kag amo ini ang nagapamatuod nga banhawon ang mga patay.

* 15:5 Pedro: sa Griego, *Cefas*

²¹ Tungod sa isa ka tawo *nga si Adan*, nag-abot ang kamatayon sa tanan nga tawo. Kag tungod man sa isa ka tawo *nga si Cristo*, mabanhaw ang mga patay.

²² Kay kon paano nga kita tanan mapatay tungod sa aton relasyon kay Adan, tungod man sa aton relasyon kay Cristo kita tanan mabanhaw.

²³ Ang pagkabanhaw pasunod. Ang una gid nga nabanhaw amo si Cristo. Pagkatapos, pagbalik niya diri sa kalibutan, mabanhaw man ang iya katawhan.

²⁴ Kag dayon magaabot ang katapusan. Dulaon niya ang tanan nga ginharian, pagdumalahan, kag paggahom, kag ihatag niya dayon ang paghari sa Dios nga Amay.

²⁵ Kay dapat maghari si Cristo hasta mapasakop niya ang tanan nga nagakontra sa iya.

²⁶ Ang katapusan gid nga kaaway nga dulaon amo ang kamatayon.

²⁷ *Nagasiling ang Kasulatan nga ginpasakop sang Dios kay Cristo ang tanan nga butang.*[†] Pero siyempre wala ini nagakahulugan nga pati ang Dios nga nagpasakop sang tanan kay Cristo nalakip man.

²⁸ Kundi kon ang tanan ipasakop na kay Cristo, si Cristo nga Anak *sang Dios* magapasakop man sa Dios nga amo ang nagpasakop sang tanan sa iya, para ang Dios amo na ang magagahom sa tanan.

²⁹ May mga tawo nga nagapabautiso para sa mga napatay. Ti ano ang pulos sang ila ginahimo kon indi man lang pagbanhawon ang mga patay?

³⁰ Kag ano ang amon makuha sa mga peligro nga amon ginaagyan?

³¹ Kon paano matuod nga ginapabugal ko kamo sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus nga aton Ginoo, matuod man nga ginaatubang ko kada adlaw ang peligro sang kamatayon.

³² Nabudlayan gid ako diri sa Efeso, tungod *nga ang mga tawo nga nagakontra sa akon pareho* sa mabangis nga mga sapat. Gani kon indi pagbanhawon ang mga patay, ano bala ang akon makuha *sa mga pag-antos nga pareho sini?* Kon indi pagbanhawon ang mga patay, *mas maayo pa nga sundon ta na lang ang hulubaton nga nagasiling,*

“Magpagusto kita;

magkaon kita kag mag-inom,

kay basi kon mapatay na kita buwas.”[‡]

³³ Indi kamo magpadaya sa sina nga hulubaton. *Sa baylo, patihi ninyo ang hulubaton nga nagasiling,* “Kon mag-upod-

upod kamo sa mga tawo nga nagahimo sang malain, ina magapalain sa inyo maayo nga batasan.”

³⁴ Maghunahuna na kamo sing husto kag bayai na ninyo ang pagpakasala. Ginahambal ko ini sa inyo para mahuya kamo, kay ang iban sa inyo sala ang pagkilala sa Dios.

Ang Lawas sa Tion sang Pagkabanhaw

³⁵ Kon may ara nga magpamangkot kon paano ang pagkabanhaw sang mga patay kag kon ano nga klase sang lawas ang ila maangkon,

³⁶ *ari ang akon sabat sa sina nga* tawo nga wala gid sing may nahibaluan: kon magtanom kita sang isa ka liso sang binhi sa duta, ina nga binhi madunot anay bag-o magtubo.

³⁷ Kag bisan ano nga binhi ang imo itanom, kon nagatubo na gani, lain na ang hitsura sang sa gintanom ini.

³⁸ Ang hitsura sini suno man sa pagbuot sang Dios. Kag kada binhi may iya nga hitsura kon magtubo.

³⁹ Amo man ang lawas sang tanan nga nagakabuhi, kay ang mga lawas wala man nagapalareho. Lain ang lawas sang tawo kag lain man ang lawas sang mga sapat, lain ang lawas sang mga pispis, kag lain pa gid ang lawas sang mga isda.

⁴⁰ Nagkalain-lain ang ginhimo sang Dios diri sa duta kag didto sa langit, kag ang tanan nga iya ginhimo matahom. Pero lain ang katahom sang kada isa. Ang katahom sang mga butang nga didto sa langit lain sa katahom sang mga butang diri sa duta.

⁴¹ Lain ang katahom sang adlaw, kag lain man ang katahom sang bulan. Ang mga bituon may iya man nga katahom. Kag bisan pa gani ang mga bituon, nagkalain-lain ang ila katahom.

⁴² Amo man kon banhawon na ang mga patay. Ang ginalubong nga lawas madunot, pero kon mabanhaw na, indi na gid ini madunot hasta san-o.

⁴³ Ang ginalubong nga lawas malaw-ay tulukon kag maluya, pero kon banhawon na, ini mangin matahom kag mabaskog.

⁴⁴ Ang ginalubong nga lawas dutan-on nga lawas, pero kon banhawon na, ini mangin espiritual nga lawas. Tungod nga kon may dutan-on nga lawas may espiritual man nga lawas.

⁴⁵ Kay nagasiling ang Kasulatan, “Ang una nga tawo nga si Adan ginhatagan sang kabuhi.”§ Pero ang ulihi nga Adan *nga amo si Cristo* ginhatagan sang Espiritu nga nagahatag sang kabuhi.

⁴⁶ Indi ang espiritual nga lawas ang una kundi ang dutan-on nga lawas, kag dayon ang espiritual nga lawas.

⁴⁷ Ang una nga tawo dutan-on. Ginhimo siya halin sa duta. Pero ang ikaduha nga tawo halin sa langit.

⁴⁸ Ang dutan-on nga lawas pareho gid sa lawas sang tawo nga ginhimo halin sa duta, pero ang lawas nga langitnon pareho gid sa lawas sang naghalin sa langit.

⁴⁹ Gani kon paano nga ang aton lawas nangin kaanggid sang kay Adan nga halin sa duta, magaabot gid ang adlaw nga ang aton lawas mangin kaanggid man sang kay Cristo nga halin sa langit.

⁵⁰ Mga kauturan, ang buot ko silingon amo ini: ining aton lawas nga dutan-on indi mahimo nga may parte sa paghari sang Dios. Kag ining lawas nga madunot indi makapanubli sang kabuhi nga wala sing katapusan.

⁵¹ Pamati kamo kay sugiran ko kamo sang sining tinago nga kamatuoran: indi kita tanan mapatay, pero kita tanan, baguhon sang Dios ang aton lawas.

⁵² Ini hinali lang nga matabo, pareho sa isa ka pamisok. Kay sa pagtunog sang ulihi gid nga trumpeta, banhawon gilayon ang mga patay kag hatagan sang lawas nga indi na madunot. Kag kita nga buhi pa, baguhon man ang aton mga lawas.

⁵³ Tungod nga ang ini nga lawas nga madunot kag mapatay kinahanglan nga bayluhan sang lawas nga indi na madunot kag indi na mapatay.

⁵⁴ Gani kon ang ini nga lawas nga madunot mabayluhan na sang indi madunot, kag kon ang ini nga lawas nga mapatay mabayluhan na sang indi mapatay, matuman na ang ginasiling sang Kasulatan,

“Gindula na sang Dios ang kamatayon!”*

⁵⁵ “*Ti diin na ang imo kadalag-an, O kamatayon?*

Diin na ang imo gahom?”†

⁵⁶ Ang kamatayon may gahom lang sa aton tungod sa sala, kag may gahom ang sala tungod nga may Kasuguan.

⁵⁷ Pero salamat sa Dios tungod nga paagi sa ginhimo sang aton Ginoong Jesu-Cristo ginhatagan niya kita sang kadalag-an sa sini nga mga butang.

⁵⁸ Gani, mga hinigugma ko nga mga kauturan, magpak-abakod kamo kag indi gid malingkang sa inyo pagtuo. Magmapisan kamo sa ginapahimo sa inyo sang Ginoo, kay nahibaluan ninyo nga may pulos gid ang inyo mga pag-pangabudlay para sa Ginoo.

16

Bulig Para sa mga Taga-Judea

* 15:54 Isa. 25:8 † 15:55 Hos. 13:14

¹ Kon parte sa inyo inugbulig sa mga katawhan sang Dios *didto sa Judea*, himuon man ninyo ang akon ginpahimo sa mga iglesya sa Galacia.

² Kada Domingo, ang kada isa sa inyo magpain sang kantidad suno sa inyo kinitaan. Dayon tipunon ninyo ini para sa pag-abot ko dira preparado na ang inyo inughatag.

³ Pag-abot ko dira ipadala ko sa Jerusalem ang mga tawo nga inyo nakita nga masaligan nga magdala sang inyo mga inugbulig kag ang akon sulat nga magapakilala sa ila.

⁴ Pero kon kinahanglan gid nga magkadto man ako didto sa Jerusalem, magaupod na lang sila sa akon.

Ang Plano ni Pablo

⁵ Maderetso ako dira sa Corinto paghalin ko sa Macedonia, tungod nga maagi ako didto.

⁶ Mahimo nga magadugay ako dira sa inyo. Basi kon dira pa ako magpaligad sang tigtulugnaw, para mabuligan ninyo ako sa akon mga kinahanglanon sa akon pagbiyahe kon diin man ako magakadto.

⁷ Indi ko gusto nga mag-agi lang ako sa inyo sing madali, kundi nagalaom ako nga makatiner ako sing madugay sa inyo, kon itugot sang Ginoo.

⁸ Pero karon matiner ako anay diri sa Efeso hasta sa adlaw sang Pentecostes,

⁹ tungod nga madamo diri ang gusto magpamati sang Maayong Balita, kag nagapati ako nga madamo ang magatuo diri bisan madamo ang nagakontra.

¹⁰ Kon mag-abot dira si Timoteo, abiabihon ninyo siya para indi siya magkatahap, tungod nga pareho man siya sa akon nga nagapangabudlay sa Ginoo.

¹¹ Tahura ninyo siya. Kag kon maghalin na siya dira, buligi man ninyo siya sa iya mga kinahanglanon para makabalik siya diri sa akon. Ginapaabot ko siya upod sang iban pa nga mga kauturan.

¹² Kon parte sa aton utod nga si Apolos, ginpangabay ko gid siya nga magbisita dira sa inyo upod sang iban nga kauturan. Pero indi pa siya kuno makakadto dira sa sini nga mga tinion. Makadto lang siya dira ugaling kon may kahigayunan siya.

Katapusan nga mga Bilin

¹³ Magbantay kamo permi kag magpakabakod sa inyo pagtuo. Magpakaisog kag magpakabakod kamo.

¹⁴ Kag bisan ano ang inyo ginahimo, himua ninyo ini nga may paghigugma.

¹⁵ Mga kauturan, nahibaluan ninyo nga ang una gid nga mga Kristohanon dira sa Acaya wala sing iban kundi si Stefanos kag ang iya pamilya. Ginhalad nila ang ila kaugalingon sa pag-alagad sa mga katawhan sang Dios. Amo ina nga nagapangabay ako sa inyo

¹⁶ nga magpasakop kamo sa ila kag pati man sa tanan nga pareho sa ila nga nagapangabudlay *para sa Ginoo*.

¹⁷ Nalipay gid ako sang pag-abot nila ni Stefanos, Fortunatus, kag Acaicus. Kay bisan wala kamo diri, ari man sila, gani nahimo nila sa akon ang indi ninyo mahimo.

¹⁸ Nagahatag sila sang kalipay sa akon kag pati man sa inyo. Ang mga tawo nga pareho sa ila dapat nga pasalamatan sa ila mga ginahimo.

¹⁹ Ang mga iglesya diri sa *probinsya sang Asia* nagapangamusta sa inyo. Si Aquila kag si Priscila kag ang mga tumuluo nga nagatipon* sa ila balay sa *pagsimba sa Dios* nagapangamusta gid sa inyo, tungod nga pareho kamo nga ara sa Ginoo.

²⁰ Nagapangamusta man sa inyo ang tanan nga kauturan diri.

Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.†

²¹ Karon, ako mismo si Pablo ang nagasulat sini nga pagpangamusta:‡*Kamusta sa inyo tanan*.

²² Kabay pa nga silutan sang Ginoo ang bisan sin-o nga wala nagahigugma sa iya.

Ginoo, balik na!

²³ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo ni Ginoong Jesus.

²⁴ Ginahigugma ko kamo tanan sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus.

* **16:19** *mga tumuluo nga nagatipon*: sa literal, *iglesya* † **16:20** *bilang mag-ulutod kay Cristo*: sa literal, *nga may balaan nga halok* ‡ **16:21** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibaluan nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Corinto

¹ Ako si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on sang Dios. Ako kag si Timoteo nga aton utod *nagapangamusta* sa iglesya sang Dios dira sa Corinto, kag sa tanan nga katawhan sang Dios dira sa bilog nga *probinsya sang Acaya*.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Pagpasalamat sa Dios

³ Dalayawon ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Maluluy-on siya nga Amay, kag Dios nga permi nagapabakod kag nagalipay sa aton.

⁴ Ginapabakod niya kita kag ginalipay sa tanan ta nga kabudlayan, agod paagi sa sini nga bulig nga aton nabaton halin sa iya, mapabakod ta man kag mapalipay ang iban sa ila mga kabudlayan.

⁵ Kay hisan madamo ang aton ginaambit nga mga pagantos ni Cristo, madamo man nga mga pagpabakod kag paglipay ang aton ginabaton paagi sa iya.

⁶ Kon nagaantos kami, ini para sa pagpabakod kag paglipay sa inyo kag para sa inyo kaluwasan. Kag kon ginapabakod kag ginalipay kami, ini para man sa pagpabakod kag paglipay sa inyo para mabatas ninyo ang mga pag-antos nga pareho sang amon ginaantos.

⁷ Gani dako ang amon paglaom sa inyo, tungod nga nahibaluan namon nga kon paano kamo nagaantos pareho sa amon, ginapabakod kag ginalipay man kamo sang Dios pareho sa amon.

⁸ Mga kauturan, gusto namon nga mahibaluan ninyo ang amon naagyan nga kalisod sa *probinsya sang Asia*. Kay sa sadto nga tiyempo daw indi na gid kami makaantos, kag ang hunahuna namon mapatay na gid kami.

⁹ Abi gani namon amo na ato ang amon katapusan. Pero natabo gali ato para makatuon kami nga indi magsalig sa amon kaugalingon, kundi sa Dios nga amo ang nagabanhaw sang mga patay.

¹⁰ Ginluwas niya kami sa kamatayon, kag pagaluwason pa gid niya kami liwat. Siya lang gid ang amon ginasaligan nga magapadayon sa pagluwas sa amon

* **1:2** grasya: ukon, *pagpakamaayo kahimtangan*

† **1:2** kalinong: ukon, *maayo nga*

¹¹ samtang ginabuligan ninyo kami paagi sa inyo mga pagpangamuyo. Kag tungod sa mga bulig nga amon mabaton sa Dios bilang sabbat sa madamo nga nagapangamuyo, madamo man ang magapasalamat sa iya.

Ang Pagbag-o ni Pablo sang iya Plano

¹² Amo ini ang butang nga amon ginapabugal: nagkabuhi kami nga matarong kag wala gid sang kasawayan sa tanan nga tawo, kag labi na gid sa inyo. Nahimo namon ini tungod sa bulig sang Dios kag indi sa amon kaugalingon nga ikasarang. Nagapamatuod ang amon konsensya nga matuod gid ining amon ginapabugal.

¹³⁻¹⁴ Wala kami nagasulat sang indi ninyo mabasahan kag maintiendihan. Bisan indi gid ninyo kami kilala kaayo, nagalaom ako nga magaabot ang tion nga makilalan gid ninyo kami, agod sa pag-abot sang aton Ginoong Jesus mapabugal ninyo kami kag kamo mapabugal man namon.

¹⁵ Tungod sa sining akon pagsalig, nagplano anay ako nga magbisita una sa inyo para doble ang inyo kahigayunan nga makabulig.‡

¹⁶ Nagplano ako nga mahapit anay dira sa inyo kon magkadto na ako sa Macedonia, kag sa akon pagbalik halin sa Macedonia maagi ako liwat dira para mabuligan naman ninyo ako sa akon pagkadto sa Judea.

¹⁷ Amo kuntani ato ang akon plano. *Pero tungod kay wala ini madayon*, nagakahulugan bala ini nga indi masaligan ang akon ginahambal? Basi magsiling kamo nga pareho man ako sa iban nga mga tawo diri sa kalibutan nga ang mga butang nga ila ginaplano kag ginaintiendi ang para gid lang sa ila kaayuhan. Nagasiling sila “Huo,” pero ato gali “Indi.”

¹⁸ *Pero ang matuod amo ini*: subong nga ang Dios masaligan, masaligan man ninyo ang amon ginasugid sa inyo.

¹⁹ Kami ni Silas kag ni Timoteo nagwali sa inyo parte sa Anak sang Dios nga si Jesu-Cristo. Kag nahibaluan ninyo nga si Cristo masaligan sa iya ginahambal. Indi mahimo nga indi niya paghimuon ang iya mga ginpromisa.

²⁰ Paagi sa iya, ang tanan nga ginpromisa sang Dios natuman. Gani makasiling kita nga masaligan gid ang Dios,§ kag ini nagahatag sang pagdayaw sa iya.

²¹ Ang Dios amo ang nagapabakod sang aton relasyon kay Cristo. Ginpili niya kita nga mag-alagad sa iya.

²² Ginmarkahan niya kita nga iya na paagi sa pagpapuyo niya sang Espiritu Santo sa aton tagipusuon, nga amo man

‡ **1:15** para doble ang inyo kahigayunan nga makabulig: ukon, para mabaton ninyo ang doble nga pagpakamaayo sang akon duha ka beses nga pagbisita. § **1:20** masaligan gid ang Dios: sa literal, Amen

ang kalig-unan nga pagabatunon ta ang iya mga ginpromisa sa aton.

²³ Nakahibalo ang Dios nga nagasugid ako sang matuod kon ngaa wala ako nakadayon sa pagkadto dira sa inyo sa Corinto. Ang rason amo nga indi ko gusto nga maglain ang inyo buot sa akon.

²⁴ Wala kami nagadikta sa inyo parte sa inyo pagtuo, kay mabakod na man kamo. Gusto lang namon kuntani nga buligan kamo para mangin malipayon kamo.

2

¹ Gani naghunahuna ako nga indi na lang ako magkadto dira sa inyo kon masakit ko man lang liwat ang inyo balatyagon.

² Kay kon masakit ko ang inyo balatyagon, sin-o na lang ang magahatag sang kalipay sa akon? Wala na!

³ Amo ina ang kabangdanan kon ngaa nagsulat ako anay sa inyo, para kon magkadto ako dira, indi ako mapasubuan sang mga tawo nga amo kuntani ang dapat maghatag sang kalipay sa akon. Kag nagapati ako nga kon malipay ako, kamo malipay man.

⁴ Pagsulat ko sadto anay sa inyo, natublag kag nasubuan gid ako kag naghibi pa gani. Indi nakon tuyo nga magsakit sang inyo balatyagon, kundi gusto ko lang nga mahibaluan ninyo nga palangga ko gid kamo.

Patawara Ninyo ang Nakasala

⁵ Karon, kon parte sa tawo dira nga nakasala, indi lang ako ang iya ginhatagan sang kasubo kundi may ara man siya nga ginhatag nga kasubo sa inyo tanan. Nagasiling ako nga “may ara” kay indi ko gusto pasubrahan.

⁶ Pero bastante na ang silot nga inyo ginhatag sa iya.

⁷ Gani patawara na ninyo siya kag palig-una dayon, kay basi kon maapektuhan na gid siya sa sobra nga kasubo.

⁸ Kag nagapangabay man ako sa inyo nga ipakita ninyo sa iya nga ginapalangga pa ninyo siya.

⁹ Amo gani ini ang kabangdanan nga nagsulat ako sa inyo, kay gusto ko mahibaluan kon bala masaligan kamo sa pagtuman sang tanan nga akon ginasiling sa inyo.

¹⁰ Kon ginapatawad ninyo ang tawo nga nakasala, ginapatawad ko man siya. Kay kon may nakahimo sing sala sa akon ginapatawad ko na siya sa atubangan ni Cristo para sa inyo kaayuhan.

¹¹ Dapat ta himuon ini para indi kita madaog ni Satanas, kay nahibaluan ta kon ano ang iya mga padihot.

Si Pablo sa Troas

¹² Pag-abot ko didto sa Troas para magwali sang Maayong Balita parte kay Cristo, nakita ko nga ginpreparar na sang Ginoo ang ila mga tagipusuon sa pagpamati sa akon.

¹³ Pero indi ako mapahamtang kay wala didto si Tito nga akon utod *kay Cristo*. Gani naglisensya ako sa mga tumuluo didto kag nagkadto sa Macedonia.

Ang Pahamot ni Cristo

¹⁴ Salamat sa Dios kay permi siya nagauna sa aton sa parada sang pagdaog. Ginahimo niya ini tungod ara na kita kay Cristo. Ginagamit niya kami sa pagpakilala sa iya sa mga tawo bisan sa diin nga lugar, kag ining amon ginapahibalo pareho sang pahamot.

¹⁵ Kay pareho kami sang mahamot *nga halad* ni Cristo sa Dios nga mapanimahuan sang mga tawo nga nagakalaluwas, kag pati sang mga nagakalawala.

¹⁶ Sa mga tawo nga nagakalawala, pareho kami sang baho nga halin sa patay nga nagadala sang kamatayon; pero sa mga tawo nga nagakalaluwas, pareho kami sang pahamot nga halin sa buhi nga nagadala sang kabuhi. Ti, sin-o ang makasarang sang sini nga obra?

¹⁷ Pero ginpadala kami sang Dios. Kag tungod nga siya nagatulok sa amon, kag kami ara kay Cristo, sinsero kami kon maghambal sang mensahi sang Dios. Indi kami pareho sang iban nga naganegosyo sang mensahi sang Dios para makuwartahan nila ang mga tawo.

3

Ang Bag-o nga Paagi sa Pagpalapit sa Dios

¹ Basi kon nagahunahuna kamo nga ginadayaw namon liwat ang amon kaugalingon. Indi kami pareho sang iban dira nga nagakinahanglan pa sang mga rekomendasyon para batunon ninyo, kag pagkatapos mangayo naman sang rekomendasyon sa inyo para batunon man sila sa iban nga lugar.

² *Indi namon kinahanglan ang mga rekomendasyon, kay* kamo mismo amo ang amon rekomendasyon nga nasulat sa amon tagipusuon, tungod kay ang inyo pagkabuhi pareho sa sulat nga makita kag mabasa sang tanan.

³ Maathag nga ang inyo halimbawa pareho sang sulat ni Cristo nga ginsulat paagi sa amon. Ang gin-gamit sa pagsulat indi tinta kundi ang Espiritu sang Dios nga buhi, kag wala man ginsulat sa mga bato nga sululatan kundi sa inyo tagipusuon mismo.

⁴ Makahambal kami sini tungod sa ginahimo ni Cristo paagi sa amon kag tungod sa amon pagsalig sa Dios.

⁵ Kay kon sa amon gid lang indi kami makasarang sa sini nga buluhaton, pero ginabuligan kami sang Dios.

⁶ Siya ang naghatag sa amon sang ikasarang para ma-paathag namon sa mga tawo ang bag-o nga kasugtanan *para kita nga mga tawo makapalapit sa iya. Ini nga kasugtanan* indi paagi sa ginsulat nga Kasuguan kundi paagi sa Espiritu Santo. Kay ang ginadala sang Kasuguan silot nga kamatayon, pero ang Espiritu Santo nagahatag sang kabuhi.

⁷ Paghatag sang Dios kay Moises sang Kasuguan nga iya ginsulat sa mga bato, ang mga Israelinhon indi na makatulok sa guya ni Moises kay nasilawan gid sila. (Pero atong kasanag sa iya guya amat-amat lang nga nadula.) Karon kon nagpakita ang Dios sang iya gahom sa Kasuguan nga nagadala sang kamatayon,

⁸ mas sobra pa sa sini ang iya ipakita nga gahom kon ang Espiritu Santo na ang magpanghikot.

⁹ Kay kon ginpakita sang Dios ang iya gahom sang paghatag niya sang Kasuguan nga nagadala sang silot, indi bala nga mas sobra pa gid ang iya ipakita nga gahom kon pakamatarungon na niya ang tawo?

¹⁰ Ang matuod, ang gahom sang Kasuguan sadto anay wala-wala gid kon ikomparar sa gahom sining bag-o nga paagi.

¹¹ Kay kon may gahom nga ginpakita ang Dios sa sadto nga Kasuguan nga umalagi lang, mas sobra pa ang gahom nga iya ginapakita sa sini nga bag-o nga paagi nga wala na sing katapusan.

¹² Kag tungod nga amo ini ang amon ginalauman, wala kami nagakahadlok sa pagsugid sang pulong sang Dios.

¹³ Indi kami pareho kay Moises nga nagtabon sang iya guya para indi makita sang kapareho niya nga mga Israelinhon nga amat-amat nadula ang kasanag sa iya guya.

¹⁴ Sa matuod lang, wala nakaintiendi ang mga Israelinhon kon ano ang kahulugan sadto kay may nagatabon sa ila mga hunahuna. Kag bisan gani subong may nagatabon pa gid sa ila mga hunahuna samtang ginabasa nila ang daan nga kasugtanan. Kay wala sila naathagi nga kon kita ara kay Cristo, ang ato nga paagi nadula na.

¹⁵ Huo, hasta gani subong kon magbasa sila sang mga ginsulat ni Moises indi sila makaintiendi, kay may nagatabon sa ila mga hunahuna.

¹⁶ Pero inang nagatabon makuha kon magdangop ang tawo sa Ginoo.

¹⁷ Karon, ang ginatawag diri nga Ginoo amo ang Espiritu Santo, kag kon ang Espiritu sang Ginoo amo ang ara sa tawo, hilway siya.

¹⁸ Kag tungod nga wala sing nagatabon sa aton hunahuna, nakita ta ang gahom sang aton Ginoo. Kag ina nga gahom nga halin sa Ginoo, nga amo ang Espiritu *Santo*, amo ang nagapadayon sa pagbag-o sa aton para sa amat-amat mangin kaanggid kita sa iya.

4

Malahalon nga Butang sa Sulod sang Kolon

¹ Tungod sa kaluoy sang Dios, ginpili niya kami nga magbalita sining bag-o nga paagi nga *mangin matarong ang mga tawo*, gani wala kami nagakaluya.

² Ginsikway namon ang makahuluya nga mga butang nga ginahimo sa sekreto. Wala kami nagadaya sa mga tawo kag wala man namon ginaliwat ang kahulugan sang pulong sang Dios. Nahibaluan gid sang mga tawo nga deretso kag indi sa sekreto ang amon pagsugid sang kamatuoran, kag nakita man ini sang Dios.

³ Pero kon may mga tawo nga indi makaintiendi sang Maayong Balita nga amon ginapaathag, ina amo ang mga tawo nga nagakalawala.

⁴ Indi sila magtuo sa Maayong Balita tungod nga ang ila mga hunahuna gindulman ni Satanas nga amo ang nagapakadios sa sini nga panahon. Ginbulag niya sila para indi sila masanagan sang Maayong Balita parte sa gahom ni Cristo nga amo gid ang kaanggid sang Dios.

⁵ Wala kami nagawali parte sa amon kaugalingon kundi parte kay Jesu-Cristo, nga siya ang Ginoo. Nagaalagad kami sa inyo para kay Jesus.

⁶ Ang Dios nga nagsiling, “Halin sa kadulom magasiga ang kasanag,”* amo man ang nagpasanag sang amon mga hunahuna para maintiendihan namon kon ano ang gahom nga iya ginpakita paagi kay Cristo.

⁷ Kami pareho gid lang sa kolon nga ginbutangan sining malahalon nga butang, para mahibaluan sang mga tawo nga ang gahom nga indi matupungan nga ari sa amon mga lawas nga maluya indi halin sa amon, kundi sa Dios.

⁸ Sa amon pagwali permi kami nagaantos, pero wala gid man kami nadaog sang mga nagakontra sa amon. Kon kaisa nagalibog ang amon ulo, pero wala gid kami nadulaan sang paglaom.

⁹ Madamo ang nagahandom sa pagpatay sa amon, pero wala gid kami pagpabay-i sang Dios. Matuod nga ginasakit nila kami, pero sa kaluoy sang Dios buhi pa kami gihapon.

¹⁰ Permi kami nabutang sa peligro sang kamatayon pareho sang natabo kay Jesus, agod paagi sa amon kabuhi makita sang tanan ang kabuhi ni Jesus.

¹¹ Ang amon kabuhi permi sa peligro sang kamatayon tungod sang amon pag-alagad kay Jesus, agod paagi sa sining lawas namon nga may kamatayon makita sang tanan ang kabuhi ni Jesus.

¹² *Gani tungod ginawali namon si Cristo mahimo nga patyon kami, pero amo man ini ang nagadala sa inyo sang kabuhi nga wala sing katapusan.*

¹³ Indi bala nagasiling ang Kasulatan, “Nagtuo ako, gani naghambal ako.”[†] Kag amo man ini ang amon ginahimo, ginahambal namon ang amon ginatuohan.

¹⁴ Kay nahibaluan namon nga ang Dios nga nagbanhaw kay Ginoong Jesus amo man ang magabanhaw sa amon, pareho sang iya pagbanhaw kay Jesus, kag dal-on niya kami kaupod ninyo sa iya atubangan.

¹⁵ Ang tanan namon nga mga pag-antos para sa inyo kaayuhan, para samtang nagadamo ang mga tawo nga nagabaton sang grasya sang Dios, magadamo man ang mga tawo nga magapasalamat sa iya, kag sa sini madayaw siya.

¹⁶ Amo ina ang kabangdanan nga wala kami nagakaluya sa pag-alagad sa Dios. Bisan ining amon mga lawas nagaamat-amat luya, ang amon espiritu nagapadayon nga nagabakod.

¹⁷ Kay ang amon mga pag-antos nga umalagi man lang kag indi gid mabug-at nagadala sa amon sa puwerte katahom nga balos nga indi matupungan kag wala sing katapusan.

¹⁸ Kay wala namon ginapasulabi ang mga butang nga amon makita diri sa kalibutan, kundi ginapasulabi namon ang mga butang nga indi makita. Kay ang mga butang nga makita umalagi lang, pero ang mga butang nga indi makita wala sing katapusan.

5

Ang Bag-o nga Lawas

¹ Ining aton dutan-on nga lawas pareho sang balay nga aton ginapuy-an. Indi bali sa aton kon mapatay ini nga lawas. Kay nahibaluan ta nga may ihatag ang Dios sa aton nga langitnon nga lawas* nga indi na gid mapatay hasta san-o. Ini nga lawas indi ginhimo sang tawo kundi sang Dios.

² Sa karon nagaugayong kita kay ginahandom ta nga makapuyo na sa sinang langitnon nga lawas,

[†] 4:13 Sal. 116:10 * 5:1 langitnon nga lawas: ukon, lawas sa langit

³ para kon makasuklob[†] na kita sang sina nga lawas indi magaguwa nga hublas ang aton kalag.

⁴ Samtang diri pa kita nagapuyo sa sini nga lawas, nagau-gayong kita tungod sang kabudlayan. Indi tungod nga gusto ta nga mapatay[‡], kundi gusto ta nga masukluban sang lawas nga langitnon, para ining lawas nga may kamatayon mailisan sang wala na gid sang kamatayon.

⁵ Ang Dios ang nagpreparar sa aton para mabaton ta ining bag-o nga lawas. Kag ginhatag niya ang Espiritu *Santo* sa aton para masiguro ta nga ini himuon gid niya sa aton.

⁶ Gani indi kita magkaluya bisan nahibaluan ta nga samtang diri pa kita sa sini nga lawas wala pa kita didto sa puluyan sang Ginoo.

⁷ Kay sa karon nagakabuhi kita sa pagtuo kag indi suno sa aton makita.

⁸ Wala kami nagakaluya, bisan pa nga gusto namon kuntani nga bayaan ining lawas kag magpuli didto sa Ginoo.

⁹ Sa sini nga bagay, gusto namon nga malipay ang Dios sa amon, bisan diri pa kami ukon didto na sa iya.

¹⁰ Kay kita tanan kinahanglan gid nga mag-atubang sa hukmanan ni Cristo. Kag ang tagsa-tagsa sa aton magabaton sang balos suno sa aton hinimuon, maayo ukon malain man, samtang diri pa kita sa sini nga lawas.

Nakabalik Kita sa Dios Paagi kay Cristo

¹¹ Gani tungod sa kahadlok namon sa Ginoo, ginahimulan namon nga kombinsihon ang mga tawo nga magtuo sa iya. Nahibaluan sang Dios ang amon pagkatawo, kag nagasalig ako nga ina nahibaluan man ninyo.

¹² Ini indi sa pagdayaw liwat sang amon kaugalingon, kundi gusto lang namon nga mahatagan kamo sang inug-pabugal parte sa amon, para may isabat man kamo sa mga tawo nga nagadayaw sang mga butang nga makit-an lang kag indi ang sa tagipusuon gid.

¹³ Kon daw buang kami, ina para sa Dios; kag kon husto ang amon panghunahuna, ina para sa inyo.

¹⁴ Kay tungod sa gugma ni Cristo sa amon indi mahimo nga indi namon paghimuon ang iya gusto. Kay kumbinsido kami nga si Cristo napatay para sa tanan, gani ang tanan makabig nga napatay.

¹⁵ Napatay siya para sa tanan, para ang mga tawo nga buhi subong indi na magkabuhi para sa ila kaugalingon kundi para sa iya nga napatay kag nabanhaw para sa ila.

[†] 5:3 makasuklob: sa iban nga Bisaya, makasuksok [‡] 5:4 mapatay: sa literal, ubahon ining aton lawas

¹⁶ Gani karon, wala na kami nagatulok sa tawo pareho sang pagtulok sang tawo nga wala makakilala sa Dios. Sang una pareho sina ang amon pagtulok kay Cristo. Pero subong indi na.

¹⁷ Ang bisan sin-o nga ara kay Cristo bag-o na nga tawo. Wala na ang iya daan nga pagkatawo, kundi bag-o na siya.

¹⁸ Ang Dios amo ang naghimo sini. Ginpabalik niya kita sa iya paagi kay Cristo. Kag ginhatagan niya kami sing obra sa pagbalita nga ginapabalik na niya ang mga tawo sa iya.

¹⁹ Amo ini ang amon ginabalita: nga ginapabalik na sang Dios ang mga tawo sa iya paagi kay Cristo. Wala na niya ginadumdom ang ila mga sala. Kag kami amo ang iya gintugyanan sa pagpalapnag sini nga balita.

²⁰ Gani nagabalita kami bilang mga pinadala ni Cristo. Kag paagi sa amon, nagapangabay ang Dios sa inyo nga magbalik na kamo sa iya!

²¹ Si Cristo wala gid sing sala, pero siya amo ang ginsilutan sang Dios tungod sa aton mga sala, para kon ara kita kay Cristo, pakamatarungan kita sang Dios.

6

¹ Tungod nga kami mga kabulig sa ginahimo sang Dios, nagapangabay gid kami sa inyo nga indi ninyo pag-ibaliwala ang grasya nga inyo nabaton sa iya.

² Kay siling sang Dios,

“Sa husto nga tion* nga luwason ko ikaw,
sabton kag buligan ko ikaw.”†‡

Gani pamati kamo! Karon gid ang husto nga tion nga luwason kita *sang Dios*.

³ Wala kami nagahimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga maglain ang buot sang mga tawo, para indi pagpakalainon ang amon pag-alagad sa Dios.

⁴ Sa tanan namon nga ginahimo, ginapakita namon nga kami mga alagad gid sang Dios. Bisan masyado kabudlay ang amon mga gin-agyan kag ang amon kahimtangan, gin-antos gid namon.

⁵ Nakaagi kami hanot kag priso. Naagyan man namon nga ginpulihan kami sang mga tawo. Kon kaisa tudo-tudo gid ang amon pagpangabudlay, kag kon kaisa wala kami sing tulog-tulog kag wala kaon-kaon.

⁶ *Ginpakita man namon nga matuod kami nga mga alagad sang Dios* paagi sa amon matinlo nga kabuhi, kaalam, pagbatas, kag kalulo. *Nakita man sang mga tawo nga ang*

* 6:2 Sa husto nga tion: ukon, Sa tion nga ipakita ko ang akon kaayo † 6:2 sabton kag buligan ko ikaw: ukon, ginsabat kag ginbuligan ko ikaw ‡ 6:2 Isa. 49:8

Espiritu Santo amo ang nagatuytoy sa amon, kag ang amon paghigugma sinsero.

⁷Wala kami sang iban nga ginawali kundi ang kamatuoran, kag ginabuligan kami sang Dios paagi sa iya gahom. Ang amon kabuhi nga matarong amo ang amon armas sa pag-ataki sa amon kaaway kag amo man ang amon sagang sa amon kaugalingon.

⁸Kon kaisa ginadayaw kami sang mga tawo kag kon kaisa ginainsultuhan man kami. May mga tawo nga nagahambal sing malain parte sa amon, pero may ara man nga nagahambal sing maayo. May nagasiling nga kami kuno mga butigon, pero ang tanan nga amon ginasugid matuod gid.

⁹Wala kami ginasapak sang iban, pero ang matuod kilala kami sang tanan. Permi kami nabutang sa peligro sang kamatayon, pero buhi pa man kami hasta subong. Ginadisiplina kami sang Dios pero wala kami ginapatay.

¹⁰May mga ginahimo sa amon para mapasubo kami, pero malipayon man kami gihapon. Imol lang kami, pero madamo nga tawo ang amon ginapabugana. *Kon parte sa mga butang diri sa kalibutan*, wala kami sing may masiling nga amon, pero ang matuod, kami ang tag-iya sang tanan nga butang.

¹¹*Mga pinalangga nga* mga taga-Corinto, wala sing lipod-lipod ang amon paghambal sa inyo, kay dako gid ang amon paghigugma sa inyo.

¹²Wala kami nagkulang sang amon paghigugma sa inyo. Kamo amo ang nagkulang sang inyo paghigugma sa amon.

¹³Ginakabig ko kamo bilang akon gid nga mga anak. Gani higugmaa ninyo ako pareho sang akon paghigugma sa inyo.

Indi Kamo Magpakig-isa sa mga Wala Nagatuo

¹⁴Indi gid kamo magpakig-isa sa mga wala nagatuo *kay Cristo*. Kay subong nga ang kasanag indi makaupod sa kadulom, ang maayo indi man makaupod sa malain.

¹⁵Kag subong nga si Cristo kag si Satanas indi mag-intiendihanay, ang tumuluo kag ang indi tumuluo indi man mag-intiendihanay.

¹⁶Indi puwede nga ang mga dios-dios ara man sa templo sang Dios. Kag kita amo ang templo sang Dios nga buhi! Kay nagsiling ang Dios,

“Magapuyo ako kag magaupod sa ila.

Mangin Dios nila ako,

kag mangin katawhan ko sila.”§

¹⁷“Gani, magguwa na kamo kag magbulag sa ila.*

§ 6:16 Lev. 26:12; Eze. 37:27 * 6:17 sa ila: buot silingon, sa mga tawo nga wala nagatuo sa Dios

Indi kamo magtandog sa mga ginakabig nga mahigko,[†]
kag batunon ko kamo.”[‡]

18 “Kag ako mangin inyo Amay,
kag kamo mangin akon mga anak.

Ako, ang Ginoo nga Makagagahom, ang nagasiling sini.”[§]

7

¹ Mga hinigugma, tungod sining mga promisa sang Dios sa aton, bayaan ta na ang tanan nga nagapahigko sa aton bilog nga kabuhi, ^{*} kag tinguhaan ta nga mangin matinlo ang aton kabuhi nga may pagtahod sa Dios.

Ang Kalipay ni Pablo

² Kon mahimo, batuna ninyo kami sa inyo mga tagipusuon. Wala kami sing may ginhimo nga malain sa bisan kay sino sa inyo. Wala man kami sing may gin-guba sa inyo ukon gindayaan.

³ Wala ako nagahambal sini para pakalainon kamo. Kay pareho sang akon ginsiling sadto, ginapalangga gid namon kamo kag bisan ano ang matabo, mabuhi man ukon mapatay, magaunungay gid kita.

⁴ Dako gid ang akon pagsalig sa inyo kag ginapabugal ko gid kamo. Bisan masyado kabudlay sang amon ginaagyan, puno ako sing kalipay *sang nakabati ako parte sa inyo*.

⁵ Kay sang pag-abot namon sa Macedonia, wala gid sing pahuway ang amon lawas tungod kay bisan diin nagaantos kami. Gin-away kami sang mga nagakontra sa amon, kag nagpalibog man kami parte sa kahimtangan sang mga tumulu.

⁶ Pero ang Dios nga nagapabakod kag nagalipay sa mga nagakasubo amo ang nagpabakod kag naglipay sa amon paagi sa pag-abot ni Tito.

⁷ Indi lang ang iya pag-abot ang nakahatag kabakod kag kalipay sa amon, kundi ang iya man nga ginsugid nga gin-pabakod kag ginlipay ninyo siya. Ginsugiran niya kami nga nahidlaw kamo sa akon kag nagakasubo kamo sang natabo, kag ginaapinan ninyo ako. Gani malipayon na gid ako subong.

⁸ Bisan ang akon surat nga ato nagdala sing kasubo sa inyo, wala ako nagahinulsol nga ginsulat ko ato. Sang una matuod nga naghinulsol ako kay nakita ko nga sang premiro nagkasubo kamo.

[†] **6:17** *Indi...mahigko*: buot silingon, *Indi kamo magpakigbahin sa mga ginahimo sang mga tawo nga mahigko sa panulok sang Dios.* [‡] **6:17** Isa. 52:11 [§] **6:18** 2 Sam. 7:14; 1 Cro. 17:13 ^{*} **7:1** *aton bilog nga kabuhi*: sa literal, *lawas kag espiritu*

⁹ Pero subong malipayon ako, indi tungod nga nagkasubo kamo, kundi tungod nga amo ato ang nangin paagi para maghinulsol kamo. Kay ginpasubo kamo suno sa kabubut-on sang Dios, gani wala nagdala sing malain sa inyo atong amon ginsulat.

¹⁰ Kay ang kasubo nga suno sa kabubut-on sang Dios nagadala sa tawo sa paghinulsol, kag ina nagaresulta sing kaluwasan nga indi dapat hinulsulan. Pero ang kasubo sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios nagadala sa ila sa kamatayon.

¹¹ Tan-awa ninyo ang resulta sadtong kasubo nga nag-abot sa inyo suno sa kabubut-on sang Dios. Nangin desidido gid kamo sa pagpakita sa amon nga kamo matinlo sa sadto nga sala nga akon ginasiling sa inyo. Naakig gid kamo sa nakahimo sang sadto nga sala, kag nahadlukan kamo kon ano ang mangin resulta sadto. Gusto gid ninyo nga magbalik liwat ang aton daan nga relasyon. Ginsilutan pa gid ninyo ang nakahimo sadto. Kag sa tanan nga butang, ginpakita ninyo nga kamo wala gid sing salabton sa sadto nga sala.

¹² Gani atong akon sulat indi lang para sa nakahimo sing malain ukon sa ginhimuan sing malain, kundi labi na gid para sa inyo tanan para sa presensya sang Dios makita gid ninyo ang inyo pagkasinsero sa amon.

¹³ Kag sa sini napabakod kag napalipay ninyo kami.

Kag indi lang ina, kundi nadugangan pa gid ang amon kabakod kag kalipay sang makita namon nga nalipay si Tito, kay wala na siya nagapalibog parte sa inyo.

¹⁴ Gindayaw ko kamo sang una sang nag-estoryahanay kami ni Tito parte sa inyo. Kag nakita niya nga matuod ang akon ginsugid sa iya, gani wala ako nahuy-an. Matuod gid ang tanan nga amon ginhambal sa inyo, kag napamatud-an nga matuod man ang amon pagdayaw sa inyo kay Tito.

¹⁵ Kag kada madumduman ni Tito nga kamo tanan nag-sunod sa iya ginhambal kag dako ang inyo pagtahod sa iya, nagadugang pa gid ang iya pagpalangga sa inyo.

¹⁶ Kag nagakalipay man ako kay masaligan ko gid kamo.

8

Kon Paano Magbinuligay ang mga Kristohanon

¹ Mga kauturan, gusto namon isugid sa inyo ang ginhimo sang mga iglesya sa Macedonia paagi sa bulig sang Dios sa ila.

² Bisan madamo ang ila naagyan nga mga pagtilaw, malipayon gihapon sila. Amo ina nga maalwan sila sa paghatag bisan tama gid sila kaimol.

³ Makapamatuod ako sa inyo nga ang ila paghatag indi lang suno sa ila masarangan kundi sobra pa, kay ginhimo nila ini nga buluntaryo.

⁴ Kay sila mismo amo ang nagpangabay gid sa amon nga kon mahimo hatagan sila sing kahigayunan para makabulig man sila sa *pigado nga* mga katawhan sang Dios *sa Judea*.

⁵ Kag indi lang ina, kundi una sa tanan ginhalad nila ang ila kaugalingon sa Ginoo kag sa amon suno sa kabubut-on sang Dios. Wala gid kami maghunahuna nga makahimo sila sadto.

⁶ Tungod sa ila maayo nga ginhimo, ginpangabay namon si Tito nga magbalik dira sa inyo kag magpadayon sang iya naumpisahan nga mga paglaygay parte sa pagtipon sang inyo mga amot *para sa mga pigado sa Judea*.

⁷ Kamo dira sa Corinto wala ginakulang sa tanan nga butang: dako ang inyo pagtuo sa Dios, maayo kamo magtudlo, kag madamo ang inyo nahibaluan. Mapisan kamo *sa inyo pag-alagad sa Dios*, kag dako ang inyo paghigugma sa amon. Gani gusto namon nga ipakita ninyo nga wala man kamo nagakulang sa paghatag.

⁸ Wala ko kamo ginasugo nga maghatag, kundi ginasugid ko lang sa inyo ang pagbulig sang iban para mapakita man ninyo sa amon nga ang inyo paghigugma matuod gid.

⁹ Nahibaluan man ninyo ang kaayo sang aton Ginoong Jesu-Cristo, nga bisan manggaranon siya *didto sa langit* nagpakaimol siya *diri sa duta*, agod paagi sa iya kaimulon man-gin manggaranon kita.*

¹⁰ Gani amo ini ang akon laygay sa inyo: maayo kon padayunon ninyo ang paghatag nga inyo gin-umpisahan sang nagligad nga tuig. Kamo gid ang una nga naghatag kag kamo man ang una nga nakahunahuna nga maghimo sini.

¹¹ Gani padayuna ninyo ina. Tinguhai ninyo nga tapuson ang inyo ginplano nga gusto gid ninyo nga himuon, kag maghatag kamo suno sa inyo masarangan.

¹² Kay kon gusto gid ninyo nga maghatag, batunon sang Dios ang inyo masarangan. Wala siya nagapaabot nga maghatag kamo sang indi ninyo masarangan.

¹³ Wala ako nagasiling nga pamag-anan ninyo ang kahimtangan sang iban hasta kamo na ang mabudlayan, kundi para bala nga magpalareho ang aton kahimtangan.

¹⁴ Sa karon maayo ang inyo pangabuhi, gani nagakabagay lang nga buligan ninyo ang mga ginakulang. Kag kon sa iban nga adlaw kamo naman ang kulangan, kag kon sila may

* **8:9** Ang buot silingon sini nga bersikulo nga ginbayaan ni Jesus ang iya gahom kag kadungganon didto sa langit kag nagpakatawo siya kag nag-antos para sa aton para maangkon ta ang espirtual nga mga pagpakamaayo.

maayo na nga kahimtangan, kundi sila naman ang mabulig sa inyo. Sa sini nga paagi magpalareho ang kahimtangan sang isa kag isa.

¹⁵ Indi bala nga pareho man sina ang ginasiling sang Kasulatan:

“Ang nagtipon sang madamo wala nagsobra, kag ang nagtipon sang diutay wala man makulangi.”†

¹⁶ Nagapasalamat kami sa Dios nga ginbutang niya sa tagipusuon ni Tito ang pagdumdom sa inyo pareho gid sang amon pagdumdom sa inyo.

¹⁷ Kay indi lang nga nagsugot siya sa amon pangabay nga makadto siya dira sa inyo, kundi siya gid mismo gusto magkadto dira.

¹⁸ Paupdon namon sa iya ang aton utod nga ginadayaw sang tanan nga iglesya tungod sang iya pagpangabudlay para sa Maayong Balita.

¹⁹ Siya amo gani ang ginpili sang mga iglesya nga mag-upod sa amon sa pagdul-ong namon sang sini nga bulig sa mga ginakulang. Ginahimo namon ini para madayaw ang Ginoo kag para mapakita sa mga tawo nga gusto gid namon nga magbulig.

²⁰ *Paupdon namon ini nga utod kay Tito tungod nga* indi namon gusto nga sa amon pagpanagtag sining dako nga bulig suspetsuhan kami.

²¹ Gusto lang namon nga maghimo sang maayo, indi lang sa panulok sang Ginoo kundi sa panulok man sang tawo.

²² May isa pa gid ka utod nga paupdon namon sa ila. Ini nga tawo makapila na namon natestingan sa nagkalain-lain nga butang kag napamatud-an nga may handom gid siya sa pagbulig, kag labi na gid subong tungod kay dako ang iya pagsalig sa inyo.

²³ Kon parte kay Tito, siya kaupod ko nga nagapangabudlay sa pagbulig sa inyo. Kon parte man sa *sining iban nga* mga kauturan *nga magaupod sa iya*, sila ang mga ginpadala sang mga iglesya. Ang ila kabuhi nagahatag kadayawan kay Cristo.

²⁴ Gani, ipakita ninyo sa ila nga mahigugmaon kamo para mahibaluan nila nga matuod gid ang amon mga pagdayaw sa inyo, kag mahibaluan man ini sang *iban nga* mga iglesya *paagi sa ila*.

9

Bulig para sa mga Tumuluo

¹ Indi na kinahanglan nga sulatan ko pa kamo parte sa inyo pagbulig sa mga katawhan sang Dios *didto sa Judea*,

† 8:15 Exo. 16:18

² tungod kay nahibaluan ko nga gusto gid man ninyo nga magbulig. Ginapabugal ko gani kamo sa mga taga-Macedonia. Nagasiling ako sa ila nga kamo dira sa Acaya handa na nga magbulig halin pa sang nagligad nga tuig. Sang pagkabati nila sadto, natandog gid ang tagipusuon sang kalabanan sa ila sa paghatag.

³ Gani ginapauna ko dira sila ni Tito para mabuligan kamo sa pagpreparar sang inyo amot para indi magguwa nga wala sing pulos ang akon pagpabugal parte sa inyo nga kamo handa na.

⁴ Kay basi kon may mga taga-Macedonia nga mag-upod sa akon kon magkadto na ako dira kag masapwan nila nga wala pa man gali kamo makahanda sang inyo inughatag. Kon amo ini ang matabo mahuy-an kami, kay *ginpabugal namon kamo tungod kay* dako ang amon pagsalig sa inyo. Kag labi nga mahuy-an kamo.

⁵ Gani naghunahuna ako nga dapat pangabayon ini nga mga kauturan nga mag-una dira para sa wala pa ako mag-abot, matipon na nila ang inyo amot nga ginpromisa. Kag sa sini nga paagi magaguwa nga naghatag kamo tungod nga gusto ninyo kag indi nga napilitan lang kamo.

⁶ Dumduma ninyo ini: Kon diutay ang aton binhi nga ginapanggas, diutay man ang aton pagaanohon. Pero kon madamo ang aton binhi, madamo man ang aton ani.

⁷ Ang kada isa dapat maghatag suno sa iya gusto nga ihatag. Indi nga may pagpugong ukon nga napilitan lang, kay ginahigugma sang Dios ang mga nagahatag nga malipayon.

⁸ Kag ang Dios sarang makahatag sa inyo sang sobra pa sang sa inyo mga kinahanglanon, para indi gid kamo pagku-langanon kag permi pa kamo makabulig sa iban.

⁹ Pareho sang ginasiling sang Kasulatan:

“Nagapanagtag siya sa mga imol;

ang iya matarong nga ginahimo dumdumon hasta san-o.”*

¹⁰ Kag ang Dios nga nagahatag sang binhi sa mangunguma para may pagakaunon siya, amo man ang Dios nga magahatag sa inyo sang inyo mga kinahanglanon. Kag sa sini magadugang pa gid ang inyo pagbulig sa iban.

¹¹ Pabuganaon niya kamo sa tanan nga butang para makabulig kamo permi sa iban. Kag madamo ang magapasalamat sa Dios tungod sang inyo ginapadala sa ila nga bulig paagi sa amon.

¹² Kay sa sining inyo paghatag, indi lang nga mabuligan ninyo ang mga kinahanglanon sang mga katawhan sang Dios sa *Judea*, kundi paagi man sini madamo ang magapasalamat sa Dios.

* 9:9 Sal. 112:9

¹³ Kay ang inyo bulig nagapamatuod nga nagatuman kamo sa Maayong Balita parte kay Cristo nga inyo ginatuohan. Gani dayawon nila ang Dios; kag indi lang tungod kay nagbulig kamo sa ila kundi tungod kay nakabulig kamo sa tanan.

¹⁴ Magapangamuyo sila para sa inyo nga may dako nga paghigugma tungod sa indi matupungan nga pagpakamaayo sang Dios sa inyo.

¹⁵ Gani magpasalamat kita sa Dios tungod sa iya regalo sa aton nga indi masaysay.

10

Ang Sabat ni Pablo sa mga Nagakontra sa Iya

¹⁻² *May ara sa inyo nga nagasiling nga* ako, si Pablo, talawan kon dira sa inyo, pero kon wala na gani dira, kag kon naga-sulat lang, maisog. Pero nagapangabay ako sa inyo, nga may kalulo pareho kay Cristo, nga indi ninyo ako pagpiliton nga ipakita ko ang akon kaisog kon mag-abot na ako dira. Kay may mga tawo dira nga nagasiling nga ang amon pagkabuhi pareho man lang sang pagkabuhi sang mga tawo diri sa kalibutan. Kon amo man gihapon ina ang ila ginasiling hasta mag-abot ako dira, sigurado gid nga ipakita ko ang akon kaisog sa ila.

³ Kami matuod mga tawo man lang, pero sa amon pagpakig-away *sa mga nagakontra sa kamatuoran*, wala kami nagasalig sa amon kaugalingon nga ikasarang,

⁴⁻⁵ kundi ang gahom sang Dios amo ang armas nga amon ginasaligan. Amo ina ang amon ginagamit sa pagdaog sa sala nga mga rason sang mga tawo nga bugalon kag indi magpati sa mga pagpanudlo sang Dios. Bisan ang ila sala nga mga rason nga pareho sang mabakod nga pader nga nagasablag sa ila sa pagbaton sang kamatuoran ginaguba namon. Ginakombinsi namon ang ila mga hunahuna para magmatinumanon sila sa mga sugo ni Cristo.

⁶ Karon, kon makita namon nga nagatuman na gid kamo sang tanan, ang wala nagatuman silutan namon.

⁷ Hunahunaa bala ninyo sang maathag. Kon may ara nga nagapati nga siya iya ni Cristo, dapat hunahunaon niya nga kami iya man ni Cristo.

⁸ Bisan daw sobra na ang akon pagpabugal parte sa awtoridad nga ginhatag sa akon sang Ginoo, wala ako nahuya, kay ini nga awtoridad wala ko ginagamit sa pagguba sang inyo pagtuo, kundi sa pagpabakod sini.

⁹ Indi ko gusto nga maghunahuna kamo nga ginapahog ko kamo sa akon mga sulat.

¹⁰ Kay ang iban dira sa inyo nagasiling nga maisog ako kon sa sulat, pero kon nagaatubang na gani maluya ako kag wala sing pulos ang akon mga ginahambal.

¹¹ Dapat makahibalo ang mga nagahambal sina nga kon ano ang amon ginahambal sa sulat, amo man ina ang amon himuon kon ara na kami dira.

¹² Indi kami mangahas nga magkomparar ukon magkabig sang amon kaugalingon nga pareho sa iban dira nga sobra ang ila pagpadayaw sang ila kaugalingon. Mga buang-buang gid sila, kay nagataksanay sila kag nagakomparahanay sang ila kaugalingon nga kaayo.

¹³ Pero kami ya wala nagapabugal sing sobra, kundi hasta gid lang sa obra nga ginhatag sang Dios sa amon, kag lakip diri ang amon obra sa inyo.

¹⁴ Kon wala kami nakaabot dira sa inyo, puwede nila masiling nga nagasulubra ang amon pagpabugal. Pero ang matuod, kami ang una nga nakaabot dira nga nagadala sang Maayong Balita parte kay Cristo.

¹⁵ Gani indi sobra ang amon pagpabugal kay wala kami nagaangkon sang pinangabudlayan sang iban kag ipabugal. Nagasalig man kami nga samtang nagadugang ang inyo pagtuo, mas madamo pa gid ang amon mahimo dira sa inyo suno sa ginapahimo sang Dios sa amon.

¹⁶ Pagkatapos dira, mawali man namon dayon ang Maayong Balita sa iban nga mga lugar sa unhan ninyo. Kay indi namon gusto nga angkunon ang pinangabudlayan sang iban kag ipabugal.

¹⁷ *Pareho bala sang ginasiling sang Kasulatan, “Ang bisan sin-o nga gusto magpabugal, dapat ipabugal lamang niya ang ginhimo sang Ginoo.”**

¹⁸ Kay ang Ginoo wala nagakalipay sa tawo nga nagadayaw sang iya kaugalingon, kundi sa tawo nga iya ginadayaw.

11

Si Pablo kag ang mga Nagapakuno-kuno nga mga Apostoles

¹ Kon ang akon pagpabugal subong ginakabig ninyo nga kabuangan, pasensyahan lang ninyo ako.

² Kay may diosnon ako nga kaimon nga ginabatyag sa inyo. Pareho kamo sa isa ka dalaga nga matinlo ang iya pagkababayi, nga akon ginpromisa nga ipakasal sa isa ka lalaki nga amo si Cristo.

³ Pero nagakahadlok ako nga basi kon dayaan kamo, pareho kay Eva nga gindayaan sang man-og, kag madula ang inyo sinsero nga handom nga magsunod kay Cristo.

* 10:17 Jer. 9:24

⁴ Kay ginabaton lang ninyo ang bisan sin-o nga nagakadto dira sa inyo nga nagawali sang lain nga Jesus sang sa amon ginwali sa inyo. Kag ginabaton man ninyo ang lain nga klase sang espiritu kag ang ila ginatawag nga maayo nga balita nga lain sang sa inyo nga nabaton sa amon.

⁵ Kon sa akon, indi gid man ako ulihi sa mga nagasiling dira nga sila gid ang labing maayo nga mga apostoles.

⁶ Mahimo nga indi ako maayo maghambal, pero madamo man ang akon nahibaluan parte sa kamatuoran. Kag nahibaluan ninyo ina kay nakita man ninyo mismo nga ina matuod sa tanan namon nga mga pagtudlo.

⁷ Wala ako nagpabayad sa inyo sang akon pagwali sang Maayong Balita nga halin sa Dios, kundi nagsakripisyo ako para mag-ayo ang inyo espirtual nga kabuhi. Ti malain bala atong akon ginhimo?

⁸ Daw pareho lang nga ginkawatan ko ang iban nga mga iglesya paagi sa pagbaton sing bulig sa ila para makaalagad ako sa inyo.

⁹ Sang ginkulang ako sang akon mga kinahanglanon wala man ako nagpangayo sang bulig sa bisan kay sin-o sa inyo. Ang *aton* mga kauturan sa Macedonia amo ang naghatag sa akon sang akon mga kinahanglanon. Ginlikawan ko nga pabug-atan kamo, kag amo gid man ini permi ang akon pagahimuon.

¹⁰ Ining akon ginapabugal indi gid mapauntat *tungod kay indi gid ako magpangayo sing bulig sa inyo ukon* sa mga lugar sa inyo palibot nga sakop sang *probinsya sang* Acaya. Kag tungod kay si Cristo ari sa akon, ang akon ginahambal matuod gid.

¹¹ Pero basi kon magsiling kamo nga wala ako nagapangayo sing bulig sa inyo tungod kay wala ko kamo ginapalangga. *Sala ina*. Kay palangga ko gid kamo kag ina nahibaluan sang Dios.

¹² Pero tindugan ko ang akon ginhambal nga indi ako magbaton sang bulig halin sa inyo, para ang mga tawo nga nagapakaapostoles indi makasiling nga sila nagapangabudlay pareho sa amon.

¹³ Ina nga mga tawo indi matuod nga mga apostoles, kundi mga manugdaya kag nagapakuno-kuno lang nga sila mga apostoles ni Cristo.

¹⁴ Kon sa bagay, indi katingalahan ina. Kay bisan gani si Satanas nagapakuno-kuno nga anghel nga nagahatag sang kasanag.

¹⁵ Gani indi katingalahan kon ang iya mga sinakpan nagapakuno-kuno man nga mga alagad sang pagka-

matarong. Pero magaabot ang adlaw nga silutan sila sang silot nga bagay man sa ila ginahimo.

Ang Mga Kabudlayan nga Naagyan ni Pablo

¹⁶ Pareho sang akon ginhambal sadto, indi kamo maghuhuna nga buang-buang ako; pero kon amo ina ang huna-huna ninyo sa akon, waay kaso, basta pabay-an lang ninyo ako nga magpabugal man sing bisan diutay lang.

¹⁷ Kon sa bagay, kon ginapabugal ko ang akon kaugalingon, indi ina halin sa Ginoo, kag daw sa buang-buang ako.

¹⁸ Pero tungod nga madamo dira ang nagapabugal pareho sa mga tawo sa kalibutan, ako mapabugal man.

¹⁹ *Nagahunahuna kamo nga maalam kamo, pero ginapabay-an lang ninyo nga diktahan kamo sang mga buang-buang.*

²⁰ Ginahimo nila kamo nga mga ulipon, ginakuha nila ang inyo pagkabutang, ginadayaan nila kamo, ginapakanubo kag ginapakahuy-an nila kamo. Bisan amo ina ang ila ginahimo ginapabay-an gid lang ninyo.

²¹ Makahuluya man nga akuon namon nga maluya kami, pero indi gid kami makahimo sinang ila ginahimo.

Kon may mangahas nga magpabugal sang bisan ano, ako mangahas man; bisan matuod nga sa sining akon pagpabugal daw sa buang-buang ako.

²² Kon sila nagapabugal nga sila mga Judio kag mga kaliwat ni Israel kag ni Abraham, ako amo man.

²³ Kon nagasiling sila nga sila mga alagad ni Cristo, mas maayo ako nga alagad ni Cristo sang sa ila. Nahibaluan ko nga sa sining akon mga ginapabugal daw sa buang gid ako, *pero ang matuod, mas maayo gid ako nga alagad sang sa ila tungod kay* mas madamo ang akon pagpangabudlay kon ikomparar sa ila. Kag mas madamo nga beses ako napriso. Permi gid ako ginhanot, kag makapila ka beses nga ara ako sa peligro sang kamatayan.

²⁴ Lima gid ka beses nga ginhanot ako sang *akon kapareho nga mga Judio* sing tag-39 ka lapdos.

²⁵ Tatlo ka beses ako ginlampusan. Kag kaisa ako ginbato. Katatlo ako nakaagi nga nalunod ang akon ginasakyan, kag isa sina ka bes, isa ka adlaw kag isa ka gab-i ang akon paglutaw-lutaw sa lawod.

²⁶ Sa akon pagbiyahe sa nagkalain-lain nga lugar, ang akon kabuhi permi nabutang sa peligro. Nabutang ako sa peligro sa akon mga pagtabok sa mga suba, sa mga tulisan, sa akon kapareho nga mga Judio, sa mga indi Judio, sa siyudad, sa kamingawan, sa dagat, kag sa mga tawo nga nagapakuno-kuno nga sila mga kauturan man *kay Cristo*.

²⁷ Naagyan ko man ang mga kabudlayan tungod sang akon obra, kag kon kaisa wala gani ako tinulugan. May mga beses nga indi ako makakaon, kag kon kaisa wala gid ako sing may makaon kag bisan gani sang mainom wala gid. Naagyan ko man ang katugnaw kag kakulang sang bayo.

²⁸ Wala pa labot sang akon mga naagyan nga wala ko nasambit, nagapalibog pa ako adlaw-adlaw sa kahimtangan sang tanan nga iglesya.

²⁹ Kon may ara nga maluya sa *pagtuo*, nagakasubo ako. Kag kon may ara nga nagapakasala, puwerte gid ang akon kasubo.

³⁰ Kon kinahanglan gid man nga magpabugal ako, ipabugal ko na lang ang mga butang nga nagapakita sang akon kaluyahon.

³¹ Wala ako nagabutig kag ina nahibaluan sang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesus. Dalayawon siya hasta san-o.

³² Sang didto ako sa Damascus, ginpabantayan sang gobernador nga sakop ni Haring Aretas ang puwertahan sang siyudad para dakpon ako.

³³ Pero ginbutang ako *sang akon mga upod* sa kaing kag gintunton sa guwa sang pader *sang siyudad* halin sa bintana, gani nakapalagyo ako.

12

Ang Parte sa Ginpakita sang Dios kay Pablo

¹ Nahibaluan ko nga wala sing pulos nga magsagi ako pabugal, pero napilitan ako. Karon isugid ko sa inyo ang mga butang nga ginpakita kag ginpahayag sang Ginoo sa akon.

²⁻⁴ Kay Cristo na ako sang matabo ini sa akon kag mga 14 na ka tuig ang nakaligad, nga gindala ako paibabaw sa ikatlo nga langit, sa Paraiso. Ambot lang kon ang akon lawas didto gid ukon ang espiritu ko lang. Ang Dios gid lang ang nakahibalo. Nakaabot ako sa Paraiso kag nabatian ko ang mga butang nga indi masarangan nga ipaathag kag indi puwede isugid sa mga tawo.

⁵ Atong akon naagyan amo ang akon ipabugal. Pero kon parte sa akon kaugalingon, indi ako magpabugal luwas lang kon parte sa akon mga kaluyahon.

⁶ Kon sa bagay, kon magpabugal gid man ako, indi ako mangin buang-buang kay magasugid man ako sang kamatuoran. Pero indi ako magpabugal kay basi kon magsobra ang ila pagtan-aw sa akon. Gusto ko nga ang ila pagtan-aw sa akon suno lang sa ila nakita kag nabatian sa akon.

⁷ Pero para indi ako magpabugal sing sobra tungod sa makatilingala nga mga ginpahayag sang Dios sa akon, ang iya ginhimo, gintugutan niya si Satanas nga hatagan ako sang

deperensya sa akon lawas. Ginpabay-an lang sang Dios nga paantuson ako ni Satanas sining akon deperensya para indi ako magpabugal.

⁸ Tatlo gid ka beses nga ginpangayo ko sa Ginoo nga kuhaon niya ini sa akon.

⁹ *Pero wala niya pagkuhaa.* Sa baylo nagsiling siya, “Ang akon bulig amo lang ang imo kinahanglan. Kay makita gid ang akon gahom kon maluya ka.” Gani malipayon gid ako sa pagpabugal parte sa akon mga kaluyahon, para mabatyagan ko permi ang gahom ni Cristo sa akon.

¹⁰ Gani malipayon ako subong sa akon mga kaluyahon, sa mga pag-insulto sa akon, sa mga kabudlayan, sa mga paghingabot, kag sa mga kapiutan tungod sang akon pag-sunod kay Cristo. Kay kon maluya ako, ginapabaskog ako *sang Dios.*

Ang Balatyagon ni Pablo sa mga Taga-Corinto

¹¹ Daw sa buang-buang ako *sa akon nga pagpabugal*, pero kamo mismo ang nagtulod sa akon *nga magpabugal*. Kay kamo kuntani ang dapat nagdayaw sa akon sa mga nagapakuno-kuno nga mga apostoles, pero wala ninyo ako pagdayawa. Bisan nahibaluan ko nga sa akon kaugalingon wala ako sing may ipabugal, indi man ako magpaulihi sa sina nga mga tawo nga mga labing maayo kuno nga mga apostoles.

¹² Sang dira ako sa inyo, padayon ang akon paghimo sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang bisan pa nga may mga sablag nga nag-alabot sa akon. Kag ini nagapamatuod sang akon pagkaapostol.

¹³ Ang akon ginhimo dira sa inyo pareho man sang akon ginahimo sa iban nga mga iglesya, luwas lang nga wala ako nagpabug-at sa inyo paagi sa pagpangayo sang inyo bulig sa akon. Kon sa sina nga butang nakasala ako sa inyo, pasensyaha lang ninyo ako.

¹⁴ Karon preparado na ako nga magkadto dira sa inyo kag ini mangin ikatlo na ka beses. Indi gihapon ako magpangayo sang bulig sa inyo, tungod kay indi man ang inyo pagkabutang ang akon ginapangita kundi kamo mismo. Kay *daw mga bata ko kamo, kag* indi bala nga ang mga bata indi kinahanglan nga magsuporta para sa ila mga ginikanan kundi ang mga ginikanan amo ang magsuporta para sa ila mga bata?

¹⁵ Ang matuod lang, malipayon pa gani ako kon makahatag ako sa inyo, kag bisan pa ang akon kabuhi ihatag ko kon kinahanglan para makabulig ako sa inyo. Pero ngaa nga

bisan dako ang akon pagpalangga sa inyo, kadiutay gid lang sang inyo pagpalangga sa akon?

¹⁶ Kamo mismo makakomporme nga wala ako nagpasagod sa inyo. Pero basi kon may magsiling sa inyo nga dayaon ako kag natuntuhan ko kamo.

¹⁷ Pero paano? Kay nahibaluan man ninyo nga wala gid ako nagpanguwarta sa inyo paagi sa bisan kay sin-o nga akon ginpadala dira.

¹⁸ Ginpangabay ko man si Tito nga magkadto dira kag ginpaupod ko man sa iya ang isa pa gid ka utod. Indi man kamo makasiling nga namintaha si Tito sa inyo. Indi mahimo nga intuon niya kamo kay nakita man ninyo nga pareho ang amon pagginawi kag katuyuan.

¹⁹ Basi kon dugay na ang inyo paghunahuna nga wala kami sang iban nga ginahimo kundi ang pagdependa lang sang amon kaugalingon sa inyo. Mga hinigugma, kami nga ara kay Cristo nagasiling sa inyo sa atubangan sang Dios nga wala kami sang iban nga katuyuan sa tanan nga amon ginahambal kundi ang pagpabakod sang inyo pagtuo.

²⁰ Nahadlok ako, kay basi kon pag-abot ko dira, makita ko nga ang inyo ginahimo lain sang sa akon ginapaabot sa inyo. Kag *kon ina ang matabo*, makita man ninyo nga lain man ako sang sa inyo ginapaabot sa akon. Nahadlok ako, kay basi kon maabtan ko kamo nga nagailinaway, nagahinisaay, nagainakigay, nagahandom lang para sa inyo kaugalingon, nagahambal sang malain kontra sa iban, nagakutsokutso, nagapabugal, kag nagaginamo.

²¹ Nahadlok man ako, kay basi kon pag-abot ko dira mahuyan naman ako sa Dios tungod sa inyo. Kag basi kon magakasubo lang ako tungod kay madamo sa inyo ang nagpakasala sang una, kag hasta subong wala pa naghinulsol sang ila mga mahigko nga ginhimo pareho sang imoral nga pagpakigrelasyon kag pagusto nga paghimo sang kalautan.

13

Ang Katapusan nga mga Laygay kag mga Bilin

¹ Amo na ini ang akon mangin ikatlo nga pagkadto dira sa inyo. *Nagasiling ang Kasulatan*, “Ang akusasyon dapat mapamatud-an sang duha ukon tatlo ka saksi.”*

² Karon, gusto ko nga paandaman ang mga nakasala sang una, kag pati man ang tanan, nga ang mga butang nga akon ginahambal sang ikaduha ko nga pagkadto dira ginasulit ko subong—nga sa akon pag-abot liwat dira wala gid sing may makalikaw sa akon pagdisiplina.

* 13:1 Deu. 19:15

³ Himuon ko ini para pamatud-an sa inyo nga si Cristo ang nagahambal paagi sa akon, kay amo man ini ang inyo ginapangita. Indi siya maluya sa iya pagpanghikot sa inyo kundi makagagahom.

⁴ Matuod ginlansang si Cristo sa krus tungod kay ginpaubos niya ang iya kaugalingon, pero subong buhi siya tungod sa gahom sang Dios. Kag tungod kay ara kami kay Cristo, nagapaubos kami sang amon kaugalingon pareho sa iya. Pero sa amon pag-alagad sa inyo, makita man ninyo nga ang gahom sang Dios ari man sa amon tungod kay siya upod namon.

⁵ Usisaa ninyo ang inyo kaugalingon kon bala may pagtuo *gid* kamo *kay Cristo*. Tan-awa maayo ang inyo kabuhi. Indi bala nahibaluan na ninyo nga si Cristo Jesus ara sa inyo?—luwas kon masapwan nga indi kamo matuod nga mga tumulu.

⁶ Nagasalig ako nga makita ninyo nga kami matuod *gid* nga mga apostoles ni Cristo.

⁷ Nagapangamuyo kami sa Dios nga indi kamo maghimo sang bisan ano nga malain. Wala kami nagapangamuyo sini para makita sang mga tawo nga ginasunod ninyo ang amon mga ginatudlo sa inyo, kay bisan indi ninyo kami pagkilalahon nga mga apostoles ni Cristo, basta nagahimo kamo sing maayo.

⁸ Kay indi kami makahimo sang bisan ano nga kontra sa kamatuoran, kundi ang para *gid* lang sa kamatuoran.

⁹ Nagakalipay kami kay sa pagpaubos namon sang amon kaugalingon nangin mabaskog kamo *sa inyo pagtuo*. Ang amon ginapangamuyo nga wala *gid* sing may makita nga kasawayan sa inyo.

¹⁰ Nagasulat ako sini sa inyo samtang wala pa ako dira, para sa pag-abot ko indi na ako mapilitan nga maggamit sang akon awtoridad sa masakit nga mga hambal. Kay ginhatag sa akon sang Dios ang awtoridad nga ini para palig-unon kamo, kag indi nga para gub-on.

¹¹ Sa katapusan, paalam sa inyo[†] mga kauturan. Tadlunga ninyo ang inyo kabuhi. Magpalig-unanay kamo kag mag-isa. Dapat maayo ang inyo relasyon sa isa kag isa. Kag kon himuon ninyo ini, ang Dios nga ginahalinan sang gugma kag kalinong magaupod sa inyo.

¹² Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.[‡]

Ang tanan nga katawhan sang Dios diri nagapangamusta sa inyo.

[†] **13:11** *paalam sa inyo*: ukon, *magkalipay kamo* [‡] **13:12** *bilang mag-ulutod kay Cristo*: sa literal, *nga may balaan nga halok*

¹³ Kabay pa nga ara sa inyo tanan ang pagpakamaayo sang aton Ginoong Jesu-Cristo, ang gugma sang Dios, kag ang pagpakig-upod sang Espiritu Santo.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Galacia

¹ Ako si Pablo nga apostol. *Ang akon pagkaapostol* indi halin sa tawo ukon paagi sa tawo, kundi paagi kay Jesu-Cristo kag sa Dios nga Amay nga nagbanhaw sa iya halin sa kamatayon.

² Ako kag ang tanan nga kauturan diri *nagapangamusta* sa mga iglesya dira sa Galacia.

³ Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

⁴ Naghalad si Cristo sang iya kaugalingon para mapatawad kita sa aton mga sala, kag para maluwas niya kita sa kalautan nga nagahari sa sini nga panahon. Ginhimo niya ini tungod nga amo ini ang kabubut-on sang aton Dios kag Amay.

⁵ Dalayawon ang Dios hasta san-o! Amen.

Ang Maayong Balita Parte kay Cristo nga Wala gid sing may Makatupong

⁶ Natingala gid ako nga kadali lang sa inyo magtalikod sa Dios nga nagtawag sa inyo paagi sa grasya ni Cristo kag magpati sa iban nga maayong balita.

⁷ *Ang matuod* wala na sang iban pa nga maayong balita. Pero nasambit ko ini tungod nga may mga tawo dira nga nagagamo sa inyo kay gusto nila nga tikuon ang Maayong Balita parte kay Cristo.

⁸ Pero tandai ninyo ini: bisan ang anghel nga halin sa langit ukon bisan kami pa ang magwali sang lain nga maayong balita sang sa amon anay ginwali sa inyo, sumpaon siya sang Dios!

⁹ Nagsiling na kami sang una, kag subong ginasulit ko, nga ang bisan sin-o nga nagawali sa inyo sang lain nga maayong balita sang sa inyo nabaton sa amon, sumpaon siya sang Dios.

¹⁰ Indi kamo maghunahuna nga gusto ko lang nga dayawon ako sang tawo. Indi! Gusto ko nga ang Dios amo ang magdayaw sa akon. Indi man kamo maghunahuna nga gusto ko lang magpaayon sa mga tawo, kay kon amo ina ang akon ginahimo, indi ako matuod nga alagad ni Cristo.

Kon Paano Nangin Apostol si Pablo

¹¹ Gusto ko nga mahibaluan ninyo mga kauturan, nga ang Maayong Balita nga akon ginwali sa inyo indi himo-himo lang sang tawo.

* 1:3 grasya: ukon, pagpakamaayo
kahimtangan

† 1:3 kalinong: ukon, maayo nga

¹² Wala ko ini nabaton halin sa tawo, kag wala man sang tawo nga nagtudlo sini sa akon, kundi si Jesu-Cristo ang nagpahayag sini sa akon.

¹³ Nabatian ninyo ang akon mga ginhimo sang nagasunod pa ako sa relihiyon sang mga Judio. Ginhingabot ko nga wala sing luoy-luoy ang iglesya sang Dios, kag gintinguhaan ko nga laglagon sila tanan.

¹⁴ Kag kon parte sa mga pagtuman sa amon mga pagsulundan sa relihiyon sang mga Judio, nalabawan ko ang kadam-an sa akon mga katubo-tubo nga mga Judio, kay gintinguhaan ko nga tumanon gid ang mga tradisyon sang amon mga katigulangan.

¹⁵ Pero ginkaluoyan ako sang Dios, kay sa wala pa ako matawo ginpili na niya ako kag gintawag *nga mag-alagad sa iya*.

¹⁶ Kag sang nagpahayag ang Dios sa akon sang iya Anak para iwali siya sa mga indi Judio, wala ako nagpatudlo kay bisan sin-o.

¹⁷ Wala man ako nagkadto sa Jerusalem para magpakigkita sa mga apostoles nga nauna sa akon. Sa baylo, nagkadto ako dayon sa Arabia kag pagkatapos nagbalik ako sa Damascus.

¹⁸ Pagkatapos sang tatlo ka tuig, nagkadto ako sa Jerusalem para magpakigkita kay Pedro.[‡] Duha ako ka semana didto sa iya.

¹⁹ Wala ako sang iban nga nakita didto nga mga apostoles luwas lang kay Santiago nga utod sang Ginoo.

²⁰ Matuod ang tanan nga ginasugid ko sa sulat nga ini, kag nahibaluan sang Dios nga wala ako nagabutig.

²¹ Dayon nagkadto ako sa Syria kag sa Cilicia.

²² Sang sadto nga tiyempo indi pa ako personal nga kilala sang mga iglesya nga ara kay Cristo sa Judea.

²³ Nabalitaan lang nila nga ang nagahingabot anay sa ila nagawali na sang pagtuo nga sadto gintinguhaan niya nga dulaon.

²⁴ Gani gindayaw nila ang Dios tungod sa ginhimo niya sa akon.

2

Si Pablo kag ang Iban nga mga Apostoles

¹ Pagkaligad sang 14 ka tuig, nagbalik liwat ako sa Jerusalem. Kaupod ko si Barnabas, kag gindala ko man si Tito.

[‡] **1:18** *Pedro*: sa Griego, *Cefas* (amo man sa 2:9, 11, 14)

² Nagbalik ako tungod nga nagpahayag ang Dios sa akon nga makadto ako didto. Nagpakigkita ako sa mga manugdumala sang mga tumuluo. Kag sang kamihanon na lang, ginpaathag ko sa ila kon ano ang Maayong Balita nga akon ginawali sa mga indi Judio. Ginhimo ko ato kay indi ko gusto nga mangin wala sing pulos ang akon mga pagpangabudlay sang una kag subong.

³ *Komporme sila sa akon ginawali*, kay bisan indi Judio si Tito nga akon upod, wala sila nagpilit nga tulion siya *suno sa Kasuguan ni Moises*.

⁴ Ang mga tawo lang nga nagpakuno-kuno nga sila mga tumuluo ang nagsiling nga kinahanglan siya nga tulion. Ato nga mga tawo nag-impon lang sa mga tumuluo para panilagan ang aton kahilwayan *sa Kasuguan ni Moises*, nga naangkon ta paagi kay Cristo Jesus. Kay gusto nila nga pasundon kita sa sina nga mga sugo.

⁵ Pero wala gid kami nagsunod sa ila gusto bisan gamay lang, para matipigan namon para sa inyo ang kamatuoran *nga ginatudlo* sang Maayong Balita.

⁶ Ang mga manugdumala sang mga tumuluo *didto sa Jerusalem* wala gid sing may gindugang sa akon ginatudlo. (Kon sa bagay ano gid man ina sa akon kon sin-o gid sila, tungod nga sa Dios palareho lang kami.)

⁷ Sa baylo, ginkilala nila nga ako amo ang ginatugyanan sang Dios nga magtudlo sang Maayong Balita sa mga indi Judio, pareho man kay Pedro nga gintugyanan sa pagtudlo sa mga Judio.

⁸ Kay ang Dios nga naghimo sa kay Pedro nga mangin apostol para sa mga Judio amo man ang naghimo sa akon *nga mangin apostol* para sa mga indi Judio.

⁹ Gani pagkahibalo sang mga ginakilala nga mga manugdumala sang mga tumuluo, nga amo sila ni Santiago, Pedro kag Juan, nga ginhatagan ako sang Dios sini nga buluhaton, ginbaton nila kami ni Barnabas bilang ila mga kaupod *nga manugpangabudlay*. Kag nagsugtanay kami nga kami ni Barnabas *magawali* sa mga indi Judio kag sila ya sa mga Judio.

¹⁰ Ang ila lang pangabay sa amon nga buligan namon ang imol nga mga tumuluo *didto sa Jerusalem*. Amo man gani ina ang akon luyag nga himuon.

Ginsaway ni Pablo si Pedro sa Antioc

¹¹ Karon, sang si Pedro didto sa Antioc, ginsaway ko siya tungod nga sala ang iya ginhimo.

¹² *Amo ini ang natabo*: sang wala pa makaabot ang mga tinawo ni Santiago, nagakaon si Pedro kaupod sang mga indi

Judio *nga mga tumuluo*. Pero pag-abot sang mga tinawo ni Santiago, nagbulag siya kag indi na gid siya magkaon upod sa mga indi Judio, kay nahadlok siya nga basi sawayon siya sang mga Judio nga nagapati nga ang mga indi Judio kinahanglan nga magpatuli.

¹³ Pati ang iban nga Judio *nga mga tumuluo didto sa Antioc* nagsunod man kay Pedro bisan nahibaluan nila nga indi malain ang magkaon upod sa mga indi Judio. Bisangani si Barnabas nadala man sa ila pagpakuno-kuno.

¹⁴ Sang nakita ko nga wala sila nagasunod sa kamatuoran *nga ginatudlo* sang Maayong Balita, ginhambalan ko si Pedro sa atubangan sang tanan. Nagsiling ako sa iya, “Ngaa *ginhimo mo ato? Daw pareho lang nga* ginapilit mo ang mga indi Judio nga magkabuhi subong mga Judio.* Ikaw gani nga Judio mismo wala man nagasunod sa mga kasuguan sang mga Judio, kundi nagakabuhi subong isa ka indi Judio.”

Judio ukon Indi Judio Pareho nga Maluwas kon Magtuo

¹⁵ Natawo kami nga mga Judio, kag lain kami sa mga indi Judio nga *ginakabig sang kapareho namon nga mga Judio nga* mga makasasala.

¹⁶ Pero nahibaluan namon nga ginapakamatarong sang Dios ang tawo paagi sa iya pagtuo kay Cristo Jesus kag indi sa pagtuman sa Kasuguan. Gani kami man nga mga Judio nagtuo kay Cristo Jesus para pakamatarungan kami sang Dios tungod sa amon pagtuo kag indi tungod sa amon pagtuman sa Kasuguan. Kay wala gid sing tawo nga pakamatarungan sang Dios paagi sa iya pagtuman sa Kasuguan.

¹⁷ Karon, kon sa amon handom nga pakamatarungan kami sang Dios paagi sa amon pagpakig-isa kay Cristo nagaguwa nga kami makasasala *tungod nga ginabaliwala namon ang Kasuguan*, ano, nagakahulugan bala nga si Cristo nagatulod sa paghimo sang sala? Indi mahimo!

¹⁸ Pero kon balikan ko naman ang *pagsalig sa Kasuguan nga* akon ginbayaan, ako na ang nagapamatuod nga makasasala ako *tungod nga ginlapas ko ang Kasuguan*.

¹⁹ Ang matuod, paagi mismo sa Kasuguan nahibaluan ko nga wala sing gahom ang Kasuguan sa akon.† Gani hilway na ako nga magkabuhi sa Dios.

²⁰ Napatay ako kaupod ni Cristo sa krus. Indi na ako ang nagakabuhi subong, kundi si Cristo na ang nagakabuhi sa akon. Kag ining kabuhi nga akon ginakabuhi subong

* **2:14** magkabuhi subong mga Judio: buot silingon, magsunod sa mga kasuguan sang mga Judio † **2:19** nahibaluan ko nga wala sing gahom ang Kasuguan sa akon: ukon, nahibaluan ko nga indi ko maangkon ang pagkamatarong paagi sa akon paghimulat sa pagsunod sini.

amo ang resulta sang akon pagtuo sa Anak sang Dios nga naghigugma sa akon kag naghilad sang iya kabuhi para sa akon.

²¹ Wala ko ginapakawalay pulos ang grasya sang Dios. Kay kon ang pagtuman sa Kasuguan amo ang paagi nga pakamatarungon sang Dios ang tawo, ti, wala sing pulos ang kamatayon ni Cristo.

3

Ang Pagtuman sa Kasuguan ukon ang Pagtuo kay Cristo

¹ Kamo nga mga taga-Galacia, kulang ang inyo pag-intiendi! Ngaa nagapati kamo sa mga tawo nga nagadaya sa inyo *nga sundon gid ninyo ang Kasuguan ni Moises?* Maathag ang akon ginsiling sa inyo kon ano ang kahulugan sang kamatayon ni Cristo sa krus.

² Indi bala nga nabaton na ninyo ang Espiritu *Santo* paagi sa inyo pagtuo sa *Maayong Balita nga* inyo nabatian, kag indi tungod sa inyo pagtuman sa Kasuguan?

³ Matuod gid nga kulang ang inyo pag-intiendi. Kay sang pagsugod ninyo *sang inyo pagtuo kay Cristo* nagsalig kamo sa bulig sang Espiritu *Santo*, pero subong nagahunahuna kamo nga malambot ninyo ang inyo lalambuton *bilang Kristohanon* paagi sa inyo kaugalingon nga pagpaninguha.

⁴ Ano, wala bala sing pulos ang inyo naeksperiensyahan? Indi mahimo nga wala lang ato sing pulos.

⁵ Indi bala nga ginhatagan kamo sang Dios sang Espiritu *Santo* kag paagi sa iya nagahimo kamo sang mga milagro? Kag indi bala nga nabaton ninyo ini paagi sa inyo pagtuo sa *Maayong Balita nga* inyo nabatian, kag indi tungod sa inyo pagtuman sa Kasuguan?

⁶ Pareho bala sang natabo kay Abraham. *Suno sa Kasulatan*, “Nagtuo siya sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*.”*

⁷ Gani maathag nga ang mga tawo nga nagatuo sa Dios amo ang matuod nga mga kaliwat ni Abraham.

⁸ Sang una pa gid, nagsiling ang Kasulatan nga pakamatarungon sang Dios ang mga indi Judio tungod sang ila pagtuo. *Suno sa Kasulatan*, ining Maayong Balita ginpahayag na daan sang Dios kay Abraham. *Nagsiling siya*, “Pakamaayuhon ko ang tanan nga nasyon paagi sa imo.”†

⁹ Gani ang mga nagatuo ginapakamaayo man pareho kay Abraham nga nagtuo *sa Dios*.

* 3:6 Gen. 15:6 † 3:8 Gen. 12:3; 18:18; 22:18

10 Pero ang mga tawo nga nagasalig sa ila pagtuman sa Kasuguan ginpakamalaot na *sang Dios*. Kay suno sa Kasulatan, “ginapakamalaot ang wala nagatuman sang tanan nga ginapatuman sang Kasuguan.”‡

11 Maathag nga wala gid sing tawo nga pakamatarungan sang Dios tungod sang iya pagtuman sa Kasuguan. Kay *nagasiling ang Kasulatan*, “Ang tawo nga ginpakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhi.”§*

12 Ang Kasuguan wala sing labot sa pagtuo, kay *nagasiling ang Kasulatan*, “Ang tawo nga nagatuman sang Kasuguan makaangkon sang kabuhi.”†

13 Ginpakamalaot na kita tungod nga indi ta matuman ang tanan nga ginasiling sang Kasuguan. Pero gintubos kita ni Cristo sa sini nga pagpakamalaot. Siya amo ang ginpakamalaot para sa aton. Kay *nagasiling ang Kasulatan*, “Ang bisan sin-o nga ginbitay sa kahoy ginpakamalaot.”‡

14 *Amo ini ang ginhimo sang Dios* agod paagi kay Cristo Jesus ang pagpakamaayo nga iya ginhatag kay Abraham mahatag man niya sa mga indi Judio, agod paagi sa aton pagtuo mabaton ta ang Espiritu Santo nga iya ginpromisa.

Ang Kasuguan kag ang Promisa sang Dios

15 Mga kauturan, hatagan ko kamo sang halimbawa. Wala sing may makapanginwala ukon makadugang sa kasugtanan nga ginpirmahan na.

16 Karon, nagpromisa *ang Dios* kay Abraham kag sa iya kaliwat. Wala siya nagsiling *kay Abraham*, “sa imo mga kaliwat” nga ang buot silingon madamo nga tawo, kundi ang siling niya, “sa imo kaliwat”§ nga ang buot silingon isa lang ka tawo; kag ini wala sing iban kundi si Cristo.

17 Ang buot ko silingon amo ini: Ang kasugtanan sang Dios *kay Abraham* nahimo sa wala pa ang Kasuguan, tungod nga mga 430 pa ka tuig ang nakaligad antes ginhatag sang Dios ang Kasuguan. Gani atong ginpromisa sang Dios indi mahimo nga gub-on ukon dulaon sang Kasuguan.

18 Kay kon mabaton ta ang pagpakamaayo paagi sa pagtuman sa Kasuguan, ti wala na sing pulos ang iya promisa kay Abraham. Pero ang matuod, ginhatag sang Dios ang pagpakamaayo bilang pagtuman sa iya promisa.

19 Kon amo sina, ngaa ginhatag pa gid ang Kasuguan? Ang Kasuguan gindugang sang Dios para mahibaluan sang mga tawo nga nagapakasala sila. Kag ini hasta lang sa pag-abot

‡ 3:10 Deu. 27:26 § 3:11 *magakabuhi*: buot silingon, magakabuhi sa wala sing katapusan kag ara sa Dios. * 3:11 Hab. 2:4 † 3:12 Lev. 18:5 ‡ 3:13 Deu.

21:23 § 3:16 Tan-awa ang Gen. 12:7 kag ang footnote.

sang kaliwat *ni Abraham* nga gintumod sang Dios sa iya promisa. Ginhatag sang Dios ina nga Kasuguan paagi sa iya mga anghel, kag sila ang naghatag sini sa mga tawo paagi sa manugpatunga.

²⁰ *Pero ang promisa indi pareho sini.* Wala ini ginhatag sang Dios *kay Abraham* paagi sa manugpatunga ukon kaupod ang mga anghel, kundi siya lang mismo.

²¹ Karon, basi maghunahuna kamo nga ang Kasuguan nagakontra sa mga promisa sang Dios. Wala! Kay kon ginhatag ang Kasuguan para makahatag sang kabuhi *nga wala sing katapusan*, ina na lang kuntani ang paagi sang Dios para pakamatarungon niya kita.

²² Sa baylo, nagasiling ang Kasulatan nga ang tanan nga tawo gin-ulipon sang sala. Gani ang mga nagatuo kay Jesu-Cristo amo lang ang makaangkon sang ginpromisa sang Dios.

²³ Sang wala pa ang ginatawag nga pagtuo *kay Cristo*, daw pareho kita sa mga priso. Ang Kasuguan amo ang nagpriso sa aton hasta sa adlaw nga nag-abot si Cristo kag nagtuo na kita sa iya.

²⁴ Ang halimbawa sang Kasuguan pareho sang isa ka yaya nga nag-atipan sa aton hasta sa pag-abot ni Cristo, agod paagi sa aton pagtuo *sa iya* pakamatarungon niya kita.

²⁵ Kag tungod nga subong ara na ang ginatawag nga pagtuo, wala na kita sa idalom sang pag-atipan sang sina nga yaya.

²⁶ Kamo tanan mga anak na sang Dios tungod sang inyo pagtuo kay Cristo Jesus.

²⁷ Kay ginbautisohan kamo sa inyo pagpakig-isa kay Cristo.* Kon sa mga bayo, ginsuksok na ninyo si Cristo.

²⁸ Karon palareho na lang ang mga Judio kag ang mga indi Judio, ang mga ulipon kag ang mga indi ulipon, ang mga lalaki kag ang mga babayi. Kita tanan palareho na lang tungod nga kita ara na kay Cristo Jesus.

²⁹ Kag tungod nga kamo iya na ni Cristo, mga kaliwat kamo ni Abraham, kag kon ano ang ginpromisa *sang Dios* kay Abraham mabaton man ninyo.

4

¹ Samtang bata pa ang manunubli, pareho lang siya sa ulipon bisan matuod nga siya ang tag-iya sang tanan nga pagkabutang.

² May mga tawo nga gintugyanan nga magaatipan sa iya kag sa iya mga propedad hasta sa tion nga gintalana sang iya amay.

* **3:27** *sa inyo pagpakig-isa kay Cristo: ukon, bilang tanda sang inyo pagpakig-isa kay Cristo; ukon, para makipag-isa kamo kay Cristo*

³ Kita amo man sina anay sang wala pa kita nakahibalo parte sa pagtuo.* Gin-ulipon kita sang panguna nga pagtulun-an sang kalibutan nga umalagi lang.

⁴ Pero sang pag-abot sang tion nga gintalana sang Dios, ginpadala niya ang iya Anak. Natawo siya sa isa ka babayi kag nagkabuhi sa idalom sang Kasuguan

⁵ para tubuson ang tanan nga ara sa idalom sang Kasuguan, para mangin anak kita *sang Dios*.

⁶ Kag tungod nga kita mga anak na *sang Dios*, ginpadala niya ang Espiritu sang iya Anak sa aton mga tagipusuon. Amo ina nga makatawag na kita sa Dios nga “Amay.”

⁷ Gani karon, indi na kita mga ulipon kundi mga anak. Kag tungod nga kita mga anak *sang Dios*, magapanubli kita sang iya mga ginpromisa nga palanublion.

Ang Pagkabalaka ni Pablo sa mga Taga-Galacia

⁸ Sang wala pa kamo nakakilala sa Dios mga ulipon kamo sang mga dios-dios nga indi man matuod.

⁹ Pero karon nga nakilala na ninyo ang Dios (ukon mas maayo siguro kon magsiling ako, karon nga nakilala na kamo sang Dios *subong iya mga anak*), ti ngaa nga gusto pa ninyo magbalik liwat sa panguna nga pagtulun-an nga indi man makabulig? Ngaa gusto ninyo nga magpaulipon liwat sa sina nga pagtulun-an?

¹⁰ May pinasulabi pa kamo nga mga adlaw, mga bulan, mga tiyempo kag mga tuig!†

¹¹ Ginahadlukan ako nga basi ang tanan ko nga pag-pangabudlay dira sa inyo mangin wala sing pulos.

¹² Mga kauturan, nagapakitluoy ako sa inyo nga sundon ninyo ako, kay *bisan Judio ako*, nangin pareho ako sa inyo *nga wala nagakabuhi sa idalom sang Kasuguan*.

Wala kamo sing may nahimo nga malain sa akon.

¹³ Nakahibalo gid kamo nga tungod sa akon pagmasakit nakawali ako sang Maayong Balita dira sa inyo sa nahauna nga tion.

¹⁴ Kag bisan nalainan kamo sa deperensya sang akon lawas wala ninyo ako pagsikwaya. Ginbaton ninyo ako nga daw isa ka anghel nga halin sa Dios. Ginbaton ninyo ako pareho nga si Cristo Jesus ang inyo ginabaton.

¹⁵ Maayo kamo sadto! Pero ano ang natabo sa inyo subong? Ako mismo makapamatuod nga sang una kon mahimo pa lang, bisan ang inyo mga mata lukaton ninyo para ihatag sa akon.

* **4:3** *sang wala pa kita nakahibalo parte sa pagtuo:* sa literal, *sang bata pa kita* † **4:10** Ginhambal ini ni Pablo tungod kay nagahunahuna sila nga ini makadugang sa kaluwasan nga ila nabaton kay Cristo.

¹⁶ Pero subong ginakabig ninyo ako nga kaaway tungod nga ginasugid ko sa inyo ang kamatuoran.

¹⁷ May mga tawo dira nga nagapakita nga sila nagakabal-aka sa inyo, pero indi maayo ang ila katuyuan. Gusto lang nila nga palas-ayon kamo sa akon para sila amo ang inyo dampigan.

¹⁸ Indi malain nga magpakita sila sang pagkabalaka sa inyo bisan wala ako dira, basta maayo lang ang ila katuyuan.

¹⁹ *Pinalangga* ko nga mga anak *kay Cristo*, samtang nagahulat ako nga ang kabuhi ni Cristo makita sa inyo, pareho ako sa manugbata nga nagapasakit.

²⁰ Kuntani dira ako sa sini nga mga tinion para makapakighambal ako sa inyo sing maayo, kay nagalibog ang akon hunahuna tungod sa inyo!

Ang Halimbawa ni Hagar kag ni Sara

²¹ May gusto ako nga ipamangkot sa inyo nga buot magpasakop sa Kasuguan. Wala bala kamo nakabati kon ano ang ginasiling sang Kasuguan?

²² Nagasiling didto nga si Abraham may duha ka anak nga lalaki; ang isa sa ulipon *nga si Hagar*, kag ang isa sa iya asawa *nga si Sara*.

²³ Ang iya anak sa ulipon natawo sa ordinaryo nga pagkatawo, pero ang iya anak nga sa iya gid asawa natawo suno sa promisa *sang Dios*.

²⁴ Puwede ini nga himuon nga halimbawa: Ining duha ka babayi nagarepresentar sang duha ka kasugtanan. Si Hagar nagarepresentar sang kasugtanan nga ginhatag *sang Dios kay Moises* sa Bukid sang Sinai. Ang iya mga anak natawo nga mga ulipon.‡

²⁵ Si Hagar, nga nagarepresentar sang Bukid sang Sinai sa Arabia, nagarepresentar man sang siyudad sang Jerusalem subong. Kay ang mga tawo sa Jerusalem ulipon *sang Kasuguan*.

²⁶ Pero *si Sara* indi ulipon *kag siya ang nagarepresentar sang* langitnon nga Jerusalem. Kag siya ang aton iloy *tungod kay indi kita ulipon sang Kasuguan*.

²⁷ Kay nagasiling ang Kasulatan, “Magkalipay ka, baw-as nga babayi!

Maghugyaw ka sa kalipay,

ikaw nga wala pa gid makaagi sing pasakit sa pagbata.

Tungod nga bisan ginbayaan ka sang imo bana, mas madamo pa ang imo mabata sang sa babayi

nga nagapuyo upod sa iya bana.”§

‡ 4:24 Subong nga ang anak ni Hagar natawo nga ulipon, ang mga nagapasakop sa Kasuguan ulipon man sang sina mismo nga Kasuguan. § 4:27 Isa. 54:1

²⁸ Mga kauturan, mga anak na kamo sang Dios suno sa iya promisa, pareho kay Isaac *nga natawo tungod nga siya ginpromisa sang Dios.*

²⁹ Sang una ang *anak ni Abraham* nga natawo sa ordinaryo nga pagkatawo naghingabot sa anak nga natawo paagi sa gahom sang Espiritu Santo. Kag amo man ini ang nagakatabo subong sa aton, *ginahingabot kita sang mga tawo nga naga-pasakop sa Kasuguan.*

³⁰ Pero ano ang siling sang Kasulatan? “Palayasa inang babayi nga ulipon kag ang iya anak, kay ang anak sang ulipon indi dapat partihan sa palanublion sang anak sang babayi nga indi ulipon.”*

³¹ Gani mga kauturan, indi kita pareho sa anak sang babayi nga ulipon kundi sa anak sang babayi nga indi ulipon.

5

Indi Kamo Magpaulipon Liwat sa Kasuguan

¹ Ginhilway kita ni Cristo para indi na kita pag-ulipunon sang *Kasuguan ni Moises.* Gani magpakabakod kita sa aton *pagtuo* kag indi na kita magpaulipon pa liwat.

² Dumduma ninyo ini, kag ako mismo si Pablo ang naga-hambal sini sa inyo. Kon magpatuli pa kamo bilang *pagtuman sa Kasuguan*, ginabaliwala ninyo ang ginhimo ni Cristo para maluwas kamo.

³ Kag ipaathag ko liwat sa inyo nga ang mga tawo nga nagapati nga kinahanglan nga magpatuli, kinahanglan man nga tumanon nila ang tanan nga ginasiling sang Kasuguan.

⁴ Kon nagasalig kamo nga pakamatarungon kamo sang Dios paagi sa inyo pagtuman sa Kasuguan, ti nagakahulugan lang nga nahamulag kamo kay Cristo, kag nagpalayo na kamo sa grasya sang Dios.

⁵ Pero kita *nga ara kay Cristo* nagasalig kag nagapaabot nga pakamatarungon kita paagi sa aton pagtuo kag sa gahom sang Espiritu Santo.

⁶ Tungod nga kon ara na kita kay Cristo Jesus, indi na importante kon bala natuli na kita ukon wala. Ang aton pagtuo amo ang importante, ang pagtuo nga makita paagi sa aton paghigugma sa aton *isigkatawo.*

⁷ Maayo ang inyo ginahimo sang una. Sin-o ang nagpauntat sa inyo sa pagsunod sa kamatuoran?

⁸ Indi mahimo nga ang *Dios* nga nagtawag sa inyo amo man ang nagpauntat sa inyo sa pagsunod sa kamatuoran.

* 4:30 Gen. 21:10

⁹ *Inang mga tawo nga nagapatalang sa inyo pareho sang in-ugpahabok** nga bisan diutay lang makapahabok sang bilog nga ginamasa nga harina.

¹⁰ Pero may pagsalig gid ako sa Ginoo nga ang akon gintudlo sa inyo amo ang inyo nga sundon. Kag ina nga mga tawo nga ara dira nga nagagamo sa inyo, bisan sin-o man ina sila, pagasilutan sila sang Dios.

¹¹ May nagasiling nga nagatudlo ako nga ang tawo dapat tulion. Mga kauturan, indi kamo magpati sina. Tungod nga kon matuod ina, ngaa ginahingabot pa nila ako? *Kag kon nagatudlo ako sina*, ti wala sing pulos ang akon *pagtudlo parte* sa krus, nga para sa iban kabuangan.

¹² Maayo pa nga ang mga tawo nga nagagamo sa inyo *nga nagatudlo nga dapat kamo magpatuli* indi lamang magpatuli kundi magpakapon man sang ila kaugalingon!

¹³ Kamo, mga kauturan, gintawag *sang Dios* para mangin hilway sa *Kasuguan*. Pero indi ninyo paggamiton ang inyo kahilwayan sa paghimo sang gusto sang inyo tawhanon nga kinaugali. Ang inyo himuon, alagaran ninyo ang isa kag isa nga may paghigugma.

¹⁴ Tungod nga ang bilog nga Kasuguan natingob sa isa lang ka sugo: “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.”†

¹⁵ Pero kon nagainaway kamo pareho sa mapintas nga mga sapat, mag-andam kamo kay basi kon gub-on ninyo ang pagtuo sang isa kag isa.

Ang Handom sang Espiritu Santo Lain sang sa Tawo

¹⁶ Ang akon buot silingon, magkabuhi kamo nga ginagiya-han sang Espiritu Santo para indi ninyo mahimo ang mga malain nga handom sang inyo tawhanon nga kinaugali.

¹⁷ Tungod nga ang gusto sang aton tawhanon nga kinaugali kontra sa gusto sang Espiritu Santo, kag ang gusto sang Espiritu Santo kontra man sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali. Ining duha nagakontrahanay, gani indi ta mahimo ang aton gusto nga himuon.

¹⁸ Kag kon nagapasakop kita sa Espiritu Santo, wala kita sa idalom sang Kasuguan.

¹⁹ Ang mga tawo nga ang ila lang tawhanon nga kinaugali ang ila ginasunod mahibaluan gid paagi sa ila ginahimo: nagahimo sila sang imoral nga pagpakigrelasyon kag mahigko nga mga buhat, kag nagapagusto sila himo sang kalautan.

* 5:9 inugpahabok: ukon, lebadura. Sa English, yeast. † 5:14 Lev. 19:18

²⁰ Nagasimba sila sa mga dios-dios, mga babaylan, nagakontrahanay, nagailinaway, maimon, palaakig, dalok, nagabinahin-bahin kag nagagrupo-grupo,

²¹ nagahisaay, palahubog, maluyagon sa mga kalibutanon nga kasadyahan, kag kon ano pa ang ila mga ginahimo nga mahigko. Ginsilingan ko na kamo sang una kag subong gina-paandaman ko kamo liwat, nga ang mga tawo nga nagahimo sining mga butang indi masakop sa paghari sang Dios.

²² Pero ari ang bunga nga makita sa kabuhi sang tawo kon ang Espiritu *Santo* amo ang nagagahom sa iya: mahigug-maon siya, malipayon, malinong ang iya pagkabuhi, mainan-tuson, malulo, maalwan, masaligan,

²³ mabuot kag makapugong sang iya kaugalingon. Kon amo ini ang aton himuon indi ta malapas ang mga sugo sang Dios sa aton.

²⁴ Ang mga tawo nga iya na ni Cristo Jesus, ginlansang na nila ang ila tawhanon nga mga balatyagon kag handom didto sa krus.

²⁵ Kag tungod nga nagakabuhi na kita sa idalom sang paggahom sang Espiritu *Santo*, kinahanglan magsunod kita sa iya.

²⁶ Indi kita magpabugal ukon magpakig-away; kag likawan ta ang paghinisaay.

6

Magbinuligay Kita

¹ Karon, mga kauturan, kon may ara sa inyo nga nahulog sa sala,* kamo nga ginatuytuyan sang Espiritu *Santo* dapat magbulig sa iya para mapabalik siya sa husto nga pagkabuhi. Pero dapat himuon ninyo ini sa malulo nga paagi. Kag mag-andam man kamo sa inyo kaugalingon kay basi kon kamo matentar man.

² Magbinuligay kamo sa inyo mga problema. Tungod nga kon amo ini ang inyo himuon matuman ninyo ang sugo ni Cristo.

³ Kon may ara sa inyo nga nagahunahuna nga daw kon sino gid siya, nga sa matuod wala-wala gid siya, ginatunto lang niya ang iya kaugalingon.

⁴ Ang tagsa-tagsa dapat gid mag-usisa sang iya kaugalingon. Kag kon makita niya nga maayo ang iya ginahimo, ti mangin malipayon siya. Pero indi niya pag-ikomparar ang iya kaugalingon sa iban.

⁵ Kay ang tagsa-tagsa may iya nga salabton sa iya ginahimo.

⁶ Ang tawo nga natudluan sang pulong *sang Dios* dapat magbulig kag maghatag sa nagatudlo sa iya.

* 6:1 nahulog sa sala: ukon, natabuan nga nakasala

⁷ Indi ninyo pagtuntuha ang inyo kaugalingon. Wala sing tawo nga makadaya sa Dios. Kay kon ano ang ginapanggas sang tawo amo man ang iya anihon.

⁸ Kon sundon ta ang aton gid lang nga gusto, mabaton ta halin sa sini ang silot nga wala sing katapusan. Pero kon sundon ta ang gusto sang Espiritu *Santo*, mabaton ta halin sa sini ang kabuhi nga wala sing katapusan.

⁹ Gani indi kita magkataka sa paghimo sang maayo, kay kon magpadayon kita, magaabot gid ang tion nga mabaton ta ang balos.

¹⁰ Gani kon may kahigayunan, maghimo kita sang maayo sa tanan nga tawo, kag labi na gid sa aton utod nga mga tumuluo.

Ang Katapusan nga Paandam

¹¹ *Sa katapusan*, ako mismo, *si Pablo*, ang nagasulat sini sa inyo. Tan-awa ninyo kon ano kadako ang mga litra.

¹² Ang mga tawo nga nagapilit sa inyo nga magpatuli gusto lang nga magpakita-kita *sa ila kapareho nga mga Judio* nga nagasunod sila sa ila mga seremonya. Kay ginakulbaan sila nga basi hingabuton sila kon itudlo nila nga ang kamatayon gid lang ni Cristo amo ang makaluwas sa tawo.

¹³ Bisan sila gani mismo nga nagpatuli wala man nagatuman sa Kasuguan. Gusto lang nila nga magpatuli kamo para may ipabugal sila nga nagasunod kamo sinang ila seremonya.

¹⁴ Pero para sa akon, wala ako sang iban nga ipabugal kundi ang *kamatayon sa krus* sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Kay tungod sa iya kamatayon sa krus, ang mga butang diri sa kalibutan wala na sing bili sa akon, kag ako amo man suno sa kalibutan.

¹⁵ Indi importante kon natuli kita ukon wala, ang labing importante amo nga kita ginbag-o na sang Dios.

¹⁶ Kabay pa nga ang tanan nga tawo nga ginpili sang Dios[†] kag nagatuman sa sining akon ginatudlo makabaton sang kalinong[‡] kag kaluoy.

¹⁷ Sugod subong, indi na ninyo ako paggamuha. Ang mga pinalian sa akon lawas nagapamatuod nga ginasunod ko ang mga sugo ni Jesus.

¹⁸ Mga kauturan, kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Amen.

[†] **6:16** *ang tanan nga tawo nga ginpili sang Dios*: sa literal, *ang Israel sang Dios*

[‡] **6:16** *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan*

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Efeso

¹ Ako si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on sang Dios. *Nagapangamusta ako* sa inyo nga mga katawhan sang Dios dira sa Efeso, kamo nga mga matutom sa pagsunod kay Cristo Jesus.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Espiritual nga mga Pagpakamaayo

³ Dalayawon gid ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo! Tungod nga kita ara kay Cristo, ginhatagan niya kita sang tanan nga espiritual nga mga pagpakamaayo. Ini nga mga pagpakamaayo halin sa langit.

⁴ Bisan sa wala pa matuga ang kalibutan, ginpili na kita nga daan sang Dios nga mangin balaan kag wala sing kasawayan sa iya panulok sa aton pagpakig-isa kay Cristo. Tungod sa gugma sang Dios sa aton,

⁵ ginplano na niya nga daan nga kita mangin iya mga anak paagi kay Jesu-Cristo. Ini suno sa iya nga luyag kag kabubut-on.

⁶ Dayawon ta ang Dios tungod sa iya makatilingala nga grasya nga ginhatag niya sa aton bilang pagpakamaayo paagi sa iya hinigugma *nga Anak!*

⁷⁻⁸ Kay paagi sa dugo‡ ni Cristo gintubos niya kita, nga ang buot silingon, ginpatawad na niya ang aton mga sala. Dako gid ang grasya sang Dios sa aton. Ginhatagan niya kita sing kaalam kag pag-intiendi,

⁹ para maintiendiha ta ang iya tinago nga plano nga gusto niya nga matuman paagi kay Cristo

¹⁰ kon mag-abot na ang tion nga iya gintalana. Suno sa iya plano, gusto niya nga isahon ang tanan sa langit kag sa duta kag ipasakop sa pagdumala ni Cristo.

¹¹ Ang tanan nga butang ginahimo sang Dios suno sa iya plano kag kabubut-on. Kag suno sa iya nga plano sang una pa, ginpili niya kami nga mangin iya sa amon pagpakig-isa kay Cristo,

¹² para kami nga una nga naglaom kay Cristo magadayaw sa iya.

¹³ Kag kamo man nangin ara kay Cristo sang nabatian ninyo ang kamatuoran, ang Maayong Balita nga si Cristo

* 1:2 grasya: ukon, pagpakamaayo † 1:2 kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan ‡ 1:7-8 dugo: buot silingon, kamatayon

gali amo ang makaluwas sa inyo. Sang nagtuo kamo sa iya, ginhatagan kamo sang Dios sang Espiritu Santo nga iya ginpromisa bilang tanda nga kamo iya na.

¹⁴ Ining Espiritu Santo amo ang kasiguruhan nga mabaton ta ang promisa sang Dios para sa aton bilang iya mga anak, nga maangkon ta gid ang kompleto nga kaluwasan. Kag tungod sini pagadayawon siya.

Ang Pangamuyo ni Pablo

¹⁵ Gani sang mabatian ko ang parte sa inyo pagtuo kay Ginoong Jesus kag sa inyo paghigugma sa tanan nga katawhan sang Dios,

¹⁶ dako gid ang akon pagpasalamat sa Dios tungod sa inyo. Kag ginapangamuyuan ko man kamo permi.

¹⁷ Ginapangamuyo ko sa Dios sang aton Ginoong Jesu-Cristo, ang Amay nga makagagahom, nga ang Espiritu Santo ang maghatag sa inyo sang kaalam kag magpasanag sa inyo sang kamatuoran parte sa Dios, para makilala gid ninyo siya.

¹⁸ Kabay pa nga pasanagan niya ang inyo hunahuna para mahibaluan ninyo kon ano gid ang aton ginalauman sa iya pagtawag sa aton nga mangin iya mga anak, kag para mahibaluan man ninyo ang kabuganaan sang matahom nga palanublion nga iya ginpromisa sa iya mga katawhan.

¹⁹ Ginapangamuyo ko man nga mahibaluan ninyo ang gahom sang Dios nga indi matupungan nga para sa aton nga nagatuo sa iya. Ini nga gahom

²⁰ amo man ang iya gin-gamit sa pagbanhaw kag pag-papungko kay Cristo sa iya tuo[§] didto sa langit.

²¹ Gani ara sa idalom sang gahom ni Cristo ang tanan nga *espiritu nga* nagadumala kag nagapangulo, mga *espiritu nga* may awtoridad kag may gahom. Ang titulo nga ginhatag kay Cristo indi gid matupungan sa sini nga panahon ukon bisan pa sa palaabuton.

²² Ginpaidalom sang Dios ang tanan nga butang sa gahom ni Cristo, kag ginhimo niya siya nga pangulo sang tanan nga butang, para mabuligan niya ang iglesya

²³ nga amo ang iya lawas. Ang iglesya ang kabug-usan ni Cristo nga amo ang nagapuno sa tanan-tanan.

2

Patay Kamo Sang Una, Pero Buhi na Karon

¹ Patay kamo sang una sa panulok sang Dios tungod sa inyo mga paglapas kag mga sala.

[§] 1:20 *pagpapungko...sa iya tuo*, nga nagakahulugan sang kagamhanan kag kadunganan.

² Ginsunod ninyo ang malain nga pagginawi sang *mga tawo sang kalibutan*. Sang una sakop kamo *ni Satanas nga amo* ang hari sang mga espiritu nga nagagahom diri sa kalibutan. Kag siya man ang espiritu nga nagagahom sa mga tawo nga wala nagatuman *sa Dios*.

³ Sang una pareho man kita sa ila; nagkabuhi kita suno gid lang sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali. Ang handom sang aton hunahuna kag sang aton lawas amo lang ang aton ginsunod. Kag sa sadto nga kahimtangan ta, kaupod man kuntani kita sa ila tanan nga dapat silutan.

⁴ Pero maluluy-on gid ang Dios, kag dako ang iya paghigugma sa aton.

⁵ Bisan patay kita *sa iya panulok* tungod sang aton mga sala, ginbuhi niya kita upod kay Cristo. (Gani paagi lang sa grasya *sang Dios* naluwas kita.)

⁶ Kag tungod sang aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus ginbanhaw niya kita upod kay Cristo para maghari kita upod sa iya sa langitnon nga ginharian.

⁷ *Ginhimo niya ini* para mapakita niya sa tanan, sa palaabuton nga panahon, ang iya indi matupungan nga grasya kag kaayo sa aton nga iya ginhatag paagi kay Cristo Jesus.

⁸⁻⁹ Kay tungod sa grasya naluwas kamo paagi sa inyo pagtuo. Ini regalo sang Dios kag wala nabasi sa inyo mga binuhatan, gani wala gid sing may makapabugal.

¹⁰ Ginhimo kita sang Dios; kag sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus ginhatagan niya kita sing bag-o nga kabuhi, para maghimo kita sing maayo nga mga buhat, nga iya na nga daan gin-aman nga aton pagahimuon.

Nag-isa ang mga Judio kag mga Indi Judio tungod kay Cristo

¹¹ Dumduma ninyo ang inyo kahimtangan sang una. Natawo kamo nga indi mga Judio; kag ginasiling sang mga Judio nga wala kamo sang relasyon sa Dios tungod nga indi kamo pareho sa ila nga tinuli. (Pero ato nga pagtuli sa lawas lang.)

¹² Dumduma man ninyo nga sadto anay wala pa kamo makakilala kay Cristo. Wala kamo masakop sa nasyon sang Israel, kag wala kamo masakop sa mga kasugtanan sang Dios para sa iya mga katawhan nga ginbasi sa iya mga promisa. Nagkabuhi kamo sa sini nga kalibutan nga wala sing paglaom kag wala sing Dios.

¹³ Pero subong, tungod nga kamo ara na kay Cristo Jesus, kamo nga sadto anay malayo *sa Dios*, malapit na subong paagi sa dugo ni Cristo.

¹⁴ Kay siya mismo amo ang nagdala sang maayo nga relasyon sa aton *nga mga Judio kag mga indi Judio*. Paagi sa

kamatayon sang iya lawas, gin-isa niya kita kag gin-guba niya ang pader nga nagapaseparar kag nagapaaway sa aton.

¹⁵ *Ang pader nga iya gin-guba amo ang Kasuguan sang mga Judio nga nagalakip sang mga sugo kag mga pagsulundan. Ang katuyuan sini nga himuon niya sa iya nga isa ka bag-o nga katawhan ang duha ka grupo para mangin maayo na ang ila relasyon.*

¹⁶ *Gani karon, bilang isa na ka lawas ang mga Judio kag mga indi Judio paagi sa *kamatayon ni Cristo sa krus*, gindula na niya ang aton pagdinumtanay kag ginpabalik na niya kita sa Dios.*

¹⁷ *Nag-abot diri si Cristo kag ginwali niya ang Maayong Balita nga naghatag kalinong sa inyo nga mga indi Judio nga sang una malayo sa Dios, kag sa amon man nga mga Judio nga malapit sa Dios.*

¹⁸ *Paagi kay Cristo, kita tanan nga Judio kag mga indi Judio sarang na nga makapalapit sa Amay paagi sa isa ka Espiritu Santo.*

¹⁹ *Gani karon, kamo nga mga indi Judio, indi na kamo taga-iban nga lugar ukon mga estranghero, kundi mga kasimanwa na sang mga katawhan sang Dios kag mga miyembro sang pamilya sang Dios.*

²⁰ *Kita nga mga tumuluo pareho sa balay nga ginpatindog. Ang iya pundasyon nga bato amo si Cristo kag ang iya mga haligi amo ang mga apostoles kag mga propeta.*

²¹ *Paagi kay Cristo ang tanan nga parte sang balay na-gaalangot para mangin balaan nga templo para sa Ginoo.*

²² *Kag tungod nga kamo ara kay Cristo, kamo nalakip man sa sining ginahimo nga balay nga ginaestaran sang Dios paagi sa iya Espiritu.*

3

Ang Plano sang Dios sa mga Indi Judio

¹ *Ang kabangdanan nga ako, si Pablo, ginpriso, tungod kay nagaalagad ako kay Cristo paagi sa pagwali nga kamo nga mga indi Judio nalakip man sa pagpakamaayo sang Dios.*

² *Sigurado gid nga nabatian ninyo nga sa grasya sang Dios iya ako ginsaligan nga mangin manugwali para sa inyo kaayuhan.*

³ *Nagpahayag ang Dios sa akon sang iya tinago nga plano para sa inyo nga mga indi Judio. (Nasambit ko na ini sing malip-ot sa sini nga sulat.**

⁴ *Kon nabasa ninyo, makita ninyo nga nahibaluan ko gid ang tinago nga plano sang Dios para sa inyo paagi kay Cristo.)*

* **3:3** sa sini nga sulat: ukon, sa isa ka sulat

⁵ Sang una wala gid ginpahibalo sang Dios sa mga tawo ang ini nga plano, pero subong ginpahayag na niya sa iya pinili nga mga apostoles kag mga propeta paagi sa Espiritu *Santo*.

⁶ *Kag amo ini ang iya plano:* nga paagi sa Maayong Balita *parte kay Cristo*, ang mga indi Judio mangin kaupod man sang mga Judio nga magabaton sang mga promisa sang Dios, kag mangin miyembro man sila sang isa ka lawas tungod nga sila ara kay Cristo Jesus.

⁷ Sa grasya sang Dios, ginhimo niya ako nga manugwali sang Maayong Balita paagi sa iya gahom.

⁸ Ako ang labing kubos sa tanan nga katawhan sang Dios, pero ginhatagan ako sang Dios sang pribilehiyo sa pagwali sa mga indi Judio sang Maayong Balita parte sa indi matungkad nga pagpakamaayo nga halin kay Cristo.

⁹ Ang Dios nga nagtuga sang tanan nga butang wala gid nagsugid halin sang una pa sa bisan kay sin-o kon ano ang iya tinago nga plano. Pero subong ginsugo niya ako sa pagpasanag sa tanan kon paano niya ginatuman ato nga plano,

¹⁰ agod paagi sa iglesya mapakita niya subong sa mga pangulo kag sa mga may awtoridad sa kalangitan kon ano gid ang iya kaalam nga iya ginapahayag sa nagkalain-lain nga paagi.

¹¹ Ini amo ang iya plano bisan pa sang una, kag natuman na niya ini paagi kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

¹² Tungod sang aton pagtuo kay Cristo kag tungod nga kita ara na sa iya, makapalapit na kita sa Dios nga wala sing kahadlok ukon pagkatahap.

¹³ Gani nagapangabay ako sa inyo nga indi kamo magkaluya tungod sang akon mga ginaantos, kay ini para sa inyo kaayuhan.

Ang Gugma ni Cristo

¹⁴⁻¹⁵ Kon madumduman ko ang plano sang Dios nagaluhod ako sa *pagsimba* sa iya. Siya amo ang Amay sang tanan nga ari sa kalibutan kag didto sa langit, nga iya ginatawag nga miyembro sang iya pamilya.

¹⁶ Makagagahom gid siya. Gani nagapangamuyo ako sa iya nga hatagan niya sang gahom kag kusog ang inyo espirtual nga kabuhi paagi sa iya Espiritu,

¹⁷ para si Cristo magpuyo sa inyo tagipusuon tungod sang inyo pagtuo. Ginapangamuyo ko man nga magpanggamot kamo kag mapundar sa gugma sang Dios,

¹⁸ para kamo kag ang iban pa nga mga katawhan sang Dios makaintiendi kon daw ano kasangkad, kalaba, kataas, kag kadalom *ang gugma ni Cristo sa aton*.

¹⁹ Kabay pa nga mahibaluan ninyo ang iya gugma, bisan nga indi gid ini maintiendihan sing bug-os; para ang tanan nga ara sa Dios mangin ara man sa inyo.

²⁰ *Dayawon ta ang Dios, tungod nga* paagi sa iya gahom nga nagapanghikot sa aton, ang iya mahimo sobra pa sa aton ginapangayo ukon ginahunahuna.

²¹ Dayawon ta siya hasta san-o tungod sang mga kaayuhan nga iya ginhimo sa iglesya nga ara kay Cristo Jesus. Amen.[†]

4

Isa ka Lawas kay Cristo

¹ Bilang priso tungod sang akon pag-alagad sa Ginoo, naga-pangabay ako sa inyo nga magkabuhi kamo nga takos bilang mga tinawag sang Dios.

² Magmapainubuson kamo kag magmalulo sa isa kag isa. Maghigugmaanay, magpinatawaray, kag batasa ninyo ang kakulangan sang isa kag isa.

³ Tinguhai ninyo nga mapadayon ang inyo pag-isa nga halin sa Espiritu *Santo* paagi sa inyo maayo nga pag-ululupod.

⁴ Kay kita nga mga tumuluo isa lang ka lawas, kag isa lang ka Espiritu *Santo* ang nagapuyo sa aton. Isa ang aton paglaom, kay pareho man kita tanan nga nagahulat sa iya ginpromisa sang pagtawag niya sa aton.

⁵ May isa *kita* ka Ginoo, isa ka pagtuo, kag isa ka bautiso.

⁶ May isa lang kita ka Dios kag siya amo ang Amay sang tanan. Siya ang nagahari, nagapanghikot, kag nagapuyo sa aton tanan.

⁷ Pero *bisan isa kita ka lawas*, may nagkalain-lain kita nga mga buluhaton nga ginhatag ni Cristo sa tagsa-tagsa sa aton suno sa iya gusto.

⁸ Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,
“Pagsaka niya sa langit madamo nga bihag ang iya gindala.

Kag ginhatagan niya sing

*nagkalain-lain nga mga abilidad ang mga tawo.”**

⁹ (Karon, ano ang kahulugan sang, “Nagsaka siya sa langit?” Ini nagakahulugan nga nagpanaog siya anay diri sa duta.

¹⁰ Kag siya nga nagpanaog amo man ang nagsaka sa ibabaw pa sang kalangitan[†] para mapuno[‡] niya ang tanan.)

¹¹ Ang iban ginhimo niya nga apostoles, ang iban propeta, ang iban manugwali sang Maayong Balita, kag ang iban pastor kag manunudlo.

[†] 3:21 Ukon, *Kabay pa nga mapadunggan ang Dios sa iglesya kag sa kay Cristo Jesus hasta san-o. Amen.* * 4:8 Sal. 68:18 [†] 4:10 kalangitan: ukon, mga langit

[‡] 4:10 mapuno: sa iban nga Bisaya, mapun-an

¹² *Ginhimo niya ini* para ipreparar ang mga katawhan sang Dios sa pag-alagad, kag para magtubo kag mangin mabakod *sila bilang* lawas ni Cristo.

¹³ Sa sini nga paagi malambot ta ang pag-isa sa pagtuo kag pagkilala sa Anak sang Dios, para mangin mature kita sa aton pagginawi kag mangin kaangay gid kita kay Cristo.

¹⁴ Kag kon malambot ta na ini, indi na kita pareho sa bata nga madala sa nagkalain-lain nga pagpanudlo sang mga tawo nga nagadaya kag nagabali sang kamatuoran.

¹⁵ Sa baylo, magsugid kita sang kamatuoran nga may gugma, para sa tanan nga bagay mangin kaangay kita kay Cristo nga amo ang ulo *sang iglesya*.

¹⁶ Paagi sa iya pagdumala, ang tanan nga parte sang lawas *nga amo ang mga tumuluo* nagaalangot, kag ang tagsa ka parte sini nagabinuligay. Kag kon husto ang ginahimo sang tagsa ka parte tungod sa gugma sa isa kag isa, ang bilog nga lawas magatubo kag magabakod.

Ang Kabuhi nga Ginbag-o ni Cristo

¹⁷ Gani sa *ngalan sang Ginoo*, § ginapaandaman ko kamo nga indi gid kamo magkabuhi nga pareho sa mga tawo nga wala makakilala sa Dios. Ang ila mga hunahuna wala sing pulos

¹⁸ tungod nga nadulman ang ila pag-intiendi parte sa espiritual nga mga butang. Nahamulag sila sa kabuhi nga ginahatag sang Dios tungod nga wala sila sing kaalam sa espiritual nga mga butang, kay masyado katig-a sang ila mga tagipusuon.

¹⁹ Wala na sila sing huya. Gani nagapagusto sila himo sang kalautan, kag padayon ang ila paghimo sang mahigko nga mga butang nga wala gid sing pagpugong.

²⁰ Pero indi pareho sina ang inyo natun-an parte kay Cristo.

²¹ Indi bala nga nahibaluan ninyo ang parte kay Jesus, kag tungod nga kamo ara sa iya, gintudluan kamo sing kamatuoran nga ara sa iya?

²² Gani bayai na ninyo ang inyo daan nga pamatasan kay ini iya sang daan ninyo nga kabuhi. Ang ining daan nga pamatasan amo ang nagalaglag sa inyo paagi sa malain nga mga handom nga nagadaya sa inyo.

²³ Bag-uha ninyo ang inyo tagipusuon kag hunahuna.

²⁴ Ipakita ninyo nga ginbag-o na kamo sang Dios kag ginahatan sang kabuhi nga pareho sa iya, ang husto nga kabuhi nga matarong kag balaan.

§ 4:17 sa *ngalan sang Ginoo*: sa literal, sa *Ginoo*. Ang buot silingon, sa awtoridad nga ginhatag sang Ginoo kay Pablo.

²⁵ Gani indi na kamo magbutig. Ang tagsa-tagsa magsugid sang matuod sa iya utod* kay Cristo, kay kita tanan mga miyembro na sang isa ka lawas.

²⁶ Kon mangakig kamo, indi kamo magpakasala.† Kag indi ninyo pagpadugayon ang inyo kaakig sa bilog nga adlaw.

²⁷ Indi ninyo paghatagi sing lugar ang yawa.

²⁸ Ang nagapangawat indi na magpangawat, kundi magpangita siya sa maayo nga paagi, para makahatag man siya sa mga imol.

²⁹ Indi kamo maghambal sing malain, kundi maghambal sing makabulig sa inyo isigkatawo kag nagasinanto sa okasyon, para makahatag kamo sing kaayuhan sa mga nagapamati.

³⁰ Indi ninyo pagpasub-a ang Espiritu Santo sang Dios. Kay ang Espiritu Santo amo ang tanda nga kamo iya sang Dios, kag garantiya hasta sa adlaw sang pagtubos.

³¹ Sikwaya ninyo ang tanan nga pagkalain sang buot, pagkamainiton sang ulo, kag ang kaakig. Indi na kamo magpamuyayaw, ukon maghambal sang malain, ukon magdinumtanay.

³² Sa baylo, magmaayo kag magmalulo kamo sa isa kag isa, kag magpinatawaray kamo pareho sang pagpatawad sang Dios sa inyo paagi kay Cristo.

5

¹ Tungod nga kamo mga pinalangga nga mga anak sang Dios, sunda ninyo siya.

² Dapat makita permi sa inyo kabuhi nga ginahigugma ninyo ang iban pareho sang paghigugma ni Cristo sa aton. Kay ginhatag pa gani niya ang iya kabuhi para sa aton bilang mahamot nga halad sa Dios.

³ Tungod nga mga katawhan na kamo sang Dios, indi nagakabagay nga hambalon kamo sang mga tawo nga nagahimo kamo sang imoral nga pagpakigrelasyon kag iban pa nga mahigko nga mga buhat, ukon pagkadalok.

⁴ Kag indi na nagakabagay nga maghambal kamo sang mga binastos, ukon maghambal sang wala sing pulos nga mga estorya kag malaw-ay nga mga lahog. Sa baylo, maghambal kita sang mga pagpasalamat sa Dios.

⁵ Tandai gid ninyo nga indi masakop sa paghari ni Cristo kag sang Dios ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga nagahimo sang mahigko nga mga buhat,

* 4:25 Zac. 8:16 † 4:26 Sal. 4:4

kag ang mga mainangkunon. (Kay ang pagkamainangkunon isa man ka klase sang pagsimba sa mga dios-dios.)*

⁶ Tungod sining mga ginahimo sang mga tawo, ipaagom sang Dios sa ila ang iya kaakig kay wala sila nagatuman sa iya. Gani indi kamo magpadaya sa iban nga nagasiling nga ini nga mga butang indi mahigko.

⁷ Indi man kamo mag-upod-upod sa sini nga mga tawo.

⁸ Sang una ang inyo hunahuna nadulman pa, pero subong tungod nga kamo sa Ginoo na, nasanagan na kamo. Gani ipakita ninyo sa inyo pagkabuhi nga kamo nasanagan na.

⁹ (Kay kon ang tawo nasanagan na, ang iya hinimuan maayo, matarong, kag ginasunod niya ang kamatuoran.)

¹⁰ Tinguhai ninyo nga mahibaluan kon ano ang gusto sang Ginoo nga himuon ninyo.

¹¹ Indi kamo magsunod sa mga wala pulos nga ginahimo sang iban nga nadulman. Sa baylo, ipakita ninyo sa ila nga malain ang ila ginahimo.

¹² (Makahuluya bisan ihambal ang mga butang nga ila ginahimo sa sekreto.)

¹³ Kon hambalan ninyo sila sang ila mga ginahimo, mahibaluan nila nga ina sala gid.

¹⁴ Kay ang tanan nga masilakan *sang kamatuoran* masanagan. Gani may ara nga nagasiling,

“Bugtaw, ikaw nga nagakatulog,

bangon halin sa mga minatay,

kag pasanagan ka ni Cristo.”

¹⁵ Gani halungan ninyo ang inyo pagkabuhi. Indi kamo magkabuhi pareho sa mga tawo nga wala nakaintiendi, kundi magkabuhi kamo bilang mga tawo nga nakaintiendi *sang kabubut-on sang Dios*.

¹⁶ Kalitan ninyo ang tiyempo *nga makasugid kamo parte sa inyo pagtuo* tungod nga malain ang ini nga mga inadlaw.

¹⁷ Indi kamo magmangin ignorante kundi intiendihon ninyo kon ano ang gusto sang Ginoo *nga ipahimo sa inyo*.

¹⁸ Indi kamo magpahubog, kay ginausikan lang ninyo ang inyo kabuhi. Sa baylo, magmapuno kamo sang *Espiritu Santo*.

¹⁹ *Kon nagatipon kamo*, gamita ninyo ang mga salmo, himno, kag iban pa nga espiritual nga mga kanta. Kag kon magkanta kamo sa Ginoo dapat halin gid sa inyo tagipusuon.

* 5:5 ang pagkamainangkunon isa man ka klase sang pagsimba sa mga dios-dios, tungod nga kon mainangkunon ang tawo ginapasulabi niya ang mga butang diri sa kalibutan sang sa Dios.

²⁰ Magpasalamat kamo permi sa Dios nga Amay sa tanan nga butang tungod kay Ginoong Jesu-Cristo.†

Ang Bana kag ang Asawa

²¹ Magpasakop kamo sa isa kag isa tungod sa inyo pagtahod kay Cristo.

²² Kamo nga mga asawa, magpasakop kamo sa inyo mga bana, pareho sang inyo pagpasakop sa Ginoo.

²³ Kay ang bana amo ang ulo sang asawa pareho man nga si Cristo amo ang ulo sang iglesya nga amo ang iya lawas, kag siya man ang Manluluwas.

²⁴ Gani, subong nga ang iglesya nagapasakop kay Cristo, ang mga asawa dapat man nga magpasakop sa ila bana sa tanan nga butang.‡

²⁵ Kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo mga asawa pareho man sang paghigugma ni Cristo sa iglesya. Ginhalad pa gani niya ang iya kabuhi sa iglesya

²⁶ para batunon ini sang Dios, pagkatapos nga natinluan sang tubig paagi sa pulong sang Dios.

²⁷ *Ginhimo niya ini* para ang iglesya mabaton niya bilang iya asawa nga matahom gid, balaan, kag wala sing kasawayan; pareho sa nobya nga wala sing depekto ukon kurinot ukon ano pa nga mga deperensya.

²⁸ Gani ang mga bana dapat gid maghigugma sa ila asawa pareho sang ila paghigugma sa ila kaugalingon nga lawas. Ang nagahigugma sa iya asawa nagahigugma sa iya kaugalingon.

²⁹ Wala sing tawo nga wala nagahigugma sa iya kaugalingon nga lawas, kundi ginapakaon niya ini kag ginaatipan. Amo man ini ang ginahimo ni Cristo sa aton nga iya iglesya,

³⁰ tungod nga kita mga parte sang iya lawas.

³¹ *Nagasiling ang Kasulatan:* “Bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya asawa, kag sila nga duha mangin isa.”§

³² Makatilingala ining madalom nga kamatuoran, kag makasiling ako nga amo ini ang halimbawa sang relasyon ni Cristo sa iglesya.

³³ Gani kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo asawa pareho sa inyo kaugalingon. Kag kamo nga mga asawa, tahura ninyo ang inyo bana.

† 5:20 tungod kay Ginoong Jesu-Cristo: ukon, paagi kay Ginoong Jesu-Cristo; ukon, bilang mga tumuluo ni Ginoong Jesu-Cristo. Sa literal, sa ngalan ni Ginoong Jesu-Cristo. ‡ 5:24 sa tanan nga butang: siguro ang buot silingon, sa tanan nga butang nga indi kontra sa kabubut-on sang Dios. § 5:31 Gen. 2:24

6

Ang mga Kabataan kag mga Ginikanan

¹ Kamo nga mga kabataan, tumana ninyo ang inyo mga ginikanan, kay nagakadapat gid ini nga himuon bilang matuod nga Kristohanon.

² “Tahura ang imo amay kag iloy.” Amo ini ang una nga sugo nga may promisa.

³ “Agod mangin maayo ang imo kahimtangan kag magalawig ang imo kabuhi diri sa duta.”*

⁴ Kamo nga mga ginikanan,[†] indi ninyo pagpaakiga ang inyo mga kabataan, kundi sagura ninyo sila sa pagdisiplina kag pagtudlo nga halin sa Ginoo.

Ang mga Ulipon kag mga Agalon

⁵ Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo diri sa duta nga may pagtahod kag pagkahadlok sa ila. Magobra kamo nga hugot sa inyo tagipusuon, kag mag-alagad kamo sa ila subong nga si Cristo ang inyo ginaalagaran.

⁶ Gani mag-obra kamo nga hugot sa inyo tagipusuon bilang mga ulipon ni Cristo, nga nagahimo sang kabubut-on sang Dios kag indi nga nagapakita-kita lang para malipay sila.

⁷ Himua ninyo ang inyo obligasyon sa maayo nga kabubut-on bilang mga ulipon. Kabiga ninyo nga ang Ginoo amo ang inyo ginaalagaran kag indi ang mga tawo.

⁸ Dumdumon ninyo nga ang Ginoo amo ang magabalos sa tagsa-tagsa suno sa iya ginahimo nga maayo, ulipon man siya ukon indi.

⁹ Kag kamo nga mga amo, magpasunaid man kamo sa inyo mga ulipon. Indi ninyo sila pagpahugon, kay nahibaluan ninyo nga kamo kag ang inyo mga ulipon may isa lang ka amo sa langit kag wala siya sing may ginapasulabi bisan sin-o.

Mga Armas Kontra kay Satanas

¹⁰ Sa wala pa ako makatapos, ginabilin ko gid sa inyo nga magpakabakod kamo sa Ginoo paagi sa iya gahom.

¹¹ Gamita ninyo ang tanan nga armas nga ginhatag sang Dios para makabato kamo sa malain nga mga padihot sang yawa.

¹² Kay ang aton kaaway indi mga tawo, kundi ang malain nga mga espiritu nga nagapamuno nga may gahom. Ini sila nagahari sa kalautan nga ara sa kalibutan, kag ara man sila sa ibabaw.

¹³ Gani gamita ninyo ang tanan nga armas nga ginhatag sang Dios, para makabato kamo sa tion nga mag-abot ang kalautan; kag pagkatapos sini mabakod gihapon kamo.

* **6:3** Exo. 20:12; Deu. 5:16 † **6:4** *ginikanan*: sa literal, *amay*

¹⁴ Gani magbato kamo. Isuksok ninyo bilang paha ang kamatuoran. Gamita ninyo bilang panagang nga para sa dughan ang pagkamatarong.

¹⁵ Kag isuksok ninyo bilang sapatos ang pagkapreparado sa pagsugid sang Maayong Balita parte sa kalinong.

¹⁶ Luwas sina, gamita man ninyo sa tanan nga tion ang inyo pagtuo bilang taming, para indi kamo madutlan sang mga temtasyon ni Satanas nga daw sa nagadabdab nga mga pana.

¹⁷ Kag gamita ninyo bilang helmet ang pagkilala nga kamo ginluwas na. Gamita man ninyo bilang espada ang pulong sang Dios nga ginhatag sang Espiritu *Santo*.

¹⁸ Kag magpangamuyo kamo permi nga buligan kamo sang Dios. Sa tanan nga tion magpangamuyo kamo sa bulig sang Espiritu *Santo*. Indi gid kamo magpatumbaya, kundi magpadayon kamo sa pagpangamuyo kag indi ninyo pagkalimtan nga sambiton ang tanan nga katawhan sang Dios.

¹⁹ Kag pangamuyui man ninyo ako nga buligan ako *sang Dios* kon ano ang akon dapat ihambal para masugid ko nga may kaisog ang Maayong Balita nga wala ginsugid sang una.

²⁰ Kay ginpadala ako sang Dios para magwali sining Maayong Balita nga amo ang rason nga napriso ako. Gani kon mahimo, pangamuyui ninyo ako nga may kaisog ako sa paghambal suno sa dapat ko himuon.

Katapusan nga mga Bilin

²¹ Kon parte sa akon kahimtangan kag ginahimo diri, ang aton pinalangga nga utod nga si Tykicus amo ang magasugid sa inyo. Masaligan siya sa pag-alagad sa Ginoo.

²² Ginpadala ko siya dira para masugiran niya kamo parte sa amon kahimtangan diri kag para mapabakod niya kamo.

²³ Mga kauturan, kabay pa nga mabaton ninyo halin sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo ang kalinong[‡] kag ang dugang nga pagtuo kag paghigugmaanay sa isa kag isa.

²⁴ Kabay pa nga pakamaayuhon sang Dios ang tanan nga nagahigugma sa aton Ginoong Jesu-Cristo sang wala sing katapusan nga gugma.

[‡] **6:23** kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Filipos

¹ Ako si Pablo, kag *kaupod* ko si Timoteo nga kapareho ko nga ulipon ni Cristo Jesus. *Nagapangamusta kami* sa inyo dira sa Filipos, kamo nga mga katawhan sang Dios* nga ara kay Cristo Jesus, kaupod man sa mga nagadumala sa inyo kag sa ila mga kabulig.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya† kag kalinong‡ halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Pangamuyo ni Pablo sa mga Taga-Filipos

³ Nagapasalamat ako sa Dios kada madumduman ko kamo.

⁴ Nagakalipay gid ako kada pangamuyo ko para sa inyo tanan,

⁵ tungod kay kaupod ko kamo sa pagpalapnag sang Maayong Balita halin sang pagbaton ninyo sini hasta subong.

⁶ Nasiguro ko gid nga ang Dios nga nagsugod sa paghimo sang maayo nga butang sa inyo magapadayon gid sa paghimo sini hasta sa adlaw nga si Cristo Jesus magbalik.

⁷ Nagakadapat lang nga amo ini ang akon hunahuna kag balatyagon para sa inyo tanan tungod kay ginahigugma ko gid kamo. Kay kabulig ko kamo sa buluhaton nga ginhatag sang Dios sa akon, bisan pa subong nga napriso ako nga nagadepensa kag nagapamatuod sang Maayong Balita.

⁸ Makapamatuod ang Dios kon daw ano gid ang akon kahidlaw sa inyo; kay ginahigugma ko gid kamo pareho sang paghigugma ni Cristo Jesus.

⁹ Nagapangamuyo ako nga magadugang pa gid ang inyo paghigugma sa isa kag isa, nga may husto nga kaalam kag pag-intiendi,

¹⁰ para mahibaluan ninyo kon ano gid ang labing maayo kag para mangin matinlo ang inyo kabuhi kag wala sing kasawayan hasta sa pag-abot ni Cristo.

¹¹ Kabay pa nga sa bulig ni Jesu-Cristo mangin matarong ang tanan ninyo nga ginahimo para madayaw ang Dios.

Si Cristo gid ang Importante

¹² Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo nga ang mga nagkalatabo sa akon nakabulig gid sa pagpalapnag sang Maayong Balita.

* **1:1** mga katawhan sang Dios: sa English, *saints*. Ang buot silingon sini sa Griego, *mga ginpain sang Dios nga mangin iya*. † **1:2** grasya: ukon, *pagpakamaayo*

‡ **1:2** kalinong: ukon, *maayo nga kahimtangan*

13 Kay nahibaluan na sang tanan nga guwardya diri sa palasyo kag sang iban pa nga mga tawo nga ginpriso ako tungod kay ako sumulunod ni Cristo.

14 Kag tungod man sa sining akon pagkapriso, nagbakod pa gid ang pagtuo sang kadam-an sang aton mga kauturan sa Ginoo. Gani nag-isog pa gid sila sa pagwali sang Maayong Balita.

15 Matuod nga ang iban nagawali lang parte kay Cristo tungod nga nahisa sila sa akon kag gusto nila nga malabawan ako. Pero ang iban maayo ang ila katuyuan.

16 Nagawali sila tungod nga ginahigugma nila ako *kag gusto nila nga magbulig sa akon*, kay nahibaluan nila nga ginbutang ako diri sa pagpangapin sang Maayong Balita.

17 Ang mga nahisa sa akon indi sinsero sa ila pagwali parte kay Cristo, kay ang ila katuyuan para lang sa ila kaugalin-gon. Ang hunahuna nila nga samtang diri ako sa prisohan madugangan pa gid nila ang akon pag-antos tungod sining ila ginahimo.

18 Pero wala ini sing kaso sa akon. Nalipay ako bisan husto man ukon indi ang ila katuyuan sa pagwali, basta ginawali lang si Cristo. Kag magapadayon ako sa pagkalipay,

19 kay nahibaluan ko nga paagi sa inyo mga pangamuyo kag sa bulig sang Espiritu ni Jesu-Cristo mahilway ako diri.

20 Dako gid ang akon handom kag paglaom nga indi gid ako mahuy-an, kundi pareho sang una, magapadayon ang akon kaisog sa *pagwali*, agod paagi sa akon kabuhi, ukon sa akon kamatayan, madayaw si Cristo.

21 Para sa akon, ang akon kabuhi para gid kay Cristo. Kag kon mapatay man ako, may kapuslanan sa gihapon, *kay mangin kaupod ko na siya*.

22 Pero kon magpabilin man ako nga buhi, *maayo man ini kay* may mahimo pa ako. Gani indi ko mahibaluan kon diin ang akon pilion.

23 Natunga ang akon hunahuna sa duha: Gusto ko na nga mag-una sa inyo sa pihak nga kabuhi kag mangin kaupod si Cristo, kay amo ini ang labing maayo.

24 Pero mas kinahanglan nga magpabilin pa ako nga buhi para sa inyo.

25 Kag tungod nga kombinsido ako nga kinahanglan pa ninyo ako, nahibaluan ko nga magapabilin pa ako *nga buhi* kag magapadayon sa *pagbulig* sa inyo tanan para madugangan pa gid ang inyo pagtuo kag kalipay,

26 kag para kon magbalik na ako dira sa inyo, dako pa gid ang inyo rason sa pagdayaw kay Cristo Jesus tungod sa akon.

²⁷ Bisan makabisita man ako sa inyo ukon indi, ang importante gid nga ang inyo pagkabuhi suno man sa Maayong Balita ni Cristo, para mabatian ko nga mabakod kamo nga nagaisa sa inyo paghimulat para sa husto nga pagtuo nga suno sa Maayong Balita.

²⁸ Indi gid kamo magkahadlok sa mga nagakontra sa inyo. Kay kon wala kamo nagakahadlok tanda ina sang Dios sa ila nga sila pagasilutan kag kamo pagaluwason.

²⁹ Kay ang ginhatag nga pribilehiyo sa inyo indi lang nga magtuo kamo kay Cristo kundi mag-antos man para sa iya.

³⁰ Karon upod na kita nga nagaantos tungod sa Maayong Balita. Amo ini ang mga pag-antos nga inyo nakita nga akon naagyan sang una, kag hasta subong nabatian ninyo nga nagaantos pa ako gihapon.

2

Ang Pagpaubos ni Cristo

¹ Indi bala tungod nga ara na kamo kay Cristo nagabakod kamo? Indi bala malipayon kamo tungod nga nahibaluan ninyo nga ginahigugma kamo ni Cristo? Kag indi bala may maayo kamo nga relasyon sa Espiritu *Santo*, kag malulo na kamo kag maluluy-on sa isa kag isa?

² Gani nagapangabay ako sa inyo: para mangin bug-os gid ang akon kalipay maghigugmaanay kag mag-ugyon kamo. Kabay pa nga mag-isa ang inyo mga hunahuna kag katuyuan.

³ Indi kamo maghimo sang bisan ano tungod sa kadalok ukon sa pagkamatinaas-taason. Kundi magpaubos kamo kag hunahunaon ninyo nga mas maayo pa ang iban sang sa inyo.

⁴ Indi lang ang inyo kaayuhan ang inyo hunahunaon kundi ang kaayuhan man sang iban.

⁵ Hupti ninyo ini nga panghunahuna nga iya man ni Cristo Jesus:

⁶ Bisan ang kinaiya sang Dios ara sa iya,
wala niya ginpaminsar ang iya pagkatupong sa Dios
nga mangin kabangdanan sang pagpamintaha.

⁷ Kundi ginpakanubo niya ang iya kaugalingon
paagi sa pagsuksok sang kinaiya sang isa ka ulipon.
Nagpakatawo siya nga pareho sang mga tawo.

⁸ Sang nangin tawo na siya,
ginpaubos niya ang iya kaugalingon
paagi sa pagtuman sa Dios hasta sa kamatayon,
bisan pa sa kamatayon sa krus.

⁹ Tungod sini ginbayaw siya sang Dios

kag ginhatagan sing awtoridad nga labaw sa tanan nga awtoridad.*

¹⁰ Agod nga ang tanan nga sa langit kag sa duta, pati ang sa idalom sang duta, magluhod *kag magsimba* sa iya.

¹¹ Kag ang tanan magkilala[†] nga si Jesu-Cristo amo ang Ginoo, kag ini magahatag sang kadayawan sa Dios nga Amay.

Magsiga Kita sa Kalibutan Pareho sang mga Suga

¹² Mga hinigugma ko, sang ara pa ako dira sa inyo matinu-manon gid kamo sa akon. Labi na gid subong nga wala na ako dira, panikasugi ninyo nga igakabuhi ang kaluwasan nga nabaton ninyo,[‡]*kag himua ninyo ini* nga may pagtahod kag kahadlok sa Dios.

¹³ Kay ang Dios amo ang nagahatag sa aton sang handom kag ikasarang sa paghimo sang iya kabubut-on.

¹⁴ Kon ano ang inyo ginahimo, himua ninyo nga wala sing pagkumod ukon pagbinaisay,

¹⁵ para mangin matinlo kamo kag wala sing kasawayan nga mga anak sang Dios sa sini nga henerasyon nga *ang mga tawo* malain kag makasasala. § Dapat ang inyo halimbawa pareho sang mga suga nga nagasanag sa ila,

¹⁶ kay ginasugid ninyo sa ila ang pulong *sang Dios* nga nagahatag sang kabuhi. Kag kon himuon ninyo ini, may ipabugal ako sa pagbalik ni Cristo nga ang akon pagpangabudlay dira sa inyo indi nangin wala sing pulos.

¹⁷ Ang inyo pagtuo pareho sang halad nga ginahalad sa Dios. Kag kon kinahanglan gid nga ang akon dugo iula ko* para sa inyo mga halad, malipay ako. Kag indi lang ako ang malipay kundi kamo man.

¹⁸ Gani magkalipay man kamo. Magkalipay kita *tungod sining akon pribilehiyo nga mag-antos para sa inyo*.

Si Timoteo kag si Epafroditus

¹⁹ Nagasalig ako kay Ginoong Jesus nga sa indi madugay mapakadto ko dira sa inyo si Timoteo, para malipay man ako kon masugiran *niya* ako parte sa inyo kahimtangan.

²⁰ Siya gid lang ang akon nahibaluan nga nagadumdom gid pareho sa akon para sa inyo kaayuhan.

²¹ Ang iban ya, ang ila gid lang kaugalingon nga kaayuhan ang ila ginapanumdom kag indi ang kay Jesu-Cristo.

* 2:9 awtoridad...awtoridad: sa literal, ngalan nga labaw sa tanan nga ngalan

† 2:11 magkilala: ukon, magpahayag ‡ 2:12 igakabuhi ang kaluwasan nga nabaton ninyo: ukon, mabaton ninyo ang kabug-usan sang inyo kaluwasan. § 2:15

Deu. 32:5 * 2:17 ang akon dugo iula ko: buot silingon, ihalad ko ang akon kabuhi.

²² Pero nahibaluan ninyo kon paano ginpakita ni Timoteo ang iya maayo nga pamatasan. Daw anak ko gid siya sa iya pag-alagad kaupod ko sa pagwali sang Maayong Balita.

²³ Nagalaom ako nga mapakadto ko siya dira sa inyo sa gilayon kon mahibaluan ko na ang resulta sang akon kaso.

²⁴ Kag nagasalig gid ako sa Ginoo nga ako mismo makakadto man dira sa inyo sa indi madugay.

²⁵ Nahunahuna ko nga kinahanglan pabalikon ko dira ang aton utod nga si Epafroditus nga inyo ginsugo diri para magbulig sa akon. Kaupod ko siya sa pagpangabudlay kag pagpangapin sang *kamatuoran sa mga nagakontra sini*.

²⁶ *Papulion ko siya dira tungod nga ginahidlaw na siya sa inyo nga tanan*, kag indi na gid siya mapahamtang diri tungod nga nabatian ninyo nga nagmasakit siya.

²⁷ Nagmasakit siya matuod kag diutayan lang mapatay. Pero ginkaluoyan siya sang Dios kag ako amo man, kay *gin-ayo niya siya kag ginhilway niya* ako sa puwerte nga kasubo.

²⁸ Gani gusto ko na gid nga pabalikon siya dira, para kon makita ninyo siya liwat magakalipay kamo, kag indi na ako magsagi palibog.

²⁹ Kag batuna ninyo siya nga may kalipay bilang utod sa Ginoo. Ang mga tawo nga pareho sa iya dapat padunggan.

³⁰ Kay diutayan lang siya mapatay tungod sa iya pag-alagad kay Cristo. Nabutang ang iya kabuhi sa peligro para lamang mabuligan niya ako bilang salili[†] ninyo.

3

Ang Matuod nga Pagkamatarong

¹ Karon, mga kauturan, magkalipay kamo sa Ginoo! Wala ako ginatak-i sa pagsambit sini liwat sa inyo, kay para gid ini sa inyo kaayuhan.

² Mag-andam kamo sa mga *Judio nga nagapilit nga magpat-uli* kamo. Daw sa mga ido ina nga mga tawo nga nagahimo sing malain.

³ Pero kita amo ang may matuod nga tanda nga mga sumu-lunod kita sang Dios, tungod nga nagasimba kita sa iya paagi sa bulig sang Espiritu *Santo* kag nagakalipay kita sa aton relasyon kay Cristo Jesus. Wala kita nagasalig kon ano kita sa pisikal.*

⁴ Kon may ara nga nagahunahuna nga may rason siya nga magsalig kon ano siya sa pisikal, mas lalo ako.

⁵ Tungod nga sang walo pa lang ako ka adlaw gintuli na ako. Israelinhon ako, kay sakop ako sang tribo ni Benjamin.

[†] **2:30** *salili*: sa English, *representative* silingon, kon tinuli man kita ukon *Judio*

* **3:3** *kon ano kita sa pisikal*: buot

Gani kon pagka-Judio ang pagahambalan, matuod gid ako nga Judio. Kon parte sa pagtuman sa Kasuguan *sang mga Judio*, gintuman ko gid ini kay Pariseo ako *sadto anay*.

⁶ Kon ang kapisan ang pagahambalan, puwerte ako, kay ginhingabot ko pa gani ang iglesya. Kag kon parte sa pagtuman sa Kasuguan, wala ako sing kasawayan.

⁷ Sadto anay ini tanan nga butang ginkabig ko nga importante, pero subong ginakabig ko ini nga wala sing pulos tungod kay Cristo.

⁸ Indi lang ina, kundi ang tanan man nga mga butang ginakabig ko subong nga wala sing pulos kon ikomparar sa akon pagkilala kay Cristo Jesus nga akon Ginoo. Tungod sa iya ginsikway ko ang tanan, kag ginakabig ko ini nga daw pareho sang basura, para mangin akon si Cristo,

⁹ kag ako ara sa iya. Wala na ako nagasalig nga mangin matarong ako paagi sa akon kaugalingon nga paghimulat sa pagtuman sang Kasuguan, kundi matarong na ako *sa atubangan sang Dios* tungod sa iya ginhimo kag paagi sa akon pagtuo kay Cristo.

¹⁰ Ang akon handom subong nga makilala ko pa gid si Cristo, nga maeksperiensyahan ko ang gahom sang iya pagkabanhaw, kag makapakigbahin ako sa iya mga pag-antos hasta mangin kaangay ako sa iya sa iya kamatayon.

¹¹ Kag sa sini mabanhaw man ako. Kabay pa.

Padayon sa Lalambuton

¹² Wala ako nagasiling nga wala na ako sing kulang, ukon perpekto na ako. Pero nagapadayon ako sa pagtinguha nga malambot ko ina, kay amo ina ang katuyuan ni Cristo Jesus kon ngaa ginpili niya ako.

¹³ Mga kauturan, wala ako nagahunahuna nga nalambot ko na ang perpekto nga kabuhi. Pero ang akon ginahimo subong, wala ko na ginahunahuna ang nagligad, kundi ginatinguhaan ko gid nga malambot ang akon lalambuton.

¹⁴ *Pareho sa isa ka manugdalagan*, nagapadayon gid ako sa pagtinguha nga malambot ko ang lalambuton, para mabaton ko ang premyo. Ini nga premyo amo ang pagtawag sang Dios sa aton nga magkabuhi didto sa langit paagi kay Cristo Jesus.

¹⁵ Ini nga pagtinguha dapat himuon ta bisan pa nga ginakilala kita nga mga mature na sa pagtuo. Karon, kon wala kamo nagakomporme sini, ipaintiendi ini sang Dios sa inyo.

¹⁶ Walay sapayan padayunon ta ang pagsunod sa kamatuoran nga aton natun-an.

¹⁷ Mga kauturan, sunda ninyo ako. May mga tawo man dira nga pareho gid sa amon ang ila kabuhi. Sunda man ninyo sila.

¹⁸ Kay madamo ang nagasunod kuno kay Cristo pero makita sa ila kabuhi nga nagakontra sila sa mga pagpanudlo parte sa kamatayon ni Cristo sa krus. Makapila ko na kamo ginsilingan parte sa sini nga mga tawo, kag karon nagahibi ako sa pagpadumdom sini liwat sa inyo.

¹⁹ Ang dangatan sini nga mga tawo amo ang kalaglagan, kay ang ila tiyan[†] amo ang ila ginapakadios. Ginapabugal pa nila ang mga butang nga kuntani dapat nila ikahuya. Ang ginahunahuna nila amo lang ang mga butang diri sa kalibutan.

²⁰ Pero kita ya, ang langit amo ang aton matuod nga banwa, kag halin didto ginapaabot ta ang pag-abot sang aton Manlu-luwas nga si Ginoong Jesu-Cristo.

²¹ Pag-abot niya diri, bag-uhon niya ang aton lawas nga may kamatayon nga mangin pareho sa iya lawas nga langit-non. Himuon niya ini paagi sa iya gahom nga makapasakop sang tanan nga butang sa iya.

4

Mga Bilin

¹ Gani mga hinigugma ko nga mga kauturan, magpak-abakod kamo sa Ginoo. Ginahigugma ko kamo kag nahidlaw na gid ako sa inyo. Kamo ang akon kalipay kag premyo sang akon pagpangabudlay.

² Ginapangabay ko si Eudia kag si Syntique nga indi na mag-away kay mag-utod sila sa Ginoo.

³ Nagapangabay man ako sa imo subong masaligan ko nga kaupod sa pagpangabudlay nga buligan mo man ini nga mga babayi, tungod nga kaupod ko sila nga nagpangabudlay sing maayo sa pagpalapnag sang Maayong Balita, kaupod man si Clement kag ang iban pa nga mga manugpangabudlay. Ang ila mga ngalan nasulat na sa libro sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

⁴ Magkalipay kamo permi sa Ginoo. Kag ginasulit ko, magkalipay kamo!

⁵ Ipakita ninyo ang inyo kalulo sa tanan nga tawo. Malapit na ang pag-abot sang Ginoo.

⁶ Indi kamo magpalibog sa bisan ano, kundi pangayua sa Dios ang inyo mga kinahanglan paagi sa pangamuyo nga may pagpasalamat.

⁷ Kag kon himuon ninyo ini, magahatag ang Dios sing kalinong sa inyo tagipusuon kag hunahuna tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, kag ang kalinong nga halin sa iya indi gid matungkad sang aton pag-intiendi.

[†] 3:19 ang ila tiyan: ukon, ang gusto sang ila lawas

⁸ Luwas sina, mga kauturan, hunahunaa ninyo permi ang mga butang nga maayo kag dalayawon: ang mga butang nga husto, talahuron, matarong, putli, matahom, kag halangdon.

⁹ Sunda ninyo ang tanan nga butang nga inyo natun-an sa akon mga pagpanudlo kag mga hinimuan. Kag ubayan gid kamo sang Dios nga nagahatag sang kalinong.

Nagpasalamat si Pablo sa Ginpadala nga Bulig

¹⁰ Dako gid ang akon kalipay sa Ginoo tungod nga nadumduman ninyo ako liwat. Nahibaluan ko nga permi kamo nagapanumdom sa akon, pero wala kamo sing kahigayunan sa pagpakita sina sa akon.

¹¹ Wala ako nagasiling sina sa pagpabati-bati nga may kinahanglan ako. Kay nakatuon ako nga magkontento bisan ano ang akon kahimtangan.

¹² Kahibalo ako magpangabuhi sa tuman nga kaimulon, kag kahibalo man ako magpangabuhi nga sa bugana. Ini tanan natun-an ko agod bisan paano ang akon kahimtangan, busog man ukon gutom, bugana man ang akon pangabuhi ukon indi, kontento ako gihapon.

¹³ Masarangan ko nga atubangon ang bisan ano nga kahimtangan paagi sa bulig ni Cristo nga nagapabakod sa akon.

¹⁴ Pero salamat gid sa inyo pagbulig sa akon, sa akon mga palaligban.

¹⁵ Kamo nga mga taga-Filipos nakahibalo nga sang pag-sugod ko wali sang Maayong Balita, paghalin ko sa Macedonia, wala sing iban nga iglesya nga nagbulig sa akon mga kinahanglanon kundi kamo gid lang.

¹⁶ Bisan sang didto ako sa Tesalonica, makapila kamo nagpadala sing bulig sa akon.

¹⁷ Ginasambit ko ini indi tungod nagahandom ako nga makabaton liwat halin sa inyo, kundi ginahandom ko nga kamo makabaton man sing balos tungod nga kamo nagahatag.

¹⁸ Karon bastante ako, kag sobra pa gani. Ang tanan nga akon mga kinahanglanon ari na kag wala gid sing kulang, tungod nga gindala na diri ni Epafroditus ang inyo ginpadala nga bulig. Ini nga bulig pareho sa mahamot nga halad nga ginahalad sa Dios, nga iya ginabaton nga may kalipay.

¹⁹ Kag tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, ang akon Dios magahatag sa inyo sang tanan ninyo nga mga kinahanglanon halin sa kabuganaan sang iya manggad.

²⁰ Dayawon ta ang aton Dios kag Amay hasta san-o. Amen.

Katapusan nga Pagpangamusta

²¹ Kamusta na lang sa tanan nga katawhan sang Dios *dira* nga ara kay Cristo Jesus. Ang aton mga kauturan nga kaupod ko diri nagapangamusta man sa inyo.

²² Ginakamusta man kamo sang tanan nga katawhan sang Dios *diri*, labi na gid ang mga sakop sa panimalay sang Emperador.

²³ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Colosas

¹ Ako si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on sang Dios. Ako kag si Timoteo nga aton utod

² *nagapangamusta* sa inyo dira sa Colosas, kamo nga mga katawhan sang Dios kag matutom nga mga utod kay Cristo.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay.

Ang Pangamuyo ni Pablo Para sa mga Taga-Colosas

³ Kada pangamuyo namon para sa inyo nagapasalamat kami permi sa Dios nga Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

⁴ Kay nabalitaan namon ang inyo pagtuo kay Cristo Jesus kag ang inyo paghigugma sa tanan nga katawhan sang Dios.

⁵ Amo kamo sina tungod kay nagapaabot man kamo sang inyo ginalauman nga ginatigana para sa inyo didto sa langit. Ini nga paglaom nabatian na ninyo sang una sang pag-abot sa inyo sang kamatuoran, nga amo ang Maayong Balita.

⁶ Kag ang Maayong Balita nga ini padayon nga nagalap-nag kag nagauswag sa kalibutan. Kag amo man sa inyo, halin sang tion nga nabatian ninyo kag naintiendihan ang kamatuoran parte sa grasya sang Dios.

⁷ Gintudlo ini sa inyo ni Epafras. Palangga namon siya kag kapareho namon nga ulipon ni Cristo. Ginpakadto namon siya dira bilang amon salili‡ kag masaligan siya nga alagad.

⁸ Siya amo ang nagsugid sa amon nga mahigugmaon kamo tungod sa gugma nga ginhatag sa inyo sang Espiritu Santo.

⁹ Gani halin sang pagkabati namon *parte sa inyo*, permi kami nagapangamuyo para sa inyo. Nagapakitluoy kami sa Dios nga hatagan kamo sang iya Espiritu sang tanan nga kaalam kag pag-intiendi para mahibaluan ninyo sing bug-os kon ano ang iya kabubut-on para sa inyo.

¹⁰ Paagi sini, magakabuhi kamo nga maluyagan sang Ginoon, nga makahatag sing kalipay sa iya. Kag mahimo man ninyo permi ang maayo, kag madugangan pa gid ang inyo ihibalo parte sa Dios.

¹¹ Kay palig-unon kamo sang Dios paagi sa iya makatilingala nga gahom, agod bisan ano ang matabo makaantos kamo nga may kalipay.

* 1:2 *grasya*: ukon, *pagpakamaayo* † 1:2 *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ 1:7 *salili*: sa English, *representative*

¹² Kag makapasalamat kamo sa Amay tungod nga ginhimo niya kamo nga takos sa pagbaton sang palanublion nga para sa iya mga katawhan, ang palanublion nga ara sa *ginharian sang kasanag*.

¹³ Kay ginluwas niya kita halin sa gahom sang kadudulman kag ginsaylo niya kita sa ginharian sang iya hinigugma nga Anak.

¹⁴ Paagi sa iya Anak gintubos niya kita, nga ang buot silingon, ginpatawad na niya ang aton mga sala.

Kon Sin-o si Cristo kag Kon Ano ang Iya Ginhimo

¹⁵ Si Cristo amo gid ang kaanggid sang indi makita nga Dios, kag siya ang makagagahom sa tanan.

¹⁶ Kay paagi sa iya kag para sa iya ginhimo sang Dios ang tanan nga butang sa langit kag sa duta, indi lang ang makita kundi pati man ang indi makita, pareho sa bisan ano nga mga *espíritu nga* may awtoridad ukon may gahom, mga *espíritu nga* nagapangulo ukon nagahari.

¹⁷ Sa wala pa mahimo ang bisan ano nga butang si Cristo ara na, kag paagi sa iya, ang tanan nga butang nahamtang sa ila husto nga lugar.

¹⁸ Siya ang ulo sang iglesya nga amo ang iya lawas. Siya ang nauna, ang una nga nabanhaw[§] sa pagpakilala nga siya amo gid ang pinakauna sa tanan.

¹⁹ Kay gusto sang Dios nga Amay nga ang iya pagka-Dios makita tanan kay Cristo.

²⁰ Kag paagi kay Cristo mapabalik sang Dios ang iya maayo nga relasyon sa tanan nga iya ginhimo, sa langit kag diri sa duta. Ginhimo niya ini paagi sa dugo* ni Cristo sa krus.

²¹ Sang una malayo kamo sa Dios, kag tungod sa inyo malain nga mga hunahuna kag mga hinimuan nangin ka-away kamo sang Dios.

²² Pero karon ginpabalik na kamo sang Dios sa iya kaulingon paagi sa kamatayon sang tawhanon nga lawas ni Cristo, agod mangin balaan kamo, matinlo, kag wala sing kasawayan sa iya panulok.

²³ Pero kinahanglan nga magpadayon kamo sa pagtuo, nga napundar sing malig-on, kag indi gid ninyo pagdulaon ang paglaom nga inyo nabatian halin sa Maayong Balita nga ginawali sa bilog nga kalibutan. Kag ako, si Pablo, nangin alagad sa pagwali sa sining Maayong Balita.

Ang Buluhaton ni Pablo Para sa mga Tumuluo

[§] 1:18 una nga nabanhaw nga wala na napatay liwat.
silingon, kamatayon

* 1:20 dugo: buot

²⁴ Karon malipayon ako sa akon mga pag-antos para sa inyo. Kay paagi sa akon lawasnon nga mga pag-antos nagabulig ako nga matapos ang mga pag-antos ni Cristo para sa kaayuhan sang iya lawas nga amo ang iglesya.

²⁵ Ginhimo ako sang Dios nga alagad para sa mga tumuluo, kag ang buluhaton nga iya ginhatag sa akon amo ang pag-sugid sang kabug-usan sang iya pulong sa inyo *nga mga indi Judio*.

²⁶ Ini nga pulong sang Dios amo ang iya tinago nga plano nga wala niya ginsugid sang una, pero subong ginsugid na niya sa aton nga iya mga katawhan.

²⁷ Suno sa iya plano, gusto niya nga kita subong makahibalo na kon ano katahom sang iya plano nga gintigana niya para sa tanan nga lahi sang tawo. Kag ina nga tinago nga plano amo ang parte kay Cristo nga ara sa inyo, nga sa iya may paglaom kamo nga mangin matahom gid ang inyo kahimtangan sa palaabuton.

²⁸ Amo ini nga ginawali namon si Cristo sa tanan nga tawo. Ginapaandaman namon kag ginatudluan ang tanan paagi sa kamatuoran para madala namon sila *sa Dios* nga wala sing kasawayan sa ila pagpakig-isa kay Cristo.

²⁹ Agod mahimo ko ini nagapangabudlay gid ako, kag ang gahom ni Cristo amo ang nagapabaskog sa akon.

2

¹ Luyag ko nga mahibaluan ninyo nga puwerte gid ang akon pangabudlay para sa inyo kag sa mga taga-Laodicea, kag pati man sa iban nga wala pa nakakita sa akon sa personal.

² Ginahimo ko ini para mapabakod ko *kamo kag* sila. Gintudluan ko kamo nga may paghigugma, kag ginapaabot ko nga maintiendihan gid ninyo kag mahibaluan ang tinago nga plano sang Dios parte kay Cristo.

³ Sa kay Cristo natago ang manggad sang kaalam kag pag-intiendi.

⁴ Ginasugid ko ini sa inyo para wala sing may makadaya sa inyo paagi sa ila makahalaylo nga mga pulong.

⁵ Kay bisan wala ako dira sa inyo, permi ko kamo ginadumdom, kag nalipay gid ako tungod nga maayo ang inyo pag-inupdanay kag mabakod gid ang inyo pagtuo kay Cristo.

Si Cristo ang Dapat Naton Sundon

⁶ Tungod nga ginkilala na ninyo si Cristo Jesus bilang Ginoo,* dapat magkabuhi kamo sa iya.

* **2:6 Ginoo:** buot silingon, *agalon*

⁷ Magpanggamot kamo sa iya kag magtubo. Magpak-abakod kamo sa pagtuo nga gintudlo sa inyo, kag magpasalamat man kamo permi sa Dios.

⁸ Mag-andam kamo sa mga tawo nga gusto magganyat sa inyo sa ila mga pilosopiya nga wala sing pulos kag pangdaya lang. Ining mga ginatudlo nila indi halin kay Cristo kundi mga tradisyon lang sang tawo kag mga sistema nga halin lang diri sa kalibutan.

⁹ Kay ang matuod, bisan nangin tawo si Cristo, ang bug-os nga pagka-Dios ara iya.

¹⁰ Kag nangin kompleto ang inyo kabuhi[†] tungod nga kamo ara kay Cristo nga nagagahom sa tanan nga *espíritu* nga nagahari kag may awtoridad.

¹¹ Tungod nga kamo ara kay Cristo, natuli na kamo. Pero indi ina pareho sang pagtuli sang mga Judio nga may ginakuha sa lawas sang tawo, kundi ang malain nga mga handom sang inyo lawas nga makasasala amo ang ginkuha ni Cristo.

¹² Kay ang pagbautiso sa inyo nagakahulugan nga ginlubong kamo upod ni Cristo. Kag tungod nga kamo ara kay Cristo, ginbanhaw man kamo upod niya, kay nagsalig kamo sa gahom sang Dios nga nagbanhaw sa iya.

¹³ Sang una kamo *nga mga indi Judio* patay sa *panulok sang Dios* tungod sa inyo makasasala nga kabuhi. Pero subong ginbuhi kamo sang Dios upod ni Cristo. Ginpatawad niya ang tanan ta nga sala.

¹⁴ May salabton kita kuntani sa Dios tungod nga indi ta matuman ang iya mga kasuguan. Pero gindula ini sang Dios paagi sa pagpalansang ni Cristo sa krus, gani indi na kita pagsilutan.

¹⁵ Didto man sa krus ginpierdi sang Dios ang mga *espíritu* nga nagahari kag may awtoridad, kag ginpakita niya sa tanan nga sila nabihag na niya.

¹⁶ Gani indi kamo magpadala-dala sa mga tawo nga nagasil-ing sa inyo kon ano ang indi dapat kaunon ukon imnon, ukon ano ang dapat himuon sa mga piesta, kon maglati ang bulan, kag sa Adlaw nga Inugpahuway.

¹⁷ Ang mga pagsulundan nga ina landong lang sang mga butang nga ginapaabot sang una, nga amo si Cristo.

¹⁸ May mga tawo man nga nagapabugal nga nakakita sila sang mga palanan-awon, kag luyag nila piliton ang mga tawo nga magpaubos kag magsimba sa mga anghel. Indi kamo magpadaog sa sina nga mga tawo. Wala sing pulos inang ila pagpabugal, kay tawhanon lang ina nga mga panghunahuna.

[†] **2:10** nangin kompleto ang inyo kabuhi: ukon, kon ano ang ara sa iya, ara man sa inyo.

¹⁹ Indi nila gusto nga magpasakop kay Cristo nga aton ulo, nga amo ang nagahatag sa *aton nga iya* lawas sang mga kinahanglanon sini paagi sa mga parte nga nagaalangot, kag sa sini nga paagi nagatubo kita suno sa luyag sang Dios.

Ang Bag-o nga Kabuhi kay Cristo

²⁰ Napatay na kamo upod kay Cristo kag nahilway na kamo sa *wala pulos nga* mga sistema diri sa kalibutan. Gani ngaa nagakabuhi pa gid kamo pareho sa mga tawo sang kalibutan? Ngaa nagasunod pa gid kamo sa mga pagsulundan pareho sang:

²¹ “Indi ka mag-uyat sini,” “Indi ka magtilaw sina,” ukon “Indi ka magtandog sina”?

²² Ina nga mga pagsulundan nga ginatudlo sang mga tawo himo-himo lang nila kag parte lang sa mga butang nga madula man lang matapos nga kaunon.

²³ Kon hunahunaon ta, daw husto man ang ila mga pagtudlo parte sa pagsimba nga ila naluyagan, parte sa pagpau-bos kag pagpenitensya sa lawas. Pero ang matuod, ina nga mga butang indi gid makabulig sa aton sa pagpugong sang lawasnon nga mga kailigbon.

3

¹ Gani kon ginakilala ninyo nga ginbanhaw kamo kaupod ni Cristo, pasulabiha ninyo ang mga butang nga didto sa langit sa diin nagapungko si Cristo sa tuo sang Dios.

² Isintro ninyo ang inyo panghunahuna sa langitnon nga mga butang, kag indi sa kalibutanon nga mga butang.

³ Kay napatay na kamo sa *inyo daan nga kabuhi*, kag ang inyo *bag-o nga kabuhi* ginatago na didto sa Dios upod ni Cristo.

⁴ Si Cristo amo ang inyo kabuhi; kag sa pag-abot sang adlaw nga igapahayag siya, igapahayag man kamo kaupod niya nga may gahom kag dungog.

Ang Bag-o kag ang Daan nga Kabuhi

⁵ Gani dulaa na ninyo ang inyo dutan-on nga mga handom. Indi kamo maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon ukon sang bisan ano nga mahigko nga buhat. Indi kamo mag-sunod sa malain nga mga balatyagon sang inyo lawas ukon maghunahuna parte sa sina nga mga butang. Kag indi kamo magdinalok, kay ang pagkadalok pareho man sa pagsimba sa mga dios-dios.

⁶ Tungod sini nga mga buhat sang mga tawo, ipaagom sang Dios sa ila ang iya kaakig, kay wala sila nagatuman sa iya.*

* **3:6** *kay wala...sa iya*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

⁷ Kon sa bagay, amo man ina ang ginahimo ninyo sang una sang nagpangabuhi kamo suno sa inyo lawasnon nga mga handom.

⁸ Pero karon dapat isikway ninyo ini tanan: ang kaakig, ang pagkamainiton sang ulo, ang pagdumot, ang paghambal sang malain sa isa kag isa, kag ang paghambal sang mga binastos.

⁹ Indi kita magbutig sa isa kag isa, tungod kay gin-uba na naton ang aton daan nga pamatasan nga malain.

¹⁰ Kag karon nagsuksok na kita sang bag-o nga pamatasan. Kag ini padayon nga ginabag-o sang Dios nga naghimo sini, para mangin kaanggid kita sa iya, kag para makilala ta gid siya.

¹¹ Sa sini wala sing deperensya, Judio ukon indi Judio, tinuli ukon indi tinuli, bisan indi Griego ukon bisan pa ang pinakakubos sa ila, ulipon ukon indi ulipon, kay si Cristo amo ang tanan kag ara siya sa aton tanan.

¹² Kamo mga pinili sang Dios. Ginhigugma niya kamo kag ginpain para sa iya kaugalingon. Gani magmaluluy-on kamo, magmabinuligon, magmapainubuson, magmalulo, kag magmapinasensyahan.

¹³ Magmabinatason kamo sa isa kag isa, kag magpinatawaray kon may pagdumot kamo sa isa kag isa, kay kamo ginpatawad man sang Ginoo.

¹⁴ Kag labaw sa tanan maghigugmaanay kamo, kay ang gugma amo ang kabug-usan sining tanan para mangin matahom ang inyo kabuhi nga wala gid sing kakulangan.

¹⁵ Paharia sa inyo tagipusuon ang kalinong nga ginahatag ni Cristo. Kay bilang mga miyembro sang isa lang ka lawas, gintawag kamo sang Dios nga magkabuhi nga malinong. Kag magpasalamat man kamo permi sa iya.

¹⁶ Itanom gid ninyo sa inyo hunahuna ang mga pulong ni Cristo. Maglinaygayay kamo kag magpahinumdumanay sa isa kag isa suno sa kaalam nga *halin sa Dios*. Magkanta kamo sang mga salmo, himno, kag iban pa nga espirtual nga mga kanta, nga may tinagipusuon nga pagpasalamat sa Dios.

¹⁷ Kag bisan ano ang inyo ginahimo ukon ginahambal, himua ninyo suno sa nahamut-an ni Ginoong Jesus,[†] kag magpasalamat kamo sa Dios nga Amay paagi sa iya.

Ang Inyo Relasyon sa Inyo mga Kaupod

¹⁸ Kamo nga mga asawa, magpasakop kamo sa inyo mga bana, kay amo ini ang dapat ninyo himuon bilang mga Kris-tohanon.

[†] **3:17** suno sa nahamut-an ni Ginoong Jesus: ukon, bilang mga tumuluo ni Ginoong Jesus. Sa literal, sa ngalan ni Ginoong Jesus.

19 Kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo mga asawa kag indi ninyo sila pagpintasan.

20 Kag kamo nga mga kabataan, tumana ninyo ang inyo mga giniklanan sa tanan nga butang, kay amo ini ang gusto sang Ginoo.

21 Mga giniklanan,[‡] indi ninyo pagsilutan sing sobra ang inyo mga kabataan, kay basi kon madula ang ila handom sa paghimo sang maayo.

22 Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo diri sa duta sa tanan nga butang, kag indi nga nagapakita-kita lang para malipay sila, kundi dapat tinagipusuon ang inyo pagtuman nga may pagtahod sa Ginoo.

23 Bisan ano ang inyo ginahimo, himua ninyo sing tinagipusuon, subong nga nagaalagad kamo sa Ginoo kag indi sa tawo.

24 Nahibaluan man ninyo nga may palanublion nga iga-hatag sa inyo ang Ginoo bilang balos. Kay si Cristo nga *aton* Ginoo amo ang inyo ginaalagaran.

25 Ang bisan sin-o nga nagahimo sang malain silutan suno sa iya nahimo nga kalainan, bisan sin-o man siya, tungod nga ang Dios wala sing may ginapasulabi.

4

1 Kamo nga mga amo, tratara ninyo sing husto ang inyo mga ulipon. Dumduma ninyo nga may amo man kamo sa langit.

Katapusan nga mga Bilin

2 Magpangamuyo kamo permi nga may pagpasalamat, kag samtang nagapangamuyo kamo bantayi ninyo ang inyo hunahuna.

3 Pangamuyui man ninyo kami nga hatagan kami sang Dios sing kahigayunan nga makasugid sang tinago nga kamatuoran parte kay Cristo. Amo ini nga napriso ako, kay ginsugid ko ang parte kay Cristo.

4 Kag pangamuyui man ninyo nga mapahayag ko ini nga mensahi suno sa dapat ko himuon.

5 Mag-andam kamo sa inyo pagginawi sa tunga sang mga indi tumuluo. Kag kalitan ninyo ang tiyempo nga *makasugid kamo parte sa inyo pagtuo*.

6 Kon nagapakighambal kamo sa ila, gamita ninyo ang maayo nga hambalanon nga mawili sila magpamati sa inyo, kag dapat kajibalo kamo kon paano magsabat sa pamangkot ni bisan sin-o.

Katapusan nga Pagpangamusta

[‡] 3:21 Mga giniklanan: sa literal, *Mga amay*

⁷ Kon parte sa akon kahimtangan diri, ang aton pinalangga nga utod nga si Tykicus amo ang magasugid sa inyo. Ini nga tawo masaligan nga kabulig kag kaupod sa pag-alagad sa Ginoo.

⁸ Ginpadala ko siya dira para masugiran niya kamo parte sa amon kahimtangan diri kag para mapabakod niya kamo.

⁹ Kaupod man niya ang aton pinalangga nga utod nga si Onesimus. Ini nga tawo masaligan man, kag inyo kasi-manwa mismo. Sila ang magasugid sa inyo sang tanan nga nagakalatabo diri sa amon.

¹⁰ Ang akon kaupod diri sa prisohan nga si Aristarcus nagapangamusta sa inyo. Nagapangamusta man sa inyo si Marcos nga pakaisa ni Barnabas. (Ginhambalan na kamo nga daan kon ano ang inyo himuon kon mag-abot si Marcos, gani batuna ninyo siya kon mag-abot siya dira.)

¹¹ Si Jesus nga ginatawag man nga si Justus nagapangamusta man sa inyo. Ining tatlo amo na lang ang mga Judio nga kaupod ko diri nga nagapangabudlay para mapalapnag ang paghari sang Dios. Nagahatag sila sang kalipay sa akon.

¹² Nagapangamusta man sa inyo ang inyo kasimanwa nga si Epafras. Isa man siya sang mga manugpangabudlay ni Cristo Jesus. Permi siya nagapangamuyo sing hugot sa Dios para sa inyo agod mangin mabakod kamo, wala sing kasawayan, kag kumbinsido gid sa tanan nga kabubut-on sang Dios.*

¹³ Ako mismo makapamatuod nga si Epafras nagapangabudlay gid para sa inyo kaayuhan kag sa kaayuhan sang aton mga kauturan sa Laodicea kag sa Hierapolis.

¹⁴ Ang aton pinalangga nga doktor nga si Lucas kag si Demas nagapangamusta man sa inyo.

¹⁵ Ipaabot man ninyo ang amon pagpangamusta sa aton mga kauturan sa Laodicea, kag kay Nymfa, kag sa mga tumuluo nga nagatipon[†] sa iya balay sa *pagsimba sa Dios*.

¹⁶ Kon matapos na ninyo basa ini nga sulat, ipabasa man ninyo sa iglesya sang Laodicea. Kag basaha man ninyo ang akon sulat nga ginpadala sa Laodicea.

¹⁷ Silinga ninyo si Arkipus nga tapuson niya ang ginapao-bra sang Ginoo sa iya.

¹⁸ Ako mismo si Pablo ang nagsulat sini nga pagpangamusta:‡*Kamusta sa inyo tanan*. Kag palihog dumduma man ninyo ako diri sa prisohan sa inyo mga pangamuyo.

* **4:12** kag kumbinsido gid sa tanan nga kabubut-on sang Dios: ukon, kag kon ano ang kabubut-on sang Dios makita dira sa inyo. † **4:15** mga tumuluo nga nagatipon: sa literal, iglesya ‡ **4:18** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibalian nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

Kabay pa nga pakamaayuhon gid kamo *sang Dios*.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Tesalonica

¹ Ako si Pablo, *kag kaupod ko* si Silas kag si Timoteo. *Nagapangamusta kami* sa iglesya dira sa Tesalonica, kamo nga ara sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang *grasya** kag *kalinong*.†

² Permi kami nagapasalamat sa Dios tungod sa inyo tanan, kag permi man namon kamo ginasambit sa amon mga pagpangamuyo.

³ *Nagapasalamat kami sa iya* kay nadumduman namon ang inyo binuhatan tungod sang inyo pagtuo *nga maayo* tungod sang inyo pagtuo *sa iya*. Nadumduman man namon ang inyo gugma kay maabtik kamo magbulig sa iban. Kag indi man namon malipatan ang inyo padayon nga pagpangalagad tungod sang inyo hugot nga pagsalig nga magabalik ang aton Ginoong Jesu-Cristo. Ini tanan ginahimo ninyo sa atubangan sang Dios nga aton Amay.

⁴ Mga kauturan nga ginahigugma sang Dios, *nagapasalamat man kami* kay nahibaluan namon nga ginpili niya kamo *nga mangin iya*.

⁵ *Nahibaluan namon ina* tungod nga ginbaton ninyo ang Maayong Balita nga amon ginatudlo. Kag ang inyo pagbaton indi lang tungod nga ginhambal namon, kundi ginpakita gid sang Espiritu Santo nga may gahom ang amon gintudlo, kag nakasiguro gid kami nga matuod ang amon gintudlo sa inyo. Nahibaluan ninyo nga maayo ang amon pagkabuhi sang kami kaupod pa ninyo, kag ato para sa inyo kaayuhan.

⁶ Ginsunod ninyo ang amon pagkabuhi kag ang pagkabuhi sang aton Ginoo, kay ginbaton ninyo ang pulong *sang Dios* bisan pa nga nag-antos kamo. Pero bisan nag-antos kamo, malipayon gihapon kamo kay naghatag sing kalipay sa inyo ang Espiritu Santo.

⁷ Gani nangin sulundan kamo sang tanan nga tumuluo sa Macedonia kag sa Acaya.

⁸ Kay halin dira sa inyo naglapnag ang mensahi sang Ginoo. Ang inyo pagtuo sa Dios nabatian indi lang sa Macedonia kag sa Acaya kundi sa bisan diin nga lugar. Gani indi na kinahanglan nga magsugid pa kami sa mga tawo parte sa inyo pagtuo.

* **1:1** *grasya*: ukon, *pagpakamaayo*
kahimtangan

† **1:1** *kalinong*: ukon, *maayo nga*

⁹ Kay sila mismo ang nagasugid kon paano ang inyo pag-atipan sa amon sang nagbisita kami dira sa inyo, kag gin-asugid nila nga ginsikway ninyo ang inyo mga dios-dios para makaalagad kamo sa matuod kag buhi nga Dios.

¹⁰ Ginasugid man nila nga nagahulat kamo sa pagbalik sang iya Anak halin sa langit nga amo si Jesus nga iya ginbanhaw halin sa kamatayon. Siya ang nagaluwas sa aton sa palaabuton nga kaakig *sang Dios*.

2

¹ Mga kauturan, kamo mismo nakahibalo nga ang amon pagkadto dira sa inyo indi nanging wala sing pulos.

² Nahibaluan ninyo ang natabo sa amon sang didto kami sa Filipos *sa wala pa kami mag-abot dira sa inyo sa Tesalonica*, nga ginsakit nila kami kag ginpakahuy-an. Pero ginhatagan pa gid kami sang aton Dios sang kaisog sa pagsugid sa inyo sang Maayong Balita nga halin sa iya, bisan madamo nga pagpamatok ang amon naagyan dira.

³ Sa amon paglaygay sa inyo wala kami sing katuyuan nga tudluan kamo sang sala, ukon maghimo kami sing malain ukon magpangdaya;

⁴ kundi ang matuod, nakita sang Dios nga masaligan kami nga magtudlo sang Maayong Balita. Kag amo gid ini ang amon ginahimo, indi para malipay ang mga tawo sa amon kundi para malipay ang Dios nga nakahibalo sang amon mga hunahuna.

⁵ Nahibaluan man ninyo nga wala kami naggamit sang mga mabinulakbulakon nga mga pulong para makombinsi kamo, kag wala kami nagtudlo para panguwartahan kamo. Ang Dios mismo amo ang amon saksi.

⁶ Wala man kami nagpangita nga dayawon kami sang mga tawo, bisan kamo ukon sang iban.

⁷ Bilang mga apostoles ni Cristo, may kinamatarong kami nga magpaabot sang inyo mga bulig kag pagdayaw. Pero sa baylo, nanging malulo kami sa inyo pareho sang isa ka iloy nga nagaatipan sang iya mga anak.

⁸ Kag tungod sang amon pagpalangga sa inyo, indi lang ang Maayong Balita sang Dios ang amon ginhatag sa inyo, kundi bisan pa ang amon kabuhi; kay dako gid ang amon pagpalangga sa inyo.

⁹ Nadumduman man ninyo mga kauturan nga tudo-tudo gid ang amon pagpangabudlay *sang upod pa kami ninyo*. Kay sang nagatudlo kami sa inyo sang Maayong Balita sang Dios, adlaw-gab-i kami nagtrabaho para indi kamo mabug-atan sa pagsagod sa amon.

¹⁰ Kamo mga saksi namon subong man ang Dios nga ang amon pagginawi dira sa inyo nga mga tumuluo matinlo, matarong, kag wala sing kasawayan.

¹¹ Nahibaluan man ninyo nga gintratar namon ang kada isa sa inyo nga pareho gid sang pagtratar sang isa ka amay sa iya mga anak.

¹² Ginlaygayan namon kamo kag ginpabakod, kag ginhangkat nga magkabuhi sing husto sa panulok sang Dios nga nagpili sa inyo nga mangin parte sang iya paghari kag kadunganan.

¹³ Permi kami nagapasalamat sa Dios tungod kay sang pagbaton ninyo sang pulong sang Dios nga amon ginwali sa inyo, ginbaton ninyo ini indi bilang pulong sang tawo kundi pulong mismo sang Dios nga nagapanghikot sa inyo nga nagatuo.

¹⁴ Mga kauturan, ang natabo sa inyo pareho man sang natabo sa mga iglesya sang Dios nga ara kay Cristo Jesus didto sa Judea. Kon paano nga nagaantos kamo tungod sa paghingabot sang inyo mga kasimanwa, amo man ini ang natabo sa ila, tungod nga nagaantos man sila sa mga paghingabot sang ila mga kasimanwa nga mga Judio.

¹⁵ Ang mga Judio amo ang nagpatay sa mga propeta sang una kag sila man ang nagpatay kay Ginoong Jesus. Amo man ini nga mga tawo ang nagahingabot sa amon. Wala gid nalipay ang Dios sa ila ginahimo. Ginakontra nila ang tanan nga tawo,

¹⁶ tungod nga ginatinguhaan gid nila nga pungan ang amon pagtudlo sa mga indi Judio agod maluwas sila. Gani hasta subong nagasulubra ang ila mga sala. Ipaagom na gid sang Dios sa ila ang iya kaakig.

Ang Handom ni Pablo sa Pagkadto sa Tesalonica

¹⁷ Karon mga kauturan, kon parte sa amon, ginahidlaw na kami sa inyo, bisan bag-o pa lang kami naghalin dira. Wala gid kami nalipat sa inyo, gani dako gid ang amon handom kag pagtinguha sa pagpakigkita *liwat* sa inyo.

¹⁸ Gusto namon nga magbalik dira sa inyo. Labi na gid ako, si Pablo, makapila ka beses *nga nagtinguha sa pagbalik dira sa inyo*. Pero ginsablagan kami ni Satanas.

¹⁹ *Gusto namon magbalik dira sa inyo tungod nga kamo ang amon kalipay kag may pagsalig kami sa inyo.** Kag kon magabot na ang aton Ginoong Jesus, sarang kami makapabugal tungod sa inyo.

²⁰ Kay kamo ang amon bugal kag kalipay.

* **2:19** *may pagsalig kami sa inyo* nga nagapadayon kamo sa pagtuman sang amon gintudlo sa inyo.

3

¹ Sang indi na namon maagwanta *ang amon kahidlaw sa inyo* ginpakamaayo namon nga magpabilin sa Athens

² kag pakadtuon dira si Timoteo sa inyo. Utod ta siya kag kaupod namon nga nagaalagad sa Dios sa pagpanudlo sang Maayong Balita parte kay Cristo. Ginpakadto namon siya sa inyo para mapabakod kamo kag mapalig-on ang inyo pagtuo,

³ para wala sing may matublag sa inyo sa mga paghingabot nga inyo ginaagyan dira. Kay nahibaluan man ninyo nga ini dapat gid nga maagyan ta.

⁴ Sang kaupod pa kami ninyo dira, nagpaandam kami nga daan nga hingabuton gid kita. Kag karon nahibaluan na ninyo nga amo gid ang natabo.

⁵ Amo ina nga ginpakadto ko dira si Timoteo para mahibaluan ko kon paano na ang inyo pagtuo, tungod nga indi gid ako mapahamtang; kay basi gintentar na kamo sang manugtentar *nga si Satanas* kag ang amon pagtudlo sa inyo nangin wala sing pulos.

⁶ Karon nakabalik na diri si Timoteo halin dira sa inyo. Maayo nga balita ang iya gindala sa amon. Nagsugid siya nga ang inyo pagtuo sa Dios mabakod sa gihapon kag nagahigugmaanay kamo sa isa kag isa. Ginsugiran man niya kami nga malipayon kamo permi sa inyo pagdumdom sa amon, kag nahidlaw kamo sa amon pareho sang amon kahidlaw sa inyo.

⁷ Gani mga kauturan, bisan madamo ang amon ginaantos, nagakalipay kami tungod sang inyo pagtuo.

⁸ Nagbaskog kag nagpagsik kami, kay nahibaluan namon nga ang inyo pagtuo sa Ginoo mabakod gihapon.

⁹ Daw ano ang amon pagpasalamat sa Dios sa kalipay nga iya ginhatag sa amon tungod sang inyo pagtuo.

¹⁰ Adlaw-gab-i nagapangamuyo gid kami nga magkitaay kita liwat para *makatudlo pa kami sa inyo kag* madugangan pa gid ang kulang sa inyo pagtuo.

¹¹ Kabay pa nga ang Dios nga aton Amay kag ang aton Ginoong Jesus maghatag sa amon sing kahigayunan nga makakadto kami dira sa inyo.

¹² Kabay pa nga buligan kamo sang Ginoo nga magdugang pa gid ang inyo paghigugma sa isa kag isa kag sa tanan nga tawo, pareho sang amon paghigugma sa inyo.

¹³ Sa sini nga paagi mapabakod niya ang inyo mga tagipusuon, kag mangin balaan kamo kag wala sing kasawayan sa atubangan sang aton Dios nga Amay sa adlaw nga ang aton Ginoong Jesus magbalik diri kaupod sang tanan niya nga mga pinili.*

* **3:13** *pinili:* siguro ang buot silingon, *mga anghel ukonkag mga katawhan sang Dios*

4

Ang Kabuhi nga Luyag sang Dios

¹ Mga kauturan, gintudluan namon kamo kon paano magkabuhi suno sa luyag sang Dios, kag amo gani ang inyo ginahimo. Pero ginapangabay namon kamo, suno sa awtoridad nga ginhatag sa amon ni Ginoong Jesus, nga dugangan pa gid ninyo ang inyo ginahimo.

² Kay nahibaluan na man ninyo ang amon mga ginsugo sa inyo nga naghalin kay Ginoong Jesus.

³ Luyag sang Dios nga ang inyo kabuhi matinlo, gani likawi ninyo ang imoral nga pagpakigrelasyon.

⁴ Kamo nga mga lalaki, kon magpangasawa kamo, magpangasawa sa diosnon nga paagi nga wala sing may mahambal nga malain ang mga tawo.*

⁵ Indi kamo magsunod sa inyo unudnon nga mga balatyagon pareho sa ginahimo sang mga tawo nga wala nagatuo sa Dios,

⁶ para indi kamo makapamintaha ukon makadaya sa inyo kapareho, pareho sang pagpanginbabayi sa iya asawa. Ginsiling na namon ini sa inyo sang una kag ginpaandaman gid namon kamo nga ang nagahimo sini nga mga butang silutan sang Ginoo.

⁷ Kay gintawag kita sang Dios *nga magtuo sa iya* para mangin matinlo ang aton kabuhi, kag indi sa paghimo sang malain.

⁸ Kon may ara sa inyo nga indi magsunod sa sini nga mga pagpanudlo, indi ang akon pagpanudlo ang iya ginasiikway kundi ang iya sang Dios nga amo ang nagahatag sa inyo sang Espiritu Santo.

⁹ Karon, kon parte sa paghigugmaanay bilang mag-ulutod, indi na kinahanglan nga sulatan pa kamo, kay ang Dios mismo ang nagtudlo sa inyo nga maghigugmaanay kamo.

¹⁰ Kag amo gid gani ini ang inyo ginahimo sa tanan nga utod *dira* sa bilog nga Macedonia. Pero ginapangabay namon nga dugangan pa gid ninyo ang inyo paghigugma.

¹¹ Tinguhai ninyo nga magkabuhi sang malinong. Indi ninyo paghilabtan ang kabuhi sang iban, kag pareho sang amon ginsiling sa inyo anay, ang kada isa sa inyo dapat magtrabaho para may kaugalingon siya nga palangabuhian.

¹² Kon amo ini ang inyo ginahimo, indi na kinahanglan nga magsalig pa kamo sa iban para sa inyo pagpangabuhi, kag pagatahuron kamo sang mga indi tumuluo.

Parte sa Pagbalik sang Ginoo

* **4:4** Indi klaro ang buot silingon sang sini nga bersikulo sa Griego.

¹³ Mga kauturan, gusto namon nga mahibaluan ninyo ang matuod parte sa mga nagkalamatay, para indi kamo magkasubo pareho sang iban nga wala sing paglaom.

¹⁴ Nagapati kita nga si Jesus napatay kag nabanhaw. Gani nagapati man kita *nga banhawon* sang Dios ang mga nagkalamatay nga nagtuo kay Jesus *kag* paupdon niya sila kay Jesus.

¹⁵ Ginasugid namon sa inyo ang suno sa gintudlo mismo sang Ginoo: nga kita nga mga buhi pa sa pagbalik sang Ginoo indi mag-una sa mga nagkalamatay.

¹⁶ *Sa sina nga tion* ang Ginoo mismo magapanaog halin sa langit nga may pagmando. Mabatian ta ang pagtawag sang pangulo nga anghel kag ang tunog sang trumpeta sang Dios. Kag ang tanan nga nagkalamatay nga nagtuo kay Cristo banhawon anay;

¹⁷ pagkatapos, kita nga mga buhi pa sa sina nga tion sabnitan upod sa ila sa mga panganod sa pagsugata sa Ginoo sa ibabaw. Kag mangin kaupod kita sa Ginoo hasta san-o.

¹⁸ Gani palig-una kag lipaya ninyo ang isa kag isa paagi sa sini nga mga pagpanudlo.

5

Magpreparar Kamo sa Pagbalik sang Ginoo

¹ Mga kauturan, indi na kinahanglan nga sulatan ko pa kamo parte sa kon san-o matabo ang mga propesiya nga ini.

² Kay nahibaluan na ninyo nga ang pag-abot sang Ginoo mangin pareho sa pag-abot sang makawat sa kagab-ihon.

³ Matabo ini samtang ang mga tawo nga wala nagatuo nagasiling, “Malinong ang tanan kag wala sing katalagman.” Pareho sa pagpasakit sang babayi nga manugbata, hinali lang nga magaabot sa ila ang kalaglagan, kag wala gid sing may makapalagyo sa ila.

⁴ Pero kamo mga kauturan, wala nadulman. Gani kon mag-abot ang Ginoo indi kamo makibot pareho sang pag-abot sang makawat.

⁵ Kay kita tanan nasanagan na. Wala na kita sa kadudulman.

⁶ Gani indi kita dapat magpareho sa iban nga nagakatulog,* kundi magbantay kita kag magpugong sang aton kaugalingon.

⁷ Kay ang mga tawo nga nadulman pareho sang tawo nga tulog *nga wala nagabantay* ukon pareho sang tawo nga hubog *nga wala nagapugong sang iya kaugalingon*.†

* 5:6 *nagakatulog*: siguro ang buot silingon, *nagapatumbaya sa paghimo sang maayo*; ukon, *wala nagabantay sa pagbalik sang Ginoo* † 5:7 sa literal, *Kay ang nagakatulog, tulog kon gab-i; kag ang nagapahubog, hubog kon gab-i*.

⁸ Pero tungod nga nasanagan na kita, dapat magpugong kita sang aton kaugalingon. Gamiton ta bilang panagang sa dughan ang aton pagtuo sa Dios kag ang aton paghigugma sa iban. Kag gamiton ta bilang helmet ang aton paglaom nga luwason kita *sang Dios*.

⁹ Kay wala kita pagpilia sang Dios para silutan kundi para maluwas sa silot paagi sa aton Ginoong Jesu-Cristo.

¹⁰ Napatay siya para sa aton, agod bisan kita patay na ukon buhi pa *sa iya pag-abot*, magakabuhi kita upod sa iya.

¹¹ Gani magpadayon kamo sa paglinipayay kag pagpalig-unanay sa isa kag isa, pareho sang inyo ginahimo subong.

Katapusan nga mga Laygay kag mga Pagpangamusta

¹² Karon, mga kauturan, nagapangabay kami sa inyo nga tahuron ninyo ang mga nagapangabudlay sa inyo. Ginpili sila sang Ginoo nga magtuytoy kag magtudlo sa inyo.

¹³ Gani tahuron gid ninyo sila kag higugmaon tungod sa ila obra. Magkabuhi kamo nga may maayo nga relasyon sa isa kag isa.

¹⁴ Nagapangabay man kami sa inyo nga paandaman ninyo ang mga matamad. Palig-una ninyo ang mga mahinadlukon kag buligan ang mga maluya *sa ila pagtuo*. Kag magmapinasensyahon kamo sa tanan.

¹⁵ Siguruhon gid ninyo nga indi kamo magbalos sing malain sa naghimo sa inyo sing malain, kundi tinguhai permi ang paghimo sang maayo sa isa kag isa kag sa tanan nga tawo.

¹⁶⁻¹⁸ Tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, gusto sang Dios nga magkalipay kamo permi, magpangamuyo sa tanan nga tion, kag magpasalamat bisan ano ang inyo kahimtangan.

¹⁹ Indi ninyo pagpunggi ang ginapahimo sang Espiritu *Santo*;

²⁰ kag indi ninyo pag-ibaliwala ang iya ginapahambal.

²¹ Pero dapat usisaon ninyo ang tanan *kon matuod nga halin sa Dios ukon indi*. Tipigi ninyo ang maayo,

²² kag likawi ang tanan nga malain.

²³ Kabay pa nga ang Dios nga naghatag sa aton sang kalinong magtinlo gid sang inyo kabuhi para wala sing may makita nga sala sa inyo, kag kabay pa nga tipigan niya kamo nga wala sing higko *sa inyo bilog nga pagkatawo*—sa inyo espiritu, kalag, kag lawas—para sa pag-abot sang aton Ginoong Jesu-Cristo wala sing kasawayan sa inyo.

²⁴ Ang Dios nga nagtawag sa aton masaligan, gani nahibaluan namon nga himuon gid niya *ang amon ginasiling nga ini*.

²⁵ Mga kauturan, pangamuyui man ninyo kami.

²⁶ Bilang mag-ulutod kay Cristo, kamustaha ninyo ang tanan nga utod dira.‡

²⁷ Nagasugo ako sa inyo, suno sa awtoridad nga ginhatag sa akon sang Ginoo, nga basahon gid ninyo ini nga sulat sa tanan nga utod dira.

²⁸ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

‡ **5:26** sa literal, *Kamustaha ninyo ang tanan nga utod nga may balaan nga halok.*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Tesalonica

¹ Ako si Pablo, *kag kaupod ko* si Silas kag si Timoteo. *Naga-pangamusta kami* sa iglesya dira sa Tesalonica, kamo nga ara sa aton Dios nga Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Magabalik si Cristo kag Magahukom

³ Mga kauturan, nagapasalamat kami permi sa Dios tungod sa inyo. Kag dapat gid man nga magpasalamat kami permi sa iya, kay nagadugang pa gid ang inyo pagtuo kag ang inyo paghigugma sa isa kag isa.

⁴ Gani ginapabugal namon kamo sa mga iglesya sang Dios *sa iban nga mga lugar*. Ginasugid namon sa ila nga bisan ano nga paghingabot kag kabudlayan ang inyo ginaagyan ginabatas ninyo ini kag nagapadayon kamo sa inyo pagtuo.

⁵ Ini nagapamatuod lang nga matarong ang paghukom sang Dios, tungod nga ang mga pag-antos nga inyo ginaagyan para mapalapnag ang paghari sang Dios gamiton niya nga pamatuod nga kamo bagay gid nga masakop sa iya nga paghari.

⁶ Kay kon ano ang matarong amo gid ang himuon sang Dios. Paantuson niya ang mga nagapaantos sa inyo.

⁷ Kag kamo nga nagaantos papahuwayon niya kaupod sa amon. Matabo ini sa pagbalik ni Ginoong Jesus halin sa langit kaupod sang iya gamhanan nga mga anghel.

⁸ Sa iya palibot may nagadabadaba nga kalayo, kag silutan niya ang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios kag wala nagatuman sa Maayong Balita parte sa aton Ginoong Jesus.

⁹ Pagasilutan sila sang wala sing katapusan nga kalaglagan, nga nahamulag sa Ginoo kag indi gid nila makita ang iya makatilingala nga gahom.

¹⁰ Ini matabo sa adlaw nga ang Ginoo magaabot kag daya-won siya sang iya mga katawhan nga wala sing iban kundi ang tanan nga nagtuo sa iya. Kamo mangin kaupod man nila, kay nagtuo kamo sa pulong sang Dios nga amon gintudlo sa inyo.

¹¹ Amo ini ang kabangdanan nga nagapangamuyo kami permi para sa inyo. Ginapangamuyo namon sa Dios nga buligan niya kamo nga magkabuhi nga bagay bilang iya mga

* 1:2 grasya: ukon, pagpakamaayo
kahimtangan

† 1:2 kalinong: ukon, maayo nga

tinawag. Kag ginapangamuyo man namon nga paagi sa iya gahom mahimo ninyo ang tanan nga maayo nga gusto ninyo himuon tungod sa inyo pagtuo.

¹² Sa sini nga paagi mahatagan ninyo sang kadayawan ang aton Ginoong Jesus, kag kamo dayawon man niya. Ini matabo tungod sa grasya sang aton Dios kag ni Ginoong Jesu-Cristo.

2

Mga Butang nga Matabo sa wala pa Mag-abot ang Ginoo

¹ Karon mga kauturan, kon parte sa pagbalik sang aton Ginoong Jesu-Cristo kag sa aton pagtilipon sa iya, naga-pangabay kami sa inyo

² nga indi kamo magpalibog ukon magkabalaka tungod sa mga tawo nga nagasiling nga ang Ginoo nag-abot na. Bisan magsiling sila nga amo ato ang ginahambal sang Espiritu *Santo* sa ila, ukon bisan magsiling sila nga nabatian nila, ukon nabasahan nila ang amon sulat, indi gid kamo magpati.

³ Indi gid kamo magpatalang sa ila bisan ano pa ang ila ihambal. Tungod nga sa wala pa mag-abot ang Ginoo, mag-akontra ang mga tawo sa Dios kag maga-abot ang malain nga tawo nga nadestino na nga laglagon.

⁴ Kontrahon niya ang tanan nga ginakabig sang mga tawo nga dios ukon ang tanan nga ginasimba sang mga tawo. Kag kabigon niya ang iya kaugalingon nga mas labaw pa sang sa tanan nga ini. Magapungko siya sa sulod sang templo sang Dios kag magasiling nga siya ang Dios.

⁵ Indi bala nga ginsugiran ko kamo sang sini nga mga butang sang una sang nag-ulupod pa kita dira?

⁶ Kag nahibaluan ninyo kon ano ang nagapugong subong sa pag-abot sang tawo nga ina, gani wala pa siya mag-abot. Pero maabot gid siya kon tion na niya.

⁷ Matuod nga subong may mga nagakontra na sa Dios, pero kon ano gid ang himuon sang sadtong malain nga tawo wala pa mahibalui subong. Kag kon ano man ang iya himuon indi pa matabo hasta wala pa makuha ang nagapugong sa iya pag-abot.

⁸ Pero kon makuha na, magapakita na siya. Pero sa pag-abot ni Ginoong Jesus patyon niya ining malain nga tawo. Paagi lang sa iya huyop malaglag siya dayon.

⁹ Kon magpakita na ining malain nga tawo, gamiton niya ang gahom ni Satanas. Magahimo siya sang tanan nga klase sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang nga daw halin sa Dios pero indi.

¹⁰ Kag gamiton niya ang tanan nga klase sang pagpangdaya sa mga tawo nga magakalawala. Amo ini ang ila madangatan

tungod kay indi sila maghigugma sa kamatuoran nga amo ang makaluwas sa ila.

¹¹ Gani ginpabay-an na lang sila sang Dios nga patalangan kag magpati sang butig,

¹² para masilutan ang tanan nga nagasikway sang kamatuoran kag nagakalipay sa pagpakasala.

Ginpili Kamo para Maluwas sa Silot

¹³ Mga kauturan, nagapasalamat kami permi sa Dios tungod sa inyo nga mga pinalangga sang Ginoo. Kag dapat kami magpasalamat sa iya tungod kay ginpili kamo sang Dios nga kabahin sang nauna nga maluwas* paagi sa gahom sang Espiritu Santo nga nagatinlo sa inyo kabuhi, kag paagi sa inyo pagtuo sa kamatuoran.

¹⁴ Gintawag kamo sang Dios paagi sa Maayong Balita nga amon ginwali sa inyo. Kag gintawag niya kamo para makaambit kamo sa kadungganang sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

¹⁵ Gani mga kauturan, magpakabakod kamo kag hupti ninyo sing maayo ang mga tradisyon nga gintudlo namon sa inyo sa pulong ukon sa sulat.

¹⁶⁻¹⁷ Kabay pa nga ang aton Ginoong Jesu-Cristo mismo kag ang aton Dios nga Amay amo ang maglipay kag magpabaskog sa inyo para maayo permi ang inyo ginahimo kag ginahambal. Ginapalangga kita sang Dios, kag tungod sa iya grasya sa aton ginapabaskog niya kita kag ginalipay hasta san-o, kag ginahatagan niya kita sing paglaom nga may kasiguruhan.

3

Magpangamuyo Kamo para sa Amon

¹ Karon, mga kauturan, magpangamuyo kamo para sa amon nga ang pulong sang Ginoo magalapnag sa iban pa nga mga lugar kag batunon sang mga tawo nga may pagpasalamat sa Dios pareho sang inyo nga ginhimo.

² Ipangamuyo man ninyo nga ilikaw kami sang Dios sa mga malain nga mga tawo; tungod nga indi tanan nagapati sa amon ginawali.

³ Pero masaligan ang Ginoo. Siya ang magapabakod kag magaprotektar sa inyo kay Satanas.

⁴ Tungod sa Ginoo, nagasalig kami nga ginahimo ninyo kag padayon nga himuon ang amon mga ginasugo sa inyo.

⁵ Kabay pa nga tuytuyan kamo sang Ginoo nga makita sa inyo ang paghigugma sang Dios kag ang pagbatas ni Cristo.

* **2:13** nga kabahin sang nauna nga maluwas: Sa iban nga Griego nga teksto, *halin sang ginsuguran nga maluwas*.

Parte sa mga Matamad

⁶ Mga kauturan, sa ngalan* ni Ginoong Jesu-Cristo, nagsugo kami sa inyo nga likawan ninyo ang aton mga kauturan nga matamad kag wala nagasunod sa mga tradisyon nga nabaton ninyo† sa amon.

⁷ Nahibaluan ninyo nga dapat ninyo sundon ang amon ginhimo. Wala kami nagtinamad sang ara pa kami dira sa inyo.

⁸ Wala kami nagbaton sang pagkaon halin sa inyo nga wala namon pagbayari. Adlaw-gab-i nagpanikasog kami sa pagobra para wala sing may mabug-atan sa inyo sa pagsagod sa amon.

⁹ Ginhimo namon ini, indi tungod nga wala kami sing rason nga magpangayo sang bulig sa inyo para sa amon mga kinahanglanon, kundi gusto namon nga mangin halimbawa para sundon ninyo.

¹⁰ Sang kami kaupod pa ninyo dira, nagsiling kami sa inyo nga ang bisan sin-o nga indi mag-obra, indi pagpakaunon.

¹¹ Ini ginasiling namon tungod nga nakabalita kami nga may ara sa inyo nga mga matamad nga wala sing iban nga ginahimo kundi ang pagpanghilabot sa ginahimo sang iban.

¹² Gani suno sa awtoridad nga ginhatag sa amon ni Ginoong Jesu-Cristo, ginasugo namon inang mga matamad nga magpangita sang ila kaugalingon nga palangabuhian, kag indi magpanghilabot sa kabuhi sang iban.

¹³ Kag kamo inyo, mga kauturan, indi kamo magkataka sa paghimo sang maayo.

¹⁴ Kon may ara nga indi magtuman sa amon ginasiling sa sini nga sulat, tandai ninyo kon sin-o kag indi kamo magupod sa iya, para mahibaluan niya nga indi husto ang iya ginahimo.

¹⁵ Pero indi ninyo siya pagkabiga nga kaaway, kundi padumdumon ninyo siya bilang utod.

Bendisyon kag Katapusan nga Pagpangamusta

¹⁶ Kabay pa nga ang Ginoo nga ginahalinan sang kalinong amo gid ang maghatag sang kalinong sa inyo sa tanan nga oras bisan ano ang inyo kahimtangan. Kag kabay pa nga ubayan niya kamo tanan.

¹⁷ Karon, ako mismo si Pablo ang nagasulat sini nga pagpangamusta:‡*Kamusta sa inyo tanan*. Amo ini ang akon panulat sa tanan ko nga mga sulat.

* **3:6** ngalan: buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † **3:6** ninyo: sa iban nga mga kopya sang Griego, *nila* ‡ **3:17** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibaluan nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

¹⁸ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo kay Timoteo

¹ Ako si Pablo nga apostol ni Cristo Jesus suno sa sugo sang Dios nga aton Manluluwas kag ni Cristo Jesus nga amo ang paglaom ta.*

² Nagapangamusta ako sa imo, Timoteo, bilang akon matuod nga anak sa pagtuo.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya,† kaluoy, kag kalinong‡ halin sa Dios nga Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

Pauntaton ang mga Nagatudlo sang Sala nga mga Pagpanudlo

³ Gusto ko nga kon mahimo dira ka lang anay sa Efeso. Indi bala amo ini ang akon pangabay sa imo sadto anay sang nagapakadto ako sa Macedonia? Kay may mga tawo dira nga sala ang ila ginatudlo kag kinahanglan nga pauntaton sila.

⁴ Silingon mo sila nga indi sila mag-usik sang ila tion sa mga sugid-sugid sang mga tigulang kag sa pag-usoy kon sin-o ang ila mga katigulangan. Amo ini ang kabangdanan kon ngaa nagabinais-bais ang mga tawo. Kag ang ini nga mga butang indi makabulig para mahibaluan nila ang kabubut-on sang Dios. Ini mahibaluan ta lang paagi sa pagtuo.

⁵ Ang katuyuan sining akon sugo sa ila wala sing iban kundi amo nga maghigugmaanay sila. Kag makahigugmaanay lang sila kon matinlo ang ila tagipusuon kag konsensya kag sinsero ang ila pagtuo.

⁶ Ang iban dira nagtalikod na sa sini nga mga ginpanghambal ko kag nagsagad§ diskusyon sang mga butang nga wala sing pulos.

⁷ Gusto nila nga mangin manunudlo sang Kasuguan, pero wala gani sila kahibalo kon ano ang ila ginahambal ukon ginapilit nga patihan.

⁸ Nahibaluan ta nga ang Kasuguan maayo kon husto ang paggamit sini.

⁹ Dapat man naton dumdumon nga ang Kasuguan wala ginhimo para sa mga matarong, kundi ginhimo ini para sa mga malinapason, sa mga matig-a sang ulo, sa mga wala nagakilala sa Dios, sa mga makasasala, sa mga indi diosnon

* **1:1** amo ang paglaom ta: ukon, nagahatag sang paglaom sa aton † **1:2** grasya: ukon, pagpakamaayo ‡ **1:2** kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan § **1:6** nagsagad: sa iban nga Bisaya, nagsagay ukon naghagad

ukon relihiyuso, sa mga manugpatay sang ila amay ukon iloy, sa mga manugpatay sang ila isigkatawo,

¹⁰ sa mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, sa mga nagauluasawa sa ila kapareho nga lalaki, sa mga nagapangkidnap, sa mga butigon, sa mga nagatestigo sang indi matuod, kag sa bisan sin-o nga nagakontra sa husto nga pagpanudlo

¹¹ suno sa Maayong Balita, ang Maayong Balita parte sa makagagahom kag bulahan nga Dios nga gintugyan sa akon *nga itudlo*.

Salamat sa Dios sa Iya Kaluoy

¹² Nagapasalamat ako kay Cristo Jesus nga aton Ginoo nga naghatag sa akon sang kabaskog sa pagpangabudlay para sa iya, kay ginkabig niya ako nga masaligan. Gani ginpili niya ako nga mag-alagad sa iya,

¹³ bisan matuod nga sang una gin-insulto ko siya. Luwas pa sina ginhingabot ko kag ginpakahuy-an *ang mga nagatuo sa iya*. Pero ginkaluoyan ako sang Dios, kay sadto anay wala pa ako nagatuo, gani wala ako nakahibalo kon ano ang akon ginahimo.

¹⁴ Dako gid ang grasya sang aton Ginoo sa akon kay* ginhatagan niya ako sang pagtuo kag paghigugma, nga nangin aton tungod nga ara na kita kay Cristo Jesus.

¹⁵ Ining akon ihambal matuod kag dapat gid nga batunon kag tuohan sang tanan: nag-abot si Cristo Jesus diri sa kalibutan para luwason ang mga makasasala. Kag nahibaluan ko nga ako gid ang pinakamakasasala sa tanan.

¹⁶ Pero ginkaluoyan ako para mapakita ni Cristo Jesus ang iya pagkamabinatason sa tanan, bisan sa pinakamakasasala. Ang ginhimo ni Cristo sa akon nagaserbi nga halimbawa sa iban nga magatuo sa iya kag magabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan.

¹⁷ Kabay pa nga padunggan kag dayawon hasta san-o ang Hari nga wala sing katapusan kag wala sing kamatayon. Indi siya makita sang tawo kag siya lang ang Dios.

¹⁸ Timoteo, ginakabig ko ikaw nga akon anak, gani amo ini ang akon bilin sa imo: Dumduma ang mga ginhambal sang mga propeta sadto anay parte sa imo, agod paagi sini makabato ka sing maayo sa mga nagakontra sa kamatuoran.

¹⁹ Tipigi ang imo pagtuo kag dapat matinlo permi ang imo konsensya. Ang iban wala nagpamati sa ila konsensya, gani nadula ang ila pagtuo

* **1:14** kay: ukon, kag

²⁰ pareho kay Hymeneus kag kay Alexander. Ini nga mga tawo gintugyan ko na kay Satanas para mahibaluan nila nga indi maayo ang mag-insulto *sa Dios*.

2

Parte sa Pagsimba

¹ Karon, una sa tanan, nagapangabay ako sa inyo nga ipangamuyo ninyo ang tanan nga tawo. Dal-a ninyo sa Dios ang inyo mga pangabay para sa ila nga may pagpasalamat.

² Ipangamuyo ninyo ang mga hari kag ang tanan nga may mataas nga posisyon sa gobyerno para magkabuhi kita nga malinong kag matawhay, nga may diosnon kag husto nga pagginawi.

³ Maayo ini nga himuon kag malipay ang Dios nga aton Manluluwas.

⁴ Kay gusto niya nga ang tanan nga tawo maluwas kag makahibalo sang kamatuoran.

⁵ Kay may isa lang ka Dios kag may isa lang ka manugpatunga sa Dios kag sa mga tawo. Ini wala sing iban kundi ang tawo nga si Cristo Jesus.

⁶ Ginhatag niya ang iya kabuhi sa pagtubos sang tanan nga tawo. Napamatud-an ini sa tion nga iya ginpili.

⁷ Gani ginpadala niya ako bilang apostol kag manunudlo sa mga indi Judio para iwali ang parte sa pagtuo kag kamatuoran. Nagasugid ako sang matuod sa inyo. Wala ako nagabutig.

⁸ Gusto ko nga sa tanan nga pagtililipon sang mga tumuluo ang mga lalaki magpangamuyo nga may matinlo nga tagipusuon sa ila nga pagbayaw sang ila mga kamot, kag wala gid sing kaakig ukon pagbinais-bais.

⁹ Kon parte sa mga babayi, gusto ko nga magbayo sila sing husto kag indi malaw-ay tan-awon. Dapat kon nagapatahom sila, indi sa pagpatahom sang buhok nga nagasulubra na, ukon sa paggamit sang mga alahas nga bulawan ukon perlas, ukon sa pagsuksok sang malahalon nga mga bayo,

¹⁰ kundi paagi sa maayo nga mga buhat nga bagay makita sa mga babayi nga nagasiling nga sila nagatuo sa Dios.

¹¹ *Kag kon may nagatudlo*, ang mga babayi dapat magpamati lang nga may pagpaubos.

¹² Wala ko ginatugutan ang mga babayi nga magtudlo ukon magdumala sa mga lalaki. Kinahanglan maghipos lang sila.

¹³ Kay una nga gintuga si Adan kag dason lang si Eva.

¹⁴ Kag indi si Adan ang gindayaan ni Satanas, kundi ang babayi ang gindayaan kag naglapas sang sugo sang Dios.

15 Pero ang mga babayi maluwas paagi sa ila pagpamata, kon sila magpadayon sa pagtuo, sa paghigugma, sa pagkadiosnon, kag sa husto nga pagginawi.

3

Ang mga Manugdumala sang mga Tumuluo

1 Matuod ang ginasiling nga kon may ara nga luyag nga mangin manugdumala sang mga tumuluo, maayo nga katungdanan ang iya ginahandom.

2 Kinahanglan ang manugdumala sang mga tumuluo lalaki nga wala sing kasawayan,* isa lang ang iya asawa, kahibalo magpugong sang iya kaugalingon, kahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi, talahuron, maabiabihon sa mga pangayaw, kag maayo magtudlo.

3 Dapat indi siya palahubog kag indi mapintas, kundi malulo kag indi palaaway. Kinahanglan indi siya dalok sa kuwarta.

4 Kon parte sa iya panimalay, dapat maayo siya magdumala, kag ginatahod siya kag ginatuman sang iya mga anak.

5 Kay paano ang iya pagdumala sa iglesya sang Dios kon indi gani siya kahibalo magdumala sang iya kaugalingon nga panimalay?

6 Dapat indi siya bag-o lang nga tumuluo, kay basi kon magpabugal siya kag pagasilutan pareho sang yawa.

7 Kinahanglan man nga may maayo siya nga reputasyon bisan sa mga tawo nga wala nagatuo sa Dios, para indi siya mahuy-an kag mahulog sa siod sang yawa.

Ang mga Manugbulig sa Iglesya

8 Kon parte sa mga manugbulig sa iglesya,† dapat ginatahod sila, masaligan sa ila ginahambal, indi palainom, indi dalok,

9 kag ginatipigan nila nga may matinlo nga konsensya ang kamatuoran parte sa pagtuo, nga gintago sang una.

10 Dapat usisaon gid anay ang ila pamatasan, kag kon wala sing kasawayan nga makita sa ila, makaalagad na sila.

11 Ang ila asawa dapat ginatahod man, wala nagapakalain sa iban, kahibalo magpugong sang ila kaugalingon, kag masaligan sa tanan nga butang.

12 Dapat isa lang ang asawa sang mga manugbulig sa iglesya, kag dapat maayo sila magdumala sa ila mga anak kag sa ila bilog nga panimalay.

13 Ang mga manugbulig nga husto ang ila pag-alagad ginatahod sang mga tawo kag wala nahadlok maghambal parte sa ila pagtuo kay Cristo Jesus.

* 3:2 wala sing kasawayan: ukon, may maayo nga reputasyon † 3:8 manugbulig sa iglesya: sa Griego, diakonos

Ang Isa ka Butang nga Makatilingala

¹⁴ Nagalaom ako nga makakadto dira sa labing madali para magpakigkita sa imo. Pero ginasulat ko pa gid ining mga butang,

¹⁵ para kon maatrasar ako, mahibaluan mo na kon paano magginawi ang mga tumuluo bilang panimalay sang Dios. Kita *nga mga tumuluo amo* ang iglesya sang buhi nga Dios, ang manugsuporta kag manugdependensa sang kamatuoran.

¹⁶ Indi mapanginwala nga makatilingala gid ang mga kamatuoran sang aton relihiyon, nga gintago sang una:

Nagpakita siya bilang tawo,

ginpamatud-an sang Espiritu *Santo* nga siya matarong,
nakita siya sang mga anghel,

ginwali sa kalibutan,

gintuohan sang mga tawo,
kag gindala pabalik sa langit.

4

Ang Butigon nga mga Manunudlo

¹ Maathag ang ginasiling sang Espiritu *Santo* nga sa ulihi nga mga inadlaw ang iban magatalikod sa pagtuo. Magasunod sila sa mga espiritu nga manugpatalang kag sa mga pagpanudlo sang mga demonyo.

² Ina nga mga pagpanudlo ginatudlo sang mga tawo nga nagapakuno-kuno kag butigon. Wala sila ginakonsensya tungod nga kontrolado sila ni Satanas.

³ Ginatudlo nila nga malain ang magpangasawa, kag may mga pagkaon pa sila nga ginabawal. Pero ang mga pagkaon nga ini ginhimo sang Dios para kaunon nga may pagpasalamat sang mga nagatuo kag nakahibalo gid sang kamatuoran.

⁴ Ang tanan nga ginhimo sang Dios maayo, gani wala sing butang nga dapat bawalan kon ginabaton nga may pagpasalamat.

⁵ Kay gintinluan ini paagi sa pulong sang Dios kag sa pangamuyo.

Ang Maayo nga Alagad ni Cristo Jesus

⁶ Maayo ka nga alagad ni Cristo Jesus kon itudlo mo ini nga mga butang sa aton mga kauturan dira. Kag samtang nagatudlo ka sa ila, ikaw mismo nagasagod man sang imo kaugalingon paagi sa mga kamatuoran nga nagahatag sang pagtuo, kag paagi sa matuod nga pagpanudlo nga imo ginasunod.

⁷ Pero likawi ang mga pagpanudlo nga wala nagahalin sa Dios kag himo-himo lang sang mga tawo. Hanasa ang imo kaugalingon sa diosnon nga pagkabuhi.

⁸ May pulos ang pag-ihersisyo sang aton lawas, pero mas importante pa gid kon hanason ta ang aton kaugalingon sa diosnon nga pagkabuhi, tungod kay kon amo ini ang aton himuon, sigurado gid nga mapuslanon ang aton kabuhi subong kag sa palaabuton.

⁹ Matuod ini kag dapat gid batunon kag tuohan sang tanan.

¹⁰ Amo ina nga nagapanikasog gid kita kag nagahimulat nga matudlo ini sa mga tawo, tungod kay nagasalig kita sa Dios nga buhi nga amo ang Manluluwas sang tanan nga tawo, kag labi na gid sang mga nagatuo.

¹¹ Itudlo mo kag ipatuman ini nga mga butang.

¹² Indi ka maghatag sang lugar nga hikayan ka tungod kay bataon ka pa, kundi maghimulat ka nga mangin halimbawa sa mga tumuluo: sa paghambal, sa pagginawi, sa paghigugma, sa pagtuo, kag sa matinlo nga pagkabuhi.

¹³ Samtang wala pa ako dira, gamita ang imo tiyempo sa pagbasa sang Kasulatan sa mga tawo, sa pagpalig-on, kag sa pagpanudlo.

¹⁴ Indi pagpabay-i ang abilidad nga ginhatag sa imo sang Espiritu Santo suno sa ginpropesiya sang mga manugdumala sang iglesya sang pagtungtong nila sang ila mga kamot sa imo.

¹⁵ Himuon mo ini permi para makita sang tanan ang imo pag-uswag.

¹⁶ Bantayi ang imo kaugalingon nga kabuhi kag ang imo ginatudlo. Padayuna ang paghimo sina para maluwas ka pati ang mga nagapamati sa imo.

5

Ang mga Responsibilidad sang mga Nagatuo sa Dios

¹ Indi mo paghambalan sang masakit ang tigulang nga mga lalaki kundi laygayan mo sila pareho nga *imo* amay. Trataron mo ang bataon pa nga mga lalaki pareho nga *imo* mga utod,

² kag ang tigulang nga mga babayi pareho nga imo iloy. Trataron mo man ang bataon pa nga mga babayi pareho nga imo mga utod, nga wala gid sing malain nga ihambal ang mga tawo sa imo.

³ Tahuron mo kag buligan ang mga balo nga babayi nga wala na gid sing may ginasaligan.

⁴ Pero kon ang balo may mga bata ukon mga apo, ini sila ang dapat nga mag-atipan sa iya. Kay kon sila diosnon, ang premiro nila nga obligasyon amo ang pagbalos kag pag-atipan sang ila mga katigulangan. Kay ini nagahatag sang kalipay sa Dios.

⁵ Ang balo nga babayi nga wala na gid sing may ginasaligan nagasalig na lang gid sa Dios. Adlaw-gab-i nagapangamuyo siya kag nagapangayo bulig sa Dios.

⁶ Pero ang balo nga babayi nga nagapagusto sa kalibutanon nga pagpangalipay patay na *sa panulok sang Dios* bisan buhi pa siya.

⁷ Ipatuman mo sa mga tumuluo ini nga mga butang para wala sing may ihambal nga malain kontra sa ila.

⁸ Ang bisan sin-o *nga tumuluo* nga wala nagaatipan sa iya mga paryente, labi na gid sa iya pamilya, nagapakilala lang nga ginabaliwala niya ang iya pagtuo sa Dios, kag mas malain pa siya sang sa indi tumuluo.

⁹ Dapat buligan ninyo ang mga balo nga babayi nga nag edad 60 paibabaw, wala nagpanginlalaki,*

¹⁰ kilala nga maayo ang ila mga ginahimo, maayo ang ila pag-atipan sa ila mga anak, maabiabihon sa mga pangayaw, nagaalagad sa mga katawhan sang Dios,† nagabulig sa mga nalisdan, kag mapisan maghimo sang bisan ano nga klase sang maayo nga mga buhat.

¹¹ Pero indi ninyo pag-ilakip sa mga balo nga bululigan ang mga balo nga bataon pa. Kay kon mag-abot ang ila gusto nga magpamana liwat, mapatumbayaan nila ang pag-alagad kay Cristo.

¹² Gani makasala sila tungod kay ibaliwala nila ang ila promisa *nga mag-alagad na lang kay Cristo*.

¹³ Luwas sina, magatinamad ang mga balo nga bataon pa kag magasagi na lang pamalay-balay. Kag ang malain pa gid, magakutsokutso kag magapasilabot sila sa iban, kag magaestorya sang mga butang nga indi dapat estoryahan.

¹⁴ Gani kon sa akon lang, kon amo ini ang matabo, maayo pa nga ang mga balo nga ini nga bataon pa magpamana na lang liwat kag magpamata, kag mag-atipan sang ila pamilya, para wala sing ihambal ang mga tawo nga nagakontra sa aton.

¹⁵ Nagasiling ako sini tungod kay may iban nga mga balo nga nagtalikod na gani *sa pagtuo* kag nagsunod na kay Satan.

¹⁶ Kon may babayi nga tumuluo nga may paryente nga mga balo, dapat siya na lang ang mag-atipan sa ila para indi na mabug-atan ang iglesya sa pagsagod sa ila, kag maatipanan pa sang iglesya ang mga balo nga wala na gid sing may ginasaligan.

¹⁷ Kon parte sa mga manugdumala sang iglesya nga maayo ang ila pagdumala, dapat suwelduhan sila sing husto, labi na

* 5:9 wala nagpanginlalaki: ukon, makaisa lang namana † 5:10 nagaalagad sa mga katawhan sang Dios: sa literal, nagahugas sang mga tiil sang mga balaan

gid kon nagapangabudlay sila sa pagwali kag pagtudlo.

¹⁸ Kay nagasiling ang Kasulatan, “Indi pagbusali ang baka samtang nagalinas ini.”[‡] § Kag nagasiling pa gid, “Ang manug-obra dapat hatagan sang suhol.”*

¹⁹ Indi pagsapaka ang mga akusasyon kontra sa mga manugdumala, luwas kon may duha ukon tatlo ka testigo nga nagapamatuod.

²⁰ Pero sabdunga sa atubangan sang mga tumuluo ang nagapakasala para mahadlukan ang iban nga maghimo sang sala.

²¹ Sa atubangan sang Dios kag ni Cristo Jesus kag sang iya pinili nga mga anghel, ginabilin ko sa imo nga tumanon mo gid ini nga mga sugo nga wala sing may ginapaburan. Kinahanglan gid nga sa tanan mo nga ginahimo, pareho ang imo pagtratar sa tanan.

²² Indi ka magdali-dali tungtong sang imo kamot sa bisan kay sin-o,[†] kundi mag-andam ka nga indi ka maumid sa mga sala sang iban. Dapat wala sing isaway sa imo sa sini nga mga butang.

²³ Tungod kay permi ka lang nagamasakit, luwas sa tubig, mag-inom ka man sang diutay nga bino para sa imo tiyan.

²⁴ May mga tawo nga bisan wala pa sila masentensyahan nahibaluan na nga daan ang ila mga sala. Pero ang iban ya ulihi na lang mahibaluan.

²⁵ Amo man kon maayo ang aton ginahimo. May mga ginahimo kita nga maayo nga mahibaluan dayon, kag may ara man nga indi mahibaluan dayon pero sa ulihi mahibaluan gid man.

6

¹ Kon parte sa mga tumuluo nga ulipon, dapat tahuron nila ang ila mga amo, para wala sing may magpakalain sa Dios kag sa aton mga pagpanudlo.

² Kag kon ang ila mga amo tumuluo man, indi nila dapat nga ibaliwala na lang ang ila pagtahod sa ila tungod kay mag-ulutod na sila kay Cristo. Ang dapat gani, mag-alagad sila sing husto tungod kay ang mga nagapulos sang ila pinangabudlayan mga tumuluo nga ginahigugma man sang Dios.

Ang Sala nga mga Pagpanudlo

Itudlo mo ini sa ila kag silingon sila nga tumanon gid nila.

³ Kon may ara nga lain ang iya ginatudlo kag wala nagakomporme sa husto nga mga pagpanudlo nga halin sa

[‡] 5:18 Ang buot silingon, para makakaon man ang baka samtang nagalinas.

§ 5:18 Deu. 25:4 * 5:18 Luc. 10:7 † 5:22 *Indi...kay sin-o*: Ang buot silingon, para maghatag sa iya sang awtoridad nga magdumala sa mga tumuluo.

aton Ginoong Jesu-Cristo, kag wala nagakomporme sa mga pagpanudlo parte sa diosnon nga pagkabuhi,

⁴ ina nga tawo bugalon pero wala sing may nahibaluan. Gusto lang niya nga magdiskusyon sang wala sing pulos. Kag amo ini ang ginahalinan sang kahisa, pag-inaway, pag-insultuhanay, pagsuspetsahanay,

⁵ kag wala untat nga ginamo. Amo ina ang batasan sang mga tawo nga wala na sing husto nga panghunahuna kag indi na makahibalo kon ano ang matarong. Nagapinsar sila nga makamanggalad sila paagi sa ila pagkadiosnon.

⁶ Kon sa bagay, kon ang tawo diosnon kag kontento sa iya pagkabutang, labaw pa siya sa manggaranon.

⁷ Ang matuod, sang pagkatawo ta diri sa kalibutan wala kita sing may gindala, kag kon mapatay kita, wala man kita sing may madala halin sa kalibutan.

⁸ Gani, kon may pagkaon kita kag may bayo, dapat kontento na kita.

⁹ Pero ang mga tawo nga gusto magmanggaranon indi mahimo nga indi mahulog sa mga temtasyon. Masiyod sila sa mga wala sing pulos kag malain nga mga handom nga amo ang nagaguba kag nagadala sa mga tawo sa kalaglagan.

¹⁰ Kay ang paghigugma sa kuwarta amo ang ginahalinan sang tanan nga klase sang kalainan. Ang iban nga mga tawo, sa sobra nga handom sang kuwarta, nagtalang na sa pagtuo kag napuno sang kalisod ang ila tagipusuon.

Mga Bilin

¹¹ Pero ikaw, bilang alagad sang Dios, likawi ina nga mga butang. Himulati nga magkabuhi nga matarong, diosnon, may pagtuo, mahigugmaon, mainantuson, kag malulo.

¹² Magpakigbato ka sing maayo para sa pagtuo. Huhti sing maayo ang kabuhi nga wala sing katapusan, tungod kay sa kabuhi nga ina gintawag ka sang Dios sadtong pagsugid mo sa atubangan sang madamo nga tawo nga ikaw nagatuo na kay Cristo.

¹³ Sa atubangan sang Dios nga nagahatag sang kabuhi sa tanan, kag sa atubangan ni Cristo Jesus nga nagsugid sang kamatuoran kay Poncio Pilato, ari ang akon sugo sa imo:

¹⁴ tumana ang ginabilin sa imo nga sugo kag siguraduhon mo nga husto gid ang imo pagtuman nga wala sing kasawayan hasta mag-abot ang aton Ginoong Jesu-Cristo.

¹⁵ Kon parte sa pag-abot ni Jesu-Cristo, ipakita siya sang makagagahom kag bulahan nga Dios sa natalana nga tion. Ang Dios amo ang Hari nga labaw sa tanan nga hari kag Ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo.

¹⁶ Sa iya lang ang kabuhi nga wala sing kamatayon.* Didto siya nagapuyo sa masilaw nga kasanag nga indi mapalapitan. Wala gid sing tawo nga nakakita sa iya kag wala gid sing may makakita. Dayawon ta ang Dios nga makagagahom hasta san-o. Amen!

¹⁷ Kon parte sa mga manggaranon sa sini nga panahon, silingon mo sila nga indi sila magpabugal ukon magsalig sa ila manggad nga madali man lang madula. Dapat ibutang nila ang ila pagsalig sa Dios nga nagahatag sang tanan nga butang para mangin malipayon kita.

¹⁸ Tudlui sila nga maghimo sing maayo para mangin manggaranon sila sa maayo nga mga buhat. Tudlui man sila nga mangin mabinuligon kag maalwan sa pagpakig-ambit sang ila mga pagkabutang.

¹⁹ Kon amo ini ang ila himuon, nagatipon sila sang manggad para sa ila kaugalingon nga mangin maayo nga pundasyon sang ila kabuhi sa palaabuton, kag makabaton sila sang matuod gid nga kabuhi.

²⁰ Timoteo, tipigi ang *mga pagpanudlo* nga gintugyan sa imo sang Dios. Likawi ang mga pagpanudlo nga wala sing pulos kag wala nagahalin sa Dios pati ang mga pagdiskusyon parte sa ginasiling sang iban nga kaalam (pero ang matuod, indi) nga wala nagasinanto.

²¹ Ang iban nagasiling nga may ara sila sini nga kaalam, pero tungod sa sina nga “kaalam” nila, nagtalang sila kag indi na sila kahibalo sang husto nga pagtuo.

Kabay pa nga pakamaayuhon ka *sang Dios*.

* **6:16** ukon, *Siya lang ang ginahalinan sang kabuhi nga wala sing kamatayon.*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo kay Timoteo

¹ Ako si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on sang Dios. Ginpadala niya ako para ibalita ang parte sa kabuhi nga iya ginpromisa nga mabaton sang mga ara kay Cristo Jesus.

² *Nagapangamusta ako* sa imo, Timoteo, bilang akon hinigugma nga anak sa *pagtuo*.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya,* kaluoy, kag kalinong† halin sa Dios nga Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

Pagpasalamat sa Dios kag Pagpadumdom kay Timoteo

³ Nagapasalamat ako sa Dios nga gin-alagaran sang aton mga katigulangan, kag amo man ang akon ginaalagaran nga may matinlo nga konsensya. *Nagapasalamat ako sa iya* sa akon pagdumdom sa imo permi sa akon pagpangamuyo adlaw-gab-i.

⁴ Kon madumduman ko ang imo mga paghibi *sang akon paghalin*, ginahidlaw ako sa imo. Luyag ko nga magkitaay kita liwat para malipay gid ako.

⁵ Indi ko malipatan ang imo sinsero nga pagtuo, pareho sang pagtuo sang imo lola nga si Luisa kag sang imo iloy nga si Eunice nga nauna nga nagtuo sang sa imo, kag nasiguro ko nga ara man sa imo ang ila pagtuo.

⁶ Amo ina nga luyag ko nga padumdumon ka nga magmapisan ka sa paggamit sang abilidad nga ginhatag sang Dios sa imo sang gintungtungan ko ikaw sang akon mga kamot.

⁷ Kay ang Dios wala naghatag sa aton sang *iya* Espiritu para mahuya kita nga mag-atubang sa mga tawo, kundi para magbakod kita kag makatuon nga maghigugma sa *iban* kag makadisiplina sang aton kaugalingon.‡

⁸ Gani indi ka magkahuya nga magsugid sa iban parte sa aton Ginoo. Kag indi ka man magkahuya nga napriso ako diri tungod sa iya, kundi sa bulig sang gahom sang Dios, mag-ambit ka sa mga pag-antos tungod sa Maayong Balita.

⁹ Gintawag niya kita kag ginluwas para mangin iya. Ini wala niya paghimua tungod kay maayo ang aton mga binuhatan, kundi tungod sa iya kaugalingon nga katuyuan kag

* 1:2 grasya: ukon, pagpakamaayo † 1:2 kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan ‡ 1:7 ukon, Kay ang Dios wala naghatag sa aton sang espiritu sang katalaw kundi sang gahom, gugma kag disiplina sa kaugalingon.

grasya. Sa wala pa ang kalibutan, ginhatag na niya ini nga grasya sa aton paagi kay Cristo Jesus.

¹⁰ Pero subong lang ini ginpahayag sa aton sang pag-abot ni Cristo Jesus nga aton Manluluwas. Gindula niya ang gahom sang kamatayon kag ginpahayag niya sa aton paagi sa Maayong Balita nga makaangkon kita sang kabuhi nga wala sing katapusan.

¹¹ Kag ginhimo ako *sang Dios* nga apostol kag manunudlo para magsugid sining Maayong Balita.

¹² Amo ini ang kabangdanan nga nagaantos ako subong. Pero wala ko ginakahuya ang natabo nga ini sa akon tungod kay kilala ko si Cristo nga akon ginasaligan, kag nasiguro ko gid nga sarang siya makatipig sang gintugyan niya sa akon[§] hasta sa adlaw nga siya magabalik.

¹³ Ang husto nga pagpanudlo nga imo natun-an sa akon amo ang imo dapat itudlo, nga may pagtuo kag paghigugma, tungod nga amo gid ina ang dapat ta himuon bilang ara na kay Cristo Jesus.

¹⁴ Paagi sa bulig sang Espiritu Santo nga nagapuyo sa aton, tipigi ang maayo nga pagpanudlo nga gintugyan sa imo.

¹⁵ Nahibaluan mo nga ginsikway ako sang halos tanan nga tumuluo sa *probinsya sang* Asia. Pati si Figelus kag si Hermogenes nagbiya sa akon.

¹⁶ Pero kabay pa nga kaluoyan gid sang Ginoo si Onesiforus kag ang iya pamilya, kay ginpabaskog* niya ako permi. Wala niya ako ginakahuya bisan napriso ako.

¹⁷ Pag-abot niya gani sa Roma, wala untat ang pagpangita niya sa akon hasta nga nakita niya ako.

¹⁸ Kag nahibaluan mo man kon paano ang pagbulig niya sa akon sang didto pa ako sa Efeso. Kabay pa nga kaluoyan siya sang Ginoo kon mag-abot na ang adlaw nga ang mga tawo sentensyahan sang Dios.

2

Ang Maayo nga Soldado ni Cristo Jesus

¹ Ikaw Timoteo, nga *bilang* akon anak, magpakabakod ka sa bulig sang Dios. Ini nga bulig mabaton mo tungod kay ikaw ara na kay Cristo Jesus.

² Ang mga pagpanudlo nga nabatian mo sa akon sa atubangan sang madamo nga testigo itudlo mo man sa mga tawo nga masaligan, nga makatudlo man sa iban.

³ Mag-ambit ka sa mga pag-antos bilang maayo nga soldado ni Cristo Jesus.

§ 1:12 *sang gintugyan niya sa akon: ukon, sang gintugyan ko sa iya ginpabaskog: ukon, ginbuligan*

* 1:16

⁴ *Kag dapat pareho ka sa soldado nga sa serbisyo nga wala nahigot sa iban pa nga mga obra para mapalipay niya ang iya opisyal.**

⁵ *Dapat pareho ka man sa manugdalagan; indi siya makakuha sang premyo kon wala siya nagasunod sa mga pagsulundan sa palumba.†*

⁶ *Kag dapat pareho ka man sa mangunguma nga naga-pangabudlay. Kay indi bala ang mangunguma ang una nga makaambit sang iya patubas?‡*

⁷ *Hunahunaa sing maayo ining akon mga ginasiling, kag buligan ka gid sang Ginoo para maintiendiha mo ini tanan.*

⁸ *Dumduma ang Maayong Balita nga akon ginatudlo parte kay Jesu-Cristo nga nabanhaw, nga kaliwat ni David.*

⁹ *Tungod sa akon pagwali sang Maayong Balita nagaantos ako. Kag ginakadenahan pa ako pareho sang kriminal. Pero ang pulong sang Dios wala makadenahi.*

¹⁰ *Gani ginabatas ko ang tanan para sa mga pinili sang Dios, para maluwas man sila paagi kay Cristo Jesus kag makaangkon sang maayo gid nga kabuhi nga wala sing katapusan.*

¹¹ *Matuod gid ang ginasiling,
“Kon napatay kita kaupod ni Cristo sa iya kamatayon,
sigurado gid nga mabuhi man kita kaupod niya.*

¹² *Kon nagabatas kita sa mga kabudlayan,
sigurado gid nga magahari man kita kaupod niya.*

*Pero kon ipanginwala ta siya,
ipanginwala man niya kita.*

¹³ *Kon indi kita masaligan,
siya masaligan pa gihapon,
kay indi mahimo nga indi niya pagtumanon ang iya ginahambal.”*

Ang Maayo nga Alagad sang Dios

¹⁴ *Sa atubangan sang Dios ipadumdom mo gid sa ila ining mga butang, kag paandaman mo sila nga likawan nila ang wala sing pulos nga mga pagdiskusyon. Wala sila sing may makuha sa sina nga mga butang kundi nagapaguba lang sang pagtuo sang mga nagapamati.*

* **2:4** siguro ang buot silingon, *Indi ka magpahigot sa mga buluhaton nga wala sing kahalabtan sa imo pag-alagad sa Ginoo, para mapalipay mo ang Ginoo.* † **2:5** siguro ang buot silingon, *Tumanon mo gid ang mga sugo sang Ginoo para mabaton mo ang premyo halin sa iya.* ‡ **2:6** siguro ang buot silingon, *Kon mapisan ka, makabaton ka sing balos halin sa Ginoo.*

¹⁵ Himua ang imo masarangan para malipay ang Dios sa imo, nga pareho sa manugpangabudlay nga wala nagakahuya sa iya mga ginahimo. Itudlo mo sang husto ang pulong sang Dios nga amo ang kamatuoran.

¹⁶ Likawi ang mga pagpanudlo nga wala sing pulos kag wala nagahalin sa Dios, tungod kay ina nagapapalayo lang sa mga tawo sa Dios.

¹⁷ Ang ila mga pagpanudlo pareho sang balatian nga kanser *nga nagalapta kag nagaguba sang bilog nga lawas*. Kaupod sang mga tawo nga nagatudlo sina amo si Hymeneus kag si Filetus.

¹⁸ Nagpalayo sila sa kamatuoran kay nagasiling sila nga ang aton pagkabanhaw natabo na *kag wala na sing pagkabanhaw sa palaabuton*. Gani ginaguba nila ang pagtuo sang iban.

¹⁹ Pero bisan amo ina, mabakod gihapon ang pundasyon nga ginpatindog sang Dios, tungod kay may nakasulat nga nagasiling, “Nakilala sang Ginoo kon sin-o ang iya mga tawo.”[§] Kag “Ang kada tawo nga nagasiling nga siya iya sang Ginoo dapat gid magbiya sa bisan ano nga malain.”

²⁰ Sa mga balay nga dalagko may sari-sari nga mga galamiton. May mga ginhimo sa bulawan, pilak,* kahoy kag lunang. Ang mga galamiton nga ginhimo sa bulawan kag pilak ginagamit sa espesyal nga mga okasyon, pero ang mga galamiton nga ginhimo sa kahoy kag lunang ginagamit lang sa pang-adlaw-adlaw.

²¹ Ang bisan sin-o nga nagalikaw sa mga kalautan amo ang makabig nga mga galamiton nga malahalón nga ginpain para gamiton kag mapuslan sang Ginoo, kag sarang niya nga gamiton para sa kaayuhan sa bisan ano nga oras.

²² Gani likawi gid ang malain nga mga handom sang mga pamatan-on. Himulati nga mangin matarong ang imo kabuhi, masaligan, mahigugmaon, kag maayo ang imo relasyon sa iban, kaupod sang mga tawo nga nagadangop sa Ginoo nga may matinlo nga tagipusuon.

²³ Likawi ang wala sing pulos kag binuang nga mga pagdiskusyon, tungod kay nahibaluan mo nga ang resulta sina amo ang pag-ilinaway.

²⁴ Indi dapat magpangaway ang ulipon sang Ginoo, kundi dapat mabuot siya sa tanan, maayo magtudlo, kag wala nagadumot.

²⁵ Kinahanglan malulo siya sa pagtudlo sa mga nagakontra sa iya, kay basi pa lang sa sina nga paagi hatagan sila sang Dios sing kahigayunan nga maghinulsol para mahibaluan nila ang kamatuoran.

[§] 2:19 Num. 16:5 * 2:20 *pilak*: sa English, *silver*

²⁶ Kag masanagan ang ila mga hunahuna kag makapalagyo sila sa siod sang yawa nga nagbihag sa ila para magsunod sa iya gusto.

3

Ang Katapusan nga mga Inadlaw

¹ Tandai ini: mangin mabudlay gid sa katapusan nga mga inadlaw.

² Kay ang mga tawo mangin maiyaiyahon, mahigugmaon sa kuwarta, tikalon, bugalon, magahambal sing malain kontra sa ila isigkatawo kag sa Dios, indi magpati sa ila mga ginikanan, indi mapinasalamaton, kag indi diosnon.

³ Luwas sina wala sila pasunaid sa ila isigkatawo; wala sila luyag nga magpakighusay sa ila kontra; ginapakalain nila ang iban; indi sila makapugong sang ila kaugalingon, mapintas, kag kontra sa bisan ano nga maayo.

⁴ Mangin traidor sila, dasodaso, kag magapadayaw sang ila kaugalingon. Palabihon pa nila ang mga kalipay nga iya sang kalibutan sang sa Dios.

⁵ Magapakita-kita sila nga sila diosnon pero isikway nila ang gahom sang Dios. Likawi ang mga tawo nga pareho sina.

⁶ Ang iban sa ila nagahimo sing paagi nga makasulod sa mga balay para tuntuhon ang mga maluya nga mga babayi nga nabuyo na gid sa pagpakasala kag ulipon na sang sari-sari nga mga balatyagon nga malain.

⁷ Ina nga mga babayi sige ang ila tuon pero indi sila makain-tiendi sang kamatuoran.

⁸ Ang mga lalaki nga nagatudlo sa ila sang sala nga pagpanudlo nagakontra sa kamatuoran pareho sang pagkontra ni Janes kag ni Jambres kay Moises sadto anay. Indi husto ang hunahuna sang sini nga mga lalaki, kag ang ila ginasiling nga pagtuo wala sing pulos.

⁹ Pero indi sila makapadayon sa ila ginahimo nga ina tungod nga makita gid sang tanan ang ila kabuangan, pareho sa natabo kay Janes kag Jambres.

Mga Bilin

¹⁰ Pero ikaw ya *Timoteo*, naobserbaran mo ang akon mga pagpanudlo, ang akon pamatasan, kag ang akon katuyuan *sa kabuhi*. Naobserbaran mo man ang akon pagtuo *sa Dios*, ang akon pagpasensya kag paghigugma *sa mga tawo*, kag kon paano ko ginbatas ang mga kabudlayan.

¹¹ Nahibaluan mo ang akon mga pag-antos sang didto ako sa Antioc, sa Iconium, kag sa Lystra, kag kon paano ko ginbatas ang mga paghingabot. Pero sa sina nga tanan ginluwas ako sang Ginoo.

¹² Ang matuod, ang tanan nga luyag magkabuhi sang dios-non nga kabuhi bilang sumulunod ni Cristo Jesus magaagi gid sa mga paghingabot.

¹³ Pero ang mga tawo nga malain kag nagapatalang sa iban magalain kag magatalang pa gid, kag sila mismo patalangan man.

¹⁴ Pero ikaw ya magpadayon gid sa mga kamatuoran nga imo natun-an kag ginatuohan, tungod kay nahibaluan mo man kon sin-o ang mga nagtudlo sa imo.

¹⁵ Halin sang bata ka pa nahibaluan mo ang Balaan nga Kasulatan, kag ina makahatag sa imo sang kaalam sa pag-angkon sang kaluwasan paagi sa pagtuo kay Cristo Jesus.

¹⁶ Ang bilog nga Kasulatan ginsulat paagi sa gahom sang Dios, kag mapuslanon sa pagtudlo, sa pagsabdong, sa pagtadlong sang sala, kag sa paghanas sa matarong nga pagkabuhi,

¹⁷ para ang tawo nga nagaalagad sa Dios matudluan sa paghimo sang tanan nga klase sang kaayuhan.

4

¹ Gani sa presensya sang Dios kag ni Cristo Jesus may ibilin ako sa imo. Magabalik siya kag magahari, kag magahukom sa tanan nga tawo, buhi man ukon patay. Amo ina nga ginabilinan ko ikaw

² nga iwali mo ang pulong sang Dios. Magmapisan ka sa pagsugid sa mga tawo sa bisan ano nga oras. Kombinsiha ang mga tawo, sabdunga sila *sa ila ginahimo nga malain*, kag palig-una *ang ila pagtuo* paagi sa pagtudlo nga may pagpasensya.

³ Kay magaabot ang tion nga ang mga tawo indi na magpamati sa husto nga mga pagpanudlo, kundi ang ila gusto amo lang gid ang ila sundon. Magapangita sila sang mga manunudlo nga magatudlo sang mga butang nga gusto lang nila mabatian.

⁴ Indi na sila magpamati sa kamatuoran, kundi sa mga pagpanudlo nga himo-himo lang sang mga tawo.

⁵ Pero ikaw ya, magpugong ka sang imo kaugalingon sa tanan nga tion. Kon mag-abot ang kabudlayan, agwantaha lang. Tumana ang imo obligasyon bilang manugwali sang Maayong Balita, kag himua ang tanan nga ginapahimo sang Dios sa imo.

⁶ Kon parte sa akon, nag-abot na ang tion nga ang akon kabuhi ihalad na, tungod kay madali na lang ako maghalin sa sini nga kalibutan.

⁷ Ginhimo ko ang akon masarangan sa pagdalagan kag natapos ko na ang akon dalaganon. Gintipigan ko ang akon pagtuo.

⁸ Kag karon, may ginatigana ang Ginoo sa akon nga padya sang pagkamatarong* nga iya igahatag sa akon sa adlaw nga siya maghukom sa tanan, kag ang iya paghukom matarong. Indi lang ako ang gintigan-an sina nga padya kundi ang tanan man nga nagapaabot sa iya pagbalik.

Mga Personal nga Bilin

⁹ Tinguhai gid nga makakadto ka diri sa akon sa labing madali,

¹⁰ kay si Demas didto na sa Tesalonica. Ginbayaan niya ako tungod nga ginapasulabi niya ang *mga butang* sa sini nga panahon. Si Cresens wala na diri subong kay nagpa-Galacia siya, kag si Tito ya nagpa-Dalmacia.

¹¹ Si Lucas lang gid ang akon kaupod diri. Gani sa pagkadto mo diri dal-on mo si Marcos tungod kay dako gid ang iya mabulig sa akon obra.

¹² Kag parte kay Tykicus, ginpakadto ko siya sa Efeso.

¹³ Kon magkadto ka na diri, dal-on mo man ang akon bayo para sa tigtulugnaw nga akon ginbilin kay Carpus didto sa Troas. Dal-on mo man ang akon mga libro, labi na gid ang akon mga papeles.

¹⁴ Tama kalain ang mga ginhimo sa akon ni Alexander nga panday sang metal. Balusan siya sang Ginoo sa iya mga ginhimo.

¹⁵ Mag-andam ka sa iya tungod nga kontra gid niya ang aton ginatudlo.

¹⁶ Sa akon nahauna nga pag-atubang sa husgado para magdependa sang akon kaugalingon wala gid sing may nagbulig sa akon. Ginpabay-an nila ako tanan. Kabay pa nga patawaron sila sang Dios.

¹⁷ Pero bisan amo ato ang natabo wala gid ako ginpabay-an sang Ginoo. Ginhatagan pa gani niya ako sing kabaskog sa pagsugid sa mga indi Judio sang tanan parte sa Maayong Balita. Amo gani nga naluwas ako sa kamatayon.[†]

¹⁸ Kag nahibaluan ko nga luwason pa gid ako sang Ginoo sa tanan nga malain, kag indi ako maano hasta sa tion nga dal-on niya ako sa iya ginharian sa langit. Dalayawon siya hasta san-o. Amen!

Katapusan nga Pagpangamusta

¹⁹ Kamusta na lang kay Priscila kag kay Aquila, kag sa pamilya ni Onesiforus.

* **4:8** *padya sang pagkamatarong*: buot silingon may ihatag ang Ginoo nga padya kay Pablo tungod nga nakita niya nga matarong ang iya kabuhi; ukon ang padya mismo amo ang (kompleto nga) pagkamatarong. [†] **4:17** *sa kamatayon*: sa literal, *sa baba sang leon*

²⁰ Si Erastus nagpabilin sa Corinto, kag si Trofimus ginbiling ko didto sa Miletus kay nagmasakit siya.

²¹ Tinguhai gid nga makaabot ka diri sa wala pa ang tigtuglunaw.

Nagapangamusta sa imo si Eubulus, Pudens, Linus, Claudia, kag ang tanan ta nga kauturan *diri*.

²² Kabay pa nga updan ka permi sang Ginoo. Kag kabay pa nga pakamaayuhon niya kamo *tanang*.

Ang Sulat ni Pablo kay Tito

¹ Ako si Pablo nga ulipon sang Dios kag apostol ni Jesu-Cristo. *Ginpadala niya ako para mapalig-on ang pagtuo sang iya mga pinili kag para maintiendiha nila ang kamatuoran parte sa diosnon nga pagkabuhi.*

² Kag amo ini ang nagahatag sa aton sing paglaom nga kita may kabuhi nga wala sing katapusan. Sa wala pa ang kalibutan, nagpromisa na ang Dios nga hatagan niya kita sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag ang Dios wala nagabutig.

³ Karon amo na ini ang tion nga iya ginpili para ipaathag ang parte sa sina nga kabuhi. Kag ako ang gintugyanan sang Dios nga aton Manluluwas sa pagsugid sini sa mga tawo.

⁴ *Nagapangamusta ako sa imo, Tito, bilang akon matuod nga anak sa isa ka pagtuo.*

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Manluluwas.

Ang Buluhaton ni Tito sa Crete

⁵ Ginbilin ko ikaw sa Crete para padayunon mo ang aton buluhaton nga wala pa natapos, kag para makapili ka sang mga manugdumala para sa mga tumuluo sa tagsa ka banwa.

⁶ Indi pagkalimti ang akon bilin sa imo nga dapat pilion mo ang mga tawo nga wala sing kasawayan,‡ isa lang ang ila asawa, kag kinahanglan nga ang ila mga kabataan mga tumuluo man kag indi maakusaran nga salawayon ukon nagabinugoy.

⁷ Ang nagadumala sa mga tumuluo amo ang gintugyanan sa buluhaton sang Dios, gani kinahanglan gid nga wala siya sing kasawayan, indi bugalon, indi mainiton, indi palahubog, indi palaaway, kag indi makikuwarta.

⁸ Dapat maabiabihon siya sa mga bisita, gusto permi maghimo sang maayo, kahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi, matarong, diosnon, kag makapugong sang iya kaugalingon.

⁹ Kinahanglan nga ginatipigan niya sing maayo ang matuod kag masaligan nga mga pulong nga gintudlo namon, para mapabakod niya ang iban paagi sa husto nga pagpanudlo kag makasabat siya sa mga tawo nga nagakontra sini.

* 1:4 grasya: ukon, pagpakamaayo † 1:4 kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan ‡ 1:6 wala sing kasawayan: ukon, may maayo nga reputasyon

¹⁰ Kay madamo ang indi magpamati sa matuod nga mga pagpanudlo, labi na gid ang mga tawo nga halin sa relihiyon sang mga Judio. Mga madaya sila nga mga tawo nga nagapanudlo sang wala sing pulos.

¹¹ Kinahanglan gid nga tapnaon sila sa ila ginahimo, kay ginagamo nila ang mga panimalay paagi sa ila mga pagpanudlo nga indi dapat itudlo, kag ang ila katuyuan makahuluya tungod kay nagapanguwarta lang sila.

¹² Ang isa sang ila mga propeta *nga taga-Crete mismo* nagsiling, “Ang mga taga-Crete mga butigon kag mga malain pareho sa mapintas nga mga sapat, mga matamad kag gusto lang magkaon.”

¹³ Matuod gid inang iya ginasiling, gani dapat nga sabdun-gon mo sila sing masakit para magtadlong ang ila pagtuo,

¹⁴ kag para indi na sila magsapak sa mga himo-himo lang nga mga pagpanudlo sang mga Judio kag sa mga sugo nga himo-himo lang sang mga tawo nga nagtalikod sa kamatuoran.

¹⁵ Matinlo ang tanan nga butang sa mga tawo nga matinlo *ang ila mga hunahuna*, pero sa mga tawo nga mahigko *ang ila mga hunahuna* kag wala sing pagtuo sa Dios, para sa ila ang tanan mahigko, tungod kay mahigko matuod ang ila konsensya kag hunahuna.

¹⁶ Nagasiling sila nga nakakilala sila sa Dios, pero indi makita sa ila mga binuhatan. Makaulugot sila! Matig-a gid ang ila mga ulo! Gani indi sila makahimo sang bisan ano nga maayo.

2

Ang Husto nga Pagpanudlo

¹ Pero ikaw, *Tito*, kinahanglan itudlo mo ang suno sa husto nga pagpanudlo.

² Laygayan mo ang gulang nga mga lalaki nga magpugong sang ila kaugalingon, magkabuhi nga talahuron kag kahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi. Dapat husto ang ila pagtuo, mahigugmaon sa ila isigkatawo, kag mabinatason sa tanan nga butang.

³ Kag laygayan mo man ang gulang nga mga babayi nga dapat maayo ang ila pamatasan bilang mga babayi nga nagatuo sa Dios, wala nagapakalain sa iban, kag indi palainom. Dapat itudlo nila ang maayo,

⁴ para makatuon ang bataon pa nga mga babayi kon paano maghigugma sa ila bana kag mga kabataan,

⁵ kag kon paano magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi, kag para makatuon sila nga magkabuhi nga may

matinlo nga tagipusuon, mag-atipan sang panimalay, mag-pakabuot, kag magpasakop sa ila bana, para wala sing may magpakalain sa pulong sang Dios nga aton ginatudlo.

⁶ *Laygayan mo man ang bataon pa nga mga lalaki nga dapat kahibalo sila magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi.*

⁷ *Dapat sulundan ka nila sa paghimo sing maayo sa tanan nga butang. Dapat sinsero ka kag seryuso sa imo pagtudlo.*

⁸ *Siguruhon mo nga ang imo mga ginahambal husto kag wala sing kasawayan, para mahuy-an ang mga tawo nga nagakontra sa aton, kay wala sila sing may mahambal nga malain kontra sa aton.*

⁹ *Laygayan mo man ang mga ulipon nga dapat magtuman sila sa ila amo sa tanan nga bagay, para malipay ang ila mga amo sa ila. Indi sila magpamatok ukon magsagi sabat.*

¹⁰ *Silinga man sila nga indi magpangawat sa ila mga amo, kundi magpakita sila nga sila maayo kag masaligan, para sa tanan nila nga mga ginahimo magasiling ang mga tawo nga matahom gali ang aton mga pagpanudlo parte sa Dios nga aton Manluluwas.*

¹¹ *Kay ginpakita na sang Dios sa tanan nga klase sang mga tawo ang iya grasya nga nagahatag sang kaluwasan.*

¹² *Kag ina nga grasya nagatudlo sa aton nga dapat isikway ta na ang pagkabuhi nga indi diosnon kag ang mga kalibutanon nga mga kailigbon. Dapat magkabuhi kita sa sini nga panahon nga nakahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi. Kag dapat matarong kag diosnon ang aton ginahimo*

¹³ *samtang nagahulat kita sa malipayon nga adlaw nga aton ginalauman, nga amo ang makatilingala nga pag-abot ni Jesu-Cristo nga aton Manluluwas kag makagagahom nga Dios.*

¹⁴ *Gintugyan niya ang iya kaugalingon nga patyon para maluwas kita sa tanan ta nga kalautan, kag para mangin iya kita nga mga katawhan, nga matinlo kag gusto gid maghimo sing maayo.*

¹⁵ *Itudlo mo ini nga mga butang sa ila, kag gamita ang imo awtoridad samtang ginapabakod mo kag ginasaway ang mga nagapamati sa imo. Indi ka maghimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga hikayan ka sang iban.*

3

Ang Kristohanon nga Pagginawi

¹ *Padumduma ang mga tumuluo nga magpasakop kag magtuman sa mga pangulo kag mga awtoridad. Kinahanglan handa permi ang mga tumuluo sa paghimo sang bisan ano nga maayo.*

² Silingon mo sila nga indi maghambal sing malain kontra sa bisan kay sin-o ukon magpangaway, kundi magmabuot sila kag magmalulo permi sa tanan nga tawo.

³ Kay sang una, wala man kita nakahibalo sang kamatuoran parte sa Dios kag indi kita matinumanon. Ginpatalang kita kag gin-ulipon sang aton malain nga mga balatyagon kag sang sari-sari nga mga pagpangalipay. Naghari sa aton ang malain nga mga handom kag kahisa. Gindumtan kita sang iban kag kita nagdumot man sa ila.

⁴ Pero nag-abot ang tion nga ginpakita sang Dios nga aton Manluluwas ang iya kaayo kag gugma sa aton.

⁵ Ginluwas niya kita indi tungod sa aton maayo nga mga binuhatan, kundi tungod sa iya kaluoy sa aton. Kag ginhimo niya ini paagi sa Espiritu Santo nga naghugas sa aton kag naghatag sing bag-o nga kabuhi.

⁶ Ginhatag sang Dios sa aton sing bugana ang Espiritu Santo paagi kay Jesu-Cristo nga aton Manluluwas,

⁷ agod paagi sa iya grasya nga nagpakamatarong sa aton, maangkon ta ang kabuhi nga wala sing katapusan nga amo ang aton ginalauman.

⁸ Ini nga mga pagpanudlo matuod kag masaligan.

Gani gusto ko nga itudlo mo gid ini nga mga butang para ang mga nagatuo sa Dios magtinguha gid sa paghimo sing maayo. Maayo gid ini kag mapuslanon para sa mga tawo.

⁹ Pero maglikaw ka sa wala sing pulos nga mga pagbinais-bais, sa mga pag-usoy kon sin-o ang ila katigulangan, sa mga pagdebate kag pag-ilinaway parte sa Kasuguan. Ina nga mga butang wala sing pulos kay wala ka gid sing may makuha dira.

¹⁰ Kon may tawo dira nga amo ang ginahalinan sang mga pagbinahin-bahin, dapat paandaman mo siya. Pero pagkatapos sang ikaduha nga pagpaandam, kon indi pa gid siya magpati, indi na ninyo siya pagpaupdon sa inyo.

¹¹ Kay nahibaluan mo nga ina nga tawo tiko ang iya panghunahuna, kag ang iya pagpakasala nagapamatuod nga may salabton siya sa Dios.

Katapusan nga mga Bilin

¹² Pakadtuon ko dira sa imo si Artemas ukon si Tykicus. Kon mag-abot na gani dira ang isa sa ila, magkadto ka dayon sa Nicopolis kag magpakigkita sa akon, kay nadesisyunan ko na nga didto ako matiner sa tion sing tigtulugnaw.

¹³ Buligan mo gid si Zenas nga abogado kag si Apolos nga makalakat na sila. Siguruhon mo nga indi sila pagkulangan sa ila mga kinahanglanon.

¹⁴ Tudlui ang aton mga kauturan dira nga magtinguha nga mag-obra sing maayo para indi sila pagkulangon sa ila mga kinahanglanon. Sa sini nga paagi indi sila magakabuhi nga wala sing pulos.

¹⁵ Nagapangamusta sa imo ang akon mga kaupod diri. Ipaabot mo man ang amon mga pagpangamusta sa aton kapareho nga mga tumuluo dira nga nagahigugma sa amon.

Kabay pa nga pakamaayuhon kamo tanan *sang Dios*.

Ang Sulat ni Pablo kay Filemon

¹ *Ako* si Pablo nga napriso tungod kay Cristo Jesus. *Ako* kag si Timoteo nga aton utod *kay Cristo nagapangamusta* sa imo Filemon bilang pinalangga man namon *nga utod* kag kaupod nga manugpangabudlay

² *Nagapangamusta man kami* kay Afia nga aton utod, kay Arkipus nga aton kapareho nga soldado *ni Cristo*, kag sa mga tumuluo nga nagatipon* dira sa imo balay sa *pagsimba sa Dios*.

³ Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya† kag kalinong‡ halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Gugma kag Pagtuo ni Filemon

⁴ Permi ako nagapasalamat sa Dios kada pangamuyo ko para sa imo,

⁵ tungod nakabati ako nga mabakod ang imo pagtuo kay Ginoong Jesus kag mahigugmaon ka sa tanan nga katawhan sang Dios.

⁶ Nagapangamuyo ako nga kabay pa nga ang imo pagkamahinatagon, nga bunga sang imo pagtuo,§ magapadayon samtang nagadalom pa gid ang imo pagintiendi parte sa tanan nga maayo nga mga butang nga nabaton ta tungod nga kita iya na ni Cristo.

⁷ *Pinalangga ko nga utod*, tungod sang imo pagpalangga sa mga katawhan sang Dios nagbakod sila, gani nalipay gid ako kag nagbakod man.

Ang Pangabay ni Pablo

⁸ Karon may ipangabay ako sa imo. Nahibaluan ko nga tungod sa awtoridad nga ginhatag sa akon ni Cristo makasugo ako sa imo.

⁹ Pero tungod nga ginapalangga ko ikaw, mapangabay na lang ako sa imo. Gani bilang isa ka tigulang kag napriso tungod kay Cristo Jesus,

¹⁰ nagapangabay ako subong sa imo para kay Onesimus, *nga kon mahimo patawaron mo siya*. Ginakabig ko siya nga bilang akon anak tungod nga nadala ko siya sa pagtuo kay Cristo diri sa prisohan.

* **1:2** *mga tumuluo nga nagatipon*: sa literal, *iglesya* † **1:3** *grasya*: ukon, *pagpakamaayo* ‡ **1:3** *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan* § **1:6** *pagkamahinatagon, nga bunga sang imo pagtuo*: ukon, *pagsugid parte sa imo pagtuo*

¹¹ Sang una wala mo siya mapusli, pero subong duha na kita ang makapulos sa iya.

¹² Karon ginapabalik ko dira sa imo ang akon pinalangga nga si Onesimus.

¹³ Gusto ko kuntani nga diri na lang siya agod paagi sa iya makabulig ka sa akon samtang ari pa ko sa prisohan tungod sa akon pagwali sang Maayong Balita.

¹⁴ Pero indi ko gusto nga himuon ini nga wala ka sing pagtugot, para indi magguwa nga ginpilit ko lang ikaw nga magbulig sa akon, kundi gusto ko nga kon magbulig ka gid man, magbulig ka sing tinagipusuon.

¹⁵ Ginbuot siguro sang Dios nga makapalayo anay si Onesimus sa imo, para sa pagbalik niya sa imo indi na gid kamo magbulagay hasta san-o.

¹⁶ Karon indi na siya ulipon lang, kundi imo pa nga pinalangga nga utod. Palangga ko siya, pero mas palangga mo pa gid siya tungod nga subong indi mo lang siya ulipon kundi imo man siya utod sa Ginoo.

¹⁷ Gani, kon ginakabig mo ako nga imo kapareho nga tumuluo, batuna siya nga daw ako ang imo ginabaton.

¹⁸ Kon nakasala siya sa imo ukon nakautang man siya, ako ang mabayad sina.

¹⁹ Ako gid mismo, si Pablo, ang nagsulat sini: “Ako ang magabayad kon may utang siya sa imo.” Ugaling nahibaluan mo nga may dako ka man nga utang sa akon, kay paagi sa akon nabaton mo ang kaluwasan.

²⁰ Gani utod, tumana ining akon ginapangabay sa imo tungod nga pareho na kita nga nagatuo sa Ginoo. Lipaya man ako bilang imo utod kay Cristo.

²¹ Dako ang akon pagsalig nga tumanon mo ang akon ginapangabay, gani amo ini nga nagasulat ako sa imo. Kag nagapati ako nga sobra pa gid sining akon ginapangabay ang imo himuon sa iya.

²² May pangabay pa gid ako sa imo. Kon mahimo preparahan mo ako sang akon dalayunan, kay nagasalig ako nga paagi sa inyo mga pangamuyo makabalik ako dira sa inyo.

Katapusan nga Pagpangamusta

²³ Ang akon kaupod nga si Epafras nga napriso man tungod kay Cristo Jesus nagapangamusta man sa imo.

²⁴ Nagapangamusta man ang akon mga kaupod nga mga manugpangabudlay nga sanday Marcos, Aristarcus, Demas, kag Lucas.

²⁵ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Sulat para sa mga Hebreo

Ang Pulong sang Dios Paagi sa Iya Anak

¹ Sang una nga panahon, madamo gid nga beses nga naghambal ang Dios sa aton mga katigulangan sa nagkalain-lain nga paagi, paagi sa mga propeta.

² Pero sa sining ulihi nga mga inadlaw, naghambal siya sa aton paagi sa iya Anak. Paagi sa iya, ginhimo sang Dios ang bilog nga kalibutan, kag siya man ang iya ginpili nga mangin tag-iya sang tanan nga butang.

³ Sa iya mismo makita ang gahom sang Dios nga nagasilak, kag kon ano ang Dios amo man siya. Siya amo ang nagabuot sang tanan nga butang sa bilog nga kalibutan paagi sa iya makagagahom nga pulong. Pagkatapos nga nalimpyuhan niya kita sa aton mga sala, nagpungko siya sa tuo sang Makagagahom nga Dios didto sa langit.

Mas Labaw ang Anak sang Dios sang sa mga Anghel

⁴ Gani mas labaw ang Anak sang Dios kag mas halangdon ang iya ngalan sang sa mga anghel.

⁵ Kay wala gid sing anghel nga ginsilingan sang Dios, “Ikaw ang akon Anak,

kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay.”*
Kag wala man nagsiling *ang Dios parte sa bisan kay sin-o nga anghel,*

“Ako mangin iya Amay,

kag siya mangin akon Anak.”†

⁶ Kag sang ipadala na sang Dios ang iya bugtong nga Anak diri sa kalibutan, nagsiling man siya,

“Ang tanan nga anghel sang Dios dapat magsimba sa iya.”‡

⁷ Amo ini ang ginsiling sang Dios parte sa mga anghel,

“Ang mga anghel puwede ko nga himuon nga hangin.

Ini sila nga akon mga suluguon

puwede ko man nga himuon nga nagadabdab nga kalayo.§**

⁸ Pero kon parte sa iya Anak, nagsiling siya,

“Ang imo ginharian, O Dios, wala gid sing katapusan,

kag matarong ang imo pagdumala sa imo ginharian.

⁹ Naluyag ka sa matarong,

* 1:5 Sal. 2:7 † 1:5 2 Sam. 7:14; 1 Cro. 17:13 ‡ 1:6 Deu. 32:43 § 1:7 himuon nga hangin...himuon nga nagadabdab nga kalayo: ukon, himuon nga pareho sa hangin...himuon nga pareho sa nagadabdab nga kalayo. * 1:7 Sal. 104:4

pero naugot ka sa malain.

Gani ginpili ka sang Dios, nga imo Dios,

kag ginhatagan sang kalipay

nga labaw sang sa ginhatag niya sa imo mga kaup-
danan.”†

¹⁰ Kag *nagsiling pa gid siya sa iya Anak*,

“Sa ginsuguran ikaw, Ginoo,

amo ang nagtuga sang kalibutan kag sang kalangitan.

¹¹ Ini sila magakalawala, pero ikaw magapadayon sa gi-
hapon.

Magagabok sila tanan pareho sa bayo.

¹² Kag pareho man sa bayo,

piuron mo ini tanan kag ilisan.

Pero ikaw ya amo lang sa gihapon,

wala nagatigulang kag wala sing kamatayon.”‡

¹³ Halin pa sang una, wala gid sing anghel nga ginsilingan
sang Dios,

“Pungko diri sa akon tuo

hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.”§

¹⁴ Ti, indi bala ang mga anghel mga espiritu lang nga ginasugo
sang Dios nga magbulig sa mga tawo nga magabaton sang
kaluwasan?

2

Ang Kaluwasan

¹ Gani kinahanglan ta gid nga tipigan sing maayo ang *mga kamatuoran nga* aton nabatian para indi kita magtalang.

² Hunahunaa bala ninyo; ang Kasuguan nga ginpadala
paagi sa mga anghel napamatud-an nga matuod gid, kag
ang kada isa nga wala nagsunod ukon wala nagtuman sini
ginsilutan suno sa iya nahimo nga sala.

³ Gani indi gid kita makaluwas sa *silot* kon indi ta
pagsapakon subong ining kaluwasan nga wala gid sing ka-
pareho. Ang Ginoo mismo amo ang una nga nagsugid sang
sini nga kaluwasan, kag ginpamatud-an ini sa aton sang mga
tawo nga nakabati sa iya.

⁴ Kag ginpamatud-an pa gid ini sang Dios paagi sa
nagkalain-lain nga milagro kag makatilingala nga mga bu-
tang, kag sa nagkalain-lain nga abilidad nga iya ginpanagtag
paagi sa Espiritu Santo suno sa iya gusto.

Nag-abot ang Kaluwasan Paagi kay Cristo

⁵ Karon, kon parte sa palaabuton nga kalibutan nga ginasil-
ing namon, indi ang mga anghel ang ibutang sang Dios nga
magadumala;

† 1:9 Sal. 45:6-7 ‡ 1:12 Sal. 102:25-27 § 1:13 Sal. 110:1

⁶ tungod kay amo ini ang nakasulat sa Kasulatan,
 “O Dios, ano gid bala ang tawo nga ginadumdom mo gid?
 Ahaw tawo man lang siya, ngaa ginakabalak-an mo gid?

⁷ Sa malip-ot nga tion ginhimo mo siya
 nga mas manubo sang sa mga anghel.

Pero ginpadunggan mo siya pareho sa hari,

⁸ kag ginpasakop mo sa iya ang tanan nga butang.”*

Ang ginasiling sang Kasulatan nga sakop sang tawo ang tanan nga butang nagakahulugan nga magaabot ang adlaw nga wala gid sing butang nga indi ipasakop sa tawo. Pero sa karon nahibaluan ta nga indi pa sakop sang tawo ang tanan nga butang.

⁹ Pero kon parte kay Jesus, nahibaluan ta nga sa malip-ot nga tion ginhimo siya sang Dios nga mas manubo sang sa mga anghel, agod paagi sa grasya sang Dios, mapatay siya para sa tanan nga tawo. Kag karon ginpadunggan siya bilang hari tungod sa iya gin-antos nga kamatayon.

¹⁰ Ginhimo sang Dios ang tanan nga butang, kag ginhimo niya ini para sa iya kaugalingon. Gani bagay gid lang nga magtugot siya nga mag-antos si Jesus, para makompleto ni Jesus ang ginapahimo sa iya bilang ginahalinan sang kaluwasan. Sa sini nga paagi madamo nga *mga tawo ang mangin iya* mga anak nga *iya* padunggan.

¹¹ Si Jesus ang nagalimpyo sa aton mga sala. Kag ang iya Amay amo man ang aton Amay. Amo ina nga wala siya nahuya magtawag sa aton nga iya mga utod.

¹² Amo ini ang iya ginsiling sa *iya Amay*,

“Ipahayag ko sa akon mga kauturan ang imo mga ginhimo;
 kag magakanta ako sang pagdayaw sa imo sa ila mga pagtililipon.”†

¹³ Kag nagsiling pa siya,

“Magasalig gid ako sa Dios.”‡

Kag nagsiling pa gid siya,

“Ari ako kag ang mga anak nga ginhatag sang Dios sa akon.”§

¹⁴ Kag tungod nga ang ining ginatawag niya nga mga anak mga tawo nga may lawas kag dugo, si Jesus mismo nagpakatawo man agod paagi sa iya kamatayon mapierdi niya ang yawa nga amo ang ginahalinan sang kamatayon sang mga tawo.

¹⁵ Sa amo nga paagi ginhilway niya sila nga nangin ulipon sa kahadlok sa bilog nila nga kabuhi tungod sang ila kahadlok sa kamatayon.

¹⁶ Gani maathag gid nga indi ang mga anghel ang ginabuligan ni Jesus, kundi ang mga kaliwat ni Abraham.

* 2:8 Sal. 8:4-6 † 2:12 Sal. 22:22 ‡ 2:13 Isa. 8:17 § 2:13 Isa. 8:18

¹⁷ Amo ina nga kinahanglan gid nga mangin tawo si Jesus nga pareho gid sa iya mga kauturan sa tanan nga bagay, para mangin ila siya nga pangulo nga pari nga maluluy-on kag masaligan, nga makahalad sa Dios para matubos ang mga tawo sa ila mga sala.

¹⁸ Siya mismo nakaagi sang mga pag-antos sang gintentar siya, gani sarang gid siya makabulig sa mga tawo nga gintentar.

3

Mas Labaw si Jesus sang sa kay Moises

¹ Gani mga kauturan ko nga mga katawhan sang Dios, kag kapareho ko nga mga gintawag sang Dios nga mangin kaupod niya sa langit, dumduma ninyo si Jesus. Siya ang apostol kag pangulo nga pari sang aton ginatuohan.*

² Matutom siya sa Dios nga nagsugo sa iya, pareho bala kay Moises nga matutom man sa iya pagdumala sa pamilya sang Dios.

³ Pero ginakabig sang Dios si Jesus nga mas labaw sang sa kay Moises, tungod kay kon sa balay pa, mas may dungog ang naghimo sang balay kaysa balay mismo.

⁴ Kay nahibaluan ta nga kon may balay, may naghimo sini, kag ang naghimo sang tanan nga butang wala sing iban kundi ang Dios.

⁵ Bilang alagad sang Dios, masaligan si Moises sa iya pag-asikaso sa pamilya sang Dios.† Kag ang mga butang nga iya ginhimo landong sang mga butang nga magakalatabo sa palaabuton.

⁶ Pero si Cristo ya masaligan bilang Anak nga gintugyanan sang pamilya sang Dios. Kag kita ang pamilya sang Dios, kon nagapadayon kita nga matutom sa aton paglaom nga aton ginapabugal.

Ang Kapahuwayan para sa mga Anak sang Dios

⁷ Gani pareho sang ginasiling sang Espiritu Santo,

“Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,

⁸ indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon

pareho sang ginhimo sang inyo mga katigulangan sang una.

Kay sang didto sila sa kamingawan

nagrebelde sila sa Dios kag gintentar nila siya.

⁹ Nagsiling ang Dios,

* **3:1** Siya ang apostol kag pangulo nga pari sang aton ginatuohan: buot silingon, ang kamatuoran nga aton ginatuohan ginpahayag ni Jesus bilang pinadala sang Dios, kag naangkon ta ini nga kamatuoran tungod sa ginhimo niya nga pagpatunga sa aton kag sa Dios. † **3:5** Num. 12:7

‘Didto gintilawan nila ako bisan nakita na nila ang akon ginhimo

sa ila sa sulod sang 40 ka tuig.

¹⁰ Gani nangakig gid ako sa sina nga henerasyon.

Kag nagsiling ako nga permi gid sila nagatalang kag wala nagasunod sa akon mga pamaagi.

¹¹ Gani sa akon kaakig nagpanumpa ako

nga indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon.’”[‡]

¹² Mga kauturan, mag-andam kamo nga wala sing malain sa inyo tagipusuon nga amo ang magapaluya sang inyo pagtuo hasta nga makapalayo kamo sa buhi nga Dios.

¹³ Ang inyo himuon, magpadumdumanay kamo adlaw-adlaw samtang may tiyempo pa, para indi kamo mapatalang sang sala nga makapatig-a sang inyo tagipusuon.

¹⁴ Kay kita kaupod ni Cristo kon ginatipigan ta sing hugot ang aton pagsalig sa iya hasta sa katapusan.

¹⁵ Indi bala nagasiling ang Kasulatan nga,
“Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,
indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon
pareho sang ginhimo sang inyo mga katigulangan
sang una sang nagrebelde sila *sa Dios*.”[§]

¹⁶ Sin-o bala nga mga tawo ang nakabati sadto sang tingog sang Dios pero nagkontra sa iya? Indi bala ang tanan nga ginpangunahan ni Moises paguwa sa Egypt?

¹⁷ Kag sin-o bala ang naakigan sang Dios sa sulod sang 40 ka tuig? Indi bala ang mga tawo nga nagpakasala kag nagkalamatay didto sa kamingawan?

¹⁸ Kag sin-o bala ang gintumod sang Dios sa iya pagpanumpa nga indi gid sila makabaton sang kapahuwayan nga halin sa iya? Indi bala ang mga tawo nga wala nagsunod sa iya?

¹⁹ Gani maathag sa aton nga wala sila nakabaton sang kapahuwayan tungod kay wala sila nagtuo sa Dios.

4

¹ *Pero bisan amo ato ang natabo sa ila*, nagapabilin gihapon ang promisa sang Dios nga sarang kita makabaton sang kapahuwayan nga halin sa iya. Gani mag-andam gid kita kay basi kon may ara sa aton nga indi makabaton sini.

² Kay nakabati man kita sang Maayong Balita pareho sa ila sang una. Pero wala nila napusli ang ila nabatian tungod kay wala sila nagtuo.

³ Kita nga nagatuo amo *lang* ang makabaton sang kapahuwayan nga halin sa Dios. Kay nagsiling ang Dios, “Sa akon kaakig nagpanumpa ako nga indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon.”*

Wala ini nagakahulugan nga ang kapahuwayan wala pa, tungod kay ang matuod, may ara na nga kapahuwayan halin pa sang iya paghimo sang kalibutan.

⁴ Indi bala nga amo ini ang ginasiling sang Kasulatan parte sa ikapito nga adlaw: “Kag sa ikapito nga adlaw nagpahuway ang Dios sa tanan niya nga obra.”†

⁵ Kag sa liwat nagasiling diri nga, “Indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon.”

⁶ Maathag nga gintuyo sang Dios nga may makabaton sang sadto nga kapahuwayan, pero ang mga nakabati sang una sang Maayong Balita wala nakabaton sini tungod kay wala sila nagsunod sa Dios.

⁷ Gani nagahatag pa gid ang Dios sing kahigayunan subong nga adlaw tungod kay pagkaligad sang madamo nga tinuig naghambal siya paagi kay David, pareho sang nasambit na, “Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios, indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon.”‡

⁸ Kay kon matuod nga nadala ni Josue ang mga tawo sang una sa kapahuwayan, wala na kuntani naghambal ang Dios nga may iban pa gid nga adlaw nga hatagan niya ang mga tawo sang kapahuwayan.

⁹ Gani may kapahuwayan pa gid nga ginatigana ang Dios para sa iya mga tawo.

¹⁰ Kay ang bisan sin-o nga makabaton sang kapahuwayan nga halin sa Dios makapahuway na sa iya mga obra, pareho sa Dios nga nagpahuway pagkatapos nga nahimo niya ang tanan.

¹¹ Gani tinguhaan ta gid nga mabaton ang ini nga kapahuwayan. Indi gid kita magsunod sa mga tawo sang una nga wala nagsunod sa Dios, kay basi bala kon indi man kita makabaton.

¹² Kay ang pulong sang Dios buhi kag gamhanan, kag mas matalom pa sa espada nga duha ang sulab. Nagadulot ini hasta sa kalag kag sa espiritu, kag hasta sa mga lupalutahan kag sa utok sang mga tul-an. Nahibaluan niya ang mga butang nga ginahunahuna kag ginahandom sang mga tawo.

¹³ Wala gid sing may makapanago sa Dios; makita niya ang tanan kag hayag gid sa iya panulok, kag sa iya kita magapanabat.

* 4:3 Sal. 95:11 † 4:4 Gen. 2:2 ‡ 4:7 Sal. 95:7, 8

Si Jesus ang aton Pangulo nga Pari

¹⁴ Gani tipigan gid naton ang aton ginatuohan, tungod kay may gamhanan kita nga pangulo nga pari nga didto na sa langit. Kag ini wala sing iban kundi si Jesus nga Anak sang Dios.

¹⁵ Ang aton pangulo nga pari nagabatyag man sang aton mga kaluyahon, kay ang tanan nga temtasyon nga nagaabot sa aton naagyan man niya, pero wala gid siya nakasala.

¹⁶ Gani indi kita magkatahap nga magpalapit sa trono sang Dios nga maluluy-on, para mabaton ta ang kaluoy kag bulig sa oras nga kinahanglan naton.

5

¹ Ang kada pangulo nga pari ginpili halin sa mga tawo para mag-alagad sa Dios para sa ila. Responsibilidad niya ang paghalad sa Dios sang mga sapat kag sang iban pa nga mga halad para sa kapatawaran sang mga sala.

² Ang pangulo nga pari tawo man lang nga maluya pareho sa aton. Gani may pasunaid siya sa mga tawo nga wala nakahibalo nga nagakasala sila.

³ Kag tungod kay siya mismo nagakasala man, kinahanglan nga maghalad man siya para sa iya kaugalingon nga mga sala, kag indi lang para sa mga sala sang mga tawo.

⁴ May dungog bilang pangulo nga pari. Pero wala sing may makapili sang iya kaugalingon para mangin pangulo nga pari. Kay ang Dios amo ang nagapili kon sin-o ang mangin pangulo nga pari, pareho kay Aaron sang una.

⁵ Kag pareho man kay Cristo, indi siya ang nagpadungog sang iya kaugalingon nga mangin pangulo nga pari, *kundi ang Dios*. Kay nagsiling ang Dios sa iya,

“Ikaw ang akon Anak, kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay.”*

⁶ Kag may ginsiling man siya sa iban nga parte sang Kasulatan,

“Pari ikaw hasta san-o, pareho sang pagkapari ni Melkizedek.”†

⁷ Sang diri pa si Jesus sa kalibutan, nagapangamuyo siya kag nagahibi gid nga nagapakitluoy sa Dios nga sarang makaluwas sa iya sa kamatayon. Kag tungod kay matinu-manon siya, ginsabat sang Dios ang iya pagpangamuyo.

⁸ Kag bisan Anak siya *mismo sang Dios*, natun-an niya ang pagkamatinu-manon paagi sa mga pag-antos nga iya naagyan.

* 5:5 Sal. 2:7 † 5:6 Sal. 110:4

⁹ Pagkatapos nga naagyan niya ang tanan nga dapat niya agyan, nangin manluluwas siya sang tanan nga nagatuman sa iya, agod hasta san-o, hilway na sila *sa silot*.

¹⁰ Ini tungod nga ginhimo siya sang Dios nga pangulo nga pari pareho sang pagkapari ni Melkizedek.

Paandam Parte sa Pagbiya sa Pagtuo

¹¹ Madamo pa kuntani ang amon inugsugid sa inyo parte sa pagkapari ni Melkizedek kag ni Jesus, ugaling mabudlay ipaathag sa inyo tungod kay mabudlay kamo paintiendihon.

¹² Dapat kuntani mga manunudlo na kamo kay dugay na kamo nga nagtuo, pero hasta subong kinahanglan pa gid kamo nga tudluan sang mga panguna nga mga pagtulun-an parte sa pulong sang Dios. *Pareho gihapon kamo sa mga lapsag nga nagakinahanglan sang gatas tungod kay indi pa kamo makakaon sang matig-a nga mga pagkaon.*

¹³ Ang mga nagakabuhi sa gatas mga lapsag nga wala sing kalibutan kon ano ang maayo kag malain.

¹⁴ Pero ang matig-a nga mga pagkaon para sa mga may buot na nga nakahibalo na kon ano ang maayo kag malain.

6

¹ Gani kinahanglan bayaan ta na inang mga nahauna nga mga pagpanudlo parte kay Cristo, kag magpadayon kita sa madalom nga mga pagpanudlo. Indi ta na pagbalik-balikon ang parte sa paghinulsol kag pagbiya sa wala sing pulos nga mga buhat kag ang parte sa pagtuo sa Dios,

² ang mga pagpanudlo parte sa pagbautiso, parte sa pagtungtong sang kamot *sa ulo*, sa pagbanhaw sang mga patay, kag sa paghukom *sang Dios sa kada tawo kon ano ang iya mangin kahimtangan* hasta san-o.

³ Ang aton himuon, kon itugot sang Dios, magpadayon kita sa pagtuon sang madalom nga mga pagpanudlo

⁴⁻⁶ *para indi kita makabiya sa iya.* Kay kon ang tawo magbiya sa Dios, indi na gid mahimo nga mapahinulsol siya kag mapabalik liwat sa Dios. Nasanagan na ang iya hunahuna, nakaambit na siya sang langitnon nga mga pagpakamaayo, nakabaton na sang Espiritu Santo, nakatilaw na sang mga pagpakamaayo nga halin sa pulong sang Dios, kag nabatya-gan pa niya ang gahom nga ipakita gid sa palaabuton nga panahon. Pagkatapos kon magbiya pa siya sa Dios, indi na gid mahimo nga mapahinulsol siya kag mapabalik liwat sa Dios, tungod kay pareho lang nga ginalansang niya liwat sa krus kag ginapakahuy-an ang Anak sang Dios.

⁷ Ang aton halimbawa pareho sa duta nga ginapakamaayo sang Dios kon pagkatapos nga maulanan permi nagapatubo sang mga tanom nga mapuslan sang nagapangabudlay sini.

⁸ Pero kon ang nagatubo puro lang tunukon nga tanom, ti wala ina sing pulos; gani sumpaon na lang sang Dios, kag sa ulihi sunugon.

⁹ Mga hinigugma, bisan nagahambal kami pareho sini sa inyo, nasiguro namon nga maayo ang inyo kahimtangan kon parte sa inyo kaluwasan.

¹⁰ Matarong ang Dios, kag indi mahimo nga malimtan niya ang inyo *maayo nga* mga binuhatan kag ang inyo gugma sa iya nga inyo ginpakita kag padayon nga ginapakita paagi sa inyo pagbulig sa *inyo kapareho nga* mga katawhan sang Dios.

¹¹ Gusto namon nga ang kada isa sa inyo magpadayon nga matutom sa inyo paglaom sa Dios hasta sa katapusan, para mabaton ninyo ang inyo ginalauman.

¹² Indi kamo magtinamad, kundi sunda ninyo ang mga tawo nga paagi sa ila pagtuo kag pagkamainantuson nagabaton sang mga promisa sang Dios.

Matuod gid ang Promisa sang Dios

¹³ Tan-awa bala ninyo si Abraham: sang magpromisa ang Dios sa iya, wala naggamit ang Dios sang iban nga ngalan para pamatud-an niya ang iya promisa kundi gin-gamit niya ang iya kaugalingon nga ngalan tungod kay wala na sing may makalabaw pa sa iya.

¹⁴ Nagsiling siya, “Pakamaayuhon ko gid ikaw kag padamuon ko gid ang imo mga kaliwat.”*

¹⁵ Karon, naghulat si Abraham nga may pagpasensya, gani nabaton niya ang ginpromisa sang Dios.

¹⁶ Nagapanumpa ang tawo sa *ngalan sang Dios nga* mas labaw pa sa iya para patihan siya kag para wala na sing madamo pa nga estorya.

¹⁷ Amo man ang ginhimo sang Dios sang una sa mga tawo nga iya ginpromisahan. Ginpakita niya sa ila paagi sa iya pagsumpa nga tumanon gid niya ang iya ginpromisa.

¹⁸ Kag ang duha nga ini ka butang, *ang promisa kag ang sumpa*, indi gid magbalhin, kay indi gid mahimo nga mag-butig ang Dios. Gani kita nga nakadangop na sa iya may mabakod na gid nga paglaom nga himuon gid niya ang iya ginpromisa sa aton.

¹⁹ Ang ini nga paglaom amo ang nagahatag sang kasiguruhan sa aton kabuhi, kay nagaabot ini mismo sa Labing Balaan nga Lugar

* 6:14 Gen. 22:16, 17

²⁰ nga sa diin didto si Jesus nga nag-una para sa aton. Siya ang aton pangulo nga pari hasta san-o pareho sang pagkapari ni Melkizedek.

7

Ang Pari nga si Melkizedek

¹ Si Melkizedek hari sang una sang Salem kag pari sang Labing Mataas nga Dios. Samtang nagapapuli na si Abraham halin sa pagpakig-away sa mga hari nga iya ginpamatay, ginsugata siya ni Melkizedek kag ginbendisyunan.

² Pagkatapos ginhatag ni Abraham kay Melkizedek ang ikanapulo sang tanan *nga butang nga iya nakuha sa inaway*. Ang kahulugan sang ngalan nga Melkizedek, “Hari sang Pagkamatarong.” Kag tungod kay hari siya sang Salem,* nagakahulugan man ini nga siya “Hari sang Kalinong.”

³ Wala gid sing kasulatan nga nagasiling kon sin-o ang iya amay kag iloy ukon ang iya mga katigulangan. Kag wala man sing kasulatan nga nagasugid parte sa iya pagkatawo ukon kamatayon. Pareho siya sa Anak sang Dios; ang iya pagkapari wala sing katapusan.

⁴ Hunahunaa bala ninyo kon ano kagamhanan si Melkizedek. Kay bisan gani si Abraham nga amo ang nagpundar sang aton nasyon naghatag sa iya sang ikanapulo nga parte sang tanan nga iya nakuha sa inaway.

⁵ Kon parte sa mga pari nga mga kaliwat ni Levi, suno sa Kasuguan, para sa ila ang ikanapulo nga parte sang pagkabutang sang ila kapareho nga mga Judio, bisan matuod nga sila tanan pareho nga mga kaliwat ni Abraham.

⁶ Pero si Melkizedek, bisan indi siya kaliwat ni Levi, ginhatagan ni Abraham sang iya ikanapulo. Kag si Melkizedek pa ang nagbendisyon kay Abraham, bisan pa nga si Abraham amo ang ginpromisahan sang Dios.

⁷ Kag nahibaluan ta nga ang nagabendisyon mas mataas kaysa ginabendisyunan.

⁸ Kon parte sa mga pari nga mga kaliwat ni Levi nga nagabaton sang ikanapulo, mga tawo man lang sila nga may kamatayon. Pero nagapamatuod ang Kasulatan nga si Melkizedek nga ginhatagan ni Abraham sang iya ikanapulo buhi sa gihapon.

⁹ Kag makasiling kita nga bisan si Levi, nga *ang iya mga kaliwat* amo ang nagabaton sang ikanapulo, naghatag man sang iya ikanapulo kay Melkizedek paagi kay Abraham;

* **7:2 Salem:** Ang ini nga pulong may kaangtanan sa Hebreo nga pulong nga “shalom,” nga ang buot silingon, “kalinong” ukon “maayo nga kahimtangan.”

¹⁰ kay makasiling kita nga si Levi didto sa lawas ni Abraham sang paghatag ni Abraham sang iya ikanapulo kay Melkizedek.

¹¹ Karon, nahibaluan ta nga sang paghatag sang Dios sang Kasuguan sa mga Judio, may kaangtanan diri ang pagkapari sa linya ni Levi. Kon puwede nga mangin matarong ang mga tawo paagi sa ginahimo sang mga pari, indi na kuntani kinahanglan ang iban pa nga pari pareho sang pagkapari ni Melkizedek, nga lain sang sa pagkapari ni Aaron.

¹² Pero kon ilisan ang pagkapari, kinahanglan nga ilisan man ang Kasuguan.

¹³⁻¹⁴ Ang aton Ginoo *ng Jesus* amo ang ginatumod nga ginilis sa daan nga mga pari. Indi siya kaliwat ni Levi kundi kaliwat ni Juda. Siya lang gid ang nangin pari nga kaliwat ni Juda. Kay sang paghambal ni Moises kon sin-o sila ang mangin mga pari, wala gid siya sing may ginsambit parte sa tribo ni Juda.

May Isa ka Pari nga Pareho kay Melkizedek

¹⁵ Maathag gid nga *gin-ilisan na ang mga pari nga mga kaliwat ni Levi, tungod kay* may iban na subong nga pari nga pareho kay Melkizedek.

¹⁶ Nangin pari siya indi tungod sa kaliwat nga suno sa Kasuguan, kundi tungod sa iya gamhanan nga kabuhi nga wala sing katapusan.

¹⁷ Kay nagasiling ang *Kasulatan parte sa iya*,
 “Pari ikaw hasta san-o,
 pareho sang pagkapari ni Melkizedek.”†

¹⁸ Gani ang daan nga Kasuguan gin-ilisan na sang Dios tungod kay wala ini sing pulos kag indi makabulig sa aton.

¹⁹ Kay indi mahimo nga makabig kita nga matarong sa panulok sang Dios paagi sa aton pagsunod sa Kasuguan. Amo ina nga ginhatagan kita subong sang mas maayo kag masaligan nga paagi, kag paagi sini makapalapit na kita sa Dios.

²⁰ Ining bag-o nga paagi mas maayo kag masaligan tungod kay sang paghimo sang Dios sa mga kaliwat ni Levi nga mangin mga pari wala gid siya nagpanumpa.

²¹ Pero sang paghimo sang Dios kay Jesus nga mangin pari nagpanumpa siya. *Siling sang Kasulatan*,
 “Nagsumpa ang Ginoo, kag indi gid magbaylo ang iya hunahuna,
 nga pari ikaw hasta san-o.”‡

²² Gani si Jesus ang garantiya sang mas maayo nga kasugtanan *sang Dios sa iya mga katawhan*.

²³ Sang una madamo ang mga pari tungod kay kon mapatay ang isa mabulos naman ang isa para makapadayon ang ila obra bilang mga pari.

²⁴ Pero si Jesus nagakabuhi hasta san-o, amo ina nga ang iya pagkapari wala ginasaylo sa iban.

²⁵ Gani sarang niya maluwas sing bug-os ang bisan sin-o nga tawo nga magpalapit sa Dios paagi sa iya. Kay buhi siya hasta san-o sa pagpakitluoy sa *Dios* para sa ila.

²⁶ Gani si Jesus amo gid ang pangulo nga pari nga aton kinahanglan. Balaan siya; wala gid siya naghimo sing malain kag wala gid sing sala sa iya kabuhi. Ginpain siya sa mga tawo nga makasasala kag gindala sa ibabaw pa sang mga langit.

²⁷ Indi siya pareho sang iban nga pangulo nga mga pari nga kinahanglan maghalad adlaw-adlaw, premiro para sa ila kaugalingon nga sala, pagkatapos para sa mga sala sang mga tawo. Pero si Jesus ya kaisa lang gid naghalad. Ginhalad niya ang iya kaugalingon *didto sa krus* kag wala na niya ginliwat-liwat pa.

²⁸ Ang mga tawo nga ginhimo nga pangulo nga mga pari suno sa Kasuguan mga tawo man lang nga nagakasala. Pero suno sa sinumpaan sang Dios, nga iya ginhambal pagkatapos *nga mahatag* ang Kasuguan, ang iya Anak mismo amo ang iya ginpili *nga mangin pangulo nga pari*. Kay natapos na niya ang katuyuan sang Dios nga magapadayon hasta san-o.

8

Si Jesus amo ang aton Pangulo nga Pari

¹ Amo ini ang buot namon silingon sang amon ginahambal: nga kita subong may pangulo na nga pari nga nagapungko sa tuo sang trono sang Makagagahom nga Dios sa langit.

² Nagaalagad siya mismo didto sa balaan nga lugar, ang matuod nga Tolda nga Simbahan nga indi tawo ang naghimo kundi ang Ginoo mismo.

³ Ang kada pangulo nga pari ginapili nga maghalad sa Dios sang mga halad nga mga sapat kag iban pa nga mga halad. Gani ang aton pangulo nga pari dapat may ihalad man.

⁴ Kon diri pa siya sa duta, indi mahimo nga mangin pari siya, kay halin pa sang una may mga pari na diri nga naga-halad suno sa Kasuguan.

⁵ Ang ila ginahimo nga mga paghalad landong lang sang mga butang nga nagakalatabo didto sa langit. Nahibaluan ta ini tungod kay sadtong ipatindog na ni Moises ang Tolda nga Simbahan nagsiling ang Dios sa iya, “Siguraduha nga

ipahimo mo ini tanan suno gid sa plano nga ginpakita ko sa imo diri sa bukid.”*

⁶ Pero sa matuod lang, ang obra ni Jesus bilang pangulo nga pari mas maayo sang sa obra sang ato nga mga pari. Kag ang bag-o nga kasugtanan subong nga iya ginpatigayon mas maayo pa kon ikomparar sa una nga kasugtanan. Tungod kay ang bag-o nga kasugtanan ginabasi sa mas maayo pa nga mga promisa sang Dios.

⁷ Kon wala sing kakulangan ang una nga kasugtanan indi na kuntani kinahanglan nga ilisan.

⁸ Pero nakita sang Dios ang kakulangan sang mga tawo nga nagsunod sa una nga kasugtanan. Gani nagsiling siya, “Magaabot ang tion nga magahimo ako sang bag-o nga kasug-
tanan

sa katawhan sang Israel kag sang Juda,

⁹ *kag ini* indi na pareho

sang *una nga* kasugtanan

nga ikon ginhimo sa ila mga katigulangan

sadtong gintuytuyan ko sila paguwa sa duta sang Egypt.

Wala nila pagsunda ang *una nga* kasugtanan

nga ginhatag ko sa ila.

Amo ato nga ginpabay-an ko na lang sila.

Ako, ang Ginoo, ang nagasiling sini.

¹⁰ Ang *bag-o nga* kasugtanan

nga ikon himuon sa katawhan sang Israel

sa palaabuton nga mga inadlaw amo ini:

Ibutang ko ang ikon mga sugo sa ila hunahuna,

kag isulat ko ini sa ila tagipusuon.

Ako mangin ila Dios, kag sila mangin ikon katawhan.

¹¹ Wala na sing may magsiling pa sa iya kasimanwa

ukon sa iya utod nga dapat kilalahon niya ang Ginoo.

Tungod kay sila tanan magakilala sa ikon,

halin sa pinakakubos hasta sa pinakadungganon.

¹² Kay kaluoyan ko sila sa ila mga malain nga nahimo;

indi ko na pagdumdumon ang ila mga sala.”†

¹³ Kag tungod kay nagsiling ang Dios nga may bag-o na nga kasugtanan, maathag nga ang una nga kasugtanan daan na, kag ang bisan ano nga daan na kag wala na ginagamit, madula na lang.

9

Ang Pagsimba Diri sa Duta kag Didto sa Langit

¹ Ang una nga kasugtanan may mga pagsulundan parte sa pagsimba kag may simbahan nga ginhimo sang mga tawo.

* 8:5 Exo. 25:40 † 8:12 Jer. 31:31-34

² Ato nga Tolda nga Simbahan nga ila ginpatindog *may duha ka kuwarta*. Ang una nga kuwarta ginatawag nga Balaan nga Lugar. Didto ang bulutangan sang suga, ang lamisa, kag ang mga tinapay nga ginhalad sa Dios.

³ Ang ikaduha nga kuwarta nga sa likod sang kurtina amo ang ginatawag nga Labing Balaan nga Lugar.

⁴ Didto nakabutang ang bulawan nga halaran nga ginatunugan sang insenso, kag ang Kahon sang Kasugtanan nga nahaklapan man sang bulawan. Didto sa Kahon nasulod ang bulawan nga tibod nga may sulod nga manna, kag ang baston ni Aaron nga nagpanalingsing, pati ang malapad nga mga bato nga ginsulatan sang mga sugo sang Dios.

⁵ Didto sa ibabaw sang kahon may mga ginatawag nga kerubin nga nagapakilala nga didto ang Dios. Ang pakpak sang kerubin nagahumlal sa ibabaw sang lugar nga ginapasayluhan sang Dios sang mga sala sang mga tawo. Ugaling sa karon indi namon ini tanan mapaaathag sa inyo.

⁶ Pero amo ina ang hitsura sang sulod sang Tolda nga Simbahan. Kag adlaw-adlaw gid ang sulod sang mga pari sa una nga kuwarta para himuon ang ila katungdanan.

⁷ Pero sa Labing Balaan nga Lugar, ang pangulo gid lang nga pari ang puwede makasulod kag kaisa gid lang kada tuig. Kag kon magsulod siya didto nagadala gid siya sang dugo nga inughalad sa Dios para sa iya kaugalingon nga mga sala kag para sa mga sala sang mga tawo nga ila nahimo nga wala nila nahibalui.

⁸ Paagi sa ila mga ginahimo nga ina, ginatudlo sa aton sang Espiritu Santo nga ang ordinaryo nga mga tawo indi gid makasulod sa Labing Balaan nga Lugar samtang nagatindog pa ang daan nga Tolda nga Simbahan.

⁹ Ini nga simbahan larawan lang para sa aton panahon subong. Tungod kay ang matuod, ang tanan nga ginadala didto pati ang mga sapat nga ginahalad sa Dios indi gid makalimpyo sang konsensya sang mga nagasimba sa sadto nga paagi.

¹⁰ Ang mga butang nga ila ginahimo puro lang parte sa mga kalan-on kag ilimnon kag parte sa mga pagpanghugas. Ina nga mga regulasyon nga pangguwa lang hasta lang gid sa oras nga bag-uhon sang Dios ang tanan.

¹¹ Pero karon nag-abot na si Cristo nga aton pangulo nga pari sa bag-o nga paagi nga mas maayo pa sang sa daan. Nagsulod siya sa Tolda nga Simbahan nga mas maayo kag wala kakulangan. Indi tawo ang naghimo sina kag wala diri sa sining kalibutan.

¹² Kaisa gid lang naghalad si Cristo sa Labing Balaan nga

Lugar kag wala na magliwat-liwat. Indi dugo sang mga kanding kag sang mga bataon nga baka ang iya dala nga inughalad kundi ang iya dugo mismo. Kag tungod sa iya dugo natubos na kita *sa aton mga sala** hasta san-o.

¹³ Suno sa Kasuguan, kon ang isa ka tawo ginakabig nga mahigko, kinahanglan wisikan siya sang dugo sang kanding kag sang turo nga baka kag sang abo sang bataon nga baka nga ginsunog para mangin limpyo siya sa iya nga pagkahigko.

¹⁴ Karon, kon ina gani makalimpyo, mas labi na gid nga makalimpyo ang dugo ni Cristo. Kay paagi sa Espiritu *Santo* nga wala sing katapusan ginhalad ni Cristo sa Dios ang iya kaugalingon bilang halad nga wala gid sing deperensya sa panulok sang Dios. Ang iya dugo amo ang nagalimpyo sa aton tagipusuon kag hunahuna para talikdan ta ang mga wala sing pulos nga mga buhat kag alagaran ta na ang Dios nga buhi.

¹⁵ Gani si Cristo amo ang manugpatunga *sa aton kag sa Dios* sa bag-o nga kasugtanan. Kay paagi sa iya kamatayon gintubos niya ang mga tawo nga naglapas sa una nga kasugtanan. Amo ina nga makabaton na ang mga gintawag *sang Dios* sang mga butang nga iya ginpromisa nga mangin ila hasta san-o.

¹⁶⁻¹⁷ Ang halimbawa sini pareho sa tawo nga nagpahimo sang testamento parte sa iya ipapanubli kon patay na siya. Samtang buhi pa siya baliwala lang ina nga testamento, kay ang testamento may epekto lang kon mapamatud-an nga patay na ang nagpahimo sina.

¹⁸ Amo ina nga bisan ang una nga kasugtanan nagkinahanglan man sang dugo para mapabakod.

¹⁹ Kay sang pagtudlo ni Moises sa mga tawo sang tanan nga sugo sang Kasuguan, nagkuha siya dayon sang dugo sang mga bataon nga baka kag sang mga kanding kag ginsimbugan niya sing tubig. Pagkatapos ginwisikan niya ang ginsulatan sang Kasuguan kag ang mga tawo. Ang iya gin-gamit nga pangwisik bulbol sang karnero nga ginlugom sa pula kag ginhigot sa sanga sang isopo.

²⁰ Pagkatapos nagsiling si Moises sa mga tawo, “Amo ini ang dugo nga nagapabakod sa kasugtanan nga ginhatag sang Dios nga ginapatuman sa inyo.”†

²¹ Kag ginwisikan man niya ang Tolda nga Simbahan pati ang tanan nga kagamitan sini sa pagsimba sa Dios.

²² Suno sa Kasuguan, halos tanan nga gamit sa pagsimba ginalimpyuhan paagi sa dugo. Kag kon wala sing dugo nga gin-ula *bilang halad sa Dios* wala sing kapatawaran ang sala.

* **9:12** *natubos na kita* sa aton mga sala para indi na kita pagsilutan sang Dios.

† **9:20** Exo. 24:8

²³ Gani kinahanglan nga limpyuhan sa sina nga paagi ang mga *butang sa ato nga simbahan* nga larawan lang sang mga butang nga didto sa langit. Pero ang mga butang nga didto sa langit nagakinahanglan sing mas maayo pa nga halad.

²⁴ Amo gani nga si Cristo wala nagsulod sa balaan nga lugar nga ginhimo sang tawo nga larawan lang sang matuod *nga ara didto sa langit* kundi nagsulod siya sa langit mismo. Kag subong didto siya nagapangatubang sa Dios para sa aton.

²⁵ Ang pangulo nga pari *sang mga Judio* nagsulod sa Labing Balaan nga Lugar kada tuig nga nagadala sang dugo sang mga sapat. Pero si Cristo kaisa gid lang naghalad sang iya kaugalingon, kag wala na niya ginliwat-liwat pa.

²⁶ Tungod kay kon kinahanglan gid nga liwat-liwatan, ti kapila kuntani siya nag-antos halin pa sang pagtuga sang kalibutan. Pero kaisa gid lang siya nagkadto diri sa kalibutan para kuhaon ang *aton* mga sala paagi sa iya paghalad sang iya kaugalingon. Ini ginhimo niya sa katapusan sining panahon.

²⁷ Ang tawo kaisa gid lang mapatay, kag pagkatapos hukman na siya *sang Dios*.

²⁸ Amo man si Cristo, kaisa lang siya napatay bilang halad para makuha ang mga sala sang mga tawo. Matuod nga mabalik siya liwat diri sa kalibutan, pero indi sa paghalad liwat para makuha ang *aton* mga sala, kundi sa pagluwas sang mga tawo nga nagahulat sa iya.

10

¹ Ang Kasuguan landong lang sang maayo nga mga butang sa palaabuton. Ang Kasuguan mismo indi makapakamatarong sa mga tawo nga nagapalapit sa Dios paagi sa mga halad nga ginahalad kada tuig.

² Kay kon nalimpyuhan na sila paagi sa mga halad, wala na kuntani sila ginakonsensya sang ila mga sala, kag indi na kinahanglan nga maghalad pa gid sila.

³ Pero ato nga mga halad nagapadumdom pa gani sa mga tawo kada tuig sang ila mga sala.

⁴ Tungod kay ang matuod, ang dugo sang mga turo nga baka kag sang mga kanding nga ila ginahalad indi gid makakuha sang ila mga sala.

⁵ Amo ina nga sang pagkadto ni Cristo diri sa kalibutan nagsiling siya *sa Dios*,

“Wala mo nagustuhan ang nagkalain-lain nga klase sang mga halad,

kundi ginhimuan mo ako sang lawas nga akon ihalad.

⁶ Kay wala ka malipay sa mga halad nga ginasunog kag mga halad sa pagpakatinlo.

⁷ Gani nagsiling ako, ‘Ari ako,

handa nga magtuman sang imo kabubut-on,

O Dios, suno sa nasulat sa Kasulatan parte sa akon.””*

⁸ Premiro nagsiling si Cristo nga wala nagustuhan sang Dios ang nagkalain-lain nga halad, pati ang mga halad nga gina-sunog kag mga halad sa pagpakatinlo. Ginsiling niya ini bisan matuod nga ini tanan ginahalad suno sa Kasuguan.

⁹ Pagkatapos nagsiling siya *sa Dios*, “Ari ako sa pagtuman sang imo kabubut-on.” Gani paagi sini, nahibaluan ta nga gin-ilisan na sang Dios ang daan nga mga paghalad kag ang halad ni Cristo amo ang iya ginbulos.

¹⁰ Kag tungod kay gintuman ni Jesu-Cristo ang kabubut-on sang Dios, ginlimpyuhan niya kita sa aton mga sala. Natabo ini paagi sa iya paghalad sang iya kaugalingon nga lawas sing makaisa gid lang.

¹¹ Ang mga pari adlaw-adlaw gid ang ila serbisyo didto sa simbahan sa paghalad sa Dios. Ugaling ang ila mga halad nga palareho man lang indi gid makakuha sang mga sala sang mga tawo.

¹² Pero si Cristo kaisa gid lang naghalad para sa aton mga sala kag indi na gid kinahanglan nga liwaton pa. Pagkatapos nagpungko siya sa tuo sang Dios.

¹³ Kag subong didto na siya nagahulat hasta sa tion nga paampuon sang Dios sa iya ang iya mga kaaway.

¹⁴ Gani paagi sa isa ka halad, ginhimo niya nga wala sing kakulangan hasta san-o ang mga ginapakabalaan niya.

¹⁵ Ang Espiritu Santo mismo nagapamatuod sa aton *parte sa sini nga mga butang*, kay nagsiling siya,

¹⁶ “Nagsiling ang Ginoo,

‘Ang *bag-o nga kasugtanan nga akon himuon sa ila sa palaabuton nga mga inadlaw amo ini:*

Ibutang ko ang akon mga sugo sa ila tagipusuon,
kag isulat ko ini sa ila hunahuna.””†

¹⁷ Kag nagsiling pa gid siya,

“Indi ko na pagdumdumon ang ila mga sala

kag ang ila malain nga mga ginhimo.””‡

¹⁸ Gani tungod kay ang aton mga sala napatawad na, indi na kinahanglan nga magsagi pa kita halad para sa aton mga sala.

Magpalapit Kita sa Dios

¹⁹ Gani mga kauturan, tungod sa dugo ni Jesus nga iya gin-ula para sa aton, hilway na kita nga magsulod sa Labing Balaan nga Lugar.

²⁰ Kay paagi sa paghalad sang iya lawas, gin-abrihan niya para sa aton ang *bag-o nga alagyan para makasulod kita sa*

* 10:7 Sal. 40:6-8 † 10:16 Jer. 31:33 ‡ 10:17 Jer. 31:34

Labing Balaan nga Lugar nga ara sa pihak sang kurtina. Kag ang ini nga alagyan nagadala sa aton sa kabuhi *nga wala sing katapusan*.

²¹ Makagagahom ang aton pari nga nagadumala sa balay sang Dios.

²² Gani magpalapit kita *sa Dios* nga may sinsero nga tagipusuon kag pagtuo nga wala gid nagapangduhaduha. Kay nahibaluan ta nga ginlimpyuhan[§] na ang aton tagipusuon sa malain nga hunahuna kag ang aton lawas nahugasan na sang limpyo nga tubig.

²³ Magpakabakod kita sa aton paglaom kag indi kita magpangduhaduha, tungod kay ang Dios nga nagpromisa masaligan gid sa pagtuman *sang iya nga ginpromisa*.

²⁴ Kag tinguhaan ta gid nga mapukaw ang balatyagon sang kada isa nga maghigugma kag maghimo sang maayo.

²⁵ Indi ta gid pagpabay-an ang aton kinabatasan nga pagtilipon, pareho sang pagpabaya nga ginahimo sang iban, kundi palig-unon ta ang isa kag isa, labi na gid subong nga makita ta na nga malapit na lang ang pagbalik sang Ginoo.

²⁶ Kay kon nakahibalo na kita sang kamatuoran kag padayon pa gid kita sa pagpakasala, wala na sing halad nga sarang ihalad para mapatawad ang aton mga sala.

²⁷ Ang tawo nga nagapakasala nagapaabot na lang sang makahaladlok nga paghukom kag masingkal nga kalayo nga ginpreparar sang Dios para sa mga nagakontra sa iya.

²⁸ Indi bala sang una ang tawo nga makalapas sang Kasuguan ni Moises ginapatay nga wala sing luoy-luoy kon may duha ukon tatlo ka tawo nga makapamatuod nga nakasala siya?

²⁹ Gani kon amo sina, sigurado gid nga mas grabe pa gid ang silot sa tawo nga nagayaguta sa Anak sang Dios kag nagabaliwala sa dugo nga nagpabakod sa kasugtanan *sang Dios*, nga amo mismo ang naglimpyo sa iya mga sala. Kay ginainsulto niya ang maluluy-on nga Espiritu Santo.

³⁰ Kay kilala ta ang Dios nga nagsiling, “Ako ang magabalos; ako ang magasilot *sa ila*.”* Kag may nakasulat pa gid nga nagsiling, “Magahukom ang Ginoo sa iya katawhan!”†

³¹ Kag makahaladlok gid kon ang Dios nga buhi amo ang magsilot.

³² Dumduma ninyo sang una, sang kamo bag-o pa lang nasanagan. Madamo nga kabudlayan kag pagtilaw ang inyo naagyan, pero gin-agwanta gid lang ninyo kag wala gid man kamo nadaog.

§ 10:22 *ginlimpyuhan*: sa literal, *ginwisikan* * 10:30 Deu. 32:35 † 10:30 Deu. 32:36

³³ Kon kaisa ginapakahuy-an kamo kag ginasakit sa atubangan mismo sang mga tawo. Kag kon kaisa bisan indi kamo ang ginahimuan sini kundi ang inyo mga kaupod, nag-antos gihapon kamo tungod kay naluoy kamo sa ila.

³⁴ Naluoy man kamo sa *inyo kapareho nga mga tumuluo nga* ginpriso. Kag bisan gin-agaw sa inyo ang inyo mga pagkabutang gin-antos ninyo ini nga may kalipay tungod kay nahibaluan ninyo nga may ara pa kamo gihapon nga mas maayo pa nga butang kag indi gid madula hasta san-o.

³⁵ Gani indi ninyo pagdulaa ang inyo pagsalig sa *Dios*, kay may dako gid ini nga balos para sa inyo.

³⁶ Kinahanglan nga magmainantuson kamo para matuman ninyo ang kabubut-on sang Dios kag mabaton ninyo ang iya ginpromisa.

³⁷ Tungod kay *nagsiling ang Dios sa Kasulatan*, “Ang inyo ginapaabot dali na lang gid mag-abot, indi na siya magpadugay.”[‡]

³⁸ “Kag ang tawo nga akon ginpakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhi.

Pero kon magtalikod siya sa akon indi ako malipay sa iya.”[§]

³⁹ Pero kita indi pareho sa mga tawo nga nagatalikod sa Dios kag nagakawala dayon, kundi hugot ang aton pagtuo sa iya, gani maluwas kita.

11

Ang Pagtuo sa Dios

¹ May pagtuo kita kon hugot ang aton pagsalig nga mabaton ta ang aton ginalauman kag nasiguro ta nga mabaton gid naton ini bisan wala pa naton makita.

² Tungod sa pagtuo sang aton mga katigulangan gindayaw sila sang Dios.

³ Tungod sa pagtuo, nahibaluan ta nga ang kalibutan gin-himo paagi sa paghambal sang Dios. Gani ang mga butang nga aton makita ginhimo halin sa indi makita.

⁴ Tungod sa pagtuo, naghalad si Abel sa Dios sang halad nga mas maayo sang sa kay Cain. Kag tungod sa iya pagtuo ginkabig siya sang Dios nga matarong, kay ginbaton sang Dios ang iya halad. Gani bisan patay na si Abel may ginatudlo siya gihapon sa aton paagi sa iya pagtuo.

⁵ Tungod sa pagtuo, wala mapatay si Enoc kundi ginsaylo siya sa pihak nga kabuhi. “Wala na siya makita diri sa duta tungod kay ginsaylo siya sang Dios.”^{*} Kag nagsiling man

[‡] 10:37 Isa. 26:20; Hab. 2:3 § 10:38 Hab. 2:3-4 * 11:5 Gen. 5:24

ang Kasulatan nga ginsaylo siya didto sang Dios tungod kay nalipay ang Dios sa iya kabuhi.

⁶ Ang tawo nga wala sing pagtuo indi gid makahatag sing kalipay sa Dios. Tungod kay ang bisan sin-o nga nagapalapit sa Dios kinahanglan magtuo nga may Dios kag magtuo nga siya ang nagahatag sang balos sa mga tawo nga nagapangita sa iya.

⁷ Tungod sa pagtuo, ginpati ni Noe ang paandam sang Dios parte sa mga magakalatabo bisan wala pa niya ini makita. Gani naghimo siya sang barko para maluwas siya kag ang iya pamilya. Kag paagi sa iya pagtuo ginhukman ang mga tawo sa kalibutan, pero siya ya ginkabig sang Dios nga matarong.

⁸ Tungod sa pagtuo, gintuman ni Abraham ang ginsiling sang Dios nga magkadto siya sa lugar nga ginpromisa sa iya. Ginbayaan niya ang iya lugar bisan wala siya nakahibalo kon diin gid ang lugar nga kadtuan niya.

⁹ Kag tungod man sa pagtuo, nag-estar si Abraham sa sadto nga duta nga ginpromisa *sa iya* bisan nag-estar lang siya sa mga tolda nga daw sa estranghero kaupod *sang iya anak nga* si Isaac kag *sang iya apo nga* si Jacob, nga kapareho niya nga magabaton sang promisa sang Dios.

¹⁰ Kay *ang matuod*, ang siyudad nga ginapaabot ni Abraham wala sing iban kundi ang siyudad nga mabakod gid, nga ginplano kag ginpatindog sang Dios mismo.

¹¹ Tungod man sa pagtuo, nakapabata pa si Abraham bisan tigulang na gid siya kag bisan baw-as pa ang iya asawa nga si Sara, kay ginkabig niya nga masaligan ang Dios nga nagpromisa *nga makabata si Sara*.

¹² Gani halin kay Abraham, nga wala na gid sing paglaom nga makapabata, naghalin ang mga kaliwat nga pareho kadamo sang bituon sa langit kag pareho man sang balas sa baybay nga indi maisip.

¹³ Ini tanan nga tawo nagkalamatay nga nagatuo. Wala nila nabaton ang ginpromisa sang Dios sang buhi pa sila, pero nasiguro nila nga magaabot ang adlaw nga mabaton gid nila ang ila ginapaabot. Gin-ako nila nga sila mga estranghero lang kag indi taga-diri sa sining kalibutan.

¹⁴ Ang mga tawo nga nagahambal pareho sina nagapak-ilala lang nga ginapangita nila ang lugar nga puwede nila masiling nga ila gid.

¹⁵ Wala na nila pagdumduma ang lugar nga ila ginhalinan, tungod kay kon gindumdom pa nila, may kahigayunan sila sa pagbalik didto.

¹⁶ Pero ang ila ginhimo, ginpalabi gid nila ang mas maayo nga lugar, kag ini wala sing iban kundi ang siyudad nga didto

mismo sa langit. Gani wala mahuya ang Dios nga tawgon nila siya nga ila Dios, kay ginpreparahan niya sila sang isa ka siyudad.

¹⁷⁻¹⁸ Tungod sa pagtuo, ihalad kuntani ni Abraham *ang iya anak nga* si Isaac sang gintilawan siya sang Dios. Handa si Abraham nga ihalad ang iya bugtong[†] nga anak bisan nagpromisa ang Dios sa iya nga, “Sa kay Isaac magahalin ang imo mga kaliwat nga akon ginpromisa.”[‡]

¹⁹ Kay nagapati siya nga kon mapatay gid man si Isaac banhawon man siya sang Dios. Gani daw sa nabanhaw si Isaac halin sa kamatayon kag nakabalik kay Abraham.

²⁰ Tungod sa pagtuo, ginbendisyunan ni Isaac ang iya mga anak nga si Jacob kag si Esau nga mangin maayo ang ila palaabuton.

²¹ Tungod sa pagtuo, sang mapatay na si Jacob, ginbendisyunan niya ang iya mga apo nga mga anak ni Jose. Kag nagsimba siya sa Dios samtang nagapanukod sa iya baston.

²² Tungod sa pagtuo, nagsiling si Jose sang madali na lang siya mapatay, nga ang mga Israelinhon magahalin sa Egypt, kag nagbilin siya nga dal-on nila ang iya mga tul-an kon maglakat na sila.

²³ Tungod sa pagtuo, ang mga ginikanan ni Moises wala mahadlok nga maglapas sa sugo sang hari, tungod kay sang pagkakita nila nga guwapo ang ila anak gintago nila ini sa sulod sang tatlo ka bulan.

²⁴ Kag tungod sa pagtuo, wala nagsugot si Moises sang may edad na siya nga tawgon pa siya *nga anak sang prinsesa* nga anak sang hari sang Egypt.[§]

²⁵ Ginpalabi pa niya ang pag-antos upod sa mga katawhan sang Dios sang sa magpangalipay sa sala sa malip-ot lang nga tion.

²⁶ Ginkabig niya nga mas madamo nga pagpakamaayo ang iya mabaton kon mag-antos siya sang mga kahuy-anan para kay Cristo kaysa maangkon niya ang tanan nga manggad sa Egypt. Kay nagapaabot siya nga may balos siya nga mabaton.

²⁷ Kag tungod sa pagtuo, naghalin si Moises sa Egypt nga wala nahadlok nga mangakig ang hari sa iya. Nagpadayon siya bisan mabudlay kay daw nakita niya ang indi makita *nga Dios*.

²⁸ Tungod sa iya pagtuo, gin-umpisahan niya ang pagselebrar sang ginatawag nga “Piesta sang Paglabay sang Anghel.” Ginsilingan niya ang tanan nga Israelinhon nga wisikan nila sang dugo *sang karnero* ang ila mga puwertahan, para kon maglabay ang *anghel sang Dios nga* magapamatay sang mga

[†] 11:17-18 *bugtong*: ukon, pinasahi [‡] 11:17-18 Gen. 21:12 [§] 11:24 *hari sang Egypt*: sa Hebreo, *Faraon*

kamagulangan, *magalabay lang ini kag* indi niya pag-ilakip ang ila mga kamagulangan.

²⁹ Tungod sa pagtuo, nakatabok ang mga Israelinhon sa Mapula nga Dagat nga daw nagalakat lang sila sa mamala nga duta. Pero pagtabok sang mga taga-Egypt nga nagalagas sa ila, sila ya nagkalalumos.

³⁰ Tungod sa pagtuo, narumpag ang pader sang Jerico sa tapos nga makamartsa ang mga Israelinhon sa palibot sini sa sulod sang isa ka semana.

³¹ Tungod sa pagtuo, si Rahab nga nagbaligya sang iya lawas wala mapatay kaupod sang mga taga-Jerico nga wala nagtuman sa Dios, kay ginbaton niya sing maalwan sa iya balay ang mga espiya *nga ginsugo ni Josue*.

³² Hasta na lang diri ang akon isugid *sa inyo parte sa mga tawo nga nagtuo sa Dios*, tungod kay kulangon kita sa tiyempo kon isugid ko pa sa inyo ang parte sa ila ni Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel kag sa mga propeta sang una.

³³ Tungod sa ila pagtuo, ginpamierde nila ang mga ginhar-ian, nagdumala sila sing matarong, kag nabaton nila ang mga ginpromisa sang Dios sa ila. *Tungod sa ila pagtuo*, wala sila pagtukba sang mga leon,

³⁴ wala sila napaso sa nagadabadaba nga kalayo, kag nalikawan nila ang kamatayon sa espada. Ang iban sa ila puwerte kaluya pero ginpabaskog sila *sang Dios*. Nangin maisog sila sa inaway kag napierdi nila ang mga soldado sang iban nga banwa.

³⁵ May mga babayi man nga *tungod sa ila pagtuo sa Dios*, nabuhi liwat ang ila mga patay. Ang iban *nga nagtuo sa Dios* ginsakit hasta mapatay, tungod kay indi gid sila magbaton sang kondisyon nga kon magtalikod sila sa ila pagtuo mahilway sila. Kay nahibaluan nila nga magaabot ang adlaw nga banhawon sila sang Dios kag mabaton nila ang mas maayo pa nga kabuhi.

³⁶ Ang iban sa ila ginyaguta kag ginhanot, kag may iban man nga ginpanggapos kag ginpangpriso.

³⁷ Ang iban ginbato hasta mapatay, ang iban ginlagari hasta mautod, kag ang iban pa gid ginpamatay sa espada. Ang iban sa ila nagbayo na lang sang panit sang karnero kag kanding. Puwerte sila kaimol, kag ginhingabot kag ginpintasan sang mga tawo.

³⁸ Napilitan sila nga magpanago sa kamingawan, sa kabukiran, sa mga kuweba, kag sa mga buho sang duta. Pero sa matuod lang, ang mga malain nga mga tawo diri sa kalibutan indi bagay nga mag-upod sa ila.

³⁹ Sila nga tanan ginadayaw tungod sa ila pagtuo. Pero wala nila nabaton sa ila nga tiyempo ang ginpromisa sang Dios.

⁴⁰ Kay may mas maayo pa nga plano ang Dios para sa aton, tungod kay gusto niya nga kita makaupod nila kon tumanon na niya ang iya ginpromisa.

12

Ang Dios nga Aton Amay

¹ Karon, kon parte sa aton, *ang aton halimbawa pareho sa nagadalagan sa palumba nga ginalibutan sang madamo nga tawo nga amo ang mga nagpamatuod sang ila pagtuo sa Dios.* Gani bayaan ta ang mga sala nga nagahawid sa aton, ang tanan nga butang nga nagabalabag sa aton pagdalagan. Padayunon ta gid ang aton pagdalagan hasta sa katapusan.

² Isintro ta ang aton panulok kay Jesus nga amo ang gin-asandigan sang aton pagtuo halin sa ginsuguran hasta sa katapusan. Gin-antos niya ang paglansang sa krus kag gin-baliwala niya ang ini nga kahuy-anan, tungod kay ginhu-nahuna niya ang kalipay nga nagahulat para sa iya. Kag sa karon didto na siya nagapungko sa tuo sang trono sang Dios.

³ Agod indi magluya kag indi madula ang inyo pagtuo, hunahunaon ninyo permi kon daw ano ang mga pag-antos ni Jesus sa mga makasasala nga mga tawo nga nagkontra sa iya.

⁴ Ang matuod, wala pa man sing may ginpatay sa inyo tungod sa inyo pagkontra sa sala.

⁵ Siguro nalipatan na ninyo ang laygay sang Dios sa inyo bilang iya mga anak. *Indi bala nagasiling sa Kasulatan,* “Anak, indi pag-ibaliwala

ang pagdisiplina sang Ginoo sa imo.

Indi ka magkaluya kon ginasabdong ka niya.

⁶ Kay ginadisiplina sang Ginoo ang iya mga ginapalangga, kag ginahanot niya ang tanan nga ginakabig niya nga iya mga anak.”*

⁷ Gani antusa ninyo *ang mga kabudlayan nga nagaabot sa inyo*, kay isa ina ka pagdisiplina sang Dios sa inyo tungod kay ginakabig niya kamo nga iya mga anak. Indi bala nga wala sing bata nga wala ginadisiplina sang iya amay?

⁸ Kon wala kamo ginadisiplina sang Dios pareho sang naagyan sang tanan niya nga mga anak, ti indi niya kamo matuod nga mga anak.

⁹ Indi bala nga gindisiplina kita sang aton tawhanon nga mga amay, kag sa pihak sina ginatahod naton sila? Ti kundi labi pa gid nga magpasakop kita sa *pagdisiplina sang aton* espirtual nga Amay para mangin maayo ang aton kabuhi.

* 12:6 Hul. 3:11, 12

¹⁰ Ang aton mga amay diri sa duta nagdisiplina sa aton sa malip-ot lang nga tion, kag suno man lang sa ila hunahuna kon ano ang maayo para sa aton. Pero ang Dios iya naga-disiplina sa aton para gid sa aton kaayuhan, para mangin matarong kita pareho sa iya.

¹¹ Samtang ginadisiplina kita, daw wala kita malipay kundi nagakasubo. Pero sa ulihi ini nga pagdisiplina nagaresulta sang kalinong sa aton kabuhi tungod kay paagi sini nagatad-long ang aton pamatasan.

Mga Bilin kag mga Paandam

¹² Gani magpakabakod kamo.

¹³ Magpadayon kamo sa tadlong nga dalan[†] para indi maapektuhan ang pagtuo sang inyo mga kaupod nga maluya kundi magabaskog pa gani.

¹⁴ Tinguhai ninyo nga mangin maayo ang inyo relasyon sa tanan nga tawo, kag tinguhai man ninyo nga mangin matarong ang inyo kabuhi. Kay kon indi matarong ang inyo kabuhi indi ninyo makita ang Ginoo.

¹⁵ Mag-andam kamo kay basi kon may ara sa inyo nga mag-talikod sa grasya sang Dios, kag basi kon may ara sa inyo nga magpanggamo, kag madamo ang kabuhi nga mahigkuan.

¹⁶ Mag-andam man kamo nga wala sing bisan isa sa inyo nga maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon ukon mag-sunod kay Esau nga ginbaliwala lang niya ang espirtual nga mga butang. Kay ang iya kinamatarong bilang kamagulangan ginbaylo niya sa isa lamang ka kalan-an.

¹⁷ Nahibaluan man ninyo nga sang ulihi gusto niya nga maangkon ang bendisyon para sa pagkamagulang pero wala siya paghatagi. Kay indi na niya mabag-o ang iya ginhimo bisan ginhibian pa niya.

¹⁸ Ang inyo pagpalapit sa Dios indi pareho sang pagpalapit sang mga Israelinhon. Nagpalapit sila sa bukid nga makita nila, sa *Bukid sang Sinai nga* may nagadabdab nga kalayo, may makahaladlok nga kadulom, kag may mabaskog nga hangin nga nagahuyop.

¹⁹ May nabatian sila nga tunog sang budyong kag may nagahambal pa. Kag pagkabati nila sang sadto nga tingog nagpakitluoy sila nga kon mahimo indi na siya maghambal sa ila.

²⁰ Kay hinadlukan gid sila sa iya ginsiling, “*Ang bisan sino, bisan sapat, nga magpalapit sa bukid dapat nga batuhon hasta mapatay.*”[‡]

²¹ Makahaladlok gid ang ila nakita didto kag bisan gani si Moises nagsiling nga nagkurog siya sa kahadlok.[§]

[†] 12:13 Hul. 4:26 [‡] 12:20 Exo. 19:12, 13 [§] 12:21 Deu. 9:19

²² *Ang inyo pagpalapit sa Dios indi pareho sadto. Kay ang inyo ginpalapitan amo ang Bukid sang Zion, ang siyudad sang Dios nga buhi, ang langitnon nga Jerusalem nga may linibo ka anghel.*

²³ *Nagpalapit kamo sa malipayon nga pagtililipon sang mga ginakabig nga kamagulangan nga mga anak sang Dios, nga ang ila mga ngalan nasulat na didto sa langit. Nagpalapit kamo sa Dios nga amo ang magahukom sa tanan, kag sa mga espiritu sang mga tawo nga ginpakamatarong sang Dios kag wala na gid sing sala.*

²⁴ *Nagpalapit kamo kay Jesus nga amo ang manugpatunga sa aton kag sa Dios sa bag-o nga kasugtanang, kag sa iya dugo nga gin-ula nga ang mensahe sini mas maayo pa sang sa dugo ni Abel nga nagapangayo sang balos.*

²⁵ Gani mag-andam kamo kag indi magpabungol sa ginhambal sang Dios sa inyo. Ang mga tawo sang una nga wala nagpati sa naghambal sa ila diri sa duta wala makalikaw sa silot. Gani paano kita makalikaw sa silot kon indi kita magpati sa naghambal nga halin sa langit?

²⁶ Sang una nag-uyog ang duta tungod sa tingog sang Dios. Pero subong nagpromisa siya nga sa palaabuton nga mga inadlaw uyugon niya ini sing kaisa pa gid, kag pati na ang langit.*

²⁷ Ang “kaisa pa” nagakahulugan nga dulaon na niya ang tanan nga ginhimo nga puwede mauyog, kag ang indi mauyog amo ang mabilin.

²⁸ Gani magpasalamat kita sa Dios tungod kay katapo na kita sang iya ginharian nga indi mauyog. Magsimba kita sa iya sa paagi nga iya naluyagan, nga may pagtahod kag kahadlok.

²⁹ Kay kon magsilot ang aton Dios daw sa kalayo nga nagapang-upos.†

13

Ang Pag-alagad nga Makahatag Kalipay sa Dios

¹ Magpadayon kamo sa paghigugmaanay bilang mag-ulutod.

² Indi kamo malipat sa pagbaton sang mga pangayaw sa inyo balay. May mga tawo sang una nga naghimo sina, kag wala sila nakahibalo nga ato gali ang ila mga bisita mga anghel.

³ Dumduma ninyo ang inyo kapareho nga mga tumuluo nga ara sa prisohan, kag ang mga ginapintasan. Batyaga ninyo

* 12:26 Hag. 2:6 † 12:29 Deu. 4:24

ang ila kahimtangan nga daw kamo mismo ara sa prisohan kaupod nila ukon ginapintasan.

⁴ Ang kada isa dapat maghatag sang bili sa pag-asawahay. Gani indi gid kamo magpanginbabayi ukon magpanginlalaki tungod kay silutan sang Dios ang mga tawo nga imoral.

⁵ Dapat ang inyo pagkabuhi wala nagahigugma sa kuwarta. Magkontento kamo sa mga butang nga ara sa inyo, tungod kay nagsiling ang Dios, “Indi ko gid kamo pagbayaan ukon pagpabay-an.”*

⁶ Gani magpakaisog kita nga nagasiling, “Ang Ginoo amo ang nagabulig sa akon, gani indi ako mahadlok. Ano ang mahimo sang tawo sa akon?”†

⁷ Dumduma ninyo ang inyo mga manugdumala nga nagtudlo sa inyo sang pulong sang Dios. Hunahunaa ninyo ang resulta sang ila pagkabuhi. Sunda ninyo ang ila pagtuo.

⁸ Si Jesu-Cristo wala gid nagaliwat. Amo siya sang una, subong, kag hasta san-o.

⁹ Indi kamo magpadala-dala sa nagkalain-lain nga pagpanudlo nga lain sang sa kamatuoran nga inyo nabaton. Mas maayo nga palig-unon ta ang aton pagtuo paagi sa bulig sang Dios, kag indi sa pagsunod sang mga pagsulundan parte sa mga pagkaon. Wala gid sing may makuha ang mga tawo nga nagasunod sa sina nga mga pagsulundan.

¹⁰ Kita nga mga *tumuluo* may halaran, kag ang mga *pari nga* nagaserbisyo sa Tolda nga Simbahan wala sing kinamatarong nga magkaon sa aton halaran.

¹¹ Kay ang dugo sang mga sapat nga halad sa pagpakatinlo ginadala sang pangulo nga pari didto sa Labing Balaan nga Lugar, pero ang lawas sang ato nga mga sapat ginadala sa guwa sang kampo kag didto ginasunog.

¹² Kag pareho man sini ang natabo kay Jesus tungod kay didto man siya ginpatay sa guwa sang banwa, agod paagi sa iya dugo matinluan niya ang mga tawo sa ila mga sala.

¹³ Gani magkadto kita kay Jesus sa guwa sang kampo kag magpakigbahin sang iya mga gin-antos nga kahuy-anan.

¹⁴ Tungod kay wala sing permanente nga banwa diri sa *kalibutan* nga para sa aton nga mga tumuluo, kundi nagahulat kita sang banwa nga sa palaabuton.

¹⁵ Gani maghalad kita permi sang mga pagdayaw sa Dios paagi kay Jesus. Ini amo ang mga halad nga nagahalin sa aton bibig kag nagakilala kon sin-o siya.

* 13:5 Deu. 31:6, 8 † 13:6 Sal. 118:6

¹⁶ Indi kamo malipat nga maghimo sang maayo kag magbinuligay, kay amo ini ang mga halad nga nagahatag sang kalipay sa Dios.

¹⁷ Tumana ninyo ang mga *tumuluo nga* nagadumala sa inyo kag magpasakop kamo sa ila, tungod kay ini sila amo ang nagaasikaso sang inyo espirtual nga kahimtangan. Kag nahibaluan man nila nga magaabot ang adlaw nga magapanabat sila sa Dios parte sa ila pag-atipan sa inyo. Kon tumanon ninyo sila, magaalagad sila nga may kalipay, pero kon indi, magakasubo sila kag indi ini makabulig sa inyo.

¹⁸ Pangamuyui ninyo kami permi, kay sigurado kami nga limpyo ang amon konsensya tungod kay nagapaninguha kami permi nga maghimo sang maayo.

¹⁹ Labi na gid nga ipangamuyo ninyo nga pabalikon ako sang Dios dira sa inyo sa labing madali.

Pangamuyo

²⁰ Kag ako nagapangamuyo man sa Dios para sa inyo, sa Dios nga nagahatag sang kalinong. Siya ang nagbanhaw sa aton Ginoong Jesus, nga amo ang Makagagahom nga Manugbantay sa *aton nga bilang iya* mga karnero. Kay tungod sa iya dugo ginpabakod niya ang wala sing katapusan nga kasugtanan.

²¹ Kabay pa nga ihatag niya sa inyo ang tanan nga makapaayo sa inyo para mahimo ninyo ang iya kabubut-on. Kag kabay pa nga paagi kay Jesu-Cristo himuon niya sa aton ang iya gusto. Dayawon ta siya hasta san-o. Amen.

Katapusan nga mga Bilin

²² Mga kauturan, nagapangabay ako nga pamatian ninyo sing maayo ang akon mga ginalaygay, kay manubo man lang ining akon sulat sa inyo.

²³ Gusto ko nga mahibaluan ninyo nga ang aton utod nga si Timoteo ginpaguwa na sa prisohan. Kon mag-abot siya dayon, dal-on ko siya kon magkadto ako dira.

²⁴ Kamusta na lang sa inyo mga manugdumala dira kag sa tanan nga katawhan sang Dios. Nagapangamusta man sa inyo ang aton mga kauturan nga taga-Italia.

²⁵ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo tanan *sang Dios*.

Ang Sulat ni Santiago

¹ *Ako* si Santiago nga ulipon sang Dios kag ni Ginoong Jesu-Cristo. *Nagapangamusta ako* sa inyo tanan nga anak sang Dios* nga naglalapta sa bilog nga kalibutan.

Ang Pagtuo kag ang Kaalam

² Mga kauturan ko, magkalipay kamo kon mag-abot sa inyo ang sari-sari nga mga pagtilaw.

³ Kay nahibaluan ninyo nga ang mga pagtilaw sa inyo pagtuo nagaresulta sang pagbatas.

⁴ Gani batasa ninyo ang tanan nga kabudlayan para mangin mature kamo kag wala sing ano man nga kakulangan *ang inyo nga pagkabuhi*.

⁵ Kon may ara sa inyo nga kulang sang kaalam, magpangayo siya sa Dios, kag ang Dios magahatag sini sa iya nga wala sing hawid-hawid kag aligutgot.†

⁶ Pero kon magpangayo kamo, dapat magsalig kamo nga ihatag niya ang inyo ginapangayo kag indi kamo magpangduhaduha. Kay ang tawo nga nagapangduhaduha, pareho siya sang balod nga ginahuyop kag ginapalid sang hangin.

⁷⁻⁸ Ina nga tawo nga nagapangduhaduha wala sing kasigurahan sa iya mga ginahimo. Indi siya maghunahuna nga may mabaton siya halin sa Ginoo.

Ang Imol kag ang Manggaranon

⁹ Ang mga kauturan nga imol dapat magkalipay sa pagpadungog *sang Dios* sa ila.

¹⁰ Ang mga manggaranon dapat man magkalipay sa pagpaubos *sang Dios* sa ila. Kay pareho sang mga bulak sang hilamon ang manggaranon magataliwan man.

¹¹ Malaya ang hilamon samtang nagataas kag nagasingkal ang init sang adlaw. Dayon mahulog ang iya bulak kag madula ang iya katahom. Pareho man sini ang manggaranon, mapatay siya samtang masako sa iya mga buluhaton.

Ang Pagtilaw kag ang Pagtentar

¹² Bulahan ang tawo nga nagabatas sang mga pagtilaw, kay sa tapos nga madaog niya ang mga pagtilaw, magabaton siya sang kabuhi *nga wala sing katapusan* bilang padya nga ginpromisa sang Dios sa mga nagahigugma sa iya.

* **1:1** sa inyo tanan nga anak sang Dios: sa literal, sa dose ka tribo † **1:5** wala sing hawid-hawid kag aligutgot: ukon, wala sing hawid-hawid kag wala nagapangsukna

¹³ Kon may mga temtasyon nga nagaabot sa aton, indi kita magsiling nga ginatentar kita sang Dios. Ang Dios indi matentar sa paghimo sang malain, kag wala siya nagatentar bisan kay sin-o.

¹⁴ Ang tawo ginatentar kon ginaguyod kag ginaganyat siya sang iya malain nga handom.

¹⁵ Kag kon ang iya malain nga handom matuman, ang resulta sini amo ang paghimo sang sala; kag kon magpadayon ang tawo sa pagpakasala, ang iya padulungan amo ang kamatayon.

¹⁶ Gani mga hinigugma ko nga mga utod, indi pagpatalanga ang inyo kaugalingon.

¹⁷ Kay ang tanan nga maayo kag nagakabagay gid nga aton nabaton nagahalin sa *aton* Amay. Siya amo ang naghimo sang mga butang sa langit nga nagahatag kasanag. Kag bisan ini nga mga butang nagaliwat kag nagabaylo ang ila landong, ang Dios wala gid nagabaylo.

¹⁸ Suno sa iya kabubut-on, ginhimo niya kita nga iya mga anak paagi sa aton pagkilala sang kamatuoran, para mangin una kita sa tanan niya nga tinuga.

Ang Pagpamati kag Pagtuman

¹⁹ Mga hinigugma ko nga mga utod, tandai ninyo ini: dapat mangin handa kita sa pagpamati, indi magpadasodaso sa paghambal, kag indi magpadali-dali sa pagpangakig.

²⁰ Kay ang kaakig sang tawo indi gid makabulig sa iya nga mangin matarong sa atubangan sang Dios.

²¹ Gani bayai ninyo ang tanan nga kahigkuan kag kalautan. Batuna ninyo nga may pagpaubos ang pulong sang Dios nga gintanom sa inyo mga tagipusuon, nga amo man ang makaluwas sa inyo.

²² Indi lamang kamo magpamati sa pulong *sang Dios* kundi dapat tumanon ninyo ini. Kay kon indi, ginadayaan lang ninyo ang inyo kaugalingon.

²³ Ang bisan sin-o nga nagapamati pero wala nagatuman sang pulong *sang Dios*, pareho siya sang tawo nga nagatan-aw sa espiho,

²⁴ kag pagkatapos nga makita niya ang iya hitsura, naglakat siya kag nalipatan niya dayon kon ano ang iya hitsura.

²⁵ Pero ang tawo nga nagausa sing maayo sa kasuguan nga wala sing sala nga nagahilway sa mga tawo, kag indi nga nagapamati lang kag nagakalipat dayon, kundi nagapadayon gid sa pagtuman, pakamaayuhon siya sang Dios sa iya mga ginahimo.

²⁶ Kon may tawo nga nagahunahuna nga siya relihiyuso pero indi makapugong sang iya dila, ang iya pagkarelihiyuso

wala sing pulos kag ginadayaan lang niya ang iya kaugalingon.

²⁷ Ang pagkarelihiyuso nga ginakabig sang Dios nga Amay nga matarong kag wala sing kasawayan amo ini: ang pagbulig sa mga ilo kag sa mga balo sa ila mga kalisod, kag ang paglikaw sa tanan nga kalautan sining kalibutan.

2

Paandam sa mga May Pinilian

¹ Mga kauturan ko, bilang mga tumuluo sang aton makagahom nga Ginoong Jesu-Cristo, dapat wala kita pinilian sa aton pagtratar sa aton isigkatawo.

² Halimbawa, may duha ka tawo nga magkadto sa inyo pagtilipon: ang isa *manggaranon* nga may bulawan nga mga singsing kag may malahalon nga bayo, kag ang isa imol nga gisi ang iya bayo.

³ Kon palabihon ninyo ang tawo nga nagabayo sang malahalon kag hatagan ninyo sing maayo nga pulungkuan, pero ang imol patindugon lang ninyo, ukon papungkuon lang sa salog,

⁴ ti may pinilian kamo kag ginahukman ninyo ang mga imol suno sa inyo malain nga hunahuna.

⁵ Pamati kamo mga hinigugma ko nga mga utod! Ginpili sang Dios ang mga imol diri sa kalibutan para magmanggara-non sila sa pagtuo kag masakop sila sa iya nga paghari nga ginpromisa niya sa mga nagahigugma sa iya.

⁶ Pero ang inyo ginahimo, ginapakanubo ninyo ang mga imol. Indi bala nga ang mga manggaranon amo ang nagadaogdaog kag nagaakusar sa inyo?

⁷ Indi bala nga sila amo man ang nagapakalain sang talahuron nga ngalan ni Jesu-Cristo nga sa sina nga ngalan kilala kamo?

⁸ Pero kon ginasunod ninyo ang kasuguan sang Hari, nga nasulat sa Kasulatan nga nagasiling, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon,”* maayo ang inyo ginahimo.

⁹ Pero kon may pinilian kamo, nakasala kamo kag suno sa Kasuguan dapat kamo silutan, kay ginalapas ninyo ato nga sugo.

¹⁰ Ang bisan sin-o nga nagatuman sa bilog nga Kasuguan pero nakalapas sa isa ka sugo, nakalapas sa tanan nga Kasuguan.

¹¹ Kay ang nagasiling, “Indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki,” amo man ang nagasiling, “Indi ka magpatay.”† Bisan wala ka nagpanginbabayi ukon nagpangin-

* 2:8 Lev. 19:18 † 2:11 Exo. 20:13-14; Deu. 5:17, 18

lalaki, pero kon nakapatay ka, ginlapas mo ang Kasuguan.

¹² Gani mag-andam kamo sa inyo paghambal kag pagginawi, tungod nga ang Kasuguan nga nagahilway sa inyo amo man ang magahukom sa inyo.

¹³ Kay sa oras nga ang Dios maghukom, indi siya magkaluoy sa tawo nga wala sing kaluoy. Pero ang maluluy-on wala dapat kahadlukan sa oras sang paghukom.

Ang Pagtuo kag ang Maayo nga mga Binuhatan

¹⁴ Mga kauturan ko, ano bala ang makuha sang tawo kon magsiling siya, “May pagtuo ako,” pero *ini nga pagtuo* wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan? Maluwas bala siya sa sina nga klase sang pagtuo?

¹⁵ Abi may utod kita nga nagakinahanglan sang bayo kag pagkaon,

¹⁶ kag ang isa sa inyo magsiling sa iya, “Kabay pa nga pakamaayuhon ka sang Dios, indi ka magpatugnaw kag magpagutom,” pero wala man niya siya paghatagi sang iya mga kinahanglanon, ti, ano ang maayo nga nahimo sina?

¹⁷ Amo man ang pagtuo; kon wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan, ina nga pagtuo patay†.

¹⁸ Pero basi kon may ara sa inyo nga magsiling, “May pagtuo ako kag ikaw ya may mga binuhatan.” *Ang sabat ko amo ini*, paano ko makita ang imo pagtuo kon wala ka sang mga binuhatan? Pero ipakita ko sa imo nga may pagtuo ako paagi sa akon mga binuhatan.

¹⁹ Nagapati ka nga may isa lamang ka Dios. Maayo gid! Pero ang mga demonyo nagapati man kag nagakurog *pa gani sa kahadlok sa Dios*.

²⁰ Buang-buang ka! Gusto mo bala nga pamatud-an ko sa imo nga ang pagtuo nga wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan wala gid sing pulos?

²¹ Paano ginpakamatarong *sang Dios* ang aton katigulangan nga si Abraham? Indi bala nga paagi sa iya mga binuhatan? Sa iya pagtuman sa Dios, ginhalad niya ang iya anak nga si Isaac sa halaran.

²² Ti, nakita mo? Ang iya pagtuo kag ang iya mga binuhatan nag-updanay. Ang iya pagtuo napamatud-an nga matuod gid§ paagi sa iya mga binuhatan.

²³ Napamatud-an ang ginasiling sang Kasulatan, “Nagtuo si Abraham sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*.”* Gintawag pa gani siya nga abyan sang Dios.

† 2:17 patay: ukon, wala sing pulos § 2:22 napamatud-an nga matuod gid: ukon,

nakompleto * 2:23 Gen. 15:6

²⁴ Gani nakita ta nga ang tawo ginapakamatarong sang Dios paagi sa iya mga binuhatan kag indi lamang paagi sa iya pagtuo.

²⁵ Amo man ini ang natabo kay Rahab nga nagbaligya sang iya lawas. Ginbaton niya ang mga espiya *nga Israelinhon sa iya balay kag gintago sila*. Gintudlo pa niya sa ila ang alagyan para makapalagyo sila. Gani tungod sa iya ginhimo ginpakamatarong siya *sang Dios*.

²⁶ Ang lawas nga wala sing espiritu patay; amo man ang pagtuo nga wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan, patay man.

3

Ang Dila

¹ Mga kauturan ko, indi lang basta-basta nga maghandom ang madamo sa inyo nga mangin manunudlo, kay nahibaluan ninyo nga mas maid-id ang paghukom sang Dios sa amon bilang mga manunudlo.

² Matuod nga tanan kita masami nagakasala. Pero ang tawo nga wala nagakasala sa iya mga ginahambal, ina nga tawo matarong kag sarang makapugong sang iya kaugalingon.

³ Ang mga kabayo ginabusalan ta para mapasunod kon diin ta gusto pakadtuon.

⁴ Kag hunahunaa man bala ang mga sakayan: bisan ano kadako, kag ginahuyop sang mabaskog nga hangin, kontrolado ini sang diutay nga timon. Gani bisan diin pakadtuon sang timonil ang sakayan, didto ini nagakadto.

⁵ Amo man ini ang aton dila. Gamay lang ini pero sarang makapabugal sang dalagko nga mga butang. Hunahunaa bala ninyo kon ano kalapad nga kagulangan ang masunog sang gamay nga kalayo.

⁶ Ang dila pareho man sa kalayo. Masyado kadamo ang kalautan nga ginadala sang dila, kag nagaumid sa aton bilog nga pagkatawo. Ang mga malain nga ginahambal sang aton dila daw kalayo nga nagahalin gid sa impyerno kag amo ang nagaguba sa aton bilog nga pagkabuhi.

⁷ Ang tanan nga klase sang mga sapat, ang nagalakat, ang nagalupad, ang nagakamang kag ang nagalangoy, maanta sang tawo.

⁸ Pero wala gid sang tawo nga makakontrolar sang iya dila. Ang dila malain kag indi mapunggan, kag puno sang hilo nga makapatay.

⁹ Ang aton dila ginagamit ta sa pagpasalamat sa aton Ginoo kag Amay, pero ginagamit ta man sa pagpakamalaot sa aton isigkatawo nga gintuga nga kaangay sang Dios.

¹⁰ Pagpasalamat kag pagpakamalaot ang nagaguwa sa isa ka baba. Mga kauturan ko, indi ini dapat matabo.

¹¹ Indi mahimo nga mag-ilig ang tubig nga matab-ang kag maasin sa isa lang ka tuburan.

¹² Mga kauturan, indi mahimo nga magpamunga sang olibo ang kahoy nga higera, kag indi man mahimo nga magpamunga sang higera ang tanom nga ubas. Indi ka man makakuha sang tubig nga matab-ang sa dagat.

Ang Kaalam nga Halin sa Langit

¹³ May ara bala sa inyo nga maalam kag makaintiendi? Ipakita niya nga maalam kag makaintiendi siya paagi sa maayo nga pagkabuhi nga may pagpaubos. Ang tawo indi maalam kon indi siya makapaubos.

¹⁴ Pero kon may kahisa kamo kag may maiyaiyahon nga handom, indi kamo magpabugal *nga maalam kamo*, kay nagabinutig kamo kontra sa kamatuoran.

¹⁵ Ina nga klase sang kaalam wala nagahalin sa Dios kundi iya sang kalibutan. Iya ina ni Satanas kag indi iya sang Espiritu Santo.

¹⁶ Kay kon diin ang kahisa kag pagkamaiyaiyahon, didto man ang pagginamo kag ang tanan nga klase sang mga kalautan.

¹⁷ Pero kon may kaalam kita nga halin sa Dios, una sa tanan, matinlo ang aton kabuhi, dason mainabyanon, malulo, mabinatunon sa mga pagpanudlo, maluluy-on gid, maayo ang ginahimo, palareho ang pagtratar sa isigkatawo, kag indi hipokrito.

¹⁸ Ang mga tawo nga may kalinong kag nagapanggas sang kalinong magapatubas sang matarong nga relasyon sa isa kag isa.

4

Ang Pagpakig-abyan sa Kalibutan

¹ Ano bala ang ginahalinan sang inyo mga pag-ilinaway kag mga pagginamo? Indi bala nga tungod sa inyo malain nga mga handom nga nagaginamo sa sulod sang inyo tagipusuon?

² May mga butang nga inyo ginahandom, ugaling indi ninyo maangkon, gani gusto ninyo magpatay. May mga butang nga inyo gid naluyagan kag kon indi ninyo maangkon, nagapangaway kamo. Indi ninyo maangkon ang inyo luyag tungod kay wala kamo nagapangayo sa Dios.

³ Kag kon nagapangayo kamo, wala kamo ginahatagi kay malain ang inyo tinutuyo. Ang mga butang nga inyo ginapan-gayo para lang sa inyo kaugalingon nga kalipayan.

⁴ Kamo nga mga *pareho sang* babayi nga nagapanginlalaki, wala bala kamo kahibalo nga kon palabihon ninyo ang mga butang diri sa kalibutan, kaaway kamo sang Dios? Gani, kon palabihon ninyo ang mga butang diri sa kalibutan sang sa Dios, ginahimo ninyo ang inyo kaugalingon nga kaaway sang Dios.

⁵ Indi kamo maghunahuna nga wala sing pulos ining ginasing sang Kasulatan: “Nagahandom nga may kaimon ang Dios sa espiritu nga ginpapuyo niya sa aton.”*

⁶ Pero ginakaluoyan gid kita sang Dios. Amo ina nga nagasing ang Kasulatan, “Ginakontra sang Dios ang bugalon, pero ginakaluoyan niya ang mapainubuson.”†

⁷ Gani magpasakop kamo sa Dios. Pakigbatui ninyo ang yawa kag magapalagyo siya sa inyo.

⁸ Magpalapit kamo sa Dios, kag ang Dios magapalapit sa inyo. Kamo nga mga makasasala, magkabuhi kamo sang matinlo! Kag kamo nga nagapangduhaduha, tinlui ninyo ang inyo mga tagipusuon.

⁹ Magpangasubo kamo, maghibi sang tudo *tungod sa inyo mga sala*. Sa baylo nga magkadlaw kamo kag magkalipay, magpangasubo kamo.

¹⁰ Magpaubos kamo sa Ginoo, kag iya kamo pataason.

Paandam Kontra sa Paghukom sa Kapareho nga Utod

¹¹ Mga kauturan, indi kamo maghambal sang malain kontra sa isa kag isa. Ang nagahambal sang malain kontra sa iya utod ukon nagahukom sa iya, nagahambal kontra sa Kasuguan, kag nagahukom man sa Kasuguan. Gani kon ikaw na ang nagahukom sa Kasuguan, indi ka na manugtuman sang Kasuguan kundi ikaw na ang hukom.

¹² Pero ang Dios gid lang ang naghatag sang Kasuguan kag siya lang ang hukom. Siya gid lang ang sarang makaluwas ukon makasilot sa tawo. Gani, sin-o ka gid nga nagahukom sa imo isigkatawo?

Paandam Kontra sa Pagpabugal

¹³ Pamati kamo sa akon, kamo nga nagasing, “Karon ukon buwas makadto kami sa isa ka siyudad. Didto kami maestar sang isa ka tuig. Manegosyo kami kag magtipon sang madamo nga kuwarta.”

¹⁴ Ang matuod, wala gani kamo kahibalo kon ano ang matabo sa inyo buwas. Kay ang aton kabuhi pareho sang ambon nga makita, kag sa indi lamang madugay madula.

* **4:5** *Nagahandom...sa aton:* siguro ang buot silingon, *Gusto gid sang Dios nga ang aton espiritu nga iya ginpapuyo sa aton maghigugma lang sa iya;* ukon, *Gusto gid sang Espiritu nga ginpapuyo sa aton nga maghigugma lang kita sa Dios.* † **4:6** Hul. 3:34

¹⁵ Gani, amo ini ang inyo isiling, “Kon itugot sang Ginoo, kag kon buhi pa kita, amo ini ukon amo ina ang aton himuon.”

¹⁶ Pero karon, nagapabugal kamo kag nagapadayaw. Ang tanan nga pagpabugal nga pareho sina malain.

¹⁷ Kon nahibaluan sang tawo kon ano ang maayo nga dapat niya himuon, pero wala niya ginahimo, nagapakasala siya.

5

Paandam sa mga Manggaranon

¹ Kamo nga mga manggaranon, pamati kamo! Maghibi kamo sing tudo sa mga kalisod nga magaabot sa inyo.

² Nagakadunot ang inyo mga manggad kag ginaut-ot sang mga sapat-sapat ang inyo mga bayo.

³ Ginatago lang ninyo ang inyo mga kuwarta kag indi man lang mapuslan. Sa ulihi nga mga inadlaw silutan kamo sa impyerno tungod sa inyo kuwarta nga wala ninyo paggamita sa kaayuhan. Kanugon lang sang inyo pagtipon kay ang kalibutan madali na lang matapos.

⁴ Pamatii ninyo ang mga reklamo sang mga tawo nga inyo ginpaobra sa inyo kaumahan pero wala ninyo pagsuhuli. Dapat ninyo mahibaluan nga ang mga paghibi sang inyo mga manug-ani nabatian sang Ginoo nga Makagagahom.

⁵ Nagpagusto kamo sa inyo kabuhi diri sa kalibutan. Pareho lang nga ginpatambok ninyo ang inyo kaugalingon para sa adlaw sang pag-ihaw.

⁶ Ginhukman ninyo kag ginpamatay ang mga tawo nga wala sing sala, bisan wala sila nagbato sa inyo.

Ang Pag-agwanta kag Pagpangamuyo

⁷ Mga kauturan, magmainagwantahon kamo hasta sa pag-abot sang Ginoo. Tan-awa ninyo ang mga mangunguma, mainagwantahon sila nga nagahulat sa nahauna nga ulan. Pagkatapos nila tanom, mainagwantahon naman sila sa paghulat sang masunod nga ulan kag sang ila patubas.

⁸ Gani magmainagwantahon man kamo. Indi kamo magdula sang inyo paglaom, kay madali na lang mag-abot ang Ginoo.

⁹ Mga kauturan, indi kamo magbinasulay, para indi kamo pagsilutan sang Dios. Ang magahukom sa aton madali na lang mag-abot.

¹⁰ Himua ninyo nga sulundan ang pag-agwanta sang mga propeta nga ginsugo sang Ginoo nga maghambal para sa iya.*

¹¹ Indi bala nga ginakabig ta nga bulahan ang mga tawo nga nagabatas? Nabatian ninyo ang mga pagbatas ni Job, kag

* **5:10** nga ginsugo...iya: sa literal, nga naghambal sa ngalan sang Ginoo

nahibaluan man ninyo kon paano siya ginbuligan sang Ginoo sang ulihi. Kay ang Ginoo maayo kag maluluy-on.

¹² Mga kauturan, labaw sa tanan indi gid kamo magsumpa nga nagasiling, “Saksi ang langit,” ukon “Saksi ang duta,” ukon ang iban pa nga mga butang. Magsiling kamo “huo” kon huo ang inyo gusto ihambal kag “indi” kon indi, para indi kamo pagsilutan sang Dios.

¹³ May ara bala sa inyo nga nagaantos? Dapat magpangamuyo siya. May ara bala sa inyo nga malipayon? Magkanta siya sang mga pagdayaw.

¹⁴ May ara bala sa inyo nga nagamasakit? Magtawag siya sang mga manugdumala sang iglesya para pangamuyuan siya kag banyusan sang lana sa ngalan[†] sang Ginoo.

¹⁵ Ang pangamuyo nga may pagtuo amo ang magaayo sa nagamasakit. Pabangunon siya sang Ginoo kag patawaron sa iya mga sala kon nakasala siya.

¹⁶ Gani, magtuad kamo sang inyo mga sala sa isa kag isa, kag magpangamuyuyay para mag-ayo kamo. Kay dako ang mahimo sang pangamuyo sang matarong nga tawo,

¹⁷ pareho kay *Propeta* Elias. Siya tawo man nga pareho sa aton. Nagpangamuyo siya sang hugot sa iya tagipusuon nga indi mag-ulan, kag wala nag-ulan sa duta sa sulod sang tatlo ka tuig kag tunga.

¹⁸ Pagkatapos nagpangamuyo naman siya nga mag-ulan, kag natuman ini. Dayon nagdamo ang patubas sang duta.

¹⁹ Mga kauturan ko, kon may isa sa inyo nga nagpalayo sa kamatuoran, kag may isa nga magpabalik sa iya,

²⁰ dapat mahibaluan ninyo nga ang nagapabalik sa makasasala halin sa iya malain nga pagginawi magaluwas sang kalag sang sadto nga makasasala sa kamatayon, kag mapatawad ang madamo nga sala.

[†] **5:14** *ngalan*: buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

Ang Nahauna nga Sulat ni Pedro

¹ *Ako* si Pedro nga apostol ni Jesu-Cristo. *Nagapangamusta ako* sa inyo tanan nga pinili sang Dios nga nagalalapta kag nag-aestar bilang mga pangayaw sa Pontus, Galacia, Capadocia, Asia kag Bitinia.

² Ginpili kamo sang Dios nga Amay halin pa sang una sa katuyuan nga himuon niya kamo nga iya mga anak paagi sa Espiritu *Santo*, para tumanon ninyo si Jesu-Cristo kag matinluan kamo sa inyo sala paagi sa iya dugo.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga grasya* kag kalinong.†

May Maayo Kita nga Palaabuton

³⁻⁴ Dayawon ta ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo! Tungod sa iya dako nga kaluoy sa aton, natawo kita liwat‡ sa iya pagbanhaw kay Jesu-Cristo. Amo ini ang nagahatag sa aton sing dako nga paglaom nga may ginatigana ang Dios sa aton nga palanublion. Ini nga palanublion didto sa langit, permi matinlo kag matahom, kag indi gid madula.

⁵ Kag paagi sa inyo pagtuo, ginatipigan kamo sang gahom sang Dios samtang nagahulat kamo sang kaluwasan nga ginapreparar na *sang Dios* nga igapahayag§ sa ulihi nga mga inadlaw.

⁶ Gani sa sini magkalipay kamo bisan may nagaabot subong nga sari-sari nga mga pagtilaw. Kay ini nga mga pagtilaw umalagi lang, kag dapat gid nga mag-abot sa inyo

⁷ para tilawan ang inyo pagtuo kon bala ini matuod ukon indi. Ang halimbawa sini pareho sang bulawan nga ginapaagi sa kalayo para mahibalan kon puro ukon indi. Pero mas importante ang aton pagtuo sang sa bulawan nga nagakadula. Gani kon mapamatud-an nga ang inyo pagtuo matuod gid, dayawon niya kamo kag padunggan sa adlaw nga si Jesu-Cristo magaabot.

⁸ Bisan wala kamo nakakita sa iya ginahigugma ninyo siya, kag nagatuo kamo sa iya bisan wala pa ninyo siya makita hasta subong. Amo ina nga ang inyo kalipay indi gid masaysay,

⁹ kay mabaton ninyo ang resulta sang inyo pagtuo nga amo ang inyo kaluwasan.

* **1:2** grasya: ukon, pagpakamaayo † **1:2** kalinong: ukon, maayo nga kahimtanghan ‡ **1:3-4** natawo kita liwat: ukon, ginhatagan niya kita sing bag-o nga kabuhi § **1:5** kaluwasan...igapahayag: buot silingon, kabuhi nga wala sing katapusan nga ginatigana sa inyo.

10 Ini nga kaluwasan gin-usisa sing maid-id sang mga propeta sadto anay. Sila amo ang nagpropesiya parte sa sini nga grasya sang Dios sa aton.

11 Ginpahibalo na sila nga daan sang Espiritu ni Cristo nga ara sa ila nga magaantos siya kag pagkatapos sina padunggan. Gani ang mga propeta sadto padayon sa ila pag-usisa kon san-o kag kon paano ini matabo.

12 Ginpahibalo man sila sang Dios nga ang mga butang nga ila ginasugid indi para sa ila kaayuhan kundi para sa aton.* Kag karon ang ila mga ginpropesiya nabatian na ninyo sa mga nagawali sang Maayong Balita. Nagsugid sila sa inyo paagi sa *gahom sang* Espiritu Santo nga ginpadala sa ila halin sa langit. Kag bisan ang mga anghel luyag nga makaintiendi sining Maayong Balita nga ginsugid sa inyo.

Magsunod Kamo sa Dios

13 Gani dapat handa permi ang inyo hunahuna sa paghimo sang maayo, magpugong sang inyo kaugalingon, kag magsalig sing bug-os nga mabaton ninyo ang pagpakamaayo nga igahatag sa inyo kon mag-abot na si Jesu-Cristo.

14 Bilang mga matinumanon nga mga anak sang Dios, indi kamo magpadala-dala sa malain nga mga handom nga naga-gahom sa inyo sang wala pa kamo nakakilala sa Dios.

15 Balaan ang Dios nga nagtawag sa inyo, gani dapat magpakabalaan man kamo sa tanan ninyo nga ginahimo.

16 Kay nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, “Magkabuhi kamo nga balaan, kay ako balaan.”†

17 Ang Dios wala sing may ginapasulabi. Nagahukom siya sa tanan nga tawo suno sa ila binuhatan. Gani kon ginatawag ninyo siya nga Amay kon nagapangamuyo kamo sa iya, tahuron ninyo siya samtang diri pa kamo nagadayon sa kalibutan.

18 Nahibaluan man ninyo kon ano ang ginbayad para matubos kamo halin sa pagkabuhi ninyo nga wala sing pulos nga inyo ginpanubli sa inyo mga katigulangan. Ang gintubos sa inyo indi mga butang nga madula, pareho sang bulawan ukon pilak,‡

19 kundi amo ang hamili nga dugo ni Cristo. Ang iya halimbawa pareho sang karnero nga matinlo kag wala gid deperensya nga ginhalad sa Dios.

20 Sa wala pa matuga ang kalibutan, ginpili na sang Dios si Cristo *nga mangin aton Manluluwas*. Pero ginpakilala siya sang Dios sa sining ulihi nga mga inadlaw. Ginhimo niya ini para sa inyo.

* **1:12** aton: sa literal, inyo † **1:16** Lev. 11:44, 45; 19:2 ‡ **1:18** pilak: sa English, silver

²¹ Kag paagi kay Cristo nagatuo kamo sa Dios nga nag-banhaw kag nagpadungog sa iya. Gani ang inyo pagtuo ara sa Dios kag nagasalig kamo sa iya *nga kamo banhawon kag padunggan man niya.*

²² Kag tungod nga nagasunod na kamo sa kamatuoran, gintinluan na kamo sa inyo mga sala para may matuod kamo nga paghigugma sa inyo mga kauturan. Kabay pa nga maghigugmaanay kamo sing hugot gid sa inyo tagipusuon,

²³ kay natawo na kamo liwat. Kag ini nga pagkatawo indi paagi sa *inyo mga ginikanan nga* may kamatayon, kundi paagi sa pulong sang Dios nga buhi kag wala sing katapusan.

²⁴ *Nagasiling ang Kasulatan,*

“Ang tanan nga tawo pareho sang hilamon,

kag ang ila pagkabantog pareho sang iya bulak.

Ang hilamon nagakalaya kag ang iya bulak nagakahulog,

²⁵ pero ang pulong sang Ginoo nagapadayon hasta san-o.”§

Kag ini amo ang Maayong Balita nga ginwali sa inyo.

2

¹ Tungod nga natawo na kamo liwat, bayai na ninyo ang tanan nga klase sang kalautan. Indi kamo magbutig ukon magpakuno-kuno. Indi kamo magkahisa ukon maghambal sing malain kontra sa inyo isigkatawo.

² Pareho sang lapsag nga nagahandom sang gatas sang iya iloy, handuma man ninyo ang espirtual nga gatas nga wala sing simbog para magtubo kamo hasta mabaton ninyo ang *kabug-usan sang* inyo kaluwasan.

³ Kay naeksperiensyahan na ninyo nga ang Ginoo maayo gid.

⁴ Siya ang buhi nga bato nga ginsikway sang mga tawo pero ginpili sang Dios, kag malahalón sa iya panulok. Kag samtang nagapalapit kamo sa iya,

⁵ kamo nga bilang buhi man nga mga bato ginapatindog sang Dios bilang isa ka espirtual nga balay. Kag bilang mga pari nga pinili sang Dios, nagahalad kamo sa iya sang espirtual nga mga halad nga makahatag kalipay sa iya tungod nga ginahalad ini paagi kay Jesu-Cristo.

⁶ Kay *nagasiling ang Dios* sa Kasulatan,

“Pamati! Mabutang ako sa Zion sang bato nga malahalón, nga akon ginpili nga mangin pundasyon.

Ang nagatuo sa iya indi gid mahuy-an.”*

⁷ Gani kamo nga nagatuo padunggan sang Dios. Pero sa mga tawo nga wala nagatuo natuman ang Kasulatan nga nagasiling,

“Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato.”†

⁸ Kag *nagasiling pa gid ang Kasulatan*,

“Amo ini ang bato nga nagapasandad sa mga tawo
kag nagapadasma sa ila.”‡

Nagakasandad sila kay wala sila nagapati sa pulong sang Dios. Amo ini ang kabubut-on sang Dios para sa ila.

⁹ Pero kamo pinili nga mga tawo, mga pari sang Hari, kag mga katawhan sang Dios. Nangin iya kamo para mag-sugid sang iya makatilingala nga mga binuhatan. Siya ang nagtawag sa inyo halin sa kadulom pakadto sa iya makatilingala nga kasanag.

¹⁰ Sang una indi kamo mga katawhan sang Dios, pero subong iya na kamo. Sang una wala kamo ginkaluoyan sang Dios, pero subong ginkaluoyan niya kamo.

¹¹ Mga hinigugma, ang kalibutan indi inyo matuod nga elistaran. Mga pangayaw lang kamo diri. Gani nagapakitluoy ako sa inyo nga bayaan ninyo ang mga handom sang inyo lawas nga nagakontra sa inyo espiritu.

¹² Ipakita ninyo permi sa mga tawo nga wala nagakilala sa Dios ang inyo maayo nga pagginawi. Kay kon nagasiling sila nga nagahimo kamo sing malain, pero makita nila sa ulihi nga maayo gali ang inyo ginahimo, dayawon nila ang Dios sa adlaw sang iya pag-abot.

Magpasakop Kamo sa mga Manugdumala sang Banwa

¹³ Tungod sa Ginoo, magpasakop kamo sa tanan nga tawo nga may awtoridad sa banwa, mangin sa hari§ nga amo ang may pinakamataas nga awtoridad,

¹⁴ ukon sa mga gobernador nga amo ang iya ginhatagan sang gahom nga magsilot sa mga nagahimo sang malain kag magpadungog sa mga nagahimo sang maayo.

¹⁵ Kay amo ini ang kabubut-on sang Dios, para kon maghimo kamo sing maayo wala sing hambalon ang mga tawo nga buang-buang nga wala pa makaintiendi sang kamatuoran.

¹⁶ Hilway na kamo, pero wala ini nagakahulugan nga hilway na kamo sa paghimo sang malain; kundi magkabuhi kamo bilang mga ulipon sang Dios.

¹⁷ Tahura ninyo ang tanan nga tawo, kag higugmaa ninyo ang inyo mga kauturan. Magkabuhi kamo nga may kahadlok sa Dios, kag tahura ninyo ang Emperador.

Si Cristo Inyo Dapat Sundon

† 2:7 Sal. 118:22 ‡ 2:8 Isa. 8:14 § 2:13 hari: ukon, Emperador

¹⁸ Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo nga may bug-os nga pagtahod,* indi lang ang maayo kag mabuot nga amo kundi pati man ang mapintas.

¹⁹ Kay pakamaayuhon gid kamo sang Dios kon ginaagwanta ninyo ang mga pag-antos bisan wala kamo sing sala nga nahimo tungod kay gusto ninyo tumanon ang kabubuton sang Dios.

²⁰ Pero kon silutan kamo tungod sang inyo ginahimo nga malain, dayawon bala kamo sang Dios kon ginaagwanta ninyo ang silot nga ina? *Siyempre indi!* Pero kon ginasilutan kamo bisan pa nga maayo ang inyo ginahimo, kag kon ginaagwanta ninyo ini, kaluoyan gid kamo sang Dios.

²¹ Ang pag-antos ni Cristo para sa aton amo ang halimbawa nga dapat ta sundon. Kag amo ini ang katuyuan kon ngaa gintawag kita, para masunod ta ang kabuhi ni Cristo.

²² Wala gid siya nakasala, kag wala gid nagpangdaya.

²³ Gin-insulto siya, pero wala gid siya nagbalos sang insulto. Ginsilutan siya, pero wala gid siya nagpamahog. Nagsalig siya sa Dios nga amo ang nagahukom sing ensakto gid.

²⁴ Si Cristo mismo amo ang nag-ako sang aton mga sala sang ginlansang ang iya lawas sa krus, para indi na kita magpakasala kundi magkabuhi kita nga matarong. Tungod sa iya mga pilas gin-ayo kita.

²⁵ Sang una pareho kita sa mga karnero nga nagtalang, pero subong nakabalik na kita sa *Ginoo nga Manug-atipan* kag Manugbantay sang aton kabuhi.

3

Sa mga Mag-asawa

¹ Karon, kamo nga mga asawa, dapat magpasakop kamo sa inyo mga bana, para kon ang inyo mga bana wala nagatuo sa pulong sang Dios, madala ninyo sila sa *Ginoo* paagi sa inyo maayo nga pamatasan bisan indi na kamo maghambal.

² Kay makita nila nga nagatahod kamo sa Dios kag ang inyo pamatasan indi salawayon.

³ Kon gusto ninyo nga mangin matahom, indi ninyo pagpasulabihon ang pagpatahom sang inyo buhok nga nagasulubra na, ukon sa paggamit sang mga alahas nga bulawan, ukon pagsuksok sang malahalon nga mga bayo,

⁴ kundi patahumon ninyo ang sa sulod sang inyo kaulingon, ang maayo nga pamatasan nga wala gid nagaliwat. Magmalulo kamo kag magmabuot. Amo ini ang malahalon sa panulok sang Dios.

* **2:18** *pagtahod*: sa Dios ukon sa amo

⁵ Kag amo ini ang ginhimo sang una sang tumuluo nga mga babayi nga nagsalig sa Dios. Nagpatahom sila paagi sa ila pagpasakop sa ila mga bana.

⁶ Pareho bala kay Sara, gintuman niya si Abraham kag ginkabig niya siya nga iya amo. Kamo mga anak na ni Sara, gani dapat maayo ang inyo ginahimo kag indi kamo magkahadlok sa bisan ano.*

⁷ Kamo man nga mga bana, dapat trataron ninyo ang inyo mga asawa suno sa inyo nahibaluan nga nagakabagay bilang Kristohanon. Tahura ninyo sila bilang mga babayi nga mas maluya sang sa aton. Kay ginhatagan man sila sang Dios sing kabuhi nga wala sing katapusan pareho sa aton. *Himua ninyo ini para wala sing sablag ang inyo pangamuyo.*†

Maghigugmaanay Kamo Tanan

⁸ Karon, ari pa ang akon bilin sa inyo nga tanan: dapat mag-isa kamo sa inyo hunahuna kag mabinatyagon sa isa kag isa. Maghigugmaanay kamo bilang mga mag-ulutod. Magmalulo kamo kag magmapainubuson sa isa kag isa.

⁹ Indi ninyo pagbalusan sang malain ang nagahimo sang malain sa inyo, kag indi man ninyo pagbalusan sang insulto ang nagainsulto sa inyo. Ang dapat ninyo nga himuon, pakamaayuhon ninyo sila, tungod nga ginpili kamo sang Dios sa paghimo sini, kag para pakamaayuhon man kamo.

¹⁰ *Kay nagasiling ang Kasulatan,*

“Ang bisan sin-o nga luyag sang malawig kag malipayon nga kabuhi
indi siya dapat maghambal sing malain kag indi mag-
binutig.

¹¹ Dapat likawan niya ang malain kag himuon ang maayo.
Tinguhaan niya nga mangin maayo permi
ang iya relasyon sa iya isigkatawo.

¹² Kay ginabantayan sang Ginoo ang mga matarong,
kag ginapamatian niya ang ila mga pangamuyo.
Pero ginakontra niya ang mga nagahimo sang malain.”‡

¹³ Sin-o bala ang magahalit sa inyo kon luyag gid ninyo ang paghimo permi sing maayo?

¹⁴ Pero kon hingabuton kamo tungod sang inyo ginahimo nga maayo, bulahan kamo. Indi kamo magkahadlok ukon magkatublag kon ano ang ila himuon sa inyo.

* 3:6 Sara, gani...magkahadlok sa bisan ano: ukon, Sara, kon maayo ang inyo ginahimo kag wala kamo nagakahadlok sa bisan ano. † 3:7 para wala sing sablag ang inyo pangamuyo: ukon, para sabton sang Dios ang inyo pangamuyo. ‡ 3:12 Sal. 34:12-16

¹⁵ Dumdumon ninyo nga si Cristo amo ang dapat ninyo tahuron kag sundon. Kag maghanda kamo permi sa pagpaathag sa kay bisan sin-o nga magpamangkot sa inyo parte sa inyo paglaom.

¹⁶ Sabta ninyo sila sa malulo nga paagi kag may pagtahod. Siguruhon ninyo nga permi matinlo ang inyo konsensya, para mahuy-an ang mga tawo nga nagapakalain sang inyo maayo nga mga binuhatan bilang mga sumulunod ni Cristo.

¹⁷ Mas maayo pa nga mag-antos kamo tungod sa inyo ginahimo nga maayo, kon amo gid man ina ang kabubut-on sang Dios, kaysa mag-antos kamo tungod nga nakahimo kamo sing malain.

¹⁸ Kay si Cristo gani ginpatay *bisan wala siya nakahimo sing malain*. Kag kaisa gid lang siya napatay para mapatawad ang aton mga sala. Siya nga wala sing sala ginpatay para sa aton nga mga makasala para madala niya kita sa Dios. Ginpatay siya matuod sa iya lawasnon nga kahimtangan, pero ginbuhi siya sa espirtual nga kahimtangan.

¹⁹⁻²⁰ Kag sa iya espirtual nga kahimtangan, nagkadto siya bisan sa mga espiritu sang mga tawo nga napriso, nga wala nagsunod sa Dios sang panahon ni Noe, kag may ginbalita siya sa ila. Sang una naghulat ang Dios sa ila nga may pagpasensya, samtang ginahimo ni Noe ang barko. Pero walo gid lang ka tawo ang naluwas sa tubig.

²¹ Ang ini nga tubig amo ang halimbawa sang pagbautiso sa aton. Kag ini nga bautiso amo ang nagaluwas sa aton paagi sa pagkabanhaw ni Jesu-Cristo. Indi ini paghugas sang mga higko sa aton lawas, kundi nagapromisa kita sa Dios nga magkabuhi nga may matinlo nga konsensya.

²² Si Jesu-Cristo didto na subong sa langit, sa tuo sang Dios, § kag ginpasakop sa iya ang tanan nga anghel kag ang tanan nga *espiritu nga* may awtoridad kag gahom.

4

Ang Bag-o nga Kabuhi

¹ Tungod si Cristo nag-antos sa iya lawasnon nga kahimtangan, dapat preparado man kamo nga mag-antos. Kay ang tawo nga nag-antos wala na nagapakasala.

² Ginagamit niya na lang ang nabilin niya nga panahon sa kalibutan sa pagsunod sa kabubut-on sang Dios kag indi sa mga tawhanon nga handom.

³ Kay tuman na ang panahon nga gin-usik ninyo sadto anay sa paghimo sang mga butang nga gusto himuon sang

§ 3:22 *tuo sang Dios*: buot silingon, *kay Cristo ang pinakamataas nga awtoridad, gahom, kag dungog*.

mga tawo nga wala nagakilala sa Dios. Nagpagusto kamo sa paghimo sang kalautan kag ginsunod ninyo ang inyo malain nga mga handom. Nagpahubog kamo. Nagtilipon kamo permi para mag-inom kag maghimo sang makahuluya nga mga butang. Kag sa inyo pagsimba sa inyo mga dios-dios kon ano pa ang inyo ginhimo nga malain.

⁴ Pero subong ang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios natingala sa inyo kon ngaa wala na kamo nagaupod sa ila pagusto nga pagkabuhi. Amo ina nga ginapakalain nila kamo.

⁵ Pero magapanabat sila sa Dios sa mga butang nga ila ginahimo, kay ang Dios magahukom sa tanan nga tawo, buhi ukon patay na.

⁶ Amo ini ang kabangdanan kon ngaa ginwali ang Maayong Balita sa mga tawo nga patay na, agod bisan patay na sila subong sa ila lawasnon nga kahimtangan, kay amo ini ang sentensya sang Dios sa tanan nga tawo, mabuhi sila sa ila espirtual nga kahimtangan subong nga ang Dios espiritu.

Gamiton Ninyo ang Abilidad nga Ginhatag sang Dios

⁷ Madali na lang ang katapusan sang kalibutan. Gani maghunahuna kamo sing nagakadapat kag magpugong sang inyo kaugalingon, para wala sing sablag ang inyo pagpangamuyo.

⁸ Kag labaw sa tanan, maghigugmaanay kamo sing hugot sa inyo tagipusuon. Kay kon may paghigugma ka sa imo isigkatawo, makapatawad ka gid sa iya bisan madamo ang iya nahimo nga sala.

⁹ Magmaabiabihon kamo sa isa kag isa nga wala sing pagkumod.

¹⁰ Kada isa sa aton ginhatagan sang Dios sing abilidad. Gamiton ta ini sa pag-alagad sa iban bilang maayo nga mga tinugyanan sining nagkalain-lain nga abilidad nga halin sa Dios.

¹¹ Ang ginhatagan sang abilidad sa pagwali dapat magwali sang pulong sang Dios. Kag ang ginhatagan sang abilidad sa pagbulig sa iban, dapat magbulig suno sa iya masarangan nga ginhatag sang Dios, para madayaw ang Dios sa tanan ninyo nga ginahimo paagi kay Jesu-Cristo. Gamhanan siya kag dalayawon hasta san-o. Amen.

Ang Pag-antos Bilang Kristohanon

¹² Mga hinigugma, indi kamo magkatingala sa masakit nga mga pagtilaw nga inyo ginaagyan. Kon ginatilawan ang inyo pagtuo indi kamo maghunahuna nga kon daw ano na gid ang matabo sa inyo.

¹³ Sa baylo, magkalipay kamo, kay nagaambit kamo sa mga pag-antos ni Cristo. Kag mabug-os na gid ang inyo kalipay kon mapakita na niya ang iya gahom sa tanan.

¹⁴ Gani kon ginainsulto kamo tungod nga kamo mga sumu-lunod ni Cristo, bulahan kamo kay ara sa inyo ang makaga-gahom nga Espiritu, nga amo ang Espiritu sang Dios.

¹⁵ Kon ginasilutan kamo, kabay pa nga indi tungod nakap-atay kamo sing tawo, ukon nagpangawat, ukon naghimo sang malain, ukon nagpasilabot sa ginahimo sang iban.

¹⁶ Pero kon silutan kamo tungod kay kamo Kristohanon indi kamo dapat magkahuya, kundi magpasalamat pa gani kamo sa Dios tungod nga ginatawag kamo sa sina nga ngalan.

¹⁷ Kay nag-abot na ang tion nga magaumpisa na ang paghukom sa panimalay sang Dios. Kag kon ini magaumpisa sa aton, ano pa gid ayhan ang maabtan sang mga wala nagasunod sa Maayong Balita sang Dios?

¹⁸ *Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,*
 “Kon ang mga matarong haluson gani maluwas,
 ano pa gid ayhan ang matabo sa mga makasasala
 kag wala nagakilala sa Dios?”*

¹⁹ Gani kamo nga nagaantos subong tungod kay amo ini ang kabubut-on sang Dios para sa inyo, itugyan ninyo ang inyo kaugalingon sa masaligan nga Dios nga nagtuga sa inyo, kag magpadayon kamo sa paghimo sang maayo.

5

Mga Bilin sa mga Manugdumala sang mga Tumuluo kag sa mga Bataon pa

¹ Kamo nga mga manugdumala sang mga tumuluo, may ihambal ako sa inyo. Bilang isa man ka manugdumala sang mga tumuluo, nga nakakita mismo sang mga pag-antos ni Cristo kag manug-ambit man sang iya gahom kag dungog kon mag-abot siya, nagapakitluoy ako sa inyo nga

² tatapon ninyo sing maayo ang mga katawhan sang Dios nga ara sa inyo. Pareho sila sa mga karnero kag kamo amo ang mga manugbantay sa ila. Dapat kinabubut-on gid ang inyo pagtatap sa ila kay amo ini ang kabubut-on sang Dios, indi nga napilitan lang kamo ukon may ginapaabot kamo nga suhol, kundi tungod kay gusto gid ninyo nga makabulig sa ila.

³ Indi kamo magpakahari-hari sa mga tumuluo nga gintu-ryan sa inyo nga tatapon, kundi mangin sulundan kamo nila.

⁴ Kag sa pag-abot ni *Cristo nga amo ang Pangulo* nga Manug-bantay, mabaton ninyo ang balos nga matahom gid kag indi madula hasta san-o.

* 4:18 Hul. 11:31

⁵ Kag kamo nga mga bataon pa, magpasakop kamo sa mga tigulang. Kag kamo tanan *nga tumuluo*, magpaubos kamo kag mag-alagad sa isa kag isa, kay nagasiling ang Kasulatan, “Ginakontra sang Dios ang bugalon, pero ginakaluoyan niya ang mapainubuson.”*

⁶ Gani magpaubos kamo sa gahom sang Dios, kay magaabot ang adlaw nga pataason niya kamo.

⁷ Itugyan ninyo sa iya ang tanan ninyo nga palaligban kay nagakabalaka siya sa inyo.

⁸ Magpugong kamo sang inyo kaugalingon kag magbantay! Kay ang inyo kaaway nga amo ang yawa nagalibot-libot pareho sang leon nga nagangurob kag nagapangita sang tulukbon.

⁹ Palig-una ninyo ang inyo pagtuo sa Dios kag pamatuki ninyo si Satanas. Dumduma ninyo nga indi lang kamo ang nagaantos kundi pati man ang tanan nga kauturan ninyo *kay Cristo* sa kalibutan. Ini nga mga pag-antos, nga ang katuyuan sini dapat matuman,[†] ginaeksperiensya man nila.

¹⁰ Malip-ot lang nga tion ang inyo pag-antos. Pagkatapos sina ang Dios amo ang magabulig sa inyo para wala na sing kulang sa inyo kabuhi, kag siya ang magapabakod, magapabaskog, kag magapundar *sang inyo kabuhi*. Kay siya ang ginahalinan sang tanan nga pagpakamaayo, kag ginpili niya kamo para makaambit man kamo sang iya wala sing katapusan nga gahom kag dungog paagi sa inyo pagpakig-isa kag *Cristo*.

¹¹ Dayawon siya sa iya gahom nga wala sing katapusan. Amen.

Katapusan nga Pagpangamusta

¹² Ginsulat ko sa inyo ini nga malip-ot nga sulat sa bulig ni Silvanus. Utod ta siya kay *Cristo* kag masaligan gid. Kabay pa nga paagi sa sulat nga ini napabaskog ko kamo kag napamatud-an ko ang kaayo sang Dios sa aton. Magpabilin kamo sa iya kaayo.

¹³ Ang mga tumuluo sa Babilonia[‡] nagapangamusta sa inyo. Sila pareho man sa inyo nga ginpili sang Dios. Si Marcos nga ginakabig ko nga akon anak nagapangamusta man sa inyo.

¹⁴ Magkamustahanay kamo nga may Kristohanon nga paghigugma.[§]

* 5:5 Hul. 3:34 † 5:9 nga ang katuyuan sini dapat matuman: ukon, nga dapat makompleto ‡ 5:13 Babilonia: Posible ang ginatumod diri amo ang Roma.

§ 5:14 Kristohanon nga paghigugma: sa literal, halok sang paghigugma

Kabay pa nga ang kalinong* ara sa inyo, tanan kamo nga ara kay Cristo.

* **5:14** *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pedro

¹ Ako si Simon Pedro nga ulipon kag apostol ni Jesu-Cristo. *Nagapangamusta ako* sa inyo nga nagatuo kay Jesu-Cristo nga aton Dios kag Manluluwas. Kag tungod nga siya matarong, ang iya ginhatag sa inyo nga pribilehiyo tungod sa inyo pagtuo pareho man sa ginhatag sa amon.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga grasya* kag kalinong† sa inyo padayon nga pagkilala sa Dios nga amo si Jesus nga aton Ginoo.

Ginpili Kita sang Dios nga mangin Iya mga Anak

³ Ang gahom sang Dios ang naghatag sa aton sang tanan ta nga kinahanglanon sa pagkabuhi nga diosnon paagi sa aton pagkilala sa iya nga nagtawag sa aton. Gintawag niya kita paagi sa iya makatilingala nga gahom.

⁴ Kag paagi man sini, ginhatagan niya kita sang bilidhon‡ gid nga mga promisa, agod paagi sa sini nga mga promisa maambit naton ang diosnon nga kinaugali kag malikawan ta ang mga kailigbon diri sa kalibutan nga makaguba sa aton.

⁵ Gani, tinguhai gid ninyo nga idugang sa inyo pagtuo ang maayo nga pamatasan; sa maayo nga pamatasan, ang kaalam;

⁶ sa kaalam, ang pagpugong sa kaugalingon; sa pagpugong sa kaugalingon, ang pagkamainantuson; sa pagkamainantuson, ang pagkadiosnon;

⁷ sa pagkadiosnon, ang paghigugma sa aton mga kauturan; kag sa paghigugma sa aton mga kauturan, ang paghigugma sa tanan.

⁸ Kon ini tanan ara sa inyo kag nagabugana, mangin mapuslanon kag mabinungahon kamo sa inyo pagkilala sa aton Ginoong Jesu-Cristo.

⁹ Pero ang bisan sin-o nga wala sa iya ini nga mga kinaugali bulag sa *kamatuoran*; nalimtan na niya nga gintinluan na siya sang Dios sa iya nagligad nga mga sala.

¹⁰ Gani mga kauturan, tinguhai gid nga masiguro ninyo nga kamo matuod nga mga tinawag kag mga pinili sang Dios. Kay kon himuon ninyo ini nga mga butang indi gid kamo malaglag,

* 1:2 grasya: ukon, *pagpakamaayo* † 1:2 kalinong: ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ 1:4 bilidhon: sa iban nga Bisaya, *bililhon*; sa English, *precious*

¹¹ kundi mangin bukas ang pagbaton sa inyo sa wala sing katapusan nga paghari sang aton Ginoo kag Manluluwas nga si Jesu-Cristo.

¹² Amo ina nga permi ko kamo padumdumon parte sa sini nga mga butang, bisan nahibaluan na ninyo ini kag mabakod na kamo sa kamatuoran nga inyo nabaton.

¹³ Kon sa akon lang, dapat ko kamo nga padumdumon samtang buhi pa ako.

¹⁴ Kay nahibaluan ko nga indi na gid ako magdugay sa sini nga kalibutan, tungod nga ginpahibalo ini mismo sang aton Ginoong Jesu-Cristo sa akon.

¹⁵ Gani tinguhaan ko nga bisan wala na ako, madumduman pa gihapon ninyo ining akon mga ginatudlo.

Nakita Namon nga si Cristo Ginpadunggan sang Dios

¹⁶ Ang amon ginsugid sa inyo parte sa gahom sang aton Ginoong Jesu-Cristo sang diri pa siya sa kalibutan indi himo-himo lang nga mga estorya, kundi nakita gid namon ang iya gahom nga halin sa Dios.

¹⁷ Kay sang gindayaw kag ginpadunggan si Jesu-Cristo sang Dios nga Amay, nabatian namon ang tingog sang Dios nga makagagahom sa tanan nga nagsiling, “Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa iya.”§

¹⁸ Ini nga tingog nga halin sa langit nabatian namon sang kami kaupod ni Jesus didto sa balaan nga bukid.

¹⁹ Amo ina nga nagdugang pa gid ang amon pagpati sa mga pagpanudlo sang mga propeta. Gani dapat pamatian ninyo ang ila mga ginhambal, tungod nga pareho ina sang isa ka suga nga nagasiga sa madulom nga lugar* hasta sa adlaw nga si Cristo mag-abot.† Pareho siya sang bituon sa kaagahon nga magahatag sing kasanag sa inyo hunahuna.‡

²⁰ Labaw sa tanan, tandai gid ninyo ini: ang tanan nga nasulat sa Kasulatan wala naghalin sa kaugalingon nga pag-intiendi sang mga propeta.

²¹ Tungod nga wala sila naghambal halin sa ila kaugalingon nga hunahuna, kundi ang Espiritu Santo amo ang nagtuytoy sa ila sa paghambal sang pulong sang Dios.

2

Ang Indi Matuod nga mga Manunudlo sang Dios

¹ Pero may ara man sadto nga indi matuod nga mga propeta sa katawhan sang Israel. Amo man ina ang magakalatabo:

§ 1:17 Mat. 17:5; Mar. 9:7; Luc. 9:35 * 1:19 nagasiga sa madulom nga lugar: ukon, nagapasanag sa nadulman nga mga hunahuna. † 1:19 hasta sa adlaw nga si Cristo mag-abot: sa literal, hasta sa pag-abot sang kaagahon ‡ 1:19 hunahuna: sa literal, tagipusuon

may magaguwa dira sa inyo nga indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* nga magadala sang pagpanudlo nga makaguba sang inyo pagtuo. Indi gani sila magkilala sa Ginoo nga nagtubos sa ila. Gani sa labing madali silutan sila sang Dios.

² Madamo ang magasunod sang ila pagusto nga paghimo sang kalautan. Kag tungod sa ila, pakalainon sang mga tawo ang kamatuoran nga aton ginasonod.

³ Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* magahimo-himo sang mga estorya para mapanguwartahan nila kamo. Wala sila kahibalo nga madugay na sila nga ginsentensyahan sang Dios, kag madali na lang sila mawala.

⁴ Wala gani maluoy ang Dios sa mga anghel nga nagpakasala sadto anay, kundi ginpriso sila sa madalom gid kag madulom nga buho, kag didto sila hasta sa adlaw sang paghukom.

⁵ Wala gani niya pagkaluoyi ang mga tawo sang una nga indi diosnon, kundi ginpabaha niya ang kalibutan kag nagkalamatay sila tanan. Pero ginluwas niya si Noe nga manugwali sang pagkamatarong kag ang pito niya ka kau-pod.

⁶ Ginsunog niya ang mga banwa sang Sodom kag Gomora bilang silot sa makasasala nga mga tawo didto para ipakita kon ano ang matabo sa mga tawo nga indi diosnon.

⁷ Pero ginluwas niya si Lot tungod kay matarong siya nga tawo kag nasubuan gid sa mga ginahimo sang iya mga kasimanwa, nga nagapagusto sa paghimo sang kalautan kag wala sing prinsipyo nga ginasonod.

⁸ Adlaw-adlaw nakita kag nabatian ni Lot ang ila malain nga mga ginahimo sang nagaestar siya kaupod nila, kag ini nagapasakit gid permi sang iya matarong nga balatyagon.

⁹ Diri makita ta nga kahibalo ang Ginoo magluwas sa mga diosnon kon mag-abot sa ila ang mga pagtilaw, kag kahibalo man siya magsilot sa mga malain hasta mag-abot ang adlaw sang paghukom,

¹⁰ labi na gid sa mga tawo nga wala nagapasakop sa iya kag nagasonod lang sa ila mahigko nga mga handom.

Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* nga akon ginatumod mga maisog kag bugalon, kag wala sila nahadlok mag-insulto sa gamhanan nga mga tinuga.

¹¹ Bisan gani ang mga anghel nga mas makusog kag mas gamhanan pa sang sa sini nga mga manunudlo wala nagainsulto sa gamhanan nga mga tinuga sa ila pagsugid sa sini nga mga tinuga sang mga akusasyon nga halin sa Ginoo.

¹² Pero ini nga mga tawo nagapakalain sa mga butang nga wala gani nila naintiendihan. Pareho sila sa mga sapat nga

wala nagahunahuna kon ano ang ila ginahimo, kag wala sing iban nga palaabuton kundi dakpon kag patyon. Pagalaglagon gid ina nga mga tawo.

¹³ Amo ina ang balos sang ila ginahimo nga malain sa iban. Ang ila ginakabig nga kalipay amo ang paghimo sang bisan ano nga ila naluyagan bisan adlaw. Amo ini ang mga tawo nga nagamansa kag nagahatag sang kahuy-anan sa inyo kon makita sila sa inyo pagtilipon, kay nagaupod sila sa inyo sa pagkaon pero ang matuod luyag lang nila nga dayaan kamo.

¹⁴ Kon magtulok sila sa mga babayi nagahunahuna sila dayon sang pagpanginbabayi. Wala sila natak-i sa pagpakasala kag ginatentar pa nila ang mga maluya sa pagtuo para magpakasala. Batasan na nila ang pagkadalok. Ginpakamalaot na sila sang Dios!

¹⁵ Ginbayaan nila ang matarong nga mga pagpanudlo; amo ina nga nagtalang sila. Ginsunod nila ang ginhimo ni Balaam nga anak ni Beor nga nagpasulabi sang kuwarta. Amo ina nga nagsugot si Balaam nga suhulan siya sa paghimo sang malain.

¹⁶ Kag tungod kay ginlapas niya ang sugo sang Dios, gin-saway siya sang *iya* donkey nga naghambal sa tingog sang tawo, gani napunggan siya sa *iya* binuang kuntani nga pagahimuon.

¹⁷ Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* pareho sa mga tuburan nga namalhan kag sa mga panganod nga ginapalid sang mabaskog nga hangin.* Gani gintigana na sang Dios para sa ila ang lugar nga madulom gid.

¹⁸ Ginagamit nila ang mabinulakbulakon nga mga pulong, pero wala sing pulos ang ila ginahambal. Paagi sa ila pagpanudlo, nga wala kuno sing kaso kon magpagusto kita sa pagsunod sa aton lawasnon nga kailigbon, ginatentar nila ang mga tawo nga bag-o pa lang nakalikaw sa mga tawo nga nagakabuhi sa sala.

¹⁹ Ginapromisa nila ang kahilwayan sa mga nagasunod sa ila, pero sila mismo mga ulipon sang sala nga amo ang magalaglag sa ila. Kay kon may butang nga nagakontrolar sa imo, ulipon ka sang sina nga butang.

²⁰ Ang mga tawo nga nakakilala na kay Ginoong Jesu-Cristo nga aton Manluluwas nahilway na sa malain nga mga kinaugali nga nagakontrolar sa mga tawo diri sa kalibutan. Pero kon sa ulihi magbalik naman sila sa ila malain nga kinaugali kag mangin ulipon naman sila sang ila mga sala, mas mangin malain pa gid ang ila kahimtangan sang sa wala pa sila nagtuo kay Cristo.

* **2:17** Ang buot silingon, wala sing may makuha sa ila. Wala sila sing pulos.

²¹ Maayo pa nga wala na lang sila nakahibalo sang pag-pakamatarong sang Dios, sang sa pagkatapos nga nakahibalo sila nagtalikod sila sa mga sugo sang Dios sa ila.

²² Ang ila ginahimo pareho gid sa ginasiling sang hulubaton nga,

“Ang ido nagakaon sang iya suka,”[†]

kag “Ang baboy nga bag-o lang ginpaliguan nagaligid liwat sa lunang.”[‡]

3

Ang Pagbalik sang Ginoo

¹ Mga hinigugma, ikaduha ko na ini nga sulat sa inyo. Sa sining duha ka sulat gintinguhaan ko nga pukawon ang inyo matinlo nga panghunahuna paagi sa pagpadumdom sa inyo sa pila ka butang.

² Luyag ko nga dumdumon ninyo permi ang ginsiling sang pinili nga mga propeta sang una kag ang sugo sang aton Ginoo kag Manluluwas nga iya ginhatag sa inyo paagi sa mga apostoles nga ginpadala sa inyo.

³ Una sa tanan, dapat ninyo mahibaluan nga sa katapusan nga mga inadlaw magaguwa ang mga manugyaguta nga magahimo sang bisan ano nga luyag nila.

⁴ Magasiling sila, “Indi bala nagpromisa si Cristo nga magabalik siya? Karon, diin na bala siya? Ang amon mga ginikanan nagkalamatay na, pero amo man gihapon ang kahimtangan sang tanan halin pa gid sang pagtuga sang kalibutan.”

⁵ Hungod nga ginakalimtan sini nga mga tawo nga paagi sa pulong sang Dios nahimo ang langit. Kag paagi man sa iya pulong nahimo ang duta halin sa tubig kag paagi sa tubig.*

⁶ Kag paagi man sa tubig ginpabaha niya kag ginlaglag ang kalibutan sadto.

⁷ Paagi man sa pulong sang Dios, ang langit kag ang duta nga aton nakita subong ginatigana nga sunugon. Ginatigana niya ini sa adlaw nga ang malain nga mga tawo pagahukman kag pagalaglagon.

⁸ Pero mga hinigugma, indi ninyo pagkalimti nga sa Ginoo wala sing kinalain ang isa ka adlaw kag ang isa ka libo ka tuig. Para sa iya ining duha pareho lang.

⁹ Suno sa ginahunahuna sang iban, nagapatumbaya ang Ginoo sa pagtuman sang iya promisa. Pero ang matuod, wala siya nagapatumbaya kundi nagahulat siya nga maghinulsol

[†] 2:22 Hul. 26:11 [‡] 2:22 *lunang*: sa iban nga Bisaya, *lutak* * 3:5 Ang buot silingon, ang duta nagguwa sang gintingob sang Dios ang tubig sa isa ka lugar (Gen. 1:9-10)

ang mga tawo sa ila mga sala, tungod kay indi niya luyag nga may mawala.

¹⁰ Mabalik gid ang Ginoo, kag ina nga adlaw magaabot pareho sang pag-abot sang makawat. Mabatian dayon nga may nagaragubrob, kag madula ang langit.[†] Masunog ang duta, kag ang tanan nga ara sa duta madula.

¹¹ Tungod nga ang tanan madula sa sini nga paagi, dapat magkabuhi kita nga balaan kag diosnon

¹² samtang nagapaabot kita sang adlaw nga magabalik ang Dios, kag samtang ginahimo ta ang aton masarangan para mapadali ta ang iya pagbalik. Sa sina nga adlaw, sunugon ang langit kag madula ini, kag magakalatunaw sa kainit ang tanan nga ara sa duta.

¹³ Pero nagahulat kita sa ginpromisa sang Dios sa aton nga bag-o nga langit kag bag-o nga duta, nga sa diin magatiner ang pagkamatarong.

¹⁴ Gani mga hinigugma, samtang nagahulat kamo sa sina nga mga butang, tinguhai ninyo nga magkabuhi sing matinlo sa atubangan sang Dios nga wala sing kasawayan, kag dapat maayo ang inyo relasyon sa iya.

¹⁵ Dumdumon ninyo nga ang aton Ginoo nagahatag pa gid sing kahigayunan sa mga tawo para maluwas sila. Amo ina nga wala pa siya magbalik. Indi bala nga amo man ini nga mga butang ang ginsiling sang aton pinalangga nga utod nga si Pablo sa iya sulat sa inyo, suno sa kaalam nga ginhatag sang Dios sa iya?

¹⁶ Kag amo man ini ang iya ginasambit sa tanan niya nga mga sulat. Kon sa bagay may mga ginsulat siya nga mabudlay intiendihon. Gani may mga tawo nga maluya ang ila pagtuo kag wala kahibalo sang kamatuoran, nga nagahatag sang sala nga kahulugan sa sini nga mga ginsulat ni Pablo. Kag amo man ini ang ila ginahimo sa iban nga parte sang Kasulatan. Gani sila mismo ang nagadala sang kalaglagan sa ila kaugalingon.

¹⁷ Pero mga hinigugma, madugay na ninyo ini nahibaluan. Gani mag-andam kamo para indi kamo pagpatalangon sang sala nga mga pagpanudlo sining mga tawo nga wala sing husto nga prinsipyo nga ginasunod. Kay kon magsunod kamo sa ila, madula ang inyo mabakod nga kahimtangan sa Dios.

¹⁸ Ang inyo himuon, magpadayon kamo sa pagtubo sa kaayo kag kaalam nga halin sa aton Ginoo[‡] kag Manluluwas

[†] 3:10 *ang langit: buot silingon, ang adlaw, bulan, kag ang mga bituon* [‡] 3:18 *sa kaayo kag kaalam nga halin sa aton Ginoo: ukon, sa kaalam nga ginahatag sang aton Ginoo*

nga si Jesu-Cristo. Siya ang dapat ta dayawon subong kag hasta san-o! Amen.

Ang Nahauna nga Sulat ni Juan

Ang Pulong nga Nagahatag sang Kabuhi nga Wala sing Katapusan

¹ Ginapahayag namon sa inyo ang parte sa iya nga ara na nga daan halin pa sang ginsuguran. Nabatian namon siya kag nakita mismo sang amon mga mata, kag nakaayat pa gani kami sa iya. Siya amo ang Pulong sang Dios nga nagahatag sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

² Siya nga ginahalanan sang kabuhi nga wala sing katapusan nagpakita, kag nakita namon siya. Ginapamatud-an kag ginasugid namon siya sa inyo. Kaupod siya sang Amay, pero subong nagpakita siya sa amon.

³ Ginasugid namon sa inyo ang amon nakita kag nabatian para may pag-isa kita kaupod sa *Dios nga Amay* kag kay Jesu-Cristo nga iya Anak.

⁴ Gani ginasulat namon ini sa inyo para mangin malipayon gid kita.*

Ang Pagkabuhi sa Kasanag

⁵ Amo ini ang amon nabatian nga gintudlo ni Jesu-Cristo kag amo man ini ang amon ginasugid sa inyo, nga ang Dios kasanag kag wala gid sing kadudulman sa iya.

⁶ Gani kon magsiling kita nga nagapakig-isa kita sa Dios, pero nagakabuhi kita sa kadudulman, nagabutig kita, tungod kay wala kita nagakabuhi suno sa kamatuoran.

⁷ Pero kon nagakabuhi kita sa kasanag, subong nga ang Dios kasanag, may pag-isa kita, kag ang dugo ni Jesus nga Anak sang Dios nagatinlo sa aton sa tanan ta nga sala.

⁸ Kon magsiling kita nga wala kita sing sala, ginadayaan ta lang ang aton kaugalingon, kag wala kita kahibalo sang kamatuoran.

⁹ Pero kon ituad ta sa Dios ang aton mga sala, masaligan siya sa pagpatawad sang aton mga sala kag sa pagtinlo sa tanan ta nga kalainan. Himuon niya ini tungod nga matarong siya.

¹⁰ Kon magsiling kita nga wala kita nakasala, ginahimo ta ang Dios nga butigon, kag wala kita kahibalo sang iya pulong.

* 1:4 kita: ukon, kami. Sa iban nga mga kopya sang Griego, kamo.

2

¹ Ginasulatan ko kamo nga akon mga anak, para indi kamo magpakasala. Pero kon may ara nga makasala, may nagapak-itluoy sa Amay para sa aton, kag siya amo si Jesu-Cristo nga amo ang mataróng.

² Ang iya kaugalingon mismo ang iya ginhalad bilang bayad para sa aton mga sala, kag indi lang para sa aton kundi para man sa mga sala sang mga tawo sa bilog nga kalibutan.

³ Nasiguro ta gid nga kilala ta ang Dios kon ginatuman ta ang iya mga sugo.

⁴ Ang nagasiling nga kilala niya ang Dios, pero wala siya nagatuman sang iya mga sugo butigon, kag ang kamatuoran wala sa iya.

⁵ Pero ang tawo nga nagatuman sang pulong sang Dios, matuod nga wala na sing kulang sa iya ang gugma sang Dios.* Kag sa sini masiguro ta nga kita ara sa Dios:

⁶ ang nagasiling nga siya ara sa Dios kinahanglan magkabuhi pareho kay Jesu-Cristo.

⁷ Mga hinigugma, indi bag-o nga sugo ining ginasulat ko sa inyo nga *maghigugmaanay kamo*. Daan na ini nga sugo nga nabatian ninyo kag ginbaton sugod sang nagtuo kamo.

⁸ Pero makasiling man kita nga ini nga sugo bag-o, kay ang kadudulman nagataliwan kag ang matuod nga kasanag nagasilak na, kag ang kamatuoran sini nakita sa kabuhi ni Cristo kag sa inyo man.

⁹ Ang nagasiling nga siya ara sa kasanag, pero wala nahigugma sa iya utod, ina nga tawo ara pa sa kadudulman.

¹⁰ Ang tawo nga nahigugma sa iya utod nagapadayon sa pagkabuhi sa kasanag, kag wala sing bisan ano sa iya kabuhi nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang iban.

¹¹ Pero ang tawo nga wala nahigugma sa iya utod ara sa kadudulman. Nagalakat siya sa kadudulman kag wala kahibalo kon diin siya nagapakadto, tungod kay ginabulag siya sang kadudulman.

¹² Nagasulat ako sa inyo, mga anak,
kay ginpatawad na kamo *sang Dios*
sa inyo mga sala tungod kay Cristo.

¹³ Nagasulat ako sa inyo, mga amay,
tungod kay nakilala na ninyo siya,
nga ara na nga daan halin pa sang ginsuguran.
Nagasulat man ako sa inyo,
mga pamatan-on nga lalaki,
kay nadaog na ninyo si Satanas.

* 2:5 wala na sing kulang sa iya ang gugma sang Dios: ukon, wala na sing kulang ang iya gugma sa Dios.

14 Nagasulat ako sa inyo mga anak,
kay nakilala na ninyo ang *Dios nga* Amay.
Nagasulat ako sa inyo, mga amay,
tungod kay nakilala na ninyo siya,
nga ara na nga daan halin pa sang ginsuguran.

Nagasulat man ako sa inyo,
mga pamatan-on nga lalaki,
kay mabakod kamo *sa inyo pagtuo*.
Ginatuman ninyo ang pulong sang Dios kag nadaog na
ninyo si Satanas.

15 Indi ninyo paghigugmaa ang kalibutan ukon ang kalibutanon nga mga butang. Kon ginahigugma ninyo ang kalibutan, wala kamo nagahigugma sa Amay.

16 Kay ang tanan nga kalibutanon nga ginahandom sang tawhanon nga balatyagon, nga ginakawilihan sang mga mata, kag ginapabugal sang kabuhi, wala nagahalin sa Amay kundi sa kalibutan.

17 Ining kalibutan kag ang tanan nga butang diri nga ginahandom sang mga tawo magataliwan, pero ang nagatuman sang kabubut-on sang Dios nagakabuhi hasta san-o.

Ang Anti-Cristo

18 Mga anak, nakabati na kamo nga magaabot ang anti-Cristo. Kag kon mag-abot na siya, malapit na kita sa katapusan nga mga inadlaw. Bisan gani subong madamo na ang mga anti-Cristo, gani nahibaluan ta nga malapit na kita sa katapusan nga mga inadlaw.

19 Ini sila naghalin sa aton, pero indi ta sila matuod nga kaupod. Kay kon sila aton gid man kaupod, nagpabilin kuntani sila sa aton. Pero naghalin sila, kag ini nagapakilala nga indi ta sila matuod nga kaupod.

20 Pero kamo ginhatagan ni Cristo sang Espiritu Santo.† Amo ina nga kamo tanan nakahibalo *sang kamatuoran*.

21 Gani nagasulat ako sa inyo, indi tungod kay wala kamo kahibalo sang kamatuoran, kundi tungod kay kamo nakahibalo na, kag nahibaluan man ninyo nga wala sing kabutigan nga nagahalin sa kamatuoran.

22 Sin-o ang butigon? Siya nga nagasiling nga si Jesus indi amo ang Cristo. Amo ini ang anti-Cristo, ang nagapanginwala sang Amay kag sang Anak.

23 Ang nagapanginwala sang Anak wala sa iya ang Amay, pero ang nagakilala sang Anak ara sa iya ang Amay.

† 2:20 kamo ginhatagan ni Cristo sang Espiritu Santo: sa literal, *ginhaplas kamo sang Balaan*

²⁴ Gani indi gid ninyo pagkalimtan ang mga gintudlo sa inyo sugod sang nagtuo kamo. Kon ginatuman ninyo ini, magapabilin kamo sa pagpakig-isa sa Anak kag sa Amay.

²⁵ Kag ang ginapromisa ni Cristo sa aton amo ang kabuhi nga wala sing katapusan.

²⁶ Nagasulat ako sini sa inyo *para paandaman kamo* parte sa mga tawo nga gusto magpatalang sa inyo.

²⁷ Kon parte sa inyo, ang Espiritu Santo[‡] nga nabaton ninyo halin kay Cristo nagapabilin sa inyo, gani indi kinahanglan nga tudluan pa kamo sang iban nga mga tawo. Kay ang Espiritu Santo amo ang nagatudlo sa inyo sang tanan nga butang, kag ang iya ginatudlo matuod kag indi butig. Gani, pareho sang iya ginsiling sa inyo, magpabilin kamo kay Cristo.

²⁸ Mga anak, magpabilin kamo sa iya, para indi kita magkahadlok ukon magpanago sa kahuya kon mag-abot na siya.

²⁹ Nahibaluan ninyo nga si Cristo matarong, gani makasiguro gid kamo nga ang tanan nga tawo nga nagahimo sang matarong mga anak sang Dios.

3

Mga Anak sang Dios

¹ Hunahunaa ninyo kon daw ano ka dako ang paghigugma sang Amay sa aton! Ginatawag niya kita nga iya mga anak. Matuod gid nga kita iya mga anak. Gani wala nakakilala sa aton ang mga tawo diri sa kalibutan tungod kay wala man sila nakakilala sa Dios.

² Mga hinigugma, karon mga anak na kita sang Dios. Pero wala pa mapahayag kon mangin ano gid kita sa ulihi. Nahibaluan ta nga kon mag-abot na si Cristo mangin kaangay kita sa iya, kay makita ta gid kon sin-o gid siya.

³ Gani ang tagsa-tagsa nga may ara sini nga paglaom kay Cristo dapat magkabuhi sing matinlo subong nga ang kabuhi ni Cristo matinlo.

⁴ Ang bisan sin-o nga nagapakasala nagalapas sang mga sugo sang Dios, kay ang sala amo ang paglapas sang mga sugo sang Dios.

⁵ Nahibaluan ninyo nga si Cristo nga wala gid sing sala nagkadto diri sa kalibutan sa pagkuha sang aton mga sala.

⁶ Gani ang mga tawo nga nagakabuhi kay Cristo wala nagapadayon sa pagpakasala. Pero ang bisan sin-o nga nagapadayon sa pagpakasala wala gid makakita ukon makakilala sa iya.

[‡] 2:27 *Espiritu Santo*: sa literal, *paghaplas*

⁷ Mga anak, indi kamo magtugot nga patalanganon ni bisan sin-o! Ang tawo nga nagahimo sing matarong nagapakilala nga siya matarong, subong nga si Cristo matarong.

⁸ Pero ang tawo nga nagapadayon sa pagpakasala, iya sang yawa, kay ang yawa nagapakasala halin pa sang ginsuguran. Tungod sina, ang Anak sang Dios nagkadto diri sa pagguba sang ginahimo sang yawa.

⁹ Ang tawo nga nangin anak sang Dios wala nagapadayon sa pagpakasala, kay ang kinaugali sang Dios ara na sa iya. Kag tungod nga ang Dios amo ang iya Amay, indi na siya makapadayon sa pagpakasala.

¹⁰ Sa sini makilala kon sin-o gid ang mga anak sang Dios kag kon sin-o ang mga anak sang yawa: Ang tawo nga wala nagahimo sang matarong ukon wala nagahigugma sa iya utod indi anak sang Dios.

Maghigugmaanay Kita

¹¹ Amo ini ang pagpanudlo nga inyo nabatian sugod sang nagtuo kamo: dapat gid kita maghigugmaanay.

¹² Indi kita dapat magsunod kay Cain. Sakop siya ni Satanas, gani ginpatay niya ang iya utod. Pero ngaa ginpatay gid niya ang iya utod? Kay ang mga binuhatan sang iya utod matarong kag ang iya malain.

¹³ Gani mga kauturan, indi kamo magkatingala kon ginadumtan kamo sang mga tawo diri sa kalibutan.

¹⁴ Nahibaluan ta nga ginsaylo kita halin sa kamatayon pakadto sa kabuhi tungod nga ginahigugma ta ang *aton* mga kauturan. Ang wala nagahigugma ara pa sa kamatayon.

¹⁵ Ang tawo nga wala nagahigugma sa iya utod manugpatay. Kag nahibaluan ninyo nga wala sing manugpatay nga may kabuhi nga wala sing katapusan.

¹⁶ Sa sini nahibaluan ta ang matuod nga paghigugma: ginhatag ni Jesus ang iya kabuhi para sa aton. Gani kita dapat man maghatag sang aton kabuhi para sa aton mga kauturan.

¹⁷ Kon maayo ang aton pangabuhi pero wala kita nagabulig bisan nakita ta nga ginapigaduhan ang aton utod, makasiling bala kita nga ang gugma sang Dios ari sa aton?

¹⁸ Mga anak, indi lang kita maghambal nga nagahigugma kita, kundi ipakita ta sa aton mga ginahimo nga matuod nga nagahigugma kita.

¹⁹ Sa sini nga paagi, nahibaluan ta nga ara kita sa kamatuoran, kag sarang na kita makaatubang sa Dios nga wala sing kahadlok

²⁰ bisan kon ginasuknaan* kita sang aton konsensya. Kay nahibaluan ta nga ang Dios labaw pa sang sa aton konsensya, kag nahibaluan niya ang tanan.

²¹ Mga hinigugma, kon wala na kita ginasuknaan sang aton konsensya, mas may kaisog kita sa pagpalapit sa Dios.

²² Kag bisan ano ang aton pangayuon sa iya mabaton ta, kay ginatuman ta ang iya mga sugo kag ginahimo ang iya luyag.

²³ Amo ini ang iya sugo: magtuo kita sa iya Anak† nga si Jesu-Cristo, kag maghigugmaanay kita suno sa iya sugo sa aton.

²⁴ Ang tawo nga nagatuman sang mga sugo sang Dios nagakabuhi sa Dios, kag ang Dios nagakabuhi sa iya. Nahibaluan ta nga ang Dios nagakabuhi sa aton paagi sa iya Espiritu nga iya ginhatag sa aton.

4

Ang Espiritu sang Dios kag ang Espiritu sang Anti-Cristo

¹ Mga hinigugma, indi kamo magdali-dali pati sa mga tawo nga nagasiling nga ang ila ginatudlo halin sa Espiritu Santo, kundi usisaon ninyo anay kon bala ang ila ginatudlo halin sa Dios ukon indi. Kay madamo na nga indi matuod nga mga propeta ang naglalapta sa bilog nga kalibutan.

² Sa sini nga paagi mahibaluan ninyo nga ang espiritu nga ara sa ila iya gid sang Dios: kon nagakilala sila nga si Jesu-Cristo nagpakatawo, ang Dios ang nagsugo sa ila.

³ Pero ang wala nagakilala nga si Jesus nagpakatawo, ang nagsugo sa iya indi ang Dios kundi ang *espiritu sang* anti-Cristo. (Nabatian na ninyo nga magaabot ini kag ari na ini sa kalibutan.)

⁴ Pero mga anak ko, kamo iya sang Dios, kag gindaog na ninyo ang indi matuod nga mga propeta; kay ang Espiritu Santo nga ara sa inyo mas gamhanan pa sang sa kay Satanas nga nagagahom sa *mga tawo sang* kalibutan.

⁵ Ining indi matuod nga mga propeta iya sang kalibutan, gani ang mga butang nga iya sang kalibutan amo ang ila ginasugid, kag ang *mga tawo sang* kalibutan nagapamati sa ila.

⁶ Pero kita mga anak sang Dios. Ang mga nagakilala sa Dios nagapamati sang aton ginatudlo, pero ang wala nagakilala sa Dios wala nagapamati sa aton. Gani sa sini nga paagi mahibaluan ta kon sin-o ang nagatudlo sang kamatuoran nga halin sa Espiritu sang Dios kag kon sin-o ang nagatudlo sang kabutigan nga halin sa iban nga espiritu.*

* **3:20** *ginasuknaan*: sa iban nga Bisaya, *ginasukmaan* † **3:23** sa iya Anak: sa literal, sa ngalan sang iya Anak * **4:6** *mahibaluan ta...espiritu*: sa literal, *mahibaluan ta ang espiritu sang kamatuoran kag ang espiritu sang kabutigan*.

Ang Dios Gugma

⁷ Mga hinigugma, maghigugmaanay kita kay ang gugma halin sa Dios. Ang nagahigugma anak sang Dios, kag nakakilala sa Dios.

⁸ Ang wala nagahigugma wala nakakilala sa Dios, kay ang Dios gugma.

⁹ Ginpakita sang Dios ang iya gugma sa aton paagi sa iya pagpadala sang iya bugtong nga Anak diri sa kalibutan, agod paagi sa iya makabaton kita sang kabuhi nga wala sing katapusan.

¹⁰ Amo ini ang *matuod nga* paghigugma: indi nga kita ang naghigugma sa Dios, kundi ang Dios amo ang naghigugma sa aton, gani ginpadala niya ang iya Anak bilang halad para mabayaran ang aton mga sala.

¹¹ Mga hinigugma, kon amo ini ang paghigugma sang Dios sa aton, dapat man kita maghigugmaanay.

¹² Wala pa gid sing tawo nga nakakita sa Dios. Pero kon nagahigugmaanay kita, ang Dios nagakabuhi sa aton kag ang iya gugma wala na sing kulang sa aton.

¹³ Nasiguro ta nga kita ara sa Dios kag ang Dios ari sa aton, kay ginhatag niya sa aton ang iya Espiritu.

¹⁴ Nakita namon kag nagasugid kami nga ginpadala sang Amay ang iya Anak bilang Manluluwas sang kalibutan.

¹⁵ Ang bisan sin-o nga nagasiling nga si Jesus Anak sang Dios, ang Dios ara sa iya, kag siya ara sa Dios.

¹⁶ Nakahibalo na kita sang gugma sang Dios kag nagatuo nga kita ginahigugma niya.

Ang Dios gugma. Kag ang nagakabuhi nga may paghigugma, ara sa Dios, kag ang Dios ara sa iya.

¹⁷ Ini nga gugma ginakompleto sa aton hasta nga wala na sing kulang, para indi na kita magkahadlok sa adlaw sang paghukom, kay ang aton kabuhi diri sa kalibutan pareho sang pagkabuhi ni Cristo.

¹⁸ Kon nagahigugma kita wala kita nahadlok sa *sina nga paghukom*. Ang gugma nga wala sing kulang nagakuha sang sina nga kahadlok. Ang tawo nagakahadlok tungod nga nagahulat siya nga silutan, kay kulang pa ang iya nga gugma.

¹⁹ Nagahigugma kita sa *Dios*[†] tungod kay siya amo ang una nga naghigugma sa aton.

²⁰ Ang nagasiling nga siya nagahigugma sa Dios, pero wala nagahigugma sa iya utod, ina nga tawo butigon. Kay kon ang iya utod mismo nga iya makita indi niya mahigugma, paano siya makahigugma sa Dios nga indi niya makita?

[†] 4:19 sa Dios: ukonkag sa isa kag isa

²¹ Gani amo ini ang sugo nga ginhatag sa aton ni Cristo: ang tawo nga nagahigugma sa Dios dapat man nga maghigugma sa iya utod.

5

Ang Pagtuo, Pagtuman, kag ang Pagdaog

¹ Ang bisan sin-o nga nagatuo nga si Jesus amo ang Cristo, anak sang Dios. Kag ang bisan sin-o nga nagahigugma sa ginikanan nagahigugma man sa iya anak.

² Kag nahibaluan ta nga ginahigugma ta ang mga anak sang Dios kon nagahigugma kita sa Dios kag nagatuman sang iya mga sugo.

³ Kay nagahigugma kita sa Dios kon nagatuman kita sang iya mga sugo. Kag ang iya mga sugo indi gid man mabudlay tumanon.

⁴ Kay ginadaog sang tagsa ka anak sang Dios ang kalibutan.* Ginadaog niya ini paagi sa pagtuo.

⁵ Gani sin-o bala ang makadaog sa kalibutan? Ang tawo nga nagatuo nga si Jesus amo ang Anak sang Dios.

⁶ Ang nag-abot nga si Jesu-Cristo *ginpamatud-an nga siya* amo gid ang Anak sang Dios paagi sa tubig *sang iya pag-pabautiso* kag paagi man sa dugo *sang iya kamatayon*. Indi lang sa tubig kundi paagi sa tubig kag dugo. Kag ini nga butang ginapamatud-an man sang Espiritu Santo sa aton, kag nahibaluan ta nga matuod ang iya ginasiling kay siya kamatuoran.

⁷ Gani may tatlo nga nagapamatuod†*parte kay Jesus*:

⁸ ang Espiritu Santo, ang tubig *sang iya pagpabautiso*, kag ang dugo *sang iya kamatayon*. Kag ining tatlo nagaugyon.

⁹ Nagapati kita sa pagpamatuod sang mga tawo. Pero mas masaligan pa gid ang pagpamatuod sang Dios, kag siya mismo ang nagpamatuod nga si Jesus iya Anak.

¹⁰ Ang nagatuo sa Anak sang Dios nagapati sa pagpamatuod sang Dios. Pero ang wala nagapati sa pagpamatuod sang Dios nagahimo sa Dios nga butigon, kay wala siya nagapati sa pagpamatuod sang Dios parte sa iya Anak.

¹¹ Kag amo ini ang ginapamatuod sang Dios: nga kita ginhatagan niya sing kabuhi nga wala sing katapusan, kag ining kabuhi ara sa iya Anak.

¹² Ang bisan sin-o nga ara sa iya ang Anak may kabuhi *nga wala sing katapusan*. Pero kon wala sa iya ang Anak sang Dios wala siya sing kabuhi *nga wala sing katapusan*.

* **5:4** ang kalibutan: buot silingon, ang mga butang diri sa kalibutan nga kontra sa Dios. † **5:7** Sa pila ka mga ulihi nga Griego nga kopya may sugpon nga, sa langit: Ang Amay, ang Pulong, kag ang Espiritu Santo, kag ining tatlo isa. Kag may tatlo nga nagapamatuod sa duta.

Ang Kabuhi nga Wala sing Katapusan

¹³ Ginasulat ko ini sa inyo, kamo nga nagatuo sa Anak sang Dios,[‡] para mahibaluan ninyo nga may kabuhi kamo nga wala sing katapusan.

¹⁴ Kag may pagsalig kita sa pagpalapit sa Dios kay nagatuo kita nga pamatian niya ang bisan ano nga aton pangayuon suno sa iya kabubut-on.

¹⁵ Kag kon nahibaluan ta nga nagapamati ang Dios sa aton kon magpangayo kita sa iya, nahibaluan ta man nga nabaton na naton ang bisan ano nga aton ginapangayo sa iya.

¹⁶ Kon makita ninyo ang inyo utod nga nagahimo sang sala nga indi ikamatay, pangamuyui ninyo siya kag ang Dios magahatag sa iya sang kabuhi. Ini para lang sa mga nakahimo sang sala nga indi ikamatay. May sala nga ikamatay. Wala ako nagasiling nga pangamuyuan ninyo ang tawo nga nakahimo sini nga sala.

¹⁷ Ang tanan nga buhat nga indi matarong sala. Pero may ara nga sala nga indi magaresulta sang *espiritual nga* kamatayon.

¹⁸ Nahibaluan ta nga wala sing tawo nga nangin anak sang Dios nga nagapadayon sa pagpakasala, kundi ginatipigan siya sang Anak sang Dios, gani indi siya matandog ni Satanas.

¹⁹ Ining bilog nga kalibutan ara sa idalom sang gahom ni Satanas, pero nahibaluan ta nga kita iya na sang Dios.

²⁰ Kag nahibaluan ta nga nagkadto diri sa kalibutan ang Anak sang Dios, kag ginhatagan niya kita sing pag-intiendi para makilala ta ang matuod nga Dios. Kag ara kita sa matuod nga Dios, sa iya Anak nga si Jesu-Cristo.[§] Siya amo ang matuod nga Dios kag ang kabuhi nga wala sing katapusan.

²¹ Gani mga anak, maglikaw kamo sa mga dios-dios.

[‡] 5:13 sa Anak sang Dios: sa literal, sa ngalan sang Anak sang Dios § 5:20 sa iya Anak nga si Jesu-Cristo: ukon, tungod nga kita ara sa iya Anak nga si Jesu-Cristo.

Ang Ikaduha nga Sulat ni Juan

¹ Ako nga manugdumala sang mga tumuluo *nagapangamusta* sa imo bilang babayi nga pinili sang Dios kag sa imo mga anak. Ginahigugma ko kamo sa kamatuoran, kag indi lang ako kundi ang tanan man nga nakakilala sang kamatuoran.

² *Ginahigugma namon kamo tungod* sang kamatuoran nga aton nabaton, kag ina nga kamatuoran magapabilin sa aton hasta san-o.

³ Kabay pa nga magapabilin sa aton ang grasya,* kaluoy, kag kalinong† nga halin sa Dios nga Amay kag kay Jesu-Cristo nga iya Anak samtang nagakabuhi kita suno sa kamatuoran kag gugma.

Ang Kamatuoran kag ang Gugma

⁴ Nalipay gid ako sang pagkahibalo ko nga may mga anak ka nga nagasunod sa kamatuoran, suno sa ginsugo sa aton sang Dios nga Amay.

⁵ Gani, nagapangabay ako sa imo nga maghigugmaanay kita tanan. Ining akon ginasulat sa imo indi bag-o nga sugo, kundi amo ini ang sugo nga ginhatag sa aton sugod sang nagtuo kita.

⁶ Ang gugma makita sa aton kon ginatuman ta ang mga sugo sang Dios. Kag ang iya sugo nga inyo nabatian sugod sang nagtuo kamo amo ini: dapat magkabuhi kamo nga may paghigugma.

⁷ *Importante ini*, kay madamo na nga mga manugpatalang ang naglalapta sa kalibutan. Ini nga mga tawo wala nagakilala nga si Jesu-Cristo nagpakatawo. Amo ini ang mga tawo nga manugpatalang kag mga anti-Cristo.

⁸ Gani mag-andam gid kamo para indi madula ang inyo ginpangabudlayan, kundi makabaton kamo sang kompleto nga padya.

⁹ Ang wala nagasunod sa mga pagtulun-an ni Cristo, kundi nagatudlo sang sobra pa sini, wala sa iya ang Dios. Pero ang nagasunod sa sina nga mga pagtulun-an, ara sa iya ang Amay kag ang Anak.

¹⁰ Gani kon may magkadto sa inyo nga wala nagadala sang mga pagtulun-an ni Cristo, indi ninyo siya pagbatuna sa inyo balay, kag indi siya pagsapaka.

* 1:3 grasya: ukon, pagpakamaayo
kahimtangan

† 1:3 kalinong: ukon, maayo nga

¹¹ Kay ang tawo nga nagasapak sa mga pareho sina nagakaumid sa kalautan nga ila ginahimo.

¹² Madamo pa kuntani ang akon isugid sa inyo, pero indi ko na lang pag-isulat, kay nagalaom ako nga makabisita man ako dira kag makapakig-estorya sa inyo para mangin malipayon gid kita.

¹³ Nagapangamusta sa imo ang mga anak sang imo utod nga babayi nga isa man sang mga pinili sang Dios.

Ang Ikatlo nga Sulat ni Juan

¹ Ako nga manugdumala sang mga tumuluo *nagapangamusta* sa imo, Gaius, nga akon ginahigugma sa kamatuoran.

² Hinigugma, kabay pa nga maayo ang imo lawas kag ang imo kahimtangan dira, subong nga *nahibaluan ko nga* maayo ang imo espirtual nga kahimtangan.

³ Nalipay gid ako sang pag-abot diri sang pila ka kauturan naton nga nagsugid nga matutom ka gid sa kamatuoran, subong nga nagakabuhi ka suno sa sini nga kamatuoran.

⁴ Wala na sang makahatag kalipay sa akon nga sobra pa sang mabatian ko nga ang akon mga anak sa pagtuo nagakabuhi suno sa kamatuoran.

⁵ Hinigugma *ko nga Gaius*, masaligan ka gid matuod, kay ginaatipan mo gid ang mga kauturan nga nagaagi dira bisan pa indi mo sila kilala.

⁶ Ginsugiran nila ang iglesya *diri* parte sang imo paghigugma nga ginpakita sa ila. Kon mahimo, pag-abot nila dira sa inyo, buligan mo sila sa paagi nga malipay ang Dios, para makapadayon sila sa ila paglakat.

⁷ Kay nagapanglakaton sila sa pagtudlo parte kay Cristo, kag wala gid sila nagabaton sing bulig halin sa mga tawo nga wala nagakilala sa Dios.

⁸ Gani kita *nga mga tumuluo* dapat gid magbulig sa mga tawo nga pareho nila para may parte man kita sa ila pagpangabudlay para sa kamatuoran.

⁹ Ginsulatan ko ang iglesya *dira*, pero si Diotrefes nga gusto magpangulo sa inyo indi magpamati sa amon.

¹⁰ Gani sa pag-abot ko dira isugid ko sa inyo ang tanan niya nga ginahimo, tungod nga tama kalain sang iya mga ginapanghambal nga butig parte sa amon. Kag indi lang ina, kundi indi man niya pagbatunon ang aton mga kauturan *nga nagaagi dira*. Ginapunggan pa niya kag ginapahalain sa iglesya ang gusto magbaton sa ila.

¹¹ Hinigugma *ko nga Gaius*, indi pagsunda ang malain *nga ginahimo sang sina nga tawo*. Sunda ang maayo. Ang nagahimo sang maayo iya sang Dios, pero ang nagahimo sang malain wala makakilala sa Dios.

¹² Tan-awa si Demetrius. Ang tanan nga tumuluo nagsugid nga maayo siya nga tawo, kag makita sa iya kabuhi nga nagasunod siya sa kamatuoran. Kami nagapamatuod man nga maayo siya nga tawo, kag nahibaluan mo nga matuod ang amon ginasugid.

¹³ Madamo pa kuntani ang akon isugid sa imo, pero indi ko na lang pag-isulat.

¹⁴ Maestoryahanay lang kita ugaling kon mag-abot ako dira, kay nagalaom ako nga makakitaay kita sa labing madali.

¹⁵ Kabay pa nga maayo ang imo kahimtangan. Ang mga abyan diri nagapangamusta sa imo. Ipaabot mo man ang akon pagpangamusta sa tagsa-tagsa *naton ka* abyan dira.

Ang Sulat ni Judas

¹ Ako si Judas nga utod ni Santiago kag ulipon ni Jesu-Cristo. Nagapangamusta ako sa inyo nga mga tinawag sang Dios nga mangin iya, kamo nga ginahigugma sang Dios nga Amay kag ginatipigan ni Jesu-Cristo.

² Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga kaluoy, kalinong,* kag gugma sang Dios.

Ang Indi Matuod nga mga Manunudlo sang Dios

³ Mga hinigugma, gusto ko gid kuntani nga magsulat sa inyo parte sa kaluwasan nga aton nabaton, ugaling naghunahuna ako nga mas kinahanglan gid nga sulatan ko kamo para paisugon sa pagpamatok sa mga tawo nga buot magbaylo sang mga pagpanudlo parte sa aton pagtuo. Ini nga mga pagpanudlo ginhatag sang Dios sa aton nga iya mga katawhan kag dapat indi gid pagbayluhan.

⁴ *Ginasulatan ko kamo sini tungod nga may mga tawo nga sa sekreto nakaintra dira sa inyo. Indi sila diosnon kag ginabayluhan nila ang matuod nga mga pagpanudlo parte sa grasya sang aton Dios para makapagusto sila sa paghimo sang kalautan.†* Ginapanginwala nila si Jesu-Cristo nga amo lamang ang aton Agalon kag Ginoo. Nasulat na sang una pa nga ini sila magabaton sang silot.

⁵ Bisan nahibaluan na ninyo, gusto ko pa gid nga padumdumon kamo nga ginluwas sang Ginoo ang iya katawhan sa duta sang Egypt, pero sang ulihi ginpamatay niya ang iban sa ila tungod nga wala sila magtuo sa iya.

⁶ Dumduma man ninyo ang mga anghel nga wala nagpabilin sa ila katungdanan sadto, kundi ginbayaan nila ang ila lugar. Amo ato nga gin-gapos sila sang Dios sang mga kadena nga indi mabugto kag ginbutang sa madalom nga lugar nga madulom gid hasta sa pag-abot sang adlaw nga sentensyahan sila sang Dios.

⁷ Dumduma man ninyo ang mga tawo sa Sodom kag Gomora kag sa mga banwa sa palibot nila. Nagpakasala man sila pareho sang mga anghel. Kay luyag nila nga magpakighilawas sa indi nila kapareho. Atong silot sa ila sa kalayo nagapaandam sa tanan nga sa ulihi nga mga inadlaw may silot nga wala sing katapusan sa kalayo nga indi gid mapatay.

* 1:2 kalinong: ukon, maayo nga kahimtangan † 1:4 Nagapati sila nga wala sing kaso bisan mahigko ang aton mga ginahimo, kay maluluy-on ang Dios, gani patawaron niya kita.

⁸ Amo man sa sini nga mga tawo nga akon ginasiling nga nakaintra na dira sa inyo. May mga damgo sila nga nagatulod sa ila sa pagpakasala kontra sa ila kaugalingon nga lawas. Kag tungod man sa ila mga damgo nga ini, indi sila magpasakop sa Ginoo kag ginapakalain nila bisan ang gamhanan nga mga tinuga.

⁹ Bisan pa gani si Micael nga pangulo nga anghel wala naghimo sang pareho sina. Kay sang pagbaisay nila sang yawa kon sin-o sa ila ang magkuha sang bangkay ni Moises, wala siya nagpangahas nga sentensyahan ang yawa nga silutan sa iya pag-insulto kay Moises. Ang ginsiling lang niya, “Ang Ginoo ang magsabdong sa imo!”

¹⁰ Pero ina nga mga tawo nagapakalain sa mga butang nga wala nila maintiendihan. Pareho sila sa mga sapat nga wala nagahunahuna, kay wala sila sing iban nga ginasunod kundi ang ila kinaandan nga mga balatyagon, nga amo man ang nagalaglag sa ila.

¹¹ Kaluluoy sila! Kay ginasunod nila ang pamatasan ni Cain. Kag ginasunod man nila si Balaam, kay bisan nahibaluan nila nga malain ang ila ginahimo sige pa gid ang ila himo tungod sang ila sobra nga handom sang kuwarta. Pareho man sila kay Kora nga nagrebelde sa Dios, gani pagasilutan man sila kaangay niya.

¹² Ina nga mga tawo nagaguba[‡] sa inyo pagtipon sa pagkaon bilang mag-ulutod kay Cristo. Kay nagapagusto lang sila kaon kag inom kag wala sila nahuya. Ang ila lang kaugalingon ang ila ginahunahuna. Pareho sila sa panganod nga ginapalid sang hangin kag wala nagadala sing ulan. Pareho man sila sang kahoy nga wala nagapamunga bisan sa tion nga inugpamunga, kay gin-gabot sila kag patay na gid.

¹³ Pareho sila sa mabaskog nga balod, kag kon paano nga makita ang bukal nga nagaguwa sa mga balod, makita man ang ila mga binuhatan nga makahuluya. Pareho sila sa mga bituon nga nagtalang. Gani may lugar nga madulom gid nga ginatigana para sa ila. Kag didto sila hasta san-o.

¹⁴ Si Enoc nga ikaanom nga kaliwat halin kay Adan nagpropesiya na parte sa ila. Nagsiling siya, “Magaabot ang Ginoo kaupod sang iya linibo nga mga anghel

¹⁵ sa paghukom sa tanan, kag sa pagsilot sang mga indi diosnon tungod sang ila indi diosnon nga mga binuhatan, kag tungod sang malain nga mga pulong nga ginahambal nila kontra sa iya.”

¹⁶ Ini nga mga tawo *nga nagakontra sa kamatuoran* permi lang nagareklamo. Indi sila kontento sa ila kahimtangan,

[‡] 1:12 nagaguba: ukon, nagadagta

ginasunod lang nila ang ila kaugalingon nga mga handom, mga tikalon sila, kag ginainto nila ang iban para makuha nila ang ila gusto.

Mga Pahanumdom kag mga Bilin

¹⁷ Pero mga hinigugma, dumduma ninyo ang ginsiling sa inyo sadto sang mga apostoles sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

¹⁸ Indi bala nagsiling sila, “Sa ulihi nga mga inadlaw magaguwa ang mga tawo nga magayaguta sa inyo, kag ang ila pagasundon amo lang ang ila malain nga mga handom.”

¹⁹ Amo ini nga mga tawo ang nagapadihot para kamo nga mga tumuluo magbinahin-bahin. Ginagamhan sila sang ila kinaandan nga mga balatyagon. Wala sa ila ang Espiritu Santo.

²⁰ Pero kamo mga hinigugma, magpalig-unanay kamo sa inyo balaan nga ginatuohan. Magpangamuyo kamo sa *bulig sang Espiritu Santo*.

²¹ Tipigi gid ang inyo kaugalingon sa gugma sang Dios samtang nagahulat kamo sang kabuhi nga wala sing katapusan nga igahatag sang aton Ginoong Jesu-Cristo tungod sa iya kaluoy.

²² Kaluoyi ninyo ang mga nagapangduhaduha.

²³ Buligi ninyo ang iban para maluwas sila sa silot, pareho nga nagasabnit kamo sang isa ka butang nga masunog na. Kaluoyi ninyo bisan ang mga tawo nga malain gid, pero magandam kamo sa *ila mga ginahimo*. Kangil-aran ninyo *ang ila malain nga mga buhat kay* bisan ang ila mga bayo nahigkuan sang ila kalautan.

Pagdayaw kag Pagpasalamat sa Dios

²⁴ Ang Dios makasarang sa pagbantay sa inyo para indi kamo mahulog sa sala, kag madala niya kamo nga wala sing kasawayan kag malipayon gid sa iya gamhanan nga presensya.

²⁵ *Dalayawon gid siya!* Siya gid lang ang Dios kag aton Manluluwas paagi kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo. Sa iya ang kadunggan, pagkahalangdon, gahom, kag awtoridad halin pa sang una, subong, kag hasta san-o! Amen.

Pahayag (Ang mga Butang nga Ginpahayag ni Jesu-Cristo kay Juan)

¹ *Ini nga sulat* parte sa mga butang nga ginpahayag ni Jesu-Cristo nga magakalatabo sa indi na lang madugay. Ginsugid ini sang Dios kay Cristo para siya naman ang magasugid sini sa mga nagaalagad sa Dios. Gani ginsugid ini ni Cristo sa iya ulipon nga si Juan paagi sa iya ginsugo nga anghel.

² Ako si Juan kag ginasugid ko ang tanan nga butang nga akon nakita nga ginpahayag sang Dios kag ginsugid ni Jesu-Cristo.

³ Bulahan ang nagabasa kag ang mga nagapamati sa sini nga sulat kon ginatuman nila ang nasulat diri. Kay ang mga propesiya diri madali na lang magakalatabo.

Pagpangamusta sa Pito ka Iglesya

⁴⁻⁵ *Nagapangamusta ako sa inyo nga ara sa pito ka iglesya sa probinsya sang Asia.*

Kabay pa nga ang Dios, ang Espiritu, kag si Jesu-Cristo maghatag sa inyo sang grasya* kag kalinong.† Kon parte sa Dios, amo siya subong, amo man siya sang una, kag amo man sa palaabuton. Kon parte sa pito ka Espiritu‡ ara ini sa atubangan sang trono sang Dios. Kag kon parte kay Jesu-Cristo, siya ang masaligan nga manugpamatuod. Siya ang una gid nga nabanhaw.§ Kag siya man ang naga-gahom sa *tanan nga* mga manugdumala diri sa kalibutan. Ginahigugma niya kita, kag paagi sa iya dugo* ginluwas kita sa aton mga sala.

⁶ Ginhimo niya kita nga mga hari† kag mga pari sa pag-alagad sa Dios nga iya Amay. Sa iya ang kadungganang kag ang gahom hasta san-o. Amen.

⁷ Magpreparar kamo! Magaabot si Jesu-Cristo nga makita sa mga panganod. Ang tanan nga tawo makakita sa iya pati ang mga tawo nga nagbuno sa iya. Kag ang mga tawo sa tanan nga banwa sa kalibutan magahibi tungod nga silutan na niya sila. Matuod gid ini!

* **1:4-5** *grasya*: ukon, *pagpakamaayo* † **1:4-5** *kalinong*: ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:4-5** *pito ka Espiritu*: Ang buot silingon sini, *ang kabug-usan sang Espiritu*. Kay ang numero nga “pito” nagakahulugan sang bug-os ukon kompleto. Sa iban nga mga translations, *pito ka espiritu*. § **1:4-5** *Siya ang una gid nga nabanhaw* nga indi na mapatay liwat. * **1:4-5** *iya dugo*: buot silingon, *iya kamatayon bilang halad* † **1:6** *mga hari*: ukon, *isa ka ginharian*

⁸ Ang Ginoong Dios ang makagagahom sa tanan. Kon ano siya subong, amo siya sang una, kag sa palaabuton. Gani nagsiling siya, “Ako ang Alpha kag ang Omega.”[‡]

Nagpakita si Cristo kay Juan

⁹ Ako si Juan nga inyo utod nga kaupod man ninyo sa kabudlayan, sa paghari, kag sa pag-antos tungod kay kita ara kay Jesus. Gindala ako sa isla sang Patmos tungod sang *akon pagwali sang pulong sang Dios nga gintudlo ni Jesus*.

¹⁰ Sa adlaw sang Ginoo gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo*, kag nabatian ko ang mabaskog nga tingog halin sa akon likod dampi nga daw tunog sang trumpeta

¹¹ nga nagasiling, “Isulat mo sa linukot nga sululatan kon ano ang imo makita, kag ipadala dayon sa sining pito ka iglesya: Efeso, Smirna, Pergamum, Tiatira, Sardis, Filadelpia, kag Laodicea.”

¹² Pagkabati ko sadto, nagbalikid dayon ako para tan-awon kon sin-o ang nagahambal sa akon. Kag nakita ko ang pito ka suga nga bulawan.

¹³ Sa tunga sang mga suga may nagatindog nga daw isa ka tawo. Malaba ang iya bayo nga lab-ot sa iya tiil, kag sa iya dughan may wagkos nga bulawan.

¹⁴ Ang iya buhok puwerte kaputi pareho sa tela nga maputi gid, kag ang iya mata nagabaga nga daw sa kalayo.

¹⁵ Ang iya mga tiil nagaidlak nga daw sa saway nga gintunaw sa kalayo kag ginpahining. Ang iya tingog mabaskog gid nga daw sa daganas sang busay.

¹⁶ May ginauyatan siya nga pito ka bituon sa iya tuo nga kamot, kag sa iya baba may nagaguwa nga matalom nga espada nga duha ang sulab. Ang iya guya tama kasilaw pareho sang adlaw kon udto.

¹⁷ Pagkakita ko sa iya, natumba ako sa iya tiilan nga daw sa patay. Gintungtong niya dayon ang iya tuo nga kamot sa akon kag nagsiling, “Indi ka magkahadlok! Ako ang ginsuguran kag ang katapusan *sang tanan*.”

¹⁸ May kabuhi ako nga wala sing katapusan. Napatay ako, pero tan-awa, buhi ako, kag indi na gid mapatay. May gahom ako sa kamatayon kag sa lugar sang mga patay.[§]

¹⁹ Gani isulat mo ang mga butang nga akon ginapakita sa imo, ang mga butang nga nagakatabo subong kag ang matabo sa ulihi.

[‡] **1:8** *ang Alpha kag ang Omega*: Ini amo ang una kag ang katapusan nga mga litra sa Greek alphabet. Gani ang buot silingon diri ni Jesus nga siya amo ang ginsuguran kag ang katapusan sang tanan. Tan-awa man sa 21:6 kag 22:13

[§] **1:18** *lugar sang mga patay*: sa Griego, *Hades*

²⁰ Amo ini ang tinago nga kahulugan sang pito ka bituon nga imo nakita sa akon tuo nga kamot kag ang pito ka suga nga bulawan: ang pito ka bituon amo ang pito ka anghel nga nagabantay sa pito ka iglesya, kag ang pito ka suga nga bulawan amo ang pito ka iglesya.

2

Ang Sulat para sa Efeso

¹ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Efeso:

“Amo ini ang ginasiling sang nagaayat sang pito ka bituon sa iya tuo nga kamot kag nagalakat sa tunga sang pito ka suga nga bulawan:

² Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo pati ang inyo mga pagpangabudlay kag pag-antos. Nahibaluan ko man nga indi ninyo maagwanta ang malain nga mga tawo. Gin-usisa ninyo ang mga nagapakaapostoles, kag nasapwan ninyo nga mga butigon gali sila.

³ Gin-antos ninyo ang mga kabudlayan tungod sa inyo pagtuo sa akon, kag wala gid kamo nagluya.

⁴ Pero ang akon nasawayan sa inyo amo ini: ang inyo paghigugma sa akon subong indi na pareho sang una.

⁵ Hunahunaa bala ninyo kon daw ano ang inyo paglas-ay. Maghinulsol kamo kag himua ninyo liwat ang inyo mga ginahimo sang una. Kon indi, kadtuan ko kamo kag kuhaon ko ang inyo suga.

⁶ Pero amo ini ang maayo sa inyo: ginakaugtan ninyo ang mga ginahimo sang mga Nicolaita nga amo man ang akon ginakaugtan.

⁷ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang *Espiritu Santo* sa mga iglesya.

“Ang mga mandadaog tugutan ko nga magkaon sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi, kag ina nga kahoy didto sa Paraiso sang Dios.

Ang Sulat para sa Smirna

⁸ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Smirna:

“Amo ini ang ginasiling niya nga amo ang ginsuguran kag ang katapusan *sang tanan*, nga napatay pero nabuhi liwat:

⁹ Nahibaluan ko ang inyo mga pag-antos. Nahibaluan ko man nga pobre kamo, pero *sa langitnon nga mga butang* manggaranon kamo. Nahibaluan ko man nga ginainsulto kamo sang mga tawo nga nagasiling nga sila mga Judio, pero ang matuod mga sakop sila ni Satanas.

¹⁰ Indi kamo magkahadlok sa mga butang nga madali na lang ninyo pagaantuson. Tandaan ninyo: ang iban sa inyo ipapriso sang yawa para tilawan kamo. Ang inyo mga pagantos abuton sing mga napulo ka adlaw. Pero magpakatutom kamo bisan nagakahulugan ini sang inyo kamatayon, kag hatagan ko kamo sang kabuhi *nga wala sing katapusan* bilang padya.

¹¹ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

“Ang mga mandadaog indi pagsilutan sang ikaduha nga kamatayon.

Ang Sulat para sa Pergamum

¹² “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Pergamum:

“Amo ini ang ginasiling sang nagauiyat sang matalom nga espada nga duha ang sulab:

¹³ Nahibaluan ko nga bisan nagaestar kamo sa lugar nga kontrolado ni Satanas nagapadayon gihapon kamo sa pag-sunod sa akon. Kay wala gid kamo nagtalikod sa *inyo* pagtuo sa akon, bisan pa sadtong tiyempo nga si Antipas, nga akon masaligan nga manugpamatuod parte sa akon, ginpatay dira sa inyo lugar nga sa diin nagaestar si Satanas.

¹⁴ Pero ari ang pila ka butang nga akon nasawayan sa inyo: may dira sa inyo nga nagasunod sa mga pagpanudlo ni Balaam. Si Balaam nga ini nagtudlo kay Balak kon paano ang pagtentar sa mga Israelinhon para magpakasala sila paagi sa pagkaon sang mga kalan-on nga ginhalad sa mga dios-dios kag paagi sa paghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon.

¹⁵ Kag may mga tawo man dira sa inyo nga nagasunod sa mga pagpanudlo sang mga Nicolaita.

¹⁶ Gani maghinulsol kamo sa inyo mga sala! Kay kon indi, kadtuan ko kamo dira sa labing madali, kag awayon ko ina nga mga tawo *nga nagasunod sa mga sala nga pagpanudlo* paagi sa espada nga nagaguwa sa akon baba.

¹⁷ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

“Ang mga mandadaog hatagan ko sang pagkaon nga akon ginatigana didto sa langit. Ang kada isa sa ila hatagan ko man sang puti nga bato, kag sa kada bato may nasulat nga bag-o nga ngalan nga wala sing may makahibalo luwas lang sa magabaton sina.

Ang Sulat para sa Tiatira

¹⁸ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Tiatira:

“Amo ini ang ginasiling sang Anak sang Dios, nga ang iya mga mata nagabaga nga daw sa kalayo, kag ang iya mga tiil nagaidlak pareho sang ginpahining nga saway:

¹⁹ Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko nga mahigugmaon kamo, matutom, mapisan magserbisyo kag mainantuson. Nahibaluan ko man nga mas madamo pa gid ang inyo ginahimo subong sang sa una.

²⁰ Pero ang akon nasawayan sa inyo amo ini: ginapabay-an lang ninyo ang babayi nga si Jezebel nga nagapakapropeta. Ginapabay-an lang ninyo siya nga magpanudlo kag magpatalang sa akon mga ulipon. Nagasiling siya nga indi malain ang maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon kag magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios.

²¹ Ginhatagan ko siya sing tiyempo nga maghinulsol sa iya imoralidad pero indi siya maghinulsol.

²² Gani pamasakiton ko siya hasta indi na siya makahalin sa katre, kag ang mga tawo nga nagapakighilawas sa iya silutan ko sing tama gid, kon indi sila maghinulsol sa ila ginahimo nga malain.

²³ Pamatyon ko ang iya mga sumulunod, para mahibaluan sang tanan nga iglesya nga nahibaluan ko ang mga hunahuna kag mga handom sang mga tawo. Balusan ko ang kada isa sa inyo suno sa inyo mga hinimuan.

²⁴ “Pero ang iban sa inyo dira sa Tiatira wala gid nagsunod sa mga pagpanudlo ni Jezebel. Wala ninyo natun-i ang ila ginasiling nga ‘madalom nga mga pagpanudlo ni Satanás.’ Gani wala na ako sing inugdugang pa nga mga pagsulundan nga dapat ninyo tumanon.

²⁵ Basta padayunon lang ninyo nga himuon ang maayo nga mga butang nga inyo ginahimo subong hasta sa akon pag-abot.

²⁶⁻²⁷ Kay ang mga mandadaog kag nagapadayon sa pagtuman sang akon kabubut-on hasta sa katapusan hatagan ko sing awtoridad nga pareho sang akon nabaton halin sa akon Amay. Dumalahan nila ang mga nasyon, kag wala gid sing may makakontra sa ila pagdumala. Ang mga nasyon mangin pareho lang sa kolon nga ila pagadugmukon.*

²⁸ Ihatag ko man sa ila ang bituon sang kaagahon.

²⁹ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu Santo sa mga iglesya.

3

Ang Sulat para sa Sardis

* 2:26-27 Sal. 2:8, 9

¹ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Sardis:

“Amo ini ang ginasiling sang nagauiyat sang pito ka bituon kag ara man sa iya ang pito ka Espiritu sang Dios: * Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Madamo ang nagasiling nga mabakod ang inyo pagtuo sa akon, pero ang matuod daw mga patay kamo.

² Gani magmata kamo, kag palig-una ninyo ang inyo nabilin nga pagtuo samtang buhi pa ini. Tungod kay nasapwan ko nga ang inyo mga hinimuan indi pa husto sa panulok sang akon Dios.

³ Gani dumduma ninyo ang gintudlo sa inyo nga inyo ginbaton. Tumana ninyo ina kag hinulsulan ninyo ang inyo mga sala. Kon magpabaya pa kamo, kadtuan ko kamo sa oras nga wala ninyo ginapaabot. Ang akon pag-abot mangin pareho sang pag-abot sang makawat, kay wala sing may makahibalo kon san-o.

⁴ Pero may pila dira sa inyo sa Sardis nga wala gid nalatnan sang ginahimo nga malain sang iban. Magaupod sila sa akon nga nagabalayo sang puti, tungod kay takos sila.

⁵ Ang mga mandadaog pabayuan sing puti, kag indi ko pagpanason ang ila mga ngalan sa libro sang kabuhi.† Ipakilala ko sila sa akon Amay kag sa iya mga anghel nga sila akon mga katawhan.

⁶ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

Ang Sulat para sa Filadelpia

⁷ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Filadelpia:

“Amo ini ang ginasiling sang matarong kag masaligan. Siya amo ang nagahari pareho sang paghari ni David sang una. Kag siya lang ang nagauiyat sang yabi sa iya ginharian. Gani kon mag-abri siya *sang puwertahan para makasulod ang tawo sa iya ginharian*, wala sing may makasirado. Kag kon siradhan niya, wala sing may makaabri:

⁸ Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko man nga bisan maluya kamo nagatuman gihapon kamo sang akon mga pagpanudlo, kag wala gid kamo nagtalikod sa akon. Gani may gin-abrihan ako nga puwertahan para sa inyo nga wala gid sing may makasirado.

⁹ Pero kon parte sadtong mga tawo nga sakop ni Satanas, nga mga butigon nga nagasiling nga sila mga Judio pero ang

* **3:1** pito ka Espiritu sang Dios: Tan-awa ang footnote sa 1:4-5. † **3:5** libro sang kabuhi: buot silingon, libro nga listahan sang mga nakaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.

matuod indi, paludhon ko sila sa inyo, kag mahibaluan nila nga ginahigugma ko kamo.

¹⁰ Sa pila ka adlaw magaabot ang mga kabudlayan sa bilog nga kalibutan para tilawan ang tanan nga tawo. Pero tungod kay gintuman ninyo ang akon sugo nga magmainantuson kamo, tipigan ko kamo sa mga kabudlayan nga magaabot.

¹¹ Madali na lang ako mag-abot. Gani magpadayon kamo sa pagsunod sa mga butang nga inyo nahibaluan nga maayo kag matuod para wala sing may makaagaw sang padya nga ginatigana para sa inyo.

¹² Ang mga mandadaog himuon ko nga pareho sa haligi sa puluy-an sang akon Dios, kag indi na gid sila maghalin didto. Markahan ko sila sang ngalan sang akon Dios, kag sang ngalan sang siyudad sang akon Dios, ang bag-o nga Jerusalem nga ipapanaog sang akon Dios halin sa langit. Markahan ko man sila sang akon bag-o nga ngalan.

¹³ “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

Ang Sulat para sa Laodicea

¹⁴ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Laodicea:

“Amo ini ang ginasiling sang ginatawag nga Amen, ang masaligan kag matuod nga manugpamatuod. Siya ang ginhalinan sang tanan nga gintuga sang Dios:

¹⁵⁻¹⁶ Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko nga indi kamo pareho sa mabugnaw ukon mainit nga tubig.† Kuntani mabugnaw ukon mainit kamo. Pero tungod kay pareho kamo sa maalabaab nga tubig ibuga ko kamo.

¹⁷ Nagasiling kamo nga manggaranon kamo, nga ginpaka-maayo kamo kag wala na sing kulang sa inyo. Pero wala kamo kahibalo nga makaluluoy gid kamo, tungod kay pobre kamo *sa pagtuo*, bulag *sa kamatuoran*, kag hublas *sa panulok sang Dios*.

¹⁸ Gani nagalaygay ako sa inyo nga magbakal kamo sa akon sang bulawan nga ginpaagi sa kalayo *nga amo ang matuod nga pagtuo*, para mangin manggaranon kamo. Magbakal man kamo sa akon sang puti nga bayo para matabunan ninyo ang inyo makahuluya nga pagkahublas. Kag magbakal man kamo sa akon sang bulong nga inughaplas sa inyo mata para makakita kamo *sang kamatuoran*.

¹⁹ Ang tanan nga akon ginapalangga ginasaway kag gina-disiplina ko. Gani maghinulsol kamo kag kay-uhon gid ninyo ang inyo batasan.

† **3:15-16** *mabugnaw ukon mainit nga tubig*: siguro ang buot silingon, *tubig nga manami imnon*

²⁰ Nagatindog ako sa puwertahan kag nagapanuktok. Kon may makabati sang akon panawag kag padayunon niya ako sa iya balay, madayon ako, kag magaupod kami kaon.

²¹ Ang mga mandadaog papungkuon ko sa tupad sang akon trono. § Pareho bala sa akon, mandadaog ako kag subong nagapungko ako sa tupad sang akon Amay sa iya trono.

²² “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu Santo sa mga iglesya.”

4

Ang Pagsimba sa Langit

¹ Pagkatapos sadto, may ginpakita pa gid sa akon. Nakita ko ang puwertahan sa langit nga naabrihan. Kag nabatian ko liwat ang tingog nga pareho sa tunog sang trumpeta. Nagsiling siya sa akon, “Saka ka diri kag ipakita ko sa imo kon ano ang magakalatabo sa palaabuton.”

² Sa gilayon gin-gamhan ako sang Espiritu Santo. Kag nakita ko didto sa langit ang isa ka trono nga may nagapungko.

³ Ang nagapungko didto nagabadlak pareho sang *malahalon nga mga* bato nga haspe kag kornalina. Kag sa palibot sang trono may balangaw nga ang iya kolor pareho sa *bato nga esmeralda*.

⁴ Sa palibot sang trono, may 24 pa gid ka trono nga ginapungkuan sang 24 ka manugdumala. Ini nga mga manugdumala nagabayo sang puti kag ang kada isa sa ila may korona nga bulawan.

⁵ Kag halin didto sa trono sige ang pangilat kag pangdaguob, kag kon anu-ano pa ang akon nabatian. Sa atubangan dampi sang trono may pito ka suga nga nagadabdab. Amo ato ang pito ka Espiritu sang Dios.*

⁶ Didto man sa atubangan sang trono may daw sa dagat nga matin-aw pareho sang kristal.

Sa palibot sang trono, sa kada kilid, may apat ka buhi nga mga tinuga. Damo gid ang ila mga mata sa atubangan kag sa likod.

⁷ Ang premiro sa ila daw sa leon; ang ikaduha daw sa bataon nga baka; ang ikatatlo daw sa tawo ang iya hitsura; kag ang ikaapat daw sa nagalupad nga agila.

⁸ Ang kada isa sa ila may anom ka pakpak kag damo gid ang ila mga mata sa ila bilog nga lawas. Adlaw-gab-i wala untat ang ila kanta nga nagasiling,
“Balaan! Balaan! Balaan

§ 3:21 papungkuon ko sa tupad sang akon trono: buot silingon, magahari kaupod

ko * 4:5 pito ka Espiritu sang Dios: Tan-awa ang footnote sa 3:1.

ang aton Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan.[†]

Siya amo ang Dios sang una, subong kag sa palaabuton.”

⁹ Sige ang ila dayaw, padungog, kag pasalamat sa iya nga nagapungko didto sa trono, nga nagakabuhi hasta san-o. Kag samtang ginahimo nila ini,

¹⁰ ang 24 ka manugdumala nagaluhod kag nagasimba sa iya nga nagapungko didto sa trono, nga nagakabuhi hasta san-o. Kag ginabutang nila ang ila mga korona sa atubangan sang trono kag magsiling,

¹¹ “Ikaw ang amon Ginoo kag Dios,
takos ikaw nga magbaton sang pagpadungog, pagtahod,
kag awtoridad.

Kay gintuga mo ang tanan nga butang.

Suno sa imo kabubut-on ginhimo mo sila.”

5

Ang Linukot nga Kasulatan kag ang Karnero

¹ Pagkatapos sadto, may nakita ako nga linukot nga kasulatan sa tuo nga kamot sang nagapungko sa trono. Ang ini nga kasulatan may sulat sa sulod kag sa guwa kag napitlan sang pito ka selyo.*

² Kag may nakita dayon ako nga isa ka gamhanan nga anghel nga nagpanawag sa mabaskog nga tingog, “Sin-o bala ang takos nga maghukas sang mga selyo sang linukot nga kasulatan para mabuksan kag mahumlad?”

³ Pero wala gid sing bisan isa didto sa langit, sa kalibutan, ukon sa idalom sang kalibutan nga sarang makaabri kag makabasa kon ano ang nakasulat sa linukot nga kasulatan.

⁴ Gani naghilibion gid ako tungod kay wala gid sing bisan isa nga takos mag-abri kag magbasa sang sini nga kasulatan.

⁵ Karon, ang isa sa mga manugdumala didto nagsiling sa akon, “Indi ka maghibi, tungod kay si Jesus nga mandadaog nga ginatawag nga Leon nga halin sa tribo ni Juda kag kaliwat ni David sarang makahukas sang pito ka selyo sa linukot nga kasulatan para mahumlad ini.”

⁶ Dayon nakita ko ang isa ka Karnero nga nagatindog didto sa tunga sang trono, nga ginalibutan sang apat ka buhi nga mga tinuga kag sang mga manugdumala. Kon tan-awon, daw sa ginpatay ini nga Karnero. May pito ini ka sungay kag pito man ka mata nga amo ang pito ka Espiritu sang Dios[†] nga ginpadala sa bilog nga kalibutan.

[†] 4:8 Isa. 6:3 * 5:1 selyo: Ini hinimo halin sa wax kag ginabutang sa kilid sang linukot nga kasulatan para sarado. † 5:6 pito ka Espiritu sang Dios: Tan-awa ang footnote sa 3:1.

⁷ Nagpalapit ang Karnero sa trono kag ginkuha niya dayon ang kasulatan sa tuo nga kamot sang nagapungko didto.

⁸ Pagkakuha niya sang kasulatan, ang apat ka buhi nga mga tinuga kag ang 24 ka manugdumala nagluhod sa pagsimba sa Karnero. Ang kada isa sa ila may yahong nga bulawan nga puno sang insenso nga amo ang mga pangamuyo sang mga katawhan sang Dios. May arpa man ang kada isa sa ila nga ila ginatukar,

⁹ kag nagakanta sila sang isa ka bag-o nga kanta nga nagasiling,

“Ikaw ang takos nga makakuha sang linukot nga kasulatan kag sa paghukas sang iya mga selyo,
tungod kay ginpatay ka, kag paagi sa imo dugo
gintubos mo ang mga tawo
para mangin iya sang Dios.

Ginpili mo sila sa tanan nga tribo, lingguahe, lahi kag nasyon.

¹⁰ Ginhimo mo sila nga mga hari

kag mga pari sa pag-alagad sa aton Dios.

Kag padumalahon mo sila sa kalibutan.”

¹¹ Dayon nakita ko kag nabatian ang linibo kag minilyon nga anghel. Ang ini nga mga anghel nagatilipon didto sa palibot sang trono, sa apat ka buhi nga mga tinuga, kag sa mga manugdumala.

¹² Kag nagakanta sila sing mabaskog:

“Ang Karnero nga ginpatay takos nga magbaton sang awtoridad, manggad, kaalam, kusog, pagtahod, pagpadungog, kag pagdayaw!”

¹³ Kag nabatian ko dayon ang tanan nga tinuga sa langit, sa duta, sa idalom sang duta, kag sa dagat nga nagakanta:

“Ihatag ta sa nagapungko sa trono kag sa Karnero ang pagdayaw,

pagtahod, pagpadungog kag paggahom hasta san-o!”

¹⁴ Nagsabat dayon ang apat ka buhi nga mga tinuga, “Amen!” Kag ang mga manugdumala nagluhod kag nagsimba.

6

Ang Paghukas sang mga Selyo sa Kasulatan

¹ Nakita ko dayon ang Karnero nga nagahukas sang pre-miro sa pito ka selyo sa linukot nga kasulatan. Kag nabatian ko nga naghambal ang isa sa apat ka buhi nga mga tinuga. Ang iya tingog daw sa daguob. Siling niya, “Dali!”

² Pagtan-aw ko, nakita ko ang isa ka puti nga kabayo. Ang nagasakay sini may ginauyatan nga pana. Ginhatagan siya

sing korona kag ginpadalagan niya dayon ang iya kabayo kag sige ang iya pagpangdaog.

³ Pagkatapos sadto, ginhukas sang Karnero ang ikaduha nga selyo sang kasulatan. Kag nabatian ko nga nagsiling ang ikaduha nga buhi nga tinuga, “Dali!”

⁴ Kag nagguwa ang pula nga kabayo. Ang nagasakay sini ginhatagan sing dako nga espada, kag ginhatagan man siya sing gahom para magdala sang gira sa duta, para magpinatyanay ang mga tawo.

⁵ Paghukas sang Karnero sang ikatatlo nga selyo, nabatian ko ang ikatatlo nga buhi nga tinuga nga nagsiling, “Dali!” Kag nakita ko ang itom nga kabayo. Ang nagasakay sini may ginauyatan nga kilohan.

⁶ Pagkatapos may nabatian ako nga daw sa tingog nga halin sa apat ka buhi nga mga tinuga nga nagasiling, “*Pamahala ang ila pagkaon*. Ang bili sang tatlo ka litse nga *harina nga trigo* bali isa ka adlaw nga suhol, kag ang isa ka gantang nga *harina nga barley* bali isa man ka adlaw nga suhol. Pero indi pagpataasi ang mantika kag ang bino!”

⁷ Pagkatapos sadto ginhukas dayon sang Karnero ang ikaapat nga selyo kag nabatian ko ang ikaapat nga buhi nga tinuga nga nagsiling, “Dali!”

⁸ Kag nakita ko ang isa ka malapsi nga kabayo. Ang nagasakay sini gin-ngalanan nga Kamatayon, kag ang Hades* nagasunod sa iya. Ginhatagan sila nga duha sang gahom para pamatyon ang ikaapat nga parte sang mga tawo sa kalibutan paagi sa gira, gutom, mga balatian, kag mapintas nga mga sapat sa kalibutan.

⁹ Ginhukas dayon sang Karnero ang ikalima nga selyo. Kag nakita ko sa idalom sang halaran ang mga kalag sadtong mga tawo nga ginpamatay tungod sa ila pagwali sang pulong sang Dios.

¹⁰ Nagsinggit sila sing mabaskog, “Ginoo nga Makagagahom, balaan kag masaligan! San-o mo pa bala hukman kag silutan ang mga tawo sa kalibutan tungod sang ila pagpatay sa amon?”

¹¹ Ang kada isa sa ila ginhatagan sing malaba nga bayo nga puti, kag ginsilingan sila nga maghulat-hulat lang anay hasta makompleto ang kadamuon sang ila mga kauturan kag mga kaupod nga mga ulipon sang Dios nga pagapatyon man pareho sa ila.

¹² Karon, ang ikaanom na nga selyo ang ginhukas sang Karnero. Pagkahukas sini, naglinog dayon sing mabaskog.

* **6:8** Hades: buot silingon, lugar sang mga patay

Nag-itom ang adlaw pareho sang itom gid nga panapton, kag nagpula ang bulan pareho sang dugo.

¹³ Nagkalahulog sa duta ang mga bituon sa langit nga daw sa mga ulihi nga bunga sang kahoy nga higera nga nagakalahulog kon huyupon sang mabaskog nga hangin.

¹⁴ Nadula ang langit nga daw sa linukot nga papel, kag nagkalakuha ang mga bukid kag mga isla sa ila puwesto.

¹⁵ Dayon nagpanago sa mga kuweba kag sa idalom sang dalagko nga mga bato sa mga bukid ang mga hari sa kalibutan, ang mga manugdumala, ang mga opisyal sang mga soldado, ang mga manggaranon, ang mga gamhanan, kag ang tanan nga klase sang tawo, ulipon ukon indi.

¹⁶ Nagsiling sila sa mga bukid kag sa mga bato, “Tiphagi ninyo kami kag tabuni para indi kami makita sang nagapungko sa trono kag para makaluwas kami sa kaakig sang Karnero.

¹⁷ Tungod kay nag-abot na ang adlaw nga ipaagom nila ang ila kaakig sa mga tawo, kag wala gid sing may makakontra sa ila.”

7

Ang 144,000 ka Tawo nga Ginmarkahan

¹ Pagkatapos sadto, may nakita ako nga apat ka anghel nga nagatindog sa apat ka corner sang kalibutan. Ginapunggan nila ang apat ka hangin sa kalibutan para wala sing hangin nga maghuyop sa duta ukon sa dagat ukon sa bisan ano nga kahoy.

² Kag nakita ko man ang isa pa ka anghel nga naghaling sa east. May dala siya nga inugmarka sang buhi nga Dios. Naginggit siya sing mabaskog sa apat ka anghel nga ginhatagan sang Dios sing gahom sa paghalit sang duta kag sang dagat.

³ Siling niya, “Indi ninyo anay paghaliti ang duta, ukon ang dagat ukon ang mga kahoy samtang wala ta pa mamarkahan ang mga agtang sang mga ulipon sang aton Dios.”

⁴ Suno sa ginsugid sa akon, 144,000 ang ginmarkahan sang marka sang Dios. Halin sila sa tanan nga tribo sang Israel.

⁵ 12,000 halin sa tribo ni Juda;

12,000 halin sa tribo ni Reuben;

12,000 halin sa tribo ni Gad;

⁶ 12,000 halin sa tribo ni Asher;

12,000 halin sa tribo ni Naftali;

12,000 halin sa tribo ni Manase;

⁷ 12,000 halin sa tribo ni Simeon;

12,000 halin sa tribo ni Levi;

12,000 halin sa tribo ni Isacar;

⁸ 12,000 halin sa tribo ni Zebulun;
12,000 halin sa tribo ni Jose;
12,000 halin sa tribo ni Benjamin.

Ang Madamo nga Tawo sa Atubangan sang Trono sang Dios

⁹ Pagkatapos sadto, nakita ko ang mga tawo nga indi maisip tungod sa ila kadamuon. Ini nga mga tawo halin sa tanan nga nasyon, tribo, lahi kag linguahe. Nagatindog sila didto sa atubangan sang trono kag sang Karnero. Ang ila bayo puro puti kag malaba, kag may ginauyatan sila nga mga dahon sang palma.

¹⁰ Nagasinggit sila sing mabaskog, “Dalayawon ang Dios nga nagapungko sa trono, kag dalayawon man ang Karnero kay ginluwas nila kami sa silot!”

¹¹ Kag nagtindog ang tanan nga anghel sa palibot sang trono kag sang mga manugdumala, kag sang apat ka buhi nga mga tinuga. Nagluhod dayon ang mga anghel sa atubangan sang trono kag nagsimba sa Dios.

¹² Nagsiling sila, “Matuod gid nga ang aton Dios dapat nga dayawon, padunggan, pasalamatan kag tahuron. Nahibaluan niya ang tanan, kag ang tanan nga gahom kag kabaskog ara sa iya. Dayawon siya hasta san-o! Amen!”

¹³ Pagkatapos nagpamangkot sa akon ang isa sa mga manugdumala. Siling niya, “Nahibaluan mo bala kon sin-o ang mga tawo nga ina nga nagabayong puti, kag kon diin sila naghalin?”

¹⁴ Nagsabat ako, “Sir, wala ako kahibalo. Sugiri man ako!” Nagsiling siya sa akon, “Amo ina ang mga tawo nga nakaagi sa puwerte nga pag-antos. Ang ila mga bayo ginlabhan nila kag ginpaputi sa dugo sang Karnero.

¹⁵ Amo ina nga dira sila nagatindog sa atubangan sang trono sang Dios, kag adlaw-gab-i ang ila pag-alagad sa iya sa iya templo. Kag ang *Dios mismo nga* nagapungko sa trono amo ang nagaasikaso sa ila.

¹⁶ Indi na gid sila paggutumon ukon pag-uhawon. Kag indi na sila mainitan ukon mapaso sa init sang adlaw.

¹⁷ Kay ang Karnero nga dira sa trono amo na ang magabantay sa ila. Dal-on niya sila sa mga tuburan nga nagahatag sang kabuhi, kag pahiran sang Dios ang tanan nga luha sa ila mga mata.”*

8

Ang Paghukas sang Ikapito nga Selyo

* 7:17 Isa. 49:10; 25:8

¹ Sang paghukas sang Karnero sang ikapito nga selyo naglinong ang langit sa sulod sang mga tunga sa oras.

² Nakita ko dayon ang pito ka anghel nga nagatindog sa atubangan sang Dios. Kag ang kada isa sa ila ginhatagan sang trumpeta.

³ May isa pa gid ka anghel nga nagpalapit sa halaran. May ginauyatan siya nga bulawan nga suludlan sang insenso. Ginhatagan siya sing madamo nga insenso para iupod sa mga pangamuyo sang tanan nga tumuluo kag ihalad sa halaran nga bulawan nga ara sa atubangan sang trono.

⁴ Gani nagtub-ok paibabaw ang aso sang ginsunog nga insenso kaupod sang mga pangamuyo sang mga katawhan sang Dios halin sa mga kamot sang anghel nga nagatindog sa atubangan sang Dios.

⁵ Pagkatapos ginkuha sang anghel ang suludlan sang insenso kag ginpuno niya ini sing kalayo halin sa halaran kag ginhaboy niya dayon sa duta. Sa gilayon, nagpangilat, nagdaguob, naggahod kag naglinog.

Ang mga Trumpeta

⁶ Karon, ang pito ka anghel nga may pito ka trumpeta nagpreparar na sa pagpatunog sang ila mga trumpeta.

⁷ Ang premiro nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta. Nag-ulan dayon sing yelo kag kalayo nga may lakot nga dugo. Kag nasunog ang ikatlo nga parte sang duta, ang ikatlo nga parte sang kahoy, kag ang tanan nga hilaon.

⁸ Dayon ang ikaduha nga anghel nagpatunog man sang iya trumpeta, kag may nahulog sa dagat nga daw isa ka dako nga bukid nga nagadabadaba.

⁹ Kag ang ikatlo nga parte sang dagat nangin dugo, ang ikatlo nga parte sang tanan nga sapat sa dagat nagkalamatay, kag ang ikatlo nga parte sang tanan nga barko nagkalaguba.

¹⁰ Ang ikatatlo naman nga anghel ang nagpatunog sang iya trumpeta, kag may dako nga bituon nga nagadabdab nga daw sa suga nga nahulog halin sa langit kag nagtupa sa ikatlo nga parte sang mga suba kag mga tuburan.

¹¹ Ang ngalan sang ato nga bituon “Pait.” Gani ang ikatlo nga parte sang mga tubig nagpait, kag madamo nga tawo ang nagkalamatay sang pag-inom nila sini.

¹² Dayon ang ikaapat nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag ang natabo, naigo ang ikatlo nga parte sang adlaw, ang ikatlo nga parte sang bulan, kag ang ikatlo nga parte sang mga bituon, kag nadula ang ikatlo nga parte sang

ila kasanag. Gani nagdulom sa ikatlo nga parte sang adlaw kag sa ikatlo nga parte sang gab-i.*

¹³ Pagkatapos sadto may nakita ako nga agila nga nagalupad sa kahanginan. Nabatian ko nga nagasinggit ini sing mabaskog, “Kaluluoy! Kaluluoy gid ang mga nagaestar sa kalibutan kon magpatunog pa gid ang tatlo ka anghel sang ila mga trumpeta.”

9

¹ Dayon ang ikalima nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag nakita ko ang isa ka bituon nga nahulog sa duta halin sa langit. Ini nga bituon ginhatagan sing yabi nga para sa puwertahan sang madalom gid nga buho.*

² Gin-abrihan sang bituon ini nga buho, kag nagguwa dayon ang aso nga daw sa naghalin sa dako gid nga hurnohan. Nagdulom ang kalibutan tungod kay ang silak sang adlaw nalipdan sang aso nga halin sa buho.

³ Kag indi lang ina, kundi halin sa aso may nagguluwa nga mga apan nga naghugpa sa duta, kag ginhatagan sila sing gahom nga magpanakit pareho sa iwi-iwi.

⁴ Ginhambalan sila nga indi nila paghalitan ang mga hila-mon, ukon ang mga kahoy, ukon ang iban pa nga mga tanom, kundi ang mga tawo lang nga wala sing marka sang Dios sa ila mga agtang.

⁵ Gintugutan ang mga apan nga sakiton ato nga mga tawo sa sulod sang lima ka bulan, pero wala sila pagtuguti nga pamasyon nila sila. Ang kasakit sang ila kinadtan pareho sang kinadtan sang iwi-iwi.

⁶ Gani sa sulod sang lima ka bulan, gusto sang mga tawo nga mapatay, pero indi sila mapatay. Bisan gusto na gid nila nga mapatay, indi gid sila mapatay.

⁷ Ang hitsura sang ato nga mga apan daw sa mga kabayo nga preparado na sa inaway. Sa ila ulo may nagatungtong nga daw sa korona nga bulawan kag ang ila guya daw sa guya sang tawo.

⁸ Ang ila buhok daw sa buhok sang babayi, kag ang ila mga ngipon daw sa ngipon sang leon.

⁹ Ang ila mga dughan natabunan sang daw sa panaming nga salsalon, kag ang huni sang ila mga pakpak daw sa hagunos sang madamo nga karwahe nga ginaguyod sang mga kabayo pakadto sa inaway.

* **8:12** *Gani nagdulom...gab-i:* ukon, *Gani nadula ang ikatlo nga parte sang kasanag kon adlaw kag kon gab-i.* * **9:1** *madalom gid nga buho* nga ginaestaran sang malain nga mga espiritu.

¹⁰ Ang ila ikog pareho sa ikog sang iwi-iwi nga naga-pangutot, kag ang ila ikog may ikasarang sa pagpaantos sa mga tawo sa sulod sang lima ka bulan.

¹¹ May hari nga nagadumala sa ila. Ini amo ang anghel nga *nag-abri* sang madalom nga buho. Ang iya ngalan sa *lingguahe* nga Hebreo si Abadon, sa Griego si Apolyon, nga *kon sa aton pa Manuglaglag*.

¹² Tapos na ang premiro nga makahaladlok nga hitabo, pero may duha pa gid nga magaabot.

¹³ Dayon ang ikaanom nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag nabatian ko nga may naghambal halin sa mga corner sang bulawan nga halaran nga nagaatubang sa Dios.

¹⁴ Nagsiling ang tingog sa ikaanom nga anghel nga may trumpeta, "Buy-i na ang apat ka anghel nga ginagapos sa dako nga suba sang Euphrates!"

¹⁵ Gani ginpangbuy-an sila. Ginpreparar na nga daan sila para gid sa sadto nga oras, para pamatyon nila ang ikatlo nga parte sang tanan nga tawo.

¹⁶ Ginsugiran ako nga ang kadamuon sang ila mga soldado nga manugkabayo 200,000,000.

¹⁷ Kag suno sa ginpakita sa akon, amo ini ang hitsura sang mga kabayo kag sang mga nagasakay: Ang mga nagasakay may mga panaming sa dughan nga ang mga kolor *pula pareho sang kalayo*, *asul pareho sang sapiro*, kag *dalag pareho sang asupre*. Ang mga kabayo ya, ang ila ulo daw sa ulo sang leon, kag sa ila baba may nagaguwa nga kalayo, aso, kag asupre.

¹⁸ Kag paagi sa sining tatlo ka kahalitan nga amo ang kalayo, aso, kag asupre nga nagaguwa sa baba sang mga kabayo, nagkalamatay ang ikatlo nga parte sang mga tawo.

¹⁹ Ang gahom sang mga kabayo nagahalin sa ila baba kag sa ila ikog. Ang ila ikog daw sa mga man-og nga nagapangagat, kag amo ini ang ila ginagamit sa pagsakit sa mga tawo.

²⁰ Pero ang mga tawo nga nabilin, nga wala nagkalamatay sa sining tatlo ka kahalitan, wala pa gid magbiya sa mga dios-dios nga ila ginhimo. Sige pa gid ang ila simba sa mga demonyo kag sa mga rebulto nga bulawan, pilak, saway, bato kag kahoy. Ang ini nga mga rebulto indi makakita, indi makabati, kag indi makalakat.

²¹ Wala man sila naghinulsol sang ila pagpamatay, pag-pangbabaylan, pagpakigrelasyon nga imoral, kag pagpan-gawat.

10

Ang Anghel kag ang Gamay nga Kasulatan

¹ Pagkatapos sadto, may nakita ako liwat nga anghel nga gamhanan nga nagapanaog halin sa langit. Nalikupan siya sang panganod, kag may nagalibot nga balangaw sa iya ulo. Nagasilak ang iya nawong pareho sa adlaw, kag ang iya mga batiis daw sa mga haligi nga kalayo.

² May ginauyatan siya nga gamay nga kasulatan nga nahumlad. Pag-abot niya sa kalibutan, gintungtong niya ang iya tuo nga tiil sa dagat kag ang iya wala nga tiil sa duta,

³ kag nagsinggit siya. Ang iya tingog daw sa leon nga nagangurob. Pagkatapos niya singgit, nagsabat ang pito ka daguob.

⁴ Isulat ko na kuntani ang ginhambal sang pito ka daguob, pero may nabatian ako nga tingog halin sa langit nga nagsiling, “Indi pag-ipanugid ang ginhambal sang pito ka daguob. Indi ini pag-isulat.”

⁵ Karon, ang anghel nga nakita ko nga nagatindog sa dagat kag sa duta nagbayaw sang iya tuo nga kamot sa langit

⁶ kag nagpanumpa sa Dios, ang Dios nga nagakabuhi hasta san-o, nga naghimo sang langit, duta, kag dagat, kag sang tanan nga butang nga ara sa ila. Nagsiling ang anghel, “Indi na magdugay,

⁷ kay kon magpatunog na ang ikapito nga anghel sang iya trumpeta, himuon na sang Dios ang iya tinago nga plano suno sa iya ginsugid sa iya mga ulipon nga mga propeta.”

⁸ Nagsiling liwat sa akon ang tingog nga halin sa langit, “Kadtui ang anghel nga nagatindog sa dagat kag sa duta, kag kuhaa ang kasulatan nga nahumlad sa iya kamot.”

⁹ Gani nagkadto ako sa anghel kag ginpangayo ko sa iya ang gamay nga kasulatan. Nagsiling siya sa akon, “Ari, kuhaa kag kauna. Daw honey ini katam-is kon dira pa sa imo baba, pero pag-abot sa imo tiyan magapait ini.”*

¹⁰ Ginkuha ko ang kasulatan sa iya kamot kag ginkaon ko dayon. Daw honey matuod ang iya katam-is sa akon baba, pero pagkatulon ko na, nagpait sa akon tiyan.

¹¹ Kag may nagsiling dayon sa akon, “Kinahanglan iwali mo liwat ang ginpahambal sang Dios parte sa nagkalain-lain nga nasyon, lahi, linguahe kag hari.”

11

Ang Duha ka Saksi

¹ Dayon ginhatagan ako sang inugtacos nga daw sa baston. Nagsiling ang naghatag sa akon, “Sige, taksa ang templo sang Dios kag ang halaran, kag isipa dayon kon pila ang nagasimba didto.

* 10:9 Eze. 3:3

² Pero ang sa guwa sang templo indi lang pag-ilakip takos kay ina para sa mga tawo nga wala makakilala sa Dios. Ini sila amo ang magaguba sang balaan nga siyudad sa sulod sang 42 ka bulan.

³ Kag sa sina nga mga inadlaw ipadala ko ang akon duha ka saksi nga magasuksok sang sako *bilang tanda sa mga tawo nga dapat na sila maghinulsol*. Kag magawali sila sang akon ipawali sa ila sa sulod sang 1,260 ka adlaw.”

⁴ Ang ining duha ka saksi amo ang duha ka kahoy nga olibo* kag duha ka suga nga nagatindog sa atubangan sang Ginoo, nga amo ang Ginoo sa bilog nga kalibutan.

⁵ Kon may magtinguha sa pagsakit sa ila, may kalayo nga magaguwa sa ila baba kag magalaglag sang ila mga kaaway. Pareho sini ang pagpatay sa kay bisan sin-o nga gusto magsakit sa ila.

⁶ May gahom man sila sa pagpugong sang ulan para indi mag-ulan samtang nagawali sila sang pulong sang Dios. May gahom man sila nga ang tubig sa mga tuburan mahimo nila nga dugo. Kag indi lang ina kundi may gahom pa gid sila sa paghalit sang bilog nga kalibutan paagi sa nagkalain-lain nga kahalitan sa bisan ano nga oras nga gusto nila.

⁷ Kon makatapos na sila sa pagwali sang pulong sang Dios, awayon sila sang dako nga sapat nga magaguwa halin sa madalom nga buho. Ining duha ka manugwali mapierdi sang sapat kag patyon dayon sila.

⁸ Ang ila bangkay mabilin lang sa karsada sang bantog nga siyudad, nga sa diin ang ila Ginoo ginlansang sa krus. Ang ini nga siyudad nagasimbolo sang Sodom ukon Egypt.

⁹ Sa sulod sang tatlo ka adlaw kag tunga, didto ang ila bangkay sa karsada nga ginatan-aw sang mga tawo sa nagkalain-lain nga lahi, tribo, linguahe kag nasyon. Kag indi magtugot ang mga tawo nga ipalubong sila.

¹⁰ Magakalipay gid ang mga tawo sa kalibutan tungod kay napatay na atong duha ka tawo. Magaselebrar sila kag magaregaluhay tungod nga napatay ang duha ka propeta sang Dios nga nagdala sing madamo nga kalisod sa mga tawo sa kalibutan.

¹¹ Pero pagkaligad sang tatlo ka adlaw kag tunga, ginbuhi liwat sang Dios ang ila mga bangkay. Nagtindog sila kag ang tanan nga nakakita sa ila hinadlukan.

¹² Dayon ang ining duha ka saksi nakabati sang tingog nga mabaskog halin sa langit nga nagasiling, “Dali, saka kamo diri!” Kag samtang nagatan-aw ang ila mga kaaway, nagsaka sila pa-langit.

* **11:4** *duha ka kahoy nga olibo*: Amo ini sila ang katumanan sang propesiya ni Zacarias (Zac. 4:2-14).

13 Sa amo man nga oras naglinog sing mabaskog. Ang ikanapulo nga parte sang siyudad naguba, kag 7,000 ka tawo ang nagkalamatay sa ato nga linog. Ang mga tawo nga wala nagkalamatay kinulbaan, kag nagdayaw sila sa Dios sang langit.[†]

14 Ang ikaduha nga makahaladlok nga hitabo tapos na, pero may masunod pa nga ikatatlo.

Ang Ikapito nga Trumpeta

15 Ang ikapito nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag may mabaskog nga mga tingog sa langit nga nagasiling, “Karon ang aton Ginoo kag ang iya pinili nga si Cristo amo na ang magahari sa kalibutan. Kag ang iya paghari wala sing katapusan!”

16 Kag ang 24 ka manugdumala nga nagapungko sa ila mga trono sa atubangan sang Dios nagluhod dayon kag nagsimba sa Dios,

17 nga nagasiling,
“Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan,
ikaw ang Dios sang una, kag ikaw man ang Dios subong.
Nagapasalamat kami sa imo tungod kay gin-gamit mo na ang imo gahom,
kag nag-umpisa ka na nga maghari sa kalibutan.

18 Puwerte gid ang kaakig sang mga tawo
nga wala nagakilala sa imo.
Kay nag-abot na ang oras nga silutan mo sila.

Kag ang mga patay hukman mo na.
Amo na ini ang oras nga hatagan mo sing padya ang imo mga ulipon,
ang mga propeta, ang imo mga katawhan,
kag ang tanan nga nagatahod sa imo,
bantog man ukon indi.

Oras na nga pamatyon mo ang mga tawo nga nagaguba sang kalibutan.”

19 Pagkatapos sadto, gin-abrihan ang templo sang Dios didto sa langit. Kag didto sa sulod, makita ang Kahon sang iya Kasugtanan. Dayon nagpangilat, nagginahod, kag nagdi-naguob. Naglinog man kag nag-ulan sing yelo nga daw mga bato.

12

Ang Babayi kag ang Dragon

1 May makatilingala dayon nga butang nga nagpakita sa langit. Nakita ko ang isa ka babayi nga nagabayong adlaw,

[†] 11:13 Dios sang langit: ukon, Dios nga ara sa langit; ukon, Dios nga naghimo sang langit; ukon, Dios nga labaw sa tanan

kag ang bulan didto sa idalom sang iya mga tiil. Kag sa iya ulo may korona nga may dose ka bituon.

² Manugbata na ang babayi, kag nagaauraroy tungod kay nagapasakit na siya.

³ May isa pa gid ka makatilingala nga butang nga akon nakita sa langit. May dako nga dragon nga pula nga may pito ka ulo kag may napulo ka sungay, kag sa kada ulo may korona.

⁴ Ginpangahig sang iya ikog ang ikatlo nga parte sang mga bituon kag ginpanghaboy sa duta. Didto siya nagatindog malapit sa babayi nga manugbata para pagbata sang babayi kaunon niya dayon ang bata.

⁵ Karon, nagbata ang babayi kag ang iya bata lalaki. Ang ini nga bata amo ang magadumala sa mga nasyon, kag wala gid sing may makakontra sa iya pagdumala.* Gani *pagkatawo sang bata*, ginsabnit siya dayon kag gindala sa Dios didto sa iya trono.

⁶ Ang babayi nga nagbata nagpalagyo sa kamingawan nga ginpreparar na nga daan sang Dios para sa iya, para didto siya atipanon sa sulod sang 1,260 ka adlaw.

⁷ Karon, nagsugod ang inaway sa langit. Nagpakig-away si Micael kag ang iya mga kaupod nga mga anghel kontra sa dragon. Nagpakig-away man ang dragon kag ang iya sakop nga mga anghel.

⁸ Pero indi makadaog ang dragon, kag siya kag ang iya mga anghel ginpalayas sa langit.

⁹ Gintabog paguwa ang dako nga dragon. Siya amo atong man-og sang una nga ginatawag nga yawa ukon Satanas, nga nagapatalang sa mga tawo sa bilog nga kalibutan. Ginhulog siya diri sa kalibutan pati ang iya sakop nga mga anghel.

¹⁰ Pagkatapos sadto, nabatian ko dayon ang mabaskog nga tingog didto sa langit nga nagasiling, “Karon nag-abot na ang oras nga ang mga tawo luwason na sang Dios! Ginapakita na niya subong ang iya gahom bilang Hari kag ang awtoridad ni Cristo nga iya pinili! Kay ginpalayas na sa langit ang manug-akusar sang aton mga kauturan. Wala sing pahuway ang iya pag-akusar sa ila sa aton Dios.

¹¹ Pero ginpierdi siya sang aton kapareho nga mga tumuluo paagi sa dugo sang Karnero, kag paagi sa kamatuoran nga ila ginsugid. Kag wala nila ginpasulabi ang ila kabuhi gani wala sila nahadlok nga magtaya sang ila kabuhi.

¹² Gani magkalipay kamo, kamo nga nagaestar sa langit. Pero kaluluoy kamo nga nagaestar sa duta kag sa dagat, tungod kay nagpanaog na ang yawa dira sa inyo. Naakig gid

* 12:5 Sal. 2:9

siya katama tungod kay nahibaluan niya nga malip-ot na gid lang ang iya tion nga nabilin.”

¹³ Sang matalupangdan sang dragon nga ginhulog na siya sa duta, ginlagas niya dayon ang babayi nga nagbata sing lalaki.

¹⁴ Pero ginhatagan ang babayi sing duha ka pakpak nga pareho sa dako nga agila, para makalupad siya pakadto sa iya lugar sa kamingawan nga sa diin pagaasikasuhon siya sa sulod sang tatlo ka tuig kag tunga, kag indi siya maano sang man-og.

¹⁵ Gani nagbuga dayon ang man-og sing madamo nga tubig nga daw sa baha pakadto didto sa babayi para anuron siya.

¹⁶ Pero ginbuligan sang duta ang babayi. Nag-abri ang duta kag ginsuyop ang tubig nga halin sa baba sang dragon.

¹⁷ Kag nagdugang pa gid ang kaakig sang dragon sa babayi, gani ang iya ginhimo, nagpakig-away siya sa iban nga mga bata sang babayi. Ini nga mga bata wala sing iban kundi ang tanan nga nagatuman sa mga sugo sang Dios kag nagasunod sa kamatuoran nga ginpanudlo ni Jesus.

¹⁸ Kag nagtindog ang dragon sa baybayon.

13

Ang Duha ka Sapat

¹ Dayon may nakita ako nga sapat nga nagbutwa sa dagat nga napulo ang iya sungay kag pito ang iya ulo. Kada sungay may korona, kag sa kada ulo may nakasulat nga ngalan nga nagainsulto sa Dios.*

² Ang sapat nga akon nakita daw sa leopard. Ang iya tiil daw sa tiil sang bear, kag ang iya baba daw sa baba sang leon. Ginhatag sang dragon ang iya gahom kag ang iya trono sa sapat para mangin dako ang iya awtoridad sa paghari.

³ Ang isa sa mga ulo sang sapat daw ginpatay, pero ang iya pilas nga ikamatay nag-ayo. Natingala gid sa sapat ang mga tawo sa bilog nga kalibutan, kag nagsunod sila sa iya.

⁴ Ginsimba nila ang dragon tungod kay siya amo ang naghatag sing gahom sa sapat. Ginsimba man nila ang sapat; siling nila, “Wala sing may makapareho sa sini nga sapat kag wala sing may makakontra sa iya.”

⁵ Gintugutan sang Dios ang sapat nga maghambal sing puwerte nga pag-insulto sa iya kag maggahom sa sulod sang 42 ka bulan.

⁶ Gin-insulto niya ang Dios, ang ngalan sang Dios, ang ginaestaran sang Dios, kag ang tanan nga nagaestar sa langit.

* **13:1** ngalan nga nagainsulto sa Dios: siguro tungod nga gin-gamit niya ang ngalan sang Dios para sa iya kaugalingon.

⁷ Gintugutan man siya nga awayon niya kag pierdihon ang mga katawhan sang Dios. Kag ginhatagan man siya sing awtoridad nga maghari sa tanan nga *tawo sa kalibutan bisan ano pa ang ila* tribo, lahi, linguahe, kag nasyon.

⁸ Ang ini nga sapat simbahon sang tanan nga tawo sa kalibutan nga ang ila ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi[†] halin sang pagtuga sang kalibutan. *Ini nga libro* iya sang Karnero nga ginpatay.

⁹ Gani kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.

¹⁰ Ang bisan sin-o nga gintalana nga dakpon, pagadakpon gid. Kag ang bisan sin-o nga gintalana nga patyon sa espada, pagapatyon gid sa espada.[‡] Gani ang mga katawhan sang Dios kinahanglan nga magmainantuson kag may hugot nga pagtuo sa Dios.

¹¹ Pagkatapos sadto, nakita ko pa gid ang isa ka sapat nga nagguwa halin sa duta. Ang ini nga sapat may duha ka sungay nga pareho sa sungay sang karnero, pero kon maghambal ini daw sa dragon.

¹² Gin-gamit niya ang awtoridad sang premiro nga sapat para mag-alagad sa iya. Ginpilit niya ang tanan nga tawo sa kalibutan nga magsimba sa premiro nga sapat nga may pilas nga ikamatay nga nag-ayo.

¹³ Madamo nga milagro ang ginhimo sining ikaduha nga sapat, pareho sa pagpaulan sang kalayo halin sa langit. Ginhimo niya ini nga mga milagro para makita sang mga tawo nga gamhanan siya.

¹⁴ Gani paagi sa mga milagro nga ginpahimo sa iya sang premiro nga sapat, gindayaan niya ang mga tawo sa kalibutan. Ginsilingan niya ang mga tawo nga himuan sang rebulto ang premiro nga sapat *para simbahon*. Ining premiro nga sapat ginlabo sang espada pero nabuhi pa.

¹⁵ Ang ikaduha nga sapat gintugutan man nga maghatag sing kabuhi sa rebulto sang premiro nga sapat, para makahambal ang rebulto kag makapamatay sang mga tawo nga indi magsimba sa iya.

¹⁶ Kag indi lang ina, kundi ginpilit niya ang tanan nga tawo, bantog kag indi, manggaranon kag imol, ulipon kag indi ulipon, nga markahan sila sa ila tuo nga kamot ukon sa ila mga agtang.

¹⁷ Kag ang bisan sin-o nga indi magpamarka sang ngalan sang *premiro nga sapat* ukon sang numero sang iya ngalan indi makabakal ukon makabaligya.

[†] **13:8** *libro sang kabuhi*: Tan-awa ang footnote sa 3:5. [‡] **13:10** Jer. 15:2

¹⁸ Kinahanglan gid ang kaalam para mahibaluan kon ano ang kahulugan sang numero sang sapat, kay ini nagarepresentar sang ngalan sang tawo. Kag amo ini ang numero: 666.

14

Ang Kanta sang mga Tinubos

¹ Pagkatapos sadto, nakita ko ang Karnero nga nagatindog didto sa Bukid sang Zion. Kaupod niya didto ang 144,000 ka tawo. Sa ila agtang nakasulat ang ngalan sang Karnero kag sang iya Amay.

² Dayon may tingog ako nga nabatian halin sa langit nga daw sa daganas sang busay ukon daw sa matunog nga daguob; kag daw sa tukar sang mga manug-arpa nga nagakuting-kuting sa ila mga arpa.

³ Ang 144,000 ka tawo nagakanta nga nagaatubang sa trono, sa apat ka buhi nga mga tinuga, kag sa mga manug-dumala. Kag ginakanta nila ang bag-o nga kanta nga wala sing iban nga nakahibalo kundi sila lang nga 144,000 nga mga tinubos halin sa kalibutan.

⁴ Sila amo ang mga tawo nga wala gid nagpakighilawas sa mga babayi kag wala gid nagpangasawa. Nagasunod sila sa Karnero bisan diin siya magkadto. Gintubos sila halin sa mga tawo para mangin una nga inughalad sa Dios kag sa Karnero.

⁵ Wala sing may makasiling nga nagbutig sila, kag wala gid sing may ikasaway sa ila.

Ang Tatlo ka Anghel

⁶ Kag nakita ko dayon ang isa pa gid ka anghel nga nagalupad sa kahanginan. Dala niya ang wala nagabaylo nga Maayong Balita. Ginsugid niya ini sa mga tawo sa kalibutan, sa tanan nga nasyon, tribo, linguahe, kag lahi.

⁷ Nagsiling siya sa mabaskog nga tingog, “Kahadluhi ninyo ang Dios kag dayawa siya, tungod kay nag-abot na ang oras nga hukman niya ang tanan nga tawo. Simbaha ninyo ang Dios nga naghimo sang langit, sang duta, sang dagat, kag sang mga tuburan.”

⁸ Ang ikaduha nga anghel nagsunod sa nahauna nga anghel. Siling niya, “Naguba! Naguba na ang bantog nga siyudad sang Babilonia.*† Kay ang iya mga pumuluyo amo ang nagganyat sa mga tawo sa bilog nga kalibutan nga mag-sunod sa ila imoralidad, nga ginakaugtan gid sang Dios.”

⁹ Ang ikatatlo nga anghel nagsunod sa duha ka nahauna nga anghel. Nagasiling siya sa mabaskog nga tingog, “Ang

* **14:8** Isa. 21:9 † **14:8** Babilonia: Posible nga ang Babilonia sa sini nga libro nagasimbolo sang Roma.

tanang nga nagasimba sa sapat kag sa iya rebulto kag nagabaton sang marka sang sapat sa ila agtang ukon sa ila kamot

¹⁰ makatilaw gid sang kaakig sang Dios. Kag silutan gid sila sa nagadabadaba nga asupre samtang nagatan-aw ang balaan nga mga anghel sang Dios kag ang Karnero.

¹¹ Ang aso sang kalayo nga magasilot sa ila magapaibabaw hasta san-o. Adlaw-gab-i wala gid sing pahuway *ang pag-antos* sadtong mga nagasimba sa sapat kag sa iya rebulto, sila nga nagpamarka sang ngalan sang sapat.”

¹² Gani kamo nga mga katawhan sang Dios, nga nagatuman sang iya mga sugo kag nagatuo kay Jesus, kinahanglan magmainantuson kamo.

¹³ Pagkatapos sadto, may nabatian ako nga tingog halin sa langit nga nagasiling, “Isulat ini: Sugod subong bulahan ang mga nagkalamatay nga ara sa Ginoo!” Kag nagsabat ang Espiritu Santo, “Matuod ina, makapahuway na sila sa ila mga pagpangabudlay, kay mabaton na nila ang ila balos para sa ila *maayo nga* mga binuhatan.”

Ang Pag-ani sa Kalibutan

¹⁴ Dayon may nakita ako nga puti nga panganod, kag may nagapungko didto nga daw sa tawo.[‡] May korona siya nga bulawan sa iya ulo kag may ginauyatan siya nga matalom nga garab.

¹⁵ Dayon may isa pa gid ka anghel nga nagguwa halin sa templo kag nagsinggit sa nagapungko sa panganod, “Gamita na ang imo garab kay tig-alani na, luto na ang alanihon sa kalibutan.”

¹⁶ Gani gin-garab sang nagapungko sa panganod ang alanihon sa kalibutan.

¹⁷ Karon may nakita ako liwat nga anghel nga nagguwa sa templo didto sa langit, kag may garab man siya nga matalom.

¹⁸ Kag didto sa halaran may nagguwa man nga anghel. Siya ang anghel nga nagaasikaso sang kalayo didto sa halaran. Nagsinggit siya sa anghel nga may garab nga matalom, “Gamita na ang imo garab kag panggutaba ang mga ubas sa kalibutan kay luto na.”

¹⁹ Gani ginpanggutrab niya kag gintumpok dayon didto sa dako nga pulugaan. Ang halimbawa sini nga pulugaan amo ang silot[§] sang Dios.

²⁰ Ginpuga ang mga ubas sa guwa sang siyudad, kag ang nagguwa halin sa pulugaan dugo nga nagbaha sing mga 300 ka kilometro ang kalawigon, kag mga isa ka dupa ang kadalumon.

[‡] **14:14** daw sa tawo: ukon, daw sa Anak sang Tawo
kaakig

[§] **14:19** silot: sa literal,

15

Ang mga Anghel nga Nagadala sang Katapusan nga mga Kalalat-an

¹ Kag may nakita ako liwat nga makatilingala nga talanawon sa langit. May pito didto ka anghel nga may dala nga pito ka kahalitan. Amo na ini ang katapusan nga mga kahalitan nga ipadala sang Dios sa iya kaakig.

² Kag nakita ko dayon ang daw dagat nga matin-aw nga pareho sa kristal kag daw may kalayo. Kag didto nakita ko ang mga tawo nga nagdalaog kontra sa sapat kag sa iya rebulto. Wala gid sila nagpamarka sang numero sang sapat. Ini sila nagauyat sang mga arpa nga ginhatag sa ila sang Dios.

³ Nagakanta sila sang kanta ni Moises nga ulipon sang Dios, nga kanta man sang Karnero. Amo ini ang ila kanta,

“Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan,
makatilingala ang imo mga binuhatan!

Hari sang tanan nga nasyon,

matarong kag husto ang imo mga pamaagi!

⁴ Sin-o bala Ginoo ang indi mahadlok kag magdayaw sa imo?
Ikaw lang gid ang balaan.

Ang tanan nga mga katawhan magapalapit kag magasimba sa imo,

tungod kay nakita nila ang imo matarong nga mga binuhatan.”

⁵ Pagkatapos sini, nakita ko nga nag-abri ang templo sa langit, ang Tolda nga Simbahan nga sa diin nabutang ang Kasuguan.

⁶ Kag halin didto sa templo nagguwa ang pito ka anghel nga nagadala sang pito ka kahalitan. Nagabayo sila sing matinlo nga linen nga nagabadlak, kag sa ila dughan may wagkos nga bulawan.

⁷ Karon, ang isa sa apat ka buhi nga mga tinuga naghatag sa pito ka anghel sang pito ka yahong nga bulawan, nga puno sang kaakig sang Dios nga nagakabuhi hasta san-o.

⁸ Napuno ang templo sang aso tungod kay didto ang Dios kag ang iya gahom. Kag wala sing may makasulod didto sa templo samtang wala pa matapos ang pito ka kahalitan nga halin sa pito ka anghel.

16

Ang mga Yahong nga Ginasudlan sang Kaakig sang Dios

¹ Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa templo nga nagasiling sa pito ka anghel, “Sige, iula na ninyo sa kalibutan ang pito ka yahong nga ina nga ginasudlan sang kaakig sang Dios.”

² Gani naglakat ang premiro nga anghel kag gin-ula niya ang sulod sang iya yahong sa duta. Ang natabo, nag-abot ang mga masakit kag syado kalain nga mga katol sa mga tawo nga may marka sang sapat kag sa mga nagasimba sa iya rebulto.

³ Gin-ula dayon sang ikaduha nga anghel ang sulod sang iya yahong sa dagat, kag ang tubig sa dagat nangin pareho sang dugo sang patay nga tawo. Kag nagkalamatay ang tanan nga nagakabuhi sa dagat.

⁴ Pagkatapos gin-ula sang ikatatlo nga anghel ang sulod sang iya yahong sa mga suba kag sa mga tuburan, kag ang tanan nga tubig nangin dugo man.

⁵ Nabatian ko dayon ang anghel nga ginatugyanan sang tubig nga nagasiling, “Matarong ka gid, *O Dios*, ikaw nga amo sang una kag amo man subong. Balaan ka gid, kay husto ining mga silot nga imo ginahimo sa mga tawo.

⁶ Ginpaagay nila ang dugo sang imo mga katawhan pati sang mga propeta, gani subong dugo man ang imo ipainom sa ila. Kay ina ang bagay nga ibalos sa ila.”

⁷ Kag may nabatian dayon ako nga tingog halin sa halaran nga nagasiling, “Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan, husto kag matarong gid ang imo pagsilot sa mga tawo!”

⁸ Karon, gin-ula sang ikaapat nga anghel ang sulod sang iya yahong sa adlaw, kag nag-init gid ang adlaw, kag nagkalapaso ang mga tawo tungod sa kainit.

⁹ Pero bisan nagkalapaso ang mga tawo, wala sila gihapon naghinulsol kag nagdayaw sa Dios, kundi ginpakalain pa gani nila ang Dios nga amo ang may gahom sa mga kahalitan nga nag-abot sa ila.

¹⁰ Gin-ula man sang ikalima nga anghel ang sulod sang iya yahong didto sa trono sang sapat. Kag nagdulom dayon sa iya bilog nga ginharian. Kag tungod sa mga kasakit nga gin-antos sang mga tawo, ginkagat na lang nila ang ila mga bibig.

¹¹ Wala gid sila naghinulsol sa ila malain nga mga pagginawi kundi ginpakalain pa gani nila ang Dios sang langit* tungod sa mga katol kag kasakit nga ila ginaantos.

¹² Gin-ula sang ikaanom nga anghel ang sulod sang iya yahong sa dako nga suba sang Euphrates. Nagmala dayon ang suba para makaagi didto ang mga hari halin sa east.

¹³ Kag may nakita dayon ako nga tatlo ka mahigko nga espiritu, nga daw sa mga paka, nga nagaguwa sa baba sang dragon, sa baba sang sapat, kag sa baba sang indi matuod nga propeta.

* **16:11** *Dios sang langit*: ukon, *Dios nga ara sa langit*; ukon, *Dios nga naghimo sang langit*; ukon, *Dios nga labaw sa tanan*

¹⁴ Ini gali sila mga demonyo nga nagahimo sang mga milagro. Nagakadto sila sa mga hari sa bilog nga kalibutan para tipunon sila para sa pagpakig-away sa Dios pag-abot sang bantog nga adlaw *nga gintigana* sang Dios nga makagagahom sa tanan.

¹⁵⁻¹⁶ Kag ang lugar nga pagatipunan sang mga hari *pati sang ila mga soldado* ginatawag sa Hebreo nga Armagedon.

Pero nagsiling ang Ginoo, “Pamati kamo sing maayo! Magaabot ako pareho sang pag-abot sang makawat, *tungod kay wala sing may makahibalo kon san-o*. Bulahan ang tawo nga nagabantay kag wala nagauba sang iya bayo, para kon mag-abot ako indi siya maglakat nga hublas kag mahuy-an sa mga tawo!”

¹⁷ Karon, gin-ula sang ikapito nga anghel ang sulod sang iya yahong sa hangin. Kag nabatian ko nga may nagasinggit halin sa trono nga didto sa templo, nga nagsiling, “Tapos na ang tanan!”

¹⁸ Kag nagpangilat dayon, nagginahod, nagdaguob kag naglinog sing mabaskog. Wala pa gid sing linog nga pareho sadto kabaskog halin sang paghimo sang tawo. Amo gid ato ang pinakamabaskog nga linog sa tanan.

¹⁹ Napihak ang bantog nga siyudad sa tatlo ka parte, kag nagkalaguba ang mga siyudad sang tanan nga nasyon. Gintuman sang Dios ang iya promisa parte sa mga tawo nga nagaestar sa siyudad sang Babilonia. Amo ato nga nag-abot na sa ila ang puwerte nga kaakig sang Dios.

²⁰ Nagkaladula ang tanan nga isla kag wala na sing bukid nga makita.

²¹ Kag indi lang ina, kundi gin-ulanang pa gid ang mga tawo sang yelo nga ang kada isa nagabug-at sing mga 50 ka kilo. Kag ginpakalain sang mga tawo ang Dios tungod sa sina nga kahalitan nga puwerte gid.

17

Ang Malain nga Babayi

¹ Karon, nagpalapit sa akon ang isa sa pito ka anghel nga nag-ula sang sulod sang ila yahong. Siling niya, “Dali, ipakita ko sa imo kon paano ang pagsilot sa bantog nga babayi nga nagabaligya sang iya lawas, nga nagapungko sa madamo nga katubigan.

² Nagpakighilawas sa iya ang mga hari sa kalibutan *paagi sa pagsunod sa iya gintudlo*, kag ang mga tawo sa kalibutan daw sa nahubog tungod sang iya gintudlo sa ila nga puro malain.”

³ Pagkatapos gin-gamhan ako sang Espiritu Santo kag gindala ako sang anghel sa kamingawan. Didto may nakita ako

nga babayi nga nagasakay sa pula nga sapat. Pito ang ulo sang sapat kag napulo ang iya sungay, kag sa iya bilog nga lawas may nakasulat nga mga ngalan nga nagainsulto sa Dios.

⁴ Nagabayo ang babayi sing granate* kag pula. Gindeko-rasyunan man siya sang bulawan, malahalón nga mga bato, kag mga perlas. May ginauyatan siya nga bulawan nga tasa nga puno sang malaw-ay kag mahigko nga mga butang tungod sang iya imoral nga pagpakigrelasyon.

⁵ May nakasulat nga ngalan sa iya agtang nga may tinago nga kahulugan. *Amo ini ang nakasulat,*

ANG BANTOG NGA SIYUDAD SANG BABILONIA
NGA AMO ANG ILOY SANG TANAN NGA NAGABALIGYA SANG ILA
LAWAS†

KAG SANG TANAN NGA KALAINAN SA BILOG NGA KALIBUTAN.

⁶ Kag nakita ko man nga nahubog siya sang dugo sang mga katawhan sang Dios, ang mga manugpamatuod ni Jesus *nga iya ginpamatay*.

Natingala gid ako sang pagkakita ko sa iya.

⁷ Pero nagsiling ang anghel sa akon, “Indi ka magkatingala. Sugiran ko ikaw sang tinago nga kahulugan sang babayi pati sang sapat nga iya ginasakyan nga may pito ka ulo kag napulo ka sungay.

⁸ Ang sapat nga imo nakita buhi sadto anay, pero subong patay na. Ugaling madali na lang siya magguwa halin sa madalom gid nga buho, pero pagguwa niya laglagon siya. Makita siya sang mga tawo sa kalibutan nga ang ila mga ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi‡ halin sang pagtuga sang kalibutan. Kag kon makita nila ang sapat, matingala gid sila, tungod kay sadto anay buhi siya, kag napatay, pero nabuhi liwat.

⁹ “Kinahanglan gid ang kaalam para mahibaluan kon ano ang kahulugan sini. Ang pito ka ulo amo ang pito ka bukid nga ginapungkuan sang babayi. Kag ini nagakahulugan man sang pito ka hari.

¹⁰ Ang lima sa pito ka hari patay na, ang isa nagahari pa subong, kag ang isa wala pa makaabot. Kon maghari na siya, indi lang dugay.

¹¹ Ang sapat nga sadto anay buhi, pero subong patay na, amo ang ikawalo nga hari. Isa man siya sa mga nahauna nga pito ka hari, kag siya pagalaglagon man.

¹² “Ang napulo ka sungay nga imo nakita wala sing iban kundi ang napulo ka hari nga wala pa makaumpisa sang ila

* 17:4 *granate*: sa English, *purple* † 17:5 *iloy sang...lawas*: siguro ang buot silingon, *iloy sang tanan nga nagasimba sa mga dios-dios*. ‡ 17:8 *libro sang kabuhi*: Tan-awa ang footnote sa 3:5.

paghari. Ini sila hatagan sing awtoridad nga maghari kaupod sang sapat, pero indi lang dugay. §

¹³ Ining napulo ka hari may isa lang ka katuyuan, gani ihatag nila ang ila gahom kag awtoridad sa sapat.*

¹⁴ Magapakig-away sila sa Karnero, pero mapierdi sila, tungod kay ang Karnero amo ang Ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo kag Hari nga labaw sa tanan nga hari. Kaupod sang Karnero ang mga matutom nga ginpili kag gintawag.”

¹⁵ Nagsiling man sa akon ang anghel, “Ang mga tubig nga imo nakita, nga ginapungkuan sang babayi nga nagabaligya sang iya lawas, wala sing iban kundi ang mga tawo sa nagkalain-lain nga lahi, nasyon kag linguahe.

¹⁶ Ang napulo ka sungay nga imo nakita kag ang sapat magadumot sa babayi nga nagabaligya sang iya lawas. Kuhaon nila ang tanan niya nga pagkabutang kag wala gid sing may mabilin sa iya bisan pa ang iya ginasuksok. Pagkatapos kaunon nila ang iya unod kag sunugon *nila dayon ang nabilin*.

¹⁷ Ipahimo ini sa ila sang Dios para himuon nila ang iya katuyuan. Gani hasta matuman ang ginhambal sang Dios, magasugtanay ang mga hari nga ipasakop sa sapat ang ila gahom sa pagdumala.

¹⁸ “Ang babayi nga imo nakita wala sing iban kundi ang bantog nga siyudad nga nagahari sa mga hari sa kalibutan.”

18

Ang Pagkaguba sang Babilonia

¹ Pagkatapos sadto, nakita ko naman ang isa ka anghel nga nagapanaog halin sa langit. Gamhanan ini nga anghel, kag ang iya kasilaw nagpasanag sa bilog nga kalibutan.

² Nagsinggit siya sing mabaskog,

“Naguba na! Ang bantog nga Babilonia* naguba na!†

Karon nangin elistaran na lang ini sang mga demonyo, nangin puluy-an sang mahigko nga mga espiritu kag sang tanan nga klase sang mga pispis nga ginakabig nga mahigko kag makangilil-ad.

³ *Natabo ini sa Babilonia*

tungod kay ang iya mga pumuluyo amo ang nagganyat sa mga tawo sa bilog nga kalibutan nga magsunod sa ila imoralidad, nga ginakaugtan gid sang Dios.

Ang mga hari sa kalibutan nagpakighilawas sa Babilonia.

§ 17:12 *indi lang dugay*: sa literal, sa sulod sang isa ka oras * 17:13 *ihatag...sa sapat*: siguro ang buot silingon, buligan nila ang sapat paagi sa ila gahom kag awtoridad. * 18:2 *Babilonia*: Tan-awa ang “footnote” sa 14:8. † 18:2 Isa. 21:9

Kag ang mga negosyante sa kalibutan nagmanggaranon tungod kay sa ila siya nagpamakal sang iya mga kinahanglanon para masunod ang iya mga bisyo.”

⁴ Kag may nabatian pa gid ako nga tingog halin sa langit nga nagasiling,

“Kamo nga akon mga tawo, guwa kamo sa sina nga siyudad,[‡] para indi kamo makasunod sa iya ginahimo nga malain, kag para indi kamo malakip sa silot nga para sa iya.

⁵ Kon tumpukon ang iya mga sala sunggo na ini sa langit. Kag indi gid malipatan sang Dios ang iya kalautan.

⁶ Kon ano ang iya ginhimo nga malain sa iban amo man ang himuon sa iya, kag doble pa ang balos sa iya. Kon ano ang iya ginsilot sa iban, doblehon ina bilang balos sa iya.

⁷ Kon paano nga nagpabugal siya kag nagpagusto sang iya manggad, amo man ang itumbas nga kalisod kag kasubo sa iya. Ang iya pagsalig rayna siya kag indi gid magpangasubo pareho sa mga balo.

⁸ Tungod sini, magaabot sa iya ang mga kahalitan: mga masakit, mga kasubo kag kagutom, sa sulod lang sang isa ka adlaw. Pagkatapos sunugon siya dayon, tungod kay gamhanan ang Ginoong Dios nga nagsentensya sa iya.

⁹ “Ang mga hari sa kalibutan nga nagpakighilawas sa iya kag nagpagusto sang iya manggad magahibi kon makita nila ang aso sang iya pagkasunog.

¹⁰ Didto sila sa malayo magatan-aw tungod kay nahadlok sila nga basi kon malakip sila sa silot nga para sa iya. Magasiling sila, ‘Kaluluoy! Kaluluoy sang bantog kag gamhanan nga siyudad sang Babilonia. Kay sa malip-ot lang nga tion\$ nasilutan siya!’

¹¹ “Magahibi kag magapangasubo ang mga negosyante sa bilog nga kalibutan tungod sa natabo sa sadto nga siyudad, kay wala na sing may magabakal sang ila mga baligya.

¹² *Wala na sing may magabakal sang ila bulawan, pilak, malahalón nga mga bato, kag mga perlas; kag sang ila mga tela nga linen, seda, kag mga tela nga granate kag pula. Wala na sing may magabakal sang ila kahoy nga mahamot, sang ila galamiton nga ginhimo halin sa bangkil sang elepante,*

[‡] 18:4 Jer. 51:45 \$ 18:10 malip-ot lang nga tion: sa literal, sa sulod sang isa ka oras. Amo man sa bersikulo 17 kag 19.

sa mga malahalón nga kahoy, sa saway, sa salsalon, kag sa marmol.

¹³ *Kag sin-o pa ang magabakal sang ila mga ginabaligya nga mga pahamot nga pareho sang sinamon, insenso, mira kag iban pa. Wala na sing may magabakal sang ila bino, lana, harina kag trigo; sang ila mga baka, karnero, kabayo kag karwahe; kag bisan sang ila mga ulipon nga mga tawo.*

¹⁴ *Magasiling ang mga negosyante sa siyudad sang Babilonia, 'Ang tanan nga butang nga imo ginahandom nga angkunon nagkaladula. Ang tanan mo nga manggad kag pagkabutang nga ginapadayaw nadula, kag ini tanan indi mo na makita liwat!'*

¹⁵ Ang mga negosyante nga nagmanggaranon sa ila negosyo sa sini nga siyudad magatindog didto sa malayo tungod kay nahadlok sila nga basi kon malakip sila sa silot nga para sa iya. Magahibi sila kag magapangasubo,

¹⁶ kag magasiling, 'Kaluluoy! Kaluluoy sang sina nga bantog nga siyudad! Sang una ang mga tawo dira nagabayo sang *malahalón nga mga tela nga linen kag sang mga tela nga granate kag pula*, kag nagapangalahas sang bulawan, malahalón nga mga bato, kag mga perlas!

¹⁷ Pero sa malip-ot lang nga tion nadula ang tanan niya nga manggad!

"Magatan-aw sa malayo ang mga kapitan sa mga barko kag ang ila mga tripulante, pati ang mga pasahero, kag ang tanan nga tawo nga ang ila palangitan-an sa dagat.

¹⁸ Samtang nagatan-aw sila sa aso sang pagkasunog sang siyudad magasinggit sila, 'Wala gid sing siyudad nga maka-pareho sa sina nga bantog nga siyudad!'

¹⁹ Tungod sa ila kasubo sabwagan nila sing yab-ok ang ila mga ulo kag magahinibi nga nagasiling, 'Kaluluoy! Kaluluoy sang sina nga bantog nga siyudad! Tungod sa iya manggad nagmanggaranon ang tanan nga may mga sakayan sa dagat nga *nagpakignegosyo sa iya!* Pero sa malip-ot lang nga tion nadula ang tanan!'

²⁰ "Gani kamo tanan nga ara sa langit, magkalipay kamo tungod sa natabo sa sina nga siyudad. Magkalipay kamo, kamo nga mga propeta, mga apostoles, kag mga katawhan sang Dios, tungod kay ginsentensyahan na siya sang Dios sa iya mga ginpanghimo sa inyo!"

²¹ Karon, may isa ka anghel nga gamhanan nga nagpulot sang bato nga ang kadakuon pareho sa dako nga galingan, kag ginhaboy niya dayon ini sa dagat kag nagsiling, "Pareho sini ang pagkadula sang bantog nga siyudad sang Babilonia, kag indi na gid ini makita liwat.

²² Indi na gid mabatian sa siyudad ang mga sunata sang mga manug-arpa, mga manugkanta, mga manugplawta kag mga manugtrumpeta. Indi na man makita didto nga may nagaobra sang bisan ano nga klase nga obra. Kag wala na sing may mabatian didto nga nagagaling.

²³ Wala na gid sing suga nga makita. Wala na sing may mabatian nga tingog sang mga bag-o nga ginkasal. *Pagasilutan ang Babilonia* tungod kay ang mga negosyante didto puwerte ka matinaas-taason, kag tungod kay ang mga manugbabaylan didto amo ang nagpatalang sa mga tawo sa bilog nga kalibutan.”

²⁴ Kag indi lang ina, ginpamatay man didto ang mga propeta kag mga katawhan sang Dios. Kag ang tanan nga ginpamatay sa bilog nga kalibutan ginpamatay tungod sa sina nga siyudad.

19

¹ Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga tawo sa langit nga nagahambal sing mabaskog. Nagasiling sila, “Dayawon ta ang Ginoo! Dayawon ta ang aton Dios nga makagagahom sa tanan, kay siya ang nagluwas sa aton!

² Husto kag matarong ang iya paghukom! Ginsentensyahan niya ang bantog nga babayi nga nagabaligya sang iya lawas, kay gindagtaan niya ang *mga tawo sa kalibutan* sa iya imoralidad. Ginsilutan siya sang Dios tungod kay ginpamatay niya ang mga suluguon sang Dios.”

³ Nagsiling sila liwat, “Dayawon ta ang Ginoo! Ang aso sang ato nga siyudad magatub-ok hasta san-o!”

⁴ Kag ang 24 ka manugdumala kag ang apat ka buhi nga mga tinuga nagluhod kag nagsimba sa Dios nga nagapungko sa trono. Siling nila, “Amen! Dayawon ta ang Ginoo!”

Ang Punsyon sa Kasal sang Karnero

⁵ Dayon may tingog ako nga nabatian halin sa trono nga nagasiling, “Dayawa ninyo ang aton Dios, tanan kamo nga nagaalagad kag nagatahod sa iya, bantog man ukon indi!”

⁶ Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga tawo nga nagahambal, nga daw pareho sa daganas sang busay, kag daw pareho man sa mabaskog nga mga daguob. Nagasiling sila, “Dayawon ta ang Ginoo! Kay ang Ginoo nga aton Dios nga makagagahom sa tanan nagahari na.

⁷ Maghinugyaw kita kag magkinalipay, kag dayawon ta siya. Kay nag-abot na ang tion sang kasal sang Karnero. Ang iya nobya preparado na.

⁸ Ginpabayuan siya sing matinlo nga linen nga nagabad-lak.” (Ang bayo nga linen nagakahulugan sang matarong nga mga binuhatan sang mga katawhan sang Dios.)

⁹ Nagsiling dayon ang anghel sa akon, “Isulat ini: Bulahan ang mga tawo nga gin-agda sa punsyon sang kasal sang Karnero.” Nagsiling pa gid siya, “Matuod ini nga mga pulong sang Dios.”

¹⁰ Nagluhod ako dayon sa atubangan sang anghel sa pagsimba sa iya. Pero nagsiling siya sa akon, “Indi ina paghimua sa akon. Ang Dios lang gid ang imo simbahon. Suluguon man lang ako *sang Dios* nga pareho sa imo kag sa imo mga kauturan nga nagasugid sang kamatuoran parte kay Jesus.” (Kay ang kamatuoran parte kay Jesus amo man ang ginhambal kag ginsulat sang mga propeta.)

Ang Nagasakay sa Puti nga Kabayo

¹¹ Nakita ko dayon nga nag-abri ang langit, kag didto may kabayo nga puti. Ang nagasakay sa kabayo ginatawag Masaligan kag Matuod. Matarong ang iya paghukom kag pagpakig-away.

¹² Ang iya mga mata daw sa kalayo nga nagadabadaba, kag may madamo nga korona sa iya ulo. May ngalan nga nakasulat *sa iya*, ugaling wala gid sing may nakahibalo *kon ano ang kahulugan sini* kundi siya gid lang.

¹³ Nagasuksok siya sang bayo nga gintusmog sa dugo. Ginatawag siya nga “Pulong sang Dios.”

¹⁴ May nagasunod sa iya nga mga soldado nga halin sa langit, nga nagasakay man sa puti nga mga kabayo, kag ang ila bayo linen nga matinlo kag maputi.

¹⁵ Nagaguwa sa iya baba ang matalom nga espada nga amo ang iya gamiton sa pagpierdi sa mga nasyon. Dumalahan niya sila, kag wala gid sing may makakontra sa iya pagdumala. Ipakita gid niya ang puwerte nga kaakig sang makagagahom nga Dios sa ila.

¹⁶ May nakasulat sa iya bayo kag sa iya paa nga,
HARI NGA LABAW SA TANAN NGA HARI KAG GINOO NGA LABAW SA
TANAN NGA GINOO!

¹⁷ Pagkatapos sadto, nakita ko ang isa ka anghel nga nagatindog sa adlaw. Nagsinggit siya sa tanan nga pispis nga nagalupad sa kahanginan, “Dali kamo kag magtipon para sa dako nga punsyon sang Dios!

¹⁸ *Dali kamo* kag kauna ninyo ang unod sang mga hari, mga heneral, mga soldado, mga manugkabayo, pati ang unod sang ila mga kabayo. Kauna ninyo ang unod sang tanan nga tawo, ulipon ukon indi ulipon, bantog ukon indi!”

¹⁹ Pagkatapos nakita ko ang sapat kag ang mga hari sa kalibutan kag ang ila mga soldado nga nagtilipon sa

pagpakig-away sa nagasakay sa *puti nga* kabayo kag sa iya mga soldado *nga halin sa langit*.

²⁰ Nadakpan ang sapat. Nadakpan man ang indi matuod nga propeta, nga amo ang naghimo sang mga milagro sa iya pag-alagad sa sapat. Paagi sa mga milagro, ginpatalang niya ang mga tawo nga may marka sang sapat kag nagasimba sa rebulto sini. Sila nga duha ginhaboy nga buhi sa dagat* nga kalayo nga nagadabadaba sing asupre.

²¹ Ang ila mga soldado ginpamatay sang espada nga nagaguwa sa baba sang nagasakay sa *puti nga* kabayo. Kag nagpagusto kaon ang mga pispis sang ila unod.

20

Ang 1,000 ka Tuig

¹ Pagkatapos sadto, may nakita ako liwat nga anghel nga nagapanaog halin sa langit. May ginauyatan siya nga yabi para sa madalom gid nga buho, kag may dako man siya nga kadena.

² Gindakop niya dayon ang dragon, nga wala sing iban kundi ang man-og sang una, nga amo ang yawa ukon si Satanas. Kag gin-gapos niya siya sa sulod sang 1,000 ka tuig.

³ Ginhulog siya sang anghel sa madalom gid nga buho kag ginkandaduhan dayon, kag ginmarkahan pa niya ang tabon para wala sing may makabukas sini. *Ginpriso siya* para indi na niya mapatalang ang mga tawo sa nagkalain-lain nga nasyon sa sulod sang 1,000 ka tuig. Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, kinahanglan nga buy-an siya sa malip-ot lang nga tion.

⁴ Dayon may nakita ako nga mga trono. Ang mga nagapungko sa mga trono ginhatagan sing awtoridad sa paghukom. Kag nakita ko man ang mga kalag sang mga tawo nga ginpang-utdan sang ulo tungod sang ila pagsugid sang ginpanudlo ni Jesus kag sang pulong sang Dios. Ini sila wala nagsimba sa sapat ukon sa iya rebulto. Wala man sila nagpamarka sang marka sang sapat sa ila agtang ukon sa ila mga kamot. Ginpangbanhaw sila, kag ginpadumala kaupod ni Cristo sa sulod sang 1,000 ka tuig.

⁵ Amo ini ang una nga pagkabanhaw. (Ang iban nga nagkalamatay wala pagbanhawa samtang wala pa matapos ang 1,000 ka tuig.)

⁶ Bulahan ining mga katawhan sang Dios nga malakip sa una nga pagkabanhaw. Ang ikaduha nga kamatayon indi makaano sa ila. Mangin mga pari sila sang Dios kag ni Cristo.

* **19:20** *dagat*: Ang Griego nga pulong sini ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, *linaw*.

Kag magahari sila kaupod ni Cristo sa sulod sang 1,000 ka tuig.

Ang Pagkapiardi ni Satanas

⁷ Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, buy-an si Satanas halin sa iya prisohan.

⁸ Magaguwa siya para patalangan ang mga nasyon sa bilog nga kalibutan, nga kon tawgon Gog kag Magog. Tipunon sila ni Satanas para magpakig-away sa mga katawhan sang Dios. Ang iya matipon nga mga tawo mangin pareho sang balas sa baybayon nga *indi maisip*.

⁹ Akuparon nila ang bilog nga kalibutan. Libutan nila ang kampo sang mga katawhan sang Dios, nga amo ang siyudad nga palangga sang Dios. Pero paulanan sila sang Dios sang kalayo nga halin sa langit kag magkalamatay sila tanan.

¹⁰ Kag ang yawa nga nagpatalang sa ila, ihaboy sa dagat* nga kalayo nga *nagadabadaba sing* asupre, nga sa diin didto man ginhaboy ang sapat kag ang indi matuod nga propeta. Didto sila sakiton adlaw-gab-i hasta san-o.

Ang Katapusan nga Paghukom

¹¹ Pagkatapos may nakita ako nga dako nga trono nga maputi, kag may nagapungko didto. Ang langit kag ang duta gindula niya kag indi na sila makita liwat.

¹² Nakita ko man ang mga nagkalamatay, bantog man ukon indi, nga nagatilindog sa atubangan sang trono. Ginpang-abrihan dayon ang mga libro, pati ang libro sang kabuhi.† Ginhukman ang mga patay suno sa ila mga binuhatan nga nakasulat didto sa mga libro.

¹³ Bisan sa dagat sila nagkalamatay ukon sa duta, naggu-luwa ang ila mga kalag halin sa lugar sang mga patay. Kag sila tanan ginhukman suno sa ila mga binuhatan.

¹⁴⁻¹⁵ Pagkatapos, ang kamatayon mismo kag ang lugar sang mga patay ginhaboy sa dagat nga kalayo. Kag ang bisan sin-o nga ang iya ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi ginhaboy sa dagat nga kalayo. Amo ini ang ginatawag nga ikaduha nga kamatayon.

21

Ang Bag-o nga Langit kag ang Bag-o nga Duta

¹ Pagkatapos sadto, nakita ko ang bag-o nga langit kag ang bag-o nga duta,* tungod kay ang daan nga langit kag ang daan nga duta nadula, pati ang dagat nadula man.

* **20:10** dagat: Tan-awa ang footnote sa 19:20. † **20:12** libro sang kabuhi:

Tan-awa ang footnote sa 3:5. * **21:1** Isa. 65:17

² Kag nakita ko ang Balaan nga Siyudad, ang bag-o nga Jerusalem, nga ginapaidalom sang Dios halin sa langit. Ang ini nga siyudad preparado na gid, pareho sa kalaslon nga babayi nga nakatrahe na sa pagsugata sa iya pamanahon.

³ Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa trono nga nagasiling, “Karon, ang puluy-an sang Dios ara na sa mga tawo! Magapuyo siya upod sa ila, kag sila mangin iya na nga katawhan. Ang Dios mismo mangin ila kaupod kag ila Dios.[†]

⁴ Pahiran niya ang ila mga luha. Wala na sing kamatayon, kasubo, paghibi ukon kasakit tungod kay ang daan nga mga butang nakaligad na.”

⁵ Dayon nagsiling ang nagapungko sa trono, “Karon, ginabag-o ko na ang tanan nga butang!” Kag nagsiling siya sa akon, “Isulat ini nga mga pulong tungod kay matuod ini kag masaligan.”

⁶ Kag nagsiling pa gid siya, “Natuman na *ang tanan*! Ako ang Alpha kag ang Omega, *nga ang buot silingon*, ang ginsuguran kag ang katapusan *sang tanan*. Kon may ginauhaw, paimnon ko siya nga wala sing bayad sa tuburan nga nagahatag sang kabuhi.

⁷ Ang mga mandadaog himuon ko nga akon mga anak kag ako mangin ila Dios.

⁸ Pero *makahaladlok ang dangatan sang* mga tawo nga nahadlok magsunod sa akon, mga wala nagatuo sa akon, mga nagahimo sang malaw-ay nga mga butang, mga manugpatay, mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, mga manugbabaylan, mga nagasimba sa mga dios-dios, kag ang tanan nga butigon. Ang lugar nga para sa ila amo ang dagat nga nagadabadaba sang kalayo nga may asupre. Amo ina ang ginatawag nga ikaduha nga kamatayon.”

Ang Bag-o nga Jerusalem

⁹ Karon, nagpalapit sa akon ang isa sa pito ka anghel nga nag-ula sang sulod sang ila yahong, nga amo ang pito ka katapusan nga mga kahalitan. Kag nagsiling siya, “Dali, ipakita ko sa imo ang babayi nga kalaslon sa Karnero.”

¹⁰ Dayon gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo* kag gindala sang anghel sa putokputokan sang mataas gid nga bukid. Kag ginpakita niya dayon sa akon ang Balaan nga Siyudad nga kon tawgon Jerusalem, nga ginapaidalom sang Dios halin sa langit.

[†] **21:3** *kag ila Dios*: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

¹¹ Masilaw ini tan-awon tungod sang gahom sang Dios, kag nagaidlak pareho sa malahalón nga bato, nga pareho sa *bato nga* haspe, nga daw kristal katin-aw.

¹² Napalibutan ang siyudad sang mataas kag mapag-on nga pader, nga may dose ka puwertahan, kag sa kada puwertahan may isa ka anghel nga nagabantay. Nakasulat man didto sa mga puwertahan ang mga ngalan sang dose ka tribo sang Israel.

¹³ May tatlo ka puwertahan sa kada kilid sang pader: tatlo sa east, tatlo sa north, tatlo sa south, kag tatlo sa west.

¹⁴ Ang pader sang siyudad ginpatindog sa dose ka pundasyon nga ginsulatan sang mga ngalan sang dose ka apostoles sang Karnero.

¹⁵ Ang anghel nga naghambal sa akon may dala nga inugtaks nga bulawan para takson ang siyudad pati ang iya mga puwertahan kag ang iya pader.

¹⁶ Kuwadrado gid ang siyudad; pareho ang iya kalabaon kag ang iya kasangkaron. Gintakos sang anghel ang siyudad, kag ang kalabaon sini bali 2,400 ka kilometro[‡] kag ang iya kasangkaron kag ang iya kataason pareho man sang iya kalabaon.

¹⁷ Gintakos man sang anghel ang pader, kag bali 64 ka metros ang iya kataason. § (Ang gin-gamit sang anghel nga inugtaks amo man ang ordinaryo nga inugtaks nga ginagamit ta nga mga tawo.)

¹⁸ Ang pader *bato nga* haspe, kag ang siyudad mismo puro bulawan kag matin-aw nga daw sa kristal.

¹⁹ Ang mga bato nga pundasyon sang pader nadekorahan sang tanan nga klase sang malahalón nga mga bato. Ang premiro nga pundasyon *bato nga* haspe, ang ikaduha sapiro, ang ikatatlo kalsedonia, ang ikaapat esmeralda,

²⁰ ang ikalima sardonika, ang ikaanom kornalina, ang ikapito krisolito, ang ikawalo berilo, ang ikasiyam topasio, ang ikanapulo krisopraso, ang ikaonse hasinto, kag ang ika-dose ametist.

²¹ Ang dose ka puwertahan perlas, kay ang kada puwertahan ginhimo halin sa isa ka dako nga perlas. Ang karsada sang siyudad puro bulawan kag matin-aw nga daw sa kristal.

²² Wala ako sing may nakita nga templo sa siyudad tungod kay ang iya templo amo ang Ginoong Dios mismo nga makagagahom kag ang Karnero.

²³ Indi man kinahanglan ang adlaw kag ang bulan sa sini nga siyudad, tungod kay ang gahom sang Dios nagasilak didto, kag ang Karnero amo ang iya suga.

‡ **21:16** 2,400 ka kilometro: sa literal, 12,000 ka stadia § **21:17** kataason: ukon, kadamulon; 64 ka metros: sa literal, 144 ka cubits

²⁴ Masanagan ang mga tawo sa kalibutan sang iya suga, kag magadala ang mga hari sa bilog nga kalibutan sang ila manggad didto.

²⁵ Permi abri ang mga puwertahan sang siyudad; indi na gid pagsiradhan kay wala sing gab-i didto.

²⁶ Pagadal-on sa siyudad ang mga matahom kag malahalon nga mga butang sang mga nasyon.

²⁷ Pero indi makasulod didto ang bisan ano nga indi matinlo sa panulok sang Dios, ang bisan sin-o nga nagahimo sing makahuluya nga mga buhat, kag ang mga butigon. Ang makasulod lang didto amo ang mga tawo nga ang ila ngalan nasulat sa libro sang kabuhi* nga iya sang Karnero.

22

¹ Ginpakita man sa akon sang anghel ang suba nga ang iya tubig nagahatag sang kabuhi. Nagaigpat-igpat ini nga daw sa kristal, kag nagahalin sa trono sang Dios kag sang Karnero,

² kag nagailig sa tunga sang karsada sang siyudad. Sa pihak kag pihak nga higad sang suba may kahoy nga nagahatag sang kabuhi kag nagapamunga sing dose ka beses sa sulod sang isa ka tuig, kaisa kada bulan. Kag ang iya dahon ginagamit nga bulong para sa tanan nga tawo.

³ Wala na sing bisan ano nga ginpakamalaot sang Dios nga makita sa *sadto nga siyudad*. Didto ang trono sang Dios kag sang Karnero, kag ang iya mga ulipon magasimba sa iya.

⁴ Makita na nila ang iya hitsura, kag ang iya ngalan isulat sa ila agtang.

⁵ Wala na sing gab-i didto, gani indi na kinahanglan ang mga suga ukon ang sanag sang adlaw, kay ang Ginoong Dios amo na ang ila suga. Kag magadumala sila bilang mga hari hasta san-o.

Ang Pagbalik ni Jesus

⁶ Nagsiling dayon ang anghel sa akon, “Ini nga mga pulong matuod kag masaligan. Ang Ginoong Dios nga nagapahayag sa iya mga propeta* amo ang nagpadala sang iya anghel sa pagpakita sa iya mga ulipon kon ano ang madali na lang nga magakalatabo.”

⁷ *Nagsiling si Jesus*, “Madali na lang ako mag-abot! Bulahan ang mga tawo nga nagatuman sa mga ginasiling sang Dios sa sini nga libro.”

⁸ Ako, si Juan, nakabati mismo kag nakakita sining mga butang nga akon ginsulat diri. Pagkatapos ko nga makita kag

* **21:27** libro sang kabuhi: Tan-awa ang footnote sa 3:5. * **22:6** Ang Ginoong Dios...mga propeta: sa literal, Ang Ginoong Dios sang mga espiritu sang mga propeta.

mabatian ini nga mga butang, nagluhod ako sa pagsimba sa anghel nga nagpakita sa akon sang sini nga mga butang.

⁹ Pero nagsiling siya sa akon, “Indi ka magsimba sa akon. Ulipon man ako *sang Dios* nga pareho sa imo kag sa imo kapareho nga mga propeta, kag sang tanan nga nagatuman sa mga ginasiling sa sini nga libro. Ang Dios ang imo simbahon!”

¹⁰ Kag nagsiling pa gid siya sa akon, “Indi pagtagua ang mga ginapropesiya sa sini nga libro, tungod kay madali na lang ini tanan magakalatabo.

¹¹ Ang mga malain magahimo pa gid sang malain, kag ang mga mahigko sing hunahuna magapadayon pa gid sa ila mahigko nga mga hunahuna. Pero ang mga tawo nga matarong kag matinlo *ang ila kabuhi* magapadayon gihapon sa paghimo sang maayo.”

¹² *Nagsiling si Jesus*, “Pamati kamo, indi na lang madugay kag magabalik na ako! Kag dal-on ko ang balos nga para sa kada isa suno sa iya mga binuhatan.

¹³ Ako ang Alpha kag ang Omega, *nga ang buot silingon*, ang nahauna kag ang naulihi, ukon ang ginsuguran kag ang katapusan *sang tanan*.

¹⁴ “Bulahan ang mga nagatinlo sang ila mga bayo[†] tungod kay tugutan sila nga magsulod sa mga puwertahan sang siyudad kag magkaon sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi.

¹⁵ Pero mabilin sa guwa ang mga malain nga mga tawo:[‡] ang mga manugbabaylan, ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga manugpatay, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, kag ang tanan nga luyag magbinutig.

¹⁶ “Ako, si Jesus, nagsugo sa akon anghel para isugid sa imo ini nga mga butang para sa mga iglesya. Kaliwat ako ni David kag ako ang masanag nga bituon sa kaagahon.”

¹⁷ Nagasiling ang Espiritu Santo kag ang babayi nga kalaslon, “Dali!” Kag ang tanan nga nagapalamati magsiling man, “Dali!” Ang bisan sin-o nga ginauhaw kag gusto maginom magpalapit kag magbaton sang tubig nga nagahatag sang kabuhi. Ini wala sing bayad.

Ang Katapusan nga mga Pulong ni Juan

¹⁸ Ako, si Juan, nagapaandam gid sa kada isa nga nagapamati sa mga ginasiling sang sini nga libro. Ang bisan sin-o nga magdugang sa mga ginasiling diri, idugang man sang Dios sa iya silot ang mga kahalitan nga nakasulat sa sini nga libro.

[†] 22:14 Tan-awa ang 7:14. [‡] 22:15 malain nga mga tawo: sa literal, mga ido

¹⁹ Kag ang magbuhin sa mga ginasiling sang sini nga libro, kuhaon sang Dios ang iya parte sa ginsambit diri nga bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi. Kag indi siya pagpasudlon sa Balaan nga Siyudad nga nasambit man sa sini nga libro.

²⁰ Si Jesus amo ang nagapamatuod sa tanan nga nakasulat diri. Siling niya, “Matuod gid nga madali na lang ako magbalik.” *Nagsiling man ako*, “Kabay pa. Ginoong Jesus, magbalik ka na.”

²¹ Kabay pa nga tanan kamo nga mga katawhan sang Dios § pakamaayuhon ni Ginoong Jesus.

§ 22:21 nga mga katawhan sang Dios: Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.